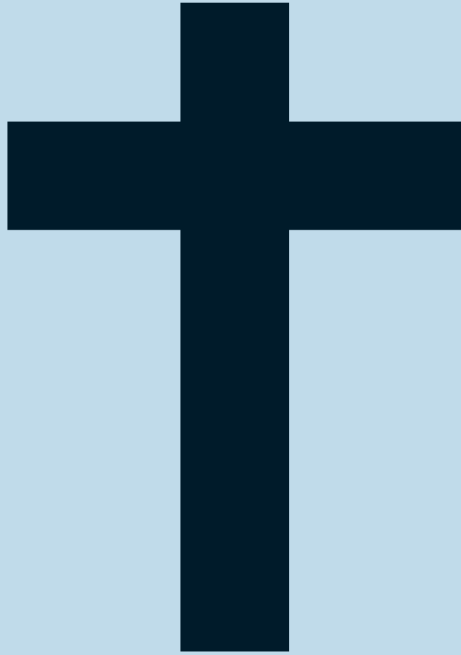

Itájtōl toTēko
ipan mela'tájtōl

Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtōl toTēko ipan
mela'tájtōl New Testament

Itájtɔl toTɛko ipan mela'tájtɔl

Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtɔl toTɛko ipan mela'tájtɔl New Testament

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nahuatl, Isthmus-Mecayapan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
8d5b6a33-8846-5c0f-ae8f-62c94f894f7b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	53
San Lucas	85
San Juan	136
Hechos	176
Romanos	224
1 Corintios	244
2 Corintios	263
Gálatas	276
Efesios	283
Filipenses	290
Colosenses	295
1 Tesalonicenses	300
2 Tesalonicenses	305
1 Timoteo	308
2 Timoteo	314
Tito	318
Filemón	321
Hebreos	323
Santiago	339
1 Pedro	344
2 Pedro	350
1 Juan	354
2 Juan	359
3 Juan	360
Judas	361
El Apocalipsis	363

Itájtol Jesucristo yej kijekuiloj San Mateo

Iyikyapatajwewejmej Jesucristo

¹ Nigaj ijkuijto' itokamej yej iyikyapatajwewejmej Jesucristo,* yej tepíltzimpa katka iga David iwán David tepíltzimpa katka iga Abraham.

² Abraham mochiy tetaj iga Isaac, iwán Isaac mochiy tetaj iga Jacob, iwán Jacob mochiy tetaj iga Judá iwán iyikniwan. ³ Judá iwán isiwa' yej itoka' Tamar mochiykej tetajmej iga Fares iwán Zara. Fares mochiy tetaj iga Esrom. Esrom mochiy tetaj iga Aram. ⁴ Aram mochiy tetaj iga Aminadab, iwán Aminadab mochiy tetaj iga Naasón, iwán Naasón mochiy tetaj iga Salmón. ⁵ Salmón mochiy tetaj iga Booz, teye' itoka' Rahab. Booz mochiy tetaj iga Obed, teye' itoka' Rut. Obed mochiy tetaj iga Isaí. ⁶ Isaí mochiy tetaj iga rey David, David kipiá' se ipiltzin yej itoka' Salomón yej kita' iwán inón siwa' yej isiwa'pa katka Urías.

⁷ Salomón mochiy tetaj iga Roboam, iwán Roboam mochiy tetaj iga Abías, iwán Abías mochiy tetaj iga Asa. ⁸ Asa mochiy tetaj iga Josafat, iwán Josafat mochiy tetaj iga Joram, iwán Joram mochiy tetaj iga Uzías. ⁹ Uzías mochiy tetaj iga Jotam, iwán Jotam mochiy tetaj iga Acáz, iwán Acáz mochiy tetaj iga Ezequías. ¹⁰ Ezequías mochiy tetaj iga Manasés, iwán Manasés mochiy tetaj iga Amón, iwán Amón mochiy tetaj iga Josías. ¹¹ Jeconías iwán iyikniwan itajmej itoka' Josías. Inimej ipilowan onokoj kua' rey de país Babilonia kipresojwij israelitajmej iga kiwigakej Babilonia.

¹² Kua' kiskeja Babilonia, Jeconías kipiá' ipiltzin yej itoka' Salatiel. Iwán Salatiel kipiá' ipiltzin yej itoka' Zorobabel. ¹³ Zorobabel mochiy tetaj iga Abiud, iwán Abiud mochiy tetaj iga Eliaquim, iwán Eliaquim mochiy tetaj iga Azor. ¹⁴ Azor mochiy tetaj iga Sadoc, iwán Sadoc mochiy tetaj iga Aquim, iwán Aquim mochiy tetaj iga Eliud. ¹⁵ Eliud mochiy tetaj iga Eleazar, iwán Eleazar mochiy tetaj iga Matán, iwán Matán mochiy tetaj iga Jacob. ¹⁶ Jacob mochiy tetaj iga José, yej iwewej María. Ininya María yej iye' Jesús, ininya Jesús yej tiktokawíaj Cristo.

¹⁷ Ijkón panoj catorce tetajwewetkej yej ipilowampa ipilowan Abraham este iga onókoya David. Panoj no catorce tetajwewetkej yej ipilowampa ipilowan David este kua' israelitajmej kiwigakej preso Babilonia, iwán panoj se'o' máj catorce tetajwewetkej este kua' onókoya Cristo.

Ken iga onoko Jesucristo

¹⁸ Ijkín iga onoko Jesucristo: María yej iye' Jesús onóyaya iga yawi monamiktiti iwán José. E' kua' aya monamiktíaj, María xoloyowi' iga ipoder iyEspíritoj Dios. ¹⁹ Iwán José yej mochiwas iwéj María, poxsan katka ye'nemiá, iwán ayo' kinekiá mamamikti iwán María; e' malej ijkón, José akinekiá mamomati iga María óno'ya iwán se' taga'; yéj kejlantoya iga ichtákan mamokajtewakan. ²⁰ Mij inón kejlantoya, kochi' iwán kitemi' iga se iyángel† Dios wáaj iwán ijkín kijlij:

—José, tej yej ipiltzin ipilowampa David, amo ximajmawi iga timonamiktíaj iwán María, iga inón xolo' yej kitalaxwijto', inonwa' kimá' iyEspíritoj Dios. ²¹ Yéj yawi kitati se ichoochin, iwán tiktokawíj JESÚS,‡ iga yéj yawi kimānawíti igentej iga ayo' makichijtōkan yej ayēkti.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario “Cristo”. † **1:20** 1:20 Xikita glosario “Ángel”. ‡ **1:21** 1:21 Jesús kijtojneki “yej kimānawíaj”. Jesús kimānawíti inomej yej moconfiarowaj ipan yéj iga ayá' kiknochiwas ken kajasi iga kichijkej yej ayēkti.

²² Inón sucederōj iga mamochiwa kensan ikya kijtoj toTēko ipan se profetaš kuā' kijtoj ijkín:

²³ Se takotzín yej aya kichijchimi taga', xōloyowis iwán kitas ichoochín, motokawij Emanuel,

yej kijtojneki: Dios ono' towan.*

²⁴ Kuā' José isa' iga temiktoya, kichij kensan kijlij iyángel Dios iwán kíkui'ya María iga isiwa'. ²⁵ E' José aya kitechowaya María este iga onoko ikone'. Iwán inón kone' kitokawijkej JESÚS.

2

Reyejmagojmej yawij kitatij Jesús

¹ Jesús onoko Belén, se altepe' yej ono' ipan estado de Judea. Íkuā' mandarōjtoya rey Herodes.* Entonces asikej Jerusalén sekin tajtaga' yej walkej ikisáyampa tonatí'. Inomej tajtaga' momachtijkej ken iga ojonokej sítalimej, iwán kijliáj Reyejmagojmej.

² Iwán tatajantinemiáj:

—¿Kān ono' irrey judiyojmej yej nacérojo? Nejemen nikitakej isítalin ne-iga ikisáyampa tonatí' iwán niwalkej nikweyimatiltikoj.

³ Kuā' inín kimati' rey Herodes ay'ya kojasiá te kichiwaya, iwán inewi gente de Jerusalén akojasiajo' nō te kichiwaj. ⁴ Iwán Herodes kinotza' inochi ijefejmej sacerdotejmej iwán inochi yej tamachtíáj ipan iley Dios. Iwán kitajtankej kān yawi nacerōti Cristo. ⁵ Yejemen kijtojkej:

—Yawi nacerōti ipan altepe' yej itōka' Belén yej ono' ipan estado de Judea. El profeta kijkuiloj ijkín:

⁶ Tej, Belén, yej tono' ipan estado de Judá,

malej iga ti-altepēzín, e' ayéj yej máj ti-alimpa, nō tivalerowa kensan inomej wejweyi altepe' yej ono' ipan estado de Judá;

iga ipan tej yawi kīsati se yej mandarowa,

yej yawi kicuidarōti nogentej de Israel.†

⁷ Iwán el rey Herodes kichtakanotza' yej kitakej sítalin; íkuā'ya kimatiltijkej keman nokta nesiko in inón sítalin. ⁸ Iwán Herodes kititan Belén inomej tajtaga', kijlijkej ijkín:

—Xākan Belén, xiktemōtij inón choolintzín este kān xikasikan. Kuā' ankasikeja, xine-ijlikij sej iga nej nō maníá manikweyimatiltiti.

⁹ Kuā' tami' kikakikej yej kijtoj Herodes, Reyejmagojmej yájkija. Iwán inón sítalin yej kitakej ikisáyampa tonatí', tapanōtiaya iwán moketzato kān nokta ono' choolintzín. ¹⁰ Kuā' kitakej inón sítalin poxsan yolpakikej. ¹¹ Iwán kalakkej kalijti', iwán kitakej choolintzín iwán María yej teye'. Motankuaketzkej iwán kiweyimatiltijkej choolintzín. Iwán yejemen kikixtijkej regalojmej iga kimakakej choolintzín, oro, incienso iwán mirra yej ken bálamo. ¹² Iwán Dios kitemiktij inomej iga ayo' nokta mayakan kān ono' Herodes; inón iga yejemen yájkij sej ichamej, e' ipan se'ya ojtí.

José, María iwán Jesús cholowaj iga yawij ipan país yej itōka' Egipto

¹³ Kuā' reyejmagojmej yájkija, se iyángel Dios kitemiktiko José, iwán kijlij:

—Ximoketza, xikuiga Egipto choolintzín iwán iye'. Ómpao' xonokan este kuā' sej nimitznōtzas. Porque Herodes yawi kitemōti choolintzín iga makimikti.

§ 1:22 1:22 Xikita glosario “Profeta”. * 1:23 1:23 Is 7:14 * 2:1 2:1 Xikita glosario “Herodes”. † 2:6 2:6 Miq 5:2

¹⁴ Iwán José moketza' tayowakan, kiwiga' Egipto choolintzin iwán iye'. ¹⁵ Ompiga onoyaj este que migui' Herodes. Inín mochij iga mamochiwa yej Dios kijtoj ipan se profeta, ijkín ijkulijto': "Este Egipto niktotza' noPiltzin."‡

Herodes tatekimaka iga mamomijmikti choolilín

¹⁶ Kuá' Herodes kimati' iga kikajkayajkej inomej reyejmagojmej, poxsan kuejkue-siwi'. Iwán tatekimá' iga makimijmiktij nochi choolilín yej aya kipiáj ome años, yej chantitokej Belén iwán ipan altepemej yej najna'san onokej. Herodes kijtoj ome años, iga anka achón an kiwigaya Jesús, ke'san kijtojkej reyejmagojmej. ¹⁷ Iwán ompa mochij yej kijuiloj el profeta Jeremías. Ijkín ijkulijto':

¹⁸ Mokagui' iga wa'tzajtzi' ipan altepe' yej itoka' Ramá.

Chokalo' iwán poxsan moknomatilo'.

Rakelwa' in yej choga' iga ipilowan,

iwán awel moyoltalij, iga ipilowan kimijmiktijkeja. §

¹⁹ Kuá' mi'ya Herodes, se iyángel Dios kitemiktij José ompa Egipto, kijlij:

²⁰ —Ximoketza, xikuiga choolintzin iwán iye' iwán xaj sej Israel kan amonoyaj iga mikikeja inomej yej kimiktijnekiáj choolintzin.

²¹ Iwán José moketza' iwán kiwiga' choolintzin iwán iye' ipan país de Israel. ²² E' kuá' José kimati' iga mandarówaya sej Arquelao yej ipiltzimpa Herodes ipan tajli de Judea, José majmawi' iga yawi ompiga. E' Dios sej kitemiktij, kijlij iga mayawi ipan estado de Galilea, iwán ompiga yajkij. ²³ Kuá' asikej ipan estado de Galilea, mochantitoy ipan altepe' yej itoka' Nazaret. Inín mochij iga mamochiwa ken kijtojkej profetajmej iga Jesús chantitos Nazaret.

3

Juan yej tabautizarowa kipowa itájtol Dios

¹ Inón vej Juan yej tabautizarowa* asi' ipan desierto† yej ono' ipan estado de Judea iga kipowa ye'noticiaj, ² iwán kijtowaya:

—Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti iga ayo' wejkatis iga Dios yawi reinaroti ipan tejemej.

³ De ininya Juan yej el profeta Isaías tajtoj, kuá' kijtoj:

Mokaki a'pa tzajtzi ipan desierto, kijtowa:

"Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti,

ijkón ankitapowaj ojtí iga toTeko."‡

⁴ Juan kakijtinemiá itzótzol yej chijtoya iga itzojmiyo camello§, iwán tajko-ilpitinemiá iga kuetax, iwán kikuaya chapolin iwán kuayojnekti. ⁵ Iwán kiskej de Jerusalén, de Judea iwán inochi yej chantitoyaj najna'san weya' Jordán iga kikakikoj Juan. ⁶ Iwán kuá' la gente motenxítónkeja iga kichijkej yej ayekti, íkuá'ya Juan kibautizarowaya inomej ipan weya' Jordán.

⁷ E' kuá' Juan kita' iga nemi yayaj mia' fariseojmej* iwán saduceojmej† iga no mamobautizarokan, kijlijkej:

—¡Amejemen ken nokta ipilowan kowamej! ¿A'yéj mitzijlijkej iga anyawij anmomanawitij kuá' Dios yawi tacastigaroti? ⁸ Xiye'nemikan iga manesi iga ankikajtéjkeja iga ankichiwaj yej ayekti. ⁹ Amo ximoweyimatikan iga ankijtowaj: "Nejemen no-ikyapatajwewejmej Abraham"; ¡Nimitzijliáj iga inimej temej Dios wel kichíwa ipilowan Abraham! ¹⁰ Háchajwa' óno'ya iga yawi motzojtzontekiti kuawimej

‡ 2:15 2:15 Os 11:1 § 2:18 2:18 Jer 31:15 * 3:1 3:1 Xikita glosario "Bautizar". † 3:1 3:1 Xikita glosario "Desierto". ‡ 3:3 3:3 Isa 40:3 § 3:4 3:4 Xikita glosario "Camello". * 3:7 3:7 Xikita glosario "Fariseo". † 3:7 3:7 Xikita glosario "Saduceo".

este ipan inelwayomej. Inochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwán moakiá tiko.‡
 11 Nej nimitzbautizarowaj iga a'ti, iga manesi iga anmoyolpatákeja. E' yej wi-o', yawij mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo iwán iga ti'ti. Yéj kipiá máj poder que nej, iwán nej ni alín ayá' neajasi iga manikuiguili iga'. 12 Yéj kikitzkijto' yej iga kichijchiwa trigo iga kitasolkixtiá. Iwán trigo kanas kan moana; e' itasolyo kitatij ipan ti'ti yej ayí' sewis.§

Mobautizaroj Jesús

13 Iwán Jesús kisa' Galilea, iwán asito kan Juan tabautizarojtoya ipan weya' Jordán, iga no mamobautizaro. 14 E' Juan akinekiá makibautizaro, kijlij:

—¿Te iga tiwi' iga nej manimitzbautizaro? Nejwa' in yej nikneki iga tej xinebautizaro.

15 E' Jesús kijlij Juan:

—Inán tej amo te xikijto; iga ijkón kajasi iga matikchiwakan inochi ken Dios kineki.

Iwán Juan motemá' iga kibautizaroj Jesús. 16 Kua' Jesús tami' mobautizaroj, kisa' ipan a'ti. Iwán tapowi' cielo, iwán kita' iyEspíritoj Dios temoj, ken tikita se jojtoko, iwán moketzako iyakapan. 17 Iwán mokagui' ipan cielo se tájtól yej kijtoj:

—Inín nokta in noPiltzín yej nikpoxchokiliá, iwán yéj neyolchikajto'.

4

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichiwa yej ayékti

1 Iwán iyEspíritoj Dios kiwiga' Jesús ipan desierto kan ayá' chantitolo', iga ompiga Tzitzimi' makita siga ayá' kichiwaltij yej ayékti.

2 Jesús ayá' takuaj cuarenta días iwán cuarenta yówal, iwán mayana'. 3 Iwán Tzitzimi' kitechoj Jesús. Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichiwa yej ayékti, kijlij:

—Siga teja nokta iPiltzín Dios, xikijli inimej temej iga mamochiwakan pan.

4 E' Jesús kijlij Tzitzimi':

—Ijkín ijkulijto' itájtól Dios: “Ayá' gasan tákual wel ono taga', no wel ono iga kichiwa ken kijtowa itájtól Dios.”

5 Iwán Tzitzimi' kiwiga' Jesús ipan weyi-altepe' Jerusalén, kitejkawiltij este iyixko, kan máj ajko ipan inón weyitiopan,* 6 iwán kijtoj Tzitzimi':

—Siga teja nokta ipiltzín Dios, este nigaj ximopatánalti talpan; iga itájtól Dios ijkín ijkulijto':

Dios kititanis iyangelejmej iga mamitzpaléwikan,

iga mamitzmajkuiiakán

iga amo ximokxiwiteki ipan te'ti.†

7 Jesús kijtoj:

—No ijkulijto' itájtól Dios: “Amo xiktajtanili moTéko Dios iga makichiwa tejté iga san manesi iga wel kichiwa.”

8 Se' vej Tzitzimi' kiwiga' Jesús ipan se tepe' yej pox ajko, iwán kinextilij inochi paismej yej ono' ipan inín tajli iwán inochi yej kipiáj; 9 iwán kijtoj Tzitzimi':

—Nej nimitzmas inewi inín siga timotankuaketza iga xineweyimatilti.

10 Iwán Jesús kijlij:

—Tzitzimi', xicholo notenoj, iga ijkín ijkulijto' itájtól Dios: “Xikweyimatilti moTéko Dios iwán xikchiwa kensan yéj kineki.”

11 Iwán Tzitzimi' kikájteja Jesús. Iwán walkej angelejmej iga kipaléwikoj in Jesús.

Jesús pewa iga tamachtiá

‡ 3:10 3:10 Inín kijtojneki iga Dios yawi kicastigaroti yej ayompa nemij.

Dios yawi kimānawiti e' yej ayá' ye'nemi ken tikita itasolyo trigo yej tatas.

† 4:6 4:6 Sal 91:11,12

§ 3:12 3:12 Kijtojneki iga yej ye'nemij,

* 4:5 4:5 Xikita glosario “Weyitiopan”.

¹² Kuḗ' Jesús kimati' iga Juan kipreŕojwijkej, yajki ipan estado de Galilea. ¹³ E' ayá' kḗwi' Nazaret kan íchan katka, sino que yajki mochantito ipan altepe' yej itoka' Capernaum. Inón altepe' onoya ipan aten iwán ipan ital Zabulón iwán Neftalí. ¹⁴ Ijkin kichij Jesús iga mamochiwa yej el profeta Isaías ijkin kijkuiloj:‡

¹⁵ Ítal Zabulón iwán Neftalí, ipan inón ojtí yej yawi lámā, iyikampa weya' Jordán, ipan Galilea kan chantitokej yej ayéj judiyojmej.

¹⁶ Inomej gente yej ken onoyaj kan takomichkan iga ayá' kixmatiáj Dios, ken tikita kitawijkej se weyi tawilyo' iga asi' itajtōl Dios. Inomej majmatoyaj iga mamikikan, e' inán kitawijkeja weyi tawilyo'.

¹⁷ Iwán ikua'ya Jesús pewa' kipowa itajtōl Dios, kijtoj:

—Xikajtewakanya iga ankichiwaj yej ayekti iga ayo' wejkwawas iga yawi reinarotiŕ Dios.

Jesús kinotza' nawi atarrayojmej

¹⁸ Jesús nejnentiaya ipan aten laguna yej itoka' Galilea. Ompa kita' Simón yej nō itoka' Pedro, iwán Andrés yej iyiknampa. Yejemen atarrayojmej. Iwán ompa atarrayojtoyaj ipan inón a'ti. ¹⁹ Iwán Jesús kijlij inomej:

—Xinetokakan, iwán nikchibas iga ankinechkoskej yej manetokakan ken inán topoŕ ankikitzkiáj.

²⁰ Iwán imanín kikajtejkej iyatarrayajmej iwán kitokákeja Jesús.

²¹ Iwán achi máj nejnenkej, kitakej omen tajtaga', Jacobo iwán Juan yej ipilowampa Zebedeo. Ompa onoyaj ipan akal iwán itaj. Ompa kitamanijtoyaj iyatarrayajmej. Iwán Jesús kinotza' in inomej. ²² Iwán ikua'san ompa kikajtejkej itaj iwán akal. Iwán kitokákeja Jesús.

Jesús kimachtiá mia' gente

²³ Jesús panoj noyan ipan estado de Galilea, tamachtijtinemiá ipan tiopamej yej ojonoyaj ipan altepemej. Kipowaya ye'noticiaj ken iga Dios yawi reinaroti. Iwán kachitaltij nochí yej sese'pa iga wetitoyaj. ²⁴ Iwán noyan momati' ipan estado de Siria, iga Jesús taachitaltijtinemi', iwán nō kiwiguilijkej yej kipiayaj de sese'pa kokolis, yej kuajkualoj, yej tatapoliwij, yej kipiayaj malespíritoj iwán yej ikxitakuawayaxtoyaj. Iwán nochí inimej kachitaltij Jesús. ²⁵ Mia' de Galilea kitokakej Jesús, yej chantitoyaj ipan ital diez altepe' yej kijliáj Decápolis, iwán de Jerusalén iwán inewi nō de Judea, iwán inomej yej chantitokej iyikampa weya' Jordán.

5

Jesús tamachtiá ipan tepe'

¹ Kuḗ' Jesús kita' inewi gente yej kitokatinemiáj, tejkaj ipan se tepe' iwán ompa motalij. Iwán idiscopolojmej* kiyawalojkej. ² Iwán Jesús pewa' kimachtij idiscopolojmej, ijkin kijtoj:

³ —Pakij yej kimachiliáj ipan iyalmajmej iga yejemensan awel te kichiwaj iwán ijkonya iga kitemowaj Dios, iga yejemensa kiplaskej Dios iga iTekomej.

⁴ 'Pakij yej chokaj, Dios yawi kiyolchikawatí inomej.

⁵ 'Pakij yej moalimpamatij, iga yejemen mochibaskej itatki inón tajli yej Dios kijtoj iga kimakaskej.

⁶ 'Pakij yej kipoxyolmakatokej iga kichibasnekij yej yekti, inomej sí, Dios kipalewij.

⁷ 'Pakij yej ta-ikneliáj, iga Dios yawi nō kiknelitij inomej.

‡ 4:14 4:14 Isa 9:1-2 § 4:17 4:17 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa". * 5:1 5:1 Xikita glosario "Discípulo".

⁸ 'Paḱij yej ipan iyalmajmej kejlantokej yej yeḱti, yejemen sí kitaskej Dios.

⁹ 'Paḱij yej kinekij iga maonolo tamelá, iga Dios kijlij iga yéj ipilowan.

¹⁰ 'Paḱij yej kiknoḱiwaj iga san kichiwaj yej Dios kineki, iga yejémenya kiplaskej Dios iga iTekomej.

¹¹ 'Xipaktokan kuá' mitzijijliáj kuajkuantas iwán kuá' mitziknoḱiwaj iwán kuá' mitzpantiáj iga ankichiwaj yej ayekti, iga san nej annetokaj.

¹² 'Xipaktokan iga ipan cielo yawij mitzmakatij yej pox yeḱti; iga ijkón no kiknoḱijkej profetajmej yej ikya onoyaj.

Yej kitokaj Jesús ken ista' iwán ken yej tawiáj

¹³ 'Amejemen ipan inín tajli ken tikita an-istamej. E' siga ista' ayo' istaweli', ¿téjaso' iga moneki? Ayo' yeḱti iga nité, sino que motajkáliya iwán motatáksaya.

¹⁴ 'Amejemen no ken antawilmej ipan inín tajli. Se weyi-áltepe' yej ono' iyixko tepe' awel mijana. ¹⁵ Niga motatiá se cándil iga mamotali itampa tejté, majwa' motaliá ajko iga makitawi yej onokej kalijti'. ¹⁶ Ijkonsan no amejemen xikchiwakan yej yeḱti iyixtaj la gente, iwán kuá' mitzitaskej iga ankichijtokej yej yeḱti, kiweyimatiltiskej toTaj Dios yej ono' ajko.

Jesús tamachtía ipan la ley

¹⁷ 'Amo ankijoskej iga niwalaj iga nikpoloko iley Moisés o kan tamachtijkej profetajmej. Nej ayá' inón nikchiwako, majwa' nikchiwako ken iga nokta kajasi iga mamochiwa ken tatekimakaj. ¹⁸ Iwán no nimitznojma-ijliáj, miej iga onos cielo iwán tajli, nisé punto nisé letra awel mopolowa ipan iley Moisés, este que nochi mamochiwa yej mochiwas. ¹⁹ Inón iga yej kiyokakajtewa iga kichiwa ken tatekimaka se iley Dios, malej iga inón ley nésiki' ayá' máj te te-ijliá, wan ijkón matamachtí, inón mo-itas ken yej ayéj te iteki kan reinarowa Dios. E' yej makichiwa ken ikuilijto' la ley iwán ijkonsan no kinextiliá sekin iga makichiwakan, inón máj kiye'itaskej kan reinarowa Dios. ²⁰ Iwán no nimitzijliáj, siga ayá' máj anye'nemij que fariseojmej iwán ken yej tamachtíáj ipan la ley, nikeman ayá' ankalakiskej kan Dios reinarowa.

Jesús tamachtía iga amo mamokuejkuesolo

²¹ 'Ankikakíkeja ken kijlijkej amo-ikyapatajwan iga: "Amo xitamikti, siga agaj tamiktiá, makimiktikan." Ijkón kijtoj iley Moisés. ²² E' inán nimitzijliáj igasan se mamokuejkueso iwán iyiknín, Dios yawi kijuzgaroti. Iwán yej kijliá iyiknín: "Tixeto'", inón kikitzkiskej yej máj mandarowaj. Iwán yej kijliá iyiknín: "Tipáchtol", yaḱi kan ono' tiwelon yej ayí' sewi.

²³ 'Siga tia tikmakati iyofrendaj Dios ipan altar† iwán tikejlantewa iga mitzkue-sowilijto' moknín, ²⁴ ómpao' xikajtewa moofrendaj itennoj altar iwán xaj achto ximoyoltaliti iwán moknín. Íkuá'ya sí welja tiktaliti moofrendaj.

²⁵ 'Siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzwigaj iyixtaj juez, ipan ójtisan ximotajtolti iga ximoyoltali iwán. Porque siga mitzwigaj iyixtaj juez, juez kitekimakas policiyajmej iga mitzakiskej kuákalko. ²⁶ Nimitzijliá iga atikisas ompa este que xixixtawa inewi ke' mitztajtaniliáj.

Jesús tamachtía iga yej namiktito' amo mayawi wan se'

²⁷ 'Moisés este ikayay kijtoj: "Yej namiktito' amo mayawi wan se'." ²⁸ E' nej nimitzijliáj siga se taga' kitachiliá se siwa' iwán ipan iyalmaj kinekiskiyaya magui' mamásiya iwán, ininwa' taxíma'ya nokta, malej iga kejlán ipansan iyalmaj.

²⁹ 'Siga se moyix mitzchiwaltía yej ayekti, xixixti iwán xiktajkali wejka; máj yeḱti xikpolo se moyix que inochi mocuerpoj makakikan pan tiwelon yej ayí' sewis. ³⁰ Siga

† 5:23 5:23 Xikita glosario "Altar".

moye'ma' mitzchīwaltiá yey ayēkti, xiktzonteki iwán xiktajkali wejka; máj yēkti xikpolo se moma' que inochi mocuerpoj makakikan pan tiwelon yey ayí' sewis.

Jesús tamachtiá iga amo mamokawakan yey namiktitokej

³¹ 'Moisés nō este ikayay kijtoj: "Siga se taga' kikawa isiwa', makimaka se ama' kan makijto iga mokájkeja." ³² E' nej nimitzijliáj yey kiyokakawa isiwa' malej iga isiwa' ayá' nemi yawi wan se', inōn taga' kichīwa iga isiwa' mamasi wan se'; iwán inōn se' taga' yey iwán monamiktij nō taxīma.

Jesús tamachtiá iga amo matajuradólo

³³ 'Nō ankimatij iga amo-ikyapatajwan kijlijkej: "Amo xikelkawa iga tikchīwa yey iyixtaj toTēko tikijtoj nokta iga tikchīwas." ³⁴ E' nej nimitzijliáj iga amo xiktalikān agaj o tejté iga testigo kua' ankijtowaj iga ankichīwaskej tejté. Niga cielo iga ompa mandarowa Dios; ³⁵ niga tajli iga ompa kitaliá iyikxi Dios; niga Jerusalén iga inōnwa' iciudad el Rey yey kipoxweyimatij. ³⁶ Niga motzontekon, iga tej awel tikchīwa iga se motzónkal mamochīwa ista' o pīsti'. ³⁷ Máj yēkti iga xikijto "kena" kua' tikmati iga tia tikchīwati, iwán xikijto "ayá'" kua' tikmati iga ayá' tia tikchīwati. Yey ayá' ijkōn kichīwa, kichīwa yey ayēkti.

Jesús tamachtiá iga amo mamajasikan iga mo-ijiyaj

³⁸ 'Moisés este ikayay kijtoj:‡ "Siga agaj mitzixkopewa, nō xikixkopewa, iwán siga agaj mitztankopewa, nō xiktankopewa." ³⁹ E' nej nimitzijliáj iga amo ijkōnsan nō xikchīwili yey mitzchīwiliá yey ayēkti; majwa' siga agaj mitzaxgatatzina, xikmaka se' moxaya' iga mamitzmaga. ⁴⁰ Iwán siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzkuiliá mokuach, xikmaka nō makiwiga mochamarraj. ⁴¹ Iwán siga agaj mitztekimaka iga xikuiguili tejté yey etí' se kilómetro, tej xikuiga ome kilómetro. ⁴² Siga agaj mitztajtaniliá tejté, xikmaka. Agaj yey kineki mitztaķewiliá tejté, amo xikijli iga ayá'.

Kén iga matikchokilikān yey te-ijiyaj

⁴³ 'Moisés este ikayay kijtoj: "Xikchokili moknīn iwán xikijiya yey mitzijiya." ⁴⁴ E' nej nimitzijliáj xikchokilikān yey mitzijiya, xikyē'ijlikān yey mitzmalijliáj, xikchīwilikān yey yēkti yey ayá' mitzyē'itaj, xiktajtanilikān Dios iga maye'onokān inomej yey mitzpantiáj iwán mitzknochīwaj. ⁴⁵ Ijkōn amejemen anmochīwaskej ipilówampa amoTaj Dios yey ono' ipan cielo; iga yéj kichīwa iga matawi tonatí' kan ono' yey kichīwa yey yēkti iwán yey kichīwa yey ayēkti, iwán kititani nō tiawa' iga yey yē'nemij iwán iga yey ayompa nemij. ⁴⁶ E' siga amejemen ankichokiliáj yejsan nō mitzchokiliáj, ¿té anmotaniliáj iga ijkōn ankichīwaj? Este yey kicobrarowaj impuesto§ iga Roma ijkōn nō kichīwaj. ⁴⁷ Iwán siga ankisaludarowaj yejsan amoknīn, ijkōn ayá' nemi ankichīwaj tejté yey sekin nō akichīwaj. Ijkōn nō kichīwaj yey ayá' kixmatij Dios. ⁴⁸ Xipoxye'nemikan, ijkōn kensan amoTaj Dios yey ono' ipan cielo nochipa kichīwa yey yēkti.

6

Jesús tanextiliá iga matikchīwakān yey yēkti iyixtaj Dios

¹ Jesús nō kijtoj:

—Kua' ankichīwaj tejté yey yēkti, amo xikchīwakān iga san mamitzitakān. Siga ijkōn ankichīwaj, amoTaj Dios yey ono' ipan cielo ayá' mitzmasaskej nité. ² Kua' tikpalewiá agaj yey amotapialíá, amo xikpojtinemi ken kichīwaj inomej yey mopajpantiáj iga yē'nemij iga kipojtinemij tiopan-ijti' iwán kajkan panolo iga makiweyimatiltikan. Nimitzijliáj iga inomej inōnsan motaniliáj, iwán Dios ayá' kiye'ita. ³ E' tej kua' agaj

‡ 5:38 5:38 Ex 21:24 § 5:46 5:46 Xikita glosario "Impuestos".

tikpalewiá yej amotapialia, amo xikmatilti ni agaj. ⁴ Majwa' xikchiwa ichtákasán. Iwán Dios yej mitzitzto' iga ichtákasán nemi tikchiwa yawi mitzmakati yej pox yekti.

Jesús tamachtiá ken iga matitajtoqan wan Dios

⁵ 'Kua' antajtowaj wan Dios, amo xikchiwakán ken inomej yejsan mopajpantiáj iga ye'nemij, inomej kiye'matij iga ejkati-oradowaj tiopan-ijti' iwán ipan calle kánsan makitakán. Nimitznojma-ijliáj iga inimej inonsan motaniliáj, iwán Dios ayá' kikakij. ⁶ E' tej kua' titajtowa wan Dios, xikalaki kaliyti', iwán ximokaltzakua iwán xitajto wan Dios yej ompa ono' mowan. Iwán Dios yej mitzitzto' kán ichtákasán nemi ti-oradowa, yawi mitzmakati yej tiktajtani.

⁷ 'Kua' titajtowa iwán Dios, amo xikojpa-ijto tajtolmej yej ayá' mitzpalewiá kánsan mawejkawa iga titatapoito' iwán Dios, ken kichiwaj yej ayá' kixmatij Dios. Yejemen an kijtowaj iga ijkón kichiwaj, majya kikakiskej Dios. ⁸ Amo xikchiwakán ken yejemen; iga amoTaj Dios kimatiya te mitzpolowaj malej iga aya ankitajtaniliáj. ⁹ Amejemen ijkín xitajtoqan iwán Dios: NoTaj yej tonó' ipan cielo, nochi makiweyimatilti motoka'.

¹⁰ Xirreinarókiya.

Mamochiwa ken tej tikneki ipan tajli, ijkón ken mochijto' ipan cielo.

¹¹ Notakualmej yej nochipa moneki, xinemakakán aman.

¹² Xineelkawilikán yej nikchijkej yej ayekti, ijkón ken nejemen no nikelkawiliáj yej nechiwilijkej yej ayekti.

¹³ Xinepalewikán iga amo manikchiwasnekikán yej ayekti; amo xinesemakakán kua' Tzitzimi' nechiwaltijnekij yej ayekti.

Iga tej nokta yej tirreinarowa, iwán tej yej nochi wel tikchiwa iwán inón moweyipoder nochipa nokta onos. Ijkónyawa'.

¹⁴ 'Siga ankelkawiliáj yej agaj mitzchiwiliáj yej ayekti, amoTaj yej ono' ipan cielo no mitzelkawiliskej yej ankichiwaj yej ayekti. ¹⁵ E' siga ayá' ankelkawiliáj yej mitzchiwiliáj yej ayekti, amoTaj ayá' no mitzelkawiliskej yej ayekti ankichiwaj.

Jesús tamachtiá ken iga mamayunarolo

¹⁶ 'Kua' anmayunarowaj, amo manesi iga anmoknomatij ken inomej yej san mopajpantiáj iga ye'nemij. Yejemej kinekij makitakán iga mayunarojtokej. E' nimitznojma-ijliáj iga yej inón kichiwaj, kipiaja yej motanilijkej. ¹⁷ E' tej kua' timayunarowa, ximotzijtzikui iwán ximixami, ¹⁸ iga amo manesi iga timayunarojto'. Petz moTaj Dios yej ichtákasán mowan ono', yejsan kimatis yej nemi tikchiwa. Iwán iyixtaj tokniwan mitzmkas yej kajasi iga mamitmaka.

Yej mitzyoltilana

¹⁹ 'Amo xiknejnechkokán yej pox valerowa nigaj ipan tajli kán wel kitolowa wechi iwán wel ankinempoloskej, iwán kán wel kalakij yej tachteki. ²⁰ Maj yekti xiknejnechkokán ipan cielo komati yej pox valerowa.* Ompa ateyi wechi yej tanempolowa, iwán niga no yej tachteki ay'ya kalakiskej. ²¹ Porque kán ono' yej mitzyoltilana ompa nochipa tikejlanos.

Yej mitztawia

²² 'Moyix ken tikita se cándil yej mitztawia; siga moyix yekti, mitztawijos. ²³ E' siga moyix ayekti, tonos ken kua' takomichkán. Siga inón cándil yej tikpia ayá' tawia, poxsan titakomititos.

Dios iwán tomín

* **6:20** 6:20 Inín mochijwa kua' se kichijwa ken Dios kineki.

²⁴ 'Ayagaj wel kipiá ome ipatrón, iga sésanwa' in yej kiye'itas, iwán se' kijiyas, o se kitokas iwán se' kikajtewas. Inón iga awel ankitokaj Dios siga mitzyoltilanaj tomín.

Amo xitayokoyakan

²⁵ 'Nimitzijliáj: Amo xitayokoyakan iga te anyawij ankikuatij iwán te anyawij ankonitij iga wel xonokan, niga amotzótzol yej anakakskej. ¿Ix aya'taj máj valerowa amovidaj que tákual, iwán amocuerpoj máj que tzótzol? ²⁶ Ximixkuítikan ipan totomej yej patantinemij; yejemen ayá' tokaj niga tapixkaj iwán ayá' no kenaj yej mopixka. E' malej ijkón, Dios yej amóTajpa kitamaka no inomej totomej. ¡Amejemen máj anvalerowaj que totomej! ²⁷ ¿Iwán a' de amejemen iga san matayokoya wel weyás se' alín?

²⁸ 'Iwán, ¿te iga no amejemen antayokoyaj iga amotzótzol? Ta' xikitakan ken iga weyáj xochimej ipan akawalyoj, ayá' tekipanowaj niga tajtzomaj. ²⁹ E' nimitzijliáj niga el rey Salomón malej iga moye'taajakiaya; ayá' kaxilij ken inomej xochimej yej mojmónsajtikej. ³⁰ Iwán siga Dios ijkón kimónsajchiwa kuaxiwiyoj yej aman ono' ipan akawalyoj iwán mosta tatas ipan ti'ti, ¿kén iga ayá' mitztzotzolyotiskej, amejemen yej alín anmoconfiarowaj ipan Dios? ³¹ Inón iga amo xitayokoyakan iwán amo xikijtōkan: “¿Te niawij nikuatij? o ¿te niawij nikonitij? iwán ¿kan niawij nikasitij notzotzolmej yej nikajakiskej?” ³² Yej ayá' kixmatij Dios tayokoyaj iga nochi inín; e' amejemen ankipiáj se amoTaj yej ono' ipan cielo yej kimati te mitzpolowaj amochan. ³³ E' ximotemakakan iga Dios marreinaro ipan amejemen, iwán xikchiwakan ken yéj kineki, iwán ijkón nochi inimej yej mitzpolowaj, anyawij ankipiatij. ³⁴ Amo xitayokoyakan iga yej mostapa mochīwas, yej mostapa, móstapaya sej ankitaskej. Ono' komati yej teyolmiktía ipan sejsé día.

7

Amo xikijto iga se' ayompa nemi

¹ 'Amo xitajuzgarokan, iga Dios amo no mamitzjuzgarokan. ² Iga Dios yawi mitzjuzgarotij ijkón kensan sekin ankijuzgarowaj. Achón ke' agaj ankimakaskej, achónsan no Dios mitzmakaskej. ³ ¿Te iga tikixtachiliá moknín iga kipiá tasoltzín ipan iyix iwán ayá' tikita iga tej tikpiá tapan ipan moyix? ⁴ Siga ayá' tikita iga tikpiá weyi tapan ipan moyix, ¿kén timixewiá iga tikijliá moknín: “Noknín, achi manimitzkixtili tasoltzín yej tikpiá ipan moyix?” ⁵ ¡Tej yej timopajpantiáj iga tiye'nemi!, xikixti achto inón tapan yej ono' ipan moyix iwán ijkón wel tikye'itas iga tikixtiliá tásol ipan iyix moknín.

⁶ 'Yej itatki Dios amo xikmakakan pelomej, amo santá' mitztzatzayanaskkej. Yej pox patiyoj amo xikmakakan koyamemej iga amo makitataksakan.

Xiktajtaničan, xiktemokan iwán xikaltzotzonakan

⁷ 'Xiktajtaničan, iwán Dios mitzmakaskej; xiktemokan iwán ankasiskej; xikaltzotzonakan iwán mitzkaltapowiliskej. ⁸ Iga yej kitajtani, kimakaj; iwán yej kitemowa, kasi; iwán yej kaltzotzona, kikalapowiliáj.

⁹ '¿Ix wel se de amejemen kimakas ipiltzín se te'ti kuá' kitajtaniá tákual? ¹⁰ ¿O ix kimakas kowa' kuá' kitajtaniá se topoj? ¹¹ Siga amejemej yej ankichiawaj yej ayekti, wel ankimakaj yej yekti amopilowan, jamoTaj yej ono' ajko ipan cielo, máj kimakas yej yekti a'san iga kitajtaniáj!

¹² 'Ijkón ken amejemen ankinekij mamitzchīwilikan sekin, ijkón no amejemen xikchīwilikan; ijkón kijtowa iley Moisés iwán yej kijkuilojkej profetajmej.

* **7:3** 7:3 Kijtojneki: Ayompa tikchiwa siga tikpopowa moknín iga kichij alín yej ayekti kuá' tej tikchij máj komati yej ayekti.

Kalten yej tzolti'

¹³ 'Xikalakikān ipan kalten yej tzolti'. Iga kalten iwān ojti yej tawiga kan mopojpololo, kojkojakti', iwān mia' yej ompa yawij. ¹⁴ E' kalten iwān ojti yej tawiga kan ono' Dios, poxsan tzolti', iwān ayá' mia' yej ompa yawij.

Kuawi' mo-ixmati ipan itakilka

¹⁵ 'Amo mamitzkajkawawakan yej kijtowaj iga Dioski' kitajtolmakaj. Inimej nésiki' até wel mitzchiwiliáj, e' máj ipan iyalmajmej ken tikita tekuanimej. ¹⁶ Amejemen wel ankixmatij ken iga nemi agaj ipansan yej kichiwaj; puej ayá' moteki uva† ipan witztako', niga no moteki itakilka amakuawi' ipan istawitz. ¹⁷ Nochi ye'kuawi' ye'taki, iwān yej ayéj ye'kuawi', ayejyekti itakilka. ¹⁸ Yej ye'kuawi' awel mochiwa itakilka yej ayá' yejyekti, niga yej ayéj ye'kuawi' awel mochiwa itakilka yej yekti. ¹⁹ Nochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwān motatiá. ²⁰ Inón iga amejemen ankixmatiskej inomej san ken iga kichiwaj.

Ayá' nochi kalakiskej kan reinarowa Dios

²¹ 'Ayá' nochi yej ne-ijliáj "noTeko, noTeko" yawij kalakitij kan reinarowa Dios, sino que inómejsan yej kichiwaj ken kineki noTaj yej ono' ipan cielo. ²² Kuá' asis inón día, mia' yawij ne-ijlitij: "NoTeko, noTeko, nejemen nikpowakej motajtol, iwān ipan motoka' nikixtijkej malespíritojmej, iwān ipan motoka' nikchijkej mia' yej ayí' mo-ita." ²³ E' nej nikijliskej: "Ayí' nimitzixmatikej; xicholokan notenoj, amejemen yej ankichiwaj yej ayekti."

Qmen tajtaga' yej kalchiwaj

²⁴ 'Yej kikaki notajtol iwān kichíwa yej nikijtowa, ken tikita se taga' yej poxsan tajlanto' yej kichij íkal ipan se weyite'ti. ²⁵ Wajaj tiawa', wejweyakej a'timej iwān wajaj ejeka' yej pox tajpalej ipan inón kajli; e' ayá' kiwetziltij iga tokto' ipan te'ti. ²⁶ E' yej kikaki notajtol iwān ayá' kichíwa yej nikijtowa, inón ken tikita yej ayá' ye'tajlanto', yej kichij íkal ipan xajli. ²⁷ Wajaj tiawa', wejweyakej a'timej, iwān wajaj ejeka' ipan inón kajli, iwān wetzi'. ¡Mela'xixitini' nokta!

²⁸ Kuá' Jesús tami' tajtoj, yej takaktoyaj san tajtachixtikajkej kén iga Jesús tamachtíaya; ²⁹ iga ijkón ken tamachtíaya, nešiá iga kimati te nemi kijtowa, ayéj ken yej tamachtíaj ipan iley Moisés.

8*Jesús kachitialiá yej palantiá ikajlo'*

¹ Kuá' Jesús temoj ipan tepe', poxsan kitokatiajkij. ² Iwān kiná'tejoj se taga' yej nemi palani ikajlo' iga kipiaya lepra,* motankuaketza' iyixtaj Jesús, iwān kijtoj:

—NoTeko, siga tikneki, wel xinepajti.

³ Iwān Jesús kichijchin in inón yej wetitoya, kijlij:

—Kena, nikneki xipajti.

Kuá' inón kijtoj, achitiá' yej kipiaya lepra. ⁴ Iwān kijlij:

—Ta' xikaki, amo agaj xikijli; xaj kan ono' sacerdote iga mamitzita, iwān xiktali moofrendaj ken tatekimaka iley Moisés, iga nochi makimati iga tipájtí'ya.

Jesús kachitialiá itekipanowani se capitán de Roma

⁵ Kuá' Jesús asi' ipan altepe' Capernaum, se capitán de Roma yajki kitechoto Jesús iwān kiteki'tajtanilij, ⁶ kijlij:

—NoTeko, notekipanowani wetzto' nochan pan itapech iga poxsan kuajkualoto' isempan iwān este awel molina.

† 7:16 7:16 Xikita glosario "Uva". * 8:2 8:2 Xikita glosario "Lepra".

⁷ Jesús kijlij:

—Nej niati nikachitiatiti.

⁸ Inón capitán kijtoj:

—NoTeko, akajasi xikalaki nochan, san xikijto iga maachitiá notekipanowani, iwán achitiás. ⁹ Nej no ono' yej netekimaka iwán no niktekimaka soldadojmej. Kuá' niktitani se mayawi kanaj, yawi; iwán kuá' se' nikijliá iga mawiki, wi'; iwán kuá' nikijliá notekipanowani iga makichíwa tejté, kichíwa.

¹⁰ Kuá' Jesús inón kikagui', madmiradoj iwán kijlij yej kitokatinemiáj:

—Nimitzijliáj iga anikasi' nisé israelita yej mamopoxconfiaro ipan nej ken inín taga'.

¹¹ Nej nimitzijliáj iga poxsan witzeloj kan ikisáyampa tonati' iwán ikalakíyampa', iwán motaliskej iga takuaskkej wan Abraham, Isaac iwán Jacob ipan cielo kan reinarowa Dios; ¹² e' yej onóyaja† iga mayakan katka kan reinarowa Dios, kakiskej kan takomichkan, ompa chokaskej este tanguetzekaskej.

¹³ Iwán Jesús kijlij inón capitán:

—Xaja mochan, iwán mamochíwa ijkón ken ticredoj.

Iwán íkuá'san in inón tekipanowani achitiá'.

Jesús kachitiatía imonan Pedro

¹⁴ Jesús yajki chan Pedro, wan kasito imonan Pedro wetzto' ipan tapech iga kawanto'. ¹⁵ Jesús kimakitzkij, iwán íkuá'san sewi' ikajlo'; iwán mokétza'ya iga kitamá' Jesús.

Jesús kachitiatía mia' yej wetitokej

¹⁶ Kuá' tayowati'ya, kiwiguilijkej Jesús mia' yej kipiayaj malespíritojmej; iwán Jesús iga san kitekimá' malespíritojmej, kikijkixtij, iwán no kachitiatij nochi yej wetitoyaj.

¹⁷ Inín mochij iga mamochíwa ken kijtoj el profeta Isaías: “Yéj tepajtij, iwán yéj teachitiatij.”‡

Yej kinekiáj makitokakan Jesús

¹⁸ Kuá' Jesús kita' iga poxsan kipolojtokej, kitekimá' idiscipolójmej iga maapanókanya ipan laguna. ¹⁹ Iwán se yej tamachtía§ ipan iley Moisés kitechoko Jesús, iwán kijlij:

—Tamachtiani, nej nikneki manimitztokatinemi kansan tia.

²⁰ E' Jesús kijlij:

—Koyomej kipiáj ixapoyomej kan kochij, iwán totomej kipiáj ixekemej; e' nej yej iPiltzin Taga* anikpiá kan achi manimokuajtetonti.

²¹ Iwán se' idiscipolój, kijlij:

—NoTeko, maniao' achto maniktokati notaj.

²² Jesús kijlij:

—Xinotoka, xikawili yej ken miktokej iga makitokakan yej miktokej.

Jesús kipacholtía ejeka' yej tajpalej

²³ Iwán Jesús tejkaj ipan weyi ákal, senyajki iwán idiscipolójmej. ²⁴ Tajko laguna pewa' se ejeka' yej pox tajpalej este atemiaya ákal. E' Jesús kochtoya. ²⁵ Iwán idiscipolójmej kixitijkej Jesús, kijlijkej:

—¡NoTeko, xinemanawikan! ¡Némiya ti-awetzij!

²⁶ Jesús kijtoj:

—¿Te iga poxsan anmajmawij? ¡Amejemen alintzin anmoconfiarowaj nopan!

Iwán Jesús moketza', kajajwa' ejeka' iwán a'ti, iwán santakampolijtikawi'. ²⁷ Tajtaga' san tajtachixtikajkej, iwán kijtojkej:

† 8:12 8:12 Judiyojmej ‡ 8:17 8:17 Isa 53:4 § 8:19 8:19 Xikita glosario “Yej tamachtía ipan iley Moisés”.

* 8:20 8:20 Xikita glosario “IPiltzin Taga”.

—¿Ix a'taj yéj nokta an in inín taga' yej este ejeka' iwán a'ti kitajtolkakij?

Tajtaga' de Gadara yej kipiáj maļespīritojmej

²⁸ Kuá' Jesús asi' iyikampa laguna ipan estado de Gadara, omen tajtaga' kiskej posantoj, iwán kitechojkej Jesús. Iyomextin kipiayaj mal espíritoj, wan poxsan tatataloçhtiyaj, iwán ipan inón ojti ayágajo' wel panowaya. ²⁹ Iwán tzajtzikej:

—¿Té tikneki nowamej, tej Jesús yej iPiltzin Dios? ¿Ix tiwajaj aneyoka-iknoçhiwakoј malej iga aya asi hora?

³⁰ Iwán ayá' wejka iga ompa, takuajtinemiáj mia' koyamemej. ³¹ Iwán maļespīritojmej kiteki'tajtanilijkej Jesús ijkín:

—Siga anekixtiájyawa', xinētitanikan ipan koyamemej.

³² Iwán Jesús kijtoj:

—Ómpayawa', xikalakitij.

Iwán inomej maļespīritojmej kiskej ipan tajtaga' iwán kalakitoj ipan koyamemej; iwán nochi inomej koyamemej mobarrancarojkej iwán wejwetzitoj ipan a'ti iwán ompa amikikej.

³³ Yej kicuidarojtinemiáj koyamemej moçacholojkej. Kuá' asíkeja ipan altepe', kipojkej nochi yej moçhij ipan inomej tajtaga' yej kipiayaj maļespīritojmej. ³⁴ Iwán nochi yej çantitokej ipan inón altepe' yajkiç kan ono' Jesús. Iwán kuá' itenoja onokej, kiteki'ijlijkej iga maçısaya ipan italmej.

9

Jesús kachitialiá se taga' yej awel nejnemi

¹ Iwán Jesús tejkaj ipan se weyi ákal iga apanoj iwán asi' kan iyaltepe'. ² Ompa kiwiçuilijkej se taga' yej awel nejnemi nokta, wetztiaya ipan itapech. Kuá' Jesús kita' ken iga yejemen moçonfiarowayaj ipan yéj, kijlij yej wetitoya:

—Amo ximajmawi nopíj; nochi yej tikchij yej ayekti nimitzelkawiliaya.

³ Iwán sekin yej tamachtiáj ipan iley Moisés, kuá' inín kikakikej, kijtojkej ipan iyalmajmej: “Inín taga' iga ijkón kijtowa, kimajlijliá Dios.” ⁴ E' Jesús kimatiá te keçlantoyaj, kijtoj:

—¿Te iga ankeçlamikij yej ayekti ipan amoalmajmej? ⁵ ¿Kéntaj máj wel manikijto: “Nochi yej tikchij yej ayekti nimitzperdonarowiliá”, o manikijli: “Ximoketza iwán xaja”? ⁶ Inán sí, nia nimitznexçtilitij iga nej yej iPiltzin Taga' ipan inín tajli wel nikperdonarowiliá yej se kichíwa yej ayekti.

Iwán Jesús kijlij yej awel nejnemi:

—Ximoketza, xikui motapech iwán xaja moçan.

⁷ Iwán moketza' iwán yájkiya ichan. ⁸ Kuá' la gente inón kitakej, majmawikej iwán kiweyimatiltijkej Dios iga kimá' inón poder tajtaga'.

Jesús kinotza Mateo iga makitoka

⁹ Jesús kisa' ompa kan onoya, iwán kita' se taga' yej itoçka' Mateo, ewatoya kan kicobrarojtoya impuestos* iga Roma, iwán kijlij:

—Xinotoka.

Iwán Mateo moketza' iwán kitoga' Jesús.

¹⁰ Jesús takuajtoya kaliçti', iwán asi' mia' yej kicobrarojtoya impuestos iga gobierno iwán sekin yej ayá' ye'nemij, iwán kixnankej mesa iwán idiscipolojmej Jesús. ¹¹ E' kuá' fariseojmej kitakej iga Jesús nemi sentakuaj iwán inomej, kitajtankej idiscipolojmej:

* 9:9 9:9 Xikita glosario “Impuestos”.

—¿Te iga amomaestros sentakua wan yej kicobrarowajaj impuestos iga Roma iwán yej kichiwaj yej ayekti?

¹² Jesús kikagui' yej kijtojtokej iwán kijtoj:

—Yej yektitokej, ayá' kajasi iga mamoaachitilikán, e' yej wetitokej, kena, kajasi.

¹³ Xakan iwán ximomachtikan yej kijtojneki ken ijkuilijto' itájtól Dios: “Nej nikneki xita-iknelikan; ayéj iga xinemiktilikan yolkamej.” Pues nej ayá' niwalaj niknotzako yej kijtowaj iga ye'nemij. Majwa' niwalaj niknotzako yej kichiwaj yej ayekti iga mamoyolpatakan.

Jesús kijtatanij ken iga mayunaro

¹⁴ Yej kitokatinemiáj Juan yej tabautizarowa yajkij kan ono' Jesús, iwán kitajtankej:

—¿Te iga nejemen iwán fariseojmej nipoxmayunarowaj iwán modiscipolomej ayá' mayunarowaj?

¹⁵ Jesús kijtoj:

—¿Ix wel moknomatitoskej te-ikniwan kan monamiktulo miej ompa ono' iwamej chokotzin yej monamiktia? E' asiti día kuá' chokotzin kiwigaskej. Íkuá'ya sí mayunaroskej.

¹⁶ 'Iwán ayagaj kitamaniá se tzotzolsósol iga tzotzoltájkol yej mokówago'; iga yej mokówago' akuis, iwán máj weyi kitzayanas tzotzolsósol. ¹⁷ Awel no moakiá vino yej kichijkejo' ipan ikypakuetaxtekon† iga vino yej kichijkejo' moposawa iwán kipoxonas kuetaxtekon iwán nempoliwis vino iwán kuetaxtekon. Inón iga, yekti mamooki vino yej kichijkejo' ipan kuetaxtekon yej móchijo'. Ijkón apoliwis vino niga kuetaxtekon.

Jesús ki-ojpa-ixitij isiwapiltzin Jairo wan kachitiltij se siwa'

¹⁸ Mie j Jesús tatapojtóyao', asi' se yej kimandarowa judiyomej, motankuaketza' itenoj, iwán kijlij:

—Nosiwapiltzin nokto' migui', e' siga tia nochan, iwán tiktalij moma' ipan nosiwapiltzin, ojpa-isas sej.

¹⁹ Jesús moketza' iwán yajki iwán idiscipolomej iwán inón taga'. ²⁰ Iwán se siwa' yej wetitoya doce años iga kistoya ken imés yej awel pachiwia, kitechoj Jesús itepotztájbapa iwán kichijchimilij itempan isotantzótzol; ²¹ yéj kijtoj ipan iyalmaj: “Iga san nia nikchijchimiti itzótzol, nia ni-achitiati.” ²² E' Jesús tachá' itepotztaj, kita' inón siwa', iwán kijlij:

—Xipaki, nopij, ti-achitia'ya iga timoconfiaroj ipan nej.

Iwán íkuá'san inón siwa' achitia'.

²³ Kuá' Jesús asi' chan inón jefe yej itoka' Jairo, kita' iga tapitiztoló' iga yáwija kitokati yej mikto', iwán pox tzajtzitolo' iga chokayaj. ²⁴ Jesús kijtoj:

—Xikisakan nigaj; takotzin ayá' mikto', yejwa' kochto'.

Iwán kiwejwetzkilijkej Jesús. ²⁵ E' Jesús kikijkixtij yej onoyaj kalijti', iwán kala', kimakitzkij takotzin iwán kipalawij iga moketza'. ²⁶ Iwán noyan ipan inón tajli momati' yej Jesús kichij.

Jesús kitachaltia ome pachamej

²⁷ Kuá' Jesús kisa' ompa, ome pachamej kitokakej, kitzajtzilijtiyaj:

—¿Achi xine-iknelikan tej yej iPiltzin‡ David!

²⁸ Iwán kuá' Jesús kala' kalijti', pachamej kitechojkej, iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix ankidredowaj iga wel nimitztachtiskej?

Pachamej kijtojkej:

† 9:17 9:17 Xikita glosario “Kuetaxtekon”. ‡ 9:27 9:27 Judiyomej kimatikej iga el Mesías katka rey David ipiltzin ipilówampa, inón iga kijliyaj iga ipiltzin.

—Kena, noTeko.

²⁹ Iwán Jesús kijixchijchin in inomej pachamej, iwán kijtoj:

—Mamochiwa ijkón ken amejemen anmoconfiarojkej.

³⁰ Iwán tachákeja. Iwán Jesús kitekimá' nokta inomej:

—Amo agaj xikijlikan.

³¹ E' yejemen kiskejsan ompa, kipojtinkej noyan yej Jesús kichij.

Jesús kitajtojtía yej nonoj

³² Kua' kistiáyaja, sekin asikej yej kiwajliguilikej Jesús se nonoj yej kipiaya malespíritoj. ³³ E' kua' Jesús kikíxtija inón malespíritoj, welja tajtoj in nonoj. Yej ompa onoyaj san tajtachixtikajkej, kijtojkej:

—¡Ayí' mo-ita' ipan Israel ken inín!

³⁴ E' fariseojmej kijtowayaj:

—Ijefej malespíritojmej kimá' inín taga' iga wel kikíxtia malespíritojmej.

Jesús kikneliá la gente

³⁵ Jesús nentinemiá noyan ipan weyi altepemej iwán ipan altepetzitzin, tamachtinemiá ipan tiopamej ipan sejsé altepe'. Kipowaya ye'noticiaj kén iga reinarowa Dios, iwán kachitialiaya inochi yej wetitokej iwán yej kualotokej. ³⁶ Kua' Jesús kita' yej ompa chapantokej, kiknelij iga kita' tayokoxtokej iwán siatokej iwán papayintokej, ken tikita borregoymej§ yej atekoyojkej. ³⁷ Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—Nimitzijliáj, melá'wa' iga ono' mia' yej wel moconfiarowaj ipan nej, e' ayá' mia' yej kipowaj ye'noticiaj. Yej aya kikakij, inómejwa' ken se weyi mijli yej némiya tayoksi. ³⁸ Inón iga xiktajtanilikan yej iTeko mijli iga makititani tekipanowanimej iga makitekítijya yej ono' pan mijli.*

10

Jesús kitapejpena doce iyapostolejmej

¹ Iwán Jesús kinotza' doce idiscipolomej iwán kimá' poder iga wel makikixtikán malespíritojmej iwán iga wel makachitaltikan yej de sese'pa iga wetitokej iwán nochi yej kuajkualotokej.

² Inín itokamej yej Jesús kitapejpen iga itatitanimej yej no kijliáj apostolejmej:* yej achto itoka' Simón, yej no itoka' Pedro, iwán Andrés yej yéjpasan iyiknin; Jacobo iwán Juan yej ipilówampa Zebedeo; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, iwán Mateo yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma; Jacobo yej ipiltzimpa Alfeo; Lebeo yej no itoka' Tadeo; ⁴ Simón yej ipartidoj nacionalista;† iwán Judas Iscariote, yej máj despuéj kinamá' Jesús.

Jesús kitekimaka apostolejmej iga makipowatij itájtol Dios

⁵ Kua' Jesús kititan inimej doce apostolejmej, ijkín kijlijkej:

—Amo xakan kan chantitokej yej ayéj judiyojmej, niga xakan ipan altepemej yej onokej ipan estado de Samaria;‡ ⁶ majwa' xakan xikitatij judiyojmej yej pojpolijtinemij ken borregoitzitzin. ⁷ Xikijlijtinemikan iga inán sí na'ya ono' iga Dios yawi reinaroti ipan tejemej. ⁸ Xikachitaltikan yej wetitokej, xikojpa-ixitikan yej miktokoj, xikpajtikán yej palantokej ikajlomej iga kipiáj lepra, xikixtikán malespíritojmej. Amejemen ayá' ankikojkej iga inín wel ankichiwaj, amejemen no amo mamitzixtawakan iga inín ankichiwaj.

§ 9:36 9:36 Xikita glosario “Borrego”. * 9:38 9:38 Kijtojneki iga makitajtanilikán Dios iga yéj makititani toknimej yej wel kipowaj ye'noticiaj nochi inimej gente. * 10:2 10:2 Xikita glosario “Apóstol”. † 10:4 10:4 Xikita Lc 6:15. ‡ 10:5 10:5 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

9 'Amo no xikuigakan ni alin tomjn, 10 niga xikuigakan amomorra ipan ojti; niga se' amotzotzol, niga se' gakti, niga baston; iga yej tekipanowa kajasi iga makitamakakan.

11 'Kua' amasiskej ipan se altepe' o altepetzin, xiktemokan ompa agaj yej mitzye' itaj iwán ompao' xikawikan ichan este que matami amotekipanol wan ankisaskej ipan inon altepe'. 12 Kua' ankalakiskej ichan, xikijlikan iga maonokan tamela. 13 Siga yej ompa chantitokej kajasi iga ijkon xikijlikan, ijkon mochiwas; e' siga ayá' kajasi, amo xiktajtanelikan Dios iga tamela maonokan. 14 E' siga ayá' mitzomemawiaj niga mitzkakisnekij, xikisakan ipan inon kajli o ipan inon altepe' iwán xiktzejtelokan amokxi iga maxini talpinol. 15 Nimitzijliáj iga kua' Dios tajuzgaroj, yej chantitokej ipan inon altepe' maj kicastigaroskej que yej chantitokej altepemej Sodoma iwán Gomorra. §

Kiknochiwaskkej yej kitokaj Cristo

16 'Ta' xikakikan, nej nimitztitanij ken tikita amborregojmej itzalan koyomej.* E' xonokan listo ken tikita ankowamej, iwán ximochiwakan ken anjojtokomej iga amo agaj xikchiwilikan yej ayekti. 17 Amo xikelkawakan iga la gente mitzwigaskej kan ono' tekiwajmej, iwán mitzmagaskej ipan tiopamej. 18 Iwán iga notechko mitzwigaskej iná' gobernadormej iwán reyejmej; ijkon iga wel antajtoskej de nej iyixtaj yejemej iwán yej ayéj judiyojmej. 19 E' kua' mitzwigaskej iná' yej mandarowaj, amo xitayokoyakan iga ayá' ankimatij te anyawij ankijtojij; iga kua' antajtoskej, Dios mitztajtolmakaskej. 20 Iga ayéj amejemen yej antajtoskej, sino que iyEspiritoj amoTaj Dios in yej yawi tajtoti ipan amejemen.

21 'Se toknin yawi kitelwiti iyiknin iga makimiktikan, iwán tetaj kitelwij ipiltzin iga makimiktikan, iwán tepilowan kitelwiskej itajmej iga makimiktikan. 22 Nochi yawij mitzijiyatij iga nej annetokaj; e' yej manetoka este que mamiki, yawi momanawiti. 23 Kua' mitztalochtiskej ipan se altepe', xakan ipan se' altepe'; nimitznojma-ijliáj iga nej yej ipiltzin Taga' nia niwitzeti kua' aya ampanowaj noyan ipan altepemej kan ichamej israelitajmej.

24 'Yej nemi momachtiá ayá' maj tamati ken yej tamachtiá, iwán nisé tekipanowani ayá' maj tayakanto' que ipatron. 25 Se discipulo makisentali iyalmaj iga mochiwas kensan imaestroj, iwán tekipanowani kensan iteko. Siga nej yej nimirarowa ne-ijliáj iga niTzitzimi', † ¿ix ayá' no mitzijliskej iga amejemen no antzitzimimej yej annetokaj?

Jesús kijtowa iga Dios mamomajmawili

26 'Inon iga amo agaj xikmajmawilikan. Ateyi nité yej ichtakasan maono yej ayá' momatis, wan ateyi nité yej iyanto' yej ayá' monextij. 27 Yej nimitzijliáj kan tamichkan, amejemen xikpowakan noyan kan onolo'; yej nimitzichtaka-ijliáj, xitajzikikan iga xikijtokan iga nochi makikaki. 28 Amo xikmajmawilikan yej wel mitzmiktiáj, iga awel kimiktiáj toalmaj; majwa' xikmajmawilikan yej wel temela'polowa iwán wel kititani toalmaj kan tawewelkato'.

29 '¿Ix ayá' monamaka ome tototzitzin iga se tomintzin? E' malej ijkon, nisé toto' ayá' miki sin que amoTaj Dios amo makimati. 30 Pues este amotzonkal Dios kimati ke' ankipiáj. 31 Amo ximajmawikan, amejemen maj anvalerowaj que mia' tototzitzin.

Yej mixewiaj iga kijtowaj iga kitokaj Jesús

§ 10:15 10:15 Yej ichan Sodoma iwán Gomorra pox ayekti kichijkej. Gn 19 * 10:16 10:16 Koyomej, español: lobos. Inin kijtojneki iga yej kitokaj Cristo, ken borregojmej iwán yej kijiya Cristo, ken koyomej. † 10:25 10:25 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtojneki Satanás.

³² 'Inewi yej kinoxma-ijtoxa iyixtaj la gente iga neŋoka, nej no iyixtaj noTaj yej ono' ipan cielo, nia nikijtoti iga neŋoka. ³³ E' yej iyixtaj la gente kijtoxa iga ayá' neŋoka, nej no iyixtaj noTaj yej ono' ipan cielo nia nikijtoti iga ayá' neŋoka.

Jesús kijtoxa iga ayá' walaŋ iga tamelá maonolo

³⁴ 'Amo ankijtoskej iga nej niwalaŋ ipan inin tajli iga tamelá maonolo; ayá' niwalaŋ iga tamelá maonolo, sino iga mamokuejkuesojtolo. ³⁵ Niwalaŋ iga taga' makikuesowili itaj, iwán siwapiltzin makikuesowili iye', iwán siwamon makikuesowili imonan; ³⁶ ijkón iga sejsé mokuejkuesoj iwansan iyiknimejpa.

³⁷ 'Yej makichokili itaj o iye' máj que nej, inón ayá' kajasi iga manetoka; yej makichokili iyokichpiltzin o isiwapiltzin máj que nej, inón ayá' kajasi iga manetoka; ³⁸ yej kinakis manetoka, e' ayá' kikechpanowa icruz,‡ ayá' kajasi iga mamochiwa nodiscipolój. ³⁹ Yej kiniki san mamomanawi, yawi poliwiti, e' yej mamiki iga neŋoka, nochipa onos nowan.

Yej yawi temajmakati Dios

⁴⁰ 'Yej mitzomemawiaj, néjyawa' in yej neomemawiaj; iwán yej neomemawia no ki-omemawiaj yej netitan. ⁴¹ Yej ki-omemawia se profeta yej kititani Dios, yawij kimakati yej yekti kensan kimakaj se profeta, yej ki-omemawia se toknin yej te-ijiknin, yawij kimakati yej yekti kensan kimakaj se toknin yej te-ijiknin. ⁴² Iwán si agaj kimaka yej nej neŋoka yej amoweyimati, malej alin seseka' ipan wájkal, nimitzijliáj iga inón sí Dios kimakas yej yekti.

11

Juan kititani omen idiscipolójmej

¹ Kuá' Jesús tami' kinonotza' inón doce idiscipolójmej, kisa' ompa iga yajki tamachtito iwán kipowato ye'noticiaj ipan altepemej yej onokej ipan tajli de Galilea.

² Juan presoŋitoya wan kimati' yej Cristo nemi kichiwa. Iwán Juan kititan omen idiscipolójmej iga makitaj Jesús, ³ iga ijkín makitajtanikan:

—¿Ix teŋa in Cristo yej yawi witzeti, o nikcháskejo' sewo'?

⁴ Jesús kijtoj:

—Xakan xikijlitij Juan nochi yej nigaj nemi ankitaj iwán yej nemi ankikakij.

⁵ Xikpowilikan iga pachamej tachaja, koxomej nejnémija, yej palantiayaj ikajlomej iga kipiáj lepra, achitiákeja, yej ayá' takakiáj, inán takákija, yej miktoyaj, ojpa-isákeja, yej ayá' motapialiáj, mopowiliá ye'noticiaj ken iga Dios tasalvarowa. ⁶ Paktos yej ayá' kikajtewa iga moconfiarowa ipan nej.

⁷ Kuá' yájkija itatitamej Juan, Jesús pe'ya tatapowa' de Juan, kijlij la gente:

—¿Té ankitatoyaj ipan desierto? ¿Ix se ojta' yej koolina ejeka'? ⁸ Siga ayá', ¿tétaŋ ankitatoyaj? ¿Ix se taga' yej ye'taajakijto'? Amejemen ankimatij iga yej moye'taajakiaj, onokej ichan reŋejmej. ⁹ Iwán, ¿té nokta ankitatoyaj? ¿Ix se profeta? Kena, yéj majya sej que se profeta. ¹⁰ De inonya Juan tajtoxa kan ijkín ijkulijto': Niktitani notatitan iga mo-ixtaj matayakana,

iga ken kuá' mamitzojtápoya.*

¹¹ Jesús no kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga desde ikay este inán ateyi ni agaj yej máj tayakanto' que Juan yej tabautizarowa, e' yej momachiliá iga até iteki de inochi yej motemakaj iga Dios marreinaro ipan yejemen, inón yej máj tayakanto' que Juan.

‡ 10:38 10:38 "Kikechpanowa icruz": anka kijtojneki motemaka iga wel makiknochiwakan, este mamiki iga kitoka Cristo. * 11:10 11:10 Malaquías 3:1

¹² 'Desde kuá' wáľaj Juan yej tabautizarowa este inán, ono' mia' yej kijiya iyojwi Dios, wán ono' yej kichiwaskij iga mapoliwi.† ¹³ Desde ikyay iwán este inán iga wáľaj Juan, nochi profetajmej iwán iley Moisés, kijtojkej iga wí' reinaroki Dios. ¹⁴ Siga annecredowaj, Juanwa' in profeta Elías yej wítziaya.‡ ¹⁵ Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

¹⁶ 'Amejemen yej inampa amonokej annesij ken tikita kokone' yej mawiltiáj ipan tajkoaltepe' iwán kitzajtziliáj iyikniwan: ¹⁷ "Nejemen nimitztapitzilijkej iga aka iwán ayá' anmijtojkej, nejemen nimitziknotakuikilijkej iwán ayá' anchokakej." ¹⁸ Kuá' wáľka Juan yej mayunarowaya iwán ayí' tawana', amejemen ankijtojkej iga kipiá malespíritoj. ¹⁹ Niwáľaj nej iPiltzin Taga' yej nitakua iwán ni-ati, ankijtowaj iga nipoxtakua iwán nitawana, nimotókaki' iwán yej ayá' ye'nemij iwán yej kicobrarowaj impuestos iga Roma. Kuá' tikitaj iga ye'nemij yej momela'confiarowaj ipan Dios, nesi iga Dios nochi kimati te kichíwa.

Yej ayá' kipatasnekij ken iga nemij

²⁰ Iwán Jesús pe' kajajwa' yej chantitokej ipan altepemej kan máj kichij milagrojmej yej ayí'pa mo-ita, iga yej ompa chantitoyaj ayá' nemi kikajteyayaj iga kichíwaj yej ayekti, kijtoj:

²¹ —¡Lástima yej anchantitokej altepe' Corazín! ¡Anlástimajmej yej anchantitokej altepe' Betsaida! Siga ipan altepe' Tiro iwán Sidón mochijka milagrojmej yej ankitakej, yejemej íkyasan kikajtejkaj iga kichíwaj yej ayekti iwán monextiayaj iga kakiayaj itzotzolmej yej moakiá kuá' mikilo iga moknotatij iwán monejnexwiayaj.§ ²² E' nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, máj mitzcastigaroskej que yej chantitokej altepemej Tiro iwán Sidón. ²³ Amejemen yej amochan altepe' Capernaum, ¿ankijtowaj an anyatij ipan cielo? Majwa' yawij mitzakitij kan onokej yej miktokej. E' siga katka yej ichamej altepe' Sodoma* kitayaj milagrojmej yej amejemen ankitakej, inón altepe' onóyasan este inán. ²⁴ E' nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, amejemen máj mitzcastigaroskej que inomej de Sodoma.

Xiwitzekan notenoj iwán ximosewikan

²⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—NoTaj yej tikchij cielo iwán tajli, nimitzweyimatiltiá iga tiknextilij yej ayá' moweyimatij inón yej ayá' tiknextilij yej tamatij ²⁶ iga tej ijkón tikne'.

²⁷ Jesús nō kijtoj:

—NoTaj nēma'ya inochi yej ono'. Ayagaj nēmela'ixmati nej yej iPiltzin Dios, isēltisan teTaj Dios nēmela'ixmati. Iwán ayagaj nō kimela'ixmati teTaj; nosēltisan nej yej iPiltzin, iwán inomej yej nej nikneki iga makixmatikan. ²⁸ Xiwitzekan notenoj, amonochin amejemen yej ansiatokej iga antekipanowaj iwán an-etí'miktokej, iwán nej nikchíwas iga ximosewikan. ²⁹ Xicredokan yej nimitzijliáj, iwán ximixkuiitikan ipan nej, nej ayá' lue nikuejkuesiwi, niga ayá' nimoweyimati ipan noalmaj; iwán anyolajkatiaskaj. ³⁰ Iga yej nej nimitztekimakaj, wel ankichíwaskej, iwán yej nimitzijliáj iga xikchíwakan, ayéj ken yej awel mochíwa.

12

Idiscipoljmej Jesús kitekij trigo ipan día kuá' mosewilo

† **11:12** 11:12 Ijkín wel nō motraducirowa: Desde kuá' wáľaj Juan yej tabautizarowa este inán, ono' mia' yej poxsan kalakisnekij ipan iyojwi Dios, wán este motojtopewaj iga makalakikan. ‡ **11:14** 11:14 Malaquías 4:5 § **11:21** 11:21 Monejnexwiayaj iga manesi iga momachiliayaj iga ayekti kichijkej. * **11:23** 11:23 Yej ichamej Sodoma poxsan kichíwayaj yej ayekti iwán Dios kipoljkej; Gn 18, 19

¹ Se día kuá' mosewilo, Jesús iwán idiscipolomej nemi panotiayaj milijti'. Idiscipolomej mayanakej, iwán pe' iga kitektiajkij trigo iga kikuajkej. ² Kuá' fariseojmej inón kitakej, kijlijkej Jesús:

—Ta' xikita, modiscipolomej nemi tekipanowaj; inón ayekti iga mamochiwa ipan día kuá' mosewilo.

³ E' Jesús, kijtoj:

—¿Ix ayá'taj ankileerojkej yej kichij David* iwán yej iwán senemiáj kuá' mayanakej? ⁴ Kala' tiopan-ijti' iwán kikuaj inompa pan yej kikuajpa sacerdote, inompa awel kikuá David niga yej iwán nemiáj; wel kikuayaj petz sacerdotejmej. ⁵ ¿Ix no ayí' ankileerowaj iley Moisés iga sacerdotejmej ipan weyitiopan† wel tekipanowaj ipan día kuá' mosewilo?, iwán ijkón ayá' kichiwaj yej ayekti. ⁶ ¿Anyá sí nimitzijliáj iga nej majya sej que weyitiopan! ⁷ Mataj amejemen aya ankimatij te kijtojneki kan ijkín ijkulijto': “Nej nikneki xita-iknelikan, anikneki iga xinemiktilikan yolkamej.”‡ Maga katka ankimatiáj, ayá' ankipantiayaj nodiscipolomej yej nemi kichiwaj yej yekti. ⁸ Puej nej yej iPiltzın Taga' wel nitatekimaka te wel mamochiwa ipan día kuá' mosewilo.

Se taga' yej matakuawayaxto'

⁹ Iwán Jesús kisa' ompa iwán kala' tiopan. ¹⁰ Ompa onoya se taga' yej matakuawayaxto'. Iwán fariseojmej kitemowiliayaj ken makimawetziltikan Jesús, kitajtankej:

—¿Ixtaj wel moachitialiá yej wetito' ipan día kuá' mosewilo?

¹¹ Jesús kijtoj:

—¿A'yéj de amejemen, siga kipiá se borrego iwán mawetzi xapoko ipan día kuá' mosewilo, ix ayá' yaj kikixtiti? ¹² ¿Iwán nej nimitzijliáj iga máj valerowa se taga' que se borrego! Inón iga wel mochí yej yekti ipan día kuá' mosewilo.

¹³ Iwán Jesús kijlij inón taga':

—Xikmelawa moma'.

Iwán kuá' kimélaja imá', yektia'ya kensan se' imá'. ¹⁴ Kuá' fariseojmej kiskej kan ono' Jesús, monechkojkej iga kejlankej kén iga yawij kimiktij Jesús.

Dios kitapejpen Jesús

¹⁵ Kuá' Jesús kimati' inón, kisa' ompa, iwán pox mia' kitokakej wan kachitij inochi yej wetitokej. ¹⁶ Iwán yej kachitijliaya, kitekimá' iga amo makijtōkan a'yéj in yéj. ¹⁷ Inín mochij iga mamochiwa ken kijtoj profeta Isaías, kuá' kijtoj:

¹⁸ Ininya yej tekipanowa iga nej, yej niktapejpen, yej nikpoxneki, iwán neyolchikajto'.

Ípan nia niktaliti noEspíritoj,

iwán yéj yawi kipowati ken iga no wel nikmanawiáj yej ayéj judiyojmej.

¹⁹ Ayá' tatenkuepilij niga tzajtzis, ayagaj kikakis itájtōl ipan callejmej.

²⁰ Kikneliá yej ayá' tajpalej,

kipalewiá yej mosemakasneki, ken agaj yej kitimaka se cándil yej sewisneki, ijkón kichiwás te kuá' noyan ipan tajli mamochiwa yej yekti.

²¹ Iwán nochí gente de mia' paismej moconfiaroskej ipan yéj iga kimānawiskej. §

Kipantiáj Jesús iga kipiá ipoder Tzitzimi'

* **12:3** 12:3 1 Sam 21:1-6 † **12:5** 12:5 Xikita glosario “Weyitiopan”. ‡ **12:7** 12:7 Oseas 6:6. Xikita glosario “Sacrificio”. § **12:21** 12:21 Is 42:1-4

²² Iwán Jesús kiwiguilijkej se taga' yej pacha iwán awel tajtowa iga kipiaya maļespíritoj. Jesús kachitáltij inón taga'; welja tachá' iwán welja tajtoj. ²³ Nochi gente san tajtachixtikajkej iwán kijtojkej:

—¿Ix an ininya in iPiltzin* rey David?

²⁴ E' kua' fariseojmej kikakikej inón, kijtojkej:

—Inín taga' kikixtiá maļespíritojmej ipan ipoder Tzitzimi', yej ijeféjmejpa inochi maļespíritojmej.

²⁵ Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijtoj:

—Siga se país mochiwa ome grupo iga mosepankuejkuesowaj, inón país políwiya; iwán siga se altepe' o siga se familia mosepankuejkuesowaj, awel wejkawa iga onos.

²⁶ Ijkonsan no Tzitzimi', siga igánajsan kikixtiá maļespíritojmej, yej yéjpasan itatki, inón kijtojneki iga ayá' wejkawas iga tamis ipoder. ²⁷ Iwán siga annepantiáj iga nej nikixtiá maļespíritoj iga ipoder Tzitzimi', in yej mitztokaj, ¿ix iga ipoder Tzitzimi' kikixtiáj maļespíritoj? Yejémejsan monextiáj iga ayéj ijkón ken anne-ijliáj. ²⁸ Nej nikixtiá maļespíritoj iga ipoder iyEspíritoj Dios, iwán inín kijtojneki iga ási'ya tiempo iga Dios marreinao ipan amejemen.

²⁹ '¿Kén wel se kalaki chan se taga' yej tajpalej iga makikuili yej itatki, siga ayá' achto kilpiá? Ijkón wel kikuilij yej itatki.

³⁰ 'Yej ayá' kiyé'ita yej nikchiwa, inonwa' ne-ijiya; yej ayá' nepalewiá; inonwa' tapopolowa.

³¹ 'Inón iga nimitzijliáj, Dios wel kelkawiliá nochi yej agaj kichiwa yej ayekti iwán yej kijtowa yej ayekti; e' siga maļtajtowaj iga iyEspíritoj Dios, inón Dios ayo' kelkawilij.

³² Siga agaj maļtajtowa iga nej yej iPiltzin Taga', inón Dios kelkawilij; e' yej mamalajto iga iyEspíritoj Dios, inón nikeman ay'ya kelkawiliskej niga ipan inín vida, niga ipan se' vida.

Se kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka

³³ 'Siga ye'kuawi', ye'taki; siga ayéj ye'kuawi', ayekti no itakilka. Se kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka. ³⁴ ¿Amejemen ken ipilowan kowamej! ¿Kén anyawij ankijtoj yej ye'tajtól siga amejemen ankichijtokej yej ayekti? Puej yej ankijtowaj, ijkón ono' ipan amoalmaj. ³⁵ Yej ye'nemi, ye'tajtowa, iga ipan iyalmaj ono' yej yekti, e' taga' yej ayé'nemi kijtowa tajtól yej ajayekti iga ipan iyalmaj ijkón kejlanto'. ³⁶ E' nej nimitzijliáj iga kua' Dios tajuzgaroj, nochi yawij motenxitomatij te iga ayompa tajtojkej. ³⁷ Iga inón yej tikijtoj, yawij mitzjuzgarotij, ómpaya nesis siga tikchij yej yekti o yej ayekti.

Kinekij makitakan yej ayi'pa mo-ita

³⁸ Sekin fariseojmej iwán yej tamachtiaj ipan la ley, kijlijkej Jesús:

—Tamachtiani, niknekij manikitakan iga xikchiwa yej ayi'pa mo-ita yej Diossan wel kichiwa.

³⁹ Jesús kijtoj:

—Amejemen yej ankichijtokej yej ayekti iwán ayá' ancredowaj Dios, annetajtaniliáj iga manimitznextilikan yej ayi'pa mo-ita. E' ayá' nimitznextiliskej se'pa yej ayi'pa mo-ita, petz yej Dios kichiwilij Jonás. ⁴⁰ Ijkón ken Jonás onoya eyi día iwán eyi yówal iyijtiko topojwéj, ijkonsan no nej yej iPiltzin Taga' nonos taltampa eyi día iwán eyi yówal. ⁴¹ Kua' Dios tajuzgaroj, yej ichamej weyi-altepe' Nínive, moketzaskej iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoskej iga ankichijkej yej ayekti; iga yej chantitokej Nínive, kua' Jonás kipowa' itajtól Dios, kikajtejkej iga kichipayaj yej ayekti; iwán nej majya sej que Jonás. ⁴² Kua' Dios tajuzgaroj, moketzas no la reina yej mandaroj ipan tajli de Sabá iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoj iga ayompa

* 12:23 Xikita Mateo 9:27

ankichijkej. Inón reina wejka nejnén iga makikakiki yej kimati rey Salomón;† iwán nej majya sej que Salomón.

Mokuepa maļespíritoj kaṅ onoya

⁴³ Jesús no kijtoj:

—Kua' se maļespíritoj kisa ipan se taga', nentinemi ipan wá'tal iga kitemojtinemi kaṅ makalaki; iwán siga ayá' kasi, kijtowa: ⁴⁴ “Nia sej nimokuepati nochan, kaṅ nikisa'.” Kua' mokuepa, kasi inón taga' ken se kajli yej isel'ti ono', este tajtachpantolo' iwán tayeje'talijtolo'. ⁴⁵ Iwán yawi kikuiti se' siete maļespíritoj yej majya sej que yéj, iwán inochin mochantiáj ipan inón taga', iwán inón taga' mochiwas majya sej ayékti que achto. Ijkon'san no mochiwas iwán inimej gente yej ayá' ye'nemij.

Iye' waṅ iyokichikniwaṅ Jesús

⁴⁶ Jesús kitatapowijtoyao' la gente, kua' asi' iye' iwán iyikniwaṅ. Awel kalakikej este kalijti' iga matajtokaṅ waṅ yéj. ⁴⁷ E' agaj kimatiltij Jesús, kijlij:

—Moye' iwán mookichikniwaṅ onokej fuera iwán kinekij matajtokaṅ mowaṅ.

⁴⁸ E' Jesús kijlij inón yej kimatiltij:

—¿A'yéj noye' iwán a'yéj nookichikniwaṅ?

⁴⁹ Iwán Jesús kimajpilwij idiscipolomej, iwán kijtoj:

—Nigaj ono' noye' iwán nookichikniwaṅ. ⁵⁰ Yej kichiwa ken kineki noTaj yej ono' ipan cielo, inonwa' in nookichikniṅ, nosiwa-ikniṅ iwán noye'.

13

Ken iga miṅkuṅtilo ipan yej toka

¹ Inón día Jesús kisa' kalijti' iwán motalij ipan lagunajten. ² Iga póxsanya monechkolo', Jesús tejkaj ipan se weyi ákal iwán ompa motalij, iwán nochi tokniṅmej kawikej ipan aṅen. ³ Iwán pewa' sese'pa iga tamachtij kaṅ wel mamijixkuṅtilo, kijtoj:

—Se taga' yajki tokato, kipapatañaltijpa trigo. ⁴ 'Kaṅ nemi toktiá, ono' yej wetzitoj ipan ojtí, iwán walkej totomej iwán kikuajkej. ⁵ Ono' yej wetzito tetzalan, kaṅ ono' ajalín tajli. Iwán inón íyol trigo ixwa' nimanín iga tajli ayá' pox tilakti'. ⁶ E' kua' tonatikisa', pilini', iwán waguí' iga ayá' monelwatij. ⁷ Ono' yej wetzito ipan witzyoj, witzyoj wejweyakej iwán kijiyomiktij tato' iwán ayá' tagui'. ⁸ E' ono' yej wetzito ipan yé'tal, iwán poxsan mochiṅ; sekin ipan sejsé imiawayo kitálilij cien íyol ipan se íyol yej kitoga', iwán sekin kitálilij sesenta íyol, iwán sekin treinta. ⁹ Yej annakasyojkej, ¡xineye'kakikaṅ!

Tejas in kaṅ mamixkuṅtilo

¹⁰ Iwán discipolomej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—¿Te iga ipan miṅkuṅtilis tikmachtiá la gente?

¹¹ Jesús kijtoj:

—Amejemen Dios mitzmatiltiáj yej aya agaj kimati ken yéj reinarowa, e' yejemej awel kimatij. ¹² Yej kipiá, yawij máj kimakatij, este popóxsanya sej yawi kipiati; e' yej akipiá, este yej alín kipiá, yawij kikuṅlilitij. ¹³ Inón iga sekin nikpowiliapa kaṅ mamixkuṅtikana; iga yejemej tacháj, e' ken tikita yej pachamej, kikakij, e' ayá' kimatij te iteki, ken tikita yej ayá' takakij. ¹⁴ Ipan yejemej mochiwa yej kijtoj el profeta Isaías, kijtoj:

Amejemen ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej te kijtojneki; ankitaskej, e' ken kua' nité ayá' ankitakej.

¹⁵ Iga inimej poxsan moyoltakuawilijkej, ayá' ye'takakij,

† 12:42 12:42 1 R 10:1-13

kitzajtzaktokej iyixmej;
 iga amo matachakan iga iyixmej,
 niga matakakikan iga inakasmej,
 niga makentenderokan iga iyalmajmej,
 niga mawitzekan notenoj iga manikachititikan.*

¹⁶ 'E' amejemen xipakikan iga anne-itztokej iwán ankikakij notájtól. ¹⁷ Nimitzijliáj iga mia' profetajmej iwán reyejmej kitasnekiáj inín yej ankitztokej iwán ayá' kitakej; kinekiáj makikakikan inín yej amejemen nemi ankikakij, iwán ayá' kikakikej.

Jesús kijtowa te kijtjneki inón kan mixkuñtilo ipan yej toka

¹⁸ 'Inán xikakikan, nia nimitzijlijtij te kijtjneki inón kan mixkuñtilo ipan inón yej toka. ¹⁹ Yej kikakij ye'noticiaj yej tanextiliá ken iga reinarowa Dios iwán ayá' kimatij te kijtjneki, inómejwa' ken tikita inón iyól trigo yej wetzi' ipan ojti, iwán wj' Tzitzimi' iwán kelkawaltia' notájtól yej achá onoya ipan iyalmajmej. ²⁰ Iwán inón iyól trigo yej wetzito tetzalan, inón kijtjneki yej kikakij itájtól Dios iwán poxsan pakij kuá' kicredójkejo'. ²¹ E' como ayá' wel monelwatiáj wejkatan, ayá' wejkatis iga moconfiarojtoskej nopan iga kuá' kipiás se prueba o kinkochiwaj iga kicredowaj itájtól Dios, ayá' kiyowiaj, iwán kikajtéwaja iga moconfiarowaj nopan. ²² Iwán inón trigo yej wetzi' ipan witzyoj, inón kijtjneki inómej yej kikakij itájtól Dios, e' poxsan kiplasnekij kuajkuantas yej ono' ipan inín tajli, iwán mokajkayawaj ipan tomín. Nochi inón, kichíwa iga itájtól Dios makelkawa iwán inón toknín awel kichíwa yej yekti ²³ E' inón iyól trigo yej wetzito kan ye'tajli, inón kijtjneki yej kikakij itájtól Dios iwán kentenderowaj. Inómej kichíwaj yej yekti ken tikita inón iyól trigo yej kimá' cien, sesenta iwán ken yej kimá' treinta iyól ipan se imiawayo.

Mixkuñtilo ipan chakalsaka' iwán iyól trigo

²⁴ Jesús kipowa' se' kan mixkuñtilo:

—Kan reinarowa Dios ken tikita se taga' yej kitoga' ye'semillaj ipan imil. ²⁵ E' kuá' kojkohtólo'ya, wálaj se yej kijiya iteko mijli, iwán itzalan trigo kichtakatokako chakalsaka' iwán yákiya. ²⁶ E' kuá' weya'ya trigo iwán miawatapanikej, íkuá'ya neši' in inón chakalsaka'. ²⁷ Iwán tekipanowanimej yajkij kitatoj iteko mijli, kijlijkej: “Patrón, esi inón semilla yej tiktoga' momilpan ye'semillaj, ¿ix kéntaj an iga ixwa' chakalsaka'?” ²⁸ Iteko mijli kijtoj: “Anka agaj yej ne-ijiya kichtakatokako.” Inómej monsojmej kijtojkej: “¿Ix tikneki maniakán manikwiwitatij?” ²⁹ Iteko mijli kijtoj: “Amo, siga anyawij ankiwitatij chakalsaka', wel no ankiwitatij trigo. ³⁰ Xikajtéwakán, kama sen-onokán este kuá' motekis trigo; íkuá' niktitanis tekipanowanimej yej makiwitatikan achto chakalsaka' iwán makinechkokán iga makitatikan, iwán kinechkoskej trigo kan moena.”

Mixkuñtilo ipan mostazajyoloj

³¹ Jesús kinextilij se' kan mamixkuñtilo:

—Kan reinarowa Dios, ken tikita se iyól mostaza yej se taga' kitoga' ipan ital. ³² Malej iga iyól mostaza máj alimpa de inochi yej ono'; e' kuá' weyá mochiwa majya sej que nochi yej tokto' kan tatojtokalo, mochiwa weyi kuawéj iwán ipan imajma' moxeketiáj totomej.

Mixkuñtilo ipan levadura

³³ Jesús tamachtij se' kan mamixkuñtilo:

—Kan reinarowa Dios, ken tikita levadura† yej se siwa' kaxakualowa iwán komati harina, iwán moposawa inewi tixti.

* **13:15** 13:15 Is 6:9,10 † **13:33** 13:33 Xikita glosario “Levadura”.

Te iga Jesús tamachtía k̄an wel mam̄ixkūitilo

³⁴ Jesús nochipa tamachtij k̄an wel mam̄ixkūitilo, ayá' tamachtij siga ayá' tajtowa k̄an m̄ixkūitilo. ³⁵ Inón mochiy iga mamochiwa ken kijtoj s̄e profeta: Nia nitajtoti k̄an wel mam̄ixkūitilo. Nia nikijtoti yej aya i' momatiá este que Dios kichij tajli.‡

Jesús kijtowa t̄e kijtojneki in chakalsaka'

³⁶ Jesús kikajtey la gente yej ompa onoyaj iwán yájkíya kalijti', ompa idiscipolomej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—T̄a xine-ijlik̄an t̄e kijtojneki on chakalsaka' yej ixwa' m̄ilijti'.

³⁷ Jesús kijtoj:

—Yej kitoka ye'semillaj inonwa' nej yej iPiltz̄in Taga'. ³⁸ Iwán mijli kijtojneki noyan ipan tajli. Ye'semillaj kijtojneki nochi yej kichiwaj ken kineki Dios, chakalsaka' kijtojneki yej kichiwaj ken kineki Tzitzimi'. ³⁹ Yej ta-ijiya, yej kitoga' chakalsaka', inonwa' Tzitzimi'. Kuá' motekis trigo, kijtojneki kuá' tamis in̄in tajli, iwán tekipanowanimej yej kitekiskej, inón kijtojneki angelejmej. ⁴⁰ Ijkón ken chakalsaka' monejnechkowa iga motatiá, ijkonsan n̄o mochiwas kuá' Dios tajuzgaroj. ⁴¹ Nej yej iPiltz̄in Taga' niktitanis noangelejmej iga makikijixtik̄an ipan norreinoj yej tachiwaltiaj yej ayekti iwán yej kichiwaj yej ayekti. ⁴² Iwán kakiskej ipan tiwelon, ompa chokatoskej este tajtanguetzekaskej. ⁴³ Iwán inomej yej kichijkej ken kineki Dios, t̄awiskej ken tikita t̄onati' k̄an reinarowa Dios. Yej annakasyojkej, x̄ikye'kakik̄an!

Taliyanto' yej pox patiyoj

⁴⁴ 'K̄an reinarowa Dios ken tikita tejé yej pox patiyoj yej iyanto' ipan agaj it̄al. Se taga' kasi' yej pox patiyoj iwán ómpasan sej kiȳan; iwán pox paktiajki ichan iga kinamakato nochi yej kipiá iwán kikowa' inón tajli.

Mixkūitilo ipan s̄e perla yej pox patiyoj

⁴⁵ 'N̄o k̄an reinarowa Dios ken tikita s̄e tanamakani yej kitemojtinemi perlaŝ yej pox mojm̄onsajti'. ⁴⁶ Kuá' kasi s̄e yej pox patiyoj, yawi ichan iga kinamakati inochi yej kipiá iga kikowa inón perla.

Mixkūitilo ipan redej

⁴⁷ 'K̄an reinarowa Dios ken tikita s̄e redej yej motaliá ipan lám̄ar, iwán ípan kuak̄awi de s̄ese'pa topoj. ⁴⁸ Kuá' témi'ya redej, kikixtiaja ipan ataten, iwán ómpaya motaliáj iga kitapejpenaj in topoj. Yej yekti kakijtiawij chikiwik̄o, e' yej ayéj ye'topoj kitajkalij. ⁴⁹ Ijkón mochiwas kuá' tamis in̄in tajli; w̄itzeskej angelejmej iga kiyokatik̄ij yej ayá' ye'nemij iwán yej ye'nemij, ⁵⁰ iwán yej ayekti kichiwaj, kakiskej ipan tiwelon, ompa chokaskej este tajtanguetzekaskej.

Tamachtilis yej yánkuigo' iwán yej ikyápaya

⁵¹ Iwán Jesús kitajtan idiscipolomej:

—¿Ix ankimatij t̄e nemi nikijtowa?

Yejemej kijtojkej:

—Kena, nikmatij.

⁵² Iwán Jesús kijtoj:

—Kuá' s̄e yej tamachtía ipan la ley momachtía ken iga reinarowa Dios, nesi ken s̄e it̄eko kajli yej kimati t̄e kejento' kalijti', iwán ompa kikijixtia yej kaxitijo' iwán yej ikyay kipiá'.

‡ 13:35 13:35 Sal 78:2 § 13:45 13:45 Perla pox valerowa, ken tikita tetz̄in k̄e'pa ajayo' wan iga perla wel mochiwa qoska'.

Jesús asi Nazaret kan moskaltij

⁵³ Kuá' Jesús tami' tamachtij ipan inomej kan mixkuñtilo, yájkija, ⁵⁴ iwán asito ipan iyaltepe'. Ompa pe' tamachtij tiopan, wan yej ompa takaktoyaj, madmiradojkej, kijtowayaj:

—¿Ix kan an momachtij in inin taga' iga pox tajtolmati? ¿Kén iga wel kichiwa milagro yej ayi'pa mo-ita? ⁵⁵ Esi ininwa' ipiltzin carpintero; iye' itoka' María iwán iyiknimej itokamej Jacobo, José, Simón iwán Judas. ⁵⁶ Isiwa-ikniwan nigaj no ichamej. ¿Kén kichiwa iga kipoxmati iwán iga wel kichiwa milagro?

⁵⁷ Inón iga ayá' kitajtolkuikej. E' Jesús kijtoj:

—Se profeta noyan kiye'itaj, e' ayéj ijkón ipan iyaltepe' niga kan onokej iyikniwan.

⁵⁸ Inón iga Jesús ipan iyaltepe' ayá' kichij mia' milagro, iga ayá' moconfiarowayaj ipan yéj.

14*Miki Juan yej tabautizarowa*

¹ Gobernador Herodes* yej mandarowaya Galilea, kikagui' yej kichijtinemi Jesús, ² iwán kijlij itekipanowanimej:

—Inonwa' Juan yej tabautizarowaya, yéj nokta ojpa-isa' sej kan miktoya. Inón iga wel kichiwa milagro yej ayi' mo-ita.

³⁻⁴ Íkyaya Juan kijlij Herodes:

—Ayekti iga tikui' iga mosiwa' Herodías, yej isiwa' katka moknin Felipe.

Kuá' inón kika', Herodes tatekimá' iga makilpikan Juan iga makipresojuwan.

⁵ Herodes kimiktijnekiá Juan, e' kimajmawiliaya la gente, iga momatiá iga Juan katka profeta. ⁶ E' kuá' iyilwi Herodes iga icumpleaños, isiwapiltzin Herodías mijtotij iyixtaj yej ompa onoyaj, iwán Herodes kipoxye'ita', ⁷ kinojma-ijlij nokta iga yawi kimakati tesan kitajtanis inón takotzin. ⁸ Iwán inón takotzin, kitajtan kensan iye' kijlij, ijkín kijlij Herodes:

—Nikneki xinemaka ipan se plato itzontekon Juan yej tabautizarowa.

⁹ Herodes moknomati' iga inón kika'; e' como kijoja iwán kikakikej yej ompa takuajtoyaj iga yawi kimakati tesan kitajtanis inón takotzin, inón iga tatekimá' iga makimakakan yej kitajtan. ¹⁰ Iwán Herodes tatitan iga makikechtekitij Juan kan presojtito'. ¹¹ Iwán kiwajligakej itzontekon Juan ipan se platojwéj, iwán kimajkultijkeja inón takotzin iwán kimakato iye'.

¹² Iwán idiscipolomej Juan asikej kan mikto' Juan iwán kitokatoja, iwán yajkij kimatiltijoj Jesús.

Jesús kitamaka este cinco mil tajtaga'

¹³ Kuá' Jesús kimati' iga kimiktijkeja Juan, kisa' ompa, tejkaj ipan se akal iga yajki kan ayagaj ono'. E' momati'san, iwán kisaló' ipan altepemej, iwán kitokatiajkij, ikxinejentiájkijpa. ¹⁴ Kuá' Jesús témoja ipan akal, kita' iga poxsan mialó', iwán kiknelij nochi inomej iwán kachitaltij nochi yej wetitoyaj. ¹⁵ Iwán kuá' némiya tayowati, idiscipolomej kitechojkej Jesús, iwán kijlijkej:

—Tióta'ya, nigaj ayá' chantitolo'. Xikijli inimej gente iga mayakan ipan altepetzitzin, iwán ompiga makikowakan te kikuaskej.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—Amo mayajyakan; amejemen xiktamakakan.

¹⁷ Discipolomej kijtojkej:

—Anikpiáj te máj, petz se manoj pan iwán ome topoj.

¹⁸ Iwán Jesús kijtoj:

* **14:1** 14:1 Xikita glosario "Herodes".

—Nijpa xinewajliguilikan.

¹⁹ Jesús tatekimá' iga mamotálilo ipan sakatzitzin. Kikui' inón se manoj pan iwán inón ome topoj, ajkotachá' iga kimá' gracias Dios iwán kitajkoloj pan, iwán kimajmá' idiscipolojmej iga makimajmakakan la gente. ²⁰ Takuajkej inochimej este ijixwikej, iwán kuá' discipolojmej kinechkojkej tákual yej ay' kikuajkej, temi' doce chikiwi'. ²¹ Yej takuajkej ken cinco mil tajtaga' iyókawa' in siwatkej iwán kokone'.

Jesús nejnemi iyixko a'ti

²² Kuá' támi'ya takuajkej, Jesús kitekimá' idiscipolojmej iga matejkawíkanya ipan ákal iga maapanokan achto yejemen, miej Jesús tanawatijtikáwigo'. ²³ Kuá' yájkija, Jesús tejkaj ipan tepe' iselti iga tajtoto wan Dios. Ompa onoya iselti te kuá' tayowati', ²⁴ iwán ákal yayay tajko laguna. Iwán maréjal paréj mowitekiá ipan ákal iga kixnantiáyapa ejeka'. ²⁵ Kuá' tanestíwi'ya, Jesús yajki kan nemi yawij idiscipolojmej ipan ákal, Jesús nejnentiaya iyixko a'ti. ²⁶ Iwán kuá' discipolojmej kitakej iga nejnentiwi' ipan a'ti, poxsan momajtijkej, iwán mokatzajtzikej:

—¡Ta' xikitakan, se ánimaj!

²⁷ E' Jesús nimanin kijtoj:

—¡Tamelá xonokan! ¡Nej niJesús, amo ximajmawikan!

²⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko siga melá' iga tej, xikijto iga maninejnentiapa iyixko a'ti este kan tej tono'.

²⁹ Jesús kijtoj:

—Xinejnémiwa'.

Iwán Pedro temoj ipan ákal, iwán anejnentiaya iyixko a'ti iga yaya kan ono' Jesús. ³⁰ E' kuá' kimachilij ejeka' yej pox tajpalej, momajtij iwán pewa' iga misawia iwán tzajtzi':

—¡NoTeko xinemanawi!

³¹ Iwán nimanin Jesús kimatilán Pedro, iwán kijlij:

—¡Mataj tej neman timoconfiarowa nopan! ¿Te iga ayá' timomela'confiaroj ipan nej?

³² Kuá' iyomextimej tejkájkeja ipan ákal, pachiwi' in ejeka'. ³³ Iwán yej onoyaj ipan ákal motankuaketzkej iyixtaj Jesús iwán kijtojkej:

—Mataj melá', tej iPiltzin Dios.

Jesús kachitialiá yej kokolisyojkej yej ichamej Genesaret

³⁴ Apanojkej iwán asikej ipan tajli de Genesaret. ³⁵ Kuá' yej ompa chantitokej kixmatikej iga Jesús, kipojkej noyan ipan inón tajli, wan kiwijwigakej itenoj Jesús nochi yej wetitokej. ³⁶ Iwán yej wetitokej kitejteki'ijlikej Jesús iga mamotemaka iga makichijchimidikan malej itempan itzótzol, iwán nochi yej kichijchimidijkej, achitiakej.

15

Katiapa in tetzakuilá iga awel tikna'techowaj Dios

¹ Kitechojkej Jesús sekin fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés, inomej walkej Jerusalén iwán kitajtankej:

² —¿Te iga modiscipolojmej ayá' kichiwaj ken to-ikyapatajwewetkej tanextiliayaj iga mamochiwa? ¡Ayá' momapakaj kuá' yáwija takuajtij!

³ Iwán Jesús tatajtan:

—¿Te iga ayá' ankichiwaj ken tatekimaka Dios? Majwa' ankichiwaj ken amejemempa antamachtiáj. ⁴ Dios ijkín tatekimá': "Xikchiwa ken mitztekimaka motaj iwán moye' iwán xikpalewikán", iwán "Yej makimalijli itaj o iye', kajasi iga mamikiya." ⁵ E' amejemen ankijtowaj iga se taga' wel ijkín kijliá itaj o iye': "Awel

nimitzpaləwiáj, iga nochi yej nikpiá nikma'ya toDios.” ⁶ Yej ijkón kijtowa iwán akineki makipaləwi itaj o iye', ay' makichíwa. Ijkón amejemen nemi ankikajtəwaj yej Dios mitztekimakakej, majwa' ankitokaj ken antekitamachtiáj. ⁷ ¡Amejemen san anmopajpantiáj iga anye'nemij! Ómpaya ken kijtoj el profeta Isaías, iga amejemen nokta ijkín kijtoj:

⁸ Iga amotémejsan anneweyimatiltiáj,
e' máj ipan amoalmajmej ni alín nokta ayá' anneeļamikij.

⁹ Ígasan anneweyimatiltiáj,
iga antanəxtiliáj ken taga' tatekimaka iwán tanəxtiliá.

¹⁰ Iwán Jesús kinotza' la gente, iwán kijlij:

—Xikakikan iwán xikentenderokan: ¹¹ Nité yej agaj kikua o koniá kichíwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, e' yej ayəkti kijtowa, inón kena, wel kichíwa iga Dios amo makiye'ita.

¹² Iwán discipolomej kitechojkej Jesús, iwán kijlijkej:

—¿Ix tikmatí iga fariseojmej kikualomatikej kuá' kikakikej yej tikijtoj?

¹³ E' Jesús kijtoj:

—NoTaj yej ono' ipan cielo kichíwas wən fariseojmej ken kichíwa se mılchíwani: tato' yej ayá' kitoga', yawi kiwiwitati este inelwayo. ¹⁴ Kama kuesiwikan; yejémejwa' ken tikita pachamej yej kojkuiltiáj ipacha-iknimej. Siga se pacha kojkuiltiá se' pacha, yawij senwetzitij ipan se xapo'.

¹⁵ Iwán Pedro kijlij Jesús:

—Nejemen niknekij xine-ijlikan te kijtojneki inón yej tikijtoj.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—¿In amejémentaj no ayá' ankimatij te kijtojneki yej nej nikijtoj? ¹⁷ ¿Ix aya'taj ankimatij iga kuá' tejté tikua yawi tojtiko iwán kisa? ¹⁸ E' yej ankijtowa yej ajayəkti, inón kisa pan amoalmaj, inónyawa' in yej kichíwa iga Dios amitzye'itaj. ¹⁹ Iga se ipan iyalmaj keļamiki iga kichíwasneki yej ajayəkti, iga tamiktiáj, iga yej monamiktija yawi wən se', iga masij agaj kuá' ayapa monamiktiáj, iga tachtekij, iga takajkawawaj, iwán iga tapopowaj. ²⁰ Inimej yej kichíwiliá iga Dios ayo' makiye'ita agaj, e' kuá' se takua ayá'pa moye'mapaka, inón ayá' kichíwas iga Dios ayo' kiye'itas.

Sə siwá' de Canaán yej moconfiaroj ipan Jesús

²¹ Jesús kisa' ompa iwán yajki ipan ital altepemej Tiro iwán Sidón. ²² Sə siwá' de Canaán yej chantitoya ipan inón tajli, tzajtziwiwalaj kan ono' Jesús:

—¡NoTəko, tej yej iPiltzin David, achi xine-ikneli! Notaochin kipiá maļespíritoj iwán poxsan kinkochíwa.

²³ E' Jesús akinotza' inón siwá'. Iwán idiscipolomej kina'techotoj Jesús, kijtojkej:

—¡Xikijli inón siwá' iga mayáwiya; ay'ya matzajtziwiwiki totepotztaj!

²⁴ Jesús kijlij inón siwá':

—Dios nejtitan iga nikpaləwiko petz israelitajmej yej pojpolijtinemij ken tikita borrejojmej.

²⁵ E' inón siwá' motankuaketza' iyixtaj Jesús iwán kijlij:

—¡NoTəko, achi xinepaləwi!

²⁶ Iwán Jesús kijlij:

—Awel agaj kikuiliá itakual ipilowan iga makimaka pelomej.*

²⁷ E' inón siwá' kijtoj:

—Jekej, ijkón nokta noTəko, e' pelomej kikuaj takualtatájkol yej kipejpenaj yej xini itampa mesa kan takuaj itəkomej.

²⁸ Iwán Jesús kijlij inón siwá':

* 15:26 15:26 Judiyojmej ayá' kiye'itayaj yej ayéj judiyojmej, sekin kijliayaj iga pelomej.

—¡Nej nikita iga tej pox timoconfiarowa nopan! Mamochiwa ken tej tikneki. Iwán ikuá'san achitiá' itaochin inón siwa'.

Jesús kachitaltij mia' yej wetitokej

²⁹ Jesús kisa' ompa iwán panoj ipan aten laguna yej itoka' Galilea, iwán tejkaj ipan se tepe' iwán ompa motalij. ³⁰ Mia' asi' kan yéj ewatoya, kiwiguilijkej yej koxomej, pachamej, nonojmej, yej matakuawayaxtokej iwán mia' máj yej wetitokej. Kikawatoy itenoy Jesús iwán yéj nochi kachitaltij. ³¹ Inón iga poxsan madmiradoló' iga kitakej yej nonojtitoyaj welya tajtojkej, yej matakuawayaxtoyaj, yektiakej imamej, yej koxotitoyaj welya nejnenkej, iwán yej pachatitoyaj welya no tachakej. Iwán pe' iga poxsan kiweyimatiltijkej iDios israelitajmej.

Jesús kitamaka este cuatro mil tajtaga'

³² Iwán Jesús kinotza' idiscipolojmej, iwán kijlijkej:

—Nej choka noalmaj iga inimej gente kipiaya eyi días iga nigaj onokej nowan, iwán ayá' kipiáj te kikuaj, iwán anikneki maniktijtitaníkanya, awel mamayantiakan, amo tapoliwiskej ipan ojtí.

³³ Idiscipolojmej kijtojkej:

—E' ¿kányawa' an nikuitij tákual iga nochi yejemej, nigaj ayagaj chantito'?

³⁴ Jesús tatajtan:

—¿Késkitaj pan ankipiáj in amejemen?

Kijtojkej idiscipolojmej:

—Siete pan iwán alín topojtzitzin.

³⁵ Iwán Jesús tatekimá' iga nochi gente mamotajtalikan talpan. ³⁶ Iwán Jesús kikui' inón siete pan iwán inón topoymej, iwán kimá' gracias Dios. Kitatajkoloy iwán kimajmá' idiscipolojmej iga yejemen makimajmakakan inochi gente. ³⁷ Iwán nochi takuajkej este ijixwikej. Iwán kinechkojkej takualtatájkol yej ayo' kikuajkej este temi' siete chikiwi'. ³⁸ Takuajkej cuatro mil tajtaga', iyókapa siwatkej iwán kokone'. ³⁹ Iwán Jesús kijlij inomej gente iga mayákanya, kalakito ipan akal iga yákiya itenoy altepe' de Magdala.

16

Kitasnekij yej ayi'pa mo-ita

¹ Fariseojmej iwán saduceojmej yajkij kitatoj Jesús, iwán iga wel makimawetziltikan, kitajtanilitoj iga makinextilikan tejté yej ayi'pa mo-ita yej Diossan wel kichiwa. ² E' Jesús kijtoj:

—Kua' kalaktiaya tonati' iwán ankitaj este chilti' cielo, amejemen ankijtowaj: “An sí mosta yawi tonati.” ³ Iwán yowalti' ankijtowaj: “Inán sí atayekan iga este chilti' cielo iwán tamixtaj.” Amejemen ankimatij te kijtojneki kua' ankitaj ken motaliá cielo, e' awel an kentenderowaj yej nejpa nemi nikchiwa yej Dios nemi mitznextiliáj.

⁴ Amejemen ayá' anye'nemij niga anki credowaj Dios, ankinekij xikitakan yej ayi'pa mo-ita; e' ayá' nimitznextiliskej yej ayi'pa mo-ita, petz yej Dios kichiwilij Jonás.*

Iwán Jesús yákiya.

Ken iga tanextiliáj fariseojmej

⁵ Kua' idiscipolojmej apanojkej, kelkajkej iga makiwigakan pan. ⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Ta' xikakikan; amo xikchiwakan ken kitekichiway fariseojmej iwán saduceojmej, iga yejemej nésiki' ye'nemij, siempa ayá'.

⁷ Discipolojmej mojliayaj:

—Anka ijkón te-ijliá iga atikuajligakej pan.

* **16:4** 16:4 Jonás onoya eyi día iyijtiko weyitopoj; ijkón Jesús toktoya eyi día.

⁸ E' Jesús kimati' te kijoitokej idiscipolojmej, iwán kijlijkej:

—¿Te iga ankijtowaj iga ayá' ankipiáj pan? ¡Mataj amejemen ayá' amomela'confiarowaj ipan nej! ⁹ ¿Ix ay'ya ankejlámikij kuá' tiktamakakej cinco mil tajtaga' gasan cinco pan? ¿Ix ay'ya ankejlámikij ke' chikiwi' ankitemijkej iga tákual yej ay' kikuajkej? ¹⁰ ¿Ix ay'ya no ankejlámikij iga siete pan tiktamakakej cuatro mil tajtaga'? ¿Ix ay'ya ankejlámikij ke' chikiwi' ankitemijkej iga tákual yej ay' kikuajkej? ¹¹ ¿Te iga ayá' an kentenderojkej iga nej ayá' nemi nitajtowa de pan kuá' nimitzijlijkej iga amo xikuikan ilevadurajmej fariseojmej iwán saduceojmej?

¹² Discipolojmej kimatikej iga Jesús ayá' nemi kijtowa levadura yejpa motaliliá pan, sino que kijtoj iga amo makicredokan ken tamachtíaj fariseojmej iwán saduceojmej.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesúsya nokta in el Cristo

¹³ Kuá' Jesús asito ipan ital altepe' yej itoka' Cesarea Filipo, kitajtan idiscipolojmej:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej yej iPiltzin Taga'?

¹⁴ Discipolojmej kijoitokej:

—Sekin kijtowaj iga tej tiJuan yej tabautizarowaya; sekin sej kijtowaj iga tej ikyapaprofetaj Elías, iwán sekin sej kijtowaj iga tej ikyapaprofetaj Jeremías o agaj profeta.

¹⁵ Jesús tatajtan:

—In amejemen, ¿té ankijtowaj de nej?

¹⁶ Simón yej no itoka' Pedro kijtoj:

—Tej tiCristoj, yej iPiltzin Dios yej isato'.

¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xipaki tej Simón yej ipiltzin Jonás[†] iga ayéj taga' mitzmatiltij, noTaj yej ono' ipan cielo mitzmatiltij. ¹⁸ Iwán nej, nimitzijliá iga tej motoka' Pedro, iwán ken mochíwa kajli ipan te'ti,‡ ijkón ipan inín te'ti nikchíwas iga mia' moconfiaroskej pan nej iwán Tzitzimi' ayá' kitanilij. ¹⁹ Nia nimitzmakati notájtól yej ken tikita llave iga wel makalakilo ipan cielo kan reinarowa Dios; yej ipan inín tajli tej tikijtoj iga awel mochíwa, Dios yej ono' ipan cielo kijtoj no iga awel. Iwán yej tej tikijtoj iga wel mochíwa ipan inín tajli, Dios yej ono' ipan cielo no kijtoj iga wel.

²⁰ Jesús kijlij idiscipolojmej iga amo agaj makijlikan iga yéj Cristo.

Jesús kijtówaya iga yawi mikiti

²¹ Íkuá'ya Jesús pe' kijlij idiscipolojmej:

—Nej yej iPiltzin Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés. Yawij nemiktítij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

²² Pedro kiwiga' Jesús kan iyokamej, pe' kijlij iga amo makijto ijkón:

—¡Amo Dios makineki! ¡Ayí' ijkón mamitzchíwilikan!

²³ E' Jesús kitachilij Pedro iwán kijlij:

—¡Tzitzimi', xicholo notenoj!, tej tinetzakuiliá. Tej ayá' tikejlamiki ken Dios kejlámiki, sino que tikejlamiki ken tajtaga'.

²⁴ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makichíwa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi malej iga makiknochiwakan poxsan este makimiktikan. ²⁵ Yej ayá' kinekis mamiki, yawi mikiti; e' yej mikis iga nej netoka, nochipa onos nowan. ²⁶ ¿Itejas in taga' iga makipiá inochi yej ono' ipan inín tajli, siga yawi mela'poliwiti iyalmaj? Ayagaj wel kikowa iga amo makipolo iyalmaj. ²⁷ Iga nej yej iPiltzin Taga' niwí' iwán iweyipoder toTaj iwán no iyangelejmej, íkuá'ya sí yawi kipagaroti sejsé kensan

† 16:17 16:17 Inín Jonás yej itaj Simón Pedro ayéj inón Jonás yej onoya iyijtiko weyitopoj. ‡ 16:18 16:18 Pedro kijtojneki te'ti.

iga kichij. ²⁸ Nej nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este que mane-itakān maniwiki nej yej iPiltzīn Taga' iga manirreinaṛōki.

17

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawia

¹ Kuá' pánoja seis días, Jesús kiwiga' Pedro, Jacobo iwán Juan yej iyíknīmpa Jacobo, iwán yejémēnsan yajkij ipan se tepe' yej wejkapan. ² Ompa iyixtaj inomej idiscipolomej, Jesús se'pay nesi'. Tawij ixaya' kenya tonatī', itzótzol mochi este ichkátī'san, este ta-ixsewiaya. ³ Iwán íkuá'ya kitakej iga nesikoj ikyapapofetajmej Elías iwán Moisés, tātapojtōkej iwán Jesús. ⁴ Iwán Pedro kijlij Jesús:

—NoTēko, iyēkti iga nigaj nonokej! Siga tikneki, manikchīwakan eyi ranchojtztzīn, se iga tej, se iga Moisés iwán se' iga Elías.

⁵ Mij tajtojtōya Pedro wālj se mixti yej tawia iwán kitzakuakoj. Iwán ipan inón mixti moká' se tájtōl yej kijtoj:

—Inīnwa' nokta in noPiltzīn yej nikpoxchōkiliá, iwán yéj neyōlchikajto'. Yéj xikakikan.

⁶ Kuá' inón kikakikej discipolomej, motzojtzontōkkej este talpan, iwán poxsan majmawikej. ⁷ Iwán Jesús kitechoj idiscipolomej iwán kitalij imá' ipan yejemej, iwán kijlijkej:

—Ximoketzakan, amo ximajmawikan.

⁸ Iwán kuá' tachakej, ayo' máj agaj kitakej, iséltisan Jesús.

⁹ Kuá' némiya temowaj ipan tepe', ijkīn kitekimá' idiscipolomej:

—Amo agaj xikijlikān yej ankitakej, ankipowaskej este iga nej yej iPiltzīn Taga' mani-ojpa-isa sej.

¹⁰ Iwán discipolomej kitajtankej Jesús:

—¿Te ígataj yej tamachtíaj ipan iley Moisés kijtowaj iga achto wī' ikyapapofetaj Elías?

¹¹ Jesús kijtoj:

—Kena, melá' iga Elías wī' achto, iga yéj nochi kiye'talij.* ¹² E' nej nimitzijliáj iga Elías wálkaya, iwán yejemej ayá' kixmatikej, majwa' kichiwilijkej ken yejemej kinēkikej. Ijkonan nō nej yej iPiltzīn Taga' yawij ne-iknochīwatij.

¹³ Iwán idiscipolomej kimatikej iga Jesús nemi tajtowa de Juan yej tabau-tizarowaya.

Jesús kachitialiá se choochin yej tātapolīwi

¹⁴ Kuá' asitoj kan onolo', se taga' kitechoj Jesús iwán motankuāketza' iyixtaj, kijlij:

¹⁵ —NoTēko, achi xikikneli nopiltzīn yej tātapolīwi, poxsan kiknochijto' inīn kokolis; wewetzi tiko iwán ipan a'ti. ¹⁶ Nikuiguilījkaya modiscipolomej, e' yejemen awel kachitijkej.

¹⁷ Jesús kijtoj:

—¡Mataj amejemen ayá' anmomela'confiarojtokej nopan iwán ayá' anye'nemij! ¿Este kémano' máj nia nonoti iwán amejemen? ¿Este kéman nia nimitzijyowijtotij? Xinewajliguilīkan in chokotzīn.

¹⁸ Iwán Jesús kajajwa' inón maļespīritoj, iwán kikixtij ipan inón chokotzīn, iwán íkuá'ya achitiá'.

¹⁹ Kuá' iyokámeja onokej discipolomej iwán Jesús, discipolomej tatajtankej:

—¿Te iga an nokta nejemen awel nikixtilijkej in inón maļespīritoj?

²⁰ Jesús kijtoj:

* 17:11 17:11 Mateo 3:3

—Iga amejemen ayá' anmomela'confiarowaj nopan. Siga katka anmoconfiarowajay malej alín ke'pa íyol mostaza, wel ankijliayaj inín tepe': "Xicholo ompa iwán xaj nepa"; iwán inón tepe' choloj. Nochi wel ankichíwayaj siga anmomela'confiarowaj. ²¹ Inímpawa' nokta maļespíritoj ayá' kisa siga ayá' achto xi-oradokan iwán xi-mayunarokan.

Jesús sej kijtowa iga yawi mikiti

²² Mieĵ Jesús iwán idiscipolomeĵ senemiáj ipan estado de Galilea, Jesús kijtoj:

—Neĵ yeĵ iPiltzín Taĵa' yawij neĵkitzkitij, ²³ iwán yawij nemiktítij, e' ipan eyi día iga nimikis, nia sej ni-oĵpa-isati.

Kuá' inón kikakikeĵ discipolomeĵ pox moknoĵmatikeĵ.

Tomín yeĵ momaka iga weyitiopan

²⁴ Kuá' Jesús iwán idiscipolomeĵ asitoĵ altepe' Capernaum, yeĵ kicobrarrowaj impuesto† iga weyitiopan yajkij kitatoĵ Pedro, kitajtankeĵ:

—In yeĵ mitzmachtíáj, ¿ix aya'taj kimaka tomín iga weyitiopan?

²⁵ Pedro kijtoj:

—Kena, kixtáwa.

Kuá' Pedro kala' kalijti', Jesús tataĵtan:

—¿Kén tikijtowa in teĵ, Simón? In reĵeĵmeĵ de inín tajli, ¿ix kicobrarrowa yeĵ yeĵpa igenteĵ o yeĵ wéjkapa ichameĵ?

²⁶ Pedro kijtoj:

—Yeĵ wejka ichameĵ.

Jesús kijtoj:

—Ánkawa' yeĵ yeĵpa igenteĵ ayá' kicobrarrowaj. ²⁷ E' iga amo agaj matikueĵkuesokan, xaj xitapiloti ne laguna, iwán yeĵ áchtopa tikpiloĵ, ipan iten tia tikasiliti se tomín yeĵ kimakas iga xixixtáwa no-impuestoj iwán yeĵ de teĵ, iwán xaj xixixtáwati.

18

¿A'yéĵ yeĵ máĵ tayakanto'?

¹ Íkuá' discipolomeĵ kitechoĵkeĵ Jesús iwán kitajtankeĵ:

—¿A'yéĵ máĵ tayakanto' kan Dios reinarrowa?

² Iwán Jesús kinotza' se choochin iwán kiketza' tajkoyan kan onokeĵ idiscipolomeĵ, ³ iwán kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj siga ayá' ankipataskeĵ ken annemij iwán ayá' anmochiwaj ken inín choochin, awel reinarrowa Dios ipan amejemen. ⁴ Yeĵ máĵ tayakanto' kan reinarrowa Dios, yeĵ moalimpamati iwán mochíwa ken inín choochin. ⁵ Siga agaj komemawía se ken inín choochin iga neĵtoka, ken kuá' neĵya yeĵ nemi neĵmemawía.

Amo agaj xikchíwalti yeĵ ayekti

⁶ 'Si agaj makichíwalti yeĵ ayekti se de inimeĵ yeĵ neĵtokaj, yeĵ ayá' moweyimatij, máĵ yekti katka makipipiloltikan se weyite'ti ipan ikech iwán makimotakan lámako iga ompa maamiki. ⁷ İpan inín tajli pox ono' yeĵ kiyoltilana se iga makichíwa yeĵ ayekti! Inón nochipa onos, e' poxsan kiknochíwaskeĵ yeĵ matachíwalti yeĵ ayekti.

⁸ 'Inón iga, siga moma' o mokxi mitzchíwaltiá yeĵ ayekti, xikteki iwán xiktajkali wejka, máĵ yekti xikalaki kan ono' Dios timatáĵkol o tikxitáĵkol, e' ayá' mitzmotaskkeĵ ipan tiwelon yeĵ ayí' sewis iwán ome moma' iwán ome mokxi. ⁹ Siga moyix mitzchíwaltiá yeĵ ayekti, xixixti iwán xiktajkali wejka, máĵ yekti xikalaki kan ono' Dios iga se moyix que xixixti ome iwán mamitzmotakan ipan tiwelon yeĵ ayí' sewis.

† 17:24 17:24 Xikita glosario "Impuestos".

Mixkuñtilo ipan se borrego yej polijto'

10 'Amo xikalimpamatikan inimej yej netokaj. Nimitzijliáj iga iyangelejmej yej kicuidarowaj, nochipa onokej iyixtaj noTaj ipan cielo. 11 Nej yej iPiltzın Taga' niwajaj nikmanawiko yej pojpoliwika.

12 '¿Kén ankitaj? Siga se taga' makipiá cien borrego, iwán se makipolo, ¿ix ayá' ómpao' kikajtewas inón noventa y nueve iwán yaj kitemoti yej poliwi'? 13 Iwán siga casis, poxsan pakis. Máj pakis que iga inomej noventa y nueve yej ayá' polijtoyaj. 14 Ijkonсан no amoTaj yej ono' ipan cielo, akineki mapoliwi nisé de inimej yej netokaj.

Kén iga se makiperdonaro se toknın yej kichiwilij yej ayękti

15 'Siga moknın mitzchiwiliá tejté yej ayękti, xitajto wan yěj kan amómensan iwán xikijli iga ayompa yej mitzchiwilij. Siga mitztajtolkuñlij, tiktánija moknın iga wel sej anmoye'itaj. 16 E' siga ayá' mitztajtolkuñliá, xiknotza se o ome toknın iga no makimatikan yej yawi mojtoti. Itájtol Dios kijtowa iga kuá' agaj kitelwiáj, maonokan ome o máj yej kitztoskej.* 17 Siga yejemej no ayá' kitajtolkuij, xikmatıltiya inochi toknımej yej netokaj, siga yejemej no ayá' kitajtolkuij, xikitakan ken se yej námol yej ayá' kixmati Dios, o ken se yej kicobrarowa impuesto.†

18 'Nej nimitzijliáj, yej ipan inın tajli ankijoskej iga awel mochıwa, Dios yej ono' ipan cielo kijtoj no iga awel. Iwán yej ankijoskej iga wel mochıwa ipan inın tajli, Dios yej ono' ipan cielo no kijtoj iga wel.

19 'No nimitzijliáj, siga ome de amejemen ipan inın tajli ankisentajtanij tejté kuá' an-oradowaj, noTaj yej ono ipan cielo yawij mitzmakatij. 20 Iga kan omen o eyi tokniwan monechkowaj iga neweyimatıltıáj, nej ompa nono' tatajkoyan.

21 Iwán Pedro kitajtanito Jesús:

—NoTęko, ¿ke' vej wel manikperdonarowili noknın yej nechıwiliá yej ayękti? ¿Ix este siete vej?

22 Jesús kijtoj:

—Nej ayá' nimitzijliá iga siete vej, sino que este setenta veces siete.

Se yej ayá' taperdonarowa yej kichiwilijkej yej ayękti

23 'Inón iga kan reinarowa Dios, ken tikita se rey yej kicobrarowa itekipanowanimej yej kideberowaj. 24 Kuá' nemi tacobrarowa, kiwajliguilijkej se itekipanowani yej deberowaya poxsan komati tomın. 25 E' inón tekipanowani ayá' kipiaya tomın iga makikuepa ke' deberowa, el rey tatekimá' iga makinamakakan iga esclavo‡ iwán isiwa' iwán ipilowan iwán inochi yej kipiaya iga wel makikuepa ke' deberowaya. 26 Iwán inón tekipanowani motankuaketza' iyixtaj el rey, iwán kijlij: “NoTęko acho' xinechá, iwán nochi motomın nia nimitzkuepelıti.” 27 Iwán el rey kichokilij inón tekipanowani, iwán kijlij iga makelkawayaya inón yej kideberowa iwán ay'ya kipresojwij. 28 E' kisa'san inón tekipanowani, masi' iwán se' itekipanowani-iknın yej kideberowaya alın. Kikechpatzka' iwán némiya kimiktiaya, kijlij: “¿Xinemákayakej yej tineberowa!” 29 Iwán inón itekipanowani-iknın, motankuaketza' iyixtaj iwán kijlij: “Acho' xinechá, iwán nochi motomın nia nimitzkuepelıti.” 30 E' yěj ayá' kiknelij, majwa' kipresojwij iga makikuepa inochi ke' deberowa. 31 Kuá' sekin tekipanowanimej kitakej inón, kualo' iyalmajmej, iwán nochi yajkij kipowilıtoj el rey. 32 Iwán el rey kinotza' inón yej tapresojwij, iwán kijlij: “¿Titekipanowani yej pox tikchıwa yej ayękti! Nej nimitzelkawilij nochi yej tineberowaya, iga

* 18:16 18:16 Dt. 17:6; 19:15 † 18:17 18:17 Judiyojmej kijiyayaj yej kicobrarowaj impuesto iga Roma. Xikita glosario “Impuestos”. ‡ 18:25 18:25 Xikita glosario “Esclavo”.

tingeteki'tajtanilij. ³³ Tej nō katka xikchokili mokn̄n yej mitzdeberowa, ken nej nimitziknelij." ³⁴ Iwán el rey poxsan kuejkuesiwi', iwán tatekimá' iga makicastigarokan este que makikuepa nochi ke' deberowa.

³⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Ijkonsan nō noTaj yej ono' ipan cielo yawi kichiwati iwán amejemen, siga ayá' anelkawiliáj iga nochi amoalmaj yej mitzchiwiliáj amokn̄n.

19

Jesús tamachtiá iga yej namiktito' amo mamokawakan

¹ Kuá' Jesús tami' tajtoj, kisa' Galilea, iwán asi' ipan estado de Judea yej ono' iyikampa weya' Jordán. ² Pox komati gente kitoga', iwán ompa Jesús kachitiltij yej wetitokej.

³ Iwán sekin fariseojmej kitechojkej Jesús kansan makimawetziltikan, kitajtankej:

—¿Ix wel se taga' kikajtewa isiwa' iga san tejte-iga?

⁴ Jesús kijtoj:

—¿Ix ayí' ankileerowaj kan ijkuilijto' itájtōl Dios, kijtowa iga kuá' pewa' nochi yej ono', Dios "kichij taga' iwán siwa'?"* ⁵ Iwán kijtoj: "Inón iga se taga', kuá' monamiktiá, kikajtewas itaj iwán iye' iga mosekantiskeja iwán isiwa', iwán iyomextimej mochiwaskej ken sesan."† ⁶ Iwán ay'ya onoskej ken omemej, sino que sesan. Inón iga amo agaj makiyokati yej Dios kisetilij.

⁷ Fariseojmej kitajtankej Jesús:

—¿Te ígataj Moisés kijtoj iga se taga' wel kikawa isiwa' siga kichiwiliá se ama' kan kijtowa iga momela'kájkeja?

⁸ Jesús kijtoj:

—Moisés kijtoj iga wel xikawakan amosiwa' iga anyoltakuaktikej, e' desde kuá' mochiw tajli, Dios ayí' kine' ijkón. ⁹ Nej nikijtowa iga yej kiyokakawa isiwa', ayejpa iga isiwa' nemi yawi wan se', inón taga' yej takajtewa, siga monamiktiá iwán se' siwa', inonwa' nemi taxima iwán yej monamiktij. Iwán taga' yej mamonamikti iwán se siwa' yej mokajtej, nō taxima. Yej taxima kajasi iga mamocastigaro.

¹⁰ Idiscipolomej Jesús kijtojkej:

—Siga ijkonwa' kichíwa se taga' iwán isiwa', máj yekti katka iga ámowa' mamonamiktulo.

¹¹ Jesús kijtoj:

—Inín ayá' nochi wel kentenderowa, petz inomej yejsan Dios kinextiliá. ¹² Ono' sese'pa iga taga' amonamiktiá: sekin itekimeja iga amonamiktiáj, e' onokej sekin tajtaga' yej kiyokakaparowaj iga amo masiwayowikan. E' onokej sekin yej ayá' monamiktiáj iga máj wel makipowakan itájtōl Dios. Yej kineki ijkón kichíwa, makichíwa.

Jesús ki-omemawíáj kōkone'

¹³ Kiwiguilijkej sekin kōkone' Jesús iga makitalili imamej iwán makitajtanili Dios iga maye'onokan; e' discipolomej, pe'ya kajajwakej yej nemi kajaxitiáj kōkone'. ¹⁴ E' Jesús, kijtoj:

—Xikawakan in kōkone', kama manetechokan, amo xikojtzakuilikan; iga yej mochiwa ken inimej kōkone', kajasi iga Dios marreinaro ipan yéj.

¹⁵ Iwán Jesús kitallilij imamej kōkone', iwán kisa' ompa.

Se taga' yej kipoxpiá tom̄n t̄atapowa' iwán Jesús

¹⁶ Se taga' yajki kitato Jesús, iwán kitajtan:

* 19:4 19:4 Gn 1:27 † 19:5 19:5 Gn 2:24

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchiwas yej yekti iga wel nochipa manono iwán Dios?

¹⁷ Jesús kijtoj:

—¿Te iga tinetajtaniliá katiá yej yekti iga mamochiwa? Sésanwa' in yej kichiwa yej yekti, inonwa' Dios. E' siga tonosneki nochipa wan Dios, xikchiwa ken tatekimaka Dios.

¹⁸ Iwán chokotzin kijtoj:

—¿Katiapa yej Dios tatekimaka?

Jesús kijlij:

—Amo xitamikti; yej namiktito' amo mayawi wan se', amo xitachteki wan amo xikijto yej ayéj ijkón; ¹⁹ xikye'ita motaj iwán moye'; iwán xikchokili moknjin kensan tej timochokiliá.

²⁰ Chokotzin kijtoj:

—Inochi inón nikchijto'ya este kuá' aya niyolej; ¿te-o' máj nepolowa?

²¹ Jesús kijtoj:

—Siga tikneki xiye'ono iyixtaj Dios, xiknamaka nochi yej tikpiá, iwán xikmajmaka yej ayá' motapialiáj. Ijkón tia tikpiati yej pox valerowa ipan cielo; wan xiwiki iwán xinetoka.

²² E' kuá' chokotzin kikagui' yej kijlij Jesús, moknomatitijkiya iga poxsan motapialiaya.

²³ Iwán Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Nej nimitzijliáj iga se yej moconfiarowa ipan itomjin awel motemaka iga Dios marreinaro ipan yéj. ²⁴ Nimitzojpa-ijliáj iga máj wel panowa se camello‡ ipan ixapoyo akoxaj, que se yej motapialiá mamomaka iga Dios marreinaro ipan yéj.

²⁵ Kuá' inón kikakikej idiscipolojmej este madmiradojkej, iwán motajtankej:

—¿A'taj wel momanawj?

²⁶ Jesús kitachijlij idiscipolojmej, iwán kijtoj:

—Tajtaga' inin awel kichiwaj, e' Dios kena, wel kichiwá.

²⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko, nejemen nikajtéjkeja nochi yej nikpiayaj, iwán nimitztokakej. ¿Té nimotanijskej?

²⁸ Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga inón vej kuá' Dios kichiwas iga tajli maye'ono, kuá' nej yej iPiltzin Taga' nimotalij kan nirreinarowa, amejemen yej annetokakej, anyawij no anmotalitij ipan doce wejweyi asiento kan anmandaroskej iga sejsé de amejemen ankijuzgaroskej sejsé de inón doce tribu§ yej walkej ipan ipilowan Israel. ²⁹ Nochi yej iga san netokaj kikajtejkej ikalmej, iyokichiknimej, isiwa-iknimej, itajmej, iyemej, ipilowan, o italmej, Dios yawi kimakati cien veces máj de lo que kikajtejkej, iwán yawij onotij nochipa iwán Dios. ³⁰ E' mia' yej inán tayakantokej, yawij kawitij tatepotztaj, iwán yej inán onokej tatepotztaj, yawij tayakantotij.

20

Yej tekipanowaj ipan uvajyoj

¹ Jesús kijtoj:

—Kan reinarowa Dios, ken tikita se taga' yej kipiá weyi uvajyoj,* inin taga' kisa' isájpasan iga kitemoto imonsojmej iga mayakan makitekitij uva. ² Kuá' kási'ya monsojmej, motajtoltijkej ke' yawij kitanitij inón día, iwán kititanya imilpan iga matekipanotij. ³ Iwán iteko mijli kisa' sej ken las nueve de la mañana, iwán kita'

‡ **19:24** 19:24 Xikita glosario “Camello”. § **19:28** 19:28 Xikita glosario “Tribu”. * **20:1** 20:1 Xikita dibujo pan Marcos 12:1.

sekin yej onokej tajkoaltepe', até kichijtokej. ⁴ Iwán kijlijkej: “Xakan no xiktekitiy uva nomilpan, iwán nimitzixtawaskej ke' nokta motaniá.” Iwán yejemen yajkij tekipanotoj.

⁵ 'Itéko mijli kisa' sej ken tajkodía, iwán kisa' sej ken las tres tiotakpan, ijkonsan sej kichij ken achto. ⁶ Iwán ken las cinco tiotakpan sej yajki tajkoaltepe', iwán kasi' sekin yej ayá' te kichijtokej, kijlijkej: “¿Te iga nij amonokej semilwi' wan até anchijtokej?” ⁷ Kijtojkej: “Iga ayagaj netemowaj iga manitekipanokan.” Iwán kijtoj itéko mijli: “Xakan no xitekipanotij nomilpan, iwán nimitzixtawaskej ke' nokta motaniá.” ⁸ Kuá' tayówaya, itéko mijli kijlij yej kinentiá tekipanowanimej: “Xiknotzakanya in yej tekipanojkej, iwán xixixtawakanya. Xixixtawakan achto yej último pejkej iga tekipanowaj, iwán xitamiti ipan yej achto pejkej.” ⁹ Iwán asikej yej kalakkej iga tekipanowaj las cinco tiotakpan, iwán sejsé kimakakej ke' nokta motaniá se día. ¹⁰ Kuá' asikej yej achto kalakkej iga tekipanowaj, kijtojkej anka máj komati kitanskej; e' sejsé kimakakej ke' nokta motaniá se día. ¹¹ E' kuá' an kixtájkeja, tekipanowanimej pewa' mokuesojkej wan yej itéko mijli, ¹² kijtojkej: “Inimej yej tióta'ya kalakkej, tekipanojkej sesan hora, wan tikixtaj achonsan no ke' nejemej anne-ixtajkej yej nikijyowijkej tekipanól wan nitonataakej semilwi'.” ¹³ Itéko mijli kijlij se de yejemej: “Ej, ayá' nemi nimitzchiwiliá yej ayékti. ¿Ix aya'taj tikajkej iga tia tikantiti ke' motaniá se día? ¹⁴ Xikui motomin, iwán xaja. Nej nikneki manixtawa inin yej últimoja kala', ke'san tej nimitzixtaj. ¹⁵ ¿Ix aya'taj nej nikmati te nikchiwa wan notomin? ¿O tine-ixita iga nite-ijknin?” ¹⁶ Inón iga yej inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij, iwán yej inán tayakantokej yawij kawitij tatepotztaj; iga mia' yej kinotzaskej, e' ayá' inochin yawij kitapejpenatij.

Jesús kijtowa sej iga yawij kimiktij

¹⁷ Kuá' Jesús némiya yawi Jerusalén, kiwiga' doce idiscipolomej kan iyokamej iwán kijlijkej:

¹⁸ —Inán ankitaj iga nemi tiawij Jerusalén, ompiga ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés yawij nekizkitij nej yej iPiltzin Taga', iwán yawij kijtotij iga manemiktikan ¹⁹ iwán netitaniskej iyixtaj yej ayéj judiyojmej iga manepinajtikan, manemagakan iwán manemiktikan ipan cruz, e' ipan eyi día ni-ojpa-isas sej.

Yej kitajtan iye' Jacobo iwán Juan

²⁰ Isiwá' Zebedeo iwán ipilowan, yej itoká' Jacobo iwán Juan, kitechotoj Jesús. Teye' iyixtaj Jesús motankuaketza' iga kitajtanilij tejté. ²¹ Iwán Jesús kitajtan:

—¿Te tikneki?

Teye' kijtoj:

—Xikijto iga kan tirreinaroj se de inimej nopilowan mamotali moye'kampa iwán se' mamotali moopochkampa.

²² E' Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' ankimatij te ankitajtani. ¿Ix ankijyowiskej ken nej nikijyowij kuá' necastigaroskej? ¿Ix wel ampanoskej kan nej nipanoj?

Yejemej kijtojkej:

—Kena, wel.

²³ Jesús kijtoj:

—Kena, ankijyowiskej ken nej nia nikijyowiti kuá' ne-iknochiwaskej, iwán ampanoskej kan nej nipanoj, e' iga agaj mamotali noye'kampa o noopochkampa, inón ayéj nej nikmati, yawij kimakatij yejsan noTaj kitapejpen iga yawij motalitij.

²⁴ Kuá' inomej se' diez discipolomej inón kikakikej, kikuesowilijkej Jacobo iwán Juan. ²⁵ Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej iwán kijtoj:

—Amejemen ankimátija iga yej mandarowaj ipan paismej poxsan kitajtaksa igentej, iwán yej gobernarowaj yolkisaj pan yej até iteki, kansan manesi iga mandarowaj.
²⁶ E' iwán amejemen ayéj ijkón. Majwa' yej kineki matayakanto ipan amejemen, inón achto makipalewi toknimej. ²⁷ Siga agaj de amejemen kineki matayakanto, mamochiwa esclavo iga nochi tokniwan. ²⁸ Ijkón nej yej iPiltzin Taga' ayá' niwalaj iga manepalewikan, sino que iga manitapalewi, iwán iga manimiki iga mia' manikxitoma yej ken ilpitokej iga ayekti kichijtokej.

Jesús kitachaltia ome pachamej

²⁹ Kuá' yejemej nemi kisayaj weyi-áltepe' Jericó, Jesús poxsan kitokatiayaj. ³⁰ Ompa onoyaj omen pachamej ejewatoyaj ojtenoj; kuá' kikakikej iga ómpaya nemi panowa Jesús, tzajtzikej:

—¡NoTeko, tej iPiltzin David, áchikej xine-iknelikan!

³¹ Yej ompa chapantiayaj kajajwakej pachamej iga ayo' máj matzajtzitokan, e' pachamej majya tzajtzikej:

—¡NoTeko, tej yej iPiltzin David, áchikej xine-iknelikan!

³² Iwán Jesús moketza', kinotza' pachamej iwán tatajtan:

—¿Te ankinekij manimitzchiwilikan?

³³ Pachamej kijtojkej:

—NoTeko, niknekij manitachakan.

³⁴ Iwán Jesús kinknelij inomej pachamej, iwán kijixchijchin, iwán íkuá'san in pachamej welja tachakej, iwán kitokákeja Jesús.

21

Jesús asi weyi-áltepe' Jerusalén

¹ Kuá' asitiáwija Jerusalén, iwán asikej áltepe' Betfagé, itennoj tepe' yej itoka' Olivos, Jesús kititan ome idiscipolojmej, ² iwán kijlijkej:

—Xakan ipan inepa áltepetzin yej ono' to-ixtaj. Ompa anyawij ankasitij se burra ilpito', no ompa ono' se burrojtzin. Xikxitomakan, iwán xinewajliguilikan. ³ Siga agaj tejté mitzijliáj, xikijlikan: “ToTeko kineki, iwán nimanin sej mitzkawilikij.”

⁴ Inón mochi iga mamochiwa ken kijtoj se profeta, kuá' ijkín kijkuiloj:

⁵ Xikijlikan yej chantitokej Jerusalén:

“Xikitakan, amorrey wí' iga amejemej, ayá' moweyimati, tejkatiwí' ipan se burro, yej aya í' moxilajtiá.”*

⁶ Iwán discipolojmej yajkij, iwán kichijkej kensan Jesús kitekimakakej.

⁷ Kiwajligakej burra iwán ipiltzin; iwán discipolojmej kipechtijkej burrojtzin iga itzotzolmej, iwán Jesús tejkaj. ⁸ Pox onoya mia' gente; yejemej kipatawilijtiajkij itzotzolmej ipan ojtí. Sekin sej kitekikej imajma' soya' iga kitalijtiajkij ipan ojtí.† ⁹ Yej tapanotiayaj iwán yej yayaj tatzimpan tzajtziayaj, ijkín tzajtzikej:

—¡Mamoweyimatilti iPiltzin rey David! ¡Mamoweyimatilti yej kititani toTeko Dios! ¡Mamoweyimatilti Dios yej ono' ipan cielo!

¹⁰ Kuá' Jesús ási'ya Jerusalén, nochi gente akojasiáj te nemi mochiwa, iwán mia' tatajtaniáj:

—¿A'yéj an in inín?

¹¹ La gente kijtowaya:

—Ininwa' profeta Jesús, yej moskaltij Nazaret ipan tajli de Galilea.

* **21:5** 21:5 Zac 9:9 † **21:8** 21:8 Ijkón kichijwayaj iga kilwichiwiliáj se yej gobernarowa kuá' nemi asi ipan se áltepe' iga manesi iga kiye'itakej.

Jesús kikijixtiá yej tanamakaj weyitiopan

¹² Kuá' Jesús kala' ipan ipatiojyo weyitiopan, kikijixtij inomej yej tanamakatojay iwán yej takojtoyaj. Kitzijtzinkuepa' mesajmej kan kipatatojay namoltomín iga tiopantomín.‡ Iwán no kiyajyagatopewilijkej kan motaliayaj yej kinamakatojay jojtoko. ¹³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ijkín ijkuilijto' itájtól toTeko: “Nókal yawi motokawiti kajli kan oráđolo”;§ e' amejemen ankikueptokey kan miyanaj yej tachtekij.

¹⁴ Ompa weyitiopan kitechoj Jesús sekin pachamej iwán koxomej, iwán kachitaltij. ¹⁵ E' kuejkuesiwikej ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley kuá' kitakej iga Jesús taachitaltij, iwán iga kikakikej kokone' tzajzitokej iga kijtojtoyaj: “¡Mamoweyimatilti iPiltzín Rey David!” ¹⁶ Iwán kijlijkej Jesús:

—¿Ix tikaki yej inimej kijtojtojkej?

Jesús kijtoj:

—Kena, níkaki. E' amejemen, ¿ix ayí' ankileerowaj itájtól Dios kan kijtowa?: Tikchij iga kokone' iwán xolomej yej chíchijo', mamitztakukilikán.*

¹⁷ Iwán Jesús kisa' Jerusalén, iwán yajki altepe' Betania iwán ompiga kochi'.

Jesús kimalijliá higuerajkuawi' yej ayá' takto'

¹⁸ Iwán yowalti' kuá' nemi sej yawi Jerusalén, Jesús mayana'. ¹⁹ Kita' se higuerajkuawi'† yej ojtenoj onoya, iwán kitechoj iga makita siga takto', e' ayá' taktoya, kipiaya petz iyiswáyošan. Iwán ijkin kijlij inón kuawi':

—¡Nikeman nokta amo xitaki!

Iwán imaninsan waguí' in inón kuawi'. ²⁰ Kuá' inón kitakej idiscipolomej moyolmajtijkej, iwán kitajtankej Jesús:

—¿Ix ken iga imaninsan waguí' in higuerajkuawi'?

²¹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nimitzijliáj siga amejemen anmomela'confiarowaj pan Dios ayejsan ijkin wel ankichiwasej ken nikchiwilij inin higuerajkuawi', amejemen no wel ankijliskej inin tepe': “Xicholo ompa kan tonó', iwán xaj lámarko”, iwán ijkon mochiwás. ²² Nochi yej ankitajtaniliskej Dios kuá' nemi an-oradowaj, siga ankimela'credoskej, mitzmasukkej.

Ken iga mandarowa Jesús

²³ Iwán Jesús kala' weyitiopan, iwán miej tamachtijtoya ompa, kitechojkej ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kitajtankej:

—¿Té moteki in tej iga tikchiwa ijkin? ¿A' mitztekimá' iga wel xikchiwa inin?

²⁴ Jesús kijtoj:

—Nej no manimitztajtanikan, siga anne-ijliskej, nia nimitzijlitij a'yéj netekimaka iga nikchiwa ijkin. ²⁵ ¿A'yéj kititan Juan iga matabautizaroki? ¿Ix Dios kititan o tajtaga'? E' pe'ya mosepantatapowijkej, mojlíjkej:

—Siga tikijtowaj iga Dios kititan, yawi te-ijliti: “¿Te ígataj ayá' ankitajtolkakikej?”

²⁶ Siga tikijtowaj tajtaga' kititan, tikmajmawiliáj la gente, nochi kimati iga Juan Dios kitajtolmakaya.

²⁷ Iwán ijkin kijlijkej Jesús:

—Ayá' níkmatij.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nej no ayá' nimitzijliáj a'yéj netekimaka iga manikchiwa ijkin.

Kan mamixkuñtilo ipan ome tepilowan

‡ **21:12** 21:12 Tiopantomín se'pa tomín iga kikowaya yej ki-ofreerowiliayaj Dios weyitiopan. Awel mokowaya iga namoltomín. § **21:13** 21:13 Is. 56:7 * **21:16** 21:16 Sal 8:2 † **21:19** 21:19 Xikita glosario “Higo”.

²⁸ Jesús tatajtan:

—¿Amejemen ken ankitaj inín? Se taga' kipiaya ome ipilowan; iwán kijlij se de vejemej: “Nopíj, xaj xitekipanoti ipan uvajyoj.”[‡] ²⁹ Tepiltzín kijtoj: “¡Ayá' nikneki!” E' máj máj moyolpata', yájkisan tekipanoto. ³⁰ Iwán tetaj kitato se' ipiltzín, ijkonsan no kijlij; wan inón tepiltzín kijtoj: “Kena notaj, niati.” E' ayá' yajki. ³¹ ¿Katiapa de inimej kichij ken kitekimá' itaj?

Yejemen kijtojkej:

—Yej achto kitekimá'.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitzijliáj iga inomej yej kicobrarowaj impuesto iga Roma iwán siwatkej yej najnamolnemij, achto kalakiskej kan reinarowa Dios que amejemen. ³² Wálkaya Juan yej tabautizarowa kinextiliko la gente ken iga maye'nemikan, iwán amejemen ayá' ankitajtolkakikej; e' yej kicobrarowaj impuestos§ iwán siwatkej yej najnamolnemij, kena kicredojkej. E' amejemen malej ankitakej inín, e' ayá' anmoyolpatakej.

Kan mamixkuñtilo de inomej yej ayá' ye'tekipanowaj

³³ 'Xikakikan inín se' yej nia nikijtoti: Iteko mijli kitoga' uva iwán kicolaltij; iwán kichij se pozo kan mopatzka uva, iwán kichij se torre iga wel matachalo noyan kan ono' uvajyoj.

'Iwán iteko uvajyoj kitakewaltij* sekin tekipanowanimej iwán yajki wejka. ³⁴ Kuá' asi' itiempoj iga motékiya uva, kititan sekin imonsojmej iga makitajtanilitij yej kitakewaltijkej uvajyoj ke' kixtawaskej iteko. ³⁵ E' yej kitakewaltijkej uvajyoj, kikitzkijkej iwán kimagakej itatitan iteko uvajyoj, se' itatitan kimiktijkej iwán se' kitewijkej. ³⁶ Iteko uvajyoj, kititan majya mia' imonsojmej; e' yej kitakejtokej uvajyoj, ijkonsan kichiwilijkej ken yej achto tatitanimej.

³⁷ 'Inón kita' iteko mijli, kititan ipiltzín, kijtoj: “Yawij kirrespetarotij nopiltzín.” ³⁸ E' kuá' kitakej tepiltzín, tekipanowanimej mojlijkej: “Inínyawa' in yej yawi mochiwati iteko inín tajli yej itajpa kikajtewas, matikmiktikanya nokta iga makawi ital iga tejemej.” ³⁹ Kikitzkijkej iwán kikixtijkej ipan uvajyoj, iwán kimiktijkej.

⁴⁰ Iwán Jesús tatajtan:

—Kuá' mawiki iteko uvajyoj, ¿te an kichiwilij yej kitakejtoyaj uvajyoj?

⁴¹ Yejemen kijtojkej:

—Inomej yej kitakejtoyaj uvajyoj yawij kimiktij niga kikneliskej. Iwán se' tekipanowanimej kitakewaltij, iwán inomej kuá' asis itiempoj iga moteki uva, kimakaskej yej kitocarowa iteko uvajyoj.

⁴² Iwán Jesús kijtoj:

—In amejemen, ¿ix ayí' ankileerowaj kan ijkín ikuilijto'? Quijtowa:

Te'ti yej kitajkalkej yej kalchijwaj,

inón te'ti inán yej achto motalij.

Inín kichij toTeko

iwán pox monsj tikitaj.†

⁴³ Amejemen ankijtowaj iga amonoskej kan Dios reinarowa, e' nimitzijliáj iga ayá' ankalakiskej, se'wa' in yej yawi kalakiti, yej kichijwa ken Dios kineki. ⁴⁴ Yej mawetzi ipan inín te'ti yej kitajkalkej yej kalchijwaj, yawi mopoipostekiti; iwán siga te'ti agaj mawetzi iyakapan, yawi mochiwati pínolsan.

⁴⁵ Kuá' ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej kikakikej yej Jesús kijtojtoya, imanín kimatikej iga inonwa' iga yejemen nemi tajtowa. ⁴⁶ Íkuá'san kinekiáj

‡ 21:28 21:28 Xikita dibujo pan Marcos 12:1. § 21:32 21:32 Xikita glosario “Impuestos”. * 21:33 21:33 Ikuayo uva pox wejka, wel taki 20 años o máj, ijkón iga wel kitakewaltij uvajyoj. † 21:42 21:42 Sal 118:22-23

makikitzkikan Jesús iga makipresojwikan, e' kimajmawiliayaj la gente iga kijtowayaj iga Dios kitajtolmakaya Jesús.

22

Wel m̄ixkuñtilo kan monamiktilo

¹ Jesús p̄ewa' sej tatatapowij kan wel mam̄ixkuñtilo, kijtoj:

² —Kan reinarowa Dios, ken tikita se rey yej kilwichiwiliá ipiltzin iga monamiktiá.

³ Kititan imonsojmej mata-ijitaj, e' te-ikniwan akinekikej. ⁴ Sej kititan sekin imonsojmej, kijlijkej: “Xikijlikan te-ikniwan iga tákual óno'ya. Nikmiktija notorojmej iwán se'pa noyolkamej yej tojtomakti', óno'ya nochi yej monekis; mawitzékanya nigaj kan monamiktilo.” ⁵ E' te-ikniwan ayá' nokta kinekikej. Se de yejemej yajki imilpan, se' yajki tanamakato, ⁶ iwán sekin te-ikniwan kikitzkijkej imonsojmej el rey iwán kimagakej poxsan; este kimiktijkej. ⁷ Iwán el rey poxsan kuesiwi', iwán kititan isoldadojmej iga makimijmiktij inomej yej tamiktijkej iwán iga makitatikan iyaltepe'. ⁸ Iwán inón rey kijlij imonsojmej: “Nochi óno'ya yej monekis iga monamiktilo, inomej te-ikniwan ayá' kajasiáj iga mawitzekan. ⁹ Xakan ipan callejmej yej onokej tajkoaltepe' iwán xikijlikan a'san nesi', matakuaqij iga aman monamiktiá nopiltzin.” ¹⁰ Monsojmej yajki ipan callejmej iwán kijlijkej yej ye'nemij wan yej ayá' ye'nemij iga matakuaqij kan monamiktilo, ijkón temi' mesajmej kan motaliayaj te-ikniwan.

¹¹ 'Kua' el rey kitato yej kixnantókeja mesa, kita' se taga' yej ayá' kakijto' itzótzol yej moakiá kua' monamiktilo. ¹² Iwán el rey kijlij: “Ej, ¿kén nokta tikala' nigaj aya'pa tikakijto' motzótzol yej moakiá kua' monamiktilo?” E' taga' ayá' tajtoj. ¹³ Inón rey, kitekimá' yej ompa tapalewiayaj: “Xikijixi-ilpikan iwán xikmajma-ilpikan, iwán xixitikan iwán xikpatanaltikan kan takomichkan, ompa yawi chokati este tajtanguetzekas.”

¹⁴ 'Dios mia' kinotza, e' ayá' nochi kitapejpena.

Motajtani ix mo-ixtawa impuesto

¹⁵ Iwán fariseojmej yajki iwán motajtoltijkej iga makitentemokan ken iga makimawetziltikan Jesús. ¹⁶ Iwán kititankej sekin yej de yejémempa iwán sekin yej kitokaj rey Herodes* iga ijkín makijlij Jesús:

—Tamachtiani, nejemen nikmatij iga yej tikijtowa ijkonya nokta, iwán titanextiliá iga makichiwakan ken Dios kineki, iwán ayá' tikchiwiliá caso yej kijtowa la gente iga tej ayá' titajtowa iga san mamitzye'itakan. ¹⁷ Ta' xine-ijlikan: ¿Ix yekti iga manixtawakan impuesto iga rey César† o ayá'?

¹⁸ E' Jesús kimati' iga kitajtankej iga san kitentemowaj, iwán Jesús kijtoj:

—Anejemen yej antakajkawaj iga ankitokaj Dios, ¿te iga annentemowaj?

¹⁹ Xinenextilikan se tom̄in yej iga mo-ixtawa impuesto.

Iwán kiwiguilijkej in tom̄in. ²⁰ Kua' Jesús kita' tom̄in, tatajtan:

—¿A'yéj ixaya' iwán itoka' yej nigaj ikuilijto'?

²¹ Yejemen kijtojkej:

—Rey César.

Jesús kijtoj:

—Puej xikmakakan rey César yej yejpa itatki, iwán xikmakakan Dios yej yéjpa itatki.

²² Kua' inón kikakikej, san tajtachixtikajkej; iwán yájkija, ómpaya kikajtejkej Jesús.

* **22:16** 22:16 Inimej judiyojmej achi ken monamakakej iga kipalewiayaj rey Herodes yej de los romanos yej tilitikmej yej kitaksayaj judiyojmej. † **22:17** 22:17 Xikita glosario “César”.

Tatajtaniĵ siga monamiktulo kuḗ oĵpa-isalo

²³ Íkuḗ'san sekin saduceojmej yajkij kitatoj Jesús. Saduceojmej kijtowaj iga yej mikij ayo' oĵpa-isaj; inón iga ijkín kitajtankej Jesús:

²⁴ —Tamachtiani, Moisés kijtoj siga se taĝa' yej siwayoj miki iwán ayá' kikajteḡwas nisé ipiltzín, iyiknín taĝa' yej mi' mamonamikti iwán isiwa' yej mi' iga ken kuḗ makipiakan ipilowan yej mi'. ²⁵ Nij ijkón moĉij wan nejemen: onoyaj siete tajtaĝa' yej sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yej tekoĉo achto monamiktij, iwán migui'. E' iga ayá' kikajtej nisé ipiltzín, siwa' monamiktij iwán iwéjpol. ²⁶ Ijkonsan no moĉij iwán se', iwán ijkón noĉi moĉij, este que masi' siete iwéj. ²⁷ Iwán migui' no siwa'. ²⁸ In kuḗ oĵpa-isaskej yej miktokej, ĉkatiapa an de inón siete moĉiwas iwéj in inón siwa'? iga namiktitoja iwán inoĉimej.

²⁹ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayompa antajlamikij, ayá' ankimatij ken tamachtia itajtól Dios, niga ayá' ankixmatij ken Dios wel kichíwa. ³⁰ Kuḗ yej miktokej oĵpa-isaskej, ay'ya monamiktiskej, niga ipilowan ayo' kinamiktiskej, iga moĉiwaskej ken tikita iyangelejmej Dios yej onokej ipan cielo, yej no ayá' monamiktiáj. ³¹ E' iga oĵpa-isaskej yej miktokej, ĉayá' ankileerojkej yej Dios mitzijlijkej? Ijkín kijtoj: ³² “Nej iDios Abraham, Isaac iwán Jacob.”‡ Dios ayéj iDios yej miktokej, sino que iDios yej isatokej.

³³ Kuḗ la gente inón kikakikej, poxsan madmiradojkej iga ijkón tamachtia Jesús.

Mandamiento yej máj matikobedecerokan

³⁴ Kuḗ fariseojmej kimatikej iga saduceojmej awel kitenkuepiliáj Jesús, mon-echkojkej iga kisen-itatoj Jesús; ³⁵ iwán se yej tamachtia ipan iley Moisés kine' makimawetzilti Jesús; ijkín kitajtan:

³⁶ —Tamachtiani, ĉkatiapa mandamiento ipan iley Dios yej más achto mamochíwa?

³⁷ Jesús kijlij:

—“Xikĉokili moTeĉo Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inoĉi moespíritoj iwán yéj noĉipa xikejłanto.”§ ³⁸ Ininyawa' in yej achto mandamiento yej máj mamochíwa. ³⁹ Iwán el segundo áchisan kensan inín, kijtowa: “Xikĉokili mognín kensan tej timoĉokiliá.”* ⁴⁰ Ipan inín ome mandamiento taksa inoĉi ley iwán ken iga tamachtiaĵ profetajmej.

In Cristo, ĉa'yéj ipiltzín?

⁴¹ Mieĵ fariseojmej nechkatóyajo' iná', ⁴² Jesús tatajtan:

—ĉAmejemen, te ankijtowaj iga Cristo? ĉA'yéj ipiltzín?

Kijtojkej:

—Ipiltzín David.†

⁴³ Jesús kijtoj:

—ĉTe ígataj an David iga kitajtól má' IyEspíritoj Dios, kijlij Cristo “noTeĉo”? David ijkín kijtoj:

⁴⁴ ToTeĉo kijlij noTeĉo:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa, este que maniktali mokxitampa yej mitzijijaj.”

⁴⁵ ĉKén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzín David, esi David no kijliá iga iTeĉo?

⁴⁶ Iwán ayagaj wel kitenkuepiliĵ, iwán desde íkuḗ ayo' máj agaj mixewij iga makitajtani Jesús.

‡ 22:32 22:32 Ex 3:2-6 § 22:37 22:37 Dt. 6:5 * 22:39 22:39 Lv. 19:18 † 22:42 22:42 Inín David yej pox ikay mi' yej katka rey de Israel.

23

Jesús kijtowa iga ayompa kichiwaj fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley

¹ Jesús kijlij la gente iwán idiscipolomej:

² —Yej tamachtiáj ipan la ley iwán fariseojmej momachiliáj iga yejémensan yej wel tanextiliáj iley Moisés. ³ Inón iga nimitzijliáj, xikchiwakan nochi yej mitzijliáj, e' amo xikchiwakan yej yejemen kichijtokej, iga yejemen kijtowaj iga mamochiwa tejté, e' yejemej ayá' kichiwaj. ⁴ Yejemen tatekimakaj iga mamochiwa yej ayagaj wel kichiwa, iwán tateki'chiwaltiáj, e' yejémejsan akichiwaj ni alín. ⁵ Inochi kichiwaj kansan makitakan. Kitáliáj pan iyixkuá' iwán ipan imamej itájtól Dios yej ijkuilijto' ipan amatzín yej ono' ipan cajajtzitzín iga san manesi, iwán kakiáj itzotzolmej yej kipiá weweya' ibibilonka.* ⁶ Kan takualo, yejemen motalijnekij ipan ye'asientoj kan motaliáj yej máj tayakantokej, iwán ijkonsan nō kinekij makichiwakan ipan tiopamej. ⁷ Yejemen kinekij inochi gente makisaludarokan tajkoaltepe', iwán makijlikan “tamachtiani”.

⁸ 'E' amejemen amo ximotemakakan iga mamitzijlikan “tamachtiani”, iga amejemen amonochin anmojliáj “noknin”, iwán ankipiáj sesan Tamachtiani, petz nejsan yej niCristo. ⁹ Iwán ipan inín tajli amo agaj xikijlikan notaj,† iga ankipiáj sesan amoTaj yej ono' ipan cielo. ¹⁰ Iwán amo nō ximotemakakan iga mamitzijlikan iga antamachtianimej iga noselti yej niCristoj yej nitamachtiani yej nimitzmachtiáj kén iga xinemikan. ¹¹ Yej kipalewiá sekin de amejemen inón yej máj tayakanto'. ¹² Yej igánajsan moweyimati yawij kalimpamatitij, e' yej moalimpamati, inón yawij kiweyimatiltitij.

¹³ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ankitzakuiliáj sekin iga amo makalakikan ipan iyojwi Dios. Niga amejemen ayá' ankalakij wan ankitzakuiliáj iga amo makalakikan yej kalakisnekij ipan iyojwi Dios.

¹⁴ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ankiuiliáj ikalmej yej wewejmikikej iwán iga amo manesi yej ankichijtokej, pox anwejkawaj iga an-oradowaj. Inón iga amejemen máj yawij mitziknochawatij.

¹⁵ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen poxsan wejka annejnemij ipan tajli iwán ipan lámár iga ankitemojtinemij yej wel ankiyolyamanaj iga makichiwakan nō ken amejemen ankichiwaj, e' kuá' ankiyolyamankeja inón toknin majya kajasi iga mayawi kan tawewelkato', majya sej que amejemen.

¹⁶ '¡Lástima amejemen, momati iga antaye'ojkuiltiáj ipan iyojwi Dios, e' ayá' ankixmatij! Ankijtowaj: “Siga agaj kijtowa iga kichibas tejté iwán kikui iga testigo weyitiopan, até kichij siga ayá' kichibas; e' siga kikui iga testigo i-orojyo weyitiopan, inón sí ayekti siga akichiba.” ¹⁷ ¡Anxetoktikej iwán ken ampachamej! ¿Katiapa máj yekti: ix oro o weyitiopan yej kichiba iga mamoye'ita oro iga ono' tiopan-ijti? ¹⁸ Iwán nō ankijtowaj amejemen: “Si agaj kijtowa iga kichibas tejté iwán kikui iga testigo altar yej ono' weyitiopan, até kichij siga ayá' kichibas; e' siga kikui iga testigo ofrenda yej ono' iyixko altar, inón sí ayekti siga akichiba.” ¹⁹ ¡Anxetoktikej iwán ampachamej! ¿Katiapa máj yekti: ofrenda o altar? Yej máj yektiwa' altar iga kichiba iga mavalero ofrenda iyixtaj Dios. ²⁰ Yej kitálij iga testigo altar, ayéj testigo petz altar, nō yej ono' iyixko. ²¹ Yej kitálij testigo weyitiopan, ayéj testigo petz weyitiopan, nō Dios, iga ompa

* **23:5** 23:5 Español: Filacterias y flecos. † **23:9** 23:9 Ayéj iga awel mojliá ijkín se imela'taj, sino que amo makijli se' ijkón.

ichan. ²² Yej kikui testigo cielo iga kijtowa iga kichiwawas tejté, no nemi kitaliá Dios de testigo iga ompa ewato' kan reinarowa.

²³ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen ankimakaj Dios amodiezmoj nochi yej ankipiáj este yej máj alimpa íyol wan iyiswayo yej yawi ipan especia,‡ e' ayá' ankichiwaw yej máj yekti yej kijtowa iley Moisés, iga xiye'nemikan, xita-iknelikan iwán iga ximoconfiarokan ipan Dios. Inonwa' in xikchiwakán, e' amo xikajtewakan iga ankitaliáj amodiezmoj. ²⁴ ¡Amejemen momati iga antaye'ojkultiáj ipan iyojwi Dios, e' ayá' ankixmatij. Amejemen kuá' ankoniáj tejté, ankixtiliáj se asastzin, e' ayá' ankita iga ankimela'tolowaj se camello!§

²⁵ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan iley Moisés iwán anfariseojmej, nésiki' anye'nemij siempa ayá'!, kenkuá' ankipajpakaj plato iwán posillo fuerájbapa, e' amejemen ipan amoalmajmej ankejlantokej iga antachtekiwán anmopoxtapialijnekij. ²⁶ Amejemen anfariseojmej yej ken ampachamej: achto xikpakakan iyitiko vaso iwán plato,* ijkón no ejtos fuerájbapa.

²⁷ '¡Anlastimajmej yej antamachtiáj ipan iley Moisés iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, amejemen ken tikita se animajxapo yej este ijista'san iyíxkopa, este ye'nesi, e' ta-ijti' tento' iwán animajomimej iwán kuajkuantas yej palanto'. ²⁸ Ijkón in amejemen; mitzítajki' pox anye'nemij; e' san anmopajpantiáj iga anye'nemij iwán poxsan ankichiwaw yej ayekti.

²⁹ '¡Anlastimajmej yej antamachtiáj ipan la ley iwán amejemen anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen yej ankichiwiliáj ikalyotzitzin kan toktokej profetajmej, iwán poxsan ankimonsajtiliáj ikalyotzitzin kan motokaj yej ye'nemij. ³⁰ Iwán ankijtowaj: “Siga katka tonóyaja kuá' to-ikyapatajwan kimiktijkej profetajmej, tejemen ayá' tikpaléwiayaj kuá' kimiktijkej profetajmej.” ³¹ Iga ijkón ankijtowaj, anmokuítij iga amejemen ipilowan yej kimiktijkej profetajmej. ³² Inán, ¡xiktamikan yej amo-ikyapatajwan kitzintijkej!

³³ '¡Ankowamej! ¡Kowamej amokniwan! ¿Kénya anmomanawiskej kan ta-iknochiwas tiwelon? ³⁴ Inón iga nia nimitztitanilitij profetajmej, yej kimatij ken iga wel maye'nemilo, iwán yej mitzmachtiáj ipan iley Moisés. E' amejemen anyawij ankimiktij iwán sekin anklavaroskej ipan cruz iwán ono' yej ipan tiopamej anyawij ankimagatij, ipan sejsé altepe' anyawij ankitalochtij. ³⁵ Inón iga yawij mitzcastigarotij iga nochi yej ikya amotajwewetkej kimiktijkej inomej tajtaga' yej ye'nemiáj, desde Abel yej ye'nemiá, iwán este Zacarías yej ipiltzimpa Berequías, yej amejemen ankimiktijkej iyixtaj weyitiopan, itenoj altar. ³⁶ Nej nimitzijliáj iga yawij mitzcastigarotij amonochin iga inin yej ankichijkej.

Choka Jesús iga Jerusalén

³⁷ Jesús kijtoj:

—¡Amejemen, amejemen yej anchantitokej Jerusalén, yej ankimiktiáj profetajmej iwán ankitejtemiktiáj tatitanimej yej Dios mitztitaniliáj! ¡Mia' vej nikne' manimitzneckokan ken pio-ilamaj kinechkowa ipilowantzitzin iyastakapaltampa, e' ayá' ankinekikej! ³⁸ Ta' xikitakan, inán amoweyitiopan† yawi kawiti iselti; ³⁹ iwán nimitzijliáj iga ayá' máj anyawij anne-itatij este kuá' antajtoskej de nej ijkín: “Matikweyimatiltikan yej wí', yej toTeko Dios kititani.”

‡ 23:23 23:23 En español kijtowa: menta, aniz iwán comino. § 23:24 23:24 Xikita glosario “Camello”. * 23:26 23:26 Anka kijtojneki iga maejto iyalmaj. † 23:38 23:38 Jesús kijtoj “amókal”, yej nij kijtojneki “amoweyitiopan”. Jer 22:5

24

Jesús kijtowa iga weyitiopan yawi moxitiñati

¹ Jesús kisa' weyitiopan iwán némiya yaya, íkuá' idiscipolojmej kitechojkej iwán pewa' iga kitajtachilijkej ken iga chijto' weyitiopan. ² E' Jesús kijtoj:

—¿Ankitaj inimej kalwewetkej? Nigaj ayá' yawi kawiti nisé te'ti yej manenekpanijto. Nochi yawij moxixitiñatij.

Yej mo-itas kuá' na' iga Dios tajuzgaroki

³ Iwán yajkij ipan tepé' yej itoka' Olivos. Kuá' Jesús ómpaya ewato', idiscipolojmej kichtakatajtankej ijkín:

—¿Kémanya nokta yawi mochiwati on yej tikijtoj? ¿Té mo-itas kuá' tíw'ya, iwán iga poliwiwojya nokta?

⁴ Iwán Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkayawaskej, ⁵ iga mia' yawij witzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj. Ijkín kijoskej: “Nejya el Cristo”; iwán mia' yawij kikajkayawatij.

⁶ Kuá' ankikakiskej iga nijnijiga némiya momijmiktilo, iwán ankikakiskej iga se' tajli no némiya momijmiktilo, amo ximomajtikan, inón nochi nokta yawi mochiwati, e' aya yej iga poliwiwo. ⁷ Se país momijmiktij iwán sewo', iwán se nación momijmiktij iwán se'; iwán poxsan apistajtiás, poxsan no onos kokolis iwán onos talolin nijnijiga.

⁸ Nochi inín aya yéj iga poliwiwo, péwao' iga moknochiwalo.

⁹ 'Amejemen yawij mitzkizkitij iga mitzmagaskej iwán mitzmiktiskej. Nochi mitzijyaskej iga annetokaj. ¹⁰ Íkuá' mia' yawij kikajtewatij iga netokaj, iwán yawij mo-ijiyatij. Onos yej kimiktijnekiskej yej netokaj wan sekin kinextiskej kan onokej yej mijantokej. ¹¹ Yawij witzetij mia' yej takajkayawaj, kijtoskej iga yejemej profetajmej, siempa ayéj, iwán mia' yawij kikajkayawatij. ¹² Poxsan mochiwas yej ayékti, iwán mia' kikajtewaskej iga te-ijiknimej. ¹³ E' yej moconfiarojto' nochipa ipan nej, inón momanawij. ¹⁴ Inín ye'noticiaj yej kijtowa ken iga reinarowa Dios, yawi mopowati noyan ipan inín tajli, iga nochi gente makimati. Íkuá'ya sí yáwiya tamiti nochi kuá' Dios tajuzgaroki.

¹⁵ 'El profeta Daniel kijkuiloj* iga mochiwas yej pox ayékti weyitiopan-ijti'; kuá' ankitaskej iga inón óno'ya kan moweyimatiltiá Dios —yej kileerowa, makentendero—, ¹⁶ yej onoskej ipan estado de Judea mayákanya ipan tepeyoj. ¹⁷ Yej onos iyixko kajli ipan ipetayo, amo matemo iga makikixti tejté kalijti'; ¹⁸ iwán yej nemis mijijti', ayo' mayawi ichan iga makikuiti itzótzol. ¹⁹ ¡Lástima siwatkej inón día iga yej tatalaxwijtokej iwán yej tachichitijtokej! ²⁰ Xiktajtaniłikan Dios iga kuá' ancholoskej amo kuá' tasektaj, niga ipan día kuá' mosewilo.† ²¹ Poxsan nokta moknochiwaloj, ayí' ijkón mo-ita' este kuá' pewa' mochiw inín tajli. Niga mochiwaso' sej ijkón. ²² Siga toTeko ayá' kixeloj inomej días, ayagaj momanawij; e' kixeloj iga kichokiliá inomej yej yéj kitapejpen.

²³ 'Siga agaj mitzijliskej: “Ta' xikitakan nigaj ono' Cristo”, o “Xikitakan nepa ono'”, amejemen amo xiktajtolkakikan. ²⁴ Iga yawij witzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj, kijtoskej “Nejya niCristo”, iwán kijtoskej iga yejemen profetajmej iga Dios kitajtolmakaj, siempa takajkayawaj. Yawij kichiwatij milagrojmej yej ayi'pa mo-ita iga matakajkayawakan, este wel anka kikajkayawaskej yej Dios kitapejpen. ²⁵ Nej inín nochi nimitzmatiltijkeja malej aya mochiwa. ²⁶ Inón iga, siga mitzijliáj: “Ta' xikitakan, nepa ono' ipan desierto”, amo xakan; o si agaj mitzijliskej “Neki' ono'

* **24:15** 24:15 Dn 9:27; 11:31; 12:11 † **24:20** 24:20 Ipan italmej israelitajmej kuá' pox tasektaj, wel wetzi hiel o pox tiawataj, inón iga pox moknochiwayaj siga wejka macholokan. No iley Moisés tatekimakaya iga awel manejnemilo máj de se kilómetro ipan día kuá' mosewilo. Inón iga, awel poxsan cholowayaj siga iyenemigojmej maasikan kuá' tasektaj, o ipan día kuá' mosewilo.

kalijti'", amo xiktajtolkakikan. ²⁷ Ijkón ken ankitaj kuá' tapetani iwán tawiá este ikisayan tonati' iwán este ikalakiyan, ijkón kuá' nia niwizeti nej yej iPiltzin Taga'. ²⁸ Kan ono' yej míkto'ya, ompa monechkowaj moximej.

Ken yawi witzeti iPiltzin Taga'

²⁹ Jesús kijtoj:

—Kuá' pánojya inomej días iga moknochiwaloj, yawi takomitiati iga ay'ya tawij tonati', niga ay'ya tametztonas; sitalimej yej onokej ipan cielo wejwetziskej. Nochi yej onokej ipan cielo mojolinaskej. ³⁰ Iwán mo-itas ipan cielo iga ninesíkiya nej yej iPiltzin Taga', iwán nochi gente yawij chokatij iga majmawiskej, iwán ne-itaskej nej yej iPiltzin Taga' iga niwi' ipan mixti, nitawijtiwi' iga noweyipoder. ³¹ Iwán niktekimakas noangelejmej iga recio matapitzakan iga trompeta iga makinechkokan yej niktapejpen, yej nijnijiga onokej noyan ipan tajli.

³² 'Ximixkujikan ipan higuerajkuawi': Kuá' ankitaj némiya kisa iseliska iwán némiya iswayowij, ankimatij iga wi'ya tonalis. ³³ Ijkonsan no, kuá' ankitaskej iga némiya mochíwa nochi yej nimitzijlikej, xikmatikan iga aké' poliwi iga nej níwi'ya sej. ³⁴ Nimitzijliáj iga nochi inín yawi mochíwati kuá' aya mikij yej inán onokej. ³⁵ Cielo iwán tajli poliwisej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochíwati.

³⁶ 'E' ayagaj nokta kimati te día o te hora, ayagaj kimati, niga angelejmej yej onokej ipan cielo, niga nej yej iPiltzin Dios, iséltisan noTaj Dios, kimati.

³⁷ 'Ijkonsan ken mochij kuá' onoya Noé, † ijkonsan no kuá' niwi' nej yej iPiltzin Taga'. ³⁸ Kuá' aya apoliwilo iga tiawa', nemi takualowaya iwán nemi atilowaya iwán nemi monamiktiayaj iwán sekin nemi kinamiktiayaj isiwapilowan, ijkón kichijtoyaj este iga Noé kala' ipan weyi ákal. ³⁹ Iwán ayagaj kimatiá, este que walaj tiawa' yej pox recio iwán nochi amikikej. Ijkonsan no kuá' niwi' nej yej iPiltzin Taga'. ⁴⁰ Inón vej ome taga' onoskej mijiti'; se kiwigaskej iwán se' kikajtewaskej. ⁴¹ Ome siwatkej tapayantoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtewaskej.

⁴² 'Inón iga xisatokan iga ayá' ankimatij te keman nia niwizeti nej yej amoTeko. ⁴³ E' xikmatikan inín, siga iteko kajli kimatiá te hora wi' tayowakan yej tachteki, ayá' kochá iwán ayá' motemakas iga makikaltapokan iga makitachtekikan. ⁴⁴ Inón iga amejemen xisatokan iga xinechixtokan; nej yej iPiltzin Taga' niwi' kuá' ayá' ankimatitokej.

Tekipanowani yej ayá' kichíwa ken kijtowa iteko

⁴⁵ Kijtoj Jesús:

—Nimitzijliáj iga ye'tekipanowani nochipa kichíwa ken kijtowa iteko, iwán kimati yej mamochíwa; inompa tekipanowani iteko kitapejpena iga makita nochi ikalijti', wan este matatamaka kuá' nokta takualo. ⁴⁶ Pakto' inón tekipanowani iga kuá' wi' iteko kasiki kichijto' ken kitekimakakej. ⁴⁷ Nimitzijliáj iga inón tekipanowani yawij kitajitij iga makimandaro inochi yej itátkipa iteko. ⁴⁸ E' siga inón tekipanowani kichíwas yej ayekti, iwán makijto ipan iyalmaj: "Noteko wejkáwaso' iga asis", ⁴⁹ iwán pewas iga kinkochíwas sekin tekipanowanimej, iwán pewas iga takua, iwán sentawana iwán sekin, ⁵⁰ iteko yawi witzeti kuá' inón tekipanowani ayá' kichixto'. ⁵¹ Iwán poxsan yawi kicastigarotij; kensan inomej yej mopajpantiáj iga ye'nemij. Yawi chokati iwán este tanguetzekas.

25

Kan mamixkujtilo ipan diez takomej

¹ Jesús kijtoj:

—Kañ reinarowa Dios ken tikita diez takomej yej kikuikej icandilmej de aceite iwán yajkij kan monamiktulo iga kixnamikitoj chokotzin. ² Cinco de yejemej moxeto'tilijkej, iwán se' cinco ye'tajlantokej. ³ Yej xetoktikej kikuikej icandilmej, e' ayá' kiwigakej aceite iga sej makatalilikan. ⁴ Yej ye'tajlantokej, kinentiayaj máj aceite ipan ibotellajmej, iyoka yej kinentiayaj ipan icandilmej. ⁵ Chokotzin poxsan wejkaj, iwán takomej inochimej kochisnekikej iwán kochikej. ⁶ Wan tajkoyówal tzajtzilo': "¡Wi'ya chokotzin, xikixnamikítija!" ⁷ Nochi inomej takomej mopejpentiketzej kan kochtoyaj, iwán pewakej iga katáliliáj icandilmej. ⁸ Iwán inomej cinco takomej yej moxeto'tilijkej, kijlijkej inomej yej ye'tajlantokej: "Achi xinemakakan amoaceitej, iga némiya sewi nocandilmej." ⁹ E' takomej yej ye'tajlantokej, kijtojkej: "Ayá', akimakas iga tonochimej. Máj yekti xakan xikowatij kan monamaka iga no xikpiakan amoaceitej." ¹⁰ Mij inomej cinco takomej yej moxeto'tilijkej nemi yayaj kikowatij aceite, asi' chokotzin. Takomej yej kipiáyaja aceite kalakkej iwán chokotzin kan monamiktulo iwán tzakui' kalten. ¹¹ Iwán asikoj takomej yej takowatoyaj, kijtojkej: "¡Juu, juu, achi xinekaltapowilikan!" ¹² E' chokotzin kijtoj: "Nimitznojma-ijliáj iga ayá' nokta nimitzixmatij."

¹³ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Xisatokan, iga ayá' ankimatij keman niwejasiki, nej yej iPiltzin Taga'.

Mixkuñtilo ipan eyi tekipanowanimej

¹⁴ 'Kañ reinarowa Dios ken tikita se taga' yej motapialia yej yatiya wejka ipan se' país, kinotza' itekipanowanimej iga kikajtewilij tomín iga makitekipanokan.

¹⁵ 'Se de yejemej kimá' cinco tawaxan tomín,* se' kimá' ome tawaxan tomín, iwán se' kimá' sesan, ijkón nochi kimajmá' ke'san wel kitekipanoltiá. Iwán yajkiya wejka ipan se' tajli. ¹⁶ Iwán inón tekipanowani yej kimakakej cinco tawaxan tomín, kitekipanoj iwán kitanilij se' cinco. ¹⁷ Ijkónsan no yej kimakakej ome tawaxan tomín, kitanilij se' ome. ¹⁸ E' yej kimakakej sesan, yajki kiyánato itomín iteko, kichkua' tajli iwán kitoga' inón tomín yej kimakakaj.

¹⁹ 'Kua' pox wejkaj, iteko inomej tekipanowanimej walaj sej, íkua'ya kichij cuenta iwán yejemen. ²⁰ Achto asiko yej kimakakej cinco tawaxan tomín, iwán kimá' se' máj cinco yej yéjpaya kitanilij, kijtoj: "Noteko, tinemaga' cinco tawaxan tomín, inán nigaj ono' se' cinco yej nejya niktanilij." ²¹ Iteko kijtoj: "Ómpaya ken tikchij, tej sí tiye'tekipanowani iga tikchij ken nimitzijlij; como tikpiwij yej alín nimitzmakaka, inán nia nimitzmakati iga xitekipano ipan yej máj komati. Xikalákiya iga matisempakikan." ²² Máj máj asiko inón tekipanowani yej kimakakaj ome tawaxan tomín, iwán kijtoj: "Noteko, tinemakaka ome tawaxan tomín, inán nikuajli' nawi, niktanilij se' ome." ²³ Iteko kijtoj: "Ómpaya ken tikchij, tej sí tiye'tekipanowani iga tikchij ken nimitzijlij; iga tikpiwij yej alín nimitzmakaka, inán nia nimitzmakati iga xitekipano ipan yej máj komati. Xikalákiya iga matisempakikan." ²⁴ E' kua' asi' inón tekipanowani yej kimakakaj sesan tawaxan tomín, kijlij ipatrón: "Noteko, nej nikmatiá iga tipoxyoltakuakti' iwán titapixka kan ayá' titoga'. ²⁵ Inón iga nimitzimakasi', iwán niktoga' motomín, e' nigaj ono' yej motatki." ²⁶ Iteko kijlij: "Ayéj tiye'tekipanowani, atikyolmaka iga titekipanowa, tikmatiaya iga nej nitapixka kan ayá' nitoga'; ²⁷ maséj tikawato in notomín ipan banco, ijkón kua' nimokuepaya tinemakaya notomín wan se' alín yej kitanij." ²⁸ Iwán kijlij yej ompa onoyaj: "Xikuñlikan inón tawaxantomín yej kipiaya, iwán xikmakakan inón yej kipiá diez. ²⁹ Iga yej kipiá, máj yawij kimakatij, este popóxsanya sej yawi kipiati; e' yej ayá' kipiá,

* **25:15** 25:15 Tawaxan tomín o bolsa de dinero: Griego "talento" yej valerowa ke' se kitanía ipan veinte años.

este yej alín kipiá yawij kikuilítij. ³⁰ Iwán inín taga' yej atekipanojneki, xikixtikān iga maono kan takomi iga ompa machokato este magugetzeka itan.”

Kua' yawij kijuzgarotij nochi gente

³¹ 'Kua' nej yej iPiltzīn Taga' niwī' ken se rey, neyawalojtiwītzej noangelejmej, iwán nimotālij ipan weyi asientoj kan nirreinaroj. ³² Iwán nochi gente yej ono' ipan inín tajli yawij monechkotij no-ixtaj, iwán nej nia nikyojyokatitij, ken tikita yej kicuidarowa yolkamej kiyoyokatiá borregojmej iwán chivojmej.[†] ³³ Iwán borregojmej yawij kawitij noye'kampa, iwán chivojmej yawij kawitij noopochkampa. ³⁴ Wān nej yej Rey nia nikijliti yej kawitij noye'kampa: “Xiwikikanya yej mitz-palewijkej noTaj iga xiye'onokan; xikalakikan kan Dios reinarowa. Ijkón kine' Dios desde iga mochij inín tajli. ³⁵ Nimayana' iwán amejemen annetamakakej; kua' ni-atanekiá, anneamakakej; kua' ninemiá kan ayéj nochān, annekohtijkej amochān. ³⁶ Kua' anikpiaya notzótzol, annetzotzolyotijkej; kua' niwetitoya, anneomemawijkej; kua' nonoya preso, annepaxalowilītoj.” ³⁷ Iwán yej kichiwaj ken Dios kineki, kijtoskej: “NoTeko, ¿kēman nimitzitatej iga timayantinemiá iwán nimitztamakakej? ¿O kēman nimitzitatej iga tatanektinemiá iwán nimitzamakakej? ³⁸ ¿Kēman nimitzitatej iga tinemiá kan ayéj mochān iwán nimitzkochtijkej nochamej? ¿O kēman mitzpoloj motzótzol iwán nimitztotzolyotijkej? ³⁹ ¿O kēman nimitzitatej tiwetitoya, o tonoya ipan cárcel iwán nimitzpaxalowilītoj?” ⁴⁰ El Rey kijtoj: “Nej nimitzijliáj, kua' tejté ankichiwilijkej yej yekti inimej nokniwān yej moalimpamatij, inonwa' nej annechwilijkej.”

⁴¹ 'Iwán el Rey kijlij yej onokej iyopochkampa: “Xicholokan no-ixtaj amejemen yej amonókeja iga anyawij ampoliwitij; xakan ipan tiwelon yej ayí' sewi yej ono' iga Tzitzimi' iwán iga iyangelejmej. ⁴² Nimayana', iwán ayá' annetamakakej, ni-atanegui' iwán ayá' anneamakakej. ⁴³ Ninemiá kan ayéj nochān, iwán ayá' annekohtijkej amochān. Anikpiaya notzótzol, amejemen ayá' annetzotzolyotijkej; kua' niwetitoya iwán nonoya preso, ayá' annepaxalowilītoj.” ⁴⁴ Iwán yejemej kijtoskej: “NoTeko, ¿kēman nimitzitatej timayantinemi, o ti-atanektinemi, o tiwejkachanej, atikpiaya motzótzol, o tiwetitoya, o tonoya ipan cárcel, iwán ayá' nimitzpalewijkej?” ⁴⁵ Iwán inón Rey kijtoj: “Nimitzijliáj iga kua' ayá' ankichiwilijkej yej yekti inimej nokniwān yej moalimpamatij, nej no ayá' annechwilijkej.” ⁴⁶ Inimej yatij kan ayí' tamis iga kiknochwaskej, e' yej kichiwaj ken Dios kineki, yawij onotij nochipa wān Dios, ayí' mikiskej.

26

Kitemowaj kén iga makikitzkikan Jesús

¹ Kua' Jesús tami' nochi kijtoj inín, kijlij idiscipolomej:

² —Amejemen ankimátija iga mosta se día ásisya iyilwiyo la Pascua;* nej yej iPiltzīn Taga' yawij nekitzkitij iwán yawij nemiktitij ipan cruz.

³ Iwán ijefejmej sacerdotejmej, wān yej tamachtíaj ipan la ley iwán wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej, monejnechkojkej chān Caifás, yej ijefej ijeféjmejpa sacerdotejmej. ⁴ Ompa motatapowijkej iga makikitzkikan Jesús, e' matakajkayawákampa iga makimiktikan. ⁵ Kijtowayaj:

—Ayá' tikchwaskej kua' nento' ilwi', iga amo makuesiwilo.

Se siwa' kitoyawa yej ajwiya' ipan itzontekon Jesús

⁶ Kua' Jesús onoya altepe' Betania chān Simón yej kipiaya lepra, ⁷ se siwa' yajki kan ono' Jesús, kiwajli' se iboteyajtzin yej kipiaya aceite yej poxsan ajwiya' iwán

[†] 25:32 25:32 Xikita glosario “Chivo”. * 26:2 26:2 Xikita glosario “Pascua”.

pox valerowa, iwán kitoyawilij ipan itzontekon Jesús kan kixnanto ya mesa. ⁸ Kuá' discipolomej inón kitakej, kuesiwikej, mojlilkej:

—¿Te iga in inín aceite kiyokatoyajkej? ⁹ Inín wel katka mamonomaka iga komati tomín, iwán inón tomín tikmajmakayaj yej ayá' motapialiáj.

¹⁰ Jesús kikagui' yej kijtojkej discipolomej, kijtoj:

—¿Te iga nemi ankikuejkuesowaj inín siwá'? Inón yej nechíwilij poxsan nikye'ita.

¹¹ Yej ayá' motapialiáj, nochipa onoskej amowan, e' nej ayá' nochipa nij annepiaskej.

¹² Iga inín siwá' kitoyaj inín yej ajwiya' noyakapan, tanextiliá iga ijkín nechíwiliskej kuá' netokaskej. ¹³ Nimitzijliáj iga nóyansan kan mopowas ipan inewi inín tajli, kén iga Dios tamánawiá, yawi nō mopowati yej kichij inín siwá', iwán ijkón moejlamikis yej kichij.

Judas motajtoltiáj wan sacerdotejmej

¹⁴ Se de inomej doce idiscipolomej yej itoká' Judas Iscariote, yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej, ¹⁵ iwán kijlij:

—Siga nimitzpaléwiáj iga xikitzkikan Jesús, ¿ké' tomín annemakaskej?

Iwán yejemej kipagarojkej treinta tomín de plata. ¹⁶ Iwán íkuá'ya Judas kitemoj kēman wel makikitzkikan Jesús.

Cenarowa Jesús iwán idiscipolomej

¹⁷ Inón día kuá' pēwa' iyilwiyo la Pascua, kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura, discipolomej kitechojkej Jesús, kitajtankej:

—¿Kan tikneki manimitzchíwilijitij tákual iga tikilwichíwiliskej la Pascua?

¹⁸ Jesús kijtoj:

—Xakan Jerusalén, ichan inón taga' yej ankixmatij iwán xikijlikan: “ToTamachtiani kijtowa ijkín: Nej alinsan poliwi iga yáwija nemiktij, mochan nikpanoltijneki iyilwiyo la Pascua iwán nodiscipolomej.”

¹⁹ Discipolomej kichijkej ken kijtoj Jesús, iwán kichijkej tákual iga kilwichíwiliáj la Pascua.

²⁰ Kuá' tayowáti'ya, Jesús kixnan mesa iwán doce idiscipolomej. ²¹ Mij takuajtoyaj, kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga se de amejemen yawi nenextiti iga manekitzkikan.

²² Discipolomej poxsan moknomatikej; iwán sejsé pe' kitajtankej Jesús;

—¿NoTēko, ix nej?

²³ Iwán Jesús kijtoj:

—Se de amejemen yej iwán nemi nisentakua ipansan inín plato, yawi ne-ichtakanextiti iga manemiktikan. ²⁴ Nimitzijliáj iga nej yej iPiltzín Taga' yawij nemiktij ken ijkulijto', e' lástima inón taga' yej yawi nenextiti iga manekitzkikan. ¡Máj yēkti katka iga inón taga' amo maki-onoltikan!

²⁵ Iwán Judas, yej yawi tanextiti, kijtoj:

—Tamachtiani, ¿ix nejya an?

Jesús kijlij:

—Kena, teja nokta.

²⁶ Mij takuajtoyaj, Jesús kikui' pan, kimá' gracias Dios, iwán kuá' kitatajkóloja, kimajmá' idiscipolomej, kijtoj:

—Xikuakan inín pan, ininwa' nocuerpoj.

²⁷ Iwán kikui' se vaso yej kipiá vino, kimá' gracias Dios iwán sejsé sejsé kimakatiajkij idiscipolomej, kijlijkej:

—Xikonikan amonochin, ²⁸ iga ininwa' noesyoyej yej kijtojneki iga nikchiwa se'ya pacto, iga nia niktoyawati noesyoyej iga mia' mamoperdonaro yej kichijkej yej ayēkti.

29 E' nimitzijliáj iga ayo' máj nikonij inímbapa uva iyayo este kuá' tiksen-oniskej nuevo vino kan Dios reinarowa.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoti iga ayá' kixmati

30 Kuá' tami' kitakuikilijkej Dios, yajkij ipan se tepe' yey itoka' Olivos. 31 Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen amonochin inin yówal ankikajtewaskej iga anmoconfiarowaj ipan nej; iga ijkín ijkulijto': "Nikmiktij iteko borregoymej iwán borregoymej papayiniskej."[†]

32 E' kuá' ni-ojpa-isas sej, kuá' anyaskej Galilea, nej achto niati.

33 Iwán Pedro kijtoj:

—Malej iga inochin mamitzsenkokajtewakan, e' nej ayá'.

34 Jesús kijlij:

—Nej nimitzijliá iga inin yówal kuá' aya takuika kayo, tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.

35 Pedro kijtoj:

—Malej iga matisenmikikan, nej ayá' nikitoj iga ayá' nimitzixmati.

Iwán nochi idiscipoloymej ijkonsan no kijtojkej.

Jesús oradowa Getsemani

36 Iwán Jesús asito iwán idiscipoloymej kan kijliáj Getsemani. Ompa kijlij idiscipoloymej:

—Nijo' ximotalikan, nej maniao' nepa, manitajtoti wan Dios.

37 Jesús kikuitewa' Pedro iwán iyomexti ipilowan Zebedeo. Jesús pewa' iga poxsan moknomati' iwán moyolmiktij. 38 Iwán kijtoj:

—Poxsan nimoknomati este ken nimikisnékiya. Nijo' xikawikan, xisatokan nowan.

39 Jesús yajki achi máj wejkatzin, iwán kitenewij Dios este motzontoga' talpan, ijkín kijtoj:

—NoTaj, siga wel mochiwas, xinemanawi iga amo manemiktikan; e' amo mamochiwa ken nej nikneki, mamochiwa ken tej tikneki.

40 Jesús yajki sej kan ono' idiscipoloymej iwán kasitoj kojkochokej; iwán kijlij Pedro:

—¿Ix ni alin awel an-isatoj nowan malej se hora? 41 Xijisatokan iwán xi-oradokan iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'. Ipan amoalmajmej ankiyolmakatokej iga ankichiwaj yey yekti, e' amogánajsan awel ankichiwaj.

42 Jesús sej oradoto, iwán ijkín kitajtanilij Dios:

—NoTaj, siga ay' wel tejte-o' mochiwa iga amo manemiktikan, mamochiwa ken tej tikneki.

43 Kuá' mokuropa' sej Jesús, kasikoj idiscipoloymej kojkochokej iga poxsan kochisnekiáj. 44 Iwán kikaijej sej idiscipoloymej iga yajki sej oradoto, inon vejwa' eyi veja iga yawi oradoti, iwán ijkonsan sej kijtoj. 45 Iwán yajki sej kan ono' idiscipoloymej, iwán kijlijkej:

—¿Ix ankojkochokejo'? ¿Nemi anmosewiáj? Wítzeja yey kitekichijtokej yey ayekti iga yawij nekitzkitij, nej yey iPiltzin Taga'. 46 Ximoketzákanya, tiákanya; wí'ya yey nenextiá.

Kikitzkiáj Jesús

47 Jesús tatapojtóyao' iwán idiscipoloymej, kuá' asiko Judas, se de inomej doce idiscipoloj Jesús. Asiko iwán mia' yey kitokatiwítziáj. Kiwajligayaj espada[‡] iwán kuawi', inimej kititan sacerdotejmej iwán yey kimandarowaj judiyojmej. 48 Ijkín kijtoj Judas kuá' aya kinextiá katiá in Jesús:

—Yej ankitaskej nikpipitzoj, inonya nokta xikitzkikan.

49 Iwán Judas kitechoj Jesús, iwán kijlij:

[†] 26:31 26:31 Zac 13:7 [‡] 26:47 26:47 Xikita glosario "Espada".

—¿Kén tikmati, noTamachtiani?

Iwán kipipitzoj. ⁵⁰ Jesús kijlij:

—Ej, in tej ¿té tikuiko?

Iwán kisempolójkeja in Jesús iga kikitzkijkej, iwán kiwigákeja preso.

⁵¹ E' se yej nemiá iwán Jesús, kikixtij iyepadaj, iwán kinagastegui' se yej imónsojpa ijefej sacerdotejmej. ⁵² Iwán Jesús kijtoj:

—Xikēna moepadaj ipan ikajlo', iga nochi yej tamiktiáj iga espada, yawij no kimiktij iga espada. ⁵³ ¿Ix atikmati iga nej wel katka niktajtaniá noTaj más de setenta y dos mil angelejmej iga manemanawikan? ⁵⁴ E' siga ijkón, ¿kēntaj mochīwas ken ijkulijto'? Inón iga yekti mamochīwa kensan kijtowa itájtōl Dios.

⁵⁵ Iwán Jesús kijlij inomej gente:

—¿Ix anwálkej annekuikoj ken kuá' se yej tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakej espada iwán kuawi'? Nej nochipa nimotāliaya amowan iga nitamachtijtoya weyitiopan, iwán ayí' annekitzkijkej. ⁵⁶ Nochi inín nemi panowa iga mamochīwa ken kijkuilojkej profetajmej ipan itájtōl Dios.

Iwán nochi discipolójmej kikaitejkej isēlti Jesús, iwán chojcholojkej.

Jesús kijuzgarowaj chan Caifás

⁵⁷ Iwán kiwigakej Jesús iyixtaj Caifás yej ijefej sacerdotejmej. Ompa no onoyaj yej tamachtij ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyojmej. ⁵⁸ E' Pedro kiwejkatokati-ajki Jesús este que asi' ipan ipatijoj ijefej sacerdotejmej, ompa kala' iwán motālij wan policiyajmej§ iga makita té kichīwiliskej Jesús.

⁵⁹ Iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán nochi yej kimandarowaj judiyojmej, kitemowiliayaj Jesús tejté yej ayēkti kichij kansan makipantikan iga wel makimiktikan. ⁶⁰ E' akasilijkej nité yej ayēkti, malej iga mia' kiyokapantiayaj Jesús. Iwán wálkej omen yej tayokapantiáj, ⁶¹ kijtojkej:

—Inín taga' kijtoj: “Nej wel nikxixitina iweyitiopan Dios, iwán eyi día newiguliá iga sej manikojpachīwa.”

⁶² Iwán ijefej sacerdotejmej, moketza', iwán kijlij Jesús:

—¿Aya'taj titajtowa achi? ¿Ix ayá' tikaki iga nemi mitztelwiáj?

⁶³ E' Jesús atajtoj. Iwán ijefej sacerdotejmej, kijtoj:

—Nej nimitztajtani ipan itōka' Dios yej isato' iga xinenojma-ijlikan siga tejsya nokta Cristo yej iPiltzīn Dios.

⁶⁴ Jesús kijtoj:

—Ijkón ken tej tikitoj. Iwán nimitzijliáj iga anyawij anne-itatij iga nej yej iPiltzīn Taga' ni-ewatos iladoj iye'ma' Dios yej nochi wel kichīwa, iwán anne-itaskej kuá' nemi niwī' ipan mixti cielōjkóbapa.

⁶⁵ Íkuá'ya ijefej sacerdotejmej, kitzatzayan itzótzol iga kuejkuesiwi', iwán kijtoj:

—Inín taga' kimālijlij Dios. Ay'ya tiknekij máj agaj tejté makijto icontraj Jesús, némiya tikakij iga kimālijliá Dios. ⁶⁶ ¿Kén ankijtowaj amejemen?

Yejemej kijtojkej:

—¡Kichij yej ayēkti, kajasi iga mamomikti!

⁶⁷ Íkuá'ya kixaygachijchakej iwán kimagakej. Sekin kixaygatatzīnakej Jesús.

⁶⁸ Kijliayaj:

—Tej Cristo, ¡siga tiprofetaj, ta' xikijto a'yéj mitzmaga'!

Pedro kijtowa iga ayá' kixmati Jesús

⁶⁹ Mij Pedro ewatoya fuera ipan patio, se isirvientaj Caifás kitechoj iwán kijlij:

—¡Tej no tinemiá iwán Jesús yej de Galilea!

§ 26:58 26:58 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

⁷⁰ E' Pedro iyixtaj nochi yej ompa onoyaj kijtoj iga ayá' kixmati Jesús, kijtoj:
—Ayá' nikmati de te nemi titajtowa.

⁷¹ Pedro kixtiaya ipan ipuertajyo patio iwán se' sirvienta kita', kijlij yej ompa onoyaj:
—Inín taga' nõ nemiá iwán Jesús yej de Nazaret.

⁷² Iwán Pedro sej kijtoj iga akixmati, este kitokawij Dios iga ijkón nokta, kijtoj:
—Ayá' nikixmati in inón taga'.

⁷³ E' aya wejkati', yej ompa onoyaj kitechojkej Pedro iwán kijlijkej:
—Mataj tejwa' nõ de yejémempa iga tikakij ipan sanmotájtõl.

⁷⁴ Pedro kijtojtewa':

—Ayá' nikixmati in inón Taga'. ¡Dios mane-iknochiwa siga nemi nimitzkajkawaj!

Iwán ikuá'ya takuiktikisa' se kayo. ⁷⁵ Iwán Pedro kejlan yej kijtoj Jesús: “Kua' aya takuika kayo, tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” Iwán Pedro kisa' ompa iwán poxsan chõga' este kualõ' iyalmaj.

27

Jesús kiwigaj iyixtaj Pilato

¹ Kua' tanési'ya, nochi ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, motajtojtijkej ken iga yawij kimiktij Jesús. ² Iwán kilpitiajkij iga kikawatoj iyixtaj Pilato yej gobernador romano.*

Ken iga migui' Judas

³ Kua' Judas kinéxtija Jesús iga makikitzkikan, iwán Jesús yáwija kimiktij, Judas kimachilij iga pox ayekti kichij iwán kikuepilitoj sej in inón treinta tomìn de plata ijefej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej. ⁴ Kijtoj Judas:

—Nej nikchij yej ayekti iga niknamá' Jesús yej ayá' nemi kichiwa yej ayekti iga makimiktikan.

Yejemej kijtojkej:

—Inón nejemen ayo' nikmatij, inõnwa' tej tikmati.

⁵ Iwán Judas kitajtájkal in inón tomìn weyitiopan-ijti', kistewa' iwán yajki mopipiloto.

⁶ Ijefejmej sacerdotejmej, kipejpejpenkej inón tomìn, iwán kijtojkej:

—Inín tomìn awel matikakikan kan tiknechkowaj ofrendajmej, iga inín ipatì' iyesyõ Jesús iga yawi mikiti.

⁷ Iwán motajtojtijkej iga inón tomìn, makikuikan iga mamokowa tajli yej itõka', Ítal yej Tekipanowa iga Soki', kan motõkaskej yej wejkachanejkej. ⁸ Inón tajli este inán itõka' Estajli iga mokowa' iga tomìn yej iga kimiktijkej Jesús. ⁹ Ijkón mochij ken kijtoj el profeta Jeremías, kuá' kijtoj: “Kikuikkej inón treinta tomìn de plata, achõn ipatì' kitálilijkej israelitajmej, ¹⁰ iwán iga inón tomìn mokowa' tajli yej itõka', Ítal yej Tekipanowa iga Soki', ijkón ken netekimá' toTeko.”†

Jesús iyixtaj Pilato

¹¹ Jesús kiwigakej iyixtaj el gobernador, iwán kitajtan:

—¿Ix teja in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkõnya ken tej tikijtowa.

¹² Kua' ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej kitelwiayaj Jesús, Jesús até kijtoj. ¹³ Iwán Pilato kijlij Jesús:

—¿Ix atikaki nochi yej nemi mitztelwiáj?

¹⁴ E' Jesús ayá' kijtoj nité nokta iwán in gobernador poxsan madmiradoj.

* **27:2** 27:2 Xikita glosario “Romano”. † **27:10** 27:10 Zac 11:12-13

Jesús óno'ya nokta iga yawi mikiti

¹⁵ Ipan iyilwiyo la Pascua el gobernador kitekimajkawaya se preso, san katiá kijtoskej la gente. ¹⁶ Ompa onoya se preso yej inochi kixmatiá iga kichíwa yej ayékti, itoka' Barrabás. ¹⁷ Kuá' la gente nechkatokej, Pilato kijlij la gente:

—¿A'yéj ankinekij manikmajkawa? ¿Ix Barrabás o Jesús yej kijliáj el Cristo?

¹⁸ Iga Pilato kimatiá iga kikitzkijkej Jesús iga kixitayaj.

¹⁹ Mij Pilato ewatoya ipan iweyi-asientoj kan mandarowa, isiwa' kitatitanilij iga kijlij: “Amo te xikchíwili inín taga', yéj ayá' nemi kichíwa yej ayékti. Nej yowan niktemi' poxsan yej ajayékti iga yéj.”

²⁰ E' ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kijlijkej la gente iga makitokan iga makimajkawakan Barrabás iwán Jesús makimiktikan. ²¹ Gobernador sej tatajtan:

—¿A'yéj de inín omen ankinekij manikmajkawa?

Yejemej kijtojkej:

—Xikmajkawa Barrabás.

²² Pilato kitajtan la gente:

—¿Te ankinekij manikchíwili Jesús yej kitokawíáj el Cristo?

Inochimej kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

²³ Pilato kijtoj:

—¿Ix te kichij yej ayékti?

E' majya tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

²⁴ Kuá' Pilato kita' iga ayo' te wel kichíwa iga la gente majya tzajtzikej, tatekimá' iga makikuilij a'ti iga mamomapaka[‡] iyixtaj la gente, kijtoj:

—Ayéj notechko iga mamiki inín taga', yéj ayá' kichij yej ayékti, ompa amejemen xikitakan.

²⁵ Iwán nochi gente kijtoj:

—Nejemenyawa' iwán nopilowan manimokuitikan iga mamiki.

²⁶ Iwán Pilato kimajak Barrabás, iwán tatekimá' iga makimagakan Jesús iwán kimá' la gente iga makimiktikan ipan cruz.

²⁷ Iwán isoldadojmej Pilato kiwigakej Jesús al palacio, iwán kipoloj komati soldadojmej. ²⁸ Iwán kipejpetzojkej Jesús iwán kajakiltijkej tzótzol yej este chílti'san.

²⁹ Iwán kitalilijkej ipan itzontekon se corona[§] de witzti yej kiyawalchijkej, iwán kikitzkiltijkej no se kuawi' ipan iye'ma'. Iwán motankuaketzayaj iyixtaj iga kajawilmatichej; kijliayaj:

—¡Xiye'ono iRrey judiyojmej!

³⁰ No kichijchayaj, iwán iga kuawi' kikuajkuawitekkej. ³¹ Kuá' támi'ya kajawilmatichej, kikixtilijkej sej inón tzótzol yej chílti' iwán kajakiltijkej sej yej itzótzolpa nokta. Iwán kiwigákeja iga kimiktitoj ipan cruz.

Jesús kiclavrowaj ipan cruz

³² Kuá' kistiáyaja ipan palacio, kasikej se taga' yej ichan altepe' Cirene yej itoka' Simón; yéjya kitekimakakej iga makiwiguili Jesús icruz.

³³ Kuá' asikej kan kitokawíáj Gólgota, yej kijtojneki Kan ono' Kuaomi', ³⁴ ompa kimakakej Jesús iga makoni vino yej nenelijto' iwán yej pox chichí' iga amo mapoxkualo; e' kuá' Jesús, kimachilij, akine' konij.

[‡] 27:24 27:24 Iga ijkín momapá', yej kitakej kimatichej iga kijtojneki iga Pilato akiye'ita yej mochij, ayéj itechko iga mamiki Jesús. [§] 27:29 27:29 Xikita glosario “Corona”.

³⁵ Kuḗ' kiclavarojkejya ipan cruz, soldadojmej kikuikej itzótzol Jesús iga kirrifarojkej iga makimatikan aja'yéj kikuis. Ijkón kichijkej iga mamochiwa ken kijtoj se profeta: “Kirrifarojkej notzótzol iga makimatikan aja'yéj kikuis.” ³⁶ Iwán ómpaya motajtalkej iga kitztoyaj Jesús. ³⁷ Iwán ikuapan kikuilojkej yej kijtowa te iga kimiktijkej ipan cruz. Ijkín ijkulijtoya: “INÍN JESÚS YEJ IRREY JUDIYOJMEJ.”

³⁸ Iwán na' kan kiclavarojkej Jesús pan cruz, no kiclavarojkej ome yej tachtekij, ipan sejsé icruz, se iladoj iye'ma', se' iyopochkampa. ³⁹ Iwán yej panowayaj itenoj Jesús, kipinajtiayaj, este kikuatzejtzelowiliayaj ⁴⁰ iga kijliayaj:

—Tej tikijtoj iga tikxitinas weyitiopan, iwán ipan eyi día wel sej tikojpachiwa, moganaj ximomanawi. Siga tej iPiltzin Dios, xitemo ipan cruz.

⁴¹ Ijkonsan no ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiaj ipan la ley iwán fariseojmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kipinajtiayaj Jesús, iwán mojliayaj:

⁴² —Sekin kimanawij, igánajsan awel momanawia, siga yéj iRrey Israel, matemo ipan cruz iga maticredoğan ipan yéj. ⁴³ Yéj moconfiaroj ipan Dios; inán Dios makimanawi, siga melá' iga kineki, porque yéj kijtoj: “Nej iPiltzin Dios.”

⁴⁴ Ijkonsan no yej tachtekkej, yej no kiclavarojkej ipan sejsé cruz, kipinajtijkej Jesús.

Miki Jesús

⁴⁵ Kuḗ' asi' tajkodía, noyan ipan tajli takomitiá', ijkón takomititoya este las tres tiotakpan. ⁴⁶ Iwán íkuḗ'ya Jesús tzajtzi' iga inochi itájpál, kijtoj:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —yej kijtojneki: TinoDios, tinoDios, ¿te iga tinekájteja?

⁴⁷ Sekin yej ompa onoyaj kikakikej iwán kijtojkej:

—Ta' xikakikan, nemi kinotza ikypa profeta Elías.

⁴⁸ Iwán se de yejemej motaloj iga kikuito tejté yej ken ichka', iwán kapachoj iga xoko'vinoj, kitajlij ipan se weya'oja' iga kitecholtijkej iga makichichina. ⁴⁹ E' sekin kijtojkej:

—Xikajtewa, matikitakan siga wj' in Elías iga kimanawiki.

⁵⁰ Jesús sej tzajtzi'pa iga tajtoj, iwán mígui'ya. ⁵¹ Íkuḗ'ya tzótzol* yej iga tajkotchaktoya weyitiopan, tajkotchayani', pewa' ajko iwán tzayantiwalaj este tani. Mojolin tajli iwán este xaxamani' temej. ⁵² Iwán animajxapomej tajtapowikej; iwán mia' yej miktokkej, yej kicredokej Dios, ojojpa-isakej. ⁵³ Inimej kikkiskej animajxapoko kuḗ' Jesús ojpa-ísa'ya, iwán yajkij ipan weyi-altepe' Jerusalén, iwán ompa mia' kitakej.

⁵⁴ Ijefej soldadojmej iwán yej iwán kicuidaroytoyaj Jesús, kuḗ' kitakej molin tajli iwán nochi yej mochij, poxsan majmawikej iwán kijtojkej:

—Mataj melá' inin taga' iPiltzin Dios.

⁵⁵ Ompa onoyaj mia' siwatkej yej wéjkasan tajtachixtoyaj yej kipalewijnemiáj Jesús iwán kitokakej desde Galilea. ⁵⁶ No ompa onoya María Magdalena, María yej iye'pa Jacobo iwán José, iwán iye' yej ipilowampa Zebedeo.

Motoka Jesús

⁵⁷ Kuḗ' némiya tayowati, walaj se taga' yej motapialia yej itoka' José, yej ichan altepe' Arimatea, yéj no idiscipoloj katka Jesús. ⁵⁸ Inin taga' yajki kitato Pilato iwán kitajtanilij icuerpoj Jesús iga makitoka; iwán Pilato tatekimá' iga makimakakan. ⁵⁹ José kikui' icuerpoj Jesús, kikkimiloj iga se sábana yej ejto'. ⁶⁰ Iwán kitokato ipan se animajtexapo'† yej kichiwilíjkejo' José. Kuḗ' kitentzákua'ya animajxapo' iga se weyiyawalte'ti, yajkiya. ⁶¹ Ompa onoya María Magdalena iwán se' María, ejewatoyaj itenoj animajxapo'.

* **27:51** 27:51 Xikita glosario “Cortina”. † **27:60** 27:60 Sekin judiyojmej kichijkej ken cuarto ipan te'ti iga kitokaj yej mi'. Kitzakkej iten xapo' iga weyiyawalte'ti yej wel momimilowa.

Kicuidarowaj Jesús kan motoga'

⁶² Ipan se'ya día, día kuā' mosewilo, ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej monechkojkej iga yajkij kitatoj Pilato, ⁶³ kijlitoj:

—Tekiwaj, nejemen nikelamikij iga inón yej takajkayawa, kuā' aya miki, kijtoj iga kuā' kipiaya eyi días iga mikto', yawi sej ojpa-isati. ⁶⁴ Inón iga xitatekimaka iga makicuidarotij kan motoga' eyi día, amo santá' yaskej idiscipolojmej iwán kikixtiskej icuerpoj iwán kijoskej: “Ojpa-ísa'ya kan miktoya.” Ijkón majya sej takajkayawaskej que achto.

⁶⁵ Pilato kijtoj:

—Nigaj ono' soldadojmej iga maticuidarotij. Xakan iwán xikitakan iga maye'tzakto animajxapo'.

⁶⁶ Iwán yajkij iwán kiye'tzakkej animajxapo', kitālilijkej se sello inón te'ti yej kitentzakto' animajxapo', iwán ompa kikajtejkej soldadojmej iga maticuidarokan.

28

Ojpa-isa' Jesús kan miktoya

¹ Kuā' pánoja día iga mosewilo, kuā' tanestíwī'ya sej ipan domingo, María Magdalena iwán se' María, yajkij kitatoj kan motoga' Jesús. ² Iwán poxsan molin tajli iga walaj ipan cielo se iyángel Dios este kan tokto' Jesús. Iwán kena' weyite'ti yej iga tentzaktoya animajtexapo', iwán motalij ipan inón weyite'ti. ³ Inón ángel petanía ken tikita kuā' tapetani, iwán itzótzol este ichkati'. ⁴ Kuā' soldadojmej inón kitakej kuekuechkakej iga majmawikej iwán wetzikej, kajkej ken tikita yej miktokej.

⁵ El ángel kijlij siwatkej:

—Amo ximajmawikan. Nej nikmati iga ankitemowaj Jesús, yej kimiktijkej ipan cruz. ⁶ Ayá' nigaj ono', yejwa' ojpa-ísa'ya, kensan kijtoj. Inán xikitakij kan kitalkaj. ⁷ Iwán xákanya semi, xikmatiltikan idiscipolojmej: “Yéj miktoyay, e' ojpa-ísa'ya sej, iwán yéj yawi asiti achto Galilea que amejemen, iwán ompígaya ankitaskej.” Inón yej niwalaj nimitzmatiltikoj.

⁸ Iwán siwatkej kiskej animajtexapoko, malej majmawikej, e' yejemej paktiayaj iga kijlitoj idiscipolojmej nochi yej kitakej. ⁹ Iwán Jesús mixnextij iyixtajmej siwatkej iwán kisaludarojkej. Yejemen kitechojkej Jesús, iwán kiweyimatiltijkej este kijikxinapalojkej. ¹⁰ Jesús kijtoj:

—Amo ximajmawikan. Xakan xikijlitij noknimej iga mayakan Galilea, iwán ompígaya ne-itaskej.

Yej kijtojkej soldadojmej

¹¹ Mie j inimej siwatkej nemi yawij, sekin soldadojmej yej tacuidarotoyaj, yajkij ipan altepe', iwán kipowilijkej ijefejmej sacerdotejmej nochi yej mochij. ¹² Inimej ijefej sacerdotejmej yajkij tajtoj wan yej kimandarowaj judiyojmej iga motajtoltijkej iwán kimakakej komati tomín soldadojmej, ¹³ kijlijkej ijkín:

—Amejemen xikijtokan iga tayowakan, miej ankochtoyaj, walkej idiscipolojmej Jesús iwán kichtekkej icuerpoj. ¹⁴ Siga el gobernador makimati nochi inín, nejemen niawij nikyolyamanatij, iwán até mitzchijwiliskej.

¹⁵ Iwán soldadojmej kikuikkej inón tomín, iwán kichijkej ken kijlijkej. Iwán ijkón kipowaj judiyojmej este inán.

Jesús kijtowa te makichiwakan iyapostolejmej

¹⁶ Ijkón iga inón once apostolejmej* yajkij Galilea, ipan tepe' kan Jesús kijtoj iga mayakan. ¹⁷ Kuá' kitakej Jesús, kiweyimatiltijkej; malej iga sekin ayá' kitawelcredowayaj. ¹⁸ Jesús kitechoj idiscipolomej, iwán kijtoj:

—Inán Dios kichij iga wel manirreinaro ipan cielo iwán nigaj ipan tajli. ¹⁹ Xakan noyan kajkán onolo' ipan nochi paismej iwán xiknextilikan inomej gente iga manetokakan; xikbautizarokan ipan itoka' toTaj, ipan itoka' tePiltzin iwán ipan itoka' el Espíritu Santo, ²⁰ iwán xiknextilkanya iga makichiwakan nochi yej nimitzijlijkej. Iwán xikmatikan iga nej nono' amowan nochipa, este kuá' tamis inín tajli. Ijkónyawa'.

* **28:16** 28:16 Xikita glosario "Apóstol".

Itájtol Jesucristo yej kijekuiloj San Marcos

Juan yej tabautizarowa kipowa itájtol Dios

¹ Ijkín pewa ye'noticiaj de Jesucristo,* yej Diospa iPiltzín.

² Ikya profeta Isaías ijkín kijekuiloj ken Dios kijlij:

Ta' xikaki, niktitanis se notatitan miej tej aya nimitztitani, iga tayakanas iga mata-ijliti iga mamopreparadojtokan iga tiwí'.

³ Mokaki itájtol inón tatitan, tajtowa recio ipan desierto.† Kijtowa:

“Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti, ijkón ankitapowaj ojtí iga toTeko.”

⁴ Ijkón Juan tabautizarowaya‡ ipan desierto iwán kijlij iga nochi makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti, iwán mamobautizarokan; ijkón Dios makiperdonarowilikan yej kichijkej yej ayekti. ⁵ Nochi yej chantitokej ipan estado de Judea, iwán yej chantitokej Jerusalén, yayaj kikakitij Juan itájtol. Iwán kuá' la gente motenxítónkeja iga kichijkej yej ayekti, íkuá'ya Juan kibautizarowaya inomej ipan weya' Jordán.

⁶ Juan kakijtinemiá itzótzol yej chijtoya iga itzojmiyo camello,§ iwán tajko-ilpitiemiá iga kuetax, iwán kikuaya chapolin iwán kuayojnekti. ⁷ Iwán Juan ijkín tatatapowiaya:

—Netokatiwí' se yej máj tayakanto' que nej, yej ni alín aneajasi iga manixitomili iga'. ⁸ Iwán nej inán nimitzbautizarojkej iga a'ti, e' yéj yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo.

Mobautizarowa Jesús

⁹ Inomej día, Jesús kisa' ipan iyaltepe' kan íchan katka; inón altepe' yej itoka' Nazaret, yej ono' ipan itál Galilea. Iwán Juan kibautizaroj Jesús ipan weya' Jordán.

¹⁰ Iwán kuá' kistiaya ipan a'ti, Jesús kita' iga tapowí' cielo, iwán temoj ipan yéj iyEspíritoj Dios ken se jojtoko. ¹¹ Iwán mokagui' itájtol Dios; kijtoj:

—Tej nokta tinoPiltzín yej nimitzpoxchokiliá. Tej tineyolchikajto'.

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichíwa yej ayekti

¹² Kuá' Jesús mobautizaroja, iyEspíritoj Dios kiwiga' ipan desierto kan ayá' chantitoló'. ¹³ Ompiga Jesús onoya cuarenta días iwán animálmiej; iwán wálaj Tzitzimi' iga katka makichíwalti yej ayekti; iwán wálkej angelejmej* iga kipalewíkoj Jesús.

Jesús kipowa ye'noticiaj

¹⁴ Kuá' el gobernador kipresójiwija Juan, Jesús yajki ipan estado de Galilea, kipowato ye'noticiaj kén iga Dios temánawia. ¹⁵ Ijkín kijtowaya Jesús:

—An sí ási'ya yej mochixtoya, iwán inán ayo' wejkatís iga yawi reinarotí Dios. Ay'ya máj xikchíwakán yej ayekti, iwán xicredókanya ye'noticiaj.

Jesús kinotza nawi yej topojmaj

¹⁶ Jesús nejnentiaya ipan atén laguna yej itoka' Galilea. Ompa kita' Simón iwán Andrés yej iyíknimpa. Yejemen atarrayerojmej. Iwán ompa atarrayarotoyaj ipan inón a'ti. ¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xinotokakán, iwán nikchíwas iga ankinechkoskej yej manotokakán, ken inán topoj ankikjtzkiáj.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario “Cristo”. † **1:3** 1:3 Xikita glosario “Desierto”. ‡ **1:4** 1:4 Xikita glosario “Bautizar”. § **1:6** 1:6 Xikita glosario “Camello”. * **1:13** 1:13 Xikita glosario “Ángel”.

¹⁸ Iwán íkuá'san kikajtejkej iyatarrayajmej, iwán kitokákeja Jesús.

¹⁹ Iwán Jesús achi máj nejnen, kita' ompa onokej Jacobo iwán Juan yej ipilówampa Zebedeo. Onoyaj ipan ákał, kitamanijtoyaj iyatarrayajmej. ²⁰ Iwán Jesús kinotza' inomej. Iwán yejemej kikajtejkej Zebedeo yej itájmejpa iwán imonsojmej ipan ákał. Kitokákeja Jesús.

Jesús wel kikixtiá maļespíritoj

²¹ Asitoj ipan se ąltepe' yej itoka' Capernaum. Iwán kuą' asi' día kuą' mosewilo, Jesús kala' tiopan iwán pewa' tamachtij. ²² E' madmiradojkej kén iga tajtowa, porque Jesús kuą' tamachtiya nešiá iga kimati te nemi kijtowa, ayéj ken yej tamachtiáj ipan iley Moisés. ²³ Tiopan-ijti' onoya se taga' yej kipiaya maļespíritoj, iwán tzajtzitewa'; kijtoj:

²⁴ —¿Té annechiwilikoj Jesús de Nazaret? ¿Ix tiwalaј iga annepoloјoj? Nej nimitzixmati, iwán nikmati iga tej nokta yej Dios mitztapejpen.

²⁵ Iwán Jesús kajajwa' inón maļespíritoj, kijlij:

—¡Ayo' xitzajtzito! ¡Xikajtewa inín taga'!

²⁶ Iwán inón maļespíritoj kikuekuechkaltij inón taga', iwán tzajtzitikisa'. ²⁷ Iwán nochi majmawikej poxsan, iwán mosepantajtankej:

—¿Tétaj in? ¿Té yejtaj in inín yej nemo' tenextiliá? ¡Ininya sí taga' wel kitekimaka maļespíritojmej iwán kicredowaj!

²⁸ Iwán nimanín noyan momati' ipan estado de Galilea yej Jesús kichij.

Jesús kachitialiá imonān Simón Pedro

²⁹ Kuą' Jesús kisa' tiopan, yajki iwán Jacobo iwán Juan; asitoj ichan Simón kan ichan no Andrés. ³⁰ E' imonān Simón wetztoya iga kawanto', iwán kijlijkej Jesús iga wetito'.

³¹ Iwán Jesús kitechoj, iwán kimakítzkijpa iga kiketza', iwán íkuá'san imonān Pedro sewi' ikajlo' iwán pewa tatamá'. Kitamá' Jesús iwán yej íwan nemiáj.

Jesús taajachitialiá

³² Kuą' kála'ya tonati', iwán némiya takomiti kiwajwaliguilijkej Jesús nochi yej sese'pa iga wetitoyaj iwán yej kipiayaj maļespíritojmej. ³³ Iwán nochi de inón ąltepe' monechkojkej kaltenoj. ³⁴ Jesús kachitaltij mia' yej sese'pa iga wetitoyaj iwán yej kipiayaj maļespíritojmej, nochi kikixtilijkej. Akimakaltij iga matajtokan maļespíritojmej iga kimatiáj a'yéj in Jesús.

Jesús kipowa ye'noticiaj Galilea

³⁵ Kuą' tanestíwi'ya, e' takómi-o', Jesús moketza', iwán yajki iselti orado to kan atelo.

³⁶ Simón iwán yej íwan nemiáj yajki kitemotoj. ³⁷ Kuą' kasikeja, kijlijkej:

—Nochi nemi mitztēmowaj.

³⁸ E' Jesús kijtoj:

—Matiakay ipan se' ąltepemej yej najna'san onokej iga manikpowa ye'noticiaj no ompí, iga inón nokta niwalaј.

³⁹ Iwán Jesús nemiá noyan Galilea ipan tiopamej yej ojonoyaj ipan ąltepemej, kipojtinemiá itájtł toTeko iwán kikixtijtinemi' maļespíritojmej.

Jesús kachitialiá se taga' yej nemi palani inakayo

⁴⁰ Se taga' yej nemi palani ikajlo' iga kipiaya lepra† kitechoto Jesús, iwán motankuaketza' iná'. Kijlij:

—Siga tikneki wel xinepajti.

⁴¹ Jesús kikelij, kichijchin iga ima', iwán kijlij:

—Kena, nikneki xipajti.

† 1:40 1:40 Xikita glosario "Lepra".

⁴² Kuꝗ' kijtoj ijkón, pájti'ya yej wetitoya. ⁴³ Jesús kijlij iga mayáwiya, iwán ijkín kinonotza':

⁴⁴ —Ta' xikaki, amo xikijli agaj kén iga ti-achitiá', tej xaj kan ono' sacerdote iga mamitzita iwán xiktali moofrendaj iga tipájtí'ya, kensan iley Moisés tatekimaka iga mamochiwa ijkón. Iga nochi makimati iga tipájtí'ya.

⁴⁵ E' inón taga' yajki, pewa' kipowa' nochi yej mochij, inón iga Jesús ayo' monextiaya ipan altepe', nemiá kansan ayagaj onoya, e' yayaj kitatij mia' yej de sejsé' altepemej.

2

Jesús kachitialtiá se yej awel nejnemi

¹ Panoj achi días, Jesús yajki sej Capernaum. Kuꝗ' nóyanya momati' iga yéj óno'ya kalijti' ² monejnechkolo' este ayo' kitotolowayaj kalijti' niga kaltenoj; iwán Jesús kipojtoya itájtol Dios. ³ Iwán asitoj nawí tajtaga' yej kiwigakej se taga' yej awel nejnemi nokta. ⁴ E' kuꝗ' kitakej iga awel kalakij kan ono' Jesús iga poxsan onolo' kalijti', tajtaga' kixitinkej alín ipetayo kajli kan kimatiáj iga ono' Jesús, iwán ompa kipípilojtitemowijkej ipan itapech in inón yej awel nejnemi. ⁵ E' kuꝗ' Jesús kita' kén iga moconfiarowayaj ipan yéj, kijlij yej wetitoya:

—Nopíj, nochi yej tikchij yej ayékti, nimitzelkawiliaya.

⁶ E' ompa ewatoyaj sekin yej tamachtiáj* ipan iley Moisés; iwán kijtojkej ipan iyalmajmej: ⁷ “¿Te iga ijkón tajtowa inín taga'? Nemi kimalijliá Dios, iga ayagaj wel taelkawiliá yej se kichiwa yej ayékti, petz Dios san.” ⁸ E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijtoj:

—¿Te iga ijkón ankejlamikij ipan amoalmajmej? ⁹ ¿Kén máj wel manikijli inín yej awel nejnemi? ¿Ix manikijli: “Nochi yej tikchij yej ayékti nimitzelkawiliá”, o manikijli: “Ximoketza, xikui motapech, iwán xaja”? ¹⁰ An sí, nia nimitznexitlijij iga nej yej iPiltzin Taga',† ipan inín tajli wel nikelkawiliá yej se kichiwa yej ayékti.

Iwán Jesús kijlij yej awel nejnemi:

¹¹ —Tej nimitzijliá, ximoketza, xikui motapech, iwán xaja mochan.

¹² Iwán inón yej awel nejnemi íkuꝗ'ya moketza', kikui' itapech, iwán kistewa' iyixtaj nochi yej ompa onoyaj. Iwán inomej san tajtachixtikajkej, iwán ijkín kijtojkej iga kiweyimañiltijkej Dios:

—¡Ayí' ijkín tikitaj!

Jesús kinotza Leví

¹³ Iwán Jesús yajki sej ipan lagunajten. Iwán kuꝗ' nochi kitatoj, Jesús kimachtij. ¹⁴ Kuꝗ' Jesús panotiaya, kita' kan ewatoya Leví, yej ipiltzinpa Alfeo iga kicobrarojtoya impuesto iga Roma, iwán kijlij:

—Xinetoka.

Iwán Leví moketza' iwán kitoga' Jesús.

¹⁵ Jesús iwán idisciplolomej‡ takuajkej chan Leví iwán mia' yej kicobrarrowayaj impuesto iga gobierno iwán sekin yej ayompa nemij nō sentakuajkej íwan; iga mia' yej kitokatinemiáj. ¹⁶ Kuꝗ' yej tamachtiáj ipan iley Moisés iwán fariseojmej§ kitakej iga nemi sentakua iwán inomej, kijlijkej disciplolomej:

—¿Te iga amomaestroj sentakua wan yej kicobrarrowayaj impuestos* iga Roma iwán yej kichiwaj yej ayékti?

¹⁷ Kuꝗ' Jesús inón kikagui', kijtoj:

* **2:6** 2:6 Xikita glosario “Yej tamachtiá ipan iley Moisés”. † **2:10** 2:10 Xikita glosario “IPiltzin Taga'”. ‡ **2:15** 2:15 Xikita glosario “Discípulo”. § **2:16** 2:16 Xikita glosario “Fariseo”. * **2:16** 2:16 Xikita glosario “Impuestos”.

—Yej yektitokej ayá' kinekiy yej taachitialiá, yej wētitokej, kena kinekiy. Nej ayá' niwajaj niktēmōko yej ye'nemij. Niktēmōko yej kichiwaj yej ayēkti.

Kitajtaniy Jesús kén iga mayunaroḷo

¹⁸ Yej kitokatinemiáj Juan iwán fariseojmej mayunarojtoyaj, iwán sekin kitajtanitoj Jesús, kijlijkej:

—In yej kitokaj Juan iwán fariseojmej, ¿te iga mayunarowaj, iwán modiscipoloymej ayá' mayunarowaj?

¹⁹ Jesús kijtoj:

—¿Ix wel amo matakuaḷan te-ikniwan kan monamiktulo kuá' chokotzin yej monamiktia' ono' iwamej? Siga ompa ono' chokotzin, awel mamayunaroḷan. ²⁰ E' yawi asítisan kuá' kiwigaskej chokotzin, íkuá' kena, mayunaroḷskej.

²¹ 'Iwán ayagaj kitamaniá se tzotzolsósol iga tzotzoltájkol yej mokówago'; iga yej mokówago' akuis, iwán máj weyi kitzayanas tzotzolsósol. ²² Ipan ikyapakuetakon† awel nō moakiá vino yej kichíjkejo', iga vino yej kichíjkejo' moposawa iwán kipoxonas kuetaxtekon iwán nempoliwis vino iwán kuetaxtekon. Inón iga, yēkti iga ipan kuetaxtekon yej móchijo' mamooki vino yej kichíjkejo'.

Discipoloymej kitekiy trigo ipan día kuá' mosewilo

²³ Se día kuá' mosewilo, Jesús panotiaya mīlijti', iwán idiscipoloymej pe' iga kitejtekiajkij trigo. ²⁴ Fariseojmej kijtojkej:

—Ta' xikita, ¿te iga modiscipoloymej kichiwaj tekipánol yej ayēkti mamochiwa ipan día kuá' mosewilo?

²⁵ E' Jesús kijtoj:

—¿Ix ayí' ankileerojkej yej ikya kichij David iwán yej íwan nemiáj kuá' cholojtine-miáj, iwán mayanakej? ²⁶ David kala' tiopan, íkuá' Abiatar katka kimandarowaya sacerdoteymej. Iwán David, kikuaj pamej yej itátkipa Dios, yej wel kikuaya petz sacerdoteymej, iwán kimá' nō yej íwan nemiáj.

²⁷ Iwán Jesús nō kijtoj:

—Dios achto kichij taga', después kitekimá' iga mamosewi se día; inón kijtojneki iga taga' máj importante que día kuá' mosewilo. ²⁸ Nej yej iPiltzin Taga' wel nitatekimaka te wel mamochiwa ipan día kuá' mosewilo.

3

Taga' yej matakuayaxto'

¹ Jesús yajki sej ipan itiopamej israelitajmej, iwán ompa onoya se taga' yej matakuawayaxto'. ² Iwán kipipixtoyaj Jesús iga makitakan siga kachitiltij ipan día kuá' mosewilo, kansan wel makitelwikan. ³ Jesús kijlij yej matakuawayaxto':

—Ximoketza iwán xiwiki tatajkoyan.

⁴ Jesús kitajtan yej ompa onoyaj:

—¿Kén te wel mochiwa ipan día kuá' mosewilo; yej yēkti, o yej ayēkti? ¿Mamoachitiali agaj o mamomikti?

E' yejemej atajtojkej. ⁵ Jesús kitachilij inomej; kikuesowilijpa, iwán moyolmiktij iga inomej yoltakuaktikej. Jesús kijlij inón yej matakuawayaxto':

—Xikmelawa moma'.

Iwán inón taga' kimelaj ima', iwán yēktia'ya. ⁶ Iwán inomej fariseojmej kiskej; yajkij motajtołtitoj iwán sekin yej kitokaj rey Herodes,* iga makimiktikan Jesús.

Poxsan monechḷo lagunajten

† 2:22 2:22 Xikita glosario "Kuetaxtekon". * 3:6 3:6 Inimej judiyoymej achi ken monamakakej iga kipalēwiayaj rey Herodes yej de los romanos yej tilitikmej yej kitaksayaj judiyoymej. Xikita nō glosario "Herodes".

⁷ Iwán Jesús yajki ipan lagunajten iwán idiscipolomej, iwán kitoga' komati gente de Galilea. ⁸ Kua' kimatikej iga Jesús kichiwaya kuajkuantas yey ayi'pa mo-ita, kiskej gente de Judea, de Jerusalén, de Idumea, yey ichamej iyikan weya' Jordán, de Tiro iwán Sidón, iwán yey najna'san ichamej iga yajki kitatoj Jesús. ⁹ Inón iga Jesús kijlij idiscipolomej iga makitemowilikan se ákal iga ompa matejkawi, iga amo makipipitzkoka. ¹⁰ Iga kachitaltij komati iwán mia' yey wetitoyaj, este mopilowayaj iga kichijchimisnekiáj Jesús. ¹¹ Kua' yey kipiayaj malespítoimej kitayaj Jesús, motankuaketzayaj iyixtaj, iwán tzajtziáj:

—¡Tej iPiltzin Dios!

¹² E' Jesús kitekimá' iga amo nokta makijtokan a'yéj in yéj.

Jesús kitapejpena doce itatitanimej yey no kijliáj apostolejmej

¹³ Iwán Jesús tejkaj ipan se tepe' iwán ompa kinotza' yey yéjsan kitapejpen; iwán yajki kan ono' Jesús. ¹⁴ Iwán kitapejpen doce de yejemej iga iwán manemikan iwán iga makipowakan itajtól Dios. ¹⁵ Iwán kijlijkej iga wel mataachitiltikan iwán iga wel makixtikikan malespítoimej. ¹⁶ Ijkín itokamej inón doce yey kitapejpen Jesús: Simón, yey no kitokawij Pedro; ¹⁷ Jacobo iwán iyiknin yey itoka' Juan, yey ipilowampa Zebedeo, Jesús kijliaya Boanerges, yey kijtojneki "tajtaga' yey nimanín kuejkuesiwij."† ¹⁸ Kitapejpenkej Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo yey ipiltzin Alfeo, Tadeo iwán Simón yey ipartidoj nacionalista.‡ ¹⁹ Iwán Judas Iscariote, yey máj máj kinamá' Jesús.

Sekin kijtowaj iga Jesús kipiá ipoder Tzitzimi'

Iwán Jesús kala' iwán idiscipolomej ipan se kajli. ²⁰ Iwán sej poxsan mon-echkolo', este Jesús iwán idiscipolomej ayo' wel takuayaj. ²¹ Kua' kimatikej yey Jesús iparienteimej, walkej kan ono' iga makiwigakan, porque kijtowayaj iga ayo' ye'tajlanto'.

²² No yey tamachtíáj ipan la ley yey walkej Jerusalén, kijtojkej:

—Inín taga' nemi wan Tzitzimi'§ yey ijéfejpa malespítoimej, iwán iga ipoder Tzitzimi' kikixtiá malespítoimej.

²³ Iwán Jesús kinotza' la gente, iwán kipowilijkej se kan mamixkuñtilo, kijtoj:

—¿Kén wel Tzitzimi' makixti Tzitzimi'? ²⁴ Siga se país mochiwa ome grupo iga mosenkuejkuesowaj, inón país awel wejkawas. ²⁵ Iwán siga se familia mosepankuejkuesowaj, awel wejkawas iga masetitokan. ²⁶ Siga Tzitzimi' igánajsan kikixtiá malespítoimej, yey yéjpasan itatki, awel wejkawas, iwán ompa tamis ipoder.

²⁷ Ayagaj wel kalaki chan se taga' yey tajpalej iga makikuñli yey itatki, siga ayá' achto kilpiá; ijkón sí wel kitakuñkuñlij.

²⁸ 'Nimitznojma-ijliáj, iga Dios nochí wel kelkawiliá yey kichiwaj yey ayekti, iwán nochí yey makijtokan yey ayekti. ²⁹ E' yey mamaltajto iga iyEspítoj Dios, ayo' wel nikeman moelkawilij, nochípa Dios kejlamikilijtos.

³⁰ Ijkón kijtoj Jesús iga kijlijtoyaj iga kipiaya malespítoimej.

Kitakij Jesús iye' iwán iyokichikniwan

³¹ Mie'j ómpao' onoya Jesús, asi' iye' iwán iyokichikniwan, e' kajkej fuera, iwán tatitankej iga makinotzatij Jesús. ³² Yey ejewatoyaj iwán kiyawalojtoyaj Jesús, kijtojkej:

—Moye' iwán mookichikniwan onokej fuera iga mitztemowaj.

³³ Jesús kijtoj:

† **3:17** 3:17 Ipan Griego kijtowa iga "ipilowan teyo'", anka iga Jacobo iwán Juan pox kuejkuesiwiwej ken kichijkej kua' onoyaj Samaria; Lc 9:54. ‡ **3:18** 3:18 Xikita Lc 6:15 § **3:22** 3:22 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yey kijtojneki Satanás.

—¿A'yéj noye' iwán nookichikniwan?

³⁴ Kitachilij yej kiyawalojtokej, iwán kijtoj:

—Inimejwa' in noye' iwán nokniwan. ³⁵ Yej kichiwa ken Dios kineki, inonwa' in nookichiknin, nosiwa-iknin iwán noye'.

4

Ken iga mixkuñtilo ipan yej toka

¹ Jesús pewa' sej tamachtij ipan lagunajten, iwán monechkoj komati gente kan yéj onoya. Póxsanya katka komatimej, este Jesús tejkaj ipan se weyi ákal yej onoya ipan laguna, iwán ompa motalij iga tamachtij. Nochi gente onoya ipan aten. ² Iwán pewa' tamachtij ipan mia' kan wel mamixkuñtilo; iwán kuá' tamachtijtoya, kijtowaya:

³ —Xikakikan inin: Se taga' yajki tokato. ⁴ Kuá' nemi kipapatánaltia íyol trigo,* ono' yej wetzitoj ipan ojti, iwán walkej totovej iwán kikuajkej. ⁵ Ono' yej wetzitoj tetzalan, kan ono' ajalín tajli. Iwán inón íyol trigo ixwa' nimanín iga tajli ayá' pox tilakti'. ⁶ E' kuá' tonatikisa', pilini', iwán wagui' iga ayá' monelwatij. ⁷ Ono' yej wetzito ipan witzyoj; witzyoj wejweyakej iwán kijiyoiktij tato' iwán ayá' tagui'. ⁸ E' ono' yej wetzito kan yé'tal. Ixwakej iwán wejweyakej, iwán pox mochij. Ipan sejsé imiawayo kitálilij treinta, iwán sekin kitálilij sesenta, iwán sekin kitálilij cien.

⁹ Jesús kijtoj:

—Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

Jesús kijtowa tejas in kan mamixkuñtilo

¹⁰ Kuá' Jesús káwi'ya iselti, yej onoyaj itenoj iwán los doce discipolomej kitajtankej te kijtojneki on kan mamixkuñtilo. ¹¹ Jesús kijtoj:

—Amejemen Dios mitzmatiltiaj yej aya agaj kimati ken iga yéj reinarowa;† e' yej aya kicredowaj, yej nikmactiaj, nochi nikpowiliajpa kan mamixkuñtilo. ¹² Ijkón malej iga matachakan, ken tikita ayá' tacháj. Malej iga matakakikan e' amo makentenderokan nité, iga amo mamoyolpatakán iwán iga amo makelkawilikán yej kichijkej yej ayekti.

Jesús kijtowa te kijtojneki inón yej toka

¹³ Kijtoj no:

—¿Ix ayá' ankentenderowaj in inin kan mixkuñtilo? ¿Kéntaj anyawij ankentenderotij sékino' máj kan mamixkuñtilo? ¹⁴ Yej toka, inón ken yej kipowa itájtól Dios. ¹⁵ Sekin ken tikita íyol trigo yej wetzi' ipan ojti: kikakij itájtól Dios, e' kuá' kikakikeja, wi' Tzitzimi' iga kelkawaltikij tájtól yej ken kuá' toktoya ipan iyalmajmej. ¹⁶ Sekin ken íyol trigo yej wetzi' ipan teyoj, kikakij itájtól Dios iwán kiye'itaj. ¹⁷ E' ken kuá' ayá' nelwayojkej iwán ayá' wejkawaj. E' kuá' panowa yej kiyolmiktiaj o kijiya iga netokaj, mosemákaja. ¹⁸ Iwán sekin ken tikita íyol trigo yej xini' ipan witzyoj; kikakij itájtól Dios, ¹⁹ e' kiyoltilana nochi yej ono' ipan inin tajli, kineki makipoxpia tomín iwán ijkón iga mopoipolowa, iwán kuajkuantás kineki makipia; nochi inin kelkawaltia itájtól Dios iwán ayá' kichiwa yej yekti. ²⁰ E' ono' sekin yej kikakij itájtól Dios iwán kiye'itaj iwán kichiwaj yej yekti. Sekin ken íyol trigo yej kimá' este treinta iwán sekin ken yej kimá' sesenta iwán sekin ken yej kimá' este cien itakilka.

Jesús kijtowa ken iga mamixkuñtilo ipan ti'ti

²¹ No kijtoj:

* **4:4** 4:4 Iga motoka trigo sekin kipapatánaltiajpa. Xikita dibujo Mt 13:9. † **4:11** 4:11 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”.

—¿Ix motaliá ti'ti itampa cajon o itampa tapech? Awel, ti'ti motaliá ajko iga matawi. ²² Puej inewi yej iyanto' yawi monextiti. Iwán nochi yej mo-ichtaka-ijtoj, yawi momatiti. ²³ Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

²⁴ Iwán nō kijtoj:

—Xikye'kakikan yej nimitzijliáj, siga ankiyolmakaj, ankentenderoskej. Achón ke' agaj ankimakaskej, achonsan nō Dios mitzmakaskej. ²⁵ Yej kipiá, yawij máj kimakatij; e' yej akipiá, este yej alín kipiá, yawij kikuilitij.

Jesús tajtowa de se semilla yej ixwa iga mamixkuilito

²⁶ Jesús kijtoj nō:

—Ken iga reinarowa Dios, ken tikita se taga' yej toka. ²⁷ Kochi iwán taneši moketza; áwil se'ya día, yej kitoga' ixwa iwán weyá iwán yéj akimati kén iga ixwa'. ²⁸ Tajli kixwaltiá; achto pochini iwán máj máj kisa imiawayo iwán chikawayay iyol. ²⁹ Kuá' chiká'ya itakilka, kitékija iwán mosasakay.

Jesús kipowa mostaza iyol

³⁰ Kijtoj nō Jesús:

—Nia nimitzpowilitij se' kan mamixkuilito iga xikmatikan kén iga Dios reinarowa. ³¹ Ken tikita iyol mostaza yej motoka iwán mochíwa weyikuawi', malej iga máj alimpa de nochi semilla yej ono' ipan tajli. ³² E' kuá' motóga'ya, weyá máj sej que nochi tato'mej, majmayowi poxsan, este totomej wel moxeketiáj ompa iga tasejkan.

Jesús tanextiliaya kan wel mamixkuilito

³³ Jesús tamachtíaya mia' kan mamixkuilito, este ke' yejemej wel kentenderowayaj. ³⁴ Siga ayá' kipowaya kan mamixkuilito, ayá' tamachtíaya; idiscipolomej kan iyokamej kijliayaj te kijtojneki inón kan mamixkuilito.

Jesús kipacholtiá ejeka' iwán maréjal

³⁵ Inonsan día kuá' tayowáti'ya, Jesús kijlij idiscipolomej:

—Mati-apanokan.

³⁶ Iwán Jesús kikajtej la gente iwán yajkij iwán idiscipolomej ipan inonsan weyi ákal kan tamachtijtoya, iwán kitokatiajkij sékino' máj ákalmej. ³⁷ E' tzinti' se ejeka' yej pox tajpalej, iwán poxsan mopapalakachowaya a'ti este kajkalakiá ipan ákal iwán némiya a'temiá. ³⁸ E' Jesús kochtiaya itzinkopa ákal, mokuajtetontijtiaya iga kuajteton. Kixitijkej iwán kijlijkej:

—¡Tamachtiani! ¿In tej, atikita iga némiya ti-awetzij?

³⁹ Jesús moketza', kajajwa' ejeka' iwán kijlij a'ti:

—¡Xipachiwi! ¡Xónosan!

Iwán inón ejeka' pachiwi', iwán santakampolijtikawi'. ⁴⁰ Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—¿Te iga poxsan anmajmawij? ¿Ix áyataj anmoconfiarowaj ipan nej?

⁴¹ Iwán yejemen poxsan majmatikajkej, iwán yejémensan mosesepantajtaniáj:

—¿A'taj yéj an nokta in inín taga' yej este ejeka' iwán a'ti kitajtolkakij?

5

Jesús kachitialiá se taga' yej kipiá malespíritoj

¹ Asikej iyikampa laguna, kan itoka' Gadara. ² Kuá' Jesús temoj ipan ákal; kixnan se taga' yej kipiaya malespíritoj, iwán inón taga' kisa' posantoj. ³ Inón taga' kochá kan motokalo iwán ayagaj wel kilpiaya malej iga cadena. ⁴ Mia' vej kilpijakaj iga cadena ipan iyikxi iwán ipan imajma', e' yéj kikokotonaya, ayagaj nokta wel kidominarowaya. ⁵ Nochipa nentinemiá; semilwi' iwán senyówal, tzajztinemiá ipan

tepeyoj iwán kan motokalo, igánajsan momagatinemiá iga te'ti. ⁶ E' kuá' kiwejka-ita' Jesús, motaloj iwán motankuáketzato iyixtaj. ⁷ Tzajztitéwa'pa iga kijlij:

—¿Té tikneki nowan, tej Jesús yej iPiltzin Dios yej ono' pox ajko? Nimitztajtaniliá iga amo xine-iknochiwa.

⁸ Ijkón kijtoj iga Jesús ijkín kijlijtoya:

—¡Małespíritoj, xikisa ipan inín taga'!

⁹ Jesús kitajtan:

—¿Té motoká'?

Iwán kijtoj:

—Notoká' Mia', iga nipoxkomatimej.

¹⁰ Iwán kiteki'tajtanilij Jesús iga amo makititani wejka in inomej małespíritojmej.

¹¹ Ompiga onoya mia' koyamej, takuajtinemiáj ipan tepe'. ¹² Małespíritojmej ijkín kiteki'tajtanilijkej Jesús:

—Xinetitanikan iga manikalakikan ipan koyamej.

¹³ Jesús kijlij iga mayakan ompiga; iwán inomej małespíritojmej kijekstejkej ipan taga', iwán kalakitoj ipan anka dos mil koyamej, iwán inomej momajmapetzkoj ipan barranko iwán wetzitoj lagunajijti'. Iwán ompa amikikej.

¹⁴ Yej kicuidarojtinemiáj koyamej mokacholojkej iwán yajkij kipowatoj ipan altepe' iwán ipan ranchojmej iwán yajkij la gente kitatoj te sucederaj.

¹⁵ Kuá' asikej kan ono' Jesús, kitakej inón taga' yej kipiaya małespíritojmej, ye'tajlánto'ya iwán este ewato'; iwán majmawikej. ¹⁶ Iwán inomej yej kitakej, kipojkej de inón taga' yej kipiaya małespíritoj, iwán de koyamej. ¹⁷ Iwán la gente kiteki'ijlijkej Jesús iga makisaya ipan italmej.

¹⁸ Kuá' Jesús nemi tejkawi ipan akal, inón taga' yej kipiaya małespíritoj, kiteki'ijlij iga mayáwiya iwán. ¹⁹ E' Jesús ayá' kine', kijlij:

—Xaj mochan kan onokej mokniwan. Xikpowilikan inewi yej toTeko kichij iwán tej, iwán iga mitziknelij.

²⁰ Iwán inón taga' kipowa' nochi san ken iga kichij Jesús iwán yéj. Kipojtinemi' noyan ipan ital diez altepe' yej kijliáj Decápolis iwán nochi kiye'kakikej.

Jesús kojpa-ixitiá Jairo itaochin, iwán sewo' siwa' kachitialiá

²¹ Kuá' Jesús iwán idiscipolomej apanojkej ipan akal, pox kipolojkej Jesús; iwán yéj ka' ipan aten. ²² Iwán asiko se taga' yej mandarowa ipan se itiopan israelitajmej. Inón taga' itoká' Jairo; kuá' yéj kita' Jesús, motankuáketza' iyikxitenoj. ²³ Iwán poxsan kitajtanilij iwán kijlij:

—Notaochin némiya miki. Achi xaj xiktaliliti moma' iga maachitiá iwán amo mamiki.

²⁴ Iwán Jesús yajki iwán. Komati gente kipolojtiaya, este mopipitzkojtiayaj. ²⁵ Iwán ompa yaya no se siwa' yej wetitoya, iga doce años kistoya esti ken imés yej awel pachiwíá. ²⁶ Iwán mia' médico, awel kipalewijkej, majwa' kiknochiwayaj inón siwa', iwán motatámija, e' ayá' achitiá', majwa' nemi wetiaya. ²⁷ Kuá' kikagui' iga ompa nemi Jesús, inón siwa' kitechojtiajki itepotztájbapa kan polijtiálo; iwán kichijchimilij isotantzótzol. ²⁸ Ipan iyalmaj kijtowaya: “Masa an nikchijchimilij itzótzol ni-achitiás.” ²⁹ Iwán íkuá'san pachiwí' iga kitztoya ken imés; iwán kimachilija iga mela'achitia'ya nokta. ³⁰ Iwán Jesús kimati' iga ipoder agaj kachitialtij. Tachá' itepotztajpa kan polijtiálo, iwán tatajtan:

—¿A'yéj nechijchimilij notzótzol?

³¹ Idiscipolomej kijtojkej:

—Tikita iga mitzpípitckojtiawij, iwán titatajtani: “¿A'yéj nechijchin?”

³² E' Jesús t̄atachá' noȳan iga makita a'yéj in yej kichijchin. ³³ Inón siw̄a' kuekuechkatoya iga majmatoya iga kichijchimilij itzótzol. Yajki iyixtaj Jesús motankūaketzato, iw̄an kinojma-ijlij t̄e kichij. ³⁴ Jesús kijlij:

—Nop̄ij, iga timoconfiaroj ipan nej, ti-achitia'ya. Inán xaja tamelá, ti-achitia'ya.

³⁵ Miēj t̄atapojtóyao' Jesús, asikej sekin yej w̄alkej ichan Jairo, inón yej mand̄arowa ipan se tiopan. Kijtojkej:

—¡Mosiw̄apiltz̄in mi'ya! Ayo' máj xikuejkueso toTamachtiani.

³⁶ E' Jesús akitajtolkūi' yej tajtojkej, iw̄an kijlij Jairo:

—Amo ximajmawi. Ximoconfiaro ipan nej.

³⁷ Iw̄an Jesús ayo' kine' iga makitoka nochi, Pédro-san, Jacobo iw̄an Juan yej iyikn̄in Jacobo. ³⁸ Kūa' asikeja chan Jairo, Jesús kita' iga popolijtolo', pox ch̄okatolo' iw̄an w̄a'tzajzitolo'. ³⁹ Kala' Jesús iw̄an kijtoj:

—¿Te iga poxsan an-oyojtokej iw̄an anw̄a'tzajzitokej? Inín takotz̄in ayá' mikto', wejwa' kochto'.

⁴⁰ Iw̄an Jesús kiwejwetzkilijkej, e' Jesús kikijixtij inochin. Kájkejsan Jesús iw̄an yej iw̄an senemiáj, takotz̄in itaj iw̄an iye' kan mejmelajto' takotz̄in. ⁴¹ Iw̄an Jesús kim̄ak̄itzkij takotz̄in yej mikto' iw̄an tajtoj ipan itájt̄ol, yej hebréojpa, kijtoj:

—Talita, cumi —yej kijtojneki: Takotz̄in, nimitzijliá iga ximoketza.

⁴² Íkūa'san in inón takotz̄in yej kipiaya doce años, moketza', iw̄an néjnenya. Iw̄an poxsan moyolmajtilo'. ⁴³ E' Jesús tatekimá' iga amo mamopowa yej mochij. No tatekimá' iga mamotamákaya takotz̄in.

6

Jesús nemi Nazaret kan moskaltij

¹ Jesús k̄isa' ompa iga mokuropa' ipan it̄al, iw̄an kitokakej idiscipolomej. ² Kūa' asi' día kūa' mosewilo, Jesús p̄ewa' tamachtij tiopan. Yej kikakiáj kén iga tamachtijtoya, san tajtachixtikawíáj. Kijtow̄ayaj:

—Inín taga', ¿kan momachtij iga pox tajtolmati? ¿A' ijkón kin̄extilij? ¡Pox wel kich̄iwa milagro yej aȳi'pa mo-ita! ³ ¿Ix ayejtaj el carpintero, inón yej ipiltz̄in María? Itzoyow̄an it̄oka' Jacobo, José, Judas iw̄an Simón. Iw̄an isiwa-ikniw̄an nigaj no ichamej.

Iw̄an ayá' kitajtolkuikej. ⁴ Jesús kijtoj:

—Se profeta nochi kitajtolkuiliáj; e' ipan iyaltepe' iw̄an ichan ayá' kitajtolkūij niga iyikniw̄an.

⁵ Jesús ompa awel kichij ni se milagro; sékinsan kachitiltij, kit̄alilijpa ima'.

⁶ Madmir̄adowaya iga inomej ayá' kicredowayaj. Iw̄an Jesús tamachtijtinemi' ipan altepemej yej najna'san.

Jesús kit̄itani idiscipolomej iga makipowatij itájt̄ol

⁷ Iw̄an Jesús kin̄otza' inomej doce idiscipolomej. Iw̄an pe' kitijt̄itan iga mayakan ojomen. Iw̄an kimá' poder iga wel makikixtik̄an mālesp̄iritomej. ⁸ Iw̄an kijlijkej iga amo makiwigakan nit̄e ipan ojti kan yaskej, petz bastón. Kijlijkej iga amo makiwigakan mórral, niga tákual, niga tom̄in. ⁹ Iw̄an makajakijtiakan igakmej, iw̄an sejsesan ikūachmej, ayá' este ojome. ¹⁰ Iw̄an kijlijkej no:

—San kan amasitij, ipan se kajli kan wel amonoskej, ómpao' xikawikan este matami amotekipánol iw̄an ankisaskej ipan inón altepe'. ¹¹ Iw̄an siga kanaj ayá' mitzomemawíáj niga mitzkakisnekij, xikisakan ompa, xiktzejtzelōkan amokxitalpínol iga makimatikan iga ayá' kichijkej yej yēkti. Nimitzijliáj iga inomej, kūa' Dios

tajuzgaroj, yejemej máj kiknochiwaskej que yej de Sodoma iwán de Gomorra iga ayá' mitzomemawijkej.*

12 Jesús idiscipolomej kiskej iga kipojtinenej iga la gente mamoyolpata. 13 Iwán yejemen komati kikixtijkej malespítojmej, iwán kikuapatzojkej iga aceite mia' yej wetitoyaj, iwán achitiakej.

Noyan momati te kichiwa Jesús

14 Noyanya momatiá yej kichij Jesús, no kimati' el rey Herodes, iwán kijtoj:

—Juan yej tabautizarowaya ojpa-isa' sej kan miktoya, inón iga wel kichiwa milagro yej ayí' mo-ita.

15 Sekin kijtawayaj:

—Ininwa' lejuntoj Elías.

Iwán sekin kijtawayaj:

—Ininwa' profeta kensan yej ikyapamej profetajmej.

16 Kuá' Herodes kikaquí' inín, kijtoj:

—Ininwa' Juan yej nitatekimá' iga makikechtekikan, iwán inán ojpa-isa' kan miktoya.

Herodes kimiktiá Juan yej tabautizarowa

17 Gobernador Herodes kisiwakuilij iyiknín yej itoka' Felipe. Isiwá' itoka' Herodías. Herodes tatekimá' iga Juan makilpikan iga cadena iwán makipresojuikan, iga 18 Juan ijkín kijixko-ijlij Herodes:

—Ayekti iga tiksiwakuilij moknín.

19 Herodías kijiyaya Juan iwán kinekiá makimikti, e' ayá' welitiaya, 20 iga Herodes kimatiá iga Juan ayá' nemi kichiwa yej ayekti, yéj ye'nemiá, iwán kimajmawiliaya, inón iga ayá' kinekiá iga isiwá' makimikti Juan. Herodes kiye'kakiá ken iga tatapowaya Juan, malej iga ayá' kentenderowaya inewi. 21 E' Herodías kási'san ken iga yawi kimiktiti Juan. Kuá' asi' icumpleaños Herodes, ilwichij, kitamá' yejsan jefejmej iwán comandantejmej iwán yej mandarowaj Galilea. 22 Kuá' nento' ilwi', isiwapiltzín Herodías mijtotij. Iwán Herodes iwán yej iwán sentakuajtoyaj kipoxye'itakej ken iga mijtotij, iwán Herodes kijlij takotzín:

—Xinetajtani santé tiknekis, iwán nimitzimakas.

23 Herodes kinojma-ijtoj iga kimakas san te kitajtanilij, malej iga makitajtani iga makimandaro tajko país. 24 Kuá' takotzín kisa' ompa, kijlij iye':

—¿Té niktajtanilij?

Iye' kijlij:

—¡Xiktajtani itzontekon Juan yej tabautizarowa!

25 Takotzín kala' nimanín kan onoya Herodes, iwán kijlij:

—Nikneki xinemaka sémisán ipan se plato itzontekon Juan yej tabautizarowa.

26 Iwán Herodes poxsan moknomati', e' como kítoja iga nochi kichiwas san te motajtanilij, iwán kikakikej yej ompa takuajtoyaj, inón iga kichij yej kitajtanilijkej.

27 Imanínsan el gobernador kitekimá' se isoldadoj iga makiwajliguili itzontekon Juan.

28 Inón soldado yajki kikechtekito Juan kan onoya preso. Iwán kiwiga' itzontekon ipan se platojwéj, kimajkuiltij takotzín iwán yéj kimakato iye'.

29 Kuá' kimatikej idiscipolomej Juan, yajkij kikuitoj kan mikto', iwán yajkij kitokatoj.

Jesús kitamaka este cinco mil tajtaga'

30 Iwán apostolejmej† monechkojkej iwán Jesús, iwán kipowilijkej inewi yej kichijkej iwán ken iga tamachtijkej. 31 Jesús kijlij iyapostolejmej:

* 6:11 6:11 Gn 19:4-25 † 6:30 6:30 Xikita glosario "Apóstol".

—Xinētokakan, matiakan matimosewitiĵ kan ayagaj ono'.

Iga mia' yej asiáj iwán yayaj, iwán witziaj máj, este Jesús iwán idiscipolomej ayo' kasiáj lugar iga takuayaj. ³² Jesús iwán iyapostolejmej tejkajkej ipan ákal iga yajkij kan ayagaj ono'. ³³ E' mia' kita' kuá' yajkij. Kixmatikej iga Jesús, iwán yej ichajchan ipan altepemej, ompiga motalojkej kan yawi Jesús, iwán achto yejemej asikej. ³⁴ Kuá' Jesús kisa' ipan ákal, kita' iga poxsan mialo', iwán kiknelij. Kita' iga yejemen ken borregoĵtitzin‡ yej atekoyojkej; iwán pewa' iga kuajkuantas kimachtijkej. § ³⁵ Kuá' tióta'ya, idiscipolomej kijlitoj Jesús:

—Tióta'ya iwán nigaj ayagaj chantito'. ³⁶ Xikijli toknimej iga mayakan ipan altepetzitzin iga makikowatij te kikuaj.

³⁷ E' Jesús kijtoj:

—Amejemen xiktamakakan.

Yejemen kijtojkej:

—¡Malej iga manikpiakan ke' se kitaniá ocho meses, awelsan nikowaskej pan iga nochi!*

³⁸ Jesús kijtoj:

—¿Keski pan ankipiáj? Xakan xikitatij.

Kuá' kimatikej, kijtojkej:

—Ono' se mano pan iwán ome michin.

³⁹ Iwán kitekimakakej iga mamotalikan ipan sakatzitzin; ⁴⁰ iwán motajtalkej de cien iwán de cincuenta. ⁴¹ Jesús kikui' inón se mano pan iwán inón ome topoj, ajkotachá' iga kimá' gracias Dios. Iwán kitatajkoloj pan, iwán kimajmá' idiscipolomej iga makirrepartirokan. No kirrepartiroj michin. ⁴² Takuajkej inochimej este ijixwikej. ⁴³ Iwán discipolomej kitemijkej doce chikiwi' pan iwán michin yej ay' mokuaj. ⁴⁴ Yej takuajkej, cinco mil tajtaga'.

Jesús nejnemi a-ixko

⁴⁵ Kuá' támi'ya takuajkej, Jesús kitekimá' idiscipolomej iga matejkawikanya ipan ákal iga maapanokan achto yejemen iga mayakan se altepe' yej itoka' Betsaida. Jesús tanawatitikáwigo'. ⁴⁶ Kuá' tanawátija, Jesús oradóto ipan tepe'. ⁴⁷ Kuá' tayowáti'ya, ákal kan nemi yayaj discipolomej, yayaj tajko laguna. Iwán Jesús onóyao' kan kawí'. ⁴⁸ Kita' iga idiscipolomej ayo' wel arremiarowaj, iga kixnantiáyajpa ejeka'. Iwán kuá' tanestíwí'ya, Jesús kitechoj idiscipolomej, nejnentiaya iyixko a'ti; mochij iga némiya panotiaya. ⁴⁹ Kuá' discipolomej kitakej iga agaj nejnentiá iyixko a'ti, kijtojkej anka ánimaj, iwán tzajtzikej. ⁵⁰ Inochin kitakej iwán momajtijkej. E' Jesús imanin kinotzkej:

—¡Tamelá xonokan! ¡Nej Jesús, amo ximajmawikan!

⁵¹ Iwán Jesús tejkaj no ipan ákal kan onokej iwán pachíwi' ejeka'; discipolomej san tajtachixtikajkej; poxsan madmiradojkej. ⁵² Yejemen ayá' kiyē'entenderowayaj inón yej yalwapa kichij Jesús iga tatamá', iga pox kuatakuaktikej.

Jesús kachitlitiá yej wetitokej ipan altepe' Genesaret

⁵³ Apanojkej iwán asikej ipan tajli de Genesaret; ompa kilpijkej ákal ipan aten. ⁵⁴ Kuá' kiskej ipan ákal, la gente imanin kixmatikej Jesús. ⁵⁵ Iwán temotatalojkej iga kikuitoj yej wetitokej ipan altepemej yej najna'san, kiwajwaligakej ipan tapech iga kikawilitoj Jesús. ⁵⁶ Iwán noyan kansan yaya, ipan weyi altepemej, o siga altepetzitzin o ipan rancho, ompa kitaliayaj yej wetitokej kan panowa Jesús. Iwán kiteki'tajtaniliayaj iga achi makichijchimidikan itempan itzótzol. Iwán nochi yej kichijchimidijkej achitiakej.

‡ 6:34 6:34 Xikita glosario "Borrego". § 6:34 6:34 1 R 22:17; Zac 10:2 * 6:37 6:37 2 R 4:42-44

7

Jesús kikulparowa inomej gente iga kikajtejawaj se lado imandamientoj Dios

¹ Fariseojmej iwán sekin yej tamachtiáj ipan iley Moisés yej walkej Jerusalén, kitechojkej Jesús. ² Yejemej kitakej idiscipolomej Jesús iga ayá' momapakakej, iga takuajkej iwán imasokiyomej. Ayá' momapakakej ken tatekimaka ileymej. Inón iga kimalitakej. ³ (Iga fariseojmej iwán nochi judiyojmej kitekichiwaj ken itajwewejmej kitekichiwaj iga ayá' takuaj siga ayá' achto momapakaj mia' vej. ⁴ Iwán siga yajkaj tajkoalpepe', siga aya momapakaj, ayá' takuaj. Iwán ono' mia' yej yejemen kitekichiwaj, ken iga tapajpakalo iwán ken iga mopaka tapech.) ⁵ Fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés, tatajtankej:

—¿Te iga modiscipolomej ayá' kichiwaj ken tanextilijkej totajwewetkej?, takuaj iwán imasokiyomej.

⁶ Jesús kijtoj:

—Amejemen yej anmopajpantiáj iga anye'nemij, ómpaya ken kijtoj el profeta Isaías de amejemen, ijkulijto':

Iga amotémejsan anneweyimatiltiáj,

e' máj ipan amoalmajmej ni alín nokta ayá' anneejlamikij.

⁷ Ígasan anneweyimatiltiáj,

iga antanextiliáj ken taga' tatekimaka iwán tanextiliá.*

⁸ Ankikajtejkej ken tatekimaka Dios, iga ankichiwaj ken tatekimaka taga': ken iga tapajpakalo iwán ankichiwaj miajmiá' yej áchisan ijikón.

⁹ No kijliayaj:

—Amejemen ankikajtejawaj ken tatekimaka Dios iga ankichiwaj ken amejemempa antamachtiáj. ¹⁰ Moisés kijtoj: “Xik-respetaro motaj iwán moye'”, iwán “Yej makimaldeciro itaj iwán iye', inón mamomíktiya.”† ¹¹ E' amejemen ankijtowaj iga se taga' wel kijliá itaj o iye': “Nopáj, nomáj, inán awel nimitzpalewij, iga yej nikpiá, inón iga toDios nikmakas noofrendaj.” ¹² Siga ijikón, ankijtówajwa' iga ayo' nokta makipalewi itaj iwán iye'. ¹³ Iga ijikón ankichiwaj áyo'wa' ankitajtolkuij Dios iga máj ankitokaj ken yej ikya mochiwaya iga ijikón amosesepannextiliáj. Mia' yej ankichijtokej yej ijikómpasan.

Jesús kijtowa te iteki yej temopa ipan toalmaj

¹⁴ Jesús sej kinotza' la gente, iwán kijtoj:

—Amonochin xikakikan iwán xikentenderokan yej nia nikijtoti: ¹⁵ Nité yej agaj kikua kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita. E' yej se kichywa yej ayekti, inón sí Dios ayá' kiye'ita. ¹⁶ Amejemen yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

¹⁷ Kuá' Jesús kikajtej la gente iwán kála'ya kalijti', idiscipolomej kitajtankej té kijtojneki in inón kan mixkuñtilo. ¹⁸ Jesús kijtoj:

—¿In amejemen aya'taj no ankentenderowaj? Nité yej agaj kikua kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, ¹⁹ iga inón ayá' asi este ipan iyalmaj, sino que iyijtíkosan iwán kikixtiá sej.

Inón kijtoj iga nochi tákual wel mokua iwán ayá' kitzakuiliá iga makiná'techo Dios.

²⁰ Iwán Jesús kijtoj:

—Yej agaj kichywa yej ayekti, inón sí Dios ayá' kiye'ita. ²¹ Iga yej kichijto' yej ayekti, ijikón kejlanto' ipan iyalmaj; ono' yej namiktito' yej yawi wan se', sekin masij áyapa monamiktiáj, sekin tamiktiá, ²² ono' yej tachteki, ono' yej kineki makipiá yej ayéj itatki, ono' yej ayá' ye'nemi, ono' yej takajkayawa, yej pox taewewiá malej iga namiktito'ya, ono' yej ta-ixita iga kipiásneki tejté, yej tapopowa, yej moweyimati,

* 7:7 7:7 Is 29:13 † 7:10 7:10 Ex 20:12; 21:17

iwán yej xejxeto'nemij. ²³ Nochi inimej yej ayekti yej se kichíwa, inón kisa ipan iyalmaj iwán inón kichíwas iga Dios ayo' kiye'itas.

Se siwa' yej sentaman, moconfiarowa ipan Jesús

²⁴ Jesús yajki ipan ital Tiro iwán Sidón. Kala' kaliyti' iwán yéj ayá' kinekiá iga mamomati, e' awel miyan. ²⁵ Imanín kimati' se siwa' yej kipiaya se itaochin yej kipiaya malesspíritoj. Inón siwa' kitato Jesús iwán motankuaketzta' iyikxitenoj. ²⁶ Inón siwa' sentaman iga griego itájtól iwán irrazaj sirofenicia. Kitajtanilij Jesús iga achi makikixtiliti inón malesspíritoj itaolín. ²⁷ E' Jesús kijlij:

—Nej achto manikpalewi nogentej, siga tej achto nimitzpalewiá, ken tikita nikuiliá tákual kókone' iwán nikmaka pelomej.

²⁸ Siwa' kijtoj:

—Jekej, ijkón nokta noTeko, e' pelomej yej onokej itampa mesa, kipejpenaj takualtatájkol yej kókone' kixiniáj kan nemi takuaj.

²⁹ Jesús kijtoj:

—Ómpaya ken tikijtoj; welya xaj, malesspíritoj kisa'ya ipan motaolín.

³⁰ Kuá' inón siwa' asito ichan, kasito itaolín wetzto' ipan tapech, iwán ayo' kipiá malesspíritoj.

Jesús kachitaltiá se yej nagastzakto' iwán yej neman wel tajtowa

³¹ Jesús sej kisa' Tiro iwán panotewa' Sidón, iwán ipan sekin no altepemej yej ono' ital diez altepe' yej kijliáj Decápolis, este asi' ipan laguna de Galilea. ³² Ompa kiwajliguilijkej se taga' yej nagastzakto' iwán yej ayá' pox wel kisa itájtól kuá' tajtowa, iwán kitajtanilijkej Jesús iga makitali ima' ipan inón taga' iga maachitiá. ³³ Jesús kiwiga' inón taga' kan iyokamej, iwán kakilij imájpil ipan inakas. Kichijchalwij imájpil iwán kichijchimilij ilenguaj. ³⁴ Iwán Jesús ajkotachá', este mijneltij, iwán kijtoj:

—¡Efata! —yej kijtojneki: ¡Xitapówiya!

³⁵ Íkuá'san nagastapowi' in inón yej nagastzaktoya, iwán kiye'talilij ilenguaj iwán welya ye'tajtoj. ³⁶ Jesús kijlijkej inomej iga amo agaj makijlikan. Entre más kijlijkej iga amo makijtokan, majwa' kipowatoj. ³⁷ Iwán la gente poxsan madmiradowayaj, iwán kijtowayaj:

—Ininya sí kichíwa nochi yej yekti, este yej nagastzakto' kinagastapowa, iwán yej awel tajtowa, wel kitajtoltiá.

8

Jesús kitamaka este cuatro mil tokniwan

¹ Íkuá' poxsan monejnechkolo', iwán akiapiayaj te kikuaj. Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej, kijtoj:

² —Choka noalmaj iga inimej gente, iga kipiaya eyi días iga nigaj onokej nowan, iwán ayá' kipiáj te kikuaj. ³ Siga niktijtitanij ichajchan, ijkón mayantiáskej, wel tapoliwij ipan ojtí iga sekin walkej wejka.

⁴ Idiscipolomej kijtojkej:

—¿Kén mamotamaka inimej gente nigaj kan ayagaj chantito'?

⁵ Jesús tatajtan:

—¿Késkitaj pan ankipiáj?

Yejemen kijtojkej:

—Siétejsan.

⁶ Iwán Jesús kijlij la gente iga mamotajtalikan talpan, iwán Jesús kikui' inón siete pan iga kimá' gracias Dios. Iwán kitatajkolój iwán kimajmá' idiscipolomej iga

yejemej makimajmakakan la gente. ⁷ Kipiayaj no alin topojtzitzin, iwán Jesús kimá' gracias Dios iwán no tatekimá' iga makimajmakakan la gente. ⁸ Nochi takuajkej este ijixwikej. Discipolojmej kitemijkej siete chikiwi' iga takualtátajkol yej ayo' kikuajkej. ⁹ Iga nóchiya takuajkej ken cuatro mil. Iwán Jesús kijlij la gente iga mayákanya. ¹⁰ Iwán Jesús tejkájkeja ipan ákal iwán idiscipolojmej iga yajkij se' altepe' yej kijliáj Dalmanuta.

Fariseojmej kitajtaniliáj Jesús iga makichiwa yej ayi'pa mo-ita

¹¹ Fariseojmej walkej kan ono' Jesús iwán pe' kikuejkuesinotzkej, kitajtanilitoj iga makinextilikán tejté yej ayi'pa mo-ita yej Dióssan wel kichiwa. ¹² Jesús achi máj mijneltij, iwán kijtoj:

—¿Te iga inimej gente kinekij makitakan yej ayi'pa mo-ita?, nimitzijliáj iga ayá' kitaskej.

¹³ La gente kawikej; Jesús iwán idiscipolojmej yajkij tejkawitoj ipan ákal iga yajkij asentápal.

Amo mamitzkajkawakan fariseojmej

¹⁴ Kua' yajkij ayá' kiwigayaj te kikuaskej iga kelkajkej, petz sétzinsan pan kiwigayaj ipan ákal. ¹⁵ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Ta' xikakikan; amo xikchiwakan ken kitekichiwaj fariseojmej iwán yej kitokaj Herodes, iga yejemej nésiki' ye'nemij, siempa ayá'.

¹⁶ Iwán discipolojmej mojliayaj:

—Anka ijkón te-ijliá iga atikuajligakej pan.

¹⁷ Jesús kimati' te mojlijtoyaj iwán kijtoj:

—¿Te iga nemi anmo-ijliáj iga ayá' ankipiáj pan? ¿Ke ayá' ankimatij iga nej, iga se pan wel nikchi komati? ¿Ix poxsan anyoltakuaktikej? ¹⁸ ¿Ankipiáj amoyix iwán ayá' antacháj? ¿Annakasyojkej iwán ayá' antakakij? ¿Ayo' ankejamikij? ¹⁹ Kua' nik-repartiroj cinco pan entre cinco mil tokniwan, ¿ké' chikiwi' temi' yej tátajkol yej káwigo'?

Iwán yejemen kijtojkej:

—¡Doce!

²⁰ Jesús sej kijtoj:

—Kua' iga siete pan nikmajmakakej cuatro mil tajtaga', ¿késki chikiwi' ankinejnechkojkej iga inón yej ayá' kikuajkej?

Iwán yejemen kijtojkej:

—¡Siete!

²¹ Jesús kijtoj:

—¿Amejemen aya ankentenderowaj?

Jesús kitachaltia se pacha de Betsaida

²² Máj máj asikej ipan se altepe' yej itoka' Betsaida; iwán Jesús kiwajliguilijkej se pacha, kiteki'tajtanilijkej iga makichijchimi. ²³ Iwán Jesús kimawilan in pacha iga kikixtij ipan altepe'; iwán kitalilij ichijchal ipan iyix, iwán kitalilij imamej, iwán kitajtan siga tejtaya kita. ²⁴ Yej pacha katka, kijtoj:

—Kena nitachá, nikita tajtaga' ken tikita kuawimej, e' nikita iga nejnemij.

²⁵ Iwán Jesús sej kitalilij imamej ipan iyix, iwán taga' tachixtikisa', iwán achitiá'. Welja ye'tacha' este wejka. ²⁶ Iwán Jesús kitítanya ichan, kijlij:

—Amo xaj tajkoaltepe', amo xikijto iga nimitztachtij.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesús sí yéjya Cristo

²⁷ Jesús iwán idiscipolojmej yajkij ipan ital altepe' yej itoka' Cesarea Filipo, ipan ojtí, Jesús kitajtan idiscipolojmej:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej?

²⁸ Yejemēn kijtojkej:

—Sekin kijtowaj iga tej tiJuan yej tabautizarowaya. Sekin kijtowaj iga tej Elías, iwán sekin kijtowaj iga tej agaj profeta.

²⁹ Jesús kijtoj:

—In amejemēn, ¿té ankijtowaj de nej?

Pedro kijtoj:

—Tej tiCristoj.

³⁰ E' Jesús kitekimá' iga amo makijlikan ni agaj iga yéj in Cristo.

Jesús kipowa kén iga mikis

³¹ Iwán Jesús pe' kijlij idiscipolomej iga poxsan yawij kikinochiwatij, kijtoj:

—Nej yej iPiltzin Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotemey iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés. Yawij nemiktij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

³² Ijkón iga kinojma-ijlijkej. Iwán Pedro kiwiga' Jesús kan iyokamej, pe' kajajwa'pa iga kijlij iga amo makijto ijkón.

³³ E' Jesús mokuēpa' iga kitachilij idiscipolomej, iwán kajajwa' Pedro, kijlij:

—¡Tzitzimi', xicholo notēnoj! Iga tej ayá' tikejlamiki ken Dios kejlami, sino que tikejlamiki ken tajtaga'.

³⁴ Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej iwán la gente, kijtoj:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makichwa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi, malej iga makiknochiwakan poxsan este makimiktikan. ³⁵ Iga yej ayá' motemakas iga makimiktikan, yawi mikiti; e' nochi yej makimiktikan iga nej netoka iwán iga kipowa ye'noticiaj, inón sí momanawij. ³⁶ ¿Té motanilij taga' siga makipiá nochi yej ono' ipan inín tajli, iwán makipolo iyalmaj? ³⁷ ¿Ke' wel kixtawas iga makikowa iyalmaj? ³⁸ Siga ipan inín tajli kan mopoxchwa yej ayekti agaj mapinawa iga notajtōl iwán iga ne-ixmati, nej nō yej iPiltzin Taga', nia nikijtoti iga ayéj nodiscipolomej. Inón nikijtoj kuá' niwī' sej ipan itawilyo noTaj Dios, kuá' niwī' iwán iyangelejmej.

9

¹ Jesús nō kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este makitakan kén iga Dios reinarowa iga ipoder.

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawia ixaya

² Kuá' pánoja seis días, Jesús yajki ipan se tepe' yej wejkapan, kiwiga' petz Pedro, Jacobo, iwán Juan; iwán ompa iyixtajmej yejemej, Jesús se'pay nesi'. ³ Itzótzol este xota', mokuēpa' este ichkati'; ayagaj ijkón wel kikajtewa malej iga makiye'paka.

⁴ Iwán discipolomej kitakej iga nesikoj ikyapaprofetajmej Elías iwán Moisés; kitakej iga tatapojtokej iwán Jesús. ⁵ Pedro kijlij Jesús:

—Tamachtiani, iyektiā iga nigaj nonokej! Manikchiwakan eyi ranchojtitzin, se iga tej, se' iga Moisés iwán se' iga Elías.

⁶ Kijtoj ijkón iga ayo' kimatiá te kijtowa iga discipolomej poxsan majmatoyaj.

⁷ Íkuá'san temoj mixti ipan yejemēn, iwán kitzakuakej, iwán ipan inón mixti kikakikej se tájtōl yej wālj ipan cielo, kijtoj:

—Ininwa' nokta in noPiltzin yej nikpoxchokiliá. Yéj xikakikan.

⁸ Kuá' discipolomej tachixtikiskej, ayo' onoyaj in sekin, iséltisan Jesús onoya iwamej.

⁹ Kuá' némiya temotiyaj ipan inón tepe', Jesús kijlij idiscipolomej iga amo makipowilikán agaj inón yej kitakej, kémano', este kuá' kimiktískeja iwán ojpa-isas sej, yéj yej iPiltzín Taga'. ¹⁰ Inón iga yejemej ayagaj kipowilijkej, malej iga motajtantoyaj iga te an kijtowaya Jesús iga ojpa-isas sej. ¹¹ Iwán kitajtankej Jesús:

—¿Te iga yej tamachtíaj ipan iley Moisés kijtowaj iga achto wí' ikyapaprofetaj Elías?

¹² Jesús kijtoj:

—Kena, melá' iga Elías wí' achto, iga yéj nochi kiye'talij. ¿Kén kijtowa kan ijkuilijto' itájtól Dios iga nej yej iPiltzín Taga'? Kijtowa iga poxsan yawij ne-iknochiwatij, iwán nepinajtískej.* ¹³ E' nej nimitzijliáj iga Elías wálkaya, iwán la gente kichiwilijkej san ken kinekikej, ijkón kensan ijkuilijto' iga te yawij kichiwilítij yéj.

Jesús kachitialiá se chokotzín yej kipiá malespíritoj

¹⁴ Iwán mokuepkej kan onokej sekin discipolomej, kitakej iga mia' gente onoyaj, iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés motenkítzkijkej iwán discipolomej. ¹⁵ Iwán kuá' kitakej Jesús, pox pakikej, iwán nochi motajtalojkej iga kixnankej Jesús. ¹⁶ Iwán Jesús tatajtán:

—¿Te iga nemi anmotenkítzkiáj?

¹⁷ Se yej ompa onoya kijtoj:

—Tamachtiani, nigaj nimitzwajliguilij nopiltzín, kipiá malespíritoj yej kinonojtilijto'. ¹⁸ Inín malespíritoj kansan nesí' kikítzkiá, kiwetziltiá este talpan. Iwán ompa chijchalposoni, iwán kiguiguitzikaltíá itan. Iwán nopiltzín san kuetantikawi. Niktajtanilíjkaja modiscipolomej iga makikixtilikán, e' awelitiakej.

¹⁹ Jesús kijtoj:

—¡Mataj amejemen ayá' anmomela'confiarojtokej nopan! ¿Este kémano' máj nia nonoti iwán amejemen? ¿Este kéman nia nimitzizyowijtotij? Ta' xinewajliguilikán in chokotzín.

²⁰ Iwán kiwajliguilijkej, iwán kuá' inón malespíritoj kita' Jesús, íkuá' sej kikítzkij, iwán wetzi' este talpan, momimimiloj, iwán chijchalposoni'. ²¹ Jesús kitajtan itaj chokotzín:

—¿Késkiya años kipiá iga ijkín ono'?

Itaj kijtoj:

—Este iga séligo'. ²² Mia' vej inín malespíritoj kimota nopiltzín tiko iwán atampa iga makimikti. Anwa' nimitztajtaniko, ix ayá' wel tikixtiliaya inín malespíritoj. Xinepalewikán, achi xine-iknelikán.

²³ Jesús kijlij:

—Siga timoconfiarowa iga niwel, wel. Iga yej moconfiarowa ipan nej, nochi wel kichíwa.

²⁴ Iwán itaj inón chokotzín kijtoj recio:

—¡Nimoconfiarowa; xinepalewi iga manimomela'confiaro!

²⁵ Kuá' Jesús kita' iga nemi monechkolo, kajajwa' inón malespíritoj, kijlij:

—Ti-espíritu yej titanonojtiliá, iwán yej titanagastzakua, nej nimitztekimaka iga xikísaya, xikáwaya in inín chokotzín, iwán ayo' sej xikalaki ipan yéj.

²⁶ Iwán malespíritoj tzajtzi' recio, kitzetzejteloz sej, iwán kisa', este kitapolqitjikawi' chokotzín. Iwán mia' yej ompa onoyaj kijtowayaj iga mi'ya. ²⁷ E' Jesús kimakítzkij, iwán kikétza'ya in inón chokotzín; ejkatika'ya.

²⁸ Iwán Jesús yajki kalakito kalijti'. Idiscipolomej kitajtankej Jesús kan iseltimej; kijtojkej:

—Nejemen, ¿te iga awel nikixtijkej inón malespíritoj?

²⁹ Jesús kijtoj:

* 9:12 9:12 Is 53:3

—Es que inĩmpa maļespĩritoj awel tikixtiáj siga ayá' ti-oradowaj, iwán siga ayá' timayunarowaj.

Jesús sej kipowa iga yawi mikiti

³⁰ Kua' ompa kiskej, panotejkej Galilea. Iwán Jesús ayá' kinekiá iga mamomati.
³¹ Kijliaya idiscipolomej:

—Nej yej iPiltzĩn Taga' yawij nekĩtzkĩtij iwán nemiktiskej, e' ipan eyi día iga nimikis, nia sej ni-ojpa-isati.

³² E' yejemen ayá' kentenderowayaj yej Jesús kijtowaya. Kitajtanekekiáj, e' aweliti', iga kimajmawiliayaj iga kitajtaniáj.

Jesús kipowa iga a'yéj in yej máj tayakanto'

³³ Kua' asikej altepe' Capernaum, iwán onóyaja kalijti', Jesús kitajtan idiscipolomej:
—¿Té in yej anmo-ijlijtiwĩziáj ipan ojti?

³⁴ E' discipolomej atajtojkej, iga ipan ojti mojljitiwĩziáj iga a'yéj an in yej máj tayakantos de yejemen. ³⁵ Iwán Jesús motalij, iwán kinotza' inomej doce idiscipolomej; kijtoj:

—Si agaj de amejemen kineki máj matayakanto, mamomachĩli ken yej ono' este tatepotztaj iwán makipalewi nochi toknimej.

³⁶ Kimatilān se choochĩn iwán kiketza' tajkoyān. Kinawaj, iwán kijlij idiscipolomej:

³⁷ —Siga agaj ki-omemawíá se ken inĩn choochĩn iga netoka, ken kua' nejya yej nemi neomemawíá. Iwán inon yej ne-omemawíá, no ki-omemawíá yej netĩtan.

Yej ayá' temalita inon tepalewiá

³⁸ Iwán idiscipolomej yej itoka' Juan, kijlij Jesús:

—Tamachtiani, nikitakej se yej ipan motoka' kikixtiá maļespĩritoj, e' como ayá' nemi iwán tejemen, nikawaltijkej.

³⁹ E' Jesús kijtoj:

—Amo xikawaltikan, iga yej kichĩwa milagro ipan notoka', awel nemalijliá. ⁴⁰ Yej ayá' temalita inon tepalewiá. ⁴¹ A'san nesĩ' yej mitzmakaj malej se wájkal a'ti ipan notoka' igan annetokaj, nimitzĩliáj iga inon sí Dios kimakas yej yekti.

Amo te mamitzzakuli iga tiktoka Cristo

⁴² Jesús no kijtoj:

—Si agaj makichĩwalti yej ayekti se de inimej yej netokaj, yej ayá' moweyimatij, máj yekti katka makipiloltikan se weyite'ti ipan ikech iwán makimotakan lámārko.

⁴³ Siga itechko moma' tikchĩwa yej ayekti, ximomatajkolo; máj yekti xikalaki kan ono' Dios iwán se moma', e' amo xaj iwán ome moma' kan wewelkato' ti'ti yej awel sewi,

⁴⁴ kan okuilimej ayĩ' mikij iwán ti'ti ayĩ' sewi. ⁴⁵ Siga itechko mokxi tikchĩwa yej ayekti, ximokxitajkolo, máj yekti xikalaki kan ono' Dios tikxitepon, e' amo xaj iwán ome mokxi kan wewelkato' ti'ti yej ayĩ' sewi, ⁴⁶ kan okuilimej ayĩ' mikij iwán ti'ti ayĩ' sewi. ⁴⁷ Iwán siga moyix mitzchĩwaltiá yej ayekti, xikixti, máj yekti xikalaki kan ono' Dios iga se moyix, e' amo xikalaki iwán ome moyix kan tawewelkato', ⁴⁸ kan okuilimej ayĩ' mikij iwán ti'ti ayĩ' sewi.

⁴⁹ 'Ijkon ken ti'ti kitatiá tāsol, iwán ista' kichĩwa iga naka' amo mapalāni, ijkon no yej netokaj panowaj ipan prueba iga maye'nemikan iyixtaj Dios. ⁵⁰ Ista' pox yekti, e' siga ay'ya istaweli', ¿tejas iga moneki? Amejemen xitamopakān ken ista' iwán xonokān tamelā iwán sekin.

10

Jesús tamachtia iga inomej yej mokawaj

¹ Jesús kisa' Capernaum, iwán yajki ipan estado de Judea iwán iyikan weya' Jordán ikisáyampa tonati'. Ompa sej monejnechkolo', iwán pewa' sej tamachtij ken nochipa kitekichíwa. ² Iwán sekin fariseojmej kitechojkej Jesús kansan makimawetziltikan ipan itájtol. Kitajtankej siga se taga' wel kikajtewa isiwa'. ³ Jesús kijtoj:

—¿Kén mitztekimakakej Moisés?

⁴ Yejemen kijtojkej:

—Moisés kijtoj iga se taga' wel kikawa isiwa', siga kichiwiliá se ama' kan kijtowa iga momela'kájkeja.

⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Moisés mitzkajtewilijkej inón ley iga poxsan anyoltakuaktikej. ⁶ E' kuá' pewa', Dios kichij inewi yej ono', kichij taga' iwán siwa'. ⁷ “Inón iga se taga', kuá' monamiktiá, kikajtewas itaj iwán iye' iga mosekantískeja iwán isiwa', ⁸ iwán iyomextimej mochiwaskej ken sesan.” Ayo' omen, sino que sesan. ⁹ Inón iga amo agaj makiyokati yej Dios kisetilij.

¹⁰ Kuá' Jesús iwán idiscipolojmej onókeja kalijti', kitajtankej sej Jesús de inón.

¹¹ Jesús kijtoj:

—Yej kiyokakawa isiwa', iwán monamiktiá iwán se', iga ijkón kichíwa, kichiwiliá yej ayekti yej áchtopa isiwa'. ¹² Ijkonan no siwa', siga kiyokakawa iwéj, iwán monamiktiá iwán se', iga ijkón kichíwa, kichiwiliá yej ayekti yej áchtopa iwéj.

Jesús kinawaj kókone'

¹³ Iwán Jesús kiwijwiguiliayaj kókone' iga makitajtanili Dios iga maye'onokan. E' discipolojmej pewakej iga kajajwakej inomej yej nemi asij iwán ikókone'. ¹⁴ Kuá' Jesús kita' iga ijkón nemi kichíwaj idiscipolojmej, kuesiwi', kijtoj:

—Xikawakan in kókone', kama manetechokan, amo xikojtzakuilikan; iga yej mochiwa ken inimej kókone', kajasi iga Dios marreinaro ipan yéj.

¹⁵ Nimitznojma-ijliáj iga yej ayá' motemakas iga Dios makimandaró ken se yej aya yolej, awel kalakis kan reinarowa Dios.

¹⁶ Iwán kinawajkej, iwán kitajtálijpa imá' iga kitenewij Dios iga yejemej.

Se rico tajtowa iwán Jesús

¹⁷ Kuá' Jesús némiya ojkuí, motalojtiwalaj se taga', iwán motankuaketztikisa' itenoj, iwán kitajtan:

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchíwas iga nochipa manono iwán Dios?

¹⁸ Jesús kijlij:

—¿Te iga tine-ijliá iga niye'nemi? Sésanwa' in yej kichíwa yej yekti, inonwa' Dios.

¹⁹ Tej tikmátiya ken Dios tatekimaka: “Yej namiktito' amo mayawi wan se'; amo xitamikti; amo xitachteki; amo xitakajkayawa; amo xikijto yej ayéj ijkón, xikye'ita motaj iwán moye'.” *

²⁰ Taga' kijtoj:

—Tamachtiani, inewi inín nikchijto' este kuá' aya niyolej.

²¹ Iwán Jesús kitachilij iwán kiye'ita', iwán kijlij:

—Sesan mitzpolowa iga xikchí: xiknamaka inewi yej tikpiá, iwán xikmajmaka yej ayá' motapialiáj. Ijkón tikpiás yej pox yekti ipan cielo; iwán xinetoka, malej iga este mamitzmiktikan.

²² Kuá' taga' kikagui' inón, moknomati', iwán ijkón moknomatitiajki iga pox kipiaya tomin.

²³ Iwán Jesús tatchá' nij neí, iwán kijlij idiscipolojmej:

—¡Pox difícil iga yej motapialiáj mamotemakakan iga Dios marreinaro ipan yejemen!

* **10:19** 10:19 Ex 20:12-16; Dt 5:16-20

²⁴ Iwán discipolomej poxsan madmiradojkej iga ijkón kijtoj Jesús. E' Jesús sej kijtoj: —Nopilowan, nimitzijliáj iga se' yej moconfiarowa ipan itomín, poxsan difícil iga motemaka iga Dios marreinaro ipan yej! ²⁵ Máj wel mapano se' camello† ipan ixapoyo akoxaj, que se' yej motapialia' mamotemaka iga Dios marreinaro ipan yéj.

²⁶ Kuá' discipolomej kikakikej inín, poxsan madmiradojkej, iwán motajtaniáj:

—¿A'taj wel momanawij?

²⁷ Jesús kitachilij idiscipolomej, iwán kijtoj:

—Tajtaga' awel kichiwaj, e' Dios wel kichíwa; iga Dios ateyi yej ken awel makichíwa.

²⁸ Iwán Pedro kijlij:

—NoTeko, nejemen nikajtejkej inewi yej nikpiayaj, iwán némiya nimitztokaj.

²⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitzijliáj, siga agaj kikajtewa íkal, o iyikniwan, o itaj, o iye', o isiwa', o ipilowan, o ital, igasan netokaj iwán iga kipowaj itájtól Dios, ³⁰ nimitzijliáj iga ipan inín tajli yawij kipiati' cien vej máj, kajlimej, iyikniwan, iyemej, ipilowan iwán italmej, malej iga kijiay; iwán ipan se' tajli yej wí-o' nochipa onoskej. ³¹ E' mia' yej inán tayakantokej, yawij kawitij tatepotztaj, iwán yej inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij.

Jesús sej kijtowa kén iga yawi mikiti

³² Jesús iwán idiscipolomej nemi yayaj Jerusalén; Jesús tapanotiaya. Discipolomej poxsan madmiradojkej; iwán sekin kimokatokatiayaj. Iwán Jesús kinotza', iyoka inomej discipolomej, iwán kijlijkej yej yawij kichiwilitij kuá' asis Jerusalén. ³³ Kijtoj:

—Ken ankitaj amejemen, nemi tiawij Jerusalén. Ompa nej yej iPiltzín Taga', yawij nekitzkitij ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés, yawij kijtotij iga manemiktikan iwán netitaniskej ipan imamej yej ayéj togéntejpa. ³⁴ Yawij nepinajitij, nemagaskej, nechijchaskej, iwán nemiktiskej; e' ipan eyi día iga nimikis, nia ni-ojpa-isati sej.

Jacobo iwán Juan kitajtaniliáj Jesús iga masenmandarokan

³⁵ Jacobo iwán Juan, yej ipilowan Zebedeo, kitechojkej Jesús, iwán kijlijkej:

—Tamachtiáni, niknekij iga achi xinechwilikan yej nimitztajtaniliáj.

³⁶ Yéj kijtoj:

—¿Te ankinekij manikchí?

³⁷ Kijtojkej:

—Xikchí iga nejemen, kuá' tiaya tirreinaroti, manimotalikan ompa kan tej timotalij, se' moye'kampa, sewo' moopochkampa.

³⁸ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' ankimatij te' nemi ankitajtanij. ¿Ix ankijowiskej ken nej nikijowij kuá' ne-iknochíwaskej? ¿Ix wel ampanoskej kan nej nipanój?

³⁹ Yejemen kijtojkej:

—Kena, wel.

Jesús kijtoj:

—Kena ankijowiskej inewi sufrimiento ken nej nia nikijowiti kuá' ne-iknochíwaskej, iwán ampanoskej kan nej nipanój. ⁴⁰ E' iga ximotalikan noye'kampa o noopochkampa, inón nej ayá' nikmati, iga notaj Dios kimati a'yéj kimakas.

⁴¹ Kuá' inomej se' diez discipolomej kimatikej inón, kikuesowilijkej Jacobo iwán Juan. ⁴² E' Jesús tanotza', kijtoj:

—Amejemen ankimatij iga yej mandarowaj ipan inín tajli, poxsan kitajtaksa igentej iwán yej gobernarrowaj, yolkisaj pan yej até iteki, kansan manesi iga mandarowaj.

† 10:25 10:25 Xikita glosario "Camello".

⁴³ E' amejemen ayéj ijkón. Majwa' yej kineki matayakanto ipan amejemen, inón achto makipaléwi tokniwej. ⁴⁴ Iwán agaj yej kineki matayakanto, mamochiwa esclavo iga nochí tokniwan. ⁴⁵ Iga nej yej iPiltzín Taga' ayá' niwalaj iga manepaléwikán, sino iga manitapaléwi iwán iga manimiki iga mia' manikxitoma yej ken ilpitokej iga ayékti kichijtokej.

Jesús kachitialiá Bartimeo yej pacha

⁴⁶ Iwán asikej Jericó. Kuá' Jesús kistiaya ompa iwán idiscipolomej iwán poxsan mia' gente, se pacha ewatoya ipan ojten, kitajtantoya tomin. Itoká' Bartimeo, yej ipiltzimpa Timeo. ⁴⁷ Kuá' kikagui' iga nemi kitechojtía Jesús de Nazaret, pacha tzajtzi':

—¡Jesús, iPiltzín David, achi xine-ikneli!

⁴⁸ Sekin kajajwakej iga ayo' matzajtzito, e' yéj majya tzajtzi':

—¡Jesús, iPiltzín David, áchikej xine-ikneli!

⁴⁹ Jesús moketza' iwán kijtoj:

—Xiknotzatij.

Iwán kinotzatoj inón pacha, kijlijkej:

—Ximoconfiaro iwán ximoketza, iga nemi mitznotza.

⁵⁰ Iwán inón pacha kitájkal itejkuix, este witóni'pa iga moketza', iwán kitechojo Jesús. ⁵¹ Jesús kitajtan:

—¿Té tikneki manimitzchijwili?

Pacha kijtoj:

—Tamachtiani, ¡nikneki manitachá!

⁵² Jesús kijtoj:

—Iga timoconfiaroj, titacha'ya, welja tia.

Iwán ikuá'san inón pacha welja tachá', iwán kitokatiájkiya Jesús.

11

Jesús asi Jerusalén

¹ Kuá' Jesús iwán idiscipolomej asitiáyaja Jerusalén, itennoj altepemej yej itoká' Betfagé iwán Betania, yej onokej iyixtaj tepe' yej itoká' Olivos, Jesús kititan ome idiscipolomej, ² kijtoj:

—Xakan altepetzín yej nijígasan ono', kuá' amasiskej, ankasiskej se burro ilpito', yej aya agaj kitejkawiliá. Xikxitomakan iwán xikuajligakan. ³ Iwán siga agaj mitztajtanij te iga ankixitomaj, xikijlikan: “ToTeko kineki, iwán nimanín sej mitzkawiliki.”

⁴ Yajkij, iwán kasikej inón burro ilpito' puertajtenoj ipan ojti, iwán kixitonkej.

⁵ Iwán yej ompa onoyaj kijtojkej:

—¿Té nemi ankichijwaj? ¿Te iga nemi ankixitomaj in burro?

⁶ Iwán yejemej kijtojkej kensan Jesús kijtoj; iwán kijlijkej iga wel makiwigakan.

⁷ Iwán inón burro, kiwiguilijkej Jesús, kipechtijkej burro iga yejemej itzotzolmej, iwán Jesús tejkaj. ⁸ Iwán mia' kipatawilijtiajkij itzotzolmej ipan ojti, iwán sekin kitejtekkej imajma' soya' iwán kitalijkej ipan ojti.

⁹ Iwán inomej yej tayankantiayaj iwán yej wtziaj tatzimpan, pe' tzajtzikej:

—¡Mamoweyimatilti Dios! ¡Mamoweyimatilti yej kititani toTeko Dios!

¹⁰ ¡Mamoweyimatilti yej wj' mandaroki ken mandaroy rey David! ¡Mamoweyimatilti Dios yej ono' ipan cielo!

¹¹ Jesús asi' Jerusalén iwán kala' weyitiopan.* Iwán kuá' nóchiya kita' yej ompa ono', iga némiya tayowati, yajkij Betania iwán doce idiscipolomej.

Jesús kitemowa itakilka higuerajkuawi' iga makikua

* **11:11** 11:11 Xikita glosario “Weyitiopan”.

12 Kuḗ' tanési'ya sej, kṡskej Betania; Jesús mayana'. 13 Iwán wéjkasan kita' se higuerajkuawi'† yej iswayoj, iwán yajki kitato siga kipiá itakilka, e' kita' iga ayá' takto', akasi' nité, petz iyiswayosan puej aya itiempoj iga maono yej yoksi'. 14 Jesús kinotza' inón higuerajkuawi', kijlij:

—Ayo' agaj mitzkualij motakilka.

Iwán idiscipolomej kikakikej Jesús.

Jesús tatatajkali ipan weyitiopan

15 Asikej Jerusalén. Iwán kuḗ' Jesús kala' ipan ipatiojyo weyitiopan, kikijkixtij yej ompa tanamakatokej, iwán yej takojtokej. Iwán kitzijtzinkuepa' mesajmej kan mokambiarowa tomṡn iwán kan motaliáj yej kinamakaj jojtokomej. 16 Iwán Jesús kijtoj iga awel panowa agaj ipan ipatiojyo weyitiopan siga kiwiga tejté. 17 Iwán Jesús kijtoj:

—Kan ijkuilijto' itájtṡl Dios, ijkṡn kijtowa: “Nókal yawi motokawiti kajli kan oradowaj de inochi paismej”, e' amejemen ankikueptokej kan miyanaj yej tachtekij.

18 Iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley, kimatikej te kichij Jesús, iwán kitemowayaj ken iga makimiktikan iga kimajmawiliayaj, puej nochi kiye'itayaj ken iga tamachtiá. 19 E' kuḗ' némiya takomiti, Jesús kṡsa' Jerusalén.

Discipolomej kitaj iga wa'ya higuerajkuawi'

20 Iwán yowalti' kuḗ' panotiyaj, kitakej iga higuerajkuawi' wa'ya este inelwayo.

21 Iwán Pedro kejlan, iwán kijlij Jesús:

—Tamachtiani, ta' xikita in higuerajkuawi' yej yalwa tikajajwa', an sí wa'ya.

22 Jesús kijtoj:

—Ximoconfiarokan ipan Dios. 23 Nimitznojma-ijliáj, iga a'san makijli inepa tepe': “Xicholo ompa kan tono', iwán xaj lámarko”, siga momela'confiarowa iga inewi iyalmaj, iwán siga kicredowa iga inón yej kijtoj yawi mochiwati, ijkón mochivas.

24 Inón iga nimitzijliáj iga inewi yej ankitajtaniliskej Dios kuḗ' nemi an-oradowaj, iwán siga ankicredowaj iga mitzmakaskej, ijkón mochivas. 25 Iwán kuḗ' nemi ankitenewiáj Dios, siga agaj tikuesowilijto', xikelkawili yej mitzchwilij, ijkón no amoTaj yej ono' ajko ipan cielo mitzelkawiliskej yej ankichijkej yej ayekti. 26 Siga amejemen ayá' ankelkawiliáj yej agaj mitzchwilij yej ayekti, amoTaj yej ono' ipan cielo ayá' no mitzelkawiliskej yej ankichiwaj yej ayekti.

Kimatisnekij kén iga Jesús mandarowa

27 Iwán sej mokupekej Jerusalén. Jesús nemiá weyitiopan, kitechotoj ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyojmej,

28 kitajtankej Jesús:

—¿Té moteki in tej iga tikchiwa inín? ¿A' mitztekimá' iga wel xikchiwa inín?

29 Jesús kijtoj:

—Nia no nimitztajtanitij, iwán xine-ijlikan iwán nimitzijliskej a'yéj netekimá' iga nikchiwa inín. 30 ¿A'yéj kititan Juan iga matabautizaro? ¿Ix Dios kititan, o tajtaga'? Xine-ijlikan.

31 Iwán yejemensan motatapowiayaj, mojliayaj:

—Siga tikijtoskej iga Dios kititan Juan, Jesús yawi kijtoti: “¿Te ígataj ayá' ankitajtolkakikej?” 32 Iwán awel tikijtoskej iga kititan taga'.

Ijkón kijtojkej ga kimajmawiliáj la gente, iga nochi kimatiá iga Juan Dios kitajtolmakaya. 33 Iwán kijlijkej Jesús:

—Anikmatij.

Iwán Jesús kijtoj:

† 11:13 11:13 Xikita glosario “Higo”.

—Nej no ayá' nimitzijliáj a'yéj netekimaka iga manikchiwa ijkín.

12

Jesús kipowa iga monsojmej yej małojmej

¹ Iwán Jesús pewa' tatatapowij kan mamixkuñtilo, kijtoj:

—Se tağa' kitoga' uvajjoj. Kikolałtij, iwán kichij se pozo kan mopatzka uva. Kichij se torre iga wel matachalo noyan kan ono' uvajjoj.

'Iwán kitakewaltij* sekin tekipanowanimej iwán yajki wejka.† ² Kuą' némiya yoksi uva, iteko kititan se monsoj, kijlij: “Xaj xiktajtaniłiti yej nemi tekipanowaj iga manemakákanya uva ke' nej netocarowa.” ³ E' yejemen kikitzkijkej iwán kimagakej iwán akimakakej nité. ⁴ Iteko uvajjoj kititan se' monsoj; e' inón no kitewijkej, kikuajkuatzayankej iwán kuajkuantas kijlijkej. ⁵ Kititan sewo', inón sí este kimiktijkej. Máj máj kititan sekin, inomej no kimagakej iwán sekin kimiktijkej.

⁶ 'E' kipiaya se ipiltzin yej poxsan kichokiliaya iwán kititan inón, kijtoj: “Inín sí nopiltzin kiyé'itaskej.” ⁷ E' tekipanowanimej, yejemensan kijtojkej: “Inínyawa' in yej yawi mochiwati iteko inín tajli, yej itajpa kikajteawas, matikmiktíkanya nokta iga makawi ital iga tejemej.” ⁸ Iwán kikitzkijkej, kimiktijkej iwán kikixtijkej ipan uvajjoj.

⁹ Iwán Jesús tatajtan:

—¿Té an kichiwas iteko mijli? Wi' iwán kimiktij inomej tekipanowanimej, iwán inón uvajjoj kimakas se' tekipanowanimej.

¹⁰ '¿Ix ayí' ankitaj kan ijkín ijkuilijto'? Kijtowa:

Yej nemi kalchijwaj kitajkalkej se te'ti yej kijtojkej iga ayekti, e' inonya yej mochiwako máj ye'te'ti.

¹¹ Ijkón kichij toTeko, iwán poxsan timadmiradowaj iga tikitaj.

¹² Iwán kinekiáj makipresojuwikan Jesús iga kimatikej iga yejemej nemi kikajkaktiáj. E' kimajmawilijkej yej ompa chapantoyaj, kikajtejkej iwán yájkija.

Fariseojmej kitajtani Jesús siga yekti mamoi-ixtawa impuesto

¹³ E' despuéj kititanilijkej sej sékino' más fariseojmej iwán sekin yej kitokaj rey Herodes,‡ kansan Jesús makijto tejté iga wel makitelwikan. ¹⁴ Kuą' inomej asitoj, kijtojkej:

—Tamachtiani, nikmatij iga tej ómpaya ken tikijtowa, iwán tej ayá' tikchijwiliá caso ken mitzijliáj, tej nochi ijkonsan tikjuzgarowa; melá' iga titamachtia yej Diospa iyojwi. ¿Ix yekti manixtawakan impuesto iga rey César§ o ayá'? ¿Ix nikmakaskej o anikmakaskej?

¹⁵ E' Jesús kimati' iga kimawetziltijnekiáj, kijtoj:

—¿Te iga anneprobarowaj? Xinewajliguilikan se tomín, iga manikita.

¹⁶ Kiwajliguilijkej, iwán kuą' kita', Jesús tatajtan:

—¿Inín a'yéj ixaya' iwán a'yéj itoka' yej nigaj ijkuilijto'?

Yejemej kijtojkej:

—Rey César.

¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikmakakan rey César yej yéjpa itatki, iwán xikmakakan Dios yej yéjpa itatki.

Iwán fariseojmej san tajtachixtikajkej iga yej kijtoj.

Saduceojmej kijtowaj iga yej mikto'ya ayo' wel ojpa-isa

* **12:1** 12:1 Ikuayo uva pox wejka, wel taki 20 años o máj, ijkón iga wel kitakewaltij uvajjoj. Xikita glosario “Uva”. † **12:1** 12:1 Is 5:1-2 ‡ **12:13** 12:13 Inimej judiyojmej achi ken monamakakej iga kipałewiayaj rey Herodes yej de los romanos yej tilitikmej yej kitaksayaj judiyojmej. § **12:14** 12:14 Xikita glosario “César”.

¹⁸ Iwán sekin saduceojmej* yajkij kitatoj Jesús. Yejemej kijtowaj iga yej mikij ayo' ojpa-isaj, iwán ijkín kitajtankej:

¹⁹ —Tamachtiani, Moisés ne-ijkuilowilijtikajkej inín ley; siga se taga' miki, iwán kikawa isiwa', e' ayá' kikajtewa nisé ipiltzín, iyiknín inón yej migui', kikuis inón viuda iga ken kuá' makipiá ipilowan yej migui'. ²⁰ Onoyaj siete tajtaga' yej sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yej tekoko achto monamiktij, e' migui' kuá' aya pilwaj. ²¹ Iwán imámil inón yej migui' monamiktij iwán yej katka isiwa' yej mi', iwán no migui', iwán ayá' no kikajtej ipilowan. Iwán ijkonsan no mochij iwán se' imámil. ²² Ijkón inomej siete, nochi monamiktijka' iwán inonsan siwa', iwán ayagaj kikajtej ipiltzín. Iwán máj máj migui' no siwa'. ²³ In kuá' ojpa-isaskej yej miktokej, ¿katiapa an de inón siete mochivas iwéj in inón siwa'?, iga namiktitoya iwán inochimej.

²⁴ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayompa antajlamikij iga ayá' ankixmatij itájtól Dios, niga yej wel kichíwa. ²⁵ Kuá' yej miktokej ojpa-isaskej, ay'ya monamiktiskej, niga ipilowan ayo' kinamiktiskej, iga mochivaskej ken tikita iyangelejmej Dios yej onokej ipan cielo yej no ayá' monamiktiaj. ²⁶ E' iga ojpa-isaskej yej miktokej, ¿ix ayí' nokta ankileerowaj kan kén iga Dios tajtoj ipan se witztako' yej wewelontoya? E' Dios kijlij Moisés: “Nej niDios, yej iDiospa no Abraham, Isaac iwán Jacob.”† ²⁷ Dios ayéj iDios yej miktokej, sino que iDios yej isatokej; amejemen ayompa antajlamikij.

Jesús kijtowa katiapa mandamiento yej amo nokta mamoełkawa

²⁸ Ompa asito no se yej tamachtia' ipan iley Moisés; yéj takaktoya kuá' Jesús tatapojtoya iwán kimatiá iga ompay ken kijlij yej iwán tatapojtoya. Kitajtan:

—De inewi mandamiento yej ono', ¿katiapa an yej achto?

²⁹ Jesús kijtoj:

—Yej máj achto mandamiento ijkín kijtowa: “Ta' xikaki, gente de Israel, toTeko Dios, yéjsan iselti toTeko. ³⁰ Xikchokili moTeko Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inochi moespíritoj iwán iga inewi motájpál iwán yéj nochipa xikejlantokan.”‡ Ininwa' in yej máj achto mandamiento. ³¹ Iwán ono' sewo' áchisan ijkompa, kijtowa: “Xikchokili moknín kensan tej timochokiliá.” Ateyi se' mandamiento yej máj valerowa ken inimej.

³² Iwán inón yej tamachtia' ipan la ley kijlij:

—Ompay ken tikijtoj Tamachtiani iga ono' sesan Dios, iwán ateyi se' ken yéj. ³³ Iwán iga matiknekikan toDios iga inewi toalmaj, iga inewi toespíritoj iwán iga inewi totájpál, iwán yéj nochipa matikejlantokan iwán matikchokilikan toknín kensan tejemej timochokiliá. Iga ijkón mochíwa máj valerowa que nochi ofrenda yej motatiá iga momaka Dios.

³⁴ Kuá' Jesús kita' iga ómpaya ken kijtoj, kijlij:

—Alinsan poliwi iga Dios marreñaro ipan tej.

Iwán ayo' agaj máj mixewij iga kitajtajtan.

In Cristo, ¿a'yéj ipiltzín?

³⁵ Jesús tamachtijtoya tiopan; kijtojtoya:

—¿Te iga yej tamachtia' ipan la ley kijtowaj iga Cristo ipiltzín David? ³⁶ Porque David kijtoj kuá' kitajtolmá' iyEspíritoj Dios, kijtoj ijkín:

ToTeko kijlij noTeko:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa, este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

³⁷ ¿Kén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzín David, esi David no kijliá iga iTeko?

* **12:18** 12:18 Xikita glosario “Saduceo”. † **12:26** 12:26 Kuá' ijkín kijtoj Dios, ikayay mikikej inimej tajtaga'. Ex 3:6 ‡ **12:30** 12:30 Dt. 6:5

Iwán yej polijtoyaj kiye'kaktoyaj.

Jesús tanq̄notza iga ayompa nemij yej tamachtiáj ipan la ley

³⁸ Jesús ijk̄in tamachtiaya:

—Amo mamitzkajkayawakan yej tamachtiáj ipan iley Moisés, puej kiye'matij iga makinent̄ikan sotantzótzol, iwán kinekij makisaludarokan tajkoaltepe'. ³⁹ Yejem̄en motalijnekij tiopan-ijti' ipan ye'asientoj kan motaliáj yej máj tayakantokej, iwán ijk̄onsan no kinekij makichiwakan kan takualo, ⁴⁰ iwán kikuiliáj ikalmej yej wewejmikikej, iwán mopajpantiáj iga wejkawaj iga oradowaj. Yejem̄en máj yawij kicastigarotij.

Kitaliá iyofrendaj se yej wewejmí' yej amotapialiá

⁴¹ Se vej Jesús ewatoya tiopan, kitztoya kén iga kakiayaj iyofrendajmej ipan cajon, iwán mia' yej motapialiáj kakiayaj komati tom̄in. ⁴² Iwán w̄alaj se yej ayá' motapialiá iwán ipan cajon kakij ome tom̄in de cobre yej ayá' pox valerowa. ⁴³ Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej, kijlijkej:

—Nimitznojma-ijliáj iga in̄in siwa' yej wewejmí', yej ayá' motapialiá, kakij máj que nochi yej nemi kakiáj tom̄in ipan cajomej; ⁴⁴ puej nochi kitaliykej yej kisobr̄arowaj; e' yéj, malej ayá' motapialiá, kimá' inewi yej kipiaya iga takuaya.

13

Jesús kijtowa iga yawi moxixit̄inati weyitiopan

¹ Kuá' Jesús k̄isa' weyitiopan, se idiscipolomej kijlij:

—¡Tamachtiani, ta' xikita kejke'pa te'ti, iwán kejke'pa kalwewetkej!

² E' Jesús kijtoj:

—¿Ankitaj in̄imej kalwewetkej? Nigaj ayá' yawi kawiti nisé te'ti yej manenekpanijto. Nochi yawij moxixit̄inatij.

Jesús kijtowa yej yawi mochiwati kuá' aya poliwiło

³ Jesús iwán idiscipolomej yajkij ipan tepe' yej itoka' Olivos, yej ono' iyixtaj weyitiopan. Iwán kuá' Jesús ewato' ompiga, Pedro, Jacobo, Juan iwán Andrés, ijk̄in kichtakatajtankej:

⁴ —Niknekij xine-ijlikan k̄eman mochiwas in in̄on. ¿Té mo-itas kuá' ayo' wejka iga nochi in̄in mochiwas?

⁵ Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkayawaskej, ⁶ iga mia' yawij w̄itzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj. Ijk̄in kijtoskej: “Nejya el Cristo”; iwán mia' yawij k̄ikajkayawatij.

⁷ 'E' kuá' amejem̄en ankikakiskej momijmiktilo nijnijiga, amo ximajmawikan, ijk̄on nokta yawi mochiwati; e' aya yej iga poliwiłoj. ⁸ Iga se país momijmiktij iwán sewo', iwán se nación momijmiktij iwán se'; onos talolin nijnijiga, iwán poxsan apistajtiás iwán nijnijiga mokuejkuesoloj; Nochi in̄in aya yéj iga poliwiłoj, péwao' iga moknochiwalo.

⁹ 'E' ximocuidarokan amejem̄ensan iga mitzwigaskej kan onokej yej mandarowaj iwán tiopan mitzmagaskej, iwán iga annetokaj mitzwigaskej iyixtaj yej mandarowaj iwán reyejmej; ijk̄on iga wel antajtoskej de nej iyixtajmej. ¹⁰ E' kuá' aya poliwiło, mopowas noyan ipan tajli kén iga Dios tamanawiá. ¹¹ E' kuá' mitzwigaskej iyixtaj yej mandarowaj, amo xitayokoyakan iga te ankijoskej, niga xikeejlantokan. Ankijoskej yej ikuá' Dios mitzijliskej iga xikijtokan; iga ayéj amejem̄en yej antajtoskej, sino que iyEsp̄iritoj Dios. ¹² Se tokn̄in yawi kitelw̄iti iyikn̄in iga makimiktikan, iwán tetaj kitelwij ipiltzin iga makimiktikan, iwán tepilowan kitelwiskej itajmej iga

makimiktikan. ¹³ Nochi yawij mitzijiyatij iga nej annetokaj; e' yej moconfiarojto' nochipa ipan nej, inón momanawij.

¹⁴ 'El profeta Daniel kijkuiloj* iga mochiwas yej pox ayekti weyitiopan-ijti'; kuá' amejemen ankitaskej iga ono' yej akajasi iga maono weyitiopan-ijti', —yej kileerowa makentendero—, yej onoskej ipan estado de Judea, mayákanya ipan tepeyoj. ¹⁵ Yej onos iyixko kajli ipan ipetayo, ayo' matemo, niga makalaki iga makikijkixti yej kipiá kalijti'; ¹⁶ iwán yej nemi imilpan, ayo' mayawi ichan iga makikuiti itzótzol. ¹⁷ ¡Lástima siwatkej inón día iga yej tatalaxwijtokej iwán yej tachichitijtokej! ¹⁸ Xiktajtaniilikan Dios iga kuá' ancholoskej amo kuá' sektaj;† ¹⁹ porque inomej días poxsan moknochiwaloj, este ayí' ijkón mo-ita' desde iga kichij Dios inín tajli, iwán ayí' ijkón mochiwas. ²⁰ Siga toTeko ayá' kixeloj inomej días, ayagaj momanawij; e' kixeloj iga kichokiliá inomej yej yéjpa kitapejpen.

²¹ 'Iwán siga agaj mitzijliskej: “Ta' xikitakan nigaj ono' Cristo”, o “Ta' xikitakan nepa ono'”, amejemen amo xiktajtolkakikan. ²² Iga yawij witzetij iwán mopantiskej iga nej, siempa ayéj, kijtoskej “Nejya niCristo”, iwán kijtoskej iga yejemen profetajmej iga Dios kitajtolmakaj, siempa takajkayawaj. Yawij kichiwatij milagrojmej yej ayí'pa mo-ita iga matakajkayawakan, este wel anka kikajkayawaskej yej Dios kitapejpen. ²³ E' xikye'kakikan, iga áchtoya nochi nimitzmatiltijkej.

Kén iga yawi sej witzeti Jesús yej iPiltzín Taga'

²⁴ Jesús kijtoj:

—Kuá' pánójya inomej días iga moknochiwaloj, yawi takomitati iga ay' tawij tonati', niga ay'ya tametztonas; ²⁵ sjtalimej yej onokej ipan cielo wejwetziskej, nochi yej ono' ipan cielo mojolinaskej. ²⁶ Íkuá'ya ne-itaskej nej yej iPiltzín Taga' yej niwí' ipan mixti, nitawijtiwí' iga noweyipoder. ²⁷ Iwán niktekimakas noangelejmej iga recio matapitzakan iga trompeta iga makinejnechkokan yej niktapejpen yej nijnijiga onokej noyan ipan tajli.

²⁸ 'Ximixkuitikan ipan higuerajkuawi': Kuá' ankitaj némiya kisa iseliska iwán némiya iswayowi, ankimatij iga wí'ya tonalis. ²⁹ Ijkonsan no kuá' ankitaskej iga némiya mochiwa nochi yej nimitzijlijkej, xikmatikan iga ay'ya ke' poliwi iga nej níwí'ya sej. ³⁰ Nimitzijliáj iga nochi inín mochiwas kuá' aya mikij yej inán onokej. ³¹ Cielo iwán tajli poliwisej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochiwati.

³² 'E' ayagaj nokta kimati te día o te hora, ayagaj kimati, niga angelejmej yej onokej ipan cielo, niga nej yej iPiltzín Dios, iséltisan noTaj Dios kimati.

³³ 'Inón iga amejemen xisatokan, xitachixtokan iwán xiktenewijtokan Dios iga ayá' ankimatij kéman mochiwas. ³⁴ Nej ken se taga' yej yajki wejka, kuá' aya kisa ichan, kitekimá' itekipanowanimej, sejsé kimá' itekipánol iwán kititan iga se matakixto ipan kalten. ³⁵ Amejemen xisatokan iga ayá' ankimatij kéman wí' iteko kajli, tayowakan, o tajkoyówal, o kuá' takuika kayo, o yowalti'; ³⁶ amo santá' niwejkisaki iwán nimitzasikij ankojkochokej. ³⁷ Yej nimitzijliáj amejemen, nochi nikijliáj: xisatokan.

14

Sacerdotejmej ijefejmej kitemowaj kén iga makikitzkikan Jesús

¹ Poliwiaskan dos días iga mo-ilwichiwiliá la Pascua,* iwán iga mokua pan yej ayá' kipiá levadura.† Ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíáj ipan iley Moisés kitemowiliayaj kén iga makikitzkikan Jesús malej iga matakajkayawákampa iwán makimiktikan. ² Kijtowayaj:

* **13:14** 13:14 Dn 9:27; 11:31; 12:11 † **13:18** 13:18 Mt 24:20 * **14:1** 14:1 Xikita glosario “Pascua”. † **14:1** 14:1 Xikita glosario “Levadura”.

—Ayá' tikch̄waskej kuá' nento' ilwi', iga amo makuesiwilo.

Se siwa' kitoyawa yej ajwiya' ipan itzontekon Jesús

³ MieJ Jesús onoya ipan altepetz̄in yej itoká' Betania, onoya ichan Simón yej kipiaka lepra. MieJ kixnantoya mesa, asi' se siwa' yej kinentiaya se boteyajtz̄in yej chijto' iga te'ti yej itoká' alabastro. Ípan kiwiga' aceite yej ajwiya' yej kijliáj nardo yej pox patiyoj; iwán inón siwa' kikechposte' boteyajtz̄in, iwán kitoyawilij ipan itzontekon Jesús. ⁴ E' sekin yej ompa kitajtach̄lijtoyaj, kuesiwikej iwán kijtojkej:

—¿Te iga kiyokatoyajkej inín aceite yej pox ajwiya'? ⁵ Masejtaj monamá' iga ke' se kitaniá trescientos días iga mamomajmaka yej ayá' motapialiáj.

Iwán kajajwakej inón siwa'.

⁶ E' Jesús kijtoj:

—Xikawakan. ¿Te iga ankikuejkuesowaj? Yéj nech̄wilij yej yekti. ⁷ YeJ ayá' motapialiáj, nochipa onoskej amowan, iwán kuá' ankinekiskej wel ankipalewiáj; e' nej ayá' nochipa nij anepiaskej. ⁸ Inín siwa' kichij yeJ wel kichí, machtówija iga netalilij yeJ ajwiya' ipan notzontekon, iga ijkón nech̄wiliskej kuá' yawij netokatij. ⁹ Nimitzijliáj iga kansan ipan inewi inín tajli mopowas kén iga Dios tamanawiá, yawi nō mopowati yeJ kichij inín siwa', iwán ijkón moejlamikis yeJ kichij.

Judas kinamaka Jesús

¹⁰ Judas Iscariote, se de inomej doce idiscípulojpa Jesús, yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej iga kijlito iga yéj yawi kipalewiti iga makikitzkikan Jesús. ¹¹ Kuá' yejemen kikakikej inón, poxsan pakikej iwán kijlikej Judas iga yawij kimakatij tomin. Iwán íkuá'ya Judas pewa' iga kitemoj kéman wel makikitzkikan Jesús.

La Santa Cena

¹² Ipan día kuá' pewa' iyilwiyo la Pascua, kuá' mokua pan yeJ ayá' kipiá levadura, momiktiá se borregoJtz̄in iga mokua, discipulojmej kitajtankej Jesús:

—¿Kān tikneki manimitzch̄wilijitij tákual iga tikilwich̄wiliskej la Pascua?

¹³ Iwán Jesús kititan omen idiscipulojmej, kijlij:

—Xakan Jerusalén, iwán ompa ankitechoskej se taga' kiwiga a'ti ipan akomi'. Inón xitokakan, ¹⁴ iwán kan yéj kalakis, xikijlikan iteko inón kajli: “Kijtowa in Tamachtiani: ¿Ipan katiapa cuarto nicenaroj ipan iyilwi la Pascua iwán nodiscipulojmej?” ¹⁵ Iteko kajli yawi mitznex̄tilitij se weyi cuarto pan segundo piso kan óno'ya nochi yeJ ankinekiskej, ompa xikch̄wakan yeJ tikuaskej.

¹⁶ Discipulojmej yajkij iwán asikej altepe', iwán kasikej nochi kensan kijtoj Jesús; iwán ompay kichijkej tákual iga kilwich̄wiliáj la Pascua.

¹⁷ Kuá' tayowáti'ya, Jesús iwán doce idiscipulojmej, yajkij ompa. ¹⁸ Kuá' kixnantókeja mesa iga takuaj, Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga se de amejemempa yeJ nemi nigaj íwan nisentakua, yawi nenex̄titi iga manekitzkikan.

¹⁹ Iwán yejemej moknoimatikej, mosepantajtaniáj:

—¿Ix nejya an?

Se' nō kijtoj:

—¿Ix nejya an?

²⁰ Jesús kijtoj:

—Se de amejemen yeJ andocejmej, yeJ íwan nemi nisentakua ipansan inín plato, inonwa' in yeJ yawi ne-ichtakanex̄titi iga manemiktikan. ²¹ Nimitzijliáj iga nej yeJ iPiltz̄in Taga' yawij nemiktitij ken ijkuilijto'; e' jlástimaj inón taga' yeJ yawi ne-ichtakanex̄titi iga manemiktikan! Máj yekti katka iga inón taga' amo maki-onoltikan.

²² Mieĵ nemi takuaj, Jesús kikui' se pañ, kimá' gracias Dios iwán kitatajkoloj iga kimajmá' idiscipolojmej. Kijtoj:

—Xikuikañ inín pañ iwán xikuakañ, ininwa' nocuerpoj.

²³ Iwán Jesús kikui' vaso yej kipiá vino, kimá' gracias Dios, iwán kimajmá' idiscipolojmej, iwán inochin konijkej. ²⁴ Jesús kijtoj:

—Inín kijtojneki noesyoy iga nikchiwa se'ya pacto, iwán toyawis iga mia' maye'ono iyixtaj Dios. ²⁵ Nimitzijliáj iga ayo' máj nikonij uva iyayo, nikonij sej nuevo vino este kuá' nonos kañ reinarowa Dios.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoĵi iga akixmati

²⁶ Kuá' tami' kitakuikilijkej Dios, yajkij ipan se tepe' yej itoka' Olivos. ²⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen amonochin ankikajtewaskej iga anmoconfiarowaj ipan nej inín yówal iga ijkín ijkulijto': "Nikmiktij iteko borreĵojmej, iwán borreĵojmej papayiniskej."

²⁸ E' kuá' ni-ojpa-isas sej, kuá' anyaskej Galilea, nej achto niati.

²⁹ Pedro kijtoj:

—Malej iga inochin mamitzsenkokajtewakan, e' nej ayá'.

³⁰ E' Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliá iga inín yówal, kuá' aya takuika kayo ome vej, tej eyi vejya tikijtoj iga ayá' tine-ixmati.

³¹ E' Pedro sej kijlij Jesús:

—Malej iga matisenmikikañ, nej ayá' nikitoj iga ayá' nimitzixmati.

Iwán inochin ijkón kijtojkej.

Jesús oradowa ipan se kuayojtzin yej itoka' Getsemani

³² Iwán asikej kañ kijliáj Getsemani, iwán kijlij idiscipolojmej:

—Nijo' ximotalikañ, nej maniao' manitajtoĵi wañ Dios.

³³ Kiwigákejsan petz Pedro, Jacobo iwán Juan kañ oradoto. Iwán Jesús pewa' iga poxsan moknoĵmati' iwán moyolmiktij. ³⁴ Iwán kijtoj:

—Poxsan nimoknoĵmati' este ken nimikisnékiya. Nijo' xikawikañ wañ xisatokañ.

³⁵ Iwán Jesús yajki achi máj wejka, iwán motankuaketza' talpan iga kitajtanilij Dios siga wel amo makiknochiwakan ken yawij kichiwilitij íkuá'. ³⁶ Ijkín kitenewij Dios:

—NoTaj, noPapaj tej nochi wel tikchiwa; xinemanawi kuá' yawij ne-iknochiwatij, e' amo mamochiwa ken nej nikneki, mamochiwa ken tej tikneki.

³⁷ Iwán Jesús yajki sej kañ ono' idiscipolojmej, kasitoj kojkochokej; iwán Jesús kijlij Pedro:

—Simón, ¿ixtaj tikochto'? ¿Ix awel achi xisato malej se hora? ³⁸ Xisatókanya, iwán xi-oradokan iga amo mamitztanilikañ Tzitzimi'. Nikmati iga amoalmaj kineki xikchiwakan ken nej nikneki, e' amogánajsan awel ankichiwaj.

³⁹ Yajki sej oradoto iwán kijtoj inómejsan tájtól ken achto. ⁴⁰ Kuá' sej yajki kañ onokej idiscipolojmej, sej kasitoj kojkochokej iga poxsan kochisnekiáj, inón iga aweljo' te kijtojkej. ⁴¹ Kuá' eyi vejya iga oradotoyay, kijtoj:

—¿Ix ankojkochokejo'? ¿Nemi anmosewíáj? Wítzeja yej kipoxchiwaj yej ayekti iga yawij nekizkitij nej yej iPiltzin Taga'. ⁴² Ximoketzakan, matiákanya; wí'ya yej nenextiá.

Kiwigaj preso Jesús

⁴³ Jesús tatapojtoyao' kuá' asiko Judas, se de inón doce yej idiscipolojpa katka. Judas walaj iwán mia' gente yej kiwajligakej espada iwán kuawi'. Inomej kititankej ijefejmej sacerdoĵejmej iwán yej tamachtíáj ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyojmej.

⁴⁴ Ijkín kijtoj Judas kuá' aya kinextiá katiá in Jesús:

—Yej ankitaskej nikpipitzoj, inonya nokta xikizkikañ iwán xikye'ilpitiakan.

⁴⁵ Kua' asi' itenoj Jesús, kijlij:

—Tamachtiani, Tamachtiani.

Iwán kipipitzoj. ⁴⁶ Iwán kikitzkijkej Jesús, iwán kiwigakej.

⁴⁷ E' se de inomej yej onoya iwán Jesús, kikixtij iyepadaj,‡ iwán kinagasté' itekipanowani ijefej sacerdotejmej. ⁴⁸ Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix anwalkej annekuikoj ken kua' se yej tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakej espada iwán kuawi'? ⁴⁹ Nej nochipa nonoya amowan iga nitamachtijtoya weyitiopan, iwán ayí' annekitzkijkej. E' inín nemi mochiwa kensan ikuilijto' ipan itájtōl Dios.

⁵⁰ Iwán nochi discipolomej kikajtejkej iselti Jesús, iwán chojcholojkej.

Chokotzin yej choloj

⁵¹ E' se chokotzin kitokatiaya Jesús, tejkuxtiaya iga se tzótzol, iwán kikitzkijkej; ⁵² e' yéj ompa kikajtej itzótzol iwán choloj ipetzkan.

Jesús iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej

⁵³ Iwán kiwigakej Jesús iyixtaj ijefej sacerdotejmej, iwán ompa monechkojkej sacerdotejmej yej tayakantokej, yej kimandarowaj judiyojmej iwán yej tamachtiaj ipan la ley. ⁵⁴ E' Pedro kiwejkatokatiajki Jesús, este ipan ipatioj ijefej sacerdotejmej, iwán Pedro motalij wan policiyajmej;§ moskojtoyaj titenoj.

⁵⁵ Ijefejmej sacerdotejmej iwán nochi yej kimandarowaj judiyojmej, kitemowayaj tejté yej manesi iga Jesús kichij yej ayékti iga wel makimiktikan; e' ayá' kasiliayaj.

⁵⁶ Iwán mia' yej kipantiayaj Jesús, e' ayá' sesan itajtōlmej. ⁵⁷ Iwán sekin tajtojkej iga kipantijkej Jesús, kijtojkej:

⁵⁸ —Nejemen nikakikej iga Jesús kijtoj ijkín: “Nej nia nikxixitinati inín weyitiopan yej tamachíwal, iwán ipan eyi días nia sej nikchiwati se' yej ayéj tamachíwalpa.”

⁵⁹ E' malej ijkón kipantiayaj, ayá' sansé kijtowayaj.

⁶⁰ Iwán ijefej sacerdotejmej moketza' iyixtaj sekin, iwán kitajtan Jesús:

—¿Aya'taj titajtowa achi? ¿Ix ayá' tikaki iga nemi mitztelwiáj?

⁶¹ E' Jesús atajtoj. Ijefej sacerdotejmej sej kitajtan:

—¿Ix teja in tiCrīstoj yej iPiltzīn Dios yej kiweyimatiltiáj?

⁶² Jesús kijtoj:

—Nejya nokta. Anyawij anne-itatij nej yej iPiltzīn Taga' newatos iladoj iye'ma' Dios yej nochi wel kichiwa, iwán anne-itaskej nemi niwī' ipan mixti cielojkóbapa.

⁶³ Iwán ijefej sacerdotejmej, kitzatzayan itzótzol iga kuejkuesiwi' iwán kijtoj:

—Ayo' tiknekij agaj máj mate-ijli de yéj. ⁶⁴ Amejemen ankikakikej iga kimalijlij Dios; ¿kén ankijtowaj amejemen?

Iwán inochin kijtojkej iga mamomiktiya.

⁶⁵ Sekin pewakej iga kichijchakej, iwán kixtzakkej iwán kimagakej, kijliayaj:

—¡Siga tiprofetaj, ta' xikijto a'yéj mitzmaga'!

Iwán policiyajmej kixaygatatzinkej Jesús.

Pedro kijtowa iga akixmati Jesús

⁶⁶ Pedro onoya tani ipan patio, iwán íkua' ompa asi' se isirvientaj ijefej sacerdotejmej; ⁶⁷ iwán kua' kita' iga Pedro nemi moskowa titenoj, kitachilijtiká', iwán kijlij:

—Tej no tinemiá iwán Jesús de Nazaret.

⁶⁸ E' Pedro kijtoj iga ayá', kijtoj:

—Anikixmati, niga nikmati de te nemi titajtowa.

‡ 14:47 14:47 Xikita glosario “Espada”. § 14:54 14:54 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

Iwán Pedro kisa' juerájbapa kan kalakilo, iwán íkuá' takuiga' se kayo. ⁶⁹ Iwán inón sirvienta sej kitachilijtikisa' Pedro, iwán kijlij yej ompa ojonokej:

—Inín taga' de yejemempa.

⁷⁰ E' Pedro sej kijtoj iga akixmati Jesús. Ayá' wejkatí', yej ompa onoyaj sej kijlijkej Pedro:

—Mataj tejwa' tinemiá nõ iwán yejemej; tej de Galilea iga nikakij titajtowa kensan yejemen.

⁷¹ Iwán Pedro kijtoj iga kitzto' Dios iwán makiknochiwa siga takajkayawa, iwán kijtoj:

—Ayá' nikixmati inón taga' yej nemi anne-ijliáj.

⁷² Iwán íkuá' takuiga' sej in kayo. Iwán Pedro kejlan yej kijtoj Jesús: “Kua' kayo aya takuika ome vej, tej tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” Iwán kuá' Pedro inón kejlan, pe' iga choga'.

15

Kiwigaj Jesús iyixtaj Pilato

¹ Kuá' tanesi', ijefejmej sacerdotejmej monechkojkej iwán wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej, iwán yej tamachtíáj ipan la ley iwán nochi yej kimandarowaj judiyojmej. Iwán Jesús kilpitiajkij iga kikaawatoj iyixtaj pilato. ² Pilato kitajtan:

—¿Ix tejya in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkonya ken tej tikijtowa.

³ Iwán ijefejmej sacerdotejmej kitejtélwíayaj Jesús. ⁴ Iwán Pilato sej kitajtan Jesús:

—¿In tej atikijtowa nité? Ta' xikaki nochi yej mitziijliáj iga mitztélwíáj.

⁵ E' Jesús nité akijtoj; inón iga Pilato poxsan madmiradoj.

Mojtowa iga mamiki Jesús

⁶ Ipan iyilwi la Pascua, Pilato nochipa kimajkawaya se preso yej la gente kitapejpenaya. ⁷ Onoya se preso yej itoka' Barrabás; sen-onoyaj iwán sekin yej nõ tamiktijkej kuá' yajkij icontraj igobiernoj. ⁸ Iwán mia' walkej, iwán pe' kijlijkej Pilato iga makimajkawa se ken kitekichíwa. ⁹ Pilato kijtoj:

—¿Ix ankinekij manikmajkawa iRrey judiyojmej?

¹⁰ Inín kijtoj iga kimatiá iga ijefejmej sacerdotejmej kixitayaj Jesús, inón iga kiwigakej iyixtaj. ¹¹ E' ijefejmej sacerdotejmej kitejtekimakakej la gente iga makitajtanikan iga makimajkawakan Barrabás. ¹² Iwán Pilato sej tatajtan:

—¿Té ankinekij manikchíwili yej ankiijliáj iRrey judiyojmej?

¹³ Yejemen tzajtzíkejpa iga kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

¹⁴ E' Pilato kijtoj:

—¿Tétaj kichij yej ayekti?

E' yejemen majya tzajtzíkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

¹⁵ E' Pilato kinekiá makiye'itakan, inón iga kimajkaj Barrabás iwán kitekimá' soldadojmej iga makimagakan Jesús iwán iga makimiktij ipan cruz.

¹⁶ Iwán soldadojmej kiwigakej Jesús ipan ipatioj palacio, iwán kinejnechkojkej nochi soldadojmej. ¹⁷ Iwán kakiltijkej se sotantzótzol yej axokoti', iwán se corona* de witzti yej kijkitikej iga kiyawalchijkej. ¹⁸ Iwán pewakej iga kitzajtzilijkej:

—¡Xiye'ono iRrey judiyojmej!

* 15:17 15:17 Xikita glosario “Corona”.

¹⁹ Iwán kikuajkuawitekkej iga kuawi', kichijchakej, iwán motankuaketzakej iná', iga ken kiweyimatiltiayaj. ²⁰ Kuá' kajawilmátikeja, kikixtilijkej inón tzótzol yej axokoti', iwán sej kakiltijkej sej yej itzótzolpa nokta, iwán kikixtijkej iga kimiktitoj ipan cruz.

Kiclavarowaj Jesús ipan cruz

²¹ Iwán se taga' yej ichan altepe' Cirene, yej itoka' Simón, yej itajpa Alejandro iwán Rufo, ompa panotiaya iga yajka imilpan, iwán yéj kitekimakakej iga makiwiguili Jesús icruz.

²² Iwán kiwigakej Jesús kan kijliáj Gólgota, yej kijtojneki Kan ono' Kuaomi'. ²³ Iwán kimakakej vino yej nenelijto' iwán remedio yej itoka' mirra, e' Jesús akonij. ²⁴ Kuá' kiclavarojkeja ipan cruz, soldadojmej kikuikkej itzótzol Jesús iga kirrifarojkej iga makimatikan te kiwigas sejsé de yejemej.†

²⁵ Yowalti' las nueve kuá' kiclavarojkej Jesús ipan cruz.‡ ²⁶ Iwán kitalkej ikuapan kan kijkuilojkej te iga kimiktijkej, ijkín ikuilijtoya: “IRREY JUDIYOJMEJ.” ²⁷ Iwán na' kan kiclavarojkej Jesús pan cruz, no kiclavarojkej ome yej tachtekij, ipan sejsé icruz, se iladoj iye'ma' iwán se' iyopochkampa. ²⁸ Ijkón iga mochij yej ikuilijto' ipan itájtól Dios: “Kitakej ken se yej kichij yej ayekti.”§

²⁹ Iwán yej panowayaj itenoj Jesús, kipinajtiayaj, este kikuatzejtzelowiliayaj iga kijliayaj:

—Ayki', tej tikijtoj iga tikxitinas weyitiopan, iwán ipan eyi día wel sej tikojpachíwa,*

³⁰ moganaj ximomanawi, iwán xitemo ipan cruz.

³¹ Ijkónsan no ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj pan la ley, kipinajtiayaj, iwán mojliayaj:

—Sekin kimanawij, e' yéj imatika awel momanawia.† ³² Siga Cristo yej iRrey israelitajmej tiktaskej iga temoj ipan cruz, ijkón sí ticredoskej.

Iwán yej na' pilojtoyaj ipan sejsé icruz, no maltajtowayaj iga Jesús.

Miki Jesús ipan cruz

³³ Kuá' asi' tajkodía, noyan ipan tajli takomitiá', ijkón takomititoya este las tres tiotakpan. ³⁴ Iwán ikuá'ya Jesús tzajtzi' iga inochi itájpál, kijtoj:

—Eloi, Eloi, ¿loma sabactani? —yej kijtojneki: TinoDios, tinoDios, ¿te iga tinekájteja?‡

³⁵ Sekin yej ompa onoyaj, kikakikej, iwán kijtojkej:

—Ta' xikakikan, nemi kinotza ikypa profeta Elías.

³⁶ Iwán se de yejemempa motaloj, kapachoto tejté yej ken ichka' pan xoko'vinoj. Kilpij ipan ojta', iwán kitecholtij Jesús, iga makichichina. Kijtoj:

—Xikajtewakan, matikitakan siga wi' Elías kitemowiki.§

³⁷ Iwán Jesús tzajtzi'pa iga tajtoj, iwán mígui'ya. ³⁸ Iwán tzótzol* yej iga tajkotchaktoya weyitiopan, tajkotchayani', pewa' ajko iwán tzayantiwalaj este tani.

³⁹ Ijefej soldadojmej yej onoya iyixtaj Jesús, kuá' kita' kén iga tzajtzi' iwán mígui', kijtoj:

—Mataj melá' inin taga' iPiltzin Dios.

⁴⁰ Ompa no onoyaj sekin siwatkej, tachixtoyaj wejka; onoyaj María Magdalena, iwán se' María yej iyemejpa José iwán Jacobo yej tetzoyo', iwán ompa no onoya se' siwa' itoka' Salomé. ⁴¹ Inimej siwatkej kitokatinemiáj Jesús, iwán kipalewijkej kuá' nemiá Galilea. Ompa onoyaj no mia' siwatkej yej senyajki Jerusalén iwán Jesús.

† 15:24 15:24 Sal 22:18 ‡ 15:25 15:25 Sal 22:16 § 15:28 15:28 Is 53:12 * 15:29 15:29 Sal 109:25 † 15:31 15:31 Sal 22:7-8 ‡ 15:34 15:34 Sal 22:1 § 15:36 15:36 Sal 69:21 * 15:38 15:38 Inón weyitiopan yej onoya Jerusalén kipiaya kan petz sacerdote kalakia, ompa tajkotchaktoya iga se cortina. Ex 26: 31-33. Xikita glosario “Cortina”.

Motoĝka Jesús texapoko

⁴² Inón día kichiwaj yej monekis iga moŝtapa día kuą' mosewilo. Kuą' némiya tayowati, ⁴³ se taga' yej itoka' José yej ichan altepe' Arimatea yej onoya ipan inón grupo yej tayakantokej yej kimandarowayaj judiyojmej, yajki kitato Pilato iwán ayá' majmawi' iga kitajtan icuerpoj Jesús iga makitoka. Yéj no kichixtoya keman wj' reinaroki Dios. ⁴⁴ Pilato madmiradoj kuą' kika' iga nimanin mi' Jesús, iwán kinotza' ijefej soldadojmej iga kitajtan iga ix an ijkonya. ⁴⁵ Kuą' inón capitán kimatiltij iga mi'ya Jesús, Pilato kijlij José iga wel kitokas Jesús. ⁴⁶ Iwán José kikowato se sábana, iwán yajki kitemowito icuerpoj Jesús ipan cruz iwán kikikimiloj iga inón tzótzol. Iwán kitoga' ipan se texapo' yej ichkuatoyay. Iwán kitentzakua' iga se weyiyawalte'ti.†
⁴⁷ María Magdalena iwán se' María yej iye'pa José, kitakej kan kitokkej Jesús.

16

Ojpa-isa Jesús

¹ Kuą' pánoja día iga mosewilo, María Magdalena, Salomé, iwán María yej iye'pa Jacobo, kikojkej yej ajwiya' iga kitaliliáj icuerpoj Jesús. ² Iwán isájpasan domingo asitoj kan tokto' Jesús, kisa'ya tonati'. ³ Iwán mojliayaj:

—¿A'yéj an teenilij te'ti yej iga tentzakto' inón animajtexapo'?

⁴ E' kuą' tachakej, kitakej iga inón weyite'ti ayo' kitentzaktoya animajtexapo'.
⁵ Kuą' kalakkej animajtexapoko, kitakej se chokotzin ewato' a la derecha, kakijto' se weya'tzótzol yej ista'; iwán momajtijkej. ⁶ E' yéj kijtoj:

—Amo ximajmawikan; amejemen ankitemokoj Jesús de Nazaret, yej kimiktijkej ipan cruz. Yéj ojpa-isa'ya; ayo' teyi nigaj. Ta'ki' xikitakan kan kitekakaj.* ⁷ Xákanya inán, iwán xikijlikan idiscipolojmej iwán Pedro: “Jesús yawi asiti achto Galilea que amejemen, iwán ompígaya ankitaskej, ijkón ken mitzijlijkej.”

⁸ Inomej siwatkej cholotikiskej animajtexapoko; kuekuechkatiajkij iga momajtijkej. Iwán ayagaj te kijlijkej iga majmawiáj.

Jesús kixnextiliá María Magdalena

⁹ Kuą' ojpa-isa'ya Jesús, isájpasan domingo, kixnextilij achto María Magdalena, yej kikixtilij ikya siete malespíritoj. ¹⁰ Yéj yajki kimatiltito yej kitokatinemiáj Jesús; kasitoj moknomatitoyaj iwán chokatoyaj. ¹¹ Kuą' yejemej kimatikej iga Jesús ojpa-isa' iwán iga María kita'ya, yejemen akicredojkej.

Jesús kixnextiliá omen idiscipolojmej

¹² Después Jesús kixnextilij omen yej nemi yayaj ipan ojtí wéjkaya iga altepe'; e' sé'paya iga nesía. ¹³ Yejemej no yajkij iga kimatiltitoj sekin, e' yejemej no ayá' kicredowilijkej ken iga kijtojkej.

Jesús kitekimaka idiscipolojmej kén iga makichiwakan

¹⁴ Máj máj Jesús kixnextilij once idiscipolojmej kan nemi takuaj. Iwán Jesús kajajwa' inomej iga ayá' kicredowayaj iga yoltakuaktikejo' iga ayá' kicredowilijkej inomej yej kitakej iga Jesús ojpa-isa'ya. ¹⁵ Iwán Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Xakan noyan ipan tajli iwán xikpowilikan nochi gente ye'noticiaj kén iga Dios tamanawia. ¹⁶ Yej kicredoj iwán mobautizaroj, Dios kimanawij; e' yej akicredoj, Dios kinkochiwas. ¹⁷ Iwán inomej yej kicredoskej kichiwaskej yej ayi'pa mo-ita. Ipan notoka' kikixtiskej malespíritojmej, iwán yawij tajtotij ipan nuevo tajtolmej. ¹⁸ Kikitzkiskej kowamej iga imamej, iwán siga koniskej tejté yej temiktiá, até kichiwiliskej. Kitaliskej imamej ipan yej wetitokej, iwán achitiaskej.

† 15:46 15:46 Is 53:9 * 16:6 16:6 Sal 16:10

Jesús tejkawi ipan cielo

¹⁹ Kuḗ' tami' tajtoj wḗn idiscipolomej, toTeko Jesús tejkaj ipan cielo, yajki motalito iladoj iye'ma' Dios.† ²⁰ Iwán discipolomej kiskej iga kipowatoj noyḗn kén iga Dios tamanawia. ToTeko Jesús kipalewiaya idiscipolomej iga kuḗ' kipowayaj ye'noticiaj, kichiwaya yej ayi'pa mo-ita iga manesi iga mela'ciertoj yej kijtowayaj. Ijkónyawa'.

† **16:19** 16:19 Sal 110:1

Itájtol Jesucristo yej kijekuiloj San Lucas

Lucas kijekuillowiliá Teófilo yej kichij Jesús

¹ Mia'ya kinekiáj makiye'ijkuilokan yej Jesús kichij miej onoya nowamej. ² Ijkón kensan nematiltijkej yej kinojma-itakej yej kichij Jesús iwán kipowakej inón ye'noticiaj. ³ Nej niLucas no nitatajantinemi' iga manikmela'mati este kan pewa' yej kichij Jesús. Iwán tej Teófilo yej mitzpoxye'itaj, ye'kti iga no manimitzijkuillowili nochi kensan nikmati ⁴ iga xikmela'mati iga ijkonya nokta in inón yej mitznextilijkej.

Se ángel kijtowa iga yawi onoti xolo' yej itoka' Juan

⁵ Kuá' Herodes* onoya iga rey ipan estado de Judea, onoya se sacerdote yej itoka' Zacarías yej igrúpojpa katka Abías. Isiwá' Zacarías itoka' Elisabet, irrázajpa no Aarón yej sacerdote. ⁶ Iwán iyomextimej ye'nemiáj iyixtaj Dios, nochipa kichíwayaj ken kijtowa iley toTeko, iwán ayagaj wel kijtowaya iga kichijtoyaj yej ayekti. ⁷ E' ayá' kipiayaj nisé ipiltzín iga Elisabet ayá' wel pilowaya. Iwán póxsanya katka yolejkej inón vej.

⁸ Se día igrupos Zacarías kitocaroj iga kichíwa itekiyo sacerdote iyixtaj Dios. ⁹ Iwán ken iga kitekichíwayaj sacerdotejmej, kichijkej rifa iga makimatikan a'yéj yawi kitatiti incienso. Iwán kitocaroj Zacarías iga makitati incienso ipan íkal toTeko. ¹⁰ Kuá' nemi kitatiaya incienso, nochi gente oradojtoya fuera. ¹¹ Iwán Zacarías kixnextiliko se ángel† yej kititan toTeko. Kuá' kita' este ejkato' na' altar‡ kan motatiá incienso. Ejkato' lado derecho inón altar. ¹² Kuá' Zacarías kita' el ángel, ayo' kimati' te kichíwaya iwán poxsan momajtij. ¹³ E' el ángel kijlij:

—Zacarías, amo ximajmawi, Dios kika'ya yej nemi tiktajtaniliá, iwán mosiwá' Elisabet yawi kipiati se ipiltzín yej tia tiktokawiti Juan. ¹⁴ Tia tipakiti poxsan, iwán mia' no yawij pakitij kuá' naceroj ¹⁵ iga mopiltzín poxsan yawi kiye'itati Dios. Ayá' yawi koniti okti, nité yej tatawantiá. Iwán kipiás nokta el Espíritu Santo este kuá' kitalaxwíjtoso' iye'. ¹⁶ Iwán yawi kiyolyamanati mia' gente de Israel iga makitoka Dios yej itekomej. ¹⁷ Iwán mopiltzín tayakantiáj iyixtaj toTeko iwán kipiás espíritu yej kipiaya el profeta§ Elías iga wel makichíwa ken kichij yéj. Kichíwas iga tetajmej mamoye'itakan iwán ipilowan, iwán iga yej ayá' tacredowaj wel matakredokan. Ijkón kichíwas iga la gente wel maki-omemawi toTeko.

¹⁸ Iwán Zacarías kitajtan el ángel:

—¿Kén nikmatis siga mochíwas ken nemi tikijtowa? Nej niwéweja iwán nosiwá' no ilámaja.

¹⁹ El ángel kijtoj:

—Nej niGabriel yej nono' iyixtaj Dios; yéj nejtitan iga manitajtoki mowan iga manimitzmatilti inón ye'noticiaj. ²⁰ E' inán, iga aticredoj yej nimitzijlij, tia tinonojtitoti, iwán titajtoj sej este kuá' mochíwasya yej nimitzijlij.

²¹ Mie' la gente fuera kichixtoyaj Zacarías, mosepantajtoyaj iga te iga áyasan kisa weyitiopan-ijti'.* ²² Kuá' Zacarías kīsako, ay'ya wel tajtowaya, san-tamamanotzaya. Ijkón iga la gente kimatikej iga tejté kixnextilij weyitiopan-ijti'. Iwán nonojtiá'.

* **1:5** 1:5 Xikita glosario "Herodes". † **1:11** 1:11 Xikita glosario "Ángel". ‡ **1:11** 1:11 Xikita glosario "Altar". § **1:17** 1:17 Xikita glosario "Profeta". * **1:21** 1:21 Xikita glosario "Weyitiopan".

²³ Iwán kuá' Zacarías kimaxítija iga tekipanowaya weyitiopan, yákiya ichan. ²⁴ Iwán xoloyowi' Elisabet yej isiwa'pa Zacarías. Iwán Elisabet cinco mej ayá' kisa' ichan, ijkín kijtowaya ipan iyalmaj: ²⁵ “NoTeko netalij ijkín iga ay'ya máj manepinajtikan.”

Se ángel kijtowa iga yawi onoti xolq' yej itoka' Jesús

²⁶ Kuá' kiwígaya seis meses iga xoloyowi' Elisabet, Dios kititan el ángel Gabriel ipan se altepe' yej itoka' Nazaret ipan estado de Galilea. ²⁷ Iwán yajki chan se takotzin yej itoka' María yej aya kixmatiá taga'. E' onoyay comprometida iga yawi monamiktiti iwán se taga' yej itoka' José yej irrázajpa rey David. ²⁸ Iwán el ángel kala' este kan onoya María, iwán ijkín kijlij:

—¡Xiyolpaki iga tej mitztapejpen Dios iwán iga toTeko ono' mowan! Dios mamitzyolchikawa máj que inewi siwatkej.

²⁹ Kuá' María kita' el ángel, este moyolmajtij iga kika' yej kijtoj. Iwán motajtan iga té an kijtojneki inón yej kijtoj. ³⁰ El ángel kijlij:

—María, amo ximajmawi, Dios mitzye'ita iwán mitztapejpen. ³¹ Inán tia tixoloyowiti iwán tia tikpiati se mopiltzin iwán tiktokawij JESÚS. ³² Yéj yawij kipoxweyimatiltitij iwán kitokawiskej no iga iPiltzin Dios yej ono' pox ajko. Iwán toTeko Dios kichiwaw iga maono iga rey ken David yej iyikyapatajwewej ³³ iga makigobernaro nochipa la gente de Israel. Iwán atamis iga gobernaroj.

³⁴ Iwán María kijlij el ángel:

—¿Kén nia nixoloyowiti esi nej aya nono wan taga'?

³⁵ El ángel kijlij:

—IyEspíritoj Dios wí' ipan tej iwán Dios yej ono' ajko iga ipoder yawi mitztzakuati. Inón iga moxolo' yej yawi naceroti, inón wí' de Dios iwán kijliskej iga Diospa iPiltzin. ³⁶ Ta' manimitzijlo', Elisabet yej mopariéntajpa, xoloyówi'ya no malej iga ilámaja. Yej kijliayaj iga ayí' pilowaya inán kipiá seis meses iga xoloyowi'. ³⁷ Iga Dios ateyi yej ken awel makichíwa.

³⁸ Iwán María kijtoj:

—Nej manikchíwa ken kineki toTeko, iwán Dios makichíwa ipan nej ken tikijtoj. Iwán kuá' tami' tajtoj María, yákiya el ángel.

María kipaxalowiliá Elisabet

³⁹ Ayá' wejkati', María nimanín yajki kipaxalowilíto Elisabet yej chantitoya ipan se altepe' yej ono' ipan tepeyoj, ipan estado de Judea ⁴⁰ Iwán kala' chan Zacarías, kinotza' Elisabet. ⁴¹ Iwán kuá' Elisabet kika' iga kinotzkej, este italaxijti' wiwitoga' ixolo', iwán íkuá' iyEspíritoj Dios kitajtolmá' Elisabet, ⁴² iwán kijtoj recio:

—Dios mitzye'ítaya máj que inochi siwatkej. Iwán no kiye'íta'ya moxolo'. ⁴³ ¿Té noteki in nej iga manepaxalowilíki yej íye'pa noTeko? ⁴⁴ Kuá' níká' iga tinenotza', este wiwitoga' notalaxijtiko noxolo' iga pagui'. ⁴⁵ Tej tipakto' iga ticredo' toTeko iga yawi mochíwati yej mitzijlij.

⁴⁶ Iwán kijtoj María:

Noalmaj kiweyimatiltiá toTeko.

⁴⁷ Iwán noespíritoj páki iyixtaj Dios yej nemanawij.

⁴⁸ Iga Dios netapejpen iga iyesclavaj, yej ayá' nimotapialíá.

Iwán este aman iwán nochipa kijtoskej iga Dios neye'ita,

⁴⁹ iga Dios yej nochí wel kichíwa, kichij ipan nej yej poxsan yekti.

¡Mamoweyimati itoka'!

⁵⁰ Dios nochipa kikneliá yej kimajmawiliá.

⁵¹ Iga kichij yej ayagaj wel kichíwa;

kitanilij yej mopoxweyimatij.

⁵² Kikixtij reyejmej kan mandarowayaj,
iwán kichij iga makiweyimatiltikan yej ayá' moweyimatij.

⁵³ Yej nemi apismikiáj, Dios kimá' yej yekti,
iwán yej motapialiayaj ayá' kimá' nité.

⁵⁴ Dios kipalewij la gente de Israel yej kicredowaj,
iwán ayá' kelkaj iga kiknelij.

⁵⁵ Iga Dios ijkón kijlij to-ikyapatajwan,
iga nochipa kipalewij Abraham iwán nochi ipilowan ipilowampa.

⁵⁶ Iwán María kawí' chan Elisabet ken eyi mej iwán yajki sej ichan.

Nacerowa Juan yej tabautizarowa

⁵⁷ Kuá' asi' hora iga Elisabet taonoltiá, kita' se ichoochin. ⁵⁸ Kuá' ki-
matikej ivecinojmej iwán iparijentejmej iga toTeko poxsan kiknelij Elisabet, yajkij
kiyolchikawatoy. ⁵⁹ Iwán kuá' xolotzin kipiaya ocho día, kiwigakej iga kicircun-
cidarotoj† ken kitekichiwaj israelitajmej. Iwán kinekiáj iga makitokawikan Zacarías
ken itajpa itoka'. ⁶⁰ E' iye' kijtoj:

—¡Ayéj ijkón! Yéj yawi motokawiti Juan.

⁶¹ Kijtojkej:

—¿Te iga? Esi ateyi nisé amokniwan yej ijkón itoka'.

⁶² Iwán Zacarías san kimamanotzakej iga kitajtankej kén kitokawij ichoochin.
⁶³ Itaj kitajtan tejté kan matajkuilo, iwán kijkuiloj: “Itoka' Juan.” Iwán inewi san
tajtachixtikajkej. ⁶⁴ Iwán Zacarías ikua'ya tajtoj sej iwán pewa' kiweyimatiltij Dios.
⁶⁵ Nochi yej najna'san ichamej momajtijkej, iwán noyan ipan estado de Judea, yej
chantitokej ipan tepemej kipowayaj yej mochi. ⁶⁶ Iwán nochi yej kikakiáj inón
tatapowalis, mosepantajtaniáj:

—¿Té an itekiyo kipiás in inin choochin?

Iga nesía iga Dios onoya iwán choochin.

Itaku' Zacarías

⁶⁷ Iwán ipan Zacarías, yej itajpa choochin, asi' iyEspíritoj Dios iwán kijtoj tájtól yej
Diospa kimá':

⁶⁸ Mamoweyimatilti toTeko, yej iDiospa Israel,
iga walaj kimawanawiko igentej.

⁶⁹ Tetitanilij se yej tesalvarowa yej kipoxpiá poder
yej ipiltzin yej ipilowampa David yej kichij ken Dios kineki.

⁷⁰ Ijkón kensan Dios ikya kijtoj ipan iprofetajmej yej ye'nemikej,

⁷¹ iga yéj yawi temawanawiti de inomej yej temiktijnekij iwán de inochi yej te-ijiyaj.

⁷² Iga manesi iga kikneliá to-ikyapatajwan,
iwán ayá' kelkawa iga kichij pacto iwamej.

⁷³ Inin yej Dios kinojma-ijlij to-ikyapatajwéj Abraham iga yawi kichiwati:

⁷⁴ yawi temawanawiti ipan toenemigojmej,
iwán ay'ya timajmawiskej iga tiktokaj Dios,

⁷⁵ iwán nochipa tiye'nemiskej iwán tiye'onoskej iyixtaj.

⁷⁶ Iwán tej nopiltzin, mitzokawiskej iprofetaj Dios yej ono' pox ajko,

iga tej titayakanas iyixtaj toTeko iga tikye'talijtiáj iyojwi,

⁷⁷ iga xikmatilti igentej toTeko ken iga kelkawiliskej yej kichiwaj yej ayékti
iwán ijkón kimawanawiskej.

⁷⁸ Iga toDios poxsan te-ikneliá, inón iga este ajko kan ono',
tetitaniliá se yej ken kuá' tetawiki ipan toalmaj.

† 1:59 1:59 Xikita glosario “Circuncisión”.

79 Iwán iga makitawí yej onokej kan takomichkan, inomej yej majmatokej iga mikiskej.

Iwán teojmaka ipan ojti yej tenextiliá iga wel matonokan tamelá.

80 Iwán choolintzin nemi weyaya iwán máj kixmatitiaya Dios. Iwán onoya ipan desierto‡ kan ayagaj ono', este que iyixtaj la gente de Israel monextij te itekiyo in yéj.

2

Jesús nacerowa Belén

1 Kuá' gobernarrowaya rey César* Augusto, tatekimá' iga noyan mamochiwa censo. 2 Inín achto censo kichijkej kuá' Cirenio mandarrowaya Siria. 3 Iwán inewi gente yajkij ipan iyaltepemej kajkan nacerojkej iga kijkuilotoj itokamej. 4 Inón iga José kisa' Nazaret, altepe' yej ono' ipan estado de Galilea. Iwán yajki ipan estado de Judea ipan altepe' yej itoka' Belén kan naceroy rey David, iga José irrázajpa David. 5 Yajki mo-ijkuiloto iwán María este Belén. María onoyay iga yawi monamiktiti iwán José. María xoloyoja, e' ayéj iga iwanya onoya. 6 Iwán kuá' onókeja Belén, asi' hora iga María taonoltiá. 7 Iwán ompa kita' iyokichkopompiltzin, iwán kikijkimiloj iga tzótzol iwán kitega' ipan kuacajon kan motamaka kawayojmej, iga ay'ya onoya kan kochij yej paxalowaj.

Angelejmej kipowaj iga nacerója Jesús

8 Ayá' wejka iga Belén onoyaj sekin yej kicuidaroytoyaj borregojmej.† Iwán inomej senyówal onoyaj ipan sakayoj. 9 Kémpasan kixnextilikoj se iyángel toTeko. Iwán iweyipoder toTeko tawij kan onoyaj yejemen iwán pox majmawikej. 10 E' el ángel kijtoj:

—Amo ximajmawikan. Nimitzmatiltikoj ye'noticiaj, iwán inewi yej kikakiskej, yolpakiskej: 11 iga aman naceroco ipan iyaltepe' David se yej mitzmanawikoj, toTeko, el Cristo‡ yej itatitan Dios. 12 Iga xikmatikan iga ayá' nemi nimitzkajkawaj, anyawij ankasitij se xolotzin kijkimilijto' iga tzótzol iwán wetzto' ipan se kuacajon kan motamaka kawayojmej.

13 Iwán kémpasan mijxnexetikoj iná' el ángel máj komati angelejmej yej walkej ipan cielo iwán inochin kiweyimatiltiyaj Dios iwán kijtowayaj:

14 ¡Mamoweyimatilti Dios ipan cielo yej ono' máj ajko, iwán ipan inín tajli maonokan tamelá nochi yej Dios kiyé'ita!

15 Iwán kuá' yájkija sej angelejmej ipan cielo, pastormej pewakej iga mosesepan-ijliáj:

—Tiákanwa' Belén, matikitatij yej sucederój, yej tematiltij toTeko.

16 Iwán nimanin yajkij, kasitój María iwán José, iwán wetzto' xolotzin ipan kuacajon. 17 Kuá' pastormej kitákeja choolintzin, kimatiltijkej José iwán María yej el ángel kijlijkej de inón choolintzin. 18 Iwán nochi yej kikakikej yej kipowayaj pastormej, san tajtachixtikawiáj. 19 E' María kana' ipan iyalmaj nochi yej kijlijkej, iwán nochipa keklamikiá. 20 Iwán pastormej yajkij sej kan onoyaj, kiweyimatiltitijajkij Dios iwán kitakuikilijitajkij iga inón yej kikakikej iwán kitakej, iga nochi mochi kensan el ángel kijtoj.

Choolintzin Jesús kiwigaj weyitiopan

21 Kuá' choolintzin kipia'ya ocho día, yajkij kicircuncidarotój iwán kitalilijkej itoka' JESÚS, inonsan toka' yej el ángel kijlij María kuá' aya xoloyowiá.

‡ 1:80 1:80 Xikita glosario "Desierto". * 2:1 2:1 Xikita glosario "César". † 2:8 2:8 Xikita glosario "Borrego".
‡ 2:11 2:11 Xikita glosario "Cristo".

²² Iwán kuḗ' asi' día iga mopurificarowaj yejemen, ken kijtowa iley Moisés, choolintzin kiwigakej Jerusalén iga makipresentarokan iyixtaj toTeko. ²³ Ijkón kichijkej iga ipan iley toTeko, ijkín ijkulijto': "Inewi koponchoochin yej nacerowa, mochiwaskej itatki toTeko." § ²⁴ Iwán yajkij kimakatoj iyofrendaj Dios ken kijtowa iley toTeko: ome solin o ome jojtokotzitzin.

²⁵ Inón vej, Jerusalén onoya se taga' itoka' Simeón, pox ye'nemiá iwán kiweyimatiltiaya Dios. Yéj kichixtoya yej kimanawiki israelitajmej. IyEspíritoj Dios onoya iwán Simeón, ²⁶ iwán kimatiltij iga aya mikis este que makita Cristo yej Dios kitapejpen iwán kititanis. ²⁷ Kuḗ' itaj iwán iye' choolintzin Jesús kiwigakej weyitiopan iga makichiwakan ken la ley tatekimaka, iyEspíritoj Dios kitekimá' Simeón iga mayawi no weyitiopan. ²⁸ Íkuḗ' Simeón kinawaj choolintzin iwán ijkín kijtoj iga kiweyimatiltij Dios:

²⁹ NoTeko, inán welja nimikis tamelá, iga níkita'ya yej tine-ijlij.

³⁰ Niknojma-íta'ya yej tasalvarowa,

³¹ yej tiktitan iga nochi gente.

³² Yéj ken kitawij ipan iyalmajmej nochi gente yej ayéj de Israel.

Iwán yawij kiweyimatiltitij Israel iga nij naceroj yej tasalvarowa.

³³ José iwán iye' Jesús yoltripakej kuḗ' Simeón tajtowaya de choolintzin. ³⁴ Iwán Simeón kitajtanilij Dios iga maye'onokan, iwán kijlij María yej iye'pa Jesús:

—Dios kitapejpen inín choochin iga ipan, mia' de Israel mopoypoloskej iwán mia' mosalvaroskej. Iwán inín poxsan yawij kijiya, ³⁵ ijkón nešis yej la gente kejlantokej ipan iyalmajmej. E' tej tia timopoxyolmiktiti, tikmachilij ken tikita se espada yawi mitzyolsoloti.

³⁶ Ompa no onoya se siwa' yej Dios kitajtolmakaya, yej itoka' Ana, yej ipiltzimpa katka Fanuel, yej irrázajpa Aser. Inón vej pox ilámaja. Yéj monamiktijka kuḗ' takótzino', e' siete añojsan sen-onoyaj, iwán mi' iwéj. ³⁷ Iwán Ana kiwigayay ochenta y cuatro año. Ayá' kisaya ipan weyitiopan iga kiweyimatiltiaya toTeko semilwi' iwán senyówal iga mayunarowaya iwán oradowaya. ³⁸ Kuḗ' tami' tajtoj Simeón, íkuḗ' asi' Ana iwán pewa' iga kimaka gracias Dios iwán kipowa' de xolo' iyixtaj la gente de Jerusalén yej kichixtoyaj se yej makimanawikan.

Mokuepaj sej Nazaret

³⁹ Kuḗ' kichijkeja inewi yej kijtowa iley toTeko, mokuepkej sej ipan estado de Galilea, ipan iyaltepemej yej itoka' Nazaret. ⁴⁰ Iwán choolintzin nemi moskaltiaya iwán asitiaya itájpál iwán pox tamatitiaya, iwán Dios kipoxye'itaya iwán kipalewiaya.

Jesús kawí ipan weyitiopan

⁴¹ Itaj iwán iye' Jesús yayaj cada año Jerusalén iga mo-ilwichiwiliá la Pascua.* ⁴² Kuḗ' kipia'ya doce años Jesús, yajkij sej Jerusalén iga yejemej kitekichiwayaj iyilwi la Pascua. ⁴³ Kuḗ' támi'ya ilwi', inón día yáwija ichamej. E' Jesús kawí' Jerusalén, itaj iwán iye' niga kitakej kan kawí'. ⁴⁴ Yejemej kijtojkej anka Jesús yayá tatzañan kan polijtiálo. Kuḗ' nejnénkeja semilwi', íkuḗ' kitemojkej kan yayaj iyikniwan iwán yej kixmatiáj; ⁴⁵ e' ayá' kasikej. Iwán mokuepakej sej Jerusalén iga kitemotoj ompiga.

⁴⁶ Este ipan eyi día kasitoy weyitiopan, ewato' kan onoyaj yej tamachtiaj ipan la ley. Iwán Jesús kikaktoya yej tamachtiaj ipan la ley iwán kitajtantoya. ⁴⁷ Iwán nochi yej kikaktoyaj san tajtachixtikawiaj iga kitayaj iga poxsan kuayamani' iwán iga kuḗ' kitajtaniáj, kimatiá kén kijtowaya. ⁴⁸ Kuḗ' itaj iwán iye' kitakej, san tajtachixtikajkej. Iwán iye' kijtoj:

§ 2:23 2:23 Ex 13:1 * 2:41 2:41 Xikita glosario "Pascua".

—Nopiltzín, ¿te iga inín annechíwiliijkej? Motaj iwán nej nimitztemojtinemiáj este ken nichókaja.

⁴⁹ Jesús kijtoj:

—¿Te iga annetemojtinemiáj? ¿Ix ayá' ankimatij iga manono kan íkal noTaj?

⁵⁰ E' yejemej ayá' kimatikej te kijtojneki yej kijtoj.

⁵¹ Iwán Jesús senyákiya iwamej altepe' Nazaret. Iwán Jesús kipoxcredowaya itaj iwán iye'. Iwán iye' Jesús nochipa kejlantoya nochi inín ipan iyalmaj. ⁵² Iwán Jesús majya nemi weyaya iwán majya tamatitiaya. Iwán Dios iwán la gente kiyē'itayaj Jesús.

3

Juan yej tabautizarowa ono' ipan desierto kan ayá' onolo'

¹ Kuá' kipia'ya quince año iga rey Tiberio César mandarojtoya ipan mia' país, Poncio Pilato mandarojtoya ipan estado de Judea, Herodes mandarojtoya ipan estado de Galilea, Felipe yej iyiknín Herodes mandarojtoya ipan estadojmej de Iturea iwán Trakonites, iwán Lisanas mandarojtoya ipan estado de Abilinia. ² Anás iwán Caifás kimandarowayaj sacerdotejmej. Inón tiempo ipan desierto Dios kitajtolmá' Juan yej ipiltzín Zacarías. ³ Iwán Juan panoj noyan ipan aten Jordán, kijlijtinemi' la gente iga yejemen makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayēkti iwán mamobautizarokan* iga Dios makiperdonarowilikan yej kichijkej yej ayēkti. ⁴ Inín mochij ken kijkuiloj el profeta Isaías:

Mokaki a'pa tajtowa recio ipan desierto, kijtowa:

“Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayēkti,
ijkón ankitapowaj ojti iga toTeko.

⁵ Inewi axapowewetkej motalakilij,

iwán inewi tepeyoj iwán inewi tepetzitzín nō moxitiñas iga makanivelarokan,
mamalich-ojtimej yawij melawayatij,

ojtimej kan aaxapoti', taye kantías;

⁶ nochi gente kitas iga Dios tamanawia.”

⁷ Kuá' la gente yayaj itenōj Juan iga mamobautizarokan, yéj ijkín kijliaya:

—¡Amejemen ken nokta ipilowan kowamej! ¿A'yéj mitzijlijkej iga anyawij anmomanawitij kuá' Dios yawi tacastigaroti? ⁸ Xiye'nemikan iga manesi iga ankikajtéjkeja iga ankichiwaj yej ayēkti. Iwán amo xikijtōkan: “Nejemen no-ikyapatajwewejmej Abraham.” Nimitzijliáj iga inimej temej Dios wel kichiwá ipilowan Abraham. ⁹ Háchajwa' óno'ya iga yawi motzojtzontekiti kuawimej este ipan inelwayomej. Inochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwán moakiá tiko.†

¹⁰ Iwán la gente tatajtankej:

—¿Tétaj nikchíwaskej?

¹¹ Juan kijtoj:

—Yej kipiá ome ikuach, makimaka yej ayá' kipiá nisé. Iwán yej kipiá tákual makimaka yej akipiá.

¹² Wálkej nō iga mamobautizarokan sekin yej kicobrarowayaj impuestos‡ iga Roma iwán kitajtankej Juan:

—Tamachtiani, in nejemej, ¿té nikchíwaskej?

¹³ Juan kijtoj:

—Xitacobraḍokan achonsan ke' mitztekimakaj yej mitzmandarowaj.

¹⁴ Iwán soldadojmej nō tatajtankej:

* **3:3** 3:3 Xikita glosario “Bautizar”. † **3:9** 3:9 Inín kijtojneki iga Dios yawi kicastigaroti yej ayompa nemij.

‡ **3:12** 3:12 Xikita glosario “Impuestos”.

—In nejemen, ¿té nikchijwaskej?

Juan kijtoj:

—Amo agaj xikmajmajtikan, niga xiknamolpantikan kansan xikuilikan itomin Iwan xitawelonokanya, achon ke'ya iga ankitaniáj.

¹⁵ Nochi gente kitajtachilijtoyaj Juan, iwan motajtaniáj ipan iyalmajmej: “¿Ix el Cristo in Juan?” ¹⁶ E' Juan kijtoj:

—Nej, nimitzbautizarowaj iga a'ti, e' se' yej wı', yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo iwan ti'ti. Yéj máj tayakanto' que nej, este akajasi iga nej manikxitomili imekayo iga'. ¹⁷ Yéj kikitzkijto' yej iga kichijchıwa trigo iga kitasolkixtiá. Iwan trigo kanas kan moana; e' itasolyo kitatij ipan ti'ti yej ayı' sewis.

¹⁸ Ijkón, iwan iga sekin máj tanonotzalis, Juan kipowiliaya ye'noticiaj la gente.

¹⁹ Iwan Juan kajajwa' el gobernador Herodes iga kikui' iga isiwa' ikuñada yej itoka' Herodías, yej isiwa'pa katka Felipe, iwan iga inochi yej ayekti kichıwaya Herodes.

²⁰ E' Herodes kichijo' máj yej ayekti iga kipresojwij Juan.

Juan kibautizarowa Jesús

²¹ Kuá' Juan tabautizarojtoya, kibautizaroj no Jesús. Iwan kuá' Jesús oradojtoya, cielo tapowi', ²² iwan iyEspiritoj Dios temoj ipan yéj, ken se jojtoko iwan mokagui' se tajtol ipan cielo, kijtoj:

—Tej nokta tinopiltzin yej nimitzpoxchokiliá, tej tineyolchikajto'.

Iyikyapatajwan Jesús

²³ Jesús kipiaya ken treinta años kuá' pewa' itekipanol yej Dios kimá'. Momatiá iga Jesús itaj itoka' José. Elí mochij tetaj iga José, ²⁴ iwan Matat mochij tetaj iga Elí, iwan Leví mochij tetaj iga Matat, iwan Melqui mochij tetaj iga Leví, iwan Jana mochij tetaj iga Melqui, iwan José mochij tetaj iga Jana, ²⁵ iwan Matatías mochij tetaj iga José, iwan Amós mochij tetaj iga Matatías, iwan Nahúm mochij tetaj iga Amós, iwan Esli mochij tetaj iga Nahúm, iwan Nagai mochij tetaj iga Esli, ²⁶ iwan Maat mochij tetaj iga Nagai, iwan Matatías mochij tetaj iga Maat, iwan Semei mochij tetaj iga Matatías, iwan Josek mochij tetaj iga Semei, iwan Judá mochij tetaj iga Josek, ²⁷ iwan Joanán mochij tetaj iga Judá, iwan Resa mochij tetaj iga Joanán, iwan Zorobabel mochij tetaj iga Resa, iwan Salatiel mochij tetaj iga Zorobabel, iwan Neri mochij tetaj iga Salatiel, ²⁸ iwan Melqui mochij tetaj iga Neri, iwan Adi mochij tetaj iga Melqui, iwan Cosam mochij tetaj iga Adi, iwan Elmodam mochij tetaj iga Cosam, iwan Er mochij tetaj iga Elmodam, ²⁹ iwan Josué mochij tetaj iga Er, iwan Eliezer mochij tetaj iga Jesús, iwan Jorim mochij tetaj iga Eliezer, iwan Matat mochij tetaj iga Jorim, ³⁰ iwan Leví mochij tetaj iga Matat, iwan Simeón mochij tetaj iga Leví, iwan Judá mochij tetaj iga Simeón, iwan José mochij tetaj iga Judá, iwan Jonam mochij tetaj iga José, iwan Eliaquim mochij tetaj iga Jonam, ³¹ iwan Melea mochij tetaj iga Eliaquim, iwan Mainán mochij tetaj iga Melea, iwan Matata mochij tetaj iga Mainán, iwan Natán mochij tetaj iga Matata, ³² iwan David mochij tetaj iga Natán, iwan Isaí mochij tetaj iga David, iwan Obed mochij tetaj iga Isaí, iwan Booz mochij tetaj iga Obed, iwan Salmón mochij tetaj iga Booz, iwan Naasón mochij tetaj iga Salmón, ³³ iwan Aminadab mochij tetaj iga Naasón, iwan Aram mochij tetaj iga Aminadab, iwan Esrom mochij tetaj iga Aram, iwan Fares mochij tetaj iga Esrom, iwan Judá mochij tetaj iga Fares, ³⁴ iwan Jacob mochij tetaj iga Judá, iwan Isaac mochij tetaj iga Jacob, iwan Abraham mochij tetaj iga Isaac, iwan Taré mochij tetaj iga Abraham, iwan Nacor mochij tetaj iga Taré, ³⁵ iwan Serug mochij tetaj iga Nacor, iwan Ragau mochij tetaj iga Serug, iwan Peleg mochij tetaj iga Ragau, iwan Heber mochij tetaj iga Peleg, iwan Sala mochij tetaj iga Heber, ³⁶ iwan Cainán mochij tetaj iga Sala, iwan Arfaxad mochij tetaj iga Cainán, iwan Sem mochij tetaj iga Arfaxad, iwan Noé mochij tetaj iga Sem, y Lamec mochij

tetaj iga Noé, ³⁷ iwán Matusalén mochi tetaj iga Lamec, iwán Enoc mochi tetaj iga Matusalén, iwán Jared mochi tetaj iga Enoc, iwán Mahalaleel mochi tetaj iga Jared, iwán Cainán mochi tetaj iga Mahalaleel, ³⁸ iwán Enós mochi tetaj iga Cainán, iwán Set mochi tetaj iga Enós, iwán Adán mochi tetaj iga Set, iwán Dios mochi tetaj iga Adán.

4

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichíwa yej ayékti

¹ Kuá' Jesús kisa' ipan weya' Jordán, kipiaya nokta iyEspíritoj Dios, iwán iyEspíritoj Dios kiwiga' Jesús ipan desierto kan ayá' chantitolo'. ² Ompa onoya cuarenta días, ayá' takuaj inomej días iwán mayana'. Iwán Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichíwa yej ayékti, ³ kijlij:

—Siga teja nokta iPiltzín Dios, xikijli inín te'ti iga mamochíwa pan.

⁴ Jesús kijtoj:

—Ijkín ikuilijto' itájtol Dios: “Ayá' gasan tákual wel ono taga', nō wel ono iga kichíwa ken kijtowa itájtol Dios.”

⁵ Iwán Tzitzimi' kiwiga' Jesús ipan se tepe' yej pox ajko iwán kinextilij nimaninsan inochi paismej yej ono' ipan inín tajli. ⁶ Tzitzimi' kijlij Jesús:

—Nej nimitztalij iga xikmandaro inochi inín monsa paismej yej nej nemakakej iwán wel nikmaka a'san nej nikneki. ⁷ Siga timotankuaketza iga tineweyimatiltiá, inochi nimitzmas.

⁸ Jesús kijlij:

—Tzitzimi', xicholo notenoj, iga ijkín ikuilijto' itájtol Dios: “Xikweyimatilti moTeko Dios iwán xichíwa kensan yéj kineki.”

⁹ Iwán Tzitzimi' kiwiga' Jesús ipan weyi-altepe' Jerusalén, kitejkawiltij este iyixko, kan máj ajko ipan inón weyitiopan, iwán kijtoj Tzitzimi':

—Siga teja nokta iPiltzín Dios, este nigaj ximopatánalti talpan; ¹⁰ iga itájtol Dios ijkín ikuilijto':

Dios kititanis iyangelejmej iga mamitzpalewikan.

¹¹ Mitzmajkuiñaskej,

iga amo ximokxiwiteki ipan te'ti.

¹² Jesús kijlij:

—Kijtowa nō itájtol Dios: “Amo xiktajtanili moTeko Dios iga makichíwa tejté iga san manesi iga wel kichíwa.”

¹³ Tzitzimi' kikajtejka Jesús kuá' kita' iga awel kichiwaltij yej ayékti.

Jesús pewa iga tamachtía

¹⁴ Jesús yajki sej Galilea, iwán iyEspíritoj Dios kipalewij iga nochi wel makichíwa. Ipan inón tajli noyan momatiá yej yéjpa kichíwa. ¹⁵ Jesús tamachtíaya ipan itiopamej israelitajmej, iwán nochi kiweyimatiltíayaj.

Jesús asi Nazaret

¹⁶ Jesús yajki Nazaret, kan moskaltij. Ipan día kuá' mosewilo, kala' tiopan ken iga nochipa kichíwaya. Iwán moketza' iga kileeroj itájtol Dios. ¹⁷ Kimakakej se ama' yej kikuilijto' el profeta Isaías, iwán kuá' kitapoj, kasi' kan ijkín ikuilijto':

¹⁸ IyEspíritoj toTeko nepalewiá,

Dios netapejpen iga manikuiguili ye'noticiaj yej ayá' motapialiáj.

Netitan iga manikachitalti yej moyolmiktijtokej,

iwán iga manikijtoki ken iga maxitomikan yej ken ilpitokej,

iwán iga maniktachalti yej pachamej.

Netitan iga manikmanawiki yej kinkochiwaj.

19 Netitan iga manikpowa iga toTeko inán tamānawikoya.

20 Iwán Jesús kikikimiloj in inón ama' iwán kimá' yej mandarowa, iwán Jesús motalij. E' yej ompa onoyaj tiopan, kitachilijtikajkej Jesús. 21 Yéj kijtoj:

—Aman amo-ixtaj mocumpliroy inín yej nigaj ikuilijto'.

22 Nochi ye'tajtoj iga Jesús, iwán madmiradojkej iga pox monsjaj yej kijtojtoya. Motajtaniáj:

—¿In inín ayejtaj ipiltzin José?

23 Jesús kijtoj:

—Amelá' anne-ijlijnekij yej mojtowa: “Médico, ximoachialti momatika”; iwán anne-ijliskej: “Yej nikakikej yej tikchij Capernaum, xikchiwa nō nigaj ipan motal.”

24 Iwán kijtoj sej Jesús:

—Nimitzijliáj iga nisé profeta ayá' kitajtolkuuj ipan iyaltepe'. 25 Nimitzijliáj iga onoyaj komati viudajmej ipan Israel kuá' onoya el profeta Elías, kuá' ayá' wetzi' tiawá' tres año y medio iwán noyan apistajtitoya; 26 e', Dios ayá' kititan Elías chan nisé yej wewejmí' de Israel, kititan iga mayawi chan se yej wewejmí' de Sarepta yej ono' itenoj altepe' Sidón. 27 Inón vej kuá' onoya Eliseo, onoyaj nō komati de Israel yej palantiaya inakayomej iga kipiayaj lepra.* E' nisé de Israel ayá' kipajtilij, setzin kipajtilij yej itoka' Naamán yej ichan ipan país de Siria.

28 Kua' inón kikakikej, inochi yej onoyaj tiopan, pox kuejkuesiwikej. 29 Mocketzkej kan ejewatoyaj, kikixtijkej Jesús ipan altepe'; inón altepe' onoya iyixko tepe', iwán Jesús kiwigakej este kan máj ajko ipan tepe', iga ompa makibarrancarokan. 30 E' Jesús panoj tatzalan, iwán yajkiya.

Se taga' yej kipiaya malespíritoj

31 Jesús yajki ipan se altepe' yej itoka' Capernaum, estado de Galilea, iwán ipan día kuá' mosewilo, tamachtiaya. 32 Iwán yejemen madmiradowayaj ken iga tamachtiaya, porque kuá' tajtowaya nesía iga kimati te nemi kijtowa.

33 Tiopan onoya se taga' yej kipiaya malespíritoj, iwán tzajtzi' iga kijtoj:

34 —Xinekajtewakān; ¿té tikpiá iwán nejemen, Jesús de Nazaret? ¿Ix tiwalaj iga annepolokoj? Nej nimitzixmati a'yéj tej, tejwa' yej atikchiwa yej ayekti iwán mitztitan Dios.

35 Iwán Jesús kajajwa' inón malespíritoj, kijlij:

—¡Ayo' xitzajtzi! ¡Xikajtewa inín taga'!

Iwán inón malespíritoj kiwetziltij este ipan tajli in inón taga', iyixtaj inomej gente, iwán kisa' ipan inón taga', iwán até kichiwilij. 36 Nochi momajtijkej iwán mosesepan-ijliayaj:

—Ayí' tikakij yej ijkín matajto; inín taga' pox wel tatekimaka; ¡malespíritojmej kicredowaj iwán kisasaj!

37 Iwán nochi yej kichiwaya Jesús, noyan momatiá ipan inón tajli.

Jesús kachitialiá imonān Pedro

38 Jesús kisa' tiopan iwán yajki chan Simón. Kasito imonān Simón poxsan kawānto', iwán kijlijkej Jesús iga makachitiali. 39 Jesús motolok kan wetztoya imonān Simón iwán kajajwa' kawān iwán séwi'ya ikajlo'. Iwán íkuá'san mocketza' in imonān Pedro, iwán kichija tákual iga tatamá'.

Jesús taachitialiá

40 Kua' kála'ya tonati', nochi yej kipiayaj ichamej yej sese'pa iga wetitoyaj, kiwigakej kan onoya Jesús; iwán kitalij imā' ipan sejsé de yejemen iwán kachitaltijkej. 41 Mia' kipiayaj malespíritoj, iwán kuá' kisasaj, tzajtziáj, kijtowayaj:

* 4:27 4:27 Xikita glosario “Lepra”.

—Tej iPiltzın Dios.

E' Jesús kajajwaya maļespiritomej, ayá' kimakaltıaya iga matajtoķan, porque kimatiáj iga Jesús el Cristo yej Dios kiťitan.

Jesús kipowa itájtł Dios ipan estado de Galilea

⁴² Kuá' tanesi', Jesús kisa' ipan altepe' iwán yajki kan ayagaj ono'. E' la gente kiťemojkej iwán asikej este kan onoya. Kinekiáj iga makáwi-o' iwán aya mayawi, ⁴³ e' Jesús kijlij la gente:

—Es que nia no nıkwowati ye'notıciaj ipan se' altepemej iga ken reinarowa Dios,† iga inón nokta neťitankej.

⁴⁴ Ijkón Jesús kipojtinemiá itájtł Dios ipan tiopamej yej ono' Galilea.

5

Topojmajkej ken ayı'pa mo-ita

¹ Se día Jesús onoya Genesaret ipan lagunajten, iwán walkej komati gente este kipıptzkwowayaj Jesús iga kikakisnekiáj itájtł Dios. ² Iwán Jesús kita' ome ákal yej onoyaj ipan aten, iwán yej tamatawiáj temojkej iga kipajpakaj irredejmej. ³ Iwán Jesús tejkaj ipan se de inomej ákal yej itátkipa Simón. Iwán Jesús kijlij Simón iga achi máj makiwejkatili ákal iga ataten. Iwán Jesús motalıj ipan ákal iga kimachtij yej ompa chapantokej. ⁴ Kuá' támi'ya tamachtij, Jesús kijlij Simón:

—Xikuıga moákal kan majya wejkatan iwán ompa xitopojmakān iga amoatarrayaj.

⁵ Simón kijtoj:

—Tamachtıani, senyówal nitopojmajkej iwán nisé anikıtzkijkej. Ya que tej nemi tinetekimaka, nia sej nitopojmaťi.

⁶ Kuá' inón kichijkej, kikıtzkijkej komati topoj, iwán este tzajtzayani' irredejmej. ⁷ Iwán kimānotzkej yej onoyaj ipan se' ákal iga mayakan makıpalewıťij. Iwán yajkij, iwán kiťemijkej iyomexti ákal, iwán este ken awetziaja. ⁸ Kuá' inın kita' Simón Pedro, motankuáketza' itenoj Jesús iwán kijlij:

—Noťeko, amo xinetecho iga nej ayá' niye'nemi.

⁹ Ijkón kijtoj Pedro iga pox majmatoya; ijķonsan no nochi yej íwān nemiáj iga pox komati yej kikıtzkijkej. ¹⁰ No momajťij Jacobo iwán Juan yej ipilowan Zebedeo, yej tekıpanowayaj iwán Simón. E' Jesús kijlij Simón:

—Amo xımajmawi, inān tipewas iga tiknechkowa yej manetokakan, ken inān topoj tikıtzkiá.

¹¹ Iwán kuá' kikıxtıjkeja iyakalmej ipan ataten, ómpaya kikajtejkej inewi iwán kitokákeja Jesús.

Jesús kachıaltıá se taga' yej nemi palani ikajlo'

¹² Se día onoya Jesús ipan se altepe', walaj se taga' yej nemi palani ikajlo' iga kipiaya lepra. Iwán kuá' kita' Jesús, motankuáketza' iwán motzontoga' este ipan tajli iwán ijķın kichokıstajtanılij:

—Noteko, siga tej tikneki, wel xınepajťi.

¹³ Jesús kichijchin iga imā' iwán kijlij:

—Kena, nikneki xıpajťi.

Iwán íkuā'san pajťi' kan palantıaya. ¹⁴ Jesús kijlij inón yej achıtiá' iga amo agaj makıjli a' kıpajťij, iwán kijlij:

—Xaj kan ono' sacerdote iga mamıtzıta, iwán xıkmaka moofrendaj Dios, ken Moısés tatekimá', iga Dios mıtzpajťija iwán iga mamomati iga tipajťi'ya.

† 4:43 4:43 Xıkita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

15 Noyan momatitiaya iga taachitialiaya Jesús, iwán komati gente monechkowayaj iga makikakikan yey kijtowa iwán iga makachitiltikan. 16 E' Jesús kikajteyaya la gente iga iselti yaya tajtoti iwán Dios kan ayagaj ono'.

Jesús kachitialiá se yey awel nejnemi

17 Se día tamachtijtoya Jesús, iwán ompa ewatoyaj fariseojmej* iwán yey tamachtiáj† ipan iley Moisés, yey walkej de inochi altepemej yey ono' ipan estado de Galilea, de Judea iwán de Jerusalén; iwán ipoder Dios monextiaya kuá' Jesús taachitialiaya.

18 Iwán asikej sekin tajtaga' yey kiwajliguilijkej ipan tapech se taga' yey awel nejnemi nokta. Kinekiáj makakikan kalijti' iga makitekakan iyixtaj Jesús. 19 E' awel kalakkej iga pox onolo'. Tejkajkej iyixko kajli iwán kixitinkej ipetayo, iwán ompa kipipilojtitemowijkej ipan itapech in inón yey awel nejnemi iga kitalkkej tajkoyan, itenoj Jesús. 20 Kuá' Jesús kita' ken iga moconfiarowayaj ipan yéj, kijlij yey wetitoya: —Nochi yey tikchij yey ayekti, nimitzelkawiliaya.

21 Iwán fariseojmej iwán yey tamachtiáj ipan iley Moisés, kijtojkej ipan iyalmajmej: “¡Inín taga' nemi kimajiliá Dios! Ayagaj wel taekawiliá yey se kichíwa yey ayekti, petz Dios san.”

22 E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijtoj:

—Amejemen, ¿te iga ijkón ankeklamikij ipan amoalmajmej? 23 ¿Katiá máj wel manikijli: “Nochi yey tikchij yey ayekti nimitzelkawilija”, o manikijli: “Ximoketza iwán xaja”? 24 An sí, nia nimitznextilitij iga nej yey iPiltzín Taga',‡ ipan inín tajli wel nikelkawiliá yey se kichíwa yey ayekti.

Iwán Jesús kijlij yey awel nejnemi:

—Tej nimitzijliá, ximoketza, xikui motapech iwán xaja mochan.

25 Iwán in inón yey awel nejnemiá; íkuá'san moketza' iyixtajmej, kikui' itapech kan wetztoya iwán yákiya ichan, iwán kiweyimatiltijtiaya Dios. 26 Iwán nochi tajtachixtikajkej iwán kiweyimatiltijkej Dios. Iwán majmatitajtojkej:

—Inán sí, tikitakej yey ayí'pa mo-ita.

Jesús kinotza Leví yey itoká' no Mateo

27 Kuá' kisa' Jesús, kita' se yey kicobrarojtoya impuestos iga Roma. Inón taga' itoká' Leví, ewatoya ompa kan kicobrarojtoya impuestos. Jesús kijlij:

—Xinetoka.

28 Iwán Leví moketza', kikajtej inewi itekipánol, iwán kitoga' Jesús.

29 Iwán Leví ichan, kichij weyi-ilwi' iga Jesús. Ompa onoyaj mia' yey no yey kicobrarojtoya impuestos iga gobierno iwán sékino' máj yey kixnantoyaj mesa iwán yejemen. 30 E' fariseojmej iwán yey tamachtiáj ipan iley Moisés, pewakej iga kipopowaj idiscipolomej§ Jesús, kijlijkej:

—¿Te iga ansentakuaj iwán ansen-ätij iwán yey kicobrarrowayaj impuestos iga Roma iwán yey kichíwaj yey ayekti?

31 Jesús kijtoj:

—Yey yektitokej ayá' kinekij yey maki-achitiltikan, sino que yey wetitokej. 32 Nej ayá' niwalaj niktakozako yey kijtowaj iga ye'nemij. Majwa' niwalaj niktakozako yey kichíwaj yey ayekti iga mamoyolpatakan.

Kitajtaniy Jesús kén iga yey mayunarowaj

33 Kijlijkej Jesús:

—¿Te iga yey kitokaj Juan iwán yey kitokaj fariseojmej pox mayunarowaj iwán pox oradowaj, e' modiscipolomej nochipa ätij iwán takuaj?

* 5:17 5:17 Xikita glosario “Fariseo”. † 5:17 5:17 Xikita glosario “Yey tamachtiá ipan iley Moisés”. ‡ 5:24 5:24 Xikita glosario “IPiltzín Taga’”. § 5:30 5:30 Xikita glosario “Discípulo”.

³⁴ Jesús kijtoj:

—Awel mayunaroskej te-ikniwan kan monamiktilo kuꝥ' ompa ono' iwamej chokotzin yej monamiktiá. ³⁵ Ásissan día iga kiwigaskej in chokotzin; íkuꝥ' kena, mayunaroskej.

³⁶ Iwán kipowa' nō inín iga mamixkujtilo:

—Ayagaj kiteki tájkol inuevojwípil iga makitamani iwipilsósol. Siga kichí ijkón, kisosolj inuevojwípil. Iwán ayá' ye'nesis wípilsósol iga tamaniptos iga tájkol yej nuévojo'. ³⁷ Ipan ikyapakuetakon* awel nō moakiá vino yej kichíjkejo' iga vino yej kichíjkejo' moposawa iwán kipoxonas kuetakon iwán nempoliwis vino iwán kuetakon. ³⁸ Inón iga, yekti iga ipan kuetakon yej móchijo' mamooki vino yej kichíjkejo'. Ijkón apoliwis vino niga kuetakon. ³⁹ Iwán ni agaj yej koniá ikyapavinoj kinekis makoni yej kichíjkejo', iga kijtowa: “Mataj ikyapavinoj máj xochajya'.”

6

Idiscipolomej Jesús kito'piyotilantiawij trigo ipan día kuꝥ' mosewilo

¹ Se día kuꝥ' mosewilo, Jesús panotiaya mlijti', iwán idiscipolomej pe' iga kitektiajkij trigo iwán koxtiayaj iga imamej iwán kikuajtiayaj. ² Sekin fariseojmej kijtojkej:

—¿Te iga ankichiwaj tekipánol yej ayekti mamochiwa ipan día kuꝥ' mosewilo?

³ Jesús kijlij:

—¿Ix ayí' ankileerojkej yej kichij David iwán yej senemiáj kuꝥ' mayanakej? ⁴ Kala' tiopan, kikui' panmej yej itátkipa Dios. David kikuaj inōmpa pan iwán kimá' nō yej iwán nemiáj, malej iga ayá' wel kikuaya námol, petz sacerdotejmej wel kikuayaj.

⁵ Iwán kijtoj Jesús:

—Nej yej iPiltzin Taga' wel nitatekimaka te wel mamochiwa ipan día kuꝥ' mosewilo.

Taga' yej matakuawayaxto'

⁶ Ipan sewo' día kuꝥ' mosewilo, Jesús kala' tiopan iwán pewa' iga tamachtij. Iwán ompa onoya se taga' yej takuawayaxto' iye'ma'. ⁷ Iwán inomej yej tamachtíaj ipan iley Moisés iwán fariseojmej kipipiayaj Jesús iga makitakan siga kachitiltij ipan día kuꝥ' mosewilo. Iga ijkón wel makasikan ken iga makitelwikan. ⁸ E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijlij taga' yej matakuawayaxto':

—Ximoketza iwán xiwiki tatajkoyan.

Iwán taga' moketza'. ⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nia nimitztajtanitij: ¿Té an wel mochiwa ipan día kuꝥ' mosewilo; yej yekti o yej ayekti? ¿Mamoachitilti agaj o mamomikti?

¹⁰ Iwán Jesús kitachilij inochi yej ompa onoyaj iwán kijlij inón taga':

—Xikmelawa moma'.

Ijkón kichij in taga' iwán yektia'ya ima'. ¹¹ Yej ompa onoyaj poxsan kuejkuesiwiwej, iwán pewakej iga motatapowijkej té wel kichiwiliayaj Jesús.

Jesús kitapejpena doce yej makipowakan itájtol

¹² Ayá' wejkati', Jesús yajki tajtoto iwán Dios ipan se tepe' iwán senyówal oradojtoya. ¹³ Kuꝥ' tanési'ya, kinotza' idiscipolomej iwán kitapejpena doce de yejemen, inomej kitokawij apostolejmej.* ¹⁴ Inín itokamej: Simón yej nō kitokawij Pedro; Andrés yej iyiknin Simón, Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás,

* **5:37** 5:37 Xikita glosario “Kuetaxtekon”. * **6:13** 6:13 Xikita glosario “Apóstol”.

Jacobo yej ipiltzin Alfeo; Simón yej ipartidoj nacionalista,† 16 Judas, yej iyíknimpa Jacobo iwán Judas Iscariote yej máj despuéj kinextij iga makikitzkikan Jesús.

Jesús tamachtiá

17 Jesús temoj iwamej ipan tepe', iwán kawitoj ipan planada. Iwán ompa onoyaj idiscipolojmej iwán no komati yej walkej ipan estado de Judea, iwán yej ichamej altepe' Jerusalén iwán no yej ichamej lamartenoj na' altepemej Tiro iwán Sidón. Asikej ompa iga kikakitoj itájtōl Jesús iwán iga maachitiakan yej wetitokej. 18 Iwán yej kipiayaj malespíritojmej no kachitialtiaya. 19 Iwán nochi kinekiáj makichijchimikan Jesús, iga ipan yéj kiasya poder iwán inochi kachitialtiaya.

Yej Dios máj kiye'ita

20 Iwán Jesús kitachilij idiscipolojmej iwán kijlij:

—Xipaktokan yej ayá' anmotapialiáj, iga ankipiáj Dios iga amoTeko.

21 'Xipaktokan amejemen yej inán anmayanaj iga an-ixwiskej.

'Xipaktokan yej inán anchokaj, iga anwetzkaskej.

22 'Xipaktokan kuá' mitzijiyaj, iwán kuá' mitzkixtiáj ipan amoaltepe' iga akinekij xonokan iwamej, iwán kuá' kuajkuntas mitzijliáj iwán kuá' mitzpinajtiáj iga annetokaj nej yej iPiltzin Taga'. 23 Xipakikan este xiwiwitonikan inón día, iga ipan cielo yawij mitzmakatij yej pox yekti, iga ijkonsan no iyikyapatajmej inimej gente kipoxiknochijkej profetajmej.

24 'E' anlastimajmej yej ankipoxpiáj tomín, iga nij ampakíkeja.

25 'Anlastimajmej yej inán an-ixwitokej, porque anyawij anmayanatij.

'Anlastimajmej yej inán anwetzka, iga anyawij anchokatij iwán anmoknomatiskej.

26 'Anlastimajmej kuá' inewi tajtaga' ye'tajtoskej iga amejemen, iga ijkonsan no iyikyapatajmej yejemen ye'tajtojkej iga yej ayéj mela'profetajmej.

Xikchokilikan yej ayá' mitzye'itaj

27 'E' amejemen yej annekaktokej nimitzijliáj: Xikchokilikan yej ayá' mitzye'itaj, xikchiwilikan yej yekti yej mitzijiyaj. 28 Xikye'ijlikan yej mitzmalijliáj. Xiktenewikan Dios iga inomej yej mitzpantiáj. 29 Siga agaj mitzxaýgatatzina, xikmaka se' moxaya' iga mamitzmaga, iwán siga agaj mitzkuiliá mochamarraj, xikmaka no mokuach iga makiwiga. 30 Siga agaj mitztajtaniliá tejté, xikmaka, iwán yej mitzkuiliá yej motátkipa, amo xiktajtanili iga mamitzkuepili. 31 Xikchiwilikan sekin ijkón ken amejemen ankinekij mamitzchiwilikan.

32 'Siga ankichokiliáj yejsan no mitzchokiliáj, ¿té anmotaniliskej? Este yej kichiwaj yej ayekti, ijkón no kichiwaj. 33 Siga ankichiwiliáj yej yekti yejsan mitzchiwiliáj yej yekti, ¿té anmotaniliskej? Ijkón no kichiwaj yej ayá' ye'nemij. 34 Iwán siga ankitakewaltiáj tomín inomej yejsan wel mitzkuepiliáj, ¿té anmotaniliskej? Yej kichiwaj yej ayekti no kitakewaltiáj yejsan wel kikuepiliskej se' achón. 35 'E' amejemen xikchokilikan yej mitzijiyaj iwán xikchiwakan yej yekti, iwán siga antatakewaltiáj tejté, amo xikchakan iga mamitzkuepilikan. Ijkón anmotaniliskej yej pox yekti, iwán amejemen anmochiwaskej ipilowan Dios yej ajko ono', iga yéj no kikneliá yej ayá' taagradecerowaj iwán yej kichiwaj yej ayekti. 36 Amejemen xita-iknelikan kensan no amoTaj Dios ta-ikneliá.

Amo xitajuzgarokan

37 'Amo xitajuzgarokan iwán Dios ayá' no mitzjuzgaroskej. Amo xikijlikan ni agaj iga ayompa nemi, iwán Dios no ayá' mitzijliskej iga ayompa annemij. Xikelkawakan yej mitzchiwiliáj yej ayekti, iwán Dios no ijkón mitzchiwiliskej. 38 Yej ankipiáj

† 6:15 6:15 Kijliayaj nacionalista iga anka Simón, kuá' aya kitokaya Jesús, senemiáj wan judiyojmej yej kikixtijnekiáj romanojmej yej kidominarotoyaj país de Israel.

xikmakakan sekin, iwán Dios no mitzmakaskej. Yawi mitzmakatij ipan amomórral este temis, este tejtekualtitos, iwán este áyo'ya kitoloj amomórral. Achón ke' agaj ankimakaskej, achonsan no Dios mitzmakaskej.

³⁹ Jesús ijkín kijtoj iga mamixkujtilo:

—¿Ix wel se pacha kimawilantiá se' pacha iga makojkujlti? ¿Ix ayá' an wetziskej iyomextimej ipan se xapo'? ⁴⁰ Yej nemi momachtiá ayá' máj tamati ken yej tamachtiá, kuá' kitámijya iga momachtij, kaxilijya yej tamachtiá.

⁴¹ '¿Te iga tikixtachiliá moknín iga kipiá tasoltzín ipan iyix iwán ayá' tikita iga tej tikpiá tapan ipan moyix? ⁴² Siga ayá' tikita iga tikpiá weyi tapan ipan moyix, ¿kén timixewiá iga tikijliá moknín: “Noknín, achi manimitzkixtili tasoltzín yej tikpiá ipan moyix”? ¿Tej yej timopajpantiá iga tiye'nemi!, xikixti achto inón tapan yej ono' ipan moyix iwán ijkón wel tikye'itas iga tikixtiliá tásol ipan iyix moknín.

Kuawi' mo-ixmati ipan itakilka

⁴³ 'Nisé kuawi' yej mokuáliá itakilka wel kipiá itakilka yej ayá' mokua. Iwán kuawi' yej ayá' mokuáliá itakilka, awel no kipiá itakilka yej mamokua. ⁴⁴ Sejsé kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka: ayá' moteki itakilka amakuawi' ipan witzkuawi', niga moteki uva‡ ipan chawawitz. ⁴⁵ Taga' yej ye'nemi, ye'tajtowa, iga ipan iyalmaj kejlanto' yejsan yekti. Iwán taga' yej ayá' ye'nemi, kuajkuantas kijtowa iga ipan iyalmaj ono' yej ajayekti, iga yej ono' ipan iyalmaj inón kijtowa.

Kajli yej ye'taksato'

⁴⁶ '¿Te iga anne-ijliáj “NoTeko, noTeko”, iwán ayá' ankichiwaj yej nimitzijliáj? ⁴⁷ Nia nimitzijlitij ken nesi inón yej wi' notenoj, yej kikaki notájtól iwán kichiwa yej nikijtowa. ⁴⁸ Inón ken tikita se taga' yej kichij íkal de material. Achto talichkua' wejkatan iga kajli mataksato ipan weyite'ti. Kuá' weyá' a'ti iwán walaj arresomoj yej pox tajpalej ipan kajli, niga wel kolín, iga inón kajli tokto' ipan te'ti. ⁴⁹ E' yej netajtolkaki iwán ayá' kichiwa yej nikijtowa, inón ken tikita se taga' yej kichij íkal ipan petz tajli iwán ayá' kipiá kan taksato'. Iwán kuá' weyá' a'ti, walaj arresomoj yej pox tajpalej ipan inón kajli iwán inón kajli wetzi' iwán mela'xixitini'.

7

Se taga' yej mopoxconfiarowa ipan Jesús

¹ Kuá' Jesús tami' tatatapowij, yajki altepe' Capernaum. ² Ompa chantitoya se capitán yej kimandarowaya soldadojmej de Roma, kipiaya se itekipanowani yej kipoxchokiliaya, e' wetitoya. Alinsan poliwiá iga mikiá. ³ Kuá' inón capitán kikagui' yej Jesús kichijto', kititan wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej iga makijlitij Jesús iga makachitalti itekipanowani inón capitán. ⁴ Yejemen yajkij kitatoj Jesús, iwán ijkín kitejteki'ijlijkej:

—Inón capitán kajasi iga xikpaléwi, ⁵ iga kiye'ita tokniwan yej no israelitajmej, iwán yéj nechiwilijkej notiopamej.

⁶ Jesús yajki iwamej. E' kuá' asitiáyaja chan inón capitán, inón capitán kititan iyamigojmej iga ijkín makijlitij:

—NoTeko, akajasi xikalaki nochán, ayá' neajasi iga xasi nokalijti'. ⁷ Inón iga ayá' nimixewij iga nimitztemoto nomatika. E' xikijtosan iga mayektiá notekipanowani iwán yektiás. ⁸ Nej no ono' yej netekimaka iwán no niktekimaka soldadojmej. Kuá' niktítani se mayawi kanaj, yawi; iwán kuá' se' nikijliá iga mawiki, wi'; iwán kuá' nikijliá notekipanowani iga makichywa tejté, kichywa.

⁹ Kuá' inón kika' Jesús, madmiradoj, iwán kitachilij yej kitokatinemiáj, kijlijkej:

‡ 6:44 6:44 Xikita glosario “Uva”.

—Nimitzijliáj iga anikasi' nisé israelita yej mamopoxconfiáro ipan nej ken inín taga'.
 10 Kuá' tatítanimej yajkij ichan capitán, kasitoj tekipanowaní, achitia'ya.

Jesús kikneliá se yej wewejmí'

11 Jesús iwán idiscipolomej iwán komati gente nemi yayaj ipan se altepe' yej itoka' Naín. 12 Kuá' asitiáyaja ipan altepe', kita' iga nemi yawij kitokatij se yej mi', yej iselpiltzín se yej wewejmí'. Mia' kipolojtíayaj yej de ompamej. 13 Kuá' toTeko kita', choga' iyalmaj iga inón viuda, iwán kijlij:

—Amo xichoka.

14 Iwán kitechoj tapechtzín kan mejmelajtiaya ánimaj iwán kichijchin. Iwán mokejketzkej yej nemi kiwigayaj. Jesús kijlij ánimaj:

—Chokotzín, nimitzijliá: ¡ximoketza!

15 Iwán motalij in yej miktoyay iwán péwa'ya tajtoj. Iwán Jesús kima'ya iye'.
 16 Iwán nochi yej ompa onoyaj momajtijkej iwán ijkín kiweyimatiłtiayaj Dios:

—Te-ixnamikiko se profeta yej kipoxpiá poder.

Iwán kijtowayaj no:

—Dios wálay kipalewiko igentej.

17 Iwán yej kichij Jesús, noyan Judea momati' iwán este ipan altepemej yej najna'san onokej.

Itatítanimej Juan yej tabautizarowa

18 Juan kimati' yej kichij Jesús iga kipowilijkej idiscipolomej. Iwán Juan kinotza' ome idiscipolój, 19 iwán kitítan iga makitajtanitij Jesús: “¿Ix teja in Cristo yej yawi wítzeti, o nikcháskejo' sewo'?” 20 Kuá' idiscipolomej Juan kitechojkej Jesús, kijlijkej:

—Juan yej tabautizarowa netítankej iga manimitztajtanikij; “¿Ix téjyaki' in Cristo yej yawi wítzeti, o nikcháskejo' sewo'?”

21 Iwán íkuá' Jesús kachitáltij mia' yej sese'pa iga wetitoyaj, iwán yej kipiayaj małespíritoj, iwán no kitachaltij mia' pachamej. 22 Iwán Jesús kijtoj:

—Xakan xikijlítij Juan inochi yej ankitakej iwán yej ankikakikej: pachamej tachaja, koxomej nejnémija, yej palantiayaj inakayomej iga kipiayaj lepra, achitiákeja, yej ayá' takakiáj, inán takákija, yej miktoyaj, ojpa-isákeja. Iwán yej ayá' motapialiáj, mopowiliaya ye'notíciáj ken iga Dios tasalvarowa. 23 Paktos yej ayá' kikajtewa iga moconfiarowa ipan nej.

Jesús kitajtajtani la gente te itekiyo in Juan

24 Kuá' yájkija itatítanimej Juan, Jesús pe' tatatapowij de Juan; kijtoj:

—¿Té ankitatoyaj ipan desierto? ¿Ix se ojta' yej koolina ejeka'? 25 Iwán siga ayá', ¿tétaj ankitatoyaj? ¿Ix se taga' yej ye'taajakijto'? Amejemén ankimatij iga yej moye'taajakiáj iwán nemij ken kinekij, chantitokej chan reyejmej. 26 Iwán, ¿té nokta ankitatoyaj? ¿Ix se profeta? Kena, yéj majya sej que se profeta. 27 De Juan tajtoj kan ijkín ijkuilijto':

Niktítani notatítan iga mo-ixtaj matayakana, iga ken kuá' mamitzojtápoya.

28 Nimitznojma-ijliáj iga ateyi nisé profeta yej máj tayakanto' que Juan yej tabautizarowa, e' yej momachiliá iga até iteki de inochi yej motemakaj iga Dios marreinaro ipan yejemén, inón yej máj tayakanto' que Juan.

29 Nochi yej kikakikej itájtól Juan este yej kicobrarrowayaj impuestos iga Roma, no mobautizarojkej iwán ijkón kichijkej ken Dios tatekimaka. 30 E' fariseojmej iwán yej tamachtíáj ipan la ley, ayá' mobautizarojkej iná' Juan, iwán ayá' kinekikej yej Dios kinekiá makichíwa iga yejemén. 31 Iwán toTeko kijtoj:

—Amejemen yej inampa amonokej annessij ken tikita ³² kokone' yej mawiltiáj ipan tajkoaltepe' iwán kitzajtziáj iyikniwán: “Nejemen nimitztapitzilijkej iga aka iwán ayá' anmijtojkej; nejemen nimitziknotakuikilijkej iwán ayá' anchokakej.” ³³ Ijkón inimej gente; wálaj Juan yej tabautizarowa yej akikuaya pan niga koniaya vino iwán amejemen ankijtowaj iga kipiaya malespíritoj. ³⁴ Iwán niwálaj nej yej iPiltzín Taga' yej nitakua iwán nikoniá vino, iwán ankijtowaj iga nipoxtakua iwán nitawana, nimotókaki' iwán yej ayá' ye'nemij iwán inomej yej kicobrarowaj impuestos iga Roma. ³⁵ Kuá' tikita ken iga ye'nemij yej momela'confiarowaj ipan Dios, nesí iga Dios nochi kimati te kichíwa.

Jesús paxalowa chan se fariseo yej itoka' Simón

³⁶ Se fariseo kijlij Jesús iga matakuači ichan, iwán kala' kalijti'. Iwán kuá' kixnánto'ya mesa,* ³⁷ asito se siwa' yej ayá' ye'nemi. Inón siwa' de ompa, iwán kimati' iga Jesús yajki takuato chan inón fariseo. Kiwiga' se iboteyajtzin yej chijto' de te'ti yej itoka' alabastro. Ipan kiwiga' aceite yej pox ajwiya'. ³⁸ Iwán itepotztajpa Jesús, choga' iyikxitenoj, iwán inón siwa', iga iyixa' kixxipatzoj. Iwán kiwakiltij iga itzónkal, iwán kixxipitsoj iwán kitajtalilij aceite yej pox ajwiya'. ³⁹ Kuá' fariseo yej nemi kitamaka Jesús, kita' yej nemi kichíwa inón siwa', kijtoj ipan iyalmaj: “Siga inín taga' katka mela'profetaj, kimatiá katiábapa inín siwa' yej nemi kichijchimi; ayá' ye'nemi.” ⁴⁰ Iwán Jesús kijlij fariseo:

—Simón, nimitzijlijneki achi tejté.

Fariseo kijtoj:

—Tamachtiani, xine-ijli.

⁴¹ Jesús kijtoj:

—Onoya ome taga' yej kideberowayaj yej tatakewa tomín. Se deberowaya ke' se kitaniá quinientos días iwán se' ke' kitaniá cincuenta días. ⁴² Iwán nisé de yejemej awel kikuepa' inón tomín, iwán inón yej tatakewa tomín, kijlij yej deberowaj iga ay'ya makikuepakan inón tomín. Inán xine-ijli, ¿katiapa de yejemej máj kichokilij?

⁴³ Simón kijtoj:

—Anka yej máj komati tomín kelkawilij iga kideberowaya.

Jesús kijtoj:

—Ómpaya ken tikijtoj Simón.

⁴⁴ Iwán Jesús kitachilij siwa', iwán kijlij Simón:

—Ta' xikita inín siwa'. Nikala' mochan iwán ayá' tine-ikxipaga'. E' inín siwa' ne-ikxipaga' iga iyixa' iwán ne-ijikxiwakiltij iga itzónkal. ⁴⁵ Tej ayá' tinepipitsoj; e' inín siwa', desde que nikala', ayá' nemi kikajtewa iga kipipitsojowa nokxi. ⁴⁶ Ayá' tinejalilij aceite ipan notzontekon; e' yéj netalilij aceite yej ajwiya' ipan nokxi. ⁴⁷ Inón iga nimitzijliá, nepoxchokilij iga nikelkawilija yej poxsan ayekti kichij. E' yej nikelkawiliá alín yej kichíwa yej ayekti, inón ayá' poxsan nechokilij.

⁴⁸ Iwán Jesús kijlij inón siwa':

—Inochi yej tikchij yej ayekti nimitzelkawilija.

⁴⁹ Iwán yej iwamej ompa takuajtoyaj, motajtankej:

—¿A'yéj in yej wel no kelkawiliá yej se kichíwa yej ayekti?

⁵⁰ Jesús kijlij inón siwa':

—Iga timoconfiaroj ipan Dios, mitzmanáwija. Xiyolpaktiaya.

* **7:36** 7:36 Inón vej, kuá' takuayaj toknijmej, nochipa ken achi monagastekáyajpa iyopochkampamej, motetoniyaj iga isotkolmej mij nemi takuaj iga iye'mamej. Mesajmej poxsan chajchapati'. Inón iga siwa' wel kiná'tejoj itepotztajpa Jesús. Xikita dibujo pan página 555.

8

Siwatkej yej kipalewiáj Jesús

¹ Iwán Jesús yajki ipan nochi wejweyi altepemej iwán ipan altepetzitzin iga kipojtinemiá ye'notíciáj ken iga Dios reinarowa. Nemiá iwán doce idiscipolomej. ² Nemiáj nõ sekin siwatkej yej Jesús kachitaltij yej kipiayaj malespíritoj iwán yej wetitoyaj. Se de yejemen María, yej itoka' nõ Magdalena yej iyakapan kisa' siete malespíritoj. ³ Nõ Juana yej isiwa' Chuza, Chuza kipalewiaya Herodes kan mandarowa. Iwán se' itoka' Susana iwán sékino' máj yej kipalewiayaj Jesús iga kimakakej yej itatkímejpa.

Kén iga mixkuñtilo ipan yej toka

⁴ Mia' kiskej ipan i-altepemej iga kitatoj Jesús. Iwán poxsan monechkolo'. Iwán Jesús kipowa' inín iga mamixkuñtilo:

⁵ —Se taga' yajki tokato, kipapatanáltijpa* íyol trigo. Ono' yej wetzito ipan ojti iwán kitataksayaj yej ompa panowayaj. Walkej totomej iwán kikuajkej. ⁶ Ono' yej wetzito tetzalan kan ono' ajalín tajli; kuá' íxwa'ya, talwagui'. ⁷ Ono' yej wetzito ipan witzyoj. Kuá' witzyoj sen-ixwakej iwán tato', witzyoj ta-ijiyomiktij. ⁸ E' ono' yej wetzito ipan yé'tal. Kuá' weyakej, pox mochi; iwán ipan sejsé imiawayo kitálijij este cien íyol.

Kuá' tami' kijtoj inón, Jesús recio tajtoj:

—Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

Jesús kijtowa tejas in kan mamixkuñtilo

⁹ Idiscipolomej Jesús kitajtankej:

—¿Té kijtojneki in inín kan mixkuñtilo?

¹⁰ Kijtoj Jesús:

—Amejemen Dios mitzmatiltiáj ken iga yéj reinarowa, inón yej ayagaj kimati. E' sekin nikpowiliapa kan mamixkuñtikán, ijkón malej iga tachaskej, ken kuá' ayá' tacháj, iwán malej iga matakakikan ayá' kimatiskej te kijtojneki.

Jesús kijtowa te kitojneki inón yej toka

¹¹ 'Ijkin kijtojneki inón kan mixkuñtilo: Íyol trigo kijtojneki itájtol Dios. ¹² Iwán yej wetzi' ipan ojti, inón kijtojneki yej kikakíkeja itájtol Dios iwán wí' Tzitzimi' iga kelkawaltiaj inón yej kikakíkej iga amo makicredokan iwán amo mamomanawikan. ¹³ Yej wetzi' ipan teyoj, inón kijtojneki yej este yojoylpakij kuá' kikakij itájtol Dios; e' ayéj iga kimela'credowaj, ken tikita tato' yej ayá' nelwayoj. Inomej ayá' nochípaya kicredojtoskej, iga kuá' kitantiarowaj, kikajtewaj iyojwi Dios. ¹⁴ Inón íyol trigo yej wetzi' ipan witzyoj, kijtojneki yej kikakij itájtol Dios, e' mopoypolowaj iga kiyoltilanaj yej kejlantokej, kipoxpiasnekij tomín iwán kichiwaj kensan iyalmaj kineki, akichiwaj yej yekti. ¹⁵ E' yej wetzi' ipan ye'tajli, inón kijtojneki yej kicredowaj itájtol Dios iga inochi iyalmaj, iwán ayí' mosemakaj ipan iyojwi Dios iwán kichiwaj yej yekti.

Ayekti iga mamoyana itájtol Dios

¹⁶ 'Ayagaj kixotaltia icándil iwán makikontepacho, niga kitálijá tapechtampa. Majwa' kitálijá ajko iga matawi, iga matachakan yej kalakij. ¹⁷ Ateyi nité yej iyanto' yej amo mamonexti. Ateyi yej ichtákasán yej keman amo mamomela'mati.

¹⁸ 'Ta' xikye'kakikan; yej kipiá, yawij máj kimakatij, e' yej ayá' kipiá este yej kijtowa iga kipiá yawij kikuñlijij.

Iye' Jesús iwán iyokichikniwan

¹⁹ Iyokichikniwan Jesús iwán iye' yajki kitatoj Jesús, e' awel asikej itenoj iga poxsan kipolojtoyaj. ²⁰ Iwán kijlijkej Jesús:

* 8:5 8:5 Iga motoka trigo sekin kipapatanaltiajpa.

—Moye' iwán mookichikniwán onokej fuera iwán mitzitasnekij.

²¹ Jesús kijtoj:

—Yej kikakij itájtɔl Dios iwán kichiwaj ken kijtowa, inómejwa' in noye' iwán nookichikniwán.

Jesús kipacholtiá ejeka' iwán maréjal

²² Se día Jesús tejkaj ipan weyi ákal iwán idiscopolojmej, iwán Jesús kijtoj:

—Mati-apanokan.

Iwán yajkij. ²³ Kuá' nemi apanowayaj, Jesús mokochkuilij. Iwán ipan laguna kitzintijkej se ejeka' yej pox tajpalej, iwán ákal pewa' iga atemi' iwán este ken awetziaja. ²⁴ Iwán kixitijkej Jesús, kijlijkej:

—¡Tamachtiani! ¡Tamachtiani! ¡Nemiya ti-awetzij!

Iwán moketza' Jesús, kajajwa' ejeka' iwán a'ti, iwán pachiwikej, iwán santakampolijtikawi'. ²⁵ Iwán Jesús kijlij idiscopolojmej:

—¿Te iga ayá' anmoconfiarojkej ipan nej?

E' yejemen majmatikawikej iwán san tajtachixtikajkej, iwán mosepantajtankej:

—¿A'yéj an in inín taga' yej este ejeka' iwán a'ti wel kitekimaka iwán kitajtolkakij?

Se taga' de Gadara yej kipiaya malespíritoj

²⁶ Iwán kuá' apanójkeja, asikej Gadara yej ono' iyikan laguna, iyixtaj Galilea.

²⁷ Iwán kuá' témoja Jesús, kixnamikito se taga' de ompa yej íkyaya kipiaya malespíritoj, iwán nochípaya nemiá ipetzkan iwán ay'ya katka chanej, kochá posantoj. ²⁸ Kuá' inón taga' kita' Jesús, motankuáketza' iyixtaj, iwán tzajtzi', kijtoj:

—¿Té tikneki nowan, tej Jesús yej iPiltzin Dios yej ono' pox ajko? Nimitztajtaniliá iga amo xine-iknochiwa.

²⁹ Ijkón kijtoj iga Jesús kitekimakatoya malespíritoj iga makisa ipan inón taga'. Máj achto malespíritoj mia' vej kikitzkiaya, malej iga kijikxi-ilpiayaj iwán kima-jma-ilpiayaj iga amo macholo; e' yéj sankikokotonaya inón cadena. Iwán malespíritoj kiwigaya ipan desierto kan ayagaj chantito'. ³⁰ Jesús kitajtan:

—¿Té motoka'?

Iwán kijlij:

—Notoka' Mia'.

Kijtoj ijkón iga mia' malespíritojmej onoyaj ipan inón taga'. ³¹ Kitajtanilijkej Jesús iga amo makititanikan xapoko yej ayá' kipiá kan tanto'. ³² Ipan tepe' takuajtiniemiáj mia' koyamemej, iwán malespíritojmej kiteki'tajtanilijkej Jesús iga makalakikan ipan koyamemej; iwán Jesús ompa kititan inomej malespíritojmej. ³³ Kuá' kiskeja ipan inón taga', kalákkeja ipan koyamemej, iwán inochi momajmapetzkotoj ipan barranko, wetzitoy ipan laguna iwán ompa amikikej.

³⁴ Kuá' inón kitakej yej kicuidarójtiniemiáj koyamemej, mokacholoykej iwán yajkij kipowatoj ipan altepe' iwán ipan altepetzitzin. ³⁵ La gente yajkij kitatoj yej mochij. Iwán yajkij kan ono' Jesús; kasitoy inón taga' yej kipiaya malespíritoj este ewato' itenoy Jesús; taajakijto'ya iwán ye'tajlánto'ya. Iwán majmawikej. ³⁶ Iwán yej kitakej, kipoykej inewi san kén kitakej iga yektiá' inón taga' yej kipiaya malespíritoj. ³⁷ Nochi gente de Gadara iwán yej najna'san ichamej kiteki'ijlijkej Jesús iga makísaya ompa iga poxsan majmawiáj. Iwán Jesús kala' ipan ákal iwán yayay. ³⁸ Iwán inón taga' yej ipan kisa' malespíritojmej, kiteki'tajtanilij iga mayáwiya iwán. E' Jesús kitekimá' iga makawi, kijlij:

³⁹ —Xaj mochan, iwán xikpowa nochi yej Dios mitzchwilij.

Inón taga' yajki, iwán kipowa' noyan ipan inón altepe' yej Jesús kichij ipan yéj.

Jesús kachitialiá omen yej moconfiarowaj ipan yéj

⁴⁰ Kuḗ' Jesús asito sej Galilea, nochi kichixtoya iwán paḗikej iga ki-omemawijkej.
⁴¹ Iwán asi' se ṭaga' yej itoka' Jairo yej mandarowa tiopan. Inón ṭaga' motankuḗketzato iyikxitenoj Jesús, iwán iga inewi iyalmaj kitajtanilij iga mayawi ichan ⁴² iga kipiaya iseltaochin ken de doce años yej mikisnekiaya. Kan nemi yaya Jesús, este kipipitzkowayaj iga mia' yej kitokaj.

⁴³ Iwán nemi yaya no ompa se siwa' yej wetitoya, doce años kistoya ken imés yej awel pachiwia. Kitámija inewi itomin iga yajka iwán medicojmej iwán ayagaj wel kachitiltij. ⁴⁴ Inón siwa' kitechoj Jesús itepotztájbapa iwán kichijchimilij itempan itzótzol, iwán íkuḗ' pachiwí' iga kistoya ken imés.

⁴⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—¿A'yéj nechijchin?

Nochi kijtojkej iga ayéj yejemen. Pedro iwán yej iwán nemiáj, kijtojkej:

—Tamachtiani, nemi mitzpipitzkowaj iwán mitzyayagatopewaj nijnijiga, iwán tikjótowa-o': "¿A'yéj nechijchin?"

⁴⁶ E' Jesús kijtoj sej:

—Agaj nechijchin, nikmachilij iga ipan nej kisa' poder.

⁴⁷ Kuḗ' siwa' kita' iga awel miyana, kuekuechkatiajki, motankuḗketzato iyikxitenoj Jesús. Kinojma-ijtoj iyixtaj la gente te iga kichijchin iwán kén iga yektiá' íkuḗ'san.

⁴⁸ Jesús kijlij:

—Nopij, iga timoconfiaroj ipan nej, ti-achitia'ya. Xaja tamelá.

⁴⁹ Mij tatapojtáyao' Jesús, a'pa asi' yej wálaj ichan Jairo, inón yej mandarowa tiopan, kijlij:

—Mosiwapiltzin mi'ya, ay'ya máj xikuejkuesojto toTamachtiani.

⁵⁰ E' Jesús kika' iwán kijtoj:

—Amo ximajmawi, ximoconfiaro ipan nej iwán mopiltzin yektiás.

⁵¹ Kuḗ' asi' Jesús chan Jairo, ayá' kine' a'san nesí' makalaki, petz Pedro, Santiago, Juan, itaj takotzin iwán iye'. ⁵² Nochi moknomatitoyaj iwán chokatoyaj iga inón takotzin. E' Jesús kijtoj:

—Amo xichokatokan, takotzin ayá' mikto', yejwa' kochto'.

⁵³ Iwán Jesús kiwejwetkilijkej, iga kimatiáj iga mikto'ya in inón takotzin. ⁵⁴ E' Jesús kikitzkilij imá' iwán recio kinotza':

—¡Takotzin, ximoketza!

⁵⁵ Iwán sej ojpa-isa' iwán nimanin moketza'. Iwán Jesús tatekimá' iga mamotamakatiya in takotzin. ⁵⁶ Itaj iwán iye' san tajtachixtikajkej; e' Jesús tatekimá' iga amo agaj makimati yej mochij.

9

Jesús kititan idiscipoljmej iga makipowakan kén iga reinarowa Dios

¹ Jesús kinechkoj doce idiscipoljmej iwán kimá' poder iga wel makixitikan malespiritojmej, iwán no iga makachitiltikan yej wetitokej. ² Kititankej iga makjotokan kén iga reinarowa Dios, iwán iga matachitiltikan. ³ Iwán kijlijkej:

—Amo xikuigakan nité ipan ojtí. Niga bastón, niga mórral, niga tákual, niga tomin, iwán amo xikuigakan ome amokuach. ⁴ Kan amasitij agaj ichan, ompasan xikawikan este que matami amotekipánol iwán ankisaskej ipan inón altepe'. ⁵ Iwán kan ayá' mitzomemawiskej, xikisakan ipan inón altepe', xiktzejtzeloakan amokxitalpínol iga makimatikan iga ayá' kichijkej yej yekti.

⁶ Iwán kiskej, yajkij ipan inewi altepetzitzin, kipojtinenkej ye'noticiaj kén iga Dios tasalvarowa iwán kachitiltitinenkej yej wetitokej.

Herodes kikaki yej kichiwa Jesús

⁷ Rey Herodes kika' yej kichijtinemi Jesús; iwán ay'ya kimatiá te kichiwaya iga sekin kijtowayaj:

—Anka ojpa-isa' sej Juan kan miktoya.

⁸ Sekin kijtowayaj:

—O mixnextiko el profeta Elías.

Iwán sekin kijtowayaj:

—Anka ojpa-isa' sej agaj ikyapapofetaj.

⁹ E' Herodes kijtoj:

—Esi nej nitatekimá' iga makikechtekikan Juan, ¿a'yejtaj an in inin yej nikaki kipowaj kuajkuantas iga yéj?

Inón iga Herodes kitanekiá Jesús.

Kua' tatamá' Jesús, takuaj cinco mil

¹⁰ Kua' mokuepkej iyapostolejmej Jesús, kipowilijkej inewi yej kichijkej. Iwán Jesús kinechkoj idiscipolomej iwán kiwiga' kan ayagaj ono', na'san se altepe' itoka' Betsaida. ¹¹ E' kua' la gente kimati', kitokakej no, iwán Jesús ki-omemawij in inomej, iwán kitatapowijkej kén iga reinarowa Dios iwán kachitiltij yej wetitokej.

¹² Kua' tiqta'ya, kitechotoj Jesús doce iyapostolejmej, iwán kijlijkej:

—Xikijli la gente mayákanya mamosewitij, iwán makitemotij tákual ipan altepe' iwán ipan altepetzitzin yej najná' onokej, iga nigaj ateyi nité.

¹³ Jesús kijtoj:

—Amejemen xiktamakakan.

Yejemen kijtojkej:

—E', nikpiajsan se mano pan iwán ome topoj, ¿ix nikowatij tákual iga nochi inimej?

¹⁴ Onoyaj ken cinco mil tajtaga'. E' Jesús kijlij idiscipolomej:

—Xikijlikan iga mamotalikan de cincuenta en cincuenta.

¹⁵ Ijkón kichijkej, iwán nochi motajtalkej. ¹⁶ Iwán Jesús kikui' se mano pan iwán ome topoj iwán ajkotachá' iwán kimá' gracias Dios iga tákual, iwán kipoposte'. Iwán kimajmakakej discipolomej iga makimajmakakan la gente. ¹⁷ Takuajkej inochimej este ijixwikej, iwán discipolomej kitemíjkejo' doce chikiwi' de tákual yej ay' kikuajkej.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesús el Cristo

¹⁸ Se día Jesús iyoka oradojtoya. Ompa no onoyaj idiscipolomej, iwán Jesús tatajtán:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej?

¹⁹ Yejemen kijtojkej:

—Sekin kijtowaj tej tiJuan yej tabautizarowaya; sekin kijtowaj iga tej Elías; iwán sekin kijtowaj iga tej anka tiikyapapofetaj yej ojpa-isa' sej.

²⁰ Iwán kitajtankej sej:

—In amejemen, ¿té ankijtowaj de nej?

Iwán Pedro kijlij:

—Tej tiCristoj yej itatitan Dios.

Jesús kipowa iga yawi mikiti

²¹ E' Jesús kitekimá' idiscipolomej iga amo makijlikan agaj iga yéj Cristo. ²² Iwán kijlijkej:

—Nej yej iPiltzin Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés. Yawij nemiktij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

²³ Iwán Jesús kijlij nochi gente:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makich'wa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi nochipa malej iga makiknochiwakan poxsan este makimiktikan. ²⁴ Yej ayá' kinekis mamiki, yawi mikiti; e' yej mikis iga nej netoka, nochipa onos nowan. ²⁵ ¿Itejas in taga' siga makipiá inochi yej ono' ipan inín tajli, siga imatika mamopolo o mamiki? ²⁶ Siga agaj pinawa iga netoka iwán iga kipowa notájtól, ijkón nō nej yej iPiltzín Taga', nipinawas iga yéj kua' niwi' nigobernarōki iwán iweyipoder noTaj, iwán angelejmej yej xojxotatiwítzej. ²⁷ Nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este que makitakan kén iga reinarowa Dios.

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawia

²⁸ Kipiá' ken ocho días iga kipojtoya inón, Jesús tejkaj ipan se tepe' orádo. Kiwiga' Pedro, Juan iwán Jacobo. ²⁹ Kua' orádojtoya, moxaygapata' iwán itzótzol mokuépa' este ichkati' iwán mela'tawij. ³⁰ Iwán nesikoj omen tajtaga' iga tatapowakoj iwán Jesús, ikyapaprofetajmej Moisés iwán Elías. ³¹ Íkua' kiyawalojtoyaj weyi tawilkan yej ipoderpa Dios. Iwán kipojtoyaj kén iga yawi kiknochiwatij Jesús iwán kén iga yawi mikiti en Jerusalén. ³² Malej iga Pedro iwán yej iwán nemiáj pox kochisnekiáj, e' yejemen akochkej iwán kitakej itawilyo Jesús iwán inomej omen tajtaga' yej onoyaj iwán Jesús. ³³ Kua' némiya yayaj inomej tajtaga' iga kikajtéwaja Jesús, Pedro kijlij Jesús:

—Tamachtiani, ipox ye'kti iga nonokej nigaj! Manikchiwakan eyi ranchojtztzín, se iga tej, se iga Moisés iwán se iga Elías.

E' Pedro akimatiá te kijtowaya. ³⁴ Kua' inino' kijoitojtoya, wálaj se mixti kitzakuakoj. Iwán majmawikej discipolojmej kua' mixtzakuikej. ³⁵ Iwán wálaj se tájtól ipan mixti, kijtoj:

—Ininwa' nokta in noPiltzín yej nikpoxchokiliá; yéj xikakikan.

³⁶ Kua' tami' mokagui' tájtól ipan mixti, Jesús iséltiya onoya. E' yejemen ayá' te kijtojkej iwán ayagaj kipowilijkej yej kitakej.

Jesús kachitialiá se chokotzín yej kipiá malesspíritoj

³⁷ Ipan se' día kua' temotiwítziayaj ipan tepe', komati gente mixnankej iwamej. ³⁸ Iwán se taga' de yejemen tajtoj recio:

—Tamachtiani, nimitztajtaniá iga achi xikita inín noselpiltzín. ³⁹ Se malesspíritoj kiyokakitzkiá iwán kitzajtziltiá iwán kikuejkuekuechkaltiá iwán chijchalposontiá. Kipoxiknochiwa iwán ayá' kikajtéwasneki. ⁴⁰ Nikijljikaja modiscipolojmej iga makikixtilikan inín espíritu, e' ayá' welitiakej.

⁴¹ Jesús kijtoj:

—¡Mataj amejemen ayá' anmomela'confiarojtokej nopan iwán ayá' anye'nemij! ¿Este kémano' máj nia nonoti iwán amejemen, iwán nia nimitziyowijtotij? Xikuajlga nijiga mopiltzín.

⁴² Kua' chokotzín kina'tejojtiaya Jesús, malesspíritoj kitájkal este ipan tajli iga kikuejkuekuechkaltij recio. E' Jesús kajajwa' inón malesspíritoj iwán kachitaltij inón chokotzín. Iwán kimá' sej itaj. ⁴³ Iwán inewi gente san tajtachixtikajkej iga kitakej iweyi poder Dios.

Jesús kijtowa sej iga yawi mikiti

Miej inewi moyolmajtjtoyaj iga yej Jesús kichij, kijlij idiscipolojmej:

⁴⁴ —Xikyē'kakikan inín, iwán amo xikelkawakan; nej yej iPiltzín Taga' yawij nekawatij ipan ima' yej ne-ijiyaj.

⁴⁵ E' yejemen ayá' kentenderowayaj yej kijliayaj, iga ken kua' ixtzakttoyaj iga aya makentenderokan, iwán majmawiáj iga kitajtaniáj Jesús iga té kijtojneki inomej tajtolmej.

¿A'yéj máj tayakanto'?

⁴⁶ Iwán idiscipolójmej pəwakej iga mosejsepan-ijliáj iga a'yéj an de yejemen máj tayakanto'. ⁴⁷ E' Jesús kimati' tē kejlantoyaj, kikui' sē choochin iwán kiketza' itenoj, ⁴⁸ iwán kijlijkej:

—Yej ki-omemawíá inín choochin iga netoka, nej neomemawíá; iwán yej neomemawíá nej, ki-omemawíá nō yej netitan. Iga yej moalimpamati ken inín choochin, inón yej máj importante.

Yej ayá' temalita, inón tepalewía

⁴⁹ Juan kijlij Jesús:

—Tamachtiani, nikitakej sē taga' yej kitenewiáyapa motoka' iga kikixtiaya malespíritoj iwán niktekimakakej iga amo makichíwa, iga ayá' senemi towan.

⁵⁰ Jesús kijtoj;

—Amo xikawaltikan, iga yej ayá' temalita inón tepalewía.

Jesús kajajwa Jacobo iwán Juan

⁵¹ Kuá' asitiaya iga Jesús tejkáwisya sej ipan cielo, kisentálij iyalmaj iga yawi Jerusalén. ⁵² Jesús kititan sekin iga mayakan ipan sē altepe' de Samaria* iga kitemotoj kan kawiskej. ⁵³ E' samaritanojmej ayá' kinekikej iga ompa makawi Jesús iga kimatikej iga nemi yayaj Jerusalén. ⁵⁴ Kuá' kitakej inón, Santiago iwán Juan yej idiscipolójmejpa Jesús, kijlijkej:

—NoTeko, ¿ix tikneki maniktajtaniłikan Dios iga matemo ti'ti iga makipolokan yejemen, ken kichij el profeta Elías?

⁵⁵ Iwán Jesús kitachilij iwán kajajwa' in inomej:

—Amejemen ayá' ankixmatij iyEspíritoj Dios yej mitznentiáj. ⁵⁶ Nej yej iPiltzin Taga' ayá' niwalaj nitapoloko, niwalaj nitamanawiko iga amo mapoliwilo.

Iwán yájkija ipan se' altepe'.

Yej kitokasnekij Jesús

⁵⁷ Kuá' nemi yayaj ipan ojti, sē taga' kijlij Jesús:

—NoTeko, nej nikneki manimitztokatinemi kansan tia.

⁵⁸ Jesús kijtoj:

—Koyomej kipiáj ixapoyomej kan kochij, iwán totomej kipiáj ixekemej, e' nej yej iPiltzin Taga', anikpiá kan achi manimokuajtetonti.

⁵⁹ Jesús kijlij se':

—Xinetoka.

E' yéj kijtoj:

—NoTeko, maniao' achto maniktokati notaj.

⁶⁰ Jesús kijtoj:

—Xikawili yej ken miktokej iga makitokakan yej miktokej. Tej xaj, iwán xikpowa kén iga reinarowa Dios.

⁶¹ Se' kijlij:

—NoTeko, nikneki manimitztoka, e' achto maniknawatiti yej onokej nochan.

⁶² Jesús kijtoj:

—Yej nemi aradowa iwán tatchixtiá itepotztajpa, ayá' kajasi iga matekipano iga Dios.

10*Jesús kititani setenta idiscipolójmej*

* 9:52 9:52 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

¹ Iwán toTeko kitapejpen se' setenta iwán kititan ojomen iga mayakan ipan nochi altepemej iwán noyan kan yéj yawi panoti. ² Kijlijkej:

—Mela'wa' iga ono' mia' yej wel moconfiarowaj ipan nej, e' ayá' mia' yej kipowaj ye'noticiaj. Yej aya kikakij, inomejwa' ken se weyi mijli yej némiya tayoksi. Inón iga xiktajtanilikan yej iTeko mijli iga makititani tekipanowanimej iga makitekítijya yej ono' pan mijli.* ³ Amejemen xakan; nimitztitanij ken tikita amborregojmej itzalan koyomej.† ⁴ Amo xikuigan amomorra, niga kan ankenaj amotomimej, niga se' amogakmej; iwán amo ximokeketziakan iga xitapajtokan iwán agaj yej iwán anmasij ipan ojtí. ⁵ Kuá' ankalakiskej ipan se kajli, achto ijkín xikijtokan: “Xonokan tamelá.” ⁶ Siga ompa ono' se yej kineki maono tamelá, ipan yéj mochiwas inón yej ankijtowaj, e' siga ayá' kineki maono tamelá, ayá' mochiwas ken ankijtowaj. ⁷ Xikawikan ipan inonsan kajli, xikuakan iwán xikonikan yej mitzmakaj; pues yej tekipanowa kajasi iga makixtawakan. Amo xikalaktinemikan ipan sesé kajli.

⁸ 'Kuá' amasiskej ipan se altepe' iwán mitzomemawíaj, xikuakan yej mitzmakaskej; ⁹ xikachitaitikan yej wetitokej yej ompa onokej, iwán xikijlikan: “Ayo' wejkatis iga reinaró Dios ipan amejemen.” ¹⁰ E' siga amasij ipan se altepe' iwán ayá' mitzomemawíaj, xakan ipan callejmej, iwán xikijtokan: ¹¹ “Este talpo' yej ono' ipan amoaltepe' salíwi' ipan nokximej, niktzejtzelojkej iga manesi iga ayá' anneye'itakej. E' xikmatikan iga ayo' wejkatis iga reinaró Dios.” ¹² Nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaró, yej chantitokej ipan inón altepe' máj kicastigaroskej que yej ichamej katka altepe' Sodoma.

Yej ayá' moyolpataj

¹³ ¡Lástima yej anchantitokej altepe' Corazín! ¡Lástima yej anchantitokej altepe' Betsaida! Siga ipan altepe' Tiro iwán Sidón mochijska milagrojmej yej amejemen ankitakej, desde ikya kikajtejkaj iga kichiwaj yej ayékti, iwán monextiayaj iga kajakiayaj itzotzolmej yej moakiá kuá' mikilo, iga moknomatij iwán motalíjkaja ipan nexti. ¹⁴ E' kuá' Dios tajuzgaró, amejemen máj yawij mitzcastigarotij que yej chantitokej altepemej Tiro iwán Sidón. ¹⁵ Iwán amejemen yej amochan altepe' Capernaum, ¿ankijtowaj an anyatij ipan cielo? ¡Yáwijwa' mitzakitij kan onokej yej miktokkej!‡

¹⁶ Jesús kijlij sej idisciplolojmej:

—Yej amejemen mitzkakij, nekakij nej; iwán yej ayá' mitztajtolkuij, nej ayá' netajtolkuij, iwán yej ayá' netajtolkuij, ayá' kitajtolkuij yej netitan.

Mokuapaj sej yej Jesús kititankej

¹⁷ Iwán inomej setenta yej yajkaj, yolpaktiwálkej, kijtojkej:

—AnnoTeko, este tzitzimimej kichiwaj ken niktekimakaj ipan motoka'.

¹⁸ Jesús kijtoj:

—Kena, nej nikita' iga Tzitzimi' nemi wetzi ipan cielo ken se teyo'. ¹⁹ Nej nimitzmakakej poder iga wel xitaksakan ipan kowamej iwán ipan kolomej, iwán iga wel xiktanilikan nochi amoenemigojmej, iga amo mamitzchiwilikan nité. ²⁰ E' amo xiyolpakikan iga malespíritojmej mitzcredowaj, xiyolpakikan iga amotokamej ijkuilíjto'ya ipan cielo.

Petz tePiltzin kimati a'yéj iTaj

²¹ Íkuá' Jesús yolpagui' iga iyEspíritoj Dios kiyolchikaj, iwán kijtoj:

* **10:2** 10:2 Kijtojneki iga makitajtanilikan Dios iga yéj makititani toknimej yej wel kipowaj ye'noticiaj nochi inimej gente. † **10:3** 10:3 Koyomej, español: lobos. Inín kijtojneki iga yej kitokaj Cristo, ken borregojmej iwán yej kijya Cristo, ken koyomej. ‡ **10:15** 10:15 El infierno.

—NoTaj yej tikchij cielo iwán tajli, nimitzweyimatiltiá iga tiknextilij yej ayá' moweyimatij inón yej ayá' tiknextilij yej tamatij, iga tej ijkón tikne'.

²² 'NoTaj nēma'ya inochi yej ono'. Ayagaj nēmela'ixmati nej yej iPiltzīn Dios, isēltisan tēTaj Dios nēmela'ixmati. Iwán ayagaj nō kimela'ixmati tēTaj; nosēltisan nej yej iPiltzīn, iwán inōmej yej nej nikneki iga makixmatikan.

²³ Iwán kitachilij idiscipulojmej, kijlij:

—Pakiskej yej makitakan yej ankitztokej; ²⁴ iga nimitzijliáj iga mia' profetajmej iwán reyejmej kitasnekiáj inín yej ankitztokej, iwán ayá' kitakej; kinekiáj makikakikan inín yej amejemen nemi ankikakij, iwán ayá' kikakikej.

Sē samaritano yej te-ijknin

²⁵ Iwán sē yej tamachtia ipan iley Moisés, moketza' iga tajtoj iga san kinekiá makita tē kijtoj Jesús iwán kitajtan:

—Tamachtiani, ¿té nikchīwas iga wel manono nochipa iwán Dios?

²⁶ Jesús kijtoj:

—¿Té ijkulijto' ipan la ley? ¿Kén tikentenderowa?

²⁷ Iwán yej tamachtia ipan la ley, kijtoj:

—“Xikchokili moTeko Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inochi moespíritoj iwán iga inewi motájpāl iwán yéj nochipa xikejłanto, iwán xikchokili moknīn kensan tej timochokiliá.”

²⁸ Jesús kijtoj:

—Ómpaya ken tikijtoj. Siga inón tikchīwas, nochipa tonos iwán Dios.

²⁹ E' inón yej tamachtia ipan la ley moweyimatiá iyixtaj yej ompa onoyaj, iwán kitajtan Jesús:

—¿A'yejtaj in noknīn?

³⁰ Jesús kijtoj:

—Sē taga' kisa' Jerusalén iga yawi Jericó. Iwán ipan ojti kitachtekikej, este itzótzol kikuilijkej, kimagakej, iwán este kitapolqitijkej iwán ompa kikajtekej. ³¹ E' kēmpasan ipan inón ojti panotiaya sē sacerdote; e' san kitachilij iwán san kipatilij. ³² Sē levitaš yej tekipanowa ipan weyitiopan nō ompa asi', kitachilij iwán nō san kipatilij. ³³ E' sē taga' yej chantito' Samaria* nemi yaya ipan inonsan ojti, kuá' kita', kiknelij. ³⁴ Iwán kiná'tejoj iwán kipajtilij kan kimagakej. Kitálij aceite iwán vino, iwán kilpili iga tzótzol. Kitejkawiltij ipan iburroj iwán kiwiga' ipan sē kajli iwán ompa kicuidaroytoya. ³⁵ Ipan se'ya día kuá' yáwiya, kikixtij tomīn yej valerowa ke' sē kitaniá ome día iwán kimá' iteko kajli, iwán kijlij: “Xinecuidarowili inín taga', iwán siga máj tigastarōj, nimitzkuepilij kuá' nimokuepas.”

³⁶ Jesús kijtoj:

—De inimej eyi taga', ¿a' mochij iyiknīn inón taga' yej kitachtekikej?

³⁷ Yej tamachtia ipan la ley kijtoj:

—Yej kiknelij.

Iwán Jesús kijtoj:

—Xaj iwán ijkōnsan nō xikchī tej.

Jesús ono' chan Marta iwán María

³⁸ Jesús ojkuī sej iwán asi' ipan sē altepētzīn ompa kan sē siwá' yej itōka' Marta ki-omemawij ichan. ³⁹ Marta kipiaya sē isiwa-iknīn yej itōka' María, iwán motalij iyikxitenoj Jesús iga makikaki yej yéj kijtojtoya. ⁴⁰ E' Marta, kiyoltilantoya iga kichīwa mia' itekipánol, kiná'tejoj Jesús iwán kijlij:

§ 10:32 10:32 Xikita glosario “Levita”. * 10:33 10:33 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

—NoTeko, ¿ix ayá' tikita iga nosiwa-ikn̄in nešenkokawiliá notekipánol? Xikijli iga manepalewi.

⁴¹ Jesús kijtoj:

—Marta, Marta, mitzyoltilanto' iwán poxsan mitzyolmikiá kuajkuantas. ⁴² E' sesan wej máj yekti. María kitapejpen wej yekti iwán ayagaj yawi kikawaltiti.

11

Jesús kinextiliá idiscipolojmej ken iga matajtoqan wan Dios

¹ Se día Jesús oradojtoya ipan se lugar iwán kuá' tami' oradoj se idiscipoloj kitajtan: —NoTeko, xinēnextilikān ken iga mani-oradoqan, ijkón ken Juan kinextilij no idiscipolojmej.

² Jesús kijtoj:

—Kuá' antajtowaj wan Dios, xikijtoqan:

NoTaj wej tono' ipan cielo,

nochi makiweyimatiłti motoka'.

Xirreinarókiya.

Mamochiwa ken tej tikneki ipan tajli, ijkón ken mochiyto' ipan cielo.

³ Notakualmej wej nochipa niknekij, xinēmakakān aman.

⁴ Xineelkawilikān wej nikchijkej wej ayēkti, ijkón ken nejemej no nikelkawiliáj wej nechiwilikej wej ayēkti.

Xinepalewikān iga amo manikchiwasnekikān wej ayēkti; amo xinesemakakān kuá' Tzitzimi' nechiwaltijnekij wej ayēkti.

⁵ Iwán no kijlijkej:

—Siga se de amejemen makipiá se amigo iwán tajkoyówal makijłti: “Amigo, achi manimitztajtanili eyi mopan ⁶ iga se noamigoj ásigo', walaj wejka iwán anikpiá te nikualtiá.” ⁷ Iwán wej ono' kalijti', makijto: “Amo xinekuejkuesoki, nikaltzákto'ya, niwejwetztokeja iwán nopilowantziz̄in. Awel nimoketza, awel nimitzmaka nité.” ⁸ Nimitzijliáj iga ayá' yawi moketzati iga san iyamigoj, sino que iga nemi kiteki'tajtaniliá iwán yawi kimakati inewi wej kipolowa. ⁹ Inón iga nimitzijliáj: Xiktajtanikān, iwán Dios yawi mitzmakatij, xiktemokān iwán ankasiskej, xikaltzotzonakān iwán mitzkaltapowiliskej. ¹⁰ Iga wej kitajtani, kimakaj; iwán wej kitemowa, kasi; iwán wej kaltzotzona, kikaltapowiliáj.

¹¹ '¿Ix wel se de amejemen antetajmej kimakas ipiltz̄in se te'ti kuá' kitajtaniliá tákual? ¿O kuá' kitajtaniliá topoj, kimakas se kowa'? ¹² ¿O kuá' kitajtaniliá pioteksis, ix kimakas se kolo'? ¹³ Siga amejemej wej ankichiwaj wej ayēkti, wel ankimakaj wej yekti amopilowan, jamoTaj wej ono' ajko ipan cielo, majya sej kimakas iyEspíritu Santo a'san kitajtanilij!

Kipantiáj Jesús iga kipiá ipoder Tzitzimi'

¹⁴ Jesús kikixtijtoya malespíritoj ipan se taga' iga inón malespíritoj kinonojtilijtoya. Kuá' kisa' malespíritoj, nonoj welja tajtoj. Kuá' inón kitakej wej ompa onoyaj, san tajtachixtikajkej. ¹⁵ E' sekin kijtojkej:

—Tzitzimi'* wej ijéfejpa malespíritojmej, kimá' poder in̄in taga' iga kikixtiá malespíritojmej.

¹⁶ Sekin iga makimawetziltikān Jesús, kitajtaniliayaj iga makichiwa tejté wej manesi iga w̄i' ipan cielo. ¹⁷ E' Jesús kimatitoyay te kejlantoyaj in inomej, iwán kijlijkej:

—Siga se país mochiwa ome grupo iga mosepankuejkuesowaj, inón país políwiya. Iwán siga se familia mosepankuejkuesowaj, akawis ni agaj. ¹⁸ Ijkón no Tzitzimi' siga iséltisan mokixtiá, ¿kén yawi kipiati ipoder? In̄in nikijtowa iga amejemen

* **11:15** 11:15 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú wej kijtojneki Satanás.

ankijtowaj iga nej nikixtiá maļespíritoj ipan ipoder Tzitzimi'.† 19 E' siga annepantiáj iga nej nikixtiá maļespíritoj ipan ipoder Tzitzimi', in yej mitztokaj, ¿ix iga ipoder Tzitzimi' kikixtiáj maļespíritoj? Yejémejsan monextiáj iga ayéj ijkón ken anne-ijliáj. 20 Nej nikixtiá maļespíritoj iga ipoder Dios, inón kijtojneki iga ási'ya tiempo iga Dios marreinaro ipan amejemen.

21 'Kua' se taga' yej pox tajpalej kipiá yej iga momanawiá, ayagaj wel kitachtekiá ichan. 22 E' siga wi' se' yej máj tajpalej iwán kitaniliá, kikuiliá inewi yej iga momanawiá yej ipan moconfiarowaya iwán kichtekiliáj inewi yej kipiá.

23 'Yej ayá' kiyé'ita yej nikchiwa, inonwa' ne-ijiya; yej ayá' nepalewiá; inonwa' tapojpolowa.

Mokuepa sej maļespíritoj ipan taga'

24 Jesús no kijtoj:

—Kua' se maļespíritoj kisa ipan se taga', nentinemi ipan wá'tal iga kitemojtinemi kan makalaki; iwán siga ayá' kasi, kijtowa: "Nia sej nimokuepati nochan, kan nikisa'."

25 Kua' mokuepa kasi inón taga' ken se kajli yej tajtachpantolo' iwán tayeje'talijtolo'.

26 Iwán yawi kikuiti se' siete maļ espíritu yej majya sej que yéj, iwán inochin mochantiáj ipan inón taga', iwán inón taga' kichiwaw majya sej yej ayékti que achto.

Mela'yoļpakilis

27 Mieļ tatarojtóyao' Jesús, se siwa' tajtojté' recio, kijtoj:

—¡Mayoļpakto inón siwa' yej mitzonoltij iwán mitziskaltij!

28 Jesús kijtoj:

—¡Máj mayoļpakikan yej kikakij itájtol Dios iwán yej kichiwaw ken kijtowa!

Jesús tatarowa de Jonás

29 Máj ajasitiayaj kan onoya Jesús iwán pewa' iga kijtoj:

—Inimej gente pox maļojmej iga kinekij manikchiwa yej ayi'pa mo-ita, e' ayá' nia niknextilitij nité, petz yej Dios kichiwilij Jonás.‡ 30 Ijkón ken yej chantitoyaj Nínive kitakej ipoder Dios ipan Jonás, ijkón no yej amampa onokej kitaskej ipoder Dios ipan nej yej iPiltzin Taga'. 31 Kua' Dios tajuzgaroj, moketzas no la reina yej mandaroj ipan tajli de Sabá iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoj iga ayompa ankichijkej. Inón reina wejka nejen iga makikaki yej kimati rey Salomón;§ iwán nej majya sej que Salomón. 32 Kua' Dios tajuzgaroj, yej ichamej weyi-altepe' Nínive, moketzaskej iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoskej iga ankichijkej yej ayékti; iga yej chantitokej Nínive, kua' Jonás kipowa' itájtol Dios, kikajtejkej iga kichiwayaj yej ayékti; iwán nej majya sej que Jonás.

Lámpara yej topan ono'

33 'Ayagaj kixotaltia icándil iwán makiyana, niga kitaliá itampa cajon, sino que kitaliá ajko iga yej kalakiskej matachakan. 34 Moyix ken tikita se cándil yej mitztawia; siga moyix yékti, mitztawijtos. E' siga ayékti, tonos ken kua' takomichkan.

35 Ximocuidaro iga inón ti'ti yej tikpia amo masewi. 36 E' siga monoyan mitztawijto' inón ti'ti, ayá' tonos ken takomichkan, noyan titachás, ken kua' se cándil mitztawijtos.

Jesús kajajwa fariseojmej iwán yej tamachtiaj ipan la ley

37 Kua' tami' tajtoj Jesús, se fariseo kijlij iga matakuați ichan. Jesús yajki, kala' ichan iwán kixnanya mesa. 38 Iwán fariseo ayá' kiyé'ita' iga Jesús ayá' achto momapá' ken kitekichiwaw kua' takuaj. 39 E' toTeko kijlij:

† 11:18 11:18 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtojneki Satanás. ‡ 11:29 11:29 Mt 12:40 § 11:31 11:31 1 R 10:1-13

—Amejemen fariseojmej kenkuá' ankipajpakaj plato iwán posillo fuerájbapa, e' amejemen ipan amoalmajmej ankejlantokej iga antachteki iwán ankichiwaskenki yej ayékti. ⁴⁰ ¡Ampachtolmej! ¿Ix ayá' ankimatij iga yej kichij fuerájbapa kichij no yej ta-ijtikpa? ⁴¹ Nimitzijliáj iga achi xikmakakan ken tejté yej ankipiáj, inomej yej ayá' motapialiáj iwán ijkón anye'onoskej iyixtaj Dios.

⁴² '¡Anlastimajmej fariseojmej!, iga ankapartarowiliáj Dios diez por ciento de hierba buena, de chichí'kuaxiwi' iwán de inewi kuaxiwimej yej mókuapa. E' ayá' ankichiwaj ken Dios kineki iwán ayá' ankinekij Dios. Ininwa' in yej yékti iga xikchiwakan iwán amo xikelkawakan iga xikyokatikan yej itátkipa Dios.

⁴³ '¡Anlastimajmej fariseojmej!, iga kan takualo anmotalijnekij ipan ye'asientoj kan motaliáj yej máj tayakantokej yej onokej tiopan, iwán ankinekij iga nochi mamitzsaludarokan tajkoaltepe'.

⁴⁴ '¡Anlastimajmej yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ken tikita an-animajxapomej yej anesi, yej kipapatiliá la gente iwán akitaj.

⁴⁵ Iwán se yej tamachtiá ipan la ley, kijtoj:

—Tamachtiani, iga inón tikijtoj, annepopowaj no nejemen.

⁴⁶ E' Jesús kijtoj:

—¡Anlastimajmej, yej antamachtiáj ipan la ley!, iga ankitekimakaj amogentej makichiwakan yej ayagaj wel kichíwa. E' amejemen niga achi ankipalewiáj.

⁴⁷ '¡Anlastimajmej!, yej ankichiwiliáj ikalyotzitzin kan toktokej profetajmej yej kimijmiktijkej amotajwan. ⁴⁸ Iga ijkón ankichiwaj, ankiye'itaj yej kichijkej amotajwan. Yejemen kimijmiktijkej iwán amejemen ankichiwiliáj ikalmej kan toktokej.

⁴⁹ 'Inón iga Dios yej nochi kimati kijtoj: “Nia nimitztitanilitij profetajmej iwán notatitanimej, sekin de yejemej anyawij ankimiktij iwán sekin anyawij ankitalochtij.”

⁵⁰ E' Dios yawi kikulparoti la gente de inampa de inón i-esyomej inewi profetajmej yej kimijmiktijkej este iga kuá' pewa' inín tajli. ⁵¹ Pewa' este iga kimiktijkej Abel iwán este iga kimiktijkej Zacarías, yej kimiktijkej iyixtaj weyitiopan, itenoj altar. Inán nimitzijliáj iga Dios yawi kicastigaroti la gente yej inán onokej iga mikikej profetajmej.

⁵² '¡Anlastimajmej yej antamachtiáj ipan la ley!, iga ankitzakuaj itájtól Dios, amejemen ayá' ankixmatij Dios iwán ankitzakuiliáj yej kixmatisnekij.

⁵³ Kuá' Jesús tami' kijtoj inín, yej tamachtiáj ipan la ley iwán fariseojmej pewa' iga kuejkuesiwikej iwán kitajtankej poxsan Jesús; ⁵⁴ kimela'temowiliayaj kansan makijto se tájtól iga wel makimawetziltikan.

12

Jesús tanonotza

¹ Iwán monechkojkej miles de gente este mototopewayaj. Iwán Jesús achto pewa' kijlij idiscipolomej:

—Ta' xikakikan: amo xikchiwakan ken kitekichiwaj fariseojmej, iga yejemej nésiki' ye'nemij, siempa ayá'. ² Ateyi nisé yej mochiwa ichtákan yej ayá' mamomati, iwán ateyi nisé yej iyanto' yej amo mamomati. ³ Nimitzijliáj iga inewi yej ankijtowaj kan takomichkan, yawi mokakiti kan tachalpan iwán siga amo-ichtakatapowiáj ankaltaktókejpa, yawi motzajtzipowati kan noyan mokaki.

Jesús kijtowa iga Dios mamomajmawili

⁴ 'Nokniwan, nimitzijliáj iga amo xikmajmawilikan yej tamiktiáj, e' máj máj awel te kichiwaj. ⁵ E' nia nimitzijlitij a'yéj xikmajmawilikan; xikmajmawilikan Dios yej wel mitzmiktiáj iwán wel mitzmotaj kan tawewelkato', inonwa' in yej xikmajmawilikan.

⁶ 'Ankimatij iga monamaka cinco tototzitzin iga ome tomintzitzin, e' Dios ayá' kelkawa nisé de inón. ⁷ Dios kimati ke' amotzonkalmej ankipiáj ipan amotzontekon. Amo ximajmawikan, amejemej máj anvalerowaj que mia' tototzitzin.

Amo xipinawa iga tikjowa iga tiktoka Jesús

⁸ 'Nimitzijliáj iga inewi yej kinojma-ijtowa iyixtaj la gente iga netoka, nej yej iPiltzin Taga', nō nia nikjtoti iyixtaj iyangelejmej Dios iga netoka. ⁹ E' yej makijto iyixtaj la gente iga ayá' netoka, nō nia nikjtoti iyixtaj iyangelejmej Dios iga ayá' netoka.

¹⁰ 'Siga agaj makijto yej ayekti iga iPiltzin Taga', Dios weljo' kelkawilij yej kijtoj, e' yej mamaltajto iga iyEspíritoj Dios, inón Dios ayo' kelkawilij.

¹¹ 'Kua' mitzwigaskej tiopan o iyixtaj juezmej o iyixtaj yej mandarowaj; amo xitayokoyakan iga ayá' ankimatij te anyawij ankijtotij. ¹² IyEspíritoj Dios yawi mitznextilitij te anyawij ankijtotij.

Amo ximoconfiaro ipan tomín

¹³ Se toknin itzalan gente kijlij Jesús:

—Tamachtiani, xikijli noknin iga manemaka achi yej nekawilijkej notajmej.

¹⁴ E' Jesús kijlij:

—Ej, ¿a'yéj netalij iga juez iga manimitzmajmakakan yej amotatki?

¹⁵ Kijtoj nō:

—Ximocuidarokan, amo xikpoxpiasnekikan tejté yej awel ankipiáj. Se taga' awel ye'ono iga san makipiá komati yej pox patiyoj.

¹⁶ Iwán kipowilijkej se kan wel mixkuñtilo:

—Onoya se taga' yej poxsan motapialiaya iwán pox mochiwaya yej kitokaya pan imil, iwán pox mochiwaya yej kitokaya. ¹⁷ Inón taga' ijkín kjtowaya ipan iyalmaj: “¿Té inán nia nikchiwati? Ayá' nikpiá kan nikana yej nikixtij ipan nómil.” ¹⁸ Iwán kijtoj: “Nikmátiya te nia nikchiwati, nia nikxixitinati kan nikana nokosechaj iga manikchiwa yej máj wejweyi, iwán ompa nia nikanati inewi nokosechaj, iwán inewi yej nikpiá. ¹⁹ Iwán nia nikijliti noalmaj: Noalmaj, paréj timotaenilijto' iga mia' año; ximosewi, xitakua, xi-ati, xipaki.” ²⁰ E' Dios kijlij: “Taga' yej ken atitajlanto', ininsan yówal tia timikiti, iwán yej tikanto', ¿a'yéj tikawilij?” ²¹ Ijkón mochiwa se yej kinejnechkowa itomín iga yejsan; e' iyixtaj Dios ayá' kipiá nité.

Dios ki-omemawia ipilowan

²² Jesús kijlij idiscipolomej:

—Nimitzijliáj iga amo xikyokoyakan te anyawij ankikuatij iga wel xonokan, niga xikyokoyakan amotzotzolmej yej anyawij anakitij. ²³ Tejemej máj tivalerowaj que tákual iwán tocueroj máj sej que tzótzol. ²⁴ Ta' xikitakan totomej ayá' milchiwaj iwán niga tapixkaj iwán akipiáj kajli kan kanaj yej kipixkaj, iwán Dios kitamakaj. ¿Puej amejemen máj anvalerowaj que totomej! ²⁵ ¿Iwán a' de amejemej iga san matayokoya iga chapati', wel weyás se' alín? ²⁶ Siga awel ankichiwaj inín yej alín, ¿te iga anmoyolmikiáj ipan sewo'?

²⁷ 'Ta' xikitakan ken iga weyáj xochimej, ayá' tekipanowaj iwán niga tajtzomaj. E' nimitzijliáj niga el rey Salomón malej iga moyetaajakiaya; ayá' kaxilij ken inomej xochimej yej mojmónsajtikej. ²⁸ Iwán siga Dios ijkón kimónsajchiwa kuaxiwiyoj yej aman ono' ipan akawalyoj iwán mosta tatas ipan ti'ti, ¿kén iga ayá' mitztzotzolyotiskej, amejemen yej alín anmoconfiarowaj ipan Dios? ²⁹ Amejemen amo xitayokoyakan iga ayo' te ankikuaskej o té anyawij ankonitij. ³⁰ Yej ayá' kixmatij iyojwi Dios, tayokoyaj iga nochi inín, e' amoTaj yej ono' ajko kimátiya te mitzpolowaj amochan. ³¹ E' ximotemakakan iga Dios marreinaro ipan amejemen, iwán nochi inimej yej mitzpolowaj anyawij ankipiatij.

Amo xikpoxneki tom̄in

³² Jesús kijtoj:

—Amo ximajmawikan, amejemen yej ken amborregojmej yej ayá' ankomatimej, e' toTaj kineki iga iwán xisenmandarokan. ³³ Xiknamakakan yej ankipiáj iwán xikmakakan yej akipiáj. Ijkón ken ankenaj amotom̄in ipan yej ayí' tamis, iwán ipan cielo ken ankipiáj amotom̄in yej ayi'pa tami, kan ayagaj tachteki, iwán kan wechi ayá' taxixitina. ³⁴ Kan ono' yej mitzyoltilana ompa nochipa tikejlanos.

Matikchixtokan toTeko iga wi'ya

Jesús kijtoj:

³⁵ —Xinechixtokan iga niwi', xitaajakijtókanya iwán maxotátoya amomechomej. ³⁶ Xonokan ken inón tekipanowanimej yej kichixtokej itekomej iga maasi, iga yajki kan monamiktilo, iga kuá' asis, kikaltapowiliskej kuá' kaltzotzonas. ³⁷ Paktokej tekipanowanimej iga kuá' asis iteko makasikij isatokej; nimitznojma-ijliáj iga iteko yawi kixnantitij ipan mesa iwán yejsan imatika kitalij tákual. ³⁸ Paktokej yejemej siga kasitij isatokej, malej iga asis tajkoyówal o kuá' isájpasan. ³⁹ Iwán inín xikmatikan, siga se iteko kajli kimatiá katka keman yawi asiti yej tachteki, ayá' mokochkuilij iwán ayá' motemakas iga makikaltapokan iga makitachtekikan. ⁴⁰ Inón iga amejemen xisatokan iga xinechixtokan; nej yej iPiltzín Taga' niwi' kuá' ayá' ankimatitokej.

Omen tekipanowani, se yej pox tacredowa iwán se yej ayá'

⁴¹ Pedro kitajtan:

—NoTeko, ¿ix tikpowa' inín iga manimixkuitikan nejemejsan o iga inochi?

⁴² Kijtoj toTeko:

—¿A'yéj onos ken inón ye'tekipanowani yej nochipa kichiwa ken kijliá iteko, yej kitaliá iga makimandaro sekin itekipanowanimej ipan ichan iga matatamaka kuá' takualo? ⁴³ Pakto' inón tekipanowani iga kuá' asis iteko makasiki kichijto' ken kitekimakakej. ⁴⁴ Nimitzijliáj iga inón tekipanowani yawij kitalitij iga makimandaro inochi yej itátkipa iteko. ⁴⁵ E' siga inón tekipanowani makijto ipan iyalmaj: “Noteko wejkwaso' iga asis”, iwán pewas iga kinkochiwas sekin tekipanowanimej, tajtaga' iwán siwatkej. Iwán pewas iga takua iwán ati este tawana. ⁴⁶ Yawi asiti iteko inón tekipanowani kuá' ayá' kichixto', iwán kuá' ayá' kimatito', iwán yawi kicastigaroti, kititanis kansan yawij yej ayá' tacredowaj.

⁴⁷ Tekipanowani yej kimajmati te kineki iteko iwán ayá' keklamikis iga makichiwa, yawij kimagatij poxsan. ⁴⁸ E' yej ayá' kimatito' iga kichiwa yej kajasi iga makicastigarokan, inón ayá' poxsan yawij kimagatij. Siga agaj Dios kimaka komati, no kitajtanilij komati; siga agaj Dios poxsan kipialiá confianza, poxsan maye'nemi.

Itechko Jesús iga moyoyokatilo

⁴⁹ 'Nej niwalaj niktikuultiko ti'ti ipan inín tajli, iwán nejwa' niknekiá iga mawewelóntoya! ⁵⁰ Nia nipanoti ken ipan se bautismo iga yawij nepoxiknochiwatij, ipoxsan nimoyolmiktijto' malej ga aya asi inón día iga mamochiwa! ⁵¹ ¿Ankijtowaj an niwalaj iga xonokan tamelá ipan inín tajli? Nimitzijliáj iga ayá'; niwalaj iga ximoyoyokatikan. ⁵² Desde inán, cinco ipan se kajli yawij yoyokatitotij, eyi kijiwaskej yej omemej, iwán omen kijiwaskej eyi. ⁵³ Tetaj yawi kijiwati ipiltzín iwán tepiltzín yawi kijiwati itaj; teye' yawi kijiwati isiwapiltzín, isiwapiltzín yawi kijiwati iye'; mónanti yawi kijiwati isiwamon iwán siwamon yawi kijiwati imonan.

Ayá' kitaj yej Dios nemi kichiwa

⁵⁴ Jesús kijlij no la gente:

—Kuá' ankitaj moketza mixti ikalakiyan tonati', ankijtowaj iga yawi witzeti tiawa', iwán ijkón mochiwa. ⁵⁵ Iwán kuá' tejkawi ejeka', ankijtowaj iga yawi tadotonitiati,

iwán ijkón mochiwa. ⁵⁶ ¡Amejemen antakajkawaj iga ankitokaj Dios! Amejemej ankimatij yej kijtojneki mixti iwán yej mochiwas ipan tajli, ¿iwán te iga awel an kentenderowaj yej nejpa nemi nikchiwa yej Dios nemi mitznextiliáj?

Ximoyoltaqikan iwán yej anmo-ijiyaj

⁵⁷ '¿Te iga ayá' amogánajsan anmo-ijliáj iga ankichijtokej yej ayekti? ⁵⁸ Siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzwiga kan mandarolo, ximoyoltaqikansan ipan ojti. Porque siga mitzwiga iyixtaj juez, juez kitekimakas policiyajmej iga mitzakiskej kuákalko. ⁵⁹ Nimitzijliá iga atikisas ompa este que xixixtawá inewi ke' mitztajtaniáj.

13

Ximoyolpatakan o anyawij ampoliwitij

¹ Íkuá'san walkej sekin iwán kitatapowijkej Jesús iga Pilato kimijmiktij sekin tajtaga' de Galilea kuá' onoyaj tiopan, iwán inomej iyesyomej kisenetiliw iwán iyesyoyolkamej yej kimakayaj iga iyofrendaj Dios. ² Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ankijtowaj amejemen iga ijkón kichiwilijkej inomej de Galilea iga máj kichijkej yej ayekti que sekin galileos? ³ Nimitzijliáj iga ayá'; siga ayá' anmoyolpataj, amonochin anyawij ampoliwitij no. ⁴ ¿O amejemen ankijtowaj iga inomej dieciocho yej mikikej kuá' torre de Siloé wetzi' iwán kitepachojkej, máj kichijkej yej ayekti que sekin yej chantitokej Jerusalén? ⁵ Nimitzijliáj iga ayá'; siga ayá' anmoyolpataj, amonochin anyawij ampoliwitij no.

Higuerajkuawi' yej ayá' taki

⁶ Jesús kijtoj inin iga mamixkuutilo:

—Se taga' kipiaya se higuerajkuawi'* yej ixwatoya ipan ital, iwán yajki kitato siga ayá' takto'; e' ayá' kasilij nité. ⁷ Kijlij yej kicuidarowa tajli: “Kipiaya eyi xiwi' iga niktekitemoliki itakilka inin higuerajkuawi' iwán ayi' nikasiliá. Xiktzontekiya; ¿te iga yawi talpoltoti, ayéj iga taki?” ⁸ Inon yej kicuidarowaya tajli kijtoj: “Patrón, achó' xikajtewa inin xiwi'; manikaxanili-o' tajli iwán nia niktaliljti abono. ⁹ Ijkón sí, anka takisya; e' siga ayá' takis, xiktzontekiy.”

Jesús kachitialiá se siwa' ipan día kuá' mosewilo

¹⁰ Jesús tamachtijtoya tiopan ipan se día kuá' mosewilo ¹¹ iwán ompa onoya se siwa' yej kipiaya dieciocho año iga wetito'. Se malespíritoj kitepo'wijkolojtoya iwán ni alin awel kimelawaya itepo'. ¹² Kuá' Jesús kita', kinotza' iwán kijlij:

—Ti-achitia'ya.

¹³ Iwán kitalilij imamej ipan inon siwa' iwán íkuá'san tepo'melawaya' iwán pewa' kiweyimaitlij Dios. ¹⁴ E' yej mandarowa tiopan kuejkuesiwi' iga Jesús taachitaitlij ipan día kuá' mosewilo, kijlij yej ompa onoyaj:

—Ono' seis día iga tekipanolo. Ipan inomej día xiwitzekán, ximoachitaitlikij, ayéj ipan día kuá' mosewilo.

¹⁵ Iwán toTeko kijtoj:

—Amejemen antakajkawaj iga ankitokaj Dios, ¿ix ayá' ankixitomaj amotoj o amoburroj ipan día kuá' mosewilo iga anyawij ankamakati? ¹⁶ Iwán inin siwa' ipiltzin ipilowampa Abraham. Iwán Tzitzimi' kenkuá' kilpitoya iga kokolis dieciocho año, ¿ix ayá' katka mamoxitoma malej iga ipan día kuá' mosewilo?

¹⁷ Kuá' Jesús tami' inin kijtoj, nochi yej ta-ijiyayaj mopinajtijkej. E' nochi pakíáj kuá' kitayaj iga Jesús kichiwaya yej ayi'pa mo-ita.

Íyol mostaza

* 13:6 13:6 Xikita glosario “Higo”.

18 Jesús kijtoj:

—¿Kén wel nimitzijliskej iga reinarowa Dios?, ¿iwán té wel nikmachotij?
19 Nikmachotía iwán se iyol mostaza yej kitoka se taga' ipan ital, ixwa iwán weyá este que mochiwa weyikuawi', iwán totomej moxeketiáj ipan imajma'.

Levadura yej kipoşawayaltía itixyo pan

20 Kijtoj no Jesús:

—¿Iga te iwán wel nikmachotía ken iga Dios reinarowa? 21 Nikmachotía iwán levadura† yej se siwa' kaxakualowa iwán komati harina, iwán moposawa inewi tixti.

Se kajli yej tzolti' ikaltenyo

22 Kuá' Jesús nemi yaya Jerusalén, panotiaya ipan altepemej iwán ipan altepetzitzin iga tamachtijtiaya. 23 Iwán a'pa kijtoj:

—NoTeko, ¿ix ayá' ke' yej momanawiáj?

Jesús kijtoj:

24 —Xiteki'kalakikan ipan kalten yej tzolti', nimitzijliáj iga mia' kalakisnekiskej iwán ayá' welitiaskej. 25 Kuá' iteko kajli mokétzasya iwán kitzákuasya kalten, amejemej yej amonokej fuera ankaltzotzonaskej iwán ankijoskej: “Noków, noków, achi xinékaltapokan.” E' yéj mitzijliskej: “Ayá' nimitzixmatij.” 26 Iwán ankijoskej: “Tisentakuajkej iwán tisen-átikej, iwán annemachtijkej ipan nocallejmej.” 27 E' yéj mitzijliskej: “Nimitzijlíjkeja iga ayá' nimitzixmatij. Xicholokan notenoj, amonochin yej anchiwaj yej ayekti.” 28 Ankitaskej Abraham, Isaac, Jacob iwán inewi profetajmej yej onokej kan reinarowa Dios, miej amejemen amonoskej fuera, anyawij anchokatij iwán antanguetzekaskej. 29 Witzeloj del nortejpa iwán del sur iwán kan ikisáyampa tonati' iwán ikalakíyampa iga mamotalikan iga matakuaqan kan reinarowa Dios. 30 Yej inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij, iwán yej inán tayakantokej yawij kawitij tatepotztaj.

Jesús choka iga Jerusalén

31 Íkuá'san asikej sekin fariseojmej iwán kijlijkej:

—Xikísaya nigaj iwán xaja iga Herodes mitzmiktijneki.

32 E' yéj kijtoj:

—Xakan iwán xikijlikan inón koyo'‡ yej takajkayawa: “Iga aman iwán mosta nia nikijixtiti malespíritojmej iwán nia nitaachitiltiti iwán mosta se día niktamij notekipánol.” 33 E' kipiá iga aman, mosta iwán mosta se día nia ninejnemiti, iga awel mamiki se profeta siga ayá' ono' Jerusalén.

34 '¡Amejemen, amejemen, yej anchantitokej Jerusalén, yej ankimiktiáj profetajmej iwán ankitejtemiktiáj tatitanimiej yej Dios mitztitaniliáj! ¡Mia' vej nikne' manimitzneckokan ken pio-ilamaj kinechkowa ipilowantzitzin iyastakapaltampa, e' ayá' ankinekikej! 35 Ta' xikitakan, inán amoweyitiopan§ yawi kawiti iselti; iwán nimitzijliáj iga ayá' máj anyawij anne-itatij este kuá' antajtoskej de nej ijkín: “Matikweyimatiltikan yej wí', yej toTeko Dios kititani.”

14

Jesús kachitaltía se taga' yej pojposawa

1 Se día kuá' mosewilo, Jesús yajki takuato chan se ijefej fariseojmej, iwán sekin fariseojmej kipixtoyaj. 2 Ompa no onoya iyixtaj Jesús se taga' yej pojposawa. 3 Iwán Jesús kitajtan yej tamachtíáj ipan la ley iwán fariseojmej:

—¿Ix wel taachitiltilo ipan día kuá' mosewilo, o ayá'?

† 13:21 13:21 Xikita glosario “Levadura”. ‡ 13:32 13:32 Español: zorro. § 13:35 13:35 Jesús kijtoj “amókal”, yej nij kijtojneki “amoweyitiopan”. Jer 22:5

⁴ E' yejemej até kijtojkej. Jesús kikitzkij yej weṭitoya iwán kachitiltij, iwán kijlij iga mayáwiya ichan. ⁵ Iwán kijlij sej fariseojmej:

—¿Ayéj de amejemen, siga iburroj o itorojwéj mawetzi xapoko, ix ayá' íkuá'san kikixtij malej iga día kuá' mosewilo?

⁶ Iwán ayá' nokta wel kitenkuepiliayaj.

Te-ikniwan kan monamiktilo

⁷ Kuá' Jesús kitaya iga yejemej kitapejpenayaj iga mamotalikan kan motaliáj yej máj tayakantokej, ijkín kinonotzkej:

⁸ —Kuá' agaj mitzinvarowa kan monamiktilo, amo ximotali kan motaliáj yej paréj tayakantokej, iga wel asi se' yej máj tayakanto' que tej, ⁹ iwán yej mitzinvaroj wel mitzijliá: “Achi ximoketza iga mamotali inín toknín.” Iwán tia timopinajtiti iga tia timotaliti kan motaliá námol. ¹⁰ Kuá' mitzinvarowaj, ximotali kan motaliá námol; iga kuá' mawiki yej mitzinvaroj, mamitzijli: “Amigo, ximotali kan motaliá yej máj tayakanto'.” Ijkón mitzye'itaskej poxsan yej kixnantoskej mesa. ¹¹ Porque yej igánajsan moweyimati, inón yawij kalimpamatitij, iwán yej moalimpamati, yawij kiweyimatitij.

¹² Jesús kijlij nō inón yej ta-invarowa:

—Kuá' tikchiwa ilwi' o se cena, amo xikinvaroj yej iwan timoye'ita, niga mokniwan, niga moparientejmej, niga movecinojmej yej motapialiáj; iga yejemej wel mitzinvaroskej iwán ijkón mitzmakuepaskej. ¹³ Kuá' titatamakasneki, xiknotza iga mawitzekan yej ayá' motapialiáj, matepomej, kojomej iwán pachamej. ¹⁴ Iwán tipoxpaktos iga yejemej awel mitzmakuepaskej; e' tej yawij mitzmakuepatij kuá' yej ye'nemij ojpa-isaskej kan miktokej.

Se taga' kichiwa weyi-ilwi'

¹⁵ Kuá' kika' inín, se yej kixnantoya mesa kijlij Jesús:

—Pakto' yej takua ipan ilwi' yej kichiwiliáj inomej yej motemakaj iga Dios marreinaro ipan yejemen.

¹⁶ Iwán Jesús kijlij:

—Se vej se taga' kichij komati tákual, iwán tatitan iga makinotzatij mia' gente. ¹⁷ Iwán kuá' takuáloya, kititan imonsoj iga ijkín makijlítja: “Xiwikikanya, iga óno'ya nochi.” ¹⁸ E' inochi pewakej iga ijkín kijtojkej; yej achto kijtoj: “Achi xinēdisculparo, nikowago' se tajli iwán kipiá iga nia nikitati.” ¹⁹ Se' kijtoj: “Nikowago' cinco yunta iwán nia nikitati ken tekipanowaj. Nimitztajtaniliá iga amo ximoyolmikti iga awel ompa nonos.” ²⁰ Iwán se' kijtoj: “Nimonamiktijo' inón iga awel niati.” ²¹ Iwán inón monsoj yajki kipowilito iteko inewi kensan kijlijkej. Iwán tetaj kuejkuesiwi', iwán kijlij imonsoj: “Xaj tajkoaltepe' iwán ipan ojtimej, iwán xikijli iga mawitzekan yej ayá' motapialiáj, matepomej, kojomej iwán pachamej.” ²² Máj máj monsoj kijtoj: “Noteko níkhija ken tine-ijlij, iwán kitolówa-o' máj kan motalilo.” ²³ Tetaj kijlij imonsoj: “Xaj ipan callejmej, ipan ojtimej iwán xikteki'yolyamanakan sekin iga makalakikan iga matemí nókal. ²⁴ Nimitzijliáj iga nisé de inomej yej achto nikijlijkaj, yawij takuatij.”

Makisentali iyalmaj iga se kitoka Cristo

²⁵ Mia' gente kitokaya Jesús, iwán yéj mokuropa' iga kijtoj:

²⁶ —Siga agaj wi' iga netoka, iwán ayá' nechokiliá máj que itaj, máj que iye', máj que isiwa', máj que ipilowan, iwán máj que iyiknimej, iwán manetoka, malej iga este makimiktikan iga nej, inón awel mochíwa nodiscipoloj. ²⁷ Yej kinekis manetoka, e' ayá' kikechpanowa icruz,* awel mochíwas nodiscipoloj. ²⁸ Siga se de

* **14:27** 14:27 “Kikechpanowa icruz”: anka kijtojneki motemaka iga wel makiknochiwakan, este mamiki iga kitoka Cristo.

amejemen kichjwasneki se torre, ¿ix ayá' achto kitas ke' tomín kiwigas iga makita ken kiyekawiltij? ²⁹ Siga san makipewalti iwán awel makiyekawilti, nochi yej kitas yawi kipinajtiti. ³⁰ Iwán kijtoskej: “Inín taga' san kipewaltij iwán awel kiyekawiltij.” ³¹ Kuá' se rey yawi momijmiktiti iwán se' rey, ¿ix ayá' achto kitas siga wel kitániliá siga kimatito' iga isoldadojmej ono' diez mil, iwán yej iwán yawij momijmiktiti onokej veinte mil? ³² Siga momachiliá iga yawi kipoloti, kuá' se' rey maónoo' wejka, kitatitanilij iga amo mamomijmiktikan. ³³ Ijkón nokta, a'san nesí' de amejemen yej ayá' makikajtewa inewi yej kipiá, awel mochíwa nodiscípoloj.

Kuá' iga ista' kikajtewa ikokó'ka

³⁴ Jesús nō kijtoj:

—Ista' pox yejkti; e' siga ay'ya istaweli', ¿kénó' tawelíaltij? ³⁵ Ayo' yejkti iga nité, motajkáliya. Yej kipiá inakamej, makikakikan. †

15

Borregojtzin yej poliwiki

¹ Nochi yej kicobrarrowayaj impuestos* iga Roma iwán yej najnamolnemiáj yayaj iná' Jesús iga kikakitij. ² Fariseojmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley, ijkín kipopowayaj Jesús:

—Inín komemawía yej ayá' ye'nemij, iwán este iwán sentakuaj.

³ Iwán Jesús kipowa' se kan mamixkuítulo, kijtoj:

⁴ —Siga se de amejemen makipiá cien borrego iwán se makipolo, ¿ix ayá' ómpao' kikajtewas inón noventa y nueve ipan sakayoj, iwán yaj kitemoti yej poliwi' este kan casis? ⁵ Iwán kuá' kásisya, pakis iwán kikechpánoyja iga kiwigas. ⁶ Iwán kuá' ásisya ichan, kinechkoj iyamigojmej iwán ivecinojmej, kijtoj: “Matipakikan, iga inán nikási'ya noborrego yej nikpolojka.” ⁷ Pues nej nimitzijliáj iga máj pakiloj ipan cielo kuá' se yej kichjwaya yej ayekti moyolpata, que iga inomej noventa y nueve yej ye'nemij iga moyolpatákeja.

Tomín yej poliwiki

⁸ 'Siga se siwa' makipiá diez tomín iwán se makipolo, ¿ix ayá' kixotaltij ti'ti iwán tachpanas kalijti', iyolpan kitemoj este kan casis? ⁹ Iwán kuá' kásisya, kinechkoj iyamigajmej iwán ivecinajmej, kijliskej: “Matisempakikan iga nikási'ya notomín yej nikpolojka.” ¹⁰ Ijkónsan nō pakij iyangelejmej Dios kuá' se yej kichjwaya yej ayekti moyolpata.

Tepiltzin yej kitoloj itomín iga ayompa nemi'

¹¹ Iwán kijtoj nō Jesús:

—Se taga' kipiaya ome ipilowan, ¹² iwán yej tetzoyo' kijlij itaj: “Notaj, xinemákaya yej mochíwas notatki.” Iwán itaj kimá' ke' kitocarowaj sejsé. ¹³ Iwán ayá' wejkati', yej tetzoyo' kinamá' inewi yej kimakakaj, iwán yajki wejka ipan se'ya estado. Iwán ompiga kitoloto itomín iga ayá' ye'nemiá. ¹⁴ E' kuá' motatámija, íkuá'san nō pox apistajtiá ipan inón estado iwán pewa' iga mayana. ¹⁵ Iwán yajki chan se taga' yej de ompa iga kitajtanilito tekípánol, iwán kitítan rancho iga makicuidaroti koyamemej. ¹⁶ Iwán kinekiá magui' makikuaya algarroba† yej itákualpa koyamemej, e' ayagaj kimakaya. ¹⁷ Iwán ijkín kijtoj ipan iyalmaj: “¡Notaj kipiá mia' itekipanowanimej

† **14:35** 14:35 Yej kitoka Cristo, e' ayá' de mela', ken ista' yej ayá' kokó'. * **15:1** 15:1 Xikita glosario “Impuestos”.

† **15:16** 15:16 Algarroba ken kuaxinékuil, se kuawi' yej momati Palestina. Inimej algarroba kikuayaj koyamemej wan toknimej yej amotapialiyaj. Judiyojmej ni alín akiye'itayaj koyamemej, inón iga inín patrón nesí' iga ayéj judío. Iga se makicuidaro koyamemej poxsan ayéj ye'tekípánol iga se judío, wan máj ayekti iga makikua itákual koyamemej.

iwán ompa ichan kipiáj komati tákual, e' nej nigaj nemi nimayanmiki! ¹⁸ Nej niati sej chan notaj, iwán kua' nasiti nikijlij: Notaj, nikchij yej ayekti iyixtaj Dios iwán nō nimitzchiwilij yej ayekti. ¹⁹ Ayo' kajasi iga xine-ita ken mopiltzín; e' acho' xineomemawí malej kenya se motekipanowani." ²⁰ Máj máj ojkuí' iga yajki chan itaj.

'Iwán kua' asitiayay, tetaj wéjkasan kita' ipiltzín iwán kiknelij. Iwán motalojtiajki, kixnamikito, kikechnapaloj iwán este kipipitzoj. ²¹ Iwán tepiltzín kijlij itaj: "Notaj, nikchij yej ayekti iyixtaj Dios iwán nō nimitzchiwilij yej ayekti, iwán ayo' kajasi iga xine-ita ken mopiltzín." ²² E' itaj ijkín kitekimá' itekipanowanimej: "Xikuajliguilikan yej máj ye'tzótzol iwán xiktaajakiltikan; iwán xiktalilikan se anillo ipan imájpil iwán xikakiltikan iga'." ²³ Iwán xikuitij torojtzn yej máj tomakti', iwán xikmiktikanya iga matitakuakan iga tiawij tikilwichiwilij. ²⁴ Iga inín nopiltzín, ken kua' miktoyay, iwán inán sej isa'. Poliwíkaya, iwán inán sej wáaj." Iwán pewakej iga kilwichiwilijkej.

²⁵ 'E' inón sewo' tepiltzín yej máj tekoko, ayá' onoya, nemiá ipan kuayoj. Iwán kua' asitiwítziaya ichan, kikagui' iga nento' ilwi' iwán nemi mijtoto. ²⁶ Kua' inón kikagui', kinotza' se chokotzn, kijlij: "¿Tétaj mochíwa?" ²⁷ Iwán kijlij: "Asi' sej moknín yej yájkaya. Iwán motaj tatekimá' iga mamomikti se torojtzn yej máj tomakti', iga ye'asi' sej ipiltzín." ²⁸ Iwán poxsan kuesiwi' iyiknín yej máj tekoko, iwán ayo' kinekiá makalaki kalijti'. Máj máj kisa' itaj, iwán kijlito iga makalaki. ²⁹ Tepiltzín yej tekoko kijtoj: "Nej ikyay nimitzpalawijto', iwán nochipa nikchíwa ken tine-ijliá. Iwán ayí' tinemaka nisé chivojtzín[‡] iga mani-ilwichiwakan iwán noamigojwan. ³⁰ E' inán asi' inín mopiltzín yej nemitoyay iwán siwatkej, yej kitoloj inewi yej tikmakaka, iwán inán tikmiktilij se torojtzn yej máj tomakti'." ³¹ Itaj kijtoj: "Ta' xinekaki nopiltzín, tej nochipa tonó' notenoj, iwán inewi yej nej nikpiá, tej motatki. ³² E' inán yekti iga mati-ilwichiwakan iwán matipakikan iga moknín ken kua' mikikay, iwán sej isa'. Poliwíkaya, iwán inán sej wáaj."

16

Se taga' yej takajkayawa

¹ Jesús nō kipowilij idiscipolojmej:

—Onoya se taga' yej poxsan motapialiaya, kipiaya nō se iyencargadoj, iwán inón iyencargadoj yajkij kitelwítoj iná' ipatrón iga nemi kimalgastarowiliá itomín. ² Iwán ipatrón kinotza', kijlij: "¿Té iteki in yej ne-ijliáj iga tej? Xinematilti de inochi motekipánol yej tikchij iga ay'ya máj tonos iga tino-encargadoj." ³ Iwán inón encargado kijtoj ipan iyalmaj: "¿Té nikchíwas?, nopatrón némiya nekixtiá iga nej iyencargadoj ipan itekipánol. Ayá' wel niktekipanowa tajli, iwán nipiná iga maniktajtantinemi tomín. ⁴ Nikmátiya te nia nikchíwati, iga manikpiá a'yéj maneomemawikan ipan ichamej kua' ay'ya nikpiás tekipánol." ⁵ Iwán kinotza' sejsé sejsé yej kideberowayaj ipatrón. Yej áchtosan kitajtan, kijlij: "¿Ké' tikdeberowa nopatrón?" ⁶ Iwán yéj kijtoj: "Nikdeberowa cuatro mil litros de aceite." Inón yej encargado kijlij: "Xikui morrecíboj iwán nimanín xikijkuilo iga dos mil litros tikdeberowa." ⁷ Iwán kitajtan sewo': "In tej, ¿ké' tikdeberowa?" Iwán kijlij: "Cien koya'kóxtal de harina." Iwán el encargado kijlij: "Xikui morrecíboj iwán nimanín xikijkuilo iga ochéntajsan tikdeberowa." ⁸ Malej iga el encargado takajkayaj, ipatrón kiye'ita' ken kichij iga kimati kén iga wel mopalewiá.

Wan kijtoj sej Jesús:

—Yej ayá' kixmatij toTeko, máj kimatij ken iga mopalewiáj que yej kixmatij toTeko.

⁹ Nej nimitznōnotzaj iga amotomín yej de inín tajli, xikuikan iga xikpalewikan

[‡] 15:29 15:29 Xikita glosario "Chivo".

toknimej, iga ijkón kuá' anmikiskej, támisya tomín iga amejemen, iwán onos yej mitzomemawiskej ipan cielo.

¹⁰ 'Yej ye'nemi kuá' kipiá alín, nõ ye'nemis kuá' kipiás komati; yej takajkayawa kuá' kipiá alín, nõ takajkayawas kuá' kipiás komati. ¹¹ Siga ayá' ankichiwaj yej yekti wán tomín yej ono' ipan inín tajli, ayagaj wel mitzmakaskej yej máj valerowa ipan cielo ¹² Siga ipan yej ayéj amotatki ayá' ankichiwaj yej yekti, ayagaj wel mitzmakaj tejté iga amotatki.

¹³ 'Ayagaj wel kipiá ome ipatrón, iga sésanwa' in yej kiye'itas, iwán se' kijiya, o se kitokas iwán se' kikajtewas. Inón iga awel ankitokaj Dios siga mitzyoltlanaj tomín.

¹⁴ Fariseojmej yej poxsan kipiasekij tomín kikaktoyaj inewi inimej tájtol, iwán kipinajtiayaj Jesús. ¹⁵ Iwán Jesús kijlij fariseojmej:

—Amejemenya nokta yej ankijtowaj iyixtaj toknimej iga anye'nemij, e' Dios kixmati amoalmajmej; yej tajtaga' kipoxye'itaj, Dios ayá' kiye'ita.

Iley Moisés iwán kén iga reinarowa Dios

¹⁶ 'Este kuá' onóyao' Juan yej tabautizarowa, inón vej onóyao' iley Moisés iwán yej tanextilijkej profetajmej. Inán mopowa ye'noticiaj kén iga reinarowa Dios, iwán mia' kalakisnekij.

¹⁷ 'Máj fácil iga cielo iwán tajli mapoliwi, que iga amo mamocumpliño inochi iley Moisés.

Jesús tamachtiá iga amo mamokawalo

¹⁸ 'Nochi taga' yej kiyokakawa isiwa' iwán monamiktiá wán se' siwa', kichíwa yej ayekti; iwán yej monamiktiá iwán siwa' yej kikajto' iwewej, nõ kichíwa yej ayekti.

Lázaro iwán se taga' yej poxsan motapialiaya

¹⁹ 'Onoya se taga' yej poxsan motapialiaya, kakiaya yejsan ye'tzótzol yej monajti' iwán nochipa kichíwaya weyi-ilwi'. ²⁰ Onoya nõ se taga' yej ayá' motapialiaya, itoka' Lázaro, yej palantoya ikajlo' inoyan, iwán motaliaya talpan ipan ikalten inón yej motapialiaya. ²¹ Iwán kinekiá makikua ipotzkilka tákual yej xixini ipan imesaj inón yej motapialiaya; iwán pelomej kiná'techowayaj iga kipajpalowilitij ikajlo' kan palanto'. ²² E' se día migui' yej ayá' motapialiaya, iwán angelejmej kiwigakej ipan cielo itenoj Abraham. Iwán yej motapialiaya nõ migui' iwán kitokkej. ²³ Inón yej motapialiaya kinkochijtoyaj ipan ti'ti yej ayí' sewis, wéjkan kita' Abraham, iwán Lázaro itenoj. ²⁴ Iwán tzajtzi': "Notaj Abraham, xine-ikneli, xiktítani Lázaro iga makapacho imajpilpuntaj ipan a'ti, iwán mawiki makiseseliki nolenguaj iga nemi ne-iknochíwa poxsan inín tiwelon." ²⁵ E' Abraham kijtoj: "Nopiltzin, xikejlamiki iga tej kuá' tiasotya, timotapialiaya, Lázaro poxsan mo-iknochij. Inán yéj yolpakto' nigaj, iwán tej inán timoknochíwa. ²⁶ Iwán awel nokta se yawi ompígapa, iga ono' se axapowewej yej teyokatiá iga amo matimona'techokan, inón iga yej kineki mayawi ompí, ayá' wel, niga yej de ompí awel wítzej nijiga." ²⁷ Iwán yej motapialiaya kijtoj: "Nimitzijliá, notaj Abraham iga xiktítani Lázaro chan notaj, ²⁸ iga nikpiá cinco nokniwan, iga makitapowitij iga amo mawitzekán nigaj kan moknochíwalo." ²⁹ E' Abraham kijlij: "Ompiga ono' yej kijkuiloj Moisés iwán profetajmej, inón makikakikan!" ³⁰ Yej motapialiaya kijtoj: "Kena notaj Abraham, e' siga agaj de inimej yej miktókeja mayawi, kpataskej kén iga nemij." ³¹ E' Abraham kijlij: "Siga ayá' kicredowaj yej Moisés iwán profetajmej kijkuilojkej, ayá' nõ kitajtolkuiskej se yej mikto' malej iga maojpa-isa."

¹ Jesús kijlij idiscipolomej:

—Nochipa onos yej kiyoltilana se iga makichıwa yej ayekti; e' ipoxsan kinochıwaskej yej matachıwalti yej ayekti! ² Máj yekti katka makimotakan lámarko wan se weyite'ti makilpilıkan ipan ikech, que iga yéj itechko se de inımej yej netokaj makichıwalti yej ayekti. ³ Ximocuidarokan.

'Siga moknın mitzchıwiliá yej ayekti, xiknonotza; siga moyolpata, xikelkawili yej mitzchıwilij. ⁴ Malej iga mitzchıwiliá yej ayekti siete vej ipan se día, iwán siete vej mamitzijlıki: "Ay' inán nikchıwas ijkón." Xikelkawili yej mitzchıwilij.

Yej wel mochıwa iga moconfiarolo ipan Dios

⁵ Itatitanimej kijlijkej toTeko:

—Xinepalewıkan iga máj manimoconfiarokan pan tej.

⁶ Iwán toTeko kijtoj:

—Siga anmoconfiarowaj malej alın ke' se iyol ajonjolın, wel ankijliayaj kuawewej: "Xiwiwita nigaj iwán xixwati ipan lámar", iwán inón kuawi' mitztajtolkuiskej.

Kén makichıwa se esclavo

⁷ 'Siga se de amejemen kipiá se esclavo* iwán kuá' ásigo' iga yajka mıpan, iga támi'ya aradojtoya o kicuidarojtoya ganadojmej, ¿ix tikijlij: "Ximopanolti iwán ximotali iga xitakua"? ⁸ Ayá', majwa' tikijliá: "Xiktalı momándıl wan xinechıwili iga manitakua iwán manati. Iwán tej sej titakuaj iwán tatis." ⁹ Anka ayá' tikijlij: "Gracias", iga moesclavoj kichij ken tiktekimá'. ¹⁰ Ijkón no amejemen, kuá' ankitamıskej iga ankichıwaj inewi yej Dios mitztekimakaj, xikijtokan: "Ni-esclavojmej yej awel máj te nikchıwaj, iga nikchijkej yejsan netekimakakej."

Jesús kipajtiá diez tajtaga' yej palanto' inakayomej

¹¹ Kuá' Jesús nemi yawı Jerusalén, panotıajki kan mıxnanto' italmej Samaria iwán Galilea. ¹² Kuá'san asi' ipan se altepetzın, mıxnan iwán diez tajtaga' yej palantokej ikajlomej iga kipiayaj lepra, e' mokejketzkej wéjkan de kan onoya Jesús ¹³ iwán tzajtzikej:

—¡Jesús, Tamachtıanı, achi xine-iknelıkan!

¹⁴ Kuá' Jesús kita', kijlijkej:

—Xakan iná' sacerdotejmej.

Miej nemi yayaj, achitiakej. ¹⁵ Iwán se de yejemen, kuá' mo-ita' iga achitia'ya, mokuropa', este tzajtzi'pa iga kiweyimatıltıtiwalaj Dios. ¹⁶ Motankuaketza' iyıxtaj Jesús, motzontoga' este ipan tajlı, iga kimá' gracias. Inın taga' katka de Samaria.†

¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix aya'taj diejmej yej pajtikej? ¿Kan onokej inomej sewo' nueve? ¹⁸ ¿Ix inınsan iselıti yej ayéj israelita mokuropa' iga kiweyimatıltıko Dios?

¹⁹ Iwán kijlij taga':

—Ximoketza iwán xaja; tiyektia'ya iga timoconfiaroj ipan Dios.

Kén an iga reinaroj Dios

²⁰ Fariseojmej kitajtankej Jesús iga kéman pewas iga reinaroj Dios. Iwán yéj kijtoj:

—Kuá' pewas iga reinarowa Dios, ayéj ken tejté yej mo-ıtapa. ²¹ Ayá' yawı mo-ıjtoti: "Nigaj ono'", o "Ompa ono'"; iga Dios reinarówaya ipan amoalmajmej.

²² Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—Wı' o' kuá' ankinekiskej xonokan wan nej yej iPiltzın Taga', e' ayá' anne-itaskej.

²³ Sekin mitzijlıskej: "Nigaj ono'", o "Ompa ono'." E' amo xakan iwán nıga xıtokakan.

²⁴ Iga ijkón ken kuá' mo-ita iga tapetanı iwán kitawıá noyan cielo, ijkón kuá' nıa

* **17:7** 17:7 Xikita glosario "Esclavo". † **17:16** 17:16 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

niwitzeti, nej yej iPiltzın Taga'. ²⁵ E' achto yawij ne-iknochiwatij poxsan, iwán yej inón onokej ayá' netajtolkuiskej. ²⁶ Ken mochi kua' onoya Noé, ijkonsan no mochiwas inón día kua' nimokuepas nej yej iPiltzın Taga'. ²⁷ Nemi takualowaya iwán nemi atilowaya, monamiktiayaj iwán kinamiktiayaj isiwapilowan, este ipan inón día kua' Noé kala' ipan weyi ákal. Iwán wálaj pox recio tiawa' iwán inochın amikikej. ²⁸ Ijkonsan no mochi kua' onoyao' Lot: nemi takualowaya iwán nemi atilowaya, takowayaj iwán tanamakayaj, tokayaj iwán mokaltiyaj; ²⁹ e' kua' Lot kisa' ipan altepe' Sodoma, wetzi' ti'ti iwán azufre yej wálaj ipan cielo, iwán kimiktij nochi. ³⁰ Ijkón yawi mochiwati kua' nej yej iPiltzın Taga' niwi'.

³¹ 'Íkua', siga agaj onos iyixko kajli ipan ipetayo, ay'ya matemo iga matakijkixti; siga agaj onos imilpan, ay'ya mamokuepa ichan. ³² Xikejlamikíkansan yej isiwapa'pa Lot. ³³ Yej ayá' kinekis mamiki iga netoka, yawi mopoipoloti; e' yej mikis iga netoka, nochipa onos nowan.

³⁴ 'Nimitzijliáj iga ipan inón yówal kua' niwi', omen senkochtoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtewaskej. ³⁵ Omen siwatkej tapayantoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtewaskej. ³⁶ Ome taga' sen-onoskej milpan; se kiwigaskej, iwán se' kikajtewaskej.

³⁷ Kua' kikakikej inın, kitajtankej:

—¿NoTeko in inón kan mochiwas?

Iwán Jesús kijtoj:

—Kan onos yej mikto', ompa monechkoskej moximej.

18

Kan mamixkuñtilo de se yej wewejmí' iwán se Juez

¹ Jesús kipowilij idiscipulojmej kan mamixkuñtilkan, kinextilijkej iga nochipa makitenewikan Dios iwán amo mamosemakakan. ² Kijtoj:

—Ipan se altepe' onoya se juez yej ayá' kimajmawiliaya Dios niga kitajtolkuia' agaj. ³ Ipan inonsan altepe' onoya no se siwa' yej mi' iwéj, tekiyaya kitati el juez iwán kijliaya: "Xinepalewi iga maniktanili yej ne-ijiya." ⁴ Áwil wéjkaja iwán el juez ayá' nemi kichiwa nité, e' máj, máj, kijtoj: "Malej iga ayá' nikmajmawiliá Dios niga niktajtolkuiliá agaj, ⁵ e' inın yej wewejmí', nekuejkuesojtinemi, nia nikmanawiti iga ayo' mawiwiki, amo santá' nemela'kuejkuesoj."

⁶ Iwán toTeko kijtoj:

—Inón yej kijtoj juez yej ayá' ye'nemi. ⁷ ¿In Dios ix ayá' kimanawij no yej kitapejpen, yej tanotztokej nochipa?, in Dios, ¿ix wejkawas iga kimanawij? ⁸ Nimitzijliáj iga ayá' wejkawas iga kimanawiskej. E' kua' nej yej iPiltzın Taga' niwi', ¿ix nikasiki-o' ipan inın tajli yej moconfiarowaj ipan nej?

Kan mamixkuñtilo de fariseo iwán yej kicobrarrowa impuestos iga Roma

⁹ Jesús kipowa' inın se' kan mixkuñtilo iga inomej yej momachiliáj iga ye'nemij, malej iga ta-ijiyaj:

¹⁰ —Ome taga' yajkij tiopan oradotoj, se fariseo katka iwán sewo' inón yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma. ¹¹ Fariseo ejkati-oradoj, kijliá Dios: "Tej tinoTaj, nimitzmaka gracias iga nej ayéj ken sekin, tachteki, ayá' ye'nemij, iwán yawij iwán siwatkej. Nej ayéj ken inın yej kicobrarrowa impuestos iga Roma. ¹² Nej nimayunarowa ome vej ipan semana iwán nimitzmaka diez ipan cada cien inewi yej niktaniá." ¹³ Yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma kawí' este ken nepa iwán ayá' mixewiaya iga ajkotachaya, majwa' moelwitekiá iwán kijtowaya: "¿Dios, xine-ikneli iga nej nikchijto' yej ayekti!"

¹⁴ Kijtoj no Jesús:

—Nimitzijliáj iga kuá' inín taga' tami' orádoj, yajki ichan iwán Dios kiye'íta'ya, e' inón fariseo Dios ayá' kiye'íta'. Yej moweyimati, yawij kalimpamatitij, e' yej moalimpamati, yawij kiweyimatitij.

Jesús kiye'ijliá kōkonetzitzin

¹⁵ Kiwigayaj nō kōkonetzitzin iná' Jesús, iga makitajtanili Dios iga maye'onokan; e' kuá' discipolojmej kitakej, pēwakej iga kajajwakej yej kiwigayaj kōkone'. ¹⁶ Iwán Jesús kinōtzkej iwán kijtoj:

—Xikawakan in kōkone', kama manētechokan, amo xikojtzakuilikan; iga yej mochiwawa ken inimej kōkone', kajasi iga Dios marreinao ipan yéj. ¹⁷ Nimitznojma-ijliáj iga yej ayá' motemakas iga Dios makimandaro ken se yej aya yolej, awel kalakis kan reinarowa Dios.

Sē taga' yej motapialíá tajtowa iwán Jesús

¹⁸ Sē yej mandarowa kitajtan Jesús:

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchiwas iga manono nochipa iwán Dios?

¹⁹ Jesús kijtoj:

—¿Te iga tine-ijliá iga niye'nemi? Sésanwa' in yej kichiwa yej yēkti, inonwa' Dios.

²⁰ Tikmátiya yej Dios tatekimaka iga mamochiwa: “Yej namiktito' amo mayawi wan se', amo xitamikti, amo xitachteki, amo xitakajkayawa, xikye'íta motaj iwán moye'.”

²¹ Taga' kijlij:

—Inón nochipa nikchijto' desde ga aya niyolej.

²² Kuá' inón kíká' Jesús, kijtoj:

—Mitzpolówao' sesan: xiknamaka inewi yej tikpiá iwán xikmaka yej ayá' motapialíá, iwán ijkón tikpiás yej Dios máj kiye'íta; iwán xiwiki iga xinētoka.

²³ E' kuá' taga' kíká' inín, moknōmati' iga poxsan kipiaya tomín. ²⁴ Kuá' kita' iga moknōmati', kijtoj Jesús:

—¡Pox difícil iga yej motapialíá mamotemakakan iga Dios marreinao ipan yejemen! ²⁵ Máj wel panowa se camello* ipan ixapoyo akoxaj que se yej motapialíá mamotemaka iga Dios marreinao ipan yéj.

²⁶ Yej kikakikej, tatajtankej:

—Iwán, ¿a'taj wel momanawij?

²⁷ Jesús kijtoj:

—Yej awel kichiwa tajtaga', Dios wel kichiwa.

²⁸ Pedro kijlij:

—NoTēko, nejemej nikajtejkej inewi yej notatkimejpa iga nimitztokákeja.

²⁹ Yéj kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj siga agaj iga san kineki iga Dios marreinao ipan yéj, kikajtewa íkal, o kikajtewa isiwa', o iyikniwan, o itaj iwán iye' o ipilowan, ³⁰ inón yawi kipiati yej yēkti ipan inín tajli, iwán ipan se' vida nochipa onos iwán Dios.

Jesús ki-ojpa-ijtowa iga yawi mikiti

³¹ Jesús kinōtza' iyokamej doce idiscipolojmej iwán kijlijkej:

—Nimitzijliáj iga matiakan Jerusalén, iwán yáwiya mochiwati inewi yej kijkuilojkej profetajmej iga nej yej iPiltzin Taga'. ³² Puej yawij neṭitanitij itenojmej yej ayéj de Israel, iwán yawij nepinajtítij, iwán kuajkuantas yej ayēkti ne-ijliskej, iwán nechijchaskej. ³³ Nēmagaskej iwán yawij nemiktítij; e' ipan eyi día nia ni-ojpa-isati kan nimiktos.

³⁴ Yejemen ayá' kentenderojkej yej kijtoj, iwán aya wel kimatiáj tē kijtojneki itájtōl, iwán ayá' kentenderowayaj.

* **18:25** 18:25 Xikita glosario “Camello”.

Jesús kachitialiá se pacha ipan altepe' Jericó

³⁵ Kuá' Jesús asitiájkiya altepetennoj Jericó, se pacha ewatoya ojtenoj kitajtantoya tomín. ³⁶ Kuá' kiká' iga poxsan nemi panolo, tatajtan té mochiwa. ³⁷ Kijlijkej iga Jesús de Nazaret nemi panowa ompa. ³⁸ Iwán tzajtzi', kijtoj:

—¡Jesús, iPiltzín David, achi xine-ikneli!

³⁹ Iwán yej tayakantiayaj, kajajwayaj yej pacha iga ay'ya matzajtzito, e' yéj tzajtzi' máj:

—¡IPiltzín David, áchikej xine-ikneli!

⁴⁰ Jesús moketza' iwán tatitan iga makiwajliguilikan. Kuá' iná'ya onoya, Jesús kitajtan:

⁴¹ —¿Té tikneki manimitzchiwili?

Pacha kijtoj:

—NoTeko, nikneki manitachá.

⁴² Jesús kijlij:

—¡Xitachaya! Iga timoconfiaroj ipan nej, ti-achitiá'.

⁴³ Íkuá'san tachá' in pacha iwán kitóga'ya Jesús, iwán kiweyimatiltijiajki Dios. Nochi kita' inín iwán no kiweyimatiltijkej Dios.

19

Jesús wan Zaqueo

¹ Jesús kala' ipan altepe' Jericó iwán panotiaya ompa. ² Chantitoya ompa se rícojtaga' itoka' Zaqueo. Zaqueo ijefejmej katka yej kicobrarowaya impuestos iga Roma. ³ Yéj kinekiá makixmati Jesús, e' ayá' kixasiá iga pox onolo' iwán Zaqueo chapati' katka. ⁴ Iwán motalojtiajki iga tayakan, tejkawito ipan amakuawi' iga makita, iga Jesús ompa yawi panoti. ⁵ Kuá' Jesús asi' ompa, ajkotachá', iwán kijlij:

—Zaqueo, xitemo nimanín iga aman nia nikawiti mochan.

⁶ Zaqueo temoj imanín iwán pagui' iga komemawij Jesús. ⁷ Kuá' kitakej inín, nochi pewakej iga kipopowaj Jesús iga yajki kawito chan se yej ayompa nemi. ⁸ Iwán Zaqueo moketza', kijlij toTeko:

—Ta' xikita noTeko, nia nikmakati la mitad notomín yej amotapialiáj; iwán siga agaj nikichtekilij tejté, nia nikuepilíti cuatro vej máj.

⁹ Jesús kijlij:

—Aman Dios mitzmanawij tej wan mofamíliaj iga timoconfiaroj pan yéj, kensan Abraham moconfiaroj. ¹⁰ Nej yej iPiltzín Taga', niwalaj niktemoko iwán nikmanawiko yej polijtokej.

Kan mamixkuñtilo ken kichijkej wan tomín

¹¹ Kuá' kikakikej inín, Jesús kipowa' no se kan mixkuñtilo, iga na'ya onoya ipan altepe' Jerusalén iwán la gente kijtojkej iga ayá' wejkatis, wí'ya reinaroki Dios.

¹² Kijlijkej:

—Onoya se taga' yej ye'nemi iwán yajki wejka ipan se'ya país iga makitalikan iga rey iwán sej mokuepas. ¹³ Kuá' aya yawi, kinotza' diez itekipanowanimej iwán kimá' komati tomín sejsé de yejemen, kijlijkej: “Xiktekipanokan inín tomín este que manimokuropa.” ¹⁴ E' ipaisanojmej kijiayaj iwán kititankej yej makijlitij: “Ayá' niknekij iga inín taga' manemandarokan.” ¹⁵ E' taga' kitalijkej iga rey, iwán mokuropa' ipan ipaís. Kuá' asi', tatitan iga makinotzatij tekipanowanimej yej kimakakej tomín, iga makimati ke' kitankej sejsé de yejemej. ¹⁶ Yej achto asi', kijlij: “Noteko, motomín piwi' diez vej máj.” ¹⁷ El rey kijtoj: “Yektia; tej tiye'tekipanowani; iga tikchij yej yekti ipan inón alín, nia nimitztaliti iga xikmandaro diez altepe'.” ¹⁸ Iwán asi' se' iwán kijlij: “Noteko, motomín piwi' cinco vej máj.” ¹⁹ Inón no kijlij: “Tej tia tikmandaroti cinco

altepe'." ²⁰ E' se' asi' iwán kijtoj: "Noteko, nigaj ono' motomín. Niktzotzolkimilojtoya; ²¹ puej nimitzmajmawilij iga tiyoltakuakti', iga tikui yej aya'pa tiktekipanoj iwán titapixka kan ayá' titoga'." ²² Iwán kijlij el rey: "Tej ayéj tiye'tekipanowani, iga yejsan kijtoj moten, nia nimitzjuzgaroti. Siga tikmatia' iga nej niyoltakuakti', nikui yej aya'pa niktekipanoj iwán nitapixka kan ayá' nitoga', ²³ ¿te ígataj ayá' tikawato notomín ipan banco, iga kuá' nimokuepas nochan, makitani se' alín?" ²⁴ Iwán rey kijlij yej ompa onoyaj: "Xikuilikan inón tomín iwán xikmakakan yej kipiwlitij diez vej máj." ²⁵ Yejemej kijlijkej: "Annoteko, ¡e' yéj kipiáy diez vej máj!" ²⁶ Yéj kijtoj: "Pues nimitzijiáj iga yej kipiá, yawij máj kimakatij; e' yej ayá' kipiá, este yej alín kipiá, yawij kikuilitij. ²⁷ Iwán yej ne-ijiyaj, yej ayá' kinekiáj iga manikgobernarokan, xikuajligakan nigaj iwán xikmiktikan no-ixtaj."

Jesús kalaki Jerusalén

²⁸ Kuá' Jesús tami' kijtoj inín, ójkui'ya iga yajki Jerusalén. ²⁹ Kuá' asitiáyaja altepe' Betfagé iwán Betania, iná' tepe' yej itoka' Olivos, kititan ome idiscipolojmej, ³⁰ kijtoj:

—Xakan ipan altepetzin yej máj nijigasan ono', iwán kuá' an-asiskej, anyawij ankasitij se burro ilpito', yej aya agaj kitejkawiliá. Xikxitomakan iwán xikuajligakan. ³¹ Siga agaj mitztajtani te iga ankixitomaj, xikijlikan iga toTeko kineki.

³² Idiscipolojmej yajkij iwán kasitoy kenya nokta kijtoj Jesús. ³³ Kuá' nemi kixitomaj in burro, itekomej kitajtankej:

—¿Te iga ankixitomaj?

³⁴ Yejemen kijlijkej:

—Iga toTeko kineki.

³⁵ Iwán kiwigakej kan ono' Jesús iwán kipechtijkej burro iga yejemej itzotzolmej iwán ompa kitejkawilitijkej Jesús. ³⁶ Ken iga Jesús nemi yaya, la gente kipatawilijtiajkij itzotzolmej ipan ojtí. ³⁷ Iwán kuá' asikej kan pewaya iga temowaj ipan tepe' yej itoka' Olivos, inewi idiscipolojmej pewakej iga koyowilijkej iga pakij iwán kiweyimatiltijkej Dios iga nochi yej kichij yej ayi'pa mo-ita. ³⁸ Kijtowayaj:

—¡Mamoweyimatilti Rey yej kititani toTeko Dios! ¡Matikweyimatiltikan Dios iwán matiye'onokan iyixtaj!

³⁹ Iwán sekin fariseojmej yej onoyaj tatzalan, kijlijkej Jesús:

—Tamachtiani, xikijli modiscipolojmej iga ay'ya matzajtzitokan.

⁴⁰ E' Jesús kijtoj:

—Nimitzijiáj siga inimej ay' tajtowaj, temej tzajtiskej.

⁴¹ Kuá' Jesús asitiájkiya Jerusalén, iwán kita' inón altepe', choga', ⁴² kijtoj:

—¡Siga ankimatiáj iga aman wel anye'onoskej iyixtaj Dios, anye'onoyaja! E' inán inón iyanto', awel ankitaj. ⁴³ Wí' día kuá' yej mitzijiay noyan mitzyawaloskej, nijnijí mitztakuiliskej ⁴⁴ iwán mitzxitiniliskej amokalmej. Mitzmijmiktiskej iwán ayá' kawis nisé te'ti yej manenekpanijto; iga ayá' ankiye'itakej kuá' Dios walaj mitzmanawikoj.

Jesús kikixtia' tanamakanimej ipan weyitiopan

⁴⁵ Iwán Jesús kala' ipan ipatiojyo weyitiopan iwán pewa' kikijkixtij yej ompa tanamakatoj iwán yej ompa takojtoyaj, ⁴⁶ iwán kijtoj:

—Ipan itajtól toTeko ikuilijto': "Nókal yawi motokawiti kajli kan oradolo"; e' amejemen ankikueptokey kan miyanaj yej tachtekij.

⁴⁷ Iwán nochipa Jesús tamachtia'ya ipan weyitiopan. E' ijefejmej sacerdotejmej, iwán yej tamachtia'j ipan iley Moisés iwán yej mandarowaj kitemowayaj kén iga makimiktikan Jesús. ⁴⁸ E' ayá' kasiáj ken kichwayaj, iga inochin kikakisnekiáj yej Jesús kijtojtoya.

20

¿Ix Dios yej kititan Jesús?

¹ Se día kuá' Jesús tamachtijtoya ipan weyitiopan wan kipojtoya ye'noticiaj, asikoj ijefejmej sacerdotejmej, yej tamachtiáj ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyojmej.

² Iwán kijlijkej:

—Xine-ijlikan té moteki in tej iga tikchíwa ijkín. ¿A' mitztekimá' iga wel xikchíwa inín?

³ Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nõ nia nimitztajtanitij. Xine-ijlikan: ⁴ ¿a'yéj kititan Juan iga matabautizaro?, ¿ix Dios kititan, o tajtaga'?

⁵ Iwán pewakej iga mosepantajtanij:

—Siga tikijliáj iga Dios kititan, yawi kijtoti. “¿Te ígataj ayá' ankitajtolkakikej?”

⁶ Iwán awel tikijtowaj iga kititan tajtaga' iga toknimej wel tetemiktiáj, iga nochi kimatij iga Juan Dios kitajtolmakaya.

⁷ Iwán kijtojkej iga ayá' kimatij a'yéj kititan Juan iga matabautizaroki. ⁸ Iwán Jesús tajtoj sej:

—Nej nõ ayá' nimitzijliáj a'yéj netekimaka iga manikchíwa ijkín.

Kan mixkuñtilo de tekipanowanimej yej kichíwaj yej ayékti

⁹ Iwán Jesús pewa' kipowa' inín kan mamixkuñtilo:

—Se taga' kitó' uvajyoj,* iwán kitakewaltij† tekipanowanimej iga makitekipanokan, iwán inón taga' kisa', wejkawato. ¹⁰ Kuá' tágui'ya uva, kititan se imonsoj iga tekipanowanimej makimakakan yej yéjpa kikuis. E' yejemej kimagakej iwán kititankej ijkan. ¹¹ Iwán iteko mijli kititan se' imonsoj, e' inón nõ kijlijkej kuajkuantas, kimagakej iwán nõ kititankej ijkan. ¹² Iwán kititan sewo', e' tekipanowanimej nõ kimagakej in inón tatitan iwán nõ kikixtijkej.

¹³ 'Iwán iteko uvajyoj kijtoj: “¿Té nikchíwas? Nia niktitaniti nopiltzin yej nikpoxchokiliá; anka yéj kirrespetaroskej.” ¹⁴ E' kuá' tekipanowanimej kitakej, mosepan-ijlijkej: “Inínyawa' in yej yawi mochíwati iteko inín tajli yej ítajpa kikajtewas, matikmiktíkanya nokta iga makawi ital iga tejemej.” ¹⁵ Kikixtijkej ipan uvajyoj iwán kimiktijkej.

Iwán Jesús tatajtan:

—Amejemen, ¿kén ankitaj? Iteko uvajyoj, ¿té an kichíwilij in inomej? ¹⁶ Puej yatí iwán yawi kimiktiti inomej tekipanowanimej iwán sékinwa' in kimakas uvajyoj.

Kuá' kikakikej inín, kijtojkej:

—¿Amo Dios monekiltij!

¹⁷ E' Jesús kitachilij inomej iwán kijtoj:

—¿Té kijtojneki in yej ikuilijto' ijkín?:

Te'ti yej ayá' kikuikej yej kalchíwaj, inón inán yej máj moneki.

¹⁸ A'san wetzis ipan inón te'ti, popostekis; iwán siga te'ti wetzi ipan agaj, mochíwas ken pínol.

Kimawetziltijnekij Jesús

¹⁹ Kuá' kimatikej iga inín tájtól yejemej nemi kikajkaktiáj, ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés kinekiáj makikitzkikan Jesús iga makipresojuikan. E' ayá' kichijkej nité iga kimajmawiliayaj la gente. ²⁰ Kititankej yej makipipiakan Jesús yej nésiajki' ye'nemij iga san makimawetziltikan Jesús,

* **20:9** 20:9 Xikita dibujo p. X [Mc 12:1]. † **20:9** 20:9 Ikuayo uva pox wejka'wa, wel taki 20 años o máj, ijkón iga wel kitakewaltij uvajyoj.

yejemej kinekiáj iga Jesús makijto tejté kansas wel makiwigakan iná' gobernador.

²¹ Tatajtankej yej tapipiáj:

—Tamachtiani, nikmatij iga yej tej tikijto wa iwán yej tej titanextiliá mela'ciertoj iwán tej ayá' titayokajuzgarowa. Tej sí titanextiliá iga se manemi ken Dios te-ijliá.

²² Xine-ijlikan: ¿Ix yekti iga matikixtawakan to-impuestoj rey César‡ de Roma, o ayá'?

²³ Jesús kimati' iga inomej kimawetziltijnekiáj iwán kijtoj:

—¿Te iga anneprowaj? ²⁴ Xinenextilikan se tomin. ¿A'yéj ixaya' iwán a'yéj itoka' yej nigaj ijkulijto'?

Kijtojkej:

—Rey César.

²⁵ Jesús kijtoj:

—Puej xikmakakan rey César yej yéjpa itatki iwán xikmakakan Dios yej itatki Dios.

²⁶ Awel kimawetziltijkej iga yej kijtoj iyixtaj la gente, e' poxsan kiye'itakej yej kijtoj iwán até kijtojkej.

Kua' ojpa-isaloj

²⁷ Iwán sekin yej kijliáj saduceojmej,§ yajkij kitatoj Jesús. Inomej saduceojmej tamachtiaj iga ayá' ojpa-isaj yej miktokej, inón iga kitajtankej ijkín:

²⁸ —Tamachtiani, ijkulijto' ipan iley Moisés ijkín: siga se taga' yej namiktito' miki, iwán ayá' kikajtewa nisé ipiltzin wan isiwa', iyiknín yej mi' mamonamikti iwán viuda iga ken makipiá ipilowan inón yej mi'. ²⁹ Onoyaj siete tajtaga' yej sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yej tekoko achto monamiktij, e' migui' kua' aya pilwaj. ³⁰ Iwán imámil monamiktij no iwán inonsan siwa', iwán no migui' kua' aya pilwaj. ³¹ Iwán iyojpamámil no monamiktij iwán. Iwán inewi los siete ijkonsan no kichijkej iwán mikikej, nisé de yejemej akipiá' ipiltzin. ³² Iwán máj máj siwa' no migui'. ³³ In kua' ojpa-isaskej yej miktokej, ¿katiapa an de inón siete mochiwas iwéj in inón siwa', iga namiktitoya iwán inochimej?

³⁴ Jesús kijtoj:

—Ipan inín tajli tajtaga' iwán siwatkej monamiktiaj. ³⁵ E' yej kajasiskej iga maasikan ipan se' vida iga ojpa-isaskej, ay'ya monamiktiskej, niga kinamiktiskej ipilowan. ³⁶ Ay'ya wel mikiskej puej yawij mochiwatij ken angelejmej, iwán yawij mochiwatij ipilowan Dios iga ojpa-isakeja. ³⁷ E' iga yej miktokej ojpa-isaskej, Moisés tenextiliá kan ijkulijto' de inón witztako' yej wewelontoya, ompa ijkín kinotza' toTeko: “IDios Abraham, iwán iDios Isaac iwán iDios Jacob.”* ³⁸ Dios ayéj iDios yej miktokej, sino que iDios yej isatokej. Iga Dios, nochi isatokej.

³⁹ Iwán sekin yej tamachtiaj ipan iley Moisés kijlijkej:

—Ómpaya ken tikijtoj, Tamachtiani.

⁴⁰ Iwán ay'ya máj mixewijkej iga kitajtankej.

¿A'yéj itajwewejpa Cristo yej kitapejpen Dios?

⁴¹ Jesús tatajtan:

—¿Te iga kijtowaj iga el Cristo ipiltzin David? ⁴² Puej Davidsan kijtoj ipan libro de los Salmos, kijtoj:

ToTeko Dios kijlij noTeko:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa,

⁴³ este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

⁴⁴ ¿Kén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzin David, esi David no kijliá iga iTeko?

Jesús kajajwa yej tamachtiaj ipan iley Moisés

‡ 20:22 20:22 Xikita glosario “César”. § 20:27 20:27 Xikita glosario “Saduceo”. * 20:37 20:37 Kua' ijkín kijtoj Dios, ikayay mikikej inimej tajtaga'.

⁴⁵ Nochi kikaktoya, iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

⁴⁶ —Amo mamitzkajkawakan wej tamachtíaj ipan iley Moisés, puej kiye'matij iga makinentikan sotantzótzol, iwán kinekij makisaludarokan tajkoaltepe'. Yejemen motalijnekij tiopan-ijti' pan ye'asientoj kan motaliáj wej máj tayakantokej, iwán ijkonsan no kinekij makichiwakan kan takualo. ⁴⁷ Iwán kichtekiliáj ikalmej viudajmej iwán iga amo manesi iga ayompa nemij, pox wejkawaj iga oradowaj. Yejemej Dios máj yawij kicastigarotij.

21

Iyofrendaj se wej wejemi' wej ayá' motapialia

¹ Jesús kitachilijtoya wej motapialiaj kuá' nemi kakiayaj iyofrendajmej ipan se cajon kan moana tomín. ² Iwán kita' no se wej wejemi' wej ayá' motapialia, nemi kacia ome tomín de cobre wej ayá' pox valerowa. ³ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga inín viuda wej ayá' motapialia, kakij máj que nochi; ⁴ puej nochi kitalijkej wej kisobrarowaj; e' yéj, malej ayá' motapialia, kimá' inewi wej kipiaya iga takuaya.

Jesús kijtowa iga weyitiopan xixitinis

⁵ Sekin tatapojtoyaj de weyitiopan iga pox monsj temej wej iga chijto'. Iwán no kijtojtoyaj de wej kimajmakakej iga mamonsajtachá weyitiopan. Iwán Jesús kijtoj:

⁶ —Inán ankitztokej, e' wí' se día kuá' akawis nisé te'ti wej manekpanijto. Nochi yawij moxixitinatij.

Wej mo-itas kuá' aya poliwiilo

⁷ Iwán kitajtankej:

—Tamachtiani, ¿in inín, kéman mochiwas? ¿Té an mo-itas kuá' ay'ya wejkatis iga yawi mochiwati?

⁸ Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkawaskej; iga mia' yawij witzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj. Ijkin kijtoskej: “Nejya el Cristo”, iwán “Na'ya iga poliwiilo.” E' amejemen amo xitokakan. ⁹ Kuá' ankikakiskej iga kanaj némiya momijmiktulo, iwán ipan se país mokuejkuesolo, amo ximajmawikan, puej inín wí' achto, e' aya yéj iga poliwiilo.

¹⁰ Iwán kijtoj sej:

—Mokuejkuesoskej se nación iwán se', iwán se país momijmiktiskej iwán se'. ¹¹ Pox molinas tajli, iwán pox apistajtiás, onos noyan kokolis, iwán pox majmawiloj iga mo-itas ipan cielo wej ayi'pa mo-ita.

¹² 'E' kuá' aya mochiwa inín, mitzkitzkiskej iwán mitziknochivaskej. Mitzwigaskej ipan tiopamej iga mamitzjuzgarokan, mitzakiskej kuákalko, mitzwigaskej itenoj reyejmej iwán iyixtaj gobernadormej iga annetokaj. ¹³ Íkuá'ya wel antajtoskej de nej. ¹⁴ Xiksentalikan amoalmajmej iga amo xikejlan tokan te ankijoskej iga ximotajtowilikan. ¹⁵ Porque nej nimitztajtolmakaskej iga xikmatikan te ankijoskej iwán nisé wej mitzijiyaj wel mitztenkuepiliskej. ¹⁶ E' amejemej amótajsan, amokniwan iwán wej iwán anmoye'itaj mitznexiskej iga annetokaj. Iwán sekin de amejemen mitzmiktiskej. ¹⁷ Iwán nochi mitzijiyaskej iga annetokaj. ¹⁸ E' nisé amotzonkal wej ono' ipan amotzontekon yawi poliwiti. ¹⁹ Nochipa ximoconfiarojtokan ipan toTeko iwán yéj mitzmanawiskej.

²⁰ 'Kuá' ankitaskej Jerusalén kiyawalójto'ya soldadojmej, xikmatikan iga yáwija kixixitinatij. ²¹ Iwán wej onokej ipan estado de Judea, mayákanya ipan tepeyoj; wej onokej ipan altepe' Jerusalén, makisakan, iwán wej onokej imilpamej, amo mamokuepakán pan altepe'. ²² Iga inomej días Dios kicastigaroj wej ayompa nemij,

iga yawi mochiwati inewi kensan ijkulijto' ipan itájtol Dios. ²³ ¡Pox moknomatiskej siwatkej yej íkuá' xoloyojkej o yej nemi tachichitiáj! Iga Dios poxsan yawij kicastigarotij yej chantitokej Israel iga kikuesowiliáj. ²⁴ Sekin kimiktiskej iga espada iwán sekin yawij kiwigatij preso ipan sekin paismej; yej ayéj de Israel yawij kitataksatij yej chantitokej Jerusalén. Inín kichiwaskkej este kuá' kijtoj Dios.

Kuá' wí' Jesús yej iPiltzín Taga'

²⁵ Jesús nō kijtoj:

—Nesis yej ayi'pa mo-ita ipan el sol, ipan metzti* iwán ipan sitalimej; iwán ipan tajli la gente ay'ya yawij kimatitij te yawij kichiwatij iwán momajtiskej iga pox tikuinto' lámár iwán maréjal. ²⁶ La gente tapoliwiskej iga majmawiskej iga kejlantoskej te nokta yawi mochiwati ipan inín tajli; iwán este sitalimej mojolinaskej. ²⁷ Iwán ne-itaskej nej yej iPiltzín Taga' iga niwi' ipan mixti, nitawijtiwi' iga noweyipoder. ²⁸ Kuá' pēwas mochiwa inín yej nimitzijlijkejo', máj ximanimarokan, iwán xajkotachakan iga na'ya wí' yej mitzmanawiskej.

²⁹ Kipowilijkej nō se kan mixkuñtilo:

—Ta' xikitakan higuerajkuawi'† o se' namolkuawi'. ³⁰ Kuá' ankitaj iga selkayokisay, ankimatij iga wí'ya tonalis. ³¹ Ijkonsan nō, kuá' ankitaskej iga mochiwas inín yej nimitzijlijkejo', xikmatikan iga na'ya wí' reinaroki Dios.

³² 'Nimitznojma-ijliáj iga yawi mochiwati nochi inín, kuá' aya mikij yej inán onokej. ³³ Inín cielo iwán tajli poliwisej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochiwati.

³⁴ 'Xiye'tajlantokan; amo xikyolmakakan iga ankichiwaj yej mitzyoltilanaj yej ayekti, amo xitawanakan iwán amo mamitzyolmiktikan yej ankipiasnekij, iga kuá' tajuzgaroloj amo mitzwejasikij ³⁵ ken se yej wetzi ipan trampa. Yej chantitokej ipan inín tajli, inewi kiwejasikij. ³⁶ Amejemen xikchijtukan yej yekti iwán xiktenewijtukan Dios nochipa iga wel mamitzmanawikan ipan nochi yej yawi mochiwati, iwán iga wel xonokan no-ixtaj, nej yej iPiltzín Taga'.

³⁷ Jesús nochipa tamachtiaya weyitiopan, iwán tayowakan kawia ipan tepe' yej itoka' Olivos. ³⁸ Iwán nochi yayaj weyitiopan isajpa iga kikakitij.

22

Kikitzkijnekij Jesús

¹ Ay' wejka iga mochiwa ilwi' kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura yej kijliáj nō iyilwiyo la Pascua,* ² ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés kitemowayaj ken iga wel makimiktikan Jesús, e' awel kichiwayaj iga kimajmawiliayaj la gente.

³ Iwán Tzitzimi' kala' ipan Judas yej nō kijliayaj Iscariote, se de idiscipolojpa Jesús. ⁴ Yéj yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej iwán ijefejmej policiyajmej† yej mandarowaj weyitiopan, iga kijlito iga yéj yawi kipaewiti iga makikitzkikan Jesús. ⁵ Yejemej pakikej iwán kijlijkej Judas iga yawij kimakatij tomín; ⁶ Judas motemá' iga kichiwask, iwán kitemowaya kén iga makikitzkikan Jesús kuá' ayagaj ono'.

La Santa Cena

⁷ Asi' día kuá' pēwa' iyilwiyo la Pascua, kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura iwán kimiktiáj borregoitzin iga mokua. ⁸ Jesús kititan Pedro iwán Juan, kijlijkej:

—Xakan xichiwatij takual iga tisentakuaskej ipan iyilwi la Pascua.

⁹ Yejemej kitajtankej:

—¿Kan tikneki manikchiwakan?

* **21:25** 21:25 Metzti: luna. † **21:29** 21:29 Xikita glosario "Higo".

* **22:1** 22:1 Xikita glosario "Pascua".

† **22:4** 22:4 Xikita glosario "Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan".

¹⁰ Jesús kijtoj:

—Kua' ankalakiskej Jerusalén, anyawij ankasitij se taga' kiwiga a'ti ipan se akomi'. Xiktokakan este kan kalakis kalijti'. ¹¹ Iwan xikijlikan iteko kajli: “Tamachtiani mitztajtani: ¿Ipan katiapa cuarto nicenaroj ipan iyilwi la Pascua iwan nodiscipolojmej?” ¹² Yej yawi mitznextilitij se weyi cuarto pan segundo piso kan ono'ya nochi yej ankinekiskej; ompa xikchiwakan takual.

¹³ Yejemen yajkij iwan kasikej nochi ken Jesús kijlijkej, iwan kichijkej takual iga kilwichiwiliáj la Pascua.

¹⁴ Kua' asi' hora, Jesús iwan iyapostolejmej kixnankej mesa. ¹⁵ Jesús kijtoj:

—¡Poxsan niknektoya matisentakuakan ipan la Pascua miej aya nimiki! ¹⁶ Iga nimitzijliáj iga ayo' máj nikchiwas, este que mamochiwa kan reinarowa Dios.

¹⁷ Iwan kikui' vaso yej kipiaya vino iwan kimá' gracias Dios, iwan kijtoj:

—Xikuikan inin vaso iwan ajachi xikonikan; ¹⁸ nimitzijliáj iga ayo' nia nikoniti vino este que mawiki marreinaroki Dios.

¹⁹ Iwan kikui' pan iwan kimá' gracias Dios, kitatajkoloj iwan kimajmakakej sejsé de yejemej, kijlijkej:

—Ininwa' nocuerpoj yej nikmaka iga nimikis iga amejemen. Xiktekikuakan inin iga amo xine-elkawan.

²⁰ Ijkonan no kichij iwan vaso yej kipiá vino, kua' támi'ya cenarojkej, kijtoj:

—Inin yej nemi ankoniáj, kijtojneki noesyoy yewi toyawiti iga amejemej iga nikchiwa nuevo pacto iga wel anye'onoskej iyixtaj Dios.

²¹ 'E' inán yej yawi ne-ichtakanextiti, nigaj iwan nemi nisentakua. ²² Nimitzijliáj iga nej yej iPiltzin Taga' yawij nemiktitij ken icyay mo-ijkuiloj, e' ¡Dios poxsan kiknochivas yej yawi ne-ichtakanextiti iga manemiktikan!

²³ Iwan pewakej iga mosepantajtaniy iga ayéj an in yej kichtakanextiti Jesús.

A'yéj an máj tayakanto'

²⁴ Iwan idiscipolojmej mosejsepan-ijlijkej iga katiapa de yejemej máj tayakanto'.

²⁵ E' Jesús kijtoj:

—Ipan inin tajli, reyejmej yej mandarowaj poxsan kitajtaksa igentej, e' yejémensan mojlíáj iga kipalewiáj igentej. ²⁶ E' amejemen amo xikchiwakan ijkon, majwa' yej tayakanto', mamochiwa ken yej máj chokótzino'; iwan yej mandarowa, inon achto makipalewi toknimej. ²⁷ Puej, ¿ayéj máj tayakanto', yej ewato' iga takua o yej taservirowa iga kitaliá takual? ¿Ix ayá'taj máj tayakanto' yej kixnanto' mesa? Puej nej nigaj nono' iwan amejemej ken se yej taservirowa.

²⁸ 'Amejemen nochipa amonoyaj nowan kua' poxsan nej tejté neyolmiktijtoya.

²⁹ Inon iga nej nimitzmakaj iga xitagobernarokan ken noTaj nemá' iga manitagobernaro. ³⁰ Iwan amejemen antakuaskej iwan an-atiskej ipan nomesaj kan nitagobernaroj iwan nia nimitzmakatij iga xikjuzgarokan inomej doce tribu# yej walkej ipan ipilowan Israel.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoti iga ayá' kixmati

³¹ Kijtoj sej toTeko:

—Simón, Simón, ta' xikita, Tzitzimi' kineki mamitztzejtzelokan ken kitzejtzelowaj trigo iga makisa itasolyo. ³² E' niktenéwija Dios iga tej, iga amo xikajtewa iga timoconfiarowa ipan nej. Kua' timomela'confiaroja, xikpalewi mokniwan iga nochipa mamocnfiarokan ipan nej.

³³ Simón kijlij:

—NoTeko, nej niksentalija noalmaj iga mania mowan ipan cárcel, iwan este manimiki iwan tej.

22:30 22:30 Xikita glosario “Tribu”.

³⁴ Jesús kijtoj:

—Pedro, nimitzijliá iga ámansan nokta, kuá' áyapa takuika kayo, eyi vej tikijtoj iga ayá' tine-ixmati.

Ay'ya wejka iga kikitziáj Jesús

³⁵ Jesús kitajtan idiscipolomej:

—Kuá' nimitztitankaj iwán ayá' ankiwigakaj tomín, niga amomórral iwán niga amogakmej, ¿ix mitzpolojkej tejté?

Yejemén kijtojkej:

—Nité.

³⁶ Iwán kijlijkej sej:

—Inán sí, yej kipiá imórral makiwiga, iwán yej kipiá kan kakiá itomín, no makiwiga; iwán yej ayá' kipiá iyepadaj, § makinamaka ikuach iga makikowa. ³⁷ Iga nimitzijliáj iga yáwisan mochiwati ipan nej yej ijkuilijto': "Kijtowaj iga motoka iwán yej ayompa nemij." Puej yej ijkuilijto' iga nej, inewi mochiwas.

³⁸ Yejeméj kijtojkej:

—NoTeko, nigaj ono' ome espada.

Iwán yéj kijtoj:

—Ómpasan yej ankichijtokej.

Jesús kitenewiá Dios

³⁹ Iwán Jesús yajki ken iga nochipa yaya ipan tepe' yej itoka' Olivos, iwán idiscipolomej kitokakej. ⁴⁰ Kuá' ási'ya ompa, kijlijkej:

—Xi-oradókan iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'.

⁴¹ Iwán Jesús yajki achi máj wejka, ke' kan se kaxitiá iga kabentarowa te'ti, motankuaketza' iwán tajtoj wan Dios. ⁴² Kijtoj:

—Notaj, siga tikneki, xinemanawi iga amo mane-iknochiwakan; e' amo mamochiwa ken nej nikneki, mamochiwa ken tej tikneki.

⁴³ Kuá' kijtoj inón, kixnextiliko se ángel yej walaj pan cielo iga kiyolchikawako.

⁴⁴ Jesús máj kitenewij Dios iga pox tayokoxtoya, iwán iyiton chichipikaya ipan tajli kenya esti.

⁴⁵ Kuá' moketza' iga tami' oradoj, yajki kan onoyaj idiscipolomej, iwán kasitoj kojkochokej iga pox moknomatij. ⁴⁶ Iwán kijlijkej:

—¿Te iga ankojkochokej? Ximoketzakan iwán xi-oradókan, iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'.

Kikitziáj Jesús

⁴⁷ Tajtojtóyao' Jesús, kuá' asiko mia' gente yej kiwajli' Judas, se de inón doce idiscipolomej. Judas tayakantiaya iwán kiná'tejoj iga kipipitzoto Jesús. ⁴⁸ Jesús kijlij:

—Judas, ¿ix tinepipitzówapa iga tinenextiá iga manekitzkikan, nej yej iPiltzin Taga'?

⁴⁹ Yej onoyaj iwán Jesús, kitztoyaj yej nemi mochiwa, kitajtankej:

—NoTeko, ¡maniktzojtzontekikanya iga espada!

⁵⁰ Iwán se de yejeméj kinagastzonte' se itekipanowaní yej ijéfejpa sacerdotejmej, kitekilij inakas yej iládojpa iyé'ma'. ⁵¹ Jesús kijtoj:

—Xikajtewakan; ómpaya matami.

Iwán kinagaschijchin inón taga', iwán kiyektialtij. ⁵² Iwán Jesús kijlij ijéfejmej sacerdotejmej, policiyajmej yej de weyitiópampa iwán yej kimandarowaj judiyojmej yej walkej iga kikuikoj:

§ 22:36 22:36 Xikita glosario "Espada".

—¿Ix anwalkej annekuikoj ken kuá' se yej tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakej es-pada iwán kuawi'? ⁵³ Nochipa nonoya amowan weyitiopan, iwán ayá' annekitzkijkej, e' ási'ya hora iga amejemej, iga inán Tzitzimi' mandarowa.

Pedro kijtowa iga akixmati Jesús

⁵⁴ Kikitzkijkej Jesús iwán kiwigakej chan ijefej sacerdotejmej; iwán Pedro kiwejkatokatiaya. ⁵⁵ Iwán titajlijkej tajkopatioj, iwán kiyawalojkej inón ti'ti; Pedro nõ ompa motajlij iwamej. ⁵⁶ Iwán se sirvienta kuá' kita' este ewato' iná' ti'ti, kitachilijtiká' iwán kijtoj:

—Ininwa' nõ nemiá iwán Jesús.

⁵⁷ E' Pedro kijtoj iga ayá', kijtoj:

—Nej ayá' nikixmati.

⁵⁸ Ayá' wejkatí', se' kita' iwán kijlij:

—Tej nõ de yejémempa.

Pedro kijtoj:

—Ayá' ej, ayéj nej.

⁵⁹ Kipiá' ken se hora, se' kijlij:

—Mataj inín nõ onoya iwán yéj. Kéntaj neşi iga de Galilea.

⁶⁰ Pedro kijtoj:

—Ej, anikmati de te titajtowa.

Kuá' nokta tajtojtoya Pedro, takuiga' se kayo. ⁶¹ ToTeko mokuropa' iwán kitachilij Pedro. Iwán Pedro kejlan yej toTeko kijlij: “Kuá' aya takuika kayo, tia tikijtoṭi eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” ⁶² Iwán Pedro kisa' ompa iwán pox choga' este kualo' iyalmaj.

Kipinajtiáj Jesús

⁶³ Tajtaga' yej kicuidaroytoyaj Jesús, kipinajtiayaj iwán kimagayaj. ⁶⁴ Kixtzakuayaj iga tzótzol iwán kixaygatatzinayaj, iwán kitajtaniáj:

—¿Siga tiprofetaj, ta' xikijto a'yéj mitzmaga'!

⁶⁵ Iwán kuajkuantas kijlijkej yej ayekti.

Jesús ono' iyixtaj yej mandarowaj judiyojmej

⁶⁶ Kuá' tanési'ya, monechkojkej yej kimandarowaj judiyojmej, ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés iwán kiwigakej Jesús iyixtajmej. Iwán ompa kitajtankej:

⁶⁷ —Ta' xine-ijlikan, ¿ix tejya in Cristo?

Jesús kijtoj:

—Siga nimitzijliáj iga kena, ayá' annetajtolkuiskej. ⁶⁸ Iwán siga nimitztajtaniskej, ayá' annecontestaroskej, niga annemajkawaskej. ⁶⁹ E' nej yej iPiltzin Taga' amansan nia nimotajiti iladoj iye'ma' Dios yej nochi wel kichíwa.

⁷⁰ Iwán nochi kitajtankej:

—¿Ix tejtaj in iPiltzin Dios?

Jesús kijtoj:

—Nejya nokta, ken amejemen ankiytojkej.

⁷¹ Iwán yejemej kijtojkej:

—Ay' tiknekij agaj máj mate-ijli de yéj; tomatika nokta tikakikej yej kijtoj.

23

Jesús kiwigaj kan mandarowa Pilato

¹ Nochi moketzkej, iwán Jesús kiwigakej kan mandarowa Pilato. ² Iwán iyixtaj pewakej iga kitelwiáj Jesús:

—Inín taga' nikasitoj kan kikajkayajtinemi noknimej, kijtowa iga ámoki' manikixtawakan impuesto iga rey César, iwán kijtowa iga yéjwa' in Cristo, se rey.

³ Pilato kitajtan:

—¿Ix teya in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkonya ken tej tikjowa.

⁴ Iwán Pilato kijlij ijefejmej sacerdotejmej iwán la gente:

—Inín taga' ayá' nikasiliá siga kichij yej ayékti.

⁵ E' yejemej majsan kijtojkej:

—Ijkón ken tamachtijtinemi, kikajkayajtinemi nochi ipan estado de Judea. Pewa' ipan estado de Galilea iwán asi' este nigaj.

Jesús ono' iyixtaj Herodes

⁶ Kuá' Pilato kika' inín, tatajtan siga inón taga' de Galilea. ⁷ Iwán kuá' Pilato kimati' iga Jesús de Galilea, estado kan mandarowa Herodes,* kititan Jesús iná' Herodes. Inomej día Herodes no nemiá Jerusalén. ⁸ Kuá' Herodes kita' Jesús, poxsan yolpagui' iga kipox-itasnekiá, puej kipoxkakiá kan kipowaj de Jesús, iwán kichaya iga makichíwa iyixtaj tejté yej ayi'pa mo-ita. ⁹ Kitajajtan mia' vej, e' Jesús ayá' kijtoj nité. ¹⁰ Ompa no onoyaj ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley, poxsan kitelwijtoyaj. ¹¹ Herodes iwán isoldadojmej kajawilkuikej Jesús, iwán iga kipinajtijkej, kajakiltijkej tzótzol yej patiyoj ken yej kakiá se rey. Iwán Herodes kititan sej kan ono' Pilato. ¹² Iwán íkuá'ya Pilato iwán Herodes moye'itákeja iga mo-ijiyayaj.

Mojtowa iga mamiki Jesús

¹³ Pilato kinechkoj ijefejmej sacerdotejmej iwán la gente iwán yej mandarowaj.

¹⁴ Iwán kijlijkej:

—Amejemej annewajliguilijkej inín taga' iwán anne-ijliáj iga takajkayajtinemi: e' nej niktájtanya amo-ixtaj iwán ayá' nemi nikasiliá yej kichij yej ayékti ken amejemej ankijtowaj. ¹⁵ Niga Herodes akasilij, puej tetitanilij sej. Ankitaj iga ayá' kichij nité yej kajasi iga mamomikti. ¹⁶ Niasan nikiknochiwati iwán nia sej nikmajkawati.

¹⁷ Kuá' iyilwi la Pascua, Pilato nochipa kimajkawaya se preso yej kitapejpenaya la gente. ¹⁸ E' inochi gente tzajtzikej:

—¡Inón xikmikti! ¡Xikmajkawá Barrabás!

¹⁹ Inón Barrabás kakikaj ipan cárcel iga kichij revolución ipan altepe' icontraj gobernador iwán iga tamiktij. ²⁰ Pilato kimajkawasnekiá Jesús iwán sej kitajtan la gente, ²¹ e' yejemen tzajtzikej máj recio:

—¡Xikmikti ipan cruz! ¡Xikmikti ipan cruz!

²² Ipan eyi vej iga tatajtan Pilato, kijtoj:

—Puej, ¿tétaj kichij yej ayékti? Nej ayá' nikasiliá nité yej kajasi iga mamiki. Nia nicastigaroti iwán nia nikmajkawati.

²³ E' la gente iwán ijefejmej sacerdotejmej tzajtzikej máj recio iga makimiktikan ipan cruz, este que kitajtolkuikej. ²⁴ Iwán Pilato tatekimá' iga mamochíwa ken kitajtanilijtoyaj. ²⁵ Iwán kimajkaj inón taga' yej yejemen kitapejpenkej yej onoya ipan cárcel iga kichij revolución iwán iga tamiktij. Iwán Pilato kentregárojsan Jesús iga la gente makichíwilikan ken kinekiáj.

Jesús kiclavarowaj ipan cruz

²⁶ Kuá' kiwigakej Jesús iga kiclavarótija ipan cruz, nemi witziaaya ipan mijoiti se taga' yej itoka' Simón, yej ichan altepe' Cirene, iwán yéj kimakakej cruz iga makisalojtiá itepotztaj Jesús.

* 23:7 23:7 Xikita glosario "Herodes".

²⁷ Kitokatiayaj Jesús mia' gente iwán siwatkej yej chokatiayaj iga Jesús, iwán tzajtziáj iga moknomatiáj. ²⁸ E' Jesús kitachilijkej iwán kijlijkej:

—Siwatkej yej anchantitokej Jerusalén, amo xichokakan iga nej; xichokakanwa' iga amejemen iwán iga amopilowan. ²⁹ Porque wí' día kuá' mojttoj: “Pakto' yej ayá' pilowa, siwatkej yej ayí' taonoltij, chichiwalmej yej ayí' tachichitij.” ³⁰ Iwán la gente de inón tiempo pewas iga kijlij tepemej: “Xinētepachokan”, iwán tepetzitzin: “Xine-iyanakan.” ³¹ Siga inín nechiwiliáj nej, yej anikchij yej ayēkti, ¿ix ayá' majya kichijtokej yej ayēkti?

³² Kiwigayaj nō omen yej kichijkej yej ayēkti iga makisenmiktikan iwán Jesús.

³³ Kuá' asikeja ompa kan kijliáj Kuaomi', ompa kiclavarojkej Jesús ipan cruz. Nō kiclavarojkej ipan sej se icruz omen yej kichijkej yej ayēkti, se iladoj iye'ma' iwán se' iyopochkampa. ³⁴ Jesús kijtoj:

—NoTaj, xikelkawilikan yej nemi kichiwaj, iga ayá' kimatij te kichijtokej.

Iwán soldadojmej kirrifarojkej itzótzol Jesús iga makitakan aja'yéj kikuis. ³⁵ La gente ompa tachixtoyaj. Iwán este yej mandarowaj kipinajtiayaj Jesús, kijliayaj:

—Sekin kimanawij; mamomanawi igánajsan, siga melá' iga yeja in Cristo yej Dios kitapejpen.

³⁶ Soldadojmej nō kipinajtiayaj Jesús. Kitechojkej iwán kimakakej iga makoni xoko'vinoj. ³⁷ Kijlijkej:

—Siga tej in iRrey judiyojmej, moganaj ximomanawi.

³⁸ Iwán onoya se tajkuilol ikuapan ipan tájtōl griego, latín iwán hebreo, kijtowaya: “ININWA' IN IRREY JUDIYOJMEJ.”

³⁹ Se yej kichij yej ayēkti, yej nō pipiloytoya ipan cruz, kimalijlij Jesús:

—¿Siga tej in el Cristo, ximomanawi iwán xinemanawikan nō nejemej!

⁴⁰ E' sewo' kajajwa' in inón, kijlij:

—¿Ni alín ayá' tikmajmawiliá Dios? Tikmatito' iga nemi nō mitzcastigarowaj.

⁴¹ Tejemej kajasi iga nemi tēcastigarowaj, iga nemi tikixtawaj yej tikchijkej yej ayēkti; e' inín taga' ayá' kichij yej ayēkti.

⁴² Iwán kijtoj sej:

—Jesús, xineeļlamiki kuá' tiaj kan titagobernaņoj.

⁴³ Jesús kijtoj:

—Nimitzijliá iga amansan tonos nowan kan paréj tayekan ipan cielo.

Miki Jesús

⁴⁴ Tajkodía takomiti' noyan ipan tajli este las tres tiotakpan. ⁴⁵ Ay'ya tonaya iwán tastalyo' ay'ya nesía. Tzótzol† yej iga tajkotchaktoya weyitiqpan de Jerusalén tzayani' itajkoyan. ⁴⁶ Jesús tzajtzi' recio iwán kijtoj:

—¿Notaj, ipan moma' niktaliá noespíritoj!

Kuá' kijtoj inín, migui'.

⁴⁷ Kuá' ijefej soldadojmej kita' yej nemi mochiwa, kiweyimatiltij Dios, kijtoj:

—Mataj melá' inín taga' ayá' kichij yej ayēkti.

⁴⁸ Nochi yej ompa onoyaj, iwán kitakej yej mochij, pox moknomatitiajkij. ⁴⁹ Inewi iyamigojwan Jesús, iwán siwatkej yej kitokatinemiáj este ipan estado de Galilea, wéjkasan kitachilijtoyaj.

Kitokaj Jesús

⁵⁰ Onoya se taga' pox te-ijknin iwán ye'nemiá, itoka' José. Yéj ichan altepe' Arimatea, ipan el estado de Judea, inón taga' nō senmandarowaya iwán ijefejmej judiyojmej. ⁵¹ E' yéj ayá' kinekiá makichiwa ken kichijkej nochi jefejmej kuá' kijtojkej iga mamiki Jesús. Inín José kichaya iga marreñaro Dios. ⁵² Yajki kitato Pilato iga

† 23:45 23:45 Xikita glosario “Cortina”.

kitajtanilito icuerpoj Jesús iga makitoka. ⁵³ Kua' kitemówija ipan cruz, kikikimiloj iga sábana iwán kakij ipan se animajtexapo' kan aya agaj motoka. ⁵⁴ Inín mochij kua' mopreparado iga mostapa mosewilo iwán inón hora pewasnekiáy.

⁵⁵ Iwán siwatkej yej kitokatinemiáj Jesús este ipan estado de Galilea, yajkij kitatoj kan motó' iwán kitakej kén nokta kitajijkej icuerpoj Jesús. ⁵⁶ Kua' mokuépkaja ichamej kichijkej yej ajwiya' iwán pomada; siwatkej mosejkej ipan día kua' mosewilo ken iga kitekimakaj iley Moisés.

24

Ojpa-isa Jesús kan miktoya

¹ Isájpasan domingo, siwatkej yajkij sej posantoj. Kiwigakej yej ajwiya' yej yejémejsan kichijkej iwán senyajkij iwán sékino' máj siwatkej. ² Kua' asíkeja ompa, weyite'ti yej kitentzaktoya animajtexapo', kimimilójkeja. ³ Iwán kalakkej, e' ayo' kasikej icuerpoj in toTeko Jesús. ⁴ Momajtijtikawikej iwán ay'ya kimatiáj te kichijwayaj, kua' kitakej omen tajtaga' ejejkatokej itenojmej, este pepetani itzotzolmej. ⁵ Siwatkej poxsan momajtijkej iwán motzontolojkej; e' inomej tajtaga' kijtojkej:

—¿Te iga ankitemowaj yej isato' kan ono' yej miktokej? ⁶ Ay'ya nigaj ono', yejwa' ojpa-isa'ya. Xikejlamikikansan yej mitzijlijkej kua' onóyao' ipan estado de Galilea. ⁷ Kijtoj iga iPiltzin Taga' wetziasan ipan imamej yej kichijwayaj yej ayekti iwán kimiktiskej ipan cruz, iwán ipan eyi día ojpa-isas sej.

⁸ Iwán siwatkej kejlankkej yej kijtoj Jesús. ⁹ Kua' mokuépkaja iga onoyaj kan animajtexapo', kipowilijkej inewi yej sucederoj inón once apostolejmej iwán yej iwamej onoyaj. ¹⁰ Inín itokamej yej kipowilijkej apostolejmej: María Magdalena, Juana, María yej íye'pa Jacobo, iwán sekin máj siwatkej. ¹¹ E' apostolejmej kijtojkej anka lokajtiákeja, iwán ayá' kitajtolkuikej.

¹² E' Pedro moketza' iwán motalojtiajki iga yajki posantoj. Iwán kua' tachato texapoko, ayá' kita' nité, petz iyókaya onoya ista'tzótzolmej yej iga kimilijtoya Jesús iwán yajki sej ichan, yolmajmatiajki iga yej kita'.

Jesús mixnextiá ipan Emaús ojti

¹³ Ipansan inón día omen discipolomej nemi yayaj se altepe' yej itoka' Emaús. Kipiaya ken once kilómetros este Jerusalén. ¹⁴ Kipojtiajay inewi yej mochij. ¹⁵ Kua' nokta tatapojtiajay, Jesús kina'techoj inón omen, iwán némiya senyayaj. ¹⁶ E' yejemej ken tejté kixtzaktoyaj iga amo makixmatikan a'yéj in inón taga'. ¹⁷ Jesús tatajtan:

—¿Té ankipojtiawij, iwán te iga anmoknoomatij?

¹⁸ Iwán se de yejemej yej itoka' Cleofas kijtoj:

—Nochi kimati yej mochij Jerusalén inimej días. ¿Ix tejsan yej ompa tonoya yej atikmati?

¹⁹ Yéj tatajtan:

—¿Té sucederoj?

Yejemen kijlijkej:

—Yej kichijwilijkej Jesús yej ichan Nazaret, se profeta katka yej kichij yej pox yekti iga ipoder iwán iga itajtöl, ijkón Dios kipoxye'ita' iwán la gente no kiye-ita'.

²⁰ Ijefejmej sacerdotejmej iwán yej mandarowaj kentregarojkej iga mamiki ipan cruz.

²¹ Nejemej nikchixtoyaj iga yéj kimanawiaya el país de Israel. Anwa' kipiáy eyi día iga panoj inewi inón. ²² E' sekin siwatkej yeguín nemajmajtijkej iga yajkaj posantoj kua' tanestiwi'o' ²³ iwán ayá' kasikej icuerpoj Jesús. Iwán walkej nepowilikoj iga kixnextilijkej omen angelejmej iwán kijlijkej iga Jesús isato'. ²⁴ Sekin nokniwan yajkij no posantoj, iwán yajkij kasitoj animajtexapo' kenya nokta siwatkej kijtojkej, e' ayá' kitakej Jesús.

²⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen pox ankuatokuaktikej iwán ayá' wel ankitajtolkuuj profetajmej. ²⁶ E' Dios kine' iga Cristo makiknochiwakan antes iga mayawi ipan cielo.

²⁷ Iwán pewa' iga kinejnextilijkej itájtol Dios kan tajtowa de Cristo, pewa' pan ilibro Moisés iwán kinextilijtiajkij pan inewi ilibromej profetajmej.

²⁸ Kua' asitiájkija ipan altepe' kan yayaj, Jesús kichij ken kua' yaya máj wejka. ²⁹ E' yejemej kijlijkej:

—Xikawi iwán nejemej, iga tióta'ya, némiya takomitiá.

Iwán Jesús kala' kalijti' iga kawí' iwamej. ³⁰ Kua' kixnantókeja mesa, kikui' pan iwán kua' tami' oradoj, kipoposte' iwán kimajmakakej. ³¹ Iwán íkua'ya ixtapowikej iwán kixmatíkeja iga Jesús: e' yéj sanpolijtewa'. ³² Iwán mosepan-ijlijkej:

—Inón iga este yekti tikmachiliayaj ipan toalmaj kua' tetatapowiaya ipan ojti iga tenextilijtiwitziaya itájtol Dios.

³³ Iwán íkua'san sej ojkuikej iga yajkij Jerusalén iwán kasitoj nechkatokej once apóstolejmej iwán icompañerojwan. ³⁴ Iwán kijtojkej yej nechkatoyaj:

—Mataj kena ojpa-isa' sej toTeko, porque kixnextilija Simón.

³⁵ Iwán inomej omen no kipowakej yej kisucederojkej ipan ojti. Iwán kijlijkej iga kixmatikej Jesús este kua' kimajmakákeja pan.

Jesús kixnextiliáj idiscipolojmej

³⁶ Mij inón kipojtoyaj, Jesús mixnextiko tatajkoyan iwán kisaludarojkej ijkín:

—Tamelá xonokan.

³⁷ Yejemej poxsan momajtijkej, kijtojkej iga kitztoyaj animaj. ³⁸ E' Jesús kijtoj:

—¿Te iga anmajmatokej?, iwán ¿te iga ijkón ankejlamikij? ³⁹ Ta' xikitakan nomamej iwán nokximej. Nej nokta. Ta'ki' xinechijchimikan iwán xine-itakan: animaj ayá' nakayoj iwán ayá' omiyoj, e' nej ni-omiyoj iwán ninakayoj iwán anne-itztokej.

⁴⁰ Kua' kijtoj inón, kinextij imamej iwán iyikximej. ⁴¹ E' yejemej iga paktoyaj iwán iga moyolmajtijtoyaj, ayá' kicredowayaj. Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix ankipiáj achi tákual?

⁴² Kimakakej tájkol ta-ixkaltopoj iwán tájkol pánal. ⁴³ Iwán yéj kikui', iwán kikuaj kan kitztokej. ⁴⁴ Iwán kijtoj:

—Ininya nokta yej nimitzpowilijkej kua' nonóyao' amowan: iga mamochiwa ipan nej inewi yej ijkulijto' ipan iley Moisés iwán ipan ilibromej profetajmej iwán ipan libro de los salmos.

⁴⁵ Iwán kichij iga makentenderokan itájtol Dios. ⁴⁶ Iwán kijtoj:

—Ijkulijto' iga Cristo mikiasan iwán ojpa-isaya sej ipan eyi día. ⁴⁷ Iwán inín ye'noticiaj mopowas ipan notoká' desde Jerusalén iwán ipan nochi paismej. Mopowas iga mamoyolpatakan iga Dios wel makelkawili yej kichiwaj yej ayekti.

⁴⁸ Amejemen ankitakej inimej yej mochij. ⁴⁹ Iwán nia nimitztitanilitij yej noTaj kijtoj iga mitzmakekej. E' amejemen xikawikan nigaj, ipan altepe' Jerusalén este que xikpiakan poder yej wi' ipan cielo.

Jesús tejkawi ipan cielo

⁵⁰ Iwán Jesús kiwiga' idiscipolojmej na' altepe' Betania iwán kajajko' ima' iwán kitenewij Dios iga maye'onokan. ⁵¹ Kua' kitajtanílija Dios iga maye'onokan, majkejtiajki iga yajki ipan cielo. ⁵² Iwán yejemej kiweyimatiiltijkej Jesús iwán paktiájkija iga yajkij Jerusalén. ⁵³ Iwán nochipa onoyaj weyitiopan iga kiweyimatiiltiayaj Dios. Ijkónyawa'.

Itájtol Jesucristo yej kijekuiloj San Juan

Dios mochij taga'

¹ Kua' pewa' nochi, onóyaya in Tájtoł,* iwán inón Tájtoł onoya iwán Dios iwán yéj in Dios. ² Puej kua' pewa', yéj onoya iwán Dios. ³ Ipan yéj, Dios kichij nochi yej ono'; ateyi nité yej ono' yej inón Tájtoł ayá' kichij. ⁴ Yéj kichij iga nochi yej isato' maonokan, wan kitawiyaya pan iyalmajmej nochi gente. ⁵ Inín tawilyo'† tawia kan takomi iwán takomitilyo' awel kisewia.

⁶ Onoya se taga' itoka' Juan, yej Dios kititan, ⁷ wala j kinojma-ijtoko itekiyo inón tawilyo', iga nochi makicredokan ipan tawilyo'. ⁸ Juan ayéj inón tawilyo', kititankejsan iga ye'tajtoke de tawilyo'. ⁹ Inón mela'tawilyo' yej kitawia nochi gente, itoka' Jesucristo, némi-o' asia ipan inín tajli.

¹⁰ Inón Tájtoł onoya ipan tajli; iwán malej iga Dios kichij ipan Jesucristo nochi yej ono', yej chantitokej ipan tajli akixmatikej. ¹¹ Jesús wala j ipan ital, e' judiyojmej yej igentejpa akomemawijkej. ¹² E' yej komemawijkej iwán moconfiarojkej ipan yéj, yéj kichij iga inimej mamochiwakan ipilowan Dios. ¹³ Ayéj ken ipilowan namoltetajmej yej nacerowaj iga ijkón kineki taga', sino que inimej ipilowan nokta Dios.

¹⁴ Iwán inón Tájtoł mochij taga', iwán chantitoya iwán nejemen, poxsan te-ijiknjin iwán ayí' takajkayawa. Iwán nikitakej iweyipoder, inonwa' iweyipoder iselpiltzjin toTaj. ¹⁵ Juan tajtoj de yéj, iwán kijtoj:

—De inín nitajtoj kua' nikijtoj iga yej wí' despuéj de nej, achto que nej, iga onóyaya kua' nej aya nono'.

¹⁶ Dios temaka yej yekti, ayéj se vej, mia' vej, iga tepoxchokilia. ¹⁷ Dios kimá' iley Moisés iga yéj matenextili, e' ipan Jesucristo tenextilij kén iga techokilia iwán ayá' tekajkayawa. ¹⁸ Aya i' nokta agaj kita Dios; iselpiltzjin, yej mela'setito' iwán toTaj, yéj tenextilij kén in Dios.

Juan yej tabautizawowa tajtowa de Jesucristo

¹⁹ Judiyojmej yej ichamej Jerusalén kititankej sacerdotejmej iwán levitajmej‡ iga mayakan kan ono' Juan iwán kitajtankej:

—¿Ayéj in tej?

²⁰ Iwán Juan kinojma-ijtoj:

—Nej ayéj niCristoj. §

²¹ Iwán sej kitajtankej:

—¿A'taj yej in tej? ¿Ix tiprofeta* Elías?

Juan kijtoj:

—Ayéj.

Iwán kitajtankej:

—¿Ixtaj tej in inón profeta yej momatiá iga asia'?

Kijtoj:

—Ayéj.

²² Iwán kijlijkej:

* **1:1** 1:1 Ken tenextilia ipan versículo 14, Tájtoł kijtojneki Jesucristo. Iga itájtol yej agaj kijtowa, se' wel kimati yej nemi kejlamiki. Ijkón kua' mojtowa iga Jesucristo in Tájtoł, kijtojneki iga yéj nokta tenextilia ken Dios kejlamiki.

† **1:5** 1:5 Tawilyo' nō kijtojneki Jesucristo. ‡ **1:19** 1:19 Xikita glosario “Levita”. § **1:20** 1:20 Xikita glosario “Cristo”. * **1:21** 1:21 Xikita glosario “Profeta”.

—¿A'taj yéj nokta in tej? Nikneki manikmatiltikan yej nejtankej. ¿Té wel anne-ijliáj de tej?

²³ Juan kijtoj:

—Nej inón yej ijkín kijtowa ipan desierto:† “Xiktapowilikán toTeko se weyi-ojti yej melakti” —ijkón ken kijtoj el profeta Isaías.

²⁴ Yej tajtotoyaj iwán Juan, kititankej fariseojmej,‡ ²⁵ iwán tatajtankej:

—Sigataj ayéj tiCrísto, niga ti-Elías, niga ti profetaj ¿Te ígataj titabautizarowa?§

²⁶ Juan kijtoj:

—Nej nitabautizarowa iga a'ti; e' iwán amejemen ono' se yej ayá' ankixmatij ²⁷ iwán netokatiwí', malej iga yéj tayakanto' máj que nej. Nej aneajasi ni alín iga manikxitomili imekayo iga'.

²⁸ Inochi inín mochij pan altepe' Betania, iyikampa weya' Jordán ikisáyampa tonatí', kan Juan tabautizarojtoya.

Té itekiyo Jesús

²⁹ Ipanya se' día, Juan kita' Jesús iga kiná'techojtiwí', iwán kijtoj:

—Ta' xikitakan, ininwa' in yej Dios iCorderoj* yej wel kiperdonarowa yej ayékti yej kichij la gente. ³⁰ De yéj nitajtoj kuá' nikijtoj: “Notepotztaj wí' se yej achto que nej, iga onóyaya achto que nej.” ³¹ Nej nō ayá' nikixmatiá; e' nej nitabautizarojtiwalaj iga a'ti, iga nokta la gente de Israel makixmati.

³² Juan nō kijtoj:

—Nej nikita' iyEspíritoj Dios temoj ipan cielo ken se jojtoko, iwán saliwito ipan yéj. ³³ Nej aya nikmatiá a'yéj; e' yej nejtán iga manitabautizaroki iga a'ti, ne-ijlij: “Yej tikitas ipan yéj temowa iyEspíritoj Dios iwán moketza iyakapan, inónyawa' in yej tabautizarowa iga iyEspíritoj Dios.” ³⁴ Nej niknojma-íta'ya, iwán nej nikijtowa iga yéj nokta iPiltzín Dios.

Yej áchtopa idiscipolomej Jesús

³⁵ Ipanya se' día, Juan onoya ómpasan sej iwán ome yej kitokatinemiáj. ³⁶ Kuá' kita' nemi panowa Jesús, Juan kijtoj:

—¡Ta' xikitakan, inépawa' in Dios iCorderoj!

³⁷ Iyomextin yej kitokatinemiáj Juan, kikakikej iga ijkón kijtoj, iwán kitokakej Jesús.

³⁸ Iwán Jesús tachá' tatepotztaj, iwán kita' iga kitokatiawij, iwán kijlijkej:

—¿Té ankitemowaj?

Yejemén kijtojkej:

—Tamachtiani, ¿kan inán tichantito'?

³⁹ Jesús kijtoj:

—Xiwitzekan xikitakij.

Iwán yajkij iwán kitakej kan onoya. Inón hora las cuatro tiotakpan iwán ompa tayowatiakej.

⁴⁰ Andrés yej iyiknín Simón Pedro, se de inón omen yej kikakikej Juan iwán kitokakej Jesús. ⁴¹ Andrés, lo que kichij, achto yajki kitemoto iyiknín yej itoká' Simón iwán kijlij:

—Nikasíkeja in Mesías —yej kijtojneki Cristo.

⁴² Iwán Andrés kiwiga' Simón kan onoya Jesús, iwán kuá' Jesús kita' kijlij:

—Tej tiSimón, ipiltzín Jonás, e' inán tia timotokawiti Cefas —yej kijtojneki Pedro.

Jesús kinotza Felipe wan Natanael

† 1:23 1:23 Xikita glosario “Desierto”. ‡ 1:24 1:24 Xikita glosario “Fariseo”. § 1:25 1:25 Xikita glosario “Bautizar”. * 1:29 1:29 Cordero ken tikita borregoitzin. Xikita glosario “Borrego” wan “Cordero”.

⁴³ Ipanya se' día, Jesús kiyolmá' iga yawi ipan ítal Galilea, iwán kasi' Felipe iwán kijlij:

—Xinētoka.

⁴⁴ Inín Felipe ichan katka altepe' Betsaida, kansan no chantitoyaj Andrés iwán Pedro. ⁴⁵ Felipe yajki kitemoto Natanael, iwán kijlij:

—Nikasíkeja inón taga' yej Moisés ikyay kikuiloj ipan libro de la ley, de Yéj no kikuilojkej profetajmej. Inonwa' nokta Jesús yej ipiltzín José yej ichan altepe' Nazaret.

⁴⁶ Kijtoj Natanael:

—¿Ix wel kisa tejté yej yékti ipan altepe' Nazaret?

Felipe kijtoj:

—Ta'ki' xikitaki.

⁴⁷ Kuá' Jesús kita' iga kina'techojtiaya Natanael, kijtoj:

—Nigaj wí' se yej mela'israelitaj, yej ayí' takajkayawa.

⁴⁸ Iwán Natanael tatajtan:

—¿Kén iga tine-ixmati?

Iwán Jesús kijlij:

—Nej achto nimitzita' kuá' Felipe aya mitznótza, kuá' tonoya itampa higuerajkuawi'.†

⁴⁹ Natanael kijtoj:

—Tamachtiani, tej iPiltzín Dios, tej tiRrey ipan Israel.

⁵⁰ Jesús kijtoj:

—¿Ix tinecredowa iga san nimitzijlij iga nimitzita' itampa higuerajkuawi'? Tia-o' máj tikitati yej ayí'pa mo-ita que yej inán nimitzijlij.

⁵¹ No kijtoj Jesús:

—Nimitznojma-ijliáj, iga amejemen anyawij ankitatij iga cielo tapojto', iwán iyangelejmej Dios tejkawiskej iwán temoskej ipan nej yej iPiltzín Taga'.‡

2

Monamiktilo Caná de Galilea

¹ Kuá' panoj eyi día, monamiktilo' ipan altepe' Caná, ipan ítal Galilea. Iye' Jesús ompa onoya. ² Jesús iwán idiscipoloyej* no motalkej kan monamiktilo. ³ Tami' vino, iwán iye' Jesús kijtoj:

—Ay'ya kipiáj vino.

⁴ Jesús kijtoj:

—Nomáw, inón tejemej ayá' tikmatij. Aya kajasi iga manimonexti a'yéj nej.

⁵ Iwán María kijlij yej kikixtijtoyaj vino:

—Xikchiwakan nochi kensan Jesús mitzijliáj.

⁶ Ompa onoya seis akomi' de te'ti, kan judiyoymej kakiáj a'ti iga moewiltiyay iga ijkón kitekichíwayaj. Ipan sejsé akomi' kitolowaya ken cien litros a'ti. ⁷ Jesús kijlij yej kikixtijtoyaj vino:

—Xiktemikan iga a'ti inimej akomimej.

Iwán kakilijkej a'ti este yejye'temi', ⁸ iwán Jesús kijtoj:

—Inán xikixtikán alín, iwán xikuiguilikan yej mencargarowa inín ilwi'.

Ijkón kichijkej. ⁹ Iwán yej kitalkej iga makita te moneki ipan inón ilwi', kimachilij a'ti yej mochij vino, niga kimati' kan walaj; petz yej kikixtijtoyaj vino kimatiáj iga yejemen kajakijkej a'ti. Iwán yej mencargarowa ipan inón ilwi', kinótza' chokotzín yej monamiktia', ¹⁰ iwán kijlij:

† **1:48** 1:48 Xikita glosario "Higo". ‡ **1:51** 1:51 Xikita glosario "IPiltzín Taga'". * **2:2** 2:2 Xikita glosario "Discipulo".

—Nóyansan kan monamiktilo, achto mooniá vino yej máj yękti, iwán kuá' te-ikniwan konijkeja poxsan, mooniaya sej namolvinoj. E' tej tikena' vino yej máj yękti, este inán-o' nemi mooniá.

¹¹ Inín yej Jesús kichij Caná ipan estado de Galilea, áchto-o' kichij milagro kan kinextij iweyipoder; iwán idiscipolomej kicredojkej ipan yéj.

¹² Kuá' móchija inón, yajki ipan altepe' yej itoka' Capernaum, yajki iwán iye', iyikniwan iwán idiscipolomej; iwán ayá' pox mia' día ompa onoyaj.

Jesús kikijkixtiá yej tanamakaj tiopan

¹³ Kuá' na'ya iyilwi la Pascua† yej kitekichiwaj judiyomej, Jesús yajki ipan weyi-altepe' Jerusalén. ¹⁴ Iwán pan ipatiojyo weyitiopan‡ kasito yej kinamakaj torojmej, borregojmej iwán jojtokomej, iwán yej ewatoyaj iga kipatatoyaj namoltomín iga tiopantomín.§ ¹⁵ Kuá' inón kita', Jesús kikui' tájkol reata iga tamajmaga' iwán kikixtij nochi ipan ipatiojyo tiopan, iwanya iborregojmej iwán itorojmej. Iwán yej kikambarowayaj tomín kitatajkalilijkej talpan in tomín iwán kitzijtzinkuepiliijkej imesajmej. ¹⁶ Yej kinamakaj jojtokomej kijlij:

—¡Inochi inín xikijkixtikān nigaj! ¡Amo xikchīwakan iga íkal noTaj mamokuepa ken kajli kan monamaka kuajkuantas!

¹⁷ Iwán idiscipolomej kejlānkej yej ijkuilijto' pan itájtōl Dios kan kijtowa: “Poxsan nikneki íkal noDios, inón iga poxsan nikuesiwi.” *

¹⁸ Iwán judiyomej tatajtankej:

—¿Te wel annenextiliáj iga manesi iga wel tikchīwa inín yej tikchij?

¹⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikxitinakan inín tiopan, iwán eyi día newiguilij iga sej nikojpachīwas.

²⁰ Iwán judiyomej kijtojkej:

—Cuarenta y seis años tekipanolo' iga mochij inín tiopan; ¿ix eyi día mitzwiguilij iga sej tikojpachīwas?

²¹ E' inón tiopan yej Jesús kijtojtoya, kijtojneki icuerpoj. ²² Inón iga, kuá' Jesús ojpa-isa' kan miktoya, idiscipolomej kejlānkej inín yej kijtoj, iwán kicredojkej itájtōl Dios yej ijkuilijto' iwán tajtōlmej yej Jesús kijtoj.

Jesús kixmati nochi

²³ Kuá' Jesús onoya Jerusalén, kan mo-ilwichiwiliá la Pascua, mia' kicredojkej ipan yéj iga kitayaj kichijchīwaya milagro. ²⁴ E' Jesús ayá' moconfiarowaya ipan yejemej, iga Jesús kixmatiáj nochi inomej. ²⁵ Malej iga ayagaj kijlij kén kejlāmiki la gente, yéj kimatiaya ken kejlāmiki nochi gente.

3

Jesús iwán Nicodemo

¹ Onoya se taga' itoka' Nicodemo, yéj fariseo* katka, se de ijefejmej judiyomej.

² Nicodemo yajki tayowakan kipaxalowilijto Jesús, iwán kijlij:

—Tamachtiani, nikmatij iga Dios mitztitan iga xinemachtikan, iga ayagaj wel kichīwa milagro ken yej tej tikchīwa siga Dios ayá' ono' íwan.

³ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliá nokta, yej ayá' ojpanacerowa, awel kita kan reinarowa† Dios.

⁴ Nicodemo tatajtan:

† 2:13 2:13 Xikita glosario “Pascua”. ‡ 2:14 2:14 Xikita glosario “Weyitiopan”. § 2:14 2:14 Tiopantomín se'pa tomín iga kikowaya yej ki-ofreçerowiliayaj Dios. Awel mokowaya iga namoltomín. * 2:17 2:17 Sal 69:9

* 3:1 3:1 Xikita glosario “Fariseo”. † 3:3 3:3 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”.

—¿Kén wel maojpanacero se taga' yej wéweja? ¿Ix wel sej ojpakalaki iyijtiko iye' iga maojpanacero?

⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliá, yej ayá' nacerowa iga a'ti iwán iga Espíritu, awel kalaki kan reinarowa Dios. ⁶ Taga' wan siwa' kitaj ipilowan; e' petz iyEspíritoj Dios wel kichiwa iga ximochiwa ipiltzin Dios. ⁷ Amo ximadmirado iga nimitzijliá: “Mitzpolowaj iga amonochin xi-ojpanacerokan sej.” ⁸ Ejeka' nóyansan panowa, tikaki iga nawati, e' ayá' tikmati kan wi' niga kan yawi. Ijkonan no inochi yej nacerowaj iga iyEspíritoj Dios.

⁹ Nicodemo sej ki-ojpatajtan:

—¿In on, ken an iga mochiwa?

¹⁰ Jesús kijtoj:

—¿Tej yej tikmachiá israelitajmej, iwán ayá' tikmati in inín? ¹¹ Nej nimitznojma-ijliá iga nejemej nikijtowaj yejsan nikmatij, iwán niknojma-ijtowaj yej nikitákeja, e' amejemen ayá' ankiçredowaj yej nejemej nimitzijliáj. ¹² Siga ayá' aneçredowaj kuá' nej nimitzijliáj de yej ono' ipan inín tajli, ¿kén anyawij aneçredotij siga nimitztatapowíáj de yej ono' ipan cielo?

¹³ 'Aya agaj tejkawi ipan cielo, sino que yej temoj ipan cielo; ken tikijtowaj nej yej iPiltzin Taga'. ¹⁴ Ijkon ken Moisés kuá' ipan desierto kajko' pan kuawi' se kowa' yej chijto' iga tepos,‡ ijkon nej yej iPiltzin Taga' yawij neajkokuitij, ¹⁵ iga inochi yej mamocnfiarokan ipan nej, amo mapoliwikán, majwa' nochipa maonokan wan Dios.

Ken iga Dios kipoxchokiliá la gente

¹⁶ Dios poxsan kichokilij inochimej yej onokej ipan inín tajli, este kimá' iselpiltzin, iga inochi yej makicredo ipan yéj amo mapoliwi, majwa' nochipa maono wan Dios. ¹⁷ Dios ayá' kititan iPiltzin ipan inín tajli iga makijto iga makicastigaro la gente, majwa' iga makimanawi.

¹⁸ Yej kicredowa ipan iPiltzin Dios, ayo' kicastigaroskej iga kichij yej ayekti; e' yej ayá' kicredowa, Dios kijtoja iga yawi kicastigaroti iga kichij yej ayekti iga ayá' kicredowa ipan iselpiltzin Dios. ¹⁹ Yej ayá' kicredowaj, ono' iga yawij mikitij, iga kuá' walaj yej tatawiko ipan inín tajli, máj kinekkej maonokan kan takomichkan iga kichijwayaj yej ayekti. ²⁰ Inochi yej kichijway yej ayekti kijiay yej yekti, iwán ayá' kina'techowaj tawilyo' iga amo mamoi-ita yej kichijtokej. ²¹ E' yej kichijtokej ken kijtowa itájtol Dios, kina'techowaj tawilyo' iga manesi iga kichijtokej ken kineki Dios.

Juan yej tabautizarowa tajtowa sej de Jesús

²² Kuá' tami' kijtoj inín, Jesús yajki iwán idiscipolomej ipan ital Judea, kan kawí' iwamej iga tabautizarojtoya. ²³ Juan no tabautizarojtoya ipan altepe' yej itoka' Enón, iná' altepe' Salim, iga ompa onoya weya'; iwán la gente yayaj iwán mobautizarowayaj. ²⁴ Inín mochi kuá' Juan aya kipresojiáj.

²⁵ E' sekin yej kitokatinemiáj Juan pewakej iga motenkitzkijkej iwán sekin judiyojmej, iga san kén iga moewiltilo iga maye'onolo iyixtaj Dios. ²⁶ Iwán yajki kijlitoj Juan:

—Tamachtiani, yej onoya mowan asentápal weya' Jordán, ikisáyampa tonati', de inón yej aneçtatapowijkej de yéj, inán nemi tabautizarowa iwán nochige gente kitoka.

²⁷ Juan kijtoj:

—Ayagaj wel kipiá nité siga Dios ayá' kimaka. ²⁸ Amejemen nokta anekakikej iga niknojma-ijtoj iga nej ayéj niCristoj, nejwa' se yej kititankej achto que yéj. ²⁹ Kan monamiktulo, chokótzinwa' in yej kipiá takotzin; iwán yej chokotzin iyamigoj yej ompa no ono', san takaki, poxsan paki iga kikakto' nemi tatapowa chokotzin. Ijkonan

‡ 3:14 3:14 Num 21:9

no nej inán nipoxyolpaki. ³⁰ Inán yéj sej yawij kiweyimatiltitij, iwán nej yawij nealimpamatitij.

Yej wí' ajko

³¹ 'Ipiltzín Dios yej wí' ajko inón yej nochi kimandarowa. Yej ono' ipan tajli inón de nigaj, iwán kijtowa de yej ono' ipan tajli. E' yej wí' ipan cielo inón kimandarowa nochi, ³² iwán kijtowa yejsan kita' iwán yej kikagui'; e' ayagaj kicredowa yej yéj kijtowa. ³³ E' siga agaj kicredowa, kinextiá iga yej Dios kijtowa ijkonya nokta; ³⁴ pues yej Dios kititan, kijtowa tájtól yej Dios kijtowa, iga Dios nokta kimaka iyEspíritoj. ³⁵ TeTaj kichokiliá iPiltzín, iwán kimá' iga wel makimandaro inochi yej ono'. ³⁶ Yej kicredowa ipan tePiltzín, nochipa yawi onoti wán Dios; e' yej ayá' kineki kicredowa ipan tePiltzín, ayá' yawi onoti wán Dios, sino que Dios yawi kicastigaroti poxsan.

4

Jesús tajtowa wán se siwá' de Samaria

¹ Fariseojmej kimatikej iga Jesús máj komati gente kitokatinemiáj iwán tabautizarowaya máj sej que Juan ² (malej iga ayejwa' in Jesús yej tabautizarowaya, sino que idiscipolomej). ³ Kuá' Jesús kimati' yej mojtowaya, kisa' Judea wán yajki sej Galilea.

⁴ Inón ojtí kán nemi yaya, panowaya ipan itál Samaria. ⁵ Inón iga asi' ipan se altepe' yej itóka' Sicar yej ono' ipan itál Samaria, na'san itál José yej pox ikyay kimá' itaj yej itóka' Jacob. ⁶ Ompa onoya pozo yej Jacob kichij. Jesús siawi' iga nejnen, motalij posojtenoj ken tajkodía. ⁷ Wálaj se siwá' de Samaria atakuiko, iwán Jesús kijlij:

—Achi xinemaka a'ti manikoni.

⁸ Íkuá' idiscipolomej yájkija ipan altepe' kikowatoj te kikuaj.

⁹ Siwá' de Samaria kijtoj:

—¿Te iga tinetajtaniliá a'ti iga xikoni, tej tijudiyoj, iwán nej nisiwa'* de Samaria?

(Iga judiyojmej iwán samaritanojmej† ayá' moye'itayaj.) ¹⁰ Jesús kijtoj:

—Siga tikmatíá katka yej Dios tamaka iwán a'yéj nej yej nemi nimitztajtaniliá a'ti, tej tinetajtaniliaya, iwán nimitzmakaya a'ti yej isato'.

¹¹ Siwá' kijtoj:

—Esi atikpiá ga te tikixtiá a'ti, iwán pozo poxsan wejkatan. ¿Kán tia tikasiti a'ti yej isato' iga xinemaka? ¹² Notajwewejmej Jacob nekawilijkej inín pozo, yéj no nigaj kikixtiaya a'ti iga koniaya iwán ipilowán iwán iyolkamej. In tej, ¿ix majya sej que yéj?

¹³ Jesús kijtoj:

—Nochi yej koniáj inimpa a'ti, sejo' atanekiskej; ¹⁴ e' yej makoni a'ti yej nej nia nikmakati, ayí'o' atanekis. Iga inón a'ti yej nikmakas, kistos ipan yéj ken se atzontekon yej kichíwa iga wel maono nochipa wán Dios.

¹⁵ Siwá' kijtoj:

—Áchiwa' xinemaka in inompa a'ti, iga ay'ya mani-ataneki iwán ay' manikixtikiki nigaj.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—Xaj xiknotzati mowewej iwán xiwiki sej.

¹⁷ Siwá' kijtoj:

—Ayá' niwewejyoy.

Jesús kijlij:

* **4:9** 4:9 Judiyojmej akiye'itaya iga taga' matajto wán siwá' pan calle. † **4:9** 4:9 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

—Ómpaya ken tikijtoj iga ayá' tiwewejyoj; ¹⁸ iga tikasíkaya cinco mowewej, iwán wej inán tikpiá ayéj mowewej. Ómpaya nokta ken tikijtoj.

¹⁹ Kuá' inín kikagui' siwá', kijtoj:

—Nej nikita iga tej tiprofetaj. ²⁰ Notajwewetkej, samaritanojmej, kiweyimatiltijkej Dios nigaj ipan inín tepe'; e' amejemen anjudiyojmej ankijtowaj iga Jerusalensan petz ómpasan wel moweyimatiltiá Dios.

²¹ Jesús kijtoj:

—Tej xinecredo, yawi asiti hora iga amejemen anyawij ankiweyimatiltitij toTaj, ay'ya anwitezkej ipan inín tepe' niga anyáskejo' Jerusalén. ²² Amejemen ansamaritanojmej ayá' ankimatij a'yéj ankiweyimatiltiáj; e' nejemen nikmatij a'yéj nemi nikweyimatiltiáj, puej Dios kitapejpen judiyojmej iga pan nejemej makisa wej tasalwarowa. ²³ E' asis hora, iwán inanya nokta kuá' wej kimela'weyimatiltiáj toTaj, yawij kichiwatij ijkón ken kineki iyEspíritoj Dios. Iga toTaj ijkón kineki makichiwakan wej kiweyimatiltiáj. ²⁴ Dioswa' Espíritu, iwán wej kiweyimatiltiáj makichiwakan ken kajasi, ijkón ken kineki Dios iyEspíritoj.

²⁵ Siwá' kijtoj:

—Nej nikmati iga yawi witezeti in Mesías —wej kitojneki Cristo—; iwán kuá' yéj mawiki, nochi nenojma-ijliskej wej ayá' nikmatij.

²⁶ Jesús kijtoj:

—Inonwa' nej, wej nemi tatapowa mowan.

²⁷ Iwán íkuá' asikej idiscipolomej, iwán san tajtachixtikajkej iga kitakej Jesús tatapojto' iwán siwá'. E' ayagaj mixewij iga makitajtani te kinekiá inón siwá', o te kipojtoyaj. ²⁸ Siwá' kikajtej iyakon iwán yajki altepe', iwán kijlij la gente:

²⁹ —Xikitatij se taga' wej nenojma-ijlij inochi wej nikchij. ¿Ix ayéj an ininya in Mesías?

³⁰ Iwán kiskej ipan altepe' iga yajkij kan onoya Jesús. ³¹ Mie' discipolomej kitejteki'ijlijtoyaj Jesús:

—Tamachtiani, achi xitakua.

³² E' yéj kijtoj:

—Nej nikpiá tákual wej amejemen ayá' ankixmatij.

³³ Iwán idiscipolomej pewakej iga mosesepantajtani:

—¿Ix ayá' an kiwajliguilijkej tejté wej kikuaj?

³⁴ E' Jesús kijtoj:

—Iga manikchiwa ken kineki wej neñitan, iwán maniktamili itekipánol; inonwa' in notákual. ³⁵ Amejemen ankijtowaj: “Políwi-o' cuatro meses iga la cosecha”; e' nej nimitzijliáj: Xikitakan mjilimej, chika'ya wej motojtoga' iwán welja moteki. ³⁶ Wej kinechkowa wej kikixtiá pan mjili,‡ Dios yawi kimakati wej yekti. Iwán wej kicredowaj, nochipa onoskej wan Dios iga wej kipowa itájtol Dios iwán wej kinechkowa wej kikixtiá pan mjili, masempakikan. ³⁷ Iga melá' nokta ken wej mojtowa: “Sewa' in wej kitoka, iwán se' in wej kinechkowa wej kikixtiá pan mjili.” ³⁸ Nej nimitztitankej amejemen iga xikosecharokan kan ayá' antekipanojkej; séwo'wa' in wej tekipanojkej, e' amejemenwa' in wej ankitekij wej yejemen kitokkej.

³⁹ Mia' wej chantitokej ipan inón altepe' de Samaria kicredojkej Jesús iga ijkín kijtoj siwá': “Ne-ijlij inochi wej nikchij.” ⁴⁰ Iwán kuá' asikej wej walkej Samaria, kitejteki'ijlijkej Jesús iga makáwi-o' iwán yejemen. Yéj kawí' ompa ome días, ⁴¹ iwán mia' máj kicredojkej iga kikakikej wej yéj kijtowaya. ⁴² Iwán kijlijkej siwá':

‡ 4:36 4:36 Inín kitojneki, wej kipowaj ye'noticiaj iga makicredokan ipan Jesús.

—Inán nicredowaj, ayejsan iga inón yej tej anne-ijlijkej, sino que iga nejemen no nikakikej iwán nikmatij iga yéj nokta in Cristo yej kisalvarowa nochi gente yej ono' ipan inín tajli.

Jesús kachitialiá gobierno itekipanowani ipiltzin

⁴³ Kuá' pánoja inón ome días, Jesús kisa' Samaria iwán yajki ipan ital Galilea. ⁴⁴ Porque Jesús kijtoj iga nisé profeta ayá' kiye'itaj ipan iyaltepe'. ⁴⁵ Kuá' asi' Galilea, yej ompa chantitoyaj ki-omemawijkej Jesús, iga la gente no yajkaj Jerusalén iga kilwichiwilitoyaj la Pascua iwán kitakej inochi yej íkuá' kichij Jesús.

⁴⁶ Jesús yajki sej altepe' yej itoka' Caná yej ono' estado de Galilea, kan kichij vino iga a'ti. Iwán ompa onoya se taga' yej itekipanowani el rey. Inón taga' ichan altepe' Capernaum wan wetitoya ipiltzin. ⁴⁷ Kuá' inón tekipanowani kimati' iga Jesús kisa'ya Judea iwán asi'ya Galilea, yajki kitato iwán kitejteki'ijlij iga mayawi ichan iga maki-achitiali ipiltzin, yej mikisnekiaya. ⁴⁸ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' anki-redowaj, siga ayá' ankitaj tejté yej ayi'pa mo-ita.

⁴⁹ E' inón tekipanowani kijtoj:

—NoTeko, nimanín xaj, miej aya miki nopiltzin.

⁵⁰ Jesús kijtoj:

—Xaj mochan; mopiltzin isato'.

Inón taga' kicredoj yej Jesús kijlij, iwán yajki. ⁵¹ Mie' asitiaya ichan, itekipanowanimej kixnamikitoj iwán kijlijkej:

—¡Mopiltzin isato'!

⁵² Yéj kitajtan itekipanowanimej te hora pewa' iga yéktiya kimachilij ipiltzin, iwán kijlijkej:

—Yalwa a la una de la tarde pojpoliwi' iga kawantoya.

⁵³ Tetaj kejlán iga inón hora nokta kuá' Jesús kijlij: “Mopiltzin isato'”; iwán yéj iwán inochi ifamiliaj kicredojkej ipan Jesús.

⁵⁴ Iga ininya ome vej Jesús kichij milagro kuá' yajki Galilea iga kisa' Judea.

5

Jesús kachitialiá se yej takuawayaxto' yej ichan Betesda

¹ Máj máj judiyojmej nemi ilwichiwayaj ken kitekimakaj itájtól Dios, iwán Jesús yajki sej Jerusalén kan nento' ilwi'. ² Ipan inón altepe', itenoj puerta yej itoka' borregojmej* onoya se ayawalwéj, ipan hebreo† itoka' Betesda, kipiá cinco itasejkanyo. ³ Ompa wejwetztoyaj komati yej wetitokej, pachamej, koxomej iwán sekin yej awel molinayaj yej kichixtoyaj mamolina a'ti. ⁴ Iga kuá'san iyángel‡ Dios temowaya ipan a'ti iwán kipepeyawaltiya; iwán yej achto kalakiá ipan a'ti, kuá' pachiwia iga pepeyawaya, achitiaya san katiapa kokolis makipiá. ⁵ Ompa onoya se taga' yej wetitoya treinta y ocho años. ⁶ Kuá' Jesús kita' iga ompa wetzto', kimati' iga ikayay ompa ono', kitajtan:

—¿Ix tikneki xi-achitiá?

⁷ Yej wetito' kijtoj:

—NoTeko, ayagaj ne-akiá atampa kuá' pepeyawaya a'ti. Kuá' nikneki manikalaki, sewo' achto kalaki.

⁸ Jesús kijlij:

—Ximoketza, xikui motapech iwán xaja.

⁹ Íkuá'san in inón taga' achitiá', kikui' itapech iwán pewa' nejnen. E' como inón día mosewilo, ¹⁰ judiyojmej kijlijkej yej achitiá':

* **5:2** 5:2 Weyi-altepe' Jerusalén tzaktoya iga tekólal wan kipiaya mia' kan kalakilo, sejsé de inimej kipiaya itoka'.

† **5:2** 5:2 Xikita glosario “Hebreo”. ‡ **5:4** 5:4 Xikita glosario “Ángel”.

—Inín día mosewilo; ayękti iga xikuiga motapech.

¹¹ Inón taga' kijtoj:

—Yej neachitiltij, ne-ijlij: “Xikui motapech iwán xaja.”

¹² Yejemen kitajtankej:

—¿A'yéj in inón yej mitzijlij: “Xikui motapech iwán xaja”?

¹³ E' inón taga' ayá' kimatiá a'yéj kachitiltij, iga Jesús kajkaka' tatzatzalan, inón iga akixmati'. ¹⁴ Iwán Jesús kasi' weyitiopan in inón yej kachitiltij, iwán kijlij:

—Ta' xinekaki, inán ti-achitia'ya, ay'ya xikchiwa yej ayękti, iga amo majya sej tiwetiás.

¹⁵ Iwán inón taga' yajki, iwán kijlij judiyojmej iga Jesuswa' in yej ki-achitiltij.

¹⁶ Inón iga judiyojmej kitemowayaj Jesús iwán kimiktijnekiáj, iga taachitiltiaya ipan día kuá' mosewilo. ¹⁷ E' Jesús kijtoj:

—NoTaj nochipa tekipanowa, iwán nej nō nitekipanowa.

¹⁸ Inón iga judiyojmej majya kimiktijnekiáj Jesús, ayejsan iga ayá' kichiyaya ken tatekimaka la ley iga amo matekipano ipan día kuá' mosewilo, nō kijtowaya iga iTaj Dios, ijkón kijtojneki iga yéj nō Dios.

Ken iga reinarowa iPiltzın Dios

¹⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga nej yej iPiltzın Dios nosęlti awel nikchiwa nitę; nikchiwasan petz yejsan nikita iga kichiyawa noTaj. Inochi yej kichiyawa noTaj, nō nikchiwa nej yej nitęPiltzın. ²⁰ NoTaj nepoxchokiliá iwán nenęxtiliá inochi yej kichiyawa; iwán yáwi-o' máj nenęxtiliti mia' yej ayagaj wel kichiyawa, iga inón ankitaskej, te anmoyolmajtiskej. ²¹ Iga ijkón ken noTaj kixitiá yej miktokej iwán kimaka vida, nō nej yej tęPiltzın yej nej niknekis, nikmakas vida. ²² TeTaj ayá' tajuzgarowa, nej yej iPiltzınya nemá' iga wel manitajuzgaro, ²³ iga inochi gente maneweyimatilti nej yej tęPiltzın kensan noTaj nō kiweyimatiltiáj. Yej ayá' kiweyimatiltiáj tęPiltzın, ayá' nō kiweyimatiltiá noTaj yej netitan.

²⁴ 'Nimitznojma-ijliáj: Yej kikaki yej nikijtowa iwán kicredowa ipan yej netitan, nochipa yawi onoti wan Dios; ayo' mojttoj iga makicastigarokan iga kichij yej ayękti, mikikaya wan ojpa-isa'ya sej. ²⁵ Nimitznojma-ijliáj, iga yawi asiti la hora, iwán amansan nokta, kuá' yej miktokejş yawij kikakitij notájtol nej yej iPiltzın Dios; iwán yej kicredoskej yawij isatij. ²⁶ Iga noTaj Dios wel tamaka vida, nō nemá' nej yej iPiltzın iga manitamaka vida. ²⁷ Iwán nemá' poder iga wel manitajuzgaro, iga nej iPiltzın Taga'. ²⁸ Amo ximoyolmajtikán iga inín nikijtowa, iga yawi asiti kuá' nochi yej miktokej yawij kikakitij notájtol ²⁹ iwán kikkisaskej kajkan toktokej. Yej kichijkej yej yękti, yawij ojpa-isatij iwán nochipaya onoskej wan Dios; e' yej kichijkej yej ayękti, yawij ojpa-isatij iga yawij kicastigarotij.

Monęxtiá iga Jesús mandarowa

³⁰ 'Nej awel nikchiwa nitę yej nejsan nikneki. Nitajuzgarowa ijkón ken netekimaka noTaj, iwán yej nej nikchiwa ijkonya nokta, iga ayá' nemi nikchiwa ken nej nikneki, sino que nemi nikchiwa ijkón ken kineki toTaj yej netitan. ³¹ Siga nejsan katka manikijto iga ómpaya ken nikchijto', wel mojtowa iga nemi nitakajkayawa. ³² E' ono' sewo' yej ye'tatapowa iga nej, iwán nej nikmati iga inón yej nemi ye'tajtowa iga nej, ayá' takajkayawa. ³³ Amejemen ankititankej yej makitajtanitij Juan, iwán yej yéj kijtoj, melá' nokta. ³⁴ E' nej ayá' nikneki iga agaj maye'tajto de nej, inín nikijtowa iga xicredokan yej kijtoj Juan wan ximosalvarokan. ³⁵ Juan kuá' tamachtij, itájtol ken tikita katka se ti'ti yej wewelontoya iwán tawiaya, iwán amejemen ankinekikej

xipaḱikaṅ iga inón ti'ti yej ayá' wejkaḱ mitztawijtoyaj. ³⁶ E' nej nikpiá ḱaṅ niktaksaltía notájtōl, máj yēkti que yej kijoḱ Juan. Yej nej nikchiwa, inón yej toTaj ne-ijlij iga manikchiwa, iwán inón yej nikchiwa, kinextiá iga kena, toTaj neṭitan. ³⁷ Iwán toTaj yej neṭitan, nō ye'tajtowa iga nej, iwán amejemen ayí' ankikakij itájtōl, niga ayí' ankitaḱ, ³⁸ niga ankipiáḱ itájtōl ipan amoalmajmej iga ayá' ankiḱeḱowaj ipan nej yej neṭitan toTaj. ³⁹ Amejemen anmoye'machtiáḱ itájtōl Dios, iga amejemen ankijtowaj iga wel ompa ankasij yej mitznexṭiliáḱ kén wel xonokaṅ nochipa waṅ Dios; ompa ḱaṅ ijkuilijto' tajtowa de nej, ⁴⁰ e' amejemen ayá' ankinekij xinētechokaṅ iga xonokaṅ nochipa waṅ Dios.

⁴¹ 'Nej ayá' nikneki agaj maye'tajto de nej. ⁴² Iwán nej nimitzixmatij, iwán nikmati iga ayá' ankinekij Dios. ⁴³ Nej neṭitan noTaj, iwán amejemen ayá' annētajtolkuij; iwán siga se' mayokawiki yej ayagaj kiṭitan, inón sí ankitajtolkuiliskej. ⁴⁴ ¿Kén wel annēḱeḱoskej, siga amejémensan ankinekij iga toknimej mamitzweyimatiltikaṅ, iwán ayí' annemij ken kajasi iga Dios mamitzye'itakaṅ? ⁴⁵ Amo ankijoskej iga nej nimitztelwiskej iyixṭaj noTaj; yejwa' mitztelwiáḱ Moisés, yej amejemen ipan annoconfiarojtokej. ⁴⁶ Siga katka amejemen xicreḱokaṅ yej Moisés kijoḱ, nej nō katka annēḱeḱowayaj, iga yej kijuiloḱ Moisés tajtowa de nej. ⁴⁷ E' siga ayá' ankiḱeḱowaj yej yéj kijuiloḱ, ¿kén anyawij ankiḱeḱotij yej nimitzijliáḱ?

6

Jesús kitamaka cinco mil tajtaga'

¹ Kuá' Jesús tami' tajtoj, yajki iyikampa lago de Galilea, yej nō itoka' lago de Tiberias. ² Mia' kitokatinemiáḱ iga kitakej kichij milagro kuá' kachitaltijtinemi' yej weṭitokej. ³ Iwán Jesús tejkaḱ ipan tepe' iwán ompa motalij iwán idiscipolojmej. ⁴ Na'ya katka iga la Pascua,* yej iyilwi judiyojmej. ⁵ Kuá' Jesús kita' iga pox komati yej nemi asij, kijlij Felipe:

—¿ḱaṅ ṭiaskej tikowatij tákual iga inochi inimej gente?

⁶ Inón kijoḱ iga makikaki ṭe kijoḱ Felipe, iga Jesús kimatiá ṭe yawi kichiwati. ⁷ Felipe kijoḱ:

—ḱe' se' kitaniá ocho meses ni alín ayá' kimaka iga matikowakaṅ tákual iga matikmajmakakaṅ ajachi inimej gente.

⁸ Iwán Andrés yej iyiknjin Simón Pedro, yej nō idiscipoloj Jesús, kijoḱ:

⁹ —Nigaj ono' se' choochin, kipiá cinco paṅ de cebada iwán ome topoḱ; e' inin ni alín ayá' kimaka iga poxsan timiakejmej.

¹⁰ Iwán Jesús kijoḱ:

—Xikijlikaṅ inochi mamotalikaṅ.

Ompa onoya sakatzitzin, iwán motajtalijkej ken cinco mil tajtaga'. ¹¹ Iwán Jesús kikui' inomej paṅ, kuá' támi'ya kimá' gracias Dios, kimajmá' idiscipolojmej iga yejemej makimajmakakaṅ yej ejewatoyaj. Ijkonsan nō kichij iwán topoḱ, kimajmakakej este ke' kinekikej. ¹² Kuá' ixwikeja, Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Inochi xiknechokaṅ yej ay' kikuajkej, iga amo mapetzpoliwi nité.

¹³ Yejemen nochi kikuikej, iwán kitemijkej doce chikiwimej itatajkolka yej ay'ya mokuaj de inón cinco paṅ de cebada. ¹⁴ Kuá' la gente kita' iga Jesús kichij milagro, kijoḱkej:

—Kena, inin profeta yej momatiá iga yawi witzeti ipan inin tajli.

¹⁵ E' como Jesús kimati' iga kinekiáḱ makiteki'wigakaṅ iga makitalikaṅ de rey, kisa' ompa, iwán yajki iyixko tepe', iga kinekiá maono isēlti.

Jesús nejnemi iyixko a'ti

* 6:4 6:4 Xikita glosario "Pascua".

16 KuꞤ' tayowáti'ya, idiscipolójmej Jesús yajkij laguna, 17 tejkajkej ipan se ákal iwán pɛwakej apanowaj iga maasikā Capernaum. Inón hora mela'takomíchkaṅya nokta, iwán Jesús aya asiá. 18 Iwán íkuꞤ' pɛwa' ejeka' yej pox tajpalej iwán mopapalakachowaya a'ti. 19 KuꞤ' nejnénkeja ipan ákal ken cinco o seis kilómetros, kitakej Jesús iga nejnentiwi' iyixko a'ti iga kina'techojtiwi' ákal, iwán majmawikej. 20 Jesús kijtoj:

—¡Nej niJesús, amo ximajmawikān!

21 Iwán yejemen taomemawijkej iga kitejkawiltijkej Jesús ipan ákal, iwán ni-manĩnsan asikej ompiga kaṅ nemi yayaj.

La gente kiteṁowa Jesús

22 Ipanya se' día, yej kawikej iyikampa a'ti, kimatikej iga Jesús idiscipolójmej yajkij ipan inón setzĩn ákal yej ompa onoya, iwán Jesús ayá' yaya iwamej. 23 Mieṅ se' ákalmej asikej yej kiskej ipan altepe' Tiberias, asikej na'san kaṅ takuajkej kuꞤ' toTɛko kimá' gracias Dios iga tákual. 24 Inón iga kuꞤ' la gente kitakej iga ompa ateyi Jesús, niga idiscipolójmej, tejtejkajkej ipan ákalmej iwán yajkij Capernaum iga kiteṁotoj.

Jesús kenkuꞤ' paṅ yej tamaka vida

25 KuꞤ' yejemen asikej iyikampa laguna, kasikej Jesús iwán kitajtankej:

—Tamachtiani, ¿kɛman tiwalaṅ nijiga?

26 Jesús kijtoj:

—Nej nikijtowa iga amejemen anɛtɛmojtinemij iga san antakuajkej este amixwikej, ayéṅ iga ankiɛdojkej yej ankitakej iga nikchiwa milagro. 27 Amo xitekipanokān iga san tákual yej tami, sino que iga tákual yej kichiwa iga xonokān nochipa waṅ Dios. Inómpawa' in tákual yej nia nimitzmakatij, nej yej iPiltzĩn Taga', iga Dios yej tóTajpa kijlij iga ijkón makichiwa.

28 Kitajtankej:

—¿Tɛ nikchiwaskej iga manikchiwakaṅ ken Dios kineki?

29 Jesús kijtoj:

—Dios kineki iga xicɛdoṅkaṅ ipan inón yej yéṅ kitĩtan.

30 Iwán kitajtankej:

—¿Tɛ milagro wel annɛnextiliáj iga manikitakaṅ iga manimitzɛdoṅkaṅ? ¿Tɛ wel tikchiwa? 31 Ikya notajwɛwɛjmej kikuajkej maná† ipan desierto, ken kijtowa kaṅ ijkulijto': "Dios kimá' inomej iga makikuakaṅ paṅ yej walaṅ ipan cielo."

32 Jesús kijtoj:

—Nej nimitzijliáj: Ayéṅ Moisés yej tamajmaka paṅ yej wi' ipan cielo, sino que noTaj yej tamajmaka in mela'paṅ yej wi' ipan cielo. 33 Iga inón paṅ yej Dios tamaka, inón yej temoj ipan cielo, iwán kimaka vida nochi gente.

34 Iwán yejemen kijtojkej:

—NoTɛko, nochipa xinɛmakakaṅ inompa paṅ.

35 Iwán Jesús kijtoj:

—Nejwa' in inón paṅ yej tamaka vida. Yej nɛtoka ayí' yawi mayanati; iwán yej nɛɛɛdowa, ayí' yawi atanekiti. 36 E' ken nimitzijlíkeja, ayá' annɛɛɛdowaj, malej iga anne-itákeja. 37 Nochi yej toTaj nɛmaka, nɛtokaj; iwán yej nɛtokaj, aniksenkokajtɛwaskej. 38 Iga nej ayá' niwalaṅ ipan cielo iga san manikchiwaki kensan nikneki, sino que iga manikchiwa ken kineki yej nɛtĩtan. 39 Iwán ijkĩn kineki toTaj yej nɛtĩtan; iga amo manikpolo nisé yej yéṅ nɛtĩtanilij, sino que manikoṅpa-ixiti kɛman kuꞤ' yéṅ wi' tajuzgarokí. 40 Yej nɛtĩtan kineki iga inochi yej kitachiliá iPiltzĩn Dios,

† 6:31 6:31 Dios kimá' maná israelitajmej iga makikuakaṅ, kuꞤ' nemi yayaj ipan desierto. Ex 16

iwán kicredowa ipan yéj, nikeman ay'ya mikis, iwán nej nia nikojpa-ixititi kuá' Dios wí' tajuzgaroki.

⁴¹ Inón iga judiyojmej pewakej kipopowakej Jesús, iga sanki' kijtoj: “Nej nipan yej temoj ipan cielo.” ⁴² Iwán kijtojkej:

—¿In inín ayejtaj Jesús yej ipiltzín José? Tejemén tikixmatij itaj iwán iye'. ¿Iwán inán kijtowa igaki' temoj ipan cielo?

⁴³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ay'ya xinepopojtokan. ⁴⁴ Ayagaj wel netoka siga ayá' kiwajliga toTaj yej netitan; iwán nej nia nikojpa-ixititi kuá' Dios wí' tajuzgaroki. ⁴⁵ Ipan amamej kan kijuilojkej profetajmej, kijtowa: “Dios yawi kimachtiti inochi.” Nochi yej kikaki toTaj, momachtía ípan, iwán netoka.

⁴⁶ 'Ayéj iga ágaja kita' toTaj; níkita'san nej yej niwalaj de Dios. ⁴⁷ Nej nimitzijliáj, yej necredowa, nochipa yawi onoti wan Dios. ⁴⁸ Nejwa' in pan yej nitamaka vida. ⁴⁹ Amo-ikyapatajwan kikuajkej maná ipan desierto, iwán malej ijkón, mikikejsan; ⁵⁰ e' nej nitajtowa de inón pan yej temowa ipan cielo; yej kikua inón pan, ayá' mikis. ⁵¹ Nejwa' in inón pan yej isato'; yej temoj ipan cielo. Yej kikua inín pan, yawi onoti nochipa wan Dios. Inín pan yej nia nikmakati, ininwa' nonakayo. Nia nikmakati iga makipiá vida nochi gente.

⁵² Judiyojmej pewakej iga mosesepan-ijliáj:

—¿Kén matemaka inakayo iga matikuakan?

⁵³ Jesús kijtoj:

—Nej nimitzijliáj, siga ayá' ankikuaj nonakayo nej yej iPiltzín Taga' iwán ayá' ankoniáj noesy, awel amisatoskej iyixtaj Dios. ⁵⁴ Yej kikua nonakayo iwán koniá noesy, nochipa yawi onoti wan Dios; iwán nia nikojpa-ixititi kuá' Dios wí' tajuzgaroki. ⁵⁵ Iga nonakayo mela'takual nokta, iwán noesy melá' nokta yej mooniá. ⁵⁶ Yej kikua nonakayo iwán koniá noesy, setito' nowan, iwán nej nisetito' íwan. ⁵⁷ ToTaj yej netitan isato', iwán nej nisato' iga yéj; ijkonsan nō yej kikua nonakayo, onos iga nej. ⁵⁸ Nej ayéj ken inón pan yej kijliáj maná yej kikuajkej amo-ikyapatajwan, malej iga kikuajkej, e' mikikejsan. Nej pan yej temoj ipan cielo. Yej kikua ininbapa pan, yawi onoti nochipa wan Dios.

⁵⁹ Jesús ijkón tamachtij tiopan ipan altepe' Capernaum.

Tájtól yej kichiwa iga nochipa matonokan wan Dios

⁶⁰ Kuá' kikakikej kén iga Jesús tamachtía, mia' yej kitokatinemiáj Jesús kijtojkej:

—Inín yej kijtowa ayagaj kojasi; ¿A' wel kitajtólkuilij?

⁶¹ Jesús kimati' iga yej kitokatinemiáj kipopojtoyaj, tatajtan:

—¿Ix mitzkuesowaj iga ijkón nitamachtij? ⁶² ¿Te ankijtowayaj siga xine-itakan nej yej iPiltzín Taga', nemi nitejkawi kan achto nonoya? ⁶³ Espíritojwa' in yej kichiwa iga matonokan; iselti tonakayo akichiwa nité, iwán tajtolmej yej nimitzijlijkej walaj ipan Espíritu iwán tamaka vida. ⁶⁴ E' ónogo' sekin de amejemen yej ayá' kicredowaj.

E' Jesús kimatiáy aja'yéj yej ayá' kicredowayaj, iwán a'yéj yawi kinextiti iga makikitzkikan. ⁶⁵ Iwán kijtoj:

—Inón iga nimitzijlijkeja iga ayagaj wel wí' kan nono', siga toTaj ayá' kiwajliga.

⁶⁶ Iwán íkuá'ya, mia' yej kitokatinemiáj Jesús kikaitejkej, iwán ay'ya nemiáj iwán Jesús. ⁶⁷ Jesús kitajtan doce idiscipolomej:

—¿Amejemen nō anyajnékija?

⁶⁸ Simón Pedro kijtoj:

—NoTeko, ¿a'ya se' maniktokakan? Motájtól nenextiliáj kén iga wel manonokan nochipa wan Dios. ⁶⁹ Nejemen nicredójejeja, iwán nikmatij iga tej tiCristoj yej iPiltzín Dios yej isato'.

⁷⁰ Jesús kijtoj:

—¿Ix ayá'taj andocejmej nimitztapejpenkej? Iwán se de amejemen tzitzimi'.

⁷¹ Kuá' inín kijtoj, Jesús nemi tajtowa de Judas Iscariote, ipiltzín Simón, iga Judas yawi kinextiti iga makikitzkikan, malej iga yéj se de inón doce idiscipoloj Jesús.

7

Iyikniwan Jesús akicredowayaj

¹ Kuá' nochi inín panoj, Jesús nemiá ipan ital Galilea; ayá' kinekiá maono ipan ital Judea, iga ompa judiyojmej kimiktijnekiáj Jesús. ² E' como asitiayay iyilwi ranchojtztizín*, se ilwi' yej kichiwaj judiyojmej, ³ iyikniwan kijlijkej:

—Amo xikawi nigaj; xaj Judea iga yej mitztokaj yej ompiga onokej, no makitakan yej tikchiwa yej ayi'pa mo-ita. ⁴ Siga agaj kineki makixmatikan, ayá' kichiwaj tejté ichtákan, e' siga tikneki mamitzixmatikan, yej tikchiwa, xikchiwa kan nochi mamitzita.

⁵ Niga iyikniwan ayá' kicredowayaj. ⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Aya asi nohoraj, e' iga amejemen malej iga námol hora, nochi yekti. ⁷ Yej ayá' necredojtokej, amejemen awel mitziyay, e' nej, kena ne-ijiyaj, iga niknextiliáj iga kichijtokej yej ayekti. ⁸ Amejemen xakan ilwitaj; nej ayá' nia iga aya asi nohoraj.

⁹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús kawí' Galilea.

Jesús yawi ipan iyilwi ranchojtztizín

¹⁰ E' kuá' yájkija iyikniwan, Jesús yajki no ilwitaj, malej iga ayagaj kita', ken kuá' ichtakayajki. ¹¹ Judiyojmej kitemowayaj Jesús ilwitaj, iwán kijtowayaj:

—¿Ix kan an ono' in inón taga'?

¹² Iwán poxsan mia' tatapowayaj de Jesús. Sekin kijtowayaj: “Inín taga' pox kichiwaj yej yekti”, e' sekin kijtowayaj: “Inín ayá' kichiwaj yej yekti; takajkawawa.”

¹³ E' la gente ichtákan tajtowayaj de Jesús iga kimajmawiliayaj judiyojmej yej mandarowayaj.

¹⁴ Kuá' náwiya día iga nentoya ilwi',† Jesús kala' tiopan-ijti' iwán pe' iga tamachtía.

¹⁵ Judiyojmej madmiradowayaj, iwán kijtowayaj:

—¿Kén kichiwaj in inín taga' iga pox wel tamachtía? Ayá' momachtij.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—Ken nimitzmachtíáj ayéj nejsan nikijtowa, iga ijkón kijtowa yej nejtitan. ¹⁷ Siga agaj kineki makichiwaj ken kineki Dios, yawi kixmatiti siga yej nitamachtía wí' de Dios o nejsan nikijtowa. ¹⁸ Siga nogánajsan niknekiá manimoweyimati, nejsan nimotajtowiliaya. E' nikneki mamoweyimatilti yej nejtitan. Inón iga yej nikijtowa, ijkonja nokta iwán ayá' nitakajkawawa.

¹⁹ ¿Ix ayejtaj Moisés mitzmakakej la ley? Iwán nisé de amejemen ayá' kichiwaj ken ijkuilijto'. ¿Te iga annemiktijneki?

²⁰ La gente kijtojkej:

—¡Tinemi wan Tzitzimi'! ¿A'yéj mitzmiktijneki?

²¹ Jesús kijtoj:

—Igasan nikchij yej yekti ipan día kuá' mosewilo, ayá' ankiye'itakej. ²² E' Moisés mitznextilijkej iga ximocircuncidarokan,‡ (malej iga ayéj achto Moisés yej tatekimá' iga mamocircuncidarolo, yajkij amo-ikyapatajwan), inón iga amejemen ankicircuncidarowaj se choochin malej iga ipan día kuá' mosewilo. ²³ Iwán inán amejemen iga san ankichiwaj ken kijtowa iley Moisés, ankicircuncidarowaj se choochin ipan día kuá' mosewilo, ¿te ígataj mitzkuesowaj iga nitaachitiltij ipan

* **7:2** 7:2 Xikita glosario “Tabernáculos o iyilwi ranchojtztizín”. † **7:14** 7:14 Lev 23:33-36 ‡ **7:22** 7:22 Xikita glosario “Circuncisión”.

día kuꝛ' mosewilo? ²⁴ Amo xitajuzgarokan san ken ankitaj, kuꝛ' agaj ankijuzgarowaj, xitaye'juzgarokan.

Jesús kijtowa kan walaj

²⁵ Sekin yej chantitoyaj Jerusalén, pewakej tatajtankej:

—¿Ix ayéj inín in yej kitemojtinemij iga makimiktikan? ²⁶ Ta' xikitakan, ne tatajtojtó' kan onolo', iwán ayagaj kijliá nité, in yej mandarowaj, ¿ix an kimela'kređójkeja iga inín taga' in Cristo? ²⁷ E' tejemen tikmatij de kan wí'; iwán kuꝛ' mawiki Cristo, ayagaj yawi kimatiti de kan wí'.

²⁸ Kuꝛ' Jesús kikagui' inín, tamachtijtoya tiopan-ijti', iwán tajtoj recio:

—¿Wantaj ankijtowaj iga anne-ixmatij wan ankimatij kan niwalaj! E' ayá' niyokawalaj, sino que netitan se yej ayí' takajkayawa, yej amejemen ayá' ankixmatij.

²⁹ Nej sí nikixmati iga ipan yéj nikisa', iwán yéj netitan.

³⁰ Iwán kinekiáj makikitzkikan, e' ayagaj kimatálilij iga Dios aya kine'. ³¹ Mia' yej kicređojkej ipan yéj, iwán kijtojkej:

—Kuꝛ' mawiki Cristo, ¿ix majya yawi kichiwati milagro que inín taga' kichywa?

Fariseojmej kitekimaka policiyajmej iga makipresojuwikan Jesús

³² Fariseojmej kikakikej yej la gente kipojtoyaj de Jesús; iwán fariseojmej iwán ijefejmej sacerdotejmej kititankej policiyajmej§ yej tacuidarowaj weyitiopan iga makikitzkikan Jesús. ³³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ayá' niwejkawas iga amowan nia nonoti, iwán niati sej kan ono' yej netitan.

³⁴ Amejemen annetemoskej, e' ayá' anneasiskej, iga awel anyaskej kan nej nonos.

³⁵ Judiyojmej pewakej iga mosesepantajtani:

—In inín, ¿kan an yati iga ay'ya wel tikasiskej? ¿Ix an yati kimachtiti judiyojmej yej chantitokej ipan itál griegojmej, inomej yej papayintinemij iwán kimachtij no griegojmej? ³⁶ ¿Ix te an kijtojneki in inón yej kijtoj: “Annetemoskej, e' ayá' anneasiskej, iga awel anyaskej kan nia nonoti”?

Weyamej yej kipiá q'ti yej isato'

³⁷ Kuꝛ' ási'ya día iga tami ilwi', inón día nokta yej máj weyi-ilwi'; inón día, Jesús moketza' iwán tajtoj recio:

—Siga agaj ataneki, mawiki kan nono' iwán maati. ³⁸ Xicređokan notájtól iwán ipan amoalmajmej kistos ken weyamej yej kichiwaj iga xonokan nochipa wan Dios. Ijkon kijtowa kan ijkuilijto' itájtól Dios.

³⁹ Iga inón kijtoj Jesús, kijtoj iga yej kicređoj itájtól, kipiás iyEspíritoj Dios; íkuꝛ' aya witzia' iyEspíritoj Dios, iga Jesús aya kiweyimatiayaj ipan cielo iga aya ojpa-isa.

Moyojukatilo

⁴⁰ Sekin yej ompa onoyaj kuꝛ' kikakikej inín, kijtojkej:

—Inín taga' profeta nokta yej tikchixtoyaj.

⁴¹ Sekin kijtowayaj:

—Ininya in Cristo.

E' sekin kijtojkej:

—¿Ix wel Cristo ma de Galilea? ⁴² Kan ijkuilijto' kijtowa iga Cristo yawi kisati ipan ipilowampa ipilowan rey David iwán naceroj Belén, ipansan inón altepe' kan ichan David.

⁴³ Inón iga moyojukatilo' iga itechko Jesús. ⁴⁴ Sekin kinekiáj makipresojuwikan Jesús, e' ayagaj mixewij.

Tekiwajmej akicredowaj Jesús

§ 7:32 7:32 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

⁴⁵ Policiyajmej yajkij kan onokej fariseojmej iwán ijefejmej sacerdotejmej, iwán kitajtankej:

—¿Te iga ayá' ankiwajligakej?

⁴⁶ Policiyajmej kijtojkej:

—¡Ayí' nikakij agaj matajto ken inín taga'!

⁴⁷ Iwán fariseojmej kijtojkej:

—¿Amejemen noya mitzkajkayajkej? ⁴⁸ ¿Ix ágaja de tojefejmej o de tejémejpa fariseojmej kicrédoja ipan yéj? ⁴⁹ E' inimej yej kitokaj Jesús akixmatij iley Moisés, inón iga Dios yawi kicastigaroti.

⁵⁰ Nicodemo yej se vej yajka tayowa kitatoya Jesús, yej no katka fariseo, kijtoj:

⁵¹ —Toley tatekimaka iga awel tikjtowaj iga mamiki se taga' siga ayá' achto tikakij wan tikmatij te kikometeroj.

⁵² Iwán kijlijkej:

—¿In tej no ticalileo? Ximomachti kan ijkulijto', iwán tikitas iga nisé profeta ayá' wala de Galilea.

Siwa' yej najnamolnemi

⁵³ Iwán sejsé de yejemej yájkija ichamej.

8

¹ E' Jesús yajki ipan tepe' yej itoka' Olivos. ² Ipan se' día, yowalti' yajki tiopan. Iwán nochi gente kitechoj, iwán Jesús motalij iwán pewa' tamachtij. ³ Iwán yej tamachtiaj ipan la ley iwán fariseojmej, kiwajliguilijkej Jesús se siwa' yej kimawetziltijkej wan se taga' yej ayá' iwán namiktito' iwán kitalkej itajkoyan la gente, ⁴ iwán kijlijkej Jesús:

—Tamachtiani, inín siwa' nikmawetziltijkej iwán se taga' yej ayá' iwán namiktito'.

⁵ Iley Moisés tetekimaka iga ijkimpa siwa' matiktemiktikan. ¿In tej, ken tikjtoja?

⁶ Inón kijlijkej kansan makimawetziltikan, iga ijkón wel makitelwikan. Iwán Jesús mokototoj iwán pewa' tajkuiloj ipan tajli iga imájpil. ⁷ E' como kitajtantóyajsan, moketza' iwán kijtoj:

—Agaj de amejemej yej momachiliá iga ayí' kichij yej ayekti, inón achto makipatanaltili te'ti inín siwa'.

⁸ Iwán sej mokototoj iwán majo' tajkuiloj ipan tajli. ⁹ E' yejemej kuá' inín kikakikej, momachilijkej iga aye'nemij, iwán sejsé sejsé kistiajki. Achto kiskej yej wewétkeja. Iwán kuá' nóchiya kiskej, Jesús káwi'san iwán siwa' iga ompay kikajtejkej. ¹⁰ Iwán Jesús moketza' iwán como kita' iga petz síwa'san onoya, kijlij:

—Siwa', ¿kan onokej in yej mitzmiktijnekiá? ¿Ix ayagaj kijtoj iga ximiki?

¹¹ Siwa' kijtoj:

—Ayagaj, noTeko.

Jesús kijtoj:

—Nej no ayá' nikjtoja iga ximiki; inán xaja iwán ayo' xikchiwa yej ayekti.

Jesús yej tetawia pan toalmaj

¹² Jesús tajtoj sej iwán la gente, iwán kijtoj:

—Nej yej niktawia nochi gente pan iyalmajmej; yej netoka ayí' nemis kan takomichkan, majwa' kipiás yej kitawia ipan iyalmaj iwán kipiás nokta vida.

¹³ Fariseojmej kijtojkej:

—Tejsan timotajtowiliá, iwán iga mogánajsan timotajtowiliá, avalerowa.

¹⁴ Jesús kijtoj:

—Malej iga nejsan nimotajtowiliá, e' kena valerowa, iga nikmati kan niwalaj iwán nikmati kan nia, e' amejemen ayá' ankimatij kan niwalaj niga kan nia. ¹⁵ Amejemej antajuzgarowaj ken kiye'ita taga'. Nej ayagaj nikjuzgarowa, ¹⁶ e' siga nitajuzgarowa,

nikch_iwa ken kajasi iga ayá' nikch_iwa noselti, sino que iwán noTaj yej ne_titan, íw_an nitajuzgarowa. ¹⁷ Ipan amoley ijkuilijto', iga kuá' ome kitakej te mochij iwán sansé kijtowaj yej kitakej, inón yej kijtowaj, ijkonya. ¹⁸ Nej nimotajtowiliá, iwán noTaj yej ne_titan moch_iwa se' yej ne_tajtowiliá.

¹⁹ Iwán kitajtankej:

—¿K_an ono' moTaj?

Jesús kijtoj:

—Amejemej ayá' ane-ixmatij, iwán ayá' no ankixmatij noTaj, siga ane-ixmatiáj, no ankixmatiáj noTaj.

²⁰ Inín tajtolmej kijtoj Jesús kuá' nemi tamachtiá weyitiopan, itenoj cajontz_in k_an moakiá tom_in iga ofrenda. E' ni agaj ayá' kikitzkij, iga Dios aya kine'.

K_an nej ni_aj amejemen awel anyawij

²¹ Jesús kijlij sej judiyojmej:

—Nej ni_ati, iwán amejemej annetemoskej, e' anyawij anmikitij iga ankichijtokej yej ayekti w_an ayá' mitzperdonarowiliskej yej ankichiwaj. K_an nej nia, amejemej awel anyawij.

²² Iwán judiyojmej kijtojkej:

—¿Ix anka kejl_amiki iga momiktij, anka inón iga kijtowa iga awel ti_askej k_an yéj yawi?

²³ Jesús kijtoj:

—Amejemen nigaj amoch_an ipan inín tajli, nej noch_an ajko. Amejemej de inín tajli, iwán nej ayéj de inín tajli. ²⁴ Inón iga nimitzijlikej iga amejemej anyawij anmikitij iga ankichijtokej yej ayekti w_an ayá' mitzperdonarowiliskej yej ankichiwaj. Siga amejemej ayá' ankicredoskej iga nej niCristoj,* anmikiskej w_an ayá' mitzperdonarowiliskej yej ankichiwaj yej ayekti.

²⁵ Iwán kitajtankej Jesús:

—¿A'taj yej in tej?

Jesús kijtoj:

—Inonsan ken nimitzijlikej achto. ²⁶ Ónogo' komati yej wel nimitzijliáj yej ayompa ankichiwaj. E' yej ne_titan ayá' takajkayawa iwán nikijliá la gente kensan nikagui' kijtowa yej ne_titan.

²⁷ E' yejemej ayá' kimatikej iga nemi tajtowa de Dios yej iTaj. ²⁸ Inón iga Jesús kijtoj:

—Kuá' amejemej anyawij anneajkokuitij ipan cruz, nej yej iPiltz_in Taga', íkuá' ankimatiskej a'yéj nej. Ayá' nikch_iwa yej nej nikneki, nikijtowa kensan noTaj ne_nextilij. ²⁹ Iga yej ne_titan ono' now_an; noTaj ayá' ne_semaka, iga nochipa nikch_iwa yej yejpa kiy_e'ita.

³⁰ Kuá' Jesús kijtoj inimej tájt_ol, mia' kicredoj ipan yéj.

Ipilowan Dios iwán yej kichijtokej yej ayekti

³¹ Jesús kijlij judiyojmej yej kicredojkej ipan yéj:

—Siga amejemej amoconfiarojtoskej ipan notájt_ol, anmoch_iwaskej annomela'discipolojmej. ³² Iwán ankixmatiskej yej melá' nokta, iwán ken kuá' ayo' nité mitzilpitoskej.

³³ Yejemej kijtojkej:

—Nejemej ipilowan ipilówampa Abraham iwán ayí' nimoch_iwaskej agaj iyesc_avoj;† ¿te iga tej tikijtowa iga ne_xitomaskej?

³⁴ Jesús kijlij judiyojmej:

* **8:24** 8:24 Español: Soy yo; judiyojmej kimatiáj iga Dios no motokawij: “Yo Soy”. Ex 3:14; 6:2. Jesús kuá' kijtowa “Yo Soy”, monextiá iga yéj el Cristo yej Dios kit_itan. † **8:33** 8:33 Xikita glosario “Esclavo”.

—Nimitzijliáj iga inochi yej kichíwa yej ayékti, ilpito' iga inón yej kichíwa yej ayékti. ³⁵ Se esclavo ayá' nochipa onos ipan se kajli. E' se tepiltzín, kena, kajasi maono nochipa pan se kajli. ³⁶ Inón iga, siga nej yej iPiltzín Dios nimitzxitomaj, amejemen anmela'xitontoskej. ³⁷ Nikmati iga amejemej ipilówampa Abraham. E' annemiktijnekij iga ayá' ankichíwaj ken nikijtowa. ³⁸ Nej nikijtowa yej nenextilij noTaj, iwán amejemej ankichíwaj yej amotaj mitznextilijkej.

³⁹ Yejemej kijtojkej:

—Notájmejwa' Abraham.

Iwán Jesús kijtoj:

—Siga katka amejemej ipilowan Abraham, ankichíwayaj ken yéj kichij. ⁴⁰ E' inán amejemen annemiktijnekij iga san nimitzijlijkej yej melá', yej Dios nenextilij. ¡Abraham ayí' ijkón kichij! ⁴¹ Amejemej ankichíwaj ken kichíwa amotaj.

Iwán yejemej kijtojkej:

—Nejemej ayéj nipejpemej. Nikpiáj sesan notajmej, inonwa' Dios.

⁴² Jesús kijtoj:

—Siga melá' iga Dios amotaj, amejemej annenekíaj, iga nej neṭitan Dios. Ayá' niyokawajaj, sino que Dios neṭitan. ⁴³ ¿Te iga ayá' an kentenderowaj yej nikijtowa? Iga ayá' nokta ankikakisnekij notájtɔl. ⁴⁴ Amejemej amotaj tzitzimi', iwán ankichíwasnekij ken amotaj kineki. Tzitzimi' nochipa tamiktiá iwán takajkayawa. Ayí' kijtowa yej melá' nokta, wan kuá' takajkayawa momela'nextiá ken iga yéj nokta. Yéjwa' takajkayawa nokta iwán kichíwa iga matakajkayawalo. ⁴⁵ E' nej nimitzijliáj yej melá' iwán amejemej ayá' annexredowaj. ⁴⁶ ¿A'yéj de amejemej wel nenextiliá iga nikchij yej ayékti? Iwán siga nej nikijtowa yej melá', ¿te iga ayá' annexredowaj? ⁴⁷ Yej itatki Dios, kikaki itájtɔl Dios. E' iga amejemej ayéj de Dios, inón iga ayá' ankikakij notájtɔl.

Cristo onoyay kuá' aya onoya Abraham

⁴⁸ Iwán judiyojmej kijtojkej:

—Ómpaya ken nikijtowaj iga tej tisamaritanoj‡ iwán tikpiá iyespíritoj tzitzimi'.

⁴⁹ Jesús kijtoj:

—Ayá' nikpiá nisé malespíritoj. Nej nikweyimatiltiá noTaj iwán amejemen annealimpamatij. ⁵⁰ Nej ayá' niktemowa iga maneweyimatiltikan, e' ono' se yej kineki iga maneweyimatiltikan, iwán yéj tajuzgarowa. ⁵¹ Nimitznojma-ijliáj siga agaj kichíwa ken nej nikijtowa, nikeman ayá' mikis.

⁵² Iwán judiyojmej kijtojkej:

—An sí nikmatij iga tikpiá malespíritoj. Abraham iwán nochi profetajmej mikikej iwán tej tikijtowa: “Siga agaj kichíwa ken nej nikijtowa, nikeman ayá' mikis.” ⁵³ ¿In tej, ix majya sej que to-ikyapatajwewej Abraham? Porque yéj migui', iwán profetajmej no mikikej, ¿a'taj yéj timomachiliá in tej?

⁵⁴ Jesús kijtoj:

—Siga nejsan nimoweyimatiltiá, ijkón ayá' movalerowa. E' noTaj yej neweyimatiltiá, inonsan yej ankijtowaj iga amoDios. ⁵⁵ E' amejemej ayá' ankixmatij. Nej sí nikixmati; iwán siga nikijtoj iga ayá' nikixmati, no tewan nitakajkayawas ken amejemej. E' nej sí nikixmati iwán nikchíwa ken yéj kijtowa. ⁵⁶ Abraham, yej amo-ikyapatajmej, pagui' iga kitanekiá iga niwitziá; iwán kita', iwán poxsan yolpagui'.

⁵⁷ Judiyojmej kijlijkej Jesús:

—Aya tikpiá niga cincuenta años, ¿iwán tikijtowa iga tikita'ya Abraham?

⁵⁸ Jesús kijtoj:

‡ 8:48 8:48 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

—Nimitznojma-ijliáj iga kuá' aya teyá Abraham, nej nonoyay.

⁵⁹ Iwán kikuikkej te'ti iga kitemiktiayaj Jesús; e' Jesús miyan, iwán kisa' ipan weyitiopan; panoj tatzalan iwán yajki.

9

Jesús kachitialiá se pacha

¹ Kan panotiyaya Jesús, kita' se taga' yej itékiya iga pacha. ² Iwán idiscipolomej kitajtankej:

—Tamachtiani, ¿te iga an itékiya ga pacha inin taga'? ¿Ix iga itaj o iye' kichijkej yej ayekti, o iga yéj nokta kichij yej ayekti?

³ Jesús kijtoj:

—Ayéj iga yéj kichij yej ayekti, niga itaj niga iye' kichijkej yej ayekti, sino que iga ipan yéj mamonexti yej Dios wel kichiwa. ⁴ Mie'j nono' amowan nia nikchiwati itekipánol yej netitan, iga kuá' yawi tayowatiati, ayágajo' wel tekipanoj. ⁵ Mie'j nono' ipan inin tajli nej kenkuá' niktawia' la gente pan iyalmajmej.

⁶ Kuá' Jesús tami' inin kijtoj, chijcha' talpan wan kichij alin soki' iga ichijchal, iwán inon soki' kitalilij ipan iyix yej pacha. ⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xaj ximo-ixpakati ipan ayawalwéj yej itoka' Siloé —Siloé kijtojneki “yej kititankej”.

Pacha yajki iwán mo-ixpaga', iwán kuá' mokuropa', welja tachaya. ⁸ Iwán yej najna'san ichamej iwán yej kixmatiajya iga pacha, kijtojkej:

—¿Ix ayéj inin yej motaliaya iga kitajtania' tomín?

⁹ Sekin kijtojkej:

—Kena, yéjya.

Sekin sej kijtojkej:

—Ayéj yéj, e' ijkompasan ken yéj.

E' yej katka pacha kijtoj:

—Nejya yej katka nipacha.

¹⁰ Iwán kitajtankej:

—¿Te mitzchiwilijkej iga wel xitachá?

¹¹ Yéj kijtoj:

—Inon taga' yej itoka' Jesús, kichij alin soki' iwán netalilij ipan noyix iwán ne-ijlij: “Xaj ipan ayawal yej itoka' Siloé iwán ximo-ixpaka.” Nej niajki iwán kuá' nimo-ixpaga', welja nitachá'.

¹² Iwán kitajtankej:

—¿Kan ono' inon taga'?

Iwán yéj kijtoj:

—Anikmati.

Fariseojmej kitajtani' pacha yej achitia'

¹³ Iwán yej katka pacha kiwigakej iyixtaj fariseojmej. ¹⁴ E' kuá' Jesús kichij soki' iga kachitiali' pacha, inon dia katka kuá' mosewilo, ¹⁵ inon iga fariseojmej sej kitajtankej yej katka pacha kén iga ixtapowi'. Yej katka pacha kijtoj:

—Netalilij soki' ipan noyix, iwán nimo-ixpaga' inán welja nitachá.

¹⁶ Sekin fariseojmej kijtojkej:

—Inon taga' yej kichij ijkón, ayéj Dios kititan, iga tekipanowa malej iga dia kuá' mosewilo.

E' sekin kijtojkej:

—¿Kén wel kichiwawas milagro se taga' yej ayompa nemi?

Iwán ayá' sansé kijtowayaj, ¹⁷ iwán sej ki-ojpatajtankej inon yej katka pacha:

—Tej, ¿te tikiytowa de inón yej mitzixtapoj?

Iwán yéj kijtoj:

—Nej nikiytowa iga yéj profeta.*

¹⁸ E' judiyojmej ayá' kicredowayaj iga inón taga' pacha katka, iwán inán welja tachá, este que kinotzkej itaj iwán iye'. ¹⁹ Iwán kitajtankej:

—¿Ix inín in amopiltzín yej ankijtowaj itékiya iga pacha? ¿Kén iga inán welja tachá?

²⁰ Itaj iwán iye' pacha kijtojkej:

—Nikmatij iga inín nopiltzín, itékiya iga pacha. ²¹ E' ayá' nikmatij ken kichij iga inán welja tachá, niga nō nikmatij a'yéj kixtapoj. Yéj xiktajtanikan, yéjwa' yóleja, wel imatika mitzijliáj ken kichij iga inán ay'ya pacha.

²² Itaj iwán iye' ijkín kijtojkej iga kimajmawiliayaj judiyojmej, iga judiyojmej motajtoltijkaja iga kikixtiayaj ipan tiopan yej kijtowaya iga Jesús el Mesías. ²³ Inón iga itaj iwán iye' kijtojkej: “Yéj xiktajtanikan, yéjwa' yóleja.”

²⁴ Iwán judiyojmej sej kinotzkej yej katka pacha, iwán kijlijkej:

—Xinenojma-ijlikan iyixtaj Dios; nejemej nikmatij iga inón taga' kichijto' yej ayekti.

²⁵ Yej katka pacha kijtoj:

—Nej anikmati siga kichijto' yej ayekti o ayá', yej sí nikmati iga nej katka nipacha iwán inán welja nitachá.

²⁶ Sej kitajtankej:

—¿Te mitzchiwilij? ¿Kén iga mitzixtapoj?

²⁷ Yéj kijtoj:

—Nimitzijlijkejakej, e' amejemej ayá' annecredowaj, ¿te iga ankinekij iga sej manikojpa-ijto? ¿Ixtaj nō ankinekij xiktokakan?

²⁸ Judiyojmej kajawakej yej katka pacha, iwán kijlijkej:

—Tej sí tiktoka nokta in inón taga'. E' nejemej niktokaj Moisés. ²⁹ Nejemej nikmatij iga Dios tajtoj iwán Moisés, e' inón taga' anikmatij kan wəłaj.

³⁰ Taga' yej katka pacha kijtoj:

—¡Nej inín sí anikojasi! Amejemej ayá' ankimatij kan wəłaj iwán nej ne-ixtapoj.

³¹ Tikmatij iga Dios ayá' kikaki yej kichíwa yej ayekti, kikákisan yej kiweyimatiltiáj iwán kichíwaj ken kineki Dios. ³² Nikeman ayí' mokaki iga se yej itékiya iga pacha, agaj wel makixtapo. ³³ Siga katka inín taga' ayá' wəłaj de Dios, awel nité kichíwaya.

³⁴ Iwán judiyojmej kijtojkej:

—Tej yej motékiya iga tikchijto'ya yej ayekti, ¿tikneki xinemachtikan?

Iwán kikixtijkej ipan tiopan.

Yej tacháj mochiwaj ken pachamej

³⁵ Jesús kimati' iga kikixtijkej ipan tiopan inón yej pacha katka, iwán kuá' Jesús kasi', kitajtan:

—¿In tej, ix ticredowa ipan iPiltzín Dios?

³⁶ Yej pacha katka kijtoj:

—Nokoko, xine-ijli a'yéj on iga nej manicredo ipan yéj.

³⁷ Jesús kijtoj:

—Tikíta'ya, nej yej nemi nitatapowa mowan.

³⁸ Iwán inón taga', motankuaketza' itenoj Jesús, iwán kijtoj:

—Nicrodowa, noTeko.

³⁹ Jesús kijtoj:

* 9:17 9:17 Xikita glosario “Profeta”.

—Nej niwajaj ipan inín tajli iga maniknexti katiapa yej yekti iwán katiapa yej ayekti. Nej niwajaj iga yej pachamej matachakan, iwán yej iga tacháj, mamochiwakan ken pachamej.

⁴⁰ Iwán sekin fariseojmej yej onoyaj itenoj Jesús, kua' inín kikakikej, kitajtankej:

—¿In nejemej, nō nipachamej?

⁴¹ Jesús kijtoj:

—Siga amejemej katka ampachamej, Dios ayá' mitzitayaj iga ankichijkej yej ayekti. E' iga ankijtowaj iga antacháj, Dios mitzitaj iga ankichijtokej yej ayekti.

10

Kan mīxkuñtilo pan borreojmej

¹ Jesús sej kijlij fariseojmej:

—Nimitznojma-ijliáj iga yej ayá' kalaki ipan ipuertajyo kólal kan onokej borreojmej, majwa' kalaki se' lado, inonwa' yej tachteki, iwán tamaga iga kikui yej ayéj itatki. ² E' yej kalaki ipan puerta, inonwa' in pastor yej kicuidarowa borreojmej. ³ Yej tacuidarowa pan puerta, kitapowiliá puerta iga makalaki pastor, iwán borreojmej kitajtolkakij. Pastor kinotza ipan itokamej, iwán kikixtiá kólalko. ⁴ Iwán kua' kikixtijaxi inochi borreojmej, in pastor tapanowa, iwán borreojmej kitokaj iga kitajtolkakij. ⁵ E' ayá' kitokaj se' yej akixmatij, majwa' senchollowaj, iga ayá' kitajtolkakij yej namol.

⁶ Jesús kinextilij kan mamixkuñtikan, e' yejemej akimatikej te kijtojneki.

Jesús yej kiye'cuidarowa borreojmej

⁷ Inón iga Jesús sej kijlij fariseojmej:

—Nimitznojma-ijliáj iga nej ken nipuertaj kan kalaki borreojmej. ⁸ Inochi yej walkej achto que nej, inómejwa' yej tachteki iwán tamagaj iga kikui yej ayéj itatkimej; e' borreojmej ayá' kitajtolkakikej. ⁹ Nej nipuertaj, yej ipan nej kalaki, momanawia, ken tikita inón borrego yej kisa iwán kalaki iwán kasi saka'.

¹⁰ 'Yej tachteki wj' iga san tachteki, tamiktiá iwán tapolowa, e' nej niwajaj iga xiye'onokan nochipa, wan amo mamitzpolokan nité. ¹¹ Nej yej nikye'cuidarowa borreojmej. Pastor yej kiye'cuidarowa borreojmej este motemaka iga mamiki. ¹² E' yej tekipanowa iga san tataniá, kua' kita wj' se weyi koyo',* ompa kikajtewa borreojmej, iwán cholowa, iga ayéj pastor iwán iga ayéj itatki borreojmej. Iwán weyi koyo' kitatalochtiá borreojmej, iwán sempapayinij. ¹³ Inón taga' cholowa iga yéj kinékisan tomín, ayéj borreojmej.

¹⁴ 'Nej yej nikye'cuidarowa borreojmej, inón iga nikixmati noborreojmej iwán noborreojmej nō ne-ixmatij. ¹⁵ Ijkón ken noTaj ne-ixmati nej nō nikixmati noTaj; iwán nej nimotemaka iga manimiki iga noborreojmej. ¹⁶ Nikpiá nō se' noborreojmej, yej ayá' ono' ipan inín kólal, iwán nia nō nikuaajligati ipan inín kólal. Ijkón yejemej nō netajtolkakiskej, iwán onos sesan kólal iga borreojmej iwán sesan pastor.

¹⁷ 'Inón iga noTaj nechokiliá, iga nimotemaka iga nimiki iga noborreojmej iwán sej ni-ojpa-isas. ¹⁸ Ayagaj wel nemiktiá, sino que nej nimoyokatemaka iga nimiki. Nej wel nimotemaka iga manemiktikan iwán wel sej ni-ojpa-isa. Ijkón netekimá' noTaj.

¹⁹ Kua' judiyojmej kikakikej inón tajtolmej, sej moyoyokatijkej. ²⁰ Mia' kijtowayaj:

—¿Te iga ankichiwiliáj caso, yejwa' kipiá malespíritoj iwán lojotito'?

²¹ E' sekin kijtowayaj:

—Ayagaj yej kipiá malespíritoj wel ijkón tajtowa. ¿Ix wel se malespíritoj kixtapowa pachamej?

* **10:12** 10:12 Español: lobo. Lobo ken weyi koyo'.

Judiyojmej ta-ijiyaj

²² Inón vej sektaj, iwán Jerusalén nemi kilwichiwiliayaj weyitiopan. ²³ Jesús onoya weyitiopan, iladoj kalten yej itoka' Salomón, ²⁴ iwán judiyojmej kiyawalojkej Jesús, iwán tatajtankej:

—¿Este kēman nikmela'matiskej a'yéj in tej? Siga tej tiCristoj xinenojma-ijlikan nokta.

²⁵ Jesús kijtoj:

—Nimitzijlíjkeja iwán ayá' annecredojkej. Yej ankitaj nikchiwa iga ijkón nokta netekimaka noTaj, inón kimela'nexitiá a'yéj in nej. ²⁶ E' amejemej ayá' anki credowaj iga ayéj anoborregojmej, ijkón ken nimitzijlíjkeja. ²⁷ Noborregojmej netajtolkakij, iwán nej nō nikixmatij iwán netokaj. ²⁸ Nej nikchiwa iga nochipa maonokan iwán noTaj, iwán ayagaj nekūlij. ²⁹ Nochi noborregojmej nemá' noTaj, yéj máj kipiá poder que nochi, iwán ayagaj wel kikuiliá yej kipiá ipan ima'. ³⁰ Nej iwán noTaj sesan.

³¹ Iwán judiyojmej sej kikuikej te'ti iga kipatanaltiliáj Jesús. ³² Iwán Jesús kijtoj:

—Nikchija mia' yej yekti amo-ixtaj iga ipoder noTaj; ¿iga katiapa de inón yej nikchij annetemitijnekij?

³³ Judiyojmej kijtojkej:

—Ayá' niawij nimitztewitij iga tikchij yej yekti, sino que iga timaltajtoj iga Dios; tej titaga' iwán tikijtowa iga tiDios.

³⁴ Jesús kijlij judiyojmej:

—Ipan amoley ikuilijto' yej Dios kijtoj: “Amejemen andiosmej.” † ³⁵ Tikmatij iga yej kijtowa itajtōl Dios ijkonya nokta, iwán Dios kitokawij diosmej inomej yej kikakikej itajtōl. ³⁶ Siga Dios netapejpen iwán netitan ipan inin tajli, ¿kén ankijoskej iga nimaltajtoj iga nikijtoj iga nej iPiltzin Dios? ³⁷ Siga ayá' nikchiwa yej kichiwa noTaj, amo xinecredokan. ³⁸ E' siga nikchiwa yej kichiwa noTaj, malej ayá' annecredowaj nej, e' xicredokan yej nikchiwa, iga xikmela'matikān nokta iga noTaj ono' nowan iwán nej nono' iwán noTaj.

³⁹ Sej kiwigasnekiáj preso, e' Jesús choloj.

⁴⁰ Iwán Jesús yajki ipan weya' Jordán ikisáyampa tonati', iwán ompa kaw'i, kan Juan tekita bautizarowaya. ⁴¹ Mia' gente yajkij kitatoj, iwán kijtowayaj:

—Melá' iga Juan ayá' kichij nisé milagro, e' nochi ken kijtoj Jesús, ómpaya nokta.

⁴² Mia' kicredoj Jesús ompa kan onoyaj.

11*Miki Lázaro*

¹ Onoya se taga' yej wetitoya yej itoka' Lázaro. Isiwa-iknimej itoka' María iwán Marta, Lázaro iwán isiwa-iknimej ichamej Betania. ² Inin María yej isiwa-iknin Lázaro yej wetitoya, ininya María yej kitoyawilij aceite yej ajwiya' ipan iyikxi toTēko iwán kiwakiltij iga itzónkal. ³ Inomej ome siwatkej tatitankej iga ijkín makijlitij Jesús:

—NoTēko, moamigoj yej tikpoxchokiliá, wetito'.

⁴ Kuā' Jesús inón kikagui', kijtoj:

—Inin kokolis ayá' kimiktij, inonwa' iga mamoweyimatilti Dios kuā' monexitiá yej yéj wel kichiwa iwán iga nō mamonexiti iga nej iPiltzin Dios.

⁵ Malej iga Jesús kipoxchokiliaya Marta, María iwán Lázaro, ⁶ kuā' kijlijkej iga Lázaro wetito', Jesús kawigo' ome día ompa kan onoya. ⁷ Iwán kijlij idiscipolomej:

—Tiakan sej Judea.

⁸ Idiscipolomej kijlijkej:

—Tamachtiani, ikín judiyojmej mitztemiktijnekiáj, ¿inán sej tiajneki ompiga?

⁹ Jesús kijtoj:

—¿Ix aya'taj ankimatij iga día kipiá doce hora? Siga se nejnemi ipan día, ayá' mokxiwiteki iga tawilpan. ¹⁰ E' siga se nejnemi tayowakan, mokxiwiteki iga ayá' tawilpan.

¹¹ Iwán Jesús kijtoj:

—Toamigoj Lázaro kóchi'ya, e' nia nikixititi.

¹² Discipolomej kijtojkej:

—NoTeko, siga kóchi'ya, inón kitojneki iga yawi achitiati.

¹³ E' Jesús inín kijtoj iga Lázaro mígui'ya, iwán idiscipolomej kejlantoyaj anka kochtoya. ¹⁴ Iwán Jesús kinojma-ijtoj:

—Lázaro mígui'ya. ¹⁵ Nipaki iga ayá' ompa nonoya, iga ijkón máj yekti iga amejemej xinecredokan. E' tiakan matikitatij.

¹⁶ Iwán Tomás yej kijliáj Kuatej, kijlij sekin yej no discipolomej:

—Tiakan no iga matimikikan wan Jesús.

Jesús wel ki-ojpa-ixitiá yej mikto'

¹⁷ Kuá' asi' ompiga, Jesús kimati' iga Lázaro kiwigaya nawi día iga kitokakej.

¹⁸ Betania onoya itennoj Jerusalén, mo-itzttoyaj ken eyi kilómetro; ¹⁹ iwán mia' judiyomej yajkij kipaxalowiltoj Marta iwán María iga kiyolchikawatoj, iga migui' iyiknín. ²⁰ Kuá' Marta kimati' iga Jesús nemi asi, yajki komemawito, e' María kawí' kalijti'. ²¹ Iwán Marta kijli Jesús:

—NoTeko, siga nigaj katka tonoya, noknín ayá' mikiá. ²² E' malej ijkón, nej nikmati iga Dios yawi mitzmakati nochi yej tej tiktajtaniłij.

²³ Jesús kijtoj:

—Moknín yawi ojpa-isati.

²⁴ Marta kijtoj:

—Kena, nej nikmati iga yawi ojpa-isati kuá' yej miktókeja ojpa-isaskej ipan último día.

²⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Nejwa' in yej nitaolja-ixitiá iwán yej nitamaka vida. Yej kicredowa ipan nej, malej iga mamiki, ojpa-isas, ²⁶ iwán nochi yej isatokej iwán kicredowaj ipan nej, ayá' mikiskej nikeman. ¿Ix ticredowa yej nikijtowa?

²⁷ Marta kijtoj:

—Kena noTeko, nej nicredowa iga tej el Cristo yej iPiltzın Dios, yej witzia ipan inín tajli.

Jesús choka itennoj kan motoga' Lázaro

²⁸ Kuá' tami' inín kijtoj, Marta yajki kinotzato María yej iyiknimpa iwán ki-ichtaka-ijlij:

—In Tamachtiani nígaja ono' iwán mitznotza.

²⁹ Kuá' María inón kikagui', nimanın moketza' iwán yajki kan ono' Jesús. ³⁰ Jesús aya asiá ipan inón altepe', onoya ompa kan Marta kixnamikito. ³¹ Kuá' kitakej María moketza' iwán kistewa', judiyomej yej onoyaj chan María iga kiyolchikawaj, kitokakej, yejemej kijtojkej anka yawi kan motoga' Lázaro iga chokati.

³² Kuá' María asi' kan ono' Jesús, motankuaketza' itennoj iwán kijlij:

—NoTeko, siga nigaj tonoya, noknín ayá' mikiá.

³³ Kuá' Jesús kita' iga chokato' María iwán judiyomej yej íwan walkej, Jesús poxsan moknomati' este kualo' iyalmaj. ³⁴ Iwán Jesús tatajtan:

—¿Kan ankitokakej in Lázaro?

Yejemej kijtojkej:

—NoTeko, xiwiki xikitaki.

³⁵ Iwán Jesús choga'. ³⁶ Judiyomej kijtojkej:

—Ta' xikitakan ken iga kipoxchokiliaya Lázaro.

³⁷ E' sekin de yejemej kijtojkej:

—In inín yej kitachaltij yej pacha, ¿ix awel katka tejté kichij iga Lázaro amo mamiki?

Ojpa-isa Lázaro

³⁸ Jesús sej choga' iyalmaj, kitechoj animajxapo', inón xapo' tentzaktoya iga se weyite'ti. ³⁹ Jesús kijtoj:

—Xikanakan inón te'ti.

E' Marta yej iyiknín yej migui', kijlij Jesús:

—NoTeko, anka machaya an in noknín, iga kiwigaya nawí día iga migui'.

⁴⁰ E' Jesús kijtoj:

—¿Ix ayá' nimitzijlij, siga ticredowa tia tikitati iweyipoder Dios?

⁴¹ Iwán kenakej te'ti kan kitalkaj yej mikto'. Iwán Jesús ajkotachá' ipan cielo iwán kijtoj:

—NoTaj, nimitzmaka gracias iga tinekagui'. ⁴² Nej nikmati iga nochipa tinekaki, e' nikijtoj inín iga inimej gente yej nij onokej makicredokan iga tej tineñitan.

⁴³ Kuá' tami' inín kijtoj, tzájtzi'pa iga kijtoj:

—¡Lázaro, xikisa ompa!

⁴⁴ Lázaro yej miktoyay, kisa', majma-ilpitoya iwán ijikxiilpitoya iga tzótzol iwán xaygatzaktoya iga tzótzol. Jesús kijtoj:

—Xikxixitomakan iwán mayáwiya.

Motajtoltiáj iga kipreojwiáj Jesús

⁴⁵ Iwán mia' judiyojmej yej senyajkiw iwán María kuá' kitakej yej kichij Jesús, kicredojkej ipan yéj. ⁴⁶ E' sekin de yejemej yajkiw kitatoj fariseojmej, iwán kipowilijkej yej kichij Jesús. ⁴⁷ Iwán fariseojmej iwán ijefejmej sacerdotejmej monechkojkej wan yej kimandarowaj judiyojmej iga motatapowijkej iwán kijtojkej:

—¿Te tikchiwaskej? Inín taga' nemi kichijwa mia' milagro. ⁴⁸ Siga ijkonan tikajtejaw, nochi gente yawi kicredoti ipan yéj, iwán yej mandarowaj Roma witezéj iga kixixitinakij toweyitiopan iwán topaís.

⁴⁹ E' se de yejemej yej itoka' Caifás yej inón año onoya iga ijefej sacerdotejmej, kijtoj:

—Amejemej ayá' ankimatij nité, ⁵⁰ niga ankimatij iga máj yekti mamiki se taga' iga nochi gente, e' amo mapoliwi nochi tokniwan.

⁵¹ E' Caifás ayejsan iga yéj kiyoka-ijtoj; iga yéj katka ijefej sacerdotejmej inón año, kijtoj ijkon iga Dios kitajtolmá' iga Jesús yawi mikiti iga inewi judiyojmej.

⁵² Ayejsan iga judiyojmej, sino que yawi mikiti iga makinechko nochi ipilowan Dios yej papayintokej noyan pan tajli. ⁵³ Inón iga este íkuá', yej kimandarowaj judiyojmej motajoltijkej iga makimiktikan Jesús.

⁵⁴ Inón iga Jesús ay'ya monextiaya iyixtaj judiyojmej, sino que kisa' ipan inón ital Judea iwán yajki itennoj desierto ipan se altepe' yej itoka' Efraín. Iwán ompa kawí' iwán idiscipolojmej.

⁵⁵ Ay'ya wejka iga judiyojmej kichijwaj ilwi' yej kijliáj Pascua,* iwán mia' gente de mia' altepemej yajkiw Jerusalén iga kichijwaj yej moneki† iga wel makiweyimatiñikan Dios, inín kichijwayaj kuá' aya pewa iyilwi la Pascua. ⁵⁶ Kitemojtinemiáj Jesús, iwán kuá' onoyaj tiopan, mosese pantajtaniáj:

—¿Kén ankijtowaj? ¿Ix wí' an ilwitaj, o ayá'?

* 11:55 11:55 Xikita glosario "Pascua". † 11:55 11:55 Maltiyaj wan kitajtanilijkej perdón. Lev 15

⁵⁷ Fariseojmej iwán ijefejmej sacerdotejmej tatekimakakej iga si agaj kimati kan ono' Jesús, makijto, iga makikitzkikan.

12

Se siwa' kixipatzowa Jesús

¹ Poliwiao' seis día iga mochiwa ilwi' yej kijliáj la Pascua. Jesús yajki Betania kan chantitoya Lázaro, inón yej ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ² Ompa kichijkej tákual iga komemawijkej Jesús; Marta kitajtaliaya tákual, iwán Lázaro se de inomej yej takuajtoyaj iwán Jesús ipan mesa. ³ Iwán María kiwajli' ken medio litro aceite yej ajwiya' yej chijto' de se xochi' yej itoka' nardo, yej poxsan patriyoj iwán kitoyawilij Jesús ipan iyikxi, iwán kiwakiltij iga itzónkal. Iwán noyan kalijti' taajwiayaya. ⁴ Iwán Judas Iscariote, yej ipiltzin Simón, se de idiscipoloj Jesús yej yawi kinextiti Jesús iga makikitzkikan, kijtoj:

⁵ —¿Te iga ayá' monamá' inín yej ajwiya' iga mamopalewi yej amotapialiáj? Inín ipatiyo ke' se kitaniá ipan trescientos días.

⁶ E' Judas kijtoj inín, ayéj iga kineki mamopalewi yej amotapialiáj, sino que iga tachteki, como yéj kinechkowaya tomín, kichtekiá yej ompa kenaya. ⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikajtewa, iga yéj nemi machtowiá iga netajtaliliá yej netaliliskej kuá' netokaskej. ⁸ Yej amotapialiáj, nochipa onos amowan, e' nej ayá' nochipa nij anepiaskej.

Motajoltiáj iga makimiktikan Lázaro

⁹ Mia' judiyojmej kimatikej iga Jesús ono' Betania, iwán yajki ompiga, ayejsan iga kitatoj Jesús, no kitatoj Lázaro yej Jesús ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ¹⁰ Iwán ijefejmej sacerdotejmej motajoltijkej iga no yawij kimiktij Lázaro, ¹¹ iga itechko yéj, mia' judiyojmej kikajtejkej iga kitokaj sacerdotejmej iga kitókaja Jesús.

Jesús asi weyi-altepe' Jerusalén

¹² Mia' gente yajki Jerusalén iga kilwichiwiliáj la Pascua; ipan se'ya día kimatikej iga Jesús yawi asiti ipan inón altepe'. ¹³ Iwán kimajmatekkej soya' iwán yajki kixnamikitoj Jesús, tzajztiajkij:

—¡Mamoweyimatilti Dios! ¡Mamoweyimatilti yej kititani toTeko Dios!
¡Maye'tajtolo iga iRrey Israel!

¹⁴ Jesús kasi' se burro iwán tejkaj ípan, ken kijtowa kan ikuilijto' itájtol Dios:

¹⁵ Amo ximajmawikan yej anchantitokej ipan altepe' Jerusalén; xikitakan iga wí' moRrey, tejkatiwí' ipan se burro.

¹⁶ Kuá' inón kichij Jesús idiscipolojmej ayá' kentenderowayaj, e' máj máj kuá' Jesús yajkiya ipan cielo, kejlánkej iga nochi inón ikuilijtoya de yéj, inón iga ijkón mochi.

¹⁷ La gente yej onoyaj kuá' Jesús kinotza' Lázaro xapoko iwán kitakej kén iga ki-ojpa-ixitij, kipowayaj yej kitakej. ¹⁸ Inón iga la gente kixnamikitoj Jesús, iga kimatikej iga kichij inón milagro. ¹⁹ Iwán fariseojmej mosepan-ijlijkej:

—Ankitákeja, awel te tikchijwaj. Ta' xikitakan, nochi gente kitoka Jesús.

Sekin griegojmej kitemowaj Jesús

²⁰ Yajki no sekin griegojmej iwán inomej gente yej yajki Jerusalén ilwitaj iga kiweyimatiltitoy Dios. ²¹ Inimej griegojmej kitechojkej Felipe, yej de Betsaida, estado de Galilea, iwán kitajtankej:

—Ej, niknekij manikitakan Jesús.

²² Felipe yajki kijlito Andrés iwán iyomextimej yajki kijlitoj Jesús. ²³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ási'ya hora iga iPiltzín Taga' yawij kiweyimatiltitij. ²⁴ Nimitzijliáj siga se íyol trigo ayá' wetzi ipan tajli iwán miki, seguirówasan iga ono sesan; e' siga miki yawi piwiti komati íyol. ²⁵ Yej igánajsan mochoqiliá, yawi poliwiti, e' yej ipan inín tajli motemaka iga makisufriro iga nej netoka, nochipa yawi onoti wan Dios. ²⁶ Siga agaj kineki matekipano iga nej, manetoka; iwán kan nej nonos, ompa no onos yej tekipanowa iga nej. Siga agaj tekipanowa iga nej, noTaj yawi kiyé'itati.

Jesús kijtowa iga yawi mikiti

²⁷ 'Inán pox nitayokoxtó'; ¿te nia nikijtoti? ¿Ix manikijto: "NoTaj, xinemanawi ipan inín yej yawij nechíwilitij inán"? E' iga inón nokta niwalaj. ²⁸ NoTaj, xikchiwa iga makiweyimatiltikan motoka'.

Iwán moká' se tájtól ipan cielo yej kijtoj:

—Níkchija iga mamoweyimatilti, iwán sej nia nikweyimatiltiti.

²⁹ Yej ompa takaktoyaj, kijtowayaj iga tatikuini', iwán sekin kijtowayaj:

—Se ángel kinotza'.

³⁰ Iwán Jesús kijtoj:

—Ayéj iga nej mokagui' inín tájtól, sino que iga amejemej. ³¹ Amanya nokta, Dios yawi kijuzgaroti nochí yej onokej ipan inín tajli, iwán aman yawi kikixtítij tzitzimi' yej mandarowa ipan inín tajli. ³² Iwán kuá' neajkokuiskej ipan cruz, nochí yawi necredoti.

³³ Iga inín yej Jesús kijtoj, kijtoj kén iga yawi mikiti. ³⁴ Iwán la gente kijtoj:

—Kan ijkuilijto' la ley kijtowa iga Cristo nochipa onos. ¿Te ígataj tikijtowa iga iPiltzín Taga' yawij kajkokuitij ipan se cruz? ¿A'yéj in inón iPiltzín Taga'?

³⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Yej tawía ónoso' iwán amejemej, e' ayá' wejkwawas iga onos amowan. Xinemikan miej ankipiajo' inón yej tawía, iga amo mamitztechokan yówal; iga yej nejnemi takomichkan akimati kan yawi. ³⁶ Xicredokan ipan yej mitztawíaj, miej ónogo' amowan, ijkón annemiskej kan taxotalpan.

Kuá' tami' inón kijtoj, Jesús yajki kan awel kasikej.

Judiyojmej akicredowaj ipan Jesús

³⁷ Malej iga Jesús kichija mia' milagro iyixtaj yejemej, ayá' kicredojkej ipan yéj ³⁸ iga mamochiwa ken kijuiloj el profeta Isaías:

NoTeko, ¿a'yéj kicredoj notájtól?

¿A'yéj kinextilij toTeko ipoder? *

³⁹ Inón iga awel kicredowayaj iga ijkín no kijuiloj Isaías:

⁴⁰ Dios kipajpachatilij iwán kiyoltakuawilij,

iga amo matachakan iga iyixmej,

niga makentenderokan iga iyalmajmej,

niga mawitzekakan notenoj iga manikachitiltikan.†

⁴¹ Isaías kijtoj inón iga kita' iweyipoder Jesús, iwán tajtowaya de yéj.

⁴² E' malej ijkón, mia' judiyojmej kicredojkej Jesús, este yej máj tayakantokej, e' ayá' momela'nexxiayaj iga kimajmawiliayaj fariseojmej iga amo makikixtikan tiopan.

⁴³ Akicredojkej ipan Jesús iga máj kinekiáj iga la gente makiye'itakan, que Dios makiye'ita.

Itájtól Jesús yawi kijuzgaroti la gente

⁴⁴ Jesús tajtoj recio:

—Yej kicredowa ipan nej, ayá' ipansan nej kicredowa, no ipan noTaj yej netitan.

⁴⁵ Yej nej ne-ita, no kita yej netitan. ⁴⁶ Nej yej nitawía, niwalaj ipan inín tajli

* 12:38 12:38 Is. 53:1 † 12:40 12:40 Is. 6:10

iga yej necredowa amo maono kan takomichkan. ⁴⁷ E' siga agaj kikaki notájtól iwán ayá' kichíwa ken nikijtowa; ayéj nej yej nikjuzgarowa iga nej ayá' niwalaj iga nitajuzgaroko, sino que iga nitalvaroko. ⁴⁸ Yej aneyé'ita iwán ayá' netajtolkui, óno'ya a' kijuzgarowa: notájtól yej nikijtoj, inón yawi kijuzgaroti ipan último día. ⁴⁹ Iga yej nikijtowa, ayá' nejsan niktENCHIWA; noTaj yej netitan netekimaka iwán nenextiliá te manikijto. ⁵⁰ Nikmati iga inón yej tatekimaka noTaj, kichíwa iga yej kicredowaj nochipa maonokan wan yéj. Yej nikijtowa, nikijtowa ken noTaj netekimaka.

13

Jesús kixipaka idiscipolomej

¹ Kuá' mostápaya iyilwiyo la Pascua, Jesús kimatiáy iga ási'ya hora iga yawi kikajtewati inín tajli iga yáwiya kan ono' toTaj. Yéj nochipa kichokilij yej kitokatinemiáj, yej onoyaj ipan inín tajli, iwán iga mikis nejis iga kipoxchokiliá inimej yej yéj itatki.

² Nemi cenarowayaj. Ompa no onoya Judas Iscariote yej ipiltzimpa Simón. Tzitzimi' áhtoya kijlij Judas ipan iyalmaj iga makinexti Jesús iga makikitzkikan. ³ Jesús kimatiáy iga toTaj kima'ya nochi poder, kimatiá iga yéj kititan iwán yawi sej kan ono' Dios. ⁴ Mocketza' kan nemi cenarowa, kikixtij isotantzótzol iwán motajko-ilpij iga toalla. ⁵ Iwán kakij a'ti ipan se xikal iwán pewa' kixipaka idiscipolomej, iwán kijikxiwatztiajki iga tzótzol yej iga tajko-ilpitoya.

⁶ Kuá' asi' itennoj Simón Pedro, Pedro kijtoj:

—NoTeko, ¿ix kajasi iga tej xine-ikxipaka?

⁷ Jesús kijtoj:

—Inán ayá' tikentenderowa yej nemi nikchíwa, e' keman tikentenderoj.

⁸ Pedro kijlij:

—Ayí' nimomakas iga xine-ikxipaka.

Jesús kijtoj:

—Siga ayá' nimitzixipaka, awelwa' timochíwa tinodiscipolomej.

⁹ Simón Pedro kijtoj:

—NoTeko, ámosanwa' xine-ikxipaka; no xinemapaka iwán no xinekuapaka.

¹⁰ E' Jesús kijtoj:

—Yej máltijo' kinékisan mamó-ikxipaka iga inoyan ejto'. Iwán amejemen an-ejtokej, malej iga ayá' amonochin.

¹¹ Kijtoj iga ayá' inochin ejtokej, iga kimatiá a'yéj yawi kinextiti iga makikitzkikan.

¹² Kuá' tami' ta-ijikxipaga', Jesús sej kakij isotantzótzol, iwán sej kixnan mesa iwán kijtoj:

—¿Ix an kentenderowaj yej nimitzchíwilijkej? ¹³ Amejemen anne-ijliáj iga nej amoMaestroj iwán iga amoTeko, iwán ómpaya iga ijkón anne-ijliáj. ¹⁴ Siga nej amoMaestroj iwán amoTeko, nimitzixipakakej, ijkonsan no amejemen ximosepan-ikxipakakan. ¹⁵ Nej nimitznextilijkej ken xikchíwakan, iga ijkonsan no xikchíwakan ken nimitzchíwilijkej. ¹⁶ Nimitznojma-ijliáj iga nisé tekipanowaní awel mochíwa majya sej que ipatrón, iwán nisé yej kititankej ayá' majya sej que yej tatitan. ¹⁷ Siga an kentenderowaj inín yej nimitzijlijkej iwán ankichíwaj, anyolpaktoskej.

¹⁸ 'Inín ayá' nemi nimitzijliáj amonochin, iga nikye'ixmati aja'yéj niktapejpen. E' yawi mochíwati yej kijtowa kan ijkulijto': "Yej takua nowan, ne-ijiyay."

¹⁹ Áhtoya inín nimitzijliáj iga kuá' mochíwas, amejemen xikmatikan a'yéj nej.

²⁰ Nimitznojma-ijliáj iga yej ki-omemawía yej nej niktitani, nej neomemawía, iwán yej neomemawía, ki-omemawía yej netitan.

Judas yawi kinextiti Jesús iga makikitzkikan

²¹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús poxsan moyoľmiktij, iwán kinojma-ijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj, iga se de amejemen yawi nenextiti iga manekitzkikan.

²² Iwán discipolomej mosesepantachilijkej iga ayá' kimatiáj de a'yéj nemi tajtowaya. ²³ Se de idiscipolomej, yej Jesús kipoxchokiliaya, takuajtoyaj itenoj; ²⁴ iwán Simón Pedro kimantza' iga kitajtan de a'yéj nemi tajtowa. ²⁵ Iwán inón discipulo máj kina'tejoj Jesús, iwán kitajtan:

—NoTeko, ¿a'yéj?

²⁶ Jesús kijtoj:

—Nia nitapaloti iga tájkol pan, iwán yej nikmakas, inonya nokta.

Iwán tapaloj iga tájkol pan iwán kimá' Judas Iscariote, yej ipiltzin Simón. ²⁷ Kuá' Judas kikui' pan, Tzitzimi' kala' ipan iyalmaj. Iwán Jesús kijtoj:

—Yej tia tikchiwati, xikchiwaya sémiya.

²⁸ E' ni agaj yej kixnantoyaj mesa akimati' te iga ijkón kijlij. ²⁹ Judas kinentiaya kuetaxbolsaj kan kenaya tomín, sekin kijtojkej anka Jesús nemi kijliá iga makikowa tejté yej moneki ipan ilwi' o makimaka tejté yej ayá' motapialiáj. ³⁰ Kuá' Judas kíkui'ya in pan, kisa'. Íkuá'wa' takómiya.

Yej Jesús tatekimaka

³¹ Kuá' Judas kisa'ya, Jesús kijtoj:

—Inán monextiá iweyipoder iPiltzin Taga', iwán iweyipoder Dios monextiá ipan yéj. ³² Siga iPiltzimpa Taga' kinextiá iweyipoder Dios, Dios kinextij iweyipoder iPiltzin, iwán inanwa' yáwiya kinextiti. ³³ Nopilowantzizín, ayo' máj nonos amowan. Amejemen annetemoskej; e' inonsan yej nikijlij judiyojmej, inonsan no nimitzijliáj amejemen: Ayá' wel anyaskej kan nej nia. ³⁴ Nimitzmakaj inín nuevo mandamiento: ximosepanchokilikán. Ijkón ken nej nimitzchokiliáj, amejemen no ximosepanchokilikán. ³⁵ Siga anmosepanchokiliáj, nochi kimatis iga amejemen annodiscipolomej.

Pedro kijtoj iga akixmati Jesús

³⁶ Simón Pedro kitajtan Jesús:

—NoTeko, ¿kan tia?

Jesús kijtoj:

—Kan nej nia; inán awel tinetokas, e' keman tinetokas.

³⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko, ¿te iga inán awel nimitztokas? Nej niksentalija noalmaj iga manimiki iga tej.

³⁸ Jesús kijtoj:

—¿Ix melá' iga tiksentalija moalmaj iga timikis iga nej? Nimitznojma-ijliá iga kuá' ayapa takuika kayo, tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.

14*Jesús kijtowa iga yéj ojti yej yawi kan ono' toTaj*

¹ Kijtoj Jesús:

—Amo xitayokoxtokan, ximoconfiarokan ipan Dios iwán ipan nej no. ² Ipan íkal noTaj pox ono' kan wel mochantilo, siga ayéj ijkón, nimitzijliayaj katka. Niáo'wa' nikchiwati kan ximochantikan. ³ Kuá' niajya iwán nimitzchwiliskeja kan amonoskej, niwí' sej iga nimitzkuikij, iga kan nonos nej, ompa no xonokan amejemen. ⁴ Amejemen ankimatij kan nia, iwán ankixmatij ojti.

⁵ Tomás kijtoj:

—NoTeko ayá' nikmatij kan tia; ¿kén nikmatiskej in inón ojti?

⁶ Jesús kijtoj:

—Nejwa' in inón ojti, nej yej anitakajkayawa, wan nitamaka vida. Ayagaj wel asi kan ono' toTaj Dios siga ayá' moconfiarowa ipan nej. ⁷ Siga katka xine-ixmatikan, no ankixmatiáj noTaj; iwán inán ankixmátija, iwán ankitákeja.

⁸ Felipe kijtoj:

—NoTeko, xinēnextilikanwa' in toTaj, iwán ayo' máj nimitztajtantoskej.

⁹ Jesús kijtoj:

—Felipe, ikyay ninemi iwán amejemen, ¿iwán ayataj tine-ixmati? Yej ne-íta'ya, kita' nō toTaj; ¿te ígataj tine-ijliá iga manimitznēxtilikan toTaj? ¹⁰ ¿Ayá' ticredowa iga nej nisētito' wan toTaj iwán toTaj setito' wan nej? Yej nimitzijliáj, ayá' nejsan niktēchīwa, toTaj yej íwan nisētito', netajtōlmaka. Nochi yej nikchīwa, yéjwa' in yej kichijto'. ¹¹ Xinecredokan iga nej nisētito' wan toTaj, iwán toTaj setito' wan nej; siga ayá' anēcredowaj, xicredokan ipan yej ankitaj nikchīwa. ¹² Nimitznojma-ijliáj, yej necredowa, yawi nō kichiwati yej nej nikchīwa; iwán yawi kichiwati majya sej que nej nikchij, iga nej nia kan ono' toTaj. ¹³ Iwán nochi yej ankitajtaniliskej toTaj iga annoconfiarowaj nopan, nej nimitzmaskej, iga ipoder toTaj mamonexti ipan nej yej iPiltzín. ¹⁴ Nej nikchīwas nochi tesan amejemen anētajtaniliskej iga annoconfiarowaj nopan.

Jesús kijtowa iga kititanis el Espíritu Santo

¹⁵ Jesús nō kijtoj:

—Siga amejemen anēchokiliáj, xikchīwakan ken nimitztekimakaj. ¹⁶ Iwán nia niktajtaniliti toTaj iga mamitztitanilikan se' yej mamitzpalewikan, iwán mamitzyolchikawakan iga nochipa maono amowan: ¹⁷ inín iyEspíritoj Dios yej ijkonya nokta ken tanextiliá. Yej akixmatij Dios awel kipiaskkej iyEspíritoj, iga ayá' kitaj iwán akixmatij; e' amejemen ankixmatij iga yéj ono' iwán amejemen iwán nochipa onos ipan amejemen. ¹⁸ Ayá' nimitzsenkokajtewaskej; niwí' sej iga nonos iwán amejemen. ¹⁹ Alín poliwi iga la gente ay'ya máj ne-itas, e' amejemen anne-itaskej; iwán iga nej nisato', amejemen nō an-isatoskej. ²⁰ Íkua' amejemen ankimatiskej iga nej nisētito' wan noTaj, iwán nej nisētito' iwán amejemen, iwán amejemen ansetitokej wan nej. ²¹ Yej kimati iwán kichīwa ken nitatekimaka, neši iga nechokiliá nokta, iwán noTaj kichokilij inón yej nechokiliá iwán nej nō nikchokiliá, iwán nimonextij iyixtaj kén nokta in nej.

²² Judas (ayéj yej kitokawíáj Iscariote) kijtoj:

—NoTeko, ¿te iga tia timonextiti no-ixtajmej iwán ayéj iyixtajmej la gente yej amitzixmatij?

²³ Jesús kijtoj:

—Yej nechokiliá, netajtōlkaki; iwán noTaj yawi kichokiliti, iwán noTaj iwán nej niwítzej iga nisen-onokij wan yéj. ²⁴ Yej ayá' nechokiliá, ayá' netajtōlkui; yej inán nemi nimitzijliáj ayéj nejsan nikyoka-ijtowa, sino que noTaj yej netitan netajtōlmaka.

²⁵ 'Nemi nimitzijliáj nochi inín miej nónogo' amowan; ²⁶ e' iyEspíritoj Dios yej mitzyolchikawaj, yej toTaj mitztitaniliskej iga makikui notekipánol, yawi mitznēxtilitij nochi, iwán mitzejlantiskej inewi yej nimitzijlijkej.

²⁷ 'Nej niaya, e' nikchīwas iga xonokan tamelá. Ijkón iga amonoskej tamelá, ayéj ken onokej inomej yej ayá' kixmatij Dios. Amo ximoyolmiktikan niga ximajmawikan. ²⁸ Annekakikeja iga nimitzijlijkej iga niaya, iwán niwí' sej iga nonoki iwán amejemen. Siga melá' iga annekikij, ampakiáj iga ankimatij iga nia kan ono' toTaj iga yéj majya sej que nej. ²⁹ Inín áchtōya nimitzijliáj iga kua' mochīwas, ximoconfiarokan pan nej.

³⁰ 'Ay'ya máj nitajtoj iwán amejemen; iga wí'ya Tzitzimi' yej mandarowa ipan inín tajli. Malej iga nej ni alín awel te nechiwiliá, ³¹ ijkón nokta yawi mochiwati, iga la gente yej ayá' kixmatij Dios, makimatikan iga nikpoxneki toTaj iwán nikchiwa ken iga yéj netekimá'. Ximoketzakan, matiákanya.

15

Imekayo uva iwán imajma'

¹ Kijtoj Jesús:

—Nejwa' kenkuá' imela'mekayo uva,* iwán noTaj kenkuá' yej kicuidarowa inón imekayo. ² Nomajma' yej ayá' takilyowij, kimajmachijchijawaj; e' yej kita iga taki, kitejtekiá imajmatzitzin kajkán kineki iga máj mataki. ³ Amejemen kenkuá' imajma' uva yej kitejtekiá imajmatzitzin iwán anye'onókeja iga inón yej nimitzmachtijkej. ⁴ Ijkón xisetitokan iwán nej, ken nej nisetito' iwán amejemen. Ken ima' uva awel taki iséltisan siga ayá' salijto' ipan imekayo; ijkonsan no amejemen, awel ankichijawaj nité yej yékti, siga ayá' ansetitokej wan nej.

⁵ 'Nejwa' in uvajmeka', iwán amejemen imajma'. Yej setito' wan nej, nej nisetito' iwán yéj iwán poxsan taki. Siga ayá' amonokej nowan, awel ankichijawaj nité. ⁶ Yej ayá' setito' iwán nej, yawij kitajkalitij, iwán wakis ken tikita imajma' kuawi' yej monejnechkowa iwán kitatiáj.

⁷ 'Siga amejemej ansetitokej iwán nej, iwán ankichijawaj kensan nimitznexsilijkej, xiktajtankan yej ankinekij iwán noTaj mitzmakaskej. ⁸ NoTaj poxsan kiweyimatiltiáj kua' amejemen ankichijawaj yej yékti, iwán ijkón nesí iga annemela'tokaj. ⁹ Nej nimitzpoxchokiliáj ken noTaj nepoxchokiliá; nochipa xikchijawan ken nimitzijliáj iga nimitzpoxchokiliáj. ¹⁰ Siga ankichijawaj ken nimitzijlijkej, nochipa nimitzchokiliskej, ijkón ken noTaj nechokiliá iga nikchiwa yej yéj netekimaka.

¹¹ 'Nimitzijliáj nochí inín iga xipaktokan ken nej, ijkón anmela'paktoskej. ¹² Ininwa' in nimitztekimakaj iga xikchijawan: ximosepanchokilikan ken nej nimitzchokiliáj. ¹³ Ayagaj máj wel kinextij iga kichokiliá iyamigojmej sino que yejsan momaka iga mamiki iga yejemej. ¹⁴ Amejemen anmochiwaskej anoamigojmej siga ankichijawaj yej nimitztekimakaj. ¹⁵ Ay'ya nimitzijliskej iga annosiervojmej, iga siervo ayá' kimati yej kichijawa ipatrón. Nimitzijliáj iga anoamigojmej, iga nimitznexsilijkeja nochí yej noTaj ne-ijlij. ¹⁶ Ayéj amejemen yej annetapejpenkej; sino que nej yej nimitztapejpenkej iga nimitzijliáj iga xakan iwán xikchijawan yej yékti ken tikita se uvajmeka' yej pox taki iwán itakilka ayá' nimanin palanis. Ijkón toTaj mitzmakaskej nochí yej ankitajtanijskej iga anmoconfiarowaj pan nej. ¹⁷ Inín yej nimitztekimakaj iga xikchijawan: iga ximosepanchokilikan sewo' iwán se'.

Yej ayá' kixmatij Dios kijiyaj Jesús iwán yej kitokaj

¹⁸ 'Siga yej ayá' kixmatij Dios mitzijiyaj, xikmatikan iga nej achto ne-ijiyakej. ¹⁹ Siga amejemen aya katka ankixmatiáj Dios, yej ayá' kixmatij Dios mitzchokiliayaj, ken kichokiliáj yej de yejémempasan. E' nej nimitztapejpenkej kan amonoyaj itzalan yej ayá' kixmatij Dios, inón iga yejemej mitzijiyaj iga ay'ya ankichijawaj ken yejemej. ²⁰ Xikejlamikikan inín yej nimitzijlijkej: "Nisé tekipanowaní máj mandarowa que ipatrón." Siga nej ne-ijiyakej, amejemen no yawij mitzijiyatij; siga inomej kichijkej ken niknexsilijkej, no kichijwaskej ken ankinexsiliskej. ²¹ Nochí inín yawij mitzchijwilijitij iga annetokaj, iga ayá' kixmatij yej netitan.

²² 'Siga ayá' niwitzia' iga nikpowiliayaj notájtól, ayá' kimatiáj siga kichijtokej yej ayékti, e' inán awel kijtowaj iga ayá' kichijtokej yej ayékti. ²³ Yej nej ne-ijiya, no kijiya noTaj. ²⁴ Ayá' nesía siga kichijtokej yej ayékti siga nej ayá' nikchijka iyixtajmej

* 15:1 15:1 Xikita glosario "Uva".

milagrojmej yej ayagaj wel kich̄iwa, e' kitákeja yej nikchij; e' malej ijkón, ne-ijiyaj iwán nō kijiya noTaj. ²⁵ E' in̄n mochij iga mamoch̄iwa ken ijkulijto' ipan iley yejemej: “Ne-ijiyakej malej ayá' nemi nikch̄iwa yej ayēkti.”

²⁶ 'Nia niktajtaniłiti toTaj iga mamitztitanili iyEsp̄iritoj. Inón iyEsp̄iritoj mitz-palewiá iwán mitzylchikawaj iga mitznex̄tiliá yej mela'ciertoj de nej, ²⁷ iwán amejemen nō ankipowaskej de nej, iga este kuá' pewa' iga nij ninemi, ansenemikej nowan.

16

¹ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—In̄n nimitzijliá iga amo xikajtewakan iga ximoconfiarokan ipan nej. ² Yawij mitzkix̄t̄itij ipan amotiopamej, iwán kuá' agaj de yejemej mitzmiktiskej, yejemej kejlantoskej iga ijkón kich̄iwaj, nemi kich̄iwaj ken Dios kineki. ³ In̄n kich̄iwaskej iga aya kix̄matij toTaj niga nej. ⁴ Nimitzijliá in̄n, iga kuá' ijkón moch̄iwas, xikejlamikikan iga nej nimitzijl̄jkeja.

Yej kich̄iwa el Esp̄iritu Santo

'In̄n animitzijl̄jkej achto iga nonoya amowan. ⁵ E' in̄n nia iga manono iwán yej net̄itan; iwán nisé de amejemen ayá' net̄ajtani kan nia. ⁶ Majwa', amoknōmatikej iga yej nimitzijl̄jkej. ⁷ E' ayá' nimitzkajkawaj: yekti iga manía, iga siga ayá' nia, el Esp̄iritu Santo yej mitzylchikawaj ayá' w̄i' iga maonoki amowan; e' siga nia, nia nimitztitanil̄tij. ⁸ Kuá' yéj w̄i', yawi kinex̄til̄iti la gente iga kichijtokej yej ayēkti iwán kinex̄tiliskej iga ono' sē ojti kan ye'nemilo iwán iga Dios yawi tajuzgaroti. ⁹ Kichijtokej yej ayēkti iga ayá' moconfiarowaj nopan; ¹⁰ kimatiskej katiapa in ye'ojti iga nej nia kan ono' toTaj, iwán amejemen ay'ya anne-itaskej. ¹¹ Kimatiskej iga Dios yawi tajuzgaroti, iga yej mandarowa noyan ipan in̄n tajli óno'ya iga yawij kicastigarotij.

¹² 'Majo' nimitzijl̄jneki, e' amejemen in̄n aya wel ankentenderowaj. ¹³ Kuá' w̄i' iyEsp̄iritoj Dios, yéj mitzmachtiskej nochi yej mela'ciertoj, iwán ayá' tajtoj kensan yéj kineki, yawi kijtōti inewi yejsan kikakis, iwán yawi mitzmat̄ilt̄itij nochi yej moch̄iwas. ¹⁴ Yéj yawi neweyimat̄ilt̄iti, iga kikuis yej nej notájtōl, iwán mitznex̄tiliskej amejemen. ¹⁵ Inewi yej kipiá toTaj, notatki nō; inón iga nikijtoj iga el Esp̄iritu kikuis notájtōl iwán mitznex̄tiliskej amejemen.

Yej moknōmatij, pakiskej

¹⁶ 'Al̄n poliwi iga ay'ya ane-itaskej, e' panōj se' al̄n tiempo anyawij sej anne-itatij iga nia kan ono' toTaj.

¹⁷ Iwán sekin idiscipolojmej mosepantajtankej se' iwán se':

—¿Ix te an te-ijl̄jneki iga te-ijliá? “Al̄n poliwi iga ay'ya ane-itaskej, e' panōj se' al̄n tiempo anyawij sej anne-itatij”, iwán te iteki on, “Nia kan ono' toTaj.” ¹⁸ ¿Te an kijtojneki in inón “al̄n tiempo”? Ayá' tikmatij de tē nemi tajtowa.

¹⁹ Jesús kimati' iga kitajtanisnekiá, iwán kijlijkej:

—Nej nimitzijl̄jkej iga poliwi al̄n iga ayo' anne-itaskej iwán panōj se' al̄n tiempo sej anne-itaskej. ¿Ix in̄n in yej anmotajtantokej amejemen? ²⁰ Nimitznojma-ijliá iga anyawij anchokatiw iwán anmoknōmatiskej, e' yej akix̄matij Dios yawij pakitij. E' malej iga anmoknōmatitoskej, anyawij ampakitij. ²¹ Kuá' sē siwa' yawi taonolt̄iti, pilkualōto', iga ási'ya hora; e' kuá' nacéroja xolo' kelkawayaya iga pilkualō', iga pákto'ya iga kíta'ya ixolo'. ²² Ijkón nō amejemen amoknōmatij in̄n; e' nej nimokuepas iga nimitzitakij sej, iwán anyolpakiskej, iwán ayagaj wel mitzkawaltiskej iga ampakij.

²³ 'Ipan inón día ay'ya anetajtaniskej nité. Nimitznojma-ijliá iga toTaj yawi mitzmakatij inewi yej xiktajtaniłikan iga anmoconfiarowaj ipan nej. ²⁴ Este in̄n

ayá' nemi ankitajtaniy nité ipan notoká'; xiktajtanikan, iwán mitzmasukeskej iga ximela'pakikan.

Jesús kitaniliá nochi yej ono' ipan inín tajli

²⁵ Jesús kijtoj:

—Nimitzijlijkej nochi inín kan ximixkuítikan, e' yawi asiti hora iga ay'ya nimitzmachtiskej kan ximixkuítikan, iga nimitzmela'tatapowiskej de toTaj. ²⁶ Inón día amejemen ankitajtaniliskej ipan notoká', iwán ayá' nikijtowa iga nia niktajtanilíti toTaj iga amejemen, ²⁷ iga toTaj mitzpozchokiliáj. Mitzchokiliáj iga amejemen anechokiliáj, iwán ankidredojkej iga nej niwalaj de Dios. ²⁸ Nikisa' iyixtaj toTaj iga niwalaj ipan inín tajli, e' inán nikajtewa inín tajli iga nia sej kan ono' toTaj.

²⁹ Iwán idiscipolomej kijtojkej:

—Inán sí nemi anne-ijliáj yej wel nikentenderowaj, ayejo' kan manimixkuítikan. ³⁰ Inán nikitaj iga nochi tikmati, iwán ay' kineki iga agaj mamitztajtani, inón iga nicredowaj iga tiwalaj kan ono' Dios.

³¹ Jesús kijtoj:

—¿Inán ankidredówaja? ³² Pues ásiya la hora, iwán inanya nokta kuá' amejemen ampapayiniskej iwán nijnijiga anyaskej, iwán annesenkokajtewaskej. E' ayá' noselti nonos, toTaj ono' nowan. ³³ Nimitzijliáj inín iga xonokan tamelá iga ansetitókeja nowan. Ipan inín tajli amejemen yawij mitzknochiwatij; e' xiksentalikan amoalmaj ipan nej, nej niktanilija nochi yej ono' ipan inín tajli.

17

Jesús oradowa iga idiscipolomej

¹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús tachá' cielojkóbapa iwán kijtoj:

—NoTaj, ási'ya hora. Xikweyimatilti moPiltzin, iga nej yej moPiltzin no manimitzweyimatilti. ² Puej tej tikchij iga moPiltzin makipiá poder ipan inewi gente, puej tej tikmá' iga wel makijto iga nochi yej tej tikmá' nochipa maonokan wan tej. ³ Iga se maono nochipa mowan, kineki mamitzixmati, tej yej moséltisan timela'Dios, iwán nej Jesucristo yej tej tiktitan.

⁴ 'Nej nimitzweyimatiltija nij ipan inín tajli, iwán niktámija yej tinețitan manikchiwaki. ⁵ NoTaj, inán xinemaka inón poder yej nikpiaya kuá' nonoya mowan kuá' aya teyá tajli.

⁶ 'Inimej yej tiktapejpen ipan inín tajli iwán tinemá' iga manetokakan, nikmatiltíjkeja a'yéj tej. Tejpa katka motatki, iwán tej tinemá', iwán kichijkej ken kijtowa motájtól. ⁷ Inán kimatij iga inewi yej nikpiá, tej tinemá'. ⁸ Puej nikpowilij motájtól yej tej tinemá', iwán yejemen kiyé'kuíkej. Kicredójkeja iga tej nokta tinețitan.

⁹ 'Nimitztajtaniliá iga yejemen; ayá' nimitztajtaniliá iga yej ayá' mitzixmatij, sino que iga inomej yej tinemá' iga tej motatki. ¹⁰ Inewi yej notatki, tej no motatki, iwán yej motatki, notatki no; neweyimatiltiáj iga yejemen moconfiarowaj ipan nej.

¹¹ 'Nej ay'ya máj nonos ipan inín tajli; e' yejemej kena, káwijo' ipan inín tajli, iwán nej nia iga manono mowan. NoTaj yej mitzajasi iga mamitzweyimatiltikan, iga mopoder xikomemawi yej tinemá', iga maonokan sesan iyalmajmej kensan tej iwán nej. ¹² Kuá' nonoya iwamej ipan inín tajli, nicuidarowaya iga mopoder inomej yej tej tinemá', iwán nikomemawiyaj. Iwán nisé de yejemen apoliwi', petz inón yej walaj iga yawi mela'poliwiti, iga mamochiwa ken kijtowa kan ijkuilijto' motájtól.

¹³ 'Inán nia kan tej tono'; iwán nikijtowa inín miej nóngo' ipan tajli, iga yejemej no mapakikan ken nej nipakto'. ¹⁴ Nej nikpowilíjkeja motájtól, e' yej amitzixmatij kijiya yej mitzixmatij, iga yejemej ayo' kichiwaj ken yej ayá' mitzcredowaj, kensan nej no

ayá' nikchíwa ken yej ayá' mitzcredowaj. ¹⁵ Ayá' nimitztajtaniliá iga xikixti ipan inín tajli, sino que xikmanawikan iga Tzitzimi' amo makiná'techo yejemej. ¹⁶ Ijkón ken nej ayá' nikchíwa ken yej amitzcredowaj, yejemen nō ayá' kichíwaj ken yej amitzcredowaj. ¹⁷ Motájtōl mela'ciertoj; xikchíwa iga kuá' kikakij, makisentalikan iyalmajmej iga makichíwakan ken tej tikneki. ¹⁸ Ken nej tinețitan kan onokej yej ayá' mitzixmatij, ijkón nō niktitanij yejemen kan onokej yej ayá' mitzixmatij. ¹⁹ Niksentaliá noalmaj iga manikchíwa ken tej tikneki. Nikchíwa iga yejemen, iga yejemej nō makisentalikan iyalmajmej iga makichíwakan ken kijtowa motájtōl yej mela'ciertoj.

²⁰ 'Ayá' nimitztajtaniliá iga yejémejsan, nō iga yej necredóskejo' kuá' kikakiskej motájtōl yej kipowaskej. ²¹ Nimitztajtaniliá iga yejemej maonokan sesan iyalmajmej kensan tej tinoTaj, tisețitokej. Iwán makipiakan sesan iyalmajmej ipan tejemej, iga yej aya mitzixmatij makicredokan iga tej tinețitan. ²² Nikmakakej inonsan poder yej tej tinemá', iga maonokan ken sesan, ijkón ken tej iwán nej tisețitokej. ²³ Nej nono' ipan yejemen, iwán tej tonon' ipan nej, iga yejemej mamela'setiakan, iwán ijkón yej ayá' mitzixmatij, makimatikan iga tej tinețitan, iwán tikpoxchokiliáj yejemej kensan nej tinechokiliá.

²⁴ 'NoTaj, inimej yej netokaj, tej tinemá', nikneki maonokan kan nej nonos, iga makitakan inón weyipoder yej tinemá'; iga tinechokilij desde kuá' aya mochíwa inín tajli. ²⁵ NoTaj, yej nochipa tikchíwa yej yekti, yej amitzcredowaj, ayá' mitzixmatij; e' nej nimitzixmati, iwán inimej yej netokaj kimatij iga tej tinețitan. ²⁶ Niknextilíjkeja a'yéj tej, iwán ijkón nia nikchijtoti, iga ken tej tinechokiliá, ijkonsan nō yejemen makichokilikan sekin iwán masetitokan wan nej.

18

Kikitzkiáj Jesús

¹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús kisa' iwán idiscipolomej iga yajkij iyikampa atzin yej itoka' Cedron. Ompa onoya se huerto kan Jesús kala' iwán idiscipolomej. ² Iwán Judas yej yawi kinextiti Jesús iga makikitzkikan, nō kixmatiá inón huerto iga mia' vej Jesús ompa monechkoj iwán idiscipolomej. ³ Iwán Judas asiko iwán komati soldadojmej iwán sekin policiyajmej* yej tacuidarowaj weyitiopan yej kititankej ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej, kinentiayaj iyepadajmej,† iwán mechomej iwán candilmej. ⁴ E' Jesús kimatiaya te yawij kichiwilitij, iwán tatajtān:

—¿A'yéj ankitemowaj?

⁵ Yejemen kijtojkej:

—Jesús de Nazaret.

Jesús kijtoj:

—Nejya nokta.

Judas yej nemi kinextiá Jesús iga makikitzkikan, ompa nō onoya iwán yejemej.

⁶ Kuá' Jesús kijtoj: “Nejya nokta”, tzincholoykej iwán wejwetzikej este ipan tajli.

⁷ Jesús sej tatajtān:

—¿A'yéj ankitemowaj?

Yejemen kijtojkej:

—Jesús de Nazaret.

⁸ Jesús kijtoj:

—Nimitzijlíjkeja iga nej nokta. Siga nej annetemowaj xikajtewákanya inimej iga mayakan.

* **18:3** 18:3 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”. † **18:3** 18:3 Xikita glosario “Espada”.

⁹ Inín mochi iga mamochiwa yej Jesús kijlij iTaj: “Yej tinemá', nisé ayá' nikpoloj.”
¹⁰ Iwán Simón Pedro kipiaya se espada, kikixtij, iwán kitekilij inakas yej iládojpa iye'ma' se yej itoka' Malco, yej itekipanowani ijefej sacerdotejmej. ¹¹ E' Jesús kijlij Pedro:

—Xikaki sej moespada pan ikajlo'. Siga toTaj kinekis iga mane-iknochiwakan, ¿ix aya'taj mane-iknochiwakan?

Jesús ono' iyixtaj ijefej sacerdotejmej.

¹² Iwán soldadojmej iwán icomandantejmej iwán judiyojmej ipoliciyajmej, kikitzkijkej Jesús iwán kilpijkej. ¹³ Kiwigakej ichan Anás yej imontaj Caifás, yej inón año onoya iga ijefej sacerdotejmej. ¹⁴ Inín Caifás inonsan yej kijlij judiyojmej iga máj yekti mamiki sesan taga' iga inochi gente.

Pedro kijtowa iga akixmati Jesús

¹⁵ Simón Pedro iwán se' discípulo kitokatiyaj Jesús. Inón se' discípulo kixmatia ijefej sacerdotejmej, inón iga kala' iwán Jesús ipan ipatioj ijefej sacerdotejmej. ¹⁶ E' Pedro kawí' kaltenoj. Inón iga inón sewo' discípulo yej kixmati ijefej sacerdotejmej kisa' iwán tajtoj iwán takotzin yej tacuidaroytoya pan kalten, iwán ijkón iga wel kala' Pedro. ¹⁷ Takotzin kitajtan Pedro:

—¿Ayéj tej se idiscípuloj Jesús?

Pedro kijtoj:

—Ayéj, ayéj nej.

¹⁸ Puej sektaj katka, tekipanowanimej iwán policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan, titálkej, iwán ompa moskojtoya. Pedro no ompa ejkatoya iwamej iga moskojtoya.

Ijefej sacerdotejmej kitajtani Jesús

¹⁹ Ijefej sacerdotejmej pewa' kitajtani Jesús iga de te tamachtiaya iwán aja'yéj idiscípulojmej. ²⁰ Jesús kijtoj:

—Nej nitajtoj iyixtaj nochi gente; nochipa nitamachtij tiopamej iwán ipan weyitiopan yej ono' Jerusalén kan monechkowaj nochi judiyojmej, iwán até nikichtaka-ijtoj. ²¹ ¿Te iga nej tinetajtani? Xiktajtani yej nekakikej, iwán yejemen makijtokan te nikijtoj. Yejemen kimatij te nikijtoj.

²² Kuá' Jesús kijtoj inín, se policía yej kicuidarowa weyitiopan, yej ompa onoya, kixaygatatzin, iwán kijlij:

—¿Ijkón tiktenkuepiliá ijefej sacerdotejmej?

²³ Jesús kijtoj:

—Siga ayompa nitajtoj, xikijto te nikijtoj yej ayekti; e' siga ompay ken nikijtoj, ¿te iga nemi tinemaga?

²⁴ Iwán Anás kititan Jesús, ilpitiajki kan mandarowa Caifás, yej ijefejpa sacerdotejmej.

Pedro sej kijtowa iga ayá' kixmati Jesús

²⁵ Mij Pedro ómpasan ejkatoya iga moskojtoya titennoj, kitajtankej:

—¿In tej ayéj se idiscípuloj Jesús?

Pedro kijtoj iga ayá' kixmati Jesús, kijtoj:

—Ayá', ayéj nej.

²⁶ Iwán kitajtan itekipanowani ijefejpa sacerdotejmej iparijentej inón taga' yej kinagastajkolojka Pedro:

—¿Ix animitzita' iga iwán tonoya ipan huerto?

²⁷ Pedro kijtoj sej iga akixmati, iwán íkuá'ya takuiga' kayo.

Jesús ono' iyixtaj Pilato.

²⁸ Iwán kikixtijkej Jesús ichan Caifás iga kiwigakej ipan palacio kan ono' gobernador yej itoka' Pilato. Íkuá' tanestiwitziayay, judiyojmej ayá' kalakikej ipan palacio igaki' wel kimopaj[‡] iga ompa onokej yej ayéj judiyojmej, iwán ijkón awel cenarowayaj pan iyilwi la Pascua. ²⁹ Inón iga Pilato kisa' iga tajtoj iwamej; iwán kijtoj:

—¿In inín taga' te kichij yej ayekti?

³⁰ Yejemej kijtojkej:

—Siga inín katka ayá' kichij yej ayekti, ayá' katka nimitzwajliguiliayaj.

³¹ Pilato kijtoj:

—Xikuigakan amejemen iwán xikchiwilikan ijkón ken tatekimaka amoleymej.

Judiyojmej kijtojkej:

—E' nejemej nijudiyojmej nemandarowajsan[§] no iwán awel nitatekimakaj iga agaj mamiki.

³² Ijkón mochij yej Jesús kijtoj iga ken iga yawi mikiti. ³³ Pilato sej kala' ipan palacio, kinotza' Jesús iwán kitajtan:

—¿Ix teya in irrey judiyojmej?

³⁴ Jesús kijtoj:

—¿Ix pan tejsan ijkón tinetajtani o agaj mitztatapowij de nej?

³⁵ Pilato kijtoj:

—Tikmati iga ayéj nijudiyoj. Yej mogentejpa iwán ijefejmej sacerdotejmej mitzkawakoj nij no-ixtaj. ¿Tetaj tikchij yej ayekti?

³⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Kan nirreinarowa ayéj ipan inín tajli. Siga ijkón katka, yej netokaj wel nemanawiayaj iga amo manekitzkikan judiyojmej. E' norreinoj ayá' ono' nigaj.

³⁷ Iwán Pilato kijtoj:

—¿In tejtaj se rey?

Jesús kijtoj:

—Nej nirrey, ken tej tikjowa. Nej inón iga ninaceroj iwán niwalaj ipan inín tajli iga nikjotoko yej melá' nokta. Nochi yej kixmatij iwán kijtowaj yej mela'ciertoj, netajtolkakij.

³⁸ Pilato kijtoj:

—¿Te iteki in yej mela'ciertoj?

Mojtowa iga miki Jesús

Kuá' tami' kitajtajtan, Pilato sej kisa' iga tajtoto iwán judiyojmej, iwán kijtoj:

—Nej ayá' nikasiliá siga inín taga' kichij yej ayekti. ³⁹ E' amejemen nochipa ankitekimajkawaj se preso kuá' iyilwiyo la Pascua, zinán, ix ankinekij manikmajkawa irrey judiyojmej?

⁴⁰ Iwán sej nochi tzajtzikej:

—¡Inón amo xikmajkawa! ¡Xikmajkawa Barrabás!

E' Barrabás se yej tachteki.

19

¹ Iwán Pilato tatekimá' iga makimagakan Jesús. ² Soldadojmej kitajlijkej ipan itzontekon Jesús se corona* de witztzi yej kiyawalchijkej iwán kakiltijkej se tzótzol yej este ken tata'chapoti'. ³ Iwán kina'tejojkej iga kijlitoj:

—¡Nimitzweyimatiltiáj tej iRrey judiyojmej!

Iwán kixaygatatzinkej.

[‡] **18:28** 18:28 Se judío yej onoya wan agaj yej ayéj judío awel kikuaya inón cena yej kijliá la Pascua iga kijtojkej iga yej ayéj judío, Dios akiye'ita, wan ken kimopa iga sen-onokej íwan. Inón iga akalakiáj ipan palacio iga Pilato ayéj katka judío. [§] **18:31** 18:31 Romanojmej mandarowayaj ipan itaj judiyojmej. * **19:2** 19:2 Xikita glosario "Corona".

⁴ Pilato kisa' sej, iwán kijtoj:

—Ta' xikitakan, nikixtij iga xikmatikan iga ayá' nikasiliá siga kichij yej ayekti.

⁵ Iwán kisa' Jesús iwán icoronaj yej chijto' iga witzti ipan itzontekon iwán kakijtiaya tzótzol yej chilti' yej este achapotí'. Pilato kijtoj:

—¡Nija ono' in inín taga'!

⁶ Kua' kitakej ijefejmej sacerdotejmej iwán policiyajmej, pəwakej iga tzajtzikej:

—¡Xikmikti ipan cruz! ¡Xikmikti ipan cruz!

Pilato kijtoj:

—Puej xikuigákanya iwán xikmiktikan ipan cruz amejemen, nej ayá' nikasiliá siga kichij yej ayekti.

⁷ E' judiyojmej kijtojkej:

—Nejemen nikpiáj se ley, inón ley kijtowa iga yawi mikiti, iga igánajsan mojliaya iga yéj iPiltzin Dios.

⁸ Kua' inín kika' Pilato, majya majmawi'. ⁹ Kala' sej al palacio iwán kitajtan Jesús:

—¿Kántaj in tej mochan?

E' Jesús até kijtoj.

¹⁰ Iwán Pilato kijtoj:

—¿Iwán ayá'taj tinenotza? ¿Ix ayá' tikmati iga nej wel nitatekimaka iga mamitzmiktikan ipan cruz iwán wel no nimitzmajkawa?

¹¹ Jesús kijtoj:

—Awel tikchiwa nité ipan nej siga Dios ayá' kineki; inón iga yej nij nekawakoj mo-ixtaj, máj kichijkej yej ayekti que tej.

¹² Desde íkuá' Pilato kitemowaya ken iga makimajkawa Jesús; e' judiyojmej tzajtzikej:

—¡Siga tikmajkawa, tej ayéj iyamigoj el rey César!† ¡Nochi yej mochiwa rey, mochiwasneki iyenemigoj el rey César!

¹³ Kua' Pilato inín kika', tatekimá' iga makikixtikán Jesús, iwán Pilato motalij ipan iweyi-asientoj kan mandarowa, ompa kan ipan hebreo itoka' Gabata, yej kijtojneki piso de te'ti. ¹⁴ Inón mochiw kua' kipolowaya se día iga mochiwa iyilwi la Pascua, ken tajkodía. Iwán Pilato kijlij judiyojmej:

—¡Nigaj ono' amorrey!

¹⁵ E' yejemen tzajtzikej:

—¡Mamiki! ¡Mamiki! ¡Xiclaváropa ipan cruz!

Pilato tatajtán:

—¿Ix nikmiktia ipan cruz amorrey?

E' ijefej sacerdotejmej kijtoj:

—Nejemen ayá' nikpiáj se' rey, petz iséltisan rey César.

¹⁶ Iwán pilato kentregaroj Jesús iga makimiktikan ipan cruz, iwán yejemej kiwigakej.

Jesús kiclavárowaj ipan cruz

¹⁷ Iwán Jesús kisa', kiwigaya icruz iga yajki kan itoka' Kuaomi', ipan hebreo kijliáj Gólgota. ¹⁸ Ompa kiclavárojkej Jesús ipan cruz. No kiclavárojkej itenoy ome tajtaga' ipan sejsé icruz, se de cada lado, Jesús onoya tatajkoyan. ¹⁹ Pilato tatitan iga makitalilitij se tajkuílol ipan icruz, yej kijtowaya: “JESÚS DE NAZARET, IRREY JUDIYOJMEJ.” ²⁰ Kan kiclavárojkej Jesús ipan cruz, na'san weyi-áltepe' Jerusalén, inón iga mia' judiyojmej kitajtolitijkej inón tajkuílol yej ijkuilijtoya ipan hebreo, ipan griego iwán ipan latín. ²¹ Inón iga ijefejmej sacerdotejmej kijlijkej Pilato:

† 19:12 19:12 Xikita glosario “César”.

—Amo xikijkuilo “iRrey judiyojmej”; máj yekti xikijkuilo “Inín mojliá iga iRrey judiyojmej.”

²² E' Pilato kijtoj:

—Yeĵ nikijkuíloja, ijkonya makawí.

²³ Kuá' kiclavarojkeja Jesús ipan cruz, nawí soldadojmej morrepartiwilijkej itzotzolmej Jesús. Ijkón nõ kichíwayaj wán isotantzótzol, e' como inón tzótzol ayá' sasalijtoya, sesan iga ijkítitoya desde ajko wán este tani, ²⁴ soldadojmej mosepan-ijlijkej:

—Amo matiktatzayanakan; matik-rifarokan iga matikitakan a'yéj kikuis.

Ijkón moĵij ken ijkulijto' itájtól Dios kan kijtowa: “Motatajkolowilijkej notzótzol iwán kirrifarojkej nosotantzótzol.” † Ijkón kichijkej soldadojmej.

²⁵ Iye' Jesús iwán isiwa-iknín iye' onoyaj itenoj cruz kan Jesús onoya, nõ onoyaj María yeĵ isiwa' Cleofas iwán María Magdalena. ²⁶ Kuá' Jesús kita' iye' iwán iná' ono' idiscípuloj yeĵ máj kichokiliaya, kijlij iye':

—Nomáj, inepa xikita ken mopiltzín.

²⁷ Iwán kijlij inón idiscípuloj:

—Xikneki noye' ken moye'.

Iwán desde íkuá', íĵan inón discípulo ki-omemawij María.

Miki Jesús

²⁸ Kuá' noĵi panoj inín, Jesús kimati' iga nóĵiya moĵij, iwán iga mamochíwa ken ijkulijto', kijtoj:

—Nataneki.

²⁹ Ompa onoya se jarro yeĵ tentoya iga xokó'vinoj, iwán kapachojkej tejté yeĵ ken ichka' ipan xokó'vinoj, iwán kilpijkej ipan se ima' kuawi' yeĵ itoka' hisopoš iwán kitenwiltijkej iga makichichina. ³⁰ Kuá' Jesús konij xokó'vinoj, kijtoj:

—Móĵija noĵi.

Iwán motzompiloj, íkuá'ya migui'.

Se soldado kisolowa Jesús isekatan iga ilanzaj

³¹ Kipolowaya se día iga moĵíwa iyilwi la Pascua, iwán judiyojmej ayá' kinekiáj iga animajmej makawíkan ipan icruzmej ipan día sábado, iga inón día kipoxweyimatiáj. Inón iga kijlijkej Pilato iga matatekimaka iga makipostekilikan iyiximej yeĵ onokej ipan icruzmej iga máj nimanín mamikíkan iwán makitemowíkanya. ³² Iwán soldadojmej yajkij, iwán kipostekilijkej iyiximej yeĵ achto taga', iwán se' taga' yeĵ onoya nõ ipan icruz iná' Jesús. ³³ E' kuá' kiná'techojkej Jesús, kitakej iga míkto'ya, inón iga ayá' kijixipostekikej.

³⁴ E' se soldado kisoloj isekatenoj iga ilanzaj, iwán kisa' esti iwán a'ti. ³⁵ Inín kipowa yeĵ kita', iwán ijkonya ken kijtowa, yéj kimati iga ijkonya nokta yeĵ kijtowa iga amejemen nõ xicredokan. ³⁶ Inín moĵij iga mamochíwa ken ijkulijto': “Ayá' kipostekilijkej nisé iyomiyo.” ³⁷ Iwán se' kan ijkulijto' itájtól Dios kijtowa: “Kitaskej yeĵ kisolojkej.”

Kitokaj Jesús

³⁸ Kuá' noĵi inín moĵij, José yeĵ íĵan altepe' Arimatea, kitajtanilij Pilato iga wel makiwíga icuerpoj Jesús iga makitoka. José nõ kitokaya Jesús, malej iga ichtákan iga kimajmawiliaya judiyojmej. Pilato kijlij iga wel kiwíga' icuerpoj Jesús, iwán José yajki kikuito. ³⁹ Asi' nõ Nicodemo yeĵ se yówal yajka tajtotoya iwán Jesús, kiwajlí' ken treinta kilos yeĵ ajwiya', nelijto' iga mirra iwán áloes.* ⁴⁰ Ijkón iga José iwán

† 19:24 19:24 Sal 22:18 § 19:29 19:29 Xikita glosario “Hisopo”. * 19:39 19:39 Mirra iwán áloes kikuikkej iga kembasamarowaj ánimaj.

Nicodemo kikuikej icuerpoj Jesús, iwán kikikimilojkej iga venda yej kakalijto' iga yej ajwiya', ken iga kitekichıwayaj judiyojmej iga kitokaj animajmej. ⁴¹ Ompa kan kimiktijkej Jesús ipan cruz onoya se huerto, iwán ipan huerto onoya se animajtexapo'† yej kichıjkejo', kan aya agaj kitokaj. ⁴² Ompa kakijkej icuerpoj Jesús, iga inón animajtexapo' na'san onoya, iwán pewasnekiáy inón día kuá' mosewiáj judiyojmej.

20

Ojpa-isa Jesús

¹ Ipan domingo, María Magdalena yajki isájpasan posantoj, kuá' takómi-o'; iwán kita' iga ay'ya teyá weyite'ti yej kitentzaktoya animajtexapo'.* ² Iwán motalojtiajki kan ono' Simón Pedro iwán se' discípulo, inón yej Jesús kipoxchokiliaya, iwán kijlijkej:

—¡Kichtékkeja toTeko ompa kan onoya ipan animajtexapo', iwán inán atikmatij kan kiwigakej!

³ Pedro iwán sewo' discípulo yajki kan ono' animajtexapo'. ⁴ Iyomextimej mosentalojtiajkij; e' sewo' motaloj máj nimanın que Pedro iwán máj achto asi' kan ono' animajtexapo'. ⁵ Iwán motoloj iga kitachılij, iwán kita' iga ompa ono' tzotzolmej yej iga kikimilijtoya Jesús, e' inón discípulo ayá' kala' este ta-ijti'. ⁶ Iwán Simón Pedro asi' no iwán kala' ipan animajtexapo'. Yéj no kita' iga ompa ono' tzotzolmej, ⁷ iwán tzótzol yej iga kikuakimilojkej Jesús, ay'ya onoya sekan iwán se' tzotzolmej, iyokay kimilijtoya. ⁸ Iwán kala' ipan animajtexapo' se' discípulo yej achto asi' iwán kita' no yej mochij iwán kicredoj. ⁹ Puej aya kentenderowayaj yej kitojwa itájtol Dios iga Jesús ojpa-isas kan miktos. ¹⁰ Iwán inomej discipolojmej yajki sej ichamej.

Jesús kixnextiliá María Magdalena

¹¹ E' María chokatikawi' fuera itenoj animajtexapo' iwán motoloj iga tachá' xapo-ijti'. ¹² Iwán kita' omen angelejmej yej este ijichkati' itzotzolmej, ejewatokej kan kitalkaj icuerpoj Jesús; se ewato' kan katka ikuapan iwán se' iyikxitan. ¹³ Angelejmej tatajtankej:

—In tej, ¿te iga tichokato'?

Yéj kijtoj:

—Iga kiwigakej noTeko, iwán anikmati kan kikawatoj.

¹⁴ Tami' kijtoj inın, kuá' tachá' itepotztajpa, ompa kita' Jesús, e' ayá' kimatiá siga Jesús. ¹⁵ Jesús kitajtan:

—In tej, ¿te iga tichokato'? ¿A'yéj tiktemowa?

Yéj kijtoj anka yej kicuidarowaya huerto, iwán kijlij:

—Nokój, siga tej tikuiga' animaj, xine-ijli kan tikawato iga mania manikuiti.

¹⁶ Iwán Jesús kijlij:

—¡María!

Yéj mokuropa' iwán kijlij ipan hebreo:

—¡Raboni! —yej kijtojneki Tamachtiani.

¹⁷ Jesús kijtoj:

—Xinemajkawa iga aya nitejkawi kan ono' noTaj. E' xaj iwán xikijli nokniwan iga nia kan ono' noTaj iwán amoTaj no amejemen, noDios iwán amejemen no amoDios.

¹⁸ Iwán María Magdalena yajki kimatiltito discipolojmej iwán kijtoj:

—Nikita' toTeko.

Iwán kijlijkej nochi yej toTeko kijtoj.

Jesús kixnextiliá idiscipolojmej

† 19:41 19:41 Xikita dibujo pan página 266. * 20:1 20:1 Xikita dibujo p.

¹⁹ Inonsan domingo, kua' tayoway, discipolomej nechkatoyaj iwán kaltzaktoyaj iga kimajmawiliayaj judiyomej. Jesús kala' iwán moketza' itajkoyan discipolomej, iwán kijtoj ijkín:

—¡Tamelá xonokan!

²⁰ Tami' kijtoj inín, kinextilijkej kan kisolojkej, ipan imamej iwán isekatenoj. Iwán yejemen pakikej kua' kitakej toTeko. ²¹ Iwán Jesús kijtoj sej:

—Tamelá xonokan. Ijkón ken toTaj netitan, nej nõ nimitztitanij amejemen.

²² Iwán Jesús kipitza' yejemen, iwán kijtoj:

—Manimitzmakakanya iyEspíritoj Dios. ²³ Yej amejemen ankipardonarowiliskej agaj yej kichij yej ayekti, Dios nõ kiperdonaroj; yej ayá' ankipardonarowiliskej, inón Dios nõ ayá' kiperdonaroj.

Tomás kita toTeko iga ojpa-ísa'ya

²⁴ E' Tomás se de inomej doce idiscipoloy, yej kijliayaj Kuatej, ayá' ompa onoya kua' asi' Jesús. ²⁵ Iwán sekin discipolomej kijlijkej:

—Nikitákeja toTeko.

E' Tomás kijtoj:

—Siga ayá' nikitaliá imamej kan panoj clavojmej, iwán ayá' nikakiá nomájpil kan kisoloj clavojmej, iwán siga anikakiá noma' kan kisolojkej isekatan, ayá' nicredowa.

²⁶ Kua' panoj ocho días, discipolomej sej nechkatoyaj kalijti, iwán íkua' Tomás ompa nõ onoya. Malej iga tzajtzaktoya kalten, e' Jesús kala', moketza' tajkoyan kan onokej yejemen iwán ijkín kijtoj:

—Tamelá xonokan.

²⁷ Iwán kijlij Tomás:

—Xikaki nigaj momájpil, iwán xikita nomamej; iwán xikuajliga moma' iwán xikaki nosekatan. Amo xiyoltakuakti', sino que xicredo ipan nej.

²⁸ Iwán Tomás kijtoj:

—¡TinoTeko iwán tinoDios!

²⁹ Jesús kijtoj:

—Tomás, inán ticredowa iga tine-ita'. ¡Pakij yej necredowaj malej iga ayá' ne-itaj!

Tejas in inín libro

³⁰ Jesús kichijo' mia' milagro iyixtaj idiscipolomej, e' ayá' ijkuilijto' ipan inín ama'. ³¹ E' inín mo-ijkuiloj iga xicredokan iga Jesús in Cristo, iPiltzin Dios, iga anxicredowaj ipan yéj, wel nochipa xonokan wan Dios.

21

Jesús kixnextiliá siete idiscipolomej

¹ Kua' tami' inín, Jesús kixnextilij sej idiscipolomej ipan lagunajten. Inón laguna itoka' Tiberias. Ijkín kichij: ² Sekan onoyaj Simón Pedro, Tomás yej kijliayaj Kuatej, Natanael yej de Caná del estado de Galilea, ipilowan Zebedeo iwán sewo' máj omen discipolomej. ³ Simón Pedro kijtoj:

—Nia nitopojmati.

Yejemej kijtojkej:

—Nejemej nõ niawij mowan.

Tejkajkej ipan se akal, iwán yajkij; e' inón yówal ayá' kikitzkijkej nisé. ⁴ Kua' tanestiwiťziayay, Jesús nesiko ipan aten, e' idiscipolomej ayá' kimatiáj siga yéj. ⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Nokniwan, ¿ix achá ankikitzkijkej topoj?

Yejemen kijtojkej:

—Ni se.

⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikmōtakan amorredej iladoj moye'kampa amoákal iwán ankikitzkiskej. Ijkón kichijkej, iwán ay'ya wel kikixtiayaj redej iga komati topoj kipiaya.

⁷ Iwán inón discipulo yej Jesús kipoxchokiliaya, kijlij Pedro:

—¡Inonwa' toTeko!

Kua' kika' Simón Pedro iga toTeko, motaajakij, iga ayá' kakijtoya itzótzol, iwán momōta' atampa. ⁸ Sekin discipolomej asikej ipan playa iwán ákal, kitilantiajkij redej yej kipiaya komati topojmej, puej onoyaj ken cien metros iga aten. ⁹ Kua' temójkeja ipan ákal kasitoy Jesús kipiá pan iwán nemi kixka se michin pan tékol. ¹⁰ Jesús kijtoj:

—Xikuajligakan achi topoj yej ankikitzkíjkejo'.

¹¹ Simón Pedro tejkaj ipan ákal iwán kiwawatatzoj este ipan playa inón redej yej kiwajligaya ciento cincuenta y tres wejweyi topoj; malej iga komati, e' redej ayá' tzayani' ¹² Iwán Jesús kijtoj:

—Xitakuákija.

Iwán nisé de idiscipolomej amixewiaya iga kitajtaniáj a'yéj in yéj, iga kimatiáj iga toTeko. ¹³ Iwán Jesús tana'tejoj, kiku' pan iwán kimajmakakej yejemen; ijkonsan no kichij iwán topoj.

¹⁴ Iga inín eyi veja iga Jesús kixnextilij idiscipolomej kua' ojpa-isa'.

Jesús tajtowa iwán Simón Pedro

¹⁵ Kua' tami' takuajkej, Jesús kitajtan Simón Pedro:

—Simón, ipiltzín Jonás, ¿ix tinechokiliá máj que inímej?

Pedro kijtoj:

—Kena noTeko, tej tikmati iga nimitzchokiliá.

Iwán Jesús kijtoj:

—Xinecuidarowíliwa' noborregoijtitzín.*

¹⁶ Sej kitajtan, iga inín ome vejya:

—Simón, ipiltzín Jonás, ¿ix tinechokiliá?

Pedro kijtoj:

—Kena noTeko, tej tikmati iga nimitzchokiliá.

Jesús kijtoj:

—Xicuidaro noborregoimej.

¹⁷ Iga inín eyi veja kitajtan:

—Simón, ipiltzín Jonás, ¿ix tinechokiliá?

Pedro moknomati' iga eyi veja kitajtaniy iga si kichokiliá; iwán kijlij:

—NoTeko, tej nochi tikmati; tej tikmati iga nimitzchokiliá.

Jesús kijtoj:

—Xicuidaro noborregoijtitzín. ¹⁸ Nimitznojma-ijliá iga kua' tichokótzino', timo-
taajakiaya iga tiaya kan tej tikneki; e' kua' tiwéweja, tikmelawas moma' iwán se'
mitztaajakiltij iwán mitzwigas kan ayá' tikneki.

¹⁹ Iga inín kijtoj, Jesús nemi kijtowa kén iga Pedro yawi mikiti iwán ijkón
kiweyimatiiltij Dios. Iwán Jesús kijtoj:

—¡Xinētoka!

Discipulo yej Jesús kipoxchokiliá

²⁰ Kua' Pedro tachá' itepotztajpa, kita' iga kitokatiwalaj inón yej Jesús kipox-
chokiliaya, inonsan yej ewatoya itenoj kua' cenaroytoyaj iwán kitajtan: “NoTeko,
¿a'yéj in yej yawi mitznextiti iga mamitzkitzkikan?” ²¹ Kua' Pedro kita', kitajtan Jesús:

—NoTeko, in inín ¿te yawi kipasaroti?

* **21:15** 21:15 Kua' Jesús kijtoj “naborregoijtitzín”, kijtojneki nochi yej ipan kicredowaj iwán kitokaj.

²² Jesús kijtoj:

—Siga nikneki ma-isato este kuḗ' nej niwḗ', inón tej atikmati. Tej xinḗtoka.

²³ Iwán mopowa' iga inón discípulo ayá' mikis. E' Jesús ayá' kijtoj iga ayá' mikis, sino que kijtoj: “Siga nikneki ma-isato este kuḗ' nej niwḗ', inón tej atikmati.”

²⁴ Nejsan in inón discípulo yej nikpowa nochi inín yej nikita', iwán nikijkuiloj. Iwán nikmati iga ayá' nitakajkayawa.

²⁵ Ónogo' máj yej Jesús kichij; siga mamó-ijkuilo katka sejsé sejsé, anka ipan inewi tajli akitoloj amamej yej mo-ijkuiloj. Ijkónyawa'.

Ken kichijkej iyapostolejmej Jesús Hechos

Jesús kijtowa iga wi' el Espíritu Santo

¹ Teófilo yej nimitzpoxye'ita, ipan yej achto nolibro, nimitzijkuilowilij nochi ken iga Jesús kichij wān tamachtij este iga pewa' itekipánol, ² iwān este iga tejkaj ipan cielo. Kuā' aya yawi ipan cielo kitapejpen iyapostolejmej* wān iga el Espíritu Santo kitekimakakej te makichiwakan. ³ Kuā' Jesús ojpa-isa' kan miktoya, yéj imatika mīxnextij iyixtaj yejemej, iwān cuarenta día kixnextilijtoya iga makitakan iga melá' iga isato'. Kitatapowiayaj kén iga reinarowa† Dios.

⁴ Mieĵ Jesús sen-onoyaj iwān iyapostolejmej kijlij iga aya makisakan Jerusalén, kijtoj:

—Xikchakan este iga maasi yej toTaj kijtoj iga yawi mitzmakatij, ijkōn kensan nimitzijlijkej. ⁵ Melá' iga Juan tabautizaroj‡ iga a'ti, e' amejemen ayo' ke' poliwi iga Dios yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo.

Jesús tejkawi ipan cielo

⁶ Yej ompa nechkatoyaj iwān Jesús, kitajtankej:

—NoTeko, ¿ix amanya tikchivas iga sej iselti mamomandaro topaís Israel?

⁷ Iwān Jesús kijtoj:

—Inonwa' ayá' kajasi iga amejemen xikmatikan kēman mochivas, petz toTaj kimati kēman yawi kichiwati. Inōn yéjsan wel kichywa. ⁸ E' kuā' el Espíritu Santo onos ipan amejemen, ankipiáskeja poder, iwān ankisaskej iga antatapowaskej de nej. Anyatij Jerusalén iwān noyan ipan estado de Judea, iwān este Samaria,§ iwān este kan máj wejwejka ipan nochi tajli.

⁹ Kuā' tami' kijtoj inōn, mieĵ kitajtachilijtoyaj, Jesús pe' tejkaj iga yajki ipan cielo; iwān se mixti kitzakuako iwān ayo' máj kitakej. ¹⁰ Iwān mieĵ ajajkotachixtoyaj iga Jesús nemi tejkawi, íkuā'ya nesikoj itenojmej omen tajtaga' yej este ijista' itzotzolmej, ¹¹ iwān kijlijkej:

—Tajtaga' de Galilea, ¿te iga antajtachixtokej ipan cielo? Ininsan Jesús yej amo-ixtaj tejkaj ipan cielo, yawi sej witzeti kensan inān ankitakej yajki.

Apostolejmej kitapejpenaj Matías iga ipatka Judas

¹² Iwān kiskej ipan tepe' yej itōka' Olivojyoj iga yajki Jerusalén. Ayá' pox wejka nejnenkej, ken se kilómetro, ke'san la ley tatekimakaya iga wel manejnemilo ipan día kuā' mosewilo. ¹³ Kuā' asikej Jerusalén, tejkajkej ipan segundo piso ipan kajli kan kawíáj. Ompa onoyaj Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo yej Alfeo ipiltzín, Simón yej ipartidoj nacionalista, iwān Judas yej iyiknīn Jacobo. ¹⁴ Nochi yejemej nochipa monechkowayaj iga oradowayaj iwān iyikniwān Jesús iwān María yej íye'pa Jesús iwān sekin siwatkej.

¹⁵ Inomej días Pedro moketza' tajkoyan kan nechkatokkej ken ciento veinte yej kitokaj toTeko, wān kijtoj:

¹⁶ —Nokniwān, sányasan mochivaya yej ijkuilijto' yej el Espíritu Santo áchtoya kitajtolmá' David, iga tajtoj de Judas yej kojkuiltij inomej yej kikitzkijkej Jesús. ¹⁷ Judas tejémempa katka, iwān tisentekipanojtoyaj iwān. ¹⁸ Yéj kikowa' se tajli iga inōn tomīn yej kimakakej iga kichij yej ayekti, iwān ompa tzontōktiajki, este

* **1:2** 1:2 Xikita glosario "Apóstol". † **1:3** 1:3 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa". ‡ **1:5** 1:5 Xikita glosario "Bautizar". § **1:8** 1:8 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

talaxpoxoni', kisa' nochi ikuitáxkol. ¹⁹ Kuá' yej chantitokej Jerusalén kimatikej, kitokawijkej inón tajli Acéldama, yej ipan itajtólmej yejemen kijtojneki Tajli yej Esoj. ²⁰ Iga ipan Salmos kijtowa ijkín:

Íkal makawi iselti,
ayo' agaj mamochanti ompa.

Iwán kijtowa nō:

Se' makikui yej yejpa katka itekipánol.

²¹ 'Nigaj iwán tejemej onokej tajtaga' yej nemiáj nochipa iwán tejemej kuá' toTēko Jesús onoya towan, ²² este iga Juan kibautizaroj iwán este iga tejkaj ipan cielo. Yēkti iga sē de yejemej mamosetili wan tejemej iga nō makipowa iga ojpa-isa' toTēko Jesús.

²³ Iwán kitapejpenkej omen de yejemej: Matías wan José yej nō kipiaya se' ome itoka': Barsabás iwán Justo. ²⁴ Ijkín kitenewijkej Dios:

—NoTēko, tej yej tikixmati nochi noalmajmej, xinēnextilikan de inimej omen katiapa tiktapejpena ²⁵ iga matekipano ken apóstol, yej katka itekipánol Judas yej kipoloy iga kichij yej ayēkti iwán yajki kan kajasi.

²⁶ Iwán kichijkej rifa iwán kitānij Matías. Iwán desde íkuá' mosetílija iwán inomej once apostolejmej.

2

Asi el Espíritu Santo

¹ Kuá' asi' iga mochiwa ilwi' yej kijliáj Pentecostés,* nochi yej kitokaj Jesús, sékansan onoyaj. ² Kuá' kikakikej wejtikuñiko yej wāljaj ipan cielo ken sē ejeka' yej pox tajpalej. Iwán nawatitoya noyan kalijti' kan ejewatoyaj. ³ Iwán nesiko ken tilēnguj, xoxxotato ipan sejsé sejsé de yejemej. ⁴ Iwán el Espíritu Santo asi' ipan yejemen, iwán pe' tajtojkej ipan sēsē'pa tájtól kensan el Espíritu Santo kitajtoltiayaj.

⁵ Inomej días Jerusalén onoyaj judiyojmej yej kitekiweyimatiltiayaj Dios, yej noyan wālkej ipan paismej. ⁶ Kuá' kikakikej tatikuñto', monechkōlo' iwán ayo' kimatiáj tē kichīwayaj, iga kikaktokej nemi tajtowaj ipan sejsé itajtólmej yejemej.

⁷ Madmiradojkej, iwán este moyolmajtijkej, iwán mojliayaj:

—In inimej, ¿ayejtaj de Galilea in yej nemi tajtowaj? ⁸ ¿Kéntaj welij tikakij nemi tajtowaj ipan sejsēpa totájtól? ⁹ Nigaj onokej yej wālkej Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto iwán tajli yej itoka' Asia, ¹⁰ Frigia iwán Panfilia, Egipto, wan altepemej África yej ono' iyikan Cirene. Nō yej wālkej Roma yej nigaj chantitokej; sekin de yejemej mela'judiyojmej, sekin yej kicredojkej ken kicredowaj judiyojmej. ¹¹ Onokej nō yej wālkej Creta iwán Arabia; e' tonochin tikakij ipan totajtólmej tepowiliáj yej Dios kichīwa yej pox yēkti.

¹² Inochin moyolmajtijtoyaj este ay'ya kimatiáj tē kichīwayaj, iwán motajtaniáj:

—¿Nochi inin, té an kijtojneki?

¹³ E' sekin kipinajtiayaj iwán kijtowayaj:

—Inimejwa' tawamej.

Pedro kitatapowiá la gente

¹⁴ Iwán Pedro moketza' iwán inomej once apostolejmej; kijtoj recio:

—Judiyojmej iwán nochi yej anchantitokej Jerusalén; xikmatikan iwán xikye'kakikan inin yej nia nimitzijlitij. ¹⁵ Inimej ayá' tawamej ken amejemen ankijtowaj, ¿ix ayá' ankijta iga yowáltigo? Las nuevejo'. ¹⁶ Ininwa' nemi mochiwa yej el profeta† Joel íkyaya kijtoj ijkín:

¹⁷ Kijtoj Dios; kuá' ayo' wejka iga nitajuzgaroki,

* 2:1 2:1 Xikita glosario "Pentecostés". † 2:16 2:16 Xikita glosario "Profeta".

nia nīkmakati noEspíritoj nochi gente,
amookichpilowān iwān amosiwāpilowān nia nīktajtolmakatij,
iwān chokomej kitaskej yej nej Dios nīknēxtilīskēj,
iwān yej wēwetkej tēmikiskej.

¹⁸ Inōmej días nīkmaķas noEspíritoj tajtaga' wān siwātkej yej nētokaj,
iwān yawij tajtōtij de nej.

¹⁹ Nia nīknēxtīti nopoder ajko ipan cielo,
iwān tani ipan tajli onos yej tanēxtiliá:
esti, ti'ti iwān mixti de pōkti.

²⁰ El sol ay'ya tawij,
iwān mētztī‡ mochiwas ken tikita esti,
inōn mochiwas kuā' aya asi inōn día kuā' poxsan majmawiloj iga wī' toTēko.

²¹ E' nochi yej kitēnewiá itōka' toTēko, momānawiskej.

²² 'Noknīmej yej nō an-israelītajmej, xikakikan yej nia nimitzijlītij: Dios kiye'ita'
Jesús yej ichān Nazaret. Iwān amo-ixtaj Jesús kichij mia' milagro, iwān yej pox yēkti
iga Dios kipalewīj. Inīn amejemen ankīmátija. ²³ Dios kejlantoya desde ikya iga Jesús
makiknochiwakan wān mawetzi pan imamej yej kijiya. Amejemen ankikītzkijkej
iwān ankikawatoj ipan imamej tajtaga' yej poxsan ayompa nemij, wān kimiktijkej
Jesús ipan cruz. ²⁴ E' Dios sej kixitij, ijkōn iga kikīxtij kan miktoya, porque Jesús wel
ojpa-isa' kan miktoya. ²⁵ El rey David tajtoj ijkīn de Jesús:

Nochipa toTēko ono' no-ixtaj;
iga yéj ono' noná', nitē anēkuekuechkaltía.

²⁶ Inōn iga nipoxyolchikajto' iwān nitakuika iga nipakto',
malej iga se día nimikis, niye'ono' iga nimoconfiarowa ipan Dios.

²⁷ Ayá' tinēkajtewas kan ono' yej mīktokej;
ayá' nō tiknekis iga nej yej nochipa nimitzweyimatīltiá, mapalāni nonakayo.

²⁸ Tinēnēxtilij ojtimej yej newiga kan wel niye'onos,
iwān poxsan niyolpakis iga tononowan.

²⁹ Pedro nō kijtoj:

—Nokniwān, nochi kimati iga to-ikyapatajwewej David migui' iwān motoga', iwān
este inān tikmatij kan tōkto'. ³⁰ E' David yajki profeta, iwān kimatitoyay iga
Dios kinojma-ijlij iga ipan se de ipilowān ipilowāmpa yawi kīsati Cristoŝ yej yawi
mochiwati rey. ³¹ Inōn iga David, este ikayay kenkuā' kitztoyay, kijtoj iga Cristo yawi
ojpa-isati iwān ayá' kawis kan onokej yej mīktokej iwān ayá' palānis inakayo. ³² Pues
Dios ki-ojpa-ixitij inīnya Jesús, iwān inōn nonochimej nīkmela'itakej. ³³ Jesús yajki
ipan cielo iga Dios kiwīga' iwān motālīj ilādoj iye'mā', iwān toTaj Dios kimá' iyEspírito
Santo kensan kijtoj. Inīn yej inān amejemen nemi ankitaj iwān ankikakij wī' de yéj.

³⁴ E' ayéj David yej tejkaj ipan cielo; puej yéjsan kijtoj ijkīn:

ToTēko kijlij noTēko:

“Ximotali ilādoj noye'mā' kan nimandarowa,

³⁵ este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

³⁶ 'Amonochimej an-israelītajmej, xikmatikan iga inōn Jesús yej ankimiktijkej ipan
cruz, Dios kitalij iga mamochiwa toTēko iwān iga mamochiwa Cristo.

³⁷ Kuā' inōn kikakikej, pox moknoṁatikej iwān kitajtankej Pedro iwān sekin
apostolejmej:

—Nokniwān, ¿te wel manikchiwakan?

³⁸ Iwān Pedro kijtoj:

‡ 2:20 2:20 Mētztī: luna. § 2:30 2:30 Xikita glosario “Cristo”.

—Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti wən xikna'techokan Dios iwán ximobautizarokan sejsé de amejemen ipan itoka' Jesucristo, iga mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayekti; iwán Dios mitzmakaskej iyEspíritu Santo. ³⁹ ToTeko Dios mitzijliáj, iga inín mitzmakaskej amejemen iwán amopilowan, iwán inomej yej wejka onokej; sanké' toTeko kinotzas.

⁴⁰ Ayejsan ijkón tanonotza' Pedro, majo' nō tanonotza' ijkín:

—Ximomanawikan iga Dios amo mamitziknochiwakān ken kiknochiwaskej inomej yej kimiktijkej Jesús.

⁴¹ Yej kitajtolkuilij Pedro, mobautizarojkej; yej íkuā' kicredojkej Jesús, asi' este ken tres mil. ⁴² Iwán inochin kichiwaj kensan apostolejmej kinextiliayaj, iwán sesan iyalmajmej kipiayaj, sekan kichiwaj la Santa Cena* wən sen-oradowajaj.

Ken iga nemij yej achto kitokaj Jesús

⁴³ Iwán inochin madmiradojkej iga kitayaj iga Dios kinextiaya ipoder ipan apostolejmej kuā' kichiwaj mia' milagro. ⁴⁴ Iwán inochin yej kicredojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj iwán nochi yej itatkimej kisempiayaj. ⁴⁵ Iwán kinamakayaj nochi yej itatkimejpa, iwán itominyo mopartirowiliayaj ke'san iga se kipolowa. ⁴⁶ Iwán nochipa monechkowajaj weyitiopan,† iwán sentakuayaj ichamej sekin, inochin paktoyaj iwán ayagaj moweyimatiá. ⁴⁷ Kiweyimatiltiayaj Dios iwán nochi gente kiye'itaya yej kichijtokej; iwán toTeko cada día kichiwaj iga makomatiakan yej momanawijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús.

3

Kachitialiá se yej awel nejnemi

¹ Pedro iwán Juan nemi senyayaj weyitiopan tiota' las tres, iga inón hora nokta kitenewiayaj Dios. ² Ompa tiopan onoya se taga' yej itekiya nokta iga awel nejnemi, nochipa katka kikawatij tiopan, ipan kalten yej itoka' Monsajti' iga kitajtaniliaya tomín yej ompa kalakiáj. ³ Kuā' inón yej awel nejnemi kita' Pedro iwán Juan iga nemi kalakij tiopan, kitajtanilijkej tomín. ⁴ Entonces Pedro iwán Juan kitachilijkej inón yej awel nejnemi, iwán Pedro kijlij:

—Xinetchilikān.

⁵ Yej awel nejnemi tachixtikisa', yéj kijtoj anka yawij kimakatij tejté. ⁶ E' Pedro kijtoj:

—Anikpiá plata niga oro, e' yej nikpiá nia nimitzmakati: Jesucristo yej de Nazaret nochi wel kichiwaj iwán yéj nejtān, inón iga nimitzijliá, ximoketza wən xinejnemi.

⁷ Pedro, kikitzkilij iye'mā' iwán kiketza', iwán íkuā'san tojtomi' inochi iyikxi. ⁸ Iwán inón yej awel nejnejmi witóni'pa iga moketza', iwán pe'ya nejnen, senkalákkeja tiopan iwán Pedro wən Juan, wíwitoninemiá iwán kiweyimatiltijtiniemiá Dios. ⁹ Nochi kitakej iga nejnemiaya iwán kiweyimatiltiaya Dios. ¹⁰ Kixmatiáj iga inonya taga' yej motaliaya ipan tiopan ikaltenyo yej itoka' Monsajti' iga kitajtaniá tomín, iwán poxsan madmiradojkej wən moyolmajtijkej iga inón kitakej.

Pedro kitatapowiá la gente ipan tiopan icorredoryo

¹¹ Inón yej awel nejnejmiá, ayo' kinekiá makikajtewa Pedro iwán Juan, iwán nochi gente madmiradojkej iwán yajkij weyitiópampa kan ikaltenyo yej itoka' Salomón kan yejemen onoyaj. ¹² Inón kita' Pedro, kijtoj:

—Noknimej yej nō an-israelitajmej, ¿te iga anmoyolmajtiáj? ¿Te iga nejemen annetachiliáj kenkuā' nejemej nikachitiltijkej inón taga'? ¿Ix nikachitiltijkej iga nejemej niwelitij o iga niye'nemij iyixtaj Dios? ¹³ Ayéj ijkón, majwa' inonsan iDios

* **2:42** 2:42 Xikita glosario “Santa Cena”. † **2:46** 2:46 Xikita glosario “Weyitiopan”.

to-ikyapatajwan Abraham, Isaac iwán Jacob kichij inín iga kipoxye'ita Jesús yej iPiltzín. Inón Jesús yej amejemen ankijiyakej iwán ankikawatoj ipan ima' Pilato yej gobernador. Kuá' Pilato kinekiá makimajkawá, amejemen ayá' ankinekikej. ¹⁴ Amejemej katka xiktajtowilikan iga makimajkawakan Jesús yej ayá' kichij yej ayekti, majwa' ankijtojkej iga makimajkawakan se' taga' yej tamiktij. ¹⁵ Ijkón iga ankimiktijkej inón yej temaka vida. E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya, inón nejemej niknojma-itakej. ¹⁶ Iga nimoconfiarowaj iga Jesús wel nochi kichíwa, achitiá' inín taga' yej inán ankitaj iwán ankixmatij. Igasan nimoconfiarowaj ipan Jesús inón nokta iga mela'achitiá' in inín taga' yej ono' amo-ixtaj.

¹⁷ 'Nokniwan, nikmati iga kuá' amejemen iwán yej mitzmandarowaj ankimiktijkej Jesús, ayá' ankimatiáj te nemi ankichíwayaj. ¹⁸ E' ijkón Dios kichij iga mamochíwa ken ikya kijtojkej profetajmej iga Cristo yawij kiknochíwatij. ¹⁹ Inón iga xikajtewákanya iga ankichíwaj yej ayekti wan xikna'techokan Dios, iga mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayekti. Iwán toTeko kichíwas iga xiye'onokan. ²⁰ Iwán Dios no mitztitaniliskej Jesús yej el Cristo yej íkyaya kitapejpen iga mitztitaniliyaj. ²¹ Malej iga inán Jesucristo káwiso' ipan cielo este que Dios makiyejye'tali nochi, ken kijtoj ipan iprofetajmej yej ye'nemikej yej ikayay onoyaj. ²² Ijkón Moisés kijlij to-ikyapatajwan: "ToTeko Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejemempa, ijkón ken nej neñitan. Xikchíwakan nochi yej yéj mitzijliskej, ²³ iga nochi yej ayá' kitajtolkuis inón profeta, ay'ya wel onos kan onoskej ipilowan Dios."

²⁴ 'Iwán nochi profetajmej desde Samuel iwán yej despueja tajtojkej, no kijtojkej yej inán nemi mochíwa. ²⁵ Yej Dios kijlij profetajmej iga kichíwas, inón iga amejemen xiye'onokan. Dios kichij se pacto iwán to-ikyapatajwewetkej, kuá' ijkín kijlij Abraham: "Nej nikchíwas iga pan mopilowan ipilowampa, nochi gente yej onokej ipan inín tajli maye'onokan." ²⁶ Kuá' Dios ki-ojpa-ixitij iPiltzín, amejemej achto mitztitanilijkej iga mamitzjolchikawakan iwán iga xikajtewakan iga ankichíwaj yej ayekti.

4

Pedro iwán Juan onokej iyixtaj yej mandarowaj

¹ Mie j Pedro iwán Juan tatapojtóyajo' iwán la gente, asikej sacerdotejmej iwán saduceojmej* iwán ijefej policiyajmej† yej kicuidarowaj weyitiopan. ² Kuesitoyaj iga Pedro iwán Juan tanextilijtoyaj iga kena, ojpa-isaskej yej miktokej iwán inón monextij kuá' ojpa-isa' Jesús. ³ Kikitzkijkej Pedro iwán Juan e' iga tióta'ya katka kiwigakej ipan cárcel, iwán senyówal ompa onoyaj, kikixtijkej este iga tanesi'. ⁴ E' mia' yej kikakikej yej kipojtoya Pedro, kicredojkej; iwán yej kitokaj Jesús masi' ken cinco mil, petz tajtága'san iyoka siwatkej.

⁵ Ipan se'ya día, monechkojkej Jerusalén ijefejmej judiyojmej, totajwewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtíáj ipan la ley. ⁶ Ompa no onoya Anás yej kimandarowa sacerdotejmej, Caifás, Juan, Alejandro, iwán inewi iyikniwan sacerdotejmej yej mandarowaj. ⁷ Iwán kikuitoj Pedro iwán Juan, iwán kitalkkej tajkoyan, iwán ijkín kitajtankej:

—¿A' mitzijlijkej iga wel antamachtíáj ijkín? ¿A'yéj mitzmakekej poder iga wel antaachitíáj?

⁸ Iwán el Espíritu Santo kitajtolmá' Pedro, kijtoj:

—Amejemen yej anmandarowaj, iwán notajwewetkej de Israel: ⁹ ya que amejemen annetajtanij te iga nikchíwilijkej yej yekti inín taga' yej wetitoya iwán ankinekij xikmatikan kén iga achitiá', ¹⁰ niknojma-ijtowa amo-ixtaj iga makimati nochi

* 4:1 4:1 Xikita glosario "Saduceo". † 4:1 4:1 Xikita glosario "Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan".

israelitajmej, iga inín taga' yej to-ixtaj ono', achitiá' iga ipoder Jesucristo de Nazaret, inón Jesús yej amejemej ankimiktijkej ipan cruz iwán Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ¹¹ Amejemej yej ken ankalchiwaj, inín Jesús ken se te'ti yej ankitajkalkej, e' inín te'ti kitakej iga majya sej yekti iwán kikuikkej iga ipan pewa' iga mochij kajli. ¹² Petz Jesús wel temañawía; iga Dios tetitanilij Jesús iwán ateyi se' ipan inín tajli, yej ipan wel timomañawíaj.

¹³ Kuá' yej mandarowaj kitakej iga Pedro iwán Juan pox tajtolmatij, madmiradojkej iga kimatiáj iga Pedro wan Juan, namolmej yej ayá' pox momachtijkej; wan kicredojkej iga nemiáj wan Jesús. ¹⁴ Ompa ejkatoya iwán yejemen inón taga' yej achitiá', inón iga awel te kijliayaj.

¹⁵ Entonces kitekimakakej Pedro iwán Juan iga makisakan kan monechkowaj yej mandarowaj iga kinekiáj yejemensan makawikan iga matatapowakan. ¹⁶ Kijtowayaj: —¿Te yej tiawij tikchiwilitij inimej tajtaga'? Nochi de Jerusalén kimatij iga kichijkej inín milagro, inón awel tikijtowaj iga ayá'. ¹⁷ E' iga ayo' máj mapíwi inín tájtol ipan altepe', matikmajmajtikkan iga ayo' agaj makipowilikan de Jesús.

¹⁸ Iwán kinotzkej, kitekimakakej iga ayo' nokta matajtokan niga matamachtikan de Jesús. ¹⁹ Pedro iwán Juan kijtojkej:

—Amejemen, ¿kén ankitaj?, ¿ix máj yekti iyixtaj Dios manimitztajtolkuilikan amejemen o maniktajtolkuilikan Dios? ²⁰ Puej nejemej awel nikajtewaj iga nikijtowaj yej nikitakej iwán nikakikej.

²¹ Iwán yej mandarowaj kimajmajtijkej Pedro wan Juan iwán kimajkajkej. Akasikej kén iga wel makiknochiwakan iga nochi gente kiweyimatiltiaya Dios iga inón taga' yej achitiá'. ²² Inón taga' yej ipan yéj mochij milagro iga achitiá', kipiayay máj de cuarenta años.

Yej kitokaj Jesús kitajtaniliáj Dios iga makipalewikkan

²³ Kuá' Pedro iwán Juan kimajkájkeja, yajkij kan onokej yej kicredowaj Jesucristo, iwán kipowilijkej inewi yej kijtojkej ijefejmej sacerdotejmej iwán wewetkej yej mandarowaj. ²⁴ Kuá' inón kikakikej, inochin kisentewijkej Dios, kijtojkej:

—NoTeko, tej tiDios yej tikchij cielo, tajli, lámár iwán inewi yej ono'. ²⁵ Tej iga moEspíritu Santo tiktajtólma' David yej mitztoka, kijtoj:

¿Te iga kuejkuesiwilo ipan paismej, iwán la gente kejlamikij iga kichiwaj yej ayekti yej niga kipalewiáj?

²⁶ Reyejmej yej onokej ipan inín tajli inochin monechkojkej, yej mandarowaj ipan altepemej mosenechkojkej, yajkij icontraj toTeko wan icontraj Cristo yej kititan.

²⁷ 'Melá' iga nigaj ipan inín altepe' mosenechkojkej Herodes[‡] iwán Poncio Pilato iwán la gente de Israel iwán yej ayéj de Israel, motalkej icontraj moPiltzin Jesús yej tej tiktapejpen iga marreñaro. ²⁸ Iga inón, yejemej kichijkej nochi yej tej tikejlantoya iga ijkón yawi mochiwati. ²⁹ NoTeko xikita iga nemiktijnekij iwán xinepalewikkan iga amo manimajmawikan iga manikpowakan motájtól. ³⁰ Iwán iga mopoder maachitiakan yej wetitokej iwán mamochiwa weyi milagrojmej ipan itoka' moPiltzin Jesús yej ayí' kichij yej ayekti.

³¹ Kuá' tami' oradojkej, ompa kan nechkatoyaj takuekuechka'; iwán inochimej kipiayaj nokta el Espíritu Santo, iwán ay'ya majmawikej iga kipowaj itájtól Dios.

Nochi yej kipiayaj isentatkimej

³² Nochi yej kicredojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj. Ayagaj motatkinekiá tejté yej kipiaya, majwa' inewi yej kipiayaj, kijtowayaj iga nochi isentatkimej. ³³ Iwán apostolejmej kipowilijkej nochi gente iga toTeko Jesús ojpa-isa', iwán kicredojkej.

[‡] 4:27 4:27 Xikita glosario "Herodes".

Dios poxsan kipalewiayaj inochimej. ³⁴ Ateyá ni agaj de yejemen yej amakipiá tejté, iga inochimej yej kipiayaj italmej o ikalmej kinamakayaj, iwán itominyo kiwigayaj ³⁵ iwán kimakayaj apostolejmej, iwán yejemej kimajmakayaj nochi tokniwan sanké' kipolowayaj. ³⁶ Ijkón kichij se levitaš yej itoka' José, yej naceroj ipan tajkótal* yej itoka' Chipre. Apostolejmej kitalilijkej José se' itoka', kitokawijkej Bernabé, yej kijtojneki Yej Tayolchikawa; ³⁷ inín taga' kipiaya se ital iwán kinamá', iwán itominyo kikawiljto apostolejmej.

5

Ananías iwán Safira kichiwaj yej ayekti

¹ E' se taga' yej itoka' Ananías iwán Safira yej isiwa', kinamakakej italmej. ² Inín taga' kikui' achi inón tomín, iwán achi kikawiljto apostolejmej ken tikita achónya nokta iga kinamakakej. Iwán isiwa' nochi kimatiá. ³ Iwán Pedro kijtoj:

—Ananías, ¿te iga kala' Tzitzimi' ipan moalmaj iwán tikne' xikajkawawa el Espíritu Santo iga tikui' achi itominyo inón tajli yej tiknamá'? ⁴ ¿Ix ayéj motatki katka in tajli? Iwán siga tiknamá', ¿ix ayéj motatki nō in tomín? ¿Te iga ijkón tikchij? Ayéj nejemej anekajkayajkej, Dioswa' in tikne' xikajkawawa.

⁵ Kuá' inón kika' Ananías, miktiwétzi'ya. Iwán nochi yej kimatikej, poxsan majmawikej. ⁶ Iwán asikej sekin chokomej, kikimilojkej iga tzótzol iwán yajkij kitokatoj.

⁷ Panoj ken eyi horas, kalakito isiwa' Ananías, yéj aya kimatiá iga mígui'ya iwéj.

⁸ Pedro kitajtan:

—Ta' xine-ijli, ¿ix achón iga ankinamakakej in amótal ke' ankijtowaj?

Iwán siwa' kijtoj:

—Kena, achón.

⁹ Iwán Pedro kijlij:

—¿Te iga anmotajtoijkej iga ankinekikej xikajkawakan iyEspíritoj toTēko? Ta' xikita, ne witezey yej kitokatoyaj mowéj; inán tej nō yawij mitzwigatij.

¹⁰ Iwán íkuá'san miktiwetzi' iyixitēnoj Pedro. Kuá' kalakkej chokomej kasitoj siwa' míkto'ya, iwán kikixtijkej iwán kitokkej itēnoj iwéj. ¹¹ Iwán inochimej yej kicredojtoyaj Jesucristo iwán nochi yej kimatikej yej mochij, poxsan majmawikej.

Dios kichíwa mia' milagro

¹² Iga Dios kipalewij apostolejmej, kichíwayaj mia' milagrojmej iyixtaj la gente. Inochin yej kicredowayaj toTēko monechkowayaj weyitiopan, itēnoj puerta yej itoka' Salomón. ¹³ Ni agaj yej ayá' kicredowaya Jesucristo mixewiaya iga masen-onokan iwamej, e' la gente poxsan kiye'itayaj inomej toknimej. ¹⁴ Yej kicredowayaj toTēko, majya miakiayaj, tajtaga' iwán siwatkej. ¹⁵ Este kikixtiayaj ipan calle yej wetitokej, kitekayaj ipan tapech iwán ipan peta', iga kuá' panoj Pedro, malej itónal maasi ipan sekin de yejemej. ¹⁶ Iwán mia' nō yej najna'san iyaltepemej, yayaj Jerusalén, kiwigayaj iyenfermojmej iwán yej kinkochijtoyaj malespíritojmej iwán nochi achitiakej.

Pedro wan Juan kiwigaj preso

¹⁷ Iwán ijefej sacerdotejmej iwán nochi saduceojmej yej íwan onoyaj, kixitayaj apostolejmej. ¹⁸ Iwán kikitzkijkej apostolejmej iwán kipresojuwikej. ¹⁹ E' se iyángel* toTēko yajki tayowakan kitapowiljtoj cárcel, iwán kikixtijkej, kijlijkej:

²⁰ —Xakan, ximoketzatij weyitiopan iwán xiktatapowitij la gente ken iga wel manejnemikan ipan iyojwi Dios.

§ 4:36 4:36 Xikita glosario “Levita”. * 4:36 4:36 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”. * 5:19 5:19 Xikita glosario “Ángel”.

²¹ Iga inón kikakikej, ipan se'ya día isájpasan kalakkej weyitiopan iwán pəwakej tamachtijkej.

E' ijefej sacerdotejmej iwán yej íwán ompa onoyaj, kinechkojkej nochi yej kimandarowaj israelitajmej, iwán tatekimakakej iga mamokuiti apostolejmej kanki' onokej cárcelijti'. ²² Kititankej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan. E' kuə' asitoj ipan cárcel, akasikejo', iwán mokuepkej iga tamatiltitoj. ²³ Kijtojkej:

—Nikasitoj cárcel ye'tzakto' iwán ipan kalten ejekatokej policiyajmej. E' kuə' niktapojkej, ompa ayagaj onoya.

²⁴ Kuə' inón kikakikej ijefej sacerdotejmej iwán ijefej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan iwán inomej sacerdotejmej yej nō mandarowaj, mojliayaj: atikmatij kəman tamatis inín. ²⁵ Íkuə' asito se taga' iwán kijtoj:

—Tajtaga' yej ankakijkaj ipan cárcel onókeja weyitiopan, némiya tamachtíaj.

²⁶ Ijefej policiyajmej iwán policiyajmej yej takuidarowaj, yajkij kikuitoj tamelá iga kimajmawiliayaj la gente iga wel kitemiktiáj. ²⁷ Kuə' kaxititoj, kiwigakej iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej, iwán ijefej sacerdotejmej kijlij apostolejmej:

²⁸ —Nejemen nimitzijlijeja iga ayo' nokta xitamachtikan yej kichij Jesús. ¿Iwán te ankichijkej? Amejemen antamachtijtinénkeja noyan Jerusalén iwán ankinekij xinepantikan iga nejemej nikmiktijkej inón taga'.

²⁹ Iwán Pedro iwán sekin apostolejmej kijtojkej:

—Máj yekti manikchiwakan ken kijtowa Dios, que manikchiwakan ken kijtowaj tajtaga'. ³⁰ IDios to-ikyapatajwan, ki-ojpa-ixitij Jesús; inón yej anklavarojkej ipan se cruz iga ankimiktijkej. ³¹ Dios kiwiga' ajko iwán kitalij iladoj iye'ma', kitalij iga mamandaro iwán matasalvaro. Ijkón israelitajmej wel makikajtəwakan iga ayompa nemij iga Dios makiperdonaro yejemej. ³² Inón nejemej niknojma-itakej iwán nimitzpowiliáj, iwán nō mitznexiliáj el Espíritu Santo. Inón Espíritu, Dios kimaka yejsan kichiwa ken yéj kijtowa.

³³ Kuə' inón kikakikej, kuejkuesiwikej iwán kinekiáj makimiktikan. ³⁴ Iwán ompa kan nechkatoyaj yej mandarowaj onoya se fariseo† yej itoka' Gamaliel yej tamachtíaj ipan iley Moisés, inón taga' poxsan kiyə'itayaj. Moksetza' iwán kijtoj iga achi alín makisakan apostolejmej. ³⁵ Iwán Gamaliel kijlij yej mandarowaj:

—Nokniwan de Israel, cuidáj tejté ankichiwiliáj inimej tajtaga'. ³⁶ Xikejlamikikan ken ikya kichij Teudas, yéj kiyolmakatoya iga mamandaro. Iwán kitokakej ken cuatrocientos tajtaga'; e' yéj kimiktijkejsan, iwán nochi yej kitokayaj papayinikej iwán ompa nochi tami'. ³⁷ Máj despuéj, kuə' nemi mocensarolo, Judas yej de Galilea poxsan mia' kinechkoj yej kitokayaj; e' yéj nō kimiktijkej, iwán yej kitokayaj inochimej papayinikej. ³⁸ Inón iga nimitzijliáj iga xikajtəwakan kama manemikan inimej tajtaga', amo te xikchiwilikan. Porque siga nemi kichiwaj kensan yejemen kinekij, yáwisan tamiti. ³⁹ E' siga kichiwaj yej Dios kineki iga mamochiwa, amejemen awel te ankichiwiliskej. Achi xitamajmawilikan, amo santá' ankikuejkuesojtoskej Dios.

⁴⁰ Iwán nochi kitajtolkuilij inón taga'. Iwán kinotzkej apostolejmej, kimagakej iwán kitekimakakej iga ayo' máj matatapowakan ipan itoka' Jesús; iwán kimajkajkej.

⁴¹ Iwán apostolejmej kiskeja iyixtaj yej mandarowaj, poxsan paktiajkij iga Dios kita' iga wel kijyowiáj kuə' kknochijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús. ⁴² Iwán nochipa tamachtíayaj iwán kipowayaj itájtōl Jesucristo. Yayaj ipan weyitiopan, iwán nō tamachtijtinemiáj ipan kajlimej.

† 5:34 5:34 Xikita glosario "Fariseo".

6

Kitapejpenaj siete diaconojmej

¹ Iwán inón vej yej kitokaj Jesucristo nemi máj miakiayaj. Iwán yej tajtowaj hebreo* nochipa tamajmakayaj tákual. Iwán yej tajtowaj griego motelwijkej wán yej tajtowaj hebreo. Kijtojkej iga kuá' momajmakayaj tákual, ayá' kiye'atenderowaj siwatkej yej tajtowaj griego yej mikíkeja iwewejmej. ² Iwán inomej doce apostolejmej kinechkojkej nochi yej kitokaj Jesús iwán kijtojkej:

—Akajasi iga manikajtewakan iga nikpowaj itájtól Dios iga san tákual manikmajmakakan tokniwan. ³ Inón iga nokniwan, xiktapejpenakan siete tajtaga' yej ankitaj ye'nemij, iwán yej kimatij te kichiwaj, iwán yej kipiáj nokta el Espíritu Santo iga yejemen makichiwakan inín tekipánol. ⁴ Nejemen niktewewijoskej Dios, iwán nitamachtijoskej ipan itájtól.

⁵ Iwán nochi kiye'itakej yej kijtojkej apostolejmej. Iwán kitapejpenkej Esteban, se taga' yej poxsan moconfiarowaya ipan Dios, iwán kipiaya nokta el Espíritu Santo. No kitapejpenkej Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas iwán Nicolás de Antioquía yej ayéj judío, yéj íkyaya kicredoj ken iga tanextiliayaj judiyojmej. ⁶ Iwán kiwigakej itennoj apostolejmej, yejemej kitálijkej imamej ipan itzontekomej inomej siete toknimej iwán ki-oradowilijkej.

⁷ Iwán itájtól Dios mia'ya nemi kicredowaya, iwán yej kitokaj Jesús poxsan miakiakej ompa Jerusalén. Este no mia' sacerdotejmej yej judiyojmej kicredojkej Jesús.

Kipresowiaj Esteban

⁸ Dios kimá' poder Esteban iga makichíwa milagrojmej iga la gente makicredokan Jesús. ⁹ E' sekin judiyojmej yej asij tiopan yej itoka' “Esclavojmej yej itekomej kimajkájkeja”, iwán sekin yej de Cirene, de Alejandría, de Cilicia, de Asia, pewakej iga motenkítzkiáj iwán Esteban. ¹⁰ E' awel kitánilijkej iga el Espíritu Santo kipalewij Esteban iga kimá' tájtól yej ómpaya nokta ken kijtoj. ¹¹ Iwán inomej kixtawakej sekin iga makijtokan iga Esteban maltajtowa iga iley Moisés, iwán maltajtowa iga Dios. ¹² Ijkón kichijkej iga makuejkuesiwikan la gente iwán nochi wewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtiáj ipan la ley iwán ki-onkawijkej Esteban; kikítzkijkej iwán kiwigakej iyixtaj kan monechkowaj yej kimandarowaj nochi judiyojmej. ¹³ Iwán no kitemojkej yej tapantiáj, kijtojkej:

—Inín taga' atami iga maltajtowa iga inín toweyitiopan kan moweyimati Dios, iwán tajtowa icontraj iley Moisés. ¹⁴ Nikakikej kijtojto' iga Jesús de Nazaret yawi kixitínati inín weyitiopan iwán yawi kipatati ken tiktekichiwaj ken Moisés tenextilij iga matikchiwakan.

¹⁵ Yej mandarowaj iwán nochi yej ompa ewatoyaj, kuá' kitachilijkej Esteban, kitakej iga ixaya' kenya se ángel.

7

Esteban motajtowiliá

¹ Ijefej sacerdotejmej ijkín kitajtan Esteban:

—¿Ix melá' iga ijkón?

² Iwán yéj kijtoj:

—Nokniwan iwán anotajwewetkej, xinekakikan yej nia nimitzijlitij. Inón toDios yej nochi wel kichíwa, kixnextilij to-ikyapatajwewej Abraham kuá' onoya ipan tajli yej itoka' Mesopotamia, kuá' aya yawi mochantiti altepe' Harán. ³ Iwán Dios kijlij:

* 6:1 6:1 Xikita glosario “Hebreo”.

“Xikajtewa mótał iwán mokniwan iwán xaj ipan inón tajli yej nej nia nimitznextiliti.”
⁴ Iwán Abraham kisa' pan país yej itoka' Caldea iwán yajki mochantito altepe' Harán. Kuá' Abraham mi'ya' itaj, Dios sej kikixtij ompa iwán kiwajli' kan inán amejemen anchantitokej. ⁵ E' ayá' kimá' itał yej ma-itátkipay; ni alín nokta ayá' kimá' kan wel matakxa. E' Dios kijlij iga yawi kimakati yej mochiwas itatki, iwán kuá' mikisya, kawis iga ipilowan ipilowampa, malej íkuá' Abraham aya kipiaya ipilowan. ⁶ Iwán Dios kijlij iga yej ipilowan ipilowampa yatij mochantitij ipan se' tajli yej ayéj itatkimej. Ompa yawij onotij iga esclavojmej iwán kinkochitoskej cuatrocientos años. ⁷ Iwán Dios no kijlij: “Nej nia nicastigaroti yej mitzesclavojtiliskej. Iwán mopilowan ipilowampa yawij kixatij ompa, iwán witezey neweyimatiltikij nigaj.” ⁸ Dios motajoltij iwán Abraham, kimá' inón costumbre yej mojliá circuncisión* iga manesi iga motajoltij iwán. Inón iga kuá' Isaac kipiaya ocho días iga naceroy, Abraham kicircuncidaroy, iwán ijkonsan no kichij Isaac iwán ipiltzin yej itoka' Jacob. Iwán ijkonsan no kichij Jacob iwán ipilowan, inomej doce ipilowan yej mochiwej iga tetajmej ipan nación de Israel.

⁹ 'Inomej ipilowan Jacob yej yajkij to-ikyapatajwan kijiyej itzoyomej yej itoka' José, iwán kinamakakej, iwán inomej yej takojkej kiwigakej Egipto. E' Dios onoya iwán José ¹⁰ wan kimanawij kuá' kinkochiwayaj. Dios kinextilij ken wel makichiwa iga wel makiye'ita Faraón el rey de Egipto. Inón iga Faraón kitajlij José iga mamochiwa gobernador ipan Egipto iwán no mandarowaya chan Faraón.

¹¹ 'Iwán poxsan apistajtiá' iwán tayokoyayaj noyan ipan itał Egipto iwán Canaán, wan totajwan akasiajo' te kikuayaj. ¹² Kuá' Jacob kimati' iga Egipto ono' trigo, kititan ipilowan yej to-ikyapatajwan matakowatij. Ijkón iga achto vej yajkij Egipto. ¹³ Entonces kuá' se' vej yajkij yejemen, José motenxitonya iyixtaj iyikniwan, wan íkuá'ya el rey Faraón kimati' katiapa itaj wan iyikniwej José. ¹⁴ Iwán José tatitan makikuitij Jacob yej itajpa iwán inochi iyikniwan; iga inochimej masi' setenta y cinco. ¹⁵ Ijkón iga Jacob yajki mochantito Egipto iwán ompa migui', iwán ompa mikikej no ipilowan yej to-ikyapatajwan. ¹⁶ Iwán iyomiyomej Jacob kiwigakej ipan tajli yej itoka' Siquem, iwán kitokakej ipan animajtexapo' yej Abraham kikowilij ipilowan Hamor.

¹⁷ 'Kuá' ayo' wejka iga mochiwas yej Dios kijlij Abraham iga yawi kichiwati nokta, judiyojmej poxsan piwikej Egipto. ¹⁸ Ompa Egipto pe' mandaroy se' rey yej akixmatiá José. ¹⁹ Inín rey kikajkayaj totajwan iwán kinkochijkej, kitekimakakej iga makisenkokajtewakan seli' chooilin iga mamijmikikan.† ²⁰ Íkuá' naceroy Moisés. Yéj kuá' séligo', Dios poxsan kiye'ita'. Itaj iwán iye' kiskaltijkej eyi mes ompa ichamej. ²¹ Kuá' tatekimakakej iga kikajtéjkeja iselti iga mamiki, isiwapiltzin el rey de Egipto kasi' iwán kiskaltij ken ipiltzin. ²² Inón iga Moisés momachtij ken momachtiaj egipciojmej. Yéj mandarowaya poxsan iwán nochi ken tatekimakaya mochiwaya.

²³ 'Kuá' kipiaya cuarenta años, Moisés yajki kipaxalowilito iyikniwan, inomej yej de Israel. ²⁴ Ompa kita' se egipcio kimagatoya se yej iyikniwejpa. Iwán kimanawito iwán kimiktij inón egipcio yej tamagatoya. ²⁵ Yéj kijtoj anka iyikniwan kimatischej iga Dios kititan iga makimanawikan, e' yejemen ayá' kimatikej. ²⁶ Iwán ipan se'ya día, Moisés kasito omen israelita nemi momagaj, iwán kitakawaltiyaj, kijlijkej: “¿Te iga anmomagaj? Esi de amejempasan.” ²⁷ Kuá' kika' inón yej tamagatoya, este kiyagatopej Moisés, kijlij: “Tej ayagaj mitztalij iga tijefej o tijuez iga xinetakawaltikan. ²⁸ ¿Ix tikneki no xinemikti ken yalwa tikmiktij inón egipcio?” ²⁹ Kuá' Moisés inón kika', choloy iwán yajki mochantito ipan tajli yej itoka' Madián. Ompa onoya ken yej wejkachanej iwán kipiá' omen ipilowan.

* 7:8 7:8 Xikita glosario “Circuncisión”. † 7:19 7:19 Ex 1:22

³⁰ 'Kua' pánoja cuarenta años, Moisés onoya ipan desierto‡ iná' tepe' yej itoka' Sinaí. Ompa kixnextilij se ángel ipan se witztako' yej wewelontoya. ³¹ Moisés momajtij iga inón yej kitztoya, iwán kua' kitechoj iga makiye'ita, kika' itájtɔl toTeko, kijlij: ³² "Nej yej iDiospa amo-ikyapatajwewetkej, Abraham, Isaac, iwán Jacob." Iwán Moisés kuekuechkatoya iga majmawiá, iwán ayo' mixewiaya iga kitachiliaya. ³³ Iwán toTeko kijlij: "Xikixti moga' yej tikakijto', porque nij kan titaksato', nej nono'." ³⁴ Nikitzto' ken iga kiknochiwaj nogentej yej onokej Egipto, nikaki iga este tejtenaj. Inón iga niwalaj iga nikmanawikoj. Inán xiwiki iga nia sej nimitztitaniti Egipto."

³⁵ 'Malej iga yejemen kimalijlijkej Moisés, kua' kijlijkej: "¿A'yéj mitztalij iga tijefej o tijuez?" E' Dios kititan ken jefe iga makimanawiti igentej. Kititan iyángel makixnextiliti Moisés ipan witztako'. ³⁶ Moiséswa' in yej kikixtij Egipto to-ikyapatajwan. Yéj kichij milagro ompiga Egipto iwán ipan inón Chilti' lámaz iwán ipan desierto kan nemiáj cuarenta años. ³⁷ Inonsan Moisés kijlij israelitajmej: "Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejemempasan, ken nej netitan. Xikakikan yej yéj mitzijliáj." ³⁸ Inín Moisés yej onoya iwán la gente ompiga ipan desierto, iwán el ángel yej kinotza' ipan tepe' Sinaí. Iwán onoya wan to-ikyapatajwan, Moisés yej kimakakej itájtɔl yej tamaka vida iga tejemej sej matemakakan.

³⁹ 'E' inomej totajwan ayá' kinekikej makichiwakan ken kijtowa, majwa' kinekiáj sej mamokuepakan Egipto. ⁴⁰ Iwán kijlijkej Aarón: "Niknekij xinechwilikan diosmej iga mateojkuiltijtiakan tejemej. Porque atikmatij te kichij inón Moisés yej tekixtij Egipto." ⁴¹ Iwán kichijkej ken se torojtzin iga idiosmej iga makiweyimatiltikan, iwán kikuikéj mia' yolcamej iga kimiktilijkej tepostorojtzin iwán yejemen pakikej iga kichijkej inón. ⁴² Iwán Dios kikajtej yejemen, kismakákeja iga makiweyimatiltikan sitalimej. Ijkin ijkuilijto' ipan ilibroj profetajmej: Amejemen de Israel, ¿ix amejemen ankimiktijkej yolcamej iga annemakakej ofrenda kua' amonoyaj ipan desierto cuarenta años?

⁴³ ¡Ayá'! Majwa' ankinentiayaj ikuetaxtiopan dios Moloc, iwán ankinentiayaj sitalin yej kijliáj dios Renfán.

Inomej imágenes yej amejemensan ankichijkej iga xikweyimatiltikan.

Inón iga niawij nimitzkixtiti kan amonokej; nimitzwigaskej este iyikampa país de Babilonia.

⁴⁴ 'Ipan desierto to-ikyapatajwan kipiayaj se kuetaxtiopan§ kan kanayaj inón ome patachte'ti kan ijkuilijtoya la ley. Inón kuetaxtiopan kichij Moisés kensan Dios kinextilij iga makichijwa. ⁴⁵ To-ikyapatajwan kimakakej inón kuetaxtiopan ipilowan iwán kaxitijkej este nigaj. Senwalkej iwán Josué iga kitalkuilikoj se' gente yej nigaj chantitoyaj. Inomej gente Dios kikixtij iga kimakakej ital totajwan. Ijkonya iga kawiko inón kuetaxtiopan este iga mandaroj el rey David. ⁴⁶ Dios poxsan kiye'ita' el rey David iwán yéj kine' makichiwili se íkal Dios yej iDiospa Jacob, kan wel maono. ⁴⁷ E' rey Salomón in yej kichij Dios íkal. ⁴⁸ Malej iga Dios yej kipoxpiá poder, ayá' mochantiá ipan tiopamej yej kimachiwajpa tajtaga'. Ken kijtoj se profeta:

⁴⁹ Ipan cielo nimotaliá iga nimandarowa,

iwán ipan tajli nimokxitetoniá.

¿Katiábapa nókal nechwiliskej?

¿Kan wel nimosewij?, kijtowa toTeko.

⁵⁰ ¿Ixtaj ayéj nej nikchij iga noma' nochi yej ono'?

⁵¹ Esteban kijojo' no:

—E' amejemen nochipa anyoltakuaktikej, amonakas iwán amoalmaj ken yej ayá' kixmatij Dios. Nochipa ankichiwaj yej ayá' kineki el Espíritu Santo. Amejemen

‡ 7:30 7:30 Xikita glosario "Desierto". § 7:44 7:44 Xikita glosario "Kuetaxtiopan".

kensan amo-ikyapatajwan. ⁵² Amo-ikyapatajwan kiknoĉhijkej nochi profetajmej, este kimijmiktijkej yej kijtojkej iga yawi wıtzeti Cristo, yej ye'nemi. Iwán kuá' wáľaj, amejémensan sej ankentregarojkej iwán ankimiktijkej. ⁵³ Malej iga anĝelejmej mitzmakakej iley Dios, e' amejemen ayá' ankichijkej ken kijtowa.

Miki Esteban

⁵⁴ Kuá' kikakikej yej kijtojtoya Esteban, poxsan kuejkuesiwikej este kigueguet-zekaltijkej itamej iga kijiya Esteban. ⁵⁵ E' yéj kimela'piaya el Espíritu Santo, ajkotachá' ipan cielo iwán kita' kan Dios tawijto', wan kita' ompa ejkato' Jesús iladoj iye'má' Dios. ⁵⁶ Iwán kijtoj:

—ıTa' xikitakan! Nikitzto' tapojto' cielo, iwán ompa ono' Jesús* iladoj iye'má' Dios.

⁵⁷ E' yejemej monajnagastzakkej iga imamej, tzajtzikej iwán kisempoljkej Esteban. ⁵⁸ Kiwawatatzojtikixtijkej ipan altepe' iga kitemiktıtoj. Iwán inomej yej nemi tatemiktiáj kikawatoyaj isotantzotzolmej† iyikxitenoj se taga' yej itoka' Saulo iga makicuidarowilıkan. ⁵⁹ Mieĝ nemi kitemiktiáj, Esteban kitenewij Dios, kijtoj:

—NoTeko Jesús, xikomemawi noespıritoj.

⁶⁰ Iwán motankuaketzá', iwán tajtoj recio, kijtoj:

—NoTeko, amo xikwelkuili yej ayekti yej nemi nechıwiliáj.

Kuá' tami' inon kijtoj, mígui'ya.

8

Saulo kitemowa iga kiknoĉhiwa yej kicredowaj Jesús

¹ Saulo kiye'ita' iga kimiktijkej Esteban.

Inonsan día pewakej iga paréj kitemojkej iga kiknoĉhiwaj yej kicredojtokej Jesús yej ichamej Jerusalén. Nochi papayınikej, ono' yej yajki ipan ital Judea iwán Samaria. Apostolójmejsan kajkej Jerusalén. ² Sekin tajtaga' yej kicredojtokej Dios, kitokkej Esteban, iwán poxsan ĉokakej. ³ Iwán Saulo kiknoĉhiwaya yej kicredojtokej Jesús, kalakiá ipan sejsé kajli iga kiwawatatzojtikixtiaya tajtaga' iwán siwatkej iwán kiwigayaj preso.

Mopowa ye'notıciáj Samaria

⁴ E' yej choljkej Jerusalén, noyan san kan yajki kipowayaj itajtł Dios yej tasalvarowa, ⁵ Se de yejemen yej itoka' Felipe, yajki se altepe' yej ono' ipan ital Samaria,* iwán ompa pewa' kipowa' itajtł Cristo. ⁶ Ompa moneĉkolowaya iwán nochi kikakiáj yej kijtowaya Felipe, iwán no kitayaj iga kichıwaya milagro. ⁷ Mia' yej kipiaya małespıritoj achitiakej, iwán małespıritojmej kuá' kisayaj ipan inomej este tzajzitıkısayaj. Iwán no achitiakej yej takuawayaxtoyaj iwán yej koomej. ⁸ Inon iga poxsan paktoyaj ipan inon altepe'.

⁹ E' onoya no se taga' yej itoka' Simón yej motamatiliá iwán kikajkayajtoya la gente de Samaria, kinekiá iga makita la gente iga yéj ayéj námł. ¹⁰ Kitajtolkakiá yej máj aya yolej este yej máj yoleja, kijtowayaj:

—Inın Simón kinentiá nokta iweyipoder Dios.

¹¹ Kitajtolkuiliayaj iga inon itamatilis, ıkyaya kikajkayajtokej. ¹² E' kuá' kicredojkej inon ye'notıciáj yej Felipe kipowa' ken iga reınarowa Dios, iwán iga mamosalvarokan ipan itoka' Jesucristo, mobautizarojkej tajtaga' iwán siwatkej. ¹³ Kicredoj no inon Simón, iwán mobautizaroj, iwán kitokatinemiáy Felipe, madmiradojtoya iga kitaya iga kichıwaya milagros.

* **7:56** 7:56 Esteban kijtoj "iPiltzin Taga'", toka' yej Jesús kijtoj kuá' motokawij. Lc 5:24 † **7:58** 7:58 Anka iga sektaj kinentiayaj sotantzotzol, wan kikixtijkej iga máj wel matatemiktıkan. Ayéj iga onoyaj ipetzkafej. * **8:5** 8:5 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

¹⁴ Kuḗ' apostolejmej yej onoyaj Jerusalén kimatikej iga yej ichamej Samaria kicredójkeja itájtōl Dios, kititankej mayakan ompiga Pedro iwán Juan. ¹⁵ Asitoj ompiga, oradojkej iga inomej yej kicredojkej Jesús iga makipiakan el Espíritu Santo. ¹⁶ Porque aya wítziá iyEspíritoj Dios niga ipan se de yejémempa, onóyajsan bautizado ipan itōka' toTēko Jesús. ¹⁷ Iwán Pedro iwán Juan kitálkej imamej ipan inomej, iwán inomej kipiákeja iyEspíritoj Dios.

¹⁸ Kuḗ' Simón kita' iga wáaj iyEspíritoj Dios iga apostolejmej kitáljkejsan imamej ipan inomej, Simón kinekiá makixtāwa apostolejmej; ¹⁹ kijtoj:

—Xinēmakakan nō inón poder iga a'san ipan maniktālili noma' makipiá nō iyEspíritoj Dios.

²⁰ Iwán Pedro kijlij:

—Ximiki wān motomīn iga tikowasneki imakoḗa Dios. ²¹ Tej ayá' mitzajasi iga xikpiá; iyixtaj Dios tej tikchijto' yej ayēkti. ²² Xikajtéwaya iga tikchīwa yej ayēkti, iwán xiktajtānili Dios siga wel mitzelkawilij inón yej tikejlan ipan moalmaj. ²³ Nimitzita iga ipan moalmaj titapox-ixita, iwán tikchijto' yej ayēkti, inón kenkuḗ' mitzilpito'.

²⁴ Iwán kijtoj Simón:

—Amejemen xikteñewīkan Dios iga nej iga amo mamochīwa inón yej anne-ijlijkej.

²⁵ Kuḗ' apostolejmej tami' tātāpowakej ipan itájtōl Dios, mokuepkej Jerusalén. Ipan ojti kipojtiwálkej ye'noticiaj ipan mia' altepētiztīn yej onokej ipan itāl Samaria.

Felipe iwán se taga' de Etiopía

²⁶ Después se iyángel toTēko kijlij Felipe:

—Ximoketza, iwán xaj tanībapa ipan ojti yej kīsa Jerusalén iwán yawi altepe' Gaza.

Inón ojti panowa ipan desierto. ²⁷ Ijkón Felipe moketza' wān yajki ompiga; iwán ipan ojti masi' iwán se taga' yej ichān ipan tajli Etiopía. Inón taga' poxsan tayakantoya, yéj kenilijtoya itomīn la reina de Etiopía yej itōka' Candace. Inón taga' yajka Jerusalén iga kiweyimatīlītōya Dios. ²⁸ Inón taga' némiya yaya íchān; ewatiāya ipan ikuacarretaj, kileerojtiāya inón libro yej kijkuiloj el profeta Isaías. ²⁹ IyEspíritoj Dios kijlij Felipe:

—Xiktecho inón kuacarretaj iwán xisenyawī itēnoj.

³⁰ Kuḗ' Felipe kitechoj, kīká' iga kileerojtiāya inón libro yej kijkuiloj Isaías, iwán kitajtan:

—¿Ix tikmati te kijtojneki in yej tikleerojtiá?

³¹ Iwán kijtoj inón taga':

—¿Kén nia nikmatiti si ayagaj ne-ijliá te kijtojneki?

Iwán kijlij Felipe iga matejkawi iga mamotāli itēnoj.

³² Kan kileerojtiāya ijkín ijkulijto':

Kiwigakej kimiktītoj ken se borrego;†

iwán ken borregojtīn kuḗ' kitejtekiāy itzojmiyo, atzajtzi,

ijkōsan yéj nō atajtoj.

³³ Kalimpamatikej, ayá' kitajtolkuilij yej kijuzgarowa.

¿Iwán a' tajtowa iga ipilowan?,

iga kimiktijkej ipan inīn tajli.

³⁴ Iwán inón taga' de Etiopía kitajtan Felipe:

—Achi xine-ijli de a'yéj tajtowa inīn profeta. ¿Ix iga yéjsan o iga sewo'?

³⁵ Iwán Felipe pewa' tajtoj de inón yej kileerojtiāya inón taga' de Etiopía, iwán kipowilij ye'noticiaj de Jesús. ³⁶ Kan nemi yawij, asitoj kan ono' a'ti. Kijtoj inón taga':

—Nij ono' a'ti; ¿ix awel tinebautizaroj?

³⁷ Felipe kijtoj:

† 8:32 8:32 Xikita glosario "Borrego".

—Siga tikmela' crędowa iga inewi moalmaj, wel.

Iwán kijtoj:

—Nicrędowa iga Jesucristo iPiltzın Dios.

³⁸ Iwán kiketzeltij ikuacarretaj; iwán iyomextimej yajkij a-ijti'. Iwán ómpaya Felipe kibautizaroj inón taga'. ³⁹ Kuą' kıskeja a-ijti', iyEspíritoj toTęko kiwiga' Felipe. Inón taga' ayo' máj kita' Felipe; e' taga' kikui' iyojwi este ąaktiajki. ⁴⁰ Felipe asito sej este ipan altepe' yej itoąa' Azoto, iwán panotiajki ipan sejsé altepe' iga kipojtinemi' ye'noticiaj de Jesús este que asi' altepe' Cesarea.

9

Saulo pęwa iga kitoka Jesús

¹ Saulo kijtojtóyasan iga yawi kimiktiti yej kitokaj Jesús. Inón iga yajki kitato ijefej sacerdotejmej,* ² kitajtanito amamej ąan makijto iga yejemej kitekimakaj iga mayawi Damasco iga makitemoti ipan itiopamej judiyojmej yejsan kitokaj iyojwi Jesucristo. San ą' casis, kiwigas preso este Jerusalén, tajtaga' o siwatkej. ³ E' kuą' nemi yaya ipan ojti iga asitiayay Damasco, walaј ipan cielo se ti'ti yej kiwejtawiko. ⁴ Saulo wetzi' este talpan, kika' ą'pa ijkın kijlij:

—Saulo, Saulo, ęte iga tine-iknoąiwa?

⁵ Saulo kijtoj:

—ęA'yejtaj in tej?

Iwán kijlij:

—Nej niJesús. Nejwa' in yej nemi tine-iknoąiwa. Iga ijkón tikąiwa, tejsan momatika nemi timo-iknoąiwa, ken kuą' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmajtiá.

⁶ Iwán Saulo este kuekuechka' iga majmawi, kijlij:

—NoTęko, ętetaj tikneki manikąiwa?

ToTęko kijlij:

—Ximokętzaya, xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlitij te tia tikąiwati.

⁷ Inomej tajtaga' yej nemi yajaj iwán Saulo pox momajtiktikajkej iga kikakikej ą'pa tajtoj, e' akitakej ni agaj. ⁸ Iwán Saulo moketza' ąan wetztoya, kuą' mixtapoj, ayo' wel tachaya. Iwán kimawilantiajki. Ijkón kaxititoj Damasco. ⁹ Ompa onoya eyi día, awel tachaya, atakuaj niga konij nité.

¹⁰ Ompa Damasco onoya se yej itoąa' Ananías yej kitoka Jesucristo, wan toTęko kixnextilij, kijlij:

—ęAnanías!

Iwán yęj kijlij:

—Nigaj nono' noTęko.

¹¹ Iwán toTęko kijlij:

—Xi-ójkuiya, xaj ipan calle yej itoąa' Melakti'. Ompa ąan Judas, xiktemoti se de Tarso yej itoąa' Saulo, yęj inán nemi neřenewiá. ¹² Nikixnextilija iga kalakito se taga' yej itoąa' Ananías iwán kitalilij imą' iga sej matachá.

¹³ Kuą' inón kika' Ananías, kitenkuepilij:

—NoTęko, e' inón taga', mia' toknimej ne-ijlijkej kén iga yęj poxsan kinkoąij inomej yej Jerusalén mitztokaj. ¹⁴ Iwán inán walaј no este nigaj. Este kiwajli' se ama' ąan ijefej sacerdotejmej kitekimá' iga wel makiwigakan preso yej mitzweyimatiá.

¹⁵ E' toTęko, kijlij:

* 9:1 9:1 Inın ijefej sacerdotejmej, ichan Jerusalén.

—Xaja, iga yéj niktapejpen iga makipowa notájtɔl. Makipowiliti yej ayéj de Israel iwán irreyejmej, iwán nɔ yej de Israel. ¹⁶ Nej nia niknɛxtililiti iga yéj yawij poxsan kinkochiwatij iga nɛtoka.

¹⁷ Iwán Ananías yajki ipan inón kajli kan onoya Saulo. Kuá' kala', kitálij imá', iwán kijlij:

—Saulo, tinoknɛn, toTɛko Jesús yej mitzixnɛxtilij ipan ojti kan nemi tiwítziá, nɛtitan iga wel sej xitachá, nɔ iga xikpiaya el Espíritu Santo.

¹⁸ Íkuá'san kojkopé' ipan iyixmej tejté ken topoj iyajwayo; ijón iga welya sej tachá'. Iwán yajki mobautizaroto; ¹⁹ tami' inón, takuaj wan kikui' sej itájpál.

Saulo kipowa itájtɔl toTɛko ipan Damasco

Iwán achor' ompa kawí' wan tokniwan yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Damasco. ²⁰ Íkuá'san pewa' iga kipowa itájtɔl Jesucristo ipan itiopamej judiyojmej, kijtojinemiá iga Jesús, Dios nokta iPiltzɛn. ²¹ Iwán nochi yej kikaktoyaj madmiradowayaj, kijtowayaj:

—¿Ix ayejtaj inɛn taga' yej Jerusalén kitemojtinemiá iga makinkochiwa yej kitɛnɛwiáj itoká' Jesús? ¿Ix ayéj yejsan nɔ yej wálay nigaj iga makijilpitiwiga katka itɛnoj ijɛfɛjmej sacerdotɛjmej?

²² E' Saulo máj kiyolmakaya iga kipowa toTɛko itájtɔl ipan áltepe' Damasco. Kinojma-ijto waya iga makimatikan iga Jesúsya nokta in el Cristo yej Dios kitapejpen; judiyojmej este akojasiáj ken iga makitenkuepíkan.

Saulo kicholowiliá judiyojmej

²³ Kuá' pánoja mia' día, judiyojmej motajtojtikej iga makimiktikan Saulo; ²⁴ e' yéj kimati' iga kimiktijnekiáj. Kichixtoyaj kajkan kɛsalo ipan áltepe' semilwi' iwán senyówal iga makimiktikan; ²⁵ e' yej kitokaj Saulo, tayowakan kakijkej ipan se panchikiwéj, iwán kipipilojtitemowijkej ipan muro yej iga koláltitoya áltepe', ijón iga choloj.

Saulo asi Jerusalén

²⁶ Kuá' Saulo asito Jerusalén, kinekiá mamosenechkokan iwán yej nɔ kitokaj Jesús; e' inochimej kimajmawiliayaj iga akicredowayaj siga yéj nɔ kitókaya Jesús. ²⁷ E' Bernabé kiwiga' kan ono' apostolejmej. Iwán kipowa' kén iga ipan ojti toTɛko kixnɛxtilij Saulo, iga toTɛko kinotza', iwán kén iga kuá' onoya Damasco, Saulo amajmawi' iga kipowa' itájtɔl Jesús. ²⁸ Ijón Saulo kawí' Jerusalén, yayaj iwamej kansan kinekiá. ²⁹ Amajmawiá iga kipowaya itájtɔl toTɛko, este motenkítzkiaya iwán judiyojmej yej tajto wayaj griego. E' yejemen kinekiáj makimiktikan. ³⁰ Kuá' yej kitokaj Jesús kimatikej iga kimiktijnekiáj Saulo, kiwigakej Cesarea iwán kititankej iga mayawi Tarso.

³¹ Iwán tokniwan yej kicredojtoyaj Jesús yej onoyaj noyan Judea, Galilea iwán Samaria, tamelá onoyaj iga ay'ya kinkochiwayaj, majya kisentaliayaj iyalmajmej ipan Dios. Ye'nemiáj ken tatekimaka toTɛko iwán nemi miakiayaj iga el Espíritu Santo kipalewiayaj.

Eneas yektiá

³² Kuá' Pedro kipaxalowilijtinemiá yej kitokaj Jesús, yajki nɔ kitato yej chantitokej áltepe' Lida. ³³ Ompa kasito se taga' yej itoká' Eneas yej wetztoya ipan itapech ocho años, awel moketzaya iga takuawayaxtoya. ³⁴ Iwán Pedro kijlij:

—Eneas, Jesucristo mitzachitiáltija. Ximoketza iwán xi'yetalíya kan tiwetztoya.

Eneas nimanɛn moketza'. ³⁵ Iwán nochi kitakej yej chantitokej áltepe' Lida wan ipan tajli de Sarón, iwán kitokákeja toTɛko Jesús yej el Mesías.

Dorcas ojpa-isa

³⁶ Ipan *áltepe'* Jope onoya se siwa' yej kitoka Jesucristo, itoka' Tabita. Ipan griego kijtojneki Dorcas.† Yéj nochipa kichijtoya yej ye'kti; kipalewiaya yej ayá' motapialiayaj. ³⁷ Iwán inomej días wetiá' wan migui'. Kuá' káltijkeja, kiwigakej ajko ipan se' piso. ³⁸ Iwán Jope ayá' wejka iga Lida; kuá' yej kitokaj Jesús kimatikej iga Pedro ono' Lida, kititankej omen iga ijkín makijlitij:

—¿Ix wel sémisan tiaj Jope nowamej?

³⁹ Iwán Pedro motemá', yajki iwamej. Kuá' asikej Jope, kiwigakej kan ono' animaj, iwán nochi yej wewejmikikej chojchokatókejpa iga kiyawalojkej Pedro, kinextilijkej wipilmej iwán kuachtimej yej Dorcas kichij kuá' aya miki. ⁴⁰ Iwán Pedro kikijkixtij nochi yej ompa onoyaj iwán motankuaketza' iga kitenewij Dios; iwán kitachilij animaj, kijtoj:

—Tabita, ximoketza.

Iwán kitapoj iyix, kita' iga ompa ono' Pedro, motalij. ⁴¹ Iwán Pedro kimakitzkij iga kiketza'. Iwán kinotzkej yej kitokaj Jesús, wan yej wewejmikikej, iga makitakan iga Tabita isa' sej. ⁴² Inón momati' noyan ipan *áltepe'* Jope, iwán mia' kicredojkej ipan toTeko Jesucristo. ⁴³ Iwán Pedro wejkaj achi kawí' ipan inón *áltepe'* chan se yej itoka' Simón, yej kichíwa kuajkuantas iga kuetax.

10

Pedro iwán Cornelio

¹ Ipan *áltepe'* Cesarea onoya se taga' yej itoka' Cornelio yej ikapitán cien soldado romanojmej, inómejwa' kijliayaj Italiano. ² Inón taga' wan nochi yej ono' ichan kicredowayaj wan kimajmawiliayaj Dios. No kipalewiaya mia' judiyojmej yej amotapialiayaj iwán nochipa kitenewiaya Dios. ³ Se tiota' ken las tres, kixnextiliko se iyángel Dios, kinojma-ita' kalakiko kan yéj ono', kijlij:

—¡Cornelio!

⁴ Iwán yéj kitachilijtikisa' el ángel wan kimokatajtan:

—¿Anka tejté iga?

El ángel kijtoj:

—Dios mitzkaki kuá' tiktenewiá iwán mitzita kuá' tikpalewiá yej ayá' motapialiáj.

⁵ Inán xiktítani sekin tajtaga' iga mayakan Jope, iga makinotzatij Simón, yej itoka' no Pedro, ⁶ ono' chan sewo' Simón yej tekipanowa iga kuetax, yej chantito' lamartenoj. Yéj yawi mitzijliti yej tia tikchíwati.

⁷ Kuá' yákiya el ángel yej tajtojtoya iwán, Cornelio kinotza' omen itekipanowanimej iwán se soldado yej kiye'itaya, yej no kicredowa Dios. ⁸ Iwán kuá' támi'ya kipowilij nochi kén iga kita', kititan iga mayakan *áltepe'* Jope.

⁹ Ipan se'ya día miej nemi yawij ipan ojti iwán asitiáyaja Jope, Pedro tejkaj iyixko kajli* ken tajkodía iga kitenewiá Dios. ¹⁰ Iwán poxsan mayanaya, kinekiá magui' matákuaya. Kuá' nemi kichíwiliáj itákual, Dios kinextilij Pedro tepa iteki en visión. ¹¹ Kimela'ita' iga cielo tapowi', pilojtiwitziá te tani se ken tikita weyimántial, ijilpitiwitziá ipan nawí inakas. ¹² Ipan inón weyimántial onoya sese'pa yolkamej; yej kipiáj nawí iyikximej, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij.† ¹³ Iwán kikagui' se tájtól yej kijlij:

—Pedro, ximoketza, xikmikti iwán xikua.

¹⁴ E' Pedro kijtoj:

—NoTeko, awel, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtól iga amokua.

† 9:36 9:36 Ipan mela'tájtól Dorcas kijtojneki Masatzin. * 10:9 10:9 Ikalmej judiyojmej ite'choj kikuiáj iga mejekawiyaj kuá' pox tadotoni wan iga oradowayaj. † 10:12 10:12 Iley Dios kijtowa iga judiyojmej awel kikuaj sekin inimpa yolkamej. Lev 11

¹⁵ Iwán inón yej kinotza', sej kijlij:

—Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayekti.

¹⁶ Ijkón mochij eyi vej, iwán inón weyimántial sej tejkaj ipan cielo. ¹⁷ Kuá' Pedro tayokoxtoya iga akimatiá te kijtojneki inón yej Dios kinextilij, asitoj tajtaga' yej Cornelio kititan. Tatajtantiwalkej kan ichan Simón, este asikej ipan ikalten.

¹⁸ Tanotzkej, tatajtankej:

—¿Ix nigaj ono' se yej itoka' Simón yej no itoka' Pedro?

¹⁹ Kuá' Pedro kejlántogo' inón yej kita', el Espíritu Santo kijlij:

—Ta' xikaki; eyi tajtaga' mitztemowaj. ²⁰ Ximokétzaya, iwán xitemo. Amo te xikejlamiki, xaj iwamej iga inomej nej niktitan.

²¹ Iwán Pedro temoj, kitechoj inomej tajtaga' yej Cornelio kititan. Kijlij:

—Nejwa' in yej annetemowaj; ¿te iga anwalkej?

²² Iwán yejemen kijtojkej:

—Niwalkej iga netitankej el capitán Cornelio. Yéj poxsan ye'nemi iwán kiweyimatiltiá Dios. Nochi judiyojmej kipoxye'itaj Cornelio iwán kipoxnekij. Se iyángel Dios kitekimá' iga mamitznotzaki iga xajki' ichan, iga makikaki yej tej tia tikijliti.

²³ Iwán Pedro kijlij iga makalakikan kalijti', iwán ompa kawikej iga kochkej.

Kuá' tanési'ya, Pedro yajki iwán yejemen; yajkij no sekin yej kitokaj Jesús yej ompa ichamej Jope.

²⁴ Ipan se' día asitoj Cesarea kan Cornelio kichixtótaya iwán sekin iyikniwampa wan iyamigojmej yej iwán moye'itaj, yej yéj kijlij iga ompa maonokan. ²⁵ Kuá' Pedro asito, Cornelio kixnamikito, iwán motankuaketza' iyixtaj iga katka makiweyimatilti.

²⁶ E' Pedro kiketza', kijlij:

—Ximoketza. Nej no nitaga' kensan tej.

²⁷ Iwán tatapojtiajkij te kalijti', ompa kasitoj mia' yej nechkatokej. ²⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—Amejemen ankimátija iga nej yej nijudiyoj, noley nenextiliá iga awel manimonechko iwán yej ayéj judío, niga manikalaki ichan; e' Dios nenextilij iga amo manikijli ni agaj iga akajasi iga makina'techo Dios. ²⁹ Inón iga kuá' nenotzatoj, niwalaj; ayá' nikijtoj iga ayá' nia. Inán nikmatisneki te iga annenotzakej.

³⁰ Cornelio kijtoj:

—Kipiá nawí días, ken las tres tiotakpan, nigaj nochan nimayunarojtoya iwán niktenewijtoya Dios ken tiktekichiwaj,‡ iwán ne-ixnextiliko se taga', nikita' iga kinentiá itzótzol yej este pepetani. ³¹ Iwán nenotza', ne-ijlij: “Cornelio, Dios mitzkaki kuá' tiktenewiá iwán mitzitzto' iga tikpalewiá yej amotapialiaj. ³² Inán xiktitan yej mayakan Jope iga makikuitij Simón yej itoka' no Pedro. Ono' chan sewo' Simón yej kicurtirowa kuetax, yej chantito' lamartenoj. Kuá' ásisya, mitztatapowij.” ³³ Inón iga imanin nimitztatitanilij, iwán yektiá iga tiwalaj. Inán nigaj nonokej nonochin iyixtaj Dios wan niknekij manikakikan nochi yej Dios mitztekimá' iga xine-ijlikan.

Pedro kipowa itájtól Jesús chan Cornelio

³⁴ Iwán Pedro pewa' tajtoj:

—Inán sí nikmela'mati iga Dios ayá' sesan kiye'ita, ³⁵ kiye'ita yej kimajmawiliáj iwán kichíwa yej yekti, judío o a'san nesi yej ono' ipan tajli. ³⁶ Dios kinotza' ipilowan ipilowampa Israel, kipowilijkej iga wel onoj tamelá iyixtaj siga moconfiarowaj pan Jesús yej Mesías, yej tonochin toTeko. ³⁷ Amejemen ankimatij yej mochij noyan ipan ital judiyojmej, pewa' Galilea kuá' Juan kipowa' itájtól Dios iwán tabautizaroj.

³⁸ Ankimatij no ken iga Dios kimá' Jesús de Nazaret iyEspíritu Santo iga wel

‡ 10:30 10:30 Judiyojmej teki-oradowayaj a las nueve yowalti' wan a las tres tiotakpan.

makichijtinemi yej yeḱti iwán makachitiltijtinemi nochi yej tzitzimi' kiknoḱhijtoya. Jesús kichiwaya inón iga Dios onoya iwán.

³⁹ 'Nejemej sí nikitakej inochi yej kichijtinemi' Jesús ipan estado de Judea wán ipan altepe' Jerusalén. Ompa kimiktijkej, kiclavarójkejpa ipan kuacruz. ⁴⁰ Inín Jesús, Dios ki-ojpa-ixitij ipan tercer día, iwán kichij iga mane-ixnextilikán nejemej.

⁴¹ Ayá' inochin kixnextilijkej, ne-ixnextilijkej nejémensan yej ikyay netapejpenkej iga manikpowakan iga isato' Jesús. Nejemen nisentakujkej iwán nisen-áikej iwán yéj, kuá' ojpa-ísa'ya kan miktoya. ⁴² Iwán netitankej iga manikpowakan, manikijlitij nochi iga Dios kitalij Jesús iga makijuzgaro yej isatokej iwán yej miktokej. ⁴³ Iwán te ikyay profetajmej tajtowaj iga Jesús, kijtowaj iga nochi yej kisentaliáj iyalmaj ipan Jesús, kiperdonarowa yej kichijkej yej ayékti.

Dios kimaka iyEspíritoj yej ayéj judiyojmej

⁴⁴ Tatapojtóyao' Pedro, kuá' wálaw el Espíritu Santo ipan inochin yej takaktoyaj. ⁴⁵ Iwán judiyojmej yej kitokaj Jesús yej wálkej wán Pedro, san tajtachixtikajkej iga Dios no kimá' iyEspíritu Santo yej ayéj judiyojmej, ⁴⁶ iga kikakiáj iga tajtojtokej ipan sesé'paya tájtól iwán kiweyimatiiltijtoyaj Dios. ⁴⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—¿Ix wel agaj kijtowa iga amo mamobautizarokan ipan a'ti inimej yej Dios kimajma'ya no iyEspíritu Santo kensan tejemen temajmá'?

⁴⁸ Iwán tatekimá' iga mamobautizarokan ipan itoka' Jesucristo. Kuá' tami' mobautizarojkej, kijlijkej Pedro iga makáwi-o' achó' días máj iwán yejemen.

11

Pedro tajtowa iwán yej kitokaj Jesús yej chantitokej Jerusalén

¹ Apostolejmej iwán yej kitokaj Jesús yej onoyaj Judea, kimatikej iga no kicredójkeja itájtól Dios yej ayéj judiyojmej. ² Kuá' Pedro asi' Jerusalén, judiyojmej yej tatekimakaj iga mamocircuncidarokan* yej ayéj judiyojmej, pe' ta-ijixko-ijlijkej, ³ kijtojkej:

—Tejemejpa tijudiyojmej, ¿te iga tikpaxalowilíto inomej yej ayéj judiyojmej, iwán este titakuaj iwamej?

⁴ Iwán Pedro kipowa' inochi yej mochi este kan pewa', kijtoj:

⁵ —Nej nonoya Jope, iwán kuá' niktēnewijtoya Dios, yéj ne-ixnextilij tejté. Nikita' ken se weyimántial, temotiwálaw ipan cielo, ijilpitiwálaw ipan nawí inajnakastan, temoj este kan nej nonoya. ⁶ Niktachilijtikawi' iga manikita' te kipiaya, ompa nikita' yolkamej yej kipiá nawí iyikxi, yej tekuaj, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij.

⁷ Iwán niká' se tájtól ne-ijlij: “Ximoketza Pedro, xikmikti iwán xikua.” ⁸ E' nej nikijlij: “Awel noTeko, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtól iga amokua.” ⁹ Iwán sej niká' inón tájtól yej wálaw ipan cielo, ne-ijlij: “Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayékti.”

¹⁰ Ijkón nikita' eyi vej, iwán nochi sej tejkaj ipan cielo. ¹¹ Íkuá'san asikej kalijti' kan nonoya eyi tajtaga' yej wálkej Cesarea iga netemokoj. ¹² IyEspíritoj Dios ne-ijlij iga manía, e' amo manimajmawi. No yajkaj inimej seis yej kitokaj Jesús, iwán

nikalakkej chan se taga' ¹³ yéj nepowilijkej ken iga ichan kita' se iyánel Dios ejkatoya iwán kijlij: “Agaj xiktitanip ipan altepe' Jope iga makinotzatij Simón yej no itoka' Pedro;

¹⁴ yéj yawi mitzijliti ken iga wel ximomanawi, tej iwán inochi mofamiliaj.” ¹⁵ Kuá' pe' niktatapowijkej, el Espíritu Santo wálaw iyakapamej, kensan tejemej no kuá' achto asi' ipan tejemej.

¹⁶ Íkuá'ya nikelan yej kijtoj toTeko: “Juan tabautizarowa iga a'ti, e' amejemen mitzbautizaroskej iga el Espíritu Santo.” ¹⁷ Siga Dios kimakakej yejemej yej tejemej no temakakej yej ticredojkej toTeko Jesucristo, ¿te noteki in nej iga amo manikchiwa ken kineki Dios?

* **11:2** 11:2 Xikita glosario “Circuncisión”.

¹⁸ Iwán kuə' yej de Jerusalén yej kitokaj Jesús kikakikej inón, ate-o' kijtojkej, iwán kiweyimatiłtijkej Dios, kijtojkej:

—¡Mataj nō yej ayéj judiyojmej Dios kine' iga nō makikajtewakan iga kichiwaj yej ayękti iga nō maonokan nochipa itęnoj!

Yej ichamej altepe' Antioquía yej kitokaj Jesús

¹⁹ Kuə' kimiktįjkeja Esteban, pęwakej kinkočijkej yej kitokaj Jesús, sekin cholojkej iwán yajkij Fenicia, Chipre iwán Antioquía.† Ompa kipowilijkej itajtłl Dios yejsan judiyojmej, e' yej ayéj judiyojmej ayá' kipowilijkej. ²⁰ E' sekin yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Chipre iwán Cirene asikej pan altepe' Antioquía iwán nō kitatapowijkej yej ayéj judiyojmej, kipowilijkej ye'noticiaj de Jesús yej toTęko. ²¹ Ipođer toTęko onoya wan yejemej. Iwán mia' kicredoįkej toTęko iwán kikajteįkej ken ikya kicredoįtoyaj.

²² Kuə' tokniwan de Jerusalén yej kicredoįtokej toTęko, kimatikej nochi inın yej mochij, kititankej Bernabé iga mayawi Antioquía. ²³ Kuə' ompiga asito, kita' kén iga Dios kiye'ita' inomej, iwán poxsan yolpagui'. Kinonotįkej iga makicredokan toTęko iga nochi iyalmajmej iwán makichiwakan ken yéj kineki. ²⁴ Bernabé poxsan te-ijknın, kipiaya el Espíritu Santo, iwán poxsan moconfiaroįtoya ipan Dios. Iwán mia'ya gente kicredoįkej toTęko iga yéj kitatapowij.

²⁵ Iwán Bernabé yajki Tarso iga kitemoto Saulo; iwán kuə' kasi' kiwiga' Antioquía. ²⁶ Ompa monechkoįtoyaj se año iwán tokniwan iwán kimachtijkej mia' gente; ompa Antioquía achto vej kitokawijkej cristiānojmej yej kitokaj Jesucristo.

²⁷ Inón tiempo sekin profetajmej‡ kįskej Jerusalén iga yajkij Antioquía. ²⁸ Se de yejemej yej itoką' Agabo moketztikįsa' kan nechkatoyaj yej kitokaj Jesús, iwán kijtoj ken iga Dios iyEspįritoj kitajtłmá' iga yawi apistajtiati noyan. Inın mochij kuə' gobernaroįtoya rey Claudio.§ ²⁹ Entonces yej kitokaj Jesús yej ichamej Antioquía kijtojkej iga yawij kititanilįtij tomın iga kipalęwiáj yej kitokaj Jesús yej chantitokej Judea, ke'ya iga se wel kimaka. ³⁰ Iwán ijkón kichijkej, iwán inón tomın kikawatoį Bernabé iwán Saulo, kimakakej iyancianoįmej* inomej yej kicredowaj Jesucristo yej onokej Judea.

12

Miki Jacobo iwán kipęsoįwiáj Pedro

¹ Inón vej el rey Herodes* pęwa' iga kikįtzkij sekin yej kitokaj Jesucristo iga kinkočiwaj. ² Iwán iga espada kimiktįkej Jacobo yej Juan iyiknın. ³ Iwán kuə' el rey kita' iga nochi judiyojmej kiye'itakej iga kimiktįkej Jacobo, tatekimá' iga nō mamokįtzki Pedro. Inón mochij kuə' nentoya ilwi' yej kijliáj Pascua† kuə' mokua pan yej ayá' kipiá levadura.‡ ⁴ Kuə' kikįtzkįjkeja Pedro, Herodes kipęsoįwij, ompa kicuidaroįtoyaj nawi grupo soldadoįmej, ipan cada grupo onoya nawi soldadoįmej. Herodes keįlantoya iga kiwigaya iyįxtaj la gente kuə' pánoįya iyilwiyo la Pascua. ⁵ Iwán Pedro onoya preso, e' paréj kicuidaroįtoyaj. E' tokniwan yej kitokaj Jesucristo ayá' siawiáj iga kitenęwijtoyaj Dios iga makipalęwi Pedro.

Dios kikįxtiá Pedro ipan cárcel

⁶ Inonsan yówal antes iga Herodes makiwiga Pedro iyįxtaj la gente, Pedro kochtoya itajkoyan ome soldado, majma-ilpitoya iga ome cadena, iwán sekin soldadoįmej

† **11:19** 11:19 Fenicia ken estado, Chipre tajkótłl iwán Antioquía altepe'. Xikita mapa pág. X ‡ **11:27** 11:27 Xikita glosario "Profeta". § **11:28** 11:28 Claudio katka itoką' rey o emperador, wan kijliáj César iga kigobernaroį nochi itłl Roma. Xikita glosario "César". * **11:30** 11:30 Xikita glosario "Anciano". * **12:1** 12:1 Xikita glosario "Herodes". † **12:3** 12:3 Xikita glosario "Pascua". ‡ **12:3** 12:3 Xikita glosario "Levadura".

kicuidarojtoyaj ikaltenyo cárcel. ⁷ Iwán wejķisako se iyáŋgel toTeko, este tawǎlpanya onoyaj çarcelijti'. Iwán inón áŋgel kichijchín Pedro ipan iyáķkol iga kixitij iwán kijlij:

—Nimanǎn ximokétzaya.

Iwán inomej cadena yej iga ma-ilpitoya, xijxitomi'. ⁸ Iwán el áŋgel kijlij:

—Ximotajko-ǎlpiya iga mocintoron iwán xikajákiya moga'.

Kuǎ' Pedro kǎchija iķkón, el áŋgel kijlij:

—Xikaki mosotantzótzol iwán xinétoka.

⁹ Pedro ķisa' iwán kitokatiaya el áŋgel, e' ayá' kitawelcredowaya yej el áŋgel nemi kichíwa. Yéj kijtowaya anka kitemiktoya.

¹⁰ E' kuǎ' kita' kipatiliķeja yej áchtopa guardia, kuǎ' kita' se'ya kipatiliķej, iwán kuǎ' asíķeja kan kalten de tepos yej ono' çallejtenoj, inón kalten yokatapowi', ķiskej, iwán kuǎ' kipatiliķej se calle, el áŋgel ómpaya kikajtej Pedro. ¹¹ Íkuǎ'ya Pedro kimati', iwán kijtoj:

—Inán sí niknojmamati' iga toTeko kiķitan iyáŋgel iga manemanawi ipan ima' Herodes iwán de inochi yej judiyojmej kinekiáj manechiwilikan.

¹² Mieķ inón keķlantoya, Pedro yajki çan María, yej iye' Juan yej itoķa' nõ Marcos, ompa nechkatoyaj mia' yej kitenewijtoyaj Dios. ¹³ Kuǎ' Pedro kaltzotzon ipan puerta yej ono' ojtenoj, se takotzin yej itoķa' Rode yajki kitato a'yéj tanotztoya. ¹⁴ Kuǎ' kitajtolkagui' iga Pedro, ayá' kikaltapoj, sino que iga yolpagui', motalojtiajki kalijti' iga tamatiķito iga Pedro óno'ya ipan kalten. ¹⁵ Iwán kijlijkej:

—Tej anka ay'ya titajlanto'.

E' yéj kijtowaya iga kena. Iwán yejemen kijtojkej:

—Anka ayéj yéj; anka iyáŋgel.

¹⁶ E' Pedro tanotztóyasan ipan kalten. Iwán kuǎ' kikaltapowilíķeja iwán kitakej, momajtijkej. ¹⁷ E' Pedro tamanotza' iga ayo' matajtojtokan, iwán pe' kipowa' kén iga toTeko kixitij ipan cárcel; iwán kijtoj:

—Inǎn xikmatilikan nõ Jacoboŝ iwán yej kitokaj Jesús.

Después ķisa' ompa; yajki se' lado.

¹⁸ Kuǎ' taneŝi', soldadojmej ay'ya nokta kojasiáj te kichíwayaj iga ayá' kimatiáj kan yajki Pedro. ¹⁹ Herodes tatekimá' iga makitemotij, e' como ayá' kasikej, kuǎ' támi'ya kitajtajtankej in soldadojmej, tatekimá' iga makimijmiktikan soldadojmej igaki' itechkomej choloķ Pedro. Iwán Herodes ķisa' Judea iwán yajki mochantito Cesarea.

Miki Herodes

²⁰ Herodes kikuesowilijtoya la gente yej çantitoyaj altepemeķ Tiro iwán Sidón, e' inomeķ gente kikowayaj te kikuaj ipan ipaís el rey Herodes. Inón iga sekin de yejemeķ yajkiķ kitatoķ se taķa' yej itoķa' Blasto yej kipiaya itekipánol kan mandarowa Herodes, iwán yéj kitajtowilijkej iga maonokan tamelá. ²¹ Se día Herodes kitatitanilij inomeķ, iwán inón día Herodes kakij ye'tzótzol iga manesi iga rey; iwán motalij ipan iweyi asiento kan mandarowa iwán tajtoj iyixtaj la gente. ²² La gente pe' tzajtzikeķ iga kijtojkej:

—¡Inǎn yeķ nemi tajtowa, se nokta dios, ayéķ namoltaga'!

²³ Iwán íkuǎ' san walaj se iyáŋgel toTeko, kichij iga Herodes mamenfermaro iga ayá' kiweyimatilij Dios. Iwán máķ máķ okuilyowi' iwán migui'.

²⁴ E' itajtoj toTeko majya momatiá, iwán nóyanya momatitiaya.

²⁵ Kuǎ' Bernabé iwán Saulo tami' itekipanolmej, yajkiķ Jerusalén, senyajkiķ iwán Juan yeķ itoķa' nõ Marcos.

13

Bernabé wən Saulo yawij wejka iga kipowatij itájtɔl Dios

¹ Ipan ɔltepe' Antioquía kan monechkowayaj yej kitokaj Jesucristo onoya profetajmej* iwán yej tamachtiayaj. Onoya Bernabé iwán Simón (yej kijliayaj Pisti'taga'), iwán Lucio de Cirene, Manaén (yej moskaltijkej sekan iwán Herodes el gobernador de Galilea) iwán Saulo. ² Se día, kuá' inomej monechkojtoyaj iga kiweyimatiltiáj toTeko, iwán mayunarojtoyaj, kijtoj el Espíritu Santo:

—Xinetapejpenilikán Bernabé iwán Saulo, iga makichiwatij tekipánɔl yej iga niknotzakej.

³ Iwán kuá' támi'ya orádojkej, iwán mayunarojkej, kitálilijkej imamej ipan itzontekomej, iwán kinawatijkej Bernabé iwán Saulo.

Apostolejmej kipowaj itájtɔl Cristo ipan tajkótɔl Chipre

⁴ Iwán iyEspíritoj Dios kititankej Bernabé iwán Saulo iga mayakan ɔltepe' Seleucia iwán ompa tejkajkej ipan weyi ákɔl iga yajkij tajkótɔl† Chipre. ⁵ Kuá' asikej Salamina kan moketza ákɔlmej, pewakej iga kipowaj itájtɔl Dios ipan itiopamej judiyojmej. Juan ompa nɔ nemiá iga kipalewijtinemiá inomej. ⁶ Nejnenkej noyan ipan inón tajkótɔl este asikej ipan ɔltepe' Pafos. Ompa kasikej se judío yej itoká' Barjesús. Motamatiliá iwán takajkayajtinemiá, kijtowaya iga Dios kitajtolmakaya. ⁷ Inón yej motamatiliá moye-itaya iwán el gobernador Sergio Paulo. Inón gobernador poxsan kuayamani', wən kinotzkej Bernabé iwán Saulo, iga kinekiá makikaki itájtɔl Dios. ⁸ Yej motamatiliá, ipan tájtɔl griego nɔ itoká' Elimas. Elimas ayá' kiye'ita' inomej iwán akine' iga el gobernador makicredo itájtɔl Dios. ⁹ Iwán Saulo yej nɔ itoká' Pablo, poxsan kipiaya nokta iyEspíritoj Dios, kitachilijtiká' ¹⁰ iwán kijlij:

—iTejya yej poxsan titakajkayajto' iwán tikchijto' yej ayekti, tej motaj Tzitzimi' yej kijiya nochi yej yekti! ¿Te iga tiktzakuihá iga sekin amo makicredokan Dios? ¹¹ Inán yawi mitzcastigaroti toTeko; tia tipachatati. Wejkawas iga atikitas tonati'.

Iwán íkuá'san pachatiá'; mela'takompachijtikáwi'. Kitemojtinemi' a'yéj wel makimawilantiá. ¹² Kuá' el gobernador kita' inón yej mochij, kicredoj iga madmirádoj kén iga kipowakej itájtɔl toTeko.

Pedro wən Bernabé onokej Antioquía yej ono' ipan estado de Pisidia

¹³ Iwán Pablo iwán yej senemiáj tejkajkej ipan weyi ákɔl ompa Pafos, yajkij asitoj ipan ɔltepe' yej itoká' Perge, yej ono' ipan estado de Panfilia. E' Juan kikajtej yejemej, mokuropa' Jerusalén. ¹⁴ Pablo iwán sekin kiskej Perge, iwán asitoj ipan ɔltepe' Antioquía, yej ono' ipan estado de Pisidia. Kuá' asi' día kuá' mosewilo, yajkij ipan itiopamej judiyojmej, kalakkej iwán motálkej. ¹⁵ Kuá' moleéroja iley Moisés iwán yej kijuiloykej profetajmej, yej mandarowaj tiopan kinotzkej Pablo iwán sekin, kijlijkej:

—Noknijmej siga tejté anne-ijlijnekij yej nigaj nonokej iga annenonotzaj, xine-ijlikán inán.

¹⁶ Iwán Pablo moketza' iwán tamanotza' iga amo agaj matatapojo, iwán kijtoj:

—Xinekakikan, amejemen tajtaga' de Israel iwán yej ankimajmawiliáj Dios: ¹⁷ IDios israelitajmej kitapejpen to-ikyapatajwan, iwán kichij iga mapiwikan poxsan ipilowan kuá' chantitoyaj ipan tajli yej itoká' Egipto. Iwán imatika kikixtijkej ompiga. ¹⁸ Dios kijyowij cuarenta años ken kichijtinemiáj ipan desierto, ¹⁹ iwán kipoloj siete naciones yej onoyaj ipan itál Canaán, iwán inón tajli kimá' to-ikyapatajwan. ²⁰ Iwán máj máj, cuatrocientos cincuenta años mandarotiwálkej juezmej este iga profeta Samuel onoko. ²¹ Iwán la gente kinekikej iga makipiakan se rey iga makimandarokan. Iwán Dios kitálj Saúl iga mamandaro cuarenta años, yej ipiltzimpa Cis. Inón

* **13:1** 13:1 Xikita glosario “Profeta”. † **13:4** 13:4 Xikita glosario “Tajkótɔl o Isla”.

Cis irrazaj Benjamín. ²² Después Dios kikixtij Saúl, iwán kitajlij David iga rey. Dios ye'tajtoj iga David, kijtoj: "Nikasi' David, yej ipiltzimpa Isaí, se taga' yej nikpoxye'ita iwán yéj yawi kichiwati ken nej nikneki." ²³ Jesús yajki se de ipilowán ipilowampa David. Jesús yej Dios kitapejpen iga makimanawi israelitajmej kensan kijtoj. ²⁴ Kua' aya wí' Jesús, Juan kipowiliaya itájtól Dios nochi israelitajmej. Kijliayaj iga makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti iwán mamobautizarokan. ²⁵ Kua' Juan ay'ya wejka iga mikis, kijtoj: "Nej ayéj inón yej amejemen ankejlantokej; yéj wí'o'. Nej ayá' neajasi iga manixxitomili imekayo iga'."

²⁶ 'Nokniwan yej ipilowampa Abraham, iwán amonochin yej ankimajmawiliáj Dios: iga amejemena nokta mitztitanilijkej inin tájtól yej mitzmanawiáj. ²⁷ Iga yej chantitoyaj Jerusalén iwán yej ompa mandarowayaj ayá' kimatikej a'yéj in Jesús. Niga kentenderowayaj itajtólmej profetajmej, yej moleerowa nochipa pan día kua' mosewilo; ijkón kua' kimiktijkej Jesús kichijkej ken kijkuilojkej profetajmej. ²⁸ Malej akasilijkej te iga makimiktikan, e' kiteki'tajtanilijkej Pilato iga matatekimaka iga makimiktikan Jesús. ²⁹ Kua' kichijkeja nochi kensan ijkuilijto' itájtól Dios kan tajtowa de yéj, kitemowijkej ipan cruz, iwán kitokatoja. ³⁰ E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ³¹ Iwán mia' días Jesús kixnextilij yej iwan senemiáj Galilea iwán Jerusalén. Inan yejemej yej kitatapowiáj la gente ken iga kitakej.

³² 'Inan nejemej nemi nimitzpowiliáj ye'noticiaj de inón yej Dios kijlij to-ikyapatajwan. ³³ Tejemej ipilowampa yejemej, Dios kichija yej kijtoj iga ki-ojpa-ixitij Jesús kan miktoya, ijkón ijkuilijto' ipan salmos dos: "Tej tinopiltzin; aman nej nikchij iga wel xono." ³⁴ Dios kijtoj iga yawi ki-ojpa-ixititi kan mikto' iga amo mapalani, ijkón kijtowa kan ijkuilijto' pan itájtól Dios: "Nia nimitzmatatij yej yekti ken nikilij David." ³⁵ Inón iga no ipan se' salmo, kijtowa ijkín: "Tej Dios, ayá' tiksemakas iga mapalani inakayo motekipanowani yej tikpoxneki." ³⁶ Melá' iga David kimandaroj la gente de inón tiempo, ken kitekimá' Dios iwán máj máj migui', kitokatoj kan toktokej itajwan, iwán palani' inakayo. ³⁷ E' inakayo inón yej Dios kixitij kan miktoya, ayá' palani'. ³⁸ Nokniwan, inin yej nimitzmatiltiáj: Jesús wel mitzperdonarowiliáj yej ankichijkej yej ayekti. ³⁹ Iley Moisés awel tepalewiá kua' tikchijwaj yej ayekti, e' Dios teperdonarowiliá yej tikchijkej yej ayekti iga ticredowaj ipan Jesús. ⁴⁰ Xikchiwakan iga amo mawiki ipan amejemen yej kijkuilojkej profetajmej, kan kijtojkej ijkín:

⁴¹ Ta' xikitakan amejemen yej ankajawilmatij itájtól Dios, ximomajtikan, iwán xipoliwíkanya;

iga nej yej niDios, nikchijwa ipan inimej días, yej ayí' ankitaj, este ayá' ankicredoskej, malej iga agaj mitzpowiliskej.

⁴² Kua' Pablo iwán yej iwan nemiáj kiskej ipan itiopamej judiyojmej, la gente kitajtanilijkej iga ipan se'ya día kua' mosewilo makitatapowikan de inómpasan. ⁴³ Kua' mojmoyawilo'ya tiopan, mia' judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej e' kicredojkej ken tamachtiaj judiyojmej, kitokatiajkij Pablo iwán Bernabé. Iwán yejemej kinonotzkej iga amo makikajtewakan iyojwi Dios yej teneki.

⁴⁴ Ipan se'ya semana, ipan día kua' mosewilo, monechkoj nochi gente de inón altepe' iga kikakitoj itájtól Dios. ⁴⁵ E' kua' judiyojmej kitakej komati gente nechkatokej, kixitakej iwán pewakej kipopowakej Pablo iwán kajajwakej. ⁴⁶ Iwán Pablo iwán Bernabé ayá' majmawikej iga tajtojkej; kijtojkej:

—Yekti katka achto amejemen manimitzpowilikan itájtól Dios, amejemen yej anjudiyojmej; e' ayá' ankikakisnékijo' iwán ayá' ankinekij xonokan kan nochipa onoloj wan Dios. Inan niawij niktatapowitij yej ayéj judiyojmej. ⁴⁷ Iga ijkón netekimakakej toTeko, kijtoj:

Tej nimitztapejpen iga xiktawi nochi yej ayéj judiyojmej,

iga xikpowilitij nochi yej ono' ipan inin tajli iga mamomanawikan.

⁴⁸ Kuá' kikakikej yej ayéj judiyojmej pakikej, pewakej kijtojkej iga itájtól toTeko pox yekti. Iwán kicredojkej inochin yej ijkonya onoyaya iga yejemen yej yawij onotij nochipa wan Dios. ⁴⁹ Iwán ijkón iga itájtól Dios mopowa' noyan ipan inón tajli. ⁵⁰ E' judiyojmej tajtojkej iwán sekin siwatkej yej kiye'itaj iwánki' kimajmawiliáj Dios. Judiyojmej no tajtojkej iwán tajtaga' yej tayakantokej yej ompa ichamej, kitejtekimakakej iga makitalochtikán Pablo iwán Bernabé este que makisakan ompa. ⁵¹ Iwán Pablo iwán Bernabé kitzejtzelojkej iyikxitalpinolmej iga makitakan iga ayompa kichijkej judiyojmej, iwán yajkij asitoj Iconio. ⁵² E' yej kitokaj Jesús, pox paktoyaj iwán kipiayaj el Espíritu Santo.

14

Pablo iwán Bernabé onokej altepe' Iconio

¹ Ipan altepe' Iconio, Pablo iwán Bernabé senyajkij ipan itiopan judiyojmej iwán tatapowakej de Jesús, iwán pox mia' kicredojkej. Kicredojkej no sekin yej ayéj judiyojmej. ² E' judiyojmej yej ayá' kicredojkej Jesús kijijlijkej yej ayéj judiyojmej iga amo makiye'itakan yej kitokaj Jesús. ³ Inón iga Pablo iwán Bernabé wejkaikkej iga ompa onoyaj, amajmawikej iga tatapojkej, iga yejemen moconfiarojtoyaj ipan toTeko. Iwán toTeko kipalewiayaj iga manesi iga teneki Dios, iwán kimá' poder iga kichijwayaj mia' milagro. ⁴ E' la gente yej chantitokej altepe' Iconio, yojoykatitoyaj; sekin kitajtowiliayaj judiyojmej iwán sekin apostolejmej. ⁵ Iwán judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej motajoltijkej iwán yej mandarowaj, motajoltijkej iga makajajwakan iwán makitemiktikan apostolejmej. ⁶ E' kimatikej Pablo iwán Bernabé; cholojkej, yajkij altepemej Listra iwán Derbe, yej ono' ipan itál Licaonia. Nentinemikej ipan altepetzitzin yej ómpasan najná' ono', ⁷ ompa no kipojtinenkej itájtól Jesucristo.

Kitewiáj Pablo ipan altepe' Listra

⁸ Ompa Listra kasitoj se taga' ewato', koxo. Awel nejnemi iga itékiya. ⁹ Kuá' Pablo nemi tatapowa, inón taga' takaktoya. Pablo kitachilij iwán kita' iga inón taga' moconfiaroj iga wel maachitiá. ¹⁰ Iwán kitzajtzilijpa iga kijlij:

—Ximoye'ketza.

Iwán taga' moketza', este tzikuini' iwán péwa'ya iga nejnem. ¹¹ Kuá' kitakej yej kichij Pablo, pe' tzajtzikej; tajtojkej ipan itájtól yej de Licaonia, kijtojkej:

—¡Mataj temójkeja in diosmej ken tajtaga'! ¡Nija onokej iwán tejemen!

¹² Iwán Bernabé kitokawijkej dios Júpiter, iwán Pablo kitokawijkej dios Mercurio,* iga yéjwa' in yej tajtowaya. ¹³ Iwán isacerdotej Júpiter yej kipiaya itiopan ipansan taten altepe', kiwiguilijkej torojmej iwán koskamej de xochi'. Iwán sacerdote iwán la gente kinekiáj makiweyimatiltikan, makimijmiktilikampa torojmej. ¹⁴ Kuá' inón kimatikej apostolejmej Bernabé iwán Pablo, kitzatzayankej itzotzolmej, yajkij kan nechkatokej la gente, este tajkoyan, iwán tzajtzikej:

¹⁵ —¡Ayombrej amejemen! ¿Te iga ijkón nemi ankichijaw? Esi nejemen no nitajtagamej kensan amejemen, inón iga niwalkej nimitzijlikoj iga xikajtewakan iga ankichijaw yej ajayekti iwán xitokákanya inón Dios yej isato', yej kichij cielo, tajli iwán lámár iwán nochi yej ono' ipan inin tajli. ¹⁶ Ikya Dios kisemá' nochi gente iga manemikan ken yejemej kinekij, ¹⁷ malej iga nochipa tenextiliayaj a'yéj in yéj iga techiwiliayaj yej yekti. Dios tewetziltiliá kiawa' iga mamochiwa yej tiktokaj. Temaka komati yej matikuakan iga matipakikan.

* **14:12** 14:12 Júpiter iwán Mercurio katka idiosmej romanojmej. Griegojmej kitokawijkej inómejsan diosmej Zeus wan Hermes.

¹⁸ E' malej apostolejmej ijkón kijtojkej, alín poliwiá iga awel kikawaltiayaj iga makimiktikan torojmej iga makiweyimatiłtikan.

¹⁹ Iwán asikej sekin judiyojmej de Antioquía iwán de Iconio, inomej kiyolyamankej la gente yej ompa ichamej iga makitemiktikan, iwán kitewijkej Pablo. Yejemej kijtojkej anka kimiktijkeja iwán kiwawatatzojkej, kikixtijkej ipan altepe'. ²⁰ Kua' yej kitokaj Jesucristo kiyawalojkej Pablo, yéj moketza' iwán yajki sej ipan altepe'. Kua' tanesi', Pablo iwán Bernabé yájkija altepe' Derbe.

²¹ Kua' kipójkeja itájtł Jesús ipan altepe' Derbe, ompa mia' kicredojkej. Iwán yajki sej altepemej Listra, Iconio iwán Antioquía. ²² Ompa kanimarojtinenej tokniwan yej kitokaj Jesús, kijlijtinenkej iga nochipa mamocnfiarokan pan toTeko; kijlijkej iga poxsan kinkochiwaskej iga wel makalakikan kan reinarowa Dios. ²³ Iwán no kitalkkej ancianojmej† yej mamandarokan sejsé kan monechkowaj yej kitokaj Jesucristo. Kua' támi'ya oradojkej iwán mayunarojkej, kikajtejkeja ipan ima' toTeko yej ipan kicredojkej.

Pablo wan Bernabé yawij sej Antioquía yej ono' ipan ital Siria

²⁴ No panojkej pan estado de Pisidia iwán asikej ipan estado de Panfilia. ²⁵ Kipojkej itájtł Jesucristo ipan altepe' Perge, iwán yájkija altepe' Atalia. ²⁶ Ompa tejkajkej ipan weyi ákal iga mokuepkej sej altepe' Antioquía. Ipan inón altepe', toknimej yej kitokaj Jesucristo kititankej Pablo wan Bernabé iga mayakan wejka iga makipowatij itájtł Dios, iwán kitajtanilijkej Dios iga makicuidarokan. Inón vej tamí' kichijkej inón tekipánł, inón iga mokuepkej sej.

²⁷ Kua' Pablo wan Bernabé asikej Antioquía, kinechkojkej yej kitokaj Jesucristo iwán kipowilijkej nochí ken Dios kichij iwán yejemen, iwán kén iga Dios kichij iga yej ayéj judiyojmej no makicredokan. ²⁸ Iwán Pablo iwán Bernabé wejkajkej iga ompa onoyaj iwán tokniwan yej kitokaj Jesucristo.

15

Monechkolo Jerusalén

¹ Inón tiempo asikej Antioquía sekin tajtaga' yej walkej ipan tajli de Judea. Ijkín kijlijkej yej kitokaj Jesucristo:

—Awel anmomanawiskej siga ayá' anmocircuncidaroskej* ijkón ken tatekimaka iley Moisés.

² Pablo iwán Bernabé motenkizkijkej iwán inomej yej walkej Judea. Después Pablo iwán Bernabé iwán sekin tokniwan kitapejpenkej iga mayakan Jerusalén iga matajtotij iwán apostolejmej iwán yej iyancianojmej† inomej yej kicredowaj Jesucristo ipan inón altepe'.

³ Tokniwan yej kitokaj Jesús yej chantitokej Antioquía, kititankej; wan kua' panojkej ipan italmej Fenicia iwán Samaria kipojkej ken iga yej ayéj judiyojmej kikajtejkej ken ikya kichiywayaj iga kitokákeja Dios. Iwán kua' inón kikakiáj tokniwan yej kitokaj Jesús, poxsan pakikej.

⁴ Kua' Pablo iwán Bernabé asikej Jerusalén ki-omemawijkej yej kitokaj Jesús, apostolejmej iwán ancianojmej. Pablo iwán Bernabé kipojkej nochí yej Dios kichij iwán yejemen. ⁵ E' sekin fariseojmej yej no kicredojtokej Jesús, moketzkej iwán kijtojkej:

—No mamocircuncidarokan yej kicredowaj Jesús yej ayéj judiyojmej iwán mamotekimaka iga makichiwakan ken kijtowa iley Moisés.

† 14:23 14:23 Xikita glosario "Anciano". * 15:1 15:1 Xikita glosario "Circuncisión". † 15:2 15:2 Xikita glosario "Anciano".

⁶ Iwán monechkojkej apostolejmej iwán ancianojmej iga tajtojkej de inón. ⁷ Kuá' wéjkaja iga t̄atapowakej, Pedro moketza', iwán kijtoj:

—Nokniw̄an, amejemen ankimátija ken iga Dios ikya nētapejpen iga manikpowili yej ayéj judiyojmej ye'not̄iciaj yej tasalvarowa iga no makicredokan Dios. ⁸ Iwán Dios, yej kixmati nochi iyalmaj, tanextilij iga no kinekij inomej gente iwán kimakakej iyEspíritoj kensan tejemen no temakakej. ⁹ Dios ayá' tejémensan teye'ita, no yejemen kiye'itaj. Iga yejemen moconfiarojkej ipan Jesús, kajkej ken tikita yej ayá' kichijkej yej ayékti. ¹⁰ Inán, ¿te iga ayá' ankitawelcredowaj yej Dios kichij, iwán ankitekimakaj toknimej yej kitokaj Jesús iga makichiwakan yej niga tejemej awel tikchiwaj, niga to-ikyapatajwan awel kichijkej? ¹¹ Majwa' tejemej ticredowaj iga toT̄eko Jesús temanawij iga tepoxnegui', ayéj iga tikixtawaj; ijkonsan no yejemen momanawiáj iga kicredowaj.

¹² Iwán ayagaj tajtoj. Tajtakaktikajkej kuá' pe' t̄atapowakej Bernabé iwán Pablo. Kipojkej kén iga Dios kipalew̄ijkej iga makichiwakan milagrojmej ipan inomej yej ayéj judiyojmej iga mamixkūitikan iwán makicredokan. ¹³ Kuá' tami' t̄atapowakej Bernabé iwán Pablo, Jacobo kijtoj:

—Nokniw̄an, ta' xinekakikan: ¹⁴ Simón Pedro tepowilij kén iga Dios achto vej ki-omemawij inomej yej ayéj judiyojmej iga no mamochiwakan itatki. ¹⁵ Inín nemi moch̄iwa ijkón ken kijuilojkej profetajmej. Ijkín kijtowa kan ijuilijto':

¹⁶ Nej amot̄eko Dios,

iwán niw̄i' sej.

Nikchiwas iga marrein̄aroj sej
se ipiltz̄in yej ipilówampa David.

¹⁷ Iga nochi manet̄emokan,

iga yej ayéj judiyojmej makitenewi notoka'.

¹⁸ Ijkón kijtowa toT̄eko, yej desde ikyyaj kijtoj iga moch̄iwas.

¹⁹ Jacobo no kijtoj:

—Inón iga nej nikijtowa iga yej ayéj judiyojmej amo matiktekimakakan iga makichiwakan yej akipalew̄iáj; yejemej kikajt̄éjkeja yej ikya kichiwaya iga kitókaja Dios. ²⁰ Majwa' matikijkuilowilikan iga amo makikuakan naka' yej momikt̄iliapa idolojmej, iwán amo agaj mamasi iwán yej ayá' iwán namikt̄ito', iwán amo makikuakan inakayo yolkamej yej mokechmekánajpa, iwán amo no makikuakan esti. ²¹ Porque desde ikya ono' ipan sejsé altepe' yej tanextiliá ken ijuilijto' ipan iley Moisés, cada día kuá' mosew̄ilo moleerowa ipan itiopamej judiyojmej.

Kititaniliáj se ama' yej ayéj judiyojmej

²² Apostolejmej iwán ancianojmej iwán nochi yej kitokaj Jesucristo kijtojkej iga mamotapejpena sekin de yejémempasan iga masenyakan Antioquía iwán Pablo iwán Bernabé. Iwán kitapejpenkej Judas, yej itoka' no Barsabás, no kitapejpenkej Silas. Yejemen achi máj tayakantokej ipan yej kitokaj Jesús. ²³ Iwán yejemen kiwigakej ama', ijkín kijtowa:

“Nejemej apostolejmej, ancianojmej iwán amokniw̄an yej no kitokaj Jesús, nimitzt̄itaniliáj saludos amejemen anokniw̄an yej ayéj anjudiyojmej, yej anchantitokej Antioquía iwán yej anchantitokej ipan it̄almej Siria iwán Cilicia. ²⁴ Nikmatikej iga yájkajki' ompiga sekin de nijpamej, e' ayéj nejemej nikt̄itankej. Yajkij mitzyolpatatoj iga mitzijl̄itoj iga ximocircuncidarokan wan xikchijtokan ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ Nejemen nit̄atapowakej, iwán nikye'itakej iga niktapejpenkej sekin yej kitokaj Jesús yej yawij mitzitatij, senyawij iwán toknimej yej nikpoxnekij, Bernabé iwán Pablo. ²⁶ Inimej tajtaga' kisent̄alkej iyalmajmej malej kanaj kimij̄t̄ijnékija iga kitokaj toT̄eko Jesucristo. ²⁷ Inón iga nimitzt̄itaniliáj Judas iwán Silas. Yejemej imatikamej

yawij mitztatapowitij de inin yej nimitzijlijkej. ²⁸ Iyespíritoj Dios nenextilijkej iwán nejemej nikye'itaj iga amo mamitztekimakakan iga xikchiwakan nochi yej tatekimaka iley Moisés, xikchiwákansan inin yej niawij nimitzijlitij: ²⁹ Ayo' xikuakan naka' yej momiktiliajpa idolojmej, iwán amo no xikuakan esti, niga inakayo no animal yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamasi iwán yej ayá' iwán namiktito'. Siga ankichiwaj ken nimitzijliáj, anye'nemiskej. Xiye'onokan.”

³⁰ Iwán inomej yej kitapejpenkej yajkij Antioquia, ompa kinechkojkej toknimej yej kitokaj Jesucristo iwán kimakakej ama'. ³¹ Kuá' yej kitokaj Jesús kileerojkej inón ama', poxsan yolpakikej iga kiyolchikajkej. ³² Wán como Judas iwán Silas no profetajmej, kanimarojkej iwán kiyolchikajkej yej kitokaj Jesús kuá' kitatapowijkej. ³³ Kuá' inomej yej walkej Jerusalén wejkájkeja iga onokej Antioquia, yej kitokaj Jesús kinawatijkej iga maye'yakan sej kan onokej yej kititankej. ³⁴ E' Silas kijtoj iga makáwi-o' ompa. ³⁵ No Pablo iwán Bernabé kawikej Antioquia. Yejemen wán komati toknimej tamachtijkej itájtól toTeko.

Pablo yawi sej wejka iga kipowati itájtól Jesucristo

³⁶ Kuá' achá wejkatí' iga ompa onokej, Pablo kijlij Bernabé:

—Matiakan matikpaxalowilitij yej kitokaj Jesús noyan ipan altepemej kajkan tikpojkej itájtól toTeko iga matikitakan ken onokej.

³⁷ Iwán Bernabé kinekiá iga mayawi no Juan, yej itoka' no Marcos; ³⁸ e' Pablo ayá' kine' iga mayawi Marcos iwamej, iga Marcos ikya takajtej ipan tajli de Panfilia, ay'ya tapalewij iga kipowaj itájtól Dios. ³⁹ Iwán awel motajtolkuilijkej iwán mokakajtejkej. Bernabé yájkisan iwán Marcos. Tejkajkej ipan weyi akal iga yajkij tajkótal‡ Chipre, ⁴⁰ e' Pablo kitapejpen Silas. Iwán yej kitokaj Jesús kitajtanilijkej toTeko iga maye'yakan iwán makipalewikan. ⁴¹ Iwán panojkej ipan tajli de Siria iwán Cilicia iga kanimarojtinenkej kajkan monechkowaj tokniwan yej kitokaj Jesucristo.

16

Timoteo yawi wán Pablo wán Silas

¹ Pablo iwán Silas asikej ipan altepemej yej itoka' Derbe iwán Listra, ompa kasikej se yej itoka' Timoteo yej no kitoka Jesús, ipiltzin se siwa' judía yej no kitoka Jesús, e' itaj irrázajpa griego. ² Iwán tokniwan de Listra iwán de Iconio ye'tajtowayaj de Timoteo. ³ Pablo kine' iga Timoteo mayawi iwán, e' achto kicircuncidaroj iga makiye'itakan judiyojmej yej de ompígapa, iga nochi kimatiáj iga itaj Timoteo irrázajpa griego. ⁴ Iwán kajkan panotiyaj ipan altepemej, kijliayaj iga makichiwakan tokniwan kensan kijtojkej apostolejmej iwán ancianojmej* yej onokej Jerusalén. ⁵ Iwán tokniwan yej kitokaj Jesús kimela'sentalijkej iyalmajmej ipan yéj, iwán cada día máj komatiayaj.

Dios kinextiliá Pablo iga mayawi ipan estado yej itoka' Macedonia

⁶ IyEspíritoj Dios akimakaltij iga mamopowa itájtól Dios ipan el estado de Asia. Inón iga panojkej ipan estado de Frigia iwán estado de Galacia. ⁷ Iwán asikej kan tanto' estado de Misia. Kejlankej iga mayakan estado de Bitinia, e' iyEspíritoj Jesús akimakaltij iga mayakan ompiga. ⁸ Iwán sanpanojkej Misia iwán asikej altepe' yej itoka' Troas kan moketza akalmej. ⁹ Ompa tayowakan Pablo kita' se visión. Kita' iga ejkato' se taga' del estado de Macedonia, kijlij: “Xaj Macedonia iga xinepalewitij.” ¹⁰ Kuá' Pablo kita' inón visión, nimanin nimajabiarojkej,† iga nikmatikej iga Dios nemi nenotzaj iga ompiga manikpowatij itájtól Jesucristo.

Pablo iwán Silas onokej Filipos

‡ **15:39** 15:39 Xikita glosario “Tajkótal o Isla” * **16:4** 16:4 Xikita glosario “Anciano”. † **16:10** 16:10 Lucas, yej kijkuiloj inin libro de Hechos, senemiá iwamej inin yej.

11 Ompa Troas nitejkajkej ipan weyi ákal iga niajkij ipan tajkótal‡ yey itoka' Samotracia. Iwán ipan se'ya día nasikej altepe' Neápolis. 12 De ompa niajkij Filipos, inón weyi-altepe' yey ono' ipan estado de Macedonia, ompa ayá' nipoxwejkajkej. 13 Se día kuá' mosewilo, nikiskej ipan weyi-altepe' iwán niajkij ipan aten kan nochipa orádo. Nimotajtalkej, iwán nikpowilijkej itájtól Jesucristo siwatkej yey ompa monechkojkej. 14 Iwán ompa onoya se siwa' yey wálaj altepe' Tiatira yey itoka' Lidia, yey kinamakaya axokotzótzol yey este xolakti'. Inón siwa' nõ kiweyimatiltiaya Dios. Takaktoya, iwán toTeko kichij iga inón siwa' makitajtolkui Pablo. 15 Iwán mobautizaroj iwán inochi ifamíliaj. Después kine' maniakan ichan; neteki'ijlijkej:

—Siga ankitaj iga nicrédoja toTeko Jesús, xakan nochan iwán ompa xikawikan.

Iwán neteki'ijlijkej iga ompa manikawikan.

16 Iwán se día kuá' nemi niayaj kan ni-orádotij, nimasikej iwán se takotzin yey kipiaya espíritu yey tanextiliaya yey mochíwaso'. Kipiaya itekomej yey kikojoyaj. Iga takotzin taadivinarowaya itekomej kitaniayaj komati tomín. 17 Inón takotzin netokatiayaj kan nemi niayaj iwán Pablo; kijtojiaya recio:

—Inimej tajtaga' yey kiservirowaj mela'Dios yey ono' pox ajko, yejemen mitzijliáj katiapa ojti xitokakan iga ximosalvarokan.

18 Ijkón kichijtoya mia' días este que Pablo kuejkuesiwi', iwán kijlij inón espíritu yey onoya ipan inón takotzin:

—Nimitztekimaka ipan itoka' Jesucristo iga xikisa ipan inín takotzin.

Iwán íkuá'san kisa' inón espíritu.

19 Kuá' itekomej inón takotzin kitakej iga ay'ya wel kitataniłiskej, kikitzkijkej Pablo iwán Silas, iwán kiwigakej tajkoaltepe', kan ono' yey mandarowaj. 20 Kuá' asikeja iyixtaj juezmej, kijtojkej:

—Inimej judiyojmej nemi kikuejkuesowaj togentej. 21 Iwán tanextiliáj iga mamochiwa ken yejemej kichiway, inón tejemen awel tikchiway iga tejemej tir-romanojmej. §

22 Iwán la gente ki-onkawijkej Pablo iwán Silas. Iwán yey mandarowaj tateki-makakej iga makixtilikan itzotzolmej iwán makimagakan iga kuatakó'. 23 Kuá' póxsanya kimagakej, kakijkej ipan cárcel. Iwán yey kicuidarowa presoymej kijlijkej iga makiye'cuidarokan iga amo choloskej. 24 Kuá' inón kika' yey kicuidarowa presoymej, yajki kakitoj kan máj ta-ijti' ipan cárcel, kijikxi-ilpijkej iga cadena ipan kuawi' yey pox eti'.

25 E' tajkoyówal, Pablo iwán Silas orádojtoyaj iwán kitakuikilijtoyaj Dios, iwán sekin presoymej yey ompa onoyaj takaktoyaj, 26 iwán paréj wejmolinako tajli. Iwán mojolinkej itaketzalyomej cárcel. Iwán íkuá' tapowikej nochi kaltemej, iwán xixit-omikej nochi cadena yey iga ijilpitoyaj presoymej. 27 Kuá' isatewa' yey kicuidarowa presoymej, kita' iga tapójtó'ya cárcel, iwán kikixtij iyepadaj,* momiktiáyaya, iga yéj kijtoj anka cholójkeja presoymej. † 28 E' Pablo kitzajtzilij:

—Amo ximomikti, nigaj nonokej nonochin.

29 Iwán yey kicuidarowaya presoymej kitajtan ti'ti, iwán motalojtkalakito kan onokej Pablo iwán Silas, kuekuechkatiajki, motankuaketzato itenojmej. 30 Iwán kikixtij Pablo iwán Silas, iwán yey kicuidarowa cárcel tatajtan:

—¿Té nikchiwas iga manimosalvaro iga Dios amo mane-iknochiwa?

31 Yejemej kijtojkej:

—Xicredo toTeko Jesucristo iwán timosalvaroj, tej, mosiwa' wan mopilowan.

‡ 16:11 16:11 Xikita glosario "Tajkótal o Isla". § 16:21 16:21 Xikita glosario "Roma". * 16:27 16:27 Xikita glosario "Espada". † 16:27 16:27 Inón tiempo, se yey kicuidarowaj presoymej kimiktijkej siga kikajtej iga macholokan presoymej.

³² Iwán kipowilijkej itájtɔl Dios inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochin nɔ yej onokej ompa íchan. ³³ Iwán inonsan yówal inón yéj kicuidarowa presoymej kipakiliy ikajlo' Pablo iwán Silas kan kimagakej. Después mobautizaroj iwán nochi yej ono' ichan. ³⁴ Iwán kiwiga' íchan kitamakatoj. Inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochi yej ono' ichan pakikej iga kicredójkeja Dios.

³⁵ Kua' tanési'ya, yej mandarowaj kititankej policiyamej iga kijlitoj yej kicuidarowa presoymej iga makimajkawakan Pablo iwán Silas. ³⁶ Iwán yej kicuidarowa presoymej kijlij Pablo:

—Yej mandarowaj netekimakakej iga manimitzmajkawakan. Iwán welja anye'yawij.

³⁷ E' Pablo kijlij policiyamej:

—Nejemen niciudadanoymej romano.‡ Iwán iyixtaj la gente neyokamagakej iwán neakijkej ipan cárcel kua' aya mojtowa siga ayompa nikchijkej. ¿Iwán inán kinekij manemajkawakan ichtákan? ¡Ijkón awel! Mawitzekan yejemej iga manekixtikán.

³⁸ Iwán policiyamej inón yajkij kijlitoj yej mandarowaj. Kua' yej mandarowaj kimatikej iga Pablo iwán Silas nɔ ciudadanoymej romano, majmawikej. ³⁹ Iwán yej mandarowaj yajkij kitatoj Pablo iwán Silas iga kijlitoj iga amo makiwelkuilikán iga kipresojuwikej. Kijlijkej iga makisákanya ipan inón altepe'. ⁴⁰ Kua' kiskej ipan cárcel, yajkij chan Lidia. Ompa tatapojkej iwán tokniwan iga kanimarojkej, iwán yájkija.

17

Mokuejkuesolo altepe' Tesalónica

¹ Pablo iwán Silas panojkej ipan altepemej yej itoka' Anfípolis iwán Apolonia. Iwán asikej Tesalónica. Ompa onoya se itioipan judiyojmej. ² Pablo, ken iga nochipa kichiwaya, yajki tiopan iga tatapowatoj iwán inomej gente. Eyi semanas ijkón kichijtoya cada día kua' mosewilo. ³ Kua' tatapowaya, itájtɔl kitaksaltiaya kan ijkuilijto' itájtɔl Dios, kan kijtowa iga Cristo yawi kinkochiwatij iwán yawi mikiti iwán yawi sej ojpa-isati. Pablo kijlijkej:

—Ininsan Jesús yej nemi nimitzipliáj, yéjyawa' in Cristo.

⁴ Iwán sekin judiyojmej kicredojkej iwán senemikej iwán Pablo iwán Silas. Nɔ kicredojkej mia' griegoymej yej kiweyimatiltiáj Dios. Iwán nɔ kicredojkej mia' siwatkej yej tayakantokej ipan inón altepe'. ⁵ E' judiyojmej yej akicredowayaj ipan Jesús ta-ixitakej, iwán kitemojkej tajtaga' yej ayá' ye'nemij yej akipiáj te kichiwaj, kinechkojkej mia' gente de inón altepe' iga kiyokachijkej iga ooyowaj iwán iga takuejkuesowaj. Iwán yajkij chan Jasón iga makixtikán Pablo iwán Silas iga makiwigakan iyixtaj la gente. ⁶ E' como ayá' kasikej ompa, kiwawatatzojtiajkij Jasón iwán sekin tokniwej iyixtaj yej mandarowaj ipan inón altepe'; ijkín tzajtzikej:

—Pablo wan Silas tayojoylxelojtinemij noyan ipan inín tajli, inán este nígaja nɔ asikej, ⁷ iwán Jasón ki-omemawij ichan. Nochi yejemej ayá' kichiwaj ken tatekimaka torrey César,* iga kijtowaj iga ono' se' rey yej itoka' Jesús.

⁸ Kua' inín kikagui' la gente iwán yej mandarowaj este yolchichiyakej. ⁹ E' Jasón iwán sekin kixtajkej iga wel makimajkawakano' iwán kimajkajkej.

Pablo iwán Silas asij altepe' Berea

¹⁰ Iwán tayowakan yej kitokaj Jesús nimanín kikixtijkej Pablo iwán Silas iga mayakan Berea. Kua' asitoj ompiga yajkij itioipan judiyojmej. ¹¹ Inimej judiyojmej poxsan te-ijikniwej ayéj ken de Tesalónica, iga yolpakikej iga kicredojkej yej kipowa' Pablo, iwán nochipa momachtiyaj ipan itájtɔl Dios iga makimatikan siga ijkonya

‡ **16:37** 16:37 Ciudadano romano se yej naceroj Roma, o yej kipiá' ama' kan nesi iga kiperteneceroj Roma. La ley de Roma kimanawiyaya iciudadanoymej. * **17:7** 17:7 Xikita glosario "César".

ken kinextilijkej. ¹² Ijkón iga mia' judiyojmej kicredoijkej, iwán nò mia' tajtaga' iwán siwatkej yej tayakantokej yej irrázajpa griego. ¹³ E' kuá' judiyojmej de Tesalónica kimatikej iga Pablo nò nemi kipowa itájtól Dios ipan altepe' yej itoká' Berea, yajkij ompiga iga kijichtakawitoj la gente iga amo makiye'itakán Pablo. ¹⁴ E' tokniwan kititankej Pablo iga mayawi lamartenoj, miej Silas iwán Timoteo kawikejo' Berea. ¹⁵ Yej kojmakatoj Pablo kikawatoj este ipan altepe' Atenas. Iwán ompay mokuepkej; Pablo kijlij yej kojmakatoj iga makijlikán Silas iwán Timoteo iga sémiya ompigaya makasitij.

Pablo ono altepe' Atenas

¹⁶ Miej Pablo kichixtoya Silas iwán Timoteo ipan altepe' Atenas, tatatzkay iyalmaj iga ompa kita' poxsan idolojmej. ¹⁷ Inón iga kitatapowiayaj judiyojmej ipan itiopan, iwán ompa nò kitatapowiayaj sekin yej kiweyimatiáj Dios. Iwán nochipa kitatapowiaya gente yej monechkowayaj plaza. ¹⁸ Iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj epicúreos,† iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj estoicos,‡ pewa' tatapowakej iwán Pablo. Kijtowayaj:

—¿Ix te an te-ijlijneki in inín taga' yej pox tajtowa?

Iwán sekin kijtowayaj:

—Nesi ken tepowiliá de sé'paya diosmej.

Ijkón kijtojkej iga Pablo kitatapowiayaj itájtól Jesús iwán kijtowaya nò iga ojpa-isalo. ¹⁹ Iwán kiwigakej kan kitokawiáj Areópago, kan nochipa monechkowayaj sekin yej tamachtiayaj, iwán kitajtankej Pablo:

—¿Ix wel nikmatischej te iteki yej nemo' annenextiliáj? ²⁰ Iga nemi annepowiliáj yej ayi'pa nokta nikakij, iwán niknekij manikmatikan te nokta kijtojneki.

²¹ Iga nochi yej ichan Atenas iwán tilitkmej yej ompa chantitoyaj poxsan kiyolmakayaj iga makikakikan yej ayapa i' mokaki.

²² Iwán Pablo moketza' iyixtaj yej monechkojkej iwán kijtoj:

—Amejemen de Atenas, nej nikita iga poxsan ankidredoijkej ipan diosmej. ²³ Kuá' nej nipanoj iwán nitachá' kan amejemen anmonechkowaj iga ankiweyimatiátiáj amodiosmej, nikasi' nò se altar^s kan ijkuilijto' inín tájtól: “DIOS YEJ AYÁ' MO-IXMATI”. Pues de inón Dios yej amejemen ankiweyimatiátiáj malej iga ayá' ankixmatij, inónyawa' nokta nemi nimitzpowiliáj.

²⁴ 'Dios yej kichij inín tajli iwán nochi yej ono' ipan, yéj itatki cielo iwán tajli. Ayá' mochantiá ipan tiopamej yej tajtaga' kichiwaj. ²⁵ Yéj akipolowa nité iga matikpaléwikán. Iga yejwa' in yej kichíwa iga matonokan iwán wel matimijneltikan iwán yéj temaka nochi yej tejemej tikpiáj.

²⁶ 'Ipan se taga' Dios kichij iga mapiwilo noyan ipan inín tajli. Iwán yéj kijtoj kēman se nación yawi onoti iwán kan yawij mochantitij. ²⁷ Dios ijkón kichij iga makitemokan malej ken tamamatemojtinémijpa iga makasikan, malej iga Dios ayá' wejka ono' ipan sejsé de tejemej. ²⁸ Iga Dios tonokej, tinejnemij, iwán tonoskej. Achi ijkón kijtoja se yej de amejemempa yej wel kichíwa monsjatájtól, kijtoj: “Tejemen nò ipilowan Dios.” ²⁹ Siga tejemen ipilowan Dios, awel tikuiskej iga toDiosmej tejté yej chijto' de oro o de plata o de te'ti, yej kichíwa taga' kensan yéj kejlámiki. ³⁰ Desde ikyay Dios ayá' kiknochij la gente ken iga kajasiá iga yejemej aya kimatiáj itájtól. E' inán tatekimaka iga nochi gente noyan kan onolo', makikajtewakán iga kichijtokej yej ayekti. ³¹ Iga Dios kitapejpen se día kuá' yawi kijuzgaroti inochi gente kensan

† **17:18** 17:18 Epicúreos kitokakej se taga' yej kimachtij iga wel se nochipa paki. ‡ **17:18** 17:18 Estoicos kitokakej se taga' yej kimachtij iga se amo makichíwasan ken kineki iyalmaj, sino maye'nemi. § **17:23** 17:23 Xikita glosario “Altar”.

iga kichijkej. Dios kitapéjpenya se taga' yej yawi tajuzgaroti, inón monextij kuá' ki-ojpa-ixitij kan miktoya.

³² Kuá' kikakikej iga ojpa-isaj yej miktokej, sekin kajawilmatekej iwán sekin kijtowayaj:

—Anka se' día niawij nimitzkakitij de inñsan sej.

³³ Iwán Pablo kisa' kan nechkatoyaj. ³⁴ E' sekin kitokakej Pablo iwán kicredojkej itájtól Jesús. Se de yejemej itoka' Dionisio, yéj de inomej yej mandarowaj yej monechkojkej ipan se tepe' yej kijliáj Areópago, iwán se siwa' yej itoka' Dámaris, iwán sekin máj nō kicredojkej.

18

Pablo ono' altepe' Corinto

¹ Kuá' nochi inñ panoj, Pablo kisa' Atenas, iwán yajki Corinto. ² Ompa kasi' se taga' judío yej itoka' Aquila, yej nacerōj ipan ital Ponto. Aya kipiaya días iga asikej, walkej de Italia iwán isiwa' yej itoka' Priscila. Kiskej Italia iga rey Claudio César tatekimá' iga makisakan Roma nochi judiyojmej. Iwán Pablo yajki kipaxalowiltoj. ³ Iwán como inōmpasan tekípánol kipiaya ken yejemen iga kichwayaj kajli de kuetax, inón iga ompa kawí' iwán yejemej iga sentekipanowaj. ⁴ Iwán cada día kuá' mosewilo, Pablo yaya itiopan judiyojmej. Ompa kipowaya itájtól toTeko iga kinekiá makiyolyamana judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

⁵ Kuá' Silas iwán Timoteo asikej iga walkej ipan estado de Macedonia, Pablo kikajtej se' tekípánol iga kipetzpowáyan itájtól Dios; kijliaya judiyojmej iga Jesús nokta in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj. ⁶ E' yejemej motalkej a contra iwán kuajkuantas kijlijkej Pablo. Iwán Pablo kitzejtzelōj itzótzol iga makimatikan iga ayompa kichijkej iwán kijtoj:

—Siga ampoliwiskej iyixtaj Dios, amejemen amotechko; nej ayo' nikmati. Amansan nia nikpowilñti ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej.

⁷ Pablo kisa' tiopan iwán yajki chan se taga' yej itoka' Ticio Justo, yej ichan tiopantenoj, yéj nō kiweyimatiltiaya Dios. ⁸ Iwán Crispo, yej mandarowa tiopan, iwán inochi yej ono' ichan kicredojkej toTeko. Iwán nō mia' de Corinto, kuá' kikakikej itájtól Dios, kicredojkej wan mobautizarōjkej. ⁹ Iwán se yówal toTeko ijkín kijlij Pablo ipan visión:

—Amo ximajmawi; xa xikpowa notájtól iwán amo xitensewi. ¹⁰ Iga nej nono' mowan, iwán ayagaj wel tejté mitzchwilij yej ayékti, ipan inñ weyi-altepe' ono' mia' yej yawij necredotij.

¹¹ Iwán Pablo ompa kawí' Corinto se xiwi' iwán tajko iga kipowilijtoya la gente itájtól Dios.

¹² E' kuá' Galión gobernarowaya ipan estado de Acaya, judiyojmej ki-ōnkawijkej Pablo. Kiwigakej kan tajuzgarōlo, ¹³ iwán kijlijkej el gobernador:

—Inñ taga' kiyolyamana la gente iga se'pa makiweyimatiltikan Dios, ayo' ken kijtowa toley.

¹⁴ Pablo tajtawayaj kuá' Galión kijlij judiyojmej:

—Siga kichij tejté yej pox ayékti, ijkón sí nimitztajtólkuñliayaj amejemen yej anjudiyojmej; ¹⁵ e' como iga san tajtolmej iwán tokamej iwán de amoleymej, ómpaya amejemen xikitakan, nej inón awel nikjuzgarowa.

¹⁶ Iwán kikixtijkej ompa kan tajuzgarōlo. ¹⁷ Wan nochi griegojmej kikitzkijkej Sóstenes yej mandarowa tiopan iwán kimagakej ómpasan iyixtaj gobernador. E' Galión mochij kenkuá' ayá' kitzto'.

Pablo mokuepa sej altepe' Antioquia

¹⁸ Pablo káwigo' mia' días ompa Corinto. Después monawatijkej iwán yej kitokaj Jesús iwán tejkaj ipan weyi ákał iwán yajki itał Siria, senyajkiw iwán Priscila iwán Aquila. Ompa altepe' Cencrea mokuatetexoj Pablo. Ijkón kichij yej kijtoj iyixtaj Dios iga tejté kichiwaya.* ¹⁹ Kuá' asikej altepe' Éfeso, ómpaya kawikej Priscila iwán Aquila. Pablo yajki tiopan iwán tatapowa' iwán judiyojmej yej ompa monechkowayaj. ²⁰ Yejemen kijlijkej iga makáwi-o' ompa, e' yéj ayo' kine'. ²¹ Sino que monawatij iwamej, kijtoj:

—Nia Jerusalén, iga ompa manętecho ilwi'; e' siga Dios kineki niwı' sej nimitzitakij.

Después tejkaj ipan weyi ákał, yajki, kisa' Éfeso. ²² Kuá' asi' altepe' Cesarea, Pablo yajki Jerusalén kisaludarotoj tokniwan yej kitokaj Jesús, iwán yájkiya altepe' Antioquía. ²³ Kuá' achá wejkaj iga ompa ono', yajki kipaxalowilıto tokniwan yej onokej itał Galacia iwán yej onokej itał Frigia, iwán ipan sejsé altepe' kipalewijkej iga máj mamofiarokan yej kitokaj Jesucristo.

Apolos kipowa itajtól Dios altepe' Éfeso

²⁴ Inón tiempo asi' ompa Éfeso se judío yej itoka' Apolos. Yéj íchan katka ipan altepe' yej itoka' Alejandría. Poxsan wel predicarowaya iwán poxsan kimatiá itajtól Dios. ²⁵ Yéj machtitoya ipan toTęko iyojwi iwán kipoxyolmakaya iga taye'nęxtiliá itajtól Dios kan tajtowa de Jesús, malej iga kimatiasan ken iga tabautizaroj Juan. ²⁶ Apolos pęwa' iga tajtoj tiopan-ijti' ken kuá' nochi kimati; e' kuá' kikakikej Priscila iwán Aquila kén iga tamachtijtoya, kinotzkej, iwán kiwigakej kan iseltimej iga kinęxtilijkej yej aya kimatiá de iyojwi Dios. ²⁷ Kuá' Apolos kine' mayawi ipan estado de Acaya, tokniwan de Éfeso yej kitokaj Jesús kichiwilijkej se ama' iga tokniwan de ompiga maki-omemawıkan Apolos. Kuá' Apolos asi' Acaya pe' tamachtij. Ijkón poxsan kipalewijkej tokniwan yej Dios kichokilij iga makicredokan. ²⁸ Porque Apolos motenkitzkij wan judiyojmej yej akicredojkej ipan Jesús, iwán awel kitenkuepiliayaj. Iwán iyixtaj la gente Apolos kinęxtiliayaj iga itajtól Dios kijtowa iga Jesús in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj.

19

Pablo ono' Éfeso

¹ Mij Apolos onoya Corinto, Pablo panoj ipan tepeyoj iwán asi' altepe' Éfeso, ompa kasi' mia' yej kitokaj Jesús. ² Iwán Pablo tatajtan:

—¿Ix Dios mitzmakakej iyEspırito Santo kuá' ankicredojkej ipan Jesús?

Yejemej kijtojkej:

—Nejemęn ayı' nikakiáj siga ono' el Espıritu Santo.

³ Pablo kitajtan tokniwan:

—¿Kéntaj anmobautizarojkej?

Yejemen kijtojkej:

—Kensan tabautizaroj Juan el Bautista.

⁴ Pablo kijtoj:

—Kena, Juan kibautizaroj yejsan kikajtejkej iga kichiwaj yej ayękti, e' kijliayaj iga makicredokan ipan itoka' yej wi'o' tatepotztaj, ken tikjtowaj ipan Jesús yej el Cristo.

⁵ Kuá' inón kikakikej, mobautizarojkej ipan itoka' toTęko Jesús; ⁶ iwán kuá' Pablo kitalıj ima' ipan sejsé de inomej, iyEspıritoj Dios walaj ipan yejemej, iwán sesé'paya iga tajtojkej ay'yéj ipan itajtólmej, iwán kijtojkej kensan Dios kitajtólmakakej. ⁷ Iga inochimej, ken doce tajtaga'.

* **18:18** 18:18 Anka Pablo kijlij iyixtaj Dios iga mawejkawa iga akoniaya vino niga motzonkixtiaya, e' atikmatij te iga.

⁸ Pablo yayajtoya tres meses itiopan judiyojmej, ompa kipowaya itájtɔl Dios iwán ayá' majmawiá. Iwán kuá' tajtowaya, kiyolyamanaya la gente iga kinextiliayaj ken iga reinarowa Dios. ⁹ E' sekin moyoltakuawilijkej iwán ayá' kicredojkej, majwa' iyixtaj la gente kijtojkej iga kijiyaj itájtɔl Jesucristo. Pablo kikajtey yej maltajtowaj, iwán kiwiga' yej kitokaj Jesús kan tamachtiá se yej itoka' Tiranno, iwán ompa kitatapowiayaj cada día. ¹⁰ Iwán ijkón kichijtoya dos años, ijkón yej chantitoyaj ipan tajli de Asia kikakikej itájtɔl toTeko Jesús, yej judiyojmej iwán yej ayéj. ¹¹ Iwán Dios kipalewij Pablo iga kichij milagrojmej. ¹² Malej se panyitoj o se tzótzol yej Pablo kichijchimiá, kitaliayaj ipan yej wetitokej iwán achitiayaj, iwán malespíritojmej kisasaj.

¹³ E' sekin judiyojmej yej nejnenka' yej kikixtiliáj la gente malespíritojmej, no kiyejyekojkaj iga kitenewiáj itoka' toTeko Jesús iga makikixtikán malespíritojmej, kijtowayaj:

—Ipan itoka' Jesús yej Pablo kipowa, nimitztekimakaj iga xikisakan.

¹⁴ Ijkón kichijwayaj siete ipilówampa Esceva, se judío yej ijéfejpa sacerdotejmej. ¹⁵ E' kuá' kichijkej, malespíritoj kijtoj:

—Jesús nikixmati, iwán no nikmati a'yéj in Pablo; e', ¿a'yéj in amejemen?

¹⁶ E' inón taga' yej kipiaya mal espíritu mopatanaltij iyakapamej, iwán como yéj máj tajpalej, nochi kitānilij, iwán paréj kimagakej iwán cholojtikiskeja ipejpetzkamej iwán espatitiájkija. ¹⁷ Nochi kimatikej yej chantitokej Éfeso, judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej iwán pox momajtijkej. Ijkón iga itoka' toTeko Jesús majya kiweyimatiltijkej.

¹⁸ Iwán mia' yej kicredowayaj Jesús, witziaayaj iga motenxitomayaj iga kichijkej yej ayékti. ¹⁹ Iwán mia' yej motamatiliáj kiwigakej ilibrojmej, kitatitot iyixtajmej la gente. De inomej libro ipatiyo masi' ken cincuenta mil tomín de plata. ²⁰ Ijkón iga itájtɔl toTeko noyan momatitiaya iwán nesía iga kipiá poder.

²¹ Kuá' pánoja nochi inín, Pablo kejlán iga yawi estado de Macedonia iwán Acaya iwán yawi este Jerusalén. Kuá' pánoja noyan ipan altepemej kejlán no iga yawi Roma. ²² Iwán kititan Macedonia omen yej kipalewiáj, Timoteo iwán Erasto, e' Pablo achot' kawí' Asia.

Mokuejkuesolo altepe' Éfeso

²³ Inón tiempo Éfeso monechkolo' iwán mokuesojkej iga mopowa' yej aya i' mopowaya de iyojwi Jesucristo. ²⁴ Mokuesojkej itechko se taga' yej itoka' Demetrio, yej kitekipanowaya plata. Inín taga' kichijwaya kaltzitzin de plata kensan tachaya itiopan se diosa yej itoka' Diana, iwán poxsan tataniayaj yej tekipanowayaj iwán Demetrio. ²⁵ Iwán inomej kinechkoj, iwán sekin yej no kipiáj inómpasan tekipánol. Demetrio kijlijkej:

—Nokniwan, amejemen ankimatij iga ipan inín tekipánol titataniáj. ²⁶ E' amejemen ankitaaj iwán ankikakij iga Pablo kijtojtinemi iga diosmej yej kichijwajpa taga' ayéj diosmej; iwán mia'ya gente kicredoltijkej, ayejsan nigaj Éfeso sino que casi noyan ipan inín tajli de Asia. ²⁷ Inón poxsan ayékti, wel tikpolowaj totekupánol, iwán itiopan kan ono' weyi dios Diana ay'ya agaj kiweyimatis. Inán nochi yej chantitokej ipan tajli de Asia iwán inewi de inín tajli kiweyimatiltiáj, e' siga ijkón ken kijtowa Pablo, nochi kelkawaskej Diana.

²⁸ Kuá' inón kikakikej yej ompa nechkatoyaj, kuesiwikej poxsan, iwán tzajtzikejpa iga kijtojkej:

—¡Mamoweyimatilti Diana yej idiosmej efesiojmej!

²⁹ Iwán nochi ipan weyi-altepe' ayo' kimatiáj te kichijwayaj. Kikitzkitoj Gayo iwán Aristarco omen tajtaga' de Macedonia yej senemiáj iwán Pablo. Iwán kiwawatatzotjiajkij este ipan wékal kan motekinechkolo. ³⁰ Pablo kinekiá makalaki

ompa iga matajto iwán la gente, e' tokniwan yej kitokaj Jesús ayá' kikalaktijkej. ³¹ Nō sekin yej mandarowaj Asia yej iyamigojmej Pablo, tatitankej iga amo mayawi kan chapantolo'. ³² Ompa kan nechkatolo', sekin tzajtziáj iga kijtowayaj tejté iwán sekin tzajtziáj iga se'pa kijtowayaj iga kuejkuesitoyaj, iwán mia' ayá' kimatiáj te iga ompa nechkatoyaj. ³³ E' sekin yej ompa chapantoyaj kimatiltijkej Alejandro te nemi mochiwa, iwán yej judiyojmej kitopejkej iga kitalkej tatajkoyan. Iwán Alejandro kajko' ima' iga ayo' matzajzitolo iga makitajtowilikan judiyojmej iyixtaj la gente. ³⁴ E' kuá' kimatikej iga Alejandro nō judío, nochi tzajzitoyaj ken dos horas. Kijtojtoyaj:

—¡Mamoweyimatilti Diana idiōs efesiojmej!

³⁵ Iwán tajkuilowani yej ompa ichan, kuá' kiyoltálija yej tzajzitoyaj, kijtoj:

—Nokniwan de Éfeso, amejemen ankimatij iga noyan momati iga inin altepe' kicuidarowa itiopan weyi diosa Diana iwán imagen yej walaj ipan cielo. ³⁶ Ayagaj wel kijtowa iga ayá'. Inón iga ay'ya xi-oyojtokan, amo xikchiwakan nité siga aya ankimatij te nemi mochiwa. ³⁷ Iga inimej tajtaga' yej ankiwajligakej, até nemi kijtowaj yej ayekti, niga nemi maltajtowaj de tejemen todios Diana. ³⁸ Siga Demetrio iwán yej iwán tekipanowaj, kitelwijneki agaj, inonya iga ono' juezmej iwán kan tajuzgarolo iwán wel motajtowiliáj itenoymej yejemej iga makimakakan yej kinekij. ³⁹ E' siga se'pa yej ankitajtanij, mamochiwa kuá' monechkowaj yej mandarowaj ipan inin altepe'. ⁴⁰ Porque iga ijkín tikchiwaj, wel tepantiáj iga tikuejkuesowaj la gente iga inón yej mochij aman. Iwán awel timotajtowiliskej siga tetajtaniskej te iga nemi mokuejkuesolo.

⁴¹ Kuá' tami' inin kijtoj, mojmoyawilo'ya.

20

Pablo yawi Macedonia iwán Grecia

¹ Kuá' pachíwi'ya iga mokuejkuesolo', Pablo kinotza' yej kitokaj Jesucristo iga kinonotzkej. Iwán kinajnapaloj tokniwan iga monawatijkej, iwán yákiya estado de Macedonia. ² Kipaxalowilijtoj altepemej yej onokej Macedonia iga kitatapowijtinemi' yej kitokaj Jesús iga amo makikajtewakan iyojwi Dios, iwán asito ipan país de Grecia. ³ Ompa onoya tres meses, ay'ya ke' poliwiá iga majkiltiaya pan weyi ákal iga yawi Siria, kuá' kimati' iga sekin judiyojmej kinekiáj makikitzkikan. Inón iga ayo' yajki Siria, ikxinejnen iga yajki sej Macedonia. ⁴ Iwán senyajki inimej tajtaga': Sópater yej ichan Berea, iwán Aristarco iwán Segundo yej ichamej Tesalónica, Gayo yej ichan Derbe, iwán Timoteo iwán yajki nō Tíquico iwán Trófimo yej chantitokej ipan ital Asia. ⁵ Inimej tokniwan tayakankej iga yajki nechatoj ipan altepe' Troas. ⁶ Nejemej, kuá' pánoja iyilwi kuá' mokua pan yej akipiá levadura, nimajkiltijkej Filipos ipan weyi ákal. Iwán este ipan cinco días nikasitoj ipan altepe' Troas tokniwan yej ompí nechatoj. Ompa nikajkej siete días.

Pablo kipaxalowiliá altepe' Troas iga monawatiá

⁷ Ipan achto día de la semana nimonechkojkej wan tokniwan yej kitokaj Jesús iga sekan nikujkej la Santa Cena.* Pablo kimachtijtoya tokniwan. E' como kimatiá iga yawi kisati mostapa, inón iga tatapojtoya este tajkoyówal. ⁸ Ompa ajko ipan se' piso kan ninechkatoyaj, paréj taxojxotatoya. ⁹ Iwán se chokotzin itoka' Eutico ewatoya ipan ventana este ipan tercer piso. E' como Pablo pox wejkaj iga tatapojtoya, chokotzin pox kochisnekiá iwán mokochkuilij iwán wetzi'. Iwán kuá' kiketajtoj, míkto'ya. ¹⁰ Iwán Pablo temoj, kina'techoj wan kinapaloj. Iwán kijtoj:

—Amo ximajmawikan; isato'.

* **20:7** 20:7 Xikita glosario "Santa Cena".

11 Iwán Pablo tejkaj sej ajko iwán kikui' pan wan kitatajkoloj, iwán kimajmá' tokniwan, iwán tamachtijtoya este ijkón tanesi', iwán yájkia. 12 E' inón chokotzin yej wetzi', kiwigakej íchan isatiajki, iwán nochi pakikej.

Pablo kisa Troas iga yawi altepe' Mileto

13 Nejemej nitapanojkej iwán niajkij ipan weyi ákal este ipan altepe' yej itoka' Asón iga ompa nikuitewaskej Pablo, iga yéj kine' matajnejmipa, áchtoya ijkón nimojlijkej. 14 Iwán ompigaya Asón, nimasikej wan Pablo, ómpaya tejkaj ipan weyi ákal iwán niajkij este ipan altepe' Mitilene. 15 Ompa nikiskej, iwán ipan se'ya día nipanojkej itenoj tajkótal† yej itoka' Quío. Iwán ipan se' día nasikej ipan altepe' yej itoka' Samos, ompa kan moketza akalmej. No nimoketzkej altepe' Trogilio, iwán ipan se'ya día nasitoj altepe' Mileto. 16 Ijkón nikchijkej iga Pablo ayá' kine' mawejkawa poxsan ipan tajli yej itoka' Asia, ayá' kine' mayawi Éfeso iga kinekiá magui' maásiya Jerusalén iga maono ompa siga wel kuá' mochivas ilwi' yej kijliáj Pentecostés.‡

Pablo monawatiá wan yej ichamej Éfeso

17 Kuá' asikej Mileto, Pablo tatitan iga mawitzekan yej tayakantokej yej kitokaj Jesucristo yej chantitokej Éfeso. 18 Kuá' asikej, Pablo kijtoj:

—Amejemen ankimatij ken iga ninemi' este kuá' achto nasi' Asia. 19 Nochipa nonoya amowan iwán nikchij ken netekimaka toTeko, iwán ayá' nimoweyimati. Ne-iknochijkej wan este nemiktijnekiáj sekin judiyojmej. 20 E' ayá' nikajtej iga nimitznextiliáj nochi yej mitzpalewiáj. Nimitzmachtijkej tajkoaltepe' kan anmiakejmej anntakaktoyaj iwán no amochajchamej. 21 Niknextiliaya judiyojmej iwán no yej ayéj judiyojmej iga makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti wan makina'techokan Dios iwán makicredokan toTeko Jesucristo. 22 Inán netekimaka el Espíritu Santo iga mania Jerusalén, e' nej ayá' nikmati te yawij nechiwilitij ompiga. 23 Nikmátisan iga el Espíritu Santo ne-ijliá iga ipan nochi altepemej kansan niati yawij nepresojuwitiwán yawij ne-iknochiwatij. 24 E' nej nité ayá' neyolmiktia malej iga manimiki; san nikneki manikyé'tami notekipánol yej toTeko Jesús nemá'. Inón tekipánol iga manikpowa ye'noticiaj yej tenextiliá iga Dios tepoxchokiliá, iwán nipaki iga inón nikchiwa.

25 'Iwán inán nikmati iga nisé de amejemen yej nimitzpowilijkej ken reinarowa Dios, nikeman ayo' anne-itaskej. 26 Inón iga nikneki manimitzijlikan iga ayéj nej notechko siga agaj ayá' kicredoj. 27 Nej nochi nimitzijlijkej ken Dios kineki iga xikmatikan, nité ayá' iyantikawi'. 28 Inón iga xikitakan ken iga xiye'nemikan. Ijkonan no xikitakan iga maye'nemikan tokniwan yej kitokaj Jesucristo. Porque amejemen el Espíritu Santo mitztalkej iga xikitakan tokniwan yej toTeko Jesucristo kikowa' iga iyeso. 29 Pues nej nikmati iga kuá' nimitzkajtewáskeja, witzeskej sekin yej kinekiskej mamitzpojpolokan amejemen yej ankitokaj toTeko. Ayompa mitzmachtiskej iga xikisakan pan ye'ohti, ken tikita mitzkuajnekij ken lojojmej§ kikuaj borregoymej. 30 Iwán onoskej de amejemensan yej yawij mitzmachtitij, e' takajkawáskejpa kansan makitokakan tokniwan yej kitokaja Cristo. 31 Inón iga ximocuidarokan iwán xikejlamikikan iga eyi años, semilwi' iwán senyówal este nichokaya iga nimitznonotztoyaj sejsé de amejemen.

32 'Inán nokniwan nimitztaliáj ipan ima' Dios iga mamitzomemawikan iga yéj poxsan mitzchokiliáj. Amo xikelkawakan itajtól yej tepalewiá iwán te-ijliá iga Dios poxsan techokiliá iwán mitzmakej yej yekti kuá' tonoskej sekan wan nochi toknimej yej yéj kitapejpen. 33 Ayí' nikne' manikuili agaj itomijn niga itzótzol. 34 Majwa', amejemen ankimatij iga nej nitekipanoj iga wel manikpiá yej nepolowa

† 20:15 20:15 Xikita glosario "Tajkótal o Isla". ‡ 20:16 20:16 Xikita glosario "Pentecostés". § 20:29 20:29 Lobo ken weyi koyó'.

iwán iga yej iwán nisenemiáj. ³⁵ Ijkón nochipa nimitznextilijkej iga se matekipano. Ijkón wel tikpalēwiáj yej akipiáj nité, amo matikelkawakan itájtōl toTēko Jesús, kan kijtoj: “Máj paḱi yej tamaka, que yej kimakaj.”

³⁶ Kuá' tami' inón kijtoj, Pablo motankuaketza', iwán sen-orádojkej iwamej. ³⁷ Nochi chokakej, kikechnapalojkej, iwán kipipitzojkej Pablo. ³⁸ Iwán poxsan moknomatikej iga Pablo kijtoj iga ayo' máj kitaskej. Iwán kojmakatoj este kan tejkaj ipan weyi ákal.

21

Pablo yawi Jerusalén

¹ Kuá' nikajtējkeja tokniwan yej kitokaj Jesucristo, nitejkajkej ipan weyi ákal iwán niajkij ipan altepe' yej itōka' Cos. Ipan se'ya día niajkij ipan se'ya altepe' yej itōka' Rodas. Iwán después nasitōj ipan altepe' yej itōka' Pátara. ² Ompa Pátara nikasikej se weyi ákal yej yawi Fenicia, iwán ipan nitejkajkej iwán niájkija. ³ Kuá' nemi nipanowaj nikitakej tajkótal* yej itōka' Chipre, inón tajkótal kaw'i noopochkampamej, iwán niajki este Siria. Iwán nitemojkej altepe' Tiro porque inón weyi ákal kan niayaj ompa kitatemowijkej. ⁴ Ompa nikasitōj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán nikajkej iwamej siete días. Iwán el Espíritu Santo kitajlantijkej inomej tokniwan iga makijlikan Pablo iga amo mayawi Jerusalén. ⁵ E' kuá' pánoja siete días, nikiskej ompa. Iwán nochi tokniwan iwán isiwamej iwán ipilowan, neojmakatoj este playa. Ompa nimotankuaketzkej iga ni-orádojkej. ⁶ Iwán nimonawatijkej este nimonapalojkej iwán nitejkájkeja ipan weyi ákal; iwán tokniwan yájkija ichamej.

⁷ Nikiskej Tiro iwán nasitōj ipan altepe' yej itōka' Tolemaida, ompa tamati' iga ninemiáj ipan weyi ákal. Ompa niksalarotoj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán se día ompa nikawikej iwamej. ⁸ Ipan se'ya día, Pablo iwán yej iwán nonoyaj nikiskej wan nasikej altepe' Cesarea. Ompa niajkij chan Felipe yej kipowa ye'noticiaj de Jesucristo, yejwa' se de inomej siete diaconojmej yej kitapejpenkej apostolejmej; iwán nikajkej ichan. ⁹ Felipe kipiaya nawi itakomej yej Dios kitajtolmakayaj. ¹⁰ Iwán kuá' mia'ya días ompa nonokej, asito se profeta yej walaj Judea, itōka' Agabo, ¹¹ walaj nepaxalowilikoj. Iwán kikui' icintoron Pablo, mokxi-ilpij iwán moma-ilpij iwán kijtoj: —IyEspíritoj Dios kijtowa iga Jerusalén judiyojmej ijkín yawij kilpitij yej itatki inín cintoron, iwán yawij kentregarotij ipan ima' yej ayéj judiyojmej.

¹² Kuá' inón nikakikej nejemej iwán inomej yej ompa ichamej Cesarea, nikijlijkej Pablo iga ayo' mayawi Jerusalén. ¹³ E' Pablo kijtoj:

—¿Te iga anchokaj?, ijkón annechokismakaj. Nej niksentalija nokta noalmaj ayejsan iga mane-ilpikan sino que no niksemaka noalmaj iga manemiktikan ompiga Jerusalén iga niktoka toTēko Jesús.

¹⁴ Iwán como awel nikyolyamankej, ijkón nikajtejkej iwán nikijlijkej:

—Mamochiwa ken kineki toTēko.

¹⁵ Kuá' nochi panoj inín, nimajabiarojkej wan niajkij Jerusalén. ¹⁶ Senyajki nowamej sekin tokniwan de Cesarea yej kitokaj Jesús. Yaya no se taga' yej nacerōj tajkótal Chipre yej itōka' Mnasón. Mnasón ikayay kicredojto' Jesús iwán ompa nikajkej ichan.

Pablo kipaxalowiliá Jacobo

¹⁷ Kuá' nasikej Jerusalén, yej kitokaj Jesucristo neomemawijkej iwán poxsan pakikej. ¹⁸ Ipan se'ya día niajkij wan Pablo iga nikpaxalowilitoj Jacobo, ompa no nechkatoyaj nochi ancianojmej.† ¹⁹ Pablo tasalarōj iwán kipowa' nochi ken iga

* **21:3** 21:3 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”. † **21:18** 21:18 Xikita glosario “Anciano”.

Dios kichij iga kicredojkej no kesiá yej ayéj judiyojmej kuá' yéj kipowa' itájtol Dios. ²⁰ Kuá' kikakikej inón, kiweyimatiltijkej Dios, iwán kijlijkej Pablo:

—Ta' xikítawa' noknín, nigaj ono' miles yej judiyojmej yej kicredójkeja ipan Jesús, iwán yejemej kijtówajo' iga mamochiwa ken tatekimaka iley Moisés. ²¹ Inomej kimatiltijkej iga tej tikmachtijtinemi nochi tokniwan yej ayéj judiyojmej, teyki' tikijtowa iga ayo' mamochiwa ken tatekimaka Moisés, iwán titatekimaka iga ayo' makicircuncidarokan ipilowan, niga ayo' makichiwakan ken tejemej tiktekichiwaj. ²² ¿Tej, té tikijtowa? Porque la gente yawij monechkotij kuá' kimatiskej iga nigaj tono'. ²³ Máj yekti ijkín xikchiwa ken nimitzijliáj: Onokej nigaj iwán nejemej nawí tokniwan yej yawij kichiwatij ken motajoltijkej wan Dios. ²⁴ Xikuigakan inimej nawí tokniwan, iwán xikchiwa ken kijtowa la ley iga ximochipawakan.‡ Iwán tej xixixtawa iga yejemej mamokuatagalokan. Ijkón yawij kitatij iga ayéj cierto yej mitzpantiáj; kitaskej iga tej tikchiwa ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ E' iga inomej yej ayéj judiyojmej, yej no kicredojkej ipan Jesús, nejemej nikijkuilowilijkeja iga ininsan makichiwakan: Amo makikuakan naka' yej momiktiliapa idolojmej, iwán amo no makikuakan esti, niga inakayo yolka' yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamoteka iwán yej ayá' iwán namiktito'.

Pablo kikitzkiáj ipan weyitiopan iga kipresojwiáj

²⁶ Iwán Pablo yajki iwán inomej nawí tajtaga', iwán ipan se' día kichijkej ken kijtowa iley Moisés iga mamochipawakan§ iyixtaj Dios iwán kala' weyitiopan-ijti'. Después yajki kijtoto kaman yawi tamiti iga inón kichijoskej, iga sejsé de yejemej yawi kimakati iyofrendaj.

²⁷ E' kuá' asiaya siete día, sekin judiyojmej yej walkej ipan tajli de Asia kitakej iga Pablo ono' weyitiopan iwán kiyokachijkej iga makuejkuesiwikan nochi gente, iwán ki-onkawijkej Pablo ²⁸ iwán tzajtzikej:

—¡Nokniwan de Israel, xinepalewikán! Porque inín taga' tamachtijtinemi noyan iga ayá' tiye'nemij tejemen tjudiyojmej, iga ayekti iley Moisés iwán ay' kiye'ita toweyitiopan. Iwán ayejsan iga inón, sino que inán no kakij weyitiopan-ijti' sekin griegojmej.* Iga ijkón kichiwaj yej ayekti kan moweyimatiltiá Dios.

²⁹ Ijkón kijtowayaj iga kitakej senemiáj iwán se' yej itoká' Tróximo yej ichan Éfeso, yejemej kijtojkej anka senkalakkej ipan weyitiopan.

³⁰ Iwán la gente kuejkuesiwikej, motalojkej iga kikitzkitoj Pablo. Kiwawatatzojtikixtijkej weyitiopan-ijti', iwán nimanín kitzajtzakkej kaltemej. ³¹ Kimiktiáyaja Pablo kuá' kimatiltijkej comandante yej kimandarowa soldadojmej iga nochi gente de Jerusalén kuejkuesitokej. ³² Iwán comandante kinechkoj isoldadojmej iwán soldadojmej yej máj tayakantokej. Iwán motalojtiajkij kan monechkolo'. Kuá' kitakej iga némiya asij soldadojmej, ayo' máj kimagakej Pablo. ³³ Iwán comandante yej kimandarowa soldadojmej kikitzkij Pablo iwán tatekimá' iga mamoiipi iga ome cadena. Iwán tatajtán a'yéj in, iwán te kichij. ³⁴ E' la gente tzajtzitoyaj, iwán ayá' sansé kijtowayaj, sekin kijtowayaj se', iwán sekin se'pa kijtowayaj. Iwán akojasiá te kijtojtoyaj la gente iga oyojtoyaj. Iwán tatekimá' iga makiwigakan Pablo iwékal soldadojmej kan chantitokej. ³⁵ Kuá' asitoj kan iyescalerajyo wékal, soldadojmej kajkoktiajkij Pablo iga amo te makichiwilikán iga poxsan kuesitoyaj. ³⁶ Porque itepotztajmej nochi tzajtzitowitziáj. Kijtowayaj:

—¡Mamikiya!

‡ **21:24** 21:24 Atikmatij te kichijkej, anka kichijkej ken iga tanextiliá ipan Números 6:1-21. § **21:26** 21:26 Xikita v 24. * **21:28** 21:28 Inimej taga' kijliáj griegojmej iga walkej de se' país yej itoká' grecia iwán judiyojmej ayá' kiye'itakej. No kijliayaj griego a'san nesi yej tilti'. Yej ayéj judío awel kalakis tiopan, siga makalaki, kimiktijkej.

Pablo motajtowiliá iyixtaj la gente

³⁷ Kuá' némiya kakiáj Pablo ipan iwékal soldadojmej, kijlij comandante:

—¿Ix wel nitajtoj mowan?

Iwán comandante kijtoj:

—¡Mataj wel no titajtowa griego! ³⁸ Mataj tej ayéj inón egipcio yej ikya kipewaltijka guerra iwán kiwiga' ipan desierto cuatro mil yej tamiktiáj.

³⁹ Pablo kijtoj:

—Nej nijudiyoj. Nej ninaceroj Tarso, se altepe' yej ayéj námol yej ono' ipan ital Cilicia. E' nimitztajtaniliá iga achi manitajto iwán la gente.

⁴⁰ Iwán comandante kijlij iga wel. Entonces Pablo moketza' ompa kan onoya ipan iyescalerajyo wékal. Iwán kajko' ima' iga la gente ay'ya matzajtzitokan. Iwán ni agaj ayo' tajtoj iwán Pablo tajtoj ipan hebreo, kijtoj:

22

¹ —Nokniwan iwán tetajwan, xikakikan ken iga nia nimotajtowiliti amo-ixtaj.

² Kuá' kikakikej iga nemi tajtowa ipan hebreo, ay'ya nokta semi te kijtojkej, san takatikajkej. Iwán Pablo kijtoj:

³ —Nejwa' nijudiyoj. Ninaceroj altepe' Tarso yej ono' ipan ital Cilicia, e' nimoskaltij nigaj Jerusalén iwán nemachtij Gamaliel. Ijkón nimomachtij ken iga motoka la ley yej Dios tamá', kimá' to-ikyapatajwan. Nochipa nikyolmaka iga manikchiwa ken kineki toDios, ijkón kensan inán amejemen ankichiwaj. ⁴ Ikya nej niktemojtinemiáj iga nikmiktiayaj yej kitokaj iyojwi Jesús iwán nikpresojuwayaj tajtaga' iwán siwatkej. ⁵ Ijefej sacerdotejmej iwán wewetkej yej tayakantokej ipan topais kimela'matij iga inin nikchiwaya. Yejemej nemakakej ama' iga manikuiguili yej mandarowaj Damasco. Niajki ompiga iga niktemoto yej kitokaj Jesús iga manikuajligakan Jerusalén iga manikiknochiwakán.

Pablo kipowa ken iga moyolpata'

⁶ 'E' kuá' nemi nia ipan ojti iwán nasitiayay Damasco, ken tajkodía newejtawiko se ti'ti yej walaj ipan cielo. ⁷ Iwán niwetzi' este talpan. Iwán nikagui' a'pa ijkín ne-ijlij: “Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochiwa?” ⁸ Iwán nej niktajtan: “¿Ayéj in tej, noTeko?” Iwán ne-ijlij: “Nej niJesús de Nazaret yej nemi tine-iknochiwa.” ⁹ Yej iwán nisenayayaj kitakej inón ti'ti iwán majmawikej; e' ayá' kikakikej itajtol yej nenotza'. ¹⁰ Iwán niktajtan: “¿NoTeko, te nikchiwas?” Iwán toTeko ne-ijlij: “Ximoketza, iwán xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlitij nochi te tia tikchiwati.” ¹¹ E' como inón ti'ti nepachatilij, yej iwán ninemiáj newilantiajkij este Damasco.

¹² 'Ompa onoya se taga' yej itoka' Ananías, yéj nochipa kichiwa ken kijtowa iley Moisés, nochi judiyojmej yej ompa ichamej Damasco yej tajtowayaj iga inón Ananías. ¹³ Ananías walaj ne-itako. Kuá' asi' ne-ijlij: “Noknin Saulo, sejya xitachá.” Iwán íkuá'san sej nitachá', iwán nikita'ya Ananías. ¹⁴ Iwán ne-ijlij: “IDios to-ikyapatajwan mitztapejpen ikayay iga xikmati te kichiwasneki iwán tej, iwán iga xikixmati Jesús yej ayí' kichiwa yej ayékti iwán iga xikaki imatika tajtowa. ¹⁵ Porque tej tia titajtoti de yéj iyixtaj nochi gente iwán tikpowas yej tikita' iwán yej tiká'.” ¹⁶ Ne-ijlij: “¿Teo' máj tikchá? Ximoketza iwán ximobautizaro, xiktajtanili toTeko Jesús iga mamitzelkawili yej tikchij yej ayékti.”

Pablo kipowa ken iga kititankej kan onokej yej ayéj judiyojmej

¹⁷ 'Kuá' niájkiya Jerusalén, niajki weyitiopan iga ni-oradoto, iwán nikita' se visión. ¹⁸ Nikita' toTeko iwán ne-ijlij: “Xikísaya nimanin Jerusalén, porque ayá' mitztajtolkuiskej kuá' titajtoj de nej.” ¹⁹ Nej nikijlij: “NoTeko, yejemej kimatij iga nej

niaya ipan nochi itiopamej iga nikpresojwiayaj iwán nikmagayaj yej mitzcredojtokej. ²⁰ Iwán kuá' kimiktijkej Esteban yej kipowaya motájtól, ompa nonoya iwán nō nikijtowaya iga makimiktikan. Iwán inomej yej tamiktijkej, nej nicuidarowilijtoyaj itzotzolmej.” ²¹ E' toTēko ne-ijlij: “Xaja, porque nia nimitztitaniti wejka iga xiktatapowitij yej ayéj judiyojmej.”

Kikitzkiáj Pablo

²² Ompa tamati' iga santakaktoyaj la gente, pe' tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Mamikiya! ¡Inín taga' akajasi iga maono!

²³ Majsan tzajtziaáj, kitzejtzelowayaj itzotzolmej iwán kipatanaltiyaj talpínol.* ²⁴ Comandante tatekimá' iga Pablo makakikan ipan iwékal soldadojmej, iwán tatekimá' iga makimagakan iga wel makijto te iga nokta ijkón kitzajtziliaáj. ²⁵ E' kuá' kilpitókeja in Pablo iga yáwija kimagatij, kijlij capitán yej kimandarowa sekin soldadojmej:

—¿Ix ye'kti iga anneyokamagaj kuá' aya ankimatij siga ayompa nikchij? Nej niciudadano romano. †

²⁶ Kuá' inón kikagui' capitán, yajki kitato comandante, iwán kijlij:

—¿Tetaj nemi tikchiwa? Matajki' ininwa' taga' se ciudadano romano.

²⁷ Entonces inón comandante yej máj mandarowa yajki kitajtanito Pablo, kijlij:

—¿Ix melá' iga tej ciudadano romano?

Pablo kijtoj:

—Kena.

²⁸ Entonces inón comandante kijtoj:

—Nej newiguilij komati tomín iga manimochiwa ciudadano romano.

Pablo kijtoj:

—E' nej ijkón nokta ninaceroj iga notaj nō ciudadano.

²⁹ Iga inón kijtoj, yej kimagayaj Pablo kikajtéjkeja iwán este inón comandante momajtij iga kimati' iga Pablo cuidadano romano iwán iga kilpitoyaj iga cadena.

Pablo iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej

³⁰ Ipan se'ya día, comandante kinekiá makimati te iga judiyojmej kitelwijkej Pablo, iwán kixiton kan ilpitoya iga cadena, iwán kinechkoj yej kimandarowa sacerdotejmej iwán nochi judiyojmej yej mandarowaj. Entonces kikixtij Pablo kan ilpitoya, iwán kiwigakej kan nechkatokej.

23

¹ Pablo kitachilij yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kijtoj:

—Nokniwan, nej nikmati ipan noalmaj iga este inán, niye'nemi iyixtaj Dios.

² Entonces Ananías yej kimandarowa sacerdotejmej tatekimá' iga yej onoyaj iná' Pablo makitentatzinakān. ³ E' Pablo kijtoj:

—Dios yawi mitzmagati tej. Ígasan timoweyimati iga tiye'nemi, sien ayá'. Siga tej ompa tewato' iga titajuzgarowa kensan kijtowa la ley, ¿te iga titatekimaka iga manemagakan?, ayá' ijkón kijtowa la ley.

⁴ Yej ompa onoyaj kijtojkej:

—¿Iwán ijkón tiktenkuepiliá ijefej sacerdotejmej yej kiservirowa Dios?

⁵ Iwán Pablo kijtoj:

—Nokniwan, nej anikmatia' siga inín in yej kimandarowa sacerdotejmej. Pues ijkín kijtowa kan ijkulijto': “Amo xikmalijli yej kimandarowa mogentej.”

* **22:23** 22:23 Ijkín kichijkej iga manesi iga akiye'itayaj yej kijtoj Pablo. † **22:25** 22:25 Ciudadano romano se yej naceroj Roma o yej kipia' ama' kan nesi iga kiperteneceroj Roma. La ley de Roma kimanawiyaya iciudadanojmej.

⁶ Entonces Pablo kita' iga ompa onoyaj saduceojmej* iwán sekin fariseojmej.† Iwán tajtoj recio:

—Nokniwán, nej nõ nifariseo, iwán notajwán nõ fariseojmej. Nemi annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokej.

⁷ Kua' inón kijtoj Pablo, fariseojmej iwán saduceojmej pe' iga mokuëkuejkuesojkej iwán moyojyokatijkej. ⁸ Porque yej saduceojpa kijtowaj iga ay'ya ojpa-isaskej yej mikikej. Kijtowaj iga ateyi angelejmej niga espiritojmej; e' yej fariseo kena kicredowaj inimej. ⁹ Iwán nochi tzajtzikej iga tajtajtojkej; iwán sekin fariseojmej yej tamachtíaj ipan iley Moisés moketzkej iwán kijtojkej:

—Inín taga' ayá' nemi kichíwa yej ayekti. ¿Qué tal si se espíritu o se ángel kimá' iga ijkón matajto? Amo tiáskej icontraj Dios.

¹⁰ E' como némiya máj kuejkuesiwilo, comandante majmawi' iga wel kitajajkotzayanaj Pablo. Iwán kitekimá' isoldadojmej iga makiwigakan sej Pablo ipan iwékal soldadojmej.

¹¹ Iwán inonsan yówal Pablo kixnextilij toTeko iwán kijlij:

—Pablo, amo ximajmawi. Kensan titajtoj Jerusalén iga nej, ijkonsan nõ tia titajtoti Roma.

Kejlamikij iga kimiktiáj Pablo

¹² Kua' tanési'ya, sekin judiyojmej motajoltijkej iga yawij kimiktij Pablo. Iwán kijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta yawij takuatij niga koniskej nité este que makimiktikan Pablo. ¹³ Máj de cuarenta tajtaga' yej ijkón kijtojkej. ¹⁴ Yajkij kitatoj ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kijlitoj:

—Nejemej nimotajoltijkeja iwán nikijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta niawij nitakuatij siga aya nikimiktiáj Pablo. ¹⁵ Inán amejemen iwán nochi yej anmandarowaj, xikijlikan comandante iga mosta mamitzwajliguilikan Pablo, ximopajpantikan iga ankimatisnekij máj yej kichij; iwán nejemej nikchixtóskeja iga niawij nikmiktij ipan san-ojti.

¹⁶ E' ipiltzin isiwa-iknin Pablo, kimati' iga kimiktijnékija Pablo. Yajki kimatiltito este kan presojtito'. ¹⁷ Entonces Pablo kinotza' se capitán yej kimandarowa soldadojmej iwán kijlij:

—Xikuiga inín chokotzin kan ono' comandante, porque yéj yawi kijliti tepa iteki.

¹⁸ Entonces in capitán kiwiga' inón chokotzin kan ono' comandante iwán kijlij:

—Pablo, yej ono' preso, ne-ijlij iga manimitzwajliguili inín chokotzin, porque tepa mitzijlijneki.

¹⁹ Inón comandante kiwilantiajki inón chokotzin iga kiwiga' kan iyokamej, iwán kitajtan:

—¿Te tine-ijlijneki?

²⁰ Inón chokotzin kijtoj:

—Judiyojmej motajoltijkej iga yawij mitztatitanilitij iga mosta xikuiga Pablo iná' yej kimandarowaj judiyojmej, kansanki' makimatiltikan te nokta kichij. ²¹ E' amo xiktajtolkuili. Porque máj de cuarenta tajtaga' yej yejémempa kojchaskej. Kijtojkeja iyixtaj Dios iga atakuaskej niga koniskej nité este que makimiktikan Pablo, iwán inán kichixtokej iga makimatikan te tia tikijtoti tej.

²² Iwán comandante kijtoj iga welja yawi chokotzin; e' kijlij iga amo agaj makijli nité yej kijtojtoyaj.

Pablo kititanij iyixtaj el gobernador Félix

²³ Entonces inón comandante kinotza' ome yej nõ kimandarowa soldadojmej iga makitekimaka mamalistarokan doscientos soldadojmej yej nejnentiáskej iwán setenta

* **23:6** 23:6 Xikita glosario "Saduceo". † **23:6** 23:6 Xikita glosario "Fariseo".

soldado yej mayakan ipan kawayoj, iwán doscientos yej makiwigakan ilanzajmej‡ iga mayakan altepe' Cesarea tayowakan las nueve. ²⁴ Iwán kijlijkej no iga makixilajtikan se kawayoj kan Pablo tejkatiaj. Iwán tatekimá' iga makitakan iga Pablo maye'asiti itenoj gobernador Félix. ²⁵ Iwán inón comandante kititan wan yejemej se ama':

²⁶ “Annogobernadormej Félix yej nimitzpoxye'itaj, mitzsaludarowa Claudio Lisias. ²⁷ Inín taga' kikitzkijkej judiyojmej iga kimiktiáyaja. Iwán kuá' nikmati' iga no ciudadano romano, niajki iwán nosoldadojmej iwán nikmanawij. ²⁸ Iwán nikuiga' itenoj yej kimandarowaj judiyojmej iga manikmati te iga kikitzkijkej. ²⁹ Iwán nikmati' iga kikitzkijkej iga san itechko ileymej, e' akajasi iga mamomikti niga mayawi kuákalko. ³⁰ E' kuá' nikmati' iga judiyojmej motajtolitjkeja iga yawij kimiktij, inán ompiga nimitztitaniliá. Iwán nikijlij yej tatelwía' iga makijtōkan motenoj te kikuesowaj. Xiye'ono.”

³¹ Iwán soldadojmej kichijkej kensan kitekimakakej iwán tayowakan kiwigakej Pablo, este ipan se altepe' yej itōka' Antípatris. ³² Ipan se'ya día inomej soldadojmej yej ikxinejñentiajkij ómpaya mokuepkej, yájkija sej iwékal soldadojmej, iwán yej nemiáj ipan kawayoj yajkij iwán Pablo. ³³ Kuá' asíkeja Cesarea, ama' kimakakej el gobernador, iwán ompa no kikawatōj Pablo. ³⁴ Kuá' el gobernador tami' kileeroj inón ama', tatajtān kan ichān Pablo. Kuá' kimati' iga Pablo ichān estado de Cilicia, ³⁵ kijlij:

—Nimitzkakis kuá' witzeskej yej mitztelwijkej.

Iwán tatekimá' iga makakítijo' kuákalko ipan ipalācioj Herodes.

24

Pablo motajtowiliá iyixtaj Félix

¹ Kuá' pánoja cinco días, Ananías, yej kimandarowa sacerdotejmej yajki Cesarea iwán sekin ancianojmej* iwán se yej tatajtowiliá yej itōka' Tértulo. Inimej yajkij itenoj el gobernador iga kitelwitoj Pablo. ² Kuá' ómpaya kiwajligakej Pablo, Tértulo pewa' iga tatelwía. Ijkin kijlij Félix:

—Señor gobernador, nimitzmakaj gracias, porque iga tej inán nonokej tamelá. Iwán iga tikmati ken iga titamandarowa, noyan ye'onolo'. ³ Nochi inín yej tikchiwa poxsan nikye'itaj iwán poxsan nimitzagraderowaj tej weyi tekiwaj Félix. ⁴ E' aniknekij máj manimitzatrasarokan, nimitztajtāniliáj achi xinekakikan. ⁵ Pues nikasikej inín taga' tayojoyokatijñinemi noyan ipan inín tajli iwán kichiwa iga mamoyojoyokatikan judiyojmej, iwán yéjwa' in yej ken tzontekon de inomej yej kitokaj Jesús de Nazaret, yej motōkawíáj nazarenos. ⁶ No kichijnekiá yej pox ayekti iyijtiko noweyitiopamej de nejemen, inón iga nikitzkijkej iwán niknekiáj manikjuzgarokan ken kijtowa inón ley yej Moisés nemakakej. ⁷ E' comandante Lisias kala' iwán neteki'tilanilijkej iga nekujlijkej, ⁸ kijtoj iga yej kitelwía' Pablo mawitzekān motenoj. Inán tej momatika wel tiktajtani iga xikmati te iga niktelwía'.

⁹ Iwán judiyojmej yej ompa onoyaj kijtowayaj iga ijkōn nokta. ¹⁰ Iwán el gobernador kimānotza' Pablo iga matajto, iwán Pablo kijtoj:

—Kena, nipaki iga manimotajtowili mo-ixtaj, nej nikmati iga tej desde ikyay tono' iga juez ipan inín país. ¹¹ Tej momatika wel titajtani iga kipiao' doce día iga nasi' Jerusalén iga nikweyimaititiko noDios. ¹² Iwán ayagaj neasito nimokuesojto' iwán agaj, niga nikuejkuesojtoya la gente, niga ipan weyitiopan, niga ipan itiopamej, niga kanaj ipan altepe'. ¹³ Inimej gente awal mitznextiliáj kan neasitoj nemi nikchiwa inón yej nepantiáj. ¹⁴ E' kena, nikijtowa iga niktoka iyojwi Jesucristo, inón yej yejemej kijtowaj iga ayompa tamachtia. Nikservirowa iDios notajwan iwán nicredowa nochí

‡ 23:23 23:23 Xikita glosario “Lanza”. * 24:1 24:1 Xikita glosario “Anciano”.

vej ijkuijto' ipan la ley iwán vej kijekuilojkej profetajmej. ¹⁵ Iwán nikchixto', kensan inimej vej nepantiáj kichixtokej, iga kēman Dios yawi ki-ojpa-ixititij vej miktokej, vej kichijkej vej yēkti iwán nō vej kichijkej vej ayēkti. ¹⁶ Inón iga nikneki nochipa maniyolchipaktito iyixtaj Dios iwán iyixtaj la gente.

¹⁷ 'Mia' xiwi' ninentinemi' wejwejka, inán niwajaj ipan nopaís nikuajli' tom̄in iga nikmakaj vej amotapialiáj iwán nikmakako ofrenda noDios. ¹⁸ Inón nikchijtoya kuā' sekin judiyojmej vej ichamej ipan estado de Asia neasitoj weyitiopan-ijti', nemi nimochipawa† ken kijtowa iley Moisés, e' ayá' nimiakejmej niga ni-oooyojtoyaj. ¹⁹ Inomej judiyojmej katka nigaj maonokan iga manetelwikan motenōj siga kitakej iga nemi nikchiwa vej ayēkti. ²⁰ Siga ayéj ijkón, inimej makijtōkan siga neasilijkej tejté vej ayēkti kuā' nonoya itenōj vej kimandarowa judiyojmej. ²¹ O anka netelwiáj iga nikijtoj recio iyixtaj yejemej: "Aman annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej vej miktokej."

²² Kuā' inón kika' Félix, iga kipoxmati de iyojwi Jesucristo, kijtoj:

—Ijkono' makawi este que maasi in comandante Lisias iga yáwi-o' nepowiliti ken kita' vej ankichijkej.

²³ Iwán Félix kitekimá' capitán iga Pablo ompa makipiakan, e' achi makichiwa ken kinekis wan kuā' asij vej kipaxalowiliáj wel mapanokan iga makiyolchikawakan.

Pablo tajtowa iyixtaj Félix iwán Drusila

²⁴ Kuā' pánoja achi mia' días, Félix iwán Drusila vej isiwa'pa vej nō judío, wajkej kan ono' Pablo. Entonces Félix tatitan iga makinotzatij Pablo iwán kikakikej vej kijtoj iga kén se wel mamoonfiaro ipan Jesucristo. ²⁵ Tatapowa' ken iga se taga' maye'nemi, iwán ken iga se wel mamoyoltakuawili iga amo makichiwa vej ayēkti, iwán ken iga Dios yawi tajuzgaroti kēman. Kuā' inón kika' Félix, momajtij. Kijtoj:

—Inán xaja. Kuā' até nikchijos nimitztatitanilij sej iga xiwiki.

²⁶ Félix kinekiá iga Pablo makimaka tom̄in iga wel makimajkawa. Inón iga kinotza' mia' vej iga matatapowa iwán. ²⁷ Kuā' pánoja ome años kisa'ya Félix iga gobernador iwán kaw'i Porcio Festo. E' Félix kinekiá makiye'itan judiyojmej, inón iga kikajtej preso Pablo.

25

Pablo iyixtaj Festo

¹ Festo asi' altepe' Cesarea iga móchija gobernador. Iwán kuā' pánoja eyi días kisa' Cesarea iga yákiya Jerusalén. ² Ompa vej ijefejmej sacerdotejmej iwán judiyojmej vej máj tayakantokej yajkij kan onoya Festo iga kitelwitoj Pablo. ³ Kijlijkej iga achi matatekimaka iga Pablo makiwigakan Jerusalén. Inomej kejlantoyaj iga Pablo makimiktikan ipan ójtisan. ⁴ E' Festo kijtoj iga Pablo presojtito' Cesarea. Iwán kijtoj iga awejkawas imatika yaj ompiga. ⁵ Ijkín kijtoj:

—Mayakan nowan vej mitzmandarowaj, iwán siga inón taga' kichij tejté vej ayēkti, ompígaya makitelwikan.

⁶ Festo onoya Jerusalén ken ocho o diez días iwán mokuēpa' Cesarea. Ipan se'ya día yajki motalito kan tajuzgarowa iwán tatekimá' iga mamokuiti Pablo. ⁷ Kuā' asi' Pablo, kiyawalojkej inomej judiyojmej vej wajkej Jerusalén. Kijtojkej iga kichij kuajkuantas vej ayēkti kansan makimawetziltikan, e' awel nokta kinextijkej iga kichij tejté. ⁸ Pablo ijkín motajtowilij:

—Nej ayá' nemi nikchiwa nité vej ayēkti, niga icontraj ileymej judiyojmej, niga icontraj weyitiopan, niga icontraj rey César vej kigobernarowa Roma.

⁹ E' Festo kinekiá makiye'itakan judiyojmej. Entonces kitajtan Pablo:

† 24:18 24:18 Hch 21:24

—¿Ix tiajneki Jerusalén iga ompiga manikita ix ijkonya ken nemi mitzpantiáj?

¹⁰ Pablo kijtoj:

—Nija nono' kan rey César mitztalij iga xitajuzgaro, kajasi iga nigaj manejuzgarokan. Tej tikmati iga judiyojmej ayá' nemi nikchiwiliá yej ayekti. ¹¹ Siga nikchij yej ayekti yej kajasi iga manemiktikan, puej manemiktikan; e' siga nemi nepantiajsan, ijkón ayagaj wel maneyokawiga ipan imamej judiyojmej. Niktajtani iga manejuzgaro imatika rey César.

¹² Festo tajtoj iwán yej tanonotzaj iga makimati te kichiwas, wan kijlij Pablo:

—Tiktajtan iga mamitzuzgaro rey César, pues nia nimitztitaniti ompiga kan ono' yéj.

Pablo iyixtaj rey Agripa

¹³ Kuá' panoj sekin días, rey Agripa* iwán Berenice yej isiwa' yajkij Cesarea iga kipaxalowilijtoj Festo. ¹⁴ Como ompa onoyaj mia' días, Festo kipowilij Agripa te iga Pablo ono' preso, kijlij:

—Nigaj ono' se taga' yej Félix kikajtej preso. ¹⁵ Kuá' nonoya Jerusalén ne-itatoj yej kimandarowaj sacerdotejmej iwán ancianojmej† yej kimandarowaj judiyojmej. Netajtaniliayaj iga manikijto iga kajasi iga mamomikti Pablo. ¹⁶ Nej nikijlij iga yej mandarowa Roma ayí' tatekimaka iga mamomikti agaj siga yej kitelwiáj aya motajtowiliá iyixtaj yej tatelwiáj. ¹⁷ Inón iga kuá' inomej walkej nigaj, ay'ya máj te nikijtoj sino que kuá' tanesi' niajki kan nitajuzgarowa, iwán nitatekimá' iga makiwajligakan inón taga'. ¹⁸ E' kuá' ómpaya onokej yej tatelwiáj, ayá' kijtojkej nité ken nej nikejlantoya. ¹⁹ Sino que kitelwiayaj iga kén iga yéj kicredowa Dios, iwán iga se yej itoka' Jesús yej migui'. Iwán Pablo kijtowa iga inín Jesús isato'. ²⁰ E' como nej ay'ya nikmatiá te nikchiwaya, niktajtan Pablo siga kinekiá iga mayawi Jerusalén iga ompiga makijuzgarokan iga inón yej kitelwiáj. ²¹ E' yéj kitajtan iga makijuzgaro el rey César, iwán nitatekimá' iga mapresojtito este kuá' niktitanis iyixtaj César.

²² Iwán Agripa kijtoj:

—Nej nō nikakisneki ken iga tatapowa inón taga'.

Iwán Festo kijtoj:

—Mošta tikakis.

²³ Ipan se'ya día asitoj Agripa iwán Berenice iwán sekin yej mandarowaj ipan weyi-altepe' nō kitokatiayaj yej kimandarowaj soldadojmej. Kilwichiwilijtiajkij este ijkón kalakkej kan mandarolo. Iwán Festo tatekimá' iga makiwajligakan Pablo.

²⁴ Festo kijtoj:

—Rey Agripa, iwán amejemen yej nij amonokej, nija ono' in inín taga'. Mia' judiyojmej yej de Jerusalén iwán nō yej de nigaj Cesarea kitelwijkej iwán este tzajtzikej iga netajtanilijkej iga mamomikti. ²⁵ E' nej anikasilij tejté yej ayekti yej kajasi iga mamomikti, e' como yéj kitajtan iga makijuzgaro rey César Augusto, inón iga nia niktitanilijti yéj. ²⁶ E' como anikasi te nikijkuilowiliá rey César iga anikasiliá nité yej ayekti kichij inín taga', inón iga nimitzwajliguilijkej amejemen. Nimitzwajliguiliá tej nokta Rey Agripa. Tej xikita siga kichij tejté yej ayekti, ijkón welja tejté nikijkuilowilij.

²⁷ Porque akajasi iga maniktitanis se preso siga anikmati te nokta kichij.

26

Pablo motajtowiliá itenoj el rey Agripa

¹ Iwán Agripa kijlij Pablo:

—Wel ximotajtowili.

Iwán Pablo kajko' imá', iwán pe' tajtoj, kijtoj:

* **25:13** 25:13 Xikita glosario “Herodes”. † **25:15** 25:15 Xikita glosario “Anciano”.

² —Nipaki iga nono' motenoj rey Agripa, iga wel manimotajtowili de inochi yej nepantiáj judiyojmej. ³ Porque tej tikmati nochi ken nochipa kichiwaj judiyojmej iwán no tikixmati ileymej. Inón iga nimitztajtaniliá aho' xinekaki.

Pablo kipowa ken iga nemiá kuq' aya kicredowa Jesucristo

⁴ 'Nochi judiyojmej ne-ixmatij este kuq' aya niyolej. Kimatij ken iga ninemi' ipan nótal wan ipan Jerusalén. ⁵ Iwán kimatij iwán wel kinojma-ijtowaj siga kinekij, iga nejwa' nokta nifariseoj este iga nichokótzino'. Inómejpá fariseojmej yej máj kichiwaj ken nemachtiáj noleymej nejemej nijudiyojmej. ⁶ Inán nigaj nono' iga nejuzgarowaj iga san nikchixto yej Dios kijlij no-ikyapatajwan iga yawi ki-ojpa-ixititi yej miktokej. ⁷ Nonochimej de Israel, nikchixtokej iga yawi mochiwati inón yej kijtoj Dios. Inón iga judiyojmej kiweyimatiltiáj Dios iwán kichiwaj ken yéj kineki, semilwi' iwán senyówal. Inán gobernador Agripa, sekin judiyojmej nej netelwijkej iga nikchixto' no ipan inón yej kijtoj Dios. ⁸ ¿Ix amejemen ayá' ankicredowaj iga Dios wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej?

Pablo kipowa ken kinkochiwaya yej kitokaj Jesucristo

⁹ 'Nej no ikya nikijto waya iga manikchiwa nochi yej wel iga manikinkochiwakan yej moconfiarowaj ipan Jesús de Nazaret. ¹⁰ Iwán ijkón nikchij Jerusalén. Ijefejmej sacerdotejmej kiye'itakej wan kijtojkej iga manikpresojwikán yej kitokaj Jesucristo; iwán kuq' kimiktiayaj no nikijto wayaj iga mamomikti. ¹¹ Iwán mia' vej nej nikinkochiwayaj kansan makikajtewakan iga moconfiarowaj ipan Jesucristo. Inón nikchiwaya noyan ipan tiopamej iwán poxsan nikijiyayaj iwán niktēmowayaj este ipan altepemej yej onokej ipan se'ya país.

Pablo sej kipowa ken iga kicredoj Jesucristo

¹² 'Iga inón nokta nej niayaj weyi-altepe' Damasco. Niknentiáyaya ama' kan netekimakakej ijefejmej sacerdotejmej ken manikchiwa. ¹³ E' ipan ojtí, tej tinorrey, ken tajkodía, nikita' ipan cielo kisa' se ti'ti yej tawia majya sej que tonati', netawij nej iwán yej iwán nisenyayaj. ¹⁴ Iwán nisenwetzikej nonochin este talpan, iwán nikagui' se tájtol, nenotza' ipan hebreo; ne-ijlij: "Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochíwa? Tejsan momatika nemi timo-iknochíwa, ken kuq' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmajtiá." ¹⁵ Iwán nej nikijlij: "¿A'yéj in tej, noTeko?" Iwán toTeko kijtoj: "Nej niJesús yej tej nemi tine-iknochíwa. ¹⁶ Inán ximoketza. Nimitzxnextilij iga xikchiwa ken nimitzijliá iwán iga xiknojma-ijto yej inán tikita' iwán yej niao' nimitznextiliti. ¹⁷ Kan inán nimitztitani xaj, nia nimitzmanawiti ipan imamej judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej. ¹⁸ Nimitztitani kan onokej yejemej iga ken kuq' xixtapokan iga ayo' manemikan kan takomichkan sino que manemikan ipan tawilpan, iwán ayo' makimandarokan Tzitzimi', sino que makitokakan Dios; iwán iga mamocfiarokan ipan nej iwán ijkón nikperdonarowiliáj yej kichiwaj yej ayekti. Ijkón onoskej ken itatki Dios."

Pablo kichiwa ken kita'

¹⁹ 'Inón iga rey Agripa, nej nikchij ken ne-ijlij inón yej nikita' yej walaj ipan cielo. ²⁰ Iwán pewa' iga nikpowa' itájtól Dios ipan altepe' Damasco. Después niajki Jerusalén iwán noyan ipan ital Judea. Iwán niktatapowijkej no yej ayéj judiyojmej. Nej nikijlijkej iga makikajtewakan iga kichiwaj yej ayekti, iwán makicredokan Dios, iwán makichiwákanya yej yekti iga manesi iga kipatákeja iwidajmej. ²¹ Inón iga judiyojmej nekitzkijkej ipan weyitiopan, iwán kinekiáj manemiktikan. ²² E' Dios nepalawij, iwán este inansan niktatapowiáj la gente, yej motapialiáj iwán yej ayá' motapialiáj. Nikpowa kensan kijtojkej profetajmej iwán Moisés iga yawi mochiwati. ²³ Yejemen kijtojkej iga Cristo kinkochiwayaj iwán kimiktiayaj iwán yéj yej achto

ojpa-isas, iwán yawi kipowati itájtól yej ken kuá' tetáwiá iga wel mamosalvarokan judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

Pablo kiyolyamānasneki el rey Agripa iga makitoka Cristo

²⁴ Kuá' inón kijtoj Pablo iga motajtowilij, Festo kijtoj recio:

—¡Tej, Pablo, anka ay'ya titajlanto'! Iga póxsanya timomachtij, inón iga ay'ya titajlanto'.

²⁵ E' Pablo kijtoj:

—Ayéj iga ay'ya nitajlanto', rey Festo; majwa' nemi nikijtowa yej ayá' nemi niktenchiwa wan yej mela'ciertoj. ²⁶ Nigaj ono' rey Agripa, yéj kimati nochi de inimej, inón iga animajmawi iga nikijtowa iyixtaj iga nikmati iga yéj nō kimati nochi, porque inín ayá' mo-ichtakachij. ²⁷ In tej rey Agripa, ¿ix ticredowa yej kijtojkej profetajmej? Nej nikmati iga ticredowa.

²⁸ Agripa kijtoj:

—Alín poliwiá iga tineyolyamana iga nō maniktoka Cristo.

²⁹ Pablo kijtoj:

—Dios makijto iga alín o komati, amo tejsan, sino que inochi nō yej nigaj nekaktokej mamochiwakan ken nej, e' amo ma-ilpitokan iga cadena.

³⁰ Kuá' tami' inón kijtoj Pablo, el rey iwán el gobernador iwán Berenice, mokejketzejkej iwán nochi yej ompa ewatoyaj ³¹ iwán yajkij iyokamej iga motatapowitoj, mosepan-ijlijkej:

—Inín taga' ayá' kichij nité yej ayékti yej kajasi iga mamomikti niga mamopresojwi.

³² Iwán Agripa kijlij Festo:

—Inín taga' wel katka momajkawaya siga ayá' kijtojka iga makijuzgaro rey César.

27

Pablo yawi weyi-áltepe' Roma

¹ Kuá' motajtołtijkeja iga nețitaniskeja Italia, Pablo iwán sekin presojmej kițitankej iwán se capitán yej itoká' Julio yej kimandarowaj sekin isoldadojmej rey César.

² Nitejkajkej ipan weyi ákal kan moketzaj ákalmej, inón áltepe' itoká' Adramitio. Inón weyi ákal némiya kīsaya iga yawi ațen Asia. Tejkaj nowamej se yej itoká' Aristarco yej ichan Tesalónica, yej ono' ipan estado de Macedonia. ³ Ipan se'ya día nasikej se áltepe' yej itoká' Sidón kan moketza weyi ákalmej ompa inón capitán yej itoká' Julio, kiye'ita' Pablo, kimá' permiso iga makipaxalowilīti iyamigojmej, iga yejemej maki-omemawikan. ⁴ Después nikiskej Sidón, iwán nipanojkej na' tajkótal* Chipre iga ompígapa ayá' nikixtajmakaj ejeka' yej paréj tajpalej. ⁵ Nipanojkej ipan lámā, itenoj áltepejmej yej itoká' Cilicia iwán Panfilia. Iwán nasitoj ipan áltepe' yej itoká' Mira yej ono' ipan ital Licia.

⁶ Iwán yej kimandarowa soldadojmej kasi' se weyi ákal de Alejandría yej yawi Italia. Iwán ipan inón nețejkawiltijkej. ⁷ Mia' días noyolpamej niajkij. Wan nasikej Gnido e' ijkonya i'pasan niajkij iga poxsan ejekataj. E' como nikixnamikiajpa ejeka' inón iga nipanojkej iyixtaj áltepe' Salmón, nikyawalojkej tajkótal yej itoká' Creta. ⁸ Iwán ijkón i'san niajkij, nikweya'kuikej ațen este que nasikej ipan se áltepe' yej itoká' Buenos Puertos, yej ono' itenoj áltepe' yej itoká' Lasea.

⁹ E' como nikpolojkej mia' tiempo iga i'san niwalkej ay'ya wel máj niawij ipan weyi ákal iga asitiwi' invierno kuá' poxsan ejekataj. Inón iga Pablo tanonotza', ¹⁰ ijkín kijtoj:

—Nokniwan, nikita siga majsan tiawij, wel motzinkuepa weyi ákal. Poliwiw weyi ákal iwán yej kiwiga, iwán wel nō tejemej ti-amikij.

* 27:4 27:4 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

11 E' capitán wey kimandarowa soldadojmej akitajtolkuilij Pablo, máj kitajtolkuilij wey iteko weyi ákal iwán capitán wey kinentiaya ákal. 12 Iwán ompa Buenos Puertos kan moketza ákalmej, kitakej iga awel onoskej kuá' pox ejekataj. Iwán nochi kijtojkej iga anka máj wekti iga makisakan ompa iwán mayakan altepe' Fenice kan moketza weyi ákalmej. Fenice ono' ipan tajkótal Creta wan kipiá ome kan wel kisasj ákalmej, se al noroeste iwán se al suroeste iwán ompa wel kipanoltiskej kuá' ejekataj wan sektaj.

Ejeka' wey pox tajpalej ipan lámar

13 Iwán nemi pewaya se tonalejekatzin, inón iga kijtojkej welja sej ojkuiáj. Ojkuikej, yajkij aten wey ono' Creta. 14 E' aya wejka yawij kuá' tzinti' se ejeka' wey poxsan tajpalej wey itoka' Nordeste wan kitopej ákal. 15 Iwán como inón weyi ákal kixnamiktiáyapa ejeka', ay'ya wel máj niajkij, niájkisan ken iga ejeka' kitopejtía weyi ákal. 16 Nipanojkej iyikan se tajkotaltzin wey itoka' Clauda. Ompa weyi ákal ayá' poxsan kiwitekiá ejeka'. Weyi ákal kitilantiwiztiaya se akaltzin kan se wel momanawiá iwán yoli' nikakijkej akaltzin akalijti' iga amo maawetzi akaltzin. 17 Kuá' nikakijkeja in inón akaltzin, kitajko-ilpijkej inón weyi ákal iga maréjal amo makitapaná. Iwán kitemowilijkej tzotzolmej wey ajko pajpatajtayaj ipan weyi ákal iga amo poxsan makitopewa ejeka' iga majmawikeja iwán iga amo kuakawiti weyi ákal ipan xalyoj wey itoka' Sirte. Iwán yajkij san ken inón weyi ákal kitopejtiajki ejeka'. 18 Ipan se'ya día, nentoyasan ejeka' wey tajpalej iwán pewa' iga kipajpatanaltijkej ipan lámar wey kiwigaya weyi ákal. 19 Ipan eyi días, nejemej nikijkixtilijkej inejkiyomej weyi ákal iwán nikpatanaltijkej ipan lámar. 20 Mia' día tamixtzaktoya anikitáyajo' tonati' niga sitalimej, iwán ayo' nikmatiáj siga nimomanawiyaj iga póxsanya nentoya ejeka' iwán tiawa'.

21 Kuá' kiwigaya mia' días iga ayo' nitakuayaj, Pablo moketza' tajkoyan kan onolo', kijtoj:

—Nokniwan, maséj anecredojkej ken nimitzijlijkej iga amo matikisakan Creta iga san timoknochiwakoj iwán timotapolowilijoj. 22 Inán nimitzijliáj iga amo ximajmawikan, ayagaj yawi mikiti, weyi ákal, kena yawi xixitiniti. 23 Pues yowan ne-ixnextilikoya se iyangel Dios, inón Dios wey noTeko wey niktoka. 24 Iwán el ángel ne-ijlij: “Amo ximajmawi Pablo, iga tiati itenoj el rey César, iwán iga tej Dios yawij kimanawitij no inomej wey mowan amonokej ipan weyi ákal.” Ijkón ne-ijlij el ángel. 25 Inón iga nimitzijliáj xipakikan, nej nimoconfiarowa ipan Dios iga yawi mochiwati ijkón ken ne-ijlij. 26 E' ejeka' yawi tetajkalitij ipan se tajkótal.

27 Nikuigáyaja catorce días iga nemi niawij. Nonoyaj ipan lámar wey itoka' Adriático, nijnijiga newigayaj ejeka'. Tajkoyówal wey tekipanowaj ipan weyi ákal kitakej iga na'ya kiwiga talten. 28 Kimotakej ipan lámar wey iga wel makimedirokan iwejkatanka; kipiaya treinta y seis metros. Achi máj nejnenkej sej kimedirojkej. Ompa sí kipiáyan veintisiete metro. 29 Iga majmawiáj iga wel motawitekitij ipan te'ti, kimajkawilijkej nawí anclas† itzinkóbapa weyi ákal iga ayo' manejnemi. Iwán ijkón majmatoyaj, kichakej este que matanesi. 30 Marinerojmej‡ kinekiáj macholokan. Inón iga pewa' iga kitemowiáj akaltzin kan momanawilo, kichichijtoyaj ken kuá' yawij kimajkawatij ancla ikuapan weyi ákal. 31 E' Pablo kijlij capitán wey itoka' Julio iwán isoldadojmej:

—Siga marinerojmej ayá' kawiskej ipan weyi ákal, amejemen awel an-momanawiskej.

† 27:29 27:29 Ancla se tepos wey chijto' ken akawalon wey tejtentito' imajma', kilpiliáj reata iwán kimotaj atampa iga kiketaltia ákal. ‡ 27:30 27:30 Marinerojmej: ijkón kijliáj tajtaga' wey kinentiayaj ákal.

³² Iwán soldadojmej kitekilijkej reatajmej yej iga ilpitoya akaltzin iga mawétziya ipan a'ti.

³³ Isajpa kuá' tanestíwi'o', Pablo tanonotza' iga nochi matakuaqan, kijtoj:

—Kiwígaya catorce días iga anemi ankočij niga ankikuaj nité. ³⁴ Inón iga nimitzijliáj iga xitakuqan, iga ijkón wel anmomanawiskej. Nimitzijliáj iga nisé amotzónkal yawi poliwiiti.

³⁵ Kuá' inón kijtoj, Pablo kikui' se pan iwán kimá' gracias Dios iyixtaj yej ompa onokej, kiposte' iwán pe' iga takuaj. ³⁶ Iwán nochi moyolkuikej iwán takuajkej no.

³⁷ Iga nochi yej nonoyaj ipan weyi akal doscientos setenta y seis. ³⁸ Kuá' ixwikeja, kimojmotakej trigo lamarijti' iga maajkatiá weyi akal.

Awetzi weyi akal

³⁹ Kuá' tanesi', marinerojmej ayá' ta-ixtalijkej. Kitakej iga ono' playa kan xomoltito' lámar. Iwán kijtojkej siga ompa wel kinejma'wigayaj weyi akal. ⁴⁰ Kitekiliijkej ancla irreatajyo iga welya mayawi weyi akal, anclajmej ómpaya kawikej, iwán kikaxanilijkej remojmej yej iga kitenkuepaltiajpa weyi akal. Kitejkawitilijkej weyi akal itzotzolyo yej yawi ikuapan. Ijkón iga niktechojtiajkij playa. ⁴¹ Nasitoy kan máj tajpalej iga mosekantiá ome corriente iwán weyi akal kuakawito itzontekon ipan xalyoj yej ono' atampa. Niga weljo' molin. Iwán yej itzinkóbapa, pe' xixitini' iga tajpalej maréjal. ⁴² Soldadojmej kimiktijnekiáj presojej iga amo agaj maapatanticholo. ⁴³ E' yej kimandarowa soldadojmej akine' iga makimiktikan Pablo. Inón iga tatekimá' iga amo makimiktikan presojej, majwa' tatekimá' iga yej wel apatani, yejemen achto mamomotakan a-ijti' iga wel maasikanya ipan tajli. ⁴⁴ Iwán sekin, majkiltijkej ipan tablajmej o ipan itatajkolka weyi akal. Ijkón nochi asikej ipan tatén.

28

Pablo ipan tajkótal Malta

¹ Kuá' nonochimej nimomanawijkeja, nikmatikej iga inón tajkótal* itoka' Malta. ² Yej ompa ichamej poxsan neomemawijkej nejemen. Kitalkkej ti'ti, iwán ne-ijlijkej iga manimoskoqan nonochimej, iga tiawataj iwán sektaj. ³ Iwán Pablo kipejpen kuajkuáwil yej waktó', iwán nemi kakiaya tiko. Ompa kistewa' se kowa' ipan kuajkuáwil iga kimachilij iga nemi totoniá, iwán kimatankuaj Pablo. ⁴ Iwán yej ompa ichamej, kuá' kitakej iga kowa' pipilojtiká' ipan ima' Pablo, mojlijkej yejémensan:

—Anka inin taga' tamiktij, malej momanawij ipan lámar, e' anka todios yej tajuzgarowa akineki iga ma-isátoo'.

⁵ E' Pablo kitzejtzeloy ima', iwán kowa' wetzi' tiko wan até kichiwilij. ⁶ Inomej gente kejlantoyaj iga yawi posawayati ima' o miktiwetzis. Kichakej, e' kuá' kitakej iga até nemi kichiwiliá, kipatakej ken iga kejlamikiaj wan kijtojkej iga Pablo se dios.

⁷ Ompa kan inón sucederoj, na'san onoya ital se taga' yej itoka' Publio. Yej yej kimandarowaya inón tajkótal. Neomemawijkej nejemen, iwán niye'onoyaj ichan eyi días. ⁸ Iwán itaj Publio wetztoya iga kawantoya, iwán kimakatoya kusalis. Pablo yajki kitato, iwán kuá' tami' ki-oradoj, kitalilij ima' iwán kachitiltij. ⁹ Iga inón kichij, walkej no sekin yej ichamej inón tajkótal yej wetitokej, asikej kan ono' Pablo iwán achitiakej.

Pablo asi altepe' Roma

¹⁰ - ¹¹ Nonoyaj eyi mej ipan inón tajkótal. Iwán pox neye'itakej, iwán kuá' niawija nimajkiltitij, nemajmakakej nochi yej niknekiskej ipan ojtí. Nikuikej weyi akal yej no

* 28:1 28:1 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

ompa onoya kuá' sektaj. Inón weyi ákal wáaj altepe' Alejandría wán motokawij Cástor iwán Pólux. ¹² Iwán nasitoj kan moketza akalmej, itoka' Siracusa, ompa nikawikej eyi día. ¹³ Iwán niajkij taten taten este que nasikej kan moketzaj akalmej, ompa itoka' Regio. Ipan se'ya día, nentoya tonalejeka', iwán ipan se'ya día nasitoja ipan altepe' Puteoli. ¹⁴ Ompa nimasikej iwán sekin yej kitokaj Jesucristo. Yejemen ne-ijlijkej iga manikawikan iwamej se semana. Iwán despuéj niájkija Roma. ¹⁵ Yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Roma ne-ixnamikikoj ipan ojti, iga kimatitoyaja iga niawij nasitij. Ne-ixnamikitoj iwamej kan kijliáj Foro de Apio iwán Tres Tabernas. Kuá' Pablo kita' tokniwan, pagui' iwán kimá' gracias Dios. ¹⁶ Kuá' nasikeja Roma, el capitán kentregaroj presoymej ijefej yej tacuidarowaj. E' Pablo kiyokatijkej, kitálkej sesan soldado yej makitzto.

Pablo kipowiliá itájtól Jesús yej ichamej Roma

¹⁷ Kuá' kiwigaya eyi día iga nasikej, Pablo kinechkoj judiyojmej yej ompa ichamej Roma yej máj tayakantokej iwán kijlijkej:

—Nokniwan, malej iga nej ayá' nikchijwilij yej ayekti judiyojmej, niga nikmalijlij ken tamachtiajay to-ikyapatajwan, e' nekizkijkej Jerusalén iwán nekajtejkej ipan imamej romanoymej. ¹⁸ Iwán kuá' netajtankej, kinekiáj manemajkawakan iga ayá' neasilijkej tejté yej kajasi iga manemiktikan. ¹⁹ E' judiyojmej akinekikej manemajkawakan, inón iga niktajtan, manejuzgaro el rey César, malej iga nej anikpiá nité yej nikijtowa icontraj nogentej. ²⁰ Inón iga nimitznotzkej. Niknekiá manimitzitakan iwán manimitztatapowikan iga tikmatij iga tejemej yej ti-israelitajmej tikchixtokej iga timomanawiskej kuá' wí' toTeko, inón nikpowa, iwán inón iga ne-ilpitokej iga cadena.

²¹ Iwán kijlijkej:

—Nejemej ayá' nemi nemakaj nisé ama' yej mawiki de Judea yej matajto iga tej, iwán nisé tokniwan judiyojmej anemi wí' ne-ijlijkej iga tikchij yej ayekti. ²² Niknekij manikakikan te tikijtowa tej iga nikmatij iga noryansan maltajtowaj de inín nuevo grupo yej nemi tikchiwa.

²³ Ijkón iga kitálkej se día iga yawij monechkotij. Iwán poxsan asilo' kan Pablo onoya, iwán desde yowalti' iwán este tiqta' tajtojtoya ken iga Dios reinarowa. Kinekiá makiyolyamanakan ipan iley Moisés iwán yej kijkuilojkej profetajmej iga makicredokan Jesús. ²⁴ Iwán sekin kitajtolkuikej Pablo iwán sekin ayá'. ²⁵ Iwán como ayá' sesan iyalmajmej kipiayaj, pewakej iga kijkiskej. Iwán Pablo kijtoj:

—Ómpaya ken el Espíritu Santo kijlij to-ikyapatajwan ipan profeta Isaías, kijtoj:

²⁶ Xaj xikijlitij inomej gente:

Ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej te kijtojneki.

Ankitaskej, e' ayá' ankixmatiskej.

²⁷ Iga inimej poxsan moyoltakuawilijkej,

ayá' ye'takakij,

ijixtazaktokej;

iga amo matachakan iga iyixmej,

niga matakakikan iga inakasmej,

niga ipan iyalmajmej wel makentenderokan,

niga mawitzekán notenoj iga manikachitalkikan.

²⁸ Inán sí, xikmatikan iga yawi mopowiliti itájtól Dios iga mamosalvarokan yej ayéj judiyojmej. Yejemen kena yawij kikakitij.

²⁹ Kuá' Pablo tami' kijtoj inón, judiyojmej poxsan mosepankuesojtiajkij.

³⁰ Pablo kawí' ome años ipan inón kajli yej kitakejtoya iwán yéj ki-omemawíaya nochi yej yawi kitatij. ³¹ Iwán ayagaj tē kijliaya iga kipowaya ken iga reinarowa Díos iwán tanextiliaya itájtōl toTēko Jesucristo.

Ama' yej kijkuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Roma Romanos

Pablo kijkuilowiliá tokniwan yej kitokaj Cristo yej ichamej Roma

¹ Nej niPablo, nikchiwa ken netekimaka Jesucristo.* Dios nenotza' iwán netapejpen iga manimochiwa iyapóstol† iga manikpowa ye'noticiaj yej tasalvarowa.

² Dios ipan profetajmej‡ ikyya tamatiltij iga asis inín ye'noticiaj, ijkón ijkulijto' ipan itájtól Dios, ³ ompa pan ye'noticiaj tajtowa de toTeko Jesucristo yej Dios iPiltzín, yej naceroko pan ipilówampa ipilowan el rey David. ⁴ Iwán Dios kijtoj iga Jesucristo yéj iPiltzín iwán kimá' poder, ken iyEspíritoj Dios tanextilij iga ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ⁵ Jesucristo netapejpen iga manimochiwa iyapóstol iga manía ipan nochi paismej iga makicredokan, iwán makichiwakan nochi ken Dios kineki. ⁶ Iwán amejemenwa' in sekin de inomej yej Dios kinotza' iga ximochiwakan itatki Jesucristo.

⁷ Nimitzijkuilowiliáj amonochin amejemen yej anchantitokej ipan weyi-altepe' Roma. Amejemen yej Dios mitznecij, iwán mitztapejpenkej iga ximochiwakan itatki. Dios yej toTaj wan toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti iwán makichiwa iga xonokan tamelá.

Pablo paxaljneki Roma

⁸ Achto nikmaka gracias Dios ipan itoka' Jesucristo iga nochi amejemen, iga noyan mojtowa iga anmoconfiarojtokej ipan Cristo. ⁹ Dios kita iga ayí' nikajtewa iga niktajtaniliá iga mamitzpalewikan amejemen. Nikyolmaka iga nitekipanowa iga Dios iga nikpojto' ye'noticiaj de iPiltzín. ¹⁰ Nochipa niktajtaniliá Dios siga yéj kineki, wel manía manimitzpaxalowilijij. ¹¹ Iga pox nimitzitasnekij iga wel manimitzpalewikan pan Dios itájtól, iga máj ximoconfiarokan pan Dios; ¹² ken tikijtowaj, matimosepan-palewikan iga majya sej matimoconfiarokan ipan toTeko.

¹³ Nokniwan, xikmatikan iga mia' vej nikne' manimitzitatij, e' este inán awelsan nia. Niajneki pan amoaltepe' Roma iga manikpowa itájtól Dios iga makicredokan mia', kensan nikchij kajkan nikpowilij sekin yej ayéj judiyojmej. ¹⁴ Nikmachiliá ken nikdeberowa Dios, inón iga manikuiguili Dios itájtól nochi gente, yej griegojmej iwán yej ayéj, yej tejté iteki o ayá'. ¹⁵ Inán pox nikyolmakato' iga manikpowati ye'noticiaj iga nochi yej anchantitokej Roma.

Itájtól Dios tasalvarowa

¹⁶ Ayá' nipinawa iga nikpowa ye'noticiaj, iga inón tájtól ipoder Dios iga kisalvarowa nochi yej yéj kicredowa; achto judiyojmej iwán no yej ayéj. ¹⁷ Ipan inín ye'noticiaj tenextiliá iga san ticredowaj iwán timoconfiarowaj ipan Cristo, teye'ita Dios. Kan ijkulijto' ijkín kijtowa: “Yej kichiwa ken kineki Dios, Dios kiye'ita iwán yawi onoti nochipa wan yéj.”

Tonochimej ayompa tikchijtokej

¹⁸ Inón iga Dios kinextiá desde ipan cielo iga kikuesowilijto' inomej yej kichijtokej yej ayekti, iga ijkón kichiwaj, kitzakuiliáj iga sekin makixmatikan Dios. ¹⁹ Yejemej kimatij yej wel momati de Dios, iga Dios imatika kinextilijkeja; ²⁰ puej Dios awel tikitaj, e' wel tikixmatij pan yej kichij. Este kuá'san Dios kichij inín tajli, ompa monojma-ita' iga yéj nokta Dios iwán nochi wel kichiwa; inón iga yejemej awel

* 1:1 1:1 Xikita glosario “Cristo”. † 1:1 1:1 Xikita glosario “Apóstol”. ‡ 1:2 1:2 Xikita glosario “Profeta”.

motajtowiliskej. ²¹ Puej malej iga kimatiayaj iga ono' Dios, e' ayá' kiweyimatiltijkej ken Dios, niga kimakakej gracias. Majwa' kejlamikij yej ajayekti, iwán yolpoliwiwej ken se yej ayá' ye'tajlamiki. ²² Kijtowaj iga nochi kimatij, e' xetoktikej. ²³ Kikajtejkej yej mela'Dios, yej nochi wel kichíwa, wán ayí'pa miki, iga kiweyimatiltiáj idolojmej yej tamachíwal. Ono' ídolo yej tacháj ken taga', e' taga' míkisan, ono' ídolo yej tacháj ken totó', ono' ídolo yej tacháj ken yej moelwawatatzowaj iwán ono' ídolo yej tacháj ken yolkamej yej nawí iyikxi.

²⁴ Inón iga Dios kisenkokajtej inomej iga makichiwakan yej pox ayekti, yej kejlamikij iga makichiwakan. Iwán yejemensan mosepanchiwiliwej yej poxsan ajayekti yej este tipinawaj iga tikitaj. ²⁵ Inomej ayá' kikuikwej iyojwi Dios, majwa' mokajkayajkej ipan yej ayéj ye'ojtí iga kiweyimatiltijkej yej Diospa kichij, en lugar iga makiweyimatiltikan Dios, yej nochi kichij, yej kajasi iga mamoweyimatilti nochipa. Ijkónyawa'.

²⁶ Inón iga Dios kisenkokajtej inomej iga makichiwakan ken kineki iyalmajmej, iga siwatkej ayo' motekayaj iwán taga', iga motekáyaja iwán yej siwa' nō iga kichiwaj yej ayekti. ²⁷ Iwán ijkonsan nō tajtaga' kikajtejkej iga motekaj iwán siwa', iga motekaj iwán itaga-ikniwán iga kichiwaj yej ayekti. Poxsan moelwijkej se' iwán se', iwán Dios kicastigaroj inomej iga mosepanchiwiliáj yej ayekti.

²⁸ Iwán yejemen ay'ya kinekikej nité wán Dios. Dios kisenkokajtej inomej iga makichiwakan kensan kineki iyalmajmej iga makichiwakan yej ayekti. ²⁹ Nochipa kichiwaj nochi yej ayekti, masij wán yej ayá' iwán namiktitokej, motekaj iwán itaga-ikni, kipoxnekij tomin, namolnemij, ta-ixitaj, tamiktiáj, mokuesowaj, takajkawaj iwán kejlamikij iga kichiwaj yej ayekti. ³⁰ Tapopowaj, tapantiáj, kijiay Dios, taajawaj, moweyimatij, mokichmatij, pox welitij iga kichiwaj yej ayekti, akichiwaj ken kitekimakaj itajmej. ³¹ Xetoktikej, kijtowaj tejté iwán akichiwaj, ayéj te-ijiknimej, poxsamej iwán ayá' ta-ikneliáj. ³² Yejemej kimatij yej Dios tatekimaka iga mamochíwa, kimatij iga yej kichiwaj yej ayekti, kajasi iga mamikikan, e' malej ijkón, majsan kichiwaj, wán este kiyé'itaj kuá' kitaj agaj kichíwa yej ayekti.

2

Dios tajuzgarowa ken kajasi

¹ Kuá' tikijliá se' iga kichij yej ayekti, mogánajsan timotikomota iga tej nō tikchijto' ijkón ken se' nemi tikjuzgarowa. Inón iga ay'ya wel timotajtowilij, a'san nesi in tej. ² E' tikmatij iga Dios kichíwa ken kajasi kuá' kijuzgarowa inomej yej ijkón kichiwaj. ³ Tej yej tikijliá sekin iga kichiwaj yej ayekti iwán tej nō tikchíwa ijkón, tej an tikijtowa anka wel timiyanas iyixtaj Dios kuá' tajuzgaroj ⁴ ¿Anka tikijiya yej Dios mitzmaka iga Dios pox tachokiliá wán ayá' nimanín kuesiwi? ¿Ix atikmati iga pox ta-icneliá iga mitznexiliá iga xikajtewa iga tikchíwa yej ayekti? ⁵ E' tej timoyoltakuawiliá, iwán ayá' tikneki tikajtewa iga tikchíwa yej ayekti. Inón iga nemi tikuesowa Dios iwán mogánajsan nemi timochiwiliá iga mamitzjuzgarokan kuá' keman Dios wí' iga tacastigaroki ken kajasi. ⁶ Iwán yawi kixtawati sejsé kensan kichij. ⁷ Ono' yej nochipa kitemowaj iga kichiwaj yej yekti iga Dios makiye'ita. Dios yawi kitaliti inomej iga iyixtaj maye'onokan nochipa iwán nochipa onoskej wán yéj. ⁸ E' Dios kuesiwi iwán yawi kicastigaroti yej ayompa kichijtokej iwán iga ayá' kinekij makichiwakan ken Dios kineki, majwa' kichiwaj yej ayekti. ⁹ Yawij kinkochiwatij iwán yawij moyolmiktitij nochi yej kichiwaj yej ayekti; achto judiyojmej iwán nō yej ayéj. ¹⁰ Dios yawi kitaliti iga iyixtaj maye'onokan, iwán mapaktokan wán maonokan tamelá nochi yej kichiwaj yej yekti; achto judiyojmej iwán nō yej ayéj.

11 Iga Dios ayá' sesan kiye'ita. 12 Inochi yej kichiwaj yej ayekti, yej ayá' kixmatikej iley Moisés ijkón mikiskej; iwán yej kixmatikej iley Moisés iwán kichiwaskej yej ayekti; iga inón ley yawij kijuzgarotij. 13 Iga Dios awel kiye'itas inomej yej iga san kikakij iley Moisés, yéj kiye'ita yej kichiwaj ken kijtowa inón ley. 14 Kuá' inomej gente yej ayéj judiyojmej, kichiwaj ken kijtowa la ley, malej iga ayá' kixmatij inón ley. Yejémensan iseltimej kichiwaj ken la ley tatekimaka; 15 iga ken nemij kinextiáj iga ijkulijto' se ley ipan iyalmajmej, iwán momachiliáj siga kichijkej yej yekti o ayekti. 16 Inín mochíwas inón día kuá' Dios kimakas iga Jesucristo makijuzgaro inewi yej kichtakachijkej nochi tokniwan, kensan kijtowa ye'noticiaj yej nej nikpowa.

Judiyojmej iwán iley Moisés

17 Tej yej timokichmati iga tijudiyoj, iwán tikchiwa ken kijtowa iley Moisés, iwán timoweyimati iga tiye'ono' iwán Dios. 18 Tej yej tikijtowa iga tikmati katiá yej Diospa kineki iga mamochiwa, iwán la ley mitznextiliá iga wel tikye'tapejpena katiapa yej yekti. 19 Timomachiliá iga wel tikye'ojkuiltiá yej ayá' ye'nemij iwán ken tiktawia yej onokej ken kan takomichkan. 20 Tikijtowa iga wel tikmachiá yej ayá' kixmatij itájtól Dios, iwán yej némi-o' pewa kixmati iyojwi Dios, iga san tikpiá la ley iwán timomachiliá iga tej yej wel titamachiá nokta. 21 Tej yej tikmachiá se', ¿ix ayá' achto tej ximomachi? Tej titamachiá iga amo matachtekilo, ¿in tej, te iga titachteki? 22 Tej tikijtowa iga ayekti iga yej namiktito' mayawi wan se', ¿in tej, te iga ijkón tikchiwa? Siga tej tikijiya idolojmej, ¿te iga titachteki ipan itiopamej idolojmej? 23 Timoweyimati iga tikpiá la ley, e' tikajawilmati Dios iga ayá' tikchiwa ken tatekimaka la ley. 24 Yej igawa' ijkín kijtowa kan ijkulijto': "Amotechko amejemen iga yej ayéj judiyojmej kipopowaj Dios."

25 Mela'wa' siga timocircuncidarowa,* mitzpalewiá achi, e' siga tikchijto'san ken tatekimaka iley Moisés; e' siga ayá' tikchiwa nochi, ken tikita ayá' timocircuncidaroj. 26 Iwán siga yej ayá' ono' circuncidado makichíwa ken tatekimaka la ley, inón mo-itas ken tikita yej mocircuncidaroj, malej iga ayá' ono' circuncidado. 27 Iwán yej ayá' ono' circuncidado, iga ayá' tekto' ikajlo', iwán makichíwa ken tatekimaka la ley, yéj yawi mitzjuzgaroti iga ayá' tikchiwa ken kijtowaj la ley, malej iga tikpiá la ley iwán tono' circuncidado. 28 Se ayéj judío iga san ijkón nesí, malej se mamocircuncidaro, iga mamoteki ipan ikajlo'. 29 Majwa' yej mela'judiyoj kicredowa Dios este ipan iyalmaj, wan yej ono' circuncidado ayejsan ipan ikajlo' sino que no este ipan iyalmaj, iwán inón awel kichíwa la ley, sino que iyEspíritoj Dios. Yej ijkón ono', Dios kiye'ita malej iga tajtaga' ayá' kiye'itaj.

3

1 ¿Te motañiliá siga se majudiyoj?, ¿o te motañiliá siga se maono circuncidado?*

2 Poxsan, iwán ono' mia' yej wel nimitznextiliá iga ijkón nokta; achto nimitzijiáj iga Dios kiye'ita' judiyojmej iwán kimá' iley. 3 ¿Te kichij siga sekin de yejemej kikajtewaj iga moconfiarowaj ipan Dios? ¿Ix iga inonsan Dios kikajtewas iga kichíwas yej kijtoj? 4 ¡Ayéj ijkón! Majwa' Dios kichíwa nochi kensan kijtoj, malej iga nochi tajtaga' matakajkawakan; iga kan ijkulijto' itájtól Dios kijtowa: Pan motájtól nesís iga ompay ken tikijtowa, iwán tiktānilij yej mitztelwiskej.

5 Kuá' tikchiwaj yej ayekti, tiknextiáj iga Dios kajasi makuesiwi iwán matecastigaró. ¿Ix wel iga inón tikijtowaj iga Dios kichíwa yej ayekti kuá' tecastigarowa? (Nemi nitajtowa ken se taga' tajlamiki.) 6 ¡Ayéj ijkón! Siga Dios katka kichíwaya yej ayekti, ¿kén wel kijuzgaroj nochi yej onokej ipan inín tajli?

* 2:25 2:25 Xikita glosario "Circuncisión". * 3:1 3:1 Xikita glosario "Circuncisión".

⁷ Ono' sekin nɔ yej ayá' ye'tajlamikij yej kijtowaj: "Kua' nej nitakajkayawa, máj nesi iga kajasi iga Dios mamoweyimatilti iga yéj ayí' takajkayawa. Wel an nikijtowa, ¿te iga Dios mane-ítao' ken se yej ayékti kichíwa?" ⁸ Siga ijkón, ¿te iga ayá' tikijoskej iga matikchíwakan yej ayékti iga mawiki yej yékti? Ken nejemej sekin nepantiáj iga ijkón nitamachtiáj. Inomej yej ijkón nepantiáj, kajasi iga Dios makicastigaro.

Ateyi nisé yej maye'nemi

⁹ ¿Kéntaj? ¿Ix tejemen judiyojmej yej máj tiye'nemij que yejemej? ¡Ayéj ijkón! Nimitznextilíjkeja iga kensan judiyojmej kensan yej ayéj, nɔ kichijtokej yej ayékti.

¹⁰ Kan ikuilijto' itájtɔl Dios kijtowa:

Ateyi nisé yej ye'nemi, nisé nokta;

¹¹ Ateyi ni agaj yej kimatisneki yej yékti, niga yej kitemowa Dios iga makitoka iyojwi.

¹² Inewi kiskej ipan ye'ojti, iwán inochi momela'pojpolojkej.

Ateyi yej kichíwa yej yékti, ateyi nisé nokta.

¹³ Itoskamej ken tikita animajxapo' yej tentapojto'; iga ompa kisasj ken iga takajkayawaj.

Itajtɔlmej yej kisasj ipan itemej kualo ken tikita kowa' iyayo.

¹⁴ San kijtojtokej yej ajayékti iwán san tayɔlmiktijtokej.

¹⁵ Nimanjnsan kuesiwij este wel tamiktiáj;

¹⁶ san kan iga yawij, tapolowaj iwán tayɔlmiktiáj,

¹⁷ iwán ayá' kixmatij ojti yej tenextiliá iga matonokan tamelá.

¹⁸ Ni alín ayá' kimajmawiliáj Dios.

¹⁹ Nochi inín ikuilijto' ipan itájtɔl Dios. Tikmatij iga yej kipiáj iley Dios makichíwakan ken kijtowa. E', como ayá' kichíwaj, ayagaj wel kijtowa iga ye'nemi, iga ipan inín ley nesi iga tonochin ayompa tinemij wan kajasi iga Dios matecastigaro.

²⁰ Ayagaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga san kichíwa ken kijtowa la ley, iga la ley tenextiliasan iga tonochin tikchíwaj yej ayékti.

Se wel momanawiá iga san moconfiarowa ipan Jesucristo

²¹ E' inán Dios tenextiliá ken iga wel tiye'onoj iyixtaj yéj, ayéj iga tikchíwaj ken kijtowa la ley; inín wel timomachtiáj kan ikuilijto' pan la ley iwán kan kikuilijtokej profetajmej. ²² Yej moconfiarowa ipan Jesucristo, Dios nochi kiyé'ita, a'san nesi yej kicredowaj ipan yéj. ²³ Tonochin tikchijkej yej ayékti iwán inón iga timoyokatijtokej wan Dios. ²⁴ E' Dios kiyokachij iga matiye'onokan iyixtaj iga san techokiliá. Te-iknelij iwán temanawij iga Jesucristo migui' iga tejemej. ²⁵ Dios kititan iPiltzin iga mikiko; kitoyaj iyesyoy iga totechko iga wel mateperdonarowili yej tikchijkej yej ayékti. Inón teperdonarowiliá iga san ticredowaj ipan Cristo. Ijkón Dios kichij yej yékti iga kiperdonarowij yej ikyay la gente kichijkej yej ayékti. ²⁶ Inán iga Cristo migui' tenextiliá iga nochi yej ayékti kichijkej la gente, kiperdonarowilíjkeja. Iwán momela'mati iga ijkonya nokta ken Dios tajuzgarowa, iga ayo' kejlanto' yej ayékti yej kichijkej yej inán moconfiarowaj ipan Jesucristo.

²⁷ ¿Kántaj kawí iga pox timokichmatij iyixtaj Dios? Támi'ya. ¿Te iga an? Ayéj iga tikchijkej ken kijtowa la ley, majwa' iga ticredójkejsan. ²⁸ Ijkón tikawij; se wel ye'ono iyixtaj Dios iga kicredowa Jesucristo, ayéj iga kichíwa ken kijtowa la ley.

²⁹ ¿In Dios, ix iDiossan judiyojmej? ¿Ix ayéj iDios nɔ yej ayéj judiyojmej? Kena, yejemen nɔ. ³⁰ Iga Dios sesan ono' iwán kichíwas iga nochi maye'onokan iyixtaj yéj iga san moconfiarowaj ipan, até kichij siga judiyojmej o ayéj. ³¹ Iga timoconfiarowaj ipan Cristo, ¿ix ay'ya te iteki la ley? ¡Ayéj ijkón! Majwa' tiknextiáj te nokta iteki la ley.

4

Matimixkuĩtikan pan yej kichij Abraham

¹ ¿Inán te tikijoskej, te motanilij to-ikyapatajwewej Abraham? ² Siga Dios kiye'ita' Abraham iga san yej kichij, kajasi iga mamoweyimati, e' Abraham ayí' moweyimati' iyixtaj Dios. ³ Puej ¿te kijtowa kan ijkuilijto' itájtól Dios? “Dios kiye'ita' Abraham ken se yej akichij yej ayekti iga moconfiaroj ipan Dios.” ⁴ E' siga se tekipanowa, itomín ayá' san kipetzmakaj, majwa' kajasi iga makimakakan iga tatánija. ⁵ E' siga agaj yej niga te kichíwa iga maye'nemi iwán kicredowa ipan Dios iga yéj wel kiye'itas, Dios kiye'ita iga san kicredowa ipan yéj. ⁶ Ijkónsan nō kijtowa David iga mapaki yej Dios kiye'ita, malej iga ayá' kichij nité iga makiye'ita. ⁷ David kijtoj: Yolpaktókeja yej Dios kiperdonarowílija yej kichijkej yej ayekti iwán kelkawílija yej ayompa kichijkej.

⁸ Yolpaktó' taga' yej toTeko ay'ya keklamikiliá inón yej ayekti kichij.

⁹ ¿Ix yolpaktókej inómejsan yej onokej circuncidado, o nō yolpaktókej yej ayá' onokej circuncidado? Tikitákeja iga Dios kiye'ita' Abraham ken se yej akichij yej ayekti iga moconfiarójsan ipan Dios. ¹⁰ E' ¿kēman ijkón kita'? ¿Ix kuá' Abraham onoyay circuncidado, o kuá' aya? Áchtosan, kuá' aya mocircuncidarowa. ¹¹ Iwán Abraham mocircuncidarójsan iga manesi iga Dios ki-omemáwija ken se yej ye'nemi, iga san moconfiaroj ipan Dios. Ijkón iga Abraham mochij ken tetajwéj de inochi yej moconfiarowaj ipan Dios, malej iga ayá' onokej circuncidado; ijkón Dios kita nochi inómej ken kuá' ayá' kichijkej yej ayekti. ¹² Abraham nō tetajwewej de inómej yej onokej circuncidado, e' yej nō moconfiarowaj kensan totajwewej Abraham moconfiarójsan kuá' aya onoya circuncidado.

Dios kichíwa yej kijtoj iga se moconfiarówasan ipan

¹³ Pues Dios kijlij Abraham iwán ipilówampa ipilowán iga yejemen yawij kimakatij nochi tajli iga mamochíwa itatkimej. E' inín mochij ayéj iga Abraham kichijtoya ken kijtowa la ley, sino que iga moconfiaroj ipan Dios, iwán Dios kita' Abraham kenkuá' ayá' kichij nité yej ayekti. ¹⁴ Siga katka yejsan kichíwaj ken kijtowa la ley kimakaskej yej Dios kijtoj, báldejsan iga timoconfiarowaj ipan Dios. Iwán ay'ya valeroj yej Dios kijtoj iga temakas. ¹⁵ Iga atikchíwaj ken kijtowa la ley, kajasi iga matecastigarokan; e' kan ateyi la ley, ayagaj itechko iga akichíwa ken tatekimaka la ley.

¹⁶ Inón iga yej Dios kijlij Abraham iga kimakaskej nochi ipilowán ipilówampa, san kipetzmakaskej iga Abraham moconfiaroj ipan yéj. Ijkón nochi ipilowán ipilówampa Abraham kimatij iga kimakaskej yej Dios kijtoj; ayéj iga yejsan kichíwaj ken kijtowa la ley, sino que nō iga nochi yej kicredowaj ken kicredoj Abraham. Yéj mochij tetaj iga nochi tejemej. ¹⁷ Itájtól Dios tajtowa de Abraham: “Tej nimitztalij iga itetajwewej mia' naciómej.” Inín itájtól, Dios kimá' Abraham iga Abraham kicredoj ipan Dios yej wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej, iwán iga itájtól kichíwa yej aya teyi.

¹⁸ Malej iga nesiá iga isiwa' akitaya ipiltzín, Abraham kicredoj iga mochíwas nochi yej Dios kijlij. Ijkón iga mochij “tetaj iga mia' paismej”, ijkón ken Dios kijlij: “Poxsan piwis ipilowán mopilowán.” ¹⁹ Abraham ayá' kikajtej iga moconfiaroj ipan Dios, malej iga kipiayay ken cien años, iwán yéj kimatiá iga yéj iwán Sara ayo' wejka iga mikiaja wán poxsan yolejkej iga makipiakan ipilowán. ²⁰ Yéj ayá' kijtoj iga akicredowa yej Dios kijlij, majwa' moconfiaroj poxsan ipan itájtól Dios iwán kiweyimatiiltij, ²¹ kimela'mati iga Dios wel kichíwa inewi yej kijlij. ²² Inón iga Dios kita' Abraham ken se yej ye'nemi iyixtaj iga moconfiaroj ipan yéj.

²³ Iwán ayejsan iga Abraham inín mo-ijkuiloj iga Dios kita' ken se yej ye'nemi iyixtaj; ²⁴ sino iga tejemen nō. Puej Dios nō te-ita ken yej tiye'nemij iyixtaj iga timoconfiarowaj ipan yéj, yej ki-ojpa-ixitij Jesús toTeko. ²⁵ Dios kine' iga

makimiktikan Jesús iga yej tikchijkej yej ayekti, iwán ki-ojpa-ixitij iga matiye'onokan iyixtaj yéj.

5

Wel tiye'onokej iyixtaj Dios

¹ Inán welja teye'ita Dios iga timoconfiarowaj ipan yéj, tonókeja tamelá wan yéj iga yej kichij toTeko Jesucristo iga tejemen. ² Inán iga timoconfiarojkej ipan Cristo, tikmatij iga Dios te-ikneliá iga welya tiye'onoj iyixtaj. Iwán tipakij iga tikmatij iga wá' día kuá' tikitaskkej yej yekti yej Dios temakas. ³ Iwán ayejsan iga inón tipaktokej, sino que nō tipakij kuá' te-iknochiwaj, iga tikmatij iga kuá' te-iknochiwaj ompa timomachtiáj ken iga wel matikijyowikan kuá' te-iknochiwaj. ⁴ Iwán iga tikijyowiáj kuá' te-iknochiwaj, Dios teye'ita, iwán siga teye'ita Dios, wel tikmatij iga kēman tonoskej íwan. ⁵ Iwán iga tikmatij iga kēman tonoskej íwan, ayá' tipinawaj iga tikmatij iga temá' iyEspíritoj yej tenextiliá ken iga yéj tepoxchokiliá.

⁶ Kuá' awel timomanawiyaj toganaj, íkuá'wa' in Cristo migui' iga tejemen yej tikchiwaj yej ayekti. ⁷ Ayí' agaj kiyolmaka iga mamiki iga se', niga wel miki iga se yej ye'nemi; anka wel ono se yej wel mamiki iga se yej mela'ye'nemi nokta. ⁸ E', Dios tenextiliá iga tepoxchokiliá iga Cristo migui' iga tejemen, malej iga tikchijtokej yej ayekti. ⁹ Inán Dios teye'ita iga Cristo kitoyaj iyeyso kuá' migui' iga tejemen; majya sej Cristo wel temanawij kuá' Dios kuesiwis wan kicastigarōj yej ayompa nemij. ¹⁰ Siga kuá' tejemej aya teye'itaya Dios, Cristo kichij iga teye'itaya iga mi' iga tejemej, kuantí máj iga inán teye'itaya, nō tesalvarowa iga Cristo ojpa-isa' sej. ¹¹ Ayejsan iga inón, sino que nō tipaktokej ipan Dios iga ticredowaj pan toTeko Jesucristo, iwán iga Cristo kichij iga matonokan tamelá wan Dios.

Adán iwán Cristo

¹² Ijkón inán, iga itechko se taga' yej akichij ken Dios kine', ómpaya pēwa' iga mochíwa yej ayekti ipan inín tajli, inón iga mikilo, iwán inán nochí miki iga nochí kichíwaj yej ayekti. ¹³ Áchtosan kuá' aya onoya ley, mochijtoyay yej ayekti ipan inín tajli; e' kuá' ateyi ley, ayagaj wel kitelwiá iga kichijto' yej ayekti. ¹⁴ Desde iga onoya Adán este iga Dios kimá' ley in Moisés, mikikej nochí gente. Mikikej malej iga ayá' kiyokachijkej yej Dios kijtoj iga amo mamochíwa; Adán, kena, kiyokachij yej Dios kijtoj iga amo mamochíwa.

Wel mojtowa iga Adán achi ijkómpasan ken Cristo. ¹⁵ E' yej kichij Adán awel tikijtowaj iga ijkómpasan iwán inón yej Dios tepetzmakokawij. Iga itechko Adán mia' mikikej, e' majya sej Jesucristo iselti kichij iga Dios mateye'ita iwán temakokawij iga tesalvarowa. ¹⁶ Inón yej Adán kichij yej ayekti, awel tikijtowa iga ijkómpasan ken imakoka Dios yej temaka iga tesalvarowa. Iga se yej Adán kichij yej ayekti, mojtowa iga kajasi iga nochí mamocastigaro; e' imakoka Dios kichíwa iga wel teye'ita, malej iga tikchijkej mia' yej ayekti. ¹⁷ Puej siga itechko sesan taga' yej kichij yej ayekti, nochí gente miki; iga yej kichij se' taga' yej itoká' Jesucristo, majya sej wel tepalewiá iga ayí' timikiskej iga Dios te-ikneliá.

¹⁸ Ijkón ken itechko Adán iga kichij yej ayekti, nochí gente mikij, ijkonsan nō iga Cristo yej kichij yej pox yekti, kichij iga Dios makiye'ita nochí gente wan maonokan íwan nochipa. ¹⁹ Ken tikijtowaj igasan se taga' ayá' tacredoj iga kichij yej ayekti, nochí kimopa'; ijkonsan nō iga se taga' yej itoká' Jesús tacredoj, kichij iga Dios makiye'ita pox miakejmej.

²⁰ Dios kimá' iley Moisés iga matikmatikan iga tikchiwaj yej ayekti. E' malej iga pox nesi iga mochíwa yej ayekti, majya sej Dios kinextij iga te-ikneliá. ²¹ Ijkón iga nochí tejemen tikchiwaj yej ayekti, iwán inón iga nochí timikij; e' inán iga Dios pox

te-ikneliá iwán teye'ita iga timoconfiarowaj pan toTeko Jesucristo, nochipa tonoskej wán yéj.

6

Tisenmikíkeja iwán Cristo, ijkonsan nō iwán tisen-ojpa-isaskej

¹ ¿Te tikijtoskej? ¿Ix tikteki'chijoskej yej ayekti iga Dios majo' mateperdonaro? ² ¡Ayá! Tejemēn ken kuá' timikíkeja iga tikajtéjkeja iga tiktekichiwaj yej ayekti; ¿kén weljo' matikchijtokāsan yej ayekti? ³ ¿Ix ayá' ankimatij iga yej timobautizarojkej* iga ticredojkej ipan Cristo Jesús, nō ken kuá' tisenmikíkeja iwán? ⁴ Iga kuá' timobautizarojkej, íkuá' timosentokkej iwán. Ijkón ken toTaj ki-ojpa-ixitij Cristo iga iweyi poder, ijkón inán teojpa-ixitij iga matiye'nemíkanya pan iyojwi.

⁵ Siga kuá' timobautizarojkej, tisenmikíkeja iwán Cristo, ijkonsan nō iwán tisen-ojpa-isaskej. ⁶ Tikmatij iga to-ikyapanemilis moclavaroj wán Cristo ipan cruz, iga inón yej teyoltilanaya iga matikchiwakan yej ayekti mamíkiya iga ayo' máj matikchijtokān yej ayekti. ⁷ Yej mi'ya, ayo' kichíwa yej ayekti. ⁸ Siga tisenmikíkeja iwán Cristo, tikmatij nō iga tonoskej iwán. ⁹ Tikmatij iga kuá' Cristo ojpa-ísa'ya kan miktoya, ayo' sej mikis nikēman. ¹⁰ Cristo migui' sesan vej iga makiperdonaro nochi yej mochíwa yej ayekti; e' inán iga sej isato', kichijto' ken Dios kineki. ¹¹ Ijkonsan nō amejemēn ximomachilikan kenkuá' anmiktókeja iga ayo' wel ankichiwaj yej ayekti, e' xisatokān iga xikchiwakan ken kineki Dios, iga ansetitokej wán Cristo Jesús yej toTeko.

¹² Amocuerpoj kēman mikis, e' inán mitztekimakasnekij iga xikchiwakan yej ayekti, inón iga amo ximoyolyamanakan iga xikchiwakan yej ayekti ken mitzyoltilanaj amocuerpoj. ¹³ Ni alín amocuerpoj amo makichíwa yej ayekti. Majwa' xikchiwakan yej Dios kineki iga manesi iga anmikíkeja wán an-ojpa-isákeja sej. Ximomakakan iga nochi amocuerpoj makichíwa yej yekti ken Dios kineki. ¹⁴ Ijkón ay'ya wel mitztekimakaj amocuerpoj iga xikchiwakan yej ayekti iga ayo' mitztekimakatokej la ley, sino que inán amonokej iga Dios mitzikneliáj.

Matimixkuítikan ipan toknimej yej tekoyojkej, yej kijliáj esclavo†

¹⁵ ¿Kén tikijtoskej? ¿Ix tiawij tikchiwatij yej ayekti iga ay'ya tetekimaka la ley, iwán iga san Dios te-ikneliá? ¡Ayéj ijkón! ¹⁶ Amejemēn ankimatij siga ankitemowaj iga agaj mamochíwa amoteko, amonoskej ken iyesclavojmej iwán ankichíwaskej ken yéj mitztekimakaj; siga mitztekimakaj iga xikchiwakan yej ayekti, anmikiskej. E' siga ankichíwaskej iga Dios maono iga amoTeko, ankichíwaj ken yéj kiye'ita. ¹⁷ Nikmaka gracias Dios, malej iga ikayay ankitekichijtoyaj yej ayekti, e' inán ankimela'credójkeja iga inochi amoalmaj kensan mitzmachtijkej. ¹⁸ Inán ken kuá' anxitomíkeja iga ay'ya ankichijtokej yej ayekti, inán ankichíwaja ken mitztekimakaj amoTeko Dios. ¹⁹ (Nimitzijkuilowiliáj ijkín iga ximixkuítikan ipan toknimej yej esclavojmej iga amejemēn máj wel xikentenderokān nochi.) Ijkón ken ikya ankiyolmakakej iga ankichijkej kuajkuantas yej ayekti iga amocuerpojmej, ijkón inán ximomakakan iga xiye'nemikan, iwán xonokān petz san iga Dios.

²⁰ Kuá' amejemēn an-ilpitóyajo' iga nochipa ankichijtoyaj yej ayekti, ayá' katka ankichíwayaj ken kineki Dios; ²¹ e' ¿te anmotanilijkej ipan yej ikya ankichijkej, yej inán mitzpinajtiáj? Nité. Yej nemij ipan inón ojti, yawij mikitij. ²² E' inán ayo' an-ilpitokej iga ayo' ankitekichijtokej yej ayekti, majwa' ankichíwaja ken kineki Dios. Inín sí, mitzpaléwiáj iga inán annemiskej ken kineki Dios, wán después nochipay amonoskej iwán Dios. ²³ Yej kichíwa yej ayekti, motaniliá iga mamiki, e'

* 6:3 6:3 Xikita glosario "Bautizar". † 6:14 6:14 Xikita glosario "Esclavo".

vej temakokatiá Dios, inón iga nochipa matonokan íwan iga tisetitókeja wan Cristo Jesús vej toTeko.

7

Mixkuñtilo ipan vej namiktitokej

¹ Nokniwan vej ankixmatij la ley, ankimátija iga la ley kimandarowa se mej iga isátogo'. ² Wel timixkuñtiáj ipan se siwa' vej namiktito'; la ley kijtowa iga awel yawi wan se' taga' mej ónogo' iwewej, e' siga miki iwewej, la ley kixitoma iga wel mamonamikti wan se'. ³ Siga se siwa' kitoka se' taga' mej isátogo' iwewej, kijliskej iga najnamolnemi; e' siga miki iwewej, siwa' xitomi de la ley, iwán wel monamiktiá iwán se' taga' iwán ayá' mojtowa iga najnamolnemi.

⁴ Ijkonan no amejemen nokniwan, ken ansenmikikeja wan Cristo, ay' mitzjuzgarowaj la ley. Inán amejemen itatki se'ya, inonwa' toTeko vej ojpa-isa' kan miktoya, inón iga matikchijtokanya ken Dios kineki. ⁵ Mej tikchijtoyaj vej ayompa kensan kinekiá toalmaj, la ley tetajlantiko iga máj tikelewijkej vej ayekti iga matikchiwakan iga tocuerpoj, iwán ijkón tewiga' kan matimikikan. ⁶ E' inán iga tisenmikikej wan Cristo, ay'ya tejuzgarowa la ley. Inán timoyolpatákeja iwán tikchijwaj ken kineki iyEspíritoj Dios, iga ay'ya tonokej ipan ima' inón ley vej ikayay ijkuilijto'.

Ipan nej chantito' vej ayekti

⁷ ¿Tetaj tikijtoskej inán? ¿Ix ayekti in la ley? ¡Ayá! Ayéj ijkón. E' nej ayá' katka nikixmatiá vej ayekti siga ayéj iga la ley. Nej ayá' nikmatiá siga ayekti iga manikpiasneki vej ayéj notatki siga la ley ayá' ijkín kijtowaya: "Amo xikpiasneki vej ayéj motatki." ⁸ E' el pecado momatij de la ley, iwán itechko vej tatekimaka la ley, pan nej kixitij iga manikyolmaka iga manikchiwa nochi vej ajayekti. Siga ateyi la ley, el pecado ken mikto' iga até wel kichiwa. ⁹ Ikya nej aya nikixmatiá la ley wan nitawelonoya; e' kuá' nikixmati' la ley, ken kixitij iga manikchiwa vej ayekti, iwán nimigui' iga neyokatij wan Dios. ¹⁰ Iwán nikasi' iga inonsan ley vej katka manemaka vida, majwa' nemiktij iga neyokatij wan Dios. ¹¹ Iga el pecado momatij de vej tatekimaka la ley, nekajkayaj iwán iga inonsan vej tatekimaka, nemiktij iga neyokatij wan Dios.

¹² Inán tikijtowaj iga la ley nokta walaj de Dios, iwán nochi vej tatekimaka pox yekti, Dios kiye'ita wan tanextiliá ken iga se maye'nemi. ¹³ La ley yekti, e' inantaj, ¿ix iga itechko la ley iga nimigui'? ¡Ayéj ijkón! Nej notechko iga nimigui' iga nikchij vej ayekti kuá' la ley nenextilij vej yekti; iwán ijkón iga ipan la ley nesí iga vej ayekti nikchiwa, poxsay sej ayekti nesí.

¹⁴ Tikmatij iga la ley wí' de Dios; e' nej ninakayoj wan nochipa neyoltilana iga nikchiwa vej ayekti. ¹⁵ Nej anikojasi vej nikchiwa, iga ayá' nikchiwa vej nikneki, majwa' nikchiwa vej nikijiya. ¹⁶ Malej iga ayá' nikchiwa vej yekti vej nikchijasneki, kena, nikmati iga pox yekti la ley. ¹⁷ Ijkón ayo' nej vej nikchiwa, sino que vej ayekti vej chantito' pan noalmaj neyoltilana. ¹⁸ Iwán nej nikmati iga ayá' chantito' vej yekti pan noalmaj, iga nochipa neyoltilana iga manikchiwa vej ayekti; puej nej nikchijasneki vej yekti, e' awel nikchiwa. ¹⁹ Anikchiwa vej yekti ken nikneki, majwa' nikchijto'san vej anikneki. ²⁰ Iwán siga nikchiwa vej ayá' nikneki, ayo' nej vej nikchiwa, sino que vej ayekti vej chantito' pan noalmaj.

²¹ Ijkón inán nikmati; malej iga nej nikneko' manikchiwa vej yekti, nej nikchijto'san vej ayekti. ²² Ipan noalmaj nikye'ita iley Dios; ²³ e' nikita iga chantito' ipan nej ken tejté vej netekimakato' vej akineki manikchiwa ken nikejlamiki; inonwa' vej ayekti vej chantito' pan nej vej nepresojwijto'.

²⁴ ¡Nimoknoṃati ken nono'! ¿A' nemanawij de inín nocuerpoj yej ken míkto'ya?
²⁵ ¡Gracias nikmaka Dios iga toTeḷo Jesucristo nemanawij!
 Ijkón inán, nikneki iga manikchíwa yej kijtowa iley Dios, e' ipan nocuerpoj ono' se' ken tejté yej neṭekimakato' iwán neḥíwaltiá yej ayékti.

8

IyEspíritoj Dios teojmaka

¹ Inón iga, Dios ayí' kicastigaroj yej setitokej wān Cristo Jesús, yej ayo' nemij ken yejemej kinekij, sino que nemij ken kineki iyEspíritoj Dios. ² Iga tisetitokej wān Cristo Jesús, iyEspíritoj Dios temaka vida iga ay'ya tikchíwaj yej ayékti; teṣalvaroḷ iwán ay'ya teṭekimaka inón ley yej kijtowa iga timikiskej iga tikchíwaj yej ayékti. ³ Iga Dios kichij iga tejemej yej iley pa Moisés awel kichíwaya. Inón ley awel tepalewiá iga tikchíwaj yej tatekimaka, iga nochipa toalmaj kineki matikchíwakān yej ayékti. Dios kititan iPiltzín yej mochij taga' yej neṣiá kensan tejemej, yej ayékti tikchíwaj,* iga mamiki iga totechko. Dios ipan icuerpoj iPiltzín kipoloj nochí yej ayékti tikchíwaj. ⁴ Inón kichij iga tejemej wel matikchíwakān ken kijtowa la ley, puej ayo' tikchijtokej ken tikneki tejemej sino que ken kineki iyEspíritoj Dios.

⁵ Puej yej kichijtokej yej kiyoltilantokej yej ayékti, kejlantokej iga kichíwaj ken yej yejemejpa kinekij; e' yej kichijtokej ken kineki iyEspíritoj Dios, kejlantokej iga kichíwaj ken kineki Dios. ⁶ Siga matikchijtokān ken teyoltilana yej ayékti, inón temiktiá, e' siga matikchijtokān ken kineki el Espíritu Santo, nochipa tonoskej wān Dios iwán tonoskej tamelá. ⁷ Iga yej kejlámikijsan yej ayékti, inómejwa' kijiyaḷ Dios; iga akichíwaj ken kineki iley Dios, niga welitij kichíwaj. ⁸ Inón iga, yej kichijtokej yej kiyoltilanaj yej ayékti, Dios awel kiye'ita.

⁹ E' amejemen ay'ya ankichijtokej ken mitzyoltilanaj yej ayékti, sino ken kineki iyEspíritoj Dios, iyEspíritoj Dios ono' ipan amejemen. Yej ayá' kipiá iyEspíritoj Cristo, inón ayéj de Cristo. ¹⁰ Malej iga amocuerpoj mikis iga ankichíwaj yej ayékti, e' siga Cristo chantito' pan amejemej, amoespíritoj isato' iga anye'onokej iyixtaj Dios. ¹¹ Iwán siga chantito' pan amejemej iyEspíritoj Dios, inón yej ki-ojpa-ixitij Jesús kān miktoya; inonsan nō Dios yej ki-ojpa-ixitij, nō mitzojpa-ixitiskej iga iyEspíritoj yej chantito' pan amejemej.

¹² Ijkón nokniwān, inán Dios kineki iga matikchíwakān ayéj ken toalmaj kineki iga matikchíwakān yej ayékti. ¹³ Siga amejemen ankichijtokej ken amoalmaj kineki iga xikchíwakān yej ayékti, anyawij anmikitij iga anyokatitoskej de Dios; e' siga iyEspíritoj Dios mitzkawaltiáj iga ayo' xikchíwakān yej ayékti, nochipa amonoskej wān Dios.

¹⁴ Ipilowān Dios momakaj iga kitokaj ken kinextiliá iyEspíritoj Dios. ¹⁵ Puej iyEspíritoj Dios yej mitzmakakej, ayéj se espíritu yej mitzesclawojtiliáj iga sej ximajmawikān, sino que Espíritu yej kichíwa iga ximochíwakān ipilowān Dios. Iwán inín Espíritu kichíwa iga matikijlikān Dios: ¡Nopáj! ¹⁶ Ininsan Espíritu mosetiliá iwán toespíritoj iwán kijtowa iga tejemen ipilowānya Dios. ¹⁷ Iwán iga tejemen ipilowān Dios, kajasi iga nō matemakakān yej itatki Dios, yej kijtoj iga temakas, iwán tosentatki mochíwas wān Cristo, siga inán íwān tiksensufrirowaj, wel nō tonoskej ipan cielo kān ono' yéj.

¹⁸ Puej nikmati iga inán tejemej yej tiksufrirowaj, ni alín ayá' kaxiliá iwán inón, kuá' kēman tisen-onoskej wān Jesús. ¹⁹ Inochi yej ono', yej kichij Dios kichixtokej iga magui' maásiya inón día kuá' Dios kichíwas iga manesi aja'yéj ipilowān. ²⁰ Iga inochi yej ono', yej kichij Dios yéj kijtoj iga amo maye'onokān,† ayéj iga kinekij, sino iga Dios

* **8:3** 8:3 Ayéj iga Jesús kichij yej ayékti; Heb 4:15 kijtowa iga Jesús ayí' kichij yej ayékti. † **8:20** 8:20 Gn 3:17

ijkón kijtoj; e' weljo' sej kēman moye'talij ²¹ iga nochi yej kichij Dios ay' yawij mikitiy niga palāniskej, wān paktoskej nō kensan ipilowān Dios. ²² Tikmatij iga inān nochi yej Dios kichij tenatokej iwān kimachīliáj ken se siwā' yej pilkualoto' iga taonoltiá. ²³ Iwān ayejsan nochi yej Dios kichij yej kualotokej, sino que tejemen nō, e' tikpiaja iyEspíritoj Dios yej achto temá'. Iwān tikmatij iga inón kijtojneki iga temákasoj máj. Tikmachīliáj iga poxsan tikualotokej, iwān tikchixtokej iga kēman techiwas ipilowān Dios, íkuā' timomachīliskej íjkanya iga tikpiaskej sé'paya tocuerpoj. ²⁴ Iga tikchixtokej Dios tikmatij iga timomanawíjkejya; e' siga se kichixto' yej kitzto'pa, inón ayo' kichixto'. Yej se kitzto'ya, ¿téjaso' iga makichixto? ²⁵ E' siga tikchixtokej yej aya tikitaj, melā'wa' iga atisiawij iga tikchixtokej.

²⁶ Ijkonan nō iyEspíritoj Dios tepalewiá kuā' timosemakasnékija. Iga kuā' titajtowaj wān Dios ayá' tikmatij te tiktajtaniliáj, e' iyEspíritoj Dios tetajtowiliá iyixtaj Dios, te ken tēnapa iga kijtowa yej tejemej atikojasij kēn tikijtowaj. ²⁷ Iwān Dios yej kixmati te tikejlantokej, kimati te nemi kijtowa iyEspíritoj Dios; iga iyEspíritoj Dios kitajtowiliá yej kicredowaj Dios, ijkón iga Dios kineki iga maye'onokān.

Nochipa tiktaniáj iga Cristo tepalewiá

²⁸ Tikmatij iga Dios tekipanowa iga nochi maye'kisa inomej yej kichokiliáj, inomej yej Dios kitapejpen iga mamochiwa ken yéj nochipa kejlānto'. ²⁹ Iga yejemej yej Dios ikay kixmati', áchtoya nō kitapejpen iga mamochiwakan kensan Jesucristo yej iPiltzin Dios, iga Jesucristo mamochiwa tekoko pan nochi tokniwān. ³⁰ Iwān yej desde áchtoya Dios kitapejpen, kinotza' nō, iwān yej kinotza', nō ki-omemawij, iwān yej ki-omemawij, nō kitālij iga maono itenoj yéj.

³¹ Inān, ¿te tikijoskej de inín? Siga Dios de tejēmempa, ¿a'yéj yej wel techiwilij yej ayekti? ³² Dios kine' iga mamiki iPiltzin iga nochi tejemej; ¿kén iga ayá' yawi nō temakati nochi yej yéj kipiá? ³³ ¿A'yéj wel kitelwij yej Dios kitapejpen? Ayagaj, iga Dioswa' in yej kijtowa a'yéj ye'nemi; ³⁴ ¿A'yéj wel tēcastigaroj? Ni agaj, iga Crísto'jwa' in yej migui' iga tejemen, ayejsan iga inón, sino que ojpa-isa' iwān ono' ilādoj iye'mā' Dios iga tetajtowilijto'. ³⁵ ¿A'yéj wel kikawaltij iga Cristo matechokili? Ayagaj, niga nité wel kikawaltij iga Cristo matechokili. ¿Ix wel kuā' tēcastigarowaj, o kuā' tejté teyolmiktijto', iwān kuā' tetemojtinemij iga tēcastigarokān, o kuā' apistaj, o kuā' ayo' tikpiáj totzótzol, o kuā' temiktijnekij? ³⁶ Ken kijtowa kan ijkuilijto': Iga san nimitztokaj, nochipa nemiktijnekij.

Ne-itaj ken borregoymej[‡] yej yawij kimiktijij.

³⁷ E' ipan nochi inín, nochipa tiye'kisaj iga tepalewiá Cristo yej techokiliá.

³⁸ Inān nikmela'mati iga ateyi nité yej wel kikawaltij iga Dios matechokili. Niga matemiktikan, niga kuā' tísatokej, niga angelejmej, § niga Tzitzimi' iyangelejmej, niga yej ono' inān, niga yej wi'o', ³⁹ niga yej ajko ono', niga yej ono' taltampa. Nité yej Dios kichij, awel kikawaltiá iga Dios matēneki ken yéj tēnextilij ipan Cristo Jesús yej toTēko.

9

Ken iga Dios kitapejpen la gente de Israel

¹ Nej niktoka Cristo, iwān iyEspíritoj Dios nenextiliá pan noalmaj iwān ne-ijliá iga ayá' nemi nitakajkayawa; nemi nimitzijliáj nokta iga ² poxsan nimoknomati, iwān nochipa kualoto' noalmaj. ³ Niknekiá katka manikpalewikan nokniwān israelitajmej yej de nejēmempasan. Este katka Dios ayo' maneye'ita iwān manikajtewa iyojwi Cristo, e' siga katka inón kipalewiayaj yejemej iga makina'techokān Dios. ⁴ Yejemej

‡ 8:36 8:36 Xikita glosario "Borrego". § 8:38 8:38 Xikita glosario "Ángel".

israelitajmej, iwán Dios kitapejpen iga mamochiwakan ipilowan. Dios kinextilij ipoder iga onoya iwamej kuá' kichij pacto iwán yejemej. Dios kimá' iley Moisés. Dios kinextilij ken iga makiweyimatiłtikan kuá' monechkowaj tiopan, iwán kijlij yej yawi kimakatij. ⁵ Yejemej ipilowan ipilowampa to-ikyapatajwewetkej, ipan inomej walałaj Cristo, iwán yéj Dios yej kimandarowa nochi, nochipa mamoweyimatilti. Ijkónyawa'.

⁶ Ayéj iga Dios ayá' kichij ken kijlij israelitajmej; iga ayéj nochi gente yej israelitajmej imela'pilowan Dios, iga ayá' nochi moconfiarowaj ipan Dios ken iyikyapatajwewejmej Israel* yej nō itoká' Jacob. ⁷ Niga nochi ipilowan Abraham ayéj nochi imela'pilowan; sino que Dios ijkín kijlij: “Petz mopiltzın Isaac yawi kipiwiłti mopilowan.”† ⁸ Inın te-ijlijneki iga ijkón ken Isaac naceroj iga Abraham moconfiaroj ipan yej kijtoj Dios; tejemej nō ipilowan Dios ayéj iga tejemej ipilowan Abraham, majwa' iga timoconfiarowaj ipan yej kijtoj Dios. ⁹ Dios kijlij Abraham yej yawi mochıwati: “Se xiwi' sej niwi', iwán ikuá' Sara kıtasya se ipiltzın.”‡

Dios wel kichıwa ken kiye'ita

¹⁰ Amo xikelkawakan yej mochij wan kuatejmej yej ipilowan Rebeca wan Isaac yej to-ikyapatajwewej; ¹¹⁻¹³ kuá' aya katka onoyaj kuatejmej, niga kichıjkaja yej yełti niga yej ayekti, e' Dios kijlij Rebeca: “Yej tekoko yawi kichıwati ken kineki tetzoyo'.” Inón nō senyawı wan se' kan ijkuilijto', kijtowa: “Nikne' Jacob, e' Esaú nikijıya'.” Ijkón neši iga Dios wel kitapejpena ken kineki, ayéj iga agaj kichıwa tejté, sino que iga Dios kiyokanotza'.§

¹⁴ Inán ¿té tikijtoskej? In Dios, ¿ix kichıwa yej ayekti? ¡Ayéj ijkón! ¹⁵ Iga Dios kijlij Moisés: “Nia nikchokilıti yej nej nikneki manikikneli, iwán nikiknelij yej nej nia nikiknelıti.”* ¹⁶ Inón iga ayejsan iga agaj makineki, niga mamoteki'topewa iga makalaki, tájma'wa' Dios yej yéj kikneliá. ¹⁷ Iga kan ijkuilijto' kijliá Faraón: “Nimitztalıj iga rey iga nimitznextilij nopoder iwán iga ipan inın tajlı noyan mane-ıxmatikan.” ¹⁸ Inón iga Dios kikneliá a'ya iga yéj kiknelijneki, iwán kiyoltakuawiliá, a'ya iga yéj kiyoltakuawilijneki.

¹⁹ Iwán tej tine-ijlij: “Siga ijkón, ¿te iga Dios kijtowa iga itechko taga'? ¿A'yéj wel kijtowa iga amo mamochıwa ken Dios kineki?” ²⁰ ¡E' tej taga! ¿Te moteki in tej iga ximokueso iwán Dios? ¿Ix wel an se' komi' makijli yej kichij: “¿Te iga ijkın tinechij?”† ²¹ Pues yej kichıwa komi' wel kichıwa ken yéj kineki, iwán ipan inonsan konsoki' wel nō kichıwa yej námol awel kikui, iwán se' yej a'san neši wel kikui.

²² ¿Iwán te tikijtoskej?, Dios kine' matanextili ken tacastigarowa iwán iga nochi makitakan ipoder, inón iga Dios ayá' kikuesowilij yej kajasiá iga makicastigarokan yej onoyaja ga poliwisej. ²³ Ijkón kichij iga kinextij iweyipoder ipan tejemen yej te-iknelij, yej desde áchtosan tetapejpen iga matonokan kan yéj ono'. ²⁴ Dios tenotza', akita siga tijudiyojmej o ayéj. ²⁵ Ken ijkuilijto' ipan ama' yej kijkuiloj Oseas: Yej ayéj katka nopilowan, nia nikijlıti iga nopilowan. Yej aniknekiá, niknekis.‡

²⁶ Iwán ompa kan mitzijlijkej: “Amejemen ayéj nopilowan”, ompa yawij mitzijlij ipilowan Dios yej isato'.§

²⁷ E' iga israelitajmej, Isaías kijtoj ijkın: “Malej iga israelitajmej pox miakej ken tikita xajlı yej ono' lamartenoj, petz alın kawiskej yej yawij mosalvarotij. ²⁸ Ayá' wejkatıs toTeko yawi kijuzgaroti nochi yej onokej ipan inın tajlı.”* ²⁹ Ken Isaías ikya kijtoj: Siga toTeko yej nochi wel kichıwa, ayá' katka kikajteyaya alın toknımej iga tejemej matonokan,

* 9:6 9:6 Israel; taga' yej nō itoká' Jacob. † 9:7 9:7 Gn 21:12 ‡ 9:9 9:9 Gn 18:10 § 9:11-13 9:11 Gn 25:23; Mal 1:2,3 * 9:15 9:15 Ex 33:19 † 9:20 9:20 Is 29:16 ‡ 9:25 9:25 Os 2:23 § 9:26 9:26 Os 1:10 * 9:28 9:28 Is 10:22, 23

tipoliwíkaja ken yej chantitoyaj altepe' Sodoma† iwán Gomorra.‡

Judiyojmej akentenderojkej

³⁰ ¿Te tikijoskej? Iga yej ayéj israelitajmej yej ayá' kitemowayaj iga maye'onokan iyixtaj Dios, yejémejwa' in yej máj ye'onokej iyixtaj Dios iga moconfiarowaj. ³¹ E' israelitajmej yej kitokayaj la ley, yej katka maye'onókanya iyixtaj Dios, awel kichijkej ken kijtowa inón ley. ³² ¿Te iga? Iga ayá' kitemojkej iga maye'onokan iyixtaj Dios iga san moconfiarowaj ipan Cristo, majwa' kinekiáj iga Dios makiye'ita yej kichíwayaj. Inón iga ken mokxiwitekikej ipan te'ti, iwán inonwa' te'ti kijtojneki Cristo.‡ ³³ Ken kijtowa kan ijkuilijto':

Nej niktaliá ipan altepe' Sion* se te'ti kan mokxiwitekilo, se te'ti yej tawetziltiá. Yej moconfiarowa ipan inón te'ti ayá' mopinajtij.†

10

¹ Nokniwan, noalmaj kineki iga israelitajmej mamosalvarokan, iwán kua' niktenewiá Dios, inón niktajtaniá. ² Niye'tajtowa iga yejemej, poxsan kiweyimatiá Dios, e' ayá' kimatij ken iga makiye'chíwakan. ³ Iga ayá' kimatij ga Diossan yej kichíwa iga se maye'ono iyixtaj yéj, majwa' yejémensan kitemowayaj imatikamej iga maye'onokan iyixtaj Dios, e' ayá' kichíwaj ken yéj kijtowa. ⁴ Iga walaj Cristo, kitamiko iley Moisés, inán nochi yej moconfiarowaj pan Cristo ye'onoskej iyixtaj Dios.

⁵ Iga se maye'ono iyixtaj Dios iga kichíwa ken kijtowa la ley, Moisés ijkín kijkuiloj: “Yej kichíwa ken kijtowa la ley, iga inón mosalvaroj.”* ⁶ E' yej kisentaliá iyalmaj pan Dios iga maye'ono iyixtaj, ayí' tatajtani: “¿A'yéj tejkawis ipan cielo? —inín kijtojneki iga matiktemowikan Cristo, ⁷ niga ayí' tatajtani: ¿A'yéj temoj kan onokej iyalmajmej yej miktokej?” —inín kijtojneki iga matikojpa-ixitikan sej Cristo ken kua' mikt'o'. ⁸ ¿Wan tetaj kijtojneki? “Itájtól Dios mona'san ono', iga ono' ipan moten iwán ipan moalmaj.” Ininwa' in itájtól yej ipan matimoconfiarokan, yej nejemej nikpowaj.† ⁹ Siga tikijtowa iga Jesús toTeko, iwán ipan moalmaj ticredowa iga Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya, mitzsalvaroj. ¹⁰ Puej iga toalmaj ticredowaj, iwán ijkón iga tiye'onoj iyixtaj Dios, e' iga toten tiknojma-ijtowaj iga Jesús toTeko iwán ijkón iga Dios tesalvarowa.

¹¹ Kan ijkuilijto' itájtól Dios kijtowa: “Nochi yej kisentaliá iyalmaj pan yéj, ayá' mopinajtij.”‡ ¹² Dios kiye'ita judiyojmej wan yej ayéj judiyojmej; puej tonochin tikpiáj sesan toTeko, iwán a'san nesi kipalewiá yej kitajtaniá. ¹³ Iga ijkín kijtowa itájtól Dios kan ijkuilijto': “Nochi yej kitenewiá itoka' toTeko yawi mosalvaroti.”§ ¹⁴ E' ¿kén yawij kitenewitij toTeko Jesucristo siga ayá' nemi kicredowaj ipan yéj? ¿Iwán kén kicredoskej ipan yéj siga aya nemi kikakij de yéj? ¿Iwán kén yawij kikakitij siga ayagaj nemi kitatapowiáj de yéj? ¹⁵ ¿Kén yaskej kipowatij ye'noticiaj siga ayagaj kititanij? Ken kijtowa kan ijkuilijto' itájtól Dios: “¡Pox monaj kua' asij yej kipowaj ken iga matonokan tamelá, yej tematiltikoj ye'noticiaj!”*

¹⁶ E' ayá' nochi kicredojkej ye'noticiaj. Ken kijtowa profeta Isaías: “NoTeko, ¿ix agaj netajtólkuilijkej yej nikpojkej?”† ¹⁷ Ijkón yej moconfiarowaj ipan Cristo, achto kikakij itájtól. Iga makikakikan, kineki agaj makipowa inón ye'noticiaj.

¹⁸ E' nimitztajtani: ¿Ix an kikakikej in itájtól Dios? ¡Kena, kikakikej! Kan ikayay ijkuilijto' kijtowa:

Itájtól yejemen mokagui' noyan ipan tajli,

† **9:29** 9:29 Dios kitatij yej chantitoyaj altepemej Sodoma iwán Gomorra iga kichijkej yej ayékti. Gn 19. ‡ **9:29** 9:29 Is 1:9 § **9:32** 9:32 Is 18:14 * **9:33** 9:33 Sion se' itoka' Jerusalén. † **9:33** 9:33 Is 28:16 * **10:5** 10:5 Lv 18:5 † **10:8** 10:8 Dt 30:12-14 ‡ **10:11** 10:11 Sal 34:22 § **10:13** 10:13 Jl 2:32 * **10:15** 10:15 Is 52:7 † **10:16** 10:16 Is 53:1

iwán itájtól ási'ya este ipan itajtamiyan inín tajli.‡

19 E' sej nitatajtani: In israelítajmej, ¿ix an aya kimatij? Moisés áchtoya kijtoj:

Nia nikchíwati iga xiyolkuesiwi iga se país yej ayéj niga país;

nikchíwas iga ximokuejkuesokan wan se país yej pox yoltakuakti'.§

20 Isaías sej mixewiá iga kijtowa:

Yej ayá' netemowayaj, neasikej;

iwán nikixnēxtilijkej yej ayá' netemowayaj.*

21 Iwán kuá' tajtowa de israelítajmej, Isaías kijtowa: “Semilwi' nimapatajtoya iga niknotztoyaj yej pox yoltakuaktikej iwán akinekij manetokakan.”†

11

Dios ayá' kisenkokajtej israelítajmej

1 Inán nitatajtani: ¿Ix an Dios kitepo'má' israelítajmej? ¡Ayéj ijkón! Nej no ni-israelítaj yej ipilówampa Abraham ipilowan, iwán itríbuja Benjamín. 2 Dios ayá' nemi kitepo'maka yej yéj kitapejpen, inón yej pox icyay kixmati. ¿Ix ayá' ankimatij kan ijkuilijto' ipan itájtól Dios yej kichij Elías, kén iga yéj kuá' kitenewij Dios kitelwij israelítajmej? Kijtoj: 3 “NoTeko, kimijmiktíjkeja moprofetajmej, inewi moaltar kixixitínkej, iwán nejsan nikáwi' noselti, e' nej no nemiktíjnékija.”* 4 E' Dios kijlij: “Nikpiao' siete mil tajtaga' yej netokaj, yej ayá' motankuaketzej iyixtaj ídolo yej kijliáj dios Baal.”† 5 Puej ijkonsan no inán, achó' kawikej sekin israelítajmej yej Dios kiknelij iwán kitapejpen. 6 Iwán siga san kitapejpen iga yéj ijkón kiknelij, ayejwa' iga se kichij yej yékti; porque siga se makichíwapa yej yékti, ayejwa' iga ta-ikneliá Dios.

7 Inán, ¿kén tikijtoskej? Israelítajmej ayá' kasikej yej kitemowayaj, e' yej Dios kitapejpen, kena kasikej. Sekin moyoltakuawilijkej. 8 Ken kijtowa kan ijkuilijto' itájtól Dios: “Dios kikuatapolóltij inomej; kimá' iyixmej, e' kixtzakua' iga amo matachakan iwán kimá' inakamej, e' ayá' takakij, iwán este inán ijkón onokej.”‡ 9 David no kijtowa:

Kuá' nemi ilwichíwaj, mamawetzikan ken totó' yej kawí ipan kuakakax iga makikitzkikan iga makicastigarokan.§

10 Iyixmej, mapajpachatiakan, iga amo matachakan, matepotzwijkoliwikan iwán ijkón makawikan.*

Kén iga mosalvarowaj yej ayéj judiyojmej

11 Nimitztajtani inán: ¿Ix an mela'wetzikej in israelítajmej wan ayí' moketzaskej? ¡Ayá'!, e' kuá' israelítajmej ayá' kichijkej ken kijtowa Dios, iga inón mosalvarojkej yej ayéj israelítajmej, iga inán mamixkuítikan israelítajmej iga makicredokan no. 12 Iwán siga pan yej ayompa kichijkej judiyojmej, moye'chijkej nochi tokniwan yej onokej ipan inín tajli, iwán siga kan wetzikej judiyojmej, moye'chijkej yej ayéj judiyojmej, ¡majya sej moye'chíwaskej siga judiyojmej inochimej sej makitokakan Dios!

13 E' nimitzijlijnekij tejté amejemen yej ayéj anjudiyojmej. Nej iyapóstol Dios iwán yéj netitan iga itájtól manikpowili yej ayéj judiyojmej, pox nikye'ita iwán nikyolmaka iga nikchíwa yej netekimakakej. 14 Nikneki iga tokniwan yej de nejemenpasan judiyojmej makichíwasnekikan yej amejemen ankichíwaj iga ankixmatij Cristo, iwán ijkón wel mamosalvarokan. 15 Puej siga kuá' judiyojmej moyokatijtoyaj wan Dios, ompa pewa' iga yej ayéj judiyojmej wel moyoltaliáj wan Dios, ¿ix aya'taj majya sej kuá' yejemej mamokuepakán? Iga ijkón kichíwaskej, ken ojpa-isaskej sej kan mikttoyaj.

‡ 10:18 10:18 Sal 19:4 § 10:19 10:19 Dt 32:21 * 10:20 10:20 Is 65:1 † 10:21 10:21 Is 65:2 * 11:3 11:3
1 R 19:14 † 11:4 11:4 1 R 19:18 ‡ 11:8 11:8 Is 29:10 § 11:9 11:9 Sal 69:22 * 11:10 11:10 Sal 69:23

¹⁶ Puej siga agaj kimaka iga ofrenda Dios yej áchtopa pan yej mochiwa iga itixyo trigo, inón kijtojneki iga nochi tixti nō Dios kiyē'ita. Iwán siga agaj kimaka iga ofrenda Dios inelwayo se kuawi', nō nochi imajma' inón kuawi' Dios kiyē'ita.

¹⁷ Sekin judiyojmej yej ken imela'majma' olivojkuawi',[†] kimajmatzontekkej iga Dios ay' kiyē'ita'. Iwán tej ken se imajma' olivojkuawi' yej momati ipan kuayoj yej ípan mitzinjertarojkej. Ijkón iga tej tixwato' ipansan inón inelwayo iwán wel tonó' iga san inón iyayo. ¹⁸ E' amo ximomachili iga tej majya sej que imela'majma' olivo, yej kitojneki judiyojmej. Siga timomachiliá iga tej majya sej, xikejlamiki iga ayéj mopan ixwato' inelwayo, sino tej tixwato' pan inelwayo mela'olivoj.

¹⁹ Anka tikijtoj: "Kena, e' imajma' kitzojzontekkej iga nej mane-injertarokan ipan olivojkuawi'." ²⁰ Ijkón; e' kitzojzontekkej iga ayá' moconfiarojkej ipan Dios, iwán tej ompa tonó' iga san timoconfiaroj ipan Dios. Inón iga amo ximoweyimati, sino que achi xikmajmawili Dios. ²¹ Siga Dios ayá' kiknelij imela'majma' olivo, welsan nō tej ijkón mitzchwilij. ²² Ta' xikita kén iga Dios pox ta-ikneliá, e' nō kikuesowa yej ayá' kichíwa ken yéj kijtowa. Ijkón kichij wan inomej yej wetzikej, e' tej pox mitziknelij. Dios mitzikneliao' miej timoconfiarowa ipan yéj; e' siga ayá', tej nō yawij mitzontekitij. ²³ E' siga judiyojmej sej kicredowaj, yejemej sej ki-injertaroskej pan olivojkuawi'; iga Dios kipiá poder iga sej makichíwa. ²⁴ Siga tej yej ayéj tijudiyoj, mitzontekkej ipan kuayojolivoj, iwán mitzinjertarojkej ipan ye'olivojkuawi', malej iga tej ayéj de inómbapa kuawi', ¡majya sej judiyojmej, yej imela'majma' olivojkuawi', yawij ki-injertarotij kan achto onoyaj!

Kén iga yawij mosalvarotij judiyojmej

²⁵ Puej nokniwan, nikneki xikmatikan yej aya momatiá, yej Dios kichíwasneki, iga amo ximomachilikan iga poxsan antamatij: israelitajmej ayá' momela'yoltakuawilijkej inochimej, e' ijkón onoskej este que mamasi yej ayéj judiyojmej, yej yawij kicredotij ipan Cristo. ²⁶ Kuá' inón mochiwas, íkuá' nochi israelitajmej mosalvaroskej, puej kan ijkuilijto' kijtowa:

Yej tasalvarowa yawi witzeti de Sion,[‡]

iwán yej ayékti kichijkej israelitajmej, yawij kiperdonarotij.§

²⁷ Iwán inín nikchíwas wan yejemen,

kuá' nikperdonarowilij yej kichijkej yej ayékti.

²⁸ Iga judiyojmej akicredojkej ye'noticiaj, kijiwakej Dios, ijkón inán mitzojtapowilijkej amejemen yej ayéj anjudiyojmej iga wel xicredokan ye'noticiaj. E' Dios kinéki-o' in judiyojmej iga Dios kitapejpen iyikyapatajmej. ²⁹ Puej yej Dios temaka, ayo' sej tekuiliá, niga yej kinotza', ayá' ompay kisenkokajtewa. ³⁰ Amejemen ikya ayá' ankichijkej ken kineki Dios, e' iga judiyojmej ayá' kichijkej ken Dios kineki, inón iga inán amejemen Dios mitzikneliáj. ³¹ Ijkonsan nō yejemen inán ayá' kichíwaj ken Dios kineki, e' iga san Dios makinextili iga wel kikneliáj yejemen, kensan nō amejemen mitziknelijkej. ³² Dios kikajtej nochi iga makichíwakan yej ayékti, iga inán Dios nochi wel makikneli.

³³ ¡Poxsan weyi itamatilis Dios iwán Yéj pox kojasi yej kichíwa! Ayá' wel tikojasij ken yéj keklamiki, niga wel tikentenderowaj yej yéj kichíwa. ³⁴ Puej, ¿a'yéj kimati yej toTeko keklamiki? ¿O a'yéj kimachtij? ³⁵ ¿Ix ono' an agaj yej achto kimá' tejté toTeko iga yéj inán kenkuá' kixtawa yej kimakakej? ³⁶ Nochi itatki Dios, iga yéj nochi kichij iga yéjsan. ¡Nochipa mamoweyimatilti Dios! Ijkónyawa'.

[†] 11:17 11:17 Xikita glosario "Olivo". [‡] 11:26 11:26 Sion se' itoká' Jerusalén. [§] 11:26 11:26 Is 59:20,21

* 11:34 11:34 Is 40:13,14

12

Xiksentalikan amoalmaj ipan Dios

¹ Nokniwan, Dios te-ikneliá, inón iga nimitztajtaniliáj iga amejemen nochipa xiye'nemikan ipan iyojwi. Iga ijkón ankichiwaj, ken tikita ankimakaj Dios se ofrenda yej isato'. Inón Dios kiye'ita, ijkón nokta kajasi iga matikye'weyimatiltikan. ² Ayo' xikchiwakan ken kichijtokej toknimej yej ayá' kixmatij Dios, majwa' ximomakakan iga Dios mamitzyolpatakan iga se'ya ken antajlamikij, ijkón ankimatiskej yej Dios kineki iga xikchiwakan, yej pox yekti, yej kiye'ita Dios.

³ Nikmati iga Dios poxsan ne-iknelij iga netalij iga iyapóstol, inón iga nimitzijliáj iga sejsé de amejemen, amo agaj mamomachili iga majya sej que se'. Majwa' sejsé de amejemen ximomachilikan kén amonokej, ke'san Dios mitzchiwaltij iga ximoconfiarokan ipan yej. ⁴ Ijkón ken tejemej ayá' tikpiáj petz tokxi wan toma', sino que tikpiajo' máj sekin miembros iwán nochi inomej ayá' sesan itekipanolmej kipiáj, ⁵ ijkonsan no tejemen, malej iga timiakejmej, e' pan Cristo sesan timochiwaj, iwán tonochin tisetitokej ipansan se.

⁶ Dios temá' sese'pa yej wel tikchiwaj, kensan yej kiye'ita temá'. Siga Dios tetajtolmaka iga matikijtokan itájtól, matikchiwakan san ke' iga timoconfiarowaj pan yej. ⁷ Siga Dios temá' iga wel matikchiwakan tejté iga agaj, matikye'chiwakan. Siga Dios temá' iga wel titamachtiáj, inón nokta matikchijtokan. ⁸ Siga Dios temá' iga wel titayolchikawaj, inón matikchijtokan. Siga Dios temá' iga wel matitamakokawikan tejté, matikyolmakakan iga tikchiwaj. Yej ono' iga ken tzontekon pan tejté kan Dios kitelij, makiye'chiwa itekipánol; yej kipalewiá yej amotapialiáj, mapaki iga kichwa.

Kén makichwa yej kitoka Cristo

⁹ Ximomela'sepanchokilikan wan amoknimej. Xikijiyakan yej ayekti iwán xikchiwakan yej yekti. ¹⁰ Ximosepanchokilikan wan amoknin ken sesan amotaj; xikita moknin majya sej que tej.

¹¹ Amo ximosemakakan, xikyolmakakan yej ankichiwaj, te xiyolpaktokan iga xikchiwakan yej Dios kineki.

¹² Miej ankichijtokej toTeko, xipaktokan. Kuá' tejté mitzyolmiktiáj, xikijyowikan iwán amo xikajtewakan iga ankitenewiáj toTeko.

¹³ Xikpalewikan tokniwan yej kitokaj Dios yej amotapialiáj. Xikomemawikan wejkachanej yej akipiáj kan kochij.

¹⁴ Xiktajtanilikan Dios iga maye'onokan yej mitziknochiwaj iwán ayá' xikmalijlikan.

¹⁵ Xipakikan wan yej paktokaj, iwán xisenchokakan wan yej nemi chokaj.

¹⁶ Xonokan ken sesan amoalmaj wan amokniwan. Amo ximoweyimatikan, ximomachilikan kensan inomej yej ayá' motapialiáj. Amo pansan amejemen ximomachilikan iga poxsan antamatij.

¹⁷ Siga agaj mitzchiwiliáj yej ayekti, amo no ijkón xikchiwilikan. Nochipa xiktemokan yej yekti iga xikchiwilikan nochi tokniwan. ¹⁸ Xikchiwakan este kan máj anwelitij iga xonokan tamelá iwán nochi. ¹⁹ Nokniwan yej nimitzpochochokiliáj, amo ximomatikan kuá' agaj mitzchiwiliáj yej ayekti, xikajtewilikan iga Dios makicastigaro yej mitzchiwilijkej yej ayekti; iga ijkín kijtowa kan ijkuilijto': "Nejwa' in yej nitacastigarowa; nej nia nimomatiti wan inón yej kichij yej ayekti, kijtowa toTeko."*

²⁰ Iwán no kijtowa: "Siga yej mitzijiya mayana, xiktamaka, siga ataneki, xikamaka; iga inón tikchivas, este xajxaygatatawiás iga pinawas."† ²¹ Amo ximoyolyamana iga xikchwa yej ayekti, majwa' xiktanili yej ayekti iga xikchwa yej yekti.

* 12:19 12:19 Dt 32:35 † 12:20 12:20 Pr 25:21, 22

13

¹ Nochi toknĭn makichĭwa ken tatekimaka tekiwajmej. Iga ateyi nisé tekiwaj yej ayá' kitalij Dios, iwán yej inán mandarowa, Dios kitalij. ² Inón iga yej ayá' kichĭwa ken tatekimaka tekiwajmej, ayá' nemi kichĭwa ken Dios tatekimaka. Yej akichĭwa ken tatekimaka tekiwajmej, inón yawij kicastigarotij. ³ Tekiwajmej ayá' onokej iga makimajmajtikān yej kichĭwaj yej yeĭkti, yejemen onokej iga yej kichĭwaj yej ayēkti. Siga ayá' tikneki xikmajmawilijto tekiwajmej, xitawelono, iwán tekiwajmej mitzye'itaskej. ⁴ Tekiwajmej nemi kichĭwaj ken Dios kineki iga xitawelono. E' siga ayá' tiye'nemi, ijkón sí ximajmawi; tekiwaj ayá' báldejsan mandarowa, wel nō tacastigarowa. Tekiwaj kichijto' ken Dios kineki iga kicastigarowa yej kichĭwa yej ayēkti. ⁵ Inón iga matiktajtōlkuikān tekiwajmej, ayejsan iga amo matecastigaro, sino que tikmatitokej ipan toalmaj iga matiye'nemikān nokta. ⁶ Inón iga amejemen ankixtawaj yej kijliáj impuestos,* iga Dios ompa kitalij tekiwajmej iga makichĭwakān itekipanōlmej ken kajasi.

⁷ Nochi yej mo-ixtāwa, xikixtāwakān, san katiapa impuesto yej ono', xik-respetarōkān nochi yej kajasi.

Matimosepanchōkilikān

⁸ Amo agaj xikdeberōkān ni alĭn, majwa' ximosepanchōkilikān; iga yej kichōkiliá iyiknĭn, kichĭja ken tatekimaka la ley. ⁹ Ijkĭn tatekimaka Dios: "Siga tināmiktito', amo xaj wān se'; amo xitamikti, amo xitachteki, amo xitanāmōlpanti, amo xikpiasneki yej se' itatki"; e' siga "tikchōkiliá moknĭn kensan tej timochōkiliá", nemi tikchĭwa nochi ken tatekimaka la ley. ¹⁰ Yej kichōkiliá iyiknĭn awel kichĭwiliá yej ayēkti; inón iga, siga tiknekij toknĭn, pan inón tikchĭwaj ken kijtowa nochi la ley.

¹¹ Xikchĭwakān nochi inĭn iga ankimatij nā'ya wĭ' toTēko. Akajasi iga matikochtokān, majwa' matisatokān iga majya nā' ono' iga tēmanawĭki Dios que kuā' iga achto ticredojkej itájtōl. ¹² Ken tikita pox tayówaya, iwán ayo' wejkáj iga tanēsis; inón iga matikajtewakān iga tikchĭwaj yej ayēkti, yej kichĭwa yej ayēkti ken kuā' ono' kān takomichkān. Matikchĭwākānya yej yeĭkti ken kichĭwa yej nemi kān tawĭlpan iwán nochi kita. ¹³ Matiye'nemikānya ken se' nejnemi kuā' tanēsto'. Amo matitawānakān niga matiākān ilwitaj kān tawānalo, niga mati-ajapanemikān iwán amo matikchĭwakān nité yej ajayēkti, amo matitakuejkuesōkān, niga matita-ixitakān. ¹⁴ Iga ijkón ankichĭwaj, toTēko Jesucristo mitzpalēwiáj iga anye'nemij, iwán amo xikejlamikikān iga ankichĭwaj yej ayēkti ken mitzyōltilānaj amoalmaj.

14

Amo xikpopowa moknĭn

¹ Siga se' aya momela'confiarowa ipan* Cristo, xikomemawĭkān iwán amo ximotēnkĭtzkĭkān iwán igasan ayá' kichĭwa yej amejemen ankiye'itaj. ² Sekin kijtowaj iga wel kikuaj nochi tákual, e' sekin yej aya momela'confiarowaj ipan Dios, kikuaj petz verdura. ³ Yej kikua nochi, amo makipĭnajti yej akikua nochi, iwán yej akikua nochi, amo makijto iga ayompa kichijto' yej kikua nochi, iga Dios ijkón kiye'ita inón toknĭn. ⁴ In tej, ĭtē moteki iga tikijtowa iga ayompa kichijto' yej se' itekipanowāni? Siga kichij yej yeĭkti o ayēkti, inōnwa' kimati itēko. Iwán toTēko Dios kena kiye'itas inón toknĭn, iga Diōssan yej wel kichĭwa iga matiye'onokān iyixtaj.

* **13:6** 13:6 Xikita glosario "Impuestos". * **14:1** 14:1 Español: "débil en la fe", kijtojneki iga anka némi-o' pēwa iga moconfiarowaj ipan Jesucristo yej achto katka judiyojmej iwán awel kikuayaj nochi tákual iga ijkón kijtowa iley Moisés.

⁵ Ono' sekin yej máj kiye'itaj se día† que se' día, iwán sekin kimatij iga nochi día kensan nochi día. Sejsé makimela'matito iga ijkonya ken kejlanto'. ⁶ Yej máj kiye'ita se día que se', inonwa' iga kiweyimatiltiá toTeko; iwán yej ayá' máj kiye'ita nisé día, nō kiweyimatiltiá toTeko. Wān yej nochi kikua yej mókuapa, kuá' kikua, kiweyimatiltiá toTeko iga kimaka gracias Dios; wān yej kíkuan petz verdura, akikua naka' iga kiweyimatiltiá toTeko iwán kimaka gracias Dios.

⁷ Ayagaj de tejemej ono' iga yéjsan mamoweyimati, niga agaj mateweyimatilti kuá' timikíkeja. ⁸ Puej siga tísatokej, matonokān iga matikweyimatiltikan toTeko, iwán siga timikij, mamoweyimatilti toTeko. Inōn iga siga tísatokej o timiktoskej, tejemej itatki toTeko. ⁹ Inōn iga Cristo migui' iwán sej ojpa-isa', iga mochij iTeko yej miktokej iwán yej isatokej.

¹⁰ In tej, ¿te iga tikijtowa iga ayompa kichijto' moknīn? ¿O te iga tikpinajtiá? Tonochīn tiawij tonotij iyixtaj Cristo kuá' yéj yawi tejuzgaroti. ¹¹ Kan ijkulijto' itajtōl Dios kijtowa ijkīn:

Niknojma-ijtowa nokta iga inīn mochīwas, kijtowa toTeko, iga no-ixtaj yawij motankuáketzati nochi,

iwán nochi kitenewij notoka' iga yawij kiweyimatiltitij.‡

¹² Inōn iga sejsé de tejemej tiawij tikijtotij iyixtaj Dios yej tikchijkej.

Amo xikwetziłti moknīn ipan iyojwi Dios

¹³ Inōn iga ayo' matikijtokān iga toknīn ayompa kichijto'. Majwa' xiksentalikan amoalmajmej iga amo xikchīwakān nité yej makixipolo moknīn niga makixiti ipan iyojwi toTeko. ¹⁴ Nej nikmati iga toTeko Jesús nenextilij iga ateyi tákual yej ayá' nokta mokua; e' siga agaj kejlāmiki iga iley Moisés te-ijliao' iga se tákual ayekti iga mokua, amo makikua. ¹⁵ Iwán siga yej tej tikua, iga inōn tikyolmikiá moknīn, ayekti tikchīwa iga ompa neši ayo' tikneki moknīn. Cristo migui' iga inōn moknīn, iwán amo xikchīwa iga san yej tikua, mapoliwi moknīn. ¹⁶ Amo xikchīwakān iga mamaltajtoło iga inōn yej amejemen ankiye'itaj iga ankichīwaj. ¹⁷ Iga inān Dios reinarowaš pan tejemen, ayéj máj importante tákual niga yej mooniá, majwa' matiye'nemikan, matonokān tamelá iwán matipaktokān. Inōn kichīwa iyEspíritoj Dios pan tejemen. ¹⁸ Yej ijkōn kichīwa iga kitoka Cristo, Dios kiye'ita iwán toknīmej nō.

¹⁹ Inōn iga matiktemokān yej kichīwa iga matonokān tamelá, iga ijkōn wel timosepampalewiáj iga máj matimoconfiarokān ipan Cristo. ²⁰ Amo matikawaltikan yej Dios nemi kichīwa ipan se' toknīn, iga san yej tikuj. Nochi tákual yekti, e' siga tikua tákual wān se' mitzita yej kimati iga ayekti mamokua, iga inōn tikchīwa, toknīn tikchīwaltiá yej ayekti. ²¹ Yekti iga amo mamokua naka', niga mamooni vino, nité amo xikchīwa yej moknīn makichīwalti yej ayekti. Amo matikchīwakān nité yej makixipolo toknīn ipan iyojwi toTeko. ²² Ken iga timoconfiarojto', tej ijkōn xikchijto iyixtaj Dios. ¡Mapakto inōn taga' yej kimatito' iga yej nemi kichīwa ijkonya nokta! ²³ E' siga agaj kikua tejté iwán ayá' kimela'mati iga yekti mamokua, yéj itechko siga kichīwa yej ayekti iga kikua, iga ayá' sesan iyalmaj iga kikua. Iwán nochi yej se kichīwa kuá' kimatito' iga amo makichīwa, inōn ayekti nokta.

15

Xikchīwakān ken kiye'ita amoknīn

¹ Tejemej yej timoconfiarowaja ipan toTeko, matikpalewikan toknīwān yej aya momela'confiarowaj ipan toTeko. Amo matikchīwakān yejsan tejemej tiknekij. ² Sejsé

† 14:5 14:5 Judiyojmej motekisewiayaj el sábado wān kipiayaj sekin máj día iga kilwichiwiliayaj Dios, e' ayá' nochi yej kitokayaj Jesús ijkōn kichīwayaj. ‡ 14:11 14:11 Is 45:23 § 14:17 14:17 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

de tejemej matikchiwilikan yej toknɨn kiye'ita iga maye'ono, iwán matikpalewikan iga mamofiaro máj pan Dios. ³ Niga Cristo ayá' kichij yej yéj kine'; majwa' mochi ken kan ikuilijto' Dios itájtɔl: "Yej mitzmaliijkej, inán nej nɔ nemaliijkej."*
⁴ Puej nochi yej ikyay ikuilijto' itájtɔl Dios, mo-ikuilijto' iga matimomachtikan iwán tepalewiá iga amo matimosemakakan. Inón tájtɔl teyolchikawa wan tenextiliá iga keman Dios temakas yej kijtoj. ⁵ Dioswa' in yej tepalewiá iga amo matimosemakakan iwán teyolchikawa, yéjwa' in yej niktajtaniliá iga mamitzpalewikan iga xikpiakan sesan amoalmaj, ijkón ken kineki Cristo Jesús, ⁶ iga amonochin xisentakuikakan iga xikweyimatiiltikan Dios yej iTaj toTeko Jesucristo.

Mopowiliá ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej

⁷ Inón iga ximosepan-omemawikan, ijkón kensan Cristo nɔ teomemawij, iga ijkón Dios makiweyimatiiltikan. ⁸ Puej nimitzijliáj iga Cristo walaj iga makipalewi judiyojmej iga mamochiwa ken Dios ikya kijlij iyikyapatajwan, iga ijkón Dios kinextij iga kichiwa yej kijtoj. ⁹ Cristo walaj nɔ iga yej ayéj judiyojmej makiweyimatiiltikan Dios iga kikelij, ken kijtowa kan ikuilijto' itájtɔl Dios:

Inón iga nia nikpowati motájtɔl ipan paismej, iwán nimitztakuikilij iga nimitzweyimatiiltij.†

¹⁰ Ono' se' kan ikuilijto', kijtowa:

Xisempakan amejemen yej ayéj anjudiyojmej, xipakan iwán inomej yej itatki Dios.‡

¹¹ Ono' se' kan ikuilijto', kijtowa:

Nochi paismej, xiktakuikilikan toTeko,

iwán nochi xikweyimatiiltikan Dios.§

¹² Isaías nɔ kijkuilijto':

Kisas ipan ipilowan ipilowampa Isaí,*

se yej yawi kigobernaroti yej ayéj judiyojmej;

yej ayéj judiyojmej moconfiaroskej ipansan yéj.†

¹³ Niktajtaniliá Dios yej tepalewiá iga wel timoconfiarowaj ipan yéj iga nochi ye'kisas, mamitzolchikawakan iwán makichiwa iga xonokan tamelá iga pan yéj ankisentalijkej amoalmaj. Inón iga wel máj anmoconfiarowaj ipan yéj iga nochi ye'kisas iga mitzpalewiáj iyEspíritoj Dios.

¹⁴ Nokniwan nej nikmati iga amejemen poxsan ante-ijknimej iwán ankimátija itájtɔl Dios iwán welya anmosepannotzaj. ¹⁵ E' ipan inín ama' nimixewij sej iga nimitzijkuilowilijkej inimej tajtolmej iga amo xikelkawakan. Inín nikchiwa iga Dios ne-iknelij iwán nemá' inín tekipánɔl ¹⁶ iga nej itekipanowani Jesucristo. Nikuiguiliá itájtɔl Dios yej ayéj judiyojmej iga inón notekipánɔl. Ijkón yej ayéj judiyojmej Dios makikui iga ofrenda yej makiye'ita. El Espíritu Santo mitztapejpenkej iga xonokan ken ofrenda iga Dios.

¹⁷ Iga nej Cristo Jesús netapejpen iwán niyolpaki iga nikchiwa itekipánɔl Dios. ¹⁸ Yej nikijtowa, petz yej Cristo kichij iga nepalewij iga manikchiwa, iwán manikpowa itájtɔl iga ijkón yej ayéj judiyojmej makichiwakan ken kineki Dios. Yej ayéj judiyojmej kicredojkej yej nikijtoj wan yej nikchij. ¹⁹ Yejemen kicredojkej iga kitakej milagro wan yej ayi'pa mo-ita yej mochi iga ipoder iyEspíritoj Dios. Noyan nikpowa'ya itájtɔl Cristo yej tamanawiá, nipewa' Jerusalén iwán niajka este ipan ital Ilírico. ²⁰ Ijkón nochipa nikne' manikpowa itájtɔl Dios yej tamanawiá kan aya i' kikakij itoká' Cristo,

* 15:3 15:3 Sal. 69:9 † 15:9 15:9 Sal 18:49 ‡ 15:10 15:10 Dt 32:43 § 15:11 15:11 Sal 117:1 * 15:12 15:12 Cristo de la familia de David yej ipiltzin Jesé yej nɔ itoká' Isaí. Mt 1:6, 1 Sam 16:10-13 † 15:12 15:12 Is 11:1,10

iga amo manitekipano kan se'ya kipewaltij tekipanol. ²¹ Majwa', mochi ken kijtowa kan ijkuilijto' Dios itajtol:

Yawij kitatij inomej yej ayí' kimatikej de yéj,
iwán kentenderoskej yej ayí' kikakikej de yéj.‡

Pablo yajneki Roma

²² Inón iga nokta ayá' nemi nia nimitzpaxalowilitij, malej iga mia' vej niajnekiá. ²³ E' inán iga niktámija notekipanol nigaj kan ninemi, ay' te netzakuliá, iwán íkyaya nikneko' iga manono amowan. ²⁴ Kuá' niaj España, niaj nimitzpaxalowilitij. Nikneki iga ompa manipano iga matisenyolpakikan, malej iga nimaninsan, iwán kuá' ni-ójkuisya, nikijtowa iga achi xinepalewikán. ²⁵ Inán nia Jerusalén, nikuiga tomín iga tokniwan yej amotapialiáj yej ompa onokej. ²⁶ Iga yej chantitokej estado de Macedonia iwán Acaya kejankej iga kinechkojkej achi tomín iga kititaniliáj tokniwan yej amotapialiáj yej onokej Jerusalén. ²⁷ Kiyé'itakej iga kichiwaj inín, iwán yejemej nokta kimatantokej in judiyojmej; iga judiyojmej yej kicredowaj Jesús kimakokatijkej no itajtol Dios yej ayéj judiyojmej, inán yejemej no makipalewikán iga tomín judiyojmej. ²⁸ Inón iga, kuá' tamis nikchivas inín, iwán nikmakáskeja tomín, niajya España, e' ompa nipanoj iga nimitzpaxalowiliskej. ²⁹ Nikmati iga kuá' niaj ompiga Roma, ayo' tepoloskej nité iga Cristo tesenyolchikawas.

³⁰ Nokniwan, iga timoconfiarowaj ipan toTeko Jesucristo, iwán iga iyEspíritu Dios kichwa iga matimochokilikán, nimitztajtaniliáj iga achi xinepalewikán iga xiktajtanilikán Dios iga nej. ³¹ Xiktajtanilikán Dios iga manemanawi ipan inomej yej akicredowaj Dios yej onokej Judea. Xiktajtanilikán no iga inín tomín yej nikuiguliá tokniwan yej onokej Jerusalén wel manewelkuilikán. ³² Iwán siga Dios ijkón kineki, nia nipakti-asiti wan amejemen iga nimitzitaskej, iwán ompay timoyolchikawaskej. ³³ Dios yej kichwa iga matonokan tamelá, maono wan amejemen. Ijkónyawa'.

16

Pablo tanonotza

¹ Nimitzmatiltiáj iga xikye'itakan la hermana Febe. Yéj kitalkéj* iga makipalewi yej kicredowaj Dios yej chantitokej altepe' Cencrea. ² Xikye'omemawikan ken kajasi iga mamochiwili yej tiksentakaj toDios, iwán xikpalewikán siga tejté kipolowa, iga yéj mia'ya kipalewij, iwán nej no nepalewij.

³ Xikijlikán la hermana Priscila wan el hermano Aquila† iga nikeljamikij; iwamej nisentekipanojkej iga nikpojkej itajtol Cristo Jesús. ⁴ Yejemej ayá' majmawikej iga mamikikan kuá' nemanawijkej. Inón iga nikmakaj gracias, ayejsan nej, nochí tokniwan kajkan monechkolo yej ayéj judiyojmej, yej kitokaj Dios. ⁵ Ijkonsan no xikijlikán tokniwan yej monechkowaj chan Priscila iwán Aquila iga nikeljamikij. No xikijlikán noamigoj Epeneto iga nikeljamiki, yéj achto yej kicredoj Cristo ipan estado de Acaya. ⁶ Xikijlikán no María iga nikeljamiki iga yéj poxsan tekipanoj iga amejemen. ⁷ Xikijlikán no nikeljamiki Andrónico iwán Junias, yejemen no judiyojmej kensan nej, iwamej nonoyaj carcelijti'. Poxsan kiyé'itakej apostolejmej, iwán yejemej máj achto kicredojkej Cristo que nej.

⁸ Xikijlikán no nikeljamiki Amplias, yéj noamigoj yej no kitoka toTeko. ⁹ Xikijlikán no nikeljamiki Urbano, yej iwán nisentekipanojkej iga nikpojkej itajtol Cristo Jesús, iwán Estaquis yej nikpoxchokiliá. ¹⁰ Xikijlikán no nikeljamiki Apeles, yej monéxtija iga kisentálijto'ya iyalmaj pan Cristo. Iwán xikijlikán no nikeljamiki tokniwan yej onokej ichan Aristóbulo. ¹¹ Xikijlikán no nikeljamiki Herodión yej no judío kensan

‡ 15:21 15:21 Is 52:15 * 16:1 16:1 Español: diaconisa, xikita glosario "Díacono wan diaconisa". † 16:3 16:3 Hch 18:2

nej, iwán yej onokej íchan Narciso, yej kitokaj toTeko. ¹² Xikijlikan no nikelamiki Trifena iwán Trifosa, yej tekipanowaj iga kipowaj itájtól toTeko, iwán la hermana Pérsida, yej poxsan tekipanoj ipan iyojwi toTeko. ¹³ Xikijlikan no nikelamiki Rufo yej toTeko kitapejpen iwán xikijlikan no nikelamiki iye', iye' Rufo ken tikita noye' no. ¹⁴ Xikijlikan no nikelamiki Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes iwán tokniwan yej onokej iwamej. ¹⁵ Xikijlikan no nikelamiki Filólogo iwán Julia, Nereo wan isiwa-iknin, iwán Olimpas iwán nochi tokniwan yej kitokaj toTeko yej onokej iwamej.

¹⁶ Ximopipitzokan iga ximosaludarokan ken Dios kiyé'ita. Nochi tokniwan yej kitokaj Cristo, no mitzejamikij.

¹⁷ Nokniwan, nimitztajtaniliáj iga amo xikwelkuilikan itajtólmej yej tayojoykatiáj iwán tapojpolowaj, iga tamachtiáj ayéj ijkón ken mitzmachtijkej. Amo ximotokakan iwamej, ¹⁸ iga inomej ayá' kichiwaj ken kineki toTeko Jesucristo, majwa' kichiwaj ken kinekij yejemej, iwán kiyolyamanaj tokniwan yej aya kojasiy iyojwi Dios, iga tajtólmej yej te tzojtzopéli'san este teye'asi, e' takajkayawaj. ¹⁹ Nochi kimati iga ankichijkej ken mitztekimakakej. Inón iga nipaki iwán nikneki iga xikye'tapejpenakan iga ankichiwaj yej yékti, e' xikajtewakan yej ayékti. ²⁰ Iwán Dios yej kichíwa iga matonokan tamelá ay' ke' poliwi, yawi kitaniłiti Tzitzimi' iwán kitalıj amokxitan. ToTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan.

²¹ Mitzejamikij no Timoteo yej iwán nisentekipanowa, iwán no Lucio, Jasón wan Sosípater, yej judiyojmej no kensan nej.

²² Nej notoka' Tercio, yej nemi nikijkuilowa itajtólmej Pablo pan inın ama', no nimitzejamikij ipan itoka' toTeko.

²³ Mitzejamikij no Gayo. Nej Pablo nono' íchan Gayo, iwán nij íchan motekinechkowaj nochi tokniwan yej nij kitokaj Cristo. No mitzejamikij Erasto yej kena tomın iga tekiwajmej de inın altepe', iwán mitzejamikij no toknin Cuarto.

²⁴ ToTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan amonochin. Ijkónyawa'.

Pablo kiweyimati toDios

²⁵ Inán matikweyimatiłtikán Dios yej kichíwa iga máj ximoconfiarokan ipan yéj. Dios mitzpaléwiáj iga ankicredojkej kuá' nimitzpowilijkej itájtól Jesucristo yej tamanawiá. Inın ijkonsan ken Dios kinextij yej kichíwasnekiá yej aya momatiá, inón iyantoya este pox ikyay este iga aya ono' inın tajli, ²⁶ e' inán momatiya. Dios yej nochipa ono', tatekimá' iga profetajmej makijkuilokan itájtól Dios iga mamomatiya ipan nochi paismej iga makicredokan iwán makichiwakan ken yéj kineki.

²⁷ ¡Dios ateyi se' ken yéj, iwán yéj nochi kimati te kichíwa; mamoweyimatiłti nochipa iga yej kichíwa Jesucristo! Ijkónyawa'.

Áchtopa ama' yej kijekuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Corinto Corintios

Pablo kijekuillowiliá yej chantitokej altepe' Corinto

¹ Nej niPablo, nenotza' Dios iga kine' manimochiwa iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj se yej yéj nokta kititan. Nej iwán toknin Sóstenes, ² nimitzijkuillowiliáj inin ama' amejemen yej ankitokaj Dios yej amochan altepe' Corinto, yej itátkipa Dios iga ansetitokej iwán Cristo Jesús. Dios mitznótzakej iga xiye'nemikan, kensan yej noyan kitenewiáj itoka' toTeko Jesucristo, yej itekomej wan toTeko no tejemej. ³ Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti, iwán xonokan tamelá.

Cristo teyolchikawa

⁴ Nochipa nikmaka gracias Dios iga amejemen, iga Dios mitzmakokawijkej Jesucristo. ⁵ Iga ansetitokej iwán Jesucristo, Dios mitzmakakej nochi yej poxsan yekti, mitzpalewijkej iga ankipowaj itájtól wan ankiye'entenderowaj. ⁶ Inón iga yej mopowa de Jesucristo momela'nextij ipan amejemen. ⁷ Inón iga, miej ankichixtokej iga mawiki toTeko Jesucristo, ayá' mitzpoloskej nité yej Dios temaka. ⁸ Yéj yawi mitzpalewijtotij iga xonokan ipan iyojwi este que yéj mawiki, iga kuá' wí' toTeko Jesucristo amo agaj mamitzijlikan iga ayá' anye'nemij. ⁹ Dios nochipa kichiwa yej kijtowa, iwán yejwa' in yej mitznótzkej iga xonokan iwán toTeko Jesucristo yej iPiltzin Dios.

¿Ix yokatito' in Cristo?

¹⁰ Nokniwan, nimitzijliáj ipan itoka' toTeko Jesucristo iga xikpiakan sesan amotájtól, amo xiyojyokatitokan. Majwa' xonokan tamelá iwán sesan xikejlanokan ken sesan amoalmajmej. ¹¹ Nokniwan, inin nimitzijliáj iga iyikniwan Cloé ne-ijlikej iga anmokuejkuesojtokej. ¹² Inón nikijtojneki iga sejsé de amejemen sese'pa ankijtowaj; sekin kijtowaj: “Nej niktoka Pablo”; sekin kijtowaj: “Nej niktoka Apolos”; sekin kijtowaj: “Nej niktoka Pedro”; iwán sekin: “Nej niktoka Cristo.” ¹³ ¿Ix yojyokatito' in Cristo? ¿Ix kimiktijkej Pablo ipan cruz iga amejemen? ¿O ix anmobautizarojkej† ipan itoka' Pablo? ¹⁴ Nikmaka gracias Dios iga nisé de amejemen ayá' nikbautizaroj, nikbautizarojsan Crispo iwán Gayo; ¹⁵ ijkón ayagaj wel kijtowa iga mobautizaroj ipan notoka'. ¹⁶ Kena, no nikbautizaroj ifamiliaj Estéfanos, e' ayá' nikelamiki si agaj máj nikbautizaroj. ¹⁷ Iga Cristo ayá' netitan iga manitabautizaro, sino que iga manikpowa itájtól iga mamosalvarolo, e' ayá' nikpowa iga manesi iga poxsan wel nitajtowa, siga nikpowa iga nej maneye'itakan, iwán ayéj Cristo makiye'itakan, ijkón, báldejsan migui' Cristo ipan cruz.

Cristo nochi wel kichiwa

¹⁸ Yej poliwisekej akojasij te kijtojneki kuá' mopowa iga Cristo migui' ipan cruz, kijtowaj iga xeto'tájtól; e' iga tejemej yej tiawij timomanawitij, kijtojneki iga Dios nochi wel kichiwa. ¹⁹ Ken kijtowa kan ijkulijto' ipan itájtól Dios:‡ Nia nikchiwati iga amo mamochiwa yej kejlantokej yej kijtowaj iga tamatij, ayá' niktajtolkuilij yej machtitokej.

²⁰ Ono' yej kijtowaj iga tamatij, ono' yej kimatij iga wel tamachtíáj iwán ono' yej kijtowaj iga nochi kimatij ipan inin tajli, e' Dios kijtowa iga inimej tamatilismej, xeto'tajlamikilis. ²¹ Dios, yej kimati te kichiwa, kichij iga yej onokej ipan inin

* 1:1 1:1 Xikita glosario “Apóstol”. † 1:13 1:13 Xikita glosario “Bautizar”. ‡ 1:19 1:19 Is 29:14

tajli amo makixmatikan iga itamatilismej; majwa' kine' Dios iga makimanawi yej moconfiarowa ipan iga inon ye'noticiaj yej mopowa, malej iga yej ayá' kicredowaj inon ye'noticiaj, nesi ken xeto'tajtól.

²² Judiyojmej kinekij makitakan milagro, iwán griegojmej kitemowaj tamatilis; ²³ e' nejemej nikpowaj itájtól Jesucristo yej migui' ipan cruz. Inimej tajtolmej ayá' kiye'itaj judiyojmej, iwán yej ayéj judiyojmej kitaj ken xeto'nemilis; ²⁴ e' iga yej Dios kinotza', judiyojmej iwán griegojmej, kimatij iga ipan Cristo monextiá iga Dios nochi kimati iwán nochi wel kichíwa. ²⁵ Malej iga itájtól Dios wel nesi ken xeto'nemilis, e' majya sej tamati que nochi; iwán yej ipan Dios nesi ayá' kipiá poder, inon yej majya sej wel kichíwa que inochi yej kichíwa taga'.

²⁶ Nokniwan, xikmatikan iga Dios mitznotzkej, malej iga ayá' mia' de amejemen yej antamatiáj ken momachtilo ipan inin tajli, iwán ayá' mia' yej anmandarowaj, niga mia' de amejemen ayéj ipilowampa yej motapialiáj. ²⁷ E' Dios kitapejpen yej iyixtaj la gente nesi iga xetokti' iga makipinajti yej tamatij; Dios kitapejpen yej iyixtaj la gente ayéj te iteki iga makipinajti yej kipiáj poder. ²⁸ Dios kitapejpen yej ipan inin tajli ayá' te itekimej iwán kipinajtiáj, ken tikijtowaj yej nité nokta itekimej, iga inimej makalimpamatikan yej tayakantokej. ²⁹ Ijkón ayagaj mokichmatis iyixtaj Dios. ³⁰ E' Dios mitzsetilijkej wan Cristo Jesús, iga ipan Cristo wel matikmatikan yej yekti; iwán iga matiye'onokan iyixtaj Dios, tiyokatitokeja iga timochiwaskew itátkipa Dios iwán ayo' te-ilpito' yej ayekti. ³¹ Ijkin ijkulijto': "Siga agaj moweyimatisneki, mamoweyimati iga yej kichij toTeko."

2

Mopowa iga Cristo migui' ipan cruz

¹ Nokniwan, kua' nimitzitatoyaj iga nimitzpowilijtoj itájtól Dios, ayá' nitajtoj ken se yej pox ye'tajtowa iga manesi iga nipoxtamati. ² Kua' nonoya iwán amejemen, ayá' nikne' manimitzmatiltikan de se', petz de Jesucristo, inon Jesucristo yej migui' ipan cruz. ³ Kua' nasi' amotenoj, nikmachilij iga ayá' nitajpalej iwán nikuekuechkatoya iga nimajmawi. ⁴ Iwán kua' nimitztaapowijkej iga nimitzpowilijkej itájtól Dios, ayá' nikne' manimitzyolyamanakan iga tajtolmej ken tajtowaj yej tajtolmatij. Majwa' iyEspíritoj Dios mitzyolyamankej iga ipoder. ⁵ Iga amo ximoconfiarokan ipan yej kimati tajtaga', majwa' ipan yej Dios wel kichíwa.

Dios monextiá iga iyEspíritoj

⁶ E' kua' nitatapowaj iwán yej kimela'tókaja iyojwi Dios, nitajtowa ken se yej pox tajtolmati, e' ayéj iga itamatilis námól taga' iwán yej gobernarowaj ipan inin tajli, iga inomej tamatilismej yawij poliwitij. ⁷ Majwa' nitajtowaj de inon tamatilis yej Dios kiyantoya este ikyay kua' aya kichíwa inin tajli, iwán tenextilij iga wel nochipa matisen-onokan iwán kan tawijto' iweyipoder. ⁸ Nisé yej mandarowaj ipan inin tajli kimatiá inin; siga katka kimatiáj, ayá' kimiktijkaj ipan cruz toTeko yej nochi temakato' vida. ⁹ E', ken kijtowa itájtól Dios:

Iga yej kitokaj iyojwi, Dios kimakas yej ayí' agaj kita iwán yej ayí' mokaki, ni agaj akejlantoya.

¹⁰ Inon Dios tenextilij iga iyEspíritoj, iga iyEspíritoj Dios kita inewi, este no kixmati inewi yej Dios kimati.

¹¹ Iga tajtaga', ¿a'yéj wel kimati yej ono' ipan iyalmaj se' taga'? Petz iyespíritoj inon taga' kimati. Ijkonsan no, petz iyEspíritoj Dios kimati yej kejlanto' Dios. ¹² Iwán tejemen ayá' temakakej espíritu yej ono' ipan inin tajli, majwa' Espíritu yej wí' ipan Dios iga matikmatikan yej Dios temá' iga tepoxchokiliá. ¹³ Nejemej nitajtowaj de inin

iga tájtól yej iyEspíritoj Dios nenextilijkej, ayéj tajtolmej yej kisa ipansan nejemej. Ijkón iyEspíritoj Dios nepalewiáj iga nikmachiáj yej kipiáj iyEspíritoj Dios.

¹⁴ Yej ayá' kipiá iyEspíritoj Dios, ayá' kineki yej wí' ipan iyEspíritoj Dios, iga yéj kita ken xeto'nemilis. Iwán nō awel kentenderowa, wel kentenderówasan yej kipiá iyEspíritoj Dios. ¹⁵ E' yej kipiá iyEspíritoj Dios wel kijuzgarowa inewi yej mochiwa ipan inín tajli iwán yéj ayagaj wel kijliá: "Tej ayompa tikchijto'." ¹⁶ Pues ipan itájtól Dios kijtowa: "¿A'yéj kimati te kejlanto' toTeko? ¿A'yéj wel kimachiá Dios?" Cristo tepalewiá iga matitajlamikikan ken yéj.

3

Yej sentekipanowaj iga Dios

¹ Nokniwan, awel nimitztatapowijkej ken yej kimela'tókaja iyojwi Cristo, sino ken annamólmej, iga kenkuá' aya anyolejkej ipan inón ojti. ² Nimitzmachtijkej ken iga máj wel xikentenderokan, ken tikita ankokonemey yej anchichijo' iga amejemen kenkuá' aya wel antakuayaj. Iwán este inán ijkón amonokej, ³ iga ankichiwajo' ken kineki amoalmaj. Mij anmokejkwesowajo', anmo-ixitaj, anmoyojoyokatiáj, nemi ankichiwaj ken yej ayá' kixmatij Dios, iga ankichiwaj ken kichíwa namoltaga'. ⁴ Iga kuá' se kijtowa: "Nej niktoka Pablo", iwán se' kijtowa: "Nej niktoka Apolos", iga ijkón nemi ankichiwaj ken kichíwa namoltoknin.

⁵ Puej, ¿a'yejtaj in Pablo? ¿A'yéj in Apolos? Nejemen petz itekipanowanimej Dios yej nimitzpowilijkej itájtól toTeko yej ancredojkej. Sejsé de nejemej nikchijkej notekipanólmej ken toTeko ne-ijlijkej. ⁶ Nej niktoga' iwán Apolos kaapachoj, e' Dioswa' in yej kiweyaltij. ⁷ Inón iga, niga yej kitoka niga yej kaapachowa ayéj té iteki; e' Dioswa' in yej kichíwa nochi, pues yéj kiweyaltía tato'. ⁸ Yej tokaj iwán yej taapachowaj inomej petz tekipanowanimej, iwán Dios kixtawas sejsé de yejemen san ke' kichijkej. ⁹ Nejemej nisentekipanowaj iga Dios, iwán amejemen ken tikita inón tajli yej Dios nemi kitekipanowa.

Wel nō nikijtowa iga amejemen kenkuá' kajli yej Dios nemi kichíwa. ¹⁰ Nej ken ni-albáñil yej kine' Dios iga maniktali basejmej, iwán se' nemi kalchíwa ipan inón basejmej. E' sejsé makita ken iga kichíwas iga amo ayompa kisas. ¹¹ Ayagaj wel kitaliá se' base kan chíto'ya, inonwa' Jesucristo nokta; ¹² Iyixko inón base, se wel kichíwa kajli de oro, plata o de te'ti yej mojmōnsajti', de kuawi', de saka' o de ojta'.* ¹³ Itekipánol de sejsé nesiti kuá' tajuzgaroj Dios; iga inón día wí' wan ti'ti, iwán ti'ti yawi kinextiti katiábapa tekipánol yej kichij sejsé. ¹⁴ Siga agaj kichij se kajli yej ayá' tatas, yawij kixtawatij. ¹⁵ E' siga inón kajli yej kichij tatas, yawi kipoloti nochi yej kichijka, malej iga yéjsan momanawij kenkuá' se cholojtikisa ipan tiwelon.

¹⁶ ¿Ix ayá' ankimatij iga amejemen íkal Dios, iwán iyEspíritoj Dios chantito' ipan amejemen? ¹⁷ Siga agaj kixitina íkal Dios, Dios nō kipoloj yej taxitina, iga itiopan Dios yéj itatki, iwán inonwa' kajli amejemen.

¹⁸ Amo agaj mamokajkayawa. Siga agaj de amejemen momachiliá iga tamati ipan námol tamatilis de inín tajli, mamomachili ken yej ayá' kimati nité, iga wel makimati yej Dios tanextiliá. ¹⁹ Pues yej toknimej de inín tajli kijtowaj iga pox tamatij, inón Dios kita ken xeto'nemilis. Itájtól Dios kijtowa: "Dios kimawetziltiá yej tamatij kuá' kinekij matakajkayawakan." ²⁰ Nō kijtowa: "ToTeko kimati iga ayá' valerowa ni alín yej kejlantokej yej tamatij." ²¹ Inón iga amo agaj mamoweyimati iga kitoka yej tanextiliá taga'. Nochi yej ono', amejemen amotatki. ²² Pablo, Apolos, Pedro, inín tajli, la vida,

* **3:12** 3:12 Inimej yej iga mochiwa kajli ken oro, plata o te'ti yej mojmōnsajti', kuawi', saka' o ojta' kijtojneki ken iga kichíwa se iyixtaj Dios, siga valerowa o ayá'.

la muerte, yej ono' inán iwán yej wi'o', nochi amejemen amotatki. ²³ Iwán amejemen itátkipa Cristo iwán Cristo itatki Dios.

4

Itekipánol apostolejmej

¹ Amejemen xine-itakan nejemej ken yej petz nikpalewiáj Cristo, yej netekimakakej iga manitanextilikan yej iyantoya, yej Dios kejlantoya iga kichíwas. ² Iwán yej kitekimakakej iga makichíwa tejté, manesi iga inón nokta kichíwa. ³ Nej ayá' poxsan nikchíwiliá caso kén iga annejuzgarowaj o kén iga nejuzgarowaj yej mandarowaj pan inín tajli. Niga nej, ayá' nimojuzgarowa. ⁴ Malej iga noalmaj akimati siga nikchij yej ayékti, e' inón ayá' kijtojneki iga niye'óno'ya iyixtaj Dios. ToTékowa' in yej yawi nejuzgaroti. ⁵ Inón iga amo agaj xikjuzgarokan, miej aya asi hora; xikchakan este que mawiki toTeko. Yéj yawi kinextiti yej iyantoya kan takomichkan. ToTeko kinextij yej sejsé kejlanto' ipan iyalmaj. Iwán Dios kixtawas sejsé kensan iga kichij.

⁶ Nokniwan, inín nimitzijliáj iga xiye'onokan, nimitznextiliáj de nej iwán Apolos iga ompa ximixkuítikan iga xikchíwakan ken ijkuilijto' itájtol Dios. Amo xikijtokan iga nej o Apolos majya sej que se'. ⁷ ¿Ayéj kichíwa iga tej majya sej que sekin? Nochi yej tikpiá, ¿ix ayéj Dios mitzmá'? Siga Dios mitzmá' nochi yej tikpiá, ¿te iga timokichmati, iga yej tikpiá kenkua' moganaj tikasi'?

⁸ Nesi amejemen anmotapialiaja, ankipiaja nochi yej ankinekij. Amomachiliaja ken anreymej, iwán nejemej ayo' anne-itasnekij. ¡Yékti katka iga melá' nokta xonokan iga anreymej iga achi no manisenreinarokan wan amejemen! ⁹ Pues nej nikita iga nejemej yej ni-apostolemej, Dios netalkej ken yej ayá' valerowa. Nonokej ken inomej tajtaga' yej onókeja iga yawij kimiktij iwán kitayawaloltiáj iga makita la gente iwán angelejmej.* ¹⁰ Nejemej ne-itaj ken nixeto'mej iga niktokaj Cristo, miej amejemen ankijtowaj iga poxsan ankimatij de Cristo. Nejemej ne-itaj san nikuéketanij, e' amejemen pox antajpalejkej. Nejemej pox nepinajtiáj, e' amejemen mitzweyimatij. ¹¹ Este inán nimayantokej, natanekij, anikpiáj notzotzolmej; nemagaj iwán ayá' nikpiáj nokalmej, ¹² iwán nisiawij iga nitekipanowaj iga nitataniáj. Ne-ijijliáj kuajkuantas, e' nejemej nikye'ijliáj. Nemiktijnekij iwán nejemej nikijyowiáj. ¹³ Kua' agaj maltajtowa iga nejemej, nejemej niktawelnonotzaj. Este inán ne-itaj ken inón tásol yej ayá' moneki, ken tejté yej nochi kitajkali.

¹⁴ Inín nimitzijkuilowiliáj ayéj iga nimitzpinajtiáj, sino que iga nimitznonotzaj iga ken annopilowan yej pox nimitzchokiliáj. ¹⁵ Pues malej iga xikpiakan diez mil yej mitzmachtiaj ipan itájtol Cristo, e' ayá' mia' amotaj ankipiáj, iga nej achto nimitznextilijkej ye'noticiaj yej tamanawia, nej ken amotaj iga anmoconfiarojkej ipan Cristo Jesús. ¹⁶ Inón iga nimitztajtaniliáj iga ximixkuítikan ipan yej nej nikchíwa.

¹⁷ Inón iga nimitztitaniliáj Timoteo yej nikpoxchokiliá ken nopiltzin, yej akikajtewa iga moconfiarowa ipan toTeko. Yéj yawi mitzejlantitij kén iga nej ninejnemi ipan iyojwi toTeko, ijkón ken nitanextiliá noyan kan monechkowaj tokniwan. ¹⁸ Sekin de amejemen anmoweyimatij, ankijtowaj an ay'ya niaj nimitzitatij; ¹⁹ e', siga toTeko kineki, ayá' wejkatis niaj nimitzitatij. Íkua', nia nikitati te wel kichíwaj yej moweyimatij, amo ígasan matajtokan. ²⁰ Kua' Dios reinarowa ipan agaj ividaj, nesi ipan yej kichíwa, ayéj petz tájtolsan. ²¹ ¿Te ankinekij amejemen? ¿Ix manimitzajawatij o manimitzye'itatij iga nimitzchokiliáj?

5

Sé yej kitoka Cristo kichíwa yej ayékti

* 4:9 4:9 Xikita glosario "Ángel".

1 Momati iga se de amejemen moteka iwansan itakpaye'. Inon sí pox ayekti, niga yej ayá' kicredojokej Dios kichiwaj ijkón. 2 Iwán amejemen majwa' anmochimati. ¡Majwa' katka ximoknomatitokan! Taga' yej ijkón kichijto' mamokixti kan anmonechkowaj. 3 Malej iga ayá' ompa nono' amowan, e' nimitzejlantokej kenkuá' ompa nono'. 4 Amejemen ximonechkokan ipan itoka' toTeko Jesucristo, xikejlanokan iga kenkuá' no ompa nonos iwán amejemej, iwán toTeko Jesucristo mitznextiliskej te wel ankichiwaj. 5 Iwán inon taga' yej moteka iwán itakpaye', xikajtewakan ipan ima' Tzitzimi' iga makicastigaro icuerpoj iga wel mamosalvaro iyalmaj kuá' wí' toTeko Jesucristo.

6 Amejemen amo ximoweyimatikan iga yej mochi. ¿Ix ayá' ankimatij yej mojtowa: "Alín levadura* kipoşawaltia nochi tixti kuá' mochiwa pan"? 7 Xikixtikán inon taga' yej ken tikita ikyapa levadura iga amo mitzmopaskej. Ijkón anmochiwaskej ken pan yej mokua ipan iyilwi la Pascua,† yej mochiwa iga tixti yej akipiá levadura, ijkónwa' nokta in amejemen. Iga Cristo kimiktijkej iga totechko, iga yéj mochi ken Cordero‡ yej kimiktijkej ipan iyilwi la Pascua. 8 Inon iga, kuá' tikchiwaj ilwi' yej kijliáj la Pascua, amo matikuakan pan yej kipiá levadura. Iga inon nikijtojneki iga amo matinamolnemikan. Majwa' matikchijtokampa yej yekti wan matikijtokan yej mela'ciertoj, ijkón timochiwaj ken pan yej akipiá ikyapa levadura yej kijtojneki yej tikchiwaj yej ayekti.

9 Ipan se' ama' yej nimitzijkuilowilijkej, nimitzijlijkej iga amo ximotokakan iwán yej motekaj wan yej ayá' iwán namiktito'. 10 Ayá' nikijtojneki iga ximoyokatikan wan nochi inomej yej ipan inin tajli kichijtokej yej ayekti, ken yej kipoxpiasneki tomín, yej tachteki, yej kiweyimatiltiáj idolojmej; pues iga ximoyojoyokatikan iwamej, amejemen katka xikisakan ipan inin tajli. 11 Nimitzijlijkejwa' iga amo ximotokakan iwán inomej yej kijtowaj iga kitokaj Cristo iwán kichiwajo' yej ayekti, kipoxpiasneki tomín, kiweyimatiltiáj idolojmej, tapopowaj, tawanajo', o tachteki. Iwán inomej niga xitakuakan iwamej. 12 Iga awel nikijliáj iga kichijtokej yej ayekti yej akitokaj Cristo. Amejemen xikjuzgarokan yejsan no kitokaj Cristo. 13 Porque yej akitokaj Cristo, Dios yawi kijuzgaroti inomej. Xikixtikán inon taga' yej kichijto' yej ayekti iga amo xisen-onokan iwán.

6

Amo matiakan iyixtaj juez yej akicredowa Dios

1 Kuá' agaj de amejemen kitelwijneki agaj, ¿te iga motelwítij iná' yej mandarowaj yej ayá' kixmatij Dios, kuá'pa wel mayawi iwán tokniwan yej kitokaj Dios? 2 ¿Ix ayá' ankimatij iga yej kitokaj Dios yawij kijuzgarotij nochi yej onokej ipan inin tajli? Siga amejemen anyawij ankijuzgarotij yej onokej ipan inin tajli, ¿ix awel amejemen ankijuzgarowaj kuá' achi mokuejkuesolo? 3 ¿Ix ayá' ankimatij iga tejemej no tiawij tikjuzgarotij angelejmej? ¿Te iga yej nij mochiwa awel ankijuzgarowaj? 4 Kuá' amokuejkuesowaj, ¿te iga anmotelwítij iná' yej ayá' kixmati Dios? 5 Nikijtowa inin iga xipinawakan. ¿Ix ateyi nisé de amejemen yej wel makijuzgaro kuá' mokuejkuesowaj sekin yej kitokaj Cristo? 6 ¿Ix yekti iga se toknin tatelwiá iná' yej tajuzgarowaj yej ayá' kicredojo' Dios?

7 E' ayekti nokta iga amejemen ximokuejkuesokan, iga ijkón ankichiwaj anmopopolowaj. ¿Te iga ayá' matikijyowikan kuá' tejté techiwiliáj yej ayekti? ¿Te iga ayá'

* 5:6 5:6 Xikita glosario "Levadura". † 5:7 5:7 Xikita glosario "Pascua". ‡ 5:7 5:7 Cordero ken tikita borregohtzin. Xikita glosario "Borrego" wan "Cordero".

ximomakakan iga mamitztachtekan? ⁸ E' amejemen, majwa' ankichiwaj yej ayekti, iwán ankitachtekiáj amokniwán.

⁹ ¿Ix ayá' ankimatij iga yej ayá' ye'nemij ayá' kalakiskej kan reinarowa* Dios? Amo mamitzkajkawakan; akalakiskej yej motekaj iwán yej ayá' iwán namiktito', akalakiskej yej kiweyimatiltiáj idolojmej, niga yej namiktitokej wán motekajo' wán se', niga tajtaga' yej mosiwatiliáj, niga tajtaga' yej motekaj wánsan itaga-iknin yej mosiwatiliá, ¹⁰ niga yej tachteki, niga yej kipoxpiasnekij tomin, niga yej tawanaj, niga yej tamalijliáj, niga yej taxijxikowaj, inimej ayá' kalakiskej kan reinarowa Dios. ¹¹ Ijkón katka ankichiwaj sekin de amejemen; e' inán Dios mitzperdonarókeja, mitztapejpenkej iga ximochiwakan ipilowan, iwán anye'onókeja iyixtaj Dios iga yej kichij toTeko Jesucristo iwán iyEspíritu Dios.

Matinemikan ken kineki Dios

¹² Mojtowa: “Sé wel kichíwa yej kineki.” Inón sí kena, e' ayá' nochi teye'chíwa. Kena, sé wel kichíwa ken kineki, e' nej animomaka iga tejté yej ayekti mane-ilpito.

¹³ Ómpaya ken ankijtowaj, iga tákual iga tojti iwán tojti iga tákual; e' Dios yawi kipoloti iyomexti. E' ayá' tikpiáj tocuerpoj iga sé mamoteka wán yej ayá' iwán namiktito'; tocuerpoj tikpiáj iga matikchíwakan ken kineki toTeko, iga tocuerpoj itatki toTeko. ¹⁴ Ijkón ken Dios ki-ojpa-ixitij toTeko, tejemej nō yawi teojpa-ixititi iga ipoder.

¹⁵ ¿Ix ayá' ankimatij iga sejsé de amejemen imiembroj icuerpoj Cristo? ¿Awel tikuij tájkol de inón icuerpoj Cristo iga matiksetilikán iwán icuerpoj siwa' yej moteka wán sesé? ¿Amo ijkón matikchíwakan! ¹⁶ ¿Ix amejemen ayá' ankimatij iga kuá' sé taga' mosekantiliá iwán sé siwa' yej moteka wán sesé, inomej omen mochíwaj sesan cuerpo? Pues itájtōl Dios kijtowa: “Iyomextimej mochíwaskej ken sesan cuerpo.”†

¹⁷ E' kuá' agaj moná'techowa iwán toTeko, sesan mochíwa iwán toTeko ipan iyalmaj.

¹⁸ Amo nokta nikeman ximosentekakan wán yej ayá' iwán annamiktitokej. Tejté se' yej mochíwa yej ayekti yej sé kichíwa, ayá' iganaj kichíwaltiá icuerpoj yej ayekti, e' yej moteka iwán yej ayá' iwán namiktito', inón sí iganaj kichíwaltiá icuerpoj yej ayekti. ¹⁹ ¿Ix ayá' ankimatij iga amejemen amocuerpoj itiopan iyEspíritu Dios; inonsan Espiritu yej Dios mitzmakakej iwán yej ono' ipan amejemen? Amejemen ayéj amotatki in amocuerpoj, ²⁰ iga pox patiyoj iga Dios mitzkojkej. Inón iga matikweyimatiltikan Dios iga tocuerpoj iwán iga toespíritu, iga iyomexti itatki Dios.

7

Nonótzal iga yej monamiktiáj

¹ Inán nia nimitzijliti de inón yej amejemen annetajtankej kuá' anne-ijkuilowilijkej. Yekti katka iga taga' amo mamonamikti; ² e' iga amo agaj mamoteka wán yej ayá' iwán namiktitokej, sejsé taga' makipiá sé isiwa', iwán sejsé siwa' makipiá sé iwewej. ³ Taga' mamoteka iwán isiwa' ken kitajtani iyalmaj, ijkonsan nō siwa' mamoteka iwán iwéj ken kitajtani iyalmaj. ⁴ Siwa' icuerpoj ayejsan yéj itatki, nō itatki iwewej. Ijkonsan nō taga' icuerpoj ay' yej yéjsan itatki, sino que nō itatki isiwa'. ⁵ Amo ximo-iyaniłikan amocuerpoj, petz kuá' amomextin ankijoskej iga ayá' amosentekaskej sé tiempo iga an-oradojtoskej. Iwán sej ximosentekakan iga amo santá' ayá' ankijyowiskej iwán wel mitztaniliáj Tzitzimi' iga xikchíwakan yej ayekti.

⁶ Inín nimitzijliáj yej wel xikchíwakan, ayéj iga nimitztekimakaj. ⁷ Nej niknekiá iga nochi xonokan ken nej iga ayá' ninamiktito'; e' Dios kichij iga ayá' sansé iga tiwalkej, sekin monamiktiáj iwán sekin sej ayá'.

* 6:9 6:9 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”. † 6:16 6:16 Gn 2:24

⁸ Inín nikijliáj yej aya monamiktíáj iwán nō iga yej wewejmikikej, yękti katka yejemej amo mamonamiktikan, ijkón ken nej. ⁹ E' siga awel kiyjowiáj iga iselti onokej, mamonamiktikan, iga máj yękti mamonamiktikan iga amo makichiwakan yej ayękti iga inón san keejlantokej.

¹⁰ E' yej namiktítókeja, nitatekimaka iga siwá' amo makikajtewa iwéj. Inín ayéj nej nokta nitatekimaka, sino que toTęko. ¹¹ E' siga siwá' kikajtewa iwéj, yéj ayo' mamonamikti, o sej makitoka iwéj. Iwán ijkonsan nō taga' amo makikajtewa isiwá'.

¹² Iwán iga sekin nō nikijliáj, inón sí nej nikijtowa, ayéj toTęko, siga se toknín yej kicredowa toTęko, e' isiwá' ayá' kicredowa toTęko iwán kineki manamiktíto' iwán, toknín amo makikajtewa isiwá'. ¹³ Siga se siwá' iwéj ayá' kicredojo' toTęko, iwán yéj kineki manamiktíto' iwán, yéj amo makikajtewa iwéj. ¹⁴ Pues taga' yej ayá' kicredojo' Dios, Dios kiyę'íta'ya iga namiktito' iwán siwá' yej kitoka Dios; iwán siwá' yej ayá' kicredojo' Dios, Dios kiyę'íta'ya iga namiktito' iwán iwéj yej kitoka Dios. Siga ayéj ijkón, amopilowan mochiwasej ken ipilowan inomej yej ayá' kicredojo' Dios, e' inán Dios kiyę'ítaja amopilowan. ¹⁵ E' siga taga' o siwá' yej ayá' kicredojo' Dios, kinekij mamokawakan, ijkón makichiwakan. Iga ijkón taga' o siwá' yej kikajtekej, káwiya iselti, iga Dios tenotza' iga matonokan tamelá. ¹⁶ Porque tej siwá', ¿kén tikmatis siga wel tikmanawij mowéj?, o tej taga', ¿kén tikmatis siga wel tikmanawij mosiwá'?

¹⁷ Sejsé de amejemen maono ken Dios kimá', ijkón kensan Dios kinotza'. Ijkón nitatekimaka noyan kajkan monechkowaj yej kitokaj Dios. ¹⁸ Siga Dios kinotza agaj yej ono' circuncidado,* inón ijkón maono circuncidado; iwán siga Dios kinotza agaj yej ayá' ono' circuncidado, amo mamocircuncidaro. ¹⁹ Até kichij siga ono' circuncidado o ayá'. Inán yej máj moneki, matikchiwakan ken Dios tetekimaka. ²⁰ Sejsé de amejemen maono kensan onoyaj kuá' Dios mitznotzkej. ²¹ Siga ti-esclavoj† kuá' Dios mitznotza' amo xitayokoya; e' siga wel timaxitomi, inón máj yękti. ²² Yej katka esclavo kuá' kicredojo itájtol toTęko, inán xitómi'ya iwán kichíwaya ken kitekimaka toTęko; iwán ijkonsan nō siga se taga' ayéj katka esclavo kuá' Dios kinotza', inán móchija kenkuá' iyescłavoj Cristo, iga kichíwa yej Cristo kineki. ²³ Dios mitzkowa' kuá' Cristo mi' ipan cruz, inón iga amo matimomakakan iga taga' matechíwa iyescłavoj. ²⁴ Inón iga nokniwan, sejsé de amejemen xonokan iyixtaj Dios kensan amonoyaj kuá' Dios mitznotzkej.

²⁵ E' iga inomej yej aya monamiktíáj, ayá' te ne-ijlij toTęko; e' wel nikijtowa tejté, ken se yej ípan wel anmoconfiarowaj iga toTęko ne-iknelij. ²⁶ Nej nikijtowa iga taga' makawi ken iga ono', iga inán nemi tipanowaj ipan kuajkuajtas yej ayękti. ²⁷ Siga tinamiktito' wan mosiwá', amo xikajtewa; siga ayá' tikpiá mosiwá', amo xiktemo. ²⁸ E' siga timonamiktíá, ayá' tikchíwa yej ayękti; siga se takotzin monamiktíá, ayá' nō kichíwa yej ayękti. E' yej monamiktíáj panoskej ipan kuajkuantas yej kiyolmiktiskej, iwán nej ayá' niknekiá ximoyolmiktikan.

²⁹ Nokniwan, ininwa' in yej nimitzijlijnekij: Ay' ke' poliwi iga wi' toTęko. Inón iga inán yej namiktitokej maonokan ken tikita yej ayá' siwayojkej. ³⁰ Yej chokatokej manemikan ken tikita ayá' chokatokej. Yej nemi ilwimatij mamomachilikan ken kuá' ayá' paktokej, iwán yej takowaj maonokan ken tikita ayéj itatkimej yej kikojkej. ³¹ Yej motapialiáj ipan inín tajli, maonokan ken kuá' akipiáj nité iga ayá' inón kiyoltilanto', iga yej tikitztokej ipan inín tajli ayo' ke' poliwi iga támisya.

³² Nej nikneki amo xitayokoxtokan. Kuá' se taga' aya namiktito', kejlámiki iga kichíwa ken kineki toTęko iwán kineki iga maye'ono iyixtaj; ³³ e' kuá' namiktito'ya, tayokoya iga kejlámiki yej ono' ipan inín tajli iwán iga makichíwa iga mapakto isiwá'.

* **7:18** 7:18 Xikita glosario "Circuncisión". † **7:21** 7:21 Xikita glosario "Esclavo".

³⁴ Siwa' yej namiktito' se'pa iga tajlamiki, iwán yej aya wewejoy se'pa no iga tajlamiki. Yej aya wewejoy kejlami iga kichíwa ken kineki toTeko, iga nochi ividaj yokatito' iga matekipano iga Dios, e' yej wewejoy kejlami yej ono' ipan inín tajli iwán iga makichíwa iga mapakto iwéj.

³⁵ Nimitzijliáj inín iga xiye'onokan, ayá' nimitztekimakaj iga amo ximonamiktikan, sino que iga xiye'nemikan iwán nochipa xikchijtokan ken kineki toTeko.

³⁶ E' siga agaj kita iga ayekti iga isiwapiltzin yej takotzino' némiya chantakotzintía, makinamikti siga inón máj kiye'ita, makichíwa ken kiye'ita; wel kinamiktía, iga inón ayá' kichíwa yej ayekti. ³⁷ E' se', ayágajpa kitekimaka, igánajsan kichíwasneki ken yéj kineki, ipan iyalmaj kejlanto' nokta iga isiwapiltzin ayá' yawi monamiktiti, ijkón yekti kichíwa. ³⁸ Inón iga yej kinamiktía isiwapiltzin, kichíwa yej yekti; e' yej ayá' kinamiktía, inón máj kichíwa yej yekti.

³⁹ Siwa' yej namiktito', ipan la ley kenkuá' ilpito' miej iwéj ónogo'; e' siga iweweji miki, inón siwa' wel monamiktía iwán san a' kinekis, yej makicredojo to Dios. ⁴⁰ E' inón máj ye'onos siga ayo' monamiktía. Ijkón nej nikijtowa, iwán nej nikijtowa iga no nikpiá iyEspíritoj Dios.

8

Tákual yej mochiwa iga idolojmej

¹ Inán nia nimitzijlijij iga tákual yej mochiwa iga yolkamej yej kimiktiliáj idolojmej; melá' iga inín nochi tikmatij, e' kuá' se kimati tejté, wel iga inón moweyimati. E' iga matikchokilikan toknimej, máj timopaléwiáj ipan iyojwi toTeko. ² Siga agaj momachiliá iga kimati tejté, inón nité aya kimela'mati. ³ E' siga agaj kichokiliá Dios, Dios kixmati yéj.

⁴ E', iga tákual yej kichijkej iga yolkamej yej kimiktijkejpa idolojmej, tikmatij iga ídolo ayá' isato', iwán ono' sesan Dios, ateyi se'. ⁵ Sekin kijtowaj iga ono' yej kijliáj diosmej ipan cielo iwán ipan tajli. Malej iga maono mia' yej kijliajpa idiosmej iwán itekomej, ⁶ iga tejemej ateyi se', ono' sesan Dios, yej tóTajpa, yej kichij nochi yej ono', iwán tejemej tonokej iga yéj. Ono' sesan toTeko yej itoka' Jesucristo, iga yéj ono' nochi, este tejemej no techij.

⁷ E' ayá' nochi kimatij inín. Sekin yej inán kitokaj Dios, kitekiweyimatiayaj idolojmej, kíkuajo' tákual yej mochiwa iga inakayo yolkamej yej kimiktiliáj idolojmej, iga akimatij katiapa yekti iwán katiapa yej ayekti iwán momachiliáj iga ayompa kichíwaj kuá' kikuaj. ⁸ Iga san yej tikuj, ayá' kichíwa iga wel tikna'techowaj Dios. Ayá' máj tiye'onoskej iga tikuj, niga ayo' tiye'onoskej siga ayá' tikuj.

⁹ Inán iga amejemen ankimatij iga wel ankikuaj nochi, xiye'nemikan iga amo ankichiwaltiskej yej ayekti amokniwan yej aya táwel kentenderowaj inimpa, iga aya motawelconfiarowaj ipan Dios. ¹⁰ Ta' xikaki, siga tej yej tikmátiya inimpa, timotaliá iga tikua tákual yej chijto' iga inakayo yolkamej yej kimiktijkej idolojmej, iwán mitzita se toknín yej aya motawelconfiarowa ipan Dios, inón toknín wel no mixewiá iga kikua tákual yej kimiktijkej idolojmej, malej iga kejlami iga ayompa kichíwa iga kikua. ¹¹ Iwán iga inón tikchíwa tej yej tikmátiya, tikpojpolowa moknín yej aya kimati inimbapa; iwán Cristo no mi' iga yéj. ¹² Iwán iga ankipojpolowaj tokniwan yej aya motawelconfiarowaj ipan Dios, ijkón nemi ankichíwaj yej ayekti iyixtaj Cristo. ¹³ Inón iga, siga notechko noknín kichíwa yej ayekti iga san yej nikua, máj yekti amo manikua naka', iga amo agaj manikpojpolo.

9

Yej kajasi iga makimakakan se yej tekipanowa iga Dios

¹ Nej wel nikchiwa ken nikneki. Nej iyapóstol Jesucristo iwán kajasi iga no mane-itakan ken se apóstol iga nikita' Jesús yej toTeko. Ipan amejemen nesi yej nikchij iga annetajtolkuikej kuá' nimitzpowilijkej itájtol toTeko. ² Anka sekin ayá' ne-itaj ken iyapóstol Dios, e' amejemen kajasi iga ijkón xine-itakan; iga amejemen ankitokaj iyojwi toTeko, ompa nesi notekipánol iga nej iyapóstol Dios.

³ Ijkin nikijliá inomej yej nepopowaj: ⁴ Nej kajasi iga manemakakan tákual iwán yej nikoniá, ⁵ iwán nej kajasi iga manikpiá nosiwa' yej kicredojo' Dios iga mayawi nowan kan nipaxaloti, ijkón ken kichiwaj sekin iyapostolejmej Dios, iwán iyiknimej toTeko, iwán Pedro. ⁶ ¿Ix amejemen ankijtowaj iga Bernabé iwán nej, nejémensan nokta yej awel nikajtewaj námol tekupánol iga manikpowakan petz itájtol Dios? ⁷ ¿A'yéj ono' iga soldado iwán iga itomín kikowa itákual? ¿A'yéj kitoka uva iwán ayá' kikua itakilka? ¿A'yéj kicuidarowa borregojmej iwán ayá' koniá chichiwalá' yej kikixtiliá borregojmej? ⁸ Iwán amo ankijoskej iga inín neisan nemi nikijtowa, iga iley Moisés no ijkón kijtowa. ⁹ Ijkin ijkuilijto' ipan iley Moisés: “Amo xikten-bosalti toro iga amo matakua kuá' nemi tekipanowa iga kitatakta trigo kuá' nemi koya.” Dios inín kijtoj ayéj iga petz kejlanto' torojmej, ¹⁰ sino que kijtoj iga matimixkuitikán. Inín ley mo-ijkuiloj iga matiye'onokan; ijkón ken yej ki-aradowa tajli iwán yej kitatakta trigo iga koya, kimatij iga motaniliskej tejté kuá' támisya itekupánol. ¹¹ Iwán siga nejemen niktokkej itájtol toTeko ipan amoalmajmej, ¿ix awel achi xinemakakan yej nepolowaj, iga ken kuá' achi manitapixkakan? ¹² Siga sekin ankimakaj yej mitztajtaniáliá, nejemen máj kajasi iga xinemakakan.

E' nejemen malej iga kajasi manimitztajtaniłikan, e' ayí' nimitztajtaniłijkej nité. Majwa' nikijyowiáj kuá' ateyi yej moneki, iga amo nité makitzakuili iga mopowa itájtol Cristo. ¹³ Amejemen ankimátija iga yej tekipanowa weyitiopan,* ompa takuaj. Ken tikijtowaj, yej kimiktiáj yolkamej ipan altar† iga kimakaj Dios iga ofrenda, kikuj inakayo inomej yolkamej. ¹⁴ Ijkonsan no, toTeko kijtoj iga yej kipowaj itájtol Jesucristo, ipan inón tekupánol matakuaakan. ¹⁵ E' nej ayí' niktajtan tejté iga nikpowa itájtol Dios, nimitzijkuilowiliáj inín ayéj iga xine-ixtawakan. ¡Máj yekti manimiki que agaj manekawalti ken nikchijto'!

¹⁶ E' nej ayéj iga nimoweyimati iga nikpowa ye'noticiaj yej tamanawia, iga inón nokta netitankej. ¡Lástima iga nej siga ayá' nikpowa ye'noticiaj! ¹⁷ Inón iga, siga nikchiwa iga nikyolmaka, nia nimotaniliti tejté; e' siga nikpowa iga san netekimakaj, málejsan nokta Dios nemá' inín notekupánol. ¹⁸ ¿Te nimotaniliá? Pues nimotaniliá iga nipaki kuá' nikpowa itájtol Dios iwán ayá' nicobrarowa nité, malej kajasi manitakua ipan inón tekupánol.

¹⁹ Malej iga nej ayagaj katka iyesclavoj, e' nimochij ken kuá' iyesclavoj inochi iga manikpalewi máj tokniwan iga makitokakan Cristo. ²⁰ Kuá' nono' iwán judiyojmej nimochiwa ken no nijudiyoj, iga wel manikyolyamana yejemej; ken tikijtowaj, yej kichijtokej ken tatekimaka iley Moisés, nej no nikchiwa ken yej kichiwaj ken tatekimaka la ley iga manikyolyamanakan yejemej, malej iga la ley ayá' nemandarowa. ²¹ Iwán iga manikpalewi yej ayá' kixmatij ken tatekimaka iley Moisés, no nimochiwa ken yejemej, malej iga iley Dios nemandarowa, puej nej nemandarowa iley Cristo. ²² Kuá' nono' iwán yej aya táwel moconfiarowaj ipan Dios, nimochiwa no ken yejemej, iga wel no manikpalewikan iga mamosalvarokan. Ken tikijtowaj, nej nimochiwa ken sejsé de inomej, iga wel manikmanawi sekin. ²³ Nochi inín nikchiwa iga mamoximati itájtol Dios yej tasalvarowa, iga wel no manikita yej yekti ken kijtowa inín ye'noticiaj.

* **9:13** 9:13 Xikita glosario “Weyitiopan”. † **9:13** 9:13 Xikita glosario “Altar”.

²⁴ Amejemen ankimatij iga kan motalolo nochi motalowaj, e' sésanwa' in yej kitaniá. Ijkón nō amejemen, ximotalokan iga nō xiktanikan yej Dios temaka. ²⁵ Nochi yej momachtiáj iga motaloskej, kikajte'waj nochi yej wel kichiwiliáj yej ayekti. Iwán yejemej kichiwaj inón iga san makitanikan se corona‡ yej chijto' iga iyiswayomej laurel, yej nimanín palani; e' tejemen tiawij tiktanitij yej ayí' nokta tamis. ²⁶ Iwán nej ayá' san nimonamoltalowa; ayá' nitamaga ken inón yej san tanajnamolmaga. ²⁷ Majwa', nikiknochiwa nocuerpoj iwán niktekimaka iga makichiwa ken nej nikneki, iga amo santá' nikawis mal iyixtaj Dios, kuá'pa nej nikmachtij sekin ken iga mamocofiario ipan toTeko.

10

Tanqotzalo iga amo matikweyimatiltikan idolo

¹ Nokniwan, nikneki xikmatikan iga to-ikyapatajwan yayaj inochin itampa se mixti, iwán inochin kipatilijkej Tata'lamar. ² Iwán iga inochin senemiáj itampa mixti, iwán iga sempanojkej ipan lamar, ken kuá' mosenbautizarojkej iga makisentokakan Moisés. ³ Iwán inochin kikuayaj tákual yej Dios kimakayaj, ⁴ iwán inochin koniayaj a'ti yej Dios kimakayaj. Iga inochin koniayaj a'ti yej kisaya ipan inón weyite'ti yej yaya iwamej. Iwán inonwa' weyite'ti, Cristo. ⁵ E' mia' israelitajmej akichijkej ken Dios kineki, iwán inón iga mikikej ipan desierto.

⁶ Inochi inón mochi iga matimixkuitikan, iga amo matikchiwakan yej ayekti ken yejemen kichijkej. ⁷ Inón iga amejemen amo xikweyimatikan idolojmej, ken sekin de yejemen kichijkej. Kijtowa kan ijkuilijto' itájtol Dios: "Yejemen motalkej iga takuaj iwán atij, iwán mijtotijkej."* ⁸ Amo matimotekakan wan yej ayá' iwán tinamiktitokej ken sekin de yejemen kichijkej iwán veintitrés mil mikikej ipansan se día. ⁹ Amo matikyokachiwakan yej ayekti kansan matikitakan ke' te-ijyowiá toTeko, ken sekin de yejemen kichijkej, iwán mikikej iga kowa' kitajtankuajkej. ¹⁰ Niga xikpopowakan Dios, ken sekin de yejemen kipopojkej, iwán ipan cielo wala se ángel yej tamiktiá iwán inochin kimijmiktijkej.

¹¹ Nochi inín yej mochi iwán to-ikyapatajwan iwán mo-ijkuiloj, iga ompa matimixkuitikan tejemej yej inán tonokej kuá' ayo' wejka wí' toTeko. ¹² Inón iga yej momachiliá iga ye'nemi, mamocuidaro iga amo mawetzi. ¹³ Amejemej ampanowaj ipan inómpasan prueba ken sekin kimachiliáj. Iwán wel annoconfiarowaj ipan Dios, yéj ayá' kineki iga xikpiakan prueba yej ayá' wel ankijyowiáj. Majwa' Dios mitzpalewiskej iga wel xikisakan ipan prueba.

¹⁴ Inón iga nokniwan, ni alín amo xikejlamikikan iga xikweyimatiltikan idolojmej. ¹⁵ Nimitzijliáj inín iga ankimatij te nemi nimitzijliáj, iwán amejemen wel ankitaj siga yej nikijtowa ómpaya o ayá'. ¹⁶ Kuá' tikoniáj vino ipan vaso iwán tikmakaj gracias Dios iga Cristo kitoyaj iyeyo iga tejemen, tisen-onokej wan Cristo. Iwán kuá' tiksenkuaj pan yej tiktatajkolowaj, timochiwaj sesan ipan icuerpoj Cristo.† ¹⁷ Malej iga timiakejmej, tonochin tikuj inonsan pan, inón iga timochiwaj ken sesan cuerpo.

¹⁸ Ta' ximixkuitikan ipan país de Israel: yej kikuaj inakayo yolkamej yej kimiktiáj ipan altar iga iyofrendaj Dios, kenkuá' kisenkuaj wan Dios. ¹⁹ Inín nikijtowa, ayéj iga idolo kipiá poder niga inakayo yolka' yej kimiktialiáj idolojmej mochiwa majya sej que námol naka'. ²⁰ Nimitzijliajwa' iga kuá' yej ayá' kixmatij Dios kimiktialiáj yolka' se idolo, inonwa' kimiktialiáj malespiritojmej, ayéj Dios; iwán nej ayá' nikneki iga amejemen xiktokakan malespiritojmej. ²¹ Siga antakuaj iwán amatij kan kilwichiwiliáj malespiritojmej, akajasi iga nō xitakuakan iwán xatikan kan

‡ 9:25 9:25 Xikita glosario "Corona". * 10:7 10:7 Ex 32:19 † 10:16 10:16 Xikita glosario "Santa Cena".

kejlamikij iga mi' toTeko Jesucristo iga tejemen.‡ 22 ¿Ix tiknekij matikuejkuesokan toTeko iga se' tikweyimatiltiáj? ¿Ix tejemen máj titajpalejkej que yéj?

Xikchiwakan inewi iga mamoweyimati Dios

23 Ijkonya ken mojtowa, iga se' wel kichiwa yej kineki, e' ayá' nochi teye'chiwa. Kena, se' wel kichiwa yej kineki, e' ayá' nochi tepalewiá iga tiktokaj toTeko. 24 Matikpalewikán sekin, amo tejemensan matimopalewikán.

25 Amejemen xikuakan de inochi yej monamaka kan monamaka naka', niga xitatajtanikan iga amo xikejlan tokan siga yekti o ayekti iga mokua. 26 Iga nochi tajli iwán nochi yej ono' ipan, itatki toTeko.

27 Siga agaj yej ayá' kicredojo to Dios mitzijliá iga xitakuati iwán, iwán amejemen anyajnekij, xikuakan nochi yej mitzmasukkej, niga xitatajtanikan iga amo xikejlan tokan siga yekti o ayekti. 28 E' siga agaj mitzijliáj: "Inín animál kimiktilijkej idolojmej", inón amo xikuakan, iga amo xikyolmiktikan yej kijtoj, iga yéj kimatito' iga ayekti. 29 Nemi nitajtowa ken kejlanto' se', ayéj ken tej tikejlanto'.

E' agaj wel tatajtani: "¿Te iga se' mane-ijli iga ayompa nikchiwa kuá' nej nikye'ita?" 30 Siga nikmaka gracias Dios iga yej nikua, ¿te iga nepopowaj iga nikua? 31 Puej siga antakuaj o amatij o ankichiwaj tejté iteki, xikchiwakan nochi iga mamoweyimatilti Dios. 32 Amo xikchiwakan tejté iga agaj mamopojpolo: niga judiyojmej, niga yej ayéj judiyojmej, niga yej kitokaj Dios. 33 Nej nochi yej nikchiwa, nikchiwa iga nochi makiye'ita, ayéj iga nej manimoye'chiwa, sino que iga mia' mamomanawikan.

11

1 Amejemen ximixkujtikan ipan nej, ken nej no nimixkujtiá ipan Cristo.

Ken iga mochiwa kuá' monechkolo tiopan

2 Nokniwan, pox yekti ankichiwaj iga nochipa aneklamikij iwán iga nemi ankichiwaj inochi kensan nimitznexsilijkej. 3 E' nikneki xikmatikan iga Cristo tzontekon iga nochi taga', iwán taga' tzontekon iga siwa', iwán Dios tzontekon iga Cristo. 4 Siga kan moweyimatiltiá Dios, se' taga' mokuatzakua kuá' nemi tajtowa iwán Dios o kuá' kipowa yej Dios kitajtolmaka, inón kalimpamati Cristo. 5 E' siga se' siwa' ayá' mokuatzakua kuá' tatapowa iwán Dios o kuá' nemi kipowa yej Dios kitajtolmaka, inón kalimpamati itzontekon; inón ken tikita motzonkixtij. 6 Siga se' siwa' ayá' mokuatzakua, máj yéktiwa' mamotzonkixti. E' siga pinawa iga motzonkixtiá, puej mamokuatzákuawa'. 7 Taga' amo mamokuatzakua, iga Dios kichij taga' kensan yéj, iga makiweyimatilti Dios. E' siwa' mochij iga makiweyimati taga'. 8 Kuá' Dios kichij taga', ayá' kikixtij ipan siwa', sino que siwa' kisa' ipan taga'. 9 Siwa' mochij iga taga', ayéj taga' mochij iga siwa'. 10 Inón iga siwa' mamokuatzakua iga manesi iga ipan yéj mandarowa taga', iwán iga angelejmej makiye'itakan. 11 E' iga tejemej yej tiktokaj Cristo, awel ono taga' siga ateyi siwa', siga ateyi siwa', ateyi taga'. 12 Porque ijkón ken achto siwa' kisa' ipan se' taga', ijkónsan nochi taga' nacerowa ipan siwa', e' Dios in yej kichij nochi.

13 Amejemen xikijtokan siga yekti siwa' makitenewi Dios ikuapetzkan. 14 Tejemensan timomachiliáj iga se' taga' ayá' kajasi makiwejweyalti itzónkal, 15 e' siwa' kajasi iga makiwejweyalti itzónkal, iga inón itzónkal kipiá nokta iga makuatzakto. 16 Siga agaj akiye'ita yej nij nikijtoj, makimati que ni nejemej, niga yej kitokaj iyowji Dios akixmatij se'pa ken niktekichiwaj.

Ayompa kichiwaj kuá' monechkowaj

‡ 10:21 10:21 Xikita glosario "Santa Cena".

17 E' iga inín nimitzijkuilowiliáj, awel nimitzye'ijliáj iga nikmati kuá' anmonechkowaj, ayá' anmoye'chíwaj. 18 Ne-ijliáj iga kuá' anmonechkowaj tiopan iga ankiweyimatíltiáj Dios, anmoyojoyokatiáj; iwán anka melá' iga ijkón ankichijtokej. 19 Pues anka yekti iga ximoyojoyokatikan iga manesi katiapa yej kimela'credojto' Dios. 20 Kuá' anmonechkowaj iga ankichiwaj Santa Cena,* ayá' ankichiwaj ken kineki toTeko. 21 Porque kuá' antakuaj, sejsepa machtowia iga kikua itákual; miej sekin mayantikawij, iwán sekin este tajtawanaj. 22 ¿Ix ayá' anchanejkej iga ompa xitakuakan iwán xatikan? Iwán ijkón ankalimpamatij yej kitokaj iyojwi Dios, iwán ankichiwaj iga mopinajtiáj yej akipiáj nité. ¿Te nimitzijliskej? ¿Ix manimitzye'ijlikan? Iga ijkón ankichiwaj, jawel nimitzye'ijliáj!

Ken iga mamochiwa la Santa Cena yej teejlantiá iga migui' toTeko

23 Inín yej nemi nimitznextiliáj, toTeko nenextilij: inón yówal kuá' Jesús aya kikitzkiáj, kikui' pan iwán kimá' gracias Dios. 24 Kuá' támi'ya kimá' gracias Dios, kitatajkolaj, iwán kijtoj: “Xikuakan inín; ininwa' nocuerpoj yej motatajkolowa iga amejemen. Xiktekikuakan inín iga amo xine-elkawakan.” 25 Kuá' tamí' takuajkej, kikui' vaso yej kipiá vino, iwán kijtoj: “Inín vaso kijtojneki iga nikchiwa iga noesyo nuevo pacto wan Dios. Nochipa kuá' ankoniskej, nochipa xineejlantokan.” 26 Inón iga nochipa kuá' ankikuaskej inimpa pan, iwán xikonikan inimpa vino, antanextilijoskej iga migui' toTeko, este que yéj mawiki.

27 Inón iga yej kikua pan o koniá vino yej teejlantiá iga mi' toTeko, e' aya'pa kimajmawiliá Dios, kichiwa yej ayekti iga kalimpamati icuerpoj iwán iyesyó Jesús. 28 Inón iga sejsé mamomachili siga ayá' kichijto' yej ayekti, miej aya kikua pan iwán aya koniá vino. 29 Dios yawi kicastigaroti agaj yej kikua pan wan koniá vino, siga akimajmawiliá Dios iga inonwa' pan kijtojneki icuerpoj toTeko. 30 Inón iga mia' de amejemen anwetitokej iwán ankuetantokej, iwán no sekin mikikeja. 31 E' siga achto matimomachilikan ken iga tinemij, toTeko ayá' wel tecastigaroj. 32 E' siga toTeko kita iga ayompa tinemij, tecastigarowa, iga matimokajkawakan ken tikchijtokej, iga keman amo matecastigarokan iwán inomej yej ayá' kixmatij Dios.

33 Inón iga nokniwan, kuá' anmonechkowaj iga ankichiwaj la santa cena, ximochákano'. 34 Siga agaj mayana, matakua ichan, iga Dios amo mamitzcastigarokan iga ayompa ankichiwaj kuá' anmonechkowaj. Kuá' nasis, niao' nimitzijlitij kén anyawij ankichiwatij yej aya ankimatij.

12

IyEspíritoj Dios tepalewiá sejsé de tejemej

1 Nokniwan nikneki xikmatikan yej aya ankimatij yej iyEspíritoj Dios temaka, yej sejsé de tejemej wel tikchiwaj.

2 Amejemen ankimatij iga kuá' aya ankiaredojtoyaj Dios, mitzchiwaltiyaj iga xikweyimatiltikan idolojmej yej niga wel tajtowaj. 3 Inón iga inán xikmatikan iga yej kimalijliá Jesús, ayá' nemi kitajtolmaka iyEspíritoj Dios. Iwán ayagaj wel kijtowa: “Jesús noTeko” siga ayá' nemi tajtowa iga iyEspíritoj Dios.

4 Ono' sese'pa yej se wel kichiwa iga tekipanowa iga Dios, e' inonsan iyEspíritoj Dios yej tamaka. 5 Ono' sese'pa iga titekipanowaj iga Dios, e' inonsan toTeko yej tiktokaj. 6 Ono' sese'pa yej wel tikchiwaj, e' inonsan Dios yej tekipanowa ipan nochi tejemej. 7 Sejsé de tejemen Dios temachililtiá iyEspíritoj, iga matikpalewikan nochi yej kicredowaj. 8 IyEspíritoj Dios kichiwa iga sekin wel makimatikan te makijtokan yej melá' nokta, iwán sekin iga inonsan Espiritu wel kipalewiá iga se' makentendero yej Dios tanextiliá. 9 Sekin iga iyEspíritoj Dios wel moconfiarowaj poxsan ipan Cristo,

* 11:20 11:20 Xikita glosario “Santa Cena”.

sekin sej iga inonsan Espiritu kichíwa iga wel mataachitáltikān. ¹⁰ Sekin sej wel kichíwaj milagrojmej, iwán sekin wel kijtowaj yej Diospa kimakaj iga makijtōkān. Sekin sej wel kimatij katiapa yej iyEspiritoj Dios iwán katiapa yej namolespíritoj. Ipan sekin sej Dios kichíwa iga wel matajtokān ipan sese'pa tájtōl, iwán sekin sej wel kichíwa iga wel makijtōkān yej kijtojkej ipan sese'pa tájtōl. ¹¹ E' nochi inín kichíwasan iyEspiritoj Dios yej tamajmaka sese'pa yej wel se kichíwa, kensan yéj kineki.

Tonochin tonokej ipan sesan cuerpo

¹² Ijkón ken tocuerpoj sesan iwán kipiá mia' miembro, e' nochi inomej miembro malej iga mia', mochíwa sesan ipan se cuerpo, ijkónsan nō Cristo. ¹³ Nochi tejemej, judiyojmej o yej ayéj, esclavojmej o yej ayéj, kuā' timobautizarojkej timochijkej ken sesan cuerpo ipan sesan Espiritu, iwán tonochin Dios temá' inonsan Espiritu.

¹⁴ Se cuerpo ayá' sesan miembro kipiá, sino que kipiá mia'. ¹⁵ Siga ikxi katka makijto: “Nej ayéj nimayi', inón iga nej ayéj de inón cuerpo”, iwán nochi tikmatij iga inón ayá' kikajtéwasya iga salijtos ipan inón cuerpo. ¹⁶ Iwán siga nakas makijto: “Nej ayéj niixti inón iga nej ayéj de inón cuerpo”, malej ijkón ayá' kikajtéwasya iga salijtos ipan inón cuerpo. ¹⁷ Siga noyan ipan tocuerpoj maono petz ixti, ¿kén titakakiskej? Siga tonoyan maono nakas, ¿kén tita-ijnekuiskej? ¹⁸ E' Dios kitálij sese'pa miembro ken yéj kine' iga mamochíwa se cuerpo. ¹⁹ Awel maono cuerpo siga akipiá mia' miembro. ²⁰ Malej iga tikpiáj mia' tomiembroj, e' sésanwa' in tocuerpoj.

²¹ Ixti awel kijliá mayi': “Ayá' nikneki xinēpalēwi iga nochi wel nikchíwa noselti”; niga nō tzontekon awel kijliá ikximej: “Ayá' nikneki xinēpalēwi iga nochi wel nikchíwa noselti.” ²² Majwa' inomej imiembroj tocuerpoj yej máj ayá' tajpalej, máj moneki. ²³ Iwán tomiembroj yej ayá' máj kajasi iga mamō-ita, inón yej máj motzakua iga tzótzol. Iwán tomiembroj yej ayá' tiknekij manesi, inón yej máj moye'tzakua. ²⁴ Tomiembroj yej máj tiknextiáj, inón yej ayá' máj tiktzakuaj. Ijkón Dios kichij iga tomiembroj yej ayá' máj moye'ita, inón yej máj moneki, ²⁵ iga amo mayojoyokatito ipan tocuerpoj, sino que sejsé tomiembroj mamosepan-itakān wān se'. ²⁶ Siga kanaj ipan tocuerpoj kualo, tonoyan tikmachiliáj iga kualo; wān siga kanaj ipan tocuerpoj yekti kimachiliá, yekti tikmachiliáj tonoyan.

²⁷ Pues amejemen icuerpoj Cristo, iwán amejemen sejsé mochíwa se imiembroj icuerpoj Cristo. ²⁸ Ijkón Dios kimajmá' itekipanōlmej sejsé tokniwān yej kitokaj Cristo: achto apóstolejmej; ono' yej kitajtōlmaka Dios; de ompa kitoka yej tamachtiáj; de ompa yej kichíwaj milagro, de ompa yej taachitaltiáj, yej tapalēwiáj, yej tanextiliáj te mamochíwa iwán yej tajtowaj ipan se'pa tájtōl. ²⁹ ¿Ix inochin apóstolejmej? ¿Ix inochin kijtowaj tájtōl yej Diospa kimakaj? ¿Ix inochin tamachtiáj? ¿Ix inochin kichíwaj milagro? ³⁰ ¿Ix inochin wel kachitaltiáj yej wetitokej? ¿Ix inochin wel tajtowaj ipan se'pa tájtōl? ¿Ix inochin wel kijtowaj te kijtojneki yej mo-ijtoj ipan se'pa tájtōl? Ayá'. ³¹ E' amejemen xiktajtanilīkān Dios iga mamitzwelitáltikān iga xikchíwakān tejté yej pox yekti. E' nej nia nimitznexilitij se ojtī yej majya sej yekti.

13

Matiknekikān toknimej

¹ Siga nej katka manitajto ipan mia' tájtōl ken tajtowaj tajtaga' iwán ken tajtowaj angelejmej, e' ayá' nikneki noknīn, nimochíwa ken wewe' yej san petznawati o campana yej san petztzilīni. ² Siga nikijtowa tájtōl yej Dios nemaka iga manikijto iwán manikmati yej Diossan kimati, iwán manikmati nochi yej taga' tamachtiáj, wān pox nimoconfiarowa ipan Dios este wel nikēna tepeyoj kān onokej, e' ayá' nikneki noknimej, nej ayéj te noteki. ³ Siga nitamajmaka nochi yej nikpiá, iwán siga

nimomaka iga manetatiċan, e' ayá' nikneki noknċn, iga inón nikchiwa ni alċn ayá' nepalewiá.

⁴ Yej kichokiliá iyiknċn, ayá' nimanċn kuesiwi; pox te-ijiknċn, ayá' ta-ixita iwán ayá' moweyimati. ⁵ Ayá' kuajkuantas kijtowa iwán ayá' kineki tejté inochi iga san yéj; ayá' kuesiwi niga ayá' inónya keejlanto' kuá' tejté kichiwiliáj. ⁶ Ayá' paċi kuá' mochiwa yej ayekti, petz kipakiliasan yej mela'ciertoj. ⁷ Yej te-ijiknċn, ayá' mosemaka iga moconfiarowa ipan Dios, nochi kimati iga Dios kipalewċj, iwán siga kikuejkuesowaj, ayá' kuesiwi.

⁸ Yej te-ijiknċn ayċ' tami iga kichokiliá iyiknċn. Yawi asiti kuá' Dios ayo' agaj kimakas tájtól iga makijto, niga tajtoloj ipan se'pa tájtól, nochi yej momati moelkawas. ⁹ Inán aya nochi tikmatij, iwán aya nochi tikpowaj yej Dios tetajtolmaka; ¹⁰ e' kuá' nochi tikmatischej, inón yej inán aya nochi tikmatij, yawi tamiti.

¹¹ Kuá' aya niyolej, nitajtowaya iwán nitajlamikiá ken yej aya yolej; e' kuá' niyolasi', nikajtej nochi yej nikchiwaya kuá' aya niyolej. ¹² Ijkonsan no inán tejemen ayá' tiktawelċxmatij Dios; ken tikita itónal yej ayá' tawelnesi ipan teska'; e' íkuá' tikmela'ixmatischej. Inán kaċánajsan tikmatij, íkuá' sí nia nikmela'ixmatiti in Dios, ijkón ken yéj nokta ne-ixmati. ¹³ Inán ono' eyi yej matikchiwakan; matimoconfiarokan ipan toTeko, matikchixtokan iga toTeko kichiwás ken kijtój iwán matikchokiliċan toknċn, inimej ayċ' tami, e' de inón eyi, yej máj importante, matikchokiliċan toknċn.

14

Yej tajtowa sé'bapa tájtól yej ayá' moentenderowa

¹ Nochipa ximochokiliċan, iwán xiktajtaniliċan iyEspíritoj Dios iga mamitzmakakan sejsé de amejemen yej wel ankichiwaj, e' máj yekti katka iga xikijtokan yej Dios mitztajtolmakaj. ² Puej yej tajtowa ipan sé'bapa tájtól, tajtowa wan Dios, ayéj wan toknimej, iwán ayagaj kentenderowa. Yej yéj kijtowa, kijtowa yej iyEspíritoj Dios kijliá, e' inón ayagaj kimati. ³ E' yej kipowa yej Dios kitajtolmaka, inón kipowiliá sekin iga máj mamocconfiarokan ipan Dios, kinonotzaj iwán kiyolchikawaj. ⁴ Yej tajtowa ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa, iséltisan mopalewiá iga máj mamocconfiaro ipan Dios, e' yej kipowa yej Dios kitajtolmaka, inón sí kipalewiá nochi yej kitokaj Dios.

⁵ Nej niknekiá iga amonochċn xitajtokan ipan se'pa tájtól yej ayá' ankentenderowaj; e' yej máj nikneki iga wel xikijtokan yej Dios mitztajtolmakaj; máj yekti iga inċn xikchiwakan que iga xitajtokan ipan se'pa tájtól, inċn no yekti katka, e' siga agaj makijto te kijtójneki yej ankijtowaj. Ijkón yej kitokaj Cristo, máj mamocconfiarokan ipan. ⁶ Siga kuá' nimitzpaxalowiliáj nimitznotzaj ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa, ni alċn ayá' nimitzpalewiáj. Wel nimitzpalewiáj siga manimitzijliċan tejté yej Dios nenextilij, o manimitznextiliċan tejté yej aya ankimatij, o manimitzijliċan tejté yej Dios netajtolmaka o manimitzmachtċkan, inón sí mitzpalewiáj.

⁷ Matimixkuiċkan ipan tejté yej iga toċarolo, ken aka o arpa;* siga monanamolpizta o siga monanamoltzotzona ayá' moye'kaki inawatilka. ⁸ Iwán kan momijmiktilo, siga tapítzal ayá' ye'nawati, soldadojmej ayá' moketzaj iga yawij tamijmiktċtij. ⁹ Ijkonsan no mochiwa wan amejemen, siga antajtowaj ipan tájtól yej ayá' moentenderowa, ċkén yawi momatiti te nemi ankijtowaj? ;Ijkón kenkuá' san antabojbobolotzaj! ¹⁰ Ono' mia' ken iga tajtolo ipan inċn tajli, iwán nochi yej tajtowaj kimatij te nemi kijtowaj. ¹¹ E' siga anikaki te nemi kijtowa ipan itájtól kuá' nemi nenotza, iga ijkón iyixtaj inón toknċn nimochiwa ken wejkachanej wan iga nej no inón toknċn mochiwa ken wejkachanej. ¹² Inón iga siga amejemen pox ankiyolmakaj iga xikpiakan yej

* 14:7 14:7 Xikita glosario "Arpa".

iyEspíritoj Dios temaka, yej sejsé de amejemen wel ankichiwaj, xikpíasnekikan yej wel kipalewiáj yej kitokaj Dios.

¹³ Inón iga yej tajtowa ipan tájtól yej akixmati, makitajtanili Dios iga makipalewi iga wel makijto te kijtojneki inón tájtól. ¹⁴ E' siga niktenewiá Dios ipan tájtól yej anikixmati, melá' iga nemi niktenewiá Dios ipansan noespíritoj, e' ayá' niken-tenderowa te nemi nikijtowa. ¹⁵ ¿Tetaj nikchíwas? Manitajto wan Dios iga noespíritoj, e' no manikmati te nemi nikijtowa. Manitakuika no iga noespíritoj, e' no manikmati te nemi nikujka. ¹⁶ E' siga tikweyimatiiltijto' Dios ipansan moespíritoj, toknín† yej takakto' awel kijtowa "ijkónyawa" kan nemi titajtowa wan Dios iga tikmaka gracias ipan se'pa tájtól, iga ayá' kentenderowa. ¹⁷ Anka ómpaya ken tej nemi tikweyimatiiltiá Dios iga tikmaka gracias, e' se' ayá' tikpalewiá iga máj mamoonfiaro ipan Dios. ¹⁸ Nikmaka gracias Dios iga wel nitajtowa ipan se'pa tájtól máj sej que amejemen; ¹⁹ e' kan monechkowaj tokniwan anka yekti manikjtosan cinco tájtól yej wel mamootendero que manikijto diez mil tajtolmej ipan tájtól yej ayá' moentenderowa.

²⁰ Nokniwan, ximochiwakan ken ankokonemey iga yejemey aya kichiwaj yej ayekti, e' amo xitajlamikikan ken yej aya yolej. Xiye'tajlantokan ken yej yoleja yej kimatiya te kichíwa. ²¹ Kijtowa kan ijkuilijto' la ley: "Nia niknotzati nogentej de Israel ipan se'pa tajtolmej, nikchíwas iga mitznotzaskej yej de se' país, e' malej ijkón ayá' netajtolkuiskej, kijtowa toTeko." ²² Yej tajtowa ipan se'pa tajtolmej yej ayá' moentenderowa, inón kichíwa iga mamadmiradokan yej ayá' kicredowaj Dios, ayéj iga yej kicredojtokeja. ²³ Siga nochi yej kitokaj Dios monechkowaj sékansan, iwán nochi tajtowaj ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa iwán kalakij sekin yej ayá' mitzixmatij o ayá' kicredojtokej Dios, ¿ix ayá' an kijtoskej iga anlokojtiákeja? ²⁴ E' siga se yej aya kicredojto' Dios kalakiti kua' nemi ankijtowaj yej Dios mitztajtolmakaj, iga inón kikakis, yawi mokujtiti iga kichijto' yej ayekti. ²⁵ Ijkón yej iyanto' ipan iyalmaj yawi kinextiti, iwán yawi motankuaketzati iga kiweyimatiiltij Dios, iwán yawi kijtoti iga Dios, kena ono' iwán amejemen.

Xikchíwakan nochi ken kajasi

²⁶ Iwán inán xikakikan yej nimitzijliáj: Kua' anmonechkowaj, sekin wel antakuikaj, sekin wel antamachtíáj, o ankijtowaj yej Dios íkua' mitznexiliáj, o xitajtokan ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa, o xikijtokan te kijtojneki yej sekin kijtojkej ipan sé'bapa tájtól; e' nochi inón xikchíwakan iga máj ximoconfiarokan ipan Dios. ²⁷ Kua' antajtowaj ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa, matajtosan ome o eyi, e' sejsepa matajto; iwán se de amejemen makijto te kijtojneki inón yej kijtojkej. ²⁸ Siga ateyi yej wel kijtowa te kijtojneki inómbapa tájtól, inomej amo matajtokan ipan se'pa tájtól kan annekatokej, sino que sejsé matatapowa iwán Dios ipansan iyalmaj. ²⁹ Siga ono' yej kijtowa tájtól yej Diospa nemi kimaka, matajtokan este ome o eyi, e' kua' se de inomej nemi tajtowa, sekin sanmatakakikan iga makitakan siga melá' iga Diospa itájtól o ayéj. ³⁰ Siga se yej ewato', Dios kimaka itájtól iga makijto, inón yej achto tajtojtoja, ómpasan matamati iga tajtowa. ³¹ Ijkón amonochin amejemen yej mitztajtolmakaj Dios, wel ankijtowaj itájtól sejsé sejsé iga amonochin ximomachtikan, iwán amonochin ximanimarokan. ³² Inomej yej Dios kimakaj tájtól iga makijtokan, yejemey kimatij te hora yawij tajtotij, ³³ iga Dios ayá' kiye'ita kua' nijnijiga oyowalo, sino que yéj kichíwa iga matonokan tamelá.

Matikchíwakan ken kichiwaj noyan ipan tiopamej kan monechkowaj yej kitokaj Dios, ³⁴ siwatkej amo matatapojtokan kua' nechkatolo' tiopan-ijti', ayekti iga ijkón makichíwakan, sino que makichíwakan ken tatekimaka iley Dios. ³⁵ Siga kinekij

† 14:16 14:16 Anka inín toknín, se yej akentenderowa se'pa tájtól yej Diospa kimaka.

makimatikan tejté, makitajtanikan iwewejmej ichamej, iga ayá' kajasi iga siwa' matajto kuá' nechkatolo' tiopan-ijti'.

³⁶ Xikmatikan, iga ayéj amejemen yey achto ankixmatikej itájtol Dios, niga ayéj amejémensan yey mitzpowilijkej. ³⁷ Siga agaj momachiliá iga Dios kitajtólma, o momachiliá iga tajtowa iga iyEspítoj Dios kipalewiá, makimati iga yey nemi nimitzijkuilowiliáj, inonwa' netekimaka toTeko. ³⁸ E' siga ayá' kiyé'ita yey nemi nikijkuilowa, amejemen no amo xiktajtólkakikan.

³⁹ Inón iga nokniwan xikyolmakakan iga xikijtokan tájtol yey Dios mitzmakaj, iwán amo xikijtokan iga amo matajtolo ipan se'pa tájtol yey ayá' moentenderowa. ⁴⁰ E' nochi xikyé'chjwakan ken Dios kiyé'ita.

15

Ojpa-isa Cristo kan miktoya

¹ Inán nokniwan, nikneki xikejlamikikan itájtol Dios yey tasalvarowa yey nimitzpowilijkej; inín yé'noticiaj yey ankicredoijkej iwán inán ankicredojtókejsan. ² No iga inín itájtol Dios anmosalvarowaj, siga ankicredojtókejsan ijkón kensan nimitzpowilijkej. Siga ay'ya, báldejsan ankicredoijkaj.

³ Achto nimitznexutilijkej yé'noticiaj yey nenexutilijkejsan no. Nimitzpowilijkej iga Cristo migui' iga totechko, ijkón kijtowa kan ijkuilijto' itájtol Dios. ⁴ Iwán kitokakej, iwán sej ojpa-isa' kuá' asi' eyi días, ijkón kijtowa kan ijkuilijto' itájtol Dios; ⁵ iwán achto kixnextilij Pedro, iwán despuéj mixnextij iyixtaj doce apostolejmej. ⁶ Despuéj kixnextilij máj de quinientos tokniwan íkuá'san, iwán mia' de yejemej onókejo', e' sekin mikíkeja. ⁷ Después kixnextilij Jacobo, iwán despuéj no kixnextilij nochi iyapostolejmej.

⁸ Iwán nej yey últimoja ne-ixnextilij, nej ken kuá' se xolo' yey naceroj kuá' aya iyonolis. ⁹ Nej nikmachiliá yey máj ni-alimpa de inochi apóstol, iwán aneajasi iga mane-ijlikan apóstol, iga nej nicastigarowayaj yey kicredojtókej Dios. ¹⁰ Inán ken iga nono', nono' iga Dios ne-iknelij, iwán ayá' báldejsan iga ne-iknelij, majwa' nitekipanoj máj que sekin apostolejmej; malej iga ayéj nej, sino que ipoder Dios yey nepalewiá. ¹¹ Ijkón, até kichij siga nej o sekin apostolejmej yey kipojkej itájtol Dios; nonochimej nikpojkej itájtol Dios yey amejemen ankicredoijkej.

Ojpa-isaskej yey miktokej

¹² E' siga nimitzpowilijkej iga Cristo ojpa-isa' kan miktoya, ¿te iga sekin de amejemen kijtowaj iga ayá' ojpa-isaskej yey miktokej? ¹³ Siga ayá' ojpa-isaj yey mikij, Cristo no ayá' ojpa-isa' kan miktoya. ¹⁴ Iwán siga Cristo ayá' ojpa-isa' kan miktoya, báldejsanwa' iga nikpowaj itájtol, iwán báldejsan no iga anmoconfiarowaj ipan yéj. ¹⁵ Siga ijkón, nitakajkayáwajwa' ipan yey Dios kichij, iga nikijtojkej iga Dios ki-ojpa-ixitij Cristo kan miktoya. Siga ayá' ojpa-isaj yey miktokej, ayejwa' cierto iga Dios ki-ojpa-ixitij Cristo. ¹⁶ Siga yey mikij ay'ya sej ojpa-isaj, niga Cristo no ayá' ojpa-isa'. ¹⁷ Iwán siga Cristo ayá' ojpa-isa', báldejsan iga anmoconfiarojtokej ipan yéj, iwán áyananwa' mitzperdonarowiliáj yey ankichijkej yey ayekti. ¹⁸ Siga ijkón, yey mikíkeja iwán no kicredoijkej Cristo, mela'poliwíkejawa'. ¹⁹ Siga timoconfiarowaj ipan Cristo iga matepalewikán petz ipan inín vida, tejemej máj kajasi iga matelastimajmatikan que inochi gente iga ticredoijkej yey ayompa.

²⁰ E' Cristo kena ojpa-isa' kan miktoya, yéj yey achto ojpa-isa' kan miktolo'. ²¹ Ijkón ken ipan se taga', yey itoka' Adán, pewa' iga mikilo ipan inín tajli, no ipan se taga' pewa' iga ojpa-isalo. ²² Ijkón ken Adán itechko inochi gente mikij, ijkón no inán nochi yey kitokaj Cristo ojpa-isaskej. ²³ E' sejsapa iga ojpa-isatiáj: Cristo yey achto ojpa-isa', iwán kuá' Cristo mawiki, ojpa-isaskej yey yéj itatki. ²⁴ Iwán tamis nochi yey ono' kuá'

Cristo kitanílija nochi iyenemigojmej yej espíritujmej yej kipoxpiáj poder. Kuá' Cristo inóchiya kimandarowa, inón poder yej Cristo kipiá yawi kipanoltiliti Dios yej toTaj. ²⁵ Iwán Cristo yawi mandarototi, este que makitanili inochi iyenemigojwan, iwán inochi makitaksato; ²⁶ iwán yej últimoja iyenemigoj, yej Cristo yawi kitaniliti, inonwa' mikilis. ²⁷ Dios kitalij Cristo iga makitaksato nochi iyenemigojmej. E' kan ijkuilijto' itájtol Dios kijtowa iga Cristo kitaksatos nochi, mamomati iga kuá' kijtowa “nochi”, ayá' kijtowa iga Cristo no kitaksato' Dios, iga Dioswa' in yej nochi kigobernarowa. ²⁸ Iwán kuá' Cristo nóchiya kitaksato' iyenemigojmej, entonces imatika Cristo yej tePiltzin, momakas iga makimandaro Dios, yej kitalij iga Cristo makitaksato nochi iyenemigojmej. Ijkón Dios nóchiya kimandaroj.

²⁹ Achi manitajto de sé'paya, sekin mobautizarowaj ipan itoka' yej miktokej, ¿te iga ijkón kichiwaj? Siga yej miktokej ayá' ojpa-isaj ¿téjastaj mobautizarowaj ipan itoka' yej miktokej?

³⁰ Iwán siga ayá' ojpa-isalo, ¿te iga nochipa nikijyowiáj yej wel nemiktiáj?

³¹ Nochipa nemiktijnekij, inón sí melá' nokniwan, kensan melá' no iga nipaki iga ankređojtokej toTeko Jesucristo. ³² Ken tikijtowaj nej nimokítzkija iwán tekuanimej ipan altepe' Éfeso; ¿té nimotanilij iga ijkón nikchij? Siga cierto katka iga yej mikij ay'ya ojpa-isaj, ómpayawa' yej kijtowaj, “Matitakuakan, iwán matatikan, porque kaman tiáwisan timikitij.”

³³ Amo ximokajkawakan. Ken mojtowa: “Siga timotokaj wan yej ayá' ye'nemij, tenextiliáj yej ayekti iwán tikajtejawaj iga tikchijtokej yej yekti.” ³⁴ Amejemen xiye'tajlamikikan iga wel xiye'nemikan iwán amo xikchiwakan yej ayekti. Nej nikmati iga sekin de amejemen ayá' ankixmatij Dios, inín nikijtowa iga xipinawakan.

Ken iga ojpa-isaskej yej miktokej

³⁵ Anka agaj an tatajtanis: “¿Ix kén an ojpa-isaskej yej miktokej? ¿Ix kémpa an icuerpojmej kipiaskkej?” ³⁶ ¡Xeto'tajlamikilis! Kuá' motoka tejté iyol, inón palani nochi inakayo, íxwasan iyix. ³⁷ Yej motoka ayéj yej ixwato'ya iga maojpa-ixwa, sino que iyol, wel de trigo o de se'pa iyol. ³⁸ Iwán ipan inón iyol, Dios kichywa ken yéj kinéki, iwán sejsé yawi nesiti kensan ikuayo. ³⁹ Ayá' nochi cuerpo ijkómpasan; icuerpoj gente se'pa tachá, iwán animalmej se'pa no, iwán de totomej se'pa no, iwán de topojmej se'pa no. ⁴⁰ Ijkonsan no ono' cuerpojmej yej ono' ipan cielo wan yej ono' ipan tajli; e' cuerpojmej yej onokej ipan cielo se'pa iga ye'nesij, ayéj ken yej onokej ipan tajli. ⁴¹ Tonati' se'pa ga tawia, la luna no se'pa ga tawia, sitalimej sese'pa no iga tawiaj; iwán sejsé sitalin sese'pa iga tawia. ⁴² Ijkonsan no kuá' ojpa-isaskej yej miktokej. Motoka tejté yej palani, iwán ojpa-isas yej ay'ya miki. ⁴³ Motoka cuerpo yej ayá' moye'ita, iwán kuá' ojpa-isa, pox monsjaj. Motoka yej kuetanti, iwán ojpa-isa yej tajpalej. ⁴⁴ Motoka se cuerpo yej nakayoj, e' iga ojpa-isas, se'pay; onos ken kajasi iga maono ipan cielo. Ijkón ken ono' cuerpo yej nakayoj, no ono' cuerpo yej kajasi iga maono ipan cielo.

⁴⁵ Ijkin kijtowa kan ijkuilijto' itájtol Dios: “Yej áchtopa taga', itoka' Adán, kimakakej vida”; ono' se' Adán yej no itoka' Cristo, yej tamaka vida iga nochipa matonokan wan Dios. ⁴⁶ E' ayá' walaj achto cuerpo yej kajasi iga maono ipan cielo, achto tikpiáj cuerpo yej nakayoj; iwán despuéj yej tikpiaskej ipan cielo. ⁴⁷ Yej achto taga', chijto' de talpínol; iwán se' taga', yej toTeko, walaj ipan cielo. ⁴⁸ Tonochimej yej tonokej ipan tajli tikpiáj tocuerpoj ken kipiá' Adán, yej chijto' iga tajli. Nochi yej ono' ipan cielo kipiáj cuerpo ken kipiá' Cristo, yej walaj ipan cielo. ⁴⁹ Ijkón ken tonokej ken inón achto taga' yej chijto' iga tajli, ijkón no tonoskej ken inón yej walaj ipan cielo.

⁵⁰ Nimitzijlijnekij nokniwan, iga yej nakayoj iwán omiyoj awel kalakij kan reinarowa Dios; iga yej palani awel yawi ipan cielo kan onokej yej nochipa onoskej.

⁵¹ E' nikneki xikmatikān yej ayagaj kimatiá: Ayá' tonochimej timikiskej, e' nochi tiawij timochiwatij sé'paya, ⁵² nimanĩnsan, ken kuā' timichpaj, mopatas ken tonokej. Inĩn mochibas kuā' mokakis yej último tapĩzas. Nawatis tapĩzal iwān yej miktokkej yawij ojpa-isatij iwān ayo' mikiskej; iwān tejemej timochibaskej sé'paya. ⁵³ Pues tonakayo yej palāni, mopatas iga yej ayí' palānis, iwān tocuerpoj yej miki, mopatas iga yej ayí' mikis. ⁵⁴ Iwān kuā' tonakayo mopatas iga yej ayí' palāni, iwān kuā' tocuerpoj yej miki mopatas iga ay'ya mikis, entonces íkuā'ya mochibas ken kijtowa kan ijkuilijto': "Ay'ya agaj mikis iga Dios kitānij yej temiktiá. ⁵⁵ Mikilis ayá' tetāniliá. Mikilis até wel techwiliá." ⁵⁶ Yej ayompa kichijtokej kajasi iga mamikikān. Kuā' atikchiwaj ken tatekimaka la ley, tikmatij iga ayompa tinemij. ⁵⁷ E' poxsan tikmakaj gracias Dios iga yej kichij toTēko Jesucristo, ijkōn mikilis ay'ya tetānij iga Cristo mi' iga tejemen.

⁵⁸ Inōn iga nokniwān, nochipa ximoconfiarojtokān, xitekipanojtokān nochipa ipan itekipānol toTēko, iga amejemen ankimatij iga inōn tekipānol yej ankichiwaj ayéj báldejsan.

16

Ken iga mamonechko tomĩn iga makipalewikan tokniwān

¹ Iwān kuā' ankinechkoskej tomĩn iga toknimej yej kitokaj toTēko, xikchiwakan kensan nikijlijkej makichiwakan tokniwān yej kitokaj Dios yej onokej ipan provincia de Galacia. ² Cada domingo, sejsé de amejemen makāna alĩn tomĩn según ken iga se kitāniá, iwān makēto iga ijkōn kuā' nasis ayá' íkuā'o' monechkojtos tomĩn. ³ Xiktapejpenakan sekin iga mayakan Jerusalén, makiwigakan inōn tomĩn yej ankimakaskej tokniwān yej onokej Jerusalén. Kuā' nasis, nikmakas sejsé iyamamej yejemej iga ijkōn toknimej de Jerusalén makimatikān iga amejemen amotātānimej. ⁴ Siga kajasis iga maniá, anka niāj nō iwamej.

Pablo kipaxalowilijneki sekin altepemej

⁵ Kuā' nipaxalojtinemis, nipanōj ipan estado de Macedonia, iwān nāsinya amoaltepe' Corinto. ⁶ Anka achi nikawis iwān amejemen, o anka ompiga nikpanoltij nochi mej kuā' tasektaj, iwān wel annepalewiskej iga annejmakaskej. ⁷ Ayá' nikneki san manimitzitzetewakan kuā' nipanōj, sino que nikneki maniwejkāwa iwān amejemen siga toTēko kineki. ⁸ E' nia nikawiti nigaj Éfeso, este mapano iyilwiyo Pentecostés.* ⁹ Iga nigaj ken kuā' nekaltapowilijkeja iga mia' wel kicredowa itajtōl toTēko kuā' nikpowiliáj, malej ono' mia' yej ne-ijiyaj.

¹⁰ Siga asis ompiga Timoteo, xikitakan iga mayolpakto iwān amejemen, amo te makiyolmikti iga yéj nō tekipanowa iga kipowa itajtōl toTēko ken nej nikchiwa. ¹¹ Inōn iga ni agaj amo makalimpamati, majwa' xikpalewikan iga mayewiki iga mane-itaki, iga nigaj nikchixtokej iwān sekin tokniwān.

¹² Toknĩn Apolos nikteki'ijlij iga mamitzpaxalowilij iwān tokniwān, e' inān aya kineki mayawi;† yátiki' kuā' welitis.

Pablo tasaludgrowa

¹³ Xisatokān, iwān ximoconfiarojtokān ipan Cristo. Xiye'nejnemikan ipan iyojwi Dios iwān amo ximosemakakan. ¹⁴ Nochi yej ankichiwaj, xikchiwakan iga anki-chokiliáj amokniwān.

¹⁵ Inān nokniwān, amejemen ankimatij iga Estéfanas ifamiliāj, yejemej achto yej kicredojkej ye'noticiaj ipan estado de Acaya, iwān kipalewiáj tokniwān yej moconfiarowaj ipan toTēko. ¹⁶ Ijkōnsan nō nimitztāniliáj iga xiktajtōlkakikan Estéfanas iwān nochi tokniwān yej tekipanowaj iga toTēko. ¹⁷ Nipaki iga walkej Estéfanas,

* **16:8** 16:8 Xikita glosario "Pentecostés". † **16:12** 16:12 O: e' inān Dios akineki mayawi; yátiki' kuā' welitis.

Fortunato wan Acaico, yejemej nepalewijkej kan amejemen awel ankichijkej iga ayá' nigaj amonokej. ¹⁸ Yejemej neyolchikajkej, kensan amejemen no mitzyolchikajkej, inon iga yejemej kajasi iga xikye'itakan.

¹⁹ Tokniwan yej kitokaj toTeko yej onokej ipan provincia de Asia mitztitaniliáj saludos. Aquila iwán Priscila iwán inochi yej ichan monechkowaj no mitztitaniliáj saludos ipan itoka' toTeko. ²⁰ No inochi tokniwan yej de nijpa mitztitaniliáj saludos. Ximopipitzokan iga ximosaludarokan ken Dios kiye'ita.

²¹ Nej, Pablo, nimitztitaniliáj inin saludo yej nomatika nikijkuilowa.‡

²² Siga agaj ayá' kichokiliá toTeko Jesucristo, inon Dios yawi kicastigaroti. ¡Mawiki toTeko!

²³ ToTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan. ²⁴ Amonochin amejemen nimitzchokiliáj iga tisetitokej wan Cristo Jesús. Ijkonyawa'.

‡ **16:21** 16:21 Nesi iga Pablo kijkuiloj inimejsan tájtól imatika, anka se tajkuilowani kijkuiloj ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kijtojiajki.

Ómeya ama' yej kijuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Corinto Corintios

Pablo kijuilowiliá yej chantitokej altepe' Corinto

¹ Nej niPablo, Dios kine' iga manimochiwa iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj se yej yéj nokta kititan. Nej iwán Timoteo nimitzijkuilowiliáj inín ama' iga amejemen yej amonokej Corinto iwán estado de Acaya yej ankiçredojokej Dios. ² Dios yej tóTajpa iwán toTeko Jesucristo mamitzyolchikajtokan iwán makichiwa iga xonokan tamelá.

Dios teyolchikawa

³ Matikweyimatiltikan Dios yej iTaj toTeko Jesucristo, iga yéj yej teTaj nokta yej te-ikneliá iwán nochipa teyolchikajto'. ⁴ Dios teyolchikawa kua' timoknomatij iga tejemen wel nō matikyolchikawakan yej nō moknomatij, tikyolchikawaj nō yejemen, ijkón kensan Dios teyolchikawa. ⁵ Siga poxsan tiksufrirowaj ijkón ken Cristo kisufriroj, ijkonsan nō Cristo poxsan teyolchikawa. ⁶ Niksufrirowaj iga amejemen xiyolchikajtokan iwán iga ximosalvarokan. Siga Dios neyolchikawaj, inón iga amejemen xiyolchikajtokan iwán wel xikijyowikan kua' mitziknochiwaskej ken nejemej ne-iknochiwaj. ⁷ Nimoconfiarowaj ipan amejemen, iwán nikmatij siga amejemen nō ankisufrirowaj, nō Dios mitzyolchikawaj.

⁸ Nokniwan, niknekij manimitzmatiltikan iga onoya yej neyolmiktijtoyaj kua' nonoyaj ipan provincia de Asia. Nipanojkej ipan se weyi prueba yej este ay'ya wel nikijyowiayaj, iwán nikijtojkej anka niáwija nimikitij. ⁹ Nimomachiliáyaj iga yáwija nemiktij. E' inín yej nikmachilijkej, nenextilikej iga amo manimoconfiarokan ipan nejemej, sino que manimoconfiarokan ipan Dios yej ki-ojpa-ixitiá yej miktokkej. ¹⁰ Dios nemanawijkej iwán nemi nemanawiaj kan nemiktijnekij, iwán nimoconfiarowaj iga nochipa nemanawiskej ¹¹ siga amejemen ankitajtaniliáj Dios iga manepalewikan. Siga mia' oradowaj iga nejemej, mia' nō yawij kimakatij gracias Dios iga kichiwa yej motajtaniliá.

Te iga Pablo ayá' yajki Corinto

¹² Nipakij iga nikmatij ipan noalmajmej ayá' nikchijkej yej ayekti iyixtaj la gente, iwán nochipa nikchijkej yej yekti amo-ixtaj, iwán inín ayéj noseltimej nikchijkej, sino que Dios nepalewijkej iwán ayí' nimitzkajkayajkej. Wel nikchiwaj ijkín ayéj iga niktokakej ken kiyé'ita tajtaga', sino ken Dios ne-iknelijkej. ¹³ Ipan amamej yej nimitzijkuilowilijkej ayá' nikijuilojkej tejté yej awel ankileerowaj iwán awel an kentenderowaj, majwa' niknekij iga xikmela'entenderokan ¹⁴ ijkón ken an kentenderójkeja kakanaj. Ijkón kua' mawiki toTeko Jesús, amejemen ampaktoskej iga nejemen, kensan nō nejemen nipaktoskej iga amejemen.

¹⁵ Iga nikmatij iga ijkón anneyé'itaj, nej nikejlantoya iga achto amejemen niayaj nimitzitatij, iwán ijkón nimitzpaçalowiliayaj ome vej, iga ome vej xipakikan. ¹⁶ Nikejlantoya nimitzpaçalowiliayaj kua' némi-o' nia estado de Macedonia, iwán sej kua' némiya sej niwí'. Ijkón amejemen wel an nepalewiayaj iga mania Judea. ¹⁷ ¿Amejemen an ankijtowaj anka ayá' achto nikye'ejan yej nia nikchiwati? ¿O ix ankijtowaj iga nej ken inomej yej akixmatij Dios, yej kijtowaj, "kena", malej iga ipan iyalmaj kijtojto' iga "ayá'"? ¹⁸ Ayéj ijkón. Dios kimati iga kua' nejemej nikijtowaj, "kena", inón nikchiwaskej. ¹⁹ Porque Cristo Jesús, yej iPiltzin Dios, yej nejemej,

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

Silvano, Timoteo wan nej nimitzpowilijkej itájtɔl, ayí' kijtoj "kena" kuá' kijtojneki iga "ayá'", iwán nochipa kichíwa yej kijtowa. ²⁰ Nochi yej Dios kijtoj iga kichíwas, Cristo kichíwa. Inón iga, kuá' tikweyimatiltiáj Dios ipan itoká' Jesucristo, tikjtowaj, "Inkónyawa!".[†] ²¹ Dios kichij iga amejemen iwán nejemej matimoconfiarojtokan ipan Cristo. Iwán yéj tetapejpen ²² iwán temarcaroj iga manesi iga tejemen imela'tátkiya iwán kitalij iyEspíritoj ipan toalmaj, yej kijtojneki iga Dios yáwi-o' temakati máj.

²³ E' si aya nia Corinto ken nikejlantoya, inón nikchij iga nimitzikneliáj, Dios manemikti siga nimitzkajkawaj. ²⁴ Ayéj iga manimitztekimakakan katiapa yej xicredokan, iga amejemen ankiaredojtókeja ipan Cristo. Niáwjsan nimitzyolchikawatij iga amo ximoknomatikan.

2

¹ Inón iga nikijtoj iga aya manimitzpaçalowilitij iga anikneki ximoknomatikan. ² Porque siga nimitziknomatiltiáj, ¿a'ya yéj yawi kichíwati iga maniyolpakto? Ayagaj máj, petz amejemensan. ³ Inón iga nimitzijkuilowilijkej inón se' ama' ken iga nikchij, porque ayá' niknekiá manía iga san xine-iknomatiltikan amejemen, majwa' amejemen xineyolchikawakan. Nej nikmatiaya siga nej manipaki, amonochin no ampakiskej. ⁴ Kuá' nimitzijkuilowijkej inón ama', poxsan nimoyolmiktijtoya este nichokaya. Iwán nimitzijkuilowilijkej ayéj iga ximoknomatikan, sino que iga xikitakan iga poxsan nimitzchokiliáj.

Kiperdonarowaj yej kichij yej ayékti

⁵ E' siga agaj ne-iknomatiltij, ayejsan nej nechíwilij, amejemen no amonochin, e' ayá' poxsan; nikijtowa "ayá' poxsan" iga anikneki manikpoxjuzgaro. ⁶ E' achonsan ke' ankiknochijkej inón toknín ken anmotajoltijkej kuá' anmonechkojkej, ayo' máj xikiknochíwakan. ⁷ Inán xikperdonarokan iwán xikyolchikawakan, amo santá' poxsan moknomatis iwán menfermaroj iga poxsan moyolmiktia. ⁸ Inón iga nimitztajtaniáj iga xikojpanextilikan iga ankichokiliáj inón toknín. ⁹ Nimitzijkuilowilijkej iga manikita siga inochi ankichíwaj ken nimitztekimakakej. ¹⁰ Siga amejemen agaj ankiperdonarowiliáj tejté, nej no nikperdonarowiliáj. Iwán nikperdonarowiliáj, siga kichij nokta tejté yej kinekiá mamoperdonaro, inón nikchij iga nimitzikneliáj amejemen iyixtaj Cristo, ¹¹ ijkón Tzitzimi' ayá' yawi tetaniliti, iga tikmatij yej yéj nochipa kichíwaskineki.

Pablo moyolmiktijtoya kuá' onoya Troas

¹² Kuá' nasi' ipan weyi-altepe' Troas iga manikpowa ye'noticiaj iga Cristo tasalvarowa, toTeko kichij iga wel ompa manitekipano, ¹³ e' nimoyolmiktijtoya iga ayá' nikasi' toknín Tito. Inón iga niknawatijtewa' tokniwan iwán niajki estado de Macedonia.

Wan Cristo ti-onkisaj ipan nochi

¹⁴ E' gracias a Dios iga nochipa wel tiye'kisaj iga Cristo tepalewiá. Dios tepalewiá iga tikpowaj itájtɔl iga sekin makixmatikan Cristo, inón ken tikita tejté yej noyan ajwiyaya. ¹⁵ Iga tejemen ken tikita iyajwiyaxka incienso yej Cristo kimaka Dios, iwán kijnekuij yej momanawiskej wan yej mopoypolowaj. ¹⁶ Iga yej mopoypolowaj, inón iyajwiyaxka, machá ken yej mikto', e' iga yej momanawiáj, inón iyajwiyaxka incienso kichíwa iga se nochipa maono wan Dios. Ayagaj nokta wel kichíwa inimpa tekipánol. ¹⁷ Nejemen ayá' niknamakatinemij itájtɔl Dios, ken kichíwaj sekin; majwa' niknojma-ijtowaj iyixtaj Dios iga nejemen itatitanimej Dios iga nisetitokej iwán Cristo.

[†] 1:20 1:20 "Amén" kijtojneki "ijkónyawa".

3

Ken iga Dios teyē'ita

¹ Kuā' inín nikijtowaj, ¿ix ankikakij iga nemi nimoweyimatij noseltímejsan? Ono' yej kineki ama' yej makijto iga se ye'nemi iga maki-omemawikan, ¿ix ankinekij manimitznextilikan ama' kan netajtowiliáj o amejemen manimitztajtanilikan ken sekin kichiwaj? ² Amejemenwa' in annocartajmej, amejemen an-ijkuilijtokej ipan noalmajmej iwán nochi wel kita wan kileerowa. ³ Amejemenwa' ken icartaj Cristo yej nejemen nikijkuilojkej, ayéj iga tinta, sino que iga iyEspíritoj Dios yej isato'; ayá' mo-ijkuiloj ipan patachte'ti, sino que ipan iyalmajmej toknimej.

⁴ Wel nikijtowaj iga melá' nokta nochi inín, iga Cristo nepalewiáj iga nimoconfiarowaj ipan Dios. ⁵ Ayéj iga nimokichmatij iga nomatikamej wel nikchiwaj tejté, sino que inochi yej nikchiwaj, Dios nepalewiáj. ⁶ Yéj kichij iga wel manitamachtikan ipan nuevo pacto, e' ayéj iga matikchiwakan tejté yej tatekimaka kan ijkuilijto', majwa' matikchiwakan ken tenextiliá iyEspíritoj Dios. La ley yej ijkuilijto' kijtowa: Siga tikchiwaj yej ayékti, inonsan nokta ley kijtowa iga matimikikan; e' iyEspíritoj Dios temaka vida.

⁷ Siga inín ley yej ijkuilijtoya ipan patachte'ti, wəłaj iwán poder iwán este pepetaniá, este israelitajmej ni alín awal kixaygatachiliayaj Moisés iga poxsan petaniá este ta-ixsewiaya,* malej iga inón yej pepetaniá sewiasan. E' inón ley yej temiktiá kuā' tikchiwaj yej ayékti, wəłaj iwán weyi poder, ⁸ ¡majya sej kipiá poder in ye'noticiaj yej tewajliguiliá iyEspíritoj Dios! ⁹ Siga kipiá' poder iga wəłaj inón ley yej tecastigarowa kuā' tikchiwaj yej ayékti, ¡majya sej kipiá poder inón yej kichiwá iga tiye'onókeja iyixtaj Dios! ¹⁰ Iwán inón poder yej xotaya ipan ixaya' Moisés ken kuā' ay'ya valerowa ken inón yej inán poxsan kipiá poder, inón yej nuevo pacto. ¹¹ Siga wəłaj iwán weyi poder inón ley yej tamiasan, majya sej kipiá poder inón pacto yej tesalvarowa iwán nochipa onos.

¹² Iwán iga tikmatij iga mela'ciertoj nochi inín, ayá' timajmawij iga tikpowaj itájtol toTeko. ¹³ Iwán ayá' timoxaygatzakuaj iga se tzótzol ken kichiwaya Moisés iga israelitajmej amo makitakan kén iga sewiá inón yej xotatoya, yej ayá' wel nochipa xotatos. ¹⁴ E' yejemej ayá' kentenderowayaj. Este inansan kuā' kileerowaj inón ikyapa pacto áyasan kentenderowaj, iga kenkuā' kixtzaktokej inón tzótzol. Inón yej kixtzaktokej aya kopewi, inón kopewi siga timoconfiarowaj ipan Cristo. ¹⁵ Este inansan kuā' kileerowaj iley Moisés, aya'san kentenderowaj, ken kuā' inón tzótzol kixtzaktokej. ¹⁶ E' kuā' se kicredówaya toTeko, inón tzótzol kopéwiya.† ¹⁷ Porque toTékowa' in Espíritu, iwán kan momati iyEspíritoj toTeko, ay'ya majmawilo. ¹⁸ Inón iga nochi tejemej yej ticredojtokej Cristo, ay'ya ti-ixtzaktokej iga tzótzol iwán nesí ipoder Dios ipan toxaya', toxaya' ken tikita se espejo. Iwán iyEspíritoj toTeko kipatatiá tovıdajmej este que timochiwaj kensan Yéj.

4

¹ Dios ne-iknelijkej iwán kine' iga manikpowakan itájtol, inón iga ayá' nimosemakaj. ² Nejemej ayá' nikchiwaj yej mochiwa ichtákan, yej wel nepınajtiáj; iwán ayagaj nikajkayawasnekij. Niga nitanextiliáj sé'paya itájtol Dios. Majwa' iyixtaj Dios nikijtowaj yej cierto iwán yej ne-ixmatij kimatij iga ayá' nitakajkayawaj. ³ E' siga ye'noticiaj yej tasalvarowa yej nikpowaj, ayá' moentenderowa, inón akentenderowaj yejsan yawij poliwitij. ⁴ Iga Tzitzimi', yej mandarojto' ipan inín tajli, ken kuā' kixtzaktokej yej akicredowaj itájtol Dios. Iwán ijkón akitaj ken tetawiá in ye'noticiaj yej tajtowa de Cristo; Cristo in yej kinextiá ken nokta in Dios. ⁵ Kuā' nikpowaj itájtol

* 3:7 3:7 Ex 34:29 † 3:16 3:16 Ex 34:34

Cristo, ayá' nitajtowaj de nejemej, sino que nikpowaj iga Cristo nokta toTeko. Jesús teçhokiliá wán yéj neṭitankej iga manimitzpalewikan. ⁶ Kuá' Dios pewa' kichij inín tajli, kijtoj: "Maxota ti'ti kan takomichkan."* Yéjsan nō kitajlij yej xota ipan toalmaj, iga ijkón matikixmatikan ipoder Dios yej xota ipan ixaya' Jesucristo.

Matinemikan ken yej moconfiarowaj ipan toTeko

⁷ Inín tajtōl yej Dios temá' ken tejté yej pox valerowa, e' tejemen ken tikita námōl akomi', iga manesi iga inón poder wí' ipan Dios, ayéj ipan tejemej. ⁸ Inón iga malej iga ono' yej teyolmiktia, e' inón panówasan; iwán siga timoyolmiktijtokej, e' malej ijkón ayí' timosemakaj. ⁹ Malej ono' yej temiktijnekij, Dios ayá' tesenkokajtewa. Malej ono' yej tewetziltiáj este talpan, e' ayá' tepolowaj. ¹⁰ Kansan tiaskej, nóyansan temiktijnekij ken Jesús kichiwilijkej, iga nō manesi iga ipan tejemej ono' Jesús. ¹¹ Tejemen miej aya timikij nochipa temiktijnekiskej iga ticredojokej toTeko Jesucristo, iwán ijkón nesi iga Jesucristo ono' ipan tejemej. ¹² Ijkón malej ono' yej nemiktijnekij iga nikpowaj itajtōl Dios, inón amejemen mitzpalewiáj iga xonokan nochipa wán toTeko.

¹³ Kan ikuilijto' itajtōl Dios kijtowa: "Nicrodoj itajtōl Dios, inón iga nitajtoj." Ijkonsan nō nejemej, nicredowaj wán nikpowaj ye'noticiaj. ¹⁴ Porque tikmatij iga Dios yej ki-ojpa-ixitij toTeko Jesús kan miktoya, inón Dios nō teojpa-ixitiskej ken kichij wán Jesús iwán yawi tewigati itenoj. ¹⁵ Inochi yej nejemen niksufrirojkej, mochiwa iga amejemen xiye'onokan. Porque miej máj komati de amejemen ankiaredowaj Cristo, máj nō miakiá yej kimakaj gracias Dios, iwán máj nō kiweyimatiltiáj Dios.

¹⁶ Inón iga ayí' nimosemakaj, malej iga nocuerpojmej nemi wewejtia, e' noalmajmej cada día nemi máj nuevojtiá. ¹⁷ Yej inán tiksufrirowaj pánojsan; e' iga tiksufrirowaj alín, inón ayá' tiketijmatij kuá' tikmatij iga tonoskej se día ipan cielo, iwán nikeman ay'ya timikiskej. ¹⁸ Inón iga ayá' tiktachiliáj yej mo-ita, sino que yej awel mo-ita, iga yej mo-ita panówasan, e' yej awel mo-ita, inón nochipa onos.

5

¹ Tikmatij iga tocuerpoj ken se kajli kan inán tonokej ipan inín tajli iwán yawisan xitini, e' Dios tepialiá se kajli yej ayí' xitinis, iwán inón kajli ayéj tamachíwal. ² Inón iga miej nigaj tonokej ipan inimpa tókal, titenaj; e' tejemenwa' magui' matiákanya ipan inón kajli yej Dios tepialiá ipan cielo. ³ Ijkón kuá' tikpiaskej sé'paya tocuerpoj, toespíritoj ayéj iga akipiás icuerpoj, majwa' toespíritoj ken taajakijos iga amo matonokan topetzkan. ⁴ Mieš tonokej ipan inín kajli yej tocuerpoj, titenaj iwán tisiawij, e' ayéj iga tiknekij matimikikan iga tikajtewaj inín tocuerpoj. Tiknekijwa' matikpiakan inōmpa tocuerpoj yej nochipa onos. ⁵ Dios inón nokta kichiwás iga makipata tocuerpoj, iwán tema'ya iyEspíritoj, ompa tenextiliá iga melá' iga kichiwás iga nochipa tonoskej.

⁶ Inón iga timoconfiarojtokej nochipa. Tikmatij iga mieš matonokan nigaj ipan inín tocuerpoj, wejka tonokej iga toTeko. ⁷ Iwán malej awel tikitaj, e' timoconfiarowaj ipan yéj. ⁸ Amo matimoknomatikan, malej iga tiknekij matikajtewákanya katka iga nij tonokej ipan inín tocuerpoj, iga matimochantitija kan ono' toTeko. ⁹ Inón iga nochipa matiktemokan iga tikchiwaj yej toTeko kiye'ita, siga nij tichantitokej o siga tichantitokej kan ono' toTeko. ¹⁰ Porque tonochin tiawij tonotij iyixtaj Cristo kan tajuzgarowa, iga sejsé de tejemen matemakakan yej timotanilijkej, kensan iga tikchijkej ipan inín vida, yej yekti o yej ayekti.

Wel tiye'onoj iyixtaj Dios

¹¹ Inón iga nejemen nikmajmawiliáj wán nikweyimatij toTeko, iwán itajtōl nikpowiliáj la gente iga nō makicredokan Dios. Dios nemela'ixmatij nejemen,

* 4:6 4:6 Gn 1:3

iwán nikneki iga amejemen nō xine-ixmatikan. ¹² Inín ayéj iga nejémensan nemi nimoweyimatij, sino que niknekij xiyolpakikan iga nejemej. Ijkón xikmatikan te ankijliskej inomej yej moweyimatij iga momachiliáj iga sekin kiye'itaj, malej iga ipan iyalmajmej ateyi yej Dios kiye'ita. ¹³ Siga nesi iga nilokojmej, inón iga nitekipanowaj iga Dios. Iwán siga niye'tajlamikij, inón iga amejemen manimitzpalewikan. ¹⁴ Iga Cristo nechokilij, nikchiwaj ken yejsan tatekimaka, puej nikmela'matij iga Cristo migui' iga tonochin, inón iga ken tonochin timikikej.* ¹⁵ Iwán Cristo migui' iga tonochin, inón iga yej tonokej ay'ya matonokan iga tejemej, sino que matonokansan iga Cristo, yej migui' iwán ojpa-isa' iga tejemen. ¹⁶ Inón iga nejemej desde inán, ay'ya nikjuzgarowaj ni agaj petz iga ken nesi. Malej iga ikya ijkón nikjuzgarojkej in Cristo, inán ay'ya ijkón nikeljamikij de yéj. ¹⁷ Yej setito' iwán Cristo, ken se'ya toknín mochíwa. Yej ikya kichijtoya, támi'ya; ta' xikita, inán pewa sé'paya vida.

¹⁸ Inochi inín kichíwa Dios iwán teye'ítaya iga migui' Cristo, iwán yéj tenotza' tejemen iga itájtōl matikpowilikan nochi yej aya kimatij, iga nō wel maye'onokan iyixtaj Dios. ¹⁹ Ininwa' in yej Dios ne-ijlijkej iga manikpowakan; Dios nemi kichíwa ipan Cristo iga maye'onolo iyixtaj, iwán kiperdonarowiliskej inochi yej ayékti kichijkej. ²⁰ Nejemen itatitanimej Cristo iwán imatika Dios mitznotzaj ipan nejemen. Ipan itōka' Cristo nimitzijliáj xicredókanya iga Dios wel mamitzye'itakan. ²¹ Cristo ayí' kichij nité yej ayékti; e' iga san totechko, Dios kitálij ipan inochi yej tejemej tikchijkej yej ayékti. Ijkón iga tisetitokej wan Cristo wel tonoj iyixtaj Dios ken kuá' ayá' tikchijkej yej ayékti.

6

¹ Nejemen nisentekipanowaj wan Dios, nimitzijliáj iga inán ankimatij iga Dios mitzikneliáj, amo báldejsan xikmatikan. ² Porque Dios kijtowa:

Kuá' asi' hora iga manimitzikneli, nimitzkagui';

kuá' nokta tiknektoya iga manimitzmanawi, nimitzpalewij.*

Inán Dios kineki mamitzomemawikan; aman wel mitzmanawiáj.

³ Nejemej aniknekij agaj makipopowa notekipanolmej. Inón iga ayá' nikchiwaj nité yej agaj makixixti ipan iyojwi toTēko. ⁴ Majwa' nimomela'nexxiáj iga nejemen itekipanowanimej Dios, nikijyowiáj kuá' ne-iknochiwaj, kuá' ayá' nikpiáj nité, iwán kuá' ono' tejté yej neyolmiktiáj. ⁵ Nēmagakej iwán nepresojuwikej. Ne-iknochiwaj kuá' nesēsempolojkej. Poxsan nitekipanowaj, a veces senyówal ayá' nikochij iwán a veces ayá' nitakuaj. ⁶ Malej iga nipanowaj ipan nochi inín, niye'nemij. Nikixmatij itájtōl Dios iwán nikijyowiáj nochi yej neyolmiktiáj. Nite-ijiknimej, iga ipan nejemej ono' iyEspíritoj Dios wan nikmela'chokiliáj nokta toknimej. ⁷ Dios nepalewiáj iga nikpowaj ye'noticiaj. Kuá' nimotenkitzkiáj wan agaj, iga nikmanawiáj ye'noticiaj, nikijtowaj yej mela'ciertoj. ⁸ Ono' kan neye'itaj, kanaj nepopowaj, kanaj ye'tajtolo iga nejemej, kanaj ayá' ye'tajtolo iga nejemej, kanaj ne-ijliáj iga nitakajkawaj, malej iga nejemej nikijtowaj petz yej cierto. ⁹ Malej ne-ixmatij, e' ne-itaj ken ayá' ne-ixmatij. Kanaj nemiktijnekij, e' malej ijkón, nonókejo'. Ne-iknochiwaj, e' ayá' nemela'miktiaja. ¹⁰ Nésiki' nimoknomatij, e' nochipa niyolpaktokej. Malej animotapialiáj, e' mia'ya ye'onokej iyixtaj toTēko iga nejemej nikpowilijkej de Cristo. Nésiki' ayá' nikpiáj nité, siempa nikpiáj nochi.

¹¹ Nokniwan yej anchantitokej Corinto, nimitznojma-ijlijkej yej cierto; nochi yej nikpiayaj ipan noalmajmej, ankimátija. ¹² Nejemej ayá' nikajtewaj iga nimitzchokiliáj, e' nesi amejemen ayá' ijkonsan nō iga annechokiliáj. ¹³ Nimitzteki'tajtaniliáj ken tikita nej amotaj, iga xinechokilikan kensan nejemen nimitzchokiliáj.

* 5:14 5:14 Ro 6:2-11 * 6:2 6:2 Is 49:8

Tejemen ken kuá' itiofan Dios

¹⁴ Amo ximosetilikan iwán yej ayá' kicredojsotokej Cristo. ¿Ix wel sen-onos se yej kichíwa yej yekti wan se yej kichijto' yej ayekti? ¿o ix wel sen-onos tawilyo' wan takomitilyo'? ¹⁵ ¿Ix Cristo wel moye'ita wan Tzitzimi'? Niga yej kicredojsoto' Dios awel kipiá sesan iyalmaj wan yej ayá' kicredojsoto' Dios. ¹⁶ Iwán kan itiofan Dios awel no ono idolojmej, porque tejemen ken kuá' itiofan Dios yej isato' iwán yej kijos:

Nia nichantitoti iwán yejemen wan nia ninemiti iwán yejemen;
nej nimochiwas iDios

iwán yejemen yawi mochiwatij notatki.

¹⁷ Inón iga ijkín kijtowa toTeko:

Xikisakan kan amonokej itzalan yejemej, ximoyokatikan;

amo xikchijchimikan yej ayekti.

Iwán nej nia nimitzomemawitij.

¹⁸ Iwán nej nimochiwas amotaj,

iwán amejemen anmochiwaskej nopilowan.

Kijtowa toTeko yej nochi wel kichíwa.

7

¹ Nokniwan, inín yej Dios kijtowa iga kichíwa iga tejemej. Inón iga matikajtewakan yej ayekti ken yej welpa temopa iga tikchíwaj iwán tikejlamikij. Matikchíwakan iga máj matiye'nemikan ken kineki Dios iga tikmajmawiliáj.

Pablo kiye'ita ken kichijkej yej chantitokej Corinto

² ¡Nejemej nimitztajtaniáj iga achi xineejlantokan! Ayagaj nemi nikchíwiliáj yej ayekti, niga nikchíwaltiáj yej ayekti, niga ayagaj nemi nikajkayawaj. ³ Inín nikijtowa ayéj iga nemi nimitzijliáj iga ankichijtokej yej ayekti; ken nimitzijlijeja iga nejemej nimitzchokiliáj, malej iga matisen-onokan o matisenmikikan. ⁴ Poxsan nimoconfiarowa ipan amejemen iwán niyolpaki iga amejemen. Poxsan nipaki malej ne-iknochiwaj.

⁵ Desde que nasikej estado de Macedonia, ayá' nemi nimosewiáj. Majwa' niksufrirowaj iga nóyansan nikasikej yej ne-ijiyaj iwán nimajmawikej. ⁶ E' Dios yej kiyolchikawa yej mosemakasnekij, neyolchikajkej kuá' asi' Tito. ⁷ Iwán ayejsan iga asi', sino que iga nikmati' iga amejemen poxsan ankiyolchikajkej. Tito ne-ijlijkej iga amejemen poxsan ankinekij xine-itakan, iwán ne-ijlijkej iga anmoknomatij iwán anneyokoyaj, iwán iga inón nikagui', poxsan niyolpagui'.

⁸ Malej iga inón ama' yej nimitzijkuilowilijkej mitziknomatiltijkej, e' inán ayá' nimoyolmiktia iga nikchij. Achto kena neyolmiktij iga nikita' iga inón yej nimitzijkuilowilijkej poxsan mitziknomatiltijkej, e' pánojsan. ⁹ Inán niyolpaki, ayéj iga anmoknomatikej, sino que iga kuá' anmoknomatikej, kichij iga anmoyolpatakej iga ankejlamikikej ken Dios kineki. Amejemen anmoknomatikej ijkón ken iga kiye'ita Dios. Iwán nejemen ayá' nimitzchíwilijkej nité yej ayekti iga ijkón nimitzijkuilowilijkej. ¹⁰ Kuá' se moknomati iwán kichíwa ken Dios kiye'ita, inón kichíwa iga moyolpata iwán ijkón wel mosalvarowa, iwán inón ayá' teyolmiktia. E' yej moknomati iga tejté yej ono' ipan inín tajli; inón sí, temiktia. ¹¹ Yektia iga amejemen anmoknomatikej ken iga Dios kiye'ita, iwán xikitakan inán este kan an-asikej! Inán ankiyolmákaja iga ankichíwaj yej nimitztekimakakej, iwán annetajtowilijkej. No ankuesiwikej iga yej mochi yej pox ayekti, wan anmajmawikej. Ankinekij magui' xine-itakanya, wan ankiknochiwej yej kichij yej ayekti. Ijkín ankinextijkej iga amejemen até nemi ankichíwaj yej ayekti. ¹² Inón iga kuá' nimitzijkuilowilijkej inón ama', aya'san nikelantoya ipan yej kichij yej ayekti, niga ipan yej kichíwilijkej yej ayekti, sino que

iga manesi iyixtaj Dios iga anneyokoyaj nejemej. ¹³ Iga inon poxsan anneyolchikajkej nejemej.

E' ayejsan iga anneyolchikajkej, no nipa'ki iga Tito yolpakto' iga amejemen ankipalewijkej iga amo mamoyolmiktijto. ¹⁴ Nej nikijlijkay Tito iga nikye'ita ken ankichiwaj, iwán Tito ijkón nokta kita' iga ankichijtokej. Kensan nochi yej nejemej nimitzijlijkej mela'ciertoj, ijkónsan no Tito kita' iga nochi yej nikijlij de amejemen, no mela'ciertoj. ¹⁵ Iwán yéj máj mitzchokiliáj kuá' kejlámiki iga amejemen amonochin ankichijkej yej mitztajtaniłayaj, iwán kejlámiki ken iga ankiye'itakej, iwán anki-omemawijkej. ¹⁶ Niyolpaki iga nochipa wel nimoconfiarowa ipan amejemen.

8

Monechkowa tomın iga yej amotapialiáj

¹ Inán nokniwan, niknekij manimitzpowilikan ken iga toknimej yej kicredowaj Dios, yej onokej estado de Macedonia kinextilijkej sekin ken iga Dios te-ikneliá. ² Malej iga yejemen pox onoya yej kiyolmiktijkej, e' yejemen poxsan paktokej; iwán malej iga amotapialiáj, e' kimakaj komati tomın iga iyofrendajmej, ken tikita yej motapialiáj. ³ Iwán nej ompa nonoya iwán nikita' iga kimakakej iyofrendajmej iga inochi iyalmajmej este kan máj welitij kimakakej, este inejnewiyoy. ⁴ Netejteki'ijlijkej igaki' achi manikuigakan tomın yej monechkowaj iga kinekij no makipalewikan tokniwan yej onokej Jerusalén.* ⁵ Iwán kichijkej este póxsanya de lo que nejemen ayá' nikmatitoyaj. Achto kijtojkej iga kichiwaskej ken kineki toTe'ko iwán no kijtojkej iga kichiwaskej ken nejemej niknekij. Ijkón kichijkej ken iga Dios kiyé'ita. ⁶ Kuá' nikitakej inın yej kichijkej toknimej de Macedonia, nikijlijkej Tito iga manimitztajtaniłikan sej iga xiktamikan iga ankinechkowaj ofrenda yej yéj pe' kinchkowaj wan amejemen. ⁷ Amejemen nochi wel ankichiwaj: poxsan anmoconfiarowaj ipan Dios, anye'tajtowaj, anmachtitokej, iwán ankiyolmakaj iga ankipalewiáj toknimej wan annehokiliáj nejemej; ijkónsan no xikyolmakakan iga xikmakakan ofrenda.

⁸ Inın nimitzijliáj ayéj iga nimitztekimakaj; sino que iga xikitakan ken iga sekin toknimej ofrendarowaj iwán iga manesi iga amejemen melá' iga ante-ijiknimej. ⁹ Porque amejemen ankimátija iga toTe'ko Jesucristo ye'onoya ipan cielo iwán kuá' wálaj pan tajli, mochij ken yej amotapialiá iga mitzchokiliáj, iwán iga yéj amotapialij, mochij iga amejemen xiye'onokan ipan cielo.

¹⁰ Inın nimitzijliáj iga amejemen ximoye'chiwakan. Yasexiwi' amejemen achto yej an-ofrendarojkej, iwán ankichijkej iga inochi amoalmaj. ¹¹ Ijkón ken ankiyolmakakej kuá' ampejkej iga ankinechkowaj tomın, ijkón xiktamikan inán. Xikmakakan ke'san iga anwelitij. ¹² Porque siga agaj kiyolmakato' iga ofrendarojneki, Dios kikui inon ofrenda yej kimaka ke' iga se kipiá. Dios ayá' kitajtaniłiá se yej ayá' kipiá.

¹³ Ayéj an iga agaj ankipalewiskej iga tomın, amejemen ay'ya anyawij ankipiatij nité. ¹⁴ Nikijtowa inán amejemen ankipiáj iwán wel ankimakaj achi yejemen; anka keman se' vej wel amejemen sej ayá' ankiplaskej iwán yejemen sej wel mitzpalawiáj, iwán siga katka ijkón ankichiwaskej, ajachonsan ankiplaskej. ¹⁵ Iga ijkın kijtowa kan ijkuilijto' itajtól Dios: "Yej kipejpen máj komati, nochi kitamij; yej alintzin kipejpen, kimá' iga kikuajkej."†

Pablo kijtowa iga makiye'itakan Tito

¹⁶ Nikmaka gracias Dios iga Tito no mitzyokoyayaj kensan no nej nimitzyokoyaj. ¹⁷ Tito kiyolmakatoya iga mamitzpaxalowilikan, inon iga motemá' kuá' niktajtaniłij iga mayawi, wan inán yawi mitzpalawilitij.

* 8:4 8:4 Ro 15:26 † 8:15 8:15 Ex 16:18

¹⁸ Nimitztitaniliáj se toknĭn wān Tito. Inĭn toknĭn kiye'itaj inochi yej kicredowaj Cristo iga yĕj tekipanowa iga kipowa itájtol Dios yej tasalvarowa. ¹⁹ Iwán toknĭwān yej kicredowaj Cristo kitapejpenkej inĭn toknĭn iga iwān manisenyakan Jerusalén iga manikuĭgakan tomĭn yej kimakakej toknĭwān. Inón tomĭn niawij nikaŵilitij toknĭwān yej onokej Jerusalén. Iga ijkón nikchiwaskej moweyimatiltiá toTeko iwán yawi nesiti iga tejemej tikyolmakaj iga titapalewiáj iga tomĭn. ²⁰ Iga ayá' niknekij agaj manepopowakan iga kén nemi nikchiwaj wān inĭn komati tomĭn yej ankinechkojkej. ²¹ Niknekij manikchiwakan yej yĕkti, ayejsan iyĭxtaj Dios, sino que nō iyĭxtaj nochi.

²² Nō iwán yejemej nimitztitaniliáj se' toknĭn yej nikixmatij iga ye'nemi iyĭxtaj Dios iwán poxsan kiyolmaka iga tapalewiá. Inán máj kineki mamitzpalewĭkan iga poxsan moconfiarowa ipan amejemen. ²³ Siga agaj tatajtani iga Tito, xikijlikan iga iwán nisenemi iwán nisentekipanowaj iga manimitzpalewĭkan amejemen. Siga tatajtani iga inomej omĕn toknĭwān, xikijlikan iga kititankej toknĭwān yej kicredowaj Cristo iwán inomej nō kiweyimatiltiáj Cristo. ²⁴ Inón iga xiknextilikan iga ankichokiliáj toknĭwān yej yawij asitij, iga manesi te iga nipakij iga amejemen iwán te iga nikijtowaj iga poxsan ante-ijiknĭmej.

9

Pablo tajkuilowa sej iga monechkowa tomĭn iga yej amotapialiáj

¹ Iga ankimakaskej tomĭn toknĭmej yej kicredojtokej Cristo, ayo' kajasi manimitzi-
jkuilowilikan ² iga nikmátiya iga amejemen poxsan ankiyolmakaj iga ankipalewiáj
toknĭmej. Nikĭjlĭja toknĭwān yej chantitokej estado de Macedonia iga amejemen
yej amonokej estado de Acaya yasexiwi'ya ankiyolmakatokej iga ankititanij tomĭn,
yejemen nō majanimarojkej iga kikakij ken ankichiwaj. ³ E' malej ijkón nim-
itztitaniliáj Tito wān omĕ toknĭmej iga makitakan ix ankinechkójkeja tomĭn.
Ijkón nesĭs iga ompay ken nitajtojkej de amejemen iga poxsan ante-ijiknĭmej.
⁴ Xikejlamikikan iga kén katka nepĭnajtiayaj, iwán amejemen máj ampĭnawayaj
siga sekin toknĭmej de Macedonia mayakan nowān iwán manimitzasitij aya ank-
inechkowaj tomĭn. ⁵ Inón iga nikye'itakej iga mayakan yejemen achto que nej. Ijkón
yejemen wel mitzpalewiáj iga xiknechkokan tomĭn. Iwán iga ijkĭn ankichiwaskaj
yawi nesiti iga ankimakakej iga inochi amoalmajmej, ayá' ankitejteki'makakej.

⁶ Xikejlamikikan inĭn: Yej kitoka alĭn táyol, alĭn kipixka; yej kitoka komati, komati
kipixka. ⁷ Sejsé makimaka ke' iga ipan iyalmaj kimachĭliá kimakasneki. Amo
makimaka siga ayá' kimakasneki, niga makitekimakákampa. Dios kineki yej pákto'pa
kuá' kimaka iyofrendaj. ⁸ Dios wel mitzmakokawiáj nochi yej yĕkti iga xikpiakan
nochipa yej ankineki, este kawĭ-o' máj iga wel agaj xikpalewĭkan. ⁹ Kijtowa kan
ijkuilijto', kan tajtowa iga yej tapalewiá iga tomĭn:

Kimá' komati yej amotapialiáj;

Iwán nochipa kichijos yej yĕkti.*

¹⁰ Dios temaka semilla yej motoka iwán nō temaka nochi yej tikuj. Yĕj kichiwaj iga
piwis yej ankipiáj iga wel xikmakakan yej amotapialiáj. ¹¹ Amejemen anmotapialiskej
iga wel nochipa xitapalewĭkan. Iwán kichiwaj iga toknĭwān makimakakan gracias
Dios kuá' nikentregarowa inón tomĭn yej annetitaniliáj nejemej. ¹² Iga nikuĭguiliáj
inĭn tomĭn toknĭwān, ayĕj petz kipalewiskej iga kiplaskej yej kipolowaj, sino que
kichiwaj iga yejemej máj makimakakan gracias Dios. ¹³ Iwán yejemej kiweyi-
matiltiskej Dios, puej iga ankipalewiáj ankinextiliáj iga ankichiwaj ken kijtowa itájtol
Cristo. Nō yejemej yawij kiweyimatiltitij Dios iga komati ankimakakej yejemej wān
iga yej ankimakakej sekin. ¹⁴ Nō yawij páktotij iga kitenewiskej Dios iga amejemen iga

* 9:9 9:9 Sal 112:9

poxsan mitzchokiliáj iwán iga Dios poxsan mitzikneliáj. ¹⁵ ¡Matikmakakan gracias Dios iga yej temá'. Poxsan yejti este ateyi tájtól iga tikijkuilowaj!

10

Dios kimá' Pablo itekipánol

¹ Nej niPablo nimitztajtaniliáj iga xinekakikan. Nimitztajtaniliáj ipan itoka' Cristo yej ayá' moweyimati iwán techokiliá. Malej sekin kijtowaj iga nej pox nimajmawi iga ayá' nimixewiá iga nimitzajajwaj kua' nono' wan amejemen, e' ki' nimitzjkuilowiliáj tájtól yej taajawatiapa kua' wejka nono'. ² Nikmati iga ono' yej nepopowaj iga nikchíwajki' kensan kichíwaj yej akixmatij Dios. Kua' nasis anka nikajajwaskej in inomej, e' amo xikchíwakan ijkón iga no manimitzajajwakan. ³ Melá' iga nichantitokej ipan inín tajli, e' ayá' nikchíwaj ken kichíwaj yej ayá' kixmatij Dios. ⁴ Ayá' nimomanawiáj iga tejté yej ono' ipan inín tajli, sino que Dios nemakaj yej iga wel nikxixitínaj nochi yej ajayekti, ijkón niktaniliáj yej kijiyaj itájtól Dios, iwán ijkón tamis iga nepopowaj nejemej. ⁵ Niktenkuepiliáj yej moweyimatij iga makipolokan. Iwán niktaniliáj nochi yej akinekij iga toknimej makixmatikan Dios. Yej ayompa kejlamikij, nikyolyamanaj iga makicredokan Cristo. ⁶ Kua' niktaskej iga amejemen ankichíwaja nochi ken kijtowa Cristo, niawij nicastigarotij nochi yej ayá' tacredowaj.

⁷ Amejemen ankicredowaj yejsan wel ankitaj. Si agaj momela'confiarowa iga kitoka Cristo, makimati no iga nejemej no niktokaj Cristo kensan yéj. ⁸ Anka achi nipanowa kua' nipoxtajtowa iga toTeko nemá' iga manimandaro ipan amejemej. E', inón nemá' iga manimitzpalawikan iga máj ximoconfiarokan ipan Yéj, ayéj iga manimitzpojpolokan. ⁹ Anikneki xikijtokan iga nimitzmajmajtijnekij kua' nimitzijkuilowiliáj. ¹⁰ Sekin kijtowaj iga ipan notajkuilolmej nitaajájjawajpa, e' kua' nono' amo-ixtaj nésiki' awel nitaajajwa wan ken iga nitajtowa, ayá'ki' ken yej tajtolmati. ¹¹ Inín makimatitokan inomej toknimej iga kua' niaj nimitzitatij, ijkonsan iga niyoltakuakti' kensan nesi ipan notajkuilolmej yej nimitztitaniliáj este wejka kan nono'.

¹² Nejemej nikeman ayá' nimomachiliskej ken inomej yej moweyimatiltiáj imatikamej. Ayá' ye'tajlamikij iga moweyimatij iseltímejsan, wan mocomparadowaj wan yejémensan. ¹³ Nejemej ayá' nimokichmatij iga yej ayá' nikchijkej. Siga ipan tejté niawij niyolpakitij, niyolpakiskej ipan tekipánol yej Dios nemakakej iga manikchíwakan. Iwán iga inón tekipánol Dios kichij iga manasikan altepe', Corinto te kan amonokej. ¹⁴ Ayá' niawij nimokichmatitij poxsan, sino que ke'san iga nikchijkej. Siga ayéj katka nejemej achto nimitzpaxalowilijkej, awel manimokichmatikan, e' nejemej yej achto nimitzpawilijkej ye'noticiaj de Cristo. ¹⁵ Ayá' no nia nimoweyimatitij iga tekipánol yej sekin kichijkej, majwa' niknekij máj manitekipanokan wan amejemen, según ken iga nemi ammoconfiarotjiaiwij ipan Dios. Inón yej niknekij manikchíwakan. ¹⁶ No niknekij manikpowakan ye'noticiaj iyikampa Corinto kan aya agaj i' yawi. Ijkón ayagaj wel ne-ijliskej iga nimokichmatitinemij iga se' itekipánol.

¹⁷ Siga agaj kineki mamoweyimati, mamoweyimati iga yej kichij toTeko. ¹⁸ Yej imatika moweyimati akajasi iga mamoye'ita, e' yej toTeko kiye'ita, inón kajasi iga makiweyimatiltikan.

11

Pablo kijtowa iga ono' yej ayéj mela'apostolejmej

¹ Maséj achi xine-ijyowikan, malej anka nesi iga nixetokti'. Ijkonya xine-ijyowijtokan. ² Dios kichij iga manimitzyokoyakan amejemen. Nikneki iga amejemen nochipa xiktokakan Cristo; amejemen ken tikita se yej takótzino' yej

yawi monamiktiti, yej aya yawi wan se', wan nej ken yej nia nimitznamiktiti wan sesan yej itoka' Cristo. ³ Iwan nimajmawi iga inon kowawej yej kikajkayaj Eva, wel no mitzkajkayawaj, iwan ay'ya anye'tajlamikiskej iwan ankikajtewaskej iga anmomela'confiarowaj ipan Cristo. ⁴ Amejemen ankitajtolkuij nochi yej asij wan mitztatapowiáj de se' Jesús, ayéj yej nejemej nimitzpawilijkej. Iwan ankikuij se'pa espíritu ayéj iyEspíritoj Dios yej achto ankipiakej, iwan ankiye'kakij se' tájtol, ayéj inon ye'noticiaj yej ankređojkej achto. ⁵ E' nej, ni alin ayá' nimoalimpamati kuá' antajtowaj de inomej apostolejmej yej poxsan moweyimatij. ⁶ Malej ayá' pox wel nitajtowa ken yejemej, e' nikmati máj que yejemej. Inon amejemen mia' vej nimitznextilijkej.

⁷ Kuá' nimitzpawilijkej ye'noticiaj de Dios iwan ayá' nimitztajtanilijkej tomín, ¿ix an nikchij yej ayekti iga nimoalimpamati', iga achi nitepaltekipanoj iga manitakua, iga ijkón wel nimitzpalewíjkej? ⁸ Nikuilij itomimej se' toknimej yej kitokaj Cristo; ne-ixtawakej iwan iga inon nimitzpalewíjkej. ⁹ Kuá' nonoya wan amejemej wan niknekiá tejté, ayí' nimitztajtanilijkej iga xinepalewíkan. Tokniwan yej walkej estado de Macedonia newajliguilijkej yej nepolowaya. Nikchij iga amo manimitzkuejquesokan amejemen iwan ijkón nia nikchijtoti. ¹⁰ Nej nicredowa itájtól Cristo wan yej nikijtowa mela'ciertoj. Ijkón nikijtowa iga ayí' nikuilij itomimej yej chantitokej estado de Acaya. ¹¹ ¿Té iga ijkón nikijtowa? ¿Ix iga ayá' nimitzchokiliáj? Dios kimati iga kena nimitzchokiliáj.

¹² Nia nikchijtoti ken nemi nikchijwa iga amo wel mamoweyimatikan inomej yej ayompa tamachtiáj, ijkón yej moweyimatisnekij, makichiwakan no ken nejemej. ¹³ Iga inimejwa' ayéj mela'apostolejmej, yejémejwa' tekipanowanimej yej takajkayawaj, mopajpantiáj iga iyapostolejmej Cristo. ¹⁴ Inon momátiya iga ijkón, iga Tzitzimi' wel mochíwa iga manesi kenya nokta se iyángel* Dios. ¹⁵ Ijkonsan no yej kipalewiáj Tzitzimi', mopajpantiáj ken yej kichiwaj yej yekti. E' kēman kinkochiwaskej iga kichijkej yej ayekti.

Pablo kinkochiwaj iga iyapóstol toTeko

¹⁶ Sej nimitzijliáj iga amo agaj mane-ijli iga ayá' niye'tajlamiki; iwan siga ayá' niye'tajlamiki, amejemen ijkón xineomemawíkan, iga ijkón achi manikpowa yej nikchij. ¹⁷ Nia achi nimitzijlitij tejté, e' inin ayéj toTeko ne-ijlij iga manikijto. Nikmati iga ayá' ye'nesi siga nomatikasan niye'tajtowa iga nej. ¹⁸ E' ono' mia' yej imatikámejsan ye'tajtowaj iga yejemej, ¿in nej, te iga awel no ijkón nikchíwa? ¹⁹ Amejemen poxsan ankuayamanikej, e' anki-omemawíáj yej ayompa tamachtiáj. ²⁰ Este ankiyowiáj yej mitztekimakaj ken an-esclavojmej,† mitzkuiliáj yej amotatkimej, mitzkajkayawaj, mitzpinajtiáj o este ken mitzxaygatatzinaj iga mitzijixko-ijliáj. ²¹ Nipinawa iga nikijtowa, e' nejemej ayá' nimixewijkej iga ijkón manimitzchíwilíkan.

E' siga sekin mixewíáj iga moweyimatij, nej no nia nikchíwati, malej inonwa' xeto'nemilis. ²² ¿In yejemej ix hebreos? Nej no. ¿Ix israelitajmej? Nej no. ¿Ix yejemej ipilówampa Abraham? Nej no. ²³ ¿Ix tekipanowaj iga Cristo? Nej máj nitekipanoj que yejemej, malej nemi nitajtowa ken nixeto'. Nēmagakej iga látigo‡ máj que yejemej, nepresojujkej mia' vej, iwan nej mia' vej este nemiktijnekiáj. ²⁴ Cinco vej, judiyojmej yej mandarowaj nēmagakej treinta y nueve azotes iga látigo. ²⁵ Eyi vej nēmagakej iga kuawi' iwan se vej netewijkej. Eyi vej awetzi' weyi ákal kan nemi niaya, iwan alin poliwiá iga ni-ámikiá, nipanoj se yówal wan se día ni-ajkitinemiá ipan tajkolámar. ²⁶ Nej poxsan nijnijiga niajka, kanaj este ken ni-ámikisnekiaya, kanaj este

* **11:14** 11:14 Xikita glosario "Ángel". † **11:20** 11:20 Xikita glosario "Esclavo". ‡ **11:23** 11:23 Látigo ken tikita chilillo yej chijto' iga kuetax.

neṭachtekiṅnekiája, no este nemiktijnekiáj tokniwan yej judiyojmej iwán no yej ayéj. No nemiktijnekiáj ipan weyi-áltepe', ipan ojti iwán ipan lám̄ar. No nemiktijnekiáj yej mopajpantiáj iga kitokaj toṭeko. ²⁷ Poxsan nitekipanoj iwán nisiawi'. Mia' yówal anikochi', nimayana' wan ni-atanegui', nisese'migui' iga ayá' máj nitzotzolyoj.

²⁸ Ayejsan iga ipan inón nipanoj, no nochipa neyolmiktía iga anka ayá' ye'onokej nochi tokniwan yej kitokaj Cristo. ²⁹ Kuá' agaj ayá' tajpalej, nikmachiliá ken kuá' nej no anitajpalej. Iwán nipinawa wan nikuesiwi kuá' agaj kichiwaltía se' iga makichíwa yej ayékti. ³⁰ Iwán siga achi nimokichmatis, nia nimokichmatiti iga nimomachiliá iga nej awel nochi nikchíwa. ³¹ Dios yej iTaj toṭeko Jesucristo yej kajasi iga mamoweyimatilti, kimati iga nej ayá' nemi nitakajkayawa. ³² Ipan áltepe' Damasco onoya gobernador yej kitálij el rey yej itoká' Aretas. Kuá' ompa nonoya, inón gobernador kitálij yej matacuídāro ipan ipuertajyomej imorojyo weyi-áltepe' iga manepresōjwikan. ³³ E', sekin neṭemowijkej ipan panchikiwéj, nekixtijkej ipan iventanajyo imorojyo weyi-áltepe' iwán ijkón wel nicholoy, iga ken kuá' nonoyay ipan imá' gobernador.

12

Dios kinextiliá Pablo yej ayagaj kimati

¹ Até motaniliá yej igánajsan ye'tajtowa iga yéj, e' nej ijkón nia nikchíwati. Inán nia nimitzpowilitij visiomej yej nikita', iwán yej toṭeko Jesucristo nematiltij. ² Nikixmati se taga' yej kitoka Cristo,* yej kiwigaya catorce años iga kiwigakej ipan tercer cielo kan pox ajko. Anikmati siga yajki wan icuerpoj o ipansan iyespíritoj; Dios kimati. ³ E' nikmati iga inón taga' yajki (anikmati siga wan icuerpoj o ipansan iyespíritoj, Dios kimati), ⁴ iwán kiwigakej kan pox tayekán, iwán ompa kíká' tajtolmej yej iyanto', inomej tajtolmej nisé taga' amo makijto. ⁵ Nej wel katka nimokichmatis iga nejwa' in inón taga', e' awel noganaj nimokichmati, san nikijtowa iga nej ken se námol taga' yej ayá' wel nochi kichíwa. ⁶ Malej siga niknekiá manimokichmati, inón ayéj xeto'nemilis iga nemi nikijtowa yej cierto. E' ay'ya máj niye'tajtoj de nej, iga amo agaj makijto máj de lo que kitaj iga nikchíwa wan kikakij iga nikijtowa.

⁷ Inomej visiomej yej Dios nenextilij este poxsay sej iga nimadmiradoj. Iwán iga amo manimoweyimati, inán nikualo, ken tikita itatitan Tzitzimi' nesolowa iga witzti iga ne-iknochíwa. ⁸ Eyi vej niktajtanilij Dios iga makichíwa iga mapachiwi kan nikualoto', ⁹ e' ne-ijlij: "Iga nimitzikneliá, ayá' mitzpolowa nité; kuá' ay'ya titajpalej, nopoder monextiá ipan tej." Inón iga nimokichmati kuá' ayá' nitajpalej, ijkón ipoder Cristo monextiá ipan nej. ¹⁰ Niyolpaki kuá' nikuęketanto', kuá' kuajkuantas ne-ijliáj yej ajayékti, kuá' kuajkuantas nepolowa, kuá' nemiktijnekij, kuá' ono' yej neyolmiktía; nochi inín niksufrirowa iga niktoka Cristo. Niyolpaki kuá' nikuęketanto' iga nikmachiliá iga máj nitajpalej.

Pablo moyolmiktía iga yej kitokaj Cristo yej ichamej Corinto

¹¹ Nimochij ken yej xetokti' iga nimokichmati, e' amejemen ken kuá' annetekimakakej iga ijkón manikchíwa. Amejemenwa' katka in xiye'tajtokan iga nej, iga nej achonsan nivalerowa ken inomej apostolejmej yej moweyimatij; malej nejki' ayéj te noteki. ¹² Kuá' nonoya amowan, nimitznextilijkej iga nej nimela'apóstol iga ankitakej yej nikchij, milagrojmej wan nochi yej mochij iga ipoder Dios wan ayí' nimosemá' niga nikuesiwi'. ¹³ Yej nikchij iga sekin iglesias, no nikchij iga amejemen. Poliwasan iga manimitztajtanilikan iga achi xinepalewikan iga tom̄in. ¡Siga inón iga nimitzyolmiktijkej, achi xineperdonarokan!

* **12:2** 12:2-5 Kuá' Pablo kijtowa "se taga' yej kitoka Cristo", neši ken de yejsan nemi tajtowa.

¹⁴ Inán nóchiya níkpíá iga niaj nimitzpaxálowilítij, iga inín másisya eyi vej iga nia, iwán inán ayá' nō nimitztajtāniliskej iga xinepalewikan iga tomīn. Nej ayá' níktēmowa yej amejemen ankipiáj, sino que amejemen nokta, iga tétajwa' in kinechkowa tomīn iga ipilowan, ayéj tepilowan iga tétaj. ¹⁵ Iwán nipaki iga manigastaro yej níkpíá, iwán este nej nemi nitami iga amejemen xiye'onokan. ¿Ix iga máj nimitzchokiliáj, amejemen máj alín annehokiliáj?

¹⁶ Amejemen ankimatij iga ayá' níkneki ximoyolmiktikan iga xinemakakan tomīn. Malej ono' sekin yej kijtowaj iga níkyokachij iga nimitzmawetziltijkej ipan trampa. ¹⁷ E' nej ayá' nimitzkajkayajkej kuá' nimitztitanilijkej toknimej. ¹⁸ Tito níktajtānilij iga mamitzpaxálowilítij wan se' toknīn. ¿Ix mitzkajkayajkej Tito iga mamitzkixtilikan tomīn? Amejemen ankimatij iga Tito wan nej sansé iga ninejnemij iwán iga nitajlamikij.

¹⁹ Anka amejemen ankijtowaj iga nejemej nemi nimotajtowiliáj anmo-ixtaj, ayéj ijkón, majwa' nemi nitajtowaj iyixtaj Dios ken yej itátkipa Cristo. Noknimej, nochí yej níkhijkej, níkhijkej iga manimitzpalewikan iga máj ximoconfiarokan ipan Cristo. ²⁰ Nimoyolmiktíá iga kuá' niaj nimitzitatij, anka ayá' nimitzasitij ken nej níknekiá, anka amejemen ayá' nō anne-itaskej ken amejemen ankinekij. Nimajmawi iga nimitzasitij anka anmokuejkuesojtoskej, o anka anmo-ixitztoskej, ankuejkuesitoskej, anmoyoyokatijtoskej, anmo-ijistakawijtoskej, anmopopojtoskej, anmoweyimatitoskej wan ayá' tamelá amonoskej. ²¹ Nō nimoyolmiktíá iga kuá' sej nimitzpaxálowilítij, anka noDios kichīwas iga manipinawa iwán nichokas iga mia' de amejemej ayá'san ankikajtewaj yej ikyay ankichijtiwalkej yej ayékti, majsan anmotekaj wan yej ayá' iwán annamiktitokej. Ankichijwaj iyixtaj tokniwan yej ayékti este ay' ampinawaj.

13

Pablo tanonotza

¹ Iga niaj sej nimitzitatij, masis eyi vejya iga nimitzpaxálowiliáj. Xikejlamikikan ken kijtowa itájtōl toTēko: Iga agaj mamotelwi, kineki ompa maono ome o eyi yej makijtokan iga kitakej yej ayompa mochij. ² Iga sej nimitzpaxálowilítōyaj nimitznōnōtzkej iga ayá' nia nimitziknelítij amejemen wan sekin siga ayá' ankikajtewaj iga ankichijwaj yej ayékti. Malej wejka inán nono', sej nimitznōnōtzaj ken kuá' nono' amotenoj. ³ Amejemen ankinekij xikitakan siga kuá' nej nitajtowa, melá' iga Cristo netajtōlmaka. Cristo ayéj iga awel mitzchiwiliáj tejté iga mamitzcastigarokan, sino que ipan amejemen monextiá iga kipiá poder. ⁴ Melá' iga kuá' kiclavarojkej Cristo ipan cruz, ayá' katka tajpalej, e' inán isato' iga ipoder Dios. Ijkonsan nō ken onoya Cristo, nejemej ayá' nitajpalejkej, e' iga nisētitokej wan Cristo, nisatoskej iga ipoder Dios iga manimitzpalewikan amejemen.

⁵ Amejemen san ximomachilikān siga anmoconfiarojtokej ipan toTēko. ¿Ix ayá' ankimatij iga ipan amejemen ono' Jesucristo? Siga ayá' anmomela'confiarojtokej ipan Cristo, ijkón sí anmopojpolójkeja. ⁶ Nejemej níkijtowaj iga ankimela'matij iga nejemej ayá' nemi nimomapolowaj. ⁷ Iwán níktajtānilíáj Dios iga amejemen iga amo xikchiwakan nité yej ayékti. Ayéj iga nejemej manimonextikan iga niye'nemij, sino que iga amejemen xikchiwakan yej yékti, malej iga manesi iga nejemej aniwelitiakej. ⁸ Nejemej awel níkhijwaj tejté yej kitzakuiliá iga mamokaki itájtōl toTēko, welsan níkhijwaj tejté iga mapíwi itájtōl toTēko yej mela'ciertoj. ⁹ Inón iga, si amejemen máj antajpalejkej, nejemej nipakij iga ayá' nitajpalejkej. Iwán ni-oradowaj iga máj xiye'nemikan ipan iyojwi Cristo. ¹⁰ Nimitzijkuilowiliáj inín ama' kuá' aya nia nimitzitatij iga weljo' ximoyolpatakan, ijkón kuá' nasis ayá' nimitzajajwaskej. Dios nemá' iga manimandarō iga manimitzpalewikan ayéj iga manimitzpolokan.

Pablo monawatiá

¹¹ Inonsan nimitzijliáj nokniwán iga nimonawatiá iwán amejemen. Nimitztaj-taniliáj iga xipaktokan, xikchiwakan iga máj xiye'nemikan, sesan amoalmajmej wán sekin, iwán xonokan tamelá, iwán Dios yej tepoxchokiliá onos wán amejemen.

¹² Ximopipitzokan iga ximosaludarokan ken Dios kiye'ita. ¹³ Nochi tokniwán yej kitokaj Cristo mitzejlamikij.

¹⁴ ToTeko Jesucristo mamitziknelikan, Dios mamitzchokilikan iwán iyEspíritoj maono wán amejemen. Ijkónyawa'.

Ama' yej San Pablo kijkuiloj iga yej kitokaj Jesucristo yej chantitoyaj Galacia Gálatas

Pablo tasaludagrowa

¹ Nej, niPablo, yej itatitan Jesucristo. Netapejpen Jesucristo iwán Dios yej toTaj yej ki-ojpa-ixitij Jesús kan miktoya. Ayá' netapejpen niga netitan taga' iga inín tekípánol. ² Nej iwán nochi tokniwan yej kitokaj Jesucristo yej nij íwan nonokej, nimitzijkuilowiliáj inín ama' amejemen yej ankitokaj Jesucristo yej amonokej ipan estado de Galacia. ³ Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti iga xonokan tamelá. ⁴ Jesucristo kichij ken kine' Dios yej toTaj wan motemá' iga mi' iga totechko, iga matemanawi iga ay'ya matikchiwakan yej ayekti ken kitekichiwaj yej onokej inán ipan inín tajli. ⁵ ¡Nochipa mamoweyimatilti Dios! Ijkónyawa'.

Ateyi se' ye'noticiaj yej tamanawia

⁶ Anikojasi te iga amejemen nimaninsan ankikajtėjeja Dios yej mitznqtzkej iga Cristo mitzikneliáj, iwán nemi ankitokaj sé'paya tamachtilis yejki' tamanawia. ⁷ Ayéj iga ono' se' ye'noticiaj yej tamanawia. Nimitzijliáj inín iga ono' sekin yej mitzkuejkuesowaj iwán kipatasnekij ye'noticiaj de Cristo yej tamanawia. ⁸ E' siga agaj mitzpowiliáj sé'paya ye'noticiaj ayéj ken yej nimitzpowilijkej, inón Dios makiknochiwa nochipa, até kichij siga manimitzpowilikan nejemen o se ángel* yej wi' ipan cielo. ⁹ Ken nikijtoja sej, inán sej nikijtowa: A'san neši mitzpowiliáj sé'paya ye'noticiaj, ayéj ken nimitzpowilijkej, inón Dios kiknochiwas kan tawewelkato'.

¹⁰ Kuá' nikijtowa inín, ¿ix iga maneye'itakan o iga maneye'ita Dios? Ayá' nikneki maneye'itakan. Siga ninkéki-o' maneye'ita la gente, nej ayo' katka nikchiwaya ken netekimaka Cristo.

Cristo kitapejpen Pablo iga itatitan

¹¹ Xikmatikan nokniwan iga ye'noticiaj yej tamanawia yej nikpowa, ayéj tájtól yej kejlánkejpa tajtaga'; ¹² iga nej ayá' nemachtij se taga', niga agaj nenextilij, majwa' Jesucristo imatika nenextilij.

¹³ Amejemen ankimatija ken iga ninemiá kuá' nikchiwaya ken tanextiliáj judiyojmej. Amejemen ankimatij ken iga poxsan nikuejkuesitinemiá kuá' niktemowaya yej kitokaj Dios iga manikpolokan. ¹⁴ Wan nej máj nikchij nochi ken tanextiliáj judiyojmej que sekin yej íkuá'san nimoskaltijkej. Nej nokta yej máj nikchijtoya ken tamachtiayaj no-ikyapatajwewetkej. ¹⁵ E' Dios netapejpen este kuá' netalaxwítogo' noye' iwán nenotza' iga nepoxiknelij. Iwán kuá' yéj ijkón kine', ¹⁶ nej nenextilij iPiltzin iga manikpowa itájtól yej tamanawia, manikpowili yej ayéj judiyojmej. Wan kuá' inín mochij, ayá' niájkiya niktajtanito agaj, ¹⁷ niga niajki Jerusalén iga manikitatij yej achto Cristo kititan kuá' aya nenotza. Majwa' niajki ipan ital Arabia, iwán niajki sej altepe' Damasco.

¹⁸ Ayá' niajki Jerusalén este que panoj eyi año; iwán ompa nikixmati' Pedro, iwán quince días nisen-onoyaj íwan. ¹⁹ E' ayá' nikita' sekin iyapostolejmej† Jesús, petz Jacobo yej iyiknin toTeko Jesús. ²⁰ Inín yej nemi nimitzijkuilowiliáj, nimitznojma-ijliáj iyixtaj Dios iga ayá' nemi nimitzkajkayawaj.

²¹ Máj máj niajki ipan ital estado de Siria iwán estado de Cilicia. ²² Iwán tokniwan yej kitokaj Cristo yej onokej ipan ital Judea aya ne-ixmatiáj, ²³ san kikakiáj iga

* 1:8 1:8 Xikita glosario "Ángel". † 1:19 1:19 Xikita glosario "Apóstol".

kijtowaj: “Yej ikya tetemowaya iga te-iknochiwa, inán kipojtinemi ye'noticiaj yej ikya kinekiá mapoliwi.” ²⁴ Iwán kiweyimatiltiyaj Dios iga neyolpata'.

2

Sekin itatitanimej Cristo komemawiaj Pablo

¹ Kuá' panoj catorce año, sej niajki Jerusalén iwán Bernabé iwán nikuiga' nō Tito. ² Niajki iga Dios nenextilij iga mania' ompiga. Ompa Jerusalén, nimonechkojkej wān sekin yej momati iga kimachtiyay yej kitokaj Jesús. Nimonechkojkej noyokámejsan, wān nikijlikej nokta ken iga nikpowa ye'noticiaj yej tamanawia' yej nikpowilia' yej ayéj judiyojmej wān yejemej netajtolkuikej. Ijkon nikchij iga amo agaj makijto iga baldejsan tekipanōl yej nikchij wān yej nikchijto'. ³ E' yejemej ayá' kitekimakakej iga mamocircuncidaro* Tito malej iga ayéj judío. Tito nō nemiá nowān. ⁴ De inin nitajtojkej iga sekin yej mopajpantiáj iga kitokaj Cristo, ichtakakalakkej kān nonoyaj, wān kinekiáj iga Tito mamocircuncidaro. Inimej kalakkej iga tapipiáj, iga makitakān ken iga Cristo Jesús temānawia' iga ay'ya te-ilpitokej iley Moisés. Yejemen kinekiáj sej matechīwakan ken esclavojmej† iga matikchīwakan nochi yej kijtowa la ley. ⁵ E' ni alin ayá' niktajtolkuilijkej iga niknekikej iga mela'ye'noticiaj yej mitzmanawiaj nochipa maono wān amejemen.

⁶ Wān yej kixmatij iga tayakantokej, ayá' ne-ijlikej iga manikpata ken iga nikpowa ye'noticiaj. Malej iga ayá' nikmatisneki te iteki in yejemej, iga Dios ayá' sesan máj kiye'ita. ⁷ Majwa' yejemej até ne-ijlikej iga kitakej Dios nemá' notekipanōl iga manikpowili ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej, kensan Dios kitekimá' Pedro iga makipowili judiyojmej. ⁸ Iga inonsan Dios yej kititan Pedro iga makipowili ye'noticiaj yej judiyojmej, nej nō netitan iga manikpowili yej ayéj judiyojmej.

⁹ Jacobo, Pedro iwán Juan yej máj tayakantokej, kitakej iga Dios nemá' inin tekipanōl, inon iga nemakitzkijkej nej iwán Bernabé. Inin kichijkej iga manesi iga neye'itakej, iga manesi iga nō kiye'itaj iga maniakān manitekipanotij kān onokej yej ayéj judiyojmej, miej yejemej yawij tekipanotij wān judiyojmej. ¹⁰ Netajtanilijkejsan iga manikpalēwikan yej amotapialiaj, inon nokta yej nochipa nikchijtiwi'.

Pablo kajajwa Pedro

¹¹ E' kuá' Pedro asi' ipan weyi-altepe' Antioquia, nikijixko-ijlij iga ayompa kichijtoya. ¹² Achto Pedro takuaya iwán yej ayéj judiyojmej, e' kuá' asikej sekin yej kititan Jacobo, Pedro moyokatij wān ayo' takuaya iwamej, iga kimajmawiliaya inomej judiyojmej. ¹³ Iwán sekin judiyojmej yej kitokaj Cristo kichijkej ken kichij Pedro malej iga kimatij iga ayompa. Este Bernabé nō kichij ken yejemej iga atakuaya wān yej ayéj judiyojmej. ¹⁴ Kuá' nikita' iga yejemej ayá' nemi kichiwaj ken tatekimaka mela'ye'noticiaj yej tamanawia', nikijlij Pedro iyixtaj nochi: “Ken tej tijudiyoj, iwán atikchijtoya ken tatekimaka iley Moisés; ¿te iga tiknextilia' yej ayéj judiyojmej iga makichiwakan yej judiyojmej kitekichiwaj?”

Welsan timomanawiaj iga timoconfiarowaj ipan Cristo

¹⁵ Tejemej totékiya iga tijudiyojmej, iwán tikijtowaj iga ayá' tikchīwaj yej ayékti ken kichiwaj yej ayéj judiyojmej. ¹⁶ Tikmatij iga ayagaj wel ye'onos iyixtaj Dios iga kichīwa ken tatekimaka iley Moisés. Wel tiye'onoj iyixtaj Dios iga timoconfiarowaj ipan Jesucristo. Inon iga nō tejemej timoconfiarojkej ipan Jesucristo iga matiye'onokān iyixtaj Dios iga timoconfiarowajsan, ayéj iga tikchīwaj ken tatekimaka la ley. Iga ayagaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga kichīwasan ken tatekimaka la ley.

* **2:3** 2:3 Xikita glosario “Circuncisión”. † **2:4** 2:4 Xikita glosario “Esclavo”.

¹⁷ Inán siga tiknekij matiye'onokan iyixtaj Dios iga timoconfiarowaj ipan Cristo, wan timomakaj de cuenta iga tejemej no tikchiwaj yej ayekti, inon ayá' kijtojneki iga Cristo techiwaltiaj yej ayekti. ¡Ayéj ijkón! ¹⁸ Siga nikjowa iga la ley ayá' nepalewia iwán sej nimoconfiarowa iga wel nikchiwa ken la ley tatekimaka, iga ijkón nikchiwa nokta yej ayekti. ¹⁹ Kuá' nikchiwasnekiá ken la ley kijtowa, nikita' iga awel nikchiwa ken Dios kiye'ita. Wan iyixtaj la ley nimigui', iga wel manono iga Dios. ²⁰ Nej nimigui'ya pan cruz wan Cristo; inon iga ayo' nej in yej nisato', Cristo isato' nopan, iwán inán iga nono', nono' iga nimoconfiarowa ipan iPiltzin Dios yej nechokilij iwán migui' iga nej. ²¹ Dios tepoxiknelia malej iga ayá' teajasi iwán awel niktepo'maka, wan siga agaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga kichiwasan ken kijtowa la ley, baldejsanwa' migui' Cristo.

3

Dios temaka iyEspíritoj iga timoconfiarowaj ipan yéj

¹ ¡Amejemen yej anchantitokej Galacia, ni alín ayá' anye'tajlantokej! ¿Ayéj mitzkajkayajkej iga amo xikchiwakan ken kijtowa ye'noticiaj? Kuá' nimitzpowilijkej ye'noticiaj nimitznojma-ijlijkej ken iga kimiktijkej Jesucristo ipan cruz, anken-tenderojkej ken kuá' katka amonoyaj kuá' mochij. ² Ta' xine-ijlikan inín: ¿Ix Dios mitzmakakej iyEspíritoj iga ankichiwaj ken tatekimaka iley Moisés, o iga ankiçredojkej kuá' ankikakikej ye'noticiaj? ³ ¿Te iga ayá' anye'tajlantokej? Kuá' ampewakej iga ankitokaj Cristo, mitzpalawijkej iyEspíritoj Dios, ¿inán ix ankinekij amoséltisan xikchiwakan ken kineki Cristo? ⁴ ¿Ix baldejsan ankijowijkej iga mitziknoçhijkej iga ankitokaj Cristo? Masej amo katka baldejsan. ⁵ Kuá' Dios mitzmakaj iyEspíritoj iwán kichíwa ipan amejemen yej ayí'pa mo-ita, ¿te iga kichíwa? Ayá' kichíwa iga amejemen ankichiwaj ken la ley tatekimaka, sino que iga ankiçredowaj ye'noticiaj yej ankikakikej.

⁶ Xikejlamikikan iga Abraham moconfiaroj ipan Dios, iwán iga moconfiaroj, inon iga Dios kita' ken yej ayá' kichij yej ayekti. ⁷ Inon iga amejemen xikmatikan iga yej moconfiarowaj ipan Dios, inómejwa' in ipilowan Abraham. ⁸ Wan Dios kijtowa kan ijkulijto' itájtól iga kiye'itas yej ayéj judiyojmej iga moconfiarowaj ipan yéj; icyay ijkín kijlij Abraham inín ye'noticiaj: “Iga tej nochí gente ipan tajli yawij ye'onotij.” ⁹ Ijkón iga yej moconfiarowaj ipan Dios, Dios kichíwas iga maye'onokan ijkón kensan Abraham ye'onoya iga moconfiaroj ipan Dios.

¹⁰ Yej moconfiarowaj iga wel kichiwaj ken tatekimaka iley Moisés, Dios kiknoçhíwas iga itájtól kijtowa: “Yej ayá' kichíwa nochí ken tatekimaka iley Moisés, inon Dios kiknoçhíwas.” ¹¹ Xikmela'matikan iga ayagaj ye'onos iyixtaj Dios iga kichíwa ken tatekimaka la ley; itájtól Dios kijtowa: “Yej moconfiarowa ipan Dios, Dios kiye'ita iwán yawi onoti nochipa wan yéj.” ¹² Yej kitoka iley Moisés, nochipa makichíwa ken tatekimaka inon ley, ayéj iga moconfiarowa ipan Dios. Iga itájtól Dios kijtowa: “Siga tikneki iga nochipa xono, xikchiwa nochí yej tatekimaka iley Moisés.”

¹³ Malej iga tejemej awel tikchiwaj nochí ken tatekimaka iley Moisés, Cristo temañawij kuá' mi' ipan cruz; kiknoçhijkej totechko. Ken ijkulijto' ipan itájtól Dios: “Yej miki pipilójto'pa ipan kuawi', inon toknín Dios kiye'ita iga kiknoçhijkej.” ¹⁴ Mi' Cristo iga Dios makichíwa iga wel maye'onokan yej ayéj judiyojmej, ijkón ken kijlij Abraham. Iwán tonochín iga timoconfiarowaj ipan Cristo Jesús wel matikpiakan iyEspíritoj Dios yej kijtoj iga temakas.

La ley iwán yej Dios kijtoj iga temakas

¹⁵ Nokniwan, nia nimitznextilitij kan ximixkujtikán ipan yej kichíwaj tokniwan: Kuá' se taga' motajtoltia iwán agaj iwán kichíwaj se ama' kan nesi iga motajtoltijkeja

iwán kifirmarowaj, ayagaj wel kijtowa iga amo mamochiwa niga wel kitáliliá se' tájtól. ¹⁶ Puej Dios kijlij Abraham iwán ipiltzín* ipilówampa iga kimakas yej yékti. Kan ijkuilijto' ayá' kijtowa iga "ipilowan ipilówampa" kenkuá' nemi kijliá mia' gente, sino que kijtowa: "ipiltzín ipilówampa", inón kijtojneki sesan, inonwa' Cristo. ¹⁷ Injnwá' in yej nikijtojneki: Dios motajtołtij iwán Abraham iwán Dios kijtoj iga kichiwás ken motajtołtijkej. Inón iga iley Moisés, yej wáłaj kuá' pánoja cuatrocientos treinta años, awel kijtowa iga ómpaya matami ken iga motajtołtijkej. Siga ijkón, báldejsan yej Dios kijtoj iga kichiwás. ¹⁸ Siga Dios temaka yej pox yékti iga tikchiwájsan ken tatekimaka iley Moisés, ayéj katka iga matimoconfiarokan ipan yej Dios kijtoj. E' yej Dios kimá' Abraham, kimá' iga kijlij iga kimakas, ayéj iga Abraham kitánijsa.

¹⁹ Iwán ¿téjastaj in iley Moisés? Inón kimakakej iga manesi iga mochiwa yej ayékti. Inón ley tami' este que wáłaj inón "iPiltzín" yej Dios kijtoj iga wı'. Dios kimá' inón ley angelejmej iga yejemen makimakakan Moisés, wan Moisés kimá' judiyojmej. ²⁰ E' kuá' Dios kijlij Abraham yej kimakas, Dios akitemoj agaj iga makipowili iga imatika nokta kijlij. Dios sesan wan wel kichiwa iséltisan ken kineki.

Tejas in la ley

²¹ ¿In inın ix kijtojneki iga iley Moisés ono' icontraj yej Dios kijtoj iga kichiwás? Ayéj ijkón. E' siga Dios temakaka se ley yej wel kichiwa iga matonokan, ijkón wel tiye'onoyaj iyıxtaj Dios iga san tikchiwaj yej tatekimaka la ley. ²² E' ijkuilijto' ipan itájtól Dios iga nochi gente ilpito' iga kichijto' yej ayékti; ijkón iga petz yej kicredowa ipan Jesucristo wel makipiá yej Dios kijtoj iga tamakas.

²³ Kuá' aya wı' yej ipan timoconfiarowaj, kenkuá' te-ilpitoya la ley, tikchixtoyaj iga matikixmatikan yej ipan matimoconfiarokan. ²⁴ La ley ken se yej teojmá' iga tewıga' kan ono' Cristo, iga mateye'ita Dios iga timoconfiarówájsan ipan Jesucristo. ²⁵ E' inán iga ási'ya yej ipan timoconfiarowaj, ayo' teojmaka la ley.

²⁶ Iga anmoconfiarowaj ipan Cristo Jesús, amejemen nochi ipilowan Dios. ²⁷ Nochi amejemen anmosetilijkej iwán Cristo iga anmobautizarojkej.† Inán annémija wan Cristo kenkuá' yéj amotzótzol. ²⁸ Até kichij siga se judío o yej ayéj, esclavo o yej ayéj, taga' o siwa'; iga ansetitokej iwán Cristo Jesús, kenkuá' sesan amonokej. ²⁹ Siga amejemen itatki Cristo, amejemen ipilowan ipilówampa Abraham, iwán amotatki no mochiwas yej Dios kijlij Abraham iga kimakas.

4

¹ Inın yej nikijtojneki: Miejs aya yolej se tepiltzín yej kimakaskej nochi iga mochiwas itatki, nesi ken se namoltekipanowani yej ono' ichan malej iga yéj nochi itatki. ² Ono' yej kiskaltia inón tepiltzín iwán ono' yej kita nochi yej itatki, este kuá' kijtoj itaj iga kimakas yej kikuis. ³ Ijkonsan no tejemej, kuá' aya tikixmatiáj Cristo, ken kuá' aya tiyolejkej, tikchijtoyaj ken kitekimakaj yej kitokaj yej ayéj mela'diosmej. ⁴ E' kuá' asi' tiempo yej Dios kijtoj, kititan iPiltzín, yej onoko ipan se siwa' iwán kichij ken tatekimaka iley Moisés. ⁵ Wáłaj iga texitomako kan tetekimakatoya la ley, iga Dios mateqmemawi ken ipilowan.

⁶ Iwán inán iga amejemej ipilowanya Dios, kititan iPiltzín iyEspíritoj ipan amoalmajmej; iwán iga iyEspíritoj wel tikijliáj Dios: "ıTinoTaj, noPáj!" ⁷ Inán iga tej ipiltzín Dios, inán ayo' mitztekimaka la ley. Iwán iga tej ipiltzín Dios, yawi mitzmatati yej pox yékti iga ticredowa ipan Cristo.

Pablo kinonotza yej mokuepasnekij iga kichiwaj ken tatekimaka la ley

* **3:16** 3:16 Ipan griego kijtowa "semilla", yej wel kijtojneki sesan o mia'. Niga Pablo kijtowa iga kijtojneki Cristo.

† **3:27** 3:27 Xikita glosario "Bautizar".

⁸ E' kuá' amejemen aya ankixmatiáj Dios, an-ilpitoyaj iga ankitokayaj yej ayéj mela'diosmej. ⁹ Inán iga ankixmatij Dios, o matikijtokan, Dios mitzixmatij amejemen, ¿te iga sejo' anmoconfiarojnekij ipan yej ayéj mela'diosmej yej awel te kichiwaj iwán anmotemakaj iga mamitzilpitokan iga ankitokasnekij sej? ¹⁰ Ankinekij iga Dios mamitzye'itakan iga té ankichiwaj ipan sekin día, meses, fecha iwán año. ¹¹ Nimajmawi iga báldejsan nochi yej nimitzmachtijkej.

¹² Nokniwan, nimitzijliáj iga ximochiwakan ken nej, iga nej no nimochij ken amejemen iga ayo' netekimakato' la ley. Amejemen ayá' anechiwilijkej nité yej ayékti. ¹³ Ankimátija, kuá' achto nimitzpowilijkej ye'noticiaj yej tamánawiá, nikawi' wan amejemen iga ayékti nikmachiliaya. ¹⁴ Iwán iga ayékti nikmachiliaya, amejemen wel katka ayá' anneye'itayaj, e' malej ijkón amejemen ayá' annepinajtijkej niga annesemakakej. Majwa' aneomemawijkej ken se iyángel Dios; ken kuá' nemi ankememawiáj Jesucristo nokta. ¹⁵ ¿Te iga inán ayo' ampakij? Wel nikijtowa inín iga nimitztajtowiliáj, siga wel katka este annemakayaj amoyix. ¹⁶ Iwán inán, ¿ix anne-ijiyaja iga nimitzijlijkej yej ompay nokta?

¹⁷ Yej kinekij iga xikchiwakan ken tatekimaka iley Moisés, ayéj iga mitzye'ojmakaj. Yejemej kinekij mamitzyokatikan iwán nejemej, iwán yejémejsan xikye'itakan. ¹⁸ Yékti iga xiknekikan iga xikpalewikan sekin, siga yej ankichiwiliáj nokta yej yékti, e' xikchiwakan nochipa, ayéj kuá'san nono' amowan. ¹⁹ Amejemen yej nimitznej ken nokta annopilowan, sej nimoknochijto' iga amejemen, ken tikita se teye' kuá' kualoto' iga taonoltiá; iwán ijkón nia nimoknochijtoti este que xikmela'tokakan Cristo. ²⁰ ¡Niknekiskiaya magui' sémiya nokta manono amowan iga manimitztzojtzopeli'notzakan, puej ayo' nikmati te nikchiwa wan amejemen!

Mamixkuñtilo ipan Agar wan Sara

²¹ Amejemen yej ankichiwaskan ken tatekimaka iley Moisés, xine-ijlikan inín: ¿Ix ayí' ankikakikej ken kijtowa inón ley? ²² Kijtowa iga Abraham kipiá' ome isiwa', se yej imela'siwa' yej itoka' Sara, iwán se' yej isirvientaj Sara yej itoka' Agar. Sejsé isiwa' kita' se ipiltzin. ²³ E' ipiltzin sirvienta onoko iga taga' kine', miej ipiltzin yej ayéj sirvienta onoko iga mochij yej kijtoj Dios. ²⁴ Inín tatapowalis kan mamixkuñtilo. Inomej ome siwatkej kijtojneki ome pacto yej Dios kichij. Se de inón pacto mochij ipan tepe' Sinaí, iwán inón tenextiliá de Agar; nochi ipilowan Agar onoj iga esclavojmej iga kipiáj iteko yej la ley. ²⁵ Agar kijtojneki inón tepe' yej itoka' Sinaí yej ono' Arabia, inón kijtojneki Jerusalén yej inán ono' ipan tajli, iga yej ompa chantitokej wan ipilowan kitekimakatokej iley Moisés. ²⁶ E' Sara kijtojneki se' Jerusalén yej ono' ajko ipan cielo, inonwa' ayéj esclava, iwán tejemej ipilowan. ²⁷ Iga itájtol Dios kijtowa:

Xipaki tej siwa' yej ayá' tipilowa;

xitzajtzi iga tipaki, tej yej ayí' tipilkualo.

Iga siwa' yej kikajtejkej yawi kipiati máj ipilowan,

máj que inón siwa' yej wewejoj.

²⁸ Nokniwan, tejemej ken tikita Isaac yej ipiltzin Sara; tejemej tepilowan yej Dios kijtoj iga onoskej. ²⁹ E' ijkón ken ikya ipiltzin Agar, yej onoko iga taga' kine', kiknochij ipiltzin Sara, yej onoko iga kine' iyEspíritoj Dios; ijkón no inán, yej kichiwaskan ken tatekimaka iley Moisés, te-iknochiwaj tejemej yej tonokej iga iyEspíritoj Dios. ³⁰ E', ¿te kijtowa Dios ipan itájtol? Kijtowa: “Xikixti esclava iwán ipiltzin, iga ipiltzin esclava awel kikui yej itatkiiyas ipiltzin yej ayéj esclava.” ³¹ Inón iga nokniwan, tejemej ayéj ken ipilowan yej esclava yej kitekimakato' iley Moisés, majwa' tejemej ipilowan yej ayéj esclava iga timoconfiarowaj ipan Cristo.

5

¹ Cristo texiton iga ayo' matetekimakato la ley. Inón iga xixitontokan, iwán ayo' ximotemakakan iga sej mamitztekimakatokan la ley.

² Ta' xinekakikan, nej niPablo, nimitzijliáj siga amejemen anmocircuncidarowaj, ayá' mitzpalewiáj iga migui' Cristo. ³ Nimitzijliáj sej iga nochi yej mocircuncidarowa, yawi onoti iga makichíwa nochi ken tatekimaka iley Moisés. ⁴ Amejemen yej ankijtowaj iga anye'onokej iyixtaj Dios iga san ankichíwaj ken tatekimaka la ley, anmoyokatijkej de Cristo iwán ankikajtejkej Dios yej te-ikneliá. ⁵ E' iga nejemej, iyEspíritoj Dios nenextiliáj iga nejemej niawij niye'onotij iyixtaj Dios iga nimoconfiarowaj ipan Cristo. ⁶ Siga tisetitokej iwán Cristo Jesús, até kichij siga tonokej circuncidadoj o ayá', monékisan iga matimoconfiarokan ipan Dios, iwán siga timoconfiarowaj, tiknekískeja tokniwan.

⁷ Amejemen ómpaya ken ankichijtoyaj. ¿A'yéj mitzkawaltijkej iga ayo' xikchíwakan ken kijtowa mela'ye'noticiaj? ⁸ Ayéj Dios yej mitzkawaltijnekij, iga Dios nokta yej mitznótzaj. ⁹ Amo xikelkawakan iga “alín levadura* kiposawayaltia nochi tixti kuá' mochíwa pan.” Ijkón se yej ayompa tamachtiá wel kichikokixtiá komati tokniwan. ¹⁰ Nej nimoconfiarowa ipan toTéko iga amejemen ankitokaskej ken nimitzmachtijkej, e' Dios yawi kicastigaroti yej mitzkuejkuesowaj, a'san nesis.

¹¹ Nokniwan, siga nej katka manitatekimakátoo' iga mamocircuncidarolo, judiyojmej ayá' ne-iknochíwayaj iwán ayá' kikuejkuesowayaj kuá' kikakij iga nikpowa te iga Cristo migui' ipan cruz. ¹² E' inomej yej mitzkuejkuesojtinemij iga ximocircuncidarokan, imasejwa' nochi yejemej mamomela'tekikanya!

¹³ Nokniwan, Dios mitznótzkej iga ayo' mamitztekimakatokan la ley. Malej iga ijkón, amo xikchíwakan ayompa kensan kineki amoalmaj, majwa' ximosepampalewikan iga manesi iga anmonekij. ¹⁴ Iga nochi yej tatekimaka la ley wel mochíwa ipan inín yej ijkín kijtowa: “Xikchokili moknín kensan tej timochokiliá.” ¹⁵ Nimitzijliáj, siga annotankuaj iwán anmokuaj amejémensan, anyawij anmosepantamitij.

Matinemikan ken kineki iyEspíritoj Dios

¹⁶ Inín yej nimitzijliáj: Xinemikan ken kineki iyEspíritoj Dios, iwán amo xinemikan ayompa ken kineki amoalmaj. ¹⁷ Iga nochi yej ayekti tikchíwasnekij, akiye'ita iyEspíritoj Dios, iwán iyEspíritoj Dios akiye'ita yej ayekti tikchíwasnekij. Iyomextimej ayá' moye'itaj, inón iga amejemej awel ankichíwaj yej ankinekij. ¹⁸ E' siga iyEspíritoj Dios mitzojmakaj, ayo' mitztekimakatokej la ley.

¹⁹ Nésisan yej ayompa kichíwaj ken kinekij iyalmajmej, ijkín kichíwaj: kochij wan yej ayá' iwán namiktitokej, kichíwaj yej pox ayekti, este ayo' pinawaj iga ayompa kichíwaj, ²⁰ kiweyimatij idolojmej, taachisarowaj, ta-ijiyaj, pox takuejkuesowaj, kikuilijnekij yej se' itatki, pox kuejkuesiwij, kinekij yejémejsan mamoye'chíwakan, moyojyokatiáj iwán monechkowaj wansan yej moye'itaj, ²¹ ta-ixitaj, tamiktiáj, sentawanaj kan pox tajtakuaj iga ilwichíwaj, iwán kichíwaj sékino' yej ijkómpasan. Nimitznótzaj amejemen kensan achto nimitzijlijkej, yej ijkón kichíwaj, ayá' wel kalakiskej kan reinarowa† Dios.

²² E' iyEspíritoj Dios kichíwa ipan toalmaj iga matimochokilikan, matipaktokan, matonokan tamelá, amo nimanín matikuesiwikan, matite-ijknimej, matikye'chíwilikan sekin, nochipa matikchíwakan ken tikijtowaj iga tikchíwaskej, ²³ matiyoltzopelikmej, iwán matimoyoltakuawilikan kuá' tikchíwasnekij yej ayekti. Ateyi nisé ley yej tatekimaka iga amo matikchíwakan ijkín. ²⁴ Iwán yej tiktokaj Jesucristo, tikmiktijkej ipan cruz nochi yej ayekti yej kichíwasneki toalmaj. ²⁵ Ya que iyEspíritoj Dios kichij iga wel matiye'onokan, matikchíwakan nochi ken tenextiliá.

* 5:9 5:9 Xikita glosario “Levadura”. † 5:21 5:21 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”.

²⁶ Amo matimoweyimatikan, amo matimokuejkuesokan niga matimosepan-ixitakan.

6

Ximosepampalewikan

¹ Nokniwan, siga ankitaj agaj kichij yej ayekti, amejemen yej maj ankimatij ken kineki iyEspíritoj Dios, xikpalewikan iga sej maye'nemi. Tamelá xiknotzakán; amo ximoweyimatikan. Amo santá' tej nō tikchīwasnekis yej ayekti. ² Ximosepampalewikan kuá' ay'ya ankojasij ken ankichīwaj ipan tejté yej mitzyolmiktijtokej. Iga ijkón, ankichīwaj ken tatekimaka iley Cristo.

³ Si agaj momachiliá iga kipiá itekiyo kuá' ayéj te iteki, inón igánajsan mokajkayawa. ⁴ Sejsé imatika mamō-ita ken iga nemi, iwán siga kita iga ómpaya ken kichijto', iyálmajsan makimatito iga ye'ono'. E' amo makijto iga yéj maj ye'nemi que se'. ⁵ Puej sejsé kimati te tekipánol Dios kimá' iga makichīwa.

⁶ Yej nemi momachtiá ipan itájtōl Dios, yej quipiá, achi makimakokati itamachtiani.

⁷ Amo ximokajkayawakan: ayagaj wel kajawilmati Dios. Yej kichīwiliá agaj tejté, inón yawi mokuapati iyakapan. ⁸ Siga agaj kichīwa yej ajayekti, iga inón yej kichij yawi mela'poliwiti. E' yej kichīwa yej yekti ken kineki iyEspíritoj Dios, iyEspíritoj Dios yawi kichīwati iga nochipa maono iyixtaj Dios. ⁹ Inón iga amo matisiawikan iga tikchīwaj yej yekti. Siga ayá' timosemakaskej, wī' día kuá' temakaskej yej teajasi. ¹⁰ Inón iga kuá' wel, matikchīwilikan yej yekti nochi, iwán inón maj matikchīwilikan tokniwan yej nō moconfiarowaj ipan Cristo.

Pablo tanonotza iwán tanawatiá

¹¹ Ta' xikitakan kejké'pa letrajwewetkej nemi nimitzijkuilowiliáj nomatika. ¹² Inomej yej mitztekimakaj iga ximocircuncidarokan, kichīwaj iga san makiye'itakan, iwán iga amo makijiyakan iga kitokaj Cristo yej mi' pan cruz. ¹³ E' niga yej onokej circuncidado ayá' kichīwaj nochi ken tatekimaka la ley. E' mitztekimakaj iga ximocircuncidarokan iga mamokichmatikan iga mitzchīwaltijkej iga ximotekikan. ¹⁴ E' nej iga nité yej nikchīwa ayá' nimoweyimati, petz nimoweyimati iga niktoka toTēko Jesucristo yej mi' ipan cruz. Jesucristo mi' iga nej, ijkón nochi yej ono' ipan inín tajli ay' neyoltilana ken kuá' míkto'ya iwán nej ken nō nimíkto'ya iga ay' nikchīwa ken mochīwa pan inín tajli. ¹⁵ Iga tisetitokej iwán Cristo Jesús, até kichij siga timocircuncidarowaj o ayá', monékisan iga Dios mateyolpata. ¹⁶ Dios makichīwa iga maonokan tamelá iwán makiknelikan nochi yej kichīwa ken nemi nimitzijliáj, inómejwa' nokta in ipilowan Dios.

¹⁷ Inán nikeman anikneki agaj maneyolmikti; ipan nokajlo' nesi notákal iga ne-iknochijkej iga niktoka toTēko Jesús.

¹⁸ Nokniwan, niktajtaniliá toTēko Jesucristo iga makichīwa yej yekti ipan amejemen. Ijkónyawa'.

Ama' yej kijekuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Éfeso Efesios

Pablo kijekuillowiliá yej kitokaj Jesús yej chantitokej altepe' Éfeso

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikiytowaj, se yej yéj kititan, iga Dios ijkón kine'. Nimitzijekuillowiliáj inín ama' yej ankitokaj Dios iwán ankidredowaj Jesucristo yej anchantitokej altepe' Éfeso. ² Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan iwán makichiwakan iga pan amoalmaj xonokan tamelá.

Dios teyolchikawa iga tiktokaj Cristo

³ Matikweyimatiltikan yej iDios iwán iTaj toTeko Jesucristo iga Dios tema'ya ipan toespíritoj nochi yej yékti yej ono' ipan cielo iga tisetitokej iwán Cristo. ⁴ Dios tetapejpen áchtosan, este kuá' aya mochiwaya inín tajli, iga matisetitokan iwán Cristo, iga matimochiwakan de yéjpasan iwán iga matikchitokan iyixtaj yej yéj kineki. ⁵ Dios iga tepoxchokilij, kejlán este ikayay iga tetapejpen iwán kititan Jesucristo iga matimochiwakan nokta ipilowan, ijkón Dios kiye'ita. ⁶ Dios poxsan te-iknelij iga teomemawij iga yej kichij ipiltzin yej poxsan kineki, ijkón kajasi iga matikweyimatiltitokan. ⁷ Iga iyeyo Cristo kitoyaj kuá' migui', temawij iwán teelkawilij yej ayékti tikchijkej, inón kichij iga tepoxiknelij. ⁸ Dios iga tepoxchokiliá, tematiltij yej matikchiwakan iwán iga matikixmatikan iyojwi. ⁹ Tenextilij yej iyantoya, yej yéj kejlantoya iga tejemen, ken yéj kiye'ita' iga ipan Cristo kine' mamochiwa. ¹⁰ Dios yawi kichiwati kuá' yéj nokta kinekis iga kisetilij nochi yej ono' ipan cielo iwán yej ono' ipan tajli iga Cristo makimandaro.

¹¹ Iwán iga tisetitokej wan Cristo inán timotapialiaja, iga Dios témá' yej yéj itatki, tetapejpentoyay iga Dios ijkón nokta kejlantoya, iga kichiwa ken yéj kiye'ita. ¹² Ijkón Dios kichij iga nejemej nijudiyojmej áchtosan maniksentalikan noalmajmej pan Cristo iwán manikweyimatiltikan. ¹³ Amejemen nō ankikakikej mela'ye'noticiaj yej tasalvarowa iwán ankidredojkej Cristo. Dios mitzmakakej iyEspíritu Santo iga manésiya iga amejemen itátkiya yéj, yej ikayay kijtoj iga yawi mitzmakatij. ¹⁴ Iga Dios témá' iyEspíritoj, tenextiliá iga yéj yawi temakati majo' yej yéj itatki. Íkuá' kisalvarowa nochi tokniwan yej yejpa itatki iwán nochi kiweyimatiltiáj.

Pablo kitajtaniliá Dios iga makipalewikān yej kitokaj Jesucristo

¹⁵ Inón iga nej, kuá' nikagui' iga amejemen anmoconfiarowaj ipan toTeko Jesucristo iwán anmochokiliáj wan yej kitokaj Dios, ¹⁶ ayá' nikajtewa iga nikmaka gracias Dios iga amejemen. Nochipa nimitzejlamikij kuá' nitajtowa wan Dios. ¹⁷ Niktajtaniliá iDios toTeko Jesucristo, toTaj yej kipoxpiá poder, iga mamitzmakakan iyEspíritu iga xikmatikan te xikchiwakan iwán xikixmatikan máj Dios. ¹⁸ Nō niktajtaniliá Dios iga mamitztawikan pan amoalmajmej iga xikmatikan te iga mitznutzkej, iwán xikmatikan nō yej pox yékti yej Dios yawi kimakati inomej yej yéj itatki. ¹⁹ Nikneki xikmatikan iweyi poder yej akipiá kan tanto', inón tepalewiá kuá' tiksentalijtokej toalmaj pan Cristo. Injnsan iweyi poder yej Dios kinextij ²⁰ kuá' kojpa-ixitij Cristo iga miktoya iwán kitālij iladoj iye'ma' ipan cielo. ²¹ Ompa kitālij Cristo iga máj mamandaro que nochi espíritojmej yej kipiáj poder iwán nochi yej mandarowaj pan cielo, ipan inín tajli yej inán ono' iwán yej wi'o'. ²² Dios kitālij Cristo iga makimandaro

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

nochi, iwán nō kitalij iga maono ken tzontekon pan nochi tokniwán yey kitokaj toTēko. ²³ Yey tiktokaj Cristo, tejemej icuerpoj. Yey tiktokaj Cristo atikpolowaj nité iga yéj noyan ono wán nochi kipiá.

2

Dios teyokamanawia

¹ Cristo mitzojpa-ixitijkej iga anmiktoyaj iyixtaj Dios iga ankichijtoyaj yey ayēkti. ² Inón ankichijtoyaj ikya, kensan kichiwaj yey akixmatij Dios, san ken kineki Tzitzimi' yey mandarowa ipan ejeka', iwán yey nō kichiwaltia yey ayēkti inomej yey akichiwaj ken kineki Dios. ³ Ikya nochi tejemej ijkón nō tinemiáj, tikchijwayaj san ken kinekiá toalmaj, iwán san ken tikejlamikiáj, inón iga teajasiá iga Dios matecastigarō kensan sekin. ⁴ E' Dios pox te-ikneliá iga pox techokiliá, ⁵ malej iga tejemen timiktoyaj iyixtaj Dios iga tikchijtoyaj yey ayēkti, Dios teojpa-ixitij wán Cristo. Dios ken temakokawia iga tiye'onoskej wán kiye'ita iga matemanawi. ⁶ Dios teojpa-ixitij wán Cristo Jesús, iwán teewatoltij itenōj kan ono' ipan cielo. ⁷ Ijkón kichij iga makinexti pan mia' xiwi' yey wi'o', iga tepoxye'ita iwán pox te-ikneliá iga timoconfiarowaj ipan Cristo Jesús. ⁸ Dios mitzmanawijkej iga mitzchokiliáj iga ipan anmoconfiarojkej; iwán inín ayéj iga amoganaj ankichijkej, sino que Dios mitzyokamakokawijkej. ⁹ Inín ayéj iga tejté tikchijkej iga tiktankej, iga amo agaj mamoweyimati. ¹⁰ Tejemen Dios teojpachij iga matisenemikan wán Cristo Jesús, iga matikchiwakan yey yēkti, iga ijkón yéj áchtosan kejlan ken matinemikan.

Tonokej tamelá ipan Cristo

¹¹ Inón iga amo xikelkawakan iga amejemen ayéj anjudiyojmej; judiyojmej mitzi-
jliayaj “incircuncisos”^{*} iga yejemej nochi tajtaga' mojliáj “circuncidados” iga yejemen inón kitekichiwaj. ¹² Íkuá' amejemen aya ankixmatiáj Cristo, judiyojmej mitzitatej iga anwejkachanejkej, ayá' ankixmatiáj te motajtolitijkej Dios wán israelitajmej niga yey kijtoj iga yawi kichiwati. Amoselti amonoyaj ipan inín tajli iga ayá' ankixmatiáj Dios wán ayá' ankimatiáj siga wel anmomanawiajaj. ¹³ E' inán iga ansenemij wán Cristo Jesús, amejemen yey amonoyaj wejka iga Dios, ankina'techójkeja iga migui' Cristo iga amejemen. ¹⁴ Cristo kichij iga matonókanya tamelá. Yéj kichij iga judiyojmej iwán yey ayéj judiyojmej mamochiwakan ken sesan, iga Dios kixixitinya inón yey tayojyokatijtoya iga mo-ixitayaj. ¹⁵ Kuá' mi' Cristo, ompa tami' iley Moisés wán nochi yey tatekimaka. Yey judiyojmej iwán yey ayéj judiyojmej mochij ken sesan taga' iga kisentokaj Cristo. Ijkón kichij iga matonókanya tamelá. ¹⁶ Kuá' mi' ipan cruz, Cristo kichij iga matami iga mo-ijiyayaj yey judiyojmej iwán yey ayéj judiyojmej iwán mochijkej ken sesan taga'. Inán wel tonochimej tonoskej tamelá iyixtaj Dios.

¹⁷ Cristo walaaj iwán kipowa' ye'noticiaj ken wel matonokan tamelá iyixtaj Dios tonochimej, yey ayéj judiyojmej yey wejkatitoyaj iga Dios iwán judiyojmej yey ken na'san onoyaj wán Dios. ¹⁸ Iga Jesucristo mi' iga tejemen, tonochin yey tijudiyojmej iwán yey ayéj, inán wel tasij itenōj toTaj iga inonsan iyEspíritoj Dios. ¹⁹ Inón iga inán amejemen ay'ya anwejkachanejkej, niga ayo' amonokej ipan tajli yey ayéj amotatki. Inán ansetiakej iwán inomej yey itatki Dios iwán nō anmochijkeja ipilowan Dios. ²⁰ Wán amejemen inán ken se weyi kajli yey taksato' pan yey tenextilij apostolejmej wán profetajmej,[†] iwán Jesucristo nokta ken tikita achto te'ti kan tajtaksato' inón kajli. ²¹ Iga tisetitokej wán Cristo, ken yoli' yoli' tejkatiá kajli te que yekawi se tiopan yey yokachijto' iga toTēko. ²² Ijkonsan nō amejemen, iga ansetitokej wán Cristo, anmosenechkowaj iga mamitzchiwakan ken se kajli kan maono iyEspíritoj Dios.

^{*} **2:11** 2:11 Xikita glosario “Circuncisión”. [†] **2:20** 2:20 Xikita glosario “Profeta”.

3

Dios kititani Pablo iga makipowili ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej

¹ Inón iga nej Pablo, nipresojtito' iga nikchiwa ken kineki Cristo Jesús; nitekipanowa iga xiye'onokan amejemen yej ayéj anjudiyojmej. ² Ankimátija iga Dios ne-iknelij iga nemá' inín tekípánol iga manimitzpaléwikan. ³ Dios nenextilij yej iyantoya iwán nematiltij, ijkón ken nimitzijkuilowilíjkeja achi ipan inín ama'. ⁴ Kua' ankixpowaskej inín, ankimatiskej iga nikmátija yej iyantoya, yej Cristo kichiwako. ⁵ Inón yej to-ikyapatajwan ayá' kimatikej; e' inán Dios, iga iyEspíritoj kinextilij iyapostolejmej iwán iprofetajmej. ⁶ Ininwa' in yej aya momatiá: Jesucristo no wel kimanawiá yej ayéj judiyojmej iga mamochiwakan sesan wan judiyojmej; iyomextin mochiwaskej ken tikita sesan taga' iga Dios kimakas nochi yej kijlij judiyojmej iga yawi kimakatij.

⁷ Malej iga aneajasi, Dios ne-iknelij iwán netalij iga wel manitekipano iga manikpowa ye'noticiaj. ⁸ Nej yej máj até noteki que nochi yej kitapejpen Dios iga itatki; e' yéj kiye'ita iga manikpowili ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej. Inón ye'noticiaj tematiltiá yej kichij Cristo iga tejemen, yej pox valerowa iwán ayagaj wel kaxiliá ipatiyo. ⁹ Dios, yej kichij nochi yej tikitaj, kine' iga maniknextili nochi gente ken yéj kichiwaw, yej desde ikya ayagaj kimatiá. ¹⁰ Ijkón angelejmej* yej onokej ipan cielo iwán espíritojmej yej kipiáj poder, kitaj ipan toknimej yej kitokaj Dios, iga Dios nokta kipoxmati te kichíwa. ¹¹ Dios kichij ijkón kensan kejlantoya pox ikya, inón kichij iga kititan toTeko Cristo Jesús. ¹² Iga tiktokaj Cristo, inán ayá' tipinawaj iga tikna'techowaj Dios, iga timoconfiarowaj ipan yéj. ¹³ Inón iga nimitzijliáj, amo ximoknomatikan iga nemi ne-iknochiwaj iga amejemen. Inín iga amejemen xiye'onokan.

Ken iga tepoxchokiliá Cristo

¹⁴ Inón iga nimotankuaketza iyixtaj iTaj toTeko Jesucristo, ¹⁵ yej kimaka vida nochi yej ono' pan cielo iwán pan tajli. ¹⁶ Niktajtaniliá toTaj yej nochi wel kichíwa iga mamitzmakakan amotájpal iga iyEspíritoj iga amo ximosemakakan ipan iyojwi. ¹⁷ No niktajtaniliá Dios iga Cristo maono ipan amejemej iga anmoconfiarowaj ipan yéj, iwán ijkón xikchokilikan Dios wan ximochokilikan iga inochi amoalmajmej. ¹⁸ Ijkón amejemen wan nochi yej kitokaj Dios, wel xikmela'matikan ken iga Cristo tepoxchokiliá. ¹⁹ Niktajtaniliá iga xikmatikan ken iga techokiliá, malej iga ayagaj wel kimati nochi ken iga Cristo techokiliá, ijkón anmomela'confiarojtoskej ipan Dios.

²⁰ Mamoweyimatilti Dios yej pox wel nochi kichíwa, kichíwa majya sej que yej tiktajtaniliáj. Awel niga tikojasij yej Dios wel kichíwa ipan tejemej iga tepalewiá. ²¹ Tonochimej yej tiktokaj Cristo Jesús matikweyimatiltikan Dios nochipa! Ijkónyawa'.

4

IyEspíritoj Dios tepalewiá iga sesan timochiwaj

¹ Inón iga nej nipresojtito' iga niktoka toTeko, nimitztajtaniliáj iga xiye'nemikan ken kajasi manemikan yej Dios kinotza, kensan mitznotzkej amejemen. ² Ximoalimpamatikan, xite-ijknimej; amo nimanín xikuesiwikan, ximosepanchokilikan iga anmonekij, ³ xiktemokan nochipa iga xonokan tamelá, sesan amoalmajmej ken kineki iyEspíritoj Dios. ⁴ Tejemen yej tiktokaj Cristo tonokej ken sesan cuerpo, ono' sesan Espíritu, ijkón ken Dios mitznotzkej iga ipan sansé xikchixtokan yej mitzsalvarowaj. ⁵ Ono' sesan toTeko, ipansan sesan kan

* 3:10 3:10 Xikita glosario "Ángel".

timoconfiarowaj iwán pan sesan toTeko timobautizarowaj.* ⁶ Ono' se Dios yej nochi iTaj, yéj kimandarowa nochi, nochi kichíwa yej yéj kineki iwán ono' noyan.

⁷ E' sejsé de tejemej temá' iga wel matikchíwakan totekiyo' kenya iga Cristo kine'.
⁸ Inón iga itájtól Dios kijtowa:

Tejkaj ajko, kiwiga' nō p̄resoymej, yej iyenemigojmej, iwán kimakokawij tajtaga' yej yekti.

⁹ ¿Té kijtojneki iga "tejkaj"? Kijtojneki iga achto temoj ipan inín tajli, te iyijtiko yajka. ¹⁰ Yej temojka, yejsan sej tejkaj máj ajko iyixko cielo, inón iga yéj inán noyan ono', ipan cielo iwán pan tajli. ¹¹ Yéjsan kitálij iga sekin maonokan apostolejmej, sekin yej Dios kitajtolmaka, sekin yej kipowiliáj itájtól Dios yej aya kixmatij, sekin pastormej iwán nō sekin yej tamachtiáj. ¹² Ijkón yéj kichij iga nochi yej kitokaj wel matekipanokan pan itekipánol Dios, iga wel nō makipalewikan tokniwan, ¹³ te que tonochin matimochiwakan sesan ipan Dios iwán iga matikixmatikan iPiltzin. Ijkón ajachi ajachi tiye'tajlantiaskej iwán matiye'nemikan iga tonoskej kensan Cristo. ¹⁴ Ayo' matinemikan ken kokone' yej nijnijiga kiwigaj ejeka' kuá' nejnemij. Ono' nokta yej tamachtiáj iga takajkayawaj iwán kinekij matekajkayawakan iwán matewigakan pan yej ayéj ye'ojti. Amo ijkón matechíwilikan. ¹⁵ Iga timochokiliáj, matikijtokan yej mela'ciertoj, ijkón nochi tikchijtiasej ken Cristo tenextiliá, iga yéjwa' in toztontekon. ¹⁶ Cristo ken toztontekon nochi yej tiktokaj, wan tejemen ken icuerpoj. Sejsé tikpiáj totekiyo, wan tisen-onokej, tisentekipanowaj wan nemi tikuij totájpál iga timosepanchokiliáj.

Yej kitoka Cristo, se'pay manemi

¹⁷ Inín inán nimitzijliáj iwán nimitztajtaniliáj ipan itoka' toTeko Jesús iga ay'ya máj xikchijtokan ken kichíwaj yej ayá' kixmatij Dios. Yejemen san kixeto'chíwaj ken kineki iyalmajmej. ¹⁸ Yejemen ayá' ye'tajlamikij iga onokej ken kan takomichkan, yejemen ayá' kipiáj vida yej Dios temaka tejemen iga yoltakuaktikej, inón iga ayá' niga kixmatij. ¹⁹ Yejemen ken ay'ya xaya'yojkej iga ayo' pinawaj, kimela'yolmakákeja iga kichíwaj yej pox ayejyekti iwán inonsan kiyoltilantokej. ²⁰ E' amejemen, kuá' anki-credojkej Cristo, ayéj ijkón mitzmachtijkej, ²¹ siga mela'wa' ankikakikej yej mitzpowilijkej de Jesús, iwán siga mitzmachtijkej kensan Jesús tanextiliá. ²² Xikajtewakanya ken ikya ankichijtoyaj; xikixtikán ipan amoalmaj yej mitzyoltilantoyaj iga ankichijtoyaj yej ayekti, inón mitzpojpolojtoyaj iga anmokajkayajtoyaj. ²³ Ximomakákanya iga Dios mamitzyolpatakan wan ken iga antajlamikij, ²⁴ iwán xikchijtokanya yej yekti ken kineki Dios iwán nésisya iga melá' anye'némija.

²⁵ Inón iga ayo' xitakajkayawakan, sejsé de amejemen amo makikajkayawa iyiknin, iga tejemempasan iga pansan se cuerpo tisetitokej.

²⁶ Siga ankuesiwij, amo iga inón xikchíwakan yej ayekti iwán amo xikuesitokan semilwi'. ²⁷ Niga ximomakakan iga Tzitzimi' makalaki pan amoalmaj.

²⁸ Yej tachtekiá, ayo' matachteki, mapéwaya ga maye'tekipano iga matatani, iga wel makipalewi yej ayá' motapialiá.

²⁹ Amo xikijtokan tájtól yej ajayekti. Majwa' xikijtokan yej ye'tájtól yej makipalewikan yej kitokaj toTeko. ³⁰ Amo xikchíwakan iga mamoknomati Dios iyEspíritoj. Mitzmakakej iyEspíritoj iga manésiya iga amejemen itátkiya yéj este kuá' wí' Cristo iga mitzsalvarokij.

³¹ Amo xiyolchichixtokan iga ankuesiwij, amo xitajtaweltajtokan, amo xiktatzajtzilikan amoknin, niga xikmalijlikan agaj, iwán xikajtewakán nochi yej ayekti.

³² Majwa' xite-ijiknimej, ximo-iknelikan, ximoperdonarowilikan yej anmochiwiliáj, ijkón ken Dios ipan Cristo Jesús mitzperdonawilijkej nochi yej ankichijkej yej ayekti.

* 4:5 4:5 Xikita glosario "Bautizar".

5

Ken iga manemikan yej ipilowampa Dios

¹ Amejemen ipilowan Dios yej mitzpoznekij; xiktemokan iga xikchiwakan kensan yej kichywa. ² Ximosepanchokilikan, kensan Cristo techokilia, iwán motemá' iga mi' ga tejemen. Kuá' mi' Cristo, Dios kiyé'ita' ken kuá' se yolka' kimiktíliaj iwán ajwiya' kuá' tata.

³ Amejemen yej Diospay itatki, ni alín ayo' xikijtōkan iga agaj moteka iwán yej ayá' iwán namiktito', niga nokta xikijtōkan yej ajayekti, niga xikejlamikikan iga ankipoxpiasnekij kuajkuantas. ⁴ Amo xikijtōkan tájtōl yej tipinawaj iga tikakij, niga xeto'tajtōlmej, niga tajtōlmej yej pox ayekti iga mamō-ijto, iga nochi inín ayá' kajasi iga xikijtōkan, majwa' xikmakakan gracias Dios. ⁵ Ankimátija siga agaj moteka iwán yej ayá' namiktito', o kichywa tejté yej ayekti o kipoxpiasneki kuajkuantas, inonwa' kenkuá' kiweyimati ídolo iwán ayá' kajasi iga Cristo iwán Dios marreinao* ipan yéj. ⁶ Amo agaj mamitzkajkawakan iga xeto'tajtōlmej, inón iga Dios yawi kicastigarotij yej ayá' tagatakakij. ⁷ Amejemen amo ximotokakan iwán inomej yej kichiwaj yej ayekti.

⁸ Amejemen ikya amonoyaj kenkuá' kan tamichkan, e' inán amonókeja kan taxotalpan iga ankixmatij toTēko; xinejnemikanya ken yej nemij nokta kan taxotato'. ⁹ Iga yej kipiá iyEspíritoj Dios pox te-ijknin, ye'nemi, iwán atakajkawawa. ¹⁰ Xikixmatikan yej kiyé'ita toTēko. ¹¹ Amo ximotokakan wan yej onokej ken kan takomichkan iga kichiwaj yej ayá' teonkixtiá, majwa' xiknextilikan iga ayompa kichijtokej. ¹² Te tipinawaj iga tikpowaj yej yejemen kichtakachiwaj. ¹³ E' kuá' nóchiya momati, nité ayo' iyantos, iga inón yej kitawia, kinextiá siga se ye'nemi o ayá'. ¹⁴ Inón iga mojtowa:

Xisa, tej yej tikochto';
xi-ojpa-isa iga timikto',
iwán Cristo yawi mitztawiti.

¹⁵ Inón iga ximo-itakan ken iga annemij. Amo xonokan ken yej ayá' kixmati yej yekti, sino que ken yej kimati te mochywa iga nochi maye'kisa. ¹⁶ Amo xiknempolokan kuá' wel agaj ankichiwiliáj yej yekti, iga inimej dia pox ono' yej ayekti kichiwaj. ¹⁷ Amo ximoxeto'tilikan; xikmatikan katiapa yej Dios kineki iga xikchiwakan. ¹⁸ Amo xitawanakan, iga yej tawana mopoypolowa, majwa' ximomakakan iga iyEspíritoj Dios mamitznentikan. ¹⁹ Kuá' anmonechkowaj, xikuikakan yej ijkuijto' ipan salmos, iwán takuj' yej kajasi iga mokuikilia Dios wan tepalewia iga timoconfiarowaj pan yéj. Xiktakuikilikan iwán xikweyimatilikan toTēko iga nochi amoalmajmej. ²⁰ Nochipa xikmakakan gracias toTaj Dios iga nochi yej temaka, ipan itōka' toTēko Jesucristo.

Ken manemikan yej kitokaj Cristo

²¹ Ximosepancredokan iwán ijkón nesis iga ankimajmawiliáj Dios.

²² Siwa' yej weweyjoj makicredo iwéj, ijkón kensan kicredowa yej tatekimaka toTēko Jesucristo. ²³ Iga taga' tzontekon iga isiwa', ijkón kensan Cristo tzontekon iga nochi yej kitokaj. Cristo kimanawia yej kitokaj wan yejemen ken icuerpoj. ²⁴ Ijkón ken yej kitokaj Dios kichiwaj ken kineki Cristo, ijkonsan nō siwa' nochipa makichywa ken kineki iwéj.

²⁵ Taga', xikchokili mosiwa', ijkón ken Cristo kichokilij yej kitokaj Dios iwán mi' iga nochi tejemej. ²⁶ Cristo kichij iga tejemej matimochiwakan itatkisan; tepajpa' iga a'ti wan iga itajtōl. ²⁷ Inón kichij iga tejemen yej tiktokaj matonokan ken isiwa' Cristo. Wan mate-ita iga tipoxye'nemij iga atikpiáj nité nokta yej yéj akiye'ita wan tonóskejsan iga yéj. ²⁸ Ijkón nō se taga' makichokili isiwa' kensan yéj mochokilia.

* 5:5 5:5 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

Yej kichokiliá isiwa', yéj nō mochokiliá. ²⁹ Iga ayagaj mo-ijiya igánajsan, majwa' motamaka iwán mocuidarowa, ken Cristo kichíwa wān yej ípan kicredowaj; ³⁰ iga tejemen yej tiktokaj Cristo, icuerpoj nokta, tejemen inakayo iwán iyomiyomej. ³¹ Ijkín kijtowa itájtōl Dios: “Inón iga taga' kikajtewas itaj iwán iye' iga mosetilij iwán isiwa', iwán inón ome mochíwas sesan.”† ³² Yej inín temachtiáj, pox valerowa iwán ay' iyanto'; nej nikijtowa iga inín tajtowa de Cristo iwán tejemej yej tiktokaj. ³³ E' nō nikijtowa iga xikchokili mosiwa' kensan tej timochokiliá, iwán siwa' makiye'ita iwéj.

6

Pablo kinonotza tetajmej iwán tepilowan

¹ Tepilowan, xitagatakakikan kua' te mitzijliáj amotaj amoye', xikchíwakan iga toTeko ankitokaj, iga inín sí yekti. ² Ono' diez mandamientos; sekin tenextiliá iga Dios kimakas tejté agaj yej ijkón kichíwa. Yej achto mandamiento yej ijkón tenextiliá, ijkín ijkulijto': “Xikye'ita motaj iwán moye', ³ ijkón tiye'onos, iwán tiwejkawas iga tonos ípan inín tajli.”

⁴ Iwán amejemen tetajmej, amo xikuejkuesokan amopilowan, majwa' xiknontzakān iwán xikojkuiltikan pan iyojwi toTeko.

⁵ Amejemen yej an-esclavojmej,* xikchíwakan yej mitztekimakaj amoteko yej ono' ípan inín tajli, xikye'itakan, xik-respetarokan iwán amo xikajkayawakan, xitekipanokan ken kua' nemi antekipanowaj iga Cristo.

⁶ Xitekipanokan iga yejemej aya'san kua' mitzitztokej iga mamitzye'itakan, xikchíwakan ken kua' Cristo itekipánol nemi ankichíwaj, xikyolmakakan iga xikchíwakan ken Dios kineki. ⁷ Xiyolpakikan iga antekipanowaj ken kua' nemi antekipanowaj iga toTeko, ayéj iga agaj. ⁸ Ankimátija iga sejsé de amejemen, an-esclavojmej o ayéj, mitzmakaskej toTeko kensan ankichijkej yej yekti.

⁹ Amejemej itekomej esclavojmej, ijkonsan nō xikchíwakan wān amoesclavojmej, amo xikijtokan: “Nia nimitzmagati siga atikchíwa motekipánol.” Xikejlamikikan iga yejemej iTeko, yejsan nō amejémempa amoTeko yej ono' ípan cielo, yej ayá' sesan kiye'ita.

Ken xikchíwakan iga Tzitzimi' amo mamitztanilikan

¹⁰ Iwán inán nokniwan, ximomela'confiarokan ípan toTeko iga yéj nokta mitz-palewiáj iga iweyi poder. ¹¹ Ximotaajakikan iga ken armadura yej kakiáj iga momanawíaj yej yawij kan momijmiktilo; e' inimpa ayá' mo-ita, inín ipoder Dios yej mitzmakaj iga amo mamitzkajkayawakan Tzitzimi'. ¹² Iga ayá' nemi tikchíwaj iga matiktanilikan agaj yej nakayoj iwán omiyoj, sino que nemi tikchíwaj iga matiktanilikan Tzitzimi' iwán iyangelejmej yej onokej pan cielo, yej mandarowaj ípan inín tajli kan mochijto' yej ayekti. ¹³ Inón iga xikuíkanya nochi iga yej amomanawíaj, yej Dios mitzmakaj, iga wel ximomanawikan kua' Tzitzimi' mitzchíwilijnekij yej ayekti, iwán kua' nóchiya ankijyowijkej, anye'isatoskej ípan iyojwi Dios. ¹⁴ Xiye'isatokan; nochipa xikijtokan yej mela'ciertoj iwán ijkón kenkua' antajko-ilpitokej iga anmomanawíaj, iwán nochipa xikchíwakan yej yekti iwán ijkón kenkua' anmoeltzakuj iga kuachti de tepos. ¹⁵ Ken se soldado nochipa kakijto' iga', ijkón nō amejemen nochipa xikpowakan itájtōl Dios yej kichíwa iga maonolo tamelá.

¹⁶ Nō ximoconfiarokan pan Dios, iga ijkón ken kua' ankipiáj amoescudoj† iga ximomanawikan kua' Tzitzimi' kinekis mamitzmímakān iga mitziknochíwaj. ¹⁷ Iwán nō xikejlantokan pan amoalmaj iga amejemej Diosya mitzmanawijkej, ininwa' ken kua' se kitaliá ikaskoj ípan itzontekon iga momanawíá. Xiknentikan itájtōl

† 5:31 5:31 Gn 2:24 * 6:5 6:5 Xikita glosario “Esclavo”. † 6:16 6:16 Xikita glosario “Escudo”.

Dios pan amoalmaj, inonwa' espada‡ yey iyEspíritoj Dios mitzmakaj. ¹⁸ Nochipa xiktenewikan Dios wan xiktajtanilikan ken iyEspíritoj mitztajtolmakaj. Ijkonan nochipa xikchijtowan, wan xiktajtanilijtočan Dios iga nochi yey kicredoštokej pan yéj maye'onokan. ¹⁹ Xiktajtanilikan Dios no iga nej, iga manetajtolmaka iwán kuá' nitajtowa amo manimajmawi, iwán iga wel manikmati te manikijto kuá' nikpowa ye'noticiaj yey nematiltij. ²⁰ ToTeko netitan iga manikpowa ye'noticiaj, inón iga inán nipresojtito'. Achi xiktajtanilikan Dios iga manepalewi iga amo manimajmawi iga nikpowa ye'noticiaj ken kajasi.

Pablo tanawatiá

²¹ Tiquico, yey toknimpa yey nikpoxchokiliáj, ayá' kikajtewa iga nepalewiá ipan itekipánol toTeko, yéj yawi mitztatapowitij de nej iwán yey te nemi nikchíwa.

²² Inón iga nimitztitaniliáj Tiquico, iga mamitzijlikan ken nonokej iwán iga mamitzyolchikawakan.

²³ Dios yey toTaj iwán toTeko Jesucristo makichíwa iga xiye'onokan iwán xonokan tamelá. ²⁴ Ken iga Dios kiye'ita makichíwa ipan nochi yey ayí' kikajtewaj iga kipoxnekij toTeko Jesucristo. Ijkónyawa'.

‡ 6:17 6:17 Xikita glosario "Espada".

Ama' yej kijkuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Filipos Filipenses

Kua' Pablo ono' carcelijti', kijkuilowiliá yej kitokaj Cristo yej ichamej Filipos

¹ Nej niPablo iwán toknin Timoteo yej nikchiwaj ken netekimakaj Jesucristo, nimitzijkuilowiliáj yej amochan Filipos nochi yej ankitokaj Cristo Jesús, nochi pastormej* wan diaconojmej.† ² ToTaj Dios iwán toTeko Jesucristo mamitziknelikan iwán makichiwakan iga xonokan tamelá.

Pablo kitajtaniá iga yej kitokaj iyojwi Dios

³ Nochipa kua' nimitzejlamikij nikmaka gracias noDios, ⁴ iwán poxsan nipaki kua' niktajtaniá Dios iga amejemen, ⁵ iga nikmati iga este kua' achto ankikakikej ye'noticiaj iwán este inán, annepalewiáj iga ankipowaj inón ye'noticiaj. ⁶ Nej nikmati iga Dios inán kipewaltij iga kichiwa iye'tekipánol ipan amejemen, iga ankitokaj iyojwi, iwán Dios inón ye'tekipánol kichijos este maye'kisa kua' wj' Jesucristo. ⁷ Kajasi iga inón nikijtowa de amejemen iga nimitzpoxchokiliáj. Amejemen annepalewijkej ipan tekipánol yej Dios nemá' iga nikpowa ye'noticiaj yej tasalvarowa, inonsan tekipánol yej nemi nikchiwa nij kan nipresojtito' iga niknextiliáj yej aya kicredowaj iga mela'ciertoj inón ye'noticiaj. ⁸ Dios kimati iga poxsan nimitzitasnekij. Nimitzchokiliáj ijkonsan ken Jesucristo mitzchokiliáj. ⁹ Kua' ni-oradowa iga amejemen, niktajtaniá Dios iga máj ximosepanchokilikan iwán wel nochi nokta xikmatikan ¹⁰ ken iga wel nochipa xiktapejpenakan yej máj yekti yej ankichiwaskej. Ijkón wel anye'nemiskej, iwán ijkón kua' wj' Cristo, ayagaj wel mitzijliskej iga ayompa ankichijkej. ¹¹ Pues amejemej, iga mitzpalewiáj Jesucristo, ankichiwaskej yej yekti iga tokniwan makiweyimatiłikan Dios.

Nej nono' iga manikchiwa ken kineki Cristo

¹² Nokniwan, nikneki xikmatikan iga yej nechiwilijkej yej ayekti, inón tapalewij iga máj mopowa' ye'noticiaj. ¹³ Nochi soldadojmej yej onokej ipan palacio, iwán sekin, kimatij iga nipresojtito' iga niktoka Cristo. ¹⁴ Iwán iga momati iga nipresojtito', mia' tokniwan kipowaj itájtol Dios iga kiyolmakaj, ayá' majmawij, iwán máj moconfiarowaj ipan toTeko.

¹⁵ Melá' iga sekin kipowaj ye'noticiaj de Cristo iga ta-ixitaj iwán kijtowaj iga yejemej máj kimatij que nejemej, e' sekin kipowaj ye'noticiaj iga kiyolmakaj iwán kinekij noyan mamomati. ¹⁶ Sekin kipowaj itájtol Cristo iga san manesi iga no kichiwaj inompa tekipánol, ayéj iga kimela'tokaj Cristo, kinekij maneyolmiktikan iga kimatij nono' preso; ¹⁷ e' sekin kipowaj ye'noticiaj iga nechokiliáj, iga kimatij niktajtowiliá itájtol Cristo yej tamanawiá. ¹⁸ E' até kichij siga kiyepowaj o ayá', e' yekti iga tajtowaj de Cristo; iga inón kichiwaj, nej niyolpaki.

Iwán majo' nia niyolpakiti ¹⁹ iga nej nikmati iga ipan inochi nia niye'kisati iga amejemen an-oradowaj iga nej, iwán iga nepalewiá iyEspíritoj Jesucristo. ²⁰ Nej nikneki nokta iga ayi' manikchiwa tejté yej Cristo akiye'ita, ijkón anipinawas iyixtaj. Majwa' amo manimajmawi iga nikpowa itájtol Cristo iwán nochipa mamonexti ipoder ipan nej, até kichij siga nimikto' o nisato'. ²¹ Siga nono', manikchiwa yej Cristo kineki, iwán siga nimiki, niktaniaya yej nemakas Cristo. ²² E' siga nisato'

* 1:1 1:1 Español "obispos". Xikita glosario "Obispo". † 1:1 1:1 Xikita glosario "Díacono wan diaconisa".

máj wel nitekipanowa iga toTeko, anikmati katiá niktapejpena. ²³ Iyomextin wel niktapejpena: nikneki magui' manimíkiya iga manónoya iwán Cristo, iga nej inón máj yékti katka; ²⁴ e' iga amejemen, máj yékti iga manisato. ²⁵ E' nikmati iga majo' nisatos, nonos iwán amejemen iga nimitzpalewiskej iga máj xikyolmakakan iga ankitokaj toTeko, iwán xiyolpaktokan iga anmoconfiarowaj ipan yéj. ²⁶ Iwán wel sej nonos iwán amejemen iga xiyolpaktokan iga yej kichij Jesucristo iga nepalewij.

²⁷ E' nimitzijliáj iga xiye'nemikan ijkón ken tenextiliá itájtól Cristo. Ijkón siga nimitzitatij o wejka nonos, nikneki manematiltikan iga amejemen ankitokajo' Cristo, iwán sesan amoalmajmej iwán ansentekipanojtokej iga ankipowaj ye'noticiaj yej tamanawiá, ²⁸ iwán amo xikmajmawilikan yej mitzijiya. Ijkón nesi iga yejemej yawij poliwitij, e' kinextiá iga amejemen anyawij anmosalvarotij, inonwa' kichiwawas Dios. ²⁹ E' iga ankitokaj Cristo, ayejsan iga ankipetzcredowaj, sino que no mitziknochiwaj iga yéj ankitokaj. ³⁰ Inán wel tisentekipanojaw iga tikpowaj ye'noticiaj. Ankitakej kén iga ne-iknochiijkej wan inán ankimatij iga ne-iknochiytokejo'.

2

Matimixkuítikan ipan Cristo iga ayá' moweyimati

¹ Nej nikmati iga Cristo mitzpalewiáj iga wel xikyolchikawakan sekin. IyEspíritoj Dios ono' amowan iga ante-ijiknimej iwán antachokiliáj, ² inón iga nimitztajtaniliáj amonochin iga xikchiwakan iga manipoxpakto iga xonokan ken sesan, iwán ximopoxchokilikan, sesan amoalmaj iwán sesan xikejlantokan. ³ Amo xikchiwakan tejté kansan manesi iga pox anwelitij, niga ximoweyimatikan, majwa' ximoalimpamatikan, iwán xikiytokan: "Se' toknin majya sej que nej." ⁴ Ni agaj makitemo yej yékti iga yéjsan, majwa' makitemo no iga sekin maye'onokan.

⁵ Amejemen xitajlantokan ijkonsan ken Cristo Jesús. ⁶ Cristo, malej iga yéj nochipa ijkonsan ken Dios, ayá' moteki'tilij iga maono ken Dios, ⁷ majwa' kikajtej kan mandarojtoya wan mochij ken se taga' yej tapalewiá iga walaj ken tejemej, ⁸ iwán kua' onoyay ken nochi taga', moalimpamati', iwán kichij kensan Dios kine', motemá' iga makimiktikan, este mi' ipan se cruz. ⁹ Inón iga Dios kitalij iga poxsan makiweyimatiltikan, iwán kitalilij se itoka' yej ateyi se' ijkompa iga kiweyimatij. ¹⁰ Iga kua' makikakikan itoka' Jesús, nochi mamotankuaketza, yej onokej ipan cielo, pan tajli iwán yej onokej taltampa, ¹¹ iwán nochi makiytokan iga Jesucristo yéj nokta toTeko, iwán mamoweyimatilti Dios yej toTaj.

Yej kitokaj Cristo ken tikita sitalimej

¹² Inón iga nokniwan, ijkón ken amejemen nochipa ankichijkej yej nimitzijlijkej kua' nonoya amowan, inán iga ayá' nono' amowan, máj xikchiwakan yej nimitzijliáj, xikchiytokan yej yékti iga manesi iga Dios mitzsalvarójkeja wan ankimajmawiliáj. ¹³ Iga Dioswa' in yej mitzejlantiáj iga xikchiwakan yej yékti, iwán yéj mitzpalewiáj iga xikchiwakan ijkón ken yéj kineki.

¹⁴ Nochi yej ankichiwaj, xikye'chiwakan, e' amo xikteki'chiwakan niga ximokuekuesojtókanpa, ¹⁵ iga amo agaj wel makijto iga ankichijtokej yej ayékti. Wan amo ximoweyimatikan, iga amejemen ipilowan Dios, xiye'nemikan iyixtaj la gente yej kipoxchiwaj yej ayékti. Amejemen ken sitalimej yej ankitawiaj yej onokej kan takomichkan ¹⁶ iga ankipowiliáj itájtól Dios yej tanextiliá ken iga wel nochipa maonolo wan Dios. Ijkón kua' wí' Cristo, nej niyolpaktos iga amejemen, iga nikmatis iga ayéj balde notekipánol iga nimitzpowilijkej ye'noticiaj. ¹⁷ Malej iga katka manemiktikan iga manimochiwa ken ofrenda yej ankimakaj Dios iga anmoconfiarowaj ipan, nej nipaki, iwán nikneki no manipaki amowan. ¹⁸ Xipakikan no amejemen, iga matisempakikan.

Timoteo iwán Epafrodito

¹⁹ Siga toTeko Jesús kineki, ayá' wejkatís ompiga niktitanis Timoteo iga mamitzitatij, iga manipaki iga nikmatis ken amonokej. ²⁰ Iga ateyi se' ken yéj yej makejlamiki kensan nej, yej melá' iga kitasneki iga amejemen xiye'onokan; ²¹ iga nochi kitekowaj iga yejémejsan mamoye'chjwakan iwán ayá' kiyolmakaj iga makichiwakan yej kineki Cristo Jesús. ²² E' amejemen ankimatija ken iga ye'nemi Timoteo iwán ankimatij iga nepalewíj iga nikpowaj itájtól Dios, yéj nepalewíj ken se tepiltzín kipalewíá itaj. ²³ Inón iga nia nimitztitanilitij Timoteo, e' manikmáti-o' siga nikisas ipan cárcel, ²⁴ wan nimoconfiarowa ipan toTeko iga ayá' wejkatís niati nimitzitatij.

²⁵ Yekti iga Epafrodito annetitanilijkej iga manepalewi ipan yej nepolowa. Yéj pox tekipanoj nowan iga nikpojkej ye'noticiaj. Yekti inán manimitztitanilikán sej. ²⁶ Yéj magui' mamitzitákanya amonochin iwán yéj poxsan mitzejlantokej, iga ankimatekej iga yéj wetitoya. ²⁷ Melá'wa' nokta iga wetitoya, este mikisnekiaya; e' Dios kiknelij, ayejsan yéj, nej nō ne-iknelij iga ayo' pox manimoknomati. ²⁸ Inón iga nikneki manimitztitanilikán toknín iga xipakikán kuá' sej ankitaskej, iga ayo' máj manimoknomatito. ²⁹ Xikye'omemawikán ken kajasi yej kitoka toTeko iwán xipakikán. Iwán nochipa xikye'itakán yej ijkón tekipanowa ken yéj ³⁰ iga yéj kimiktiayaj iga san kitoka Cristo. Yéj kisentaliy iyalmaj iga mamiki iga san nepalewíá, kan amejemen awel annepalewíayaj amomatika.

3

Pablo ye'ono' iyixtaj Dios iga moconfiarowa ipan Cristo

¹ Inán nokniwan, xipakikán iga ansetitokej wan toTeko. Nej ayá' nisiawi iga nimitzojpa-ijkuilowiliáj yej ankimatija, iga inón wel mitzpalewiáj. ² Amo xiktajtólkuikan yej nemij ken pelomej, wan yej ayompa kipowaj itájtól Dios, wan kinekij mamitzcircuncidarokan.* ³ Tejémejwa' in yej tonokej nokta circuncidado yej tikweyimatiltiáj Dios iga tepalewíá iyEspíritoj iwán tipakij iga tiktokaj Cristo Jesús, iwán ayá' timoconfiarowaj ipan yej tejémejpa tikchijwaj. ⁴ Malej iga nej kajasi nō iga manimoconfiaro ipan inón. Ayagaj máj kajasi ken nej iga manimoconfiaro ipan yej nikchij; ⁵ iga necircuncidarojkej kuá' kipiá ocho día iga ninaceroj, iga nej ni-israelitaj yej itríbojpa Benjamín, nej nimela'hebreo,† iwán nej nō katka nifariseo‡ iga nitamachtiaya ipan iley judiyojmej. ⁶ Poxsan nikchij ken nej nikne', iga nikmatiá iga nemi nikchíwa ken tatekimaka iley Moisés, este niktēmowaya yej kitokaj Cristo iga nikiknōchíwayaj. Iwán nikmatiá iga niye'nemiá iga nikchijtoya ken kijtowa la ley, este ayagaj wel te ne-ijliaya. ⁷ E' nochi inín yej ikya iga nej pox valerowaya, inán nikita ken yej ay'ya valerowa ni alín iga niktókaya Cristo. ⁸ Ayejsan iga inón, nochi yej nikitaya pox yekti, inán nikita ken yej avalerowa iga máj valerowa iga nikixmátiya Cristo Jesús yej noTeko. Nochi yej nikchíwaya nikájteja iga niktóga'ya Cristo, inón inán níkitaya ken tásol. ⁹ Iwán iga nisetíto'ya iwán yéj, ayéj iga niye'nemi iga nikchíwa ken tatekimaka la ley. Niye'ono' iyixtaj Dios iga nimoconfiarowa ipan Cristo. ¹⁰ Nej nikneki máj manikixmati Cristo, nikneki manikmachili inón poder yej kojpa-ixitij Cristo kan miktoya iwán nō maniksufriro ken yéj kisufriroj iwán nikneki nō manimiki ken yéj, ¹¹ iwán ijkonsan nō Dios neojpa-ixitij kan nimiktos.

Pablo kiyolmaka iga kichíwa yej kipolowao'

¹² Ayá' níkitowa iga nóchiya nikye'chij, niga níkitowa iga póxsanya niye'nemi; e' ayá' níkatéwa iga niktoka Cristo Jesús iga kēman nēmakas yej yéj kijtoj, iga inón

* **3:2** 3:2 Xikita glosario "Circuncisión". † **3:5** 3:5 Hebreo: Kuá' mo-ijkuilowilij Nuevo Testamento, mo-ijliaya hebreos judiyojmej yej kitokayaj ken ijkuilijto' iley Moisés wan nochi yej kitekichíwayaj judiyojmej, este nō tajtowayaj arameo yej kensan nō hebreo. ‡ **3:5** 3:5 Xikita glosario "Fariseo".

nokta Cristo achto nenotza'. ¹³ Nokniwan, ayá' nikijtowa iga ninémiya ken Cristo kineki; e' ay'ya nikelamiki nochi yej pánoja, inán nikyolmaka iga nemi nikchiwa yej nepolowao' ¹⁴ iga wel manasi kan nikneki iwán maniktani yej Dios nemakas ipan cielo iga nisetito' wan Cristo Jesús.

¹⁵ Nochi yej timomela'confiarojskeje ipan Cristo inón matikejlanokan. Si agaj se'pa keklamiki, Dios yawi kitajlantiti no. ¹⁶ E' ijkón ken tinejntoyaja ipan iyojwi Dios, ómpasan matinemikan iwán matikpiakan sesan toalmaj.

¹⁷ Nokniwan, ximixkuítikan nopan, iwán no ximixkuítikan ipan inomej yej nemij kensan nimitzmachtikej. ¹⁸ Nimitzijlíkeja mia' vej, iwán inán sej nimitzijliáj este nichokato', ono' mia' yej kalimpamatij yej Cristo kichij iga mi' ipan cruz. ¹⁹ Kua' nóchiya tamis, inimej yawij poliwitij. Iga yejemej yej kitajtani iyalmajmej mokuépa ken idiosmej, iwán moweyimatij ipan yej kajasiá iga mapinawakan. Yejemej kejlantókejsan yej ono' ipan inín tajli. ²⁰ E' tejemej tochan ipan cielo, iwán tikchixtokej yej wí' ipan cielo iga temanawiki; inonwa' toTeko Jesucristo ²¹ yej kichiwás iga tocueroj yej inán kuetani wan mikisneki, maono kensan yéj icueroj yej ayí' mikis. Inón kichiwás Cristo iga yéj nochi wel kichíwa.

4

Nochipa xipakikan iga ansetitokej wan toTeko

¹ Inón iga nokniwan yej nimitzpoxitasnekij, amejemen yej anneyolchikawaj iwán nipoxpaki iga anye'nemij. Xiksentalikan amoalmaj iga ankitokaj toTeko, amejemen yej nimitzpoxchokiliáj.

² Niktajtaniliáj Evodia wan Síntique iga makipiakan sesan iyalmajmej ken kajasi iga kitokaj toTeko. ³ E' tej noknin Sícido,* yej atikajtewa iga tikchijto' inómpasan tekipanól ken nej, nimitztajtaniliáj iga xikpalewi inomej siwatkej yej nepalewijkej kua' nikpowa' itájtól toTeko yej tasalvarowa. Nepalewijkej no Clemente iwán sekin yej tekipanojkej iwán nej. Itokamej ijkulíto'ya ipan libro kan ono' itokamej yej yawij mosalvarotij.

⁴ Nochipa xipakikan iga ansetitokej wan toTeko. Sej nikojpa-ijtowa: ¡Xipakikan!

⁵ Nochi mamitzixmatikan iga pox ante-ijknimej. ToTeko ay'ya ke' poliwi iga wí'ya.

⁶ Nité amo mamitzpolmiktikan, majwa' nochi xiktajtanilikan Dios yej mitzpolowaj iwán xikmakakan gracias kua' antajtowaj íwan. ⁷ Ijkón Dios yawi kichiwati iga xonokan tamelá. Ayagaj wel kentenderowa ken Dios kichíwa iga matonokan tamelá, iwán kua' toalmaj ono' tamelá, ay' te kimajmawiliá niga keklamiki yej ayékti iga teçuidarowa Cristo Jesús.

Xikeklamikikan yejsan yékti

⁸ Nokniwan, yáwiya tamiti yej nemi nimitzijkuilowiliáj; xikeklamikikan ipansan yej mela'ciertoj, yej kajasi mamoye'ita, nochi yej ómpaya nokta ken mochiwa, nochi yej Dios kiye'ita, nochi yej kiye'asi toalmaj, nochi yej ayagaj wel kipopowa. Xikeklamikikan ipan nochi yej yékti iwán yej kajasi makiweyimatiltikan.

⁹ Xikchiwakan ijkón kensan nimitzmachtikej. Xikchiwakan ken ankikakikej nikijtoj, iwán ankitakej iga nikchij: xikchiwakan ijkón, iwán toDios yej kichíwa iga maonolo tamelá, onos amowan.

Yej ichamej Filipos kipalewijkej Pablo

¹⁰ ToTeko poxsan neyolchikawa iga amejemen sej anneeklamikij. Ayá' nikijtowa iga anneełkajtoyaj, e' nikmati iga ayá' wel annepalewiayaj. ¹¹ Ayá' nikijtowa iga poxsan nikneki xinepalewikan, iga nej nochipa nipakto' ke'ya iga nikpiá. ¹² Wel niye'ono

* **4:3** 4:3 Sícido: tájtól griego yej wel agaj itoka' wan kijtojneki "fiel compañero".

kuꜜ' ayá' nimotapialíá iwán wel niye'ono kuꜜ' nimotapialíá. Kensan nesi' nipakto', kuꜜ' nixwito' o kuꜜ' nimayanto', kuꜜ' nikpoxpiá iwán kuꜜ' ayá' nikpiá nité. ¹³ Nochi wel nikchíwa iga Crístoꜜjwa' in yej nepalewíá. ¹⁴ E' amejemen ompay ken ankichijkej iga annepalewíjkej kuꜜ' nimoyolmiktijtoya iga kuajkuantas nepolowaya.

¹⁵ Amejemen yej anchantitokej Filipos no ankimatij kuꜜ' pewa' nikpowa' ye'notíciáj yej tasalvarowa, kuꜜ' nikisa' estado de Macedonia, nisé iglesia nepalewíj, petz amejemensan iga annetitanilijkej tomín. ¹⁶ Iwán kuꜜ' nonóyao' Tesalónica, amejemen annetitanilijkej tomín. Ayá' sesan vej annepalewíjkej pan yej nepolowaya.

¹⁷ Ayéj iga nikelꜜlanto' xinemakakan tejté, niknékiwa' iga manesi iga ankichijtokej yej yékti iyixtaj Dios. ¹⁸ Pues nej nikpiaya nochi, ay' te nepolowa. Inón tomín yej annetitanilijkej iwán Epafrodito ken tikita incienso yej ajwiya' yej kitatiliáj Dios, iwán Dios inón kipoxye'ita. ¹⁹ Niktajtaniliá noDios iga mamitzmakakan nochi yej mitzpolowaj. Wel mitzmakaj iga ansetitokej wan Cristo Jesús, puej Dios poxsay sej motapialíá. ²⁰ ¡Nochipa mamoweyimatílti toTaj Dios! Ijkónyawa'.

Tanawatiá

²¹ Ipan itokꜜ' Jesucristo xikijlikan nochi yej kitokaj iyojwi Dios ga nikelꜜlamikij. Tokniwan yej nigaj iwamej nisen-onokej, kinekij iga xiye'onokan. ²² Nochi yej nigaj onokej yej kitokaj Dios, yej tekipanojtokej chan rey César† de Roma, no mitztitaniliáj saludos.

²³ ToTeko Jesucristo mamitzpalewíkan amonochin amejemen. Ijkónyawa'.

† 4:22 4:22 Xikita glosario "César".

Ama' yej kijkuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Colosas Colosenses

Pablo kijkuilowiliá yej kitokaj Jesús yej chantitokej altepe' Colosas

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj, se yej yéj kititan, iga Dios ijkón kine'. Nej iwán toknín Timoteo ² nimitzijkuilowiliáj inín ama' amejemen noknimej yej amonokej Colosas yej Dios mitztapejpenkej, iwán ayá' ankikajtewaj iga ankitokaj iyojwi Cristo. Dios yej toTaj mamitzyolchikawakan iwán makichiwa iga xonokan tamelá.

Pablo oradowa iga tokniwan de Colosas yej moconfiarowaj ipan Dios

³ Nochipa kuá' ni-oradowaj iga amejemen, nikmakaj gracias Dios yej itajpa toTeko Jesucristo. ⁴ Iga nematiltijkej iga amejemen anmopoxconfiarowaj ipan Cristo Jesús iwán ankichokiliáj tokniwan yej Dios kitapejpen. ⁵ Ijkón ankichiwaj iga ankimatij iga mitzpialiaja kan keman amonoskej nochipa wan Dios ipan cielo. Inón ankimatikej kuá' mitzpowilijkej itájtól Dios yej ayá' takajkayawa, inón ye'noticiaj yej tasalvarowa. ⁶ Inín ye'noticiaj yej mitzpowilijkej ken tikita kuawi' yej nemi weyá iwán taktiaya, iga nemi momati noyan ipan tajli. Ijkonsan nō kuá' amejemen ankimatikej iga mela'ciertoj kuá' mitzpowilijkej ken iga Dios tepoxchokiliá. ⁷ Inín mitznextilijkej toknín yej tikpoxchokiliáj yej itoká' Epafras yej iwán nisentekipanowaj; yéj akikajtewa iga mitzpalewiáj ipan iyojwi Cristo. ⁸ Yéj netatapowijkej de amejemen, ken iga el Espíritu Santo mitznextiliáj iga ximosepanchokilikán.

⁹ Inón iga nejemej, desde que nikmatikej iga anmoconfiarojkej pan Cristo, ayá' nemi nikajtewaj iga niktajtaniliáj Dios iga mamitzpalewikán iga xikmatikan ken nokta yéj kineki, iwán ken iga xiye'nemikan, iwán iga wel xikmela'matikan yej el Espíritu Santo tanextiliá. ¹⁰ Ijkón annemiskej ken kajasi iga manemikan yej kitokaj toTeko iga nochipa ankichiwaj ken yéj kineki, iwán ankichiwaskéj nochi yej yékti iwán máj ankixmatitiaskej Dios. ¹¹ Niktajtaniliáj toDios iga iweyipoder mamitztajpalmakakan ipan amoalmajmej, ijkón wel ankijyowiskej nochi yej mitzyolmiktiáj iwán ayá' anmosemakaskej ipan iyojwi Dios. Iwán ampaktoskej kuá' ¹² ankimakaskej gracias toTaj Dios, iga yéj kine' iga matisen-onokan iwán ipan cielo kan yéj reinarowa wan nochi toknimej yej yéj itatki. ¹³ Dios temanawij ipan ipoder Tzitzimi', iwán tewiga' iga matemandaro Dios iPiltzín yej kipoxchokiliá. ¹⁴ Yéj tesalvaroj kuá' migui' ipan cruz iwán teperdonarowilij yej tikchijkej yej ayékti.

Wel tiye'onokej iyixtaj Dios iga mi' Jesucristo

¹⁵ Ipan Cristo monextiá ken in Dios yej ayí' mo-ita. Cristo onoyay este kuá' aya onoya inín tajli. ¹⁶ Dios kijtoj iga iPiltzín makichiwa nochi yej ono'. Kichij yej ono' ipan cielo iwán ipan tajli, yej wel mo-ita iwán yej ayá' wel mo-ita. Kichij nochi yej mandarowaj pan tajli iwán espiritojmej yej tatekimakaj iga kipiáj poder. IPiltzín Dios kichij nochi yej ono'. Iwán yej ono', tepiltzín kichij iga makiweyimatiltikan. ¹⁷ Cristo onoyay kuá' aya onoya nité yej inán tikitaj. Iwán iga yéj nochi ojonókejsan. ¹⁸ Cristo ken tikita tzontekon iga tonochin yej timoconfiarowaj ipan yéj, iwán tejemen ken tikita icuerpoj. Yéj onoyay kuá' pewa' iga mochiwa yej ono'. Yéj yej achto ojpa-isa' iga manesi iga yéj nokta yej máj tayakanto'. ¹⁹ Puej Dios kiye'ita' iga nochi ipoder maono ipan Cristo. ²⁰ Iwán iga yej kichij Jesucristo, inochi yej ono' seja wel maono

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

tamelá wān Dios, yej ono' ipan inín tajli, iwán yej ono' ipan cielo. Inín mochij kuá' Cristo eskisa' iga mi' ipan cruz.

²¹ Ikya amejemen wejka amonoyaj iga Dios iwán ankijiyayaj ipan amoalmajmej iga ankichijtoyaj yej ayēkti. E' inán Dios kichija iga yéj mamitzye'itakān ²² iga mi' Cristo kuá' onoya nigaj ipan tajli. Inón kichij iga amejemen xiye'onokān iyixtaj, este anyolchipaktikej ken yej ayí' kichij yej ayēkti. ²³ Cristo inín kichiwās siga anmoconfiarojtoskej ipan, iwán amo xikajtewakān iga xikchixtokān yej keman mitzmasukkej, inón yej kijtowa inón ye'noticiaj yej tasalvarowa, yej ankikakikej. Ininya in ye'noticiaj yej mopowa noyan, iwán nej Pablo nitekipanowa iga nikpowa inón ye'noticiaj.

Pablo tekipanowa iga mamō-ixmati itájtōl Jesucristo

²⁴ Inán nipaki iga ne-iknochiwaj iga amejemen, puej yej iga nej nemi ne-iknochiwaj, iga inón nemi nikmaxitiá yej icuerpoj Cristo kiknochiwaskej; icuerpoj Cristo kijtojneki nochi tokniwān yej kicredowaj Cristo. ²⁵ Dios neṭalij iga manikpowa itájtōl, iwán yéj nemá' inín tekipānōl iga amejemen xiye'onokān, iwán iga noyan mamomati itájtōl. ²⁶ Inón ye'noticiaj yej ikyay nokta Dios kiyantoya, inán kimatiltija yej moconfiarowaj ipan yéj. ²⁷ Dios kine' iga makinextilikān yejemej inón tájtōl yej kajasi mamoye'ita, inón yej aya kimatiáj yej ayéj judiyojmej. Inón yej aya momatiá, tajtowa de Cristo, yej inán íwān ansetitokej, iwán ankimatij iga anyawij amonotij íwān pan cielo.

²⁸ Nejemēn nochi nikpowiliáj itájtōl Jesucristo, nitanonotzaj iwán nitaye'machtíáj ken Dios neṭajlantíáj iga nokta maye'nemilo iga niknekij nochi maye'onokān iyixtaj Dios iga masetitokān wān Cristo. ²⁹ Iga inón nokta nipoxtekipanowa; nochi inín nikchiwa iga Cristo neṭajpalmaka.

2

¹ Nikneki xikmatikān iga nej poxsan ni-oradowa iga amejemen, iwán iga tokniwān yej chantitokej altepe' Laodicea, iwán iga inochi yej ayí' ne-ita. ² Inín nikchiwa iga xiyolchikajtokān iwán ximosepanchokilikān, ijkón wel xikmela'matikān yej pox yēkti, inón yej Dios ayagaj kimatiltiāya, inonwa' Cristo. ³ Ipan yéj ono' inochi itamatilis Dios yej ken tikita tejté yej iyanto' yej pox valerowa. ⁴ Inín nimitzijliáj iga amo agaj mamitzkajkawakān iga tájtōl yej wel mitzyolyamanaj. ⁵ Malej iga ayá' nono' iwán amejemen, e' nochipa nimitzejlantokej, iwán nipaki iga nikmati iga anye'nemij iwán iga poxsan anmoconfiarojtokej ipan Cristo.

⁶ Inón iga, ijkón ken ankidredojkej Jesucristo iga amoTēko, ijkón xinemikān ipan iyojwi. ⁷ Xisetitokān wān Cristo, ken tikita kuawi' yej ye'tokto' ipan tajli. Ximoconfiarojtokān ipan Yéj, ijkón ken nimitznextilijkej, iwán nochipa xikmakakān gracias Dios.

Cristo kipata ken iga tinemij

⁸ Amo agaj mamitzkajkawakān iga inamoltajtolmej tajtaga', inōmpa tájtōl ayá' mitzpalēwiáj. Puej yejemej tamachtíáj ken kitekichiwaj namoltajtaga', iwán ayá' nejnemij iwán Cristo. Inimej tamachtíáj ken tatekimaka Tzitzimi' yej mandarowa ipan inín tajli.

⁹ Cristo, malej iga kipiaya se icuerpoj ken tejēmēmpa, yéjwa' nokta Dios nō. ¹⁰ Amejemen até mitzpolowaj iyixtaj Dios iga ansetitokej iwán Cristo. Iwán Cristo kimandarowa nochi espiritojmej yej kipiáj poder iwán mandarowaj. ¹¹ Iga ansetitokej iwán Cristo, amejemen amonokej circuncidado* ipan amoalmajmej; e' ayéj inōmpa circuncisión yej kichiwaj israelitajmej, sino que iga tikajtéwaja iga tikchiwaj yej

* 2:11 2:11 Xikita glosario "Circuncisión".

ayekti. Inín circuncisión yey kichíwa Cristo. ¹² Kuá' anmobautizárojkej,† ken kuá' anmikikej iwán anmotokkej iwán Cristo. Iwán an-ojpa-isakej iwán Cristo iga anmoconfiarojkej ipan ipoder Dios yey ki-ojpa-ixitij Cristo. ¹³ Ikyá amejemen ken kuá' anmiktoyaj iyixtaj Dios iga ankitekichijtoyaj yey ayekti, iwán ayá' amonoyaj circuncidado ken israelítajmej yey igéntejpa Dios. E' inán Dios mitzojpa-ixitijkej iwán Cristo iwán ipan yéj, Dios teperdonarowilij inochi yey tikchijkej yey ayekti. ¹⁴ Dios kichij iga ayo' matikixtawakan yey tideberowayaj iga ayá' tikchijkej ken ijkuilijto' ipan iley. Inón tamito kuá' Jesús kiclavárojkej ipan cruz. ¹⁵ Cristo kitánij, kitánilij malespíritojmej yey kipiáj poder iwán mandarowaj, iwán kichij iga makalimpamatikan iyixtaj mia' gente, kuá' Cristo kitánilij malespíritojmej ipan cruz.

Xikchíwakan ken toTeko kineki

¹⁶ Inón iga amo xiknakasmakakan yey mitzpopowaj iga yey wel ankikuaj o iga yey wel ankoniáj, iwán iga ayá' an-ilwichíwaj ken kichíwaj judiyojmej, o iga ayá' ankilwichíwiliáj kuá' seliá la luna, o yey ankichíwaj ipan día kuá' mosewilo. ¹⁷ Nochi inín tenextilijtoya yey wíziayao', inónwa' Cristo nokta. ¹⁸ Amo mamitzkixtikan ipan iyojwi toTeko in inomej yey takajkawawaj iga kinekij manesi iga ayá' moweyimatij, e' kiweyimatiltiáj angelejmej‡ ken idiosmej. Yejemen kijtowaj iga máj kimatij iga kitaj visiomej, moweyimatij imatikámejsan, e' báldejsan, iga tajlantokej ken namolmej. ¹⁹ Yejemej ayo' kitokaj Cristo. Crítojwa' in ken tzontekon iga nochi tejemej yey ticredojskej itájtól iwán tejémejwa' in icuerpoj iwán yéj ken kuá' tetamakato'. Wán malej iga timiakejmej, yéj kichíwa iga sesan toalmaj matikpiacan iwán nemi tikomatiáj ijkón ken Dios kineki.

²⁰ Amejemen ken kuá' anmikíkeja iwán Cristo, iwán ay'ya mitztekimakaj espíritojmej yey mandarowaj ipan inín tajli. ¿Te ígataj ankichíwaj ken yey akicredojskej Dios iga ankitajtolkuiliajo' kuá' mitzijliáj ²¹ ken inín: “amo xikui inín, amo xikua inín, amo xikchijchimi inín”? ²² Inewi inimej, tága'pa kijtowa iga mamochíwa, iwán yawi tamiti kensan tami totákual kuá' tikuj. ²³ Inimej mandamientojmej nésiki' melá' nokta iga yekti iga mamochíwa, iga tamachtiáj kén se makiweyimatilti Dios, iga se amo mamoweyimati iwánki' se makiknochíwa icuerpoj, e' ayá' tepalewiá iga matikajtewakan iga tikchíwaj yey ayekti ken teyoltilana toalmaj.

3

¹ An-ojpa-isákeja iwán Cristo kan anmiktoyaj, inón iga xiktemokan iga xikchíwakan yey Cristo kiye'ita, yéj ono' ajko ipan cielo, ewato' kan mandarowa iladoj iye'má' Dios. ² Xikejlantokan ipan inón yey ono' ajko ipan cielo, amo yey ono' ipan tajli. ³ Iga amejemen kenkuá' anmikíkeja, iwán inán ansetitokej iwán Cristo yey ono' iná' Dios. ⁴ Kuá' wí' sej Cristo yey mitzmakakej vida, amejemen no ompa amonoskej iwán, ankitztoskej iweyipoder.

Ansetitokej wán Cristo

⁵ Inón iga amejemen xikawakan iga ankichíwaj nochi yey ayekti, amo agaj mamasi iwán yey ayá' iwán namiktito', amo xikchíwakan tejté yey ayekti, iwán amo xikejlamikikan yey ayekti, iwán amo xikpoxpiasnekikan tomín, ijkón kenkuá' nemi ankiweyimatiltiáj ídolo. ⁶ Yey ijkón kichíwaj, Dios poxsan kikuesowiliá iwán kicastigaraj yey ayá' kichíwa ken yéj kineki. ⁷ Amejemen no ijkón ankichíwayaj kuá' aya ankixmatiáj itájtól Dios. ⁸ E' inán xikajtewakan inewi inimej: amo xikuesiwikan, amo agaj xikijiyakan, amo xikchíwakan yey ayekti, niga xikmalijlikan agaj, amo xikijtokan kuajkuantas yey ajayekti. ⁹ Amo ximosepankajkawakan, porque amejemen ankikajtéjkeja ken ikya annemiáj. ¹⁰ Inán amejemen Cristo

† 2:12 2:12 Xikita glosario “Bautizar”. ‡ 2:18 2:18 Xikita glosario “Ángel”.

mitzpatákeja iga se'ya anmonemilimej, iwán Dios, yej achto mitzchijkej, inán mitzchijtiawij iga amonoskej ken yéj. Ijkón ajachi ajachi ankimela'ixmatitiaskej nokta in Dios. ¹¹ Até kichij iga se judío o ayéj, o yej ono' circuncidado o yej ayá', o yej wejkachanej, yej tamiktiayaj,* yej esclavo† o yej ayéj; Crístojwa' in yej tonochin toTeko, iwán ono' iwán nochi tejemej.

¹² Dios mitzpoxchokiliáj, iwán mitztapejpenkej iga ximochiwakan itatki. Inón iga nochipa xiye'nemikan iwán xita-iknelikan, xite-ijiknimej, amo ximoweyimatikan, xiyolyamanikmej iwán amo nimanin xikuesiwikan.

¹³ Siga anmokuejkuesowaj, ximosepan-ijyowikan, iwán ximosepamperdonarokan kua' tejté anmochiwiliáj, ijkón ken Cristo mitzperdonarokkej, ijkonsan no amejemen xikchiwakan wan amoknimej. ¹⁴ E' de inochi inimej, maj yekti iga ximopoxchokilikan, ijkón nochipa amonoskej ken kua' sesan amoalmajmej. ¹⁵ Cristo kichíwa iga xonokan tamelá kua' ankejlantokej ken iga Cristo kineki. Inón iga nokta mitztapejpenkej iga xonokan tamelá pan icuerpoj Cristo iga ansetitokej íwan. Iwán nochipa xikmakakan gracias Dios.

¹⁶ Iwán itájtól Cristo maono nochipa ipan amoalmajmej, ijkón ankimatiskej ken iga anyawij anmosepamachtitij iwán ken iga anmononotzaskej. Xikmakakan gracias Dios iga inewi amoalmajmej, xikuikilikan yej ikuilijto' ipan salmos iwán takui' yej no kajasi iga mokuikiliá Dios. ¹⁷ Iwán nochi yej ankichiwaj o yej ankijtowaj, xikchiwakan iga anmoconfiarowaj ipan toTeko Jesús iwán ipan itoka' xikmakakan gracias Dios yej toTaj.

Ken iga manemikan yej kitokaj Cristo

¹⁸ Siwatkej yej anwewejoyokeja, xikchiwakan yej mitztekimakaj amowéj, iga ijkón kineki toTeko. ¹⁹ Tajtaga', xikchokilikan amosiwa' iwán amo xikuejkuesinotzakan. ²⁰ Tepilowan, xicredokan amotaj iwán amoye', iga ijkón kiye'ita toTeko. ²¹ Tetajmej iwán teyemej, amo xikpox-ajajwakan amopilowan, iga ijkón ankichiwiliáj, ay'ya kiyolmakaj iga kichiwaj yej ankitekimakaj. ²² Esclavojmej, xikchiwakan nochi yej mitztekimakaj amotekomej yej ankipiáj ipan inin tajli, amo kua'san yejemej mitztachilijtokej iga san mamitzitakan iga ankichiwaj yej mitzijliáj, majwa' xikchiwakan kesiá kua' ayá' mitzitztokej iga ankimajmawiliáj toTeko. ²³ Inewi yej ankichiwaj, xikyolmakakan kua' ankichiwaj, ken kua' toTeko nemi ankichiwiliáj, ayéj tajtaga'. ²⁴ Iga ankimatij iga toTeko Dios yawij mitzmakatij yej kimakaskej yej tekipanowaj iga toTeko Cristo. ²⁵ E' yej kichiwaj yej ayekti, yawij kinkochiwatij, iga Dios sansé iga kijuzgarowa a'san nesí.

4

¹ Amejemen yej ankipiáj amoesclavojmej, xikye'itakan iwán xikchiwilikan yej yekti amoesclavojmej. Xikejlamikikan iga amejemen no ne-iga ipan cielo ankipiáj amoTeko Dios.

² Nochipa xitajtokan wan Dios, iwán xisatokan iga anye'tajlantokej, iwán xikmakatokan gracias Dios. ³ No xiktajtanilikan Dios iga nejemej, iga toTeko makichíwa iga wel maono yej manikpowilikan itájtól Cristo yej aya momatiá, inón nokta iga nipresojtito'.

⁴ Iwán xiktajtanilikan Dios iga kua' nikpowa itájtól, nochi wel mane-entenderokan.

⁵ Xiye'nemikan iyixtaj yej aya kixmatij itájtól Dios. Amo xiknempolokan amotiempo, majwa' ⁶ xikpowakan itájtól toTeko. Xiye'tatapowakan iga mamitzkak-isnekikan yej nemi ankitatapowiáj, iwán xikmatikan te anyawij ankijtotij kua' agaj tejté mitztajtani.

* **3:11** 3:11 "Yej tamiktiayaj"; español "escita" yej katka gente yej pox tamiktijkej. † **3:11** 3:11 Xikita glosario "Esclavo".

Pablo monawatiá

⁷ Toknĭn Tíquico yej nikpoxchokiliáj, ayá' kikajtewa iga nepalewiá ipan itekipánol toTeko, yéj yawi mitzmatiltitij ken nono'. ⁸ Inón nokta iga niktĭtani iga mayawi ompiga iga mamitzijlikan ken iga nonokej, iwán mamitzanimarokan. ⁹ Senyati iwán toknĭn Onésimo yej nikpoxchokiliáj, yej de amejémempasan, yej akikajtewa iga moconfiarowa ipan toTeko. Yejemej yawij mitzpowilitij yej nijiga sucederowa.

¹⁰ Aristarco, yej nō p̄sōjtito' nowan, mitzejlamikij; kensan Marcos nō mitzejlamikij, yej iprimoj Bernabé. Mitzijlĭjkeja siga yaj yéj mitzpaxalowilitij, xikomemawikan. ¹¹ Nō mitzejlamikij Jesús, yej nō itoká' Justo. De inochi judiyojmej yej kicredojtokej Dios, inĭmejsan in yej tekipanowaj nowan iga kipowaj ken iga reinarowa* Dios, iwán poxsan neyolchikawaj. ¹² Nō mitzejlamikij Epafras yej de amejémempa, yéj nō tekipanowa iga kipowa itájtol Cristo iwán nochipa kuá' tajtowa wan Dios, kitajtaniliá iga amejemen amo xikajtewakan iyojwi Dios, iwán wel xikchijtokan ken nokta Dios kineki. ¹³ Nej nikita kén iga Epafras poxsan mitzyokoyaj iwán nō kiyokoyaj yej kicredowaj toTeko yej onokej altepe' Laodicea iwán yej onokej altepe' Hierápolis. ¹⁴ Nō mitzejlamikij Lucas yej médico yej tikpoxchokiliáj, iwán nō mitzejlamikij Demas.

¹⁵ Xikijlikan tokniwan yej onokej altepe' Laodicea iga nej nikeljamikij. Nō nikeljamiki Ninfas, iwán tokniwan yej monechkowaj ichan iga kiweyimatiltiáj Dios.

¹⁶ Kuá' támi'ya ankileeroskej inĭn ama' yej nemi nimitzijkuilowiliáj, xiktĭtanikan altepe' Laodicea iga makileerowilikan tokniwan yej nō kicredowaj itájtol Dios iwán se' ama' yej niktĭtanilij yejemen, amejemen sej xikleerokan. ¹⁷ Ijkĭn xikijlikan Arquipo: "Amo xikajtewa motekipánol yej Dios mitzmá'."

¹⁸ Nej Pablo, nomatika nimitzijkuilowiliáj inĭmej tájtol:† Amo xikelkawakan iga nej nip̄sōjtito'. Dios mamitzyolchikawakan. Ijkónyawa'.

* **4:11** 4:11 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa". † **4:18** 4:18 Neši iga Pablo kijkuiloj inĭmejsan tájtol imatika, anka se tajkuilowani kijkuiloj ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kijtojiajki.

Áchtopa ama' yej kijekuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Tesalónica Tesalonicenses

Pablo wan yej iwan nemij, kijekuillowiliáj tokniwan yej onokej altepe' Tesalónica

¹ Nej niPablo, wan Silvano iwan Timoteo nimitzijkuillowiliáj inin ama' amejemen nokniwan yej ankitokaj Dios yej anchantitokej Tesalónica, yej ansetitokej iwan toTaj Dios iwan toTeko Jesucristo. Dios yej toTaj iwan toTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan iwan makichiwakan iga tamelá xonokan.

Kén iga tokniwan de Tesalónica moconfiarowaj ipan toTeko

² Nochipa kuá' nejemej ni-oradowaj nimitzejlamikij, iwan nikmakaj gracias Dios iga amejemen. ³ Nikmakaj gracias toTaj Dios iga yej ankichiwaj yej yekti, ijkón anmonextiáj iga anmoconfiarojtokej pan toTeko. Iwan no nikmakaj gracias Dios iga poxsan ante-ijiknimej, ankipalewijkej sekin, iwan iga ankichixtokej toTeko Jesucristo, inón mitzpalewiáj iga nochipa xikchixtokan. ⁴ Nokniwan, Dios mitzpoxchokiliáj, iwan nikmatij iga yéj nokta mitztapejpenkej. ⁵ Kuá' nejemen nimitzpowilijkej ye'noticiaj yej tasalvarowa, ayejsan iga petz tájtól, sino que iga ipoder iyEspíritoj Dios yej nemakaj, inón yej nimitzpowilijkej melá' nokta. Ankimátija kén ninemikej amo-ixtaj iga amejemen nimitzpalewijkej.

⁶ Amejemen anmixkuítijkej ipan nejemej wan ipan toTeko, iga kuá' ankidredojkej itájtól toTeko, iyEspíritoj Dios mitzyolchikajkej malej iga onoyaj yej mitziyiyaj iwan poxsan mitziknochijkej.* ⁷ Iwan ijkónsan no ipan amejemen mixkuítijkej tokniwan yej kitokaj Dios yej ichamej estado de Macedonia iwan estado de Acaya. ⁸ Pewa' ipan amejemen iga itájtól toTeko nijnijiga momati'. Ayejsan estado de Macedonia wan Acaya mopowa', sino que nóyanya momati, iwan no noyan momati kén iga amejemen anmoconfiarowaj ipan Dios, inón iga nejemej ay'ya te máj nikijtowaj. ⁹ Majwa', yejémensan nokta tajtowaj iga nimitzpaxalowiliáj iwan tatapowaj kén iga anneye'omemawijkej, iwan kén iga ankikajtéjkeja iga ankiweyimatiá' idolojmej iga ankitókaja Dios iwan ampewakej iga ankichiwaj ken kineki mela'Dios yej isato'. ¹⁰ Yejemej no kipowaj kén iga amejemen ankichixtokej iga mawiki sej ipan cielo Jesús, yej iPiltzin Dios, yej Dios ki-opa-ixitij kan miktoya. Yéj nokta yej tesalvaroj kuá' kicastigaroj yej kichijtokej yej ayekti.

2

Tekipánol yej Pablo kichij Tesalónica

¹ Nokniwan, amejemen nokta ankimatij iga ayéj baldejsan nimitzpaxalowilijtoj. ² Amejemen ankimátija iga achto ne-ijijijkej kuajkuantas yej ajayekti iwan ne-iknochijkej ipan altepe' Filipos, e' Dios nepalewijkej iga ayá' nimajmawikej iga manimitzpowilikan ye'noticiaj yej tasalvarowa, malej iga mia' ne-ijiyaj. ³ Iga kuá' nimitzpowilijkej ye'noticiaj ayá' nimitzmachtijkej yej ayekti, niga nimitzkajkayajkej, niga ayá' nitatapojkej iga manimitzpojpolokan. ⁴ Majwa' Dios kiye'ita' yej nikchijkej iwan netalkej iga manikpowakan ye'noticiaj yej tamanawiá, ijkón iga nejemej nitatapowaj. Ayéj iga la gente maneye'itakan, sino que maneye'itakan Dios, yej kixmati toalmaj. ⁵ Amejemen ankimatij, ayí' nimitztojtzopeli'notzakej iga manimitzyolyamanakan. Ayá' nikchijkej nité igasan maniktanikan tomín, kitzto' Dios. ⁶ Ayí'

* 1:6 1:6 Hch 17:5-9

nikchijkej iga maneweyimatiltikan, niga amejemen, niga agaj se'. Malej wel katka nimitztekimakayaj iga no nimandarowaj iga netitankej Cristo. ⁷ Majwa', amejemen nimitzchokilijkej, nejemej ken se teye' yej kiskaltia iwán kicuidarowa ipilowantzizín. ⁸ Poxsan nimitzchokiliaj este ayejsan itajtól Dios wel nimitzmakaj, sino este wel nimikij iga amejemen. Poxsan nimitziknimatij. ⁹ Nokniwan, amejemen ankimatij nokta ken iga pox nisiawikej iga nitekipanojkej iga nitatanijkej iga nitakuajkej. Nitekipanojkej semilwi' wan senyówal, iga amo ni agaj de amejemen manemakakan iga manitakuakan miej nimitzpowiliayaj itajtól Dios.

¹⁰ Amejemen anne-itakej, iwán Dios no ne-itakej, iga nikchijkej ken Dios kineki iwán niye'nemiáj amo-ixtaj amejemen yej ankitokaj Dios iga amo agaj makijto iga nikchiwaj yej ayekti. ¹¹ Iwán ankimatij no kén iga sejsé de amejemen nimitznonotzkej, iwán nimitzyolchikajkej ken kichiwa se tetaj iwán ipilowan. ¹² Nimitzijlijkej iga xiye'nemikan ken kajasi iga nemij yej kitokaj Dios, yej mitznotzkej iga xonokan itenoj kan pox tayejan, kan yéj reinarowa.

¹³ Inón iga nochipa nikmakaj gracias Dios, iga kuá' ankikakikej itajtól Dios yej nejemej nimitzpowilijkej, ankikuikkej ken nokta itajtól Dios, ayéj ken itajtól tajtaga'. Iga se'pay annemij, nesi iga inón tajtól tekipanowa pan amejemen yej ankiçredowaj. ¹⁴ Nokniwan, ken mitziknoçhijkej yej ómpasan no çantitokej Tesalónica, ijkonsan no kichiwilijkej tokniwan yej kitokaj Dios yej onokej Judea yej moconfiarowaj ipan Cristo Jesús. Sekin judiyojmej yej de yejemempasan de Judea kiknoçhijkej yej kiçredowaj Cristo Jesús. ¹⁵ Inomej judiyojmej kimiktijkej toTeko Jesucristo, kensan ikayay sekin judiyojmej kimiktijkej profetajmej,* iwán inán nejemen no sekin judiyojmej neteki'kixtijkej pan iyaltepemej. Inompa judiyojmej ayá' kichiwaj ken kineki Dios wan kijiyaj nochi gente. ¹⁶ Iwán ayá' kinekij iga nejemej maniktatapowikan yej ayéj judiyojmej iga no mamomanawikan. Iwán iga ijkón kichiwaj, máj kichiwaj yej ayekti. Inón iga inán, Dios poxsan kuesiwi' iwamej iwán yáwiya kicastigaroti.

Pablo yajneki sej Tesalónica

¹⁷ Nokniwan, kuá' nekixtijkej kan amejemen amonokej, wejkaj ayá' nimitzitatayaj, malej ijkón nochipa nimitzpiayaj pan noalmajmej, iwán poxsan niknekiáj manimitzitatij. ¹⁸ Nijajnekiáj nejemej. Iwán nomatika nej niPablo, mia'ya vej niknekiáj iga mania, e' Tzitzimi' nochipa netzakuilijkej. ¹⁹ Nimokichmatij iga amejemen ankiçredowaj Cristo wan nipoxpakij iga nikmatij iga amejemen ansen-onoskej nowamej kuá' wí' toTeko Jesucristo. ²⁰ Niyolchikajtokej iwán niyolpaktokkej iga amejemen anye'nemij.

3

¹ Iwán como ayo' máj nikijyowijkej iga animitzitatayaj, nikijtojkej iga ni-omémejsan* manikawikan Atenas ² iwán nimitztitanilijkej toknin Timoteo iga mamitzitatij, yéj tekipanowa iga Dios iwán nepalewiáj nejemej iga nikpowaj ye'noticiaj yej tajtowa de Cristo. Timoteo mitzpaléwiáj iga xikmela'sentalikan amoalmaj pan Jesucristo. ³ Ijkón ayagaj makikajtewa iga kitoka Dios iga kuajkuantas yej ayekti nemi mitzchiwiliáj. Puej amejemen ankimatija iga ipan iyowji toTeko, te-iknoçhiwaj. ⁴ Kuá' tisen-onoyaj, nimitzijlijkeja iga yawij te-iknoçhiwatij, iwán ijkón moçhij ken ankimatitoyaja. ⁵ Inón iga, nej ayo' nikijyowij iga animitzitatayaj. Iwán niktitan Timoteo iga manikmatij ix ankisentalijtókejsan amoalmaj ipan Jesucristo. Nimitzyokoyayaj iga Tzitzimi' wel mitzchiwaltiaj yej ayekti iwán wel baldejsan nitekipanojkej.

⁶ E' inán Timoteo wálaja iga yajka ipan amoaltepe' Tesalónica, iwán nematiltijkej iga ankisentalijtókejsan amoalmaj pan Jesucristo iwán anmosépanchokiliaj. Iwán

* **2:15** 2:15 Xikita glosario "Profeta". * **3:1** 3:1 "Ni-omémejsan"; anka Pablo wan Silas. 1 Ts 1:1

ne-ijlij iga nochipa anneejlamikij iga annechokiliáj, iwanki' poxsan anne-itasnekij, ijkón ken nejemej nõ nimitzitasnekij. ⁷ Inón iga nokniwan, malej iga nemi tipanowaj pan kuajkuantas yej ajayekti iwán te-iknochiwaj, pox anneyolchikawaj kua' nikmatikej iga anmoconfiarojtókejsan pan toTeko Jesucristo. ⁸ Inán iga nikmátija iga anmoconfiarojtókejsan pan toTeko, anneyolchikawaj iga manikyolmakakan ipan notekipanolmej. ⁹ Poxsan nipaktokej iga amejemen, este anikásijo' tájtól iga nikmakaj gracias toDios iga amejemen. ¹⁰ Semilwi' iwán tayowakan niktajtanilijtokej Dios iga wel nomatikamej manimitzitatij, iga achi máj manimitzpalewikan iga ximoconfiarokan pan toTeko.

¹¹ Niktajtaniliáj Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo iga manepalewikan iga wel manimitzpalawilitij. ¹² Iwán niktajtaniliáj toTeko mamitzpalewikan iga cada vej máj ximosepanchokilikan, iwán ijkón xikchokilikan nochi, ijkón kensan nejemej nimitzchokiliáj amejemen. ¹³ Niktajtaniliáj toTeko Jesús iga mamitzpalewikan iga máj ximoconfiarokan iga inewi amoalmajmej, iwán iga xiye'nemikan iyixtaj Dios yej toTaj. Ijkón anye'onoskej kua' toTeko Jesús wi' iwán onos iwán nochi yej yéj kitapejpen.

4

Kén iga Dios kineki matinemikan

¹ Nokniwan, manimitzijlikano' tejté; nejemej nimitznextilijkeja iga xinemikan ken Dios kiye'ita, iwán amejemen ijkonya ankichijtokej, inán ipan itoka' toTeko Jesús nimitzijliáj iga máj xikchijtiakan nochipa yej nimitznextilijkeja.

² Iwán amejemen ankimátija kén iga nimitznextilijkej, kensan tatekimá' toTeko Jesús. ³ Dios kineki iga xikchijtokan ken yéj kineki; amo agaj mamoteka wan yej ayá' íwan namiktito'. ⁴ Sejsé makiye'piá isiwa', ken kajasi iga maye'ono, ijkón ken Dios kineki. ⁵ Amo xikchiwakan yej ayekti ken kineki amoalmaj; ken kichiwaj yej akixmatij Dios. ⁶ Amo agaj makixixiko se' toknin, niga makikajkawawa pan nité, iga toTeko yawi kicastigaroti yej ijkón kichíwa, ijkón ken nejemen nimitzijlijkeja. ⁷ Iga Dios ayá' tenotza' iga matikchijtokan yej ayekti, sino que matiye'nemikan iyixtaj yéj. ⁸ Inón iga yej kijiya yej nimitznextilijkej, inón ayéj taga' kijiya, sino que Dios, yej temá' nõ iyEspíritu Santo.

⁹ Ayá' kajási-o' iga nimitzijkuilowiliáj iga ximosepanchokilikan iwán amoknimej, iga Dios nokta mitznextilijkeja ken iga ximochokilikan. ¹⁰ Amejemen ijkón nochipa ankichiwaj wan nochi tokniwan yej ichamej estado de Macedonia yej kitokaj toTeko. Inán nimitzijliáj, nokniwan, iga majya sej ximochokilikan. ¹¹ Xikchiwakan iga xonokan tamelá iwán xikchijtokan sejsé amotekipánol. Xitekipanokan iga xitapanikan ken nimitzijlijkej, ¹² iga mamitzye'itakan yej akixmatij Dios, iwán iga amo mamitzpolokan nité.

Kén mochiwas kua' wi' toTeko

¹³ Nokniwan, niknekij xikmatikan te mochiwas wan yej mikij, iga amo ximoknomatikan ken sekin yej ayá' kimatij yej Dios kichíwas. ¹⁴ Ijkón ken ticredowaj iga Jesús migui' iwán ojpa-isa', ijkonsan nõ ticredowaj iga Dios iwán Jesús yawi ki-ojpa-ixititij inomej yej mikikej iwán kicredojkej ipan yéj.

¹⁵ Inón iga nejemej nimitzijliáj, ken tenextiliá toTeko, iga tejemej yej tonóskejo' te kua' wi' toTeko, ayá' timachtowiskej iga inomej yej mikikej. ¹⁶ Iga toTeko imatika yawi temoti ipan cielo iwán ipansan itájtól mokakis nokta iga mandarowa, iwán tajtoj se ángel* yej mandarowa, iwán nawatis itapítzal Dios. Iwán yej mikikej iwán kicredojkej Cristo, yejemej achto yawij ojpa-isatij. ¹⁷ Iwán yej tísatóskejo', yawij

* 4:16 4:16 Xikita glosario "Ángel".

tesenwigatij iwán yejemej kan ono' mixti iga tikixnamikitij toTeko ipan ejeka'. Iwán ijkón nochipa tonoskej iwán toTeko. ¹⁸ Iga inimej tájtol, ximosepanyolchikawakan.

5

¹ Nokniwan, e' iga kémanya nokta wi' toTeko, ayejo' iga manimitzijkuilowilikan. ² Amejemen ankimátija nokta iga toTeko asiki kuá' ayá' tikchixtokej, ken kuá' asi yej tachteki tayowakan. ³ Kuá' la gente kijtojoskej: “Tamelaya tonokej iwán tiye'onokej”, íkuá'ya nokta poliwiłoj niga momatitos, inón día asis ijkón ken kuá' se siwa' pilkualotewa. Iwán ayagaj wel choloj kuá' poliwiłoj. ⁴ E' amejemen nokniwan ayo' amonokej ken kan takomichkan, * inón iga toTeko ayá' mitzwejasikij ken kuá' asi se yej tachteki. ⁵ Iga nochi amejemen amonokej ipan tawilyo' iga mitzixtapójeja toTeko itájtól. Ayá' tonokej tayowakan niga kan takomichkan. ⁶ Inón iga amo matikochikan ken sekin, sino que matisatokan iwán matiye'tajlantokan. ⁷ Yej kochij, kochij tayowakan, iwán yej tawanaj, tawanaj tayowakan. ⁸ E' tejemej ayá' tonokej ken kan takomichkan, tonokej ipan tawilyo'. Inón iga nochipa matiye'tajlantokan. Iwán matimoconfiarokan pan Dios iwán matikchokilikan tokniwan; iga tikchiwaj inín, timochiwaj ken tikita se soldado yej kakiá ikuach de tepos iga moeltzakua iga momanawiá. Iwán iga tikmatitokej ipan toalmaj iga Cristo tesalwarowa, iga inón tikejlamikij, ken tikita tiktałiáj se casco yej iga se soldado mokuatzakua. ⁹ Iga Dios ayá' tetapejpen iga mate-iknochiwakan, sino iga toTeko Jesucristo matemawawi. ¹⁰ Jesucristo migui' iga tejemej iga wel matonokan wan yéj, até kichij siga kuá' wi', tiasoskej o timiktoskej. ¹¹ Inón iga ximosepan-animarokan iwán ximosepan-palewikan, ijkón ken ankichijtokej.

Pablo kinonotza tokniwan

¹² Nokniwan nimitzijliáj iga xikye'itakan yej tekipanowaj iga Dios iga mitzpalewiáj, yej mitzozkuiltiáj pan iyojwi toTeko wan mitznonotzaj. ¹³ Amejemen poxsan xikye'itakan yejemej iwán xikchokilikan iga inón tekipanól yej kichiwaj. Tamelá xonokan wan amoknin.

¹⁴ Nokniwan no nimitzijliáj iga xiknonotzakan yej atekipanojneki iga kinekij iga san mapankotzotajtokan, xikanimarokan yej mosemakasnékija, xikpalewikan yej aya momela'confiarowaj pan toTeko Jesús, iwán xikijyowikan kuá' mitzkuejkuesowaj.

¹⁵ Amo agaj de amejemen mamomati kuá' mitzchiwiliáj yej ayekti. Majwa' nochipa ximosepanchwilikan yej yekti, ijkón xikchiwakan wan nochi.

¹⁶ Nochipa xiyolpaktokan. ¹⁷ Nochipa xitajtokan wan Dios. ¹⁸ Xikmakakan gracias Dios iga inochi yej mitzpasarowaj, ijkón Dios kineki iga xikchiwakan amejemen yej ankređojtokej Cristo Jesús.

¹⁹ Amo xikajtewakan iyEspíritoj Dios, iga ijkón ken kuá' ankisewiáj yej wewelonto' ipan amoalmaj. ²⁰ Kuá' Dios agaj kitajtolmaka, amo xikalimpamatikan inón tájtol.

²¹ Xikakikan inewi iwán xikitakan siga ómpaya ken kijtowa, iwán xiktapejpenakan yej yekti. ²² Xikajtewakan iga ankichiwaj nochi yej ayekti.

²³ Niktajtaniliáj Dios yej kichywa iga maonolo tamelá, makichywa iga xikchijtokan yej yéj kineki. Iwán mamitzpalewikan ipan nochi amovidaj, ipan amoespíritoj, ipan amoalmaj iwán amocueroj iga kuá' wi' toTeko Jesucristo, ayagaj kijtoj iga ankichiwaj yej ayekti. ²⁴ Yej mitztapejpenkej nochipa kichywa ken kijtowa, iwán nochi inín kichawas.

Pablo monawatiá

²⁵ Nokniwan, xiktajtanilikan Dios iga manepalewikan.

²⁶ Ximopipitokan iga ximosaludarokan ken Dios kiye'ita.

* 5:4 5:4 “Takomichkan”: anka kijtojneki kan Tzitzimi' reinarowa.

²⁷ Nimitztekimakaj iga inín ama' xikleerowilikan nochi tokniwan yej kitokaj Cristo, iga ijkón kineki toTeko.

²⁸ Niktajtaniliá toTeko Jesucristo iga nochipa maono iwán amejemen. Ijkónyawa'.

Ómeya ama' yej kijuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Tesalónica Tesalonicenses

Pablo iwán yej íwan nemij kijuilowiliáj tokniwan yej onokej altepe' Tesalónica

¹ Nej niPablo, wan Silvano iwán Timoteo, nimitzijuilowiliáj amejemen noknimej yej ankitokaj Dios, yej anchantitokej Tesalónica, yej ansetitokej iwán toTaj Dios iwán toTeko Jesucristo. ² Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan iwán makichiwakan iga tamelá xonokan.

Kua' wi' Cristo, Dios yawi kijuzgaroti yej kichijkej yej ayekti

³ Nokniwan, nochipa nikmakaj gracias Dios iga amejemen, iga ijkón kajasi manikchiwakan, iga nemi máj anmoconfiarowaj pan toTeko iwán sejsé de amejemen majya anmosepanchokiliáj. ⁴ Inón iga inán nejemej niye'tatapowaj iyixtaj tokniwan kajkan monechkowaj yej kitokaj Cristo, kén iga ankijyowiáj kua' mitziknochiwaj iwán yej mitzchiwiliáj kuajkuantas yej ayekti, amejemen ayá' anmosemakaj ipan iyojwi toTeko, majwa' anmoconfiarowaj ipan. ⁵ Ompa nesi iga Dios ómpaya ken kichiwa kua' tajuzgarowa, iga mitztapejpenkej iga xikalakikan kan reinarowa yéj, inón iga inán nemi mitziknochiwaj.

⁶ Iwán kajasi iga Dios keman makiknochiwa yej amejemen mitziknochiwaj, ⁷ iwán amejemen yej mitziknochiwaj, támisya iga mitziknochiwaskej kensan nejemej ay' ne-iknochiwaskej. Inín mochiwas kua' ipan cielo wi' toTeko Jesús ipan tiwelon iwán iyangelejmej* yej kipiáj poder. ⁸ ToTeko Jesús kicastigaroki yej ayá' motemakakej iga Dios makimandarokan niga kicredowaj ken kijtowa iye'noticiaj toTeko Jesucristo. ⁹ Inomej kicastigaroskej iga mela'poliwiskej iwán ayí' onoskej kan ono' toTeko iga mapakikan wan yéj, niga kitaskej iweyipoder. ¹⁰ Inín mochiwas kua' wi' toTeko. Ipan inón día yej kicredojtokej yawij kiweyimatiltitij wan madmiradoskej. Amejemen ompa nō amonoskej iga nō ankicredojkej itájtōl Dios yej nimitzpowilijkej.

¹¹ Inón iga nejemen nochipa ni-oradowaj iga amejemen, niktajtanilijtokej toDios iga makita iga mitzajasij iga mitztapejpenkej. Iwán nō niktajtaniliáj Dios iga ipoder mamitzpalewikan iga xikchiwakan nochi yej yekti yej ankejlantokej iga anmoconfiarowaj ipan toTeko. ¹² Ijkón itoka' toTeko Jesucristo yawi moweyimatiltiti iga amejemen anye'nemij, iwán toTeko nō mitzweyimatiskej iga ijkón mitzikneliáj toDios iwán toTeko Jesucristo.

2

Taga' yej wi' kichiwaki yej ayekti

¹ Nokniwan, iga kua' wi' toTeko Jesucristo, nimitzmatiltiáj iga Cristo yawij tesenechkotij iga matonokan íwan. Nimitztajtaniliáj ² iga amo imanín ximoyolyamanakan, niga ximomajtikan kua' agaj mitzijliskej iga ási'ya toTeko, niga agaj yej mitzijliáj iga Dios iyEspítoj kijtoj iga ási'ya toTeko, niga yej pan ama' ijuil-ijto' yej nésiski' nejemej nikijuilojkej iga ásisya aman toTeko, amo xiktajtōlkuilikan. ³ Amo mamitzkajkawakan nikenó' máj. Iga kua' wi' toTeko, achto sekin tokniwan yej kicredowaj Dios ay' yawij kichiwatij ken kineki Dios, íkua' yawi mixnextiti inón taga' yej wi' kichiwaki yej ajayekti. Inón óno'ya iga yawij kitatitij. ⁴ Inón taga'

* 1:7 1:7 Xikita glosario "Ángel".

kijiya Dios iwán kijiya nochi yej kajasi iga mamoweyimatilti. Iwán yéj, este motaliá itiopan-ijti' Dios wán kijtowa iga yéjya in Dios.

⁵ ¿Ix áyo'taj ankejlamikij kuá' nej nimitztatapowiaayaj de inín, kuá' nonóyajo' wán amejemen? ⁶ Inán amejemen ankimatij te íga aya wí' inón taga', iga amo mamixnexti kuá' aya asi itiempoj. ⁷ Inón yej kichtakaejlan toya iga kichiwasneki yej ayekti, némiya kichíwa; inán políwisan iga inón yej ki-ojtzakto' makisa ompa iga mapano inón taga'. ⁸ Kuá' sí yajya, yáwiya mixnextiti inón taga' yej kichíwa pox ayekti, iwán toTeko Jesús kēman kimiktij iga san itájtōl iwán ijkón nokta kimela'poloj iga itawilyo kuá' wí'. ⁹ Tzitzimi' kipalewíj ga maasi inón taga' yej kichíwas yej ayekti, iwán inón taga' pox kipiás poder iwán kichíwas pox kuajkuantas iwán nō yej ayí'pa mo-ita kichíwas, kansas wel matakajkayawa. ¹⁰ Yawi kichíwati kuajkuantas yej nešis ken yekti kansas makikajkayawa yej yawij poliwitij, iga akiye'itakej iga makicredokan toTeko itájtōl yej melá' nokta iga mamosalvarokan. ¹¹ Inón iga, Dios kisenkokajtewas iga mamokajkayawakan ipan yej kichíwas inón taga'. ¹² Ijkón iga Dios nochi yawi kiknochiwati yej ayá' kicredojkej itájtōl yej melá' nokta, iga kiye'matikej máj makichíwakan yej ayekti.

Dios mitztapejpenkej iga mamitzsalvarokan

¹³ E' nejemej nochipa nikmakaj gracias Dios iga amejemen, noknimej yej mitzpochochokiliáj toTeko, iga Dios poxsan ikayay mitztapejpenkej iga mamitzsalvarokan. IyE-spiritoj Dios kichíwa iga xonókansas iga yéj iwán nō mitzpalawijkej iga ankicredojkej itájtōl Dios. ¹⁴ Ijkón Dios mitznotzkej kuá' nimitzpowilijkej ye'noticiaj yej tasalvarowa iga wel ansen-onoskej kan reinarowa toTeko Jesucristo iwán ankitaskej iweyipoder.

¹⁵ Inón iga nokniwan ijkón xicredojtokan iwán amo xikelkawakan yej nimitzmachtijkej nomatikamej iwán yej nimitziykuilowilijkejpa. ¹⁶ Dios yej tóTajpa techokiliá wán te-ikneliá. Te-ijliá iga tiawij tonotij nochipa wán yéj, iwán tikmatij iga temakaskej yej yekti. Nejemej niktajtaniliáj toTeko Jesucristo iwán Dios yej tóTajpa ¹⁷ iga mamitzylchikajtokan iwán mamitzpalawikan iga nochipa xikijtokan iwán xikchíwakan yej yekti.

3

Xi-oradokan iga nejemen

¹ Injnsan inán nimitztajtaniliáj nokniwan, achi xi-oradokan iga nejemej, iga amo mawejkawa iga noyan manikpowakan itájtōl toTeko, iwán poxsan makiye'itakan, ijkón ken amejemen ankiye'itakej. ² Xiktajtanilikan toTeko nō iga nejemej amo manechiwilikan tejté inomej tajtaga' yej kichíwaj kuajkuantas yej ayekti, tikmatij iga ayá' nochi kicredowa itájtōl toTeko. ³ E' toTeko nochipa kichíwa ken kijtowa, yéj yawi mitzpalawitij iga ximoconfiarojtokansas ipan, iwán mitzmanawiskej iga amo mamitzchíwilikan yej ayekti. ⁴ Nejemen niksentaliáj noalmaj pan toTeko iga amejemen ankichíwaj wán ankichijoskej ken nimitztekimakakej. ⁵ ToTeko mamitzpalawikan iga xichokilikan toknimej ken Dios techokiliá iwán xikijyowikan kuá' mitziknochiwaj kansas Cristo kiyowij kuá' kiknochiykej.

Sé matekipano

⁶ Nokniwan, nimitztekimakaj ipan itoka' toTeko Jesucristo, iga amo ximotokakan iwán toknin yej ayá' kineki tekipanowa iwán ayá' kichijto' ijkón ken nimitznextilijkej. ⁷ Amejemen ankimátija ken xonokan iga xikchijtokan ken nimitznextilijkej kuá' nonoyaj amowan; nejemej nochipa nitekipanowayaj, ⁸ ayí' nikualijkej agaj itakualmej siga ayá' manixtawakan. Majwa' nitekipanojkej semilwi' iwán senyówal iga amo agaj san manepetzamakatokan. ⁹ Malej iga nejemen katka kajasiá iga

manimitztajtaniłıkān iga xinepalewıkan, e' ayá' ijkón nikchijkej, majwa' nitekipanojkej iga ximixkuıtikān ipan nejemen. ¹⁰ Kuá' nonoyaj iwán amejemen, ijkın nimitztekimakakej: Yej ayá' tekipojneki, amo matakua. ¹¹ E' nikmatikej iga sekin de amejemen san-onokej, ayá' tekipojawaj, majwa' taajapapojtinemij. ¹² Yej ijkón nemij, niknoņotzaj iwán niktekimakaj ipan itoká' toTeko Jesucristo, iga makikuıkan iga nochipa matekipanoķan iga wel matatanıkan.

¹³ E' amejemen, nokniwan, amo xisiawıkan iga ankichıwaj yej yeķti. ¹⁴ Siga agaj ayá' kiye'ita inın yej nimitzijkuılowilıkej, xikitakan a'yéj, iwán amo ximotokakan iwán iga mapınawa. ¹⁵ E' amo xikıjıyakan, majwa' xiknoņotzakan ken amoknın.

Pablo monawatiá

¹⁶ Iwán toTeko yej kichıwa iga se maono tamelá, makichıwa iga nochipa xonokan tamelá kansan anyawıj. ToTeko maono iwán amejemen.

¹⁷ Nej niPablo nomatika nimitzijkuılowiliáj inımej tájtól* kan nimitzsaludawaj. Ijkón nochipa nikchıwa kuá' agaj nikıjkuılowiliáj. ¹⁸ ToTeko Jesucristo mamitzyolchıkawakan amonochın. Ijkónyawa'.

* **3:17** 3:17 Neși iga Pablo kıkıuloj inımejsan tájtól imatika, anka se tajkuılowanı kıkıuloj ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kıkıojtiajki.

Áchtopa ama' yej San Pablo kijekuilowilij Timoteo

Pablo kijekuilowiliá Timoteo

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj, se yej yéj kititan, iga ijkón kine' Dios yej tesalvarowa iwán toTeko Jesucristo, yej ípansan wel timoconfiarowaj. ² Timoteo, tej yej ken tinomela'piltzín iga nimitznextilij iga ximoconfiaro ipan Cristo, nimitzijekuilowiliá inín ama'. Nikneki iga Dios yej toTaj iwán toTeko Cristo Jesús, mamitzyolchikawa, mamitzikneli iwán makichíwa iga xono tamelá.

Pablo kinonotza Timoteo iga sekin yej ayompa tamachtiáj

³ Ken nimitzijlijté' kuá' nikisa' iga niajki estado de Macedonia iga xikawi altepe' Éfeso, iga xikijlikan yej ayompa tamachtiáj iga ay' máj ijkón makichíwakan. ⁴ Niga nō makinagasmakakan cuento yej motenchíwapa, niga makiyoltilantokan iga makimatikan itokamej to-ikyapatajwan. Inón tachíwaltiá iga mamokuejkuesolo iwán ayá' tepalewiá iga tikchíwaj ken Dios kineki, inón welsan tikchíwaj iga timoconfiarowaj ipan.

⁵ Nimitztajtaniá iga xitanextili iga mamomela'sepanchokilikan. Petz yejsan kimatitokej iga kichíwaj yej yekti iwán momela'confiarowaj pan Dios, wel ijkón mochokiliáj. ⁶ Sekin kikajtéjkeja nochi inín wan mopoipolójkeja ipan xeto'tajtolmej. ⁷ Kinekij matamachtikan ipan iley Dios, e' niga yejemej ayá' kimatij te kijtojneki yej kijtowaj, niga yej tanextiliáj.

⁸ Tikmatij iga la ley yekti, e' siga tikentenderowaj tejas iga mo-ijkuiloj. ⁹ Matimatikan iga la ley ayá' ono' iga yej ye'nemij, sino iga inomej yej yoltakuaktikej iwán yej ayá' tacedowaj, iga yej pox kichíwaj yej ayekti, iga yej ayá' kitajtolkuij Dios iwán kimajliáj, yej kimiktiá itaj iwán iye', iwán inochi yej tamiktiáj, ¹⁰ iwán iga yej mosenteka iwán yej ayá' iwán namiktito' o moteka iwansan itaga-iknín, iga yej kichteki se toknín iwán kitajtani tomín iga makimajkawa, iga yej tayokakajkawaj iwán iga yej kijtowaj "kitzto' Padre", malej iga kimatij iga nemi takajkawaj. La ley nō ono' iga nochi yej ayá' kichíwaj ken tanextiliá itajtol Dios. ¹¹ Inín itajtol Dios inonya ye'noticiaj yej tamanawiá yej Dios netekimá' iga manikpowa.

Pablo kimaka gracias Dios

¹² Nikmaka gracias toTeko Jesucristo iga neye'ita' iga manikchíwa itekipánol. ¹³ Malej iga nej ikya nimaltajtowaya de Cristo, iwán kuajkuantas nikijliaya yej kitokaj Cristo, nikpresojwiayaj iwán nikiknochíwayaj; e' Dios nechokilij iga aya nikmatiá te nikchíwaya iga aya nicredowaya ipan Cristo. ¹⁴ Dios poxsan ne-iknelij iwán nepalewij iga manimoconfiaro ipan Cristo Jesús wan manikneki tokniwan.

¹⁵ Inín yej nia nimitzijlijtij ijkonya nokta iwán kajasi iga inochi gente makicredo: Jesucristo walaip ipan inín tajli iga kimanawiko yej ayompa nemij, e' nejwa' in yej máj ayompa ninemiá. ¹⁶ E' Dios nechokilij iga ipan nej, yej máj ayompa ninemiá, monextiá iga Jesucristo ayá' nimanín kuesiwi'. Iwán ijkón iga mamixkuítikan ipan nej iwán nō mamoconfiarokan ipan Jesucristo, ijkón wel nochipa onoskej itenoj Dios. ¹⁷ Inón iga mamoweyimatilti toDios yej nochipa mandarowa, yej nikeman ayá' miki, yej atikitaj iwán yejsan iselti Dios yej nochi nokta kimati. Ijkónyawa'.

¹⁸ Timoteo yej ken tinopiltzín, nimitztekimaka iga xikchíwa ken kijtojkej toknimej yej Dios kitajtolmá' iga tej. Siga ijkón tikchíwas, tonos ken se soldado yej ayá'

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

mosemaka pan itekipánol. ¹⁹ Amo xikajtewa iga ximoconfiaro ipan Dios, xikchiwa yej yekti ken mitznextiliá moalmaj. Sekin iga ayá' kichijkej yej yekti ken kimatitoyaj ipan iyalmajmej, kikajtejkej iga moconfiarojkej ipan Dios. ²⁰ Ijkón kichijkej Himeneo iwán Alejandro, yej niktitan ipan imá' Tzitzimi' iga makichiwilikán ken yéj kineki iga makimatikan iga ayékti iga makimalijlikán Dios.

2

Ken iga mamotenewi Dios

¹ Inín yej máj nikneki mamochiwa, nochipa mamotajtanili Dios iga tamelá maonolo, iwán mamomaka gracias Dios. ² Matiktajtanilikán Dios iga inochi reyejmej iwán inochi tekiwajmej, iga matonokán tamelá iwán wel matiye'nemikan iyixtaj Dios iwán wel mateye'ita. ³ Pox yekti iga ijkín tiktenewiáj Dios, inón kipoxye'ita Dios yej temánawiá, ⁴ iga yéj kineki iga nochi mamomanawikan iwán makimela'matikan yej melá' nokta. ⁵ Ono' sesan Dios, iwán ono' sesan yej wel tetajtowiliá itenoj Dios: inónwa' Jesucristo yej taga' ⁶ yej motemá' iga mi' iga nochi toknimej wel mamosalvaro, inín momatiko kuá' nokta Dios kine'. ⁷ Ijkón iga Dios netapejpen iga nikpowa' itájtól, iga inón nokta netitankej iga manikmachtikan yej ayéj judiyojmej iga nō mamocnfiarokán ipan yej melá' nokta. Ayá' nitakajkayawa, nikijtowa yej cierto.

⁸ Nikneki iga noyan kan motenewiá Dios, tajtaga' yej ye'nemij makajkokuikan imamej, amo makuesitokán iwán amo agaj iwán mamokuejkuesojtokán. ⁹ Iwán siwatkej iga manesi iga ye'nemij, amo makakikan wipil yej akajasi iga makakikan yej kitokaj toTeko. Amo mamotziytzikujikan kansan póxsanya iga maye'nesikan, iwán amo makitalikan yej xojxota, ken oro niga perla,* ¹⁰ sino que siwatkej makichiwakan yej yekti iga manesi iga ye'nemij ken kineki Dios. ¹¹ Kuá' taga' tamachtiá ipan itájtól Dios, siwá' amo matajto, wan matacredo. ¹² Ayá' nikneki iga siwá' matamachti, niga makimandaro taga'. Sino que san matakakto. ¹³ Iga Dios achto kichij Adán iwán después kichij Eva. ¹⁴ Iwán ayéj Adán yej kikajkayajkej, Évajwa' in yej kikajkayajkej, iwán kichij yej ayékti.† ¹⁵ E' siwá' momanawij siga kiyé'iskaltiá ipilowan, siga moconfiarowa ipan Dios, siga te-ijknin, siga ye'nemi iyixtaj Dios iwán ayá' kichiwa yej ayékti.

3

Ken iga manemikan pastormej

¹ Siga se taga' mochiwasneki pastor,* inón kena kichiwaneke ye'tekipánol. ² Yej óno'ya iga pastor maye'nemi iga ijkón awel kipopowaj, makipiá sesan isiwa', nochipa makichíwa yej yekti, maye'tajlanto, makiye'itakán, nochipa ichan maki-omemawi paxalowanimej iwán wel matamachti ipan itájtól Dios. ³ Amo matawana, niga matakuejkueso, niga makineki tomín yej ayompa motaniá, majwa' mate-ijknin, iwán mayoltzopeli' iwán amo makipoxpiciasneki tomín. ⁴ Wel makichíwa iga maye'nemikan nochi yej onokej ichan; ipilowan matacredokán iwán matamajmawilikán. ⁵ Siga awel kichíwa iga maye'nemikan isiwa' iwán ipilowan, ¿kén wel kichíwas iga maye'nemikan yej yéjpa kicuidarowa, yej kitokaj Dios? ⁶ Awel mochiwas pastor yej kicrédojo' Dios, amo santá' moweyimatis iwán ya'ti kan tawewelkato' kan ya'ti Tzitzimi'. ⁷ Nō se yej mochiwasneki pastor, maye'tajtokán iga yéj ken iga nemi. Maye'tajtokán nō iga yéj yej ayá' kitokaj toTeko iga amo agaj makipopowa, iwán amo mamokxipolo ipan iyojwi toTeko ken kichiwaltijneki Tzitzimi'.

* **2:9** 2:9 Perla pox valerowa, ken tikita tetzín ke'pa ajayo' wan iga perla wel mochiwa koska'. † **2:14** 2:14 Gn 3:1-6 * **3:1** 3:1 Pastor: xikita glosario "Obispo".

Ken manemikan diaconojmej

⁸ Ijkonsan no diaconojmej† makiye'itakan; amo matakajkayawakan, amo matawanakan, amo makinekikan tachte'tomin. ⁹ Makichitokan ken kijtowa itajtol Dios, iwán makimatitokan ipan iyalmajmej iga ayo' kichijtokej yej ayekti. ¹⁰ Achto mamomita siga ye'nemij, ijkón wel mochiwaskej diacono siga kiye'itaj. ¹¹ Ijkonsan no siwatkej maye'nemikan iga makiye'itakan, amo matapopowakan, iwán amo makichiwakan yej ayekti siga ijkón kineki iyalmajmej iwán nochipa matawelnemikan. ¹² Diaconojmej makipiakan sesan isiwamej, iwán wel makichiwa iga maye'nemikan ipilowan iwán nochí yej ono' ichamej. ¹³ Iga diaconojmej yej kiye'chiwaj itekipánol, ye'tajtoskej iga yejemej, iwán sekin máj wel kitajtolkakiskej kuá' kipowaskej ken iga moconfiarowaj ipan Cristo Jesús.

¹⁴ Nimitzijkuilowiliá inín ama'; e' ayá' wejkatís niaj nimitzitati ¹⁵ e' siga awel nimanín nimitzpaxalowilíti, inán tikmátiya ken iga matiye'nemikan tejemej yej ipilowan Dios yej isato'; ken tikijtowaj, nochí yej tiktokaj Dios. Tejemen tikijtowaj iwán tikmanawiá yej melá' nokta.

Ken mochi kuá' onokoya Jesús

¹⁶ Tikmela'matij iga inín yej aya momatiá, yej ticredowaj pox yekti: Dios wálaj ken se taga'; IyEspíritoj Dios kinojma-ijtoj iga ayí' kichij yej ayekti, iwán angelejmej‡ kitakej, iwán noyan ipan paismej mopowa', iwán noyan ipan inín tajli kicredojkej, iwán tejkaj sej ipan cielo.

4*Yej yawij kikajtewatij iga moconfiarowaj ipan Dios*

¹ IyEspíritoj Dios kinojma-ijtowa iga kuá' ay'ya wejka iga wí' toTeko, sekin yawij kikajtewatij iga kitokaj Dios, iwán kitokaskej malespíritojmej yej takajkayawaj wan yej tamachtíaj ken Tzitzimi' kineki. ² Kitajtolkuiskej yej nésiki' kitokaj Dios, siempa nemi takajkayawaj, este ay'ya momachiliáj ipan iyalmajmej iga ayompa nemij. ³ Yejemen tamachtiskej iga ayéktiki' mamonamiktilo, iwán ay'yaki' mamokua sekin tákual. E' Dios kichij nochí yej wel mokua, iwán matikmakakan gracias iga inón tákual tonochin yej timoconfiarowaj ipan yéj, wan tikixmatij kén nokta tamachtíaj itajtol. ⁴ Iga nochí yej Dios kichij yekti iwán awel tikijoskej iga ayekti, sino que wel tikuaj, e' achto matikmakakan gracias Dios. ⁵ Iga yej Dios kijtoj iwán iga tikmakaj gracias Dios, yéktiya iga mokua.

Pablo kinonotza Timoteo

⁶ Siga inín tiknextiliá toknimej, tiye'tekipanoj iga Jesucristo, siga timomachtíaj wan tikchiwa ken kijtowa ye'tajtól, inón kenkuá' tiye'takua. ⁷ Amo xiknakasmaka xeto'tatapowalis yej taga'pa kijtowa. Majwa' xikchijto ken Dios kineki. ⁸ Yekti iga xikchiwa ejercicio, e' máj yekti iga xikchijto ken Dios kineki, inón mitzpalewiá ipan inín tajli iwán no kuá' tonos kan ono' Dios. ⁹ Inín sí ijkonya nokta, iwán yekti iga inochi makicredo. ¹⁰ Inón iga anisiawij iga titekipanowaj wan te-iknochiwaj iga timoconfiarowaj ipan Dios yej isato' yej kisalvarowa nochí gente, e' máj kisalvarowa yej kicredowaj ipan.

¹¹ Xitanextili inín yej nimitzijlij iwán xitatekimaka iga mamochiwa. ¹² Amo agaj mamitzalimpamati iga aya tiyolej; majwa' wel ipan tej mamixkujtikán ken

† 3:8 3:8 Xikita glosario "Díacono wan diaconisa". ‡ 3:16 3:16 Xikita glosario "Ángel".

iga titajtowa, ken iga tinemi, ken iga tite-ijikn̄in, tiyolyamani', ken iga timoconfiarowa pan Dios w̄an iga ateyi nité yej ayekti ipan moalmaj. ¹³ Mij n̄asiso' ompiga, xikleerowilijto itájt̄ol Dios tokniw̄an, xikn̄on̄otzak̄an iw̄an xikmactik̄an. ¹⁴ Amo xikelk̄awa iga pastormeij mitztalilijkej imameij pan motzontekon kūa' Dios kitajt̄olmakakej, iw̄an kijtojkej iga Dios mitzpalewiá iga xikchiwa motekip̄an̄ol.

¹⁵ Nochipa xikchijto yej nimitzijliá, iga nochi makita iga tikchijtiá ken Dios kineki. ¹⁶ Xikita ken iga tinemi iw̄an ken iga titamactiá, iw̄an ijk̄on̄ xikchijto, siga ijk̄on̄ tikchiwa, timomanaw̄ij, iw̄an n̄o momanaw̄iskej yej mitzkakiskej.

5

Kén iga se maye'nemi iyixtaj tokniw̄an

¹ Se totajw̄ej yej kicredowa Cristo, siga ayompa kichiwa, amo xikajajwa; majwa' xikn̄on̄otza ken tikchiwaya siga tikn̄on̄otzaya motaj, iw̄an chokomeij xikita ken mokniw̄an. ² Toy'elamatkej xikita ken moye', iw̄an takomeij ken tikita mosiwa-ikniw̄an, amo xikejlamikili yej ayekti.

³ Xikpalewi siwa' yej mi'ya iw̄ej, yej ayagaj kipalewiá. ⁴ E' siga se yej wewejmi'ya, kipiá ipilow̄an o in̄etojmej, in̄imeij achto yej makipalewik̄an iyemeij, iga ijk̄on̄ kenkūa' kikuepaj iga moskaltijkej, ijk̄on̄ yekti iw̄an kiye'ita Dios. ⁵ E' yej mi'ya iw̄ej, iw̄an k̄awi'ya nokta iselti, in̄on̄ kisentaliá iyalmaj ipan Dios, semilwi' w̄an tayowak̄an kitenewiá Dios. ⁶ E' yej mi'ya iw̄ej iw̄an moyolpolojto' ipan yej kuajkuantas yejsan kineki iyalmaj, in̄onwa' kenkūa' mikto' malej iga isato'. ⁷ In̄on̄ iga xitanon̄otza ipan in̄imeij yej nimitzijlij iga amo agaj makipopowak̄an. ⁸ Si agaj ayá' kipalewiá yej de ifam̄iliajpa, in̄on̄ ayá' nemi kichiwa ken kijtowa Dios, iw̄an moch̄iwa majya sej que yej ayá' kicredojto' Dios.

⁹ Xikijkuilok̄an ipan ama' itokameij yej mi'ya iw̄ej, yejsan kipiá sesenta iyañoj o m̄aj, iw̄an yej sesan iw̄ej kipiá'.* ¹⁰ Yej momati iga kichij yej yekti, kiye'iskaltij ipilow̄an, komemaw̄ij ichan yej kipaxalowiliáj, kijixipaga' toknimeij yej kicredojtokej Dios, kiyolchikaj yej mokn̄omatij iw̄an kiyolm̄a' iga kichij nochi yej yekti.

¹¹ E' yej mi'ya iw̄ej yej aya kipiá in̄in edad, amo xikijkuilo itok̄a', amo santá' ipan iyalmaj kinekis sej mamonamikti, w̄an ijk̄on̄ kelk̄awas iga kitoka Cristo, ¹² iw̄an ijk̄on̄ kichiwa yej ayekti iga kikajtewa ken achto moconfiarowaya ipan Cristo.†

¹³ Iw̄an n̄o nentinemi ipan cada kajli, ay' kiyolmaka te kichiwa, ayéj san iga in̄on̄, sino que tapopojtinemi, iw̄an tatentemowa iw̄an kijtowa yej ayá' kajasi iga mamoi-ijto. ¹⁴ Nikneki iga yej wewejmikikeij mamonamiktik̄an, makipiakan ipilow̄an, matakuidarok̄an ichameij, ijk̄on̄ awal temalijliáj yej te-ijiya. ¹⁵ Sekin wiudajmej mopoipolójkeja iw̄an kitokákeja iyojwi Tzitzimi'.

¹⁶ Si agaj yej kicredojto' Dios kipiá ichan se isiwa-ikn̄in yej mi'ya iw̄ej, yéj makimakato te kipolowa, amo tokniw̄an yej kicredojtokej Dios makimakatok̄an, ijk̄on̄ tokniw̄an wel kipalewiáj yej ay'ya nokta kipiá a' kipalewiá.

¹⁷ Pastormeij yej kiye'ojkuiltiáj tokniw̄an, kajasi iga pox makiye'itakan, mamoi-ita ijk̄on̄ yej tekipanowaj iga kipowaj iw̄an tamactiáj ipan itájt̄ol Dios. ¹⁸ Iga ijk̄on̄ kijtowa itájt̄ol Dios: "Amo xikten-ilpi toro kūa' nemi koya trigo iga iyikxi." Ijk̄onsan n̄o: "Yej tekipanowa kajasi iga makixtawak̄an."

¹⁹ Amo xiktajt̄olkuili yej kitelwiá se pastor siga yej tatelwiá ayá' nemi iw̄an ome o eyi yej n̄o kinojma-itakej yej mochij. ²⁰ E' siga se pastor kichijto' yej ayekti, xikn̄on̄otza iyixtaj toknimeij yej kitokaj toTeko iga maye'nemi, iga ijk̄on̄ sekin n̄o mamajmawik̄an iga amo makichiwak̄an yej ayekti. ²¹ Nimitzijliá iyixtaj Dios, iw̄an iyixtaj Jesucristo

* 5:9 5:9 O ayí' kixjima' iw̄ej. † 5:12 5:12 O: iw̄an ijk̄on̄ kichiwa yej ayekti iga kikajtewa ken achto kijtoj iga ay' sej monamiktiá iga kitokasan Cristo, iw̄an ay' keklamikis iga wewejyowis.

iwán iyixtaj iyangelejmej yej Dios kitapejpen, iga xikchiwa kensan nimitzijlij. Kuá' titajuzgarowa amo sesan xikye'ita. ²² Kuá' tiktapejpena se taga' iga matekipano iga Dios, amo xiktali moma' ipan itzontekon iga ti-oradowa siga ayá' tikmati ken iga nemi. Amo santá' ayá' ye'nemi, iwán kijoskej iga tikye'ita yej kichijto'. Nochipa xikchiwa yej yekti.

²³ Iga ayá' tiye'ijtiyoj, amo á'tisan xikonito, no xikoni alín vino.

²⁴ Ono' sekin yej nesi iga kichijtokej yej ayekti malej iga aya agaj kijuzgarowaj, e' ono' sekin yej aya nesi siga kichijtokej yej ayekti, inón nesiti kuá' Dios yawi tajuzgaroti. ²⁵ Ijkonsan no ono' sekin yej nesi iga kichiwaj yej yekti, e' ono' yej kichijto' yej yekti iwán anesi, e' inón ayá' nochipa iyantos.

6

¹ Inochi tekipanowanimej yej esclavojmej,* makirrespetarokan itekomej, ijkón ayagaj wel kimalijliá Dios niga wel kijtoskej iga ayompa titamachtiáj. ² Siga se esclavo kipiá iteko yej kicredojo' Dios, amo iga inón makalimpamati iga no kitoka Dios. Majwa' makiye'chiwili itekipánol iga inón yej nemi kichiwiliá no kitoka Dios iwán makichokili ken iyiknín. Inín xikpowa iwán xitamachti.

Yej kitoka iyojwi Dios mayolpakto ke'ya iga kipiá

³ Siga agaj ayompa tamachtiá, ayéj ken tanextiliá itájtól toTeko Jesucristo, niga ayá' tanextiliá iga matiye'nemikan iyixtaj Dios, ⁴ ininwa' moweyimati iwán akimati nité. Ininwa' itekiy iga mopoxkuesowa iga san kikaki tejté; iwán ompa pewa iga ta-ixita, kuejkuesiwi iwán kuajkuántasya kijtowa iwán ayá' moconfiarowa ipan agaj, ⁵ mokuejkuesowa iwán sekin, pox ayompa tajlamiki wan ayá' kixmati ken nokta tanextiliá itájtól Dios. Iwán inimej yej ayompa tamachtiáj, kejlamikij siga tamachtiáj ipan itájtól Dios wel matatanikan. Iwán inómejpa amo ximotoka. ⁶ Kena, siga se ye'nemi ipan iyojwi Dios, kenkuá' kasi yej poxsan patiyoj, e' mayolpakto ke'ya iga kipiá. ⁷ Iga nité ayá' tikuajligakej ipan inín tajli, iwán nité ayá' tikuigaskej kuá' timikiskej. ⁸ Siga tikpiáj totzótzol iwán tikpiáj te tikuaj, matiyolpaktókanya. ⁹ Iga yej motapialijnekij, akijyowiáj kuá' Tzitzimi' kinextiliáj iga makichiwakan yej ayekti, wan wetzij ipan itrampaj. Kiyoltilanaj xeto'nemilis yej tapojpolowa, iwán ipan inón mia' mopoipolowaj. ¹⁰ Kuá' se kipoxpiasneki tomín, ómpaya pewa iga kichíwa mia' yej ajayekti. Iwán ono' sekin iga kipoxpiasnekij tomín, kikajtéwaja iyojwi Dios, iwán imatikámejsan pox moknochiwaj.

Amo mamosemaka yej kitoka Cristo

¹¹ E' tej Timoteo yej tiktoka Dios, amo ijkón xikchiwa. Xiye'nemi, xikchiwa ken Dios kineki, ximoconfiaro ipan Dios, xite-ijiknín, amo nimanín xikuesiwi iwán xiyolyamani'. ¹² Xiktanili nochi yej mitztzakuihá iga xikchiwa ken kineki Dios. Amo xiknempolo yej Dios temaka iga nochipa tonoskej íwan. Inón iga nokta mitznótza' Dios iwán mia' mitzkakikej kuá' tikijtoj iga tiktocas Cristo. ¹³ Nimitztekimaka iyixtaj Dios yej kimaka vida nochi yej ono', iwán iyixtaj Jesucristo yej kinojma-ijtoj te itekiyo iná' Poncio Pilato, ¹⁴ iga xikchiwa nochi kensan nimitztekimaka iga ni agaj amo mamaltajto iga tej. Ijkón xikchijto este mawiki Jesucristo. ¹⁵ Jesucristo yawi witzeti kuá' Dios kijtoj. Dios kichíwas inín, iga yéjsan yej Dios yej poxsan kipiá poder. Iwán yéj irrey inochi reymej iwán iTeko nochi yej mandarowa. ¹⁶ Yéjsan yej ayí' miki iwán ono' kan taxotalpan kan ayagaj wel kalaki. Ni agaj ayí' kita' niga wel kita. Yéj nochipa mamoweyimatilti wan nochipa marreinaro. Ijkónyawa'.

¹⁷ Xikijli yej motapialíáj ipan inín tajli iga amo mamoweyimatikan, iwán amo mamocofiarokan ipan yej kipiáj iga inónwa' támisan. Majwa' mamocofiarokan

* 6:1 6:1 Xikita glosario "Esclavo".

ipan Dios yej isato', yej tepoxmaka yej tepolowa iga matiye'onokan. ¹⁸ Xikijlikan iga makichiwakan yej yekti, iga ijkón kichiwaskaj, majya sej que iga makipiakan tomin. Iwán kuá' agaj kitajtaniliáj tejté inomej yej motapialiáj, mapakikan iga wel kipalewiáj iyikniwan. Iwán yej itatkimej, achi makimajmakakan sekin. ¹⁹ Iga ijkón kipalewiáj iyiknimej, Dios nō kipalewij yejemej iwán onoskej nochipa íwan.

Pablo monawatiá wan Timoteo

²⁰ Timoteo, xikchiwa yej Dios mitztekimá'. Amo xiknakasmaka xeto'tájtōl yej ayá' mitzpalēwiá, amo ximotēnkītzkīkan iwán inomej yej momachiliáj iga poxsan tajtōlmatij, iga yejemej akimatij nité. ²¹ Sekin yej kitokaj inōmpa tamatilis kikajtēwaj iyojwi Dios.

Dios mamitzyōlchikawa. Ijkōnyawa'.

Ómeya ama' yej San Pablo kijkuilowilij Timoteo

Pablo kijkuilowiliá Timoteo

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikiytowaj, se yej yéj kitítan, iga ijkón kine' Dios. Yéj kíttoja iga tesalvarowa iga tisetitokej iwán Cristo Jesús. ² Timoteo yej ken tinopiltzín, nimitzpozneki, nimitzijkuilowiliá inín ama' iwán nikneki xiye'ono. Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzikneḷi iwán makichíwa iga xono tamelá.

Mopowa itájtól Cristo

³ Nochipa kuá' nitajtowa wán Dios pan día iwán tayowakan, niktajtaniliá iga mamitzpalewi. Nikmaka gracias Dios, yej niktoka ken kitokaya no-ikyapatajmej, iwán nikmatito' ipan noalmaj iga ayá' nikchijto' yej ayékti. ⁴ Nikejlamiki kuá' tichoga'. Poxsan nimitzitasneki iga maniyolpaki. ⁵ Nikejlamiki ken iga timomela'confiarowa ipan Dios ken achto moconfiarojkej moy'elamaj Loida iwán moye' Eunice, iwán nej nikmati iga tej ijkonsan nō timoconfiarowa ipan Dios.

⁶ Inón iga nimitznōtza iga amo masejto inón yej Dios mitzmá' kuá' nimitztalilij noma', iga inón tikchíwas, ken kuá' tikyakatijtos ti'ti. ⁷ Porque Dios ayá' temá' iyEspíritoj iga matimajmawikan, sino que iga nochi wel matikchíwakan, iga wel matikchokilikán toknimej iwán wel matiktapejpenakan iga tikchíwaj yej yekti. ⁸ Amo xipinawa iga tikpowa itájtól toTeko Jesucristo, amo nō xipinawa de nej iga nono' preso iga niktoka toTeko, majwa' xikijyowi kuá' mitziknōchíwaskej iga tikpowa itájtól toTeko, iga Dios wel mitzpalewij. ⁹ Dios tesalvaroj iwán tenōtza' iga matiye'nemikan iyixtaj, ayéj iga tikchijkej yej yekti, sino que teyokanōtza' iga matisetitokan iwán Cristo Jesús. Dios techokilij este kuá' aya kichíwaya tajli, ¹⁰ e' mela'nesi' iga tepoxchokiliá iga kitítan toTeko Jesucristo yej tesalvaroko, yéj kuá' ojpa-isa' kitanilij mikílisti, iwán iga ye'noticiaj tenextiliá iga wel matonokan nochipa wán Dios.

¹¹ Dios netalij iga manimochíwa itatítan iga manikmachi yej ayéj judiyojmej inín ye'noticiaj yej tasalvarowa. ¹² Inón iga nokta ne-iknōchíwaj. E' ayá' nipinawa, iga nikmati ipan a'yéj nimoconfiarowa iwán nikmati iga yéj wel neomemawijtos miej nikchíwa yej netekimá', este inón día kuá' wí' toTeko tajuzgaroki.

¹³ Xikchijto ijkón ken nimitznextilij, ken tanextiliá itájtól Dios. Amo xikajtewa iga timoconfiarowa ipan Dios iwán xite-ijknin iga tisetitokej ipan Jesucristo. ¹⁴ IyEspíritoj Dios yej ono' towan mamitzpalewi iga xitamachi kensan kijtowa itájtól Dios.

¹⁵ Tikmátiya iga inochi toknimej de estado de Asia nekajkajtéjkeja, sekin de yejemej, Figelo iwán Hermógenes. ¹⁶ Dios makikneḷi Onesíforo, isiwa' iwán ipilowan, iga yéj mia' vej neyolchikawako iwán ayá' pinawa' iga nipresojtito'. ¹⁷ Majwa' kuá' asi' nigaj Roma, netemowaya noyan este kan ne-asi'. ¹⁸ ToTeko makikneḷi Onesíforo inón día kuá' toTeko tajuzgaroj. Tej tikmátiya iga Onesíforo poxsan tepalewij kuá' tonoyaj altepe' Éfeso.

2

Se yej kitoka Jesucristo mamochíwa ken ye'soldadoj

¹ Timoteo yej ken tinopiltzín,* xikejlamiki iga mitzikneḷiá Cristo Jesús iga tisetito' iwán, iwán mitzpalewiá iga amo ximosemaka ipan iyojwi. ² Ken tiká' kuá' nitamachtij

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

* 2:1 2:1 Pablo kita Timoteo ken kuá' ipiltzín iga kinextilij ken iga mamoconfiaro ipan Cristo.

pan itájtɔl Dios iyixtaj mia' tokniwan, ijkonsan nɔ xikmachi sekin yej tikita iga ye'nemij, yej wel nɔ makimachikan sekin.

³ Inɔn iga xikijyowi kuá' mitziknochiwaj iga tiktoka Jesucristo, ken kichiwa se ye'soldadoj kuá' tekipanowa. ⁴ Iga se soldado kuá' tekipanojto', awel kichiwa se' tekipánɔl, iga kineki makichijto yejsan kitekimakaj. ⁵ Ijkonsan nɔ se yej motalowa, awel kitaniá siga ayá' kichiwa ken ono' pan reglamento iga motalolo. ⁶ Nɔ yej pox tekipanowa ipan mijli, kajasi iga yéj achto makikua yej kipixka. ⁷ Xikejlanto inin yej nimitzijlij, iwán toTeko yawi mitzpalawiti iga xikmati te kijtojneki.

⁸ Ayí' xikelkawa Jesucristo yej wala j ipan tetajwewej ikypa rey David. Jesucristo ojpa-isa' sej kan miktoya; inonyawa' in ye'noticiaj yej nikpowa noyan. ⁹ Iga nikpowa inin ye'noticiaj, ne-iknochiwaj iwán inán nilpito' iga cadena ken se yej tamiktij; e' itájtɔl Dios ayá' ilpito' iga cadena. ¹⁰ Inɔn iga nikijyowiá kuá' ne-iknochiwaj iga nikchokiliá inomej yej Dios kitapejpen. Ijkón yejemej nɔ mamosalvarokan iga setitokej ipan Cristo Jesús iga nochipa maonokan iná' Dios.

¹¹ Ininwa' melá' nokta:

Siga timikikeja wan Cristo, nɔ tiawij tisen-onotij wan yéj.

¹² Siga te-iknochiwaj, tisenreinaroskej íwan.

Siga tikijtowaj iga ayá' tikixmatij Jesús, yéj nɔ yawi kijtɔti iyixtaj Dios iga ayá' te-ixmati.

¹³ Siga tikajtwaj iga tiktokaj Dios, yéj nochipa kichiwaj yej kijtowa, iga Dios awel motajtolpata.

Sé tekipanowani yej kiye'chiwa itekipánɔl

¹⁴ Xikejlantikan tokniwan yej nimitzijkuilowilij. Iwán iyixtaj toTeko xikijli iga ayo' mamokuejkuesojtokan itechko tajtolmej, inɔn ayagaj kipalewiá, majwa' kipojpolowa yej kikakij. ¹⁵ Xikchiwa iga Dios mamitzita iga tiye'tekipanowa, yej ayagaj wel mitzpinajtiá, yej tiye'tamachtiá ipan itájtɔl Dios. ¹⁶ Amo xiknakasmaka xeto'tajtolmej yej atepalewiá, iga yej ijkón tajtowaj, poxsan kichijtiawij komati yej ayekti. ¹⁷ Iga ijkón tanextiliáj mochiwa ken se kókol yej ayí' pajtis. Ijkón kichijkej Himeneo iwán Fileto. ¹⁸ Yejemen kikajtéjkeja yej nokta tanextiliá itájtɔl Dios iwán kijtowaj iga yej miktokej ojpa-isákeja. Iwán sekin yej kicredowaj inimej, ay'ya kojasi kén iga mamoonfiarokan ipan Cristo. ¹⁹ E' itájtɔl Dios ayá' mopata, ken se weyi te' yej ayá' molina, iwán ompa ijkín ikuilijto': "ToTeko kixmati nochi yej yéj itatki"; wan: "Nochi yej kiweyimatiltiá itoká' Cristo, makikajtewa iga kichiwa yej ayekti."

²⁰ Ipan se weyi kajli ayá' óno'san traste de oro iwán plata, nɔ ono' de kuawi' iwán de konsoki', e' yej máj patioj mochiwaj chimi kuá'san witez yej paxalowaj, iwán ono' traste yej nochipa mochiwaj chinto'. ²¹ Siga tejemej ayá' tikchiwaj yej ayekti, tonoskej ken tejté yej pox patioj yej toTeko wel kitapejpena, wan wel tekuis iga makichiwa wan tejemej ken yéj kiye'ita.

²² Nikeman amo mamitzyoiltilana iga xikchiwa yej ayekti, yej ken chokomej kinekij makichiwakan. Xiktoka ye'ojti, ximoconfiaro ipan Dios, xikchokili tokniwan, iwán xono tamelá. Xiksenweyimatiltikan toTeko iwán inomej yej yolchipaktikej. ²³ Amo xiknakasmaka xeto'tajtol yej atepalewiá, tikmátiya iga ómpaya pewa iga mokuejkuesolo. ²⁴ Yej tekipanowa iga toTeko Dios awel mamokuesojtinemi, majwa' mate-ijiknin, wel matamachti iwán amo nimanin makuejkuesiwi. ²⁵ Tamelá xiknonotza yej ayompa tamachtiáj, anka ijkón, siga Dios kineki, wel moyolpataskej iwán kimatiskej ken nokta tanextiliá itájtɔl Dios. ²⁶ Tzitzimi' ken kilpitokej yejemen iga kichijtokej yej ayekti ken yéj kineki, e' Dios wel kipalewiáj iga maxitomikan.

3

Kén nemiskej la gente kuá' ay'ya wejka iga wí' toTéko

¹ Nō xikmati iga kuá' ay'ya wejka wí' toTéko, poxsan mochiwas yej ayékti. ² Onoskej yej imatikámejsan monekij, onoskej yej kinekij makipoxpiakan tomin, onoskej yej moweyimatij iwán mokichmatij. Onoskej yej kimalijliskej Dios, onoskej yej akichiwaskew ken kitekimakaj itajmej, onoskej yej ayá' taagradecerosej iwán yej akicredosej Dios. ³ Onoskej yej ayá' ta-ikneliskej niga tachokiliskej, onoskej yej tapopowaskej, onoskej yej awel kikajtewaskej iga kichiwaj yej ayékti, onoskej yej pox ta-ijiyaskej iwán kijiyaskej yej yékti. ⁴ Onoskej yej kikajkayawaskej iyamigojmej, onoskej yej atamajmawiliskej, onoskej yej moweyimatiskej, onoskej yej máj kichiwaskew ken yejemej kinekij, ayejpa yej Dios kineki. ⁵ Onoskej yej nésiski' moconfiarowaj ipan Dios, e' ken iga nemiskej anesi siga kitokaj Dios.

Iwán inomej amo timotokas. ⁶ Inomej tajtaga' paxalojtinemij iwán kikajkayawaj siwatkej yej ayá' ye'nemij. Inomej siwatkej kiyoltilantokej iga kichiwaskew yej ajayékti, ⁷ nochipa kikakisnekij yej se'pa iga tamachtiáj, e' ayí' kimela'matij ken tanextiliá itájtōl Dios. ⁸ Kensan Janes iwán Jambres yej brojojmej yej yajkij icontraj Moisés,* ijkonsan nō inimej yej ayompa tamachtiáj onokej icontraj ken nokta tanextiliá itájtōl Dios. Ipan iyalmajmej kejlantókejsan iga kichiwaj yej ayékti iwán ay'ya kajasij iga matamachtikan itájtōl Dios. ⁹ E' awel máj takajkayajtoskej, porque nochi yawi kimatiti iga yejemej ayompa kichijtokej, ijkón ken momati' iga Janes iwán Jambres takajkayajkej.

Pablo kijliá Timoteo yej makichíwa

¹⁰ E' tej tikchíwa kensan timixkuítij pan nej, ken nitamachtiá, ken ninemi, yej nikchíwasneki, ken iga nimoconfiarowa ipan Cristo, ken iga ayá' nimanín nikuesiwi, ken iga nikchokiliá tokniwan iwán ken iga nochi nikijyowiá ¹¹ kuá' nepresojiwayaj iga ne-iknochiwaj. Tikmati ken iga ne-iknochiwaj ipan altepemej Antioquia, Iconio iwán Lистра;† e' toTéko noyan nemanawij. ¹² Nochi yej kinekij maye'nemikan ken kineki Cristo Jesús, yawij kiknochiwatij. ¹³ E' yej kichiwaj yej ayékti iwán ayompa tamachtiáj, ayá' ye'kisaskej, iga kuá' takajkayawaj, yejemen nō mokajkayawaj.

¹⁴ E' tej, xikchijto ijkón ken mitznextilijkej iwán ticredoj. Tej tikmati a'yéj mitzmachtij, ¹⁵ iwán tikixmati' itájtōl Dios este kuá' aya tiyolej. Inón tájtōl wel tenextiliá ken iga wel timosalvarowaj iga timoconfiarowaj ipan Cristo Jesús. ¹⁶ Inochi itájtōl Dios, inonwa' Dios nokta kitajtolmá' yej kijkuilojkej, iwán wel iga titamachtiáj, wel titanonotzaj, iwán wel tiknnextiliáj sekin iga mamoyolpatakan iwán tenextiliá ken iga matiye'nemikan.‡ ¹⁷ Ijkón, siga se yej kitoka Dios momachtiá itájtōl wan kichíwa ken kijtowa, wel kichíwa inochi yej Dios kineki, nochi nokta yej yékti.

4

¹ Nimitztekimaka iyixtaj Dios iwán toTéko Jesucristo yej wí' ken se rey iga kijuzgaroki yej isatokej iwán yej miktokej, ² iga xikpowa inín ye'noticiaj de Jesucristo; xikpowili yej mitzkakisnekij, e' nō xikpowili yej ayá' mitzkakisnekij. Xikyolyamana yej ayompa nemi, xikijli iga mamoyolpata. Xitanonotza tamelá iwán xitamachti itájtōl Dios. ³ Iga yawi witzeti kuá' ay'ya kikakisnekiskej ye'tamachtilis; majwa' kitemoskej mia' yej tamachtiáj iga makimachtikan ken yejemejpa kikakisnekij. ⁴ Kikajtewaskej ken nokta tanextiliá itájtōl Dios iwán kinakasmakaskej namolkuentojmej. ⁵ E' tej nochipa xiye'tajlanto. Xikijyowi kuá' mitziknochiwaj. Xikpojto ye'noticiaj kén iga Jesucristo tasalvarowa iwán xikye'chíwa motekipánol yej toTéko mitzmá'.

* 3:8 3:8 Ex 7:11 † 3:11 3:11 Hch 14:19 ‡ 3:16 3:16 2 Ped 1:21

⁶ Nej ay'ya ke' poliwi iga yáwija nemiktij; nimochiwas ken tikita se ofrenda iga Dios. ⁷ Niktanilij nochi yej netzakuiya iga manikchiwa ken kineki Dios. Tami'ya notekipánol ipan iyojwi Dios. Ayá' nikajtey iga nimoconfiaroj ipan Cristo. ⁸ Nikmati iga ipan cielo toTeko nemakas yej yekti* iga nikchij ken yéj netekimá'. Nemakas toTeko yej taye'juzgarowa inón día kuá' tajuzgaroj. E' ayéj nejsan nemakas, no kimakaskej yej kichixtokej iga magui' mawikiya.

Pablo kijliá Timoteo yej makichiwa

⁹ Amo mawejkati iga xine-itaki, ¹⁰ iga Demas nekajtey iga máj kine' yej ono' ipan inin tajli, iwán yajki altepe' Tesalónica. Crescente yajki ipan estado de Galacia, Tito yajki ipan estado de Dalmacia. ¹¹ Iselti Lucas nigaj ono' nowan. Kuá' tiwi', xiktemo Marcos iga mawiki no, porque wel nepalewij ipan notekipánol. ¹² Tíquico niktitan altepe' Éfeso. ¹³ Kuá' tiwi', achi ompa xinewajliguili nokapaj de tzótzol yej nikajtey altepe' Troas chan Carpo; no xinewajliguili kimilolamamej† kan ijikuilijto' itájtol Dios, e' máj nikneki kimilolkuetaxmej kan ijikuilijto' itájtol Dios.

¹⁴ Alejandro, yej tekipanowa iga kichiwa kuajkuantas iga tepos, poxsan nechiwilij yej ayekti, e' kensan nechiwilij, yawi kitati iwán toTeko. ¹⁵ Kuidáj no Alejandro mitzchiwiliá tejté, iga yéj kijiya kén iga nejemen nitamachtijkej itájtol Dios.

¹⁶ Kuá' achto nimotajtowilij iyixtaj tekiwajmej, ayagaj netajtowilij; nochi nesenkokajtejkej. Malej ijkón, Dios makiknelikan yej nesenkokajtejkej. ¹⁷ E' toTeko nepalewij iwán neyolchikaj, ijkón iga wel nikpowa' inin ye'noticiaj yej tasalvarowa, iga makikakikan inomej yej ayéj judiyojmej. Iwán Dios nemanawij iga amo manekua tekuani. ¹⁸ ToTeko nemanawij ipan inochi yej ayekti, iwán newigas kan yéj ono' ipan cielo. ¡ToTeko mamoweyimatilti nochipa! Ijkónyawa'.

Pablo monawatiá iwán kitajtaniliá toTeko iga maye'onolo

¹⁹ Ompa xinesaludarowili Prisca, Aquila iwán Onesíforo, isiwa' iwán ipilowan. ²⁰ Erasto kawí' altepe' Corinto, iwán Trófimo menfermaroj wan nikajtey altepe' Mileto. ²¹ Nikneki xiwiki kuá' aya sektajtiá. Mitzsaludarowaj Eubulo, Pudente, Lino, Claudia iwán inochi tokniwan yej kicredojokej Cristo.

²² ToTeko Jesucristo maono mowan, iwán Dios mamitzyolchikawakan amonochin. Ijkónyawa'.

* 4:8 4:8 "Yej yekti"; español "corona". † 4:13 4:13 Xikita glosario "Kimilolama".

Ama' yej San Pablo kijkuilowilij Tito

Pablo kijkuilowiliá Tito

¹ Nej niPablo, itekipanowani Dios iwán nej nō iyapó stol* Jesucristo, ken tikijtowaj nej se yej yéj kititan. Neítan iga manikpowili itájtōl inomej yej yéj kitapejpen iga mamocnfiarokan ipan yéj iwán makimela'ixmatikan iyojwi toTeko. ² Ijkón makimatikan iga kēman wel nochipa onoskej wān Dios. Dios ayá' takajkayawa, iwán este kuá' aya ono' inin tajli, kijtoja iga yej moconfiarowaj ipan yéj, nochipa onoskej iwán. ³ Inán nokta, kuá' Dios yej tesalvarowa kine', nenextilij itájtōl iwán netekimá' iga manikpowa. ⁴ Tito, yej ken tinomela'piltzīn iga nō timocnfiarowa ipan Dios, nimitzijkuilowiliá inin ama'. Nikneki iga Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo yej tesalvarowa, mamitzjolchikawa, mamitzikneli iwán makichīwa iga xono tamelá.

Tekipánol yej Tito makichīwa Creta

⁵ Nimitzkajtej ipan tajkótal† yej itoká' Creta iga xikchīwa yej aya mochiwaya, iwán iga xitapejpena ipan sejsé altepe' tajtaga' iga xiktali iga mamochiwakan ancianojmej,‡ ijkón ken nimitzijlij. ⁶ Se anciano maye'nemi iga amo makipopowakan. Makipiá sesan isiwa', iwán ipilowan makicredojtokan Dios iwán nochi makimatikan iga ye'nemij wān tacredowaj. ⁷ Se pastor§ Dios kitaliá iga makitzto iga maye'onokan yej kitokaj Cristo. Inón pastor maye'nemi, amo mayoltakuakti', amo makuejkuesiwi, amo matawana, amo matakuejkueso iwán amo makineki tomīn yej ayompa motaniá. ⁸ Majwa' nochipa makomemawi ichan yej kipaxalowiliáj, makichīwa yej yekti, makimati katiapa yej yekti iwán yej ayekti, maye'nemi, amo makichīwa yej ayekti, wel mamoyoltakuawili iga amo makichīwa yej ayekti. ⁹ Nochipa makichīwa ken tanextiliá itájtōl Dios kensan nejemen niknextilijkej. Ijkón wel makipalewi sekin iga kimachtiá inón tájtōl, iwán makiyolyamana yej kimalijliá itájtōl Dios.

¹⁰ Porque ono' mia' yej ayá' tacredowaj, ken sekin judiyojmej* yej ayompa tamachtiáj iwán takajkayawaj. ¹¹ Inomej xikijlikan iga ay' matamachtikan. Iga tamachtiáj kansan makitanikan tomīn iwán este kipojpolowaj mia' tetajmej, teyemej wān tepilowan.

¹² Se yej chantitoya ipansan inón tajkótal Creta yej kiprofetajmatij,† ijkín kijlij yej de yejemejpasan: "Yej ichamej Creta pox takajkayawaj, malojmej, pox takuaj iwán até kichīwaj." ¹³ Iwán ómpaya ken kijtoj; inón iga poxsan xikajajwakan yej ayompa tamachtiá iga maye'nemikan ipan iyojwi Dios. ¹⁴ Amo makikakisnekikan cuento yej motenchīwapa yej sekin judiyojmej tanextiliáj, niga xikchīwakan ken tatekimakaj inomej yej ayá' kichīwaj ken kijtowa itájtōl Dios.

¹⁵ Se yej ayí' kejlanto' yej ajayekti, iga yéj nochi yekti; e' iga yej ayá' kicredowa Cristo iwán kuajkuantas yej ayekti kejlanto', iga yéj ateyi nité yej yekti, iga ipan itzontekon kejlanto'san yej ajayekti, este ay'ya momachiliá ipan iyalmaj iga ayompa nemi. ¹⁶ Kijtowaj iga kixmatij Dios, e' ken iga nemij nesij iga ayá' kicredojtokej Dios, iga ta-ijiyaj, ayá' tacredowaj, iwán awel kichīwaj yej yekti.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Apóstol". † **1:5** 1:5 Xikita glosario "Tajkótal o Isla". ‡ **1:5** 1:5 Xikita glosario "Anciano". § **1:7** 1:7 Pastor: xikita glosario "Obispo". * **1:10** 1:10 Anka inimej judiyojmej tamachtiayaj iga yej kitoka Cristo nō mamocircuncidaro, yejemen kijliayaj "el partido de la circuncisión". Xikita glosario "Circuncisión". † **1:12** 1:12 Xikita glosario "Profeta".

2

Kén iga matamachti Tito

¹ Tito, xitamachti ijkonsan ken tenextiliá itájtɔl Dios. ² Wewetkej maye'tajlantokan, maye'nemikan iga sekin makiye'itakan iwán makimatikan katiá yey yekti wán katiá yey ayekti, mamocnfiarojtokan ipan Dios, mate-ijikniwan iwán amo nimanín makue-siwikan. ³ Ijkonsan nɔ toy'elamatkej, maye'nemikan, amo matapopojtinemikan niga matawanakan. Wel ipan yejemen mamixkuitikan sekin, ⁴ iga makinextilikan siwatkej yey aya ilamatkej ken iga makinekikan iwewejmej iwán ipilowan. ⁵ Nɔ makinextilikan iga maye'tajlantokan, maye'nemikan, mataye'cuidarokan ichamej, mate-ijikniwan, makicredokan iwewejmej, iga amo agaj mamaltajto iga itájtɔl Dios.

⁶ Ijkonsan nɔ xiknonotza chokomej iwán takomej iga maye'tajlantokan iga amo makichiwakan yey ayekti. ⁷ Ipan tej nochi mamixkuitikan ipan yey tikchiwa. Kua' titamachtiá, manesi iga yey nemi tikijtowa melá' nokta iga tikchijto' ken tikijtowa. ⁸ Xiye'tatapowa iga amo agaj makijto iga ayompa titamachtiá. Ijkón siga agaj mitzpopowa, mopinajtij iwán awel temalijliskej.

⁹ Xiknonotza yey esclavojmej* iga makichiwakan ken kitekimakaj itekomej; mate-ijikniwej iwán amo matatenkuepilikán. ¹⁰ Amo matachekikan, majwa' maye'nemikan, iga ipan yejemej nochi makita iga yey titamachtiáj kén iga Dios tesalvarowa, poxsan yekti.

¹¹ Iga Dios tenextilij iga poxsan teneki, iwán kisalvaroko nochi gente. ¹² Dios tenextiliá iga matikajtewakan nochi yey ayekti iwán yey teyoltilana ipan inín tajli, iwán matiye'tajlantokan, matiye'nemikan wán nochipa matiktemokan Dios miej tonokej ipan inín tajli. ¹³ Nɔ tenextiliá iga matipaktokan iga tikchixtokej mamochiwa yey Dios kijtoj iga kichiwás, iga wi' toDios yey poxsan kipiá poder, Jesucristo yey tesalvarowa. ¹⁴ Yéj motemá' iga mi' iga tejemej iga tesalvaroj iga tikchijtoyaj inochi yey ayekti, iwán teperdonarowilij yey tikchijkej yey ayekti, iga matimochiwakan itatki, iwán nochipa matikchijtokan yey yekti.

¹⁵ Ininwa' in yey xitanextili. Xikanimarɔ yey mosemakasneki iwán xikajajwa yey ayompa nemi, iga mitztalkej iga ximandaro. Amo xikchiwa yey ayekti iga amo agaj mamitzalimpamati.

3

Ken makichiwakan yey kitokaj Cristo

¹ Xikejlanțikan tokniwej iga makichiwakan ken tatekimakaj nochi tekiwajmej kajkan mandarowaj, iwán makiyolmakatokan iga makichiwakan nochi yey yekti. ² Tokniwej ni agaj amo matapopowa, tamelá manemikan iwán mate-ijikniwej, amo mamoweyimatikan kua' agaj iwán tatapowaj.

³ Tejemej nɔ kua' aya tiktokayaj Cristo ijkon nɔ tikchiwayaj, ayompa titajlamikiáj, ayá' tikchiwayaj ken tetekimakayaj, iwán tiktekichijtoyaj nochi yey teyoltilana yey ayekti iwán yey kiye'matiltiá toalmaj. Tikchijtoyaj yey ayekti iwán tita-ixitayaj. Te-ijiyayaj iwán timosepan-ijiyayaj. ⁴ E' Dios yey tasalvarowa tenextilij iga te-iknelij iwán kichokiliá nochi gente. ⁵ Dios tesalvaroj, ayéj iga tikchijkej tejté yey yekti, sino que iga te-iknelij. Kua' tesalvaroj, teewiltij yey tikchijkej yey ayekti iga wel mati-ojpanacerokan, iwán iyEspiritoj Dios kichij iga wel matipewakan iga matinemikan ipan iyojwi. ⁶ Dios kititan Jesucristo yey iPiltzın yey tesalvarowa iga nochipa matikpiakan iyEspiritoj. ⁷ Dios techokilij wán teye'ita malej iga kajasi iga matecastigaro. Inán tikmatij iga tiawij tonotij nochipa wán Dios.

* 2:9 2:9 Xikita glosario "Esclavo".

⁸ Inín tájtól sí, melá' nokta. Nikneki poxsan xiktekimachtikan yej kicredojsotokej Dios iga ijkón makichijtokan yej ye'kti. Inimej tájtól sí, pox ye'kti iwán kipalewiá nochi. ⁹ E' amo xiknakasmaka namoltájtól yej atepalewiá, niga tatapowalis yej tajtowa de to-ikyapatajmej. Iwán amo ximotenkitzki iga anmokuejkuesowaj iga san iley Moisés, inón atepalewiá ni alín.

¹⁰ Siga agaj kiyoyokatiá tokniwan yej kitokaj Dios, xiknonotza, se o ome vej, iwán siga ayá' kipata ken iga nemi, xikixti iga ayo' ximonechkokan iwán. ¹¹ Ijkón tikmati iga inón taga' kitekichijto' yej ayekti iwán iganajsan monextiá iga ayá' ye'nemi.

Pablo kijliá Tito te makichíwa

¹² Nia nimitztitaniliti toknin Artemas o Tíquico. Kuá' asis, xikchíwa iga nimanín xine-itati ipan altepe' Nicópolis, iga ompa nia nikawiti kuá' sektaj. ¹³ Xikpalewi Zenas yej tamachtíá pan la ley iwán no xikpalewi Apolos, xikmakakan nochi yej kinekiskej ipan ojtí iga amo nité makichíwilikan falta. ¹⁴ Toknimej yej kitokaj Cristo makimatikan no iga makichíwakan yej ye'kti iwán makipalewikan toknimej yej kichíwiliáj falta tejté, ijkón ayá' san petz tachixtokej.

Pablo monawatiá

¹⁵ Nochi yej onokej nowan mitsaludarowaj. Xiksaludaro toknimej yej techokiliá, yej kitokaj Dios. Dios mamitzyolchikawakan amonochin. Ijkónyawa'.

Ama' yej San Pablo kijkuilowilij Filemón

Pablo kijkuilowiliá Filemón

¹ Nej niPablo yej niprešojtito' iga nikpowa itájtł Jesucristo, nimitzjkuilowiliáj inín ama' iwán toknín Timoteo. Noknín Filemón yej nimitzpoxchokiliáj, nimitz-ijkuilowiliáj tej yej nō tikpowa itájtł Dios. ² Nō nikijkuilowiliáj inochi tokniwán yej monechkowaj močan iga ankiweyimatiltiáj Dios, wán nō la hermana Apia iwán toknín Arquipo yej nō tepalewiá iga tikpowaj itájtł toTeko. ³ Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti iga xonokan tamelá.

Kén iga Filemón te-ijknín wán moconfiarowa ipan Jesús

⁴ Nochipa kuá' nitajtowa wán Dios nimitzejlamiki wán nikmaka gracias iga tej, ⁵ iga nēmatiltijkej iga timoconfiarowa iwán tikpoxneki toTeko Jesús iwán iga tikchokiliáj inochi yej moconfiarowaj ipan Dios. ⁶ Niktajtaniliá Dios iga amo xikajtewa iga tikpowa itájtł Dios, iga máj xikye'entendero inochi yej yekti yej tikpiáj ipan Cristo Jesús. ⁷ Nipoxpakto' iwán tineyolchikawa iga tipoxte-ijknín, gracias iga tej noknín, yolchikajtokej inochi yej kicredojtokej Dios.

Pablo kitajtowiliá Onésimo

⁸ Malej anka wel katka nimitztekimakaya te tikchiwas iga nej se itatitan Cristo, ⁹ e' máj yekti manimitztajtanili iga san timochokiliáj. Nej Pablo, niwēweja iwán inán niprešojtito' iga nikpowa itájtł Cristo Jesús, ¹⁰ achi manimitztajtanili se favor iga Onésimo. Onésimo nikita ken nopiltzín iga nigaj kan niprešojtito' niknextilij iga mamocoñiaro ipan Cristo.

¹¹ Anka ikya, Onésimo moesclavoj* katka yej ayá' mitzpalēwiaya, e' inán kena teservirowa, tej wel mitzpalēwij iwán nej nō nepalēwijto'. ¹² Inón iga inán nimitztitaniliá; xikomemawí ken kuá' nej nemi tineomemawíá. ¹³ Nej niknekiá iga makawí nigaj nowán, iga manepalewi ken kuá' tej nemi tinepalewiá, ken inán iga niprešojtito' iga nikpowa itájtł Dios. ¹⁴ E' ayá' nikneki manikchiwa nité siga ayá' achto tej tikjowa, iga inón yej nimitztajtaniliá amo manimitztekimácapa, sino que xikchiwa mogánaj. ¹⁵ Anka Onésimo mitzchollowilijka se tiempo, e' inán nochípaya yawi onoti mowan, ¹⁶ e' ay'ya ken se esclavo, sino que majya sej que se esclavo; inán kenya se toknín yej tikpoxchokiliáj. Nej poxsan nikchokiliá, e' tej máj xikpoxchokili ken agaj yej nō kitoka toTeko, amo xikita ken se petz námł toknín.

¹⁷ Siga nej tine-iknínmati iga timoconfiarowaj ipan toTeko, xikomemawíwa' ken kuá' nej nemi tineomemawíá. ¹⁸ Siga tejté mitzchíwilij o siga tejté mitzichte kilij, nej xinecobarro. ¹⁹ Nej Pablo nikijkuilowa nomatika inimej tájtł: “Nej nia nimitzixtawati”,† e' anka wel nō nimitzejlantíá iga tej nō tineberowa iga nimitznextilij iga tikixmati' Cristo. ²⁰ Noknín, xinechíwili inín favor yej nimitztajtaniliá; xineyolchikawa iga nej moknín iga tiksentokaj Cristo.

²¹ Nimitzjkuilowiliá inín ama' wán nikmati iga tinecredoj iwán tikchiwas majya sej que yej nimitztajtanilij. ²² Nō nimitzijliá iga xitaye'tali ipan se cuarto iga nej, porque nej nikmati iga Dios yawi kichiwati yej ankitajtaniliáj, iwán Yéj kichíwas iga nej maníá manimitzitatij.

* **1:11** 1:11 Xikita glosario “Esclavo”. † **1:19** 1:19 Neši iga Pablo kijkuilowilij inimejsan tájtł imatika, anka se tajkuilowani kijkuilowilij ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kijtojtiaki.

Pablo monawatiá

²³ Epafras mitzijliá iga xiye'ono, yéj nō nigaj ono' ipan cárcel iga kikitziqkej iga kipowa itájtōl Cristo Jesús. ²⁴ Nō mitzijliá iga xiye'ono, Marcos, Aristarco, Demas iwán Lucas yej nepalewiáj iga nikipowaj itájtōl Dios.

²⁵ Niktajtaniliá toTēko Jesucristo iga mamitzikneliqa. Ijkónyawa'.

Ama' vej mo-ijkuiloj iga judiyojmej vej kitokaj Jesucristo Hebreos

Dios tenotza ipan iPiltzin

¹ Ikyā Dios kitajtolmá' profetajmej* mia' vej iga makinotzakān to-ikyapatajwān, iwān ayá' nochipa iga tájtol kinotzkej, sino de sese'pa. ² E' inān iga ayo' wejka iga nochi tamis, Dios tenotza' ipan Jesús vej iPiltzin. Dios kijtoj iga iPiltzin makichīwa nochi vej ono' pan inīn tajli iwān vej ono' ajko, iwān ijkōn Jesús nochi nokta itatki iga Dios kitatkimá'. ³ Ipan Jesús mo-ita ipoder Dios iwān ipan neši ken nokta in Dios, iwān iga ipoder itájtōl kichīwa iga nochi vej ono' wel maonokān. Kuā' Jesús kichija iga Dios wel teperdonarowiliá vej tikchijkej vej ayēkti, motālij ilādoj iye'mā' Dios kān mandarowa ipan cielo.

TePiltzin máj kipiá poder que angelejmej

⁴ IPiltzin Dios majya sej que angelejmej,† iga Dios kimá' itokā' vej máj kajasi iga mamoweyimati. ⁵ Iwān Dios ayí' kijlij nisé ángel:

Tej tinopiltzin;

aman nej nimitzmá' movīdaj;

iwān se' vej kijtoj;

Nej nimochīwas tetaj iga yéj;

iwān yéj mochīwas tepiltzin iga nej.

⁶ E' kuā' kititan isentepiltzin ipan inīn tajli, kijtoj:

Nochi iyangelejmej Dios, makiweyimatīlti Jesús.

⁷ Iwān iga iyangelejmej, Dios kijtoj:

Nikchīwa ken ejeka' noangelejmej,

iwān notekipanowanimej wel nikchīwa ken tiwelōn.

⁸ E' Dios kijlij iPiltzin:

Tej tiDios iwān ayí' tamis iga timandarowa;

iwān tej nochi tikye'chīwa iga tirreinarowa.

⁹ Tej tikye'ita vej yēkti iwān tikijiya vej ayēkti;

inōn iga Dios, vej moDios, mitztapejpen iga xitagobernarō,

iwān kichij iga máj xiyolpakto que sekin mokniwān.

¹⁰ Nō kijtoj:

Tej, noTēko, kuā' pewa' tikchij tajli, tiktālij kajkān mataksato,

iwān nō tikchij cielo iga momā'.

¹¹ Cielo wān tajli tamiskej, e' tej tonos nochipa.

Nochi inōmej wēwejtiaskej ken tzótzol;

¹² inōmej tikokolochoj ken se tzótzol vej iga timotaajakiáj,

iwān mopatas ijkōn ken kuā' agaj motapajpata.

E' tej kensan nochipa tonos,

iga ayí' timikis.

¹³ Dios, nisé ángel ayí' kijlij:

Ximotāli ilādoj noye'mā' kān nimandarowa, este que maniktāli mokxitampa vej mitzijijaj.

¹⁴ Nochi angelejmej espiritojmej iwān tekipanowaj iga Dios. Dios kititani iga makipalewīkān vej yawij mosalvarōtij.

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Profeta". † 1:4 1:4 Xikita glosario "Ángel".

2

Nochipa matikejlan tokan iga Dios temanawia

¹ Inon iga nochipa matikejlan tokan ye noticiaj yej tikakikej iga amo santá' tikisaskej ajachi ajachi ipan ye'ojti. ² Ikya Dios kitajtolmá' angelejmej iga makijlikan la gente ken makichiwakan iwán ijkón nokta mochi. Tikmatij iga yej akichijkej ken angelejmej kijtojkej, kiknochijkej ken kajasij. ³ ¿Iwán tejemej?, ¿kén iga ayá' te-iknochiwaskkej siga tiknempolowaj yej pox ye'kti yej tekajtewilij toTeko iga timomanawiaj? ToTeko Jesús áchtosan kipowa' ken iga temanawia, iwán yej kikakikej, kitakej iga ompay nokta iwán teojpapowilijkej. ⁴ Iwán Dios imatika tanextilij ipan yejemen ga manesi iga melá' yej kipojkej. Dios tanextilij ipan kuajkuantas yej este tamajmájtilsan wan de sese'pa milagrojmej, wan no kimajmakakej tokniwan iyEspíritoj Santo kensan yéj kiye'ita'.

Jesucristo yej temanawia

⁵ Dios ayá' kitajlij angelejmej iga mamandarokan keman ipan inon sé'paya tajli yej onos, de inon yej nemi titajtowaj. ⁶ Majwa' ijkulijto' itajtol Dios, kan a'pa ijkín kijtowa:

¿Té iteki in taga' iga yéj xikejlamiki?

¿Té iteki ipiltzin taga' iga tikneki xikita iga maye'ono?

⁷ Tikchij iga ayá' wejkaj iga mamoaalimpamatito máj que angelejmej;

e' tej tikchij iga mamoweyimatilti ken rey,

iwán yéj tiktajlij iga makimandaro nochi yej tikchij iga moma'.

⁸ Iwán nochi yej ono' tiktajlij iyikxitan iga makimandaro.

Iwán iga Dios nochi kitajlij iyikxitan, ayá' kikajtej nité yej amo makimandaro. E' aya asi kuá' tikitaskkej iga inochi ónosya iyikxitan yéj. ⁹ E' tikitaj Jesús; Dios kichij iga ayá' wejkaj iga kalimpamatikej máj que angelejmej. Iwán Dios iga tepoxchokiliá, kichij iga Jesús mamiki iga nochi tejemen. Inon iga inán moweyimatiltiá ken rey.

¹⁰ Nochi yej tikitaj, itatki Dios, iwán yéj kichij nochi yej ono' iwán kine' iga mia' ipilowan maonokan kan yéj ono'. Inon iga Dios kiye'ita' iga Jesús inewi makichywa* kuá' kiknochijkej, iga ijkón wel yéj matemanawi tonochin. ¹¹ Jesús kichywa iga se toknin wel maye'ono iyixtaj Dios. Nochi yej ye'onokej iyixtaj Dios, sesan mochiwaj wan Jesús iga Dios isenTajmej. Iwán Jesús ayá' pinawa iga kijtowa iga iyiknimej yejemen, ¹² Ijkín Jesús kijlij Dios:

Nikpowilij noknimej a'yéj in tej,

iwán nimitztakujkilij tatajkoyan kan monechkolo.

¹³ Iwán no kijtoj:

Nej nimoconfiaroj ipan Dios.

Iwán sej kijtoj:

Nigaj nono' iwán nopilowan yej Dios nemá'.

¹⁴ Tejemen tikpiáj toesyó iwán tonakayo; ijkonsan no Jesús, nakayoj iwán esyoj ken tejemen. Inon iga kuá' mi', kitajlij Tzitzimi' yej wel katka tamiktiaya. ¹⁵ Kuá' Jesús mi', kimanawij nochi yej nochipaya moknomatitoyaj iga majmatoyaj iga yawij mikitij.

¹⁶ Jesuswa' nokta ayá' walaj kipalewiko angelejmej, majwa' walaj kimanawikoj ipilowampa Abraham. ¹⁷ Inon iga mochi kensan nokta tejemej, iga wel makichywa ken Dios kineki iwán mamochywa ijefej sacerdotejmej yej mata-ikneli iwán mamiki iga ijkón wel kiperdonarowa nochi yej ayékti yej kichywa la gente. ¹⁸ Iwán ken Jesús kiknochijkej, iwán Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichywa yej ayékti, inán Jesús wel tepalewia iwán ijkón tiye'kisaskej kuá' Tzitzimi' te-ijliá iga matikchiwakan yej ayékti.

* 2:10 2:10 Kuá' Jesús mi' ipan cruz kixtaj inewi yej tikchijkej yej ayékti. Jn 19:30

3

Jesús máj mamoweyimatilti que Moisés

¹ Inón iga nokniwan yej mitztapejpenkej Dios iga ximochiwakan itatki, xikejlamikikan a'yéj Cristo Jesús: Yéj ijefej sacerdotejmej, itatitan Dios, yej ípan tiksentalijtokej toalmaj. ² Jesús nochi kichij kensan Dios kine', iwán Dios kitelij iga mamochiwa sacerdote iga makichiwa itekipánol. Kensan no Moisés yej kipalewij nochi israelitajmej iga kichij kensan Dios kitekimá'. ³ E' Jesús kajasi iga mamoweyimatilti máj que Moisés, kensan yej kichiwa kajli kajasi iga mamoweyimatilti máj que kajli. ⁴ Nochi kajli agaj kichiwa, e' Dios kichij kuajkuantas, nochi yej ono' pan tajli iwán yej ono' ajko. ⁵ Iwán Moisés yej itekipanowan Dios kichij kensan kitekimakakej iwán kipowilij israelitajmej yej Dios yawi kijliti kuá' panoj mia' año. ⁶ E' Cristo, yej ipíltzimpa Dios, mandarowa ipan íkal Dios. Tejemejwa' in inón kajli siga timoconfiarowaj ipan yéj iwán siga tipakij miej tikchixtokej iga keman temañawikij.

Mosewíaj ipilowan Dios

⁷ Inón iga ijkín kijtowa iyEspíritoj Dios kan ijkulijto': Siga aman ankikakij yej Dios mitzijliáj,
⁸ amo ximoyoltakuawilikan ken amo-ikyapatajwan yej kichijkej yej ayékti iga ayá' kitajtolkuikej Dios iga neyokakuejkuesojkej pan desierto.
⁹ Ompa neyokakuejkuesojkej amo-ikyapatajwan, malej iga kitakej nochi yej nikchijtoya cuarenta años iga yejemen.
¹⁰ Inón iga yejemej poxsan nekuesojkej, iwán nikijtoj: "Nochipa yolpolijtinemij, iwán ayá' kinekikej makichiwakan ken nikmachtijkej."
¹¹ Inón iga kuá' nikuejkuesitoya, niknojma-ijtoj: "Ayá' kalakiskej kan mosewiskej nowan."
¹² Nokniwan, amo maono nisé de amejemen yej kiyoltilana yej ayékti iwán makikajtewa iga moconfiarowa ipan Dios yej ayí' mikis. ¹³ Majwa', nochipa ximosep-annontzakan miej aman weljo', iga amo agaj mamotemaka iga mokajkayawa ipan yej ayékti. ¹⁴ Siga timoconfiarojtoskej kensan achto kuá' timoconfiarojkej este que matimikikan, ijkón sí tisen-onokej iwán Cristo.

¹⁵ Ijkín kijtowa itájtól Dios: Siga aman ankikakij yej Dios mitzijliáj, amo ximoyoltakuawilikan ken amo-ikyapatajwan yej kichijkej yej ayékti iga ayá' kitajtolkuikej Dios iga kiyokakuejkuesojkej Dios ipan desierto.
¹⁶ ¿A'yéj in inomej yej kikakikej itájtól Dios iwán ayá' kitajtolkuikej? Nochi yej Moisés kikixtij Egipto. ¹⁷ ¿A' iwán kuejkuesitoya Dios cuarenta años? Inómejsan yej kichijkej yej ayékti iwán mikikej ipan desierto. ¹⁸ ¿Iwán a'yéj Dios kinojma-ijlij iga ayá' kalakiskej kan mamosewikán iwán? Inómejsan no yej ayá' kichijkej ken Dios kitekimakakej. ¹⁹ Ijkón tikitaj iga ayá' kalakkej kan mamosewikán iga ayá' momela'confiarojkej ipan Dios.

4

¹ Inón iga, miej weljo' tikalakij kan Dios kijtoj iga tiawij timosewitij íwan, achi matitamajmawilikán, amosantá' agaj de amejemen ayá' kalakis. ² Iga ijkonsan no tejemej tepowilijkej ye'noticiaj kensan ikyapamej, e' yejemej ayá' moconfiarojkej ipan yej kikakikej, wan ijkón inón tájtól ayá' kipalewijkej yej kikakikej. ³ E' tejemej yej

ticredojkej, tikalakikej kan mosewilo, kensan Dios kijtoj, e' iga yej ayá' kicredojkej, kijtoj:

Inón iga kuá' nikuejkuesitoya, nikmela'ijtoj
iga ayá' kalakiskej kan mamosewikan nowan.

Malej iga Dioswa' kitamij itekipánol kuá'san kichij inín tajli; ⁴ iwán kanaj kan ijkulijto' tajtowa del día siete:

Dios mosewij ipan día siete kuá' tami' nochi itekipánol.

⁵ Iwán sej kijtowa kan ijkulijto':

Ayá' kalakiskej iga mosewiskej nowan.

⁶ Inomej yej achto kikakikej ye'noticiaj ayá' kalakkej kan mosewilo iga ayá' kinekikej makichiwakan ken kijlijkej, e' políwi-o' sekin iga makalakikan. ⁷ Inón iga Dios sej kitapejpen se día: inón día aman. Ken kijtoj sej kuá' mia' años despuéj kitajtólma' Dios David kan ijkulijto' yej tikitákeja:

Siga aman ankikakij yej Dios mitzijliáj,
amo ximoyoltakuawilikan.

⁸ Ijkón nesi iga inón tajli kan mosewilo, yej Dios kijlij israelitajmej iga kimakayaj, ayéj tajli de Canaan kan Josué kiwiga' israelitajmej. Inón icyay panoj, e' Dios tajtówao' de se' día kuá' mamosewilo. ⁹ Inón iga, ónogo' kan wel mosewiáj ipilowan Dios. ¹⁰ Yej kalaki iga mosewiá wan Dios, mosewiá iga tami' itekipánol, kensan Dios no mosewij kuá' tami' itekipánol. ¹¹ Matimotejteki'wikan iga matikalakikan kan mosewilo, iga amo santá' agaj mixkuítij ipan inomej yej ayá' kalakkej iga ayá' kichijkej ken kijtoj Dios.

¹² Dioswa' itájtól isato' iwán nochi wel kichíwa. Iwán máj tateki que inochi espada yej kipiá ome iten, iwán wel kalaki este kitajkoteki toalmaj iwán toespíritoj, iwán kajkan salijto' toomiyomej iwán tototanojyo; iwán kinextiá te tikejlantokej iwán te tikchíwasnekij. ¹³ Ateyi nité yej Dios kichij yej wel mamiyana iyixtaj; Dios nochi kitas nokta ken ono', iwán iyixtaj yéj keman tiawij tikijlijtij nochi yej tikchijkej.

Jesús kichij iga wel matikna'techokan Dios

¹⁴ Jesús, yej iPiltzin Dios, yej nokta ijefej sacerdotejmej yej máj mandarowa, yéj yájkíya itenoj Dios ipan cielo. Inón iga amo matikajewakan iga timoconfiarowaj ipan yéj. ¹⁵ Jesús tosacerdotej yej ijefejpa sacerdotejmej, yéj wel tepalewiá iga amo matikchíwakan kuá' tikchíwasnekij yej ayékti; iga Tzitzimi' kichíwaltijnekiá Jesús no yej ayékti ken kineki tejemej no matikchíwakan; e' Jesús nikeman ayí' kichij yej ayékti. ¹⁶ Inón iga amo matimajmawikan iga matiktechokan kan ewato' Dios yej tepoxchokiliá, iwán te-ikneliá wan tepalewiá kuá' nokta nemi tiknekij.

5

¹ Nochipa kuá' kitáliáj se ijefej sacerdotejmej, kitapejpenaj iga makipalewi israelitajmej iga maye'onokan iyixtaj Dios. Inón sacerdote kimaka ofrenda* iwán kimiktiá yolcamej iga Dios, iga Dios makiperdonaro la gente yej kichij yej ayékti. ² Iwán se sacerdote kimati iga kichíwao' no yej ayékti, inón iga ikneliá yej akimatij siga ayompa nemij iwán pojpolijtinemij. ³ Iwán iga sacerdote no kichíwa yej ayékti, kimiktiá se yolka' iga Dios makiperdonarowili yej kichij yej ayékti, iwán kimiktiá se' yolka' no iga Dios makiperdonarowili la gente.

* **5:1** 5:1 Nij tajtowa ken ónogo' weyitiopan Jerusalén, iwán ken ompa sacerdotejmej kimiktijkejo' yolcamej iga iyofrendaj Dios. Ipan año 70, soldadojmej de Roma kixitinkej weyitiopan Jerusalén, wan ay' máj wel ompa sacerdotejmej kimiktíliáj yolcamej iga Dios. Inín kijtojneki iga mo-ijkulioj Hebreos kuá' aya asi año 70. Inán ay' kanaj ono' ni se sacerdote judío yej kimiktíliáj yolcamej iga iyofrendaj Dios. (Num 15)

⁴ Ni agaj iséltisan moyokataliá iga mamochiwa ijefej sacerdotejmej, sino que inonwa' Dios kitapejpena iwán kimaka inón ye'tekipánol, ijkón ken kichij wán Aarón.

⁵ Ijkónsan nõ Cristo, ayá' igánajsan mochij ijefej sacerdotejmej, sino que Dios kijlij: Tej tinopiltzín;

aman nej nimochij motaj.†

⁶ Nõ kanaj ijkín ijkulijto' itájtõl Dios:

Tej nochipa tonos iga sacerdote,

ijkón kensan Melquisedec.

⁷ Kuá' Cristo onoya ipan tajli este choga' iga kitajtanilij Dios iga makimanawi iga amo mamiki. Iwán Dios kitajtolkagui' Cristo iga nochipa kichij ken Dios kineki. ⁸ Inón iga Cristo, malej iga iPiltzín Dios, kuá' kiknõchijkej, kimati' iga kuá' nemi kiknõchijwaj, nemi kichijwa ken kineki Dios. ⁹ Iwán iga Cristo nóchiya kichij yej kineki Dios, pan Cristo nochi inán wel momanawiá yej kichijwa ken yéj kijtowa. ¹⁰ Iwán Dios kitajlij iga Cristo mamochiwa ijefej sacerdotejmej ken katka Melquisedec.

Amo xikajtewakan iyojwi Dios

¹¹ De inón yej majo' wel katka manimitzijlikan, e' nikmati iga pox difícil iga manimitzijlikan inewi, iga amejemen ayá' ankinekij xikentenderokan. ¹² Ikyay anmochijtokej itájtõl Dios, welja katka xitamachtikan; e' ankinékijo' sej mamitzmachtikan itájtõl Dios ken se yej péwao' iga kitoka Cristo. Amochijkej sej ken anselikmej, ken kuá' aya wel antakuaj, ankinekij sej xikonikan chichiwala'. ¹³ Iwán yej chichi-o', aya kimati siga kichijwa yej yekti o yej ayekti iga xóloo'. ¹⁴ Yej welja kitapejpenaj yej kichijwaj katiapa yej yekti iwán katiapa yej ayekti, inonwa' ken tikita yej welja takuaj iga yoléjkeja.

6

¹ Inón iga ajachi ajachi máj matiyolasikan ipan iyojwi Cristo. Ay' matimooj-pamachtikan ken achto tikchijtiwõtziáj kuá' péwa' iga timomachtijkej itájtõl Cristo iga amo sej matipewakan ipan yej achto tenextilijkej. Tenextilijkej ken iga matimoyolpatakan iga tikajtewaj iga tikchijwaj yej ayekti iga inón temiktiá, iwán ken iga matimoconfiarokan ipan Dios, ² yej tenextilijkej te iga mobautizarolo,* ken iga se kitaliá ima' ipan agaj iga ki-oradowiliá,† iwán iga ojpa-isaj yej miktokej iwán iga keman kuá' támisya nochí, Dios tajuzgaroj. ³ Ajachi ajachi máj matiyenemikan iga tiktokaj Cristo, siga ijkón Dios kinekis.

⁴ Kuá' agaj kikajtewa iyojwi toTeko, ay' wel tikuepaltiáj, malej iga kíta'ya iga yekti yej Dios temaka iwán nõ kipiá' iyEspíritoj Dios, ⁵ iwán kita' iga pox yekti in itájtõl Dios, nõ kimati' ken iga Dios wel tegobernarowa, ⁶ iwán siga kikajtewa iyojwi Dios, ay'ya wel sej tikchijwaltiáj iga mamokuépa; iga ken kuá' nemi sej kimiktiá ipan cruz iPiltzín Dios iwán ijkón kipinajtiá Cristo iyixtaj la gente. ⁷ Tejemén ken tikita tajli yej kichichina tiawaayo' nochipa kuá' wetzi; siga ipan inón tajli mopoxchijwa yej motoka, ompa nesi iga Dios kiye'ita. ⁸ E' siga ipan inón tajli ixwa witzyoj iwán kochkiyoj, ay' agaj kinekis iwán Dios ay'ya kiye'itas iwán inón yawi motatiti.

Matiye'nemikan iga tikmatij yej wí'o'

⁹ Malej iga ijkón nimitznõntzkej nejemej, nokniwan yej nimitzchokiliáj, e' nejemen nikmatij iga ankichijtokej yej yekti iwán Dios mitsalvaroskej. ¹⁰ Iga Dios nochipa kichijwa yej yekti iwán ayá' kelkawa yej ankichijkej, ankipaléwijkej tokniwan yej moconfiarowaj ipan Dios kensan inán ankichijtokej. Ompa ankinextiáj iga ankinekij Dios. ¹¹ E' niknekij iga sejsé de amejemen ijkón xikyolmakatokan este que mawiki

† 5:5 5:5 Sal 2:7 * 6:2 6:2 Xikita glosario "Bautizar". † 6:2 6:2 1 Ti 4:14, 5:22, 2 Ti 1:6

toTeko iga wel xikpiakan nochi yej Dios mitzmakaskej. ¹² Anikneki xiflojojtikan, sino que ximixkujtikan ipan inomej yej moconfiarowaj ipan Dios iwán ayá' siawij, ijkón Dios mitzmakaj yej kijtoj.

Yej Dios kijtowa, nochipa mochiwa

¹³ Kuá' Dios kinotza' Abraham iga kijlij yej yawi kimakati, yéjsan imatika motenewij iga ateyá se' yej máj tayakanto' que Dios, ¹⁴ iwán kijlij: “Nej nia nimitzmakati inochi iga xiye'ono, iwán nia nimitzpoxpíwiti.” ¹⁵ Iwán Abraham ayá' siawi' iga kichá' yej Dios kijtoj iga kimakas, iwán ijkón kipiá' nochi yej Dios kijlij. ¹⁶ Kuá' tajtaga' motajtoltiáj agaj iwán, kijtowaj iyixtaj agaj yej máj tayakanto', iwán kuá' mójtoja iyixtaj yej máj tayakanto', inón yej motajtoltijkej yawi mochiwati kensan kijtojkej. ¹⁷ Inón iga Dios kine' makiye'nexili inomej iga yawi kimakati yej kiprometeroj, iga Dios awel motajtolpata. Inón iga kinojma-ijtoj iga yawi kichiwati inón yej kiprometeroj. ¹⁸ Inín yej Dios kijtoj iwán kiprometeroj; awel kipata iga Dios ayá' takajkayawa. Poxsan matimoyolchikawakan tejemej yej timoconfiarowaj ipan toTeko iga tikmatij iga Dios yawi kichiwati nochi yej kijtoj. ¹⁹ Ken se ákal kipiá ancla‡ iga amo makiwiga maréjal kanaj, ijkón nō tejemej setiá toalmaj iga tikmatitokej iga Dios ayá' tekajkayawa. Iwán inón teeljantiá iga tiawij iyikampa cortina§ ipan cielo, ²⁰ kan kala' Jesús iga teojtapowilij. Ijkón yéj mochiw iga nochipa maono ijefej sacerdotejmej kensan katka Melquisedec.

7

Jesús, sacerdote kensan Melquisedec

¹ Melquisedec rey katka ipan weyi-altepe' yej itoka' Salem iwán nō katka isacerdotej Dios yej ono' pox ajko. Iwán yéj yej yajki kixnamikito Abraham kuá' némiya asiá iga yajka kan momijmiktijkej. Abraham kitānij mia' reyejmej iwán Melquisedec kitānij Dios iga Abraham maye'ono. ² Iwán Abraham kimá' Melquisedec se de cada diez yej kitānij kan momijmiktijkej wan reyejmej. Melquisedec itoka' kijtojneki “rey yej kichíwa yej yékti”. Iwán yéj nō rey de Salem, yej kijtojneki “rey yej kichíwa iga maonolo tamelá”. ³ Ayagaj kimati a'yéj itaj Melquisedec, niga a'yéj iye', niga iyikyapatajwewetkej, amomati keman onoko, niga keman migui'. Ijkonsan nō tenexiliá ken ono' iPiltzín Dios, se sacerdote yej nochipa onos, iga ayá' mikis.

⁴ Ta' xikitakan; Melquisedec máj tayakantoya que to-ikyapatajwewej Abraham, iga Abraham kimá' Melquisedec se de cada diez nochi yej kikuilij inomej reyejmej yej kitānij.* ⁵ Ijkón kensan kijtowa iley Moisés iga sacerdotejmej, petz kitapejpenkej ipilówampa Leví iwán kajasi iga israelitajmej makimakakan se de cada diez de inochi yej kitāniáj, malej iga yejemej nō ipilówampa Abraham. ⁶ E' Melquisedec malej iga ayéj de ipilówampa Leví,† kikuí' yej kimá' Abraham, se de cada diez nochi yej Abraham kikuilij reyejmej. Iwán Melquisedec kitānij Dios iga Abraham maye'ono, malej iga Dios kíljiya Abraham iga yawi kiyé'chíwati. ⁷ Nochi tikmatij iga yej kitānij Dios iga agaj maye'ono, yej tatajtaniliá máj tayakanto' que inón se'. ⁸ Amampa sacerdotejmej yej ipilówampa Leví kikuíj se de cada diez de nochi yej kitāniáj israelitajmej; iwán sacerdotejmej míkijsan; e' kan ijkulijto' itajtōl Dios kan tajtowa de Melquisedec, tajtowa de yéj ken se yej isátogo'. ⁹ Inán sacerdotejmej yej de ipilówampa Leví kikuíj se de cada diez yej kitāniáj israelitajmej. Wel tikijtowaj kuá'

‡ 6:19 6:19 Ancla se tepos yej chijto' ken akawalon yej tejtentito' imajma', kilpiliáj reata iwán kimotaj atampa iga kiketaltia ákal. § 6:19 6:19 Xikita glosario “Cortina”. * 7:4 7:4 Gn 14:18-20 † 7:6 7:6,7 Israelitajmej kimatij iga nochi sacerdotejmej ipilówampa Leví. Num 18:26 kijtowa iga israelitajmej kimakayaj se de cada diez nochi yej kitāniáj, iga sacerdotejmej ayá' mīlchíwaj iga kipiaya se' tekipánol iyixtaj Dios. Nō kimatij iga Abraham itajwéj in Leví. Ijkin kinexiá iga Melquisedec majya se que námol sacerdote.

Abraham kimá' Melquisedec se de cada diez, ken kuá' Leví nõ kimá' Melquisedec se de cada diez. ¹⁰ Iga Leví nokta se de ipilówampa Abraham, wãñ kuá' Melquisedec kixnamikito Abraham, Abraham kenkuá' ipan iyesyõ kinentiayay ipilowãñ, malej iga aya onoyaj.

¹¹ Iwãñ tikmatij iga iley Dios yej kimá' israelitajmej, kijtowa iga nochi sacerdotejmej mamochiwa de ipilówampa Leví. E' ayagaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga yej kichiway sacerdotejmej, inõñ iga Dios kitapejpen se' sacerdote kensan Melquisedec, ayéj ken Aarón. ¹² Siga mopata' ken kitapejpenaj sacerdotejmej, nõ kineki mamopata la ley. ¹³ Inín nikijtowa de Jesús iga yéj de se' tribu[‡] iwãñ ipan inõñ tribu akisa' nisé sacerdote. ¹⁴ Iwãñ nochi kimati iga toTeko kisa' ipan itribuj Judá, iwãñ ipan iley Moisés ayá' kijtoj iga ipan inín tribu makisa sacerdotejmej.

¹⁵ Iwãñ inãñ majya tikmela'itaj iga onoko se' sacerdote yej kensan Melquisedec, ¹⁶ ayá' mochij sacerdote ken kijtowa la ley, yej kijtowa de katiapa tribu wel kisa sacerdote, sino que Jesús mochij sacerdote iga yéj nochipa ono' iwãñ ayí' mikis.

¹⁷ Porque ijkín kijtowa Dios iga Jesús:

Tej nochipa tonos sacerdote,
kensan Melquisedec.

¹⁸ Inõñ iga yej ikyapa ley políwi'ya iga awel tesalvarowa niga wel tepalewiá. ¹⁹ Iley Moisés awel kichij iga agaj wel maye'ono iyixtaj Dios, e' inãñ tikpiáj ipatka yej ipan wel timoconfiarowaj wãñ pan yéj wel tikna'techowaj Dios.

²⁰ Iwãñ Dios kinojma-ijtoj nokta iga Jesús maono iga sacerdote. ²¹ Kuá' sekin sacerdotejmej kitálkej, Dios ayá' kijtoj nité, e' kuá' Jesús mochij sacerdote, Dios kinojma-ijtoj ijkín kan ijkulijto':

ToTeko kijtoja iwãñ ayí' kipatas itájtõl:

“Tej nochipa tonos sacerdote

kensan Melquisedec.”[§]

²² Inõñ iga, Jesús nokta kichij iga maono se' pacto yej máj yekti que yej achto kichij Moisés. ²³ Panojkej mia' sacerdotejmej iwãñ mikikej iga awel nochipa onoj, ²⁴ e' inín Jesús ayá' miki, inõñ iga yéj nochipa onos iga sacerdote. ²⁵ Inõñ iga Jesús wel nochipa kisalvarowa yej ipan kina'techowaj Dios, iga Jesús nochipa ono' iga kitajtowiliá iyixtaj Dios yej kitokaj.

²⁶ Jesús nokta in ijefej sacerdotejmej yej máj wel tepalewiá. Yéj Dios kiye'ita', ayí' kichij yej ayekti, ayá' kichiwa ken inomej yej ayompa nemij. Iwãñ Jesús kitálkej máj ajko que nochi yej ono' ipan cielo. ²⁷ Ayéj ken sekin sacerdotejmej yej cada día kimiktiáj* yolkamej iga kitatiliáj Dios, se yolka' kitatiá iga yejemej iga ayompa nemij, iwãñ se' iga ayompa nemi la gente. E' Jesús sesan vej migui' iga nochi, kuá' imatika motemá' iga mamiki. ²⁸ Iley Moisés kitaliá iga ijefejmej sacerdotejmej, tajtaga' malej iga awel nochipa ye'nemij; e' despuéj iga Dios kimá' la ley, yéj kinojma-ijtoj iga iPiltzín maono iga ijefej sacerdotejmej. Inín Jesús ayá' kichij yej ayekti iwãñ nochipa onos.

8

Jesús tetajtowiliá iyixtaj Dios

¹ Ininwa' in yej majya sej yekti yej nemi nimitzijliáj: iga tikpiáj tosacerdotej yej ijefejpa sacerdotejmej yej ewato' iládojpa iye'ma' Dios kan mandarowa ne-iga pan cielo. ² Iwãñ kichijto' itekiyo sacerdote ipan mela'tiõpan yej ono' ipan cielo yej kichij toTeko, ayéj tajtaga' kichij. ³ Nochi sacerdote kitaliáj iga kimaka ofrenda iwãñ kimiktiáj* yolka' iga kitatiliá Dios. Nõ kajasi iga Jesús makipiá tejté iga makimaka

[‡] 7:13 7:13 Xikita glosario “Tribu”. [§] 7:21 7:21 Sal 110:4 * 7:27 7:27 Xikita nota Heb 5:1 * 8:3 8:3 Xikita nota Heb 5:1

Dios. ⁴ Siga Jesús onoya katka nigaj ipan tajli ayá' mochiwaya sacerdote, iga onókejo' sacerdotejmej yej kimakaj iyofrendaj Dios ken tatekimaka iley Moisés. ⁵ E' inimej sacerdotejmej iga kichiway itekipanolmej, tenextiliá ken tikita itasejkanyo yej mochiwa ne-iga ipan cielo. Iga kuá' Moisés kijlijkej iga makichiwa kuetaxtiopan,† Dios kijlij: “Ta' xikita, tia tikchiwati ijkómpasan ken nimitznextilij ipan tepe’.”‡ ⁶ E' itekiyo Jesús yej inán ijéfejpa sacerdotejmej, majya sej yekti que yej kichiwa sacerdote§ ken yej tatekimá' Moisés. Iga inón pacto yej kichij, wel tetajtowiliá iyixtaj Dios. Iwán inín mochiwas iga Dios kijoja iga temakas yej majya sej teyechiwas.

⁷ Siga katka inón pacto yej áchtaya onoya akipolowaya nité, ayejo' katka iga mamochiwa se' pacto. ⁸ E' Dios kita' iga yej kitokayaj achto pacto, ayá' ye'nemiáj, ijkín kijtoj de yejemej kan ikuilijto':

ToTeko kijtowa: Keman asis día kuá'

nikchiwas se' pacto wan ipilowampa Israel iwán ipilowampa Judá.

⁹ Ayéj ken inón pacto yej nikchij iwán iyikyapatajwan

kuá' nikmakitzkijkej iga nikixtijkej Egipto;

iwán ayá' kichijkej ken kijtowa inón pacto yej nikchij iwamej,

inón iga nixenkokaitejkej, kijtowa toTeko.

¹⁰ Inón iga, inín pacto yej nikchiwas wan israelitajmej, keman kuá' asis idíaj, kijtowa toTeko:

Nikchiwas iga noley nochipa makimatitokan,

iwán ikuilijtos ipan iyalmajmej.

Wan nej nimochiwas iDios,

iwán yejemej yawij mochiwatij notatki.

¹¹ Ayagaj yawi kimachtiti se',

niga yej iwán motoka, niga iyiknin iga makijli: “Xixmatikan toTeko”,

iga nochi yawij ne-ixmatitij,

este yej aya yolej iwán este yej majya yolej.

¹² Wan nej nia nikperdonarowilitij yej kichijkej yej ayekti,

iwán nikeman máj ayo' nikelamakis yej kichijkej yej ayekti.

¹³ Kuá' Dios kijtowa iga mochiwa se' pacto, inón kijtojneki iga yej achto mochi, ayo' valerowa. Yej ikyapa pacto ayo' ke' poliwi iga yawi poliwi.

9

Tiopan yej ono' ipan tajli wan tiopan yej ono' ipan cielo

¹ Ipan yej áchtopa pacto ikuilijtoya ken iga mamoweyimatilti Dios ipan tiopan yej onoya ipan inín tajli. ² Inón kuetaxtiopan ijkín onoya: kan tikalakij, tipanowaj pan áchtopa cortina, iwán ompa kijliáj “Kan yokachijto' iga Dios”,* ompa onoya candelabro yej kipiaya siete imá' kan xoxota ti'ti iwán nō onoya mesa kan onoya pan yej ofrenda iga Dios. ³ Iwán iyikampa se' cortina,† kijliayaj “Kan Dios nokta ono'”.‡ ⁴ Ompa onoya altar yej chijto' iga oro kan motatiá incienso iwán nō onoya yej ken baúl yej altito' iga oro inoyan yej kijliáj arca del pacto.§ Ipan inón yej ken baúl onoya se akomi' de oro yej kipiaya maná* iwán nō onoya ibaston Aarón yej xochowa' iwán ompa nō onoya ome patachte'ti kan ikuilijto' el pacto. ⁵ Iyixko inón yej ken baúl onoyaj angelejmej yej tachíwalpa yej kijliáj querubines yej kinextiaya iga

† 8:5 8:5 Xikita glosario “Kuetaxtiopan”. ‡ 8:5 8:5 Ex 25:40 § 8:6 8:6 Xikita nota verso 3. * 9:2 9:2 “Kan yokachijto' iga Dios”; español “Lugar Santo”. Xikita glosario “Kuetaxtiopan”. † 9:3 9:3 Xikita glosario “Cortina”.

‡ 9:3 9:3 “Kan Dios nokta ono'”; español “Lugar Santísimo” Lev 16:2. Xikita glosario “Kuetaxtiopan”. § 9:4 9:4 Xikita glosario “Arca del pacto”. * 9:4 9:4 Dios kimá' maná israelitajmej iga makikuakan kuá' nemi yayaj ipan desierto. Ex 16

ompa ono' Dios, iwán iga iyastakapalmej kitzaktoyaj itentzakka yej ken baúl, iwán ompa mochíwaya iga moperdonarowaya yej kichíwayaj yej ayekti, e' inán de inín awel nimitzijiáj inochi.

⁶ Ijkón onoya nochi iyijitiko kuetaxtiopan, iwán sacerdotejmej nochipa kalakij ipan yej achto cuarto iga kichíwayaj itekiyomej. ⁷ E' ipan se' cuarto kalákisan petz ijefej sacerdotejmej, se vej al año; iwán kuá' kalaki ompa, kiwiga iyesyoyolkamej iga ofrenda iga Dios. Ijefej sacerdotejmej kiwiga iga yéjpa iga kichij yej ayekti iwán iga la gente nō yej kichijkej yej ayekti, malej iga ayá' kimatij siga kichijkej tejté yej ayekti. ⁸ Iga inín, iyEspíritoj Dios tenextiliá iga miej onoya cortina yej tatajkoztaktoya ipan kuetaxtiopan, námol ayá' wel panowa ipan se' cuarto, ken tikijtowaj, awel asi kan Dios nokta ono'. ⁹ Inán nochi inón tenextiliá iga inomej ofrenda iwán yolkamej yej motatiliá Dios ipan weyitiopan, awel kichíwa iga maye'ono iyixtaj Dios se toknín yej ijkón kiweyimatiltiá. ¹⁰ Ompa tenextiliajsan de tákual, te mooniá iwán kén iga se moewiltiá iga makina'techo Dios. Inón ni alín ayá' kewiltiá toalmaj, e' valerowaya miej Dios aya kichíwa se' pacto.

¹¹ E' inán Cristo wálkaya, iwán inán yéj ijefej sacerdotejmej iga tejemej inán matiye'onokan. Inón tiopan kan yéj kichíwa itekiyo, máj yekti iwán máj ye'ono' iwán ayéj tajtaga' kichij, matikijtokan ayéj de inín tajli. ¹² E' Cristo kala' kan Dios nokta ono', ayéj iga taajzelwito iga iyesyochivomej[†] niga torojtzitzin, sino que kimá' yéj iyesyoyolkamej iga ofrenda. Kala' sesan vej iwán kichij iga nochipa matiye'onokan iyixtaj Dios. ¹³ Iley Moisés kijtowa iga inomej yej ayá' kajasi makina'techokan Dios, siga sacerdote ki-ajzelwiá iga iyesyotorojmej wan chivojmej, iwán iga inexyo becerra, ijkón wel kina'techowaj Dios. ¹⁴ E' Cristo iyesyomajya sej kipiá poder que iyesyoyolkamej. Iwán iyEspíritoj Dios yej nochipa ono' kipalewij Cristo iga wel motemá' iga makimiktikan, sinke tejté makichíwa yej ayekti, iwán iyesyoteewiltij iga ay' matikejlantokan iga tikchíwayaj yej ayekti yej temiktiá, iga wel matikchíwakan yej kineki Dios yej isato'.

¹⁵ Inón iga, Jesucristo kichij se' pacto iga wel matetajtowili iyixtaj Dios. Cristo migui' iga wel Dios makiperdonarowili yej la gente kichíwayaj yej ayekti iga awel kichíwayaj yej kijtowaya achto pacto. Iwán yej Dios tetapejpen wel matikpiakan yej Dios temakokatij, yej ayí' tamis, ijkón ken yéj kijtoj. ¹⁶ Kuá' miki agaj, kikajtewa ama' yej kijliáj testamento.‡ Iga se testamento mavaléroya, achto mamiki yej kichij inón testamento. ¹⁷ Se testamento ayá' valerowa siga aya miki yej kichij, valerowaya kuá' mi'ya. ¹⁸ Inón iga ipan áchtopa pacto mochij wan esti iga kimiktijkej yolkamej. ¹⁹ Moisés kimatiltij nochi israelitajmej iga mamochíwa ken kijtowa la ley. Iwán Moisés kikui' alín itzojmiyo borrego§ yej kichijkej iga machiliwi iwán se ima' chichí'kuaxiwi' iwán kapachoj iga iyesyotorojtzitzin iwán chivojtzitzin, kisetilijkej wan a'ti iwán kajzelwij ama' kan ikuilijto' la ley, iwán nō kajzelwij la gente. ²⁰ Iwán kijtoj: “Inín esti tanextiliá iga Dios kichij pacto wan amejemen.” ²¹ Iwán Moisés nō kajzelwij kuetaxtiopan iga inón esti, iwán nō kajzelwij nochi yej ompa moneki. ²² La ley tatekimaka iga nochi mamoaajzelwi iga esti iga se maye'ono iyixtaj Dios, iwán awel agaj kiperdonarowiliáj yej kichij yej ayekti siga até miki iga makitoyawa iyesyoyolkamej.

Iga migui' Cristo teperdonarowiliá yej tikchijkej yej ayekti

²³ Nochi inimej ken copia de yej ono' ipan cielo. Inón iga mamoaajzelwi iga esti iga Dios makiye'ita. E' yej ono' ipan cielo kineki iga mamiki yej máj valerowa que yolkamej. ²⁴ Porque Cristo ayá' kala' tiopan yej tága'pa kichij. Yej nijpa tiopan tenextilijtoya iga ono' se' mela'tiopan ajko pan cielo, Cristo yajki ompiga kan inán

[†] 9:12 9:12 Xikita glosario “Chivo”. [‡] 9:16 9:16 Testamento se ama' kan ikuilijto' a'yéj kikuis itatkimej yej mi'.

[§] 9:19 9:19 Xikita glosario “Borrego”.

ono' itenoj Dios iga tetajtowilijto'. ²⁵ Yej ijefej isacerdotejmej israelitajmej kalaki cada año* kan Dios nokta ono', iga taajzelwitij iga yolka' iyesyoy. E' Cristo sesan vej kichij, ayéj mia' vej. ²⁶ Siga cada año katka makichíwa Cristo, mia' vej mikiá desde kua' mochij inín tajli. E' inán, kua' alín kipolowa iga poliwiwoj, Cristo walaj mikiko sesan vej iga nochi mateperdonarowili yej tikchijkej yej ayékti. ²⁷ Tonochimej tiawij timikitij sesan vej, iwán despuéj Dios yawi tejuzgaroti. ²⁸ Ijkón nō Cristo motemá' iga migui' sesan vej, iga yéj kiwiga' nochi yej kichijkej yej ayékti mia' tokniwan. Después wí' sej, e' ayejo' iga teperdonarowiliki yej tikchijkej yej ayékti; sino que wí' iga kisalvarókiya yej kichixtokej.

10

Iley Moisés awel tepalewiá iga matiye'onokan iyixtaj Dios

¹ Iley Moisés ken tikita petz itasejkanyo' inón yej yawi witzéti-o', yej máj teye'chíwas. Iley Moisés áchisan yej tenextiliá; inón iga iley Moisés ayá' wel kichíwa iga maye'ono inomej yej kitemowaj Dios iga kimiktiajpa yolkamej cada año weyitiopan. ² Siga katka la ley wel makiperdonaro yej kichijkej yej ayékti, ay'ya katka agaj momachilij ipan iyalmaj iga kichij yej ayékti, iwán ay'ya monekis mamomikti yolkamej. ³ E' yolkamej yej kimiktialiá* Dios, inonwa' iga san cada año kejlamikij iga kitekichiwaj yej ayékti. ⁴ Iga iyesyoy torojmej iwán chivojmej awel kiperdonarowa yej tikchijkej yej ayékti.

⁵ Inón iga Cristo, kua' walaj ipan tajli, kijlij Dios:

Ayá' tikne' mamitzmiktilikan yolkamej niga se'pa ofrenda mamitzmakakan, sino que tikchij iga nej manikpiá nocuerpoj ken taga' iga manikchíwa ken tikneki.

⁶ Tej atikneki iga mamitzmiktilikan yolkamej, niga ofrenda iga wel xikperdonarowili tokniwej yej kichijkej yej ayékti.

⁷ Inón iga nikijtoj: "Nigaj nono', iga manikchíwa ken tej tikneki noDios, ijkón ken ikuilijto' de nej ipan ama'."

⁸ Achto Cristo kijlij Dios: "Ayá' tikye'ita iga mamitzmiktilikan yolkamej niga mamitzmakakan ofrenda, niga yolkamej iga mamitztatilikampa iga xikperdonaro yej mochij yej ayékti, malej iga la ley ijkón tatekimaka." ⁹ Iwán Cristo nō kijtowa: "Niwalaj iga nikchíwako ken tej tikneki noDios." Inón kijtojneki iga ay'ya máj mamomikti yolkamej ken achto, iga inán Cristo motemá' iga mi'. ¹⁰ Dios téchija itatki, iga Jesucristo kichija ken Dios kineki iga momaga' iga mamiki sesan vej, ayí' sej mikis.

¹¹ Cada día iga tekipanowaj sacerdotejmej, kitatijtókejsan yolkamej iga kimakaj ofrenda Dios, malej iga inón awel kiperdonarowa yej se kichíwa yej ayékti. ¹² E' Jesucristo sesan vej migui', motemá' iga mamiki iga totechko wan ay' sej monekis iga agaj mamiki, iwán Jesucristo motalij iladoj iye'ma' Dios. ¹³ Iwán Cristo ompay kawí' iga kichixto' kewan Dios makichíwa iga makitanili yej kijiyaj. ¹⁴ Sesan vej Cristo migui' iga mochij ofrenda, iwán iga inón kichij iga maye'onokan iyixtaj Dios nochi yej yéj kitapejpen iga mochíwaskej itatki. ¹⁵ Iwán el Espíritu Santo tenojma-ijliá kan ijkín kijtowa:

¹⁶ Ijkín nia nimotajtoliti iwamej inomej día, kijtowa toTeko:

Noley nia niktaliti ipan iyalmajmej,
iwán nochipa kejlantoskej.

¹⁷ Iwán kijtoj nō:

Ayí' máj nikelamikiliskej yej ayompa kichijkej iwán yej pox ajayékti.

¹⁸ Inón iga, siga teperdonarowilijkeja yej tikchijkej yej ayékti, ay'ya kineki máj ofrenda iga inón.

* **9:25** 9:25 Xikita nota Heb 5:1 * **10:3** 10:3 Xikita nota Heb 5:1

Matikna'techokan Dios

¹⁹ Inón iga nokniwan, inán iga iyesyó Jesucristo yey kitoyaj kua' mi' iga tejemej, ay'ya tē tēzakuiiá iga tikalakij kan Dios nokta ono'. ²⁰ Tikalakij pan nuevojoti, iga Jesucristo tetapowilij cortina† yey tēzakuijtoya iga amo matikna'techokan Dios. Inón oji Jesucristo kitapoj iga migui' iga tejemej iga wel matisatokan. ²¹ Jesucristo tosacerdotej yey ijéfeja sacerdotejmej yey mandarowa ipan íkal Dios. ²² Inón iga inán matikna'techokan Dios iwán matikmela'sentalikan toalmaj iwán matimoconfiarokan iga techokiliá. Iwán ayo' matikejlantokan yey ayēkti yey tikchijkej iwán matikmatitokan iga yéj tepájpa'ya iga mela'yeka'.‡ ²³ Matiksentalijtokan toalmaj iga ticredowaj iga mochiwas yey tikchixtokej. Tikmatij iga Dios kichiwaj yey kijtoj iwán nochipa matikpowilikan tokniwan iga ticredowaj Dios. ²⁴ Matimosepan-ejlantikan iga máj matimochokilikan iwán matikchiwakan yey yēkti. ²⁵ Sekin ay' asij kan monechkowaj iga kiweyimatiltiáj Dios, ayēkti ijkón. Majwa' matimosepan-animarokan, inán máj iga tikmátijya iga ay'ya wejkwawas iga wí' toTēko.

²⁶ Siga tikyokachijoskej yey ayēkti kua' tikmátijya itájtōl Dios, Cristo ay'ya wel sej mikis iga Dios mateperdonarowili yey tikchiwaj yey ayēkti. ²⁷ Siga ijkón katka, tikcháyajsan inón ti'ti yey tikmajmawilijtokej yey kēman iga Dios kitatij iyenemigojmej ipan tiwelon. ²⁸ Kua' agaj ayá' kichiwaj ken kijtowa iley Moisés, iwán ono' ome o eyi yey kita' iga akichij, inón tokniwan ay'ya kikneliayaj sino que kimela'miktiáyaja. ²⁹ Iwán amejemej inán ita' xikitakan!, ¿Ix ayá' majya sej kajasi iga poxsan makicastigarokan yey kitataksaj iPiltzin Dios, iwán kijiyaj iyesyó iwán kimalijliáj iyEspíritoj Dios yey tepoxikneliá? Inón esti kinextiá iga ono' se pacto, iwán iga inón esti, techij itatki Dios. ³⁰ Tikmatij iga toTēko ijkín kijtoj: "Nejwa' in yey nia nicastigaroti yey ayompa kichijkej; nej yey nia xixitawati kensan iga se kichij." Iwán nō kijtoj: "ToTēko kijuzgaroj igentej." ³¹ ¿Este tamajmájtīlsan kua' Dios yey isato' agaj kicastigarowa!

³² Amejemen xikejlamikikan ken ikya ankiyowijkej kua' poxsan mitziknochijwayaj kua' pēwa' ankiwmatikej Dios. ³³ Sekin de amejemen mitzijixko-ijlijkej kuajkuantas, iwán mitziknochijkej iyixtaj la gente, iwán a veces amejemen ankipalewijkej sekin yey kichijkej. ³⁴ Amejemen ankiknelijkej yey onoyaj carcelijti'. Iwán malej iga tekiwajmej mitzkulijkej yey amotatki, ampakikej iga ankimatij iga ankipiáj yey Dios kijtoj iga mitzmakaskej, yey máj yēkti, yey ayá' nokta tamis. ³⁵ Inón iga amo xikajtewakan iga anmoconfiarowaj pan Dios, ijkón anyawij ankipiatij yey poxsan yēkti. ³⁶ Inón iga amejemej yēkti iga xikijowikan kua' mitziknochijwayaj iga wel xikchiwakan ken Dios kinēki, ijkón ankipiaskej yey Dios kijtoj iga yawi mitzmakatij. ³⁷ Kan ikuilijto' itájtōl Dios kijtowa:

Ay' ke' poliwi,
yéj yawi witzeti, wí'ya, ay'ya wejkwawas.

³⁸ Nikye'ita inomej yey moconfiarowaj ipan nej, iwán nochipa onoskej nowan, e' siga kikajtewaj iga moconfiarowaj pan nej, ay'ya nikye'itas.

³⁹ Tejemen ayéj ken inomej yey kikajtewaj iga kitokaj Dios, inómejwa' yawij poliwitij. Tejemej inómejpa yey tiawij timosalvarotij iga timoconfiarowaj ipan toTēko.

11

Matimixkuijkan ipan inomej yey moconfiarojkej ipan Dios

¹ Iga timoconfiarowaj ipan Dios, kijtojneki iga tikmela'matij iga yawi temakati yey tikchixtokej; iwán ticredowaj iga óno'ya yey ayá' tikitaj. ² Dios kiye'ita' to-ikyapatajwan iga moconfiarojkej ipan yéj.

† 10:20 10:20 Xikita glosario "Cortina". ‡ 10:22 10:22 "Tepájpa'ya iga mela'yeka'": anka tajtowa de ken kichijkej sacerdotejmej (Ex 29:4) wan nō iga mobautizarolo.

³ Iga timoconfiarowaj ipan Dios, tikmatij iga Dios iga san itájtɔl kichij nochi tajli iwán yej ono' ajko. Inón iga yej inán tikitaj, Dios kichij iga tejté yej awel mo-itaya.

⁴ Iga Abel moconfiarowaj ipan Dios, kimiktij se borregoitzin iga kitatiliz Dios, inón máj kiye'ita' Dios que yej kitatiliz Caín iga ofrenda. Inón iga Dios kiye'ita' iwán kiye'kuilij yej kimá' Abel. Ijkón, malej Abel míkto'ya, e' mopówasan ken iga yéj moconfiarowaj pan Dios.

⁵ Iga Enoc moconfiarowaj ipan Dios, kiwigakej ipan cielo iga amo mamiki, iwán kuá' kitemojkej ay'ya kasikej iga kiwígá'ya Dios. E' kan ijkuilijto' itájtɔl Dios kijtowa iga kuá' Enoc aya kiwigaj ipan cielo, kichij ken Dios kiye'ita. ⁶ Awel teye'itas Dios siga ayá' timoconfiarowaj ípan. Yej kineki makina'techo Dios, makicredo iga Dios ono', iwán makicredo iga Dios kimaka yej yekti yej kitemowa.

⁷ Iga Noé moconfiarowaj ipan Dios, kicredoj yej kijtoj Dios iga yawi witzeti yej aya kita' iwán kichij se weyi ákal iga amo maamiki isiwa' wan ipilowan. Iwán iga yéj moconfiarowaj ipan Dios, amikikej yej ayompa nemiáj, e' Dios kiye'ita' Noé iga moconfiarowaj ipan Dios.

⁸ Iga Abraham moconfiarowaj pan yej kijlij Dios, kisa' kan onoya iwán yajki kan Dios kijlij iga yawi kimakati yej mochibas itatki, malej iga akimatiá kan nokta yawi. ⁹ Iwán iga yéj moconfiarowaj, chantitoya ken wejkachanej ipan inón tajli yej Dios kijlij iga yawi kimakati. Chantitoya ipan kuetakajli, kensan Isaac iwán Jacob chantitoyaj; Dios no kijlij yejemej iga yawi kimakati inón tajli. ¹⁰ Abraham kichixtoya iga keman kitas inón weyi-altepe' kan ono' kajlimej yej ayí' xitiniskej yej Diospa kichij kensan kejan.

¹¹ Wan iga Sara no moconfiarowaj ipan Dios, malej iga ayá' kitaya ipiltzin iwán ilámaja, wel mochij teye' iwán kita' se ipiltzin iga kicredoj iga Dios yawi kichiwati yej kijtoj. ¹² Ijkón Abraham, malej iga aya pilwaj kuá' alin poliwiá iga mikiáy iga wéweja, e' pox piwikej ipilowampa. Pox komatiakej ken tikita sitalimej iwán ken xajli yej ono' lamartenoj, este awel momati ke' ono'.

¹³ Nochi inimej yej moconfiarowaj ipan Dios, mikikej, e' aya kipiakej yej Dios kijtoj iga yawi kimakati. E' iga moconfiarowaj ipan Dios, ken kuá' kitakej yej Dios yawi kichiwati iwán kicredojkej iga Dios kichibas yej kijtoj, wan pakikej iga ken kuá' kitachilijkej yej Dios kichiwaso'. Iwán yejemej momachilijkej ken wejkachanejmej yej san panowaj ipan inin tajli. ¹⁴ Iwán yej kijtowaj iga ayéj imela'chamej ipan inin tajli, nesi iga nemi kitemowaj italmej kan mamomela'chantikan. ¹⁵ Iwán siga yejemej katka kejlantoyaj inón tajli kan kiskej, wel sej katka mokuipayaj. ¹⁶ E' yejemej kinekiáj maonokan ipan tajli kan máj tayejan, iwán inón ono' ipan cielo. Inón iga Dios ayá' pinawa iga yéj iDios inomej gente, inón iga kichij se weyi-altepe' kan yejemej chantitoskej.

¹⁷ Kuá' Dios kitanekiá siga Abraham kimela'credoja ípan, Dios kitajtaniliz Abraham iga makikui ipiltzin yej itoka' Isaac iga makimikti iga iyofrendaj Dios. Abraham kientaliz iyalmaj iga kimiktiá iselpiltzin, ¹⁸ malej iga Dios áchtosan ijkín kijlij: "Mopiltzin Isaac pox yawi mitzpiwiti." ¹⁹ Abraham kimatiá iga Dios wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej; inón iga wel tikijtowaj iga Dios sej kikuepilij ipiltzin Abraham iga ayá' mi'.

²⁰ Iga moconfiarowaj Isaac ipan Dios, kijlij ipilowan yej itoka' Jacob iwán Esaú, iga Dios keman kichibas iga maye'onokan. ²¹ Iga moconfiarowaj Jacob ipan Dios, kuá' mikisnékiya, kitajtaniliz Dios iga maye'onokan sejsé ipilowan José, iwán mobastontijpa iga moketza' iga kiweyimatiltij Dios. ²² Iga moconfiarowaj José ipan Dios, kuá' na'ya iga yawi mikiti iga wéweja', kijtoj iga israelitajmej keman yawij kiasatij Egipto. Iwán kijtoj iga kuá' kisaskej, no makiwiguilikan iyomiyomej.

²³ Iga moconfiarowaj itaj wan iye' Moisés ipan Dios, kuá' Moisés séligo', kiyantoyaj eyi mej iga kitakej este monsahti' in inón xolo', iwán ayá' majmawikej malej iga el

rey tatekimá' iga mamomijmikti seli'choochichin. ²⁴ Iga moconfiaroj Moisés ipan Dios, kuá' yóleja ay'ya kine' iga mamomijmiksi ipiltzin isiwapiltzin rey faraón; ²⁵ majwa' kine' iga makiknochiwakan kensan israelitajmej yej ipilowan Dios que iga mapakto alin tiempo iga makichijto yej ayekti. ²⁶ Moisés máj kiye'ita iga makiknochiwakan kensan kiknochiijkej Cristo que iga makipiá yej poxsan valerowa yej ono' Egipto, iga yéj kimatitoya yej Dios yawi kimakati. ²⁷ Iga Moisés moconfiaroj pan Dios, kisa' Egipto iwán malej iga el rey kuesiwi', e' ayá' kimajmawilij. Iwán Moisés kiyolmakatoya nokta iga asisnekiá kan yawi, ken kuá' kitztoyay Dios yej atikitaj.

²⁸ Iga moconfiaroj Moisés pan Dios, kichij ilwi' yej kijliáj Pascua* iwán tatekimá' iga mataajzelwikan iga esti ipan ikaltemej israelitajmej iga el ángel yej tamiktiá amo makimikti ikopompilowan israelitajmej. ²⁹ Iga moconfiarojkej israelitajmej pan Dios, wel kipatilijkej Tata'lámār kenkuá' nemi nejnemij ipan wá'tal. E' kuá' egipciojmej no kinekiáj ijkón makichiwakan, amikikej.

³⁰ Iga israelitajmej moconfiarojkej pan Dios, wetzi' yej iga tekolaltitoya Jericó kuá' israelitajmej siete día kiyayawalojkej inón weyi-altepe'. ³¹ Iwán iga moconfiaroj pan Dios, se siwa' yej itoka' Rahab yej najnamolnemiá, ayá' migui' wan inomej yej ayá' kicredojkej Dios, iga Rahab ki-omemawij israelitajmej yej tapipiatoyaj.

³² Majo' wel nimitzijliayaj, e' awel inán manimitztatapowikan de Gedeón, de Barac, de Sansón, de Jefté, de David, de Samuel iwán de profetajmej.† ³³ Iga moconfiarojkej pan Dios wel kitanilijkej reyejmej iwán wel taye'juzgarojkej, iwán kimakakej yej Dios kijtoj. Iwán tekuanimej kikamatzakkej iga amo wel makikuakan yejemej. ³⁴ Iwán kisewijkej tiwelon iwán cholojkej kuá' kimiktiayaj iga espada iwán Dios kimá' itajpalmej kuá' kuęketantóyaja iwán wel kitanilijkej iyenemigojmej iwán israelitajmej wel tatalochtijkej. ³⁵ Iwán sekin siwatkej iga moconfiarojkej pan Dios, ojpa-isakej ifamiliarmej yej miktóyaja.

Onoya toknimej yej moconfiarojkej ipan Dios, wan yej kijiay Dios kikitkijkej inomej toknimej iwán kimagakej kansan makijtokan iga ay' kitokaj Dios. E' toknimej ayá' kinekikej iga makimajkawakan, majwa' motemakakej iga makimiktikan que iga makikajtewakan Dios, kimatikej iga keman wel ye'onoskej kuá' ojpa-isaskej. ³⁶ Sekin kipinajtijkej iwán kimagakej, sekin kilpijkej iga cadena iwán kakijkej ipan cárcel. ³⁷ Sekin kitemiktijkej, sekin kitajkotekkej iga sierroj, sekin kichiwaltijkej kuajkuantas iga ompa mamonextikan siga nokta kicredowaj Dios, sekin kimiktijkej iga espada iwán sekin nijnijiga yayaj iga cholojtinemiáj iwán motaajakiayaj iga ikuetaxyo borrego iwán chivo iga ay' katka tzotzolyojkej, iwán ay'ya motapialiayaj, kiyolmiktijkej iwán poxsan kiknochiijkej. ³⁸ Inomej poxsan ye'nemiáj, akajasiáj iga maonokan iwán yej namolnemij, e' cholojtinemikej ipan desierto, ipan tepeyoj iwán mochantijkej ipan texapomej iwán pan talxapowewetkej. ³⁹ Dios kiye'ita' nochi inomej iga mopoxconfiarojkej ípan, e' malej ijkón, kuá' mikikej, aya kipiakej yej Dios kijtoj iga kimakayaj. ⁴⁰ Dios tepialiaya yej máj yekti iga no teejlantoya, inón iga Dios akine' iga yejémejsan maasikan iná' Dios, sino que matisenye'onokan iwamej iyixtaj yéj.

12

Matimixkuítikan ipan Jesús

¹ Tejemej ken tikita teyawalojtokej mia' toknimej yej momela'nextijkej iga moconfiarojkej ipan Dios, inón iga matikajtewakan nochi yej ayá' tepalewiá iga wel matiye'nemikan. Iwán matikajtewakan iga tikchiwaj yej ayekti yej te-iiiximaniajtia iwán matimotalokan ken ijkan iga tiktokaj iyojwi Dios ke' iga tepolówao'.

* **11:28** 11:28 Xikita glosario "Pascua". † **11:32** 11:32 Xikita glosario "Profeta".

² Matimixkuītikan ipan Jesús, iga yéj yej achto tenextilij iga matimoconfiarokan pan Dios iwán nochipa tepalewiá iga máj matimoconfiarokan. Jesús kinkochijkej ipan cruz iwán yéj ayá' piná' iga ompa migui', iga kimatiá iga despuéj iga mikis yawi pakiti iwán motalij iladoj iye'ma' Dios kan mandarowa.

³ Inón iga xikejlamikikan yej Jesús kichij kuá' kinkochijkej inomej yej ayá' ye'nemij iwán ximixkuītikan ipan Jesús, iwán amo xisiawikan niga amo ximosemakakan.

⁴ Kuá' anmomanawiáj iga mitzkitzkijnekij yej ayompa nemij, ni se de amejemen aya mitzmiktiáj. ⁵ ¿Ix ankelkájkeja ken Dios mitznonotzaj amejemen ken ipilowan? Ijkín mitzijliáj kan ikuilijto' itájtól:

Nopiltzín, xiktajtolkui toTeko kuá' mitznagastilana iga ayéj ijkón ken nemi tikchiwa, iwán amo xikajtewa iyojwi Dios, kuá' yéj mitzajajwa.

⁶ ToTeko yej yéj kipoxchokiliá, kinagastilana iwán kinkochiwa nochi inón yej yéj kíkuiya iga ipiltzín.

⁷ Amejemej xikijyowikan kuá' Dios mitzajajwaj, ijkón Dios mitzkuij iga ipilowan. ¿Katiá tetaj yej ayá' kajajwa ipiltzín? ⁸ E' siga Dios ayá' mitzajajwaj ken kajajwaj nochi ipilowan, kijtojneki iga amejemen ayéj imela'pilowan Dios. ⁹ Kuá' aya tiyolejkej, totajmej yej tikpiáj ipan inín tajli nō teajajwayaj iwán tikchiwayaj yej te-ijliayaj. ¿Te iga ayá' tikchiwaj ken te-ijliá toTaj yej ono' ipan cielo iga keman wel nochipa matonokan wan yéj? ¹⁰ Totajmej yej tikpiáj ipan inín tajli teajajwayaj kuá' aya tiyolejkej ken yejemej kiye'itayaj, e' Dios tenonotza iga matiye'nemikan, iga matikchijtokan yej yekti, kensan yéj kichijwa. ¹¹ Melá' iga kuá' nemi te-iknochijwaj, inón ayagaj kiye'ita, majwa' timoknomatij, e' siga se mixkuitiá pan yej Dios kinextiá, yawi onoti tamelá iwán ye'nemis.

Ayekti iga amo matiktajtolkakikan Dios

¹² Inón iga amo xisiawikan iga anmotakitzkiáj ipan ima' toTeko iwán amo makuetani amotankuá' iga annemij ipan iyojwi toTeko. ¹³ Xiye'nemikan iyixtaj toTeko. Iwán xikpalewikan yej sennemij amowan ipan toTeko iyojwi yej ken koxomej iga aya momela'confiarowaj ipan Dios, xikpalewikan iga wel maye'nemikan.

¹⁴ Tamelá xonokan iwán inochin, iwán xikchiwakan ken kineki Dios, siga se ayá' ye'nemi, awal kitas toTeko. ¹⁵ Amo agaj makalimpamati iga Dios techokiliá. Yej ijkón kichijwa wel tanextiliá iga sekin nō ayompa manemikan iwán mokuropa ken se yej yolchichixto' yej kimopa toknimej. ¹⁶ Amo agaj mamoteka wan yej ayá' iwán namiktito', niga makalimpamati yej kiye'ita Dios; ijkón kichij Esaú kuá' kinamá' iga se tákual iherenciaj yej kimakaya itaj iga yéj kopon. ¹⁷ Amejemen ankimatij iga kuá' Esaú kinekiao' sej iga itaj makimaka iherenciaj, itaj kijtoj iga ay'ya wel. Iwán malej poxsan choga' in Esaú ay'san wel te kichij.

¹⁸ Amejemen ayéj ken israelitajmej yej kitechojkej tepe' Sinaí,* yej wel mochijchimi iwán weweloniá, takomitiá iwán onoya ejeka' este tatikuini; ¹⁹ niga ankikakikej iga nawati' trompeta, niga ankikakikej iga tajtoj Dios. Yej kikakikej iga tajtoj Dios, kijlijkej Moisés iga makijli Dios iga ayo' máj matajto iwamej, ²⁰ iga kimajmawilijkej ken Dios tatekimá', ijkín kijtoj: "A'san nesi yej taksas pan tepe', makitemiktikan o makimimakan, ijkón makichiwilikan kesiá yolka'." ²¹ Israelitajmej poxsan kimajmawiliayaj yej kitztoyaj. Este Moisés nō kijtoj: "Nikuekuechkáto'ya iga nimajmawi."

²² Amejemen ayá' ankitechojkej inón tepe' Sinaí, majwa' ken kuá' ankitechojkej se' tepe' yej ono' ipan cielo yej itoka' Sion kan chijto' iweyi-altepe' Dios yej isato', inonwa' Jerusalén† yej ono' ipan cielo, ompa onokej pox mia' angelejmej yej kiweyimatiltiáj Dios. ²³ Iwán nō ompa nechkatokej nochi yej Dios kita ken ipilowan nokta, yej

* 12:18 12:18 Ex 19 † 12:22 12:22 Altepe' Jerusalén mochij ipan tepe' yej itoka' Sion.

itokamej ijkuijto' ipan cielo. Iwán kan nō onokej iyepiritojmej toknimej yey Dios kiyē'íta'ya iwán kichija iga mayē'onokan. Nō ankitechojkej kan ono' Dios yey nochi yawi kijuzgaroti ²⁴ iwán ankitechojkej Jesús yey tetajtowiliá iga inón nuevo pacto yey kichij iga iyesyō. Iga iyesyō tepajpa' iga mapoliwi yey tikchijkej yey ayēkti iwán tenextiliá yey majya sej que iyesyō Abel.‡

²⁵ Inón iga matiktajtolkuikan yey tenotza. Pues siga inomej yey ayá' kitajtolkuikej Dios kuá' kinotzkej nigaj ipan tajli ayá' momanawijkej, tejemej awel nokta timomanawiskej siga ayá' tiktajtolkuik Dios kuá' tenotza este ipan cielo. ²⁶ Iwán kuá' tajtoj Dios este kuekuechka' tajli, e' inán kijtowa: "Nia sej nikuekuechkaltiti tajli; e' ayéj petz tajli sino este cielo." ²⁷ Kuá' kijtowa "sej" tikejlamikij iga yawi poliwi nochi yey Dios kichij yey wel moqlina, iwán káwissan yey ayá' wel moqlina. ²⁸ Matikmakakan gracias Dios iga tonókejya kan ayá' wel moqlina, kan reinarowa Dios. Iwán matiye'tajtokan iga yéj wan matikmajmawilikan iga amo matikhjwakan yey Dios akiye'ita; ²⁹ iga toDios ken tikita ti'ti yey nochi wel kipolowa.

13

Ken iga manemi yey kitoka Cristo

¹ Nochipa ximochokilikan iga manesi iga amoknijnmatij. ² Amo xikelkawakan iga xikomemawikan yey mitzpaxalowiliáj, sekin yey ijkón kichijkej niga kimatikej mataj komemawijkejwa' angelejmej.

³ Xikejlamikikan yey onokej preso, ximomachilikan kenkuá' nō ampresojtitokej iwamej. Xikejlamikikan nō yey kwalotokej iga kimagakej, kenkuá' amejemen ijkón nō mitziknochiwaj.

⁴ Nochi makiye'ita iga se namiktito' iwán amo mayawi wan se'; iga Dios yawi kicastigaroti yey masi iwán yey ayá' iwán namiktito', iwán nochi yey mo-ichtakapiáj.

⁵ Amo xikpoxpiasnekikan tomjn; xiye'onókanya ke'ya iga ankipiáj, iga Dios kijtoj: "Ayí' nimitzkajtewas niga nimitzsemakas." ⁶ Iwán wel tiknojma-ijtowaj:

ToTeko nepalewiá;

inón iga ayá' nimajmawi siga tejté nechiwilijneki agaj.

⁷ Xikejlamikikan amopastorme yey mitzpowilijkej itajtol Dios. Xikejlamikikan ken iga ye'nemikej iwán ximixkujikan ijkón ken yejemen moconfiarojkej ipan Dios.

⁸ Jesucristo ayí' mopata, inonsan yey onoya ikya, iwán yey ono' inán iwán yey nochipa onos. ⁹ Amo mamitzkajkawakan inomej yey ayompa tamachtíáj. Sé'paya tamachtíáj ayéj ken Cristo tamachtíaya. Máj yēkti matimanimarokan iga tikmatij iga Dios tepoxchokiliá, que iga matiktokakan inomej yey tanextiliáj de te wel mokua, puej ken iga yejemej tanextiliáj ni aljn ayá' kipalewijkej.

¹⁰ Sacerdotejmej yey kitokajo' iley Moisés awel wan tejemen tiksenna'techowaj toTeko iga aya kimatij iga Cristo mi' ipan cruz iga tonochjn yey tikchijkej yey ayēkti.*

¹¹ Puej ijefej sacerdotejmej kiwiga† tiopan iyesyō yolka' iga ofrenda, iga nochi gente mayē'onokan iyixtaj Dios, e' icuerpoj inomej yolkamej kitatiayaj ayéj pan altepe'.

¹² Ijkón nō Jesús kimiktijkej ayéj ipan altepe'. Mi' iga nochi gente mayē'ono iyixtaj Dios. Inón iga kitoyaj iyesyō. ¹³ Nō ken kuá' matikisakan ipan altepe' iwán matiakakan kan ono' Jesús iwán nō matikmachilikan ken yéj kipijpinajtijkej. ¹⁴ Ipan injn tajli ateyi se altepe' yey nochipa onos; e' tejemej tiktemojtiawij inón altepe' yey yawi onoti.

¹⁵ Inón iga nochipa matikweyimatiltikan Dios ipan itoka' Jesús. Iga tiktakuikiliáj, tikmakaj Dios yey yéj kajasi iga matikmakakan. Iga tiktakuikiliáj, timonextiáj iga yéj

‡ 12:24 12:24 Gn 4:1-16. Caín wan Abel ipilowan Adán wan Eva. Caín kimiktij Abel, wan ipan Gn 4:10 kijtowa iga iyesyō Abel "tzajzi". Iyesyō Jesús tenextiliáj iga wel teperdonarowa. * 13:10 13:10 Versión literal: Tikpiá se altar kan awel takuaj sacerdotejmej yey tekipanowaj ipan kuetaxtiopan. † 13:11 13:11 Xikita nota Heb 5:1

toTeko. ¹⁶ Amo xikelkawakan iga xikchiwakan yej yekti iwán xikmakakan achi yej ankipiáj yej amotapialiáj, porque ijkón tikmakaj Dios yej yéj kiye'ita.

¹⁷ Xikchiwakan ken mitzijliáj amopastorme, xicredokan; porque yejemej nochipa kitztokej iga amo xipojpoliwikan. Yejemen kimatij iga keman yawij asitij itenoj Dios iga kijoskej nochi yej kichijkej. Nochipa xiye'nemikan iga amo xikyolmiktikan amopastorme, porque siga ayá' ijkón ankichiwaj amejemen, ayá' anye'kisaskej.

¹⁸ Xiktajtanilikán Dios iga manepalewikan. Nikmatij iga ayagaj wel kijtowa iga nikchijkej yej ayekti, nejemej niknekij maniye'nemikan nochipa. ¹⁹ Nimitztajtaniliáj iga xiktajtanilikán Dios iga amo mawejkati wel sej manimitzpaxalowilitij.

Monawatiá

²⁰ Dios kichíwa iga wel matonokan tamelá. Yéj ki-ojpa-ixitij toTeko Jesucristo kan miktoya. Iga iyeyo Jesús, Dios kichij se' pacto iga wel nochipa teye'ita. Inán Jesús teçuidarowa ken se pastor kicuidarowa iborregojmej, yéj nokta ijefej nochi pastorme.

²¹ Dios makichíwa iga amejemen wel xiye'nemikan iwán nochipa xikchiwakan yej yekti kén yéj kineki. Iwán no Jesucristo makichíwa ipan nejemej ken yéj kineki. ¡Nochipa mamoweyimatilti Cristo! Ijkónyawa'.

²² Nokniwan, nimitztajtaniliáj iga xinetajtolkakikan kén iga nimitznonotzaj ipan inín ama' yej alín nimitzijkuilowilijkej. ²³ Xikmatikan iga toknín Timoteo ayo' presojtito', siga nimanín asis, íwan niaj nimitzitatij.

²⁴ Xiksaludarokan inochi amopastorme iwán inochi yej kitokaj Dios. Tokniwan yej chantitokej Italia mitztitaniliáj saludos.

²⁵ Dios mamitzyolchikawakan amonochin. Ijkónyawa'.

Ama' yej kijuiloj Santiago

Ama' yej kijuiloj Santiago

¹ Nej niSantiago, yej nikchijto' ken kineki Dios iwán toTeko Jesucristo, nimitzsaludarowaj amonochin yej ankitokaj Dios yej ampapayintokej noyan ipan inin tajli.

Dios tenextiliá te matikchiwakan

² Nokniwan, amejemen xipoxpakikan kua' kuajkuantas wetzi amoyakapan. ³ Puej ankimátija siga ayá' ankikajtejawaj iga anmoconfiarowaj ipan Dios, máj anmomachtiáj iga ankijyowiáj yej wetzi amoyakapan. ⁴ E' xikmejla'ijyowikan iga manesi iga anye'nemij iwán anye'tajlantokej iwán amo te mamitzpolokan.

⁵ Siga agaj de amejemen ayá' kimati te kichíwa, makitajtanili Dios, iwán Dios kinextilij, puej yej tenextiliá nochi yej tikmatisnekij iwán ayá' teajajwa. ⁶ E' kua' kitajtani, mamocfiarojto iga Dios kimakas, amo makijto iga ayá' kimakas, iga yej ijkón kichíwa, ken tikita maréjal yej nijnijiga kiwiga ejeka'. ⁷ Yej ijkón kichíwa, amo makejlanto iga toTeko yawi kimakati tejté. ⁸ Yej ayá' sesan iyalmaj, nijnijiga yawi.

⁹ Siga se toknin ayá' motapialiá, mapaki iga Dios kiweyimatis. ¹⁰ Iwán yej motapialiá mapaki kua' moalimpamati. Porque yej motapialiá ken tikita ixochiyo kochki', iga panówasan. ¹¹ Kua' kisa tonati' iwán tadotonitiá, kochki' waki, iwán ixochiyo xini, iwán imonsajyo ómpaya tami'. Ijkón no yej motapialiá mopoipolowa kua' kejlanto' iga máj matatani.

Matikijyowikan inochi yej teyolmiktia

¹² Pakto' yej kiyowiá inochi yej kiyolmiktijto', iga kua' pánoja, Dios kimakas yej pox yekti iwán pox mōnsajti' iga onos nochipa wan Dios, ijkón ken Dios kijlij nochi yej kichokiliáj. ¹³ Kua' agaj kichíwasneki yej ayekti, amo makijto iga Dios nemi kichíwiliá, iga Dios ayá' kichíwasneki yej ayekti, niga agaj kichíwaltiá yej ayekti. ¹⁴ Ayéj ijkón, kua' se kichíwasneki yej ayekti, yejsan mochíwiliá iga kiyoltilana yej iyalmaj kineki makichíwa iga kejlanto' yej ayekti. ¹⁵ Ipan inón yej ayekti yej se kejlanto' ipan iyalmaj pewa iga se kichíwa yej ayekti, iwán kua' se kichijto' yej ayekti, nochipa miktos.

¹⁶ Nokniwan yej nimitzpochochokiliáj, amo ximokajkawakan; ¹⁷ nochi yej temakaj yej yekti iwán mōnsajti', inón temaka Dios yej kichij nochi yej xota ipan cielo. Dios nochipa ono' iwán ayí' mopata, niga kichíwa iga matonokan kan takomichkan. ¹⁸ Iga itájtōl Dios sej tinacerojkej iga matonokan ken áchtopa ipilowan iga ijkón yéj kine'.

Matikchiwakan ken kijtowa itájtōl Dios

¹⁹ Inón iga nokniwan, sejsé de amejemen xikakikan yej moknin mitzijlijnekij, amo nimanin xitajtokan iwán amo nimanin xikuesiwikan, ²⁰ porque yej kuesiwí, ayá' kichíwa ken Dios kineki. ²¹ Inón iga xikajtewakān nochi yej ayekti yej inán mopoxchijto' iwán ximoalimpamatikan iga xikyē'kakikan tájtōl yej mitznextilijkej yej wel mitzmanawiskej.

²² E' ayéj iga san xikakikan itájtōl Dios, sino que xikchiwakan, puej siga ayá' ankichíwaj san petz anmokajkawajtoskej. ²³ Yej san kipetzkaki itájtōl Dios, iwán ayá' kichíwa, ken tikita se taga' yej kita ixaya' ipan espejo. ²⁴ Motachiliá igánajsan, e' kua' yáwiya, kelkawa ken iga tachá. ²⁵ Majwa' siga amejemen ankiye'tachiliáj itájtōl Dios iwán nochipa ankichíwaj ken kijtowa, ampaktoskej nochipa noyan kan annemij. Porque itájtōl Dios pox yekti wan textoma kan ken tilpitokej iga tikchijtokej yej ayekti.

E' yej ayá' kelkawa yej kikaki, sino que kejlanto' ipan inón ley yej yekti, inón ley yej texitoma, iwán nochipa kichíwa ken tatekimaka inón ley, paktos iga ijkón kichijtos.

²⁶ Siga agaj kijtowa iga kitoka Dios, iwán ayá' motentilana, mokajkayawa igánajsan iwán báldejsan iga kijtowa iga kitoka Dios. ²⁷ Yej kimela'toka iyojwi Dios iwán ye'nemi iyixtaj toTeko, inín kichíwa: kipalewiá iknomej, iwán viudajmej kuá' tayokoxtokej, no kikajtewa kuajkuantas yej ayekti yej mochiwa ipan inín tajli.

2

Amo sesan matikye'itakan

¹ Nokniwan yej anmoconfiarowaj ipan toTeko Jesucristo yej nochi wel kichíwa, amo sesan xikye'itakan. ² Porque siga kan anmonechkowaj kalaki se taga' yej kiwajliga anillo de oro ipan imájpil, iwán kakijtiwi' ye'tzótzol, iwán kalaki no se yej ayá' motapialiá yej kakijtiwi' tzotzolsósol, ³ iwán máj anki-omemawíaj yej ye'taajakijto' iwán ankijliskej: "Tejwa' yekti iga nij ximotoali", iwán yej ayá' motapialiá ankijliskej: "Tejwa' ómpao' xejkato o ximotoali nigaj talpan." ⁴ Ijkonwa' nesi iga ayá' nochi ankiye'itaj iwán ayompa antajuzgarowaj.

⁵ Nokniwan ta' xikakikan: Dios kitapejpen yej ayá' motapialiáj ipan inín tajli iga mamocfiarokan ipan yéj, iga maonokan kan yéj reinarowa ken yéj kijtoj iga ye'onoskej yej kichókiliáj. ⁶ E' amejemen ankipinajtiáj yej ayá' motapialiáj. ¿Ix ayejtaj yej motapialiáj in yej mitzkuijkuiliáj yej amotatki iwán mitzwawatatzowaj iga mitzwigaj itenoy yej mandarowaj? ⁷ ¿Ix ayejtaj yejemej yej maltajtowaj iga imonsajtoka' toTeko yej ankitenewiáj?

⁸ Amejemen siga melá' iga ankichíwaj yej iley Dios, kenya nokta kijtowa kan ijkulijto': "Xikchokili moknin kensan tej timochokiliá", ankichíwaj yej yekti. ⁹ E' siga ankinékijsan yej ankiye'itaj, iga ijkón ankichíwaj yej ayekti iwán mitzjuzgarowaj iley toDios. ¹⁰ Iwán siga se kichíwa nochi ken kijtowa la ley, e' siga kikajtewa se, kenkuá' akichij nisé. Iwán siga se kichíwa nochi ken kijtowa la ley, iwán kikajtewa se, iga itechko inón kichíwaskej. Iwán siga se kichíwa nochi ken kijtowa la ley, e' kikajtewa se, kichíwaskej iga ken kuá' nochi kikajtej. ¹¹ Porque Dios kijtoj: "Amo ximoteka wan yej ayá' iwán tinamiktito'", kijtoj no: "Amo xitamikti", iwán siga ayá' moteka wan yej ayá' iwán namiktito', e' tamiktiá, kichija yej ayekti. ¹² Dios yawi mitzjuzgarotij iga inón ley yej texitomaki, ijkón amejemen xitajtokan iwán xinemikan iga ankimatij iga mitzjuzgaroskej. ¹³ Yej ayá' tachokiliá, ayá' no yawij kichókilitij kuá' yawij kijuzgarotij; e' yej ta-ikneliá, onkisas kuá' Dios tajuzgaroj.

Ígasan iga se moconfiarowa e' akichíwa nité

¹⁴ Nokniwan, ¿te motaniliá siga se kijtowa iga moconfiarowa, e' ayá' kichíwa yej yekti? ¿Ix wel momanawij iga moconfiarówasan? ¹⁵ Ken matikijtokan, siga agaj ayá' kipiá itzótzol niga te kikua; ¹⁶ siga se de amejemen kijlij: "Xiye'yawi; ximotaajaki iwán xitakua", e' ayá' kimaka yej kineki; ¿ix kipalewij? ¹⁷ Ijkon no yej moconfiarowa, siga ayá' nesi iga kichíwa yej yekti, inonwa' ígasan iga moconfiarowa iga kenkuá' mikto'.

¹⁸ E' agaj kijtoj: "Tej timoconfiarowa ipan Dios iwán nej nikchíwa yej Diospa kineki." Siga ayá' tikchíwa ken Dios kineki, anesi iga timoconfiarowa, e' siga nikchíwa ken Dios kineki, kena nesi iga nimoconfiarowa ipan yéj. ¹⁹ Tej ticredowa iga Dios sesan, iwán iga ijkón ticredowa tikchíwa yej yekti, e' malespírotomej no kimatij iga Dios ono' iwán kuekuechkaj iga majmawij. ²⁰ Amo xipáchtol, ¿ix atikmati siga se moconfiarowa wan ayá' kichíwa ken kineki Dios, inón ígasan iga moconfiarowa? ²¹ Dios kiye'ita' Abraham yej to-ikyapatajwéj iga yej kichij, kuá' kimiktiaya Isaac yej ipiltzin iga iyofrendaj Dios. ²² Ankitaj iga Abraham moconfiaroj ipan Dios iga kinextij

ipan yej kichij, iwán iga kichij ken kineki Dios nesi' iga momela'confiaroj ipan toTeko
²³ Ijkón mochiy ken kijtowa itájtōl Dios kan kijtowa: "Abraham moconfiaroj ipan Dios
 iwán iga moconfiaroj, Dios kiye'ita'." Iwán Abraham mochiy iyamigoj Dios.

²⁴ Ankitaj amejemen iga Dios no komemawia inon yej kichiwa yej yekti, ayá'
 iga mopetzconfiarowa. ²⁵ Ijkón no kichij Rahab, se siwa' yej najnamolnemiá; Dios
 kiye'ita' iga kichij yej yekti, iga ki-omemawij yej tapipiatoj iwán kipalewijkej iga
 kojmakakej ipan se' ojtí. ²⁶ Ijkón ken se cuerpo yej ayá' kipiá iyespíritoj, inonwa'
 mikto', ijkonsan no yej moconfiarowa, yej ayá' kichiwa yej yekti, inonwa' kenkuá'
 mikto'.

3

Tolenguaj

¹ Nokniwan, amo amonochin xitamachtijnekikan, ankimátija iga yej titamachtiaj,
 Dios máj yawi tejuzgarotij. ² Tonochin tikchiwaj mia' yej ayekti; e' siga agaj ayá'
 namoltajtowa, inon ye'nemi iwán ayá' kichiwa yej ayekti ken kitajtani iyalmaj. ³ Kuá'
 kawayoj tiktaliliáj freno iga matecredo, welja tikuigaj kan tejemej tiknekij. ⁴ Ta'ki'
 xikitakan, akal no malej iga wejweyi iwán kitopewa yej pox recio ejeka', e' yej
 kinejentiá wel kiwiga kan kineki iga se tepostzin. ⁵ Ijkonsan no tolenguaj; inon
 no alimpatzin, e' wel kijtowa kuajkuantas, ken tikita se titzin yej wel kitatiá weyi
 akawalyoj. ⁶ Tolenguaj ken tikita ti'ti iwán wel kijtowa komati yej ajayekti iwán
 temopa tosempan, iwán Tzitzimi' kichijto' iga tolenguaj ken kuá' wewelkato', iwán
 wel tewiga kan ayí' sewi ti'ti.

⁷ Wel tikmansojtiliaj nochi animal, totomej, kowamej, iwán yej momati lamarijti';
⁸ e' ayagaj wel motentilana. Tolenguaj ayagaj wel kimansojtilia iwán kipiá ken tikita
 veneno yej tamiktia. ⁹ Iga tolenguaj tikweyimatiltiaj toTaj Dios iwán tikmalijliáj
 toknimej yej Dios kichij kensan yej. ¹⁰ Ipan sansé toten kisa ye'tájtōl iwán yej ayekti.
 Nokniwan, amo ijkón matikchiwakan. ¹¹ ¿Ix wel ipan se atzontekon kisa yeka' iwán
 chichika'? ¹² Nokniwan, ¿ix ipan amakuawi' wel ono nantzín, o ipan xoxokomeka'
 wel moteki itakilka amakuawi'?* No ipan se atzontekon awel kisa yeka' iwán yej
 poye'.

Yej wel kentenderowaj ken Dios kineki

¹³ Siga agaj de amejemen kixmati itájtōl Dios iwán nochi kentenderowa, manesi iga
 ye'nemi iwán mamoaalimpamati. ¹⁴ E' siga amejemen anta-ixitajo' iwán ankitemowaj
 iga amejemejsan xiye'onokan, entonces amo ximoweyimatikan iga ankixmatij itájtōl
 Dios, ijkón ayá' nemi ankichiwaj yej yekti. ¹⁵ Porque inompa tamatilis ayá' wí' de Dios,
 sino que de inin tajli, de taga' iwán de tzitzimi'. ¹⁶ Kan ta-ixitalo iwán kan kinekij
 nochi iga yejemejsan, ompa ayá' tawelonolo' iwán ompa mochiyto' nochi yej ayekti.
¹⁷ E' yej wel kentenderowaj ken Dios kineki, ye'nemij iwán ayá' takuejkuesowaj; iwán
 pox te-ijiknimej, iwán ye'tajlantokej. Iwán ta-ikneliaj iwán kichiwaj yej yekti iwán
 ayá' takajkayawaj. ¹⁸ Yej kinekij iga maonolo tamelá kimopaj sekin iga maonokan
 tamelá iga maye'nemikan.

4

Amo matiktokakan yej ayompa nemij

¹ ¿Ankimatij te iga anmomagaj iwán anmokuejkuesowaj? Inon kisa ipan amoalmaj
 kan ono' kuajkuantas yej mitzyoltilanaj iga xikchiwakan yej ayekti. ² Ankipiasnekij
 tejté iwán como awel ankipiaj, antamiktiaj, anmomagaj iwán anmokuejkuesowaj

* **3:12** 3:12 "Amakuawi'" achi ken "higuerajkuawi'". Xikita glosario "Higo". "Nantzín", español "aceitunas" yej
 itakilka kuawi' yej itoka' olivo. Xikita glosario "Olivo".

iga anta-ixitaj. Awel ankipiáj yej ankinekij iga ayá' ankitajtaniliáj Dios. ³ Iwán siga ankitajtaniliáj Dios, ayá' mitzmakaj iga ayompa ankitajtaniliáj iga ankinekij xiknamoltamikan. ⁴ ¡Amejemen yej ayompa annemij! ¿Ix ayá' ankimatij iga yej kiye'ita yej ayompa mochiwa ipan inín tajli, Dios kijiya inón? Yej kichiwasneki yej ayompa mochiwa ipan inín tajli, kichiwa iga Dios makijiya. ⁵ Inón iga itájtɔl Dios kijtowa: “IyEspíritoj Dios yej ono' topan tepoxchokiliá iwán akineki se' matiktokakan.” ⁶ E' Dios máj tepalewiá iga tepoxchokiliá; itájtɔl Dios kijtowa: “Dios ayá' kipalewiá yej moweyimatij, e' kikneliá yej moalimpamatij.” ⁷ Xikchiwakan yej Dios kineki iwán amo xikchiwakan ken kineki Tzitzimi' iwán yéj mitzcholowiliskej. ⁸ Xikna'techokan Dios iwán yéj mitzna'techoskej. Amejemen yej ankichiwaj yej ayékti ayo' máj xikchiwakan yej ayékti. Amejemen yejki' ankitokasnekij Dios iwán nɔ ankichiwaj yej ayékti yej mochiwa ipan inín tajli, xiksentalikansan amoalmaj ipan Dios. ⁹ Ximoyolyamanakan, xichokakan iga anmomachiliáj iga ankichijtokej yej ayékti. Siga anwetzkatokej, xichokakan; siga ampaktokej, ximoknɔmatikan. ¹⁰ Ximoalimpamatikan iyixtaj toTɛko, iwán yéj yawi mitzweyimatiltitij.

Amo xikpopowa moknɪn

¹¹ Nokniwan amo ximopopowakan. Yej kipopowa iyiknɪn, iwán kijuzgarowa iyiknɪn, iga ijkón kimalijliá iwán kijuzgarowa iley Dios yej tenextiliá iga matikchokilikan toknɪn. Siga tikjuzgarowa la ley, tej ayá' tikchiwa ken kijtowa la ley iga timomachiliá iga máj tiye'nemi. ¹² Petz Dios yej temá' iley wel tejuzgarowa, inón yej wel tamanawia o tapolowa; ¿in tej, tɛ moteki iga xikjuzgaro se'?

Amo matimoweyimatikan

¹³ Inán xikakikan inín, amejemen yej ankijtowaj: “Aman o mosta niatij ipan inepa altepe', ompa nonoskej se año iga nitanamakatoskej iwán niktantoskej tomɪn”, ¹⁴ iwán niga ankimatij yej mostapa yawi mochiwati. ¿Kéntaj an in tejemej iga tonokej? Ken tikita se apo' yej nesiki iwán imanín poliwi sej. ¹⁵ Ijkinwa' in xikijtokan: “Siga toTɛko kineki, tonoskej iwán tikchiwaskkej inín o inepa.” ¹⁶ Welán anmoweyimatij iga ankijtowaj yej ankichiwaskkej, iwán ayékti iga se moweyimati. ¹⁷ Yej kimati te iteki yej yékti iwán ayá' kichiwa, ayompa kichiwa.

5

Yej motapialiáj wan ayá' ta-ikneliáj

¹ ¡Xikakikan amejemen yej anmotapialiáj! Xichokakan iwán xitzajtzikan iga yawij mitzknɔchijwatij. ² Amotomimej poxkatokej; amotzotzolmej kixajxapoyótija chijki. ³ Amo oro iwán amoplataj misotatokej iwán iga misotato', inón mitznexstiskej iga anyawij ampoliwitij iwán ken tikita ti'ti yawij mitztaɪtɪj. Poxsan ankinechkojkej amotomɪn inán kuá' nā'ya iga Dios yawi tajuzgaroti. ⁴ Ayá' ankixtajkej yej tekipanojkej ipan amómɪl iwán toTɛko yej nochi wel kichiwa kika' yej yejemej kitajtantokej. Inón tomɪn yej ayá' ankixtajkej ken kuá' tzajtzi iyixtaj Dios amocntraj. ⁵ Iga ipan inín tajli amejemen anye'onoyaj, ankichiwayaj yej ankinekij, anmochikajtokej ken ganado; iwán yawi asiti kuá' yawij mitzmiktɪtɪj.

⁶ Amejemen ankijtojkej iga mamikikan yej ayá' kichijkej yej ayékti iwán ankimiktijkej iwán yejemej awel momanawijkej.

Matimixkuɪtikan ipan Job

⁷ Inón iga nokniwan xiktawelchixtokan este kuá' wɪ' toTɛko. Ximixkuɪtikan ipan yej tekipanowa ipan mijli, yej kitawelchá este mamochiwa yej kitoga', iwán kitawelchá iga mawetzi tiawá'. ⁸ Amejemen nɔ xiktawelchakan iwán amo ximosemakakan, iga ayo' wejka iga wɪ' toTɛko. ⁹ Nokniwan amo ximosepantejtelwikan, iga amo

mamitzjuzgarokan, iga Dios yej tajuzgarowa wi'nékiya. ¹⁰ Nokniwan, ximixkuítikan ipan profetajmej* yej kipojkej itájtól toTeko iga kiyowijkej kuá' kiknoçhijkej. ¹¹ Puej tejemen tikye'itaj yej kiyowiáj kuá' kiknoçhiwaj. Amejemen ankikakíkeja kén iga Job nochi kiyowij, iwán ankimatij kén iga máj máj toTeko kipalewíj, iga toTeko pox tachokiliá iwán ta-ikneliá.

Ken iga matinemikan

¹² Nokniwan, amo xikijtokan “kitzto' Paj”, niga “kitzto' cielo”, niga “kitzto' tajli”, iwán nité nokta. Kuá' ankijtowaj “kena” ijkón mamochiwa; kuá' ankijtowaj iga “ayá” ijkón mamochiwa, iga Dios amo mamitzjuzgarokan.

¹³ Siga agaj de amejemen nemi kiknoçhiwaj, matajto wan Dios. Siga agaj pakto', makitakujkili Dios. ¹⁴ Siga agaj wetito', makinotza ancianojmej† yej monechkowaj tiopan iga maoradokan iga yéj, iwán ipan itoka' toTeko makitalilikan aceite. ¹⁵ Iwán kuá' antajtowaj wan Dios, ximoconfiarokan ipan yéj, toTeko mitztajtolkakiskej iwán yej wetito' yektiás; iwán siga kichij yej ayekti Dios yawi kelkawiliti. ¹⁶ Inón iga ximotexitomakan sewo' iwán se' yej ankichijkej yej ayekti, iwán sejsé de amejemen xiktajtanilikan Dios iga makachitalti toknimej. Kuá' se yej ye'nemi tajtowa iwán Dios, Dios wel poxsan kichíwa yej quitajtaniliá. ¹⁷ Profeta yej itoka' Elías taga' katka kensan tejemen, iwán kuá' kitajtanilij Dios iga amo mawetzi tiawa', ayá' wetzi' ipan tajli ipan eyi año wan tajko. ¹⁸ Kuá' sej kitajtanilij Dios, wetzi' sej tiawa' iwán ipan tajli poxsan mochij yej motoga'.

¹⁹ Nokniwan, siga agaj de amejemen mopoipolowa iga kikajtewa iyojwi Dios, iwán sewo' sej kiye'ojkuiltiá, ²⁰ xikmatikan amejemen siga agaj makiye'ojkuilti yej ayompa nemi, kimanawiá iga mikiá iwán kichíwas iga toTeko wel kelkawiliá mia' yej kichij yej ayekti.

* 5:10 5:10 Xikita glosario “Profeta”. † 5:14 5:14 Xikita glosario “Anciano”.

Áchtopa ama' yej kijkuiloj San Pedro

Pedro kijkuilowiliá yej kitokaj Cristo yej nijnijiga chantitokej

¹ Nej niPedro iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj nej se yej yéj kititan. Nimitz-ijkuilowiliáj nokniwan yej mitzkixtijkej† ipan amopaismej iwán inán anchantitokej ipan estadojmej yej itokamej, Ponto, Galacia, Capadocia, Asia iwán Bitinia. ² Amejemen yej mitztapejpenkej ken ikay kejlantoya toTaj Dios. Iwán el Espíritu Santo kichij iga xiye'nemikan iwán xikchiwakan ken kineki Jesucristo yej mitzperdonarojkej iga iyeyo yej kitoyaj kuá' mi'.‡ Mamitzpalewikan Dios iwán yéj makichjwa iga nochipa xonokan tamelá.

Mamoweyimatilti Dios

³ Matikweyimatiltikan Dios yej íTajpa toTeko Jesucristo, iga poxsan te-iknelij. Kuá' ojpa-isa' Jesucristo kan miktoya, kichij iga mati-ojpanacerokan sej iga wel matikmatikan iga nochipa tonoskej iwán. ⁴ Dios temakas yej yekti, yej anto' ajko ipan cielo, yej ayí' tamis, niga nempoliwis, niga palanis ken nochí yej tikixmatij ipan tajli. ⁵ Iga anmoconfiarojtokej ipan Dios, yéj mitzpalewiáj iga ipoder este que mitzsalvaroskej kuá' asis hora iga yéj yawi tajuzgaroti.

⁶ Iga inán amejemen poxsan xipakikan, malej iga amejemen achi alín tiempo ankisufriroskej iga kuajkuantas mitzchiwiliskej. ⁷ Iga anmoconfiarowaj pan Dios, inón poxsan valerowa ken tikita oro. Iga oro manesi iga mela'oroj, moprobarowa pan ti'ti. Ijkonsan no iga manesi iga anmomela'confiarowaj ipan toTeko kuajkuantas mitzpasaroskej iwán mela'nesis siga ankijyowiskej kuá' ankisufriroskej. Iga anmoconfiarowaj ipan Dios inón majya sej valerowa que oro; iga oro támissan keman. Ijkón, kuá' nesiki Jesucristo, ye'tajtoj iga amejemen iga anmoconfiarowaj ipan toTeko, mitzweyimatiltiskej iga ankijyowijkej yej mitzchiwilijkej.

⁸ Amejemen ankichokiliáj Jesucristo malej ayí' ankitaj; iwán malej iga aya ankitaj, ancredowaj yéj. Ampoxpakij, este awel ankijtowaj iga tájtól ken iga nochipa ampoxpakij. ⁹ Ampakij iga ankimátija iga toTeko mitzsalvaroskej iga anmoconfiarojkej ipan yéj.

¹⁰ Ikyay profetajmej§ momachtijkej iwán tatajtantenkej iga makimatikan ken iga mosalvaroloj, iwán kijtojkej iga Dios tesalvaroj iga tepoxchokiliá. ¹¹ Ikyá kuá' Cristo aya witzia ipan tajli, profetajmej kinekiáj makimatikan a'yéj an kichjwas iga mamosalvarolo iwán keman mochiwas. IyEspíritoj Cristo kimatiltiaya profetajmej kén iga Cristo yawij kinkochiwatij, iwán kén Cristo yawij kiweyimatiltitij. ¹² E' Dios kimatiltij inomej profetajmej iga yej yejemej kijtojkej ayéj iga yejemej, sino iga amejemen xiye'onokan. Inán Dios kititan el Espíritu Santo, kisa' ipan cielo iga makipalewi inomej yej kipowaj itájtól Dios iga amejemen xikmatikan inán ye'noticiaj yej aya ankimatiáj, yej angelejmej* no kinekij magui' makimatikanya.

Dios tenotza iga matiye'nemikan

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Apóstol". † **1:1** 1:1 Kikixtijkej iga moconfiarojkej ipan Jesucristo. Ipan Hch 8:1 tikitaj ken iga pe' mochij ijkón. ‡ **1:2** 1:2 Ipan griego tajtowa iga kajzelwiá iga iyeyo Jesucristo. Anka Pedro kejlamikiá ken kichjwayaj ikyá judiyojmej iga maye'onokan iyixtaj Dios. Ex 24:8, Heb 9:19, Ex 29:22, Heb 10:22, Lv 14:6-7 y Lc 5:14 § **1:10** 1:10 Xikita glosario "Profeta". * **1:12** 1:12 Xikita glosario "Ángel".

¹³ Inón iga xikitakan ken iga annemij, xiye'tajlantokan iwán nochipa ximoconfiarotokan ipan Dios iga yéj yawi mitzsalvarotij kuá' nesiki Jesucristo. ¹⁴ Xinemikan ken inomej tepilowan yej kichiwaj nochi yej kitekimakaj, amo xikchijtokan yej ayekti ken ankichiwajay kuá' aya ankixmatiáj Dios. ¹⁵ Majwa' xiye'nemikan, ijkón ken kajasi iga manemikan yej kitokaj toTeko, porque Dios yej mitznqtzkej, ayí' kichiwa yej ayekti. ¹⁶ Porque kan ijkulijto' itájtól Dios, ijkín kijtowa: "Amo xikchiwakan yej ayekti; porque nej ayí' nikchiwa yej ayekti."†

¹⁷ Amejemen ankijliáj iga "amoTaj" in Dios, yej kijuzgarowa kensan iga se kichiwa, yéj ayá' sesan kiye'ita. Nochipa ximoalimpamatikan iyixtaj Dios miej amonókejo' ipan inín tajli. ¹⁸ Ankimátija iga amejemen Dios mitzxitonkej kan ikya ken an-ilpitoyaj iga ankichijtoyaj yej ayá' mitzpaléwiáj, kensan kichijtoyaj amo-ikyapatajwan. Dios iga mitzxitonkej ayá' kixtaj iga oro o plata, ¹⁹ sino que iga Jesucristo iyesyoye pox valerowa. Jesucristo kimiktijkej ken se borregoijtzn‡ yej yektito', yej ayí' kichij yej ayekti.§ ²⁰ Cristo inonya nokta iga onoya este kuá' aya mochiwawa inín tajli, e' inán nesiko kuá' ay'ya wejka iga tajuzgaroki toTeko. Nesiko iga amejemen xiye'onokan. ²¹ Kuá' wálaj Jesucristo, yéj mitznextilijkej kén iga ankidredowaj Dios yej ki-ojpa-ixitij Cristo kan miktoya. Iwán Dios kichij iga Cristo poxsan makiweyimatiltikan. Inón iga amejemen anmoconfiarojkej ipan Dios iwán ankimela'matitokej iga Dios kichiwaw ken kijtoj.

²² Inán amejemen iga ankichiwaj ken kijtowa itájtól Dios, ay'ya ankejlantokej yej ayekti iwán welja ankimela'chokiliáj tokniwan. Inón iga poxsan ximosep-anchokilikan sewo' iwán se' iga inochi amoalmajmej. ²³ Porque amejemen sej an-ojpanacerojkej;* e' amotaj ayejo' yej miki, sino que mitzmakakej vida Dios iga itájtól yej isato' iwán nochipa onos. ²⁴ Porque itájtól Dios kijtowa:

Nochi gente ken tikita kochki',
iwán nochi yej motapialíá moweyimati, iwán inón yej kipiá, ken tikita ixochiyo
kochki'.

Kochki' wáki iwán xini ixochiyo;

²⁵ e' itájtól toTeko nochipa onos.

Iwán inín tájtól inón ye'noticiaj yej tasalvarowa yej amejemen mitzpowilijkej.

2

¹ Xikajtewákanya iga ankichiwaj nochi yej ajayekti, ayo' xitakajkawakan, amo san ximopajpantikan iga anye'nemij, amo xita-ixitakan iwán amo xitapopowakan.

² Ximochiwakan ken seli'kokone' yej atanekij iga kinektekej chichiwalá', iwán inonwa' chichiwalá' kijtojneki itájtól Dios yej pox yekti iwán tepaléwiá iga wel máj matimoconfiarokan ipan yéj iwán wel tesalvarowa. ³ Amejemen ankimátija iga toTeko poxsan te-ikneliá.

Cristo, te'ti yej isato'

⁴ Inón iga xikna'techokan toTeko Jesucristo, yéjwa' ken tikita se te'ti yej isato', yej la gente kitajkalkej, e' inón te'ti Dios kitapejpen iwán poxsan valerowa. ⁵ Amejemen no ken antemej yej isatokej, iwán iga inomej te'ti Dios nemi kichiwa tiopan kan onos iyEspíritoj, iwán amejemen ansacerdotejmej yej ankichiwaj ken kineki Dios, iwán Jesucristo mitzpaléwiáj iga ankimakaj iyofrendaj Dios yej poxsan kiye'ita. ⁶ No ijkín ijkulijto' itájtól Dios:

Nej niktaliá se te'ti ipan Jerusalén,* inón te'ti kan pewa iga mochiwa kajli, iwán inón te'ti Dios kitapejpen iga poxsan valerowa,

† **1:16** 1:16 Lv 11:44-45; 19:2 ‡ **1:19** 1:19 Xikita glosario "Borrego". § **1:19** 1:19 Ex 12:3,5 * **1:23** 1:23 Jn 3:3 * **2:6** 2:6 O "Sion" yej itoká' tepe' kan mochiwaj altepe' Jerusalén.

vej ípan moconfiarowa ayá' mopinajtij.

⁷ Iga amejemen vej ankidredowaj, inón te'ti poxsan valerowa, e' iga inomej vej ayá' kiredowaj, mocumplirowa kan ijkulijto' pan itájtól Dios:

Vej kalchijawaj kitajkalkej inón te'ti,

e' inón te'ti majya sej valerowa iga kitapejpenkej iga ípan mataksato kajli vej nemi mochíwa.

⁸ No mochij vej ijkín ijkulijto':

Te'ti kan mokxiwitekilo iwán te'ti vej tawetziltiá.

Yejemej mokxiwitekij iga ayá' kiredowaj itájtól Jesucristo, inomej inonya nokta iga walkej.

Amejemen itatki Dios

⁹ E' amejemen gente vej Dios mitztapejpenkej, ansacerdotejmej vej antekipanowaj iga yéj. Amejemen gente vej anye'nemij iyixtaj, iwán mitznótzkej iga xikpowakan vej Dios kichij vej ayagaj máj wel kichíwa. Dios mitzkixtijkej kan ankichijtoyaj vej ayekti iga inán xikchíwakan vej yekti ken yéj kineki. ¹⁰ Ikyá amejemen ayéj te amoteki iyixtaj Dios, e' inán amejemen gente vej itákiya Dios. Ikyá ayagaj mitzikneliayaj, e' inán mitzikneliaja Dios.

Xinemikan ken Dios kineki

¹¹ Nokniwan vej nimitzpoxchokiliáj, vej ken anwejkachanejkej iwán vej ken ampanówasan pan inín tajli,† nimitztajtaniliáj iga amo xikchíwakan vej ayekti vej mitzyoltlanaj, wan amo xikchíwakan vej ayá' mitzpalewiáj iga ankitokaj iyojwi toTeko. ¹² Xiye'nemikan iyixtaj vej ayá' kiredowaj Dios. Ijkón yejemej, malej iga amejemen mitzijliáj iga ankichíwaj vej ayekti, yejemen kitaskej iga ankichíwaj vej yekti iwán kiweyimatiltiskej Dios kua' yéj wí' tajuzgaroki.

¹³ Iga ankitokaj toTeko, xiktajtolkakikan vej mandarowaj ípan inín tajli: ken el rey César‡ iga yéj máj mandarowa, ¹⁴ iwán gobernadormej iga kititani el rey iga makicastigarokan vej kichíwaj vej ayekti iwán maye'tajtokan iga vej kichijtokej vej yekti. ¹⁵ Porque Dios kineki iga amejemej xikchíwakan vej yekti iga ay'ya mamitzpopowakan inomej vej xexxeto'nemij vej akixmatij itájtól toTeko.

¹⁶ Xinemikan ken vej wel ankichíwaj ken ankinekij iga ayagaj mitzpiáj ken esclavo,§ e' malej iga wel ankichíwaj ken ankinekij, amo iga inonya xikchíwakan vej ayekti. Xinemikan ken iyescłavojmej Dios iga ankichíwaj ken yéj kineki. ¹⁷ Xitarrespetarokan, xikchokilikan tokniwan, xikmajmawilikan Dios iwán xik-respetarokan rey César.

Matimixkuițikan pan Cristo ken iga kisufriroj

¹⁸ Amejemen vej an-esclavojmej, xikchíwakan ken mitztekimakaj amotekomej. Siga te-ijiknimej o malej ayá' o siga mitziknochíwaj. ¹⁹ Dios mitzye'itaj siga ankijyowiáj malej iga amotekomej mitzyokacastigarowaj iga ankichíwaj ken Dios kineki. ²⁰ E' siga mitziknochíwaj iga ankichíwaj vej ayekti, ay'ya agaj wel kijtowa iga mitzyoka-iknochíwaj; e' siga ankichíwaj vej yekti iwán mitziknochíwaj iwán ankijyowiáj, Dios kiye'ita. ²¹ Iga inón nokta mitztapejpenkej Dios; iga Cristo no kiknochijkej iga totechko, inón iga matikchíwakan ken yéj kichij. ²² Cristo ayí' kichij vej ayekti iwán ayí' takajkayaj. ²³ Kua' kuajkuantas vej ajayekti kijliayaj, Cristo ayá' tatenkuepiliaya iwán kua' kimagakej, yéj ayá' momakuepa' sino que kisentaliaya iyalmaj pan Dios vej taye'juzgarowa. ²⁴ Cristo migui' ípan cruz iga totechko, iga inán tejemej matikajtewakan iga tikchijtokej vej ayekti, iwán welja matiye'nemikan. Cristo

† 2:11 2:11 Anka kijtojneki iga vej kitoka Cristo imela'chan ípan cielo. ‡ 2:13 2:13 Xikita glosario "César".

§ 2:16 2:16 Xikita glosario "Esclavo".

kimagakej este pox eskisa', iga amejemen xi-achitiakan. ²⁵ Porque ikya amejemen ken tikita anborregojmej yej pojpolijtinemiáj, e' inán ayo' ampojpolijtinemij iga ankitókaja Cristo yej nochipa mitzcuidarowaj.

3

Ken makichiwakan yej namiktitokej

¹ Ijkonsan no amejemen siwatkej yej anwewejojkej, xikchiwakan ken kijtowa amowéj, ijkón sejsé de yejemej yej ayá' kicredowaj itájtól Jesucristo, wel no makicredokan, malej iga ayá' ankipowiliáj, ² iga yejemej kitaskej iga anye'nemij iwán antarrespetarowaj. ³ Iga anmomonsajtiliáj, ayá' ono' iga kén anmotziztikuiáj iga mapoxye'nesi amotzónkal, o iga xiktałikan yej de oro, o iga xiknentikan amotzótzol yej pox patiyoj. ⁴ Majwa' anyoltzopelikmej, iga ijkompa mōnsajtilis nikēman atamis, iwán ompa nesi iga amejemen ante-ijiknimej iwán ankichiwaj iga xonokan tamelá, inonwa' kipoxye'ita Dios. ⁵ Ijkón yoltzopelikmej siwatkej yej ikyapamej yej ye'nemiáj. Yejemej moconfiarowayaj ipan Dios iwán kicredowayaj iwewejmej. ⁶ Ijkón kichij Sara, yéj kicredoj iwéj yej itoka' Abraham. Kuá' Sara tajtowaya wan iwéj, kijliaya "noteko". Iwán amejemen anmochiwaskej ken kuá' ipilowan Sara, siga ankichiwaj yej yekti iwán ayá' ankimajmawiliáj nité.

⁷ Amejemen tajtaga' yej annamiktitokej, xikye'itakan sejsé amosiwa'. Yejemej kajasi iga xik-respetarokan porque siwatkej ayá' máj tajyowiáj que tajtaga'; yejemej no mosalvaroskej kensan amejemej iga Dios mitzikneliáj. Ijkón xikchiwakan iga nité amo mamitzzakuilikan kuá' antajtowaj wan Dios.

Yej kinkochiwaj iga kichiwaj yej yekti

⁸ Inín nimitzijliáj, xonokan ken kuá' sesan amoalmajmej, xita-iknelikan iwán ximosepanchokilikan. Xite-ijikniwan iwán amo ximoweyimatikan. ⁹ Siga agaj mitzchiwiliáj tejté yej ayékti, amo no xikchiwilikan ijkón. Siga agaj mitzijliáj kuajkuantas yej ajayékti, amo xiktenkuepilikan. Majwa' xiktajtanilikan Dios iga makipalewikan yejemej, porque Dios mitztapejpenkej iga mamitzye'chiwakan. ¹⁰ Iga ijkín kijtowa itájtól Dios:

Yej kineki maye'ono iwán mapakto,
amo makijito yej ayékti
niga matakajkayawa.

¹¹ Amo makichiwa yej ayékti, makichiwa yej yekti.

Makichiwa iga nochipa maono tamelá wan nochi toknimej.

¹² Iga Dios kipalewiá yej ye'nemij,
iwán kitajtolkui kuá' oradowaj,
e' ayá' kiye'ita yej kichiwaj yej ayékti.

¹³ ¿A' wel mitzchiwiliskej yej ayékti siga amejemen nochipa ankichiwaj yej yekti?

¹⁴ Siga agaj mitzchiwiliáj tejté iga ankichitokej yej yekti, amejemen xipakikan. Amo xikmajmawilikan ni agaj, niga ximajmatokan. ¹⁵ Majwa' ipan amoalmaj xikweyimatitikan Cristo iga yéj amoTeko. Nochipa xikmatitókanya te ankijliskej nochi yej mitztajtanij de inón yej amejemen ankichixtokej iga anmoconfiarowaj ipan toTeko. ¹⁶ E' kuá' antajtowaj, amo ximoweyimatikan iwán xitarrespetarokan. Yej amoalmaj mitzijliáj iga yekti, inón xikchiwakan, iga yej mitzmalijliáj iga ankicredojtokej Cristo, mamopinajtikana iga san tajtajtojkej. ¹⁷ Máj yekti, siga Dios kineki, mamitziknochiwakan iga ankichiwaj yej yekti, que iga mamitziknochiwakan iga ankichiwaj yej ayékti.

¹⁸ Porque Cristo no kinkochijkej kuá' kimiktijkej iga yej ayékti tikchijkej. Mi' sesan yej iga totechko iwán ay' kajasi sej iga mamiki iga tejemej. Yéj ayá' kichij yej ayékti;

e' migui' iga yej kichiwaj yej ayekti wel maonokan itenoj Dios. Migui' icuerpoj iwán iyEspíritoj Dios ki-ojpa-ixitij. ¹⁹ Iwán iyEspíritoj Cristo yajki kitatapowito inomej espíritojmej yej presojtitokej. ²⁰ Inomej yej pox ikya ayá' kicredokey yej kijtoj Noé, kuá' Dios kijyowilijtoya iga kichixtoya iga mamoyolpatakan inomej miej Noé nemi kichíwayaj weyi ákal. Ocho toknimej momanawijkej ipan weyi ákal, inomej ayá' amikikej. ²¹ Inón a'ti kijtojneki yej ken iga mobautizarolo* inán, yej iga timosalvarojkej. Iga se mobautizarowa, ayéj iga maewi ikajlo', sino que iga se makitajtanili Dios iga makiperdonaro yej kichíwa yej ayekti. Iwán timosalvarowaj iga Jesucristo ojpa-isa' kan miktoya. ²² Yéj yajki ipan cielo iwán ewato' iladoj iye'ma'† Dios iwán yéj kimandarowa angelejmej iwán nochi yej mandarowaj iwán kipiáj poder.

4

Matikchíwakan ken Dios kineki

¹ Ijkón ken Cristo kinkochijkej, ijkón no amejemen xiksentalikan amoalmajmej iga mamitziknochíwacan. Yej kijyowiá iga kinkochíwaj ken Cristo, kikájteja iga kichíwa yej ayekti. ² Ijkón kitekichijtos nochipa ken kineki Dios, ayá' kichijtos ken kiyoltilana yej ayekti. ³ Ikya no amejemen ankichijtoyaj ken kichíwaj yej ayá' kixmatij Dios, amejemen anmotekeyaj wan yej ayá' íwan annamiktitokej, ankichijtoyaj yej mitzyoltilanayaj yej ayekti, antawanayaj, nochipa ansentawanayaj kan pox antajtakuyaj iga an-ilwichíwayaj, iwán ankiweyimatiltiyaj idolojmej. Iwán Dios kijiya nochi idolojmej. ⁴ E' inán yejemej ay' kojasiy te iga ay'ya ankichíwaj ken yejemej kichíwaj, iwán mitzpopówaja. ⁵ Yejemen se día yawij asitij itenoj Dios yej kijuzgarowa yej isatokej iwán yej miktokkej, iwán yejemen kijtoskej nochi yej kichijkej. ⁶ Porque yej inán miktókeja no ikyyay kipowilijkej ye'noticiaj iga iyespíritojmej wel isatoskej nochipa wan Dios. Iga Dios kítója iga nochi gente miki.

⁷ Ay'ya ke' poliwi iga yáwiya tamiti nochi. Inón iga amejemen xiktapejpenakan iga xikchíwakan yej yekti iwán nochipa xitajtokan wan Dios. ⁸ E' yej máj yekti, amejemen ximopoxchokilikan porque iga anmopoxchokiliáj wel anmoelkawiliáj siga agaj mitzchíwiliáj yej ayekti. ⁹ Xitaomemawikan kuá' mitzpaخالowiliáj yej akipiáj kan kawij, amo te xikijtokan. ¹⁰ E' ijkón ken Dios sejsé mitzmakakej yej wel ankichíwaj, inón xikuikan iga xikpalewikan sekin. ¹¹ Siga agaj wel ye'tajtowa, makipowa itájtól Dios. Siga agaj wel kipalewiá se' toknin, makichíwa iga itájpal yej Dios kimaka. Nochi yej ankichíwaj, xikchíwakan iga mamoweyimatilti Dios ipan itoka' Jesucristo, porque yéj iga iweyi poder nochipa mandarowa. Ijkónyawa'.

Kinkochíwaj iga kitokaj Cristo

¹² Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, amo ximomajtikan kuá' ankiufrírowaj iga kuajkuantas mitzchíwiliáj iga anmoconfiarowaj ipan Cristo, inón ankimatitókeja. ¹³ Majwa' xipakikan kuá' mitziknochíwaj kensan Cristo no kinkochijkej, iga no xipakikan kuá' wí' iwán iweyi poder. ¹⁴ Xipakikan kuá' mitzijliáj kuajkuantas iga ankitokaj Cristo, iga iyEspíritoj Dios yej nochi kimandarowa, ono' wan amejemen. Yejemej kimalijliáj Dios, e' amejemen ankiweyimatiltiáj. ¹⁵ Siga agaj de amejemen kinkochíwaj, ayejpa iga antamiktijkej, niga antachtekkej, niga ankichijkej yej ayekti o niga anyokayawij antajtotij kan ayá' kajasi xitajtokan. ¹⁶ E' siga mitziknochíwaj iga ankitokaj Cristo, amo xipinawakan, majwa' xikweyimatiltikan Dios iga inón mitzchíwiliáj.

¹⁷ Ási'ya hora iga Dios yawi tajuzgaroti, e' pewa ipan ipilowan Dios. Siga pewa ipan tejemej, ¿kan kimakatij in inomej yej ayá' kichíwaj ken kijtowa itájtól Dios?

* **3:21** 3:21 Xikita glosario "Bautizar". † **3:22** 3:22 Yej ewato' iladoj iye'ma' se rey, no mandarowa. Ijkón Jesús senmandarowa wan iTaj.

18 Siga yej ye'nemi ayéj fácil iga mosalvarowa, ¿kan kimakati yej kichijto' yej ayékti?
 19 Inón iga yej kisufrirowaj iga ijkón kineki Dios, máj makichiwakan yej yékti iwán makisentalikan iyalmajmej ipan Dios yej techij, pues Dios nochipa kichíwa yej kijtowa.

5

Pedro kinonotza yej kitokaj toTeko

1 Achi manimitznonotzakan amejemen ancianojmej* yej ankidirigirowaj tokniwan yej kitokaj Cristo. Nej nō ni-ancianoj kensan amejemen, iwán nej nikita' ken kinkochijkej Cristo. Nej nō nisen-onos wān toTeko kuā' kinextij iweyipoder.
 2 Xikitakan tokniwan yej Dios mitzmakakej iga xicuidarokan. Xicuidarokan ken se yej kicuidarowa yolcamej. Xikyolmakakan iga xikchiwakan ken Dios kineki, iwán amo xikteki'chiwakan. Ayéj iga tomīn mamitzyoltilanakan. 3 Amo xiktekimakakan ken kuā' amotatki tokniwan yej ankicuidarowaj, majwa' mamixkujikan ipan amejemen iga anye'nemij. 4 Ijkón kuā' nesiki Jesucristo yej kimandarowa nochi pastormej, amejemen mitzmakaskej amocoronaj† yej este monsahti' yej ayí' tamis.

5 Ijkonsan nō amejemen chokomej, xikchiwakan ken mitzijliáj ancianojmej. Ximoalimpamatikan iga wel ximosepancredokan iga ijkín kijtowa itájtōl Dios: Dios ayá' kiye'ita yej moweyimati, e' kipalewiá yej moalimpamati.‡

6 Ximoalimpamatikan iyixtaj Dios yej kipiá poder, iga yéj wel mamitzweyimatikan kuā' nokta kinekis. 7 Xikijlikan Dios nochi yej amejemen mitzyolmiktijtokej, iga yéj kineki mamitzpalewikān.

8 Xitajlantokan, amo ken kuā' xikochtokan; iga Tzitzimi' mitzijiyaj iwán yéj ken tikita tekuani yej tzajtzitinemi iga kitemowa yej yawi kikuati. 9 Ximoconfiarojtokan ipan toTeko iga wel xiktanilikān Tzitzimi'. Ankimatij iga ijkonsan nō tokniwan yej onokej noyan ipan tajli, nō nemi kinkochiwaj. 10 E' kuā' achā mitziknochijkej, Dios kichíwas iga anye'onoskej, iwán iga amejemen ayí' xikajtewakan iga anmoconfiarowaj ipan yéj; mitzpalewiskej iga amo xikajtewakan iyojwi. Dios nō mitzpalewiskej iga xikmela'matitokan yej ankicredowaj. Dios tepoxchokiliá iwán tenotza' iga matisen-onokan wān Jesucristo kan nochipa mandarojto'. 11 Yéj nochipa makipiá poder. Ijkonyawa'.

Monawatiá

12 Toknīn Silvano, yej akikajtewa iyojwi toTeko, nepalewij iga nimitzijkuilowilijkej inín ama' iga nimitznonotzaj iwán iga xikmatikan iga nochi yej mitzpasarojkej mitznexiliáj iga Dios mitzpoxchokiliáj. Iwán inín amo xikelkawakan.

13 Tokniwan yej Dios nō kitapejpen kensan amejemej yej onokej Babilonia,§ mitztitaniliáj saludos. Marcos yej nikita ken nopiltzīn nō mitztitaniliáj saludos. 14 Ximosaludarokan se' iwán se' iwán ximopipitzokan iga anmochokiliáj iga amejemen ipilowan Dios.

Xonokan tamelá, amejemen yej ansetitokej wān Jesucristo. Ijkonyawa'.

* 5:1 5:1 Xikita glosario "Anciano". † 5:4 5:4 Xikita glosario "Corona". ‡ 5:5 5:5 Pr 3:34 § 5:13 5:13 Anka Babilonia kijtojneki altepe' Roma.

Ómeya ama' yej kijuiloj San Pedro

Pedro kijuilowiliá yej kitokaj Cristo

¹ Nej niPedro iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj nej se yej yéj kititan. Nimitzi-juilowiliáj inín ama' amejemen yej poxsan anmoconfiarowaj ipan toTeko kensan nejemej, iga toDios Jesucristo yej tesalvarowa nochipa kichíwa yej yékti. ² Poxsan xiye'onokan iwán tamelá xonokan iga ankixmatij Dios iwán Jesucristo yej toTeko.

Dios tenotza iga matiye'nemikan

³ Iga ipoder Dios temá' nochi yej tiknekij iga wel matonokan ken yéj kiye'ita. Yéj kichij iga matikixmatikan Jesucristo yej tenotza' iga iweyi poder iwán nochi yej yéj kiye'chij. ⁴ Yéj iga inón iweyi poder temá' yej poxsan valerowa yej teprometerowilij, iga inón amejemen wel xonokan ken yéj ono' iwán xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayékti yej mitzyoltlanaj iwán tapojpolowa, ken kitekichiwaskenij yej akixmatij Dios. ⁵ Iga anmoconfiarowaja ipan Dios, inán xiktemokan iga xiye'nemikan, xikmatikan katiapa yej yékti, ⁶ iwán amomatikasan ximoyoltakuawilikan iga amo xikchiwakan yej ayékti, iwán ayá' nimanín xikuesiwikan, iwán nochipa xiktemokan Dios, ⁷ iwán pox xite-ijiknimej wan yej no kitokaj Cristo, iwán poxsan xikchokilikan nochi toknimej.

⁸ Siga amejemen nochi inín ankichijtokej, ayá' san ampetz-onoskej, ijkón ayéj báldejsan ankixmatikej toTeko Jesucristo. ⁹ E' yej ayá' kichíwa ijkín, inón ken tikita pacha o yej ayá' wejka tachá, kélkaja iga Dios kiperdonaroja yej ikya kichij yej ayékti. ¹⁰ Inón iga nokniwan, nochipa xikchijtokan inimej yej nimitzijlijkej iga manesi iga Dios mitznortzkej iwán mitztapejpenkej. Siga ijkón ankichijtoskej, ayí' anmopojpoloskej. ¹¹ Ijkón toTeko Cristo Jesús yej tesalvarowa mitzijliskej iga xiye'asikan kan yej nochipa mandarowa.

Itájtól toTeko yej melá' nokta

¹² Inón iga nochipa nimitzejlantijoskej nochi inimej yej nimitzijlijkej, malej iga ankimátija iwán malej iga ankidreojtokej itájtól Dios yej mitznextilijkej. ¹³ Mij nej nónogo', kajasi iga manimitztekinoxzakán ijkín. ¹⁴ ToTeko Jesucristo nematiltij iga ay'ya ke' poliwi iga nia nimikiti. ¹⁵ E' nemi nikchíwa nochi yej wel iga kuá' nimi'ya amo xikelkawakan inín yej nimitzijlijkej.

¹⁶ Yej nimitznextilijkej de ipoder toTeko Jesucristo iwán iga yéj yawi witzeti sej, ayéj namoltatapowalis yej san niktenchijkej, pues nejemej niknojma-itakej iweyipoder toTeko. ¹⁷ Nikitakej kuá' Dios yej toTaj kiweyimatiltij iwán moká' inín monsjatájtól, kijtoj: "Ininwa' nokta in noPiltzín yej nikpoxchokiliá, yej niktapejpen." ¹⁸ Nejemej nokta nikakikej in inón yej tajtoj ipan cielo kuá' nonoyaj iwán toTeko ipan inón tepe' yej kitapejpen Dios.

¹⁹ Wel nokta timoconfiarowaj ipan yej kijtojkej profetajmej† iwán pox yékti iga amejemen inón xiktajtólkuikan. Inón tájtól ankitaj ken se cándil yej tawía kan takomichkan, este que matanesi, ken kuá' Cristo tawía ipan amoalmajmej, ijkón ken sitalin yej kijliáj lucero de la mañana tawía kuá' tanestíwi'ya. ²⁰ E' xikmatikan inín: ayagaj wel iséltisan kijtowa te kijtojneki se profecía yej ijuilijto' ipan itájtól Dios. ²¹ Profetajmej ayí' kiyoka-ijtojkej tejté yej yejemejpa kinekij; yejemej kijtowayaj yej Diospa kijliayaj iga makijtokan, san ken kijliayaj el Espíritu Santo.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Apóstol". † **1:19** 1:19 Xikita glosario "Profeta".

2

Yej takajkayawaj kuq' tamachtiáj

¹ Onoya nõ ipan iyálpemey israelitajmej yej ayompa tamachtiayaj, yej ayéj mela'profetajmej; ijkonsan nõ onoskej sekin de amejémempa yej mitzkajkayawáskejpa iga mitzmachtiáj. Yejemej yawij mitzmachtitij, malej iga tatzatzalan mitzmachtiskej tajtolmej yej tapojpolowa, iwán kijtoskej iga Cristo ay'ya yej iTekomej yejemej, malej iga Cristo inomej kikowa' iga iyesyó. Inómejwa' imatikámejsan motemowiliáj iga nimanín mapoliwikán. ² Iwán mia' kitokaskej ken yejemej poxsan ayompa nemij, iwán itechko yejemej ay'ya ye'tajtoloj de iyojwi toTeko yej melá' nokta. ³ Iga kipoxpiasnekij tomín, yawij mitzkajkayawatij iga namoltájtól kansan mamitzkixtilikán tomín, e' ikyay Dios kijtoj iga yawi kicastigaroti, iwán yejemej awel cholowaj.

⁴ Dios ayá' kiperdonaróy angelejmej* yej kichijkej yej ayékti, sino que kipatanaltijkej pan texapowéj kan takomichkan iwán kijilpij iga cadena, ompa onoskej este kuq' Dios yawi kijuzgaroti nochi. ⁵ Dios nõ ayá' kiperdonaróy ikyapamej yej kichijkej yej ayékti kuq' onoya Noé, sino que kititan tiawa' yej poxsan recio ipan inomej gente yej kichijkej yej ayékti, iwán kisalvaróy Noé yej kipowa' itájtól Dios iga maye'nemilo. Iwán nõ kisalvaróy se' siete tokñimej. ⁶ Dios nõ kitatij álpemey yej itoka' Sodoma iwán Gomorra, kawí' néxtisan iga ompa mamixkuñtilo iga yej ayá' ye'nemij, ijkón yawij kichiwilitij. ⁷ E' Dios kimanawij Lot yej ye'nemi', yéj moyolmiktiaya ken iga kichiwaj inomej gente yej ayá' ye'nemij. ⁸ Lot yej ye'nemi, chantitoya ipan álpemey kan chantitoyaj inomej yej ayá' ye'nemij, iwán poxsan moyolmiktiaya iga nochipa kitztoya iwán kikakiá yej inomej kichijtoyaj yej ayékti.

⁹ Inín tenextiliá iga toTeko wel kimanawia' yej moconfiarowa ipan kuq' nemi panowaj ipan prueba, iwán iga kaman toTeko yawi kicastigarotij yej kichijtokej yej ayékti kuq' yéj yawi kijuzgaroti nochi.

¹⁰ ToTeko máj yawi kicastigaroti yejsan keejlantokej iwán kichijtokej yej ayékti iwán ayá' kimajmawiliáj ken yéj tatekimaka. Inomej yej ayompa tamachtiáj ayá' majmawij iga kuajkuantas kijliáj yej mandarowaj ipan cielo. ¹¹ Angelejmej malej iga máj kipiáj poder iwán máj mandarowaj, ayá' mixewiáj iga iyixtaj toTeko kimalijliáj inomej yej mandarowaj ipan cielo.

¹² Inomej yej ayompa tamachtiáj ken tikita animálmej iga ayá' tajlamikij. Yejemej walkej nokta iga yawij kikitzkitij iwán yawij kimiktitij. E' yejemej kimalijliáj tejté yej ayá' kentenderowaj; e' yejemej yawij mikitij ken tikita animálmej. ¹³ Dios kinkochiwas in inomej kensan yejemej ta-inkochijkej. Yejemej pakij iga iyixtaj la gente kichiwaj yej ayékti ken iyalmajmej kinekij. Kuq' anmonechkowaj iga an-ilwichiwaj iga ankejlámikij toTeko Jesús, inimej yej ayompa tamachtiáj nõ asij wan sentakuaj wan amejemen, e' pinawalo iga mo-ita ken kichiwaj. Yejemej ken tikita tejté yej takakalojto' ipan ye'tzótzol.

¹⁴ Yejemej kuq' kitaj se siwa' magui' mamasíkanya íwan. Iwán ayá' siawij iga kichijtokej yej ayékti. Kikajkayawaj yej aya momela'confiarowaj ipan toTeko. Yejemej nochipa kejlámikij iga majo' mamotapialikán. Iwán inomej óno'ya iga Dios yawi kicastigaroti. ¹⁵ Yejemej pojpoliwikeja iga ay'ya kichiwaj ken kijtowa itájtól Dios. Yejemej kichiwaj ken kichij profeta Balaam yej ipiltzín Beor. Balaam poxsan kine' tomín yej ayompa motaniá. ¹⁶ Iwán se burra tajtoj ken tikita gente, kinonotza' Balaam iwán kijlij iga ayompa nemi kichywa, wan Balaam ay'ya kichij ken kinekiá.

¹⁷ Inomej yej ayompa tamachtiáj ken tikita wa'pozojmej, iwán ken tikita mixti yej kiwiga ejeka'; yejemej onókeja iga yatij kan pox takomichkan iwán ompa

* 2:4 2:4 Xikita glosario "Ángel".

nochipa onoskej. ¹⁸ Kuá' tamachtiáj kijtowaj tzojtzopeli'tájtól, e' inomej tájtól ayagaj kipalēwiá. Iga tamachtiáj iga se wel kichíwa yej ayēkti ken kiyótilāna, kikajkayawaj sekin yej kikajtéjkejo' iga kichíwaj yej ayēkti. ¹⁹ Kijtowaj iga se wel kichíwa ken kinēki iyalmaj iga ay' agaj kitekimaka, e' yejemen awel kikajtewaj iga kichijtokej yej ayēkti. Siga agaj awel kikajtewa iga kitekichijto' yej ayēkti, inón ono' ken esclavo. ²⁰ Yej kixmatikeja toTēko Jesucristo yej tēsalvarowa iwán kimela'kajtéjkeja iga kichíwaj yej ajayēkti, e' sejo' kichíwaj, inón mochiwaj majya sej que iga achto onoyaj. ²¹ Máj yēkti katka yejemej amo makixmatikan iyojwi toTēko que iga makixmatikan iwán makikajtewakan sej iga kichíwaj ken iga itájtól tatekimaka. ²² E' ipan yejemej mocumpliroy ken mojtowa: "Pelo kikua sej yej kisota', iwán siwakoyame' yej máltijo', sej momimilowa ipan soki'."

3

Kua' wi' sej toTēko

¹ Noknimej yej nimitzpochochokiliáj, iga inín ómeya ama' yej nimitzijkuilowiliáj. Ipan iyomexti ama' nikne' manimitznoñotzakān iga xikejlamikikan iga xikchíwakan yej yēkti. ² Xikejlamikikan yej kijtojkej profetajmej yej Dios kitapejpen, iwán ken tatekimá' toTēko yej tēsalvarowa, yej apostolejmej mitznextilijkej.

³ Xikejlamikikan inín: kuá' ay' wejka iga wi' sej toTēko, onoti sekin yej kajawilmatiskej yej kijtoj Dios iwán kichíwaskej yej ayēkti san ken kinēki iyalmajmej.

⁴ Tatajtaniskej: "¿Te iga áyasan wi' Cristo ken iga kijtoj? Mikíkeja totajwan iwán nochi ijkōsan ono' desde iga mochiw inín tajli." ⁵ Yejemej akikakisnekij iga este íkyaya Dios iga san itájtól kichij cielo iwán tajli. Iga san tatekimá' kisa' tajli ipan a'ti iwán nochi ono' iga a'ti. ⁶ Iwán iga a'ti ikya poliwiło'. ⁷ E' cielo iwán tajli yej inán ono', nō yawij poliwitij. Onokej iga yawij tatatij kuá' Dios yawi tajuzgarōti. Íkuá' yawij nō kipolōtij inomej yej ayá' kitajtolkuuj toTēko.

⁸ E' amejemen nokniwan yej nimitzpochochokiliáj, amo xikelkawakan iga toTēko se día kita ken mil años iwán mil años kita ken se día. ⁹ ToTēko ayá' wejkwawas iga kichíwas yej kijtoj, ken sekin kijtowaj iga pox wéjkaja; e' yéj techíxtogo' iga ayá' kinēki mapoliwi ni agaj, sino que yéj kinēki iga nochi mamoyolpatakan.

¹⁰ E' kuá' yawi wízteti toTēko ayagaj kimatitos, ken tikita kuá' asi yej tachteki tayowakan; íkuá' ipan cielo poxsan tatikuinis iwán nochi yej onokej ajko yawij poliwitij iga yawij tatatij. Ijkōsan nō tajli iwán yej ipan onokej, nochi yawi tatatij.

¹¹ Puej siga inimej nochi yawij poliwitij, inón iga amejemen poxsan xiye'nemikan iwán xiktokakan toTēko! ¹² Xikchixtokan iga maásiya inón día kuá' Dios yawi tajuzgarōti iwán xikchíwakan yej yēkti iga máj nimanín maasi. Íkuá' cielo wewelonis iga tatas iwán nochi yej onokej ajko yawij poliwitij iga yawij tatatij. ¹³ E' tejemej tikchixtokej kensan Dios kijtoj iga yawi temakati se'ya cielo iwán se'ya tajli kan nochi kichíwaj yej yēkti.

¹⁴ Inón iga nokniwan yej nimitzpochochokiliáj, miej inón ankichixtokej, xikitakan iga ayo' xikchixtokan yej ayēkti iga amo mamitzkuesowilikān Dios, majwa' xonokan tamelá iwán. ¹⁵ Xikmatikan, toTēko techíxto'san iga kinēki matimosalvarokan. Ijkōsan nō mitzijkuilowilijkej toknín Pablo yej tikpochochokiliáj, ijkōn kensan Dios kinextilij. ¹⁶ Ipan nochi ama' yej Pablo mitzijkuilowilijkej, ijkōsan mitznōñotzkej malej iga kakanaj atikojasij tē kijtojneki. Iwán sekin yej ayá' ki-entenderowaj iwán ayá' poxsan moconfiarowaj ipan Cristo, ay' ompa kijtowaj ken tamachtiá Pablo. Ijkōsan nō kakanaj kan ikuilijto' itájtól Dios yejemej ayompa tamachtiáj, iwán inomej imatikámejsan nemi motēmowiliáj iga yawij poliwitij.

¹⁷ Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, ankimátija nochi inín yej nimitzijlijkej, inón iga xikitakan ken iga annemij iga amo mamitzkajkawakan yej ayompa tamachtíáj iga wel mitzkixtiáj ipan ye'ojti iwán wel mitzpojpolowaj. ¹⁸ E' amejemen majwa' xikixmatikan toTeko Jesucristo yej tesalvarowa iwán xikmatikan iga techokiliá. ¡Yéjsan mamoweyimatilti, inán iwán nochipa! Ijkónyawa'.

Áchtopa ama' yej kijkuiloj San Juan

Tájtol yej kichíwa iga nochipa matonokan wan Dios

¹ Nejemej nimitzijkuilowiliáj de inón yej onoyay este kuá' pewa' inochi, iwán yej nikakikej iwán ken iga niknojma-itakej iga noyixmej. Iwán nikchijchimikej iga nomamej. Nemi nimitztatapowiáj de inón Tájtol yej kichíwa iga wel matisatokan.*
² Inonwa' Tájtol Jesucristo yej kichíwa iga wel matisatokan, monextij. Iwán nejemen nikitakej iwán noyan nikpowakej; iwán nimitzpowiliáj no amejemen de inín yej kichíwa iga nochipa matonokan wan Dios. Inín Tájtol onoya iwán toTaj iwán yéj ne-ixnextilijkej. ³ Nimitzpowiliáj kensan nikitakej iwán kensan nikakikej, iga wel masetitokan kensan nejemen nisetitokej iwán Dios yej toTaj iwán Jesucristo yej iPiltzin Dios. ⁴ Nejemej nimitzijkuilowiliáj inín iga pox matiyolpaktokan.

Dios teperdonarowiliá iga tikchijkej yej ayekti

⁵ Ininwa' in ye'noticiaj yej Jesucristo nenextilijkej yej nejemej nimitzpowiliáj amejemen: Dios ayí' kichíwa yej ayekti, iga yéjwa' nokta tawilyo', kan yéj ono' ayá' takomichkan. ⁶ Siga tikjtowaj iga tisetitokej iwán, iwán tikchíwajo' yej ayekti iga tonókejo' ken kan takomichkan, titakajkayawaj iga atikchíwaj ken itájtol Dios tanextiliá. ⁷ E' siga tinemij kan tawilpan, ijkón ken Dios ono' kan tawilpan, ijkón tisetitokej iwán nochi yej kicredowaj Cristo; iwán iyesyos Jesucristo yej iPiltzin Dios tepajpakiliá nochi yej tikchíwaj yej ayekti.

⁸ Siga tikjtowaj iga ayá' tikchijkej yej ayekti, toganájmejsan timokajkayawaj, iwán ayá' tikjtowaj yej melá' nokta. ⁹ E' siga timotenixitomaj iga tikchijkej yej ayekti, Dios nochipa kichíwa ken kijtowa iwán yéjsan kajasi iga teelkawiliá iga tikchijkej yej ayekti, iwán wel teewiltiliá yej ayompa tikchijkej. ¹⁰ Siga tikjtowaj iga ayá' tikchijkej yej ayekti, nemi tikjtowaj iga Dios takajkayawa, iwán ijkón nesi iga ayá' nemi tiktajtolkuuj Dios.

2

Cristo yej tetajtowiliá

¹ Amejemen yej nimitzitaj ken nopilowan, nimitzijkuilowiliáj inín iga amo xikchíwakan yej ayekti. E' siga agaj kichija' yej ayekti, tikpiáj se yej tetajtowiliá iyixtaj toTaj, inonwa' Jesucristo. Yéj ayí' kichíwa yej ayekti. ² Jesucristo motemá' iga mi' iga tejemej iga mateperdonarowili yej tikchijkej yej ayekti, ayejsan iga tejemej, no iga inochi gente yej ono' ipan inín tajli.

³ Siga tikchíwaj ken Dios tatekimaka, ijkón tikmatij iga tikixmátija Dios. ⁴ E' siga agaj kijtowa: "Nej nikixmati Dios", iwán ayá' kichíwa ken yéj tatekimaka, inonwa' takajkayawa, ayompa tajlamiki. ⁵ E' kuá' tikchíwaj ken Dios tatekimaka, ompa monextiá iga tikchokiliáj nokta in Dios; iwán ijkón tikmatij iga tisetitokej iwán yéj. ⁶ Yej kijtowa iga setito' iwán Dios, manemi ken nemiá Jesucristo.

Se'pay tetekimaka Dios

⁷ Nokniwan, inín yej nimitzijkuilowiliáj iga xikchíwakan, ayéj se'pay yej tetekimaka Dios: inonsan yej amejemen ikyay mitztekimakej iga xikchíwakan. Inín yej ikyay mitztekimakej, amejemen ankikakíkeja. ⁸ E' malej ijkón, nimitzijkuilowiliáj se'pay

* 1:1 1:1 "Matisatokan" o matonokan nochipa wan Dios.

iga nimitztekimakaj, wel tikijtowaj iga inín aya i' mokaki, iwán ankimatij iga ijkón nokta tamachtij Cristo iwán monextiá nō pan amejemen. Iga nōyanya nemi momati inín tájtōl, ken kuá' némiya tawíá noyan iwán takomitilyo' nemi pojpoliwi.

⁹ Siga agaj kijtowa iga ono' ipan tawilyo', iwán kijiya iyiknín, inón ónogo' kan takomichkan. ¹⁰ Yej kichokiliá iyiknín, inón ono' pan tawilyo', iwán akichiwaltíá iga se' makichíwa yej ayekti. ¹¹ E' yej kijiya iyiknín inón ono' kan takomichkan iwán nemi kan takomichkan iwán ayá' kimati kan yawi, iga takomitilyo' ken kixtzakto'.

¹² Nopilowan, nimitzijkuilowiliáj iga Dios mitzperdonarowilijkeja nochi yej ankichijkej yej ayekti, iga Cristo mi' iga amejemen. ¹³ Tetajwan, nimitzijkuilowiliáj amejemen porque ankixmátija Cristo yej onóyaya este kuá' aya onoya nité. Chokomej iwán takomej nimitzijkuilowiliáj amejemen iga ankitanilijkej Tzitzimi'.

Nimitzijkuilowiliáj amejemen yej nimitzitaj ken nopilowantzitzin iga ankixmatikej toTaj. ¹⁴ Tetajwan, mitzijkuilowilijkej amejemen porque ankixmatij Cristo yej onóyaya kuá' aya onoya nité. Nimitzijkuilowilijkej amejemen chokomej iwán takomej iga ankiyowiliáj iga annemij ipan iyojwi toTeko, iwán ipan amoalmajmej ankređojtokej itájtōl Dios, iwán ankitanilijkej Tzitzimi'.

¹⁵ Amo xikyolmakakan iga xikchíwakan ken kichíwaj yej akixmatij Dios, niga mamitzyoltilanakan yej ono' ipan inín tajli. Siga tej tikyolmakato' iga tikchíwa yej ayekti yej ono' ipan inín tajli, awel tikchokiliá toTaj. ¹⁶ Iga nochi yej ayekti yej tenextiliá yej kichíwaj yej akixmatij Dios, yej mochíwa ipan inín tajli: ken yej teyoltilana yej ayekti, yej tikitaj wan tikpiasnekij, iwán iga timoweyimatij iga nochi yej tikpiáj. Nochi inín ayá' tenextiliá toTaj Dios. ¹⁷ E' inín tajli iwán nochi yej ono' yej ajayekti yej teyoltilana, yáwisan tamiti. E' yej kichijto' ken kineki Dios yawi onoti nochipa.

Wí'ya taga' yej kijiya Cristo

¹⁸ Nopilowan, ay'ya ke' poliwi kuá' toTeko wí' tajuzgaroki. Amejemen ankikakikej iga wí' yej kijiya Cristo, iwán inán nesikoj mia' yej kijiya Cristo. Inón iga tikmatij iga ay'ya ke' poliwi iga wí' toTeko. ¹⁹ Inimej yej kijiya Cristo, de tejémempasan katka yej tiktokaj Cristo, e' kiskej iga ayéj katka de tejémempa. Porque siga de tejémempa katka kawíáj iwán tejemej, e' ijkón mochij iga manesi iga ayéj nochi de tejemej.

²⁰ Cristo mitzmakakej el Espíritu Santo, iwán amonochin amejemen ankixmátija itájtōl Dios. ²¹ Nimitzijkuilowiliáj ayéj iga ayá' ankixmatij itájtōl Dios yej melá' nokta, sino que iga ankixmatij, iwán amejemen ankimatij iga ni agaj awel takajkayawa yej kitoka itájtōl Dios yej melá' nokta.

²² ¿A'yéj in yej takajkayawa? Inón yej kijtowa iga Jesús ayéj nokta Cristo, inonwa' in yej kijiya Cristo iga ono' icontraj ken kijtowa toTaj iwán tePiltzin. ²³ Yej ayá' kijtowa iga Jesús iPiltzin Dios, ayá' sennemi wan toTaj. E' yej kijtowa iga Jesús iPiltzin Dios, inón sennemi wan toTaj.

²⁴ Inón iga amejemen xikchijtokan kensan yej ikyay mitznextilijkej ye'noticiaj, iwán siga ankichijoskej ken kijtowa ye'noticiaj yej ikyay ankikakikej, ansetitoskej wan tePiltzin iwán toTaj. ²⁵ Ininya in yej te-ijlij Cristo: Iga nochipa tonoskej wan yéj.

²⁶ Inín nimitzijkuilowilijkej iga amo xiktajtōlkuikan inomej yej takajkayawaj. ²⁷ E' amejemen ankipiáj el Espíritu Santo yej Jesucristo mitzmakakej, iwán ay' ankinekij iga se' mamitzmachtikan, porque el Espíritu mitznextiliáj nochi iwán yej yéj mitznextiliáj ijkonya nokta. Xisetitokan iwán Cristo ijkón ken el Espíritu mitznextilijkej.

²⁸ Inán nopilowan, xisetitokan iwán Cristo iga ijkón ayá' timajmawiskej kuá' yéj nesiki, ayá' timopinajtiskej kuá' wí'. ²⁹ Iga amejemej ankimatij iga Jesucristo nochipa

kichíwa yey yękti, iwán xikmatikan iga nochi yey kichíwaj yey yękti inomej sí, ipilowan Dios.

3

Ipilowan Dios

¹ Xikitakan ken iga tepoxchokiliá Dios yey toTaj, iga te-ijliá iga tejemej ipilowan yéj, melá' iga ijkón. Inón iga, yey ayá' kitokaj toTeko iyojwi, ayá' te-ixmatij iga ayá' kixmatij Dios. ² Nokniwan yey nimitzpozchokiliáj, inán tejemej ipilowanya Dios, malej iga aya tikmatij kenya tonoskej inón vej. E' tikmatij iga kuá' nesiki Cristo timochíwaskej ken yéj, porque tikitaskkej ken nokta in yéj. ³ Iwán nochi yey kichixto' iga Dios inón kichíwas, kiteṁowa iga makichíwa yey Dios kineki, ijkón ken Cristo nochipa kichíwa yey yękti.

⁴ E' nochi yey kichíwa yey ayękti, akichíwa ken kijtowa iley Dios porque yey kichíwa yey ayękti ayá' kitoka iley Dios. ⁵ Amejemen ankimatij iga Jesucristo walaṁ ipan inın tajli iga teperdonarowiliko yey tikchijkej yey ayękti, iwán yéj ayı' kichij yey ayękti. ⁶ Inón iga nochi yey nochipa setito' iwán yéj, ay' wel kichijos yey ayękti; e' nochi yey kichíwa yey ayękti, akicredowa Cristo, niga kixmati. ⁷ Nopilowan, amo agaj mamitzkajkawakan; yey kichijto' yey yękti, inón ye'nemi, kensan Jesús kichíwa yey yękti. ⁸ Yey kichijto' yey ayękti inonwa' kitoka Tzitzimi', iga Tzitzimi' este ikyay pewa' iga kichijto' yey ayękti. E' iPiltzin Dios walaṁ nokta iga makipolo yey kichijto' Tzitzimi'.

⁹ Ni agaj yey ipilowampa Dios kichijto'san yey ayękti, iga kichijto'ya ken kijtowa itajtól Dios, iwán awel kichijos yey ayękti, iga Diosya ipiltzin. ¹⁰ Momati a'yéj in ipilowan Dios iwán a'yéj in ipilowan Tzitzimi', iga nochi yey ayá' kichijto' yey yękti iwán ayá' kichokiliá iyiknın, inón ayéj ipiltzin Dios.

Matimosepanchokilikan

¹¹ Inınwa' in ye'noticiaj yey ikyay ankikaktiwitzej: iga matimosepanchokilikan. ¹² Amo matikchíwakan ken Caın iga yéj kichij ken kineki Tzitzimi' iwán kimiktij iyiknın. ¿Iwán te iga kimiktij? Iga Caın ayompa nemiá, iwán iyiknın ye'nemiá.

¹³ Nokniwan, siga mitzijiyaj yey akitokaj iyojwi Dios, inón amo xikitakan ken tejté yey aya ankimatij. ¹⁴ Tejemej timiktóyaja iwán ti-ojpa-isákeja; inón tikmatij iga tikchokiliáj tokniwan. Yey ayá' kichokiliá iyiknın, inón ken kuá' miktogo'. ¹⁵ Nochi yey kijiya iyiknın, inonwa' ken kuá' tamiktiá, iwán amejemej ankimatij iga nochi yey tamiktiá, inón ayı' wel onos wan Dios. ¹⁶ Tikmatij ken iga matimochokilikan, ken Jesucristo tenextilij kuá' migui' iga tejemej. Ijkonsan nō tejemej, matikchokilikan tokniwan este wel matimikikan iga yejemej. ¹⁷ Siga se toknın motapialía wan kita se toknın yey kineki iga mamopaléwi, iwán siga inón yey motapialía ayá' kipaléwiá, ¿kén wel kijtoj iga tachokiliá ken kichíwa Dios? ¹⁸ Nopilowan, amo matikijtokansan iga timochokiliáj, sino que mamela'nesi iga timochokiliáj.

Wel tikna'techowaj Dios

¹⁹ Ijkón iga tikchokiliáj toknimej, wel tikmatij iga ómpaya ken tinemij, iwán wel tikmatij iga tiye'onokej iyixtaj Dios. ²⁰ E' siga toalmaj te-ijliá iga tikchijkej yey ayękti, Dios máj kimati que toalmaj, iga yéj nochi kimati. ²¹ Nokniwan yey nimitzpozchokiliáj, siga toalmaj te-ijliá iga ayá' tikchijtokej yey ayękti, atimajmawij iga tikna'techowaj Dios. ²² Iwán yéj temakas nochi yey tiktajtaniliáj, iga tikchíwaj ken yéj tatekimaka iwán tikchíwaj yey yéjpa kiye'ita. ²³ Dios tetekimaka iga maticredokan Jesucristo yey iPiltzimpa iwán matimosepanchokilikan ken yéj tatekimaka. ²⁴ Siga tikchíwaj ken yéj tetekimaka, tisetitoskej wan Dios, iwán Dios nō setitos wan tejemen. Ijkın tikmatij iga tisetitokej wan Dios: iga iyEspiritoj yey yéj temá'.

4

Amo mamitzkajkawakan yej kijtówajki' iga Dios kimaka tájtól iga makijto

¹ Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, amo xicredokan nochi inomej yej kijtowaj iga iyEspíritoj Dios kitajtólmakaj, sino que xikitakan siga inón espíritu yej ono' ipan yejemej, wí' de Dios o ayéj. Iga ipan inín tajli poxsan nemi piwíj yej takajkawawaj, inomej yej ayéj mela'profetajmej* yej kijtowaj iga Dioski' tajtowa pan yejemen.

² Ijkón amejemen wel ankimatiskej a'yéj kipiá iyEspíritoj Dios: nochi yej kijtowa iga Jesucristo kipiá' icuerpoj ken nochi taga' kuá' wálka ipan tajli, inón kipiá iyEspíritoj Dios. ³ Nochi yej ayá' kijtowa iga Jesucristo kipiá' icuerpoj ken nochi taga' kuá' wálka ipan tajli, inón ayá' kipiá iyEspíritoj Dios; sino que kipiá iyEspíritoj yej ayéj mela'Cristoj; yej amejemen ankimátija iga inón espíritu yawi wítzeti, iwán inán óno'ya ipan inín tajli.

⁴ Nopilowan, amejemen itatki Dios iwán ankitanilíjkeja inomej yej ayéj mela'profetajmej, yej takajkawawaj, iga inón iyEspíritoj Dios yej ono' ipan amejemen máj weliti que inón espíritu yej ono' ipan inomej yej ayá' kichiwaj ken kineki toTéko.

⁵ Inomej yej takajkawawaj de inómejpa yej akitokaj toTéko, takajkawawaj kensan motekichíwa ipan inín tajli, inón iga sekin yej nō akitokaj toTéko kitajtólkakij inomej yej ayéj mela'profetajmej. ⁶ E' tejemej itatki Dios. Yej kixmati Dios, tetajtólkaki, e' yej ayéj itatki Dios ayá' tetajtólkakij. Ijkón wel tikmatij a'yéj kipiá iyEspíritoj Dios yej atakajkawawa iwán a'yéj kipiá espíritu yej takajkawawa.

Dios nochipa tēchokiliá

⁷ Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, matimosepanchokilíkan, iga Dios kichíwa iga wel matikchokilíkan tokniwan. Nochi yej kichokiliá iyiknín, inón ipiltzín Dios iwán kixmati Dios. ⁸ E' yej ayá' kichokiliá iyiknín, inón ayá' kixmati Dios, iga Dios nochipa tēchokiliá. ⁹ Dios kinextij iga tepoxchokiliá kuá' kitítan iselPiltzín ipan inín tajli, iga timoconfiarowaj pan yéj, nochipa tonoskej wan Dios. ¹⁰ Ipan inín nesi iga tēchokiliá: ayéj iga tejemej tikpoxnekikej Dios, sino que yéj tēchokilij iwán kitítan iPiltzín iga yéj mamiki iga tejemej iga wel mateperdonarowili yej tejemej tikchijkej yej ayekti.

¹¹ Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, siga Dios ijkón tēchokilij, tejemej nō matimochokilíkan. ¹² Dios ayagaj kita' nikeman; e' siga timosepanchokiliáj, Dios setito' iwán tejemej iwán tejemej tisetitokej wan yéj, iwán ijkón momela'nexitiá ken iga Dios tepoxchokiliá. ¹³ Ijkín tikmatij iga tisetitokej wan Dios iwán Dios setito' wan tejemej: iga iyEspíritoj yej yéj témá'. ¹⁴ Iwán nejemej nikitakej iwán niknojma-ijtowaj iga toTaj kitítan iPiltzín iga makisalvaro nochi gente. ¹⁵ Dios setito' wan nochi yej kinojma-ijtowa iga Jesús nokta iPiltzín Dios. Ijkón wel tisetitoskej wan Dios iwán Dios wan tejemej.

¹⁶ Tikmatij wan ticredowaj iga Dios tēchokiliá. Dios tēchokiliá, iwán yej kichokiliá iyiknín, setito' wan Dios, iwán Dios setito' wan yéj. ¹⁷ Siga melá' tikchokiliáj tokniwan iwán tikchíwaj ken kichij Jesucristo kuá' onoya ipan inín tajli, timochíwaskej kensan yéj ken iga tēchokiliá, iwán ayá' timajmawiskej kuá' Dios tajuzgaroj. ¹⁸ Yej kimati iga Dios kichokiliá, ayá' majmawi. Kuá' tikmatij iga Dios tepoxchokiliá, ni alín atimajmawij. Iga yej majmawi kimati iga Dios yawi kicastigaroti. Inón iga, si agaj majmawi, aya kimela'mati iga Dios kipoxchokiliá.

¹⁹ Tejemej tikchokiliáj Dios iwán tikchokiliáj tokniwan iga Dios achto tenegui'. ²⁰ Siga agaj kijtowa: "Nej nikchokiliá Dios", e' kijiya iyiknín, inón takajkawawa. Pues siga ayá' kichokiliá iyiknín yej wel kita, awel kichokiliá Dios yej ayá' kita. ²¹ Jesucristo ijkín te-ijliá iga matikchíwakan: Yej kichokiliá Dios, nō makichokili iyiknín.

* 4:1 4:1 Xikita glosario "Profeta".

5

Amo matikchiwakān ken yej akitokaj iyojwi toTēko

¹ Nochi yej kijtowa iga Jesús nokta in Cristo,* inón yej ijkón kijtowa ipiltzın Dios; iwān yej kichokiliá toTaj, nō kichokiliá ipilowān toTaj. ² Siga tiknekij Dios iwān tikchiwaj yej yéj kijtowa, tikmatij iga nō tikchokiliáj ipilowān Dios. ³ Yej kichokiliá toTaj, kichiwa ken toTaj tatekimaka iwān yej toTaj tētekimaka iga matikchiwakān, ayéj ken yej awel mochiwa. ⁴ Nochi yej ipilowāmpa Dios kitāniliá yej teyoltilāna yej ayēkti yej mochiwa pan inın tajli. Iga timoconfiarowaj ipan Jesús, ayá' tikchiwaj yej ayēkti ken kichiwaj yej ayá' kitokaj iyojwi toTēko. ⁵ Yej kicredowa iga Jesús iPiltzın Dios, inón kitāniliá yej teyoltilāna yej ayēkti yej mochiwa pan inın tajli, ken kichiwaj yej akitokaj iyojwi toTēko.

IyEspíritoj Dios kijtowa yej melá' nokta

⁶ Kuá' Jesucristo wálka ipan inın tajli, kibautizarojkej† pan a'ti, iwān kisa' iyesyos kuá' mi' ipan cruz. IyEspíritoj Dios tenojma-ijliá nochi inın, wān inın Espíritu kijtowa yej melá' nokta. ⁷ Eyímejwa' in yej onokej ipan cielo in yej tenojma-ijliáj: toTaj, Tájtol wān el Espíritu Santo, iwān iyeyixtimej sansé kijtowaj. ⁸ Eyímejwa' in yej onokej ipan tajli in yej tenojma-ijliáj: el Espíritu, a'ti iwān esti, iwān iyeyixtimej sansé kijtowaj. ⁹ Siga wel ticredowaj yej kijtowaj tajtaga', majya sej valerowa yej kijtowa Dios, porque Dios kijtowa yej kichij iPiltzın. ¹⁰ Yej moconfiarowa ipan iPiltzın Dios ipan iyalmaj kicredowa yej Dios kijtowa; e' yej ayá' kicredowa Dios, inón kipantiá iga Dios takajkayawa, iga ayá' kicredowa yej Dios kijtoj de iPiltzın. ¹¹ Inınwa' in yej kijtoj Dios: iga yéj kichiwās iga nochipa tonoskej iwān, siga ticredowaj ipan Cristo wel nokta nochipa tonoskej iwān. ¹² Yej setito' wān iPiltzın Dios, yawi onoti nochipa iwān ipan cielo; e' yej ayá' setito' wān iPiltzın Dios, ayá' onos nochipa iwān.

Te iga mo-ijkuilōj inın ama'

¹³ Nimitzijkuilowiliá inın ama' amejemej yej ankickredowaj ipan iPiltzın Dios, iga xikmatikānya iga nochipa amonoskej iwān yéj ipan cielo.

¹⁴ Timoconfiarowaj ipan Dios iga tikmatij iga kuá' tiktajtaniliáj yej yejpa kiye'ita, yéj tetajtōlkaki. ¹⁵ Iwān tejemej tikmatij nokta iga Dios tēkaki kuá' titajtowaj iwān; inón iga tikmatij iga tikpiaja yej tiktajtanilijkej.

¹⁶ Siga agaj kita iga iyiknın kichijto' yej ayēkti, yej weljo' moperdonarowa, makitajtanili Dios iga makipalēwi, iwān Dios kichiwās iga inón toknın nochipa maono iwān ipan cielo. Nikijtowa inón siga kichij yej ayēkti yej weljo' moperdonarowa, iga ono' nokta yej mochiwa yej ayēkti yej aweljo' moperdonarowa, iga inōmpa ayá' nikijtowa iga xiktajtanilikān Dios iga makipalēwi. ¹⁷ Nochi yej mochiwa yej Dios ayá' kiye'ita, inōnwa' ayēkti; e' ono' yej mochiwa yej ayēkti yej weljo' moperdonarowa.

¹⁸ Tikmatij iga yej ipilowāmpa Dios ayo' kichijtoskej yej ayēkti. Porque iPiltzın Dios kicuidarowaj, iwān Tzitzimi' awel tē kichiwiliáj.

¹⁹ Tikmatij iga tejemej tiktokaj Dios, e' nō tikmatij iga yej ayá' kitokasnekij Dios, nochi yejemej Tzitzimi' kitekimakaj.

²⁰ Nō tikmatij iga iPiltzın Dios wálka, iwān yéj tenextilij iga matikmela'ixmatikān yej mela'Dios. Iwān tejemej tikixmatij iga tisen-onokej iwān Jesucristo yej iPiltzın. Yejwa' in mela'Dios yej kichiwa iga wel matonokān nochipa iwān. ²¹ Nopilowān, amo xiktokakān yej ayéj mela'Dios. Ijkónyawa'.

* 5:1 5:1 Xikita glosario "Cristo". † 5:6 5:6 Xikita glosario "Bautizar".

Ómeya ama' yej kijkuiloj San Juan

Matinemikan ken tenextiliá itájtol Dios

¹ Nej niJuan yej ni-ancianoj,* nimitzijkuilowiliáj amejemen yej Diospa mitztapejpenkej† yej ompa anmonechkowaj yej nimitzpozchokiliáj, ayejsan nej sino que no mitzchokiliáj nochi yej kixmatij itájtol Dios yej melá' nokta. ² Nimitzpozchokiliáj amejemen iga tiksempiáj itájtol Dios yej melá' nokta ipan toalmaj, iwán nochipa tikpiaskej. ³ Niktajtaniliá Dios yej toTaj iwán Jesucristo yej iPiltzin Dios, iga mamitzyołchikawakan, mamitziknełikan, iwán makichiwakan iga xonokan tamelá, xicredojtokan itájtol Dios yej melá' nokta iwán ximochokilikan.

⁴ Nipaki iga nikmati iga sekin de amejemen annemij ken tenextiliá itájtol Dios, ijkón ken Dios yej toTajpa te-ijliá iga matikchiwakan. ⁵ Inán nokniwan, nimitzijliáj iga matimosepanchokilikan. Inín yej nimitzijkuilowiliáj, ayéj ken yej aya mitztekimakakej iga xikchiwakan, sino que inonsan yej ikyay tikmatikej. ⁶ Iga matikchokilikan tokniwan, kineki iga matinemikan ken Dios tetekimaka; iwán inón yej Dios te-ijliá iga matikchiwakan, ikyay ankimatitokej iwán tetekimaka iga matikchokilikan tokniwan.

Yej takajkayawaj

⁷ Ipan inín tajli ono' mia' yej takajkayajtinemij. Yejemej ayá' kijtowaj iga Jesucristo kipiá' icuerpoj ken nochi taga'. Yej ijkón kijtowa, inonwa' takajkayawa iwán kijiya Cristo. ⁸ Xikitakan nokta ken iga annemij, iga amo ankinempoloskej yej ankichijkej, sino que Dios mamitzmakakan ke' kajasi yej iga ankichijkej.

⁹ Siga agaj tamachtiá yej Cristo ayá' tamachtij, inón ayá' kixmati Dios; e' yej kichijto' ken Cristo tamachtij inón sí sennemi wan toTaj iwán tePiltzin. ¹⁰ Siga agaj mitzpałowiliáj iwán ayá' ijkín mitznexiliáj, amo xikomemawikan amochan niga xikijlikan "xiye'ásiya", ¹¹ porque yej ki-omemawia yej ayompa tamachtiá, inonwa' ken kuá' iwán ayompa sentamachtiáj.

Monawatiá

¹² Ónogo' komati yej wel katka manimitzijlikan; e' ayá' nikneki manimitzijkuilowilikampa ipan ama', iga niájneki nomatika nimitzitatij iga wel matisentatapowakan iwán matisempakikan.

¹³ Tokniwan yej nij onokej yej no kitapejpen Dios, kinekij xiye'onokan. Ijkónyawa'.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Anciano". † **1:1** 1:1 Ipan griego tajtowa de siwa' yej Dios kitapejpen wan ipilowan; inón kijtojneki "la iglesia elegida y a sus miembros" (Nueva Versión Internacional)

Éyiya ʼama' yej kijkuiloj San Juan

Juan ye'tajtowa iga Gayo

¹ Nej niJuan yej ni-anciānoj,* nimitzijkuilowiliá inín ʼama' tej tinoamigoj yej motoka' Gayo. Nimitzchokiliá iga tiksentakaj yej melá' nokta.

² Noknĭn yej nimitzpoxchokiliá, niktajtaniliá Dios iga ijkón ken tiye'nemi ipan iyojwi Dios, ijkón nō nochī yej tikchiwa maye'kisa, iwán amo ximenfermaro. ³ Poxsan nipagui' kuá' sekin tokniwan walkej, iwán nepowilijkej iga tej nochipa tikchijto' ken kijtowa itájtōl Dios yej melá' nokta. ⁴ Poxsan niyolchikajto' kuá' nikmati' iga nopilowan kichijtokej ken kijtowa itájtōl Dios yej melá' nokta.

⁵ Noknĭn yej nimitzpoxchokiliá, nemi tikchiwa ijkonya nokta ken kineki toTeko iga tikpalewiá tokniwan yej kitokaj Cristo, malej ayá' tikijixmati iga witzej ipan se' altepemej. ⁶ Inimej tokniwan yej kipowaj ye'noticiaj, kijtojkej iyixtaj tokniwan yej kicredowaj Dios kan nechkatoyaj iga poxsan tikchokiliá yejemej. Achi xikojmakakan tokniwan kan nemi yawij; ijkón ken kajasi xikpalewikan yej tekipanowaj iga Dios. ⁷ Porque yejemej pewákeja iga kipojtinemij itájtōl Jesucristo, iwán yejemej ayá' nemi kikuij nité yej kimakasnekij namolmej yej akixmatij Dios. ⁸ Inón iga tejemej matikpalewikan iga wel makipowakan itájtōl Dios.

Diótrefes ayá' ye'nemi

⁹ Nej nimitzijkuilowilijkeja se ʼama' iga mamoleero kan anmonechkowaj yej ankitokaj Cristo; e' Diótrefes, yej nochipa kineki mamitzmandarokan, ayá' nekui. ¹⁰ Inón iga, siga nia, nikajajwas iga nepopowa iwán iga ne-ijiya. Iwán ayejsan iga inón, ni alín ayá' komemawia tokniwan yej kipowaj ye'noticiaj. Iwán yej kinekij mataomemawikan, ayá' kimakaltia lugar iga mataomemawikan iwán ay'ya kimakaltia lugar iga maasikan kan monechkowaj tokniwan.

¹¹ Noknĭn yej nimitzpoxchokiliá, amo ximixkuiti ipan yej kichiwa yej ayekti, xikchiwasan yej yekti. Yej kichiwa yej yekti, inón kitoka Dios; e' yej kichiwa yej ayekti, inón ayí' kita' Dios.

Wel mixkuitulo ipan Demetrio

¹² Nochī ye'tajtowa iga Demetrio, iwán ken iga nemi neši iga kixmati yej melá' nokta. Nejemen nō niye'tajtowaj iga yéj, iwán tikmátia iga yej nejemen nikijtowaj ayá' nitakajkayawaj.

Monawatiá

¹³ Ónogo' komati yej wel katka manimitzijli; e' ayá' nikneki manimitzijkuilowilipa ipan ʼama', ¹⁴ iga niájneki nomatika nimitzitati iga wel matisentatapowakan.

¹⁵ Dios makichiwa iga xono tamelá. Moamigojwan yej nigaj onokej kinekij iga xiye'ono. Xiksaludaro sejsé de toamigojmej yej ompiga onokej mowan.

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Anciano".

Ama' yej kijekuiloj San Judas

Judas kijekuillowiliá yej kitokaj Jesús

¹ Nej ni Judas, itekipanowani Jesucristo, nej iyikni Santiago, nimitzijekuillowiliá in in ama' yej toTaj Dios mitzchokiliáj, mitznotzkej iwán mitztapejpenkej iwán yej Jesucristo mitzomemawiaáj iga ansetitokej iwán. ² Dios poxsan mamitziknelikan iwán makichjwa iga xonokan tamelá iwán máj mamitzchokilikan Dios.

Yej takajkayawajpa kuá' tamachtiáj

³ Nokniwan yej nimitzpozchokiliáj, poxsan nimitzijekuillowilijnekiáj iga kén iga Dios tesalvarowa. E' inán nemi nimitzijekuillowiliáj iga manimitzijlikan iga amo ni alín xikajtewakan yej ankičredojkej, yej sesan vej toTeko tenextilij kén iga tesalvarowa tejemej yej tetapejpen. ⁴ Porque sekin tajtaga' yej takajkayajtinemij, yokaasij kan anmonechkowaj iwán mitznamolmachiáj iga Dios nochipa te-ikneliá iwán ijkón kijtowaj iga se welki' ayompa nemi iga kimatito' iga Dios yawi kiperdonaroti. Ayo' no kichiwaj ken tetekimaka toTeko Jesucristo, yejsan yej kajasi iga matemandaro. Desde ikyaya Dios kijtoj iga inomej yawij kicastigarotij.

⁵ Malej ankimatija, amo xikelkawakan yej kipasarojkej israelitajmej kuá' toTeko kikixtij inomej kan esclavojtitoj Egipto; yej ayá' kichijkej ken Dios kijtowa, kimijmiktij. ⁶ No xikejlamikikan angelejmej* yej akichijkej itekipanolmej yej Dios kimakakaj iwán kiyokakajtejkej kan katka ichamej. Iwán Dios kipresojwij inomej angelejmej kan takomichkan iwán ompa ilpitoskej este kuá' Dios yawi tajuzgaroti. ⁷ Ijkonsan no xikejlamikikan yej chantitoyaj ipan altepemej Sodoma iwán Gomorra iwán sekin altepe' yej najna'san onokej; yejemej kitekichijtoyaj yej ayekti iga motekayaj wan a'san nesi iwán kichiwaj yej ayá' kajasi. Inón iga Dios kicastigarotij inomej iga ti'ti yej ayí' sewi, iga ipan yejemen nochi mamixkuikitikan.

⁸ Malej ijkón kimatitokej in inimej yej takajkayajtinemij, e' yejemej kijtowaj iga Dioski' kitemiktiáj iga wel kichiwaj yej ayekti iga icuerpojmej. Iwán ayá' kichiwaj ken kijtowa toTeko, iwán maltajtowaj iga angelejmej yej onokej ipan cielo. ⁹ Niga Miguel, yej el ángel yej máj mandarowa, kuá' mokuejkuesojtoyaj iwán Tzitzimi' iga Tzitzimi' kikuisnekiá icuerpoj Moisés, Miguel ayá' mixewij iga kimalijlij Tzitzimi', sino que kijtoj: "NoTeko mamitzcastigarotij." ¹⁰ E' inomej tajtaga' maltajtowaj iga angelejmej yej ayá' kixmatij. Yejemej ken tikita animalmey yej awel tajlamikij iga kichiwaj kensan kineki iyalmajmej, e' iga inón kichiwaj yawij poliwitij.

¹¹ Yejemej yawij kisufrirotij iga kichiwaj ken kichij Caín.† Iwán kichiwaj yej ayekti iga kipiásnékijsan tomin kensan Balaam.‡ No mopoipoloskej kensan Corés iga akichiwastekij ken toTeko tatekimaka.

¹² Kuá' anmonechkowaj iga an-ilwichiwaj iga ankejlamikij toTeko Jesús,* inimej yej ayompa tamachtiáj no asij wan sentakuaj wan amejemen, e' akimajmawiliáj Dios. Yejemej ken tikita tejté yej takakalojto' ipan ye'tzótzol. Yejemej ken pastormej yej yejemenan mocuidarowaj. Yejemej ken tikita mixti yej kiwiga ejeka', e' ni alín akimaga tiawá'. Iwán yejemej ken tikita kuawimej yej ayá' takij, mela'miktókeja iga kiwiwítakeja este inelwayo. ¹³ Yejemej ken tikita inón maréjal yej poxsan mopapalakachowa, iwán yej kichijtokej, ken tikita iposonka maréjal. Iwán yejemej

* **1:6** 1:6 Xikita glosario "Ángel". † **1:11** 1:11 Caín kimiktij iyikni. Gn 4:8 ‡ **1:11** 1:11 Num 22:1-35 § **1:11** 1:11 Coré katka rebelde icontraj Moisés. Num 16:1-35, 26:9,10 * **1:12** 1:12 Xikita glosario "Santa Cena".

ken tikita s̄italimej† yej ay'ya kimatij kan yawij iwán onókeja iga yawij kicastigarotij kan paréj takomichkan, kan nochipa onoskej.

¹⁴ Enoc onoko kuá' pánoja siete tetaj yej ipilowampa ipilowan Adán. Enoc ijkín kijtoj kensan Dios kitajtólma': "Nikita' toTéko wí' iwán poxsan komati iyangelejmej ¹⁵ iga kijuzgaroki nochi, iwán iga kicastigaroki nochi yej ayá' ye'nemikej, iga kichijkej yej ayekti iwán iga inochi tajtólmej yej iga kimalijlijkej Dios." ¹⁶ Yejemej poxsan tapopowaj, ayí' onoj tamelá, iwán yejemej kinekij makichiwakan yejsan kineki iyalmajmej. Poxsan moweyimatij. Iwán siga monenekij agaj ípan, kansan mamoye'chiwakan.

Judas tanonotza iga maye'nemikan

¹⁷ E' amejemen, noknimej yej nimitzpoxchokiliáj, amo xikelkawakan iga apostolejmej‡ yej kititan Jesucristo ¹⁸ mitzijlijkeja: "Kuá' ay'ya wejka iga wí' sej toTéko, onoti sekin yej kajawilmatiskej yej kijtoj Dios iwán kichiwaskkej yej ayekti san ken kineki iyalmajmej." ¹⁹ Inómejwa' in yej kitemowaj iga amo xonokan sesan ípan iyojwi Dios. Yejemej kichiwaj ken yejemej kinekij iwán ayá' kipiáj iyEspíritu Dios.

²⁰ E' amejemen, nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, ximosepanmachtikan itájtól Dios yej ankređojkej. El Espíritu Santo mamitzpalewikan kuá' antajtowaj wan Dios. ²¹ Ayí' xikelkawakan iga Dios mitzchokiliáj, iwán xikchixtokan inón día kuá' toTéko Jesucristo yej te-ikneliá, kichiwaj iga nochipa matonokan iwán yéj.

²² Xikpalewikan iwán xikyolyamanakan inomej yej ayá' kitawelcređowaj. ²³ Iwán sekin xikpowilikan itájtól Dios iga no mamosalvarokan iga amo matatakan pan tiwelon; iwán sekin xikiknelikan, e' ximocuidarokan de yejemej, iwán este itzotzolmej yej kakijtinemij iga kichiwaj yej ayekti, xikijiyilikan.

Mamoweyimati Dios

²⁴ Dios wel tepalewiá iga amo matikajtewakan iyojwi. Iwán wel tewiga iyixtaj este tipaktoskej, tonoskej ken tikita ayá' tikchijkej yej ayekti. ²⁵ Yéjsan iselti Dios, yéj yej wel tesalvarowa iga amo matecastigarokan iga tikchijkej yej ayekti. ToTéko Jesucristo makichywa iga la gente makiweyimatiltikan Dios, yéjsan yej wel kichywa nochi nokta, yéj ikyay onoya, inán ono' iwán nochipa onos. Ijkónyawa'.

† 1:13 1:13 Anka xí'tzimej. ‡ 1:17 1:17 Xikita glosario "Apóstol".

Yej Jesucristo kinextilij San Juan El Apocalipsis

Yej Jesucristo tanextiliá

¹ Inín yej na'ya wj' yej yawi mochiwati, yej Dios kinextilij Jesucristo iga yéj sej makinextili yej kitokaj. Iwán Jesucristo kititan iyáñgel* iga inimej tajtolmej manematiltiki, nej niJuan yej itatítampa. ² Niknojma-ijtowa nochi yej nikita', yej Dios nenextilij wán yej Jesucristo nepowilij wán kichij.

³ Paki yej kileerowa inimej tajtolmej, iwán pakij nō yej kikakij kuá' nemi moleerowa inimej tajtolmej yej kititan Dios iwán kichiwaj kensan ijkulijto', iga ay'ya ke' poliwi iga yáwiya mochiwati kensan nigaj ijkulijto'.

Juan kijklowiliáj las siete iglesias

⁴ Nej niJuan nikijklowiliá las siete iglesias yej ono' ipan estado de Asia. Dios yej nochipa ono', yej onóyaya iwán yawi witzeti, mamitzyolchikawakan iwán makichíwa iga xonokan tamelá. Iwán inomej siete espíritujeje† yej onokej itenoj kan ewato', kan reinarojto' Dios, nō mamitzyolchikajtokan. ⁵ Nō mamitzyolchikawakan Jesucristo yej kimela'mati inewi yej yawi mochiwati, yej achto ojpa-isa' kan miktoya, yej kimandarowa inochi yej mandarowaj ipan tajli. Cristo techokiliá iwán tepájpa'ya iga iyeyso, inón iga te-ita ken atikchijkej yej ayekti.

⁶ Iwán Jesús techij iga matimochiwakan tirreyejmej iwán tisacerdotejmej iga matitekipanokan iga iDios yej iTaj. ¡Iwán Jesús mamoweyimatilti iga yéj ayí' tamis iga mandarowa! Ijkónyawa'.

⁷ ¡Ta' xikakikan, Cristo yawi witzeti ipan mixti! Iwán nochi yawij kitatij, este yej kimiktijkej Cristo nō yawij kitatij; iwán inochi toknimej yej onokej ipan tajli yawij chokatij kuá' yawij kitatij. Ijkón yawi mochiwati.

⁸ Ijkín kijtoj toTeko yej noyan mandarowa, yej inán ono' iwán yej onoyay iwán yáwiya witzeti, “Nej yej nikpewaltij nochi, nejsan niktamij nochi, nej Alfa iwán Omega.”‡

Juan kita iga Cristo tqwiá

⁹ Nej niJuan yej amoknin, ne-iknochiwaj kensan nō amejemen mitziknochiwaj. ToTeko reinarowa ipan nej kensan nō reinarowa ipan amejemen. Iwán tikijyowiáj kuá' te-iknochiwaj iga ijkón tepalewiá Jesús. Nonoya preso ipan tajkótal§ yej itoka' Patmos iga san nikpowa itájtōl Dios yej Jesucristo nenextilij. ¹⁰ Iwán inín ipan inón día kuá' moweyimatiltiá toTeko, Dios iyEspíritos asi' noyakapan iga manikchíwa ken yéj kinekiá, iwán notepotztaj nikagui' se tájtōl poxsan recio, ken tikakij inawatilka trompeta. ¹¹ Iwán ne-ijlij:

—Nej yej nikpewaltij nochi, nejsan niktamij nochi, nej Alfa iwán Omega. Xikijklulo ipan ama' yej tikita, iwán xiktitanili las siete iglesias yej onokej ipan estado de Asia, ken tikijtowaj ipan altepemej, Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia iwán Laodicea.

¹² Iwán nimokuepa' iga manikixmati a'yéj nemi nenotza; iwán kuá' nimokuépa'ya, nikita' siete mechonwewetkej de oro. ¹³ Iwán itajkoyan inón siete mechonwewetkej, nikita' se yej nesía ken tikita iPiltzın Taga',* kakijto' isotantzótzol iwán ipan iyelix

* **1:1** 1:1 Xikita glosario “Ángel”. † **1:4** 1:4 “Siete espíritujeje” kijtojneki el Espíritu Santo. ‡ **1:8** 1:8 Alfa, letra kan pewa alfabeto griego. Omega, letra kan tami alfabeto griego. § **1:9** 1:9 Xikita glosario “Tajkótāl o Isla”. * **1:13** 1:13 Xikita glosario “IPiltzın Taga”.

kipiaya se cintoron yej chijto' iga oro. ¹⁴ Iwán itzónkal este ijichkáti'san ken tikita ichka' o ken tikita mixti yej este ichkati', iwán iyixmej ken tikita tiwelon. ¹⁵ Iyiximej este xota ken tikita bronce yej este xolákti'san iga kiyē'tzotajkej; iwán iga tajtowa este tikujni ken tikita kuá' wopa kan wetzito' weya'. ¹⁶ Ipan iye'ma' kipiaya siete sitalin, iwán ipan iten kiasaya se espada yej este tempitzákti'san, iwán tateki iyomexti iten. Ixaya' xotaya ken tikita tonati' kuá' tawiá paréj.

¹⁷ Kuá' niktachilij, niwetzi' iyixxitenoj ken kuá' san nimiktiajki. E' yéj netalilij iye'ma' iwán ne-ijlij:

—Amo ximajmawi; nej yej nikpewaltij nochi, nejsan niktamij nochi. ¹⁸ Nej yej nisato'; malej iga nimiktoya, ta' xikita, inán nia nonoti nochipa. Nej nikpiá llavejmej iga wel niktapowa kan onokej yej miktokej iwán wel nikojpa-ixitiáj. ¹⁹ Inán xikijkuilo yej tikita', yej inán nemi mochíwa iwán yej yawi mochíwati. ²⁰ Inán kijtojneki inón siete sitalimej yej tikita' ipan noye'ma', iwán inón siete mechonwewetkej yej de oro: inomej siete sitalin kijtojneki angelejmej yej kitztokej inomej siete iglesias, iwán inomej siete mechonwewetkej, inonwa' kitojneki siete iglesias.

2

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Éfeso yej kitokaj Cristo

¹ 'Ijkin xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Éfeso: "Ijkin nimitzijliáj nej yej nikpiá siete sitalin ipan noye'ma' iwán ninenejmento' itajkoyan inón siete mechonwewetkej de oro: ² Nej nikmati inochi yej anchiwaj; nimitzixmatij iga ampoxtekipanowaj, nochi ankijyowiáj iwán nikmati iga ayá' ankiye'itaj yej kichiwaj yej ayekti. Nej nikmati iga ankitalijkej a prueba yej momachiliáj iga apostolejmej* iwán ayéj, iwán ankimatij iga yejemen takajkawawaj. ³ Amejemen nochi ankijyowiáj, malej iga mitziknochijkej wan ampoxtekipanojkej iga nej iwán ayá' ansiawij. ⁴ E' nimitzmatiliáj tejté yej anikye'ita: ay'ya anechokiliáj ken anechokilijkej kuá' pe' annetokakej. ⁵ Inón iga xikejlamikikan ken achto anchijtoyaj yej yekti iwán xikpatakan ken annemij iwán xichiwakan sej ken achto anchiwawaj. Siga ayá' ijkón anchiwaj, nia nimitziknochiwatij iwán nia nimitzenilitij anmomechonwéj kan iga ono' siga ayá' ankipataj ken annemij. ⁶ E' malej ijkón, nikye'ita iga ankijiyaj yej kichiwaj ken tanextiliáj yej kitokaj Nicolás, inón nej nō nikijiya. ⁷ Xikye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj: Yej kitanilij Tzitzimi', nia nikualtiti itakilka kuawi' yej tamaka vida yej ono' kan pox tayekan, yej itatki Dios."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Esmirna yej kitokaj Cristo

⁸ 'Nō xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Esmirna: "Ijkin nikijtowa yej achto nonoyay iwán yej nochipa nia nonoti, yej nimiktoyay iwán sej ni-ojpa-isa': ⁹ Nej nikmati inochi yej anchiwaj; nikmati iga mitzinochiwaj iwán ayá' anmotapialiáj, e' iyixtaj Dios kenkuá' anmotapialiáj. Iwán nikmati kuá' maltajtowaj iga amejemen yej momachiliáj iga judiyojmej, e' yejemen ayejwa' te in itekimej, sino que yejemen senemij wan yej kitokaj Tzitzimi'. ¹⁰ Amo ximomajtikán iga yawij mitziknochiwatij; Tzitzimi' yawi kichiwati iga sekin de amejemen makakikan carcelijti' iga makita siga anmosemakaskej iga amoconfiarowaj ipan Dios, yawij mitziknochiwatij diez días. E' amo ximosemakakan este que ximikikan iwán nej nikchivas iga nochipa xonokan wan Dios iga ankitanilijkej Tzitzimi'. ¹¹ Xikye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj: Yej kitanilij Tzitzimi', la segunda muerte† até kichiwilij."

* 2:2 2:2 Xikita glosario "Apóstol". † 2:11 2:11 "Segunda muerte": Ap 20:14,15; 21:8

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Pérgamo yej kitokaj Cristo

¹² 'Ijkín nō xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Pérgamo: "Ijkín nikijtoya yej nikpiá espada yej tempitzakti' iwán tentito' iyomexti iten: ¹³ Nej nikmati inewi yej ankichiwaj, iwán nikmati iga anchantitokej kan gobernarowa Tzitzimi', e' amejemen annemela'tokaj. Iwán ayá' nemi ankikajtewaj iga annetokaj, malej iga ankitakej iga kimiktijkej Antipas inón yej nochipa kipowa' notájtōl, kimiktijkej ipan amoaltepe' kan chantito' Tzitzimi'. ¹⁴ E' nimitzmatiliáj tejté yej anikye'ita: iga ankipiáj ompa ipan amoaltepe' Pérgamo sekin yej ayá' kinekij kikajtewaj yej tanextilij Balaam,‡ inón yej kijlij Balac iga makinextili israelitajmej iga makichiwakan yej ayekti iwán iga makikuakan tákual yej kichiwilijkej idolojmej iga kiweyimatiliáj iwán iga motekaj wan yej ayá' iwán namiktitokej. ¹⁵ Ankipiáj ompa nō sekin yej ayá' kinekij makikajtewakan ken tanextiliáj yej kitokaj Nicolás iwán inón nej nikijya. ¹⁶ Inón iga xikajtewakan iga ankichiwaj yej ayekti; siga ayá' ankikajtewaj, niati kan amonokej iwán nia nicastigaroti yej kitokaj Nicolás iga espada§ yej kisa ipan noten. ¹⁷ Xikye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj: Yej yawi kitaniłiti Tzitzimi', nia nikmakati iga makikua maná* yej iyanto'; nia nō nikmakati se tetzin yej este ichkáti'san, iwán ipan tetzin yawi ijkulijtoti se nuevo toka' yej ayagaj kixmati, yawisan kixmatiti petz yejsan yawi kipiati inón tetzin."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Tiatira yej kitokaj Cristo

¹⁸ 'Xikijkuilowili nō el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Tiatira: "Ijkín nikijtoya nej yej iPiltzin Dios, yej nikpiá noyix ken tikita tiwelon iwán yej nikpiá nokxi yej ken de bronce yej este xota iga xolakti': ¹⁹ Nej nikmati inewi yej ankichiwaj; nikmati iga ante-ijknimej iwán nochipa anmoconfiarojtokej nopan iwán ampoxtekipanowaj, nochi ankijyowiáj, iwán nikmati iga inán máj nemi ankichiwaj yej yekti que kuá' achto annetokakej. ²⁰ E' nimitzmatiliáj tejté yej anikye'ita: iga amejemen ayá' te ankijliáj inón siwa' yej itoka' Jesabel, yej kijtoya iga Dios kitajtolmaka, e' kikajkajtokej yej necredojokej, iga kinejnextiliáj iga manajnamolnemikan iwán iga makikuakan tákual yej kichiwilijkej idolojmej iga kiweyimatiliá. ²¹ Nej nikcha'ya iga makipata ken nemi, e' ayá' kineki makikajtewa iga tejtēpalnemi. ²² Iwán este nia nikchantekati iwán nō nia nikiknochiwatij yej najnamolnemij iwanya inón siwa', ²³ iwán ipilowan inón siwa' nochi nia nikmiktiliti. Iwán ijkón inochi yej necredojokej yawij kimatitij iga nej nikmati inochi yej la gente kejlantokej ipan iyalmajmej; iwán sejsé de amejemen nimitzmaskej san ken ankichijkej. ²⁴ E' sekin de amejemen yej amonokej Tiatira, ayá' ankichiwaj yej tanextiliá inón siwa', iwán ayá' ankixmatij yej yejemen kijliáj "yej ichtákan tanextiliá itamatilis Tzitzimi'". Nimitzijliáj iga amejemen ayá' nia nimitztekimakatij iga xikchiwakan se' tejté. ²⁵ E' xikchijtokan ken nemi ankichiwaj, te que nej maniwiki. ²⁶ Yej yawi kitaniłiti Tzitzimi' iwán nochipa makichijto yej nej nikneki, nia niktaliti iga wel makimandarō inochi paismej, ²⁷ ijkón ken noTaj netalij iga wel manimandarō; ijkón nō yejemen yawij kimandarotij paismej, iwán pox wel tamandaroskej, ayagaj wel kitenkuepiliskej; kitaniłij iyenemigojmej ken tikita kuá' se kixamana akomi' iga weya'tepos. ²⁸ Iwán nikmakaskej sitalin yej tawia yowalti'. ²⁹ Xikye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj."

3

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Sardis yej kitokaj Cristo

‡ 2:14 2:14 Nm 31:16 § 2:16 2:16 "Espada" kijtojneki itájtōl Jesús. * 2:17 2:17 Dios kimá' maná israelitajmej iga makikuakan, kuá' nemi yayaj ipan desierto. Ex 16

1 'Nō xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Sardis: "Ijkin kijtowa yej kipiá siete iyEspíritoj Dios iwán siete sitalin: Nej nikmati inochi yej ankichiwaj, momati iga annemela'credowaj, e' amejemen ken anmiktokej no-ixtaj iga ay' annetokaj. 2 Xisakan iga ken anmiktokej wan amo ximosemakakan iwán xinecredokan malej iga nesi iga ay' annecredowaj; nikíta'ya iga ayá' ankichiwaj ken noDios kiyē'ita. 3 Xikejlamikikan yej mitznextilijkej iwán xikchiwakan, iwán ay'ya xikchiwakan yej ayēkti. Siga ayá' ankipataj ken iga annemij, niati kan amonokej, niga ankimatiskej kēman, niati ken tikita inón yej tachteki. 4 Iwán ompa Sardis, onókejo' sekin yej ayá' nemi kisokiwiáj itzotzolmej,* iwán nemiskej nowan, kajakijtinemiskej iyista'tzotzolmej, iga ijkón kajasij iga manemikan. 5 Yej yawij kitānilitij Tzitzimi' yawij kajakijtotij iyista'tzotzolmej, iwán ayá' nia nikpoloti itokamej ipan ama' kan ijkuilijto' itokamej yej nochipa onoskej iwán Dios, sino que nia nikijlitij noTaj wan iyangelejmej iga inimej yej nemela'tokaj. 6 Xiye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Filadelfa yej kitokaj Cristo

7 'Nō xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Filadelfia: "Ijkin kijtowa yej ayí' kichíwa yej ayēkti iwán ayí' takajkayawa, yej kipiá illavej el rey David, yej kuá' kitapowa kalten ayagaj wel kitzakua, iwán kuá' kitzakua, ayagaj wel kitapowa: 8 Nej nikmati inochi yej ankichiwaj. Nimitztapowilijkeja se kalten yej ayagaj wel kitzakua; malej iga ayá' ampoxtajpalejkej, ankichijkej ken kijtowa notájtōl, iwán ayá' nemi ankijtowaj iga ayá' anne-ixmatij. 9 Nej nikchíwas iga mamotankuaketzatij motenōj inomej yej kitokaj iyojwi Tzitzimi', yej takajkayawaj iga kijtowaj iga judiyojmej, e' ayéj ijkón, iga makimatikan iga nej nimitzchokiliáj. 10 Ankichijkej ken nej nikijtowa iga nochi xikijyowikan, inón iga nimitzmanawiskej kuá' wí' iga tacastigarōlōj noyan ipan tajli. Ijkon nesis a'yéj moconfiarowaj ipan nej. 11 Ay'ya wej katis iga niwí'. Xikchijtokan ken nemi ankichiwaj iga ni agaj amo mamitzkuilikan yej Dios mitzmakaskej. 12 Yej yawi kitāniliti Tzitzimi', nej nia nikchíwati iga máj matayakanto ipan itiopan Dios, iwán ompa nikēman ayá' yawij kisatij; iwán ipan yejemen nia nikijkuiloti itoká' noDios iwán itoká' iweyi-altepe' noDios, inón yej itoká' nueva Jerusalén yej Dios kititanis, iwán nō nia nikijkuiloti iyakapamej se'ya notoká'. 13 Xikye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Laodicea yej kitokaj Cristo

14 'Nō xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Laodicea: "Ijkin nikijtowa nej yej ayí' nitakajkayawa, iwán yej nochipa nikijtowa yej melá', nej nikpewaltij inochi yej Dios kichij: 15 Nej nikmati inochi yej ankichiwaj. Nikmati iga anjokoxmej, ayá' antotonikej niga ansese'mej. ¡Masej katka ansese'mej o antotonikej! 16 E' como anjokoxmej iwán ayéj ansese'mej niga antotonikej, nimisotas iwán amejemen ankisaskej ipan noten iga ayá' annemela'tokaj. 17 Amejemen ankijtowaj iga anmotapialíaj, anye'onokej iga ayá' mitzpolowaj nité; e' amejemen ayá' anmo-itaj iga ayá' ankipiáj nité, ampetzpobrejmej, ampachamej iwán amonokej amopetzkan. 18 Inón iga nimitzijliáj, manimitznamakiltikan ye'oro yej pánoja pan ti'ti iga ximomela'tapialikan, iwán tzótzol yej ista' iga ximotaajakikan iga amo xipinawakan iga amopetzkan amonokej iwán xiktalilikan yej mitzpaajtiliáj amoyix iga xitachakan. 19 Nej nikajajwa iwán niknextiliá kén iga maye'nemi nochi yej nikneki. Inón iga inán poxsan xikyolmakakan iga xitokakan iyojwi Dios. 20 Ta' xinekaki, nej nono' ipan mokalten iga nimitznotzto'; siga tinekaki iwán tinekaltapowiliá, nej nikalakis mokalijti' iwán tisentakuaskej. 21 Yej kitāniliskej Tzitzimi', nia niktaliti noná' iga ijkón nō marreinarokan ken nej newato' iga nirreinarowa, ijkón ken nej

* 3:4 3:4 Tzótzol yej sokiyōj kijtojneki iga se ayá' ye'nemi.

no niktanilij Tzitzimi' iwán nimotálijaw iwán noTaj kan yéj ewato' iga reinarowa.
 22 Xikyé'kakikān yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj.”

4

Ken iga moweyimati Dios ipan cielo

¹ Kuá' tami' inín, nikita' se puerta tapojto' ipan cielo; iwán inón yej achto nenotza', yej tajtoj ken tikita inawatilka trompeta, sej ne-ijlij:

—Xitejkawi nijiga, iwán nia nimitznextiliti yej mochiwas kuá' pánoja nochi yej tikita'.

² Iwán íkuá' iyEspíritoj Dios wálaw noyakapan, iwán nikita' se trono,* ono' ipan cielo iwán ipan inón trono, a'pa yej ewatoya. ³ Iwán yej ewatoya ipan trono nesía ken tikita se te'ti de jaspe† yej este xótasan o cornalina,‡ iwán inón trono, kiyawalojtoya se akosamalo' yej petaniá ken tikita tepayaktzin yej itoka' esmeralda.§ ⁴ Iwán inón trono kiyawalojtoya se' veinticuatro tronos iwán ipan inón veinticuatro tronos ejewatoyaj veinticuatro ancianojmej,* inochimej ijista' itzotzolmej, iwán ipan itzontekomej kipiayaj icoronajmej† puro de oro. ⁵ Iwán ipan trono tapetaniá, tawopaya iwán tatikuiniá; iyixtaj inón trono onoya siete ti'ti yej wejwelontoyaj, iwán inón siete tiwelon inonwa' siete iyEspíritoj Dios. ⁶ Iyixtaj inón trono onoya ken tikita lámā yej poxsan chipakti' iwán wel tachalo noyan atampa.

Iwán inón trono yej ono' tajkoyan kiyawalojtoya nawi ken animal, kipiayaj trojaj iyixmej iyixtajpamej iwán itepotztajpamej. ⁷ Yej áchtopa de inimej animalmej nesía ken tekuani; iwán se' nesía ken torojtzin, iwán sewo' nesía ken taga'; iwán sewo' nesía ken águila yej patanto'. ⁸ Inawixtimej inomej animalmej kipiayaj seis iyastakapalmej, iwán iyakapamej pepechijtoyaj ixtimej iwán este itampa iyastakapalmej; iwán semilwi' iwán senyówal ijkín kijtojttoyaj:

Kajasi iga mamopoxweyimatilti
 toTeko Dios yej nochi wel kichíwa,

yej ikay onoya, óno'san inán iwán yáwiya witzeti sej.

⁹ Kuá' inomej animalmej kiweyimatiltiayaj iwán kimakayaj gracias Dios yej ewato' ipan trono, inón yej ono' nochipa iwán ayí' mikis, ¹⁰ inomej veinticuatro ancianojmej motankuaketzaj iyixtaj Dios yej kiweyimatiltiáj yej nochipa ono' iwán ayí' mikis; iwán kitemowiáj icoronajmej iwán kitáliáj iyixtaj kan ewato' Dios, iwán ijkín kijtowaj:

¹¹ Annoteko iwán annoDios, tej mitzajasi iga mamitzweyimatiltikan, iga nochi wel tikchíwa;

iga tej tikchij inochi yej ono',
 onókejsan iga tej tikne' iga maonokan.

5

Ama' yej ayagaj wel kitapowa

¹ Iwán nikita' iga inón yej ewato' ipan trono, iga iye'ma' kikitzkijto' se kimilolama',* ijkuilijto' ta-íjti'pa iwán itepotztájwapa iwán yé'tzakto' iga siete sellos.† ² Iwán nikita' se ángel yej poxsan kipiá poder, ijkín tajtoj recio:

—¿A'yéj kajasi makipostekili isellojyo iwán makitapo inín kimilolama'?

³ E' ayagaj wel kitapowaya inón kimilolama' niga wel agaj kitachiliaya, niga yej ono' ipan cielo, niga yej ono' ipan tajli, niga yej ono' taltampa. ⁴ Iwán nej nichokaya

* **4:2** 4:2 “Trono” asiento kan motaliá rey iga mandarowa. † **4:3** 4:3 Jaspe te'ti yej xoxokti'. ‡ **4:3** 4:3 Cornalina te'ti yej chílti'. § **4:3** 4:3 Esmeralda se' te'ti yej xoxokti'. * **4:4** 4:4 Español: “ancianos”; anka angelejmej. † **4:4** 4:4 Xikita glosario “Corona”. * **5:1** 5:1 Xikita glosario “Kimilolama’”. † **5:1** 5:1 Sello kitálijayaj ama' iga matzakto iga a'san nesi amo makileero, petz yej kititaniliáj.

poxsan, iga ayagaj wel kitapowa inón kimilolama', niga ayagaj wel kileerowaya, niga agaj wel kitachiliaya. ⁵ Iwán se de inomej ancianojmej ne-ijlij:

—Amo xichoka; inón yej kijliáj “León”[‡] yej reinarowa yej irrázajpa Judá, yej ipiltzin ipilowampa rey David, kitánija iga wel makitapo inón kimilolama' iwán iga makipostekili inón siete isellojyo yej kipiá.

⁶ Iná' trono iwán tatajkoyan inomej nawi animajmej, iwán tatajkoyan inomej ancianojmej, nikita' se Cordero[§] yej nesi iga kimiktijkaja. Ejkatoya iwán kipiaya siete ikuakua iwán siete iyix; iwán inón siete ixmej kijtojneki siete iyEspítoj Dios yej kititan noyan ipan tajli. ⁷ Inón Cordero kikuiko inón kimilolama' yej kikitzkijtoya iga iye'ma' inón yej ewato' ipan trono. ⁸ Kuá' kíkui'ya inón kimilolama', inawixtimej inomej animajmej iwán inomej veinticuatro ancianojmej motankuaketzkej iyixtaj inón Cordero. Sejsé de inomej ancianojmej kipiayaj se arpa,^{*} iwán kipiayaj wajkalmej de oro, e' tētokej iga incienso,[†] inón incienso kijtojneki iyoraciomej yej kicredojskej Dios. ⁹ Iwán kikuikayaj inin nuevo takuj':

Tej mitzajasi nokta iga xikui inón kimilolama' iwán iga xikpostekili isellojyo; iga mitzmiktijkej, iwán iga moesyó anekojkej iga manimochiwakan itatki Dios, nejemej de inochi raza, yej de sese'pa iga tajtowaj, de inochi altepemej iwán de inochi paismej.

¹⁰ Tikchij iga manimochiwakan reyejmej iwán sacerdotejmej iga toDios, iwán niawij nimandarotij ipan tajli.

¹¹ Iwán nikita', iwán nikagui' itajtölmej mia' angelejmej yej kiyawalojtoyaj trono, iwán inomej animajmej iwán inomej ancianojmej. Inomej angelejmej onoyaj poxsan komatimej,[‡] ¹² iwán ijkín kijtowayaj recio:

In Cordero yej kimiktijkaj,
kajasi iga mamoweyimatilti iga nochi wel kichíwa wan nochi itatki,
nochi kimati wan pox tajpalej,
iwán kajasi iga yéj mamoye'ita wan mamoweyimatilti iwán yéjsan mamotakuikili.

¹³ Iwán nikagui' nō iga inochi yej isatokej yej Dios kichij, yej onokej ipan cielo, yej onokej talpan iwán yej onokej talampa iwán yej onokej ipan lámā, kijtowayaj:
Kajasi iga Dios yej ono' ipan trono wan el Cordero
nochipa mamotakuikili, mamoweyimatilti,
iwán nochipa marreinārokan.

¹⁴ Iwán inawixtimej inomej animajmej, ijkín kijtowayaj:
—¡Ijkón mamochíwa!

Iwán inomej veinticuatro ancianojmej motankuaketzkej iwán kiweyimatiltijkej yej nochipa ono' iwán nochipa onos.

6

Siete sello

¹ Iwán nikita' iga inón Cordero kipostekilij se de inomej iseyojyo iga kitapoj kimilolama', iwán nikagui' se de inomej nawi yej ken animajmej este toskatikuini' ken teyo' iga kijtoj:

—¡Xiwiki iwán xitachá!

[‡] 5:5 5:5 León ken tikita tekuani wan kijtojneki Jesucristo. Gn 49:9 § 5:6 5:6 Cordero ken tikita borregoitzin wan kijtojneki Jesucristo. Xikita glosario “Borrego” wan “Cordero”. Xikita nō Ex 12:3,5. * 5:8 5:8 Xikita glosario “Arpa”. † 5:8 5:8 Incienso ken kopal yej kitatiayaj kuá' kiweyimatiltiayaj Dios. Lv 16:12 ‡ 5:11 5:11 “Poxsan komatimej” o millones de millones.

² Nitachá' iwán nikita' se istá'kawayoj, wán yej kitejkawilijtinemiá kikitzkijtoya se tawíjtol. Kimakakej se corona,* iwán kitanílija iyenemigojmej wán kisa' iga matatanili iwán iga nochipa matatanilijto.

³ Kuá' el Cordero kipostekilij se' sello, níká' iga se' yolka' yej ken torojtzin kijtoj:
—¡Xiwiki iwán xitachaki!

⁴ Iwán kiasako se' máj kawayoj yej este chílti' ken tiwelon. Iwán yej kitejkawilijtinemiá, kimakakej iga wel makichíwa iga amo maonolo tamelá noyan ipan tajli, sino que mamosepanmijmiktilo; iwán kimakakej se weyi espada.

⁵ Kuá' inón Cordero kipostekílija tercer sello, nikagui' se'ya máj yolka' yej ixaya' ken taga', kijtoj:

—¡Xiwiki iwán xitachá!

Iwán nikita' se písti'kawayoj, iwán yej kitejkawilijtinemiá kikitzkijtoya se balanza.

⁶ Iwán nikagui' se tájtol tatajkoyan inón nawi animálmej, kijtowaya:

—Monamaka se kilo trigo yej ipatí' ke' kitaniá se iga tekipanowa semilwi', achonsan nō iga mokowa eyi kilo cebada; e' amo xikpetznempolo aceite wán vino.

⁷ Kuá' inón Cordero kipostekilij cuarto sello, nikagui' se' animal yej ken águila yej patanto', kijtoj:

—¡Xiwiki iwán xitachá!

⁸ Nitachá', iwán nikita' se kosti'kawayoj, iwán yej kitejkawilijtinemiá itoka' Mikilisti, iwán itepotztaj yaya se' yej itoka' Hades yej kijtojneki kan onokej yej miktokej. Inimej omen wel kichíwaj iga ipan cuarta parte de inín tajli mamomijmiktilo iga espada, mamayamikilo, makojkokolismikilo iwán matamijmiktikan tekuanimej wán sekin animálmej.

⁹ Kuá' inón Cordero kipostekilij quinto sello, nikita' itampa altar toknimej yej kimijmiktijkej iga kipowakej itájtól Dios iwán iga momela'nextijkej iga ye'nemiá iyixtaj Dios. ¹⁰ Iwán kitenewiayaj Dios te tzajtziajpa iga kijtowayaj:

—NoTeko tej yej atikchíwa yej ayekti iwán ayí' titakajkayawa, ¿este kēman timomatij iga xikitalti inomej yej onokej ipan tajli, yej nejemen nemiktijkej?

¹¹ Entonces kimakakej itzotzolmej yej ijista', iwán kijlijkej iga mamochákano' se' alín tiempo, este que mamási-o' nochi yej kicredojokej Cristo yej yáwijo' nō mikitij kensan yejemen.

¹² Nikita' kuá' inón Cordero kipostekílija isexto sello kimilolama', pewa' iga pox molin tajli. Tonatí' mochij este chapóti'san ken tikita tzótzol yej moakiá kuá' mikilo, iwán la luna mochij este chílti'san ken tikita esti. ¹³ Iwán sitalimej yej onokej ipan cielo wejwetzikej ipan tajli, ken tikita kuá' ejeka' yej pox tajpalej kixixiniliá se kuawi' itakilka.

¹⁴ Cielo poliwi' ken tikita kuá' se ama' mokokolochowa, iwán inochi tepemej iwán inochi tajkotálmej† mopatakej kan ojonoyaj. ¹⁵ Iwán reyejmej yej onokej ipan tajli, iwán yej paréj tayakantokej iwán yej motapialiáj, iwán ijefejmej soldadojmej, iwán yej pox mandarowaj, iwán esclavojmej‡ iwán yej ayéj esclavojmej, miyankej ipan texapomej iwán itzalan tewewetkej. ¹⁶ Kijliayaj tepemej iwán tewewetkej:

—Xiwetzikan noyakapamej iga xine-iyanakan iyixtaj inón yej ewato' ipan trono iwán xine-iyanakan iyixtaj el Cordero iga amo manecastigarokan; ¹⁷ iga ási'ya día kuá' poxsan yawi tacastigaroti iwán ayagaj yawi kijyowiti.

7

Dios kimānawia yej itatki

* **6:2** 6:2 Xikita glosario “Corona”. † **6:14** 6:14 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”. ‡ **6:15** 6:15 Xikita glosario “Esclavo”.

¹ Kuḗ' tami' inín nikita', nikita' nawi angelejmej ejejkatokej ipan nawi inakastan inín tajli, yej kitzakuilijtokej nawi ejeka' iga amo makipitzakan tajli, niga lám̄ar, niga se kuawi'. ² No nikita' se' ángel yej witzziaya ikisáyampa tonatí' iwán kipiaya iselloj* Dios yej nochipa onos. Inín ángel kitzajtzilij recio inón nawi angelejmej yej Dios kimá' iga wel makichiwilikán tejté yej ayekti tajli wan lám̄ar, ³ iwán kijtoj:

—Amo xikchiwilikán nité yej ayekti in tajli, niga lám̄ar, niga kuawimej miej aya niksellarowaj pan iyixkuḗ' yej kicredojtokej Dios.

⁴ Iwán nikagui' ke' kisellarojkej: iga inóchiya masi' ciento cuarenta y cuatro mil yej israelitájmejsa. ⁵ Yej ipilowan ipilowampa Judá doce mil sellado, iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowampa Rubén iwán yej ipilowan ipilowampa Gad doce mil sellado, ⁶ yej ipilowan ipilowampa Aser doce mil sellado, yej ipilowan ipilowampa Neftalí doce mil sellado, yej ipilowan ipilowampa Manasés doce mil sellado, ⁷ yej ipilowan ipilowampa Simeón doce mil sellado, yej ipilowan ipilowampa Leví doce mil sellado iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowampa Isacar. ⁸ Iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowampa Zabulón, doce mil sellado yej ipilowan ipilowampa José iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowampa Benjamín.

Mia' yej ijichkáti'san itzótzol

⁹ Kuḗ' tami' inín, nikita' iga pox onolo', inewi paismej, raza, tajtolmej iwán inochi altepemej onoyaj iyixtaj trono iwán iyixtaj el Cordero; poxsan komatimej este ay'ya moojasi ke' onokej, este ijichkáti'san itzotzolmej iwán kikijkitzkijtoyaj soya'.

¹⁰ Inochimej ijkín kijtowayaj recio:

Temanawij toDios,

yej ewato' pan trono,

iwán temanawij iPiltzín yej kijliáj Cordero.

¹¹ Iwán inochi angelejmej ejejkatokej iga kiyawalojtoyaj trono, iwán ancianojmej, iwán inón nawi animálmej, motankuaketzkej itenoy trono iwán motzojtzompiloykej este ipan tajli iwán kiweyimatiiltijkej Dios, ¹² kijtojtoyaj:

¡Ijkónyawa'!

Kajasi iga matikweyimatiiltikán toDios, tikmatij iga Dios pox bueno, yéj nochi kimati, matikmakakan gracias,

matikye'itakan iga yéj nochi wel kichíwa iwán pox tajpalej,

ijkón mamochiwili nochipa. Ijkónyawa'.

¹³ Iwán se de inomej ancianojmej netajtan:

—¿A'yéj in inimej yej este ijichkáti'san itzotzolmej? ¿Kan walkej?

¹⁴ Iwán nikijlij:

—NoTeko, tej tikmati.

Iwán yéj ne-ijlij:

—Inimej yej poxsan kiknochijkej, iwán kipakkej itzotzolmej iwán kistayaltijkej iga iyesyo el Cordero. ¹⁵ Inón iga onokej itenoy trono kan ewato' Dios iwán semilwi' iwán senyówal kiweyimatiiltijtokej ipan weyitiopan;† iwán yej ewato' ipan trono ki-omemawij inomej iga sen-onoskej. ¹⁶ Ay'ya semi mayanaskej iwán nikeman ay'ya atanekiskej, iwán ay'ya tonatataskej iwán niga tadotnmikiskej, ¹⁷ iga Jesucristo yej kijliáj Cordero yej ewato' tajko trono yawi kicuidaroti inomej ken tikita borregojmej. Iwán Jesucristo yawi kiwigati kan ono' atzontekon iwán yawij konitij a'ti yej kichíwas iga nochipa maonolo; iwán Dios yawi kipojpowiliti iyixamej.

* **7:2** 7:2 Inín sello iga momarcarowa toknimej iga manesi iga Dios itatki. † **7:15** 7:15 Xikita glosario "Weyitiopan".

8

Yej seşan sello kawı

¹ Kuá' inón Cordero kipóste'ya sello siete yej kipiá kimilołama', san-takampolijtikawı' ipan cielo ken media hora. ² Iwán nikita' siete angelejmej ejejkatokej iyıxtaj Dios, iwán kimakakej sejsé de yejemen se trompeta. ³ Iwán nikita' se' ángel, kikıtzkijto' se tikaxaktzın de oro, iwán moketza' itenoj altar; iwán kimakakej komati incienso iga makisenetili wán iyoraciomej yej kicredojokej Dios iga makitatıkan ipan altar de oro yej ono' iyıxtaj trono. ⁴ Iwán ipokyo incienso yej kitatijtoya el ángel kisenetili wán iyoraciomej yej kicredojokej Dios asi' este kan ono' Dios. ⁵ Iwán inón ángel kikui' tikaxaktzın iwán kitemij iga tékol yej xojxotáto'o yej onoya ipan altar iwán kipatanaltij pan tajlı; iwán tatikuıni', mokagui' tawopaya, tapetani' iwán kuekuechka' tajlı.

Trompetajmej

⁶ Iwán inomej siete angelejmej kikuıkej itrompetajmej iga yawij tapıztatij.

⁷ Kuá' yej achto ángel kipıtza' itrompetaj, wetzi' pan tajlı tiawa' yej de hıelo iwán ti'ti yej setıto' wán esti. Iwán de cada eyi parte tajlı, tata' se parte. Iwán de cada eyi kuawi', tata' no se kuawi'. Iwán nochi yej ixwatokej yej te xojxoxokti', tata'.

⁸ Iwán el segundo ángel no kipıtza' itrompetaj, iwán momota' teıpa iteki ipan lámır ken tikita se weyi teıpe' welontıaya; iwán de cada eyi parte lámır, se parte mochij esti. ⁹ Iwán migui' se de cada eyi yej momati lamarıjti'. Iwán se de cada eyi wejweyi akalmej xıxitınikej.

¹⁰ Iwán kuá' éyiya ángel no kipıtza' itrompetaj, se weyi sıtalın ken tikita mechon wewelontıwalaj ipan cielo, iwán wetzıto ipan se parte de inón eyi parte weyamej iwán pan atzontekomej. ¹¹ Inón sıtalın itoka' Chichı'; iwán de cada eyi weyamej, se weya' chichıya' iwán mia' toknımej mikikej iga konijkej chichıka'.

¹² Kuá' cuarto ángel kipıtza' itrompetaj, xıtıni' tonatı', metzti* iwán sıtalımej iwán ay'ya xotakej se parte de eyi parte. İjkón iga nawi horas tonatı' atawiaya iwán tayowakan nawi horas ayá' taweltametztınyaya nıga sıtalımej ayá' taweltawıyayaj.

¹³ Iwán nikita', wán nikagui' iga se ángel† patantıaya tajko cielo, ijkın kijoıtıaya recio:

—ıPoxsan, poxsan mokatzajtzıloj ipan tajlı! ıPoxsan tamajmájııl iga éyi-o' ángel poliwi iga yawij kipıztatij itrompetajmej!

9

¹ Kuá' quinto ángel kipıtza' trompeta, nikita' iga wétzi'ya se sıtalın ipan tajlı, iwán inón sıtalın kimakakej llave yej iga motapowa xapo' yej pox wejkatan kan entokej malespıritojmej. ² Iwán kitapoj inón wejkatanxapo', iwán popoga' ken yej kısa ipan se pox weyi tiwelon iwán ipokyo kitakompachoj tonatı' iwán ejeka'. ³ Iwán ipan inón pıkti kıskej chapolımej iwán sempatanıkej noyan ipan tajlı; iwán inomej chapolımej kitekımakakej iga wel matatankuakan ken tikita kolımej. ⁴ Iwán kitekımakakej iga amo makıkuakan tatı' yej ono' ipan tajlı, nité yej xojxokti' iwán nisé kuawi' amo makıkualıkan iyıswayo, petz makıtankuakan toknımejsan yej ayá' kipiáj inón marca pan iyıxkuá' iga manesi iga itatki Dios. ⁵ E' kitekımakakej iga amo makımıktıkan toknımej, sino que san matatankuajtokan cinco meses; iwán kuá' tatankuaj inımpa chapolımej kwalıoj ken tikita kuá' tatankua kolı'. ⁶ İkuá' toknımej yawij kınekıtıj mamıkıkan, e' awel mikiskej; malej kınekiskej magui' mamıkıkanya, e' ayá' wel mikiskej.

* 8:12 8:12 Metzti: luna. † 8:13 8:13 O águila o moxi.

⁷ Inomej chapolimej ken tikita kawayojmej yej machtitokej iga wel mayakan kan tamijmiktilo; iwán ipan itzontekomej kipiáj ken tikita corona* de oro, iwán inochimej kipiayaj ixaya' ken tikita taga'. ⁸ Itzonkalmej ken tikita siwa' itzónkal, iwán itanmej ken tikita tekuani itan. ⁹ Iwán iyelixmej tzaktoyaj iga ken tikita kuachti de tepos, iwán kuá' patanij, iyastakapalmej nawatij ken tikita kuacarretajmej yej kitilana kawayoj yej yawij kan tamijmiktij. ¹⁰ Ipan ikuitapilmej kipiáj itzinmimayomej ken tikita koló'. Iwán iga inón ta-iknochijoskej cinco mej. ¹¹ Inomej chapolimej kipiáj se ijefejeje yej itoka' el Ángel yej iteko wejkatanaxapo'; inín ángel en hebreo† itoka' Abadón iwán ipan griego kijliáj Apolión, yej no kitojneki yej taxixitina.

¹² Ijkón panoy yej áchtopa yej pox tamajmájtíl, e' políwi-o' se' ome yej pox tamajmájtíl.

¹³ Kua' sexto ángel kipitza' itrompetaj, nikagui' se tájtól kisasaya tatajkoyan inomej nawí ikuakua inón altar de oro yej ono' iyixtaj Dios, ¹⁴ kijlij inón ángel yej kikitzkijtoya trompeta:

—Xikxitoma inón nawí angelejmej yej ijilpitokej itenoj weya' Eufrates.

¹⁵ Ijkón iga kimajkajkej inón nawí angelejmej iga makimijmiktikan se toknín de cada eyi de nochi toknimej. Inomej angelejmej Dios kipreparadoj nokta iga inonsan hora y fecha matamijmiktikan. ¹⁶ Iwán nikagui' iga ono' 200 millones soldadojmej yej nemij ipan kawayojmej.

¹⁷ Ijkón nikita' kawayojmej, iwán yej kitejkawilijtinemiáj moeltzaktinemiáj iga tepos yej chílti' ken tiwelón, este azulti' wan kosti'. Iwán kawayojmej kipiayaj itzontekomej ken tikita itzontekon tekuani, iwán ipan iten kisasaya ti'ti, pōkti iwán azufre. ¹⁸ Iwán se toknín de cada eyi de nochi toknimej mikikej iga ti'ti, pōkti iwán azufre yej kisasayaj ipan iten kawayojmej. ¹⁹ Porque inomej kawayojmej tamiktiayaj iga itenmej iwán iga ikuitapilmej, porque ikuitapilmej nesía ken tikita kowa' iwán iga inón tamiktiayaj.

²⁰ E' yej ayá' mikikej iga inimej yej kisa' ipan iten kawayojmej, ayá' mokajkajkej iga kichiwaj yej ayēkti, niga mokajkajkej iga kiweyimatiltiáj malespīritojmej iwán ayá' no mokajkajkej iga kiweyimatiltiáj kuatosantojmej yej de oro, plata, bronce, de te'ti iwán yej de kuawi'. (Inomej kuatosantojmej ayá' tacháj, iwán niga takakij iwán niga wel nejnemij.) ²¹ Ayá' no mokajkajkej iga tamiktiáj, niga no mokajkajkej iga taachisarowaj, niga mokajkajkej iga namolnemij wan yej ayá' iwán namiktitokej, iwán niga no mokajkajkej iga tachtekij.

10

Ángel yej kipiá kimilolamatzin

¹ Iwán nikita' se' ángel yej poxsan tajpalej, temotiwitziá ipan cielo e' witziaaya ipan mixti, iwán pan itzontekon onoya akosamaló'. Ixaya' ken tonatí' iwán iyikxi ken ome takétzal yej wewelonto'. ² Se kimilolamatzin* kipatajtoya ipan ima', iwán iga iye'ikxi taksa' ipan lámā, iwán iga iyopoch-ikxi taksa' ipan tajli. ³ Iwán kuá' tajtoj, mokagui' ken kuá' tzajtzi tekuani, iwán kuá' tzajtzi', mokagui' siete teyo' itajtólmej. ⁴ Kuá' támi'ya tajtojkej inomej siete teyo', nikijkuilowayay yej kijtojkej, e' nikagui' se tájtól yej walaj ipan cielo, iwán ne-ijlij:

—Tejsan xikichtakamatito yej kijtojkej inimej siete teyo' iwán amo xikijkuilo.

⁵ Iwán inón ángel yej nikita' taksato' ipan lámā iwán ipan tajli, kajko' iye'mā' cielojkóbapa, ⁶ iwán kijtoj:

* **9:7** 9:7 Xikita glosario "Corona". † **9:11** 9:11 Xikita glosario "Hebreo". * **10:2** 10:2 Xikita glosario "Kimilolama".

—Niknojma-ijtowa iyixtaj Dios yej nochipa isato', yej kichij cielo, tajli, lám̄ar iwán nochi yej ípan onokej, iga ay'ya wejkatis iga mochiwas yej Dios kijtoj. ⁷ Kūa' asis iga siéteja ángel kipitzas itrompetaj, inón vej mochiwasya yej Dios kejlanto', san ken kijtojkej profetajmej,† yej itekipanowanimejpa Dios.

⁸ Inón tájtól yej nikagui' ipan cielo, sej nenotza' iwán ne-ijlij:

—Xaj iwán xikui inón kimilolamatzin yej kitapojto' inepa ángel yej se iyikxi taksato' ipan lám̄ar iwán se' iyikxi pan tajli.

⁹ Iwán niajki kan ono' inón ángel iwán niktajtanilij iga manemaka inón kimilolamatzin, iwán yéj ne-ijlij:

—Xíkuiwa' iwán xikua. Iwán ipan moten tikmachilij este tzopeli' ken tikita nekti, e' kūa' asis mojtiko chichiyas.

¹⁰ Iwán nikujlij inón kimilolamatzin kan kikitzkijtoya iwán nikua; iwán kūa' nemi nikua, nikmachilij jake tzopeli' ken tikita nekti, e' kūa' támi'ya nikua, nojtiko chichiya'. ¹¹ Iwán yéj ne-ijlij:

—Yékti iga sej xikojpapowilikan yej Dios kijtowa iga yawi mochiwati. Xikojpapowilikan inochi toknimej yej onokej ipan inochi altepemej, inochi paismej, san kén itajtólmej wan xikojpapowilikan inochi reyejmej.

11

¹ Iwán nemakakej se ojta' ken tikita inõmpa kuawi' yej iga tamedirolo, iwán ne-ijlijkej:

—Ximoketza, iwán xikmediro itiõpan Dios iwán nõ xikmediro altar yej ono' tiõpan-ijti', iwán nõ xikita ke'mej ompa onokej yej kiweyimatiltijtokej Dios. ² E' ipatiojyo tiõpan amo xikmediro, iga inón patio kimakakej yej ayá' kixmatij Dios iwán yejemen yawij kitataksatij nõyan Jerusalén iga ompa mandarõskej cuarenta y dos meses yej masi mil doscientos sesenta días. ³ Iwán nia niktitaniti õme yej notatõtampa iga makijtokan yej nej nikijtowa, iwán inõmej yawij kipojtõtij mil doscientos sesenta días, e' yawij kajakijtotij itzotzolmej inõmpa yej moakiá kūa' mikilo.

⁴ Inimej õme tatitan kijtojneki inón õme olivo* iwán inõnsan nõ kijtojneki inón õme mechõnwewetkej yej ono' itenõj Dios yej iteko tajli. ⁵ Siga agaj kineki makichiwili tejté yej ayékti, yejemen kikixtiáj ti'ti ipan itenmej iga kimela'tatiáj nokta iyenemigojwan; ijkõn yawi mikiti agaj yej makineki makichiwili tejté. ⁶ Inimej õme tajtaga' wel kitzakuaj cielo iga amo mawiki tiawa' miej yejemen kipowaj tájtól yej Dios kimaka; iwán wel nõ kichiwaj iga a'ti mamochiwa esti iwán iga kiknochiwaj la gente iga plaga este ke' iga yejemej kinekiskej. ⁷ E' kūa' inimej kitamijkeja itekipanõlmej, weyi animál yawi kisati pan wejkatãxapo' iwán yawi kimajmagatij iyõmextin, kitaniliskej iwán yawij kimiktij. ⁸ Iwán inõmej animajmej yawij wetztkawitij ipan icallejmej Jerusalén kan toTeko Jesucristo kimiktijkej ipan kuacruz, inón weyi-altepe' kitojneki ken kūa' altepe' Sodoma iwán país de Egipto. ⁹ Iwán eyi días iwán tajko, inewi gente de nochi altepemej, de sese'pa raza, de inochi tajtõlmej, yawij kitatij animajmej kan miktokej iwán akimakaskej lugar iga makitokakan. ¹⁰ Yej chantitokej ipan tajli yawij pakitij iga mikikeja, põxsanya nokta yawij pakitij, este yawij mossepantitanilitij regalo; porque inõmej gente poxsan kijiyaj inón õmen yej Dios kimakaya tájtól iga makipowakan. Inõmej gente poxsan moknochiwayaj iga yej kichiwaj inón õmen. ¹¹ E' kūa' pánoja eyi días iwán tajko, Dios ki-ojõjpa-ixitij sej iwán sej moketzkej, iwán inochi gente yej kitakej poxsan momajtijkej. ¹² Iwán iyõmexti inõmej tajtaga' kikakikej ipan cielo se tájtól yej poxsan recio, ijkõn kijlijkej:

—Xitejkawikan nijiga.

† 10:7 10:7 Xikita glosario "Profeta". * 11:4 11:4 Xikita glosario "Olivo".

Iwán tejkajkej ipan cielo ipan se mixti, iwán iyenemigojwan kitztoyaj. ¹³ Iwán íkuá' poxsan molin tajli, iwán se tájkol de cada diez de inón weyi-altepe' xixitínikkej kajlimej iwán mikikej siete mil gente. Iwán la gente yej ayá' mikikej, poxsan momajtíjkej iwán kiweyimatíltíjkej Dios yej ono' ipan cielo.

¹⁴ Inín yajki el segundo yej pox tamajmájtíl, e' na'ya wí' se'.

Siete trompeta

¹⁵ Iwán kuá' ási'ya pan siete ángel iga kipítza' itrompetaj, mokagui' tajtolmej yej recio ipan cielo, kijtowayaj:

Inán toTeko Dios iwán Cristo yej iPiltzín;
nochipa yawij mandarotij ipan tajli
wan ayí' tamis iga mandarowaj.

¹⁶ Entonces inomej veinticuatro ancianojmej yej ejewatoyaj ipan itronojmej iyixtaj Dios, motzojtzontokakej este ipan tajli iwán kiweyimatíltíjkej Dios, ¹⁷ kijtojttoyaj:

Nimitzmakaj gracias, noTeko,
Dios yej nochi wel tikchíwa,
tej yej ikyay tono' iwán inán tono' iwán tiaya tiwítzeti,
iga nochi wel tikchíwa wan
tipéwa'ya iga tirreinarowa.

¹⁸ La gente yej ayá' mitzixmatij, kuejkuesiwikej,
e' asi' día iga tia titacastigaroti,
wan no asi' día iga tia tikjuzgaroti yej miktokej,
iwán tia no tikmakati yej yekti yej mitzcredojtokej, yej kipojkej motájtól,
iwán yej mitzweyimatíltíjkej tia tikmakati yej yekti,
kesiá yej tejté iteki iwán yej até iteki,
iwán tia tikpoloti inomej yej kisosolowaj tajli.

¹⁹ Entonces tapowí' itiopan Dios yej ono' ipan cielo, iwán tiopan-ijti' nestoya se ken baúl† kan entoya diez mandamiento. Iwán tapetani' iwán mokagui' tawopaya, tatikuini', molin tajli iwán wetzi' tiawa' de hielo.

12

Siwa' wan kuakuakowawéj

¹ Iwán ijkín nesiko ipan cielo ken tepa iteki yej paréj weyi: se siwa' tzaktoya iga tonati' iwán la luna onoya iyixxitan iwán kitalijtoya se corona* yej kipiá doce sitalin.

² Inín siwa' tatalaxwijtoya, iwán tzajtziá iga pilkualowaya iga yáwiya taonoltiti.

³ Iwán nesiko se' yej monextij ipan cielo: se kuakuakowawéj yej tatá' yej kipiaya siete itzontekon, diez ikuakua iwán se corona ipan sejsé itzontekon. ⁴ Iwán iga ikuitápil kiwawatatzoj se de cada eyi sitalimej yej onokej ipan cielo iwán kipajpatanaltij talpan. Inín kuakuakowawéj moketza' iyixtaj siwa' yej yáwiya taonoltiti, iga makikuáli ipiltzín kuá' maki-onolti. ⁵ Iwán inón siwa' kita' se iyokichpiltzín, iwán iga ibastón de tepos yawi kimandaroti inochi gente. Después Dios kikuilij ipiltzín iwán kiwiga' no kan ono' yéj iga no mamotali ipan itronoj. ⁶ Iwán inón siwa' yajki ipan desierto, kan Dios nokta kichij iga ompa makitamakatokan mil doscientos sesenta días.

⁷ Máj máj momijmiktilo' ipan cielo, iga Miguel iwán iyangelejmej momijmiktijkej wan inón kuakuakowawéj. Kuakuakowawéj iwán iyangelejmej no lucharojkej, ⁸ e' kipolojkej, iwán yejemen kikixtijkej iga ayo' maonokan ipan cielo. ⁹ Iwán kikixtijkej inón kuakuakowawéj, inonsan ikyapakowa' yej itoká' Tzitzimi' yej kikajkayawa inochi gente, kipatantijkej talpan wan iyangelejmej.

† 11:19 11:19 Xikita glosario "Arca del pacto". * 12:1 12:1 Xikita glosario "Corona".

¹⁰ Iwán nikagui' se tájtól wej recio ipan cielo, kijtoj:

—Dios kimanáwija igentej; kinextij iga nochi wel kichíwa iwán yéjsan reinarowa. Inán Cristo noyan reinarowa iga kpatantijkej talpan Tzitzimi' wej kitelwiaya tokniwan, kitelwiaya semilwi' iwán senyówal iyixtaj Dios. ¹¹ Tokniwan tatanilijkej iga iyeyo el Cordero iwán iga itájtól Dios wej wejemen kipowakej; wejemen ayá' majmawikej iga yawij kimiktij, majwa' kisentalkej iyalmajmej iga mamikikan. ¹² Xipakikan cielojmej iwán wej ípan amonokej. E', ílastimajsan wej chantitokej ipan tajli iwán wej chantitokej ipan lámár! Iga Tzitzimi' kuejkuesitiajki kan anchantitokej, iga kimati iga alín kipolowa iga políwisya.

¹³ Kuá' inón kuakuakowawéj kita' iga óno'ya talpan, kitalochtij siwá' wej kita' ipiltzín. ¹⁴ E' inón siwá' kimakakej ome wej wejweyi iyastakápal águila, iga wel mapatani iga mayawi ipan desierto, kan kitamakatoskej tres años y medio, ompa ay'ya wel casis inón kuakuakowawéj. ¹⁵ E' inón kuakuakowawéj kikixtij trojaj a'ti ipan iten iga kichíwa se weya', iga siwá' makiwiga arresomoj. ¹⁶ E' tajli kipalewij inón siwá', iga tajli tapowi' iwán inochi kitoloj in inón a'ti wej inón kuakuakowawéj kikixtijtoya ipan iten. ¹⁷ Iwán iga san inón, kuakuakowawéj paréj kikuesowilij inón siwá', iwán yajki kimijmiktito ipilówampa inón siwá', ken tikijtowaj inomej wej kichíwaj kensan tatekimaka Dios iwán kichíwaj ken tenextiliá Jesús. ¹⁸ Iwán inón kuakuakowawéj moketza' lamartenoj.

13

Ome wejweyi anímal wej tamajmajtiáj

¹ Nimoketza' ipan xajli wej ono' lamartenoj. Iwán nikita' iga nemi kisa ipan lámár se weyi anímal wej kipiá siete itzontekon, iwán diez ikuakua iwán ipan sejsé ikuakua kipiaya se icoronaj,* iwán ipan sejsé itzontekon ijkuilijto' tokamej wej Dios kikuesowa. ² Inín weyi anímal wej nikita' ken tikita tekuani,† iwán iyikximej ken tikita oso iyikxi, iwán kipiaya iten ken tikita tekuaniwéj.‡ Iwán kuakuakowawéj kimá' iga wel mamandaro, iwán kitalij ipan weyi asiéntoj kan tatekimakas. ³ Se de itzontekon inín weyi anímal nesía kan tzontektoya wej este wel miki, e' inín kan tzontektoya pajti', iwán nochi gente wej onokej ipan inín tajli madmiradokej iwán kitokakej inín weyi anímal. ⁴ Iwán kiweyimatiltijkej inón kuakuakowawéj iga kimá' poder inón weyi anímal; no kiweyimatikej weyi anímal, kijtowayaj la gente:

—Ateyi se' ken inín weyi anímal, ayagaj wel momatiá iga íwan mamomijmikti.

⁵ No kimakaltijkej iga inón weyi anímal makijto tajtolmej wej iga imatika mokichmati, iwán kimalijliá Dios; iwán kitalkej iga mamandarojto cuarenta y dos meses. ⁶ Iwán ijkón kichij, kimalijlij Dios, kimalijlij itoká' Dios, kimalijlij íkal Dios iwán kimalijlij wej onokej ipan cielo. ⁷ No kimakaltijkej iga makimijmikti wej kitokaj iyojwi Dios, este que makitanilikan; iwán kimakakej iga wel makimandaro inochi raza, ipan inochi altepe', ipan inochi tajtolmej iwán ipan inochi nación. ⁸ Wej chantitokej ipan tajli poxsan kiweyimatiltijkej inón weyi anímal, petz wej ayá' ijkuilijto' itokamej ipan iyama' el Cordero. Iga kuá' mochij inín tajli, mo-ijkuilij itokamej wej nochipa onoskej wan Dios ipan ama' wej kipiá el Cordero wej mikika.

⁹ Si agaj wel takaki, makiye'kaki. ¹⁰ Wej yawij kipresojuwítij wej kitokaj Dios, wejemej no yawij kipresojuwítij. Iwán wej yawij kimiktij iga espada wej kitokaj Dios, no yawij kimiktij iga espada. Inón iga wej kitokaj iyojwi Dios makijyowikan iwán mamocofiarokan pan Dios.

¹¹ Máj máj nikita' se' anímal nemi kisa ipan tajli. Inín kipiaya ome ikuakua ken tikita borregohtzín, e' tajtowaya ken kuakuakowawéj. ¹² Kipiaya poder kensan wej

* **13:1** 13:1 Xikita glosario "Corona". † **13:2** 13:2 "Ken tikita tekuani": leopardo. ‡ **13:2** 13:2 "Ken tikita tekuani": león.

áchtopa weyi aním̄al w̄an tekipanow̄aya iga yéj, iwán kichij iga inochi gente yej ono' ipan tajli makiweyimatiltikan yej áchtopa weyi aním̄al yej pajti' kan tzontektoya malej iga inón katka mamíktoya. ¹³ Nō kichiw̄aya milagrojmej iga manesi iga ayéj nám̄ol, este ipan cielo kiwetziltij ti'ti ipan tajli iyixtaj la gente. ¹⁴ Inón kichij milagrojmej iga kimaka poder yej áchtopa weyi aním̄al, kikajkayaj inochi toknimej yej ono' ipan tajli. Iwán kitekimá' iga makichiwakan se iyimagen inón áchtopa aním̄al yej kitzontekkaj iga espada iwán ayá' migui'. ¹⁵ Iwán inón segundo weyi aním̄al kimakakej poder iga makimaka vida inón imagen iwán iga makitajtolti. Iwán yej ayá' yawi kiweyimatitij inón imagen yawij kimiktitij. ¹⁶ Iwán kichij iga inochi gente, yej kipiá itekiyo iwán yej ayá', yej kipiá tom̄in iwán yej akipiá tom̄in, esclavojmej iwán yej ayéj esclavojmej, makitalilikan se marca ipan iye'ma' o pan iyixkuá'. ¹⁷ Iwán ni agaj awel takowa niga tanamaka, siga ayá' kipiá la marca o itōka' inón aním̄al o inūmerojyo itōka'. ¹⁸ Iga se mamomacht̄i in̄in, kineki poxsan matajlamiki; si agaj kentenderowa makimati te kijtojneki inūmerojyo aním̄al, tága'pa inūmeroj. Inón número seiscientos sesenta y seis.

14

Kitakuikiliáj Cristo

¹ Después nitachá' iwán nikita' el Cordero onoya iyixko tepe' yej itōka' Sion. Sen-onoyaj iwán inón Cordero ciento cuarenta y cuatro mil tokniw̄an yej pan iyixkuá' ijkuijito' itōka' el Cordero iwán itōka' iTaj. ² Iwán niká' se tájtōl yej w̄alaj ipan cielo ken a'ti kuá' poxsan w̄opa, ken kuá' poxsan tatikūni, inón tájtōl ken tikita kuá' nemi kitzotzonaj mia' arpa.* ³ Iwán kikuiktōyaj se nuevo takūj' iyixtaj trono, iwán iyixtaj inomej n̄awi anim̄almej iwán iyixtaj ancianojmej. Iwán ayagaj wel kimati in̄in takūj' petz inomej ciento cuarenta y cuatro mil yej Dios kim̄anawij kan onolo' ipan in̄in tajli. ⁴ Inimej yej ayí' nokta motekkej w̄an siw̄a,† sino que ye'nemikej, iwán kitokaj el Cordero kansan yawi. El Cordero kikowa' inimej iga iyesyō, kitapejpen yej áchtopa mochijkej itátkipa Dios iwán el Cordero, inimej momakaj iga makichiwakan ken kineki Dios. ⁵ Iwán ayí' takajkayajkej iga ye'nemij iyixtaj Dios.

Eyi ángel kipowaj itajtōlmej

⁶ Iwán nikita' se' ángel patant̄inemi tajko cielo yej kinentiá ye'noticiaj yej ayí' tamis, yej mamopowili inochi gente yej ono' ipan tajli, inochi naciōmej, raza iwán de nochi altepemej san ken tajtowaj. ⁷ Iwán kijtowa recio:

—Xikmajmawilikan Dios iwán xikweyimatiltikan, pues ási'ya hora iga yéj yawi tajuzgarōti; iwán xikweyimatikan inón yej kichij cielojmej iwán tajli, lám̄ar, iwán inochi atzontekomej.

⁸ Iwán se' ángel nō kijtoj recio:

—Xixit̄ini'ya in Babilonia yej weyi-altepe', iga kinextilijtoya mia' naciones iga makiweyimatiltikan idolojmej, iga inón kichiwaj kenkuá' taw̄anaj iga vino iwán yawij w̄an sesé.

⁹ W̄an se' tercer ángel del cielo kijtoj recio:

—Siga agaj kiweyimati aním̄al w̄an iyimagen iwán siga motemaka iga makipiá im̄araj pan iyixkuá' o ipan im̄a', ¹⁰ Dios kipoxkuesowilij iwán yawi kicastigarōti iwán yawij kiknochijtotij ipan ti'ti iwán azufre, kiknochiw̄as iyixtaj iyangelejmej Dios iwán iyixtaj el Cordero. ¹¹ Iwán nochipa popoktos ti'ti iga kicastigarōjtoskej semilwi' iwán senyówal yej kiweyimatij aním̄al iwán iyimagen, w̄an yej kipiáj marca yej itōka'

* **14:2** 14:2 Xikita glosario "Arpa". † **14:4** 14:4 Anka in̄in kijtojneki iga ayá' kiweyimatiltijkej idolojmej.

inón anímal. ¹² Ijkón yej kicredojskeje Dios iwán kichiwaj ken ga tatekimaka, amo mamosemakakan iga kitokaj iyojwi Jesús.

¹³ Niká' se tájtól ipan cielo yej ne-ijlij:

—Xikijkuilo yej nia nimitzijliti: “Mayolpakikan desde inán yej mikij ipan iyojwi toTeko.” El Espíritu Santo kijtowa iga inomej yáwija mosewítij, áyo'ya tekipanoskej. Inochi yej kichijkej yej yekti, yați iwamej.

Dios kijuzgarowa nochi yej ono' ipan tajli

¹⁴ Después nitachá', iwán nikita' se mixti este ista' iwán iyixko mixti ewato' a'pa yéj tachá ken tikita iPiltzín Taga'. Kitajitoja se corona‡ de oro iwán kikitzkijtoya se ken machete yej pox tateki yej iga motékpa trigo. ¹⁵ Iwán kisa' ipan weyitiopan se' ángel iwán kitzajzilij recio yej ewato' iyixko mixti:

—Iga momachetej xiktékiya trigo; iga ási'ya itiempoj iga mamoteki, iwán la cosecha yej ono' ipan tajli chika'ya.

¹⁶ Iwán yej ewatoya ipan mixti kipanoltij imachetej ipan tajli iwán kitegui' yej chika'ya.

¹⁷ Iwán kisa' se' ángel ipan weyitiopan yej ono' ipan cielo, no kikitzkijtoya imachetej yej pox tateki. ¹⁸ Iwán kisa' ipan altar se' ángel yej kipiá poder iga tapolowa iga ti'ti, iwán kitzajzilij recio yej kikitzkijtoya machete yej pox tateki, kijlij:

—Xiktékiya iga momachetej yej pox tateki inomej racimojmej de uva yej ono' ipan tajli iga yojoyoksitókeja.

¹⁹ Iwán el ángel kipanoltij imachetej ipan uvajyoj,§ iwán kitegui' uvajmej yej ono' ipan tajli, iwán kakij kan yawi mopatzkati, inón kijtojneki weyi castigo yej Dios kititanis. ²⁰ Uvajmej kipatzkakej kan ay'yéj altepe' iwán kan mopatzka' uva kisa' esti, tejkaj este ipan iten kawajoymej, inón esti motaloj trescientos kilómetros.

15

Angelejmej wan siete plaga iga ta-iknochiwaj

¹ No nikita' ipan cielo se yej este temajtiá yej ayi'pa mo-ita: siete angelejmej yej kiwajligayaj siete plaga yej iga tacastigarowa. Kua' tamis inochi inimej, Dios ay'ya kuesitos.

² Iwán no nikita' lámbar ken tikita vidrio nelijto' iwán ti'ti. Iwán nikita' no ejejkatokej ipan lámbar inomej yej kitanilijkej weyi anímal iwán iyimagen iwán imarcej inón weyi anímal. Nochi inimej gente, Dios kimá' sejsé iyarpajmej.* ³ Iwán kikuikakej yej itakuí' Moisés yej tekipanowaya iga Dios, yej itakuí'pa no el Cordero, kijtowayaj:

Tej tinoTeko, nochi wel tikchiwa.

Weyi iwán pox monsj yej tej tikchiwa.

Yekti iwán melá' inochi yej tikijtowa iga mamochiwa.

Tej yej tikmandarowa nochi yej ono' ipan tajli.

⁴ NoTeko, ¿a'yéj ayá' mamitzmajmawili?

¿A'yéj ayá' mamitzweyimatilti?

Tejsan moselti yej ayí' tikchiwa yej ayékti,

iwán inochi naciomej witzetij iwán mitzweyimatiltiskej,

iga inochi kitakej yej tej tikchiwa poxsan yekti.

⁵ Wan nikita' iga tapowi' tiopan ipan cielo, inón kuetaxtiopan† kan moenayaj patachte'timej kan ijkuilijto' iley Dios yej kimá' Moisés. ⁶ Iwán ipan inón kuetaxtiopan kiskej inomej siete angelejmej yej kipiayaj siete plagajmej, kakijtokej ye'tzótzol yej

‡ 14:14 14:14 Xikita glosario “Corona”. § 14:19 14:19 Xikita glosario “Uva”. * 15:2 15:2 Xikita glosario “Arpa”. † 15:5 15:5 Hch 7:44. No xikita glosario “Kuetaxtiopan”.

chijto' iga lino[‡] este pepetani, iwán kitalijtoyaj icintoromej de oro este iyelixtenojmej. ⁷ Iwán se de inomej nawi animalmey yej onoya iyixtaj Dios, kimá' sejsé de inomej siete angelejmej se wájkal yej chijto' iga oro yej tento' iga yej Dios yawi tacastigaroti; Dios yej nochipa onos wan ayí' mikis. ⁸ Inón weyitiopan temi' iga pokti yej witziaa ipan iweyipoder Dios, iwán ayagaj wel kalaki ipan inón weyitiopan, este que mapano inón siete plaga yej kipiayaj inomej siete angelejmej.

16

Wajkalmey yej kipiapiá yej iga Dios tacastigarowa

¹ Iwán nikagui' se tájtól recio kiasa ipan weyitiopan, ijkín kijliaya inomej siete angelejmej:

—Xakan ipan tajli iga xikawatij inón siete wájkal yej kipiapiá yej iga Dios tacastigarowa.

² Iwán yej áchtopa ángel yajki, iwán kitoyaj ipan tajli yej onoya ipan iwájkal, iwán inochi gente yej kipiayaj imarcaj weyi animál iwán kiweyimatiáj iyimagen, kisa' iyakapamej kókol yej pox kualo.

³ In segundo ángel kitoyaj ipan lám̄ar yej kipiaya ipan iwájkal, iwán lám̄ar mochij ken tikita iyesyoy yej mikto', iwán migui' inochi yej onoya ipan lám̄ar.

⁴ In tercer ángel kitoyaj yej kipiaya ipan iwájkal, ipan a'timej iwán ipan atzontekomej iwán mochij esti. ⁵ Iwán nikagui' ijkín kijtoj inón ángel yej kicuidarowa a'timej:

—Tej noTeko yej nochipa tonoya iwán nochipa tonos, tej ómpaya ken tikchiwa iwán kajasi iga ijkín titacastigarowa. ⁶ Iga yejemej kimiktijkej yej moconfiarowaj ipan tej, iwán kimiktijkej moprofetajmej, iwán inán tej tikchij iga makonikan esti, puej ijkón kajasi.

⁷ Iwán nikagui' se' tájtól yej kisa' itenoy altar, kijtowa:

—NoTeko Dios yej nochi wel tikchiwa, ken tej titajuzgarowa ómpaya nokta.

⁸ Iwán el cuarto ángel kitoyaj yej kipiaya ipan iwájkal ipan tonati', iwán kichij iga tonati' wel makimela'tati la gente iga tiwelón. ⁹ Iwán inochi este tátaya ikajlomej iga pox totóni' tiwelón. E' malej ijkón ayagaj kipata' ken iga nemi iga makiná'techo Dios niga kiweyimatiiltijkej. Majwa' kimalijlijkej Dios yej kititani inimej yej tacastigarowa.

¹⁰ In quinto ángel kitoyaj yej kipiaya ipan iwájkal ipan itronoj weyi animál iwán kan mandarowa inón weyi animál tamichkantitikawi', iwán yej kiweyimati inón weyi animál molengaujtanquayaj iga kualowayaj. ¹¹ Iwán kimalijlijkej Dios yej ono' ipan cielo. Malajtowayaj iga kwalotoyaj iga kipiayaj ikokolmej. E' ayá' kikajtejkej iga kichiwaj yej ayekti.

¹² Iwán in sexto ángel kitoyaj no yej kipiaya ipan iwájkal ipan weya' yej itoka' Eufrates; iwán wagui' in weya' iga wel mapanonkan inomej reyejmej yej witzej ikisayampa tonati'.

¹³ Wan nikita' iga kisa' eyi yej ayéj ye'espíritoj, ken tikita kalamej. Se kisa' ipan iten kuakuakowawéj, se ipan iten weyi animál iwán se ipan iten yej ayéj mela'profetaj.

¹⁴ Inimejwa' iyespíritojmej tzitzimimej yej kichiwaj milagro. Iwán kinechkoskej inochi reyejmej yej onokej ipan inín tajli iga mamomijmiktikan kuá' Dios yawi tajuzgaroti.

¹⁵ ToTeko kijtowa:

—Ta' xikitakan, nej niwi' kuá' ayá' momati, ken se yej tachteki. Poxsan pakto yej kichijos ken Dios kineki iwán iga ijkón kichijos kenkuá' taajakijos, ayá' nemis ipetzkan iwán ayá' pınawas.

[‡] 15:6 15:6 Lino achi ken ichka', e' chijto' iga se'pa planta.

¹⁶ Iwán inomej espiritojmej yej maľojmej kinechkoj reyejmej kan itoka' Armagedón ipan tájtól Hebreo.*

¹⁷ Iwán ángel número siete kitoyaj iwájkal ipan ejeka'. Iwán ipan weyitiopan yej ono' ipan cielo, Dios tajtoj recio, kijtoj:

—Níkchija nochi.

¹⁸ Íkuá'san tapetani', tawopa' iwán tatikuini' iwán kuekuechka' tajli, inón talolín poxsan recio, níkeman ayí' panoj ijkompa talolín desde kuá' onolo' ipan tajli. ¹⁹ Iwán weyi-altepe' yej itoka' Babilonia, tzatzayani' tajli, éyiya mochij. Iwán altepemej yej ono' ipan inewi tajli xixitínikej. Ijkon Dios keĵlan inón weyi-altepe' Babilonia iga kichijtokej yej ayekti, inón iga poxsan kicastigaroj. ²⁰ Inochi tajkotálmej† iwán tepemej, poliwiki. ²¹ No wáľaj ipan cielo weyi granizo yej wetzi' ipan la gente. Inomej granizo iyetika ken cuarenta kilo. Iwán tajtaga' kimáľilijkej Dios iga wetzi' inón granizo, iga poxsan tapoloj inón granizo iga Dios tacastigaroj.

17

Siwá' yej najnamolnemi

¹ Iwán wáľaj se de inomej siete angelejmej yej kipiayaj siete wajkalmej, iwán ne-ijlij: —Xinejnemi iwán nia nimitznextiliti ken iga Dios yawi kicastigaroti inón siwá' yej najnamolnemi yej ewato' itenoj mia' weyamej. ² Reyejmej, iwán la gente de inewi altepemej kichijkej yej ajayekti iwán inón siwá' yej najnamolnemi yej kinextilijkej iga makiweyimatiľtikán idolojmej.

³ Iwán iyEspiritoj Dios asi' noyakapan iwán el ángel newiga' ipan se desierto. Ompa nikita' se siwá' ewato' ipan weyi animal yej chilti', iyakapan ijkuilijto' tajtolmej yej Dios kijiya, inón animal kipiaya siete itzontekon iwán diez ikuakua. ⁴ Siwá' kakijto' itzótzol yej axokoti' iwán chilti', kitáľijtoya oro, te'ti ken diamante iwán perlas.* Kikitzkijtoya se wajkaltzin de oro tentoya iga vino, inón vino kijtojneki iga kichij yej pox ajayekti iwán tanextilij iga mamoweyimati idolojmej. ⁵ Ipan iyixkuá' siwá' ijkuilijto' toka' yej ayá' momati te kijtojneki, kijtowa: “WeyiBabiloniaj yej tanextilia iga siwatkej manajnamolnemikan, iwán inochi yej mochíwa yej ayekti ipan inín tajli.”

⁶ Iwán nikita' iga inón siwá' tawan iga konij iyesyomej yej moconfiarowaj ipan Dios yej kimiktijkej iga kipowaj itájtól Jesucristo. Kuá' inón nikita', este nimadmiradoj.

⁷ Iwán inón ángel ne-ijlij:

—¿Te iga timadmiradowa? Nia nimitznextiliti te kijtojneki inón siwá' iwán inón weyi animal kan ewato' siwá', inón weyi animal yej kipiá siete itzontekon iwán diez ikuakua. ⁸ Weyi animal yej tikita', onoya iwán inán ay' teyi. Yawi kįsati ipan wejkatanxapo', e' iga san yawi mela'poliwiti. Desde kuá' mochij inín tajli, Dios kijkuiloj itokamej ipan ama' kan nesi aja'yéj nochipa onoskej iwán Dios. Yej chantitokej ipan tajli, inomej yej itokamej ayá' ijkuilijto' ipan inón ama', yawij majmawitij kuá' kitaskej inón weyi animal yej onoya iwán inán ayo'ya teyi, e' wį'o' sej.

⁹ Inín iga yejsan ye'tajlamiki wel kimatis te kijtojneki: Inón siete itzontekon animal, kijtojneki siete tepe'† kan ewato' siwá'. ¹⁰ No kijtojneki siete reyejmej. Cinco de inomej reyejmej wetzíkeja, el sexto rey mandarojto' inán, iwán el séptimo aya teyi inán. Kuá' wį', ayá' wejkatis iga mandaroj. ¹¹ Weyi animal yej chilti' yej onoyay wan inán ay' teyi, yéj se de inomejpa siete reyejmej; inonwa' mokuepas iga inón másisya ocho rey; e' yawi mela'mikítiya.

* **16:16** 16:16 Xikita glosario “Hebreo”. † **16:20** 16:20 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”. * **17:4** 17:4 Perla pox walęrowa, ken tikita tetzin ke'pa ajayo' wan iga perla wel mochíwa kęska'. † **17:9** 17:9 Siete tepe' anka kijtojneki altepe' Roma.

¹² 'Inomej diez kuakuamej, inón kijtojneki diez reyejmej yey aya mandarowaj; e' yawij gobernartij iwán weyi anímal petz se hora. ¹³ Inimej diez reyejmej sansé iyalmajmej kipiáj iga yawij kipalewítij iga inón weyi anímal mamandaro. ¹⁴ Yawij momijmiktítij iwán el Cordero, e' el Cordero yawi tataniliti iga yéj nokta iTeko nochi tekomej wan Rey iga nochi reyejmej. Iwán el Cordero sen-onoskej iwán yey Dios kinotzkej iwán kitapejpenkej iwán moconfiarowaj nochipa ipan yéj.

¹⁵ El ángel no ne-ijlij:

—Inomej a'timej yey tikita' kan ewato' inón siwa' yey najnamolnemi, inómejwa' kijtojneki yey chantitokej ipan altepemej yey onokej ipan nochi nación san katiapay itajtolmej. ¹⁶ Inomej diez kuakuamej yey tikita' kipiá weyi anímal, yawij kijiyatij inón siwa' yey najnamolnemi, yawij kikajtewatij iselti iwán ipetzkan, yawij kikualítij inakayo siwa' iwán yawij kitatítij ipan ti'ti. ¹⁷ Dios kitajlij ipan iyalmajmej inomej reyejmej iga makichiwakan ken Dios kineki, iga kipiakej sesan iyalmajmej iga kipalewijkej iga weyi anímal wel mamandaro este que mamochiwa ken kijtoj Dios. ¹⁸ Inón siwa' yey tikita', inonwa' kijtojneki weyi-altepe' yey irrey tatekimaka ipan nochi reyejmej yey onokej ipan tajli.

18

Tata altepe' Babilonia

¹ Iwán nikita' se' ángel walaj ipan cielo yey kipoxpiá poder. Kitawij tajli iga itiyo.

² Iwán ijkín kijtoj recio:

—Xixitíni'ya, xixitíni'ya weyi-altepe' Babilonia, iwán inán móchija kan mochantiáj tzitzimimej, ompa íchanya inochi malespírotojmej iwán kan moxeketiáj totomej yey ayá' mokua iwán mo-ijiya. ³ Iga inochi paismej kichijkej yey ayékti ken kichiwaj yey ichamej Babilonia iga kiweyimatiltijkej idolojmej. Iwán inochi reyejmej de inín tajli ijkonsan kichijkej. Iwán tanamakanimej kipoxpiakej tomín iga yey chantitokej Babilonia kikojkej nochi yey kiyoltilanayaj.

⁴ Iwán nikagui' se' tájtól ipan cielo kijtowa:

—Xikísakan ipan inón weyi-altepe' Babilonia, amejemej yey nimitztapejpenkej, amo no tewan xikchiwakan yey ayékti iga amo no mamitzcastigarokan. ⁵ Ási'ya iyixtaj Dios iga inomej yey onokej Babilonia kichijtokej yey ajayékti, iwán Dios ayá' nemi kelkawa. ⁶ Makichiwilikan Babilonia kensan kichiwilij sekin; makicastigarokan ome vej ke' yéj kicastigaroj sekin. Makichiwilikan ome vej yey mitzchiwilijkej iga no makimachili ken iga kualo. ⁷ Achonsan no xicastigarokan ke'san yéj moweyimati' iwán ke'san kichij yey ayékti. Yéj moweyimati' iwán kijtoj ipan iyalmaj: “Nej nigaj newato' iga nej nochi nikmandarowa; nej ayéj ken se lástima siwa' yey mi' iwéj wan akipiá yey kipalewiá, nej nikeman ayá' nimoknomatitos.” ⁸ Inón iga ipan sansé día yawi wetziti iyakapan inimej yey tacastigarowa: mikílisti, chokalis iwán apis, iwán yawij kitatítij iga ti'ti, iga toTeko Dios yey nochi wel kichiwa kijtoj iga ijkón kajasi iga makicastigarokan Babilonia.

⁹ Reyejmej de inewi tajli yey kichijtoyaj yey poxsan ayékti, kensan kichiwa weyi-altepe' Babilonia iga kiweyimatiltijkej idolojmej iwán kichijkej nochi yey kiyoltilanayaj, yawij chokatij iwán moknomatiskej kuá' kitaskej iga inón weyi-altepe' popókto'ya iga nemi tata. ¹⁰ Wéjkasan kawiskej iga kimajmawiliskej iga makisencastigarokan iwamej, iwán kijtoskej:

—¡Ay! ¡O'xan Babilonia yey tiweyi-altepe', tej yey nochi tikmandarowaya! Inán nimaninsan titata'.

¹¹ Nochi tanamakanimej chokaj iga moknomatij iga inón weyi-altepe', iga ay'ya teyis kan tanamakaskej. ¹² Ayagaj kikowas yey kinamaka yey chijto' iga oro, plata, te'ti yey mojmonsajti', perlas, tzótzol de lino yey pox tzotakti', de seda yey axokoti'

iwán chĩlti', nō inochi kuawimej yej ajwiya'pa, marfil,* kuawimej yej mojmõnsajti', bronce, tepos, mármol;† 13 canela, especias yej ajwiya', incienso, mirra, perfumes, vino, aceite, harina yej kueçhti', trigo; yolkamej yej motamamaltia, borregoimej, kawayojmej, kuacarretajmej, iwán este toknimej yej kikuij iga esclavo. 14 Kijliskej inõn weyi-altepe':

—Ay'ya tikpiá yej tikpiaya yej tikpoxpíasnekiá, tikpóloja. Nikeman ay' tikpiás sej nochi yej pox patiyoj iwán yej mojmõnsajti' yej tikpiaya.

15 Yej ompa tanamakatojay, pox tataniijkej iga yej kinamakayaj pan inõn weyi-altepe', e' kuá' kítaskej iga nemi tata, pox wejka kawiskej iga kimajmawiliskej iga makisencastigarokan iwamej, chokaskej wán moknomatiskej. 16 Iwán kijtoskej:

—¡Pobre inõn weyi-altepe'! Onoya ken tikita katka se siwa' yej kakijto' itzótzol de lino yej pox tzotakti' iwán tzótzol yej axokoti' iwán chĩlti', kitalijtoya oro, te'ti yej mojmõnsajti' iwán perlas. 17 ¡Ipansan se hora tata' komati yej poxsan patiyoj!

Ikapitamej akalmej, la gente yej yaya ipan akalmej, marineroimej‡ iwán inochi yej tekipanowayaj ipan lám̄ar, wejka moketzaskej. 18 Kuá' kítaskej pokti iga nemi tata inõn weyi-altepe', tzajtziskej:

—¿Kán tiawij tikasitij se' weyi-altepe' ken inín?

19 Iwán motaliliskej tajli ipan itzontekomej iwán tzajtziskej:

—¡Lástima, lástima; inín weyi-altepe'! Iga itomín rıcojtiakej inochi yej kipiayaj akal ipan lám̄ar; inán nimanınsan poliwi'!

20 E' tej cielo xipaki, iwán nō mapakikan profetajmej, apostoleimej iwán inochi yej kitokaj Dios, iga Dios kicastigaroj inõn weyi-altepe' iga ijkón kajasi iga nochi yej mitzchıwılijkej.

21 Iwán se ángel yej pox tajpalej kikui' se te'ti yej pox etı', iwán kipatanaltij ipan lám̄ar, iwán kijtoj:

—Ijkón yawi poliwiti inõn weyi-altepe' yej itoka' Babilonia iwán nikeman máj ayá' mo-itas. 22 Inawatılka arpa,§ flauta, iwán trompeta, ay'ya máj mokakis ipan mocallej. Ateyis nisé tekipanowani yej kichıwa tejté. Iwán inawatılka molino ay'ya máj mokakis. 23 Ay'ya máj xotas ti'ti, ay'ya mokakis ilwi' kan monamiktılo. Malej iga motanamakanimej poxsan kipiayaj tomın ipan inın tajli, iwán tikajkayaj inochi paısmej iga moachısoj, tia timela'poliwiti. 24 Dios kicastigaroj Babilonia iga itechko mikikej profetajmej wán yej moconfıaroj ipan Cristo; nochi yej tamiktijkej mıxkuıtijkej pan Babilonia.

19

1 Iwán nikagui' ipan cielo itajtõlmej mia' gente, kijtowaj:

¡Mamoweyimatılti toTeko Dios iga tesalvarowa!

Kajasi iga mamomajmawili iga nochi wel kichıwa.

2 Yéj taye' juzgarowa wán nochipa ómpaya ken kichıwa.

Kicastigaroja inõn siwa' yej najnamõlnemi,

yej tanextiliaya iga la gente makiweyimatıltıkan idolojmej;

Dios momatıj ipan yej chantitokej ipan inõn weyi-altepe' iga kimijmiktijkej yej kipowaj itajtõl.

3 Iwán se' vej kijtojkej:

—¡Mamoweyimatılti toTeko! Iga nochipa popoktos inõn weyi-altepe' iga nemi tata.

* 18:12 18:12 Marfil: elefante kipiá õme ken itan yej weyakti' yej kısj itampa iya', inõn chijto' iga marfil.

† 18:12 18:12 Mármol te'ti yej mõnsajti' yej wel motzotawa. ‡ 18:17 18:17 Marineroimej: ijkón kijliáj tajtaga' yej kinentiayaj akal. § 18:22 18:22 Xikita glosario "Arpa".

⁴ Iwán inomej veinticuatro ancianojmej iwán inomej nawí animajmej, motankuaketzkej iwán este motzontokakej ipan tajli iga kiweyimatiltijkej Dios yej ewato' ipan weyi asiento kan mandarowa, kijtojkej:

—¡Ijkónyawa! ¡Mamoweyimatilti toTeko Dios!

⁵ Iwán kan ewato' Dios, moká' se tájtól, kijtowa:
Xikweyimatiltikan toDios,
amonochimej yej ankichiwaj ken yéj kineki
iwán ankimajmawiliáj,
yej kipiá itekiyo iwán yej ayá'.

Iylwiyo kuq' monamiktía el Cordero

⁶ Nikagui' no ken tikita itájtól mia' gente, ken kuq' wopa a'ti iwán ken kuq' tatikuini, kijtowa:

¡Mamoweyimatilti toTeko Dios!

Yéj nochi wel kichíwa iwán péwa'ya iga reinarowa.

⁷ Matipakikan iwán matiyolpaktokan iwán matikweyimatiltikan, iga ási'ya hora iga monamiktía el Cordero.

Takotzin* taajakíto'ya;

⁸ kajákija itzótzol de lino yej pox tzotakti', ejto' iwán este pepetani.

Inonwa' lino kijtojneki yej kichijkej yej yékti yej moconfiarowaj ipan Dios.

⁹ Iwán el ángel ne-ijlij:

—Ijkin xikijkuilo: “Mapaktokan yej onoskej ken te-ikniwan iga yawij motalitij kan takualo kuq' monamiktij el Cordero.”

Iwán ne-ijlij:

—Ininwa' itajtólmej nokta Dios yej ayá' takajkayawa.

¹⁰ Iwán nimotankuaketzta' iyixitenoj inón ángel iga nikweyimatiltiaya, e' yéj ne-ijlij:

—Amo ximotankuaketzta notenoj; iga nej no niktoka Dios kensan tej iwán ken inochi mokniwan yej moconfiarowaj ipan tájtól yej Jesús kipowa'. Xikweyimatilti Dios.

Iga yej kipowaj yej kichij Jesús, inómejwa' el Espíritu kitajtólmakaj.

Kawayoj yej ista'

¹¹ Iwán nikita' tapojto' cielo, iwán nikita' se kawayoj yej ista', iwán yej kitejkwawilijtinemiá itoká' “Nochipa kichíwa yej kijtowa iwán ayí' takajkayawa.” Yéj taye' juzgarowa iwán kichíwa yej yékti kuq' kitaniliá iyenemigojwan. ¹² Iyixmej ken tikita tiwelón iwán kitálijtoya mia' coronajmej,† iwán ijkuilijtoya se toka' yej yéjsan kimatiá. ¹³ Iwán kakijto' itzótzol yej kajkakalijto' esti, iwán itoká': Itájtól Dios.

¹⁴ Iwán kitokaj soldadojmej yej onokej ipan cielo. Kakijtinemij itzotzolmej de lino yej tzotakti' iwán ijista', este ejeto', iwán tejkatinemij ipan ikawayojmej yej ijista'.

¹⁵ Ipan iten kisasaya se espada yej pox tateki, iga inón espada yawi kicastigaroti inochi paismej; iwán yawi kimandaroti iga se vara de tepos. Yéj kichíwas iga iyenemigojmej makitakan ken iga kuesiwi Dios. Yéj kitataksas iyenemigojmej ken se yej kitataksa uva iga kipatzka. Ijkon iga Dios yej nochi wel kichíwa yawi kicastigaroti inochi gente.

¹⁶ Iwán ipan itzótzol iwán imaxá'bapa ijkuilijto' inín toka': “Rey yej kimandarowa inochi reyejmej iwán iTeko inochi tekomej.”

¹⁷ Después nikita' se' ángel ejkato' ipan tonati', iwán kitzajtzilij recio inochi totomej yej patantinemij ipan cielo, kijlij:

* **19:7** 19:7 “Takotzin” kijtojneki nochi yej kitokaj Dios. Ipan itájtól Dios kanaj tikitaj iga Dios iwán yej kitokaj mocomparadowa ken se chokotzin yej namiktito' wan takotzin. † **19:12** 19:12 Xikita glosario “Corona”.

—Xiwitzekān iga xikuākij yej Dios mitzmakaj. ¹⁸ Xikuākan inakayomej reyejmej, kapitamej, soldadojmej iwān inakayo tajtaga' yej pox tamiktiáj, iwān inakayo kawayojmej iwān yej kitejkawilijtinemij, iwān inochi inakayo la gente yej ayéj esclavojmej, iwān yej esclavojmej, yej kipiá itekiyo iwān yej ayá'.

¹⁹ Iwān nikita' weyi anímal iwān inochi reyejmej de inewi tajli iwān isoldadojmej monechkojkej iga yawij momijmiktij iwān inón yej tejkato' ipan iyista'kawayoj iwān inochi isoldadojmej. ²⁰ Inón weyi anímal kisémpresojwijkej iwān inón yej ayéj mela'profetaj yej kichijtoya kuajkuantas yej ayi'pa mo-ita iyixtaj inón weyi anímal. Iga kichij kuajkuantas yej ayi'pa mo-ita in inón yej ayéj mela'profetaj, kikajkayaj inomej yej motemakakej iga kitalilijkej imarcej inón weyi anímal iwān kiweyimatikej iyimagen. Iwān weyi anímal iwān yej ayéj mela'profetaj kimotakej ipan tiwelon kan nemi tata azufre. ²¹ Iwān sekin kimiktijkej iga inón espada yej kīsaya ipan iten yej tejkato' ipan kawayoj, iwān nochi totomej ixwikej iga kikuajkej inimej inakayomej.

20

Mil años

¹ Nikita' se ángel temoj ipan cielo, kikitziqijto' se llave iga kitapowa wejkatanaxapo', iwān kikitziqijto' se weyi cadena. ² Inín ángel kilpij kuakuakowawéj, inón ikyapakowa' yej nō kitokawiyaj Tzitzimi' kilpij iga cadena mil años. ³ Kimota' ipan wejkatanaxapo', iwān kiye'tentzakua' iwān kitalilij tejté iga amo agaj makitapo iga ay'ya máj makikajkawawa tokniwan yej onokej ipan paismej, este que maasi mil años. Kuā' ásisya mil años yawij kimajkawatij, e' ayá' wejkawas iga majkajtos.

⁴ Iwān nikita' weyi asientojmej kan motaliáj yej mandarowaj, ipan inón motalkej yej kimakakej poder iga matajuzgarokan. Nō nikita' iyalmajmej yej kikechtekkej iga kipowakej yej kichij Jesús wan itajtōl Dios. Yejemej ayá' kiweyimatikej weyi anímal niga kiweyimatikej iyimagen weyi anímal iwān ayá' motemakakej iga makitalilikān imarcej pan iyixkuā' niga ipan imamej. Nikita' iga inimej ojpa-isakej iwān reinarojkej iwān Cristo mil años. ⁵ E' sekin yej nō miktokej aya ojpa-isakej, inimej ojpa-isaskej este que maasi mil años. Inín yej áchtopa iga ojpa-isalōj. ⁶ ¡Mapaktokan yej ye'nemikey iyixtaj Dios, inomej yej yawij ojpa-isatij kuā' achto ojpa-isalōj! Iga ipan la segunda muerte ay'ya yawij mikitij, sino que mochīwaskej sacerdotejmej de Dios iwān de Cristo. Iwān reinaroskej mil años wan Cristo.

⁷ Kuā' ásisya mil años, Tzitzimi' yawi xitomiti kan presojtito'. ⁸ Iwān kisas iga kikajkawawas paismej Gog iwān Magog yej kijtojneki nochi paismej yej ono' ipan tajli. Wan Tzitzimi' kinechkoj nochi soldadojmej de inimej paismej. Pox komati soldadojmej ken tikita xajli yej ono' ipan lamarten iga yawij tamijmiktij. ⁹ Iwān noyan payiniskej ipan tajli iwān kiyawaloskej inón weyi-áltepe' yej Dios kipoxchokiliá, kan onokej yej kitokaj Dios. E' Dios kititanis ti'ti yej wī' ipan cielo, iwān inochi kitatisekej. ¹⁰ Iwān Tzitzimi' yej takajkayajtoya kimotaskej ipan tiwelon kan nemi tata azufre, kan nō kimotakej weyi anímal iwān yej ayéj mela'profetaj. Iwān ompa nochipa kinkochijtoskej semilwi' iwān senyówal.

Dios tajuzgarowa

¹¹ Iwān nikita' weyi asiento yej este ista', kan motaliá Dios iwān yéj ompa ewato'. Iyixtaj yéj, tajli iwān cielo mela'poliwikej, akawi' nité. ¹² Iwān nikita' yej miktókeja, ezejkatokej iyixtaj Dios, onoyaj yej kipiá itekiyo iwān yej ayá'. Iwān tapowikej amamej, iwān se' ama' nō tapowi' kan ijkuilijto' itokamej yej nochipa onoskej iwān Dios. Iwān Dios kijuzgaroj yej miktókeja kensan ijkuilijto' ipan amamej, kensan yejemej kichijkej. ¹³ Yej mikikej ipan lámān wan yej mikikej ipan tajli kīsakej kan miktōyaj wan monextijkej iyixtaj Dios, iwān sejsé kijuzgarojkej ijkón kensan yejemej

kichijkej. ¹⁴ Iwán mikílisti iwán kan ono' yej miktokej kimotakej ipan laguna yej wewelkato', iga inín ome veja iga mikiloj. ¹⁵ Iwán yej ayá' ikuilijtos itoka' ipan ama' kan ikuilijto' itokamej yej nochipa onoskej iyixtaj Dios no kimotaskej ipan inón laguna yej wewelkato'.

21

Se'ya cielo wan se'ya tajli

¹ Iwán nikita' se'ya cielo iwán se'ya tajli; iga yej áchtopa cielo iwán tajli iwán lámár yej onoyaj poliwikijsa. ² Nej, niJuan nikita' inón weyi-altepe' yej Dios itatki yej kijliáj nueva Jerusalén, nikita iga nemi temowa ipan cielo iyixtaj Dios. Pox monsahti' ken tikita takotzin yej taajakijto'ya iga monamiktia iwán iwéj. ³ Iwán nikagui' se tájtól recio yej witziaaya ipan cielo kijtowa:

—Xikita, Dios chantito' kan onolo'! Yéj yawi chantitoti iwamej, yejemej mochivaskej igentej, iwán Dios onos iwamej. Yéj iséltisan onos Dios iga inomej. ⁴ Dios ta-ixpojpawas iga chokatolo', iwán ay'ya mikiloj, niga chokaloj, ay'ya agaj tenatos iga kualotos, iga inochi yej onoya, pánoja.

⁵ Iwán yej ewatoya ipan weyi asiento kijtoj:

—Xikita, nej nikchiwa nuevo inochi yej ono'.

No ne-ijlij:

—Xikijkuilo; iga inimej tajtolmej melá' nokta iwán wel timoconfiarowa ípan.

⁶ Iwán ne-ijlij:

—Chijto'ya. Nej kan pewa iwán kan tami, ken letrajmej del alfabeto pewa ipan A iwán tami ipan Z. Yej atanekis nej nikmakas a'ti yej kisa ipan atzontekon yej tamaka vida, ayá' yawi kikowátipa. ⁷ Inón nia nikmakati yej kitanilij Tzitzimi'; iwán nej iDios, iwán yéj nopiltzin. ⁸ E' yej kikajtewaj iga kitokaj iyojwi Dios, iwán yej ayá' kicredowaj itájtól Dios, iwán yej kejlantokej yej ayekti, yej tamiktiaj, iwán yej kichiwaj yej ayekti iga yawij wan yej ayá' iwán namiktito', iwán yej taachisarowaj, iwán yej kiweyimatiy idolojmej iwán inochi yej takajkayawaj yawij kimotatij ipan laguna yej wewelkato' iga nemi tata azufre. Inín kijliáj la segunda muerte.

Se'ya Jerusalén

⁹ Iwán walaj se de inomej siete angelejmej yej kikitzkijtoyaj siete wajkalmej yej kipiayaj siete plagajmej iwán ne-ijlij:

—Xinejnemi, nia nimitznextiliti takotzin yej mochivas isiwa' el Cordero.

¹⁰ IyEspíritoj Dios asi' noyakapan wan newiga' ipan se tepe' yej weyi iwán wejkapan, iwán nenextilij se weyi-altepe' yej Dios itatki, yej itoka' Jerusalén, nikita' iga nemi temowa ipan cielo iyixtaj Dios. ¹¹ Inón weyi-altepe' tawiaaya iga iweyipoder Dios. Tawia ken tikita se te'ti yej pox monsahti' ken te'ti de jaspe* ken tikita vidrio. ¹² Inón weyi-altepe' kolaltitoya iga muro yej weyi iwán wejkapan, kipiá doce puerta; iwán onoya se ángel ipan sejsé kalten, iwán ipan sejsé puerta ikuilijtoya itoka' se tribu† de inomej doce tribu de Israel. ¹³ Onoya eyi ipuertajyo iladoj norte, eyi ipuertajyo al sur, eyi ipuertajyo ikisáyampa tonati', iwán se' eyi ipuertajyo ikalakiyampa tonati'. ¹⁴ Imurojyo inón weyi-altepe' kipiá doce weyite'ti kan taksato', iwán ipan sejsé de inomej weyite'ti ikuilijto' se itoka' de sejsé de inomej doce iyapostolejmej el Cordero.

¹⁵ El ángel yej nowan tatapojtoya kikitzkijtoya se ojta' yej chijto' de oro iga kimedirowa weyi-altepe', ipuertajyomej iwán imurojyo. ¹⁶ Inón weyi-altepe' onoya cuadrado, achonsan medirowaya iweyajka iwán ikoyajka. El ángel kimediroj weyi-altepe' iga ivaraj de oro, mediroj dos mil doscientos kilómetros; achonsan

* **21:11** 21:11 Jaspe te'ti yej xoxokti'. † **21:12** 21:12 Xikita glosario "Tribu".

medjrowa iweyajka, iwejkapanka iwán ikoyajka. ¹⁷ Iwán kimedjroj iwejkapanka imurojyo, medjroj sesenta y cuatro metro, el ángel tamedjroj iga inómpasan medida wej iga taga' tamedjrowa.

¹⁸ Muro chijtoya iga te'ti de jaspe, iwán weyi-altepe' chijtoya iga mela'oroy wej este xota ken vidrio. ¹⁹ Iwán ibasejyomej kan taksato' imurojyo inón weyi-altepe' we'tachaya iga kipiaya sese'pa te'ti[‡] wej mojmonsajti'. Wej áchtopa ibasejyo kipiaya te'ti wej kijliáj jaspe, el segundo zafiro, el tercero ágata, se' kipiaya esmeralda; ²⁰ se' kipiaya ónice, se' kipiaya cornalina; se' kipiaya crisólito, se' kipiaya berilo, se' kipiaya topacio, se' kipiaya crisopraso; se' kipiaya jacinto iwán se' kipiaya amatista. Ijkón masi' doce ibasejyo. ²¹ Ono' doce puerta; sejsé chijto' iga sesan perla. § Iwán pata'ohti wej panowa tajkoaltepe' chijtoya iga mela'oroy wej este xota ken vidrio.

²² Iwán ayá' nikita' nisé tiopan ipan inón weyi-altepe', iga toTeko Dios wej kipoxpiá poder iwán el Cordero onokej iga tiopan ipan inón weyi-altepe'. ²³ Ompa ayá' moneki tonati' niga luna iga matawi, iga Dios itawilka tawiá iwán el Cordero kitawij inón weyi-altepe'. ²⁴ La gente de inochi paimej wej mosalvaroskej nejnemiskej ipan itawilyo inón weyi-altepe', iwán reyejmej de inochi tajli kiwajliguiliskej wej patiyoj wej kipiáj. ²⁵ Ipuertajyomej nochipa tapojtos, iga ompa ateyiti yówal. ²⁶ Iwán inochi paimej kiwigaskej nochi wej valerowa wan kiweyimatiskej inón weyi-altepe'. ²⁷ Ipan inón weyi-altepe' ayá' kalakis nité wej ayekti iyixtaj Dios, niga wej kichiwaj wej ayekti niga wej takajkawawaj. Kalakis petz yejsan ijkuiljto' itoka' ipan ama' wej kipiá el Cordero kan nesí itokamej wej nochipa onoskej wan Dios.

22

¹ Iwán el ángel nenextilij se weya' wej tamaka vida, este chipakti' ken tikita cristal. Inón weya' kiasaya ipan iweyi asiento kan motaliá Dios iwán el Cordero. ² Inón a'ti motalowa itajko pata'ohti de inón weyi-altepe', iwán itejtempan inón weya' onoyaj kuawimej wej tamakaj vida. Takij cada mes iwán iyiswayomej inomej kuawimej kikuij iga moachitaltilo. ³ Iwán ompa ay'ya teyis wej Dios akiye'ita. Ipan inón weyi-altepe' Dios iwán el Cordero motaliáj ipan iweyi asientojmej wan wej kitokaj Dios kiweyimatiłtiskej. ⁴ Iwán kinoma-itztoskej nokta Dios, iwán itoka' Dios ijkuiljtos pan iyixkuá'. ⁵ Ompa ay'ya tayowatis iwán wej ompa onokej ay'ya kinekiskej ti'ti niga tonati', iga Dios wej toTeko kitawij wejemen wan nochipa reinaroskej iwán.

Nq'ya iga wi' Jesucristo

⁶ El ángel ne-ijlij:

—Inimej tajtolmej, melá' nokta iwán wel moconfiarolo ipan. Iwán toTeko, wej inonsan Dios wej kitajtolmá' profetajmej, kititan iyángel iga makinextili wej kitokaj wej ay'ya wejkatis iga yawi mochiwati.

⁷ Ijkin mitzijliáj Jesús:

—¡Xikakikan! ¡Ay'ya wejkatis iga niwi'! ¡Mapaki wej kicredo wej ijkuiljto' ipan inin ama', wej yawi mochiwati!

⁸ Nej niJuan, wej nikagui' iwán nikita' nochi inin. Iwán kuá' tami' nikagui' iwán nikita', nimotankuaketza' iyixxitenoj el ángel iga nikweyimati'. ⁹ E' yéj ne-ijlij:

—Amo ijkón xikchiwa; puej nej nō niktoka Dios kensan tej iwán kensan inochi moknimej wej kipowaj itajtōl Dios, iwán inochi wej kichiwaj ken ijkuiljto' ipan inin ama'. Xikweyimatiłti Dios.

¹⁰ Nq ne-ijlij:

‡ 21:19 21:19 Inimej teme wej iga chjtokej doce base este xotaj wan sejsé kipiá icoloryo. § 21:21 21:21 Perla pox valerowa, ken tikita tetzin ke'pa ajayo' wan iga perla wel mochiwa koska'. Inán momati iga alimpatzin, nij nesí pox weyi.

—Amo xikiyana inín ye'noticiaj de Dios yej ijkuilijto' ipan inín ama'; iga ay'ya ke' poliwi iga yawi mochiwati. ¹¹ Yej kichíwa yej ayekti, kama makichíwa yej ayekti; yej kejlámiki yej ayekti, máj makejlámiki yej ayekti; e' yej kichíwa yej yekti máj makichíwa yej yekti; yej nokta kichíwa ken Dios kineki, amo mamosemaka.

Jesús no kijtoj:

¹² —Kena, nej ay'ya wejka iga niwi'. Iwán nikuajligas ipremioj yej nia nikmakati sejsé kensan iga kichij. ¹³ Nej kan pewa iwán kan tami, ken letrajmej del alfabeto pewa ipan A iwán tami ipan Z.

¹⁴ Mapaktokan yej kipakaj itzotzolmej* iwán wel makikuakan itakilka inón kuawi' yej tamaka vida iwán wel makalakikan ipan ipuertajyo weyi-altepe'. ¹⁵ E' kawitij jueraj yej kichíwaj yej ayekti; yej taachisarowaj, yej najnamolnemij, yej tamiktiáj, yej kiweyimati' idolojmej, iwán yej kiyolmakaj iga takajkayajtokej.

¹⁶ —Nej, niJesús, niktitan noángel iga makinextili yej netokaj inochi inín. Nej ipiltzin ipilówampa rey David; nej imaselkayo rey David iwán nej inón sitalin yej xota yowalti'.

¹⁷ El Espíritu iwán isiwa' el Cordero kijtowaj:

—Xiwiki.

Iwán yej kikaki, makijto:

—Xiwiki.

Iwán yej ataneki mawiki iwán makoni a'ti yej tamaka vida, yej ayá' monamakiltiá.

¹⁸ Inochi yej kikaki inín itájtol Dios yej ijkuilijto' ipan inín ama', nikijliáj inín: Siga agaj kitaliao' se' tejté ipan inimej tajtolmej yej ijkuilijto'ya, Dios yawi kitaliti iyakapan kokolis yej kiknochíwas, kensan ijkuilijto' ipan inín ama'. ¹⁹ Siga agaj kikuiliá tejté yej ijkuilijto' ipan inín ama' yej Dios kinextij, Dios yawi kiborraroti itoka' ipan ama' kan nesí a'yéj onos iwán nochipa, iwán yawi kitzakuiliti iga amo makalaki ipan iweyi-altepe' Dios iwán akitas yej yekti yej ijkuilijto' ipan inín ama'.

²⁰ Yej kijtoj ijkín, kijtowa:

—Ay'ya wejkatis iga niwi'.

Ijkónyawa'. ¡Xiwiki noTeko Jesús!

²¹ ToTeko Jesucristo, mamitzyolchikawakan amonochimej. Ijkónyawa'.

* **22:14** 22:14 “Yej kipakaj itzotzolmej” anka kijtojneki yej ye'nemij iga Dios kiperdonároja yej kichijkej yej ayekti.